

RAHANDUSMINISTEERIUM

2026. AASTA RIIGIEELARVE SEADUSE EELNÕU SELETUSKIRI

Koostaja: Rahandusministeerium

Tallinn, 2025

Rahandusministri eessõna

19 miljardit heldust ja hoolitsust inimese eest, oleks viimase aja kõige traditsioonilisem riigieelarve tutvustus. Traditsioonilisem kriitika omakorda loetleks asju, mida eelarvesse tuleks juurde lisada. Ent põhilises on riigieelarve ikka varasemast ette antud kohustused, kus valitsustel manööverdamisruum on tilluke. Eelarvete põhimõttelisim kvaliteet on hoopis - valikute argumenteerituse kõrval teadagi - jätkusuutlikkus, kulude ja tulude vahe.

Seekord on otsustusruum eelarves kitsam veel kui kunagi varem ja ta pole niivõrd rahanduspoliitiline kui julgeolekupoliitiline valik. Kuigi rahanduslik jätkusuutlikkus on julgeoleku komponent, pole meil ajal, kus Vene agressor ületab võimalusel kõiki piire ja USA tõmbub vaba maailma liidri rollist endasse, tähtsamat jätkusuutlikkust kui sõjaline valmisolek. See pole iseseisev, vaid kollektiivkaitse valik, kus eeskuju aitab kurjuse vastu liikuma panna suurusjärke enam ressursse meie sõprade eelarvetes.

Niisiis tõstab Eesti oma kaitsekulu 2026. aastal järsult üle 5%, ent suurendab selleks eelarvedefitsiiti 4,5%ni SKPst. See järgib Euroopa liitlastega sõlmitud eelarvereeeglite sõja aja leevendamise kokkulepet. Samal ajal peavad oma unistusi edasi lükkama muud valdkonnad ja kärped avalikus sektoris tervikuna jätkuvad. Valitud valdkondades on siiski plaanis palgatõus - hariduses, julgeolekus, kultuuris, sotsiaalhoolekandes.

Läbivalt ja eriti erasektoris pakub leevendust maksukoormuse langus 2025. aasta 36,6%lt SKPst 35,2%ni 2026. aastal. Eelmise koalitsiooni kompromissis otsustatud tulumaksu tõus jääb ära, inimeste tulused ei maksustata alates esimesest eurost, 700 euro tasemel kuus taastatakse tulumaksuvaba miinimum ning ettevõtlusele ei saa osaks paralleelne tulumaksukohustus. Otsustav selles, et 2026. aasta saab olema materiaalselt parem kui 2025. aasta, on siiski kiirenev majanduskasv ja aeglustuv inflatsioon.

Jürgen Ligi

Rahandusminister

Sisukord

1.OSA. Riigieelarve ülevaade	8
1.1 Riigieelarve kokkuvõte	8
1.2 Riigieelarve ülesehitus ja metoodika	12
1.3 Amortisatsioon	20
2. OSA. Riigieelarve vahendite konsolideeritud eelarve	22
2.1 Tulud	22
2.1.1 Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed – maksulised tulud	23
2.1.2 Mittemaksulised tulud	27
2.2 Kulud	33
2.3 Investeeringud	37
2.4 Finantseerimistehingud	39
2.5 Palgatõus	40
2.6 Vald kondlik teadus- ja arendustegevus	41
3. OSA. 2026. aasta riigieelarve vahendite liigendus	43
3.1 Riigikogu kantselei	43
3.1.1 Tulud	43
3.1.2 Kulud majandusliku sisu vaates	44
3.1.3 Investeeringud	46
3.2 Vabariigi Presidendi Kantselei	48
3.2.1 Tulud	48
3.2.2 Kulud majandusliku sisu vaates	48
3.2.3 Investeeringud	50
3.3 Riigikontroll	51
3.3.1 Kulud majandusliku sisu vaates	51
3.4 Õiguskantsleri kantselei	53
3.4.1 Kulud majandusliku sisu vaates	53
3.5 Riigikohus	54
3.5.1 Tulud	54
3.5.2 Kulud majandusliku sisu vaates	55
3.6 Vabariigi Valitsus	57

3.6.1. Kulud majandusliku sisu vaates	57
3.7 Riigikantselei	63
3.7.1 Tulud	63
3.7.2 Kulud asutuste lõikes	65
3.7.3 Kulud tegevuspõhises vaates	66
3.7.3.1 Tulemusvaldkond Riigivalitsemine	66
3.7.3.1.1 Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	66
3.7.4 Investeeringud	68
3.8. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala	69
3.8.1 Tulud	74
3.8.2 Kulud asutuste lõikes	77
3.8.3. Kulud tegevuspõhises vaates	83
3.8.3.1 Tulemusvaldkond Eesti keel ja eestlus	84
3.8.3.1.1 Keeleprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	84
3.8.3.2 Tulemusvaldkond Tark ja tegus rahvas	90
3.8.3.2.1 Haridus- ja noorteprogramm kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	90
3.8.3.3 Tulemusvaldkond Riigivalitsemine	126
3.8.3.3.1 Arhiivindusprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	126
3.8.3.4 Tulemusvaldkond Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus	128
3.8.3.4.1 Teadussüsteemi programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	128
3.8.3.4.2 Teadmussiirde programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	132
3.8.4 Investeeringud	136
3.8.5 Finantseerimistehingud	141
3.9 Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala	142
3.9.1 Tulud	147
3.9.2 Kulud asutuste lõikes	151
3.9.3 Kulud tegevuspõhises vaates	160
3.9.3.1 Tulemusvaldkond Õigusriik	161
3.9.3.1.1 Usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	161
3.9.3.2 Tulemusvaldkond Digiühiskond	173
3.9.3.2.1 Digiühiskonna programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	173
3.9.4 Investeeringud	184
3.10 Kaitseministeeriumi valitsemisala	188

3.10.1 Tulud	193
3.10.2 Kulud asutuste lõikes	195
3.10.2.1 Kulud tegevuspõhises vaates	199
3.10.2.2 Tulemusvaldkond Julgeolek ja riigikaitse	199
3.10.2.2.1 Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	199
3.10.4 Investeeringud	215
3.10.5 Finantseerimistehingud	218
3.11 Kliimaministeeriumi valitsemisala	219
3.11.1 Tulud	223
3.11.2 Kulud asutuste lõikes	227
3.11.3 Kulud tegevuspõhises vaates	234
3.11.3.1 Tulemusvaldkond Kliima, energeetika ja elurikkus	235
3.11.3.1.1 Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	235
3.11.3.1.2 Energeetika, maavarade ja välisõhu programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	245
3.11.3.1.3 Rohereformi ja kliimapolitika programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	254
3.11.3.2 Tulemusvaldkond Elukeskkond, liikuvus ja merendus	261
3.11.3.2.1 Elukeskkonna ja ringmajanduse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes ...	261
3.11.3.2.2 Mere ja vee programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	269
3.11.3.2.3 Transpordi ja liikuvuse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	277
3.12 Kultuuriministeeriumi valitsemisala	292
3.12.1 Tulud	297
3.12.2 Kulud asutuste lõikes	299
3.12.2 Kulud tegevuspõhises vaates	306
3.12.2.1 Tulemusvaldkond Sidus ühiskond	306
3.12.2.1.1 Lõimumis-, sh kohanemisprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	306
3.12.2.2 Tulemusvaldkond Kultuur ja sport	312
3.12.2.2.1 Kultuuriprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	312
3.12.2.1.1 Spordiprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	343
3.12.4 Investeeringud	350
3.13 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala	352
3.13.1 Tulud	357
3.13.2 Kulud asutuste lõikes	359
3.13.3 Kulud tegevuspõhises vaates	364
3.13.3.1 Tulemusvaldkond Heaolu	365

3.13.3.1.1 Tööturuprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	365
3.13.3.1.2 Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	370
3.13.3.2 Tulemusvaldkond Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus	375
3.13.3.2.1 Teadmussiirde programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	375
3.13.3.2.2 Ettevõtluskeskkonna programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	379
3.13.3.3 Tulemusvaldkond Elukeskkond, liikuvus ja merendus	388
3.13.3.3.1 Maa ja ruumiloome programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	389
3.13.4. Investeeringud.....	399
3.13.5. Finantseerimistehingud	401
3.14. Rahandusministeeriumi valitsemisala.....	403
3.14.1 Tulud.....	407
3.14.2 Kulud asutuste lõikes	411
3.14.3 Kulud tegevuspõhises vaates	420
3.14.3.1 Tulemusvaldkond Riigivalitsemine	421
3.14.3.1.2 Rahatarga riigi programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	421
3.14.3.1.3 Halduspoliitika programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	432
3.14.4 Investeeringud	443
3.14.5 Finantseerimistehingud	446
3.15. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala.....	448
3.15.1 Tulud.....	452
3.15.2 Kulud asutuste lõikes	454
3.15.3 Kulud tegevuspõhises vaates	461
3.15.3.1 Tulemusvaldkond Põllumajandus ja kalandus.....	461
3.15.3.1.1 Biomajanduse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	461
3.15.3.1.1 Toiduohutuse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	477
3.15.3.2 Tulemusvaldkond Elukeskkond, liikuvus ja merendus	493
3.15.3.2.1 Regionaalarengu programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	493
3.15.4 Investeeringud	503
3.15.5 Finantseerimistehingud	505
3.16 Siseministeeriumi valitsemisala.....	506
3.16.1 Tulud.....	510
3.16.2 Kulud asutuste lõikes	511
3.16.3 Kulud tegevuspõhises vaates	515
3.16.3.1 Tulemusvaldkond Siseturvalisus	516

3.16.3.1.1 Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamise programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	516
3.16.3.1.1 Kiire ja asjatundliku abi programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	525
3.16.3.1.1 Kindla sisejulgeoleku programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	536
3.16.3.1.1 Eesti arengut toetava kodakondsus- rände- ja identiteedihalduse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	544
3.16.3.1.2 Targa ja innovaatilise siseturvalisuse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	550
3.16.3.2 Tulemusvaldkond Sidus ühiskond	556
3.16.3.2.1 Kogukondliku Eesti programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	556
3.16.3.2.1 Nutika rahvastikuarvestuse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	560
3.16.3.2.2 Erakondade rahastamise programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	562
3.16.4 Investeeringud	564
3.17 Sotsiaalministeeriumi valitsemisala	566
3.17.1 Tulud.....	571
3.17.2 Kulud asutuste lõikes	573
3.17.3 Kulud tegevuspõhises vaates	581
3.17.3.1 Tulemusvaldkond Heaolu	582
3.17.3.1.2 Tööturuprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	582
3.17.3.1.2 Vanemaealiste programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	583
3.17.3.1.2 Sotsiaalhoolekande programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	588
3.17.3.1.2 Laste ja perede programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	595
3.17.3.2 Tulemusvaldkond Tervis	604
3.17.3.2.1 Tervist toetava keskkonna programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	604
3.17.3.2.2 Tervist toetavate valikute programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	607
3.17.3.2.3 Inimkeskse tervishoiu programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes.....	614
3.17.4 Investeeringud	626
3.18 Välisministeeriumi valitsemisala.....	628
3.18.1 Tulud.....	632
3.18.2 Kulud asutuste lõikes	633
3.18.3 Kulud tegevuspõhises vaates	635
3.18.3.1 Tulemusvaldkond Välispoliitika	635
3.18.3.1.1 Välispoliitika programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes	636
3.18.4 Investeeringud	650
4. OSA. 2026. a Riigieelarve seaduse tekstiparagrahvide selgitused	653

Lisa 1. Ülevaade 2026 meetmete mõjust riigieelarvelistele asutustele põhiseaduslike institutsioonide ja valitsemisalade lõikes.....	663
Lisa 2 Sotsiaaltoetused	671
LISA 3. Kavandatavad toetused juriidilistele isikutele valitsemisalade ja programmide lõikes	704
LISA 4. Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste vahendite jaotus tegevuste lõikes 2026	837
LISA 5. Rail Baltica ehitamise tegevuskava 2026. aastal ning sellele järgnevatel aastatel	839
LISA 6. Ülevaade eelarverevisjoni tulemustest	843
LISA 7. Makromajandusprognosis aastateks 2026-2029.....	848
LISA 8. Riigi rahanduse arengud	852
LISA 9. Maksukulud riigieelarves 2025-2026	866

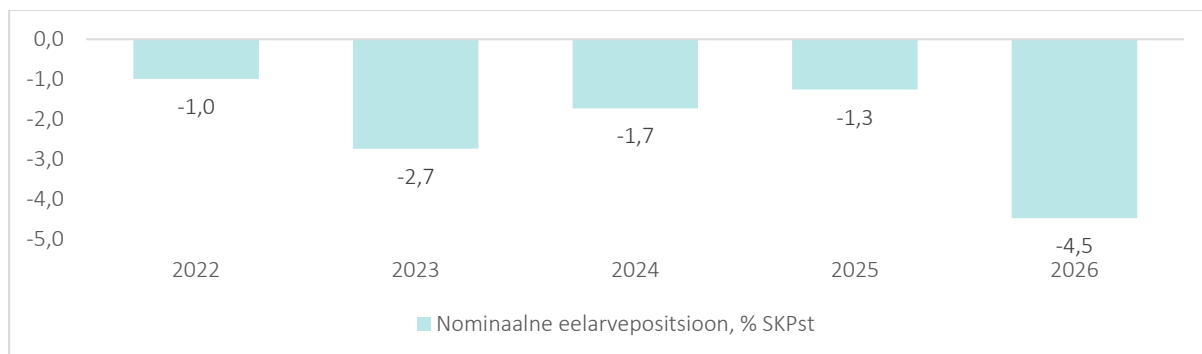
1.OSA. Riigieelarve ülevaade

1.1 Riigieelarve kokkuvõte

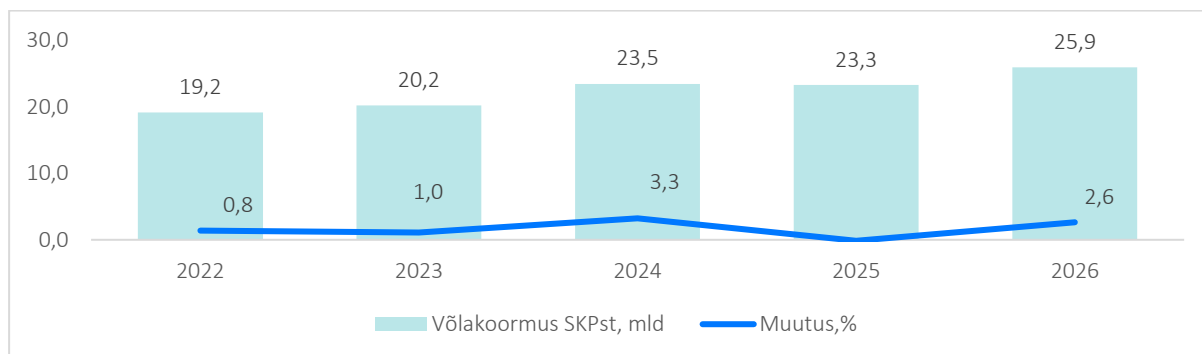
Riigieelarvet mõjutavad nii suuremahuline kaitsevõime pakett kui maksumuudatused

Riigieelarve koostatakse kogu valitsussektori eelarvetasakaalu eesmärkidest lähtuvalt. 2025.a Euroopas halvenenud julgeolekuolukord tingis vajaduse kiiresti suurendada oma kaitsevõimekust, milleks tegi Euroopa Komisjoni ettepaneku kasutada aastatel 2025-2028 Euroopa Liidu eelarvelise järelevalve raamistikus ettenähtud paindlikkust ning rakendada riigikaitsekulude vabastusklauslit. Vabastusklausel annab liikmesriigile võimaluse vabastada aastatel 2025-28 ülemäärase defitsiidi (3% SKPst) arvestusest täiendavalt kuni 1,5% SKPst eeldusel, et riigikaitsekulude tase on võrreldes 2021. aastaga tõusnud vähemalt 1,5 protsendipunkti võrra SKP suhtes. Seda võimalust kasutades seadis Vabariigi Valitsus 2026. a riigieelarve eesmärgiks 4,5% suuruse nominaalse puudujäägi, mis võimaldab muuhulgas kasvatada kaitsekulusid enam kui 5%ni SKPst. Eelarvepuudujäägi märkimisväärse süvenemise tõttu kasvab järgmise aasta võlakoormus 1,7 miljardi euro võrra 25,9%ni SKPst.

Joonis 1. Valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon, % SKPst

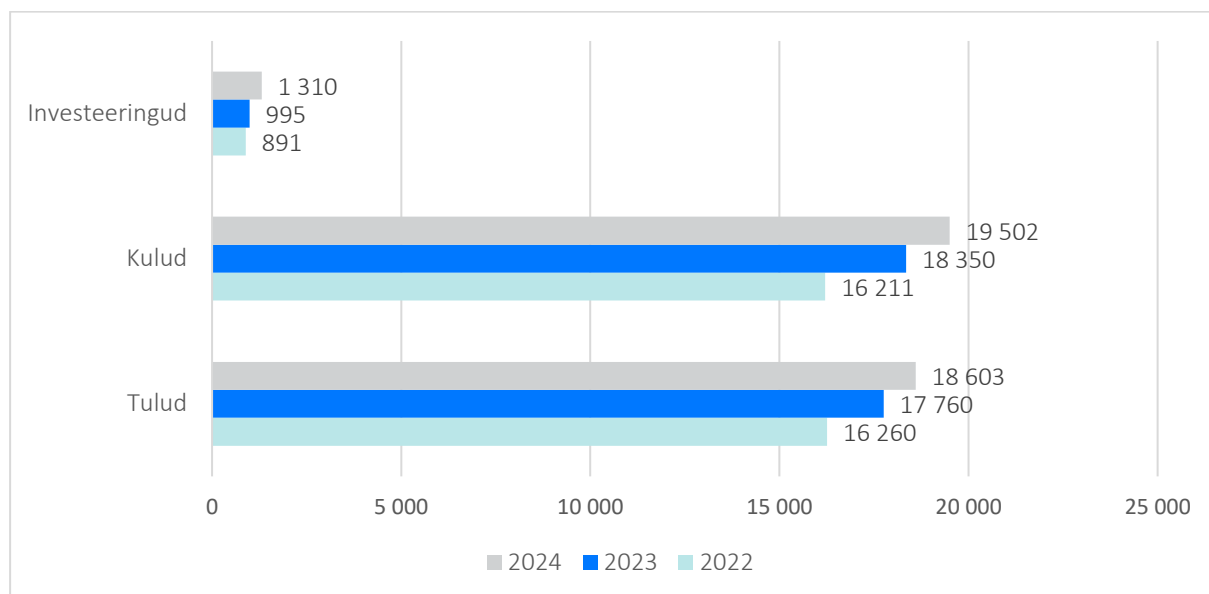
Joonis 2. Valitsussektori võlakoormus, % SKPst

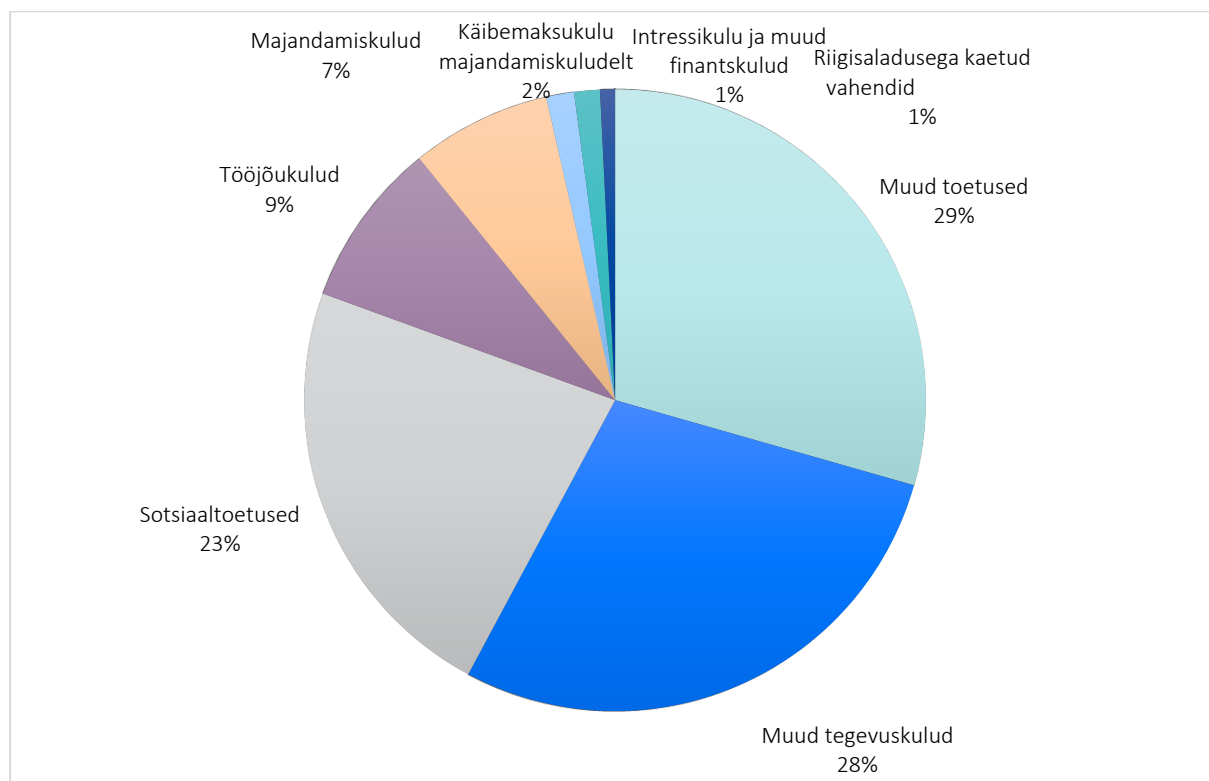
Riigieelarve tulude kogumaht on 2026. aastal 18,6 mld eurot. Võrreldes 2025. aasta eelarvega kasvavad tulud 843 mln euro võrra ehk 4,7%. Kulude kogumaht on 2026. aastal 19,5 mld eurot,

kasvades 2025. aastaga võrreldes 1,15 mld eurot ehk 6,3%. Investeeringute kogumaht kasvab aastaga 32%, 995 mln eurolt 1,3 mld euroni.

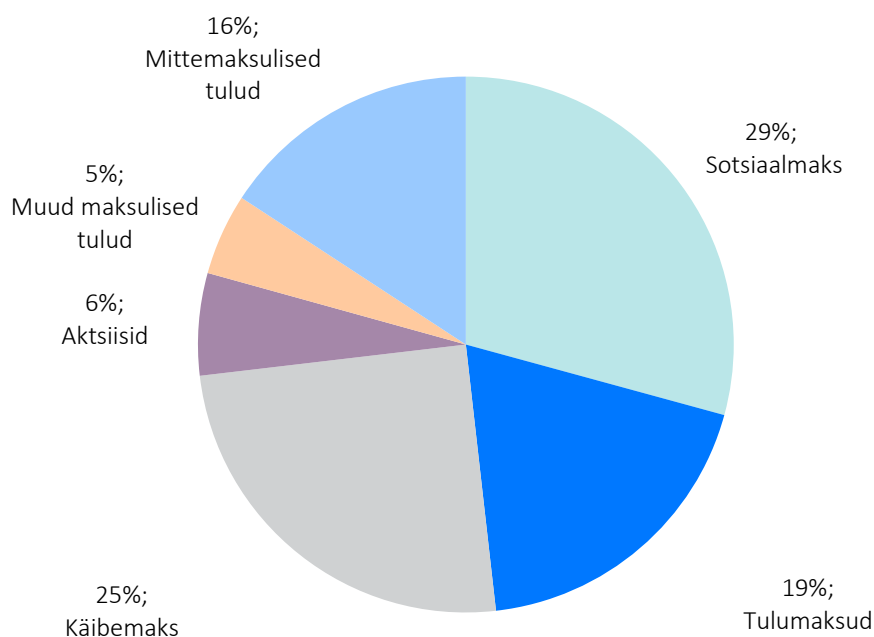
Joonis 3. Riigi tulud, kulud ja investeeringud perioodil 2025-2027, miljon eurot

Joonis 4. 2026. aasta riigieelarve kulude jaotus majandusliku sisu järgi, %

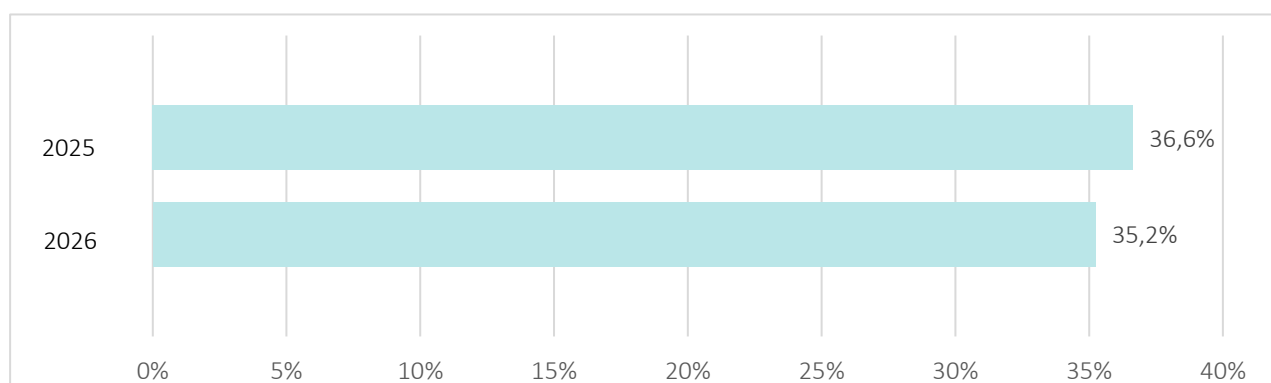

Joonis 5. Tulude jaotus 2026. aasta riigieelarves, %

2026. aasta maksukoormuseks kujuneb 35,2% SKPst, mis on 1,4% võrra madalam kui 2025. aastal.

Joonis 6. Maksukoormus 2025-2026, %

Tabel 1. Riigieelarve tulude, kulude, investeeringute ja finantseerimistehingute dünaamika perioodil 2024-2026

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Riigikogu Kantselei					
	Tulud	158	15	2	-13	-87%
	Kulud	31 040	32 461	32 002	-459	-1%
	Investeeringud	687	5 461	2 833	-2 628	-48%
	Vabariigi Presidendi Kantselei					
	Tulud	44	28	34	6	21%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Kulud	5 796	7 064	7 307	243	3%
	Investeeringud	491	218	131	-87	-40%
	Riigikontroll					
	Kulud	5 566	6 560	6 133	-427	-7%
	Õiguskantsleri Kantselei					
	Kulud	3 388	3 726	3 575	-151	-4%
	Riigikohus					
	Tulud	393	342	340	-1	0%
	Kulud	6 624	6 907	7 443	536	8%
	Vabariigi Valitsus					
	Kulud	3 010 901	3 296 552	3 537 925	241 373	7%
	Riigikantselei					
	Tulud	2 029	4 166	8 270	4 104	99%
	Kulud	16 930	26 978	27 216	237	1%
	Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala					
	Tulud	103 164	166 055	186 147	20 092	12%
	Kulud	972 952	1 195 212	1 223 576	28 364	2%
	Investeeringud	22 658	37 130	31 000	-6 130	-17%
	Finantseerimistehingud	27	253	253	0	0%
	Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala					
	Tulud	52 809	134 419	111 077	-23 342	-17%
	Kulud	220 951	407 646	360 018	-47 628	-12%
	Investeeringud	5 262	36 226	33 995	-2 231	-6%
	Kaitseministeeriumi valitsemisala					
	Tulud	177 777	194 011	163 451	-30 560	-16%
	Kulud	953 661	1 155 292	1 564 125	408 832	35%
	Investeeringud	524 775	535 007	825 247	290 239	54%
	Finantseerimistehingud	0	0	-7 954	-7 954	100%
	Kliimaministeeriumi valitsemisala					
	Tulud	989 793	1 145 971	1 370 284	224 313	20%
	Kulud	654 057	962 557	1 213 009	250 452	26%
	Investeeringud	191 437	204 755	327 324	122 568	60%
	Finantseerimistehingud	-18 860	-9 714	-4 800	4 914	-51%
	Kultuuriministeeriumi valitsemisala					
	Tulud	15 254	17 726	17 665	-62	0%
	Kulud	375 248	389 595	364 084	-25 512	-7%
	Investeeringud	573	1 347	1 280	-67	-5%
	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala					
	Tulud	145 143	203 074	204 691	1 617	1%
	Kulud	1 161 761	1 310 108	1 341 257	31 149	2%
	Investeeringud	28 177	6 116	50	-6 066	-99%
	Finantseerimistehingud	-98 733	-45 163	-1 889	43 275	-96%
	Rahandusministeeriumi valitsemisala					

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Tulud	14 262 155	15 200 581	15 851 078	650 498	4%
	Kulud	462 329	482 779	450 702	-32 077	-7%
	Investeeringud	24 190	26 443	15 815	-10 628	-40%
	Finantseerimistehingud	825 664	727 473	1 589 363	861 890	118%
	Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala					
	Tulud	372 520	487 369	496 290	8 921	2%
	Kulud	629 077	839 201	845 183	5 982	1%
	Investeeringud	13 018	6 487	3 093	-3 394	-52%
	Finantseerimistehingud	42 000	6 000	6 000	0	0%
	Siseministeeriumi valitsemisala					
	Tulud	62 192	113 528	101 058	-12 470	-11%
	Kulud	526 701	600 146	572 870	-27 276	-5%
	Investeeringud	46 266	107 683	41 299	-66 384	-62%
	Sotsiaalministeeriumi valitsemisala					
	Tulud	65 256	78 296	85 737	7 441	10%
	Kulud	7 063 229	7 500 090	7 829 793	329 704	4%
	Investeeringud	16 709	13 219	12 990	-229	-2%
	Välisministeeriumi valitsemisala					
	Tulud	10 931	14 028	6 914	-7 114	-51%
	Kulud	110 508	127 080	115 283	-11 796	-9%
	Investeeringud	16 527	14 437	14 983	547	4%

1.2 Riigieelarve ülesehitus ja metoodika

Iga-aastase riigieelarve koostamise õiguslikuks aluseks on: [põhiseadus](#), [riigieelarve seadus](#) ning [Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2019. a määrus nr 112 „Riigi eelarvestrateegia, riigieelarve eelnõu ja tõhustamiskava koostamise ning riigieelarve vahendite ülekandmise tingimused ja kord ning riigieelarve seadusest tulenevate aruannete esitamise kord“](#).

2026. aasta riigieelarve koostamisel lähtutakse „Riigi eelarvestrateegiast 2026–2029“, ning Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist. Riigieelarve põhineb Rahandusministeeriumi suvisel majandusprognosil, millele annab oma arvamuse eelarvenõukogu. Eelarvenõukogu arvamus majandusprognosi kohta on leitav eelarvenõukogu koduleheküljel¹. Eelarvenõukogu hinnangul on rahandusministeeriumi suvine majandusprognos sobiv alus, mille põhjal töötada välja 2026. aasta riigieelarve ja järgmise nelja aasta eelarvestrateegia.

¹ https://media.voog.com/0000/0036/0984/files/Arvamus_suvineprognos2025.pdf

Riigieelarve kooskõla põhiseadusega

Põhiseaduse paragrahvi § 115 järgi on riigieelarve riigi kõiki tulusid ja kulusid hõlmav terviklik ning arusaadav dokument, mille alusel saab Riigikogu otsustada riigi raha kasutamise üle.

Riigieelarve baasseaduses on viimaste aastate jooksul tehtud mitmeid muudatusi, et muuhulgas suurendada iga-aastase riigieelarve kooskõla põhiseadusega. Ka 2026. aasta riigieelarve sisaldab sellel eesmärgil tehtud täiendusi. Eesmärgiks on jätkuvalt arusaadavuse ja läbipaistvuse suurendamine, hoides riigieelarve seaduse samal ajal tervikliku ja kompaktsena. Arusaadavus on tihti subjektiivne, kuid riigieelarve tarbijate ja selle üle otsustajate tagasiside põhjal tekib see üldjuhul erinevate eelarveliste vaadete koosmõjus. Tasakaalu otsimine läbipaistvuse ja suurte, arusaadavust vähendavate andmemahutude vahel on väljakutse, mis on riigieelarvet saatnud sõltumata selle meetodilisest ülesehitusest. 2026. aasta riigieelarve muudatused on välja töötatud koostöös Riigikogu rahanduskomisjoniga ja arvestatud on ka Riigikontrolli ning Õiguskantsleri kommentaare ja arvamusi. Seejuures on analüüsitud ka teiste riikide parimaid praktikaid ja arvestatud riigieelarve seaduse väljatöötamiskavatsuses kirjeldatud lahendussuundi.

- 2026. aasta riigieelarves on arusaadavuse huvides kaotatud seaduse lisa ja see on integreeritud seaduse põhiosasse. Muudatus vähendab dubleerimist ja killustatust seaduse erinevate osade vahel, kuid säilitab võimaluse terviklikult mõista nii seda mis otstarbeks eelarvet kasutada saab kui ka ressursse, mida selleks rakendatakse.
- Riigieelarves on muuhulgas Õiguskantsleri kommentaaridest tulenevalt detailsemalt lahti kirjutatud erinevatest seadustest tulenevaid kulusid, et aidata Riigikogul ja avalikkusel mõista, mida saab eelarves muuta ja mida mitte.
- Riigieelarves on vähendatud kuluridade arvu, mida ministri käskkirjaga on võimalik muuta. Detailsemad jaotused aitavad küll suurendada läbipaistvust, kuid seaduse eesmärgist lähtuvalt tuleb leida tasakaal selgitava ja piirmääradega eelarveridade esitamise vahel. Põhiseaduse järgi tuleb riigieelarves esitada kõik tulud ja kulud. Riigieelarve on alati sisaldanud kulusid, mille muutmise õigus on täidesaatval võimul (näiteks välisvahenditega seotud eelarved). Nimetatud võimalus arvestab täidesaatva võimu enesekorraldusõigust, tagab riigieelarve paindlikkuse ja väldib Riigikogu ülekoormamist riigieelarve marginaalsete muudatuste vastuvõtmisel. Eelnõus esitatakse tasakaal riigieelarve detailsuse ja täidesaatva riigivõimu volituse vahel teha selles detailses eelarvevaates piiratud muudatusi. Detailsete ja täidesaatva võimu poolt muudetavate eelarveridade esitamisega ei minda vastuollu eelarve kõikehõlmavuse ega läbipaistvuse printsiibiga. Muudatustega tekib parem tasakaal piirmääraga kinnitatavate ja selgitavate kuluridade vahel.

Kulud riigieelarves esitatakse nii majandusliku sisu kui tegevuspõhisuse järgi.

Alates 2020. aastast on Riigieelarve tegevuspõhine. Tegevuspõhine eelarve on kontseptsioon, mis seob kuluarvestuse abil strateegilise planeerimise ja eelarve vahendid ning võimaldab mõõta saavutatavaid tulemusi. **Strateegiline planeerimine on üles ehitatud viie tasandi lõikes:** tulemusvaldkond, programmid, meetmed, tegevused ja teenused. **Tulemusvaldkond** on riigi

eelarvestrateegias määratud valdkond, millel on Vabariigi Valitsuse seatud pikaajaline mõõdetav eesmärk ning lähtub Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist. Tulemusvaldkonna arengudokument on valdkonna arengukava.

Programm on planeerimistasand, mis on suunatud tulemusvaldkonna alaeesmärgi saavutamiseks ja millele kavandatakse eelarve. Programm on ministri poolt kinnitatav arengudokument, milles määratakse programmi eesmärgi saavutamiseks vajalikud meetmed ja programmi tegevused.

Programmi planeerimistasanditeks on programmi tegevus ja teenus.

Programmi tegevus selgitab, kuidas programm aitab saavutada tulemusvaldkonna eesmärgi. Programmi tegevuse

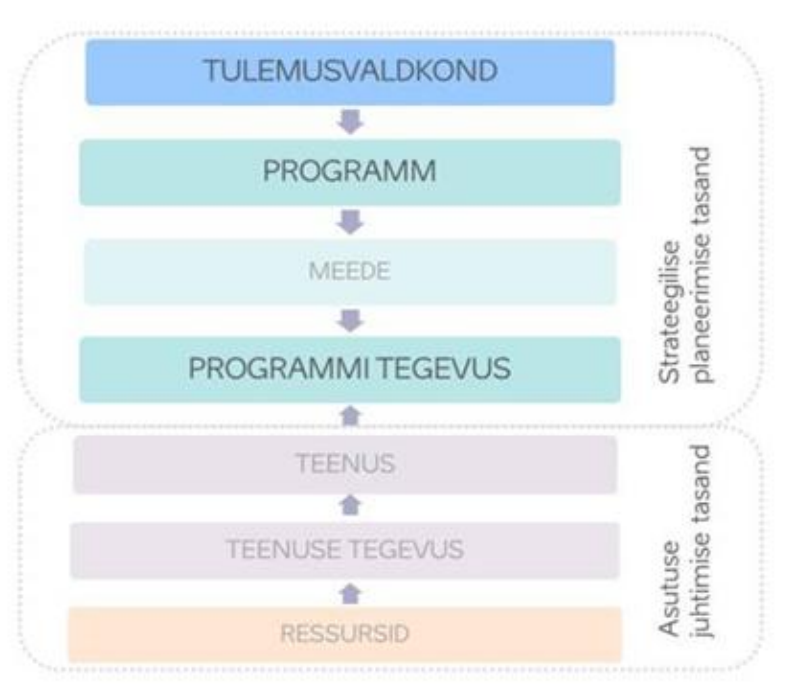
eelarve kavandatakse asutuse või asutuste teenuste maksumusest lähtuvalt. Teenused on hinnastatud ja 100% eelarvest on seotud teenustega ja vastupidi - riigi strateegilised eesmärgid on seotud kasutada olevate vahenditega. Riigieelarve seletuskirja osas 3 selgitatakse eelarve kujunemist peamiselt läbi tulemusvaldkonna, programmi (koondinfona) ja programmi tegevuse (detailinfona). Riigi eelarvestrateegias (RES) on detailne info tulemusvaldkonna ja programmide kohta, nii on vähendatud dokumentide omavahelist dubleerimist. Teenuste info on riigieelarve juhtimislaua. Põhiseaduslikud institutsioonid ei ole tegevuspõhisele eelarvele üle läinud, mistõttu on nende eelarve kajastatud ja selgitatud majandusliku sisu järgi- tulude, kulude, investeeringute ja finantseerimistehingute kaupa.

Riigieelarve ja seletuskirja struktuur

Riigieelarve ülesehitus

2026. aasta riigieelarve seaduses esitatakse riigieelarve vahendid administratiivselt põhiseaduslike institutsioonide (5), Vabariigi Valitsuse, Riigikantselei ja ministeeriumi valitsemisalade (11) kaupa, mis omakorda jaotatakse majandusliku sisu järgi tuludeks, kuludeks, investeeringuteks ja finantseerimistehinguteks. Ministeeriumi valitsemisalade kulud esitatakse valitsemisala riigiasutuste või nende gruppide kaupa ning tulemusvaldkondade, programmide ja programmi tegevuste kaupa.

Joonis 7. Tegevuspõhise riigieelarve ülesehitus.

Põhiseaduslike institutsioonide ja valitsemisala programmi tegevuse kulud jaotatakse majandusliku sisu põhjal tööjõu- ja majandamiskuludeks, sotsiaaltoetusteks, muudeks toetusteks ning muudeks kuludeks ning tuuakse välja riigivõla intressikulu, edasiantava maksu kulud ja alates ühest miljonist eurost seadusest tulenevad arvestuslikud kulud. Investeeringud maksumusega kümme miljonit eurot või rohkem esitatakse riigieelarves objektide lõikes.

Riigieelarve mahud on esitatud tuhandetes eurodes kahes veerus, millest esimene kajastab kogumahtu ja teine riigieelarvega kehtestatud piirmäärasid, mida ületada ei tohi. Eelarve, millele piirmäär ei ole kehtestatud, on prognoos ja seda on lubatud ületada. Sellisteks prognoositavateks kuludeks on näiteks seadusest tulenevad peretoetused ja välisvahendite arvelt teostatavad projektid.

Riigieelarve seaduses kajastatakse tulud „+“märgiga, kulud ja investeeringud kajastatakse „-“ märgiga, finantseerimistehingud kajastatakse sõltuvalt tehingu iseloomust kas „+“ - või „-“ märgiga.

Võrreldes eelmise aastaga ei esitata riigieelarves amortisatsioonikulusid.

Riigieelarve seletuskiri koosneb neljast osast ja üheksast dokumendi juurde käivast lisast:

1. Esimene osa annab ülevaate riigieelarve ülesehitusest ning teeb kokkuvõtte riigieelarve kõige olulisematest teemadest.
2. Teine osa on riigi konsolideeritud eelarve ehk riigieelarve koondvaade. See annab ülevaate eelarve tuludest, kuludest, investeeringutest ja finantseerimistehingutest majandusliku sisu järgi.
3. Kolmandas osas liigendatakse kulud valitsemisalade, põhiseaduslike institutsioonide ja Vabariigi Valitsuse lõikes ning tegevuspõhiselt. Samuti on kolmandas osas välja toodud tulude, investeeringute ja finantseerimistehingute jaotused valitsemisalade lõikes. Mõlemad liigendatakse nii valitsemisala kui majandusliku sisu järgi.
4. Neljandas osas on esitatud 2026. aasta riigieelarve seaduse tekstiparagrahvide selgitused.
5. Lisad.

Seletuskirjas on 2026. aasta võrdlusbaasina näidatud 2025. aasta riigieelarve kasutada olevad vahendid, mis sisaldavad lisaks kinnitatud riigieelarvele 2025. aasta riigieelarve muutmist (Riigikogu poolt 2025. aasta kevadel kinnitatud lisaelarve), Vabariigi Valitsuse ja ministri liigenduse ning asutuse tasandi muudatusi, 2024 aastast ülekantud vahendeid ja Vabariigi Valitsuse reservist eraldatud vahendeid. 2024. ja 2025. aasta andmeid on vajadusel korrigeeritud valitsemisalade ja tegevuspõhise eelarve struktuurimuudatustest tulenevalt, et teha andmed 2026. aastaga võrreldavaks. Võrreldavuse tagamiseks on tehtud lihtsustatud vastavused, mis ei pruugi detailandmetes täpselt kokku minna.

Riigieelarve seaduse § 35 lg 3 kohaselt lisatakse Justiitsministeeriumi eelarve projekti juurde kohtute haldamise nõukoja arvamus maakohtutele, halduskohtutele ja ringkonnakohtutele planeeritud vahendite vastavuse kohta kohtute aastaeelarve kujundamise põhimõtetele.

Eelarveliigid

Riigieelarve jaguneb piirmääraga ja piirmäärata kuludeks. Piirmäärata vahendite maht on prognoos ja nendele ei seata eelarvega rangelt piiratud limiiti. Üldjuhul on piirmäärata vahendite puhul juba eelnevalt fikseeritud sihtotstarve (nt seadustega), mistõttu ei ole nende sihtotstarve pelgalt aastase riigieelarve seadusega muudetav. Piirmäärata vahenditeks on:

- Välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga - kulud, millest enamus on Euroopa Komisjonis kokku lepitud ja mille muutmine on kaetud erinevate regulatsioonidega;
- Muud tuludest sõltuvad kulud või investeeringud - kulu, investeering või finantseerimistehing, mille tegemise võimalikkus sõltub konkreetse tulu tekkimisest (nt majandustegevusest laekuva tulu arvelt tehtavad kulutused);
- Arvestuslikud vahendid - kulu, investeering ja finantseerimistehing, mille suurus tuleneb seadusest (nt pensionid);
- Mitterahalised kulud (nt põhivara amortisatsioon). Alates 2026. aastast riigieelarve seaduses mittetrahalsi kulusid ei kajastata.
- Edasiantavad maksud - riigieelarves nii tulu kui ka kuluna planeeritud maksud, maksed ja muud tasud, mida riik maksuhalduri või selleks määratud asutuse kaudu kogub ja edastab õigusaktis määratud isikule, ja mis kantakse saajale edasi vastavalt maksu tegelikule laekumisele.

Piirmääraga vahendid on kõik muud vahendid, mis ei ole eelnevalt kirjeldatud piirmäärata vahendite all loetletud. Nendele seatakse riigieelarve seadusega kasutamise limiit.

Täpsemalt saab lugeda eelarve liikide kohta rahandusministri määrusest „Eelarveklassifikaator“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/131122021030>.

Mõisted ja lühendid

Tulud on kõik vahendid, mida riik oma ülesandeid täites kogub või saab toetusena. Tulud jagunevad maksulisteks ja mittemaksulisteks tuludeks.

Mittemaksulised tulud koosnevad kaupade ja teenuste müügist (nt riigilõivud ja CO2 kvootide müügitulu), saadud toetustest (peamiselt toetused Euroopa Liidust), finantstuludest (dividendid) ja muudest tuludest (nt keskkonnatasud, trahvid, varade müügitulu).

Maksulised tulud on maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed.

Kulud on riigi kasutatavad vahendid, mis pole investeeringud ega finantseerimistehingud. Need on riigiasutuste tegevus- jm kulud, sh toetused, tööjõu- ja majandamiskulud, põhivara amortisatsioon, intressikulu ja käibemaksukulu.

Investeeringud on materiaalse põhivara, immateriaalse põhivara ja bioloogilise vara soetamine ning olemasoleva põhivara parendamine. Investeeringud riigieelarves ei sisalda kõiki riigi tehtavaid investeeringuid, vaid ainult riigieelarveliste asutuste investeeringuid.

Finantseerimistehingud on tehingud finantsvarade või -kohustustega, mille puhul kahekordse kirjendamise põhimõttest tulenevalt tehakse mõlemad kirjed finantsvarades või -kohustustes ning mille tulemusena eelarvepositsioon ei muutu.

Käibemaksu kasutatakse seaduse eelnõus ja käesolevas seletuskirjas kahes tähenduses. Käibemaks tulude alapeatükkides ning tabelites tähendab maksulist tulu käibemaksuseaduse alusel. Tulu saajaks on Maksu- ja Tolliamet maksu- ja tollideklaratsioonide alusel. Käibemaks kulude, investeeringute ja finantseerimistehingute alapeatükkides ja tabelites tähendab tegevuskulude ja varade soetamisega seotud käibemaksukulu, mida ei saa arvestada sisendkäibemaksuks. Nii käibemaksu tulu kui ka käibemaksu kulu nimetatakse käibemaksuks. Riigieelarve koondtuludes on maksutulude juures välja toodud mittekäibemaksukohustuslastest riigiasutuste ja põhiseaduslike institutsioonide poolt hankijatele tasutud käibemaksukulu, mis arvestuslikult jõuab käibemaksukohustuslaste poolt tasutud sisendkäibemaksu kaudu riigi maksutuludesse. Samad arvestuslikud käibemaksukulu summad on välja toodud vastava majandusliku sisu koondosas st kulude, investeeringute ja finantseerimistehingute juures.

Edasiantavad maksud on riigieelarves nii tulu kui ka kuluna planeeritud maksud, maksed ja muud tasud, mida riik kogub ja edastab õigusaktis määratud isikule, ja mis kantakse saajale edasi vastavalt maksu tegelikule laekumisele. Näiteks on edasiantavateks maksudeks tulumaks, sotsiaalmaks, hasartmängumaks, maamaks, keskkonnatasud jmt.

Riigieelarve seletuskirjas kasutatakse järgmiseid lühendeid või tähiseid:

- Eelarve summad tabelis esitatakse tuhandetes eurodes (esitatud on summad, millele tuleb lisada 000);
- Summad tekstides, joonistel ja tabelites on ümardatud lähima tuhandeni või miljonini;
- Ümardamisel kehtib matemaatiline ümardamise reegel;
- Koondülevaadetes esitatakse summad ka miljardites (mld) või miljonites (mln) eurodes;
- Riigieelarve seaduses on kulud esitatud miinusmärgiga, tuludele märki ei panda. Seaduse seletuskirja tabelites on kulud samuti miinusmärgiga. Sellest tulenevalt kajastatakse „Muutus %“ veerus kulude kasv + (pluss)märgiga ning kulude kahanemine – (miinusmärgiga). Tulude poolel vastavalt tulude kasv + (pluss)märgiga ning tulude kahanemine – (miinus)märgiga;
- Muutused protsentides on arvestatud, võttes arvesse eelnevalt ümardatud andmeid.

Dokumendis kasutatakse lühendeid ja need on esmakordsel kasutamisel sulgudes lahti kirjutatud. Ministeeriumite puhul kasutakse alljärgnevaid lühendeid:

- HTM – Haridus- ja Teadusministeerium
- JDM – Justiits- ja Digiministeerium

- KAM – Kaitseministeerium
- KLIM – Kliimaministeerium
- KUM – Kultuuriministeerium
- MKM – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
- RAM – Rahandusministeerium
- REM – Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
- SIM – Siseministeerium
- SOM – Sotsiaalministeerium
- VÄM – Välisministeerium

3. OSA. 2026. aasta riigieelarve vahendite liigendus

Antud peatükk käsitleb valitsemisalade tulusid, kulusid, investeeringuid ning finantseerimistehinguid majandusliku sisu vaates ja kulusid tegevuspõhises vaates. 3. osa juurde kuuluvad lisa 3 ja lisa 6.

Iga valitsemisala juures on esmalt esitatud ülevaade valitsemisala peamistest funktsioonidest. Järgnevad joonised valitsemisala 2026. aasta eelarve jagunemisest tegevuspõhiselt ja majandusliku sisu lõikes ning valitsemisala eelarve dünaamikast perioodil 2023 –2029. Seejärel on esitatud ülevaade valitsemisala administratiivsest struktuurist (sh struktuurimuudatustest) ning personalist.

Valitsemisala eelarve dünaamika joonise metoodika

Valitsemisala eelarve dünaamika joonise metoodika 2023. ja 2024. aasta eelarve sisaldab lõplikku kasutada olnud eelarvet, täitmist, jääke ja ülekantavaid vahendeid (ainult piirmääraga eelarve). 2025. aasta eelarve sisaldab lisaks algele Riigikogus kinnitatud eelarvele ka kõiki esimese poolaasta muudatusi (lisaeelarve, Vabariigi Valitsuse ja ministri liigendused) ja 2024. aastast ülekantud vahendeid ning Vabariigi Valitsuse reservist eraldatud vahendeid. 2026–2029 eelarved on 2026. aasta riigieelarve eelnõu ja 2026 –2029 riigi eelarvestrateegia rahastamiskava andmed.

Andmed on esitatud koos käibemaksuga ja ei sisalda amortisatsiooni kulusid.

2023.–2025. aastal toimunud valitsemisalade ümberkorraldustest lähtuvalt varasemate aastate eelarveid ümber ei jagata. Aastatel 2023–2025 on näidatud Kliimaministeeriumil Keskkonnaministeeriumi eelarvet kuni ümberkorralduste jõustumiseni ning analoogselt Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumil Maaeluministeeriumi eelarvet ja Justiits- ja Digiministeeriumil Justiitsministeeriumi eelarvet kuni ümberkorralduste jõustumiseni.

Valitsemisala personali ülevaate joonise metoodika. Asutuse **keskmise kogupalk** on asutuse töötajate kogupalga aritmeetiline keskmine. Töötaja kogupalk koosneb 2025. aasta esimese poolaasta põhipalgast ja kuupõhiseks taandatult eelnenud 12 kuu (01.06.2024–31.05.2025)

lisatasudest, tulemustasudest ja preemiatest. Näidatud muutus on võrdluses aasta varasema perioodi kogupalgaga.

Andmestikust on välja jäetud kõrgemad riigiteenijad: riigisekretär, riigi peaprokurör, soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik, ministrid ja kohtunikud.

Valitsemisala keskmine kogupalk on arvutatud valitsemisala töötajate kogupalga aritmeetilise keskmisena, arvutuste aluseks on palgauuringu andmestik.

Töötajate arv on 2025. aasta esimese poolaasta keskmine täistööajale taandatud töötajate arv ning muutus võrreldes 2024. aasta keskmise töötajate arvuga. Andmed ei hõlma ministreid, riigisekretäri ja tsiviilmissioonide eksperte, rasedus- ja sünnituspuhkusel ning lapsehoolduspuhkusel viibijaid ja teisi, kelle teenistussuhe on peatatud kauemaks kui 6 kuud.

Iga valitsemisala juures esitatakse **majandusliku sisu** vaates ülevaade tuludest kolme aasta võrdluses ning üldine info tuludest. Kulud on esitatud asutuste ja eelarve liikide lõikes ning kolme aasta võrdluses koos valitsemisala kulude üldise ülevaatega asutuste lõikes. Investeeringute info on objektide ning eelarve liikide lõikes ning kolme aasta võrdluses koos selgitustega.

Eraldi on esitatud **kulud tegevuspõhises vaates**. See sisaldab valitsemisala kõigi tulemusvaldkondade koondandmeid, kus tulemusvaldkonna kulude jaotus on esitatud programmide ja programmide tegevuste lõikes. Ülevaade annab tervikvaate tulemusvaldkonna ülesehitusest, tegevustest ja nende maksumusest kolme eelarveaasta võrdluses.

3. osa metoodika selgitus

- Tabelites ja selgitustes on läbivalt viited vastavale seaduse rea numbrile;
- "Kulud majandusliku sisuga" vaadetes on arvestatud koos käibemaksuga;
- „Investeeringud kokku“ on koos käibemaksuga. Investeeringute objektid on kuvatud käibemaksuta;
- Finantseerimistehingud on toodud koos käibemaksuga;
- Kulud tegevuspõhises vaates on välja toodud käibemaksuta;
- Vastavalt riigieelarve seadusele kajastatakse tulud „+“märgiga, kulud ja investeeringud kajastatakse „-“ märgiga, finantseerimistehingud kajastatakse sõltuvalt tehingu iseloomust kas „+“- või „-“ märgiga;
- Tabelites esitatakse 2026. aasta eelarve muutused võrreldes 2025. aasta kasutada olevate vahenditega summa veerus vastavalt eelmises punktis kirjeldatud loogikale, kus kulud on miinus märgiga ja nende kulude kasv näidatakse samuti miinus märgiga. Kulude vähenemine on näidatud pluss märgiga. Viimases veerus näidatud muutus protsendina on kajastatud kulude kasvu korral pluss märgiga ja kulude vähenemise korral miinus märgiga;
- Tabelites ei näidata ridu, kus 2026. aastal ei ole eelarvet. Sellisel juhul ei kuvata ka 2024. aasta ja 2025. aasta summasid ning detailridadelt ei tule koondreal olev summa kokku.

2024. aasta veerus on näidatud 2024. aasta täitmise andmed.

2025. aasta andmetes kuvatakse lisaks algsele Riigikogus kinnitatud riigieelarvele riigieelarve muutmine (Riigikogu poolt 2025. aasta kevadel kinnitatud lisaeelarve), Vabariigi Valitsuse ja ministri liigenduse ning asutuse tasandi muudatused, 2024. aastast ülekantud vahendid, Vabariigi Valitsuse reservist eraldatud vahendid. Tabelites esitatud veerg „Muutus“ annab ülevaate muutusest 2026 vs 2025.

1.3 Amortisatsioon

Amortisatsioonikulu arvestuse olulisus

Alates tekkepõhisele eelarvele üleminekust 2017. aastal on aastane riigieelarve kuludes sisaldanud ka amortisatsiooni. Kuivõrd amortisatsioonikulu ei vaja seadusandja poolt kehtestatavat limiiti ning selle esitamisega riigieelarves ei looda lisandväärtust otsustaja jaoks Riigikogus, siis ei kajastata seda alates 2026. aastast enam aastases riigieelarve seaduses. Muudatuse eesmärgiks on ennekõike selgus, et mitte segada omavahel rahalist ja mitterahalist eelarvet. Amortisatsiooni planeerimisega jätkatakse sarnaselt senisele ning sellest antakse edaspidi ülevaadeaastase riigieelarve seaduse seletuskirjas.

Amortisatsioon kujutab endast põhivara, nii materiaalse kui ka immateriaalse, väärtuse vähenemist ehk kulumist selle kasuliku eluea jooksul. Raamatupidamises kajastatakse amortisatsioon kuluna, mis jaotatakse vara kasutusajale. See on oluline mitterahaline kulu, mis näitab varade järkjärgulist ärakasutamist ja signaaliseerib tulevast vajadust vara uuendada.

Amortisatsiooni arvestamine tagab finantsaruannete täpsuse ja perioodide vahelise võrreldavuse. Jagades vara soetusmaksumuse selle kasutusperioodile, välditakse finantstulemuste moonutamist, mis tekiksid, kui kogu soetuskulu kajastataks ühekordselt soetamise aastal. Ilma amortisatsioonita näitaksid aruanded kunstlikult madalamaid kulusid varade kasutuselevõtu järgsetel aastatel ja ebaproportsionaalselt suurt kulu soetamise aastal.

Amortisatsioonikulu planeerimisel arvestatakse olemasoleva põhivara eeldatava kulumiga ning planeeritavate soetuste, müükide ja ümberhindluste mõjudega. Selline lähenemine sunnib mõtlema kaugemale jooksvast eelarveaastast ja aitab prognoosida tulevasi varade uuendamise vajadusi. Vara kulumise arvestamine annab sisendi otsustamiseks, millal on majanduslikult otstarbekas vara asendada või moderniseerida, tagades seeläbi avalike teenuste järjepidevuse. Kui kulumist ei arvestataks, alahinnataks teenuste osutamise tegelikku maksumust, mis pikaajaliselt võib viia olukorrani, kus varade asendamiseks pole piisavalt planeeritud vahendeid.

Metoodilised alused

Riigieelarveliste asutuste amortisatsioonikulu arvestus põhineb kindlal metoodilisel raamistikul, mis tagab ühtse lähenemise ja andmete võrreldavuse. Peamiseks alusdokumendiks on Eesti hea raamatupidamistava, mida konkretiseerib Raamatupidamise Toimkonna juhend RTJ 5 "Materiaalne ja immateriaalne põhivara". See juhend on omakorda kooskõlas rahvusvaheliste

finantsaruandluse standarditega (nt SME IFRS), tagades seeläbi Eesti avaliku sektori raamatupidamise rahvusvahelise võrreldavuse. Lisaks reguleerib valdkonda Rahandusministri määrus "Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend" (edaspidi üldmäärus), mille muudatusi ja täpsustusi on kirjeldatud mitmetes juhendmaterjalides. Ühtne metoodiline raamistik on vältimatu, et tagada järjepidevus, võrreldavus erinevate asutuste vahel ning riigi konsolideeritud finantsaruannete korrektsus.

Amortisatsiooni planeerimine on integreeritud osa riigieelarve protsessist. Amortisatsiooni planeerimisel võetakse aluseks olemasoleva põhivara jooksva aasta eeldatav amortisatsioon ning planeeritavad varade soetustest, müügist ja ümberhindlustest tulenevad muutused. See näitab, et amortisatsioon ei ole pelgalt tagasivaatav raamatupidamislik kajastus, vaid aktiivselt juhitud eelarve komponent.

Peamised trendid ministeeriumide lõikes

Amortisatsioonikulu dünaamika riigieelarvelistes asutustes peegeldab riigi investeerimisaktiivsust, varade vananemist ning metoodilisi muudatusi arvestuspõhimõtetes.

Amortisatsioonikulu kasv peegeldab riigi investeerimisaktiivsust ja püüdlust kaasajastada oma varasid. Oluline on jälgida, et tehtavad investeeringud oleksid põhjendatud ja juhitud efektiivselt ning et amortisatsioonikulu oleks eelarves adekvaatselt kaetud, vältimaks olukorda, kus varad kuluvad ilma piisava asendusplaanita.

Amortisatsioonikulu jaotus ja trendid on ministeeriumide/valitsemisalade lõikes erinevad, peegeldades nende valdkondlike prioriteete, varade mahtu ja investeerimistsükleid.

Tabel 2. Amortisatsioonikulu jaotus, mln eurot

VALITSEMISALA	2025	2026
Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala	25,8	25,0
Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala	12,8	17,4
Kaitseministeeriumi valitsemisala	125,0	138,8
Kliimaministeeriumi valitsemisala	150,5	158,5
Kultuuriministeeriumi valitsemisala	0,9	0,8
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala	0,9	0,7
Rahandusministeeriumi valitsemisala	16,0	16,7
Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala	6,7	4,7
Riigikantselei	1,3	1,3
Riigikogu	2,5	2,2
Riigikohus	0,2	0,2
Riigikontroll	0,1	0,1
Siseministeeriumi valitsemisala	27,3	28,4
Sotsiaalministeeriumi valitsemisala	8,1	9,1
Vabariigi Presidendi Kantselei	0,1	0,2
Välisministeeriumi valitsemisala	5,6	7,6
KOKKU	383,6	411,6

2. OSA. Riigieelarve vahendite konsolideeritud eelarve

Riigieelarve kulude kasv ületab tulude kasvu, mis kasvatab puudujääki ning võlakooormust

Tabel 3. Riigieelarve tulud, kulud, investeeringud ja finantseerimistehingud, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
1.1	Tulud	16 259 641	17 759 608	18 603 038	843 430	5%
1.12	Kulud	16 210 720	18 349 955	19 501 504	1 151 548	6%
1.14	Investeeringud	890 914	994 811	1 310 040	315 228	32%
1.15	Finantseerimistehingud	750 238	678 834	1 580 973	902 139	133%

Riigieelarve tulude kogumaht on 2026. aastal 18,6 mld eurot. Võrreldes 2025. aasta eelarvega kasvavad tulud 0,84 mld euro võrra ehk 4,7%. Kulude kogumaht on 2026. aastal 19,5 mld eurot, kasvades 2025. aasta eelarvete kogumahuga võrreldes 1,15 mld eurot ehk 6,3%. 2026. aasta kulude kasv tuleb peamiselt sotsiaaltoetuste ning edasiantavate maksude suurenemisest. Investeeringute eelarve kasvab 31,7% peamiselt kinnisvara investeeringute ning muude investeeringute (mh Rail Baltic ja riigikaitseinvesteeringud) suurenemise tõttu. Finantseerimistehingute kogumaht kasvab 2026. aastal eelmise aastaga võrreldes rohkem kui kaks korda (133%), peamiselt tingituna pikaajaliste finantsinvesteeringute ning laenumahu ja sellelt makstavalt intressikulu suurenemisest.

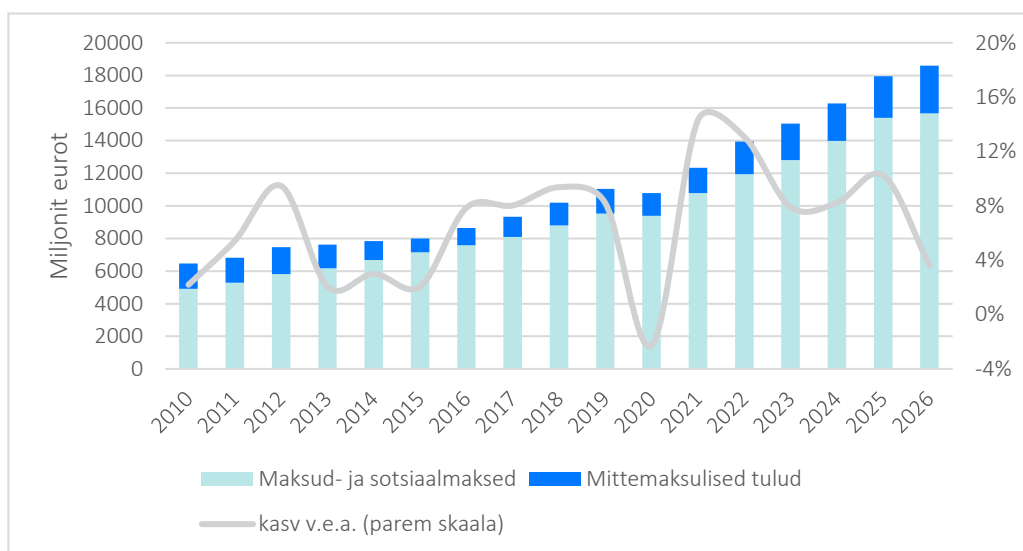
2.1 Tulud

2026. aasta riigieelarve tulude kasvu veavad käibemaks, mille määra tõusu mõju avaldub täiel määral ja sotsiaalmaks palgakasvu toel.

2026. aasta riigieelarveliste tulude prognoos lähtub Rahandusministeeriumi 2025. aasta suvisest majandusprognoosist, millele on lisatud valitsuses ja Riigikogus otsustatud tulumetmed. Kõik

tulud on esitatud tekkepõhiselt. Võrreldes 2025. aastaks prognoosituga kasvavad tulud 2026. aastal 650 miljoni euro võrra ehk 3,6%.

Joonis 8. Riigieelarvelised tulud, miljonit eurot, %

Tulude mahuks on 2026. aastal kavandatud 18 603 mln eurot. Sellest 15 667 mln eurot ehk 84% moodustavad maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed. Mittemaksudlised tulud kokku on 2 936 mln eurot ehk 16%. 2026. aasta maksukoormuseks kujuneb 35,2% SKPst, mis on 1,4% võrra madalam kui 2025. aastal.

2.1.1 Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed – maksulised tulud

Käibemaksutulu mahuline kasv on prognoosi järgi 2026. aastal kõige kiirem, kuna 2025. aasta juulis tõusnud käibemaksumäär mõju kajastub täiel määral 2026. aastal.

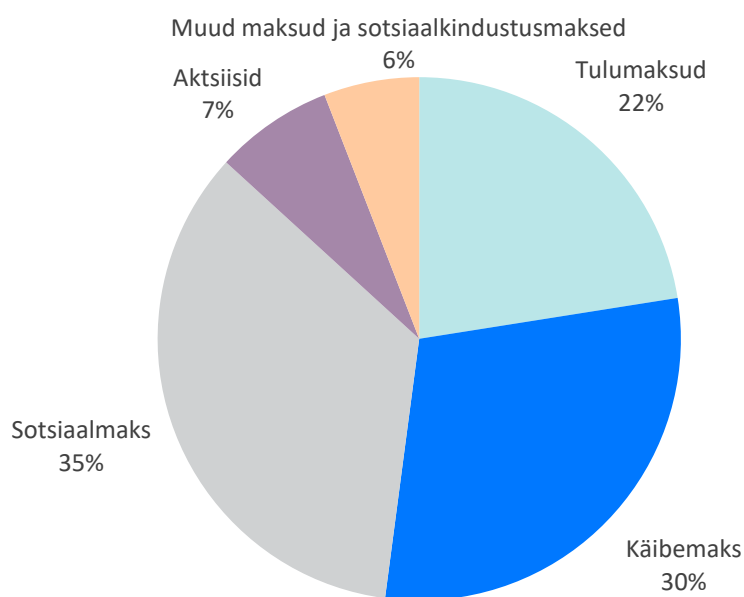
2026. aastal laekub prognoosi kohaselt riigieelarvesse maksulisi tulusid 15 667 mln eurot, mida on 272 mln eurot ehk 1,8% enam kui 2025. aasta viimases prognoosis ning 666 mln eurot ehk 4,4% rohkem kui 2025. aasta riigieelarves.

Tabel 4. Maksuliste tulude jaotus, tuhat eurot

	2024 tegelik	2025 RE	2026 RE	Muutus	Muutus, %
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	13 975 901	15 001 188	15 667 364	666 176	5%
Füüsilise isiku tulumaks	2 595 539	2 779 160	2 685 316	-93 844	-3%
Juriidilise isiku tulumaks	962 825	924 007	842 257	-81 750	-9%
Sotsiaalmaks	4 889 300	5 107 021	5 439 833	332 812	7%
Mootorsõidukimaks	-	99 000	85 000	-14 000	-14%

	2024 tegelik	2025 RE	2026 RE	Muutus	Muutus, %
Raskeveokimaks	4 800	4 600	4 521	-79	-2%
Käibemaks	3 846 313	4 238 886	4 638 260	399 374	9%
Aktsiisid kokku	1 030 250	1 094 714	1 147 176	52 462	5%
Alkoholiaktsiis	253 556	256 824	263 090	6 266	2%
Tubakaaktsiis	249 902	264 000	273 947	9 947	4%
Kütuseaktsiis	516 316	549 690	588 876	39 186	7%
Pakendiaktsiis	231	200	263	63	32%
Elektriaktsiis	9 934	15 000	21 000	6 000	40%
Hasartmängumaks	57 134	59 800	66 300	6 500	11%
Tollimaks	44 830	44 999	50 701	5 702	13%
Töötuskindlustusmakse	308 775	322 000	343 000	21 000	7%
Kogumispensionimakse	178 033	247 000	278 000	31 000	13%
Maamaks	58 465	80 000	87 000	7 000	9%

Joonis 9. Maksuliste tulude jaotus 2026. aasta riigieelarves, %

Füüsilise isiku tulumaksu laekumine **keskvalitsuse eelarvesse** on kavandatud 615,9 mln eurot. Võrreldes 2025. aastaga väheneb laekumine ligi 500 mln euro võrra, mis tuleb tööealistele ühtse maksuvaba tulu kehtestamisest ja 700 eurole tõstmisest. Võrreldes suveprognoosiga otsustas valitsus ära jätta tulumaksumäära tõusu 24%ni ja mõjutasid ka erinevad RES meetmed, kokku vähenes laekumine 167,1 mln euro võrra.

Kohalike omavalitsuste füüsilise isiku tulumaksu laekumine on kavandatud 2 069,5 mln eurot. Kohalike omavalitsuste muudelt tuludelt laekuvat eraldise määra langetatakse 10,64%le, samas suurendatakse KOVidele pensionitulust laekuva eraldise määra 8,5%ni. Laekumine moodustab

77% kogu 2026. aastal tasutavast füüsilise isiku tulumaksust. Võrreldes suveprognoosiga 2025. aasta kohta suureneb tasumine RES meetmete maksusisaldusest tulenevalt 1,5 mln euro võrra.

Juriidilise isiku tulumaksu laekumine on kavandatud 842,3 mln eurot. Võrreldes suveprognoosiga otsustas valitsus ära jätta tulumaksumäära tõusu 24%ni ja mõjutasid ka erinevad RES meetmed, sh riigiettevõtete dividendide ajatamine, kokku vähenes laekumine 33,7 mln euro võrra.

Sotsiaalmaksu tasumine on kavandatud 5 439,8 mln eurot. Sarnaselt füüsilise isiku tulumaksule sõltub sotsiaalmaksu tasumine tööturu arengust. 2026. aastal ulatub palgafondi kasv 5,8%ni vastavalt Rahandusministeeriumi suveprognoosile. Võrreldes suveprognoosiga mõjutavad seda erinevad RES meetmed, kokku suurenes tasumise prognoos 4,8 mln euro võrra.

Pensioniindeksi prognoos 2026. aastaks on suveprognoosi kohaselt 1,054 ja keskmine vanaduspension² kasvab selle kohaselt 861 euronit kuus.

Käibemaksu tasumine kasvab järgmisel aastal 11%, mis tuleb eratarbimise, kodumajapidamiste ja valitsussektori investeeringute ning valitsussektori lõpptarbimiskulutuste ehk käibemaksubaasi komponentide kasvust. Samuti on arvestatud maksumuudatuste ja 2026. aasta riigieelarves otsustatud meetmete II ringi mõjuga käibemaksu tasumisele, mis küündib järgnevatel aastatel keskmiselt 35 mln euronit. Käibemaksutulu kasvu mõjutab oluliselt standardmäära tõus 24 protsendini, mille täisaasta mõju avaldub 2026. aastal. 2026. aasta käibemaksu tasumise prognoos tõuseb võrreldes suveprognoosiga RES meetmetest tulenevalt 3 mln euro võrra 4 638 mln euronit.

Alkoholiaktsiisi tasumise prognoosimisel on arvestatud muuhulgas eratarbimise, keskmise palga ja alkoholi hinna prognoosidega ning aluseks on võetud Maksu- ja Tolliameti andmed alkoholi deklareeritud koguste kohta alkoholiliikide lõikes. Oluline muutus on 2026. aastal 1. jaanuaril toimuv aktsiisimäära tõus 10% võrra. **Tubakaaktsiisi** tasumise prognoosimisel on lähtutud tubakaaktsiisi igakuisest tasumisest ning vabasse ringlusse lubatud sigarettide koguste andmetest. Sarnaselt alkoholiaktsiisile tõstetakse 2026. aasta alguses tubakatoodete aktsiisimäärasid 10% võrra. Aktsiisimäärade tõus tõstab aktsiisitoodete hinda, mis ühest küljest mõjutab tarbimist vähenemise suunas, kuid teisest küljest suurendab maksutulu.

Kütuseaktsiisi tasumiste prognoosimisel on aluseks võetud kütuse deklareeritud andmed koguste kohta kütuseliikide lõikes. Samuti on kasutatud Rahandusministeeriumi hinnangut eratarbimise reaalkasvu ja erinevate majandussektorite kohta (veondussektor, põllumajandussektor), sissetulekute muutusi ning ootusi majanduskasvu ja maailmaturu

² Keskmine vanaduspension (eurot kuus 1.aprilli seisuga) on leitud 44-aastase staaži puhul (44 oli ligikaudu keskmine vanaduspensionäride osakute summa 2020. aastal). See sõltub pensioni baasosast, aastahindest ja pensioniindeksist, ega sõltu pensionäride arvust.

naftahinna suhtes. 2026. aasta tasumine kasvab võrreldes 2025. aastaga 7,2% võrra 588 mln euron. Tasumise kasvu toetab mitme kütuseliigi aktsiisimäära tõstmine alates 1. maist.

Elektriaktsiisi tasumise kasvu prognoos tuleb eelkõige eratarbimise reaalkasvust ja SKP reaalkasvust. Arvestatud on seejuures aktsiisimäära tõusuga, mis toimub 1. mail ning mille tõttu peamiselt suureneb 2026. aasta tasumine 50% võrra 21 mln euron.

Mootorsõidukimaks ja registreerimistasu (kokku lühidalt automaks) rakendusid 2025. aastast. Maksu peamine komponent põhineb sõiduki süsinikuheel. Registreerimisel on selle progressioon järsem, et stimuleerida inimesi valima keskkonnasäästlikumaid sõidukeid, jooksva maksul on progressioon laugem. Maksustamisel arvestatakse ka inimeste maksevõimega seeläbi, et vanematel sõidukitel on maks madalam. Maks aitab vähendada Eesti sõidukipargi süsinikuheel. ning aitab seeläbi saavutada Euroopa Liidu üleselt kokku lepitud kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärgi, aidates sealjuures vähendada otsest rahalist kulu, mis tekib, kui Eesti eesmärgi ei saavuta. Käesoleva eelarvega on otsustatud rakendada mootorsõidukimaksu lastepõhine soodustus alates 2025. aastast ning 8-9-kohaliste M-kategooria sõidukite maksustamine sarnaselt N-kategooria sõidukitega alates 2026. aastast. Täiendavalt on suunatud lisavahendid tehoidu, et saavutada mootorsõidukimaksu fiskaalne neutraalsus.

Hasartmängumaksu tulu prognoosimisel kasutatakse Maksu- ja Tolliameti kuulisi andmeid mänguautomaatide ja -laudade arvu ning hasartmängumaksu laekumise kohta maksuobjektide lõikes. 2026. aastal suureneb hasartmängumaksu tulu 9,6% võrra, ulatudes 66,3 miljoni euron. Kasvu toetab mõõdukas maksumäära tõus kaughasartmängule, totole ja õnnemänguturniirile. Prognoosi kohaselt moodustab 2026. aastal laekumine loteriilt ligikaudu 34% ning kaughasartmängult 40% kogu hasartmängumaksu tulust.

Tollimaksu tulust moodustab ligi 94% tasumine tööstuskaupadelt, mille prognoosimisel võetakse aluseks kaupade impordi prognoos Euroopa Liidu välistest riikidest, kuid arvestatakse ka muude tasumist mõjutavate tegurite mõjuga³. Ülejäänud tasumise⁴ puhul tuginetakse eksperthinnangutele. Seoses Venemaa agressioonisõjaga Ukrainas on kehtestatud sanktsioonid Venemaa ja Valgevene kaupadele (sh väetis, puit, teras, mineraalkütused), mille import on peatatud. Tollimaksu kogulaekumisest kantakse 75% Euroopa Liidu omavahenditesse ning 25%

³ Näiteks vabakaubanduslepingute sõlmimine, keskmise maksumäära langus jm.

⁴ Laekumine põllumajandustoodetelt, dumpingu-vastane tollimaks, tasakaalustav tollimaks jm.

jääb Eestile administreerimiskulude katteks. Prognoosiperioodil kasvab tollimaksu tasumine keskmiselt 3,5% aastas.

Töötuskindlustusmakse prognoos on seotud brutopalgafondi kasvu prognoosiga.

Kogumispensionimakse prognoos on üks osa füüsilise isiku tulumaksu prognoosist ja sõltub kogumispensioni süsteemiga liitunute arvust ja inimeste valitud maksemäärast.

Maamaksu prognoos sõltub kohalike omavalitsuste kehtestatud maksumääradest ja maa väärtusest.

2.1.2 Mittemaksulised tulud

2026. aasta mittemaksuliste tulude suurenemist põhjustavad peamiselt välisvahendid.

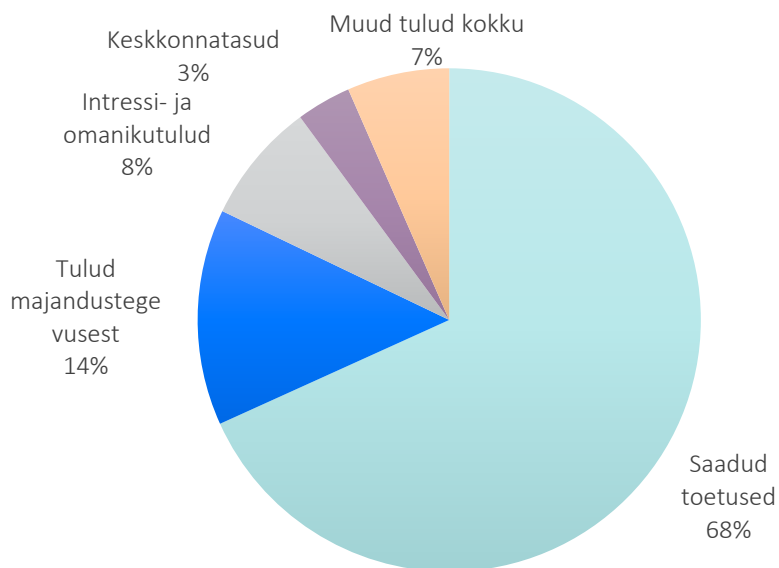
Mittemaksulistest tuludest moodustavad suurima osa saadud toetused, peamiselt välistoetused. Samuti kuuluvad siia mitmesugused tulud kaupade ja teenuste müügist (nt riigilõivud, CO2 kvoodimüügitulud ja majandustegevuse tulud), finantstulud (dividendid ja intressid) ja muud tulud (nt keskkonnatasud, trahvid, varade müügitulu). 2026. aasta mittemaksuliste tulude laekumiseks kujuneb 2,9 mld eurot. Võrreldes 2025. aasta riigieelarvega suurenevad mittemaksulised tulud 6,4%. Seletuskirja kolmandas osas on põhiseaduslike institutsioonide ja ministeeriumide valitsemisalade juures selgitatud tulusid detailsemalt.

Tabel 5. Mittemaksuliste tulude jaotus, tuhat eurot

	2024 tegelik	2025 RE*	2026 RE	Muutus	Muutus, %
Mittemaksulised tulud kokku	2 255 093	2 758 441	2 935 674	177 233	6,4%
Saadud toetused	1 180 764	1 736 093	2 003 009	266 916	15,4%
Riigilõivud	92 240	89 882	92 259	2 377	2,6%
Tulud majandustegevusest	339 674	411 308	407 691	-3 617	-0,9%
Tulud põhivara ja varade müügist	28 866	44 650	10 576	-34 074	-76,3%
Trahvid ja muud varalised karistused	28 639	37 888	33 994	-3 895	-10,3%
Keskkonnatasud	100 847	121 725	103 359	-18 366	-15,1%
Muud tegevustulud	55 856	52 925	56 042	3 117	5,9%
Intressi- ja omanikutulud	428 207	263 968	228 743	-35 225	-13,3%

*Algne eelarve koos liigenduste, jooksvate muudatuste, lisaeelarvega ja 2024.a jääkidega

Joonis 10. Mittemaksuliste tulude jaotus 2026. aasta riigieelarves, %

Saadud toetused

Saadud toetused koosnevad kodumaistest ja välisest. Välisest toetuste maht moodustab 2026. aastal kogutuludest 10,8%. Peamine osa toetuste eelarvest moodustab 2021-2027 EL eelarveperioodi vahendite kasutamine. Aastal 2026 jätkub uute taotlusvoorude avanemine ja tegevuste elluviimine.

Tabel 6. Saadud välisest toetused fondide lõikes, tuhat eurot

	2024 tegelik	2025 RE	2026 RE	Muutus	Muutus, %
Saadud välisest toetused kokku	1 165 604	1 707 908	1 997 148	289 239	17%
Euroopa Regionaalarengu Fond	136 503	328 589	394 591	66 002	20%
Euroopa Sotsiaalfond	41 474	102 061	104 954	2 893	3%
Struktuurifondide tehniline abi	13 721	15 334	16 954	1 620	11%
Ühtekuuluvusfond	93 360	123 896	214 380	90 484	73%
Õiglase Ülemineku Fond	18 602	73 622	126 750	53 128	72%
Euroopa Merendus-, Vesiviljelus- ja Kalandusfond	853	15 079	20 779	5 700	38%
Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond	197 284	203 351	206 171	2 820	1%
Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond	30 029	136 558	107 981	-28 577	-21%
Norra ja EMP finantsinstrument	8 927	228	4 847	4 619	2029%
Sveitsi-Eesti Koostööprogramm	605	7 445	9 606	2 162	29%
Eesti-Läti piiriülese koostöö programm	3 493	9 550	8 232	-1 318	-14%
Siseturvalisuse valdkonna fondid	13 231	24 714	34 101	9 387	38%
Taaste- ja vastupidavusrahastu	159 807	254 758	192 425	-62 333	-24%
Muud (otsetoetused riigiasutustele)	447 714	412 725	555 377	142 652	35%

Rahastusperioodil (2021-2027) on EL ühtekuuluvuspoliitika toetusmaht kokku 3,369 mld eurot ning see jaotub kuue poliitikaeesmärgi vahel - nutikam, rohelisem, ühendatum, sotsiaalsem, inimestele lähedasem Eesti ning õiglane üleminek. Ühtekuuluvuspoliitikat toetatakse neljast fondist – Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Ühtekuuluvusfond (ÜF), Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja Õiglase Ülemineku Fond (ÕÜF). Ühtekuuluvuspoliitika fondide ehk struktuuritoetuste planeerimise aluseks on Euroopa Komisjoni antavad riigipõhised soovituselised ning pikaajalises strateegias „Eesti 2035“ määratletud arenguvajadused ja sihid.

Taaste- ja vastupidavusraha (RRF) moodustab teise osa EL majanduse taastepaketist ning Eestile eraldatav toetusmaht on 953,3 mln eurot. Rahastut saab kasutada 2026. aastani Euroopa Komisjoniga kokku lepitud Taastekava alusel. Rahastu eesmärk on toetada investeeringuid ja reforme, mis on hädavajalikud majanduse pikaajaliseks taastumiseks, liikmesriikide majanduse ja sotsiaalse vastupidavuse suurendamiseks ning rohelise- ja digiülemineku toetamiseks.

Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond 2021-2027 rakenduskava eesmärk on tagada majanduslikult konkurentsivõimeline ja keskkonnasäästlik kalandus ja vesiviljelus läbi järgmiste alaeesmärkide: kalavarude hea seisundi tagamine, kalandus- ja vesiviljelussektori konkurentsivõime suurendamine ning kalandus- ja vesiviljelustoodete kvaliteedi ja lisandväärtuse tõstmine.

Põllumajanduslike otsetoetuste sihtgrupp on aktiivsed põllumajandustootjad. Eraldi toetused on ette nähtud alustavatele noortele põllumajandustootjatele ja väiketootjatele. Otsetoetusi rahastatakse Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi vahenditest. Suurem osa otsetoetuste eelarvest on ette nähtud ühtseks pindalatoetuseks ja rohestamise toetuseks.

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi eesmärgiks on aidata tõsta põllumajanduse konkurentsivõimet, parandada loodusvarade jätkusuutlikku majandamist, tõhustada kliimameetmeid ning tagada maapiirkondade tasakaalustatud ja territoriaalne areng.

2021-2027 rahastusperioodi Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) raames algavad uued tegevused 2026. aastal. Samuti EMP hulka kuuluva Eesti-Šveitsi programmi tegevused käivituvad juba 2024 aastal ning kestavad aastani 2028. Programmil on kaks fookust: sotsiaalse kaasatuse teemad, millesse on kaasatud nelja ministeeriumi valitsemisala (Kultuuriministeerium, Haridus- ja teadusministeerium, Siseministeerium, Sotsiaalministeerium) ja bioloogilise mitmekesisuse edendamine, millega tegeleb Kliimaministeerium koos oma asutustega.

2021-2027 rahastusperioodi Interreg Euroopa territoriaalse koostööprogrammi raames jätkavad URBACTi, Eesti-Läti, Kesk-Läänemere, Läänemere piirkonna, Interreg Euroopa, Interact ja Espon programmid. Euroopa territoriaalse koostöö programmidel on kõigil oma spetsiifilised eesmärgid, aga neid ühendab erinevate Euroopa riikide omavahelise koostöö tugevdamine. Näiteks Eesti-Läti piiriülese koostöö programmi eesmärk on toetada piiriäärsete

regioonide jätkusuutlikku arengut läbi ideede, mis aitavad Eestil ja Lätil areneda heanaaberlikku koostööd pakkudes programmi piirkonna inimestele paremaid võimalusi edukaks ja täisväärtuslikuks eluks. Programmi raames edendatakse ka inimeste, kaupade ja kapitali liikuvust.

Sisejulgeolekufondi (ISF) 2021-2027 perioodi üldeesmärk on aidata kaasa kõrge julgeolekutaseme tagamisele liidus, eelkõige võideldes terrorismi ja radikaliseerumise, raske ja organiseeritud kuritegevuse ja küberkuritegevusega, juhtides julgeolekuga seotud riske ja kriise ning abistades ja kaitstes kuritegevuse ohvreid.

Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (BMVI) kaudu toetab Euroopa Liit tegevusi, mis on suunatud EL välispiiri kaitsmisele, seadusliku rände hõlbustamisele ning ühise viisapoliitika elluviimisele.

Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (AMIF) eesmärk on aidata kaasa rändevoogude tõhusale juhtimisele, tugevdada ja arendada Euroopa ühist varjupaigasüsteemi, toetada seaduslikku rännet ja aidata seejuures kaasa ka kolmandate riikide kodanike integreerimisele ning aidata võidelda ebaseadusliku rände vastu ja tagada tõhus tagasisaatmine kolmandate riikidesse.

Otsetoetusi on riigiasutustel võimalik taotleda otse mitmetest Euroopa Liidu fondidest erinevateks tegevusteks, kogemuste vahetamiseks, riikidevahelise koostöö edendamiseks, riikide süsteemide ühtlustamiseks ja paljuks muuks.

Riigilõivud

Riigilõive koguvad pea kõikide ministeeriumite valitsemisalade asutused, kuid 90% lõivutulust laekub Justiits- ja Digiministeeriumi, Kliimaministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Siseministeeriumi asutustelt. Riigilõiv on tasu riigi poolt osutatava toimingu eest. Kõige enam laekub riigilõivu liiklusregistri toimingutelt, 2024. aastal 35,8 mln eurot. Järgnevad riigilõivud isikut tõendavate dokumentide väljastamisest (11,8 mln eurot), kohtuasjade toimingutelt (10,1 mln eurot) ning kinnistusraamatu toimingutelt (9,8 mln eurot). Koroonakriisiga kaasnenud majandusaktiivsuse langus vähendas 2020. a laekumist ca 10%, kuid viimastel aastatel on laekumine taastunud ning ületab kriisieelset taset. 2026. aasta riigieelarves kavandatakse riigilõivude laekumiseks 92,3 mln eurot.

Tulud majandustegevusest

Majandustegevusest saadavad tulud koosnevad peamiselt kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguste ühikute müügitulust. Alates 2025. aastast lisandub siia tulugruppi mootorsõidukite registreerimistasu, millest saab täpsemalt lugeda seletuskirja maksutulude peatükist.

Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikute kauplemissüsteemi (EL HKS) kaudu saadav enampakkumistulu 2026. aastal on 195 mln eurot, see on 5% suurem kui 2025. aasta eelarvesse planeeritud tulu (186 mln eurot). Moderniseerimisfondi Eestiga seotud osa 2026. aastaks

prognoositav tulumahd on 84 mln eurot, see tähendab 9% suurenemist võrreldes aasta varasemaga.

Atmosfääriõhu kaitse seadusest ja direktiivist 2003/87/EÜ tulenevalt kasutatakse alates 2024. aastast kogu enampakkumistulu kliima- ja energiapoliitika eesmärkidesse panustavate meetmete elluviimiseks, sh 2026. aastal säästva transpordi projektideks – uute energiatõhusate rongide hankimiseks, veeremi ühisdepoo (Elroni ja Rail Balticu veeremile) rajamiseks, raudteevõrgu elektrifitseerimiseks, reisirongiliikluse taktipõhise graafiku ettevalmistuse investeeringuteks, Rail Balticu säästva raudteeühenduse rajamiseks, alternatiivkütuste taristu arendamiseks transpordivaldkonnas ning vähese heitega tõhusa ühistranspordi arendamiseks; avaliku sektori hoonete energiatõhususe parandamiseks; energiatõhususe ja puhaste tehnoloogiate alase teadus- ja arendustegevuse toetamiseks EL HKS sektorites (nn vesiniku IPCEI projektideks) ja vesiniku terviktehnoloogiate kasutuselevõtuks; laevade taastuvenergia kasutuse tarvis ümberehituse toetamiseks; ökosüsteemide kaitse ja taastamise toetamiseks; rahvusvaheliseks kliimapolitiika alaseks koostööks; rahvusvahelise kliimapolitiika ja biokütuste teemaliseks aruandluseks ning kasvuhoonegaaside kauplemissüsteemide koordineerimiseks ja arendamiseks; samuti ressursitõhususe ja/või süsinikuauditite koostamiseks suuremates põllumajandusettevõtetes.

Alates 2021. aastast saab Eesti kasutada EL ülese Moderniseerimisfondi Eestiga seotud osa vahendeid kliima- ja energiapoliitika eesmärkide täitmise panustavate tegevuste toetamiseks (välja arvatud tahkeid fossiilkütuseid kasutavate energiatootmisüksustega seoses). Moderniseerimisfondi Eestiga seotud osast toetatakse kahe pikaajalise (2021-2030) programmi elluviimist fondi energiatõhususe ja taastuvenergia arendamise prioriteetsetes valdkondades: energiatõhususe edendamiseks avaliku sektori hoonetes ning vähese heitega ühistranspordis (sh uute energiatõhusate rongide hankimiseks).

Tulud põhivara ja varude müügist

Tulu põhivara ja varude müügist teenib peamiselt Maa- ja Ruumiamet riigi funktsioonide täitmiseks mittevajaliku maa müügist enampakkumiste kaudu. Vähesel määral teenivad riigieelarvelised asutused tulu ka kinnisvara, transpordivahendite, metsa ning muude kaupade ja varude müügist. 2025. aastal planeeritakse ühekordset müügitulu Kaitseministeeriumi valitsemisalas. Järgmise aasta eelarves kavandatakse põhivarade ja varude müügituluks 10,6 mln eurot.

Trahvid ja muud varalised karistused

Trahvide ja muude varaliste karistuste all prognoositakse peamiselt väärteomenetluse seadustiku ja karistusseadustiku, aga ka muude õigusaktide, alusel saadavaid trahvitulusid. Suurima osakaalu (ca 90%) moodustavad Siseministeeriumi haldusala poolt kogutavad liiklusjärelvalvega seotud trahvid. 2025. aasta algusest jõustunud trahvimäärade tõus on

toonud kaasa oodatust veidi väiksema trahvitulude kasvu, mistõttu on allapoole korrigeeritud ka 2026. aasta laekumist.

Keskkonnatasud

Keskkonnatasud laekuvad maavara kaevandamise, kasutamise või kasutuskõlbmatuks muutmise, vee erikasutuse, kasvava metsa raieõiguse, kalapüügiõiguse ja jahipidamisõiguse (loodusvara kasutusõiguse tasu/ressursitasu) ning saasteainete välisõhku, veekogusse, põhjavette või pinnasesse heitmise või jäätmete kõrvaldamise (saastetasu) eest. Valdav osa keskkonnatasudest laekub jäätmete keskkonda viimisest ning maavarade kaevandamise õiguse andmisest. Ligi 70% kogutud keskkonnatasudest jääb riigieelarve kulude katteks ja kohalikele omavalitsustele eraldatakse ligikaudu 15% laekunud tuludest. Ülejäänud 15% laekunud tuludest finantseeritakse iga-aastaselt SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse kaudu sihtotstarbeliselt keskkonnaprojektidele keskkonnaseisundi hoidmiseks, loodusvarade taastootmiseks ja keskkonnakahjustuste heastamiseks. Majanduskriis vähendas oluliselt ka keskkonnatasude laekumist. Vähenesid pea kõik tululiigid, enim langes raske kütteõli hinnast sõltuv põlevkivi kaevandusõiguse tasumäär. Samas majandusaktiivsuse taastumisel on see tululiik olnud kiirema kasvuga. Järgmise aasta riigieelarves suureneb keskkonnatasude prognoos osaliselt ka seetõttu et aasta keskel plaanitakse ladestamistasu tõusu ning soovitakse kehtestada jäätmete põletustasu.

Muud tegevustulud

Muud tegevustulud sisaldavad peamiselt kohtute menetluskulude hüvitisi, oportuuniteeditasusid, universaalse postiteenuse makseid, konfiskeeritud ja konfiskeerimise asendamisel saadud varasid, sunniraha ja tulusid asendustäitmisest, väljanõudmata deposiite, tagatistasusid ja regressinõudeid ning muid tulusid varadelt. Need laekuvad riigieelarvesse peamiselt kohtute ja Prokuratuuri tegevuse kaudu ning Konkurentsiameti eelarvesse universaalse postiteenuse maksetena. Kokku moodustab see tuluartikkel järgmise aasta eelarves 56 mln eurot.

Intressi- ja omanikutulud

Intressi- ja omanikutulud koosnevad omanikutuludest ja riigikassale laekuvatest intressituludest. Dividenditulud on prognoositud äriühingute majandustulemuste prognooside alusel ning lõplikud summad fikseeritakse 2026. aasta kevadel Vabariigi Valitsuse korralduses pärast 2025. aasta tegelike majandustulemuste selgumist. Peamised omanikutulu maksjad on Riigimetsa Majandamise Keskus, Eesti Energia AS, Lennuliiklusteeninduse AS ja AS Tallinna Sadam. Dividende maksab ka Riigi Kinnisvara AS, kuid kuna ta kuulub valitsussektoris, siis on tal valitsussektori eelarvepositsioonile neutraalne mõju. Võrreldes käesoleva aasta prognoosiga

vähenevad järgmisel aastal intressi- ja omanikutulud 229 mln euronit tulenevalt ettevõtete kasumiprognoside vähenemisest.

2.2 Kulud

2026. aasta eelarve prioriteetideks on julgeoleku tagamine, majanduskasvu kindlustamine ja sissetulekute suurendamine

Peatüki eesmärk on anda ülevaade 2026. aasta riigieelarve kulude riigiülesest jaotusest administratiivselt, majandusliku sisu ja tulemusvaldkondade lõikes. Sarnasel põhimõttel detailsem ülevaade kuludest on esitatud seletuskirja osas 3 vastava valitsemisala alapeatükis.

2026. aasta riigieelarve kulude planeeritud kogumaht on 19,5 mld eurot. Suurima osa riigieelarve kuludest moodustavad edasiantavad maksud (43%). Riigieelarvega kehtestatud piirmääraga ehk kindlaksmääratud vahendite osakaal on 28% kogu riigieelarve kuludest. Arvestuslikud vahendid moodustavad kogumahust 18%, välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga 10% ning muud tuludest sõltuvad vahendid 2%.

Suurima mahuga kulude eelarved on Sotsiaalministeeriumi (40%), Kaitseministeeriumi (8%), Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (7%), Haridus- ja Teadusministeeriumi (6%) ning Kliimaministeeriumi (6%) valitsemisalades. Vabariigi Valitsuse eelarve moodustab 2026. aastal 18% riigieelarve kulude planeeritud kogumahust.

Tabel 7. Kulud eelarveliikide ja valitsemisalade lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
1.12	KULUD	-19 501 504	-5 381 792	-3 506 962	-1 944 743	-345 078	-8 322 928
2.3	Riigikogu	-32 002	-19 285	-12 717	0	-1	0
3.3	Vabariigi Presidendi Kantselei	-7 307	-5 987	-1 286	0	-34	0
4.1	Riigikontroll	-6 133	-5 694	-440	0	0	0
5.1	Õiguskantsleri Kantselei	-3 575	-3 276	-299	0	0	0
6.5	Riigikohus	-7 443	-4 784	-2 620	-34	-5	0
7.1	Vabariigi Valitsus	-3 537 925	-860 169	-467 548	0	0	-2 210 208
8.3	Riigikantselei	-27 216	-14 050	-1 374	-11 792	0	0
9.8	Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala	-1 223 576	-963 433	-35 935	-211 660	-12 549	0
10.7	Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala	-360 018	-234 120	-56 841	-53 174	-14 483	-1 400
11.7	Kaitseministeeriumi valitsemisala	-1 564 125	-1 353 656	-146 717	-63 066	-686	0

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarve se kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavald maksud
12.10	Kliimaministeeriumi valitsemisala	-1 213 009	-257 717	-19 517	-701 281	-234 494	0
13.6	Kultuuriministeeriumi valitsemisala	-364 084	-288 097	-4 721	-17 935	-2 844	-50 487
14.9	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala	-1 341 257	-168 679	-627 684	-180 941	-20 953	-343 000
15.10	Rahandusministeeriumi valitsemisala	-450 702	-129 383	-275 124	-36 784	-9 411	0
16.9	Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala	-845 183	-267 248	-4 070	-543 351	-30 514	0
17.8	Siseministeeriumi valitsemisala	-572 870	-492 476	-36 710	-38 495	-5 189	0
18.7	Sotsiaalministeeriumi valitsemisala	-7 829 793	-205 977	-1 807 888	-84 179	-13 916	-5 717 833
19.5	Välisministeeriumi valitsemisala	-115 283	-107 761	-5 472	-2 050	0	0

2026. aasta riigieelarve kulude planeeritud kogumaht suureneb 2025. aasta riigieelarvega võrreldes 6%. Majandusliku sisu jaotuse järgi suurenevad kõik kulude liigid, välja arvatud intressikulu ja muud finantskulud (vähenemine -7%) ning riigisaladusega kaetud vahendid (vähenemine -9%). 2026. aasta riigieelarve kuludest moodustavad suurima osa toetused (52%). Tööjõu- ja majandamiskulude osakaal kogumahust on 16%, muude kulude osakaal on 32%.

Tabel 8. Kulude dünaamika majandusliku sisu lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
1.12	KULUD	-16 210 720	-18 349 955	-19 501 504	-1 151 548	6%
	Toetused	-8 298 423	-9 607 018	-10 170 784	-563 766	6%
	Sotsiaaltoetused	-3 953 951	-4 340 948	-4 433 863	-92 915	2%
	Muud toetused	-4 344 472	-5 266 069	-5 736 921	-470 851	9%
	<i>sh investeeringutoetused</i>	-562 781	-1 111 860	-1 299 005	-187 145	17%
	Tööjõu- ja majandamiskulud	-2 508 378	-2 904 176	-3 095 451	-191 274	7%
	Tööjõukulud	-1 487 918	-1 533 045	-1 677 673	-144 628	9%
	Majandamiskulud	-1 020 459	-1 371 131	-1 417 778	-46 647	3%
	Muud kulud	-5 403 920	-5 838 761	-6 235 269	-396 508	7%
	Muud tegevuskulud	-4 783 278	-5 175 490	-5 540 986	-365 496	7%
	Riigisaladusega kaetud vahendid	-124 986	-166 809	-151 672	15 137	-9%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-216 834	-214 403	-281 669	-67 266	31%
	Intressikulu ja muud finantskulud	-278 822	-282 059	-260 942	21 117	-7%

Toetused

Toetuste eelarvemaht, mis jaotub sotsiaaltoetusteks (44%) ning muudeks toetusteks (56%), kasvab 2026. aastal 564 mln eurot.

Sotsiaaltoetused on riigieelarvelised toetused füüsilistele isikutele. 2025. aastaga võrreldes suurenevad sotsiaaltoetused 2%. Peaaegu kogu (98%) sotsiaaltoetuste eelarve planeeritakse Sotsiaalministeeriumi valitsemisala eelarvesse (4,35 mld eurot), millest 3,27 mld eurot (75%) moodustab riiklik pensionikindlustus, 402,34 mln eurot (9%) peretoetusteks planeeritud summad ja 345,21 mln eurot (8%) vanemahüvitis. Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas kasvab sotsiaaltoetuste eelarve 97,9 mln eurot, eelkõige toetuse saajate arvu ning toetuste suuruse muutuse tõttu. Teistes valitsemisalades toimub peamiselt väikeses mahu sotsiaaltoetuste vähenemine. Kõige rohkem vähenevad sotsiaaltoetused Kaitseministeeriumi valitsemisalas (4,26 mln eurot), mis peamiselt on seotud ajateenijate arvu vähenemisega. 2026. aasta riigieelarves ettenähtud sotsiaaltoetustest on võimalik saada eraldiseisvalt ülevaade lisast 2.

Muude toetuste eelarve suureneb 2025. aastaga võrreldes 9%. Muud toetused vähenevad kõige enam Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalas. Peamiselt on vähenemine seotud välisvahenditest rahastatavate projektide edasilükkumisega. Muud toetused kasvavad kõige rohkem Kliimaministeeriumi valitsemisalas, enamik sellest välistoetuste ja CO₂ vahendite arvelt. 2026. aasta riigieelarve eelnõu koostamise ajal teadaolevatest toetustest juriidilistele isikutele on võimalik saada ülevaade lisast 3.

Investeeringutoetuste eelarve kogumaht on 1,3 mld eurot ja toetuste maht kasvab 17%. Suur osa investeeringutoetustest rahastatakse välisvahendite (77%) ja CO₂ kvoodimüügi tulude (19%) arvelt. Suurim investeeringutoetuste eelarve 868,2 mln eurot (67%) on Kliimaministeeriumi valitsemisalas, sellest suurim maht on planeeritud Rail Baltica arendusse. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas on planeeritud investeeringutoetusteks 226,98 mln eurot (17%), mis suunatakse peamiselt transpordi- ja regionaalvaldkonna arendamisse.

Tööjõu- ja majandamiskulud

2026. aastal kasvab tööjõukulude eelarve 144,6 mln eurot. Kõige rohkem kasvavad tööjõukulud Kaitseministeeriumi (87,96 mln eurot), Sotsiaalministeeriumi (44,43 mln eurot) ning Siseministeeriumi (19,67 mln eurot) valitsemisalas. 2026. aasta riigieelarve üheks oluliseks eesmärgiks on prioriteetsete sihtgruppide palgatõus (näiteks politseinike, päästjate, kultuuritöötajate ja õpetajate palgakasv, samuti palgatõus erihoolekandes). Suurimad tööjõukulude eelarved on Siseministeeriumi (19% kogu tööjõukulude eelarvest), Kaitseministeeriumi (18%), Haridus- ja Teadusministeeriumi (14%) ning Sotsiaalministeeriumi (14%) valitsemisalas.

Majandamiskulude eelarve kasvab 46,65 mln eurot. Suurim kasv (101,24 mln eurot) toimub Kaitseministeeriumi eelarves, mis on peamiselt tingitud Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse hankemahtude ja taristuobjektide kasvust. Kaitseministeeriumi eelarve moodustab majanduskulude eelarve kogumahust 53%. Veel kasvab majandamiskulude eelarve väikeses mahus Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas (4,68 mln eurot) ning Riigikantseleis (2,69 mln eurot). Ülejäänud valitsemisalades majandamiskulude eelarve väheneb.

Muud kulud

Peamiselt jaotub muude tegevuskulude eelarve Sotsiaalministeeriumi valitsemisala (50%) ning Vabariigi Valitsuse (43%) vahel. Kõige rohkem kasvavad muud tegevuskulud Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas (186,8 mln eurot), mille tingib majandusprognoosi alusel suurenevad ravikindlustusvahendid Tervisekassale ning vahendite kasv kogumispensionideks (II pensionisammas). Vabariigi Valitsuse muude kulude eelarve kasvab 158,1 mln eurot ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala eelarve kasvab 21 mln eurot.

Riigisadalusega kaetud vahendid on Kaitseministeeriumi (95,27 mln eurot), Siseministeeriumi (53,08 mln eurot), Justiits- ja Digiministeeriumi (2,98 mln eurot) ning Rahandusministeeriumi (0,35 mln eurot) valitsemisala eelarves. Siseministeeriumi valitsemisalas väheneb riigisadalusega kaetud vahendite eelarve 40%, mis on tingitud 2025. aasta ühekordsetest laiapidse riigikaitse projektide rahastamisotsustest.

Peaaegu kogu intressikulu ja muude finantskulude eelarve on Rahandusministeeriumi valitsemisalas (260,94 mln eurot). See sisaldab intressikulusid riigi võetud laenudelt ning Tervisekassa ja Töötukassa arvelduskonto jäägi eest makstavaid intresse. Väga väikeses mahus (4000 eurot) on intressikulu ja muud finantskulud ka Riigikantselei eelarves.

Tabel 9. Kulude dünaamika tulemusvaldkondade lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
1.12	Kulud	-12 853 554	-14 815 505	-15 627 567	-812 062	5%
10.47	Digiühiskond	-2 757	-172 587	-127 474	45 113	-26%
9.18	Eesti keel ja eestlus	-8 851	-11 464	-10 106	1 358	-12%
12.61; 14.60; 16.69	Elukeskkond, liikuvus ja merendus	-769 976	-1 163 901	-1 414 409	-250 508	22%
14.16; 18.14	Heaolu	-5 504 775	-6 018 619	-6 242 639	-224 020	4%
11.14	Julgeolek ja riigikaitse	-838 297	-1 071 054	-1 417 347	-346 293	32%
12.19	Kliima, energeetika ja elurikkus	-125 683	-184 123	-156 686	27 436	-15%
13.21	Kultuur ja sport	-359 675	-366 768	-344 298	22 470	-6%
16.16	Põllumajandus ja kalandus	-364 159	-472 657	-480 416	-7 759	2%
8.5; 9.81; 15.17	Riigivalitsemine	-480 896	-511 725	-475 578	36 147	-7%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.14; 17.116	Sidus ühiskond	-29 858	-39 446	-29 945	9 501	-24%
17.16	Siseturvalisus	-486 737	-551 281	-528 615	22 667	-4%
9.31	Tark ja tegus rahvas	-719 424	-898 801	-923 767	-24 966	3%
9.86; 14.37	Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus	-375 899	-545 251	-582 255	-37 004	7%
18.83	Tervis	-2 469 103	-2 469 700	-2 570 640	-100 940	4%
19.7	Välispoliitika	-109 156	-126 154	-112 642	13 512	-11%
10.19	Õigusriik	-208 309	-211 974	-210 749	1 224	-1%

2026. aasta riigieelarve kulud jaotuvad tegevuspõhiselt 16 tulemusvaldkonna, 43 programmi ning 176 programmitegevuse vahel. Suurima eelarvemahuga tulemusvaldkond on Heaolu (6,24 mld eurot), mis moodustab 40% kogu kulude eelarvest. Eelarvemahu järgi suuruselt teine tulemusvaldkond on Tervis (16%). 2026. aastal kasvab kõige rohkem tulemusvaldkonna Julgeolek ja Riigikaitse eelarve (346,3 mln eurot).

2.3 Investeeringud

Suurimad investeeringud on planeeritud kaitsevõime suurendamiseks ja transporditaristu arendamiseks

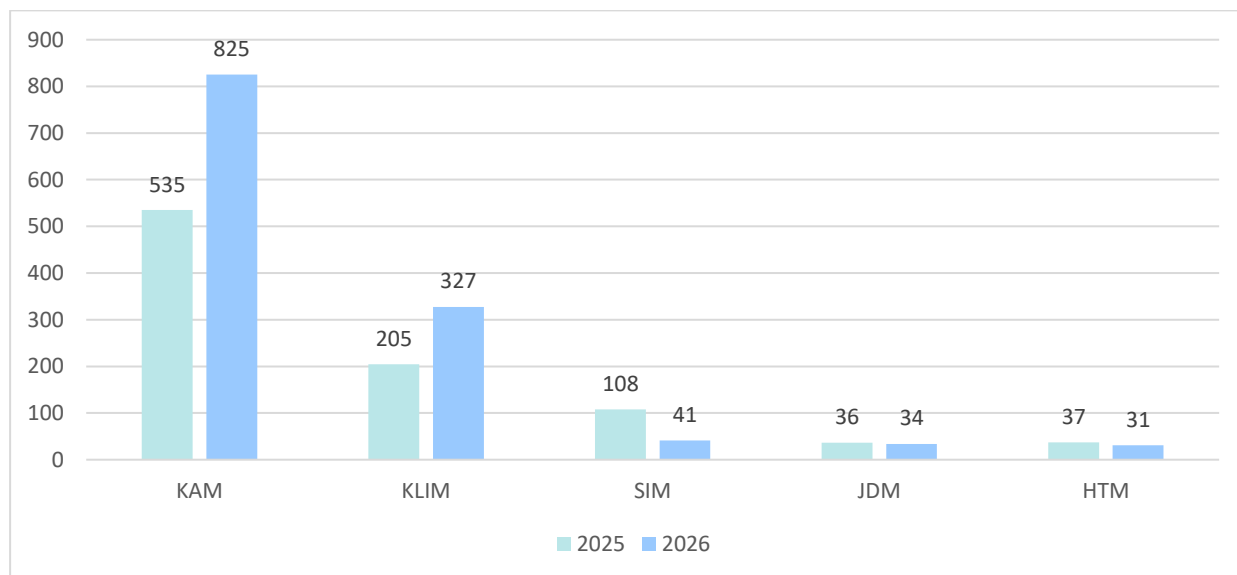
Riigieelarves planeeritud investeeringute kogumaht on 1,31 mld eurot ning investeeringute eelarve kasvab võrreldes 2025. aastaga 32%. Kõige suurema osakaaluga, 45% kogumahust, on kinnisvarainvesteeringud. Muud investeeringud moodustavad 44%, IT investeeringud 7%, masinad ja seadmed 2% ning transpordivahendid 1% investeeringute eelarvest (arvestamata käibemaksu). Eelarve kasv on tingitud eelkõige muude investeeringute ning kinnisvara investeeringute suurenemisest. Vähenevad transpordivahendite, masinate ja seadmete ning inventari soetamine, samuti IT-investeeringud.

Tabel 10. Riigieelarve investeeringud, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
1.14	Investeeringud kokku	-890 914	-994 811	-1 310 040	-315 228	32%
	Inventar	-343	-950	-571	379	-40%
	IT investeeringud	-85 304	-108 884	-73 548	35 335	-32%
	Transpordivahendid	-12 887	-42 355	-11 107	31 248	-74%
	Masinad ja seadmed	-18 648	-56 008	-26 825	29 184	-52%
	Muud investeeringud	-271 017	-312 268	-484 719	-172 451	55%
	Kinnisvara	-380 225	-330 123	-494 992	-164 869	50%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-122 490	-144 223	-218 278	-74 055	51%

Valitsemisaladest moodustavad Kaitseministeeriumi investeeringud 63% ning Kliimaministeeriumi investeeringud 25% investeeringute eelarvest. Sise- ning Justiits- ja Digiministeeriumi investeeringud moodustavad kumbki 3%, Haridus- ja Teadusministeerium 2% investeeringute kogumahust.

Joonis 11. Suurima investeeringu mahuga valitsemisalad, miljonit eurot

Inventar

Soetustest moodustab 56% ehk 0,32 mln eurot Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala inventar ning 42% Kaitseministeeriumi valitsemisala inventari investeeringud.

IT investeeringud

Suurimad IT investeeringud on Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalas (27,38 mln eurot), mille osakaal IT-investeeringute kogueelarvest on 37%. Rahandusministeeriumi valitsemisala IT investeeringud (11,2 mln eurot) moodustavad 15% kogumahust ning need on kavandatud infosüsteemide arendamiseks. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala IT-investeeringute eelarve moodustab 15% ning Siseministeeriumi valitsemisala 11% IT-investeeringute kogumahust.

Transpordivahendid

Transpordivahendite investeeringutest on 81% (8,97 mln eurot) planeeritud Siseministeeriumi valitsemisalasse ning 11% (1,24 mln eurot) Kliimaministeeriumi valitsemisalasse.

Masinad ja seadmed

81% (21,65 mln eurot) kogu masinate ja seadmete investeeringute mahust on planeeritud Kaitseministeeriumi valitsemisalasse. Rahandusministeeriumi valitsemisalas tehakse investeeringuid 6%, Kliimaministeeriumis 5%, Haridus- ja Teadusministeeriumis 4% ning Siseministeeriumi valitsemisalas 3% masinate ja seadmete investeeringute eelarve mahust.

Muud investeeringud

Muude investeeringute kogumahust 96% ehk 465,42 mln eurot on planeeritud Kaitseministeeriumi valitsemisalas, peamiselt kaitseotstarbeliseks erivarustuseks.

Kinnisvara

Suur osa kinnisvarainvesteeringutest tehakse Kliima- ja Kaitseministeeriumi valitsemisalades. Kliimaministeeriumi valitsemisalas (53%, 260,58 mln eurot) suunatakse suuremad investeeringud riigimaanteede remondi koondprojekti ning Libatse-Nurme 2+2 realise tee arendusse. 41% kinnisvarainvesteeringute kogumahust (201 mln eurot) on planeeritud Kaitseministeeriumi valitsemisalasse, eelkõige hoonete ehitusse ja renoveerimisse ning liitlaste taristusse.

Riigi kinnisvarapoliitika kohaselt korraldatakse riigi hoonestatud kinnisvara tsentraliseeritud korraldusmudeli alusel Riigi Kinnisvara AS (RKAS) kaudu. Seepärast teostatakse kinnisvarainvesteeringuid valdavalt RKAS-i eelarvest. Riigieelarves kajastub investeering rendimaksesse kapitaliseeritud perioodikuluna. Riigiasutuste poolt tagasi renditavate investeeringute maht RKAS-i 2026. aasta eelarves on 71 mln eurot.

Investeeringute detailsemast jaotusest on võimalik saada ülevaade peatükist 3 vastava valitsemisala alapeatükist.

2.4 Finantseerimistehingud

Finantseerimistehingute eelarves kajastatakse eelarveaastal kavandatud finantskohustuste võtmine (nt laenude ja kapitalirendikohustuste võtmine ja võlakirjade emiteerimine) ja varem võetud finantskohustuste tasumine, laenude andmine ja antud laenude tagasimaksed, aga ka finantsinvesteeringute (nt aktsiad ja osalused) ost ja müük. Positiivne eelarve näitab raha sissevoolu riigikassasse ja negatiivne eelarve raha väljavoolu.

Tabel 11. Riigieelarve finantseerimistehingute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
1.15	Finantseerimistehingud kokku	750 227	678 819	1 580 956	902 136	133%
	Laenunõuded	15 548	10 753	9 253	-1 500	-14%
	Osalused avaliku sektori ja sidusüksustes	-36 751	-122 215	-61 954	60 261	-49%
	Pikaajalised finantsinvesteeringud, sh osalused rahvusvahelistes organisatsioonides	-125 211	-17 113	-55 920	-38 807	227%
	Finantseerimistegevuseks antud sihtfinantseerimine	77 183	-37 577	69 621	107 199	-285%
	Laenukohustised	391 447	844 979	1 619 964	774 985	92%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Käibemaksukulu finantseerimistehingutelt	-6	-7	-9	-1	20%

Finantseerimistehingute kogumaht 2026. aasta eelarves suureneb üle kahe korra. Kõige suurema finantseerimistehingute eelarve mahuga (käibemaksuta) valitsemisala on Rahandusministeerium (1,59 mld eurot), mille eelarve kasv moodustab enamuse kogu riigi finantseerimistehingute mahu kasvust (861,89 mln eurot). Kasv on tingitud peamiselt pikaajaliste finantsinvesteeringute ning laenukohustiste suurenemisest. Vähemal määral on finantseerimistehinguid ka Kaitseministeeriumi (7,95 mln eurot), Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi (6,0 mln eurot), Kliimaministeeriumi (4,8 mln eurot), Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (1,89 mln eurot) ning Haridus- ja Teadusministeeriumi (0,25 mln eurot) valitsemisala eelarves.

Detailsem ülevaade finantseerimistehingutest on esitatud osas 3 vastava valitsemisala alapeatükis.

2.5 Palgatõus

2026. aasta eelarves on täiendavad vahendid siseturvalisuse valdkonna, õpetajate ja kultuuritöötajate palgafondi kuni 10%-seks tõusuks. Samuti on palgatõus planeeritud erihoolekande valdkonda. Kokku panustatakse prioriteetsete valdkondade palgatõusu 2026. aastal ca 117 mln eurot.

Siseturvalisuse valdkonna palgafond kasvab 2026. aastal 42,7 mln eurot. Sellest Siseministeerium saab 28,9 mln eurot politseinike, päästjate ja Häirekeskuse töötajate palkade tõstmiseks. Justiits- ja Digiministeerium saab 8,1 mln eurot vanglateenistujate palkade tõstmiseks. Rahandusministeerium saab 5,1 mln eurot tolliametnike ja Rahapesu Andmebüroo teenistujate palkade tõstmiseks. Kliimaministeerium saab 0,6 mln eurot keskkonnainspektorite ja menetlejate palga tõusuks.

Kultuuritöötajate ja treenerite palgafond kasvab ca 10 mln eurot. Sellest 9 mln eurot saab Kultuuriministeerium. Haridus- ja Teadusministeerium saab 0,7 mln eurot, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ca 50 000 eurot ning Kliimaministeerium ca 18 000 eurot.

Õpetajate palgafondi kasvuks saab Haridus- ja Teadusministeerium ca 60 mln eurot.

Erihoolekande töötajate palgafondi kasvuks saab Sotsiaalministeerium 4,2 mln eurot.

2.6 Valdkondlik teadus- ja arendustegevus

Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse rahastamise muutused

Alates 2022. aastast kehtis põhimõte, et valdkondliku teadus- ja arendustegevuse lisavahendid koondati Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisse reservi. Sealt jaotati need kokkulepitud metoodika alusel igal aastal ministeeriumite vahel. Lisavahendid koosnesid kahest osast:

- konkurentsipõhisest arenguhüppe osast, mida jagati Teadus- ja Arendusnõukogu kaudu. 12.09.2024 toimunud kabinetiistungil otsustati kärpeülesande tõttu lõpetada konkurentsipõhiste arenguhüppe toetuste andmine. Valitsuses juba kinnitatud projektid viiakse lõpuni kavandatud kujul ja tähtajaks, kuid jaotamata vahendid on kärbitud. 2026. ja 2027. aastaks eraldatud vahendid kantakse ministeeriumide eelarvesse.
- valemipõhisest osast, mida jaotati ministeeriumide viimase kolme aasta teadus- ja arendustegevuse kulude järgi. Igale ministeeriumile eraldatud summa arvestati välja järgmise aasta kohta ning kanti ministeeriumi eelarvesse. Kolme järgmise aasta summa jäi ühe tervikuna Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisse reservi.

Üheaastane teadus- ja arendustegevuse kulude planeerimine ei toeta valdkondlikku teadus- ja arendustegevuse pikaajalist planeerimist. 09.09.2025 langetas Vabariigi Valitsus otsuse valdkondliku teadus- ja arendustegevuse rahade pikaajalise planeerimise võimaldamiseks.

2026. aastal jagatakse ministeeriumitele Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist valdkondliku teadus- ja arendustegevuse katteks vahendeid samas summas, mis 2025. aastal. 2027. aastal pool 2025. aasta summast.

Kõigi ministeeriumite valdkondliku teadus- ja arendustegevuse vahendite administreerimine liigub alates 2027. aasta teisest poolest Eesti Teadusagentuuri (ETAg). Selleks luuakse ETAgisse strateegiliste uuringute programm (SUP). Kultuuriministeerium liitub strateegiliste uuringute programmiga 2028. aasta algusest. Strateegiliste uuringute programmis tagatakse kõikidele ministeeriumitele valdkondliku teadus- ja arendustegevuse rahastamise „ümbrik“, mille ulatuses saab programmist tellida strateegilisi uuringuid ministeeriumi valitsemisalale olulistel teemadel. Ministeerium määratleb uuringute vajaduse 4-aastases teadus- ja arendustegevuse tegevuskavas ning ETAg hindab vastavust Frascati manuaalis toodud teadustegevuse definitsioonile. Strateegiliste uuringute programm on avatud ka ministeeriumite haldusala asutustele (nt. Sisekaitseakadeemia, Eesti Rahvamuuseum jt) sõltumata, kas tegemist on evalveeritud teadusasutusega või mitte.

Ministeeriumi eelarvesse kantakse sihtotstarbeliselt alates 2027. aastast teadusnõunike töö rahastamiseks vajalikud vahendid (100 000 eurot teadusnõuniku kohta). Teadusnõuniku ametikoha vahendid jäävad ministeeriumi eelarvesse tingimusel, et ametikoht säilib. Kui teadusnõuniku ametikoht kaob, liiguvad sihtotstarbeliselt eraldatud vahendid strateegiliste uuringute programmi.

Tabel 12. Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelise reservi jaotumine ministeeriumi eelarvetesse ja ümbrikute suurus strateegiliste uuringute programmis.

	2026		2027		2028		2029	
	Ministeeriumi eelarves	Strateegiliste uuringute programmis	Ministeeriumi eelarves	Strateegiliste uuringute programmis	Ministeeriumi eelarves	Strateegiliste uuringute programmis	Ministeeriumi eelarves	Strateegiliste uuringute programmis
VV reserv	15 558 039		18 234 756		18 234 756		18 234 756	
Strateegiliste uuringute programmi vaba		2 117 313		3 094 030		3 094 029		3 094 029
KAM	1 565 719	0	882 859	782 859	100 000	1 565 719	100 000	1 565 719
KLIM	1 616 901	0	1 008 451	808 451	200 000	1 616 901	200 000	1 616 901
SIM	947 033	0	673 517	473 517	200 000	947 033	200 000	947 033
REM	2 419 702	0	1 409 851	1 209 851	200 000	2 419 702	200 000	2 419 702
RAM	614 483	0	407 242	307 242	100 000	614 483	100 000	614 483
KUM	897 765	0	897 765	0	100 000	897 765	100 000	897 765
SOM	1 484 313	0	942 157	742 157	200 000	1 484 313	200 000	1 484 313
JDM	759 599	0	479 799	379 799	100 000	759 599	100 000	759 599
RK	601 857	0	400 928	300 928	100 000	601 857	100 000	601 857
VÄM	834 741	0	517 371	417 371	100 000	834 741	100 000	834 741
MKM	720 116	0	560 058	360 058	200 000	720 116	200 000	720 116
HTM	978 498	0	589 249	489 249	100 000	978 498	100 000	978 498
Kokku	13 440 726	2 117 313	8 420 363	9 191 993	1 700 000	16 534 756	1 700 000	16 534 756

Teadus- ja arendustegevuse nõukogus (TAN) tutvustatakse strateegiliste uuringute programmi korraldust 2025. aasta novembris. Seejärel tutvustab Haridus- ja Teadusministeerium programmi ka Vabariigi Valitsusele.

2026.-2028. aasta strateegiliste uuringute programmi ministeeriumitele jaotamata vahendid suunab Haridus- ja Teadusministeerium doktoriõppe täiendavate õppekohtade rahastamiseks. Alates 2029. aastast on strateegiliste uuringute programmis eelarve ka konkurentsipõhiste taotluste rahastamiseks.

3. OSA. 2026. aasta riigieelarve vahendite liigendus

3.1 Riigikogu kantselei

Riigikogu on Eesti rahva esinduskogu, mille 101-liikmelise koosseisu valib rahvas. Riigikogule kuulub seadusandlik võim ehk Riigikogu võtab vastu seadusi.

Riigikogu Kantselei eelarve hõlmab Riigikogu eelarvet, Riigikogu Kantselei enda eelarvet ning eriseaduste alusel Riigikogu Kantselei koosseisu kuuluvate riigi valimisteenistuse ja arenguseire keskuse eelarveid. Samuti sisaldab see Vabariigi Valimiskomisjoni ja Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni eelarveid.

Riigikogu Kantselei põhiülesanne on luua Riigikogule ja tema organitele põhiseaduslike funktsioonide täitmiseks vajalikud tingimused, nõustada õigusloome ja parlamentaarse kontrolli alal, teenindada Riigikogu ja korraldada asjaajamist ning ametihüvesid, samuti toetada suhtlust teiste institutsioonidega nii riigisiselt kui ka rahvusvaheliselt. Riigikogu Kantselei täiendav ülesanne on riigi valimisteenistuse, arenguseire keskuse, Vabariigi Valimiskomisjoni ning Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni teenindamine.

Riigi valimisteenistuse ülesanne on ette valmistada ja läbi viia Riigikogu, Vabariigi Presidendi, Euroopa Parlamendi, kohaliku omavalitsuse volikogude, Riigikogu esimehe ja aseesimeeste valimisi ning rahvahääletusi. Riigi valimisteenistus teenindab Vabariigi Valimiskomisjoni, mille ülesanne on tagada Riigikogu valimise seaduse §-s 1 sätestatud põhimõtete järgimine, teha kindlaks üleriigilised hääletamis- ja valimistulemused, teha järelevalvet valimiste korraldajate tegevuse üle, lahendada kaebusi ning täita muid seadustest tulenevaid ülesandeid.

Arenguseire keskuse ülesanne on analüüsida ühiskonna ja majanduse pikaajalisi arenguid, aidata kaasa tulevikku vaatavale poliitikakujundamisele ning tuua välja uusi arengusuundi.

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni ülesanne on kontrollida erakondade ja valimistel osalevate valimisliitude ning üksikkandidaatide raha hankimise ja kulutamise seaduslikkust ning muude erakonnaseadusest tulenevate reeglite täitmist. Komisjoni teenindab Riigikogu Kantselei.

3.1.1 Tulud

2026. aastal koosneb Riigikogu Kantselei tulu peamiselt sümboolikaga suveniiride müügist ja toitlustusteenuse üürist.

Tabel 13. Riigikogu Kantselei valitsemisala tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
9.1	Tulud kokku	158	15	2	-13	-87%
9.4	Tulu majandustegevusest	0	1	2	1	100%

Riigikogu Kantselei 2024. aasta tulude kogumaht oli 158 000 eurot. Sellest 85 000 eurot tulenes arenguseire keskuse osalemisest Põhjamaade Ministrite Nõukogu infobüroo ja Euroopa Komisjoni Futuresilience projektis, milles osaleb kokku 13 partnerit erinevatest Euroopa riikidest. Arenguseire keskuse osalus kestab aastatel 2023–2025 ning projekti kogutulu kolme aasta peale on ligi 127 000 eurot. Projekti eesmärk on tugevdada Euroopa majanduslikku ja sotsiaalset vastupanuvõimet, parandades suutlikkust kiiresti reageerida tulevastele kriisidele. Teine suurem tuluallikas 2024. aastal oli seotud Euroopa Parlamendi valimistega, mille käigus laekus Vabariigi Valimiskomisjoni otsuse alusel riigituludesse tagastamisele mittekuuluv kautsjon summas ligi 70 000 eurot.

2025. aasta tuludesse on planeeritud 14 000 Futuresilience projektiks ning 1000 eurot Riigikogu Kantselei sümboolikaga suveniiride ja Riigikogu Kantselei tellimusel kirjastatud trükiste müügist.

2026. aasta tulude maht väheneb võrreldes 2025. aastaga 13 000 euro võrra, kuna Futuresilience projekt lõpeb. Kantselei müügituludeks on planeeritud 1000 eurot, mis saadakse sümboolikaga suveniiride ja tellimusel kirjastatud trükiste müügist ning mille eest soetatakse uusi suveniire. Riigituludesse on planeeritud 1000 eurot, mis laekub kantselei toitlustusteenuse osutajalt vastavalt sõlmitud teeninduslepingule, mille kohaselt on toitlustaja kohustatud tasuma tootmispinna kasutamise eest üüri Riigikogu Kantselei kehtestatud määrade järgi.

3.1.2 Kulud majandusliku sisu vaates

Tabel 14. Riigikogu Kantselei kulud eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
2.3	Riigikogu	-32 002	-19 285	-12 717	0	-1	0

Tabel 15. Riigikogu Kantselei kulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
2.3	Riigikogu	-31 040	-32 461	-32 002	459	-1%
2.6	Sotsiaaltoetused	-2	-6	-3	3	-50%
2.7	Muud toetused	-2 717	-309	-168	141	-46%
	Tööjõukulud	-20 709	-22 591	-23 206	-615	3%
	Majandamiskulud	-6 529	-8 750	-7 632	1 117	-13%
2.8	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-986	-805	-993	-188	23%

2026. aasta kulude ja toetuste eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga 1%. Vähenedamine on eelkõige seotud asjaoluga, et 2025. aasta eelarves kajastuvad ka 2024. aasta tegevuskulude ülekantavad vahendid, mida kasutatakse 2024. aastal tekkinud kohustuste katmiseks ning põhitegevusega seotud püsikulude ja ühekordsete vajaduspõhiste kulude katteks 2025. aastal.

Tööjõukuludest 51% kasutatakse Riigikogu liikmetele tasude maksmiseks vastavalt Riigikogu liikme staatuse seadusele ja kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seadusele. Ülejäänud tööjõukulud on planeeritud fraktsioonide, alaliste komisjonide ja erikomisjonide ning Riigikogu Kantselei, arenguseire keskuse ja riigi valimisteenistuse teenistujate töötasudeks. 2025. aasta I poolaastal oli Riigikogu Kantselei, arenguseire keskuse ja riigi valimisteenistuse täistööajale taandatud teenistujate arv 212 ja keskmine põhipalk oli 2 566 eurot.

Tööjõukulude kasv võrreldes 2025. aastaga tuleneb peamiselt Riigikogu liikmete tasude suurenemisest. Kuigi Riigikogu Kantselei ja riigi valimisteenistus said vastavalt Riigikogu rahanduskomisjoni otsusele täiendavaid vahendeid tööjõukulude kasvuks, siis võrdluses 2025. aastal kasutada olevate vahenditega väheneb tööjõukulude maht 0,23%. See on tingitud asjaolust, et 2025. aasta eelarves kajastuvad 2024. aastast ülekantud vahendid.

Majandamiskulude aastast eelarvest 38% kasutatakse Riigikogu liikme staatuse seadusest tulenevate hüvitiste maksmiseks ning 62% peamiselt Riigikogu Kantselei, tema üksuste ja Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni administreerimiskuludeks, hoonete ülalpidamiskuludeks, välissuhtlusega seotud kuludeks ning IT ja muude põhitegevustega seotud kuludeks. Majandamiskulude vähenemine mahus 13% on tingitud 2024. aastast ülekantud vahendite kajastumisest 2025. aasta eelarves.

Sotsiaaltoetused on planeeritud vastavalt „August Rei nimelise stipendiumi statuudi ja konkursitööde hindamise korra“ sätetele õppetoetuseks kahele parlamendiuuringute stipendiaadile. Ühe stipendiumi suurus on 1500 eurot. Summa suurus ei ole muutunud. Sotsiaaltoetused vähenevad 50%, kuna 2025. aasta eelarve sisaldab 2024. aastast ülekantud vahendeid.

Muude toetuste eelarvesse on planeeritud 168 000 eurot rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksudeks. Riigikogu on üheksa rahvusvahelise organisatsiooni liige, millest suuremad on Balti Assamblee (BA), Parlamentidevaheline Liit (IPU), Euroopa Julgeoleku ja Koostöö organisatsiooni Parlamentaarne Assamblee (OSCE PA) ja NATO Parlamentaarne Assamblee (NATO PA). Muud toetused vähenevad 46%, kuna 2025. aasta eelarve sisaldab 2024. aastast ülekantud vahendeid.

3.1.3 Investeeringud

2026. aasta investeeringud on kavandatud Tallinnas Toom-Kooli 9 hoone renoveerimiseks ning IT-valdkonna arenduste elluviimiseks.

Tabel 16. Riigikogu Kantselei investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Riigikogu	-687	-5 461	-2 833	2 628	-48%
2.9	Investeeringud kokku	-687	-5 461	-2 833	2 628	-48%
	IT investeeringud	-443	-633	-439	195	-31%
	Kinnisvara	-131	-4 167	-1 818	2 349	-56%
2.10	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-114	-511	-576	-66	13%

Tabel 17. Riigikogu kantselei investeeringute eelarve liikide ja objektide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
	Riigikogu						
2.9	Investeeringud kokku		-2 833	-2 257	-576	0	0
	Muud investeeringud kokku		-2 257	-2 257	0	0	0
	IT investeeringud	IT investeeringud	-439	-439	0	0	0
	Riigikogu hoonete renoveerimine	Kinnisvara	-1 818	-1 818	0	0	0
2.10	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-576	0	-576	0	0

2026. aastal investeeringute mahu vähenemine 48% on seotud Toom-Kooli 9 renoveerimistöödega. Aadressil Toom-Kooli 9 asuv hoone on täielikult amortiseerunud ja avariiohtlikus seisukorras. Rekonstrueerimistöödega alustati alles 2025. aasta maikuu, kuna

esimene ehitushange 2024. aastal ebaõnnestus. Kogu hoone funktsionaalsuse tagamiseks vajalike tööde kogumaksumuseks on AS Riigi Kinnisvara hinnanud 6,5 mln eurot, sh ehitustööde maksumus koos reserviga on 4,86 mln eurot.

Olulisemad IT investeeringud on 2026. aastal planeeritud uue eelnõude menetlemise infosüsteemi ning Riigikogu välisveebi uuendamiseks.

3.2 Vabariigi Presidendi Kantselei

Vabariigi Presidendi Kantselei ülesandeks on Vabariigi Presidendi põhiseaduslike funktsioonide täitmise toetamine. Vabariigi Presidendi Kantselei korraldab Eesti riigipea riigisisest ja -välist suhtlemist ning nõustamist, juhib infovahetust meedia, avalikkuse ja teiste partneritega, valmistab ette õigusakte. Korraldab ametist lahkunud presidentide teenindamise vastavalt Vabariigi Presidendi ametihüvede seadusele ning täidab teisi ülesandeid.

3.2.1 Tulud

Tabel 18. Vabariigi Presidendi kantselei tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
3.1	Tulud kokku	44	28	34	6	21%
3.2	Tulu majandustegevusest	44	28	34	6	21%

Tulud majandustegevusest

Tuludes kajastatakse toitlustusest saadavat omatulu.

Vabariigi Presidendi Kantselei tulud kasvavad veidi võrreldes eelmise aastaga tulenevalt hindade tõusust.

3.2.2 Kulud majandusliku sisu vaates

Tabel 19. Vabariigi Presidendi kantselei kulud eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
3.3	Vabariigi Presidendi Kantselei	-7 307	-5 987	-1 286	0	-34	0

Tabel 20. Vabariigi Presidendi kantselei kulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
3.3	Vabariigi Presidendi Kantselei	-5 796	-7 047	-7 307	-260	4%
	Tööjõukulud	-2 929	-2 918	-3 092	-174	6%
	Majandamiskulud	-2 283	-3 448	-3 326	121	-4%
3.5	Muud toetused	-228	-228	-318	-90	39%
3.6	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-351	-452	-570	-118	26%

Kulude suurenemine on tingitud majandamis- ja personalikulude kasvust.

Tööjõukulud suurenevad, et tagada töötasu konkurentsivõime. Samuti suurenevad vähesel määral Vabariigi Presidendi töötasu ning tema ja ta abikaasa esindustasud (kajastatakse majandamiskuludes), mida makstakse vastavalt Vabariigi Presidendi ametihüve seadusele. See tuleneb kõrgeima palgamäära indeksi muutusest lähtuvalt kõrgeima palgamäära indeksi seadusest.

Eelarveaastal väljamakstavad eripensionid ja pensionisuurendused makstakse vastavalt Vabariigi Presidendi ametihüve seadusele ning mis on samuti tingitud kõrgeima palgamäära indeksi muutusest lähtuvalt kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seadusest..

Pensionid jagunevad toitjakaotuspensiniks (makstakse ühele isikule) ja presidendi ametipensioniks (makstakse kolmele isikule).

Majandamiskulud on 2025. aastal varasemast aastast suuremad peamiselt tulenevalt Eesti kohustusest korraldada Arraiolose tipp kohtumine. Tegemist on ühekordse kuluga.

2026. aastal on majandamiskulud 2024. aasta kuludest suuremad, sest kantseleil on kavas võtta kasutusele keskne arvutitöökoha teenus RITilt ja anda RKAS-ile kinnisvara haldusteenus. Viimaste aastate hinnatõusu tõttu suurenevad kantselei kulud ka riigipea visiitidele ja üritustele.

Vabariigi Presidendi Kantselei eelarvest eraldatakse tegevustoetuseks Presidendi poolt ellu kutsutud institutsioonidele:

- SA Eesti Koostöö Kogu,
- SA Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu,
- Eesti Kodukaunistamise Ühendus,
- MTÜ Konstantin Pätsi Muuseum,
- MTÜ 20. Augusti Klubi.

SA Eesti Koostöö Kogu eelarve suurenes 90 tuhat eurot, et tagada rahvaalgatus.ee jätkusuutlik toimimine.

3.2.3 Investeeringud

2024. aasta investeeringuks on Vabariigi Presidendi Kantselei peahoone rekonstrueerimise projekteerimine (376 tuhat eurot) ja A. Weizenbergi 30 ja 39 soojasõlme ehituse alustamine (27 tuhat eurot).

2025. aasta investeeringuna on planeeritud A. Weizenbergi 30 ja 39 soojasõlme ehituse lõpetamine (168 tuhat eurot) ja Arnold Rüütli hauaplatsi projekt (13 tuhat eurot).

2026. aastal on investeeringutena planeeritud Arnold Rüütli hauaplatsi ehitus (30 tuhat eurot), IT võrguseadmete uuendamine (50 tuhat eurot), visiitide haldussüsteemi arendamine (15 tuhat eurot) ja inventari soetamine (11 tuhat eurot).

Tabel 21. Vabariigi Presidendi kantselei investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Vabariigi Presidendi Kantselei					
3.7	Investeeringud kokku	-491	-236	-131	105	-44%
	Inventar	0	0	-11	-11	100%
	IT investeeringud	0	0	-65	-65	100%
	Muud investeeringud	-26	-31	-30	1	-3%
3.8	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-89	-37	-25	12	-31%

Tabel 22. Vabariigi Presidendi kantselei investeeringute eelarve liikide ja objektide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
	Vabariigi Presidendi Kantselei						
3.7	Investeeringud kokku		-131	-106	-25	0	0
	Muud investeeringud kokku		-106	-106	0	0	0
	Inventar	Inventar	-11	-11	0	0	0
	IT investeeringud	IT investeeringud	-65	-65	0	0	0
	Muud investeeringud	Muud investeeringud	-30	-30	0	0	0
3.8	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-25	0	-25	0	0

3.3 Riigikontroll

Riigikontroll on maksumaksja huvides ja palgal tegutsev sõltumatu audiitor, kelle ülesanne on uurida, kuidas riik ja kohalikud omavalitsused on maksumaksja raha kulutanud ning mida selle eest talle pakkunud. Riigikontrolli töö tulemused on suunatud Riigikogule, valitsusele ja avalikkusele.

Riigikontroll koostab igal aastal Riigikogule esitamiseks kokkuvõtliku aruande – ülevaate riigi vara kasutamise ja säilimise kohta eelmisel eelarveaastal. See on Riigikontrolli põhiseaduslik kohustus. Samuti annab Riigikontroll igal aastal hinnangu riigi raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta. Riigikontroll teeb nii finants- kui ka tulemusauditeid, koostab analüüse ja märgukirju.

Riigikontrolli aastaülevaade Riigikogule keskendub 2026. aastal tervishoiuvaldkonnale ja sellele, kuidas aastatega kuhjunud probleemidele lahenduste leidmine kulgenud on – vaatluse all on nii rahastamisskeemi jätkusuutlikkus, tegevus haiguste ennetamisel, tervishoiuteenuste kättesaadavus piirkondlikult, tervishoiu personaliprobleemid jms.

Praegu on 2026. aastal kavas tegeleda kaitsevaldkonna kuludega, vaadelda energeetika arendamisel tehtavat, mis mõjutab Eesti arengut lähematel aastakümnetel, riigi äriühingute toimimist ja neile seatavaid ootusi. Riigikontroll jätkab riigieelarve arusaadavuse ja eelarve baasseadusest tulenevate probleemide käsitlemist. Samas on plaanis ka uurida regionaalarengu teemasid Kagu-Eesti näitel, mis on seotud ka üleriigilise tasandi otsustega.

Riigikontroll jätkab 2026. aastal ka Rail Balticu raudtee rajamise edenemise ja esile kerkivate probleemide seiret ning kavas on auditeerida koos Läti ja Leedu kõrgeimate auditiasutustega Rail Balticu ehitushankeid.

3.3.1 Kulud majandusliku sisu vaates

Tabel 23. Riigikontroll kulud eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
4.1	Riigikontroll	-6 133	-5 694	-440	0	0	0

Tabel 24. Riigikontroll kulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
4.1	Riigikontroll	-5 566	-6 560	-6 133	427	-7%
	Tööjõukulud	-4 175	-4 627	-4 384	242	-5%
	Majandamiskulud	-1 168	-1 689	-1 467	222	-13%
4.3	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-224	-245	-282	-37	15%

Riigikontrolli eelarve kogumaht 2026. aastal on ca 6,1 miljonit eurot, millest ca 5,7 miljonit on piirmääraga kulud ja ca 0,4 miljonit eurot arvestuslikud kulud (riigikontrolöri tasu ja käibemaks).

Riigikontrolli 2025. aastal kasutada olevate vahendite erinevus võrrelduna 2026 planeerituga on tingitud 2024. aastast 2025. aastasse üle kantud vahenditega, mida oli summas 620 000 eurot.

Riigikontrolli eelarvest enamiku ehk ca 71,5% moodustavad palgakulud.

2025. aasta arvestuslike kulude all kajastub seadusest tulenev riigikontrolöri palgakulu koos maksudega summas ca 137 000 eurot ja piirmääraga kulude all Riigikontrolli teenistujate palgafond koos maksudega 4,247 miljonit eurot.

Riigikontrolli teenistujate arv on vähenenud alates 2016. aastast järjepidevalt. Riigikontrolli keskmine töötajate arv 01. juuni 2025 seisuga on 74 töötajat, mis on 2,7 võrra väiksem 2024. aastast.

Riigikontrolli auditivõimekuse hoidmise kõige olulisem vahend on tagada oma teenistujatele tööturul konkurentsivõimeline palk. Riigikontrolli eelarvele avaldabki kõige rohkem mõju palgasurve. Palgakonkurents püsimiseks on Riigikontroll juba aastaid keskendunud koosseisu optimeerimisele ning siiani püüdnud hoida palka konkurentsivõimelisena suuremas osas asutusesiseste ümberkorraldustega.

Riigikontrolli majandamiskulud jagunevad suures plaanis kaheks: hoone rendimaksed ja ülalpidamiskulud Riigi Kinnisvara ASile ning muud majandamiskulud (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud, personali arendamise ja koolitusega seotud kulud, välissuhtlusega seotud kulud, välisaudiitori kulud jm).

Majandamiskuludest ca 56% moodustavad Riigikontrolli hoone rendi- ja kõrvalkuludeks (ülalpidamiskulud) planeeritud kulud Riigi Kinnisvara ASile ja kõigi ülejäänud majandamiskulude osakaal on 44%.

3.4 Õiguskantsleri kantselei

Õiguskantsleri Kantselei ülesandeks on toetada õiguskantsleri tegevust põhiseadusest ja seadustest tulenevate ülesannete täitmisel, teostada järelevalvet õigustloovate aktide põhiseadusele ja seadustele vastavuse üle, kontrollida isikute põhiõiguste ja vabaduste järgimist avalikke ülesandeid täitvate asutuste ja ametnike poolt, täita lasteombudsmani funktsiooni, täita Eesti riikliku inimõiguste kaitse ja edendamise asutuse ülesandeid, tagada puuetega inimeste õiguste kaitse, ning olla Eesti Vabariigi kui ÜRO isikute väärkohtlemise vastase konventsiooniga ühinenud riigi ennetusasutus.

Õiguskantsler on sõltumatu ametiisik, kelle ülesanne on seista hea selle eest, et Eesti riigis kehtivad seadused oleksid kooskõlas põhiseadusega ning siinsete inimeste põhiõigused ja vabadused oleksid kaitstud.

3.4.1 Kulud majandusliku sisu vaates

Tabel 25. Õiguskantsleri kantselei kulud eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
5.1	Õiguskantsleri Kantselei	-3 575	-3 276	-299	0	0	0

Tabel 26. Õiguskantsleri kantselei kulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
5.1	Õiguskantsleri Kantselei	-3 388	-3 726	-3 575	151	-4%
5.3	Muud toetused	-11	-11	-11	0	0%
	Tööjõukulud	-2 677	-2 753	-2 655	98	-4%
	Majandamiskulud	-592	-821	-768	53	-6%
5.4	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-108	-141	-141	0	0%

Kulud on võrreldes eelmise aastaga vähenenud peamiselt tööjõu- ja kinnisvara kulude katteks eraldatud vahenditest.

Õiguskantsleri palgafond makstakse vastavalt kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seadusele. Majandamiskuludes kajastatakse õiguskantsleri esindustasu.

Õiguskantsleri Kantselei on nelja rahvusvahelise organisatsiooni liige - Rahvusvaheline Ombudsmanide Instituut ja Euroopa lasteombudsmanide võrgustik ning Riiklike inimõiguste institutsioonide Euroopa ja maailma võrgustik.

3.5 Riigikohus

Riigikohus on Eesti Vabariigi kõrgeim kohus. Põhiseaduse järgi on Riigikohus kassatsioonikohus ja põhiseaduslikkuse järelevalve kohus. Riigikohtu pädevuses on põhiseaduslikkuse järelevalve teostamine, kohtulahendite kassatsiooni korras läbivaatamine, teistmisavalduste läbivaatamine ning muude seadusest tulenevate ülesannete täitmine. Riigikohtu kui Eesti kõrgema kohtu ülesanne on tagada lõpliku õigusrahu saabumine menetlusosaliste vahel ja aidata kaasa seaduste ühetaolisele kohaldamisele kogu riigis.

Kõikide kohtute tööprotsessid on inimtöö kesksed. Riigikohtu puhul on sealjuures vältimatu, et õigusemõistmisega seotud personali kvalifikatsioon on kõrgeim. See on ka vältimatu eeldus tööprotsesside edasiseks optimeerimiseks ja lõppkokkuvõttes suurema tõhususe saavutamiseks. Riigikohus on aastaid tegutsenud eelarvelise piiratud tingimustes ning kohtumenetluse kvaliteedi ja efektiivsuse hoidmine on toimunud peamiselt sisemiste ressursside arvel. Kõige ulatuslikum tugi- ja õigusemõistmist kaudselt toetavate tööprotsesside ülevaatamine toimus 2021-2022, kuid seda jätkatakse ka täna. Loobuti kõikidest tegevustest, mis ei ole hädavajalikud Riigikohtu seadusejärgsete ülesannete täitmiseks ja toimepidevuseks. Selle tulemusena ei tee Riigikohus alates 2022. aastast enam ka kohtupraktika analüüse. Viimastel aastatel on tööprotsesside efektiivistamise eesmärgil aga ka johtuvalt uutest vajadustest toimunud veel ridamisi muutusi. Riigikohtus toimunud ümberkorralduste ulatust iseloomustab kokkuvõtvalt kõige paremini teenistuskohdade arvu vähenemine 2021-2025 – teenistuskohdade arv struktuuris -11,2% ning koormuse järgi -13,7%. See on keskvalitsussektoris kuuluvate organisatsioonide võrdluses üks suurimaid. 2024. aasta koguvoolavus oli 14,38% ning vabatahtlik 11,06%. 2025. aasta prognoositav kogu personalivoolavus jääb tõenäoliselt 10% juurde.

3.5.1 Tulud

Tabel 27. Riigikohus tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
6.1	Tulud kokku	393	342	340	-1	0%
6.2	Saadud toetused	45	29	26	-3	-12%
6.3	Riigilõivud	279	310	310	0	0%
6.4	Tulu majandustegevusest	41	3	5	2	92%

Saadud toetustena kajastatakse välisvahendid. 2024. aastal oli Riigikohtus kaks välisvahenditega seotud projekti, neist ühe tegevused lõppesid 2025. aastaks ning teise tegevused jätkuvad 2026. aastal. Välisprojektidest rahastatakse erinevate valdkondade suurenenud koolitusvajadusi, mis on suunatud kogu kohtunikkonnale.

Tulenevalt menetlusseadustikes tehtud muudatustest tasuvad menetlusosalised alates 2023. aastast üksnes riigilõivu. Varasem kautsjoniteks ja riigilõivudeks jagunemine on asendunud menetlusosaliste jaoks selgema käsitlusega, millised kulud on õigusemõistmisega seotud, aga samuti lihtsamalt administreeritava korraldusega.

2024. aastal võõrustas Riigikohus Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskusega koostöös Ukraina Ülemkohtu delegatsiooni ning selle kulude kompenseerimiseks sõlmiti teenuse osutamise leping. Tuludena kajastatakse selle projektiga seoses 22 tuhat eurot. Tulud majandustegevusest sisaldavad 2024. aastast ka 15 tuhat eurot Justiits- ja Digiministeeriumi poolt hüvitatavaid teenuseid. Tavapäraselt kajastatakse Riigikohtu majandustegevusest laekuvate tulude hulgas kirjanduse müügist ning ruumide rendist saadavat tulu.

Riigilõivud

Riigilõivudena kajastatakse kõik kohtutoimingute eest tasutavad summad.

3.5.2 Kulud majandusliku sisu vaates

Tabel 28. Riigikohus kulud eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
6.5	Riigikohus	-7 443	-4 784	-2 620	-34	-5	0

Kulud ei sisalda mitterahalisi (amortisatsioon) kulusid.

Tabel 29. Riigikohus kulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	2026 RE - liik 10	2026 RE - liigid 50-59	Muutus	Muutus %
	Riigikohus	-6 624	-6 907	-7 443	-2 620	0	-536	8%
	Tööjõukulud	-5 700	-5 805	-6 285	-2 463	0	-480	8%
	sh kohtunike palgafond	-2 319	-2 387	-2 463	-2 463	0	-76	3%
	Majandamiskulud	-776	-959	-1 016	-24	0	-57	6%
	Muud toetused	-16	-11	-11	0	0	0	0%
	Käibemaks	-131	-133	-133	-133	0	0	0%

Riigikohtu kulud suurenevad võrreldes eelmise aasta kasutada olevate vahenditega 8%. Muutust mõjutab nii tööjõukulude mahajäämuse katteks eraldatud meetmete lisandumine, kohtunike töötasude indekseerimine kui ma majandamiskulude ajutine suurenemine seoses kohtuinfosüsteemi arendustööde ettevalmistusprotsessiga ja noorkohtunike koolitusvajaduse kasvuga aastatel 2026-2027. 2025. aasta eelarve majandamiskuludeks kasutada olevat eelarvet on vähendatud 150 tuhande euro võrra seoses kohtu kodulehe arendustöödega ning

transpordivahendi soetamisega. Vastava summa võrra suureneb Riigikohtu 2025. aasta kasutada oleva eelarve investeeringuteks ette nähtud vahendite maht.

Riigikohtu eelarvest 84% moodustavad tööjõukulud. Sellest 39% moodustab kohtunike arvestuslik palgafond. 2026. aastaks on planeeritud kohtunike palgafondi suurenemine 3% ulatuses seoses "Kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seaduse" alusel toimuva indekseerimisega.

31.12.2024 seisuga oli Riigikohtu struktuuris 92,95 teenistuskoha ning täidetud kohti 82,9. 01.01.2025 seisuga vastavalt 91,9 ja 81,9. Täistööajale taandatud keskmine töötajate arv 2024. aastal oli 63,27 (ilma kohtuniketa) ning aasta keskmine kogupalk 2 942 eurot. 2025. aasta I poolaastal vastavalt 62,06 ja 2 839 eurot.

Riigikohus on kümne rahvusvahelise organisatsiooni liige, millest kuuele organisatsioonile tasutakse liikmemaksu. Suuremad on Euroopa Liidu kõrgemate halduskohtute ja riiginõukogude ühenduse, Euroopa Liidu kõrgemate kohtute presidentide ühenduse ja Konstitutsiooniõiguse Maailmakonverentsi (sh Veneetsia komisjoni) liikmetasud.

3.6 Vabariigi Valitsus

3.6.1. Kulud majandusliku sisu vaates

Vabariigi Valitsuse eelarve koosseisu kuuluvad Euroopa Liidu makse, Vabariigi Valitsuse reservid, kohalike omavalitsuse üksuste toetusfond ja tasandusfond ning kohaliku omavalitsuse üksustele edasiantavad maksud.

Tabel 30. Vabariigi Valitsus kulud eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
7.1	Vabariigi Valitsus	-3 537 925	-860 169	-467 548	0	0	-2 210 208

Tabel 31. Vabariigi Valitsus kulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
7.1	KULUD	-3 010 901	-3 296 552	-3 537 925	-241 373	7%
7.2	Euroopa Liidu makse	-318 824	-378 749	-463 026	-84 277	22%
7.4	Vabariigi Valitsuse reservid	0	-142 174	-169 508	-27 334	19%
7.5	Kohaliku omavalitsuse üksuste toetusfond	-594 095	-599 801	-599 295	506	0%
7.7	Kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvete tasandusfond	-135 126	-130 115	-133 915	-3 800	3%
7.8	Kohaliku omavalitsuse üksustele edasiantavad maksud	-1 962 855	-2 045 714	-2 172 182	-126 468	6%

Euroopa Liidu makse

Eesti makse Euroopa Liidu eelarvesse võrreldes 2025. aasta eelarvesse planeeritud summaga 2026. aastal suureneb. Sissemaksed EL eelarvesse suurenevad, kuna kiirenevad väljamaksed riikidele ühtekuuluvuspoliitika programmidele, sest kasutamine saavutab 2021-2027 perioodi tiputaseme. Lisaks on Eesti makse prognoositav tollimaksude osa 2025. aastaga võrreldes suurem (75% tollimaksudest makstakse EL eelarvesse).

EL iga-aastane eelarve koostatakse EL pikaajalise 2021-2027 eelarveraami alusel, milles on lepitud kokku eri poliitikavaldkondade maksimaalsed rahamahud igal aastal. ELi eelarve eesmärk on edendada rohe- ja digipööret ning luua töökohti, tugevdades samal ajal Euroopa strateegilist autonoomiat ja ülemaailmset rolli. Kooskõlas pikaajalise eelarve ülevaatusega 2024. aasta veebruarist on eelarves olulisel kohal toetus Ukrainale. Lisaks on vaja katta EL

taastekava rahastamiseks võetud ELi laenu kasvanud intressikulud. Liikmesriigi iga-aastane sissemaks sõltub eelkõige EL eelarve programmide makseprofiilist ehk sellest, kuidas eri programmide tehtavad väljamaksed aasta-aastalt muutuvad. Teiseks sõltub makse suurus riigi osakaalust eelarve rahastamises, mis omakorda sõltub eelkõige riigi RKT (rahvamajanduse kogutoodang) osakaalust EL RKT-s ja väiksemal määral ka sellest palju riigis tollimakse kogutakse. Kuna Eesti RKT inimese kohta läheneb aasta-aastalt EL keskmisele tasemele, kasvab pikaajaliselt ka Eesti osakaal EL eelarve rahastamises.

EL eelarve tulud (omavahendid) kogutakse alates 2021. aastast kokku järgmistest allikatest:

RKT põhised sissemaksed – umbes 72% tuludest;

Harmoneeritud käibemaksubaasi põhised sissemaksed – umbes 12% tuludest;

EL välispiirilt kogutud tollimaksud 75% ulatuses kogutud summadest – umbes 12% tuludest;

Ringlusesse võtmata plastpakendijäätmete omavahend – umbes 4% tuludest.

Vabariigi Valitsuse reservid

Tabel 32. Vabariigi Valitsuse eelarve. Vabariigi Valitsuse reservid, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine ⁵	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
7.4	Vabariigi Valitsuse reservid ⁶	0	-142 174	-169 508	-27 334	19%
	Vabariigi Valitsuse sihtotstarbeta reserv	0	-12 430	-36 840	-24 410	196%
	Vabariigi Valitsuse sihtotstarbeline reserv	0	-129 743	-132 668	-2 924	2%

Vabariigi Valitsuse reservidest vahendite eraldamine ja nende kasutamine toimub Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras ning kooskõlas riigieelarve seaduse §-ga 58. Reservi vahendid jagunevad kaheks:

- Vabariigi Valitsuse reservi **sihtotstarbeta vahenditest** kaetakse kulud ja investeeringud, mida ei olnud võimalik riigieelarve koostamisel ette näha või planeerida (nt loodusõnnetuste ja kriisiolukordadega seotud kulutused).
- Vabariigi Valitsuse reservi **sihtotstarbelistest vahenditest** rahastatakse Vabariigi Valitsuse eelnevalt heaks kiidetud tegevusi, mille täpne maht või ajakava ei olnud eelarve koostamise hetkel teada ning mille kulutuste vajadus sõltub välistest asjaoludest (nt õigusakti jõustumine).

⁵ Vabariigi Valitsuse reservide kasutus kajastatakse riigieelarve täitmises põhiseaduslike institutsioonide, Riigikantselei ja valitsemisalade eelarve täitmises.

⁶ Vabariigi Valitsuse reservi koosseisu kuulub 2025. aastal ka omandireformiga seotud kulude katmiseks ette nähtud omandireformi reservfond. Fond on kavas likvideerida 2026. aastast ja maa erastamisest laekunud raha kasutamise otsustamine toimub edaspidi riigieelarve menetluse käigus.

2026. aastal rahastatakse Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistest vahenditest järgmisi suuremaid tegevusi:

- laia riigikaitse, sh elanikkonnakaitse, arendamine - 78,2 mln eurot;
- Euroopa Rahurahastu potentsiaalse täiendava sissemakse katmine - 11,7 mln eurot;
- suurtarbijale taastuenergiatasude vähendamisest tekkiva taastuenergia toetuse puudujäägi kompenseerimine - 8,1 mln eurot;
- suurinvestori toetusmeetme rakendamine - 5 mln eurot;
- õigusaktidest tulenevate meetmetega kaasnevate kulude ja investeeringute katmine - 4,8 mln eurot.

Täpsem ülevaade tegevustest, milleks võib 2026. aastal kasutada Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid, asub lisas 4.

Vabariigi Valitsuse reservide 2026. aasta eelarve kasvab võrreldes 2025. aastal kasutada olevate vahenditega 27,3 mln eurot ja sisaldab järgmisi muutusi:

- Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeta vahendite maht kasvab 24,4 mln eurot. Eelarve planeerimisel on arvestatud kavandatava riigieelarve seaduse muudatusega, mille jõustumisel reservi vahendeid enam järgmisesse eelarveaastasse üle kanda ei saa. See muudatus mõjutab planeerimist oluliselt: kui varasemalt oli võimalik ülekantud vahendite arvelt jooksva aasta jooksul katta ettenägematuid kulusid, siis edaspidi sellist paindlikkust enam ei ole. Seetõttu tuleb kavandada suurem reservimaht juba 2026. aastasse, et katta kõik võimalikud ettenägematud kulutused.
- Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelised vahendid suurenevad 2,9 mln eurot. Kasv toimub peamiselt metoodilistel põhjustel - 2025. aasta eelarvet on vähendatud reservidest valitsemisaladele eraldatud 84,4 mln euro võrra, mistõttu 2026. aasta maht on võrreldavuselt suurem.

2025. aastal kasutada olevad vahendid koosnevad Riigikogu poolt kinnitatud eelarvest 157,4 mln eurot ning ülekantud vahenditest summas 72,6 mln eurot, mida on vähendatud lisaeelarvega 1,2 mln eurot ja reservidest valitsemisaladele eraldatud 86,6 mln euro võrra.

Kohaliku omavalitsuse üksuste toetusfond ja tasandusfond

Riigieelarvest omavalitsustele edasi kantavate riiklike maksutulude ning tasandus- ja toetusfondi ühtne eesmärk on tagada kohalikele omavalitsustele piisavad vahendid kohalike elu küsimuste üle iseseisvalt seaduste alusel otsustamiseks. Kui ülejäänud vahendite kasutamise üle otsustab ainult kohalik omavalitsus, siis toetusfondi vahendid on määratud konkreetseteks otstarveteks.

Tabel 33. Vabariigi Valitsuse eelarve. Kohaliku omavalitsuse üksuste toetusfond, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
7.5	Kohaliku omavalitsuse üksuste toetusfond	-594 095	-599 801	-599 295	507	0%
	sh üldhariduskoolide pidamiseks antav toetus	-494 754	-496 585	-496 585	0	0%
	sh koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus	-16 000	-16 000	-16 000	0	0%
	sh huvihariduse ja -tegevuse toetus	-10 250	-9 225	-9 225	0	0%
	sh kohalike teede hoiu toetus	-29 313	-29 313	-29 313	0	0%
	sh üle antud endiste riigiteede toetus	-79	-128	-304	-176	138%
	sh raske ja sügava puudega lastele abi osutamise toetus	-2 650	-2 650	-2 650	0	0%
	sh toimetulekutoetuse maksmise hüvitis	-40 087	-43 231	-42 548	683	-2%
7.6	sh rahvastikutoimingute hüvitis	-961	-1 127	-1 127	0	0%
	sh vaimse tervise teenuse toetus	-	-1 542	-1 542	0	0%

Toimetulekutoetust maksavad välja kohaliku omavalitsuse üksused selleks riigieelarvest saadava hüvitise arvelt. Toimetulekutoetuse hüvitise eelarve väheneb võrreldes 2025. aasta eelarvega 0,7 mln eurot, kuid kulude tõusu mõjutab toimetulekupiiri tõstmine 220 euroni (tõus 20 eurot). Lisakulude katteks eraldati riigi eelarvestrateegia 2026-2029 koostamise protsessis Vabariigi Valitsuse otsusega 4 mln eurot. Lisaks on eelarvesse planeeritud Töötuskindlustuse seaduse ja Tööturumeetmete seaduse muudatustega (vastu võetud 14.05.2025) kaasnevad kulud 4,7 mln eurot, sh lisanduvate töötute kulu 1,8 mln eurot ja üksi elavate õpilaste kulu 2,9 mln eurot.

Toetust **üldhariduskoolide pidamiseks** antakse õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuluks ja nende täienduskoolituseks, õppekirjanduseks, koolilõunaks, tõhustatud ja eritoe tegevuskuludeks (toetatakse vajalike tugiteenuste, kohandatud õppematerjalide, -vahendite ja –keskkonna pakkumisega seotud kulude katmist) ning kultuurilisteks õppekäikudeks. Täpsem üldhariduskoolide pidamiseks antava summa suurus sõltub õpilaste arvu muutustest ning selgub 10.11.2025 EHIs andmete põhjal.

Kohalike teede hoiu toetus suurendab kohaliku omavalitsuse üksuste võimekust kohalike teede jooksva hooldamisel ning ehitamisel.

Üle antud endiste riigiteede toetus võimaldab kohaliku omavalitsuse üksustel tagada lisandunud teede hooldus vajalikul tasemel.

Huvitegevuse toetus panustab haridus ja noorte programmi eesmärgi saavutamisse. Kohaliku omavalitsuse üksustele suunatava toetuse eesmärk on teha huvitegevus ja huviharidus 7–19-aastastele noortele paremini majanduslikult ja regionaalselt kättesaadavaks ning pakkuda

mitmekesisemaid võimalusi vähemalt kolmes valdkonnas: kultuur, sport ning loodus-, täppisteadused ja tehnoloogia.

Suure hooldus- ja abivajadustega laste lapsehoiuteenust korraldavad sotsiaalhoolekande seaduse kohaselt kohaliku omavalitsuse üksused. Kohaliku omavalitsuse üksus saab **toetust kasutada suure hooldus- ja abivajadustega laste** lapsehoiu-, tugiisiku-, sotsiaaltranspordi- või muudeks sotsiaalteenusteks, mis aitavad vähendada perekonna hoolduskoormust või hooldus- ja abivajadusest tulenevat lisavajadust.

Maavalitsuste tegevuse lõpetamisega seondult anti 2018. aastast Siseministeeriumi vastusvaldkonda kuuluvate **rahvastiku- ja** perekonnaseisutoimingute (nt abielud, lahutused jne) täitmine maakonnakeskuse kohalikele omavalitsustele koos selle täitmiseks vaja minevate vahenditega. Ülejäänud kohaliku omavalitsuse üksused registreerivad osaliselt sündi ning üksikutel juhtudel ka surmasid. Hüvitist makstakse eelarveaastale eelnenud aasta juhtumite arvu alusel.

Koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetust antakse kohaliku omavalitsuse üksustele eesmärgiga motiveerida neid suurendama õpetajate palka. 2019. aastast antakse omavalitsusüksusele toetust lasteaiaõpetajate palga tõstmise motiveerimiseks juhul, kui omavalitsuse lasteaiaõpetaja töötasu alammäär on vähemalt 90% ning magistrikraadiga (või sellega võrdsustatud tasemega) lasteaiaõpetajal vähemalt 100% üldhariduskooli õpetaja töötasu alammäärast.

Tabel 34. Vabariigi Valitsuse eelarve. Kohaliku omavalitsuse üksuste tasandusfond, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutused	Muutus, %
7.7	Kohaliku omavalitsuse üksustel tasandusfond	- 135 126	- 130 115	- 133 915	-3 800	3%
	Kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvete tasandusfond	- 135 126	- 130 115	- 133 915	-3 800	3%

Tasandusfondi vahendid on ette nähtud kohaliku omavalitsuse üksuste ülesannete täitmise võimaluste ühtlustamiseks. Vahendite kasutamise üle otsustavad toetuse saajad.

Kohaliku omavalitsuse üksustele edasiantavad maksud

Tabel 35. Vabariigi Valitsuse eelarve. Kohaliku omavalitsuse üksustele edasiantavad maksud, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad	2026 RE	Muutused	Muutus, %

			vahendi			
7.8	Kohaliku omavalitsuse üksustele edasiantavad maksud	-1 962 855	-2 045 714	-2 172 182	-126 468	6%
	tulumaks	-1 889 218	-1 950 314	-2 069 462	-119 148	6%
	maamaks	-58 642	-80 000	-87 000	-7 000	9%
	keskkonnatasud	-14 785	-15 285	-15 605	-320	2%
	liikluskaamerate trahvitulu	-210	-115	-115	0	0%

Füüsilise isiku tulumaksu laekumine jaguneb keskvalitsuse ja kohaliku omavalitsuse vahel. Seevastu maamaks, mis on küll riiklik maks, laekub täielikult kohalike omavalitsuste eelarvesse. Keskkonnatasude laekumine jaguneb jällegi keskvalitsuse ja omavalitsuste vahel.

Kohalikele omavalitsustele kantakse 2022. aastast edasi 50% nende automaatsete liiklusjärelvalvesüsteemidega fikseeritud trahvitulust. Hetkel on vastavad kaamerad olemas Tallinnal.

Maksutulude kohta saab detailse ülevaate seletuskirja osa 2 tulude peatükis.

3.7 Riigikantselei

Riigikantselei peamine eesmärk on toetada Vabariigi Valitsust ja peaministrit poliitika kujundamisel ja elluviimisel ning seista tõhusa ja avatud riigivalitsemise eest.

Riigikantselei keskendub 2026. aastal jätkuvalt riikliku kriisireguleerimise poliitika kujundamise ja elluviimise koordineerimisele. Samuti tegevustele, mille eesmärgiks on vähendada bürokraatiat ja toetada majanduskasvu. Sealhulgas viiakse ellu olulisi reforme koostöös teadusasutuste ja ettevõtetega, soodustades avaliku sektori innovatsiooni ja teaduspõhist ning avatud riigivalitsemist.

Riigikantselei 2026. aasta kulude eelarve kogumaht on 27,2 mln eurot. Suurimad planeeritavad kulud on majandamiskulud ja tööjõukulud, vastavalt 15,7 mln eurot ja 7,7 mln eurot. Sealhulgas riigieelarveliste toetuste kogumaht on 0,3 mln eurot, riigieelarvest plaanitavad tööjõukulud on 7 mln eurot ja riigieelarvest plaanitavad majanduskulud on 6,8 mln eurot. Ülejäänud osa eelpool nimetatud eelarvest moodustavad välisvahendid.

Riigikantselei administratiivne struktuur ja personali ülevaade

Riigikantseleis töötab 144 teenistujat (töötajad ja ametnikud kokku), võrreldes 2024. aastaga on teenistujate arv vähenenud kolme võrra. Teenistujate keskmine kogupalk oli 3447 eurot (kasv 5%).

3.7.1 Tulud

Välisloetuste maht on 2026. aastal 8,3 mln eurot, millega toetatakse avaliku sektori innovatsiooni ja koosloomevõimekust. Tulenevalt planeeritud väljamaksete kasvust, suureneb ka toetuste maht märkimisväärselt võrreldes eelneva eelarveaastaga ja sellest planeeritav tulude kasv ligikaudu 99%.

Tabel 36. Riigikantselei tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
8.1	Tulud kokku	2 029	4 166	8 270	4 104	99%
8.2	Saadud toetused	2 028	4 166	8 270	4 104	99%

Saadud toetused

Toetusi kasutatakse Riigikantselei kulude katteks Euroopa Regionaalarengu Fondist (2021–2027).

Ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 rakenduskava poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti“ ja Euroopa Liidu erieesmärkide „Teadus- ja innovatsioonivõime ning kõrgetasemeliste tehnoloogiate kasutuselevõtu arendamine ja suurendamine“ ning „Aruka spetsialiseerumise, tööstusliku ülemineku ja ettevõtluse oskuste arendamine“ meetme „Avaliku sektori innovatsiooni võimekuse tõstmine“ tegevuste toetused on 2026. aastal kokku 8,3 mln eurot (sh ei ole riiklikku kaasfinantseeringut). Toetuste mahuks kogu perioodil 2024-2029. aastal on planeeritud 43,7 mln eurot. Meetme tegevused aitavad parandada avaliku sektori innovatsioonivõimekust ning leida koostöös teadlaste ja ettevõtetega nutikad lahendused, mida saab avalikus sektoris kasutusele võtta ning suurendada avaliku sektori juhtide pädevust ja rolli uuenduste elluvijana ning sektorite ülese koostöö loojatena. Finantseeritakse järgmisi tegevusi:

- Avaliku sektori innovatsiooniprojekte Eesti olulistele arenguvajadustele lahenduste leidmiseks ning analüüse ja tööriistu avaliku sektori innovatsioonivõimekuse suurendamiseks.
- Tippjuhtide ja nende järelkasvu arendustegevusi, mis keskenduvad innovatsiooni edendava juhtimiskultuuri arendamisele individuaalsete ja grupiviisiliste tegevuste, sektoriteüleste koostöövormide ja temaatiliste arendusprojektide kaudu.

2026. aastal viiakse ellu järgmisi innovatsiooniprojekte:

- Semantiline tekstiotsing avalikest andmetest kõrge võimekusega suure keelemudeliga. Rakenduse kõrgetasemeline prototüüp.
- Uue põlvkonna 112: kaasaegne ligipääsetav hädaabiühendus kõigile
- Kohalikust toormest ligniini baasil jätkusuutliku süsinikuneutraalsete asfaltteekatendite väljatöötamine ja rakendamine Viimsi valla näitel
- Energiatarbimise andmetel põhinevate energiamärgiste reaajas määramine ning energiatõhususe arvutuse automatiseeritud kontroll
- Olemasolevate sildade toimivuse ja konstruktsiooni seisukorra hindamise eksperimentaalarendus
- Nutipoide võrgustiku arendamine
- Kestliku toidusüsteemi rohefoor
- Liikuvusteenuste ja piletimüügi integreeritud andmevahetusplatvormi MaaS X-tee arendamine
- Viiplemisrobot
- Närvivõrgu mudelitel põhinev riskianalüüs
- Digitaalse õppevara ja -halduskeskkondade levikumudeli ja tehnilise prototüübi loomine
- "Autonoomne mehitamata õhusõiduki süsteem linnaruumis"
- Süvaõppe kasutusvõimalused ruumiandmete hõivel

- Taskusireen – 5G meediaedastus ohuteavituses
- Vähivaldkonna andmepõhise otsustamise juhtimislaua arendamine ja katsetamine
- DigiVesi: digitööriistad ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengu juhtimiseks
- Liikumisetsepti sekkumise väljatöötamine ja katsetamine
- Äärealade veeringesüsteemi arendamine
- Kaasaegsest õpikäsitusest ja energiatõhususest lähtuv tehase renoveerimine Eesti masstoodetud haridushoonetes
- LifeSaver - Hädaabiteenuste strateegilise juhtimise platvormi arendamine
- Vabariigi Valitsuse järgmise põlvkonna kriisikindla töövahendi prototüübi loomine
- Turvaline andmete riskasutamine sektorite vahel

3.7.2 Kulud asutuste lõikes

Tabel 37. Riigikantselei kulud eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavald maksud
8.3	Riigikantselei	-27 216	-14 050	-1 374	-11 792	0	0
8.3	Riigikantselei	-27 216	-14 050	-1 374	-11 792	0	0

Tabel 38. Riigikantselei kulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
8.3	Riigikantselei	-16 930	-26 978	-27 216	-237	1%
8.9	Sotsiaaltoetused	-8	-8	-8	0	0%
8.10	Muud toetused	-612	-2 969	-296	2 672	-90%
	Tööjõukulud	-8 848	-8 407	-7 702	705	-8%
	Majandamiskulud	-6 294	-13 067	-15 758	-2 691	21%
8.12	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 164	-2 524	-3 448	-923	37%
	Intressikulu ja muud finantskulud	-3	-4	-4	0	2%

2026. aasta Riigikantselei eelarve kokku on 27,2 mln eurot ja see jaguneb siseriiklikeks vahenditeks ja välisvahenditeks. Riigieelarvest finantseeritakse kulusid 14,1 mln euro ulatuses, välisvahenditest 9,7 mln euro ulatuses ja käibemaksu summa eelarves on 3,4 mln eurot. Toetusteks on planeeritud 0,3 mln eurot ja seda on ligikaudu 90% vähem võrreldes 2025. aastaga. Languse põhjuseks on 2025. aastal lisaeelarvega Riigikantseleile eraldatud ühekordne summa kogumahuks 2,5 mln eurot ning see suurendas oluliselt baasaastat. Ühekordne toetus anti üleriigiliste meediaväljaannete toimepidevuse suurendamiseks kriiside ajal. Tegevustoetuseid antakse riigiasutustele riiklike ekspertide, erialadiplomaatide ja

ministeeriumite teenistujate roteerimise ja värbamisega seotud kuludeks. Samuti kavandatakse toetuseid partnervõrgustike arendamiseks ja desinformatsiooni leviku takistamiseks.

Tööjõukuludeks planeerib Riigikantselei 2026. aastal 7,7 mln eurot, majandamiskulude eelarve maht kokku on 15,7 mln eurot. Suurima osakaaluga majanduskuludes on kinnisvarakulud, milleks planeeritakse 4,4 mln eurot, muudeks majandamiskuludeks 2,4 mln eurot, ülejäänud on seotud välisvahenditega.

2026. aasta eelarves kajastuvad Vabariigi Valitsuse otsused, millega anti Riigikantselei eelarvesse teadus- ja arendustegevusteks 0,6 mln ning kokkuhoiumeetmed 0,25 mln ulatuses. Teadus- ja arendustegevuste raames viiakse läbi uuringuid, mõjuhinnanguid ning arendatakse metoodikaid koostöös teadlastega näiteks tarbijahinnaindeksi metoodikaga seotud arendustegevused, inimeste kriisikäitumise uuring. Vabariigi valitsuse kokkuhoiumeetmete tulemusena vähenevad Riigikantselei majandamiskulud, hinnatakse ressursse proovides tegevusi veelgi efektiivsemalt korraldada.

3.7.3 Kulud tegevuspõhises vaates

Riigikantselei tulemusvaldkonna Riigivalitsemine eesmärk on, et Vabariigi Valitsus teeb ja viib ellu mõjusaid, tõhusaid ja mõistetavaid otsuseid.

Tabel 39. Riigikantselei tulemusvaldkondade ja programmide eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
8.5	Tulemusvaldkond: Riigivalitsemine	-15 766	-24 454	-23 768	686	-3%
8.6	Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamise programm	-15 766	-24 454	-23 768	686	-3%

3.7.3.1 Tulemusvaldkond Riigivalitsemine

3.7.3.1.1 Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Vabariigi Valitsus teeb ja viib ellu mõjusaid, tõhusaid ja mõistetavaid otsuseid

Asutused, kes viivad programmi ellu: Riigikantselei

Tabel 40. Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
8.6	Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamise programm	-23 768	-14 050	0	-9 718	0	0
8.7	Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine	-23 768	-14 050	0	-9 718	0	0

Programm hõlmab Vabariigi Valitsuse töö planeerimise toetamist, riigi strateegilise planeerimise korraldamist ja koordineerimist, avaliku sektori innovatsiooni edendamist, avatud valitsemise arendamist, istungite ja valitsuskabineti nõupidamiste ettevalmistamist ja korraldamist, peaministri nõustamist ja abistamist, valitsuse ja peaministri kommunikatsiooni korraldamist, Euroopa Liidu asjades Eesti poliitika ja seisukohtade kujundamist ning elluviimise koordineerimist, Vabariigi Valitsuse julgeolekukabineti ja julgeolekukomisjoni alakomisjonide töö korraldamist, riigi julgeoleku ja riigikaitse juhtimise koordineerimist, Teadus- ja Arendusnõukogu teenindamist ning avaliku teenistuse tippjuhtide värbamise, valiku, hindamise ja arendamise korraldamist.

Rida 8.7 programmi tegevuse nimetus: Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine

Programmi tegevuse eesmärk: Vabariigi Valitsuse üldeesmärgid on ellu viidud

Tabel 41. Programmi tegevuse Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
8.7	Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine	-15 766	-24 454	-23 768	686	-3%
8.8	Tööjõu- ja majandamiskulud	-15 143	-21 475	-23 460	-1 986	9%
8.9	Sotsiaaltoetused	-8	-8	-8	0	0%
8.10	Muud toetused	-612	-2 969	-296	2 672	-90%
8.11	Muud kulud	-4	-4	-4	0	2%

Tegevuste kirjeldus

Tööjõu- ja majanduskuludeks on planeeritud kokku 23,4 mln eurot, millest riigieelarvelised vahendid moodustavad 13,7 mln eurot ja välisvahendid 9,7 mln eurot. Muude kulude alla

planeeritakse erinevad finantskulud. Toetuste all kajastatakse riigiasutustele riiklike ekspertide, erialadiplomaatide ja ministeeriumite teenistujate roteerimise ja värbamisega seotud kulud. Samuti kavandatakse toetuseid partnervõrgustike arendamiseks ja desinformatsiooni leviku takistamiseks.

Toetatakse Vabariigi Valitsust ja peaministrit poliitika kujundamisel ja elluviimisel ning seistakse hea, tõhusa ja avatud riigivalitsemise eest. Arendatakse tulevikuseire lahendusi koostöös teadusasutuste ja ettevõtetega. Algatatakse riigi jaoks olulisi reforme. Justiits- ja Digiministeeriumiga jätkub riigi koosloome keskkonna (KOOS) väljatöötamine. Uus süsteem võimaldab avalikkuse paremat kaasamist nii riigisisestes kui ka Euroopa Liidu asjades.

Keeruline julgeolekukeskkond ja Venemaa Föderatsiooni jätkuv sõjategevus Ukraina vastu tingib, et julgeoleku ja kriisikindluse tagamine riigis ning ühiskonnas on läbiv, pidev ja sihipärane tegevus. See peab peegelduma põhiseaduslike institutsioonide, täidesaatva võimu, kohaliku omavalitsuse üksuste, ettevõtete, organisatsioonide, kogukondade ja üksikisikute mõtlemises, valmisolekus, tegutsemises ning omavahelises koostöös (Eesti julgeolekupoliitika alused 2023). Riigikantselei vastutab laia riigikaitse ja kriisivalmiduse planeerimise eest ning töötab välja riigi kriisireguleerimise poliitika ja koordineerib selle elluviimist. Selleks uuendatakse lähiaastatel julgeolekupoliitika aluseid, tehakse operatiiv- ja võimeplaneerimist, hinnatakse riigi julgeolekuolukorda ning suurendatakse olukorrateadlikkust (sh üleriigilise riskianalüüsi kaudu), uuendatakse õigusruumi (tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu koostamine ja menetlemine ning rakendamine, CER-direktiivi rakendamine), viiakse ellu riigikaitse arengukava strateegilise kommunikatsiooni osa ning suheldakse ministeeriumide, asutuste, elutähtsa teenuse osutajate, kohaliku omavalitsuse üksuste ning põhiseaduslike institutsioonidega selle ellu rakendamiseks.

Riigikantselei ülesanne on valmistada ette koostöös ministeeriumidega Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumine 2031. aastal. Ettevalmistusi tuleb alustada vara ja 2027. aastal värvata Riigikantseleisse projektijuht ning luua eesistumise ettevalmistamise meeskond. Avaliku teenistuse tippjuhtide värbamisel ja arendamisel jätkatakse Vabariigi Valitsuse määruses kirjeldatud tegevuste elluviimisega. Tippjuhtide ametikohtade täitmiseks teavitatakse avalikkust käimasolevatest konkurssidest, hinnatakse kandidaatide pädevust, toetatakse nende ametikohale asumist ning edasist tööd tagasiside võimaldamise ja arendustegevuste korraldamisega.

3.7.4 Investeeringud

2026. aastasse ei ole Riigikantselei investeeringuid planeerinud.

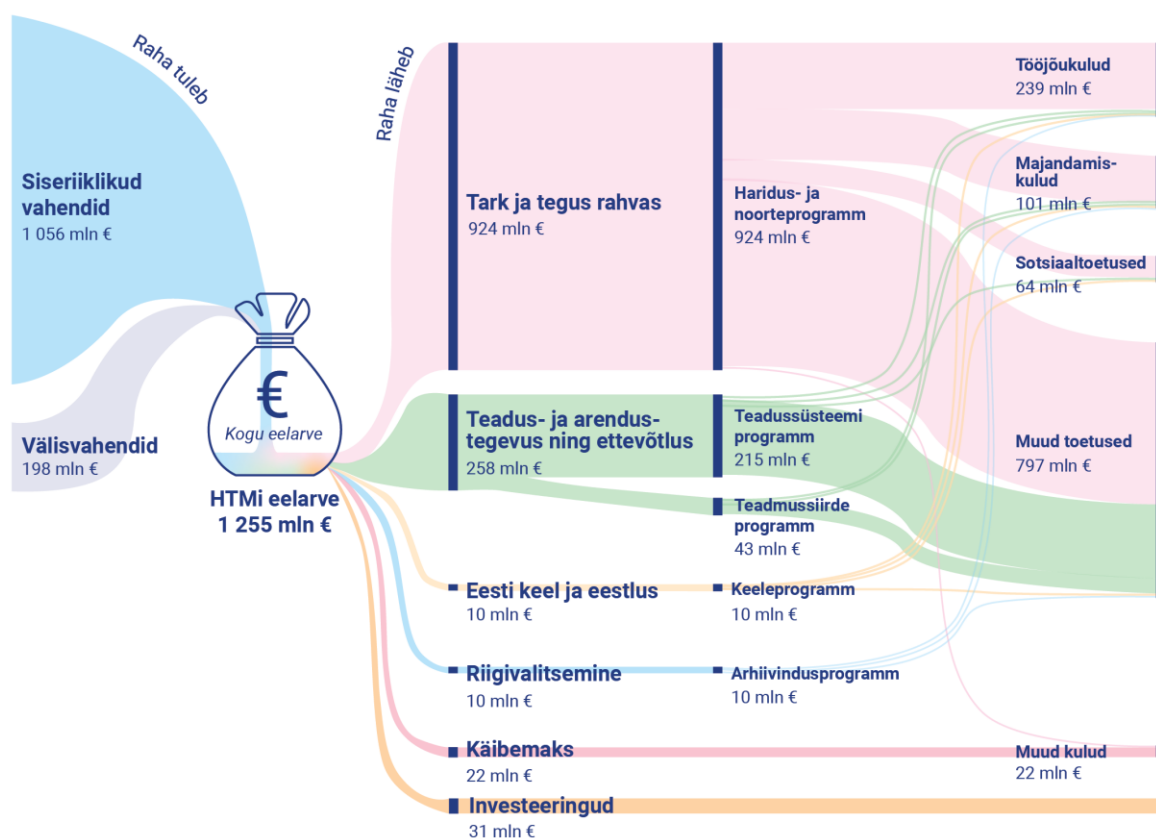
3.8. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala

Haridus- ja Teadusministeeriumi peamiseks ülesandeks on tagada haridus-, teadus-, noorte- ja keelepoliitika sihipärane ja tõhus areng ning teadus- ja arendustegevuse kõrge tase ja konkurentsivõime.

Valitsemisala tegevusteks on riigi haridus-, teadus-, arhiivi-, noorte- ja keelepoliitika kavandamine ning sellega seondult alus-, põhi-, üldkesk-, kutsekesk-, kõrg-, huviala- ning täiskasvanuhariduse, teadus- ja arendustegevuse, noorsootöö ja erinoorsootöö valdkondade korraldamine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine. Ministeeriumi valitsemisalas on koos ministeeriumiga 85 asutust, sh riigi õppeasutused ja teadus- ja arendusasutused.

Joonis 12. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala eelarve jagunemine tegevuspõhiselt ja majandusliku sisu lõikes, mln eurot

Valitsemisala tegevuspõhine eelarve (2026)

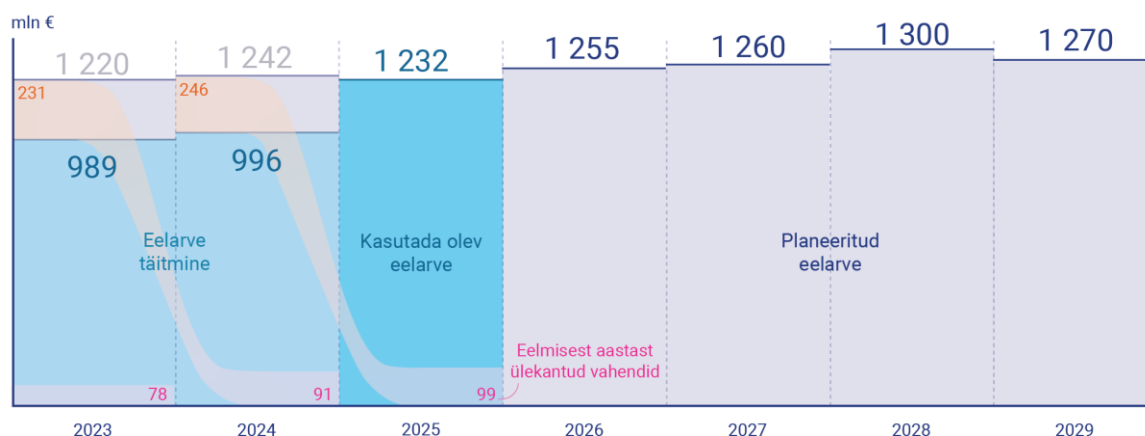

Valdav osa valitsemisala kasutada olevast eelarvest on siseriiklikud vahendid (83%), erinevateks siseriiklikeks toetusteks ja sotsiaaltoetusteks on kavandatud 65% siseriiklikust eelarvest, millest mahukamad on kõrgkoolide tegevustoetus, teadus- ja arendusasutuste baasfinantseerimine ning uurimistoetused ja erakoolide rahastamine (detailne ülevaade seletuskirja lisas). Riigi rakenduskõrgkoolide, kutseõppeasutuste ja üldhariduskoolide eelarveteks on kavandatud

259,8 mln eurot (20,7%) siseriiklikest vahenditest. Tööjõu- ja majandamiskulude eelarvest 71% on riigi õppeasutuste kulu.

Joonis 13. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala eelarve dünaamika, tuhat eurot

Valitsemisala eelarve

Eelarve mahu vähenemise määravad eelarvekärped, mis teostati RES 2025–2028 raames, kus HTM valitsemisala tegevuskulusid ja -toetusi vähendati 2025. aastal 36,4 mln eurot, 2026. aastal 61,9 mln eurot, 2027. aastal 77,6 mln eurot, 2028. aastal 76,7 mln eurot. Hariduse, noorte ja keelevaldkondade kärbe RES 2025–2028 perioodil on 177,6 mln eurot, teadus- ja arendustegevuse kärbe 72,1 mln eurot.

RES 2026-2029 eelarvemõjuga meetmed:

- Õpetajate tööjõukulude kasv 2026. a 60,1 mln eurot, 2027-2029. a 180,3 mln eurot (eelarve jaotatakse kohaliku omavalitsuse (edaspidi KOV) koolide, riigikoolide ja erakoolide vahel peale 10. novembrit 2025. a Eesti hariduse infosüsteemis (edaspidi EHIS) selle kuupäevaga kajastatud õpilaste arvu alusel).
- Õpetajate tööjõukulude suurendamine karjäärimudeli rakendamiseks 2027-2029. a 35 mln eurot.
- Kultuuritöötajate palgafondi kasv 2026. a 0,75 mln eurot, 2027-2029. a 2,3 mln eurot.
- Eesti Teadusagentuuri strateegiliste uuringute programm 2027-2029. a 36,2 mln eurot.
- Täiendavad doktoriõppe kohad 2026. a 0,6 mln eurot, 2027-2028. a 6,5 mln eurot.
- Teaduskulude lisavahendid RES 2025-28 tasemest tulenevalt, va doktoriõppe lisakohad 2029. a 20 mln eurot.
- Strateegiliste teadusuuringute programmi kujundamiseks ministeeriumis 2026. a 0,98 mln eurot, 2027. a 0,6 mln eurot.
- Eraõiguslike teadusasutuste tegevustoetuseks suunati majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi eelarvesse 6,05 mln eurot kõigil RES aastatel.

- Teaduskulude mahtu vähendati 2027-2028. a 6,5 mln eurot, millest 4,3 mln ulatuses muudeti välisvahendeid.
- Eestikeelsele haridusele ülemineku jaoks eraldatud vahendite kasutamisel (oodatust väiksematest kuludest lähtuvalt) kogunenud jääkide ühekordne vähendamine 18 mln euro võrra 2026. aastal.
- 2026. aastal lisandunud eelarvekärbe 5 mln eurot.
- Tõnismäe Riigigümnaasiumi ehitus lükati edasi 2027. aastast 2028. aastasse, eelarvemõju 3 mln eurot.

Vabariigi Valitsuse otsusega tehti eelarve muudatusi 2026-2029. aastate vahel. Selleks vähendatakse lisaelarvega 2025. aasta eelarvet 7,1 mln ja tagastatakse riigituludesse 2024. aastast üle kantud vahendeid 44,6 mln järgmisteks tegevusteks:

- Rahvusarhiivi Tallinna üksuste Rahvusraamatukokku kolimiseks vajalike kulude ja investeeringute periodiseerimine 2026. aastasse (1,6 mln eurot). Kolimisega seotud tegevused ja hanked pikenevad sõltuvalt ehitise valmimise hilinemisest.
- Mustakivi Riigigümnaasiumi projekteerimiseks kavandatud eelarve suunamine 2026. aastasse (0,3 mln eurot). Arhitektuurikonkurss algab sügisel ja sellega kavandatud investeeringud lükkuvad 2026. aasta algusesse.
- Logihalduse süsteemi loomiseks ja välise andmekeskuse kasutuselevõtuks kavandatud eelarve suunamine 2026. aastasse (0,4 mln eurot). Vajalikud ettevalmistustööd lõpetatakse 2025. aasta lõpuks, peale seda saab alustada logihalduse süsteemi loomisega ja välise andmekeskuse kasutusele võtmisega.
- Eestikeelsele haridusele ülemineku reformi tegevuste mahtude kasvu tõttu suunati 2026. aasta eelarvesse 23,7 mln eurot, 2027-2029 aastatele 25,8 mln eurot.

Käesolevas RES perioodis suunasime välisvahenditest kaitsevaldkonda 25,8 mln eurot. Lisaks väheneb välistoetuste prognoos 2029. aastal ca 50 mln euro võrra seoses EL struktuurifondide rahastusperioodi lõppemisega. Uue perioodi eelarvesse kavandamist ei ole veel alustatud.

Suuremad 2024 aasta piirmääraga vahendite jäägid on seotud eestikeelsele haridusele ülemineku (+eesti keele õppe toetamine), haridusvõrgu ja kinnisvara, Rahvusarhiivi kolimise ja teadussüsteemi tugiteenuste kuludega. Üle kantud vahendeid ei saa käsitleda järgmises aastal kasutada oleva täiendava eelarvega kuna summad on siiski kohustuste (hanked, lepingud) või ettemaksetega kaetud. HTM valitsemisalas oli 81 kooli. Koolid täitsid oma kulude eelarvest 98,1%, jääk on 4,3 mln. Koolide puhul võib eelarve kasutamise vajadus muutuda ka kahe eelarveaasta vahel, mis jäävad samasse õppeaastasse.

Detailne info ja selgitused valitsemisala eelarve jääkide ja 2025. aasta eelarvesse ülekantud vahendite kohta asub ministeeriumi kodulehel, dokumendiregistris.

Joonisel toodud eelarve jäägi mahu moodustavad lisaks piirmääraga vahenditele, mida on võimalik üle tuua, ka välistoetused sh Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse (ESC) programmide eelarve 66,9 mln eurot, mis on kogu rahastamisperioodi eelarve: igal aastal

sõlmib Erasmus+ ja ESC agentuur (EEA) Euroopa Komisjoniga (EK) uue lepingu toetusvahendite kohta. Pärast lepingu sõlmimist kannab EK esimese ettemaksena EEAL-e 70% toetuse vahenditest ja 100% võrgustike ja juhtimiskulude vahenditest ning seetõttu on kumulatiivne toetuse jääk küllalt suur. Kasutamata lepingujäägid kantakse EK-le tagasi pärast lepinguperioodi lõppu. Üks leping võib olla avatud 5–7 aastat.

Valitsemisala administratiivne struktuur ja personali ülevaade

Haridus- ja Teadusministeerium kavandab riigi haridus-, teadus-, arhiivi-, noorte- ja keelepoliitikat ning sellega seonduvalt alus-, põhi-, üldkesk-, kutse-, kõrg-, huviala- ning täiskasvanuhariduse, teadus- ja arendustegevuse, noorsootöö ja erinoorsootöö valdkondade tegevuse korraldamist.

Haridus- ja Teadusministeeriumi vastutusalas on koos ministeeriumiga 89 asutust, sealhulgas riigi kutseõppeasutused (24), riigi rakenduskõrgkoolid (5), riigi üldhariduskoolid (42), riigi teadus- ja arendusasutused Eesti Kirjandusmuuseum ning Eesti Keele Instituut (EKI). Valitsusasutustena Rahvusarhiiv, Haridus- ja Noorteamet (Harno), Keeleamet ja Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskus. Lisaks SA Teaduskeskus AHHA, SA Kutsekoda, SA Euroopa Kool ning SA Eesti Teadusagentuur (ETAG) ning avalik-õiguslike juriidiliste isikutena Eesti Kunstiakadeemia (EKA), Eesti Maaülikool (EMÜ), Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (EMTA), Tallinna Tehnikaülikool (TalTech), Tallinna Ülikool (TÜ), Tartu Ülikool (TÜ), Eesti Teaduste Akadeemia (ETA).

2025. aastal toimus 3 suuremat koolireformi riigi pidamisel olevate hariduslike erivajadustega laste koolide seas. Liideti kokku 7 kooli (Kammeri, Kiigemetsa, Nurme, Raikküla, Urvaste, Valga Jaanikese ja Ämmuste koolid) ning loodud kooli nimi on Maarjamaa Riigikool. Kahel juhul liideti 2 kooli ühtse juhtimise alla (Tartu Emajõe Kool Tartu Hiie Kooliga ning Maarjamaa Hariduskollegium Tallinna Konstantin Pätsi Vabaõhukooliga). Jätkavate koolide nimed on Tartu Tähtvere Riigikool ja Tallinna Konstantin Pätsi Vabaõhukool.

31. juulil 2025. a liideti Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool Kehtna Kutsehariduskeskusega ning kooli nimeks sai Raplamaa Rakenduslik Kolledž.

1. septembrist 2025. a võttis riik enda pidamisele Viljandi Täiskasvanute Gümnaasiumi.

Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala asutustes töötab kokku 6055 teenistujat, (töötajad ja ametnikud kokku), so ca 22% riigi teenistujate koguarvust. 82% Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala töötajatest töötab riigi hallatavates õppeasutustes – üldhariduskoolides on 2188, kutseõppeasutustes 2141 ja rakenduskõrgkoolides 663 töötajat. 2024. ja 2025. aasta võrdluses kasvas teenistujate arv valitsemisalas kokku 133 võrra, täiendavad ametikohad lisandusid üksnes õppeasutustesse.

Joonis 14. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala personali ülevaade

Asutus	Haridus- ja Teadus-ministeerium	Koolid*	Haridus- ja Noorteamet	Teised hallatavad riigiasutused	Rahvusarhiiv	Keeleamet
Keskmine kogupalk	3224 € ↑11%	2142 € ↑4%	2551 € ↑5%	2113 € ↑7%	2128 € ↑5%	2538 € ↑3%
Töötajate arv 👤 – 20 inimest	265 ↓10 	4993 ↑156 	351 0 	258 ↓4 Astangu Kutse-rehabilitatsiooni Keskus Esti Keele Instituut Esti Kirjandus-muuseum 	172 ↓8 	18 0
Asutused kokku						
Keskmine kogupalk:						2202 € ↑4%
Töötajate arv:						6055 ↑133

Tabel 42. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkonnad, valdkondlikud arengudokumentid ja programmid

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid	Programm
Tark ja tegus rahvas	Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035	Haridus- ja noorteprogramm
	Noortevaldkonna arengukava 2021–2035	
Eesti keel ja eestlus	Eesti keele arengukava 2021–2035	Keeleprogramm
Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus	Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 (TAIE arengukava)	Teadussüsteemi programm
		Teadussuuirde programm (ühisprogramm MKMiga)
Riigivalitsemine		Arhiivindusprogramm

Tulemusvaldkondade ja programmide struktuuri osas muudatusi ei toimunud. 2025. aasta kevadel analüüsiti ja korrastati haridus- ja noorteprogrammi ning keeleprogrammi mõõdikud.

Analüüsi tulemustest lähtudes eemaldati 2026-2029 haridus- ja noorteprogrammist võrreldes 2025-2028 programmiga 15 mõõdikut ja keeleprogrammist 4 mõõdikut. Mõõdikute vähendamise eesmärgiks on paremini sihistada ministeeriumi tegevusi ja jälgida, et kasutusel oleks tööks kõige vajalikumad mõõdikud. Mõõdikute korrigeerimine ja vähendamine jätkub pärast valdkondlike arengukavade vahehindamisi 2027. aastal.

3.8.1 Tulud

Tabel 43. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
9.1	Tulud kokku	103 164	166 055	186 147	20 092	12%
9.2	Saadud toetused	87 986	153 788	173 611	19 823	13%
9.3	Riigilõivud	68	66	81	15	23%
9.4	Tulu majandustegevusest	14 036	12 158	12 352	194	2%
9.5	Tulu põhivara ja varude müügist	922	0	60	60	100%
9.6	Muud tulud	145	29	29	0	0%
9.7	Intressi- ja omanikutulud	0	14	14	0	0%

Saadud toetused

Valitsemisalade tuludest 93% moodustavad välistoetused, mis on kavandatud Euroopa Regionaalarengufondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Taaste- ja vastupidavusraha (RRF) ja Õiglase Ülemineku Fondi (ÕÜF) ning muude välistoetuste laekumisi 172,8 mln eurot, suurenemine võrreldes 2025. aastaga 20 mln eurot.

Toetused suunatakse mh:

- eesti keele õppeks ja keeleõppe arendamiseks;
- kaasava hariduse põhimõtete rakendamine üldhariduskoolides toetamiseks;
- Ida- Virumaa kohalike omavalitsuste põhikoolivõrgu korrastamiseks, sh koolivõrgu optimeerimise, koolihoonete korrastamise ning energiatõhususe toetamiseks;
- kvaliteetsete hariduslike tugiteenuste abil varase koolist ja haridussüsteemist lahkumise vähendamise ning karjäärivalikute toetamiseks;
- õpetajate, õppejõudude, koolijuhtide, noorsootöötajate ja huvihariduse õpetajate õpetamispädevuse parandamiseks;
- õppevara ja õppekavade teaduspõhiseks arendamiseks ja kvaliteedi hindamiseks;
- tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamiseks, täiskasvanute taseme- ja täienduskoolituseks, ümberõppeks;
- noorsootöö teenuste pakkumiseks;

- nutikate lahenduste arendamist ja elluviimist noorte valdkonnas;
- noorte sotsiaalse tõrjutuse ennetamiseks;
- inseneriakadeemia ja IT Akadeemia rakendamiseks ning arendamiseks kõrg-, kutse-, üld- ja huvihariduses;
- kõrghariduse kvaliteedi arendamiseks, rahvusvahelistumise ning doktorikoolide toetamiseks;
- tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi OSKA arendamiseks ning rakendamiseks ja kutsesüsteemi reformi ettevalmistamiseks;
- rohe- ja digipöörde elluviimise tegevusteks;
- teaduse rahvusvahelise konkurentsivõime arendamiseks ja TAIE fookusvaldkondade eesmärkide täitmiseks nutika spetsialiseerumise valdkondades ning teadustulemuste ja teadustaristu laiemaks kasutamiseks Eesti ühiskonna arenguvajaduste lahendamiseks;
- teadus- ja arendustegevuse kaitsetehnoloogia alase võimekuse kasvatamiseks;
- ettevõtluse teadusmahukuse suurendamiseks, täienduskoolituse ning tasemeõppe arendamiseks ja mahu suurendamiseks Ida-Virumaal.

Erasmus+ tegevuste elluviimiseks laekub toetusi 37,3 mln eurot. Toetused suunatakse rahvusvaheliseks teadus- ja arenduskoostööks, rahvusvahelistes haridusprojektides osalemiseks ning noorteprojektide korraldamiseks.

Kodumaiste toetuste maht on kokku 0,9 mln eurot. Kutseõppeasutused ja rakenduskõrgkoolid planeerivad tulud peamiselt Eesti Kultuurkapitalilt, Eesti Kooriühingult jt kaunite kunstidega seotud organisatsioonidelt. Eesti Kirjandusmuuseum planeerib 2026. aasta eelarvesse toetusi 0,7 mln eurot Eesti Kultuurkapitalilt ja Eesti Rahvakultuuri Keskuselt tegevusteks, mis hõlmavad kirjastamist, digiteerimist ning konverentside korraldamist. Teadustegevuste rahastamiseks kavandatakse uurimistoetust Eesti Teadusagentuuri kaudu projektile “CHRYSES: Mapping Environmental Health Crises – Public Understanding through Myths and Science”. Samuti osaletakse Eesti teadustaristu teekaardi koostamise projektis „Eesti teadus- ja kultuuriandmete digitaristu“ ning Kultuuriministeeriumi teadus- ja arendusprogrammi projektides „Elurikkuse sotsiaalkultuuriline ruumilisus ja selle tajumine“ ja „Eesti regilaul: koguteos“. Partnerina osalus teaduse tippkeskuste projektis “Eesti juured: rahvastiku ja kultuuri kujunemise transdistsiplinaarsete uuringute tippkeskus” (koos Tartu Ülikooliga); uurimisprojektis „Setode etnogenees ja kultuurilised suhted idapoolsete soomeugrilastega etnomusikoloogia uurimisandmete valguses“ (koos Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiaga); Eesti Keele Instituudi projektides „Eestlaste teekond euroopaliku kultuuri objektist subjektiks vennastekoguduse kirjavara peeglis“ ja „Keeleandmete teadustaristu“ (teadustaristu teekaardi projekt).

Riigilõivud

Riigilõive planeeritakse koolitus- ja tegevuslubade taotlemise, riigieksamite korduvast sooritamise ning arhiivitoimingute eest.

Tulud majandustegevusest

Tulud majandustegevusest planeeritakse kutse-, rakenduskõrg- ja üldhariduskoolide õppebaaside ja õpilaskodude haldamise, asutuste hariduslase tegevuse, täienduskoolituste ning Rahvusarhiivi arhiivitoimingute eest sh:

Riigi kutseõppeasutuste majandustegevuse tulu on planeeritud 8,7 mln eurot. Suuremad tulud on seotud õppebaaside tegevustega, Luua Metsanduskooli metsamaterjali müügi ning Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli ja Järvamaa Kutsehariduskeskuse põllumajandustoodangu müügiga ning kutseõppeasutuste täiskasvanukoolitustega.

Riigi üldhariduskoolide tulu on planeeritud 0,3 mln eurot, mis on seotud ruumide rentimisega, laagrite korraldamisega, rehabilitatsiooniteenuse pakkumisega.

Riigi rakenduskõrgkoolide tulu on planeeritud 2,5 mln eurot, need on tasulised õppeteenused, rakendusuuritud, täienduskoolitused, üliõpilaselamute ning muude ruumide rendid.

Tallinnas Tondi tn 84 kinnistule on 09.07.2003 seatud hoonestusõigus AS Audentes kasuks, hoonestusõiguse kasutamisetasuga seoses on planeeritud tulu 0,12 mln eurot aastas.

Eesti Hariduse ja Teaduste Andmesidevõrgu (EENet) teenuste müügist planeeritakse tulu 45 000 eurot. Haridusasutustele Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt osutatavate IT teenuste (serveri kasutamine, domeeni nime pikendamine, veebilehe platvorm jt) 8 000 eurot.

Eesti Keele Instituudi planeeritav tulu 30 000 eurot on seotud ametiasutustele, ettevõtetele, haridusasutustele ja eraisikutele suunatud keelevaldkonna koolitustega.

Eesti Kirjandusmuuseumi tuluprognosis 66 000 eurot on planeeritud trükiste müügist, arhiivimaterjalide koopiategemise ja ekskursioonide korraldamisest ning seminariruumi rendist.

Haridus- ja Noorteamet planeerib tulu 65 000 eurot, mis on seotud hariduse kvaliteediagentuuri hindamisteenuse pakkumisega teistele riikidele.

Rahvusarhiivil on planeeritud tulu arhivaalide kasutamisega seotud teenuste eest 0,2 mln eurot.

Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskuse tulu summas 0,3 mln eurot on planeeritud sotsiaalse ja tööalase rehabilitatsiooni teenuse osutamisest, koolituste läbiviimisest, toitlustamisest ning toodete müügist ja ruumide rendist.

Tulu põhivara ja varude müügist

Riigi kutseõppeasutuste tegevuses kasutuses olnud vallasvara müügist on planeeritud 60 000 eurot. Vara müügist laekunud vahenditest on õigus soetada koolile põhitegevuseks vajalikku vara, olles kavandatavast tehingust varem teavitanud Rahandusministeeriumi.

Muud tulud

Muude tuludena planeeritakse riiklikud sunnirahad ja haldusjärelevalve läbiviimise tasud õppeasutustes summas 14 000 eurot. Samuti Keeleameti keeleseaduse ja teiste keeleoskuskõudeid ning keelekasutust sätestavate õigusaktide täitmise järelevalvest 15 000 eurot.

Intressi- ja omanikutulud

Õppelaenu nõuete intressi laekumise prognoos summas 14 000 eurot.

3.8.2 Kulud asutuste lõikes

Tabel 44. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala kulud asutuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
9.8	Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala	-1 223 576	-963 433	-35 935	-211 660	-12 549	0
9.9	Haridus- ja Teadusministeerium	-818 340	-683 610	-32 915	-101 762	-54	0
9.10	Riigi kutseõppeasutused	-115 254	-102 986	0	-3 751	-8 516	0
9.11	Riigi rakenduskõrgkoolid	-47 067	-42 022	0	-2 682	-2 363	0
9.12	Riigi üldhariduskoolid	-94 377	-94 108	0	0	-269	0
9.13	Riigi teadus- ja arendusasutused	-25 494	-16 722	0	-8 000	-773	0
9.14	Keeleamet	-678	-678	0	0	0	0
9.15	Rahvusarhiiv	-9 745	-9 580	0	0	-165	0
9.16	Haridus- ja Noorteamet	-108 988	-10 470	-3 020	-95 433	-65	0
9.17	Astangu Kutser rehabilitatsioonikeskus	-3 633	-3 257	0	-31	-345	0

Tabel 45. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala kulude dünaamika asutuste lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
9.8	Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala	-972 952	-1 195 212	-1 223 576	-28 364	2%
	Sotsiaaltoetused	-34 214	-64 775	-64 208	568	-1%
	Muud toetused	-595 939	-751 406	-797 330	-45 924	6%
	Tööjõukulud	-235 080	-246 422	-239 455	6 967	-3%
	Majandamiskulud	-90 360	-111 226	-100 999	10 227	-9%
	Muud tegevuskulud	-1 873	-5	-5	0	0%
9.99	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-15 486	-21 379	-21 580	-201	1%
9.9	Haridus- ja Teadusministeerium	-612 617	-797 195	-818 340	-21 145	3%
	Sotsiaaltoetused	-19 761	-18 385	-15 044	3 341	-18%
	Muud toetused	-551 385	-701 329	-745 231	-43 902	6%
	Tööjõukulud	-14 520	-23 086	-13 607	9 479	-41%
	Majandamiskulud	-21 085	-34 935	-24 872	10 063	-29%
	Muud tegevuskulud	-1 616	-5	-5	0	0%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-4 248	-19 455	-19 582	-127	1%
9.10	Riigi kutseõppeasutused	-122 818	-110 585	-115 254	-4 669	4%
	Sotsiaaltoetused	-7 986	-7 564	-9 038	-1 474	19%
	Tööjõukulud	-75 553	-73 336	-75 880	-2 544	3%
	Majandamiskulud	-33 737	-29 675	-30 335	-660	2%
9.11	Riigi rakenduskõrgkoolid	-44 976	-45 244	-47 067	-1 823	4%
	Sotsiaaltoetused	-1 551	-718	-1 038	-321	45%
	Tööjõukulud	-31 140	-33 919	-35 679	-1 759	5%
	Majandamiskulud	-9 944	-10 598	-10 350	249	-2%
9.12	Riigi üldhariduskoolid	-95 675	-95 606	-94 377	1 229	-1%
	Tööjõukulud	-80 798	-83 415	-83 400	15	0%
	Majandamiskulud	-12 531	-11 838	-10 977	862	-7%
9.13	Riigi teadus- ja arendusasutused	-11 498	-26 700	-25 494	1 206	-5%
	Muud toetused	-1 810	-12 477	-13 062	-585	5%
	Tööjõukulud	-6 814	-7 449	-5 790	1 659	-22%
	Majandamiskulud	-2 444	-5 882	-5 577	305	-5%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-422	-893	-1 065	-172	19%
9.14	Keeleamet	-799	-751	-678	73	-10%
	Tööjõukulud	-700	-643	-615	28	-4%
	Majandamiskulud	-50	-68	-63	4	-6%
9.15	Rahvusarhiiv	-10 369	-11 769	-9 745	2 024	-17%
	Muud toetused	-110	-126	-15	111	-88%
	Tööjõukulud	-5 865	-5 512	-5 739	-228	4%
	Majandamiskulud	-3 626	-6 132	-3 991	2 141	-35%
9.16	Haridus- ja Noorteamet	-70 156	-103 124	-108 988	-5 864	6%
	Sotsiaaltoetused	-4 664	-37 716	-39 057	-1 341	4%
	Muud toetused	-41 726	-37 410	-39 016	-1 606	4%
	Tööjõukulud	-17 022	-16 388	-16 428	-39	0%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Majandamiskulud	-5 816	-10 613	-13 589	-2 976	28%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-757	-996	-899	98	-10%
9.17	Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskus	-4 045	-4 239	-3 633	605	-14%
	Sotsiaaltoetused	-27	-40	-30	10	-25%
	Muud toetused	-5	-6	-6	0	3%
	Tööjõukulud	-2 669	-2 673	-2 317	356	-13%
	Majandamiskulud	-1 127	-1 484	-1 245	239	-16%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-217	-35	-35	0	0%

Haridus- ja Teadusministeerium

Haridus- ja teadusministeeriumi eelarvest on suurima osakaaluga toetused 89% sh ülikoolide, erakoolide ja organisatsioonide tegevustoetused, eestikeelsele õppele ülemineku toetused, teadusvaldkonna toetuste eelarve. Välistoetuste rakendamise maht kasvab 19 mln euro võrra.

Tööjõukulud kahanevad peamiselt välistoetuste tööjõukulusid sisaldavate projektide lõppemisest. 2026. a ei kavanda ministeerium teenistuskohdade arvu suurendamist. Mahu vähenemist mõjutavad ka eelarvekärped.

Majandamiskuludest 75% on kinnisvara (sh riigi õppeasutuste) korrashoiu ja ülalpidamiskuludeks; 3,6 mln eurot on välistoetuste projektikulud sh õpetaja- ja täiskasvanukoolitused ja Ida-Virumaa koolitusprogrammid. Ministeeriumi tegevuse, uuringud, analüüsid, lähetused ja organisatsiooni toimimiseks vajalik eelarve.

Sotsiaaltoetuste eelarve moodustavad peamiselt õppetoetuste ja õppelaenu seaduses sätestatud kõrghariduse valdkonna vajaduspõhised õppetoetused.

Investeeringutoetused on peamiselt seotud välistoetuste kaudu rahastatava põhikoolivõrgu korrastamisega ning Ida-Virumaale suunatud eestikeelsele haridusele ülemineku toetus.

Riigi kutseõppeasutused

Riigi kutseõppeasutuste tööjõu- ja majandamiskuludest on 89% riigieelarve tegevustoetusest, 3% välistoetustest (erinevatest projektidest) ning 8% majandustegevusest laekuvate tulude arvelt. Kutseõppeasutuste riigieelarvest rahastatava tegevustoetuse põhimõtted, rakendamise tingimused ja korra kehtestab haridus- ja teadusminister määrusega. Rahastamise aluseks ja täpsemaks eelarvete jaotuseks koolide lõikes on õpilaste arvud, 10.11.2025 EHIS-e andmete põhjal. 2026. aasta eelarvesse planeeritud tööjõu- ja majandamiskulude jaotus indikatiivne ning täpsustub koolide lõikes peale tegevustoetuse eelarvete kinnitamist.

Sotsiaaltoetusteks on planeeritud õpilastele arvestatud õppetoetused, koolitoidu ning sõidusoodustuste toetus. Sotsiaaltoetustest 88% on riigieelarvest ning 12% õpirände välisprojektidest.

Riigi rakenduskõrgkoolid

Rakenduskõrgkoolide tööjõu- ja majandamiskulude kogumahust moodustab 80% kõrghariduse riigieelarve tegevus- ja sihttoetus (*edaspidi siin lõigus tegevustoetus*). 2026 kulud suurenevad seoses tegevustoetuse kasvuga. Rakenduskõrgkoolide ja avalik-õiguslike ülikoolide tegevustoetuse eelarve kujunemise alused on kirjeldatud kõrgharidusseaduse rahastamise peatükis. Tegevustoetuse eelarve jaotatakse vähemalt 80% ulatuses baasrahastamiseks ja kuni 20% ulatuses tulemusrahastamiseks. Baasrahastamisel leitakse iga kõrgkooli osakaal, arvestades kõrgkoolile tegevustoetuse määramise kalendriaastale eelneva kolme kalendriaasta jooksul eraldatud tegevustoetust ja samal perioodil kõrgkoolidele eraldatud tegevustoetuste kogumahtu. Tulemusrahastamisel arvesse võetavad tulemusnäitajad on täpsemalt sätestatud vastavas ministri määruhes. 2026. aasta täpne tegevustoetuse eelarve jaotus koolide lõikes selgub kõige varem 2025. aasta detsembris, kuna mitmete tulemusnäitajate alusandmed selguvad EHIS-est peale 10. novembrit 2025. a. Tulenevalt eeltoodust on 2026 eelarvesse planeeritud tööjõu- ja majandamiskulude jaotus indikatiivne ning täpsustub peale tegevustoetuse eelarvete kinnitamist. Tegevustoetusele lisaks on 8% tööjõu- ja majandamiskuludest sihtotstarbeline toetus õdede ja teiste prioriteetsete tervise valdkonna erialaõppe suurendatud vastuvõtu rahastamiseks. 9% on koolide planeeritud tuludest sõltuvad kulud, mis peamiselt on seotud välisprojektide rakendamise, tasuliste õppeteenuste ning täienduskoolituste korraldamise kuludega. 3% riigi rakenduskõrgkoolide tööjõu- ja majandamiskulude kogumahust moodustavad planeeritavad kulud kutseõppe korraldamiseks. Sotsiaaltoetusteks on planeeritud üliõpilastele makstavad vajaduspõhised eritoetused ning tulude laekumistest sõltuvad ja peamiselt rahvusvahelise õpirändega seotud õppetoetused (sh stipendiumid). Eelarve suurenemine on tingitud välistoetuste aktiivsemast rakendamisest.

Riigi üldhariduskoolid

Tööjõukuludes on kavandatud õpetajate, direktorite, tugispetsialistide ja teiste hariduse saamist toetavate töötajate töötasud (huvijuhid, kasvatajad, raamatukoguhoidjad jt).

Majandamiskulud vähenevad tulenevalt 2025. -2028. aastate üleriigilisest kärpekavast, mis omab mõju igal konkreetsel eelarveaastal. Koolid on vähendanud inventari soetuseks kavandatud vahendeid. Majandamiskulude all on kavandatud õppevahendid, õpetajate koolitus, koolilõuna, IT- vahendid jms. Täpsem eelarvete jaotus koolide ning KOV ja riigikoolide lõikes selgub õpilaste arvude selgudes Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi EHIS) andmete põhjal 10.11.2025.

Riigi teadus- ja arendusasutused

Eesti Keele Instituut

Eesti Keele Instituudi piirmääraga eelarvest välja jagatavad toetused on järgmised: täiendava eesti keele õppe toetus eesti keelest erineva emakeelega laste ja rändetaustaga laste eesti

keele oskuse edendamiseks, väliseesti koolivõrgustiku, Eesti keeletehnoloogia, terminoloogia, eestikeelsete kõrgkooliõpikute ning hõimurahvaste programmi toetused. Välisvahenditest on kavandatud teadus- ja arendustegevuse erandi alusel (riigihangete seaduses sätestatud 80 § 11 lg 1 p 19) alus- ja rakendusüringud keelevaldkonnas.

Vabariigi Valitsuse otsusega lisandub 2026. aastal tööjõukuludele kultuuritöötajate tööjõukulude kasv 0,16 mln eurot. Tööjõukulude vähenemine on seotud perioodi 2025-2028 eelarve kärpekavaga.

Majandamiskulude eelarvest 88% on seotud programmi „Eesti keele õpe ja keeleõppe arendamine“ elluviimisega. Lisaks sisaldab majandamiskulude eelarve tarkvara haldust (hooldus ja majutus), asutuse kinnistukulusid, programmide sisutööks toetavat majandamiskulude eelarvet jm.

Eesti Kirjandusmuuseum

Eesti Kirjandusmuuseumi tegevuskulude eelarve väheneb 2026. aastal ligikaudu 347 tuhande euro võrra. Sellest 47 000 eurot on seotud riigiülese kokkuhoiuülesande täitmisega ning 0,3 mln euro suurune vähenemine tuleneb teaduskulude täiendava rahastuse lõppemisest.

Riikliku kokkuhoiuülesande täitmisest tulenev tööjõu- ja majandamiskulude eelarve kärbe võib vähendada kultuuripärandi kogumise, korrastamise, digiteerimise, säilitamise ja avaldamisega seotud tegevuste mahtu. Vabariigi Valitsuse otsusega lisandub 2026. aastal tööjõukuludele kultuuritöötajate tööjõukulude kasv 0,1 mln eurot.

Teadustegevust on plaanis jätkata võimalusel samas mahus, et tagada eesti keele ja kultuuri säilimiseks oluliste unikaalsete teadussuundade järjepidevus. Teaduse rahastus on valdavalt projektipõhine, mistõttu kujuneb teadus- ja arendustegevuse tegelik eelarve alles 2026. aastal. Baasfinantseerimise eelarve maht sõltub varasema perioodi teadustulemustest ning eraldatakse teadusasutustele eelarve aasta alguses. Alates 2022. aastast jõustunud doktoriõppe reformi raames palgatud nooremteadur-doktorantide tööjõukulud kaetakse samuti toetusena eelarve aasta alguses. Teadustööga seotud kulud kaetakse üldjuhul käimasolevatest teadusprojektidest, baasfinantseerimise eelarvest ning riiklikest ja rahvusvahelistest uurimistoetustest.

Keeleamet

Keeleameti eelarvest üle 90% moodustab tööjõukulu, mis sisaldab peale määratud palga ka puhkusereservi arvestust ja erisoodustuse kulu. Kulud vähenevad kärpeülesande tõttu. Ameti põhiülesanne on keeleseaduse täitmise ning keeleoskust ja keelekasutust reguleerivate õigusaktide järelevalvele, millele on ühiskonnas väga kõrged ootused.

Rahvusarhiiv

Rahvusarhiivi tegevuskulude eelarve 9,7 mln eurot jaotub: liikmemaksud ja muud toetused 0,15%, tööjõukulud 58,89% ning majandamiskulud 40,95%. Tööjõukuludele lisandub Vabariigi Valitsuse otsusega kultuuritöötajate palgatõus 0,49 mln eurot. Majandamiskuludest suurem osakaal 61,68% on kuue kinnistu (sh Rahvusraamatukogu, Tõnismägi 2/Endla 3) ülalpidamiskulud, kus paiknevad piirkondlikud arhiivikogud ja 19,29% Rahvusraamatukokku kolimisega seotud majandamiskulud.

Seoses kokkuhoiuülesandega vähenevad nii personali- kui majandamiskulud kokku 8%. 2026. aastal jooksul jääb täitmata või koondatakse ca 10 teenistujat, mis vähendab Rahvusarhiivi võimekust arhivaalide vastuvõtul ning lühendatakse uurimissaalide lahtiolekuaegu. Aeglustatakse või peatatakse osa arendusprojekte sh voogedastusplatvorm Arkaader, Meediateek, kaartide infosüsteem. Arhivaalide digiteerimine toimub otselaekuvate välisvahendite projektide arvelt. Rahandusministeeriumi personali- ja palgastatistika aruandest nähtub, et ametite ja inspeksioonide kogupalkade võrdlusgrupis on Rahvusarhiiv eelviimasel positsioonil. 2024. aasta keskmine kogupalk oli 2 033 eurot (mediaan 1748 eurot).

Rahvusarhiivi suurimad väljakutsed on 2026. aastal - arhiivi avalike teenuste kvaliteedi hoidmine 2024. aasta taseme lähedal ning arhiivi tööprotsesside ja teenuste kiire käivitamine Rahvusraamatukogu hoones.

Haridus- ja Noorteamet

Harno eelarvest on 87% finantseeritud välistoetustest, 10% piirmääraga kuludest ja 3% arvestuslikest kuludest. Välistoetustest 42% moodustab Erasmus+ tegevused ning 56% Euroopa Liidu vahendid (ÕÜF, ESF ja RRF). Arvestuslikest kuludest 99% moodustab õpetaja ja tugispetsialisti lähtetoetus.

Tööjõukulud sisaldavad ameti teenistujate, sh Rajaleidja keskuste töötajate tööjõukuludele lisaks ka eksamite mittekoosseisuliste vaatlejate ja hindajate töötasusid. Tööjõukuludest 66% on kavandatud välisvahenditest elluviidavate projektide (sh Rajaleidja keskus, mis moodustab 30% kogu asutuse töötasudest) korraldamiseks ja ellu viimiseks.

Majandamiskuludest 90% on välistoetuste eelarvest ellu viidavate projektidega seotud tegevuskulud. Piirmääraga kulude eelarvest kaetakse asutuse ülalpidamiskulud, sh ameti kui Rajaleidja keskuste ruumide rendi ja korrashoiukulud, mis moodustavad 80% kuludest. Lisaks kaetakse siit ka lähetus-, koolitus-, kommunikatsiooni, IKT ja muud administreerimis- ja majandamiskulud. Võrreldes 2025. aastaga suurenevad kulud välisvahendite arvelt.

Sotsiaaltoetustest 8% moodustab õpetaja ja tugispetsialisti lähtetoetus (3 mln eur), 91% Erasmus+ toetused mh õpilaste ja haridustöötajate välisriikides õppimise toetamiseks ja 1% asenduskoduteenuse üliõpilaste ja erivajadusega üliõpilaste stipendiumid. Kasv tuleneb Erasmus+ rahastuse kasvust.

Muudest toetustest moodustavad 92% välistoetustest korraldatavad taotlusvoorud ja projektid. Piirmääraga vahenditest on kavandatud Kristjan Jaagu stipendiumid ning toetused noortelaagriteks, malevasuveks ja muudeks toetusteks ja eraldisteks. Eelarve kasv tuleneb välisvahendite kasvust.

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse 2026. a. tegevuskulude eelarve summas 3,60 mln eurot jaotub: tööjõukulud 64% (2,32 mln eurot), sotsiaaltoetused ja muud toetused 1% (0,036 mln eurot), majandamiskulud 34% (1,21 mln eurot), millest hoonete ülalpidamiseks kulud RKAS-le moodustavad 77% (0,94 mln eurot) ning muud tuludest sõltuvate vahendite käibemaksukulu moodustab 1% (0,035 mln eurot). Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse koosseisus on 93 töötajat, kellest õpetajaid on 32.

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse tegevuskulude eelarve väheneb 2026. aastal ligikaudu 636 tuhande euro võrra (15%). Piirmääraga vahendite vähenemine moodustab sellest 6% kus vähenemine tuleneb peamiselt ühekordse tegevuse „Võrdsete võimaluste tagamine hariduses“ rahastuse lõppemisest 31.12.2025. Välistoetustest rahastatavate projektide eelarve väheneb 1%. Muud tuludest sõltuvate vahendite eelarve väheneb 7% võrra.

3.8.3. Kulud tegevuspõhises vaates

Tabel 46. Haridus- ja teadusministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.18	Tulemusvaldkond: Eesti keel ja eestlus	-8 851	-11 464	-10 106	1 358	-12%
9.19	Keeleprogramm	-8 851	-11 464	-10 106	1 358	-12%
9.31	Tulemusvaldkond: Tark ja tegus rahvas	-719 424	-898 801	-923 767	-24 966	3%
9.32	Haridus- ja noorteprogramm	-719 424	-898 801	-923 767	-24 966	3%
9.81	Tulemusvaldkond: Riigivalitsemine	-9 464	-11 646	-9 745	1 901	-16%
9.82	Arhiivindusprogramm	-9 464	-11 646	-9 745	1 901	-16%
9.86	Tulemusvaldkond: Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus	-219 728	-251 923	-258 378	-6 455	3%
9.87	Teadussüsteemi programm	-202 064	-219 159	-215 462	3 697	-2%
9.95	Teadmussiirde programm	-17 664	-32 764	-42 916	-10 152	31%

3.8.3.1 Tulemusvaldkond Eesti keel ja eestlus

3.8.3.1.1 Keeleprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti keel on arenenud kultuur- ja suhtluskeel ning Eestis väärtustatakse mitmekeelsust.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Haridus- ja Teadusministeerium (HTM), Keeleamet, Eesti Keele Instituut (EKI) ja Haridus- ja Noorteamet (Harno).

Tabel 47. Keeleprogrammi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestusliikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavavad maksud
9.19	Keeleprogramm	-10 106	-7 997	-20	-2 054	-34	0
9.20	Eesti keele maine ja staatuse tugevdamine	-949	-949	0	0	0	0
9.24	Keeletaristu ja keeletehnoloogia arendamine	-4 748	-4 598	0	-116	-34	0
9.27	Eesti keele õppe toetamine ja oskuse hindamine ning mitmekeelsus	-4 409	-2 451	-20	-1 938	0	0

Rida 9.20 programmi tegevus: Eesti keele maine ja staatuse tugevdamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti keele staatus on kindel ja maine on hea

Tabel 48. Programmi tegevuse eesti keele maine ja staatuse tugevdamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti keele maine ühiskonnas: eesti emakeelega inimeste hulgas Allikas: Eesti keele maine uuring	5,20	5,20
Eesti keele maine ühiskonnas: eesti keelest erineva emakeelega inimeste hulgas Allikas: Eesti keele maine uuring	4,40	4,50

Mõõdikud peegeldavad, kuidas eesti emakeelega ja muu emakeelega inimesed tajuvad eesti keele olulisust, kasutusvõimalusi ja suhtuvad selle õppimisse. Mõõdiku kaudu hinnatakse, kas keele populariseerimise ja tunnustamise tegevused on mõjutanud inimeste hoiakuid eesti keele osas.

Tabel 49. Programmi tegevuse eesti keele maine ja staatuse tugevdamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.20	Eesti keele maine ja staatuse tugevdamine	-1 009	-1 018	-949	70	-7%
9.21	Tööjõu- ja majandamiskulud	-907	-909	-838	70	-8%
9.22	Sotsiaaltoetused	-87	-93	-92	0	0%
9.23	Muud toetused	-16	-17	-18	-1	6%

Tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 53 tuhande euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid. Tegevuse eelarve väheneb võrreldes 2025. aasta kinnitatud eelarvega 17 tuhande euro võrra tulenevalt perioodi 2025-2028 kokkuhoiuülesandest asutuste (EKI, Keeleamet) tööjõu- ja majandamiskulude arvelt.

Tegevuste kirjeldus

Teostatakse järelevalvet keeleseaduse ja teiste keelekasutust sätestavate õigusaktide nõuete täitmise üle. Valmistatakse ette keeleseaduse muutmise eelnõu, mis tagab, et keeleõigus vastab tänastele vajadustele. Tõstetakse inimeste teadlikkust keeleõigusest ja keeleõppest, pakutakse vastavat nõustamist. Eestikeelsele haridusele ülemineku tegevuskava raames on laiendatud Keeleameti järelevalvepädevust koolieelsete lasteasutuste, üldhariduskoolide ning kutseõppeasutuste eesti keele ja eestikeelse õppe kontrollimisse. Tegevustele on ette nähtud 0,7 mln eurot.

0,1 mln eurot kavandatakse keelevaldkonna tunnustamiseks väljaantavatele auhindadele, sh F. J. Wiedemanni keeleauhind, mis aitavad väärtustada eesti keelt, sh eesti keele piirkondlikke erikujusid ning mitmekeelsust.

Populariseeritakse eesti keele kasutamist, õpetamist ja uurimist ning edendatakse rahvusvahelist keelepoliitika ja -õppe alast koostööd. Jätkatakse eesti keele populariseerimisele suunatud tegevustega, millega seatakse eesmärgiks eesti keele maine tõstmine nii eestlaste kui eesti keelest erineva ema- või kodukeelega kõnelejate hulgas, selle erinevate õppimisviiside tutvustamine ja mitmete turundustegevuste ja ettevõtmiste käivitamine eesti keele kui identiteedi kandja tähtsuse suurendamiseks. Tegevustele on planeeritud 0,15 mln eurot.

Rida 9.24 programmi tegevus: Keeletaristu ja keeletehnoloogia arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti keele uurimine on rahvusvaheliselt kõrgel tasemel ning keeletaristu on innovaatiline, avatud ja mitmekesine, eestikeelset oskussõnavara arendatakse koordineeritult.

Tabel 50. Programmi tegevuse keeletaristu ja keeletehnoloogia arendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Rahvusvahelise levikuga Eesti keeleteaduse publikatsioonide hulk ja viidatavus Allikas: ETIS	157 (2022)	n/a
Mitmekeelsete terminibaaside hulk Allikas: Eesti Keele Instituut	139	140
Eesti keele keeletehnoloogiline tugi Allikas: Eesti Keele Instituut	osaline	osaline

Tegevus toetab terminivara ja teaduskeele arendamist, et tagada ajakohane ja kättesaadav erialakeel. Eesti keeleteaduse publikatsioonide hulga ja viidatavuse mõõdik kajastab teadusliku töö kvaliteeti ja mõju keelevaldkonnas, sh rahvusvahelist nähtavust. Terminibaaside hulk näitab, kui paljude erialade oskussõnavara arendatakse keskselt koordineeritavast terminite halduskeskkonnas Ekilex. Keeletehnoloogilise toe puhul hinnatakse, kui hästi on keeletehnoloogia vahendid loodud ning nende integreeritust erinevatesse teenustesse või toodetesse.

Tabel 51. Programmi tegevuse keeletaristu ja keeletehnoloogia arendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.24	Keeletaristu ja keeletehnoloogia arendamine	-4 877	-5 298	-4 748	550	-10%
9.25	Tööjõu- ja majandamiskulud	-4 066	-4 176	-3 844	332	-8%
9.26	Muud toetused	-802	-1 122	-905	218	-19%

Tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 0,6 mln euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid. Vabariigi Valitsuse otsusega lisandub 2026. aastal tööjõukuludele kultuuritöötajate palgafondi kasv 0,16 mln eurot.

Tegevuste kirjeldus

Jätkatakse tänapäevaste sõnastike ja keelekorpusete koostamist ning nende pidevat ajakohastamist, sh keeleportaal Sõnaveeb ning sõnastiku- ja terminibaasisüsteem Ekilex. Koostatakse ja arendatakse uut Eesti õigekeelsussõnaraamatut. Soodustatakse keeleteaduste arendamist, sh eesti keele murrete ja soome-ugri keelte uurimist ja õpetamist. Täiustatakse keeleinfo teenust, et kõik vajalik oleks kasutajale mugavalt kättesaadav. Selleks uuendatakse ja ühendatakse killustatud keelenõuallikad ja mahukad andmebaasid EKI teatmikku ja Sõnaveebi. Hoitakse töös riigi kesksel masintõlkekeskkonda Tõlkevärav, mis pakub avalikule sektorile ja laiemale avalikkusele kvaliteetset valdkondlikku tõlget, võimaldab tõlkekulude kokkuhoidu,

pakub ühtlustatud terminoloogilist tuge ning kiirendab oluliselt tõlke tellimise protsessi. Toetatakse keeleressursside loomist ning keeletehnoloogia arendamist ja keeletehnoloogia vahendite kasutuselevõttu. Tegevus hõlmab keeleteaduse arendamist, sõnastike, oskussõnastike, terminibaaside, kõne- ja tekstikorpuste koostamist. Soodustatakse keeletehnoloogia vahendite ja keeleressursside kasutuselevõttu lõppkasutajale mõeldud (digi)teenustes. Valdavalt EKI koordineerimisel tegevuste eelarve on kokku 2,08 mln eurot, mis muuhulgas sisaldab tarkvara haldust (hooldus ja majutus), asutuse kinnistukulusid ning programmide sisutööd toetavat majandamiskulude eelarvet.

Koordineeritakse eesti terminitööd ning toetatakse eestikeelsete kõrgkooliõpikute loomist, et tagada oskussõnavara pidev arendamine ja ajakohastamine, sh tehnoloogiliste lahenduste ja keeletehnoloogia vahendite kasutamise kaudu terminitöös. Eestikeelsete kõrgkooliõpikute koostamise toetusmeetmega soodustatakse eestikeelsete teadustekstide loomist ja avaldamist ning eesti teaduskeele arendamist. Eelarves on tegevustele, sh edasiantavateks toetusteks, planeeritud 0,38 mln eurot.

Hõimurahvaste programmist toetatakse omariikluseta hõimurahvaste keelte ja kultuuride uurimist ja keeletaristu arendamist ning soodustatakse hõimurahvaste omavahelisi kontakte ja koostööd. Hõimurahvaste programmi rakendamiseks, sh edasiantavateks toetusteks, on eelarves kavandatud 0,2 mln eurot.

0,1 mln eurot suunatakse eesti viipekeele arengu toetamisse, et lahendada väljakutseid, mis on seotud eesti viipekeele kirjeldamise ja õpetamisega, viipevara ja viipekeele õppevara arendamisega, viipekeele spetsialistide koolitamisega ning viipekeele alase teadlikkuse tõstmisega.

Programmi tegevusse on planeeritud keeletaristu ja keeletehnoloogia infosüsteemide eelarve 0,12 mln eurot, sh 4 000 eurot omatuludega seotud kulu. Eelarve väheneb 15 634 euro võrra, kuna 2025. aastaga võrreldes suunatakse suuremas mahus majandamiskulude eelarvet investeeringute eelarvesse IT arenduste katteks.

Tegevus sisaldab tulemusvaldkonnaga seotud ministeeriumi haldus- ja juhtimiskulusid 1,87 mln eurot, sh välistoetustest 0,12 mln eurot ühtekuuluvuspoliitika fondide (ÜKP) 2021+ perioodi tehniline abi.

Rida 9.27 programmi tegevus: Eesti keele õppe toetamine ja oskuse hindamine ning mitmekeelsus

Programmi tegevuse eesmärk: Kõik Eesti elanikud valdavad eesti keelt ja väärtustavad teiste keelte oskust.

Tabel 52. Programmi tegevuse eesti keele õppe toetamine ja oskuse hindamine ning mitmekeelsus 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti keele tasemeeksami sooritanute osakaal eksamil käinutest (%) Allikas: Harno	51,90%	61,00%
Väliseestlaste osalus eesti keele õppes (inimeste arv aastas) Allikas: Eesti Keele Instituut	5300	5450
Eesti keele kui teise keele õppekorralduse keskkond täiskasvanud õppijale Allikas: HTM	n/a	n/a
Eesti elanike enesehinnanguline võõrkeeleoskus Allikas: Eesti tööjõu-uuring	56	n/a

Tegevus hõlmab eesti keele kui emakeele ja eesti keele kui teise või võõrkeele ning võõrkeelte õpet toetavaid tegevusi, sh täiskasvanute eesti keele õpe ja eesti keele õpe välismaal. Eesti keele kui teise keele õppe tulemuslikkust mõõdetakse eesti keele tasemeeksami sooritanute osakaaluga eksamil käinutest. Tuleb arvestada, et mida suurem on väliste tegurite (riigis viibimine, töötamise (nt õpetajana) jätkamine) surve, seda enam tuleb ette, et eksamile tullakse vajadusest saada konkreetse taseme tunnistus, mitte seetõttu, et keeleoskus on eksamil edukaks sooritamiseks piisaval tasemel. Keeleõppele aitab kaasa ka täiskasvanute eesti keele õppe teenuseid koondava elektroonilise keskkonna loomine.

Enesehinnangulise võõrkeeleoskuse kaardistamine annab ülevaate inimeste võõrkeelte oskusest laiemalt. Mõõdikule pole veel sihttasest seatud, kuna tegemist on uue mõõdikuga, mille alusel alles hakatakse koguma ja analüüsima andmeid. Võõrkeelt oskavaks loetakse inimene, kes enda hinnangul vähemalt saab võõrkeelest igapäevase suhtlemise piires aru.

Tabel 53. Programmi tegevuse eesti keele õppe toetamine ja oskuse hindamine ning mitmekeelsus eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.27	Eesti keele õppe toetamine ja oskuse hindamine ning mitmekeelsus	-2 965	-5 147	-4 409	739	-14%
9.28	Tööjõu- ja majandamiskulud	-2 333	-4 138	-3 148	991	-24%
	Sh tasemeeksamid, keeleõppekulu hüvitamine	-4	-20	-20	0	0%
9.29	Sotsiaaltoetused	-77	-95	-94	1	-1%
9.30	Muud toetused	-554	-914	-1 167	-253	28%

Tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 0,5 mln euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid. Tegevuse eelarve väheneb võrreldes 2025. aasta kinnitatud eelarvega 0,2 mln euro

võrra seoses välisvahenditest kaetavate tegevuste planeerimisega väiksemas mahus ning EKI ja Harno tööjõu- ja majandamiskulude kärpeülesandega.

Programmi tegevuse eelarvest 1,9 mln eurot rahastatakse välistoetustest.

Tegevuste kirjeldus

Tegevus hõlmab eesti keele kui emakeele ja eesti keele kui teise või võõrkeele ning võõrkeelte õpet toetavaid tegevusi, sh täiskasvanute eesti keele õpe ja eesti keele õpe välismaal. Toetatakse keeleõpetajate erialast arengut ja koostööd, arendatakse keeleõppematerjale ja keeleoskuse hindamise vahendeid, kujundatakse mitmekeelsust toetavaid hoiakuid. Tegevus toetab ka eestikeelsele õppele üleminekut, sh haridustöötajate eesti keele õppe ja keeleõppe alase koolitamise kaudu.

Täiskasvanute eesti keele õppe kvaliteedi parandamiseks ja järelvalve tõhustamiseks on planeeritud 1 mln eurot. Korraldatakse eesti keele tasemeeksameid neljal keeleoskustasemel (A2-C1) ning põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse tundmise eksameid. Hüvitatakse eesti keele õppimise kulusid neile, kes on tasemeeksami sooritanud kodakondsuse taotlemiseks või Keeleameti suunamisel. Riigi poolt loodud tasuta eesti keele e-õppe kursuste kasutajatele tagatakse õpetajatõe teenus.

Välistoetustest rahastatakse 1,9 mln euroga eesti keele õppe edendamist, sh õppevahendite ja meetodite arendamist, eesti keele ja eesti keeles õpetavate õpetajate ja võõrkeeleõpetajate professionaalset arengut ning eesti keele oskuse hindamisega seotud teenuseid. Arendatakse (e-)õppevahendeid ja -keskkondi, sh uus B2-taseme tasuta e-kursus, ning tagatakse A2- ja B1-taseme tasuta e-kursuste õpetajatugi. Arendatakse eesti keele oskuse e-hindamisvahendeid täiskasvanutele: digitaliseeritakse tasemeeksameid, arendatakse keeleoskust mõõtvat sõeltesti. Koolitatakse testikoostajaid ja hindajaid, tõstetakse testimisalast pädevust.

Eesti keele õpet eestlaste kogukondades asuvates üldharidus- ja pühapäevakoolides, seltsides, lasteaedades, mudilasringides ning keelekursustel rahastatakse 0,9 mln euroga. Sh toetatakse välismaal elavatele eesti lastele ja noortele suunatud keelelaagreid ja noortevahetusi, välismaal töötavate eesti keele õpetajate täienduskoolitust, väliseesti noorte õppimist Eestis, välismaal asuvatele õpetuskohtadele sobivate eestikeelsete õppematerjalide koostamist, väliseesti ajaloolis-kultuurilise pärandi kogumise, säilitamise ja kättesaadavaks tegemisega seotud projekte ning Üleilmakooli tegevusi.

Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe raames toetatakse 0,5 mln euro ulatuses eesti keele ja kultuuri õpetamist väliskõrgkoolides üle maailma. Välismaa õpetuskeskustes jätkavad tööd Eestist lähetatud eesti keele ja kultuuri lektorid (9), välisülikoolidel võimaldatakse tellida õppematerjale ning lisaks antakse välja stipendiume ja sihttoetusi eestikeelses keskkonnas õppimiseks ning eesti keele ja kultuuri välisõppurite tihedamaks sidumiseks Eesti kultuuriruumiga.

Eestisse vahendatakse Euroopa keelepoliitika ja keeleõppe suundumusi (sh Euroopa keeleõppe raamdokumendi uuendused), toetatakse keeleõpetajate omavahelise koostöö edendamist. Tegevustele on kavandatud 0,1 mln eurot.

3.8.3.2 Tulemusvaldkond Tark ja tegus rahvas

3.8.3.2.1 Haridus- ja noorteprogramm kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut. Noore avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Haridus- ja Teadusministeerium, Haridus- ja Noorteamet (Harno), Eesti Keele Instituut (EKI), Eesti Kirjandusmuuseum, SA Kutsekoda ja Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus.

Tabel 54. Haridus- ja noorteprogramm eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavald maksud
9.32	Haridus- ja noorteprogramm	-923 767	-749 321	-17 121	-145 776	-11 550	0
9.33	Haridusvõrgu korrastamine ja arendamine	-33 490	-22 410	0	-11 080	0	0
9.36	Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele	-353 494	-346 045	0	-31	-7 417	0
9.40	Juurdepääsu tagamine kõrgharidusele	-322 540	-307 236	-14 121	0	-1 183	0
9.45	Täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine	-18 721	-101	0	-15 798	-2 822	0
9.49	Hariduse rahvusvahelise konkurentsivõime edendamine	-46 579	-1 680	0	-44 899	0	0
9.53	Õppekava ja -vara arendamine ning õpikeskkonna kujundamine	-24 539	-17 143	0	-7 304	-92	0

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäära ga	Arvestusl ikud vahendid	Välis- ja riigieelarve koos kaasfinants eeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasian tavad maksud
9.56	Võrdsete võimaluste tagamine hariduses	-55 846	-44 803	0	-11 042	0	0
9.59	Õpetajate ja haridusasutuste juhtide arengu toetamine	-11 199	-365	-3 000	-7 834	0	0
9.64	Kutsesüsteemi arendamine ja oskuste prognoosisüsteem OSKA	-4 160	-1 322	0	-2 804	-35	0
9.67	Õppe seostamine tööturu vajadustega	-42 865	-3 491	0	-39 375	0	0
9.70	Noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuste toetamine (HOOG)	-2 390	-191	0	-2 199	0	0
9.73	Noorte kodanikuosaluse toetamine ja õiguste kaitsmine (OSA)	-918	-918	0	0	0	0
9.75	Noorsootöö kättesaadavuse ja kvaliteedi arendamine (ISE)	-3 174	-3 174	0	0	0	0
9.78	Noortele ühiskonnas võrdsete võimaluste tagamine (KINDLUS)	-3 850	-440	0	-3 410	0	0

Haridus- ja noorteprogrammi ülesehitus vastab üks-ühele Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 ja Noortevaldkonna arengukava 2021-2035 ühesehitusele, et oleks parimal võimalik moel tagatud arengukavade eesmärkide elluviimine ja selge seiramine. Seos arengukavade eesmärkidega on loodud läbi meetme tasandi. (NB! Meetmed kajastuvad programmdokumendis, kuid mitte riigieelarve seaduspildis ja käesolevas seletuskirjas. Et illustreerida otsest seost arengukavade ja vastavate eesmärkidega, on käesolevalt välja toodud siiski ka meetme tasand.)

Programm on jagatud neljaks meetmeks, millest kolm esimest vastavad Haridusvaldkonna ja neljas Noortevaldkonna arengukavale.

Meede 1 "õpivõimalused ja hariduse korraldus" raames viiakse ellu arengukava esimest alaeesmärki: "Õpivõimalused on valikurohked ja kättesaadavad ning haridussüsteem võimaldab sujuvat liikumist haridustasemetes ja -liikide vahel". Meetmesse on koondatud programmi viis esimest tegevust, mis puudutavad haridusvõrku, üld-, kutse-, kõrg- ja täiskasvanuharidust ning rahvusvahelistumist. Nende raames planeeritakse, viiakse ellu ja

seiratakse kõiki neid tegevusi, mis on vajalik koolivõrgu kujundamiseks, õppekohtade tagamiseks, täienduskoolitusteks ning hariduse kvaliteedi tõstmiseks läbi rahvusvahelise koostöö.

Meede 2 “õpetajate järelkasv ja areng, õpikäsitus ja –keskkonnad” raames viiakse ellu arengukava teist alaeesmärki: “Eestis on pädevad ja motiveeritud õpetajad ja koolijuhid, mitmekesine õpikeskkond ning õppijast lähtuv õpe”. Meetmesse on koondatud riigiülesed kesksed arendustegevused, mis jagunevad kolme programmi tegevuse vahel. Esimesena tegevused õppekava ja -vara arendamiseks ning õpikeskkonna kujundamiseks, nt riiklike õppekavade ja õppevara arendamine, koolide kvaliteedi hindamissüsteemide kujundamine ja arendamine jne. Teisena võrdsete võimaluste tagamiseks hariduses lisatõe pakkumine neile õpilastele, kes seda vajavad, nt õppenõustamine läbi Rajaleidja keskuste, lisatugi õppijatele eestikeelsele õppele üleminekul jms. Kolmandana õpetajatele ja koolijuhtidele suunatud kesksed arendustegevused nagu koolitused ja õpetajaameti atraktiivsuse kasvatamine.

Meede 3 “hariduse, ühiskonna ja tööruutu seosed” raames viiakse ellu arengukava kolmandat alaeesmärki: “õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele”. Meetmesse on koondatud kaks programmi tegevust, millest esimese raames tagatakse kutsesüsteemi toimimine ning arendatakse ja rakendatakse tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi (OSKA), mis on aluseks nii taseme- kui täiendusõppe pakkimisel. Teises programmi tegevuses rahastatakse peamiselt välisvahendite toel arendusprogramme tööturu/majanduse vajadustele vastamiseks, nt IKT ja inseneeria erialadel, töökohapõhist õpet, rohe- ja digioskusi jms.

Meede 4 “noortevaldkonna arendamine” raames viiakse ellu Noortevaldkonna arengukava eesmärki: “Noorte avarad arenguvõimalused ja kindel tugi loovad Eesti, mida noor tahab edasi viia. Aastal 2035 elavad noored kõigis Eesti piirkondades tervislikku ja täisväärtuslikku elu ning on võimestatud muutma kogukonda ja riiki selliselt, et Eestis on maailma parim keskkond kasvamiseks, elamiseks ja eneseteostuseks”. Meetmesse on koondatud tegevused, mis on struktureeritud nelja programmi tegevusse vastavalt Noortevaldkonna arengukava struktuurile. Esimeses on tegevused noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuste toetamiseks, teises kodanikuosaluse toetamiseks ja õiguste kaitseks, kolmandas noorsootöö kättesaadavuse ja kvaliteedi arendamiseks ning neljandas noortele ühiskonnas võrdsete võimaluste tagamiseks.

Rida 9.33 programmi tegevus: Haridusvõrgu korrastamine ja arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Demograafiliste muutustega arvestav ja kaasava hariduse põhimõtetest lähtuv koolivõrk, mis tagab võrdse ligipääsu kvaliteetsele haridusele kõigis Eesti piirkondades.

Tabel 55. Programmi tegevuse haridusvõrgu korrastamine ja arendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Gümnaasiumiastmega koolide arv (tk) Allikas: EHIS	154	152

Gümnaasiumiastmega koolide arv kajastab keskhariduse võrgu kohandamist rahvastikumuutustele ning vastutuse selgemat jaotust riigi ja kohaliku omavalitsuse vahel. Siht on seatud arvestades vähenevat rahvastikku.

Tabel 56. Programmi haridusvõrgu korrastamine ja arendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.33	Haridusvõrgu korrastamine ja arendamine	-25 144	-32 490	-33 490	-1 001	3%
9.34	Tööjõu- ja majandamiskulud	-21 142	-25 381	-22 410	2 971	-12%
9.35	Muud toetused	-3 991	-7 109	-11 080	-3 972	56%

Tegevuste kirjeldus

Tegevus hõlmab riigigümnaasiumide ehitamist, haridustaristu optimeerimist ning energiatõhususe suurendamist, õppekeskkonna kaasajastamist ja hariduse kättesaadavuse parandamist. Samuti toetatakse tegevuse raames haridusasutuste vahelise koostöö suurendamist, põhikooli- ja gümnaasiumi tasemete lahutamist, kaasava hariduse põhimõtete rakendamist sh. saavad kohalikud omavalitsused kaasava hariduse põhimõtete rakendamiseks toetust, et võimaldada ja suurendada erivajadustega õpilaste osalemist tavapärasel õppe- ja noorsootöös. Ida-Virumaal jätkatakse koolivõrgu korrastamist, viies nii koolivõrk kui -taristu vastavusse muutunud õpilaste arvude ning tulevikuprognosidega.

Programmi tegevuse kulude eelarve kokku suureneb 1,0 mln eurot, muude toetuste eelarve kasvab 3,97 mln eurot välisprojektide arvelt.

Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi HTM) haldusala kinnisvara haldust, sh tehnohooldust ning remontide tegemist korraldab Riigi Kinnisvara AS (edaspidi RKAS). RKAS-i omandis olevate HTM ja tema hallatavate koolide kinnisvara rendimakseteks, korrashoiu- ja remonttöödeks on planeeritud 22,37 mln eurot, millele lisanduvad investeeringud 13,2 mln eurot (vt investeeringute peatükk). 2025.aasta eelarve sisaldab ühekordselt ülekantud eelarve jääki 1,36 mln eurot. 2026. aasta majanduskulude eelarve väheneb 1,53 mln euro võrra.

Sealhulgas sisaldab RKAS-i eelarve järgmiste allasutuste eelarveid:

- Haridus- ja Noorteameti kulude eelarvesse on planeeritud RKAS teenuste katteks 62 029 eurot. Eelarve väheneb võrreldes eelmise aastaga 6 606 euro võrra.
- Eesti Keele Instituudi kinnisvara eelarve on 63 604 eurot, vähenemine 3 854 eurot.

- Eesti Kirjandusmuuseum eelarve on 85 799 eurot, eelarve suureneb 2,1% ehk 1 783 eurot.
- Riigi kutseõppeasutuste kinnisvara kulude eelarve 5,73 mln eurot, eelarve suureneb 81 219 eurot.

Haldustoiminguteks (riigi maaomandi korrastamiseks, notariaalsete toimingute tasudeks, hindamisaktide tellimiseks jt) on kavandatud 45 000 eurot. 2025. aasta kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast üle kantud eelarve jääki 75 732 eurot.

SF 2021+meetme „Kaasava hariduse põhimõtete rakendamine üldhariduskoolides“ raames on 2026.a eelarves planeeritud 3,11 mln eurot hariduslike erivajadustega õpilaste tavapärasel õppe- ja noorsootöös osalemise toetamiseks ning selles osalemise suurendamiseks läbi õppekeskkonna parendamise. Toetust saavad läbi Riigi Tugiteenuste Keskuse taotleda kõik omavalitsused nende territooriumil paiknevate üldharidus- või kutseõppeasutuste, huvikoolide ja noorsootöösutuste kaasava hariduse põhimõtete rakendamiseks. Välistoetuse eelarve väheneb 0,53 mln euro võrra.

SF 2021+meetme „Põhikoolivõrgu korrastamine perioodil 2021–2027 (KOV koolid)“ raames on Ida-Virumaa kohalikele omavalitsustele planeeritud 7,97 mln eurot tegevustoetust koolivõrgu optimeerimiseks, koolihoonete korrastamiseks ning energiatõhususe suurendamiseks. 2026. aasta eelarve suureneb 4,50 mln euro võrra.

Toetust saavad omavalitsused on nimetatud haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud investeeringute kavas ning hõlmavad Narva, Narva-Jõesuu, Toila, Alutaguse ja Kohtla-Järve omavalitsusi. Kohtla-Järvel on kavandatud kaks projekti, Järve linnaosas riigikoolina tegutseva Järve Kooli (kus HTM on projekti partner) ning Ahtme linnaosas liidetava munitsipaalkooli uued õppehooned. Mõlemad projektid on planeeritud lõpetada aastatel 2028–2029.

Rida 9.36 programmi tegevus: Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele

Programmi tegevuse eesmärk: Luua tingimused koolikohustuse täitmiseks, tagada ligipääs üldharidusele ja vähendada väljalangevust. Luua Eesti elanikkonnale nende vajadustele ja võimetele vastavad kvaliteetsed, paindlikud ja mitmekesiste valikutega kutseõppevõimalused, mis vastavad tööturu arenguvajadustele.

Tabel 57. Programmi tegevuse juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase Halduskulude eelarve väheneb (2024)	2026
Põhikoolist väljalangejate määr statsionaarse õppe kolmandas kooliastmes (%): kokku Allikas: EHIS	0,36%	0,25%

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase Halduskulude eelarve väheneb (2024)	2026
Põhikoolist väljalangejate määr statsionaarse õppe kolmandas kooliastmes (%): poisid Allikas: EHIS	0,43%	0,30%
Põhikoolist väljalangejate määr statsionaarse õppe kolmandas kooliastmes (%): tüdrukud Allikas: EHIS	0,29%	0,20%
Keskhariduse omandanute osakaal 4 aastat pärast põhikooli lõpetamist Allikas: EHIS	80,00%	83,00%
3-aastaste kuni kooliealiste laste osakaal, kes on käinud koolieelses lasteasutuses (%) Allikas: EHIS	87,60%	93,00%
Vähemalt keskharidusega 20–24 a osakaal (%) Allikas: Eurostat	80,90%	86,00%
Kutsehariduse omandanute osakaal 5 aastat pärast põhikooli lõpetamist (%) Allikas: EHIS	22,00%	24,00%

Haridus aitab vähendada ebavõrdsust ja sotsiaalset tõrjutust ning ennetada töötust, vaesust ja terviseprobleeme, mis omakorda vähendab survet sotsiaal- ja tervishoiusüsteemile. Kuigi lasteaias käimine ei ole kohustuslik, siis seiratakse 3-7 a laste osalust alushariduses, kuna see toetab keelelist, emotsionaalset ja sotsiaalset arengut, mis on vajalik edaspidiseks õppimiseks ja toimetulekuks. Põhikoolist väljalangejaid seiratakse, et jälgida noorte haridustee katkemist. Õppimiskohustuse reform aitab ennetada väljalangemist, pakkudes paindlikke õpivõimalusi ja tuge riskirühmadele. Keskhariduse omandanute osakaal 4 aastat ning kutsehariduse omandanute osakaal 5 aastat pärast põhikooli lõpetamist peegeldavad õppijate valikuid ning haridustee jätkamise edukust. Vähemalt keskharidusega 20–24-a osakaal näitab, kui edukalt on noored haridustee lõpule viinud. Õppimiskohustuse ja kutsehariduse reformi elluviimine aitavad tagada, et noored püsivad õppes täisealiseks saamiseni ning et kutsekeskharidus kujuneks võrdväärseks alternatiiviks gümnaasiumiharidusele, mis toetab riigi konkurentsivõimet ning aitab ennetada noorte NEET staatusesse langemist.

Tabel 58. Programmi tegevuse juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.36	Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele	-273 489	-304 059	-353 494	-49 435	16%
9.37	Tööjõu- ja majandamiskulud	-192 414	-200 124	-195 241	4 883	-2%
9.38	Sotsiaaltoetused	-6 382	-7 327	-8 149	-821	11%
9.39	Muud toetused	-74 622	-96 607	-150 104	-53 497	55%

Tegevuse 2025 kasutada olevad vahendid sisaldab 23,9 mln euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid.

Tegevuste kirjeldus

Tegevus hõlmab üldhariduses kahte haridustaset: põhi- ja üldkeskharidust ning kutseharidust.

Juurdepääsu tagamiseks kvaliteetsele üldharidusele antakse haridustoetust munitsipaal- ja erakoolide pidajatele, tagatakse vajalikud õppekohad riigi koolides ning toetatakse IBO õppekavade rakendamist ja SA Euroopa Kooli.

Kutsehariduses kavandatakse kutsekeskhariduse õppes osalemise kasvu ning lõpetajate oskuste tööturu vajadustele vastavuse tagamiseks kutseõppe koolitusmahud ja õppekavarühmade üleriigiline optimaalne jaotus, tagatakse vajalikud õppekohad ja õppijate toimetulekut toetavad meetmed, kaasajastatakse õppevahendeid. 2026. aastast rakendub uus kutsehariduse rahastamismudel.

2026. aasta 1. jaanuarist on õpetajate töötasu alammääraks täistööajaga töötamise korral 1970 eurot kuus. Koolide pidamiseks antava toetusega eraldatakse iga arvestusliku ametikoha kohta õpetaja tööjõukuludeks 22% rohkem õpetaja töötasu alammäärast (õpetaja arvestuslik keskmine palk on 2403 eurot kuus). Õpetajate tööjõukulude jaotus üldhariduskoolide ning kutseõppeasutuste vahel selgub seisuga 10.11.2025. a. Eesti hariduse infosüsteemis (EHIS) kajastatud õpilaste arvude alusel.

Tegevuse eesmärkidesse panustab ka KOV-dele eraldatav üldhariduskoolide pidamise toetus 496,5 mln eurot, mis ei kajastu riigieelarves antud tegevuse all, vaid Vabariigi Valitsuse peatükis. Üldhariduskoolide pidamise toetus on mõeldud õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuludeks ja nende täienduskoolituseks, õppekirjanduse soetamiseks, koolilõunaks ja koolide tegevuskuludeks, sh tõhustatud ja eritoe õpilaste arvust lähtudes, et tagada vajalikud tugiteenused ja õppekorraldus. Üldhariduskoolide toetus jaotatakse iga-aastase Vabariigi Valitsuse määrusega „Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord“ alusel. Täpsem toetuste jaotus selgub EHIS-e andmete põhjal 10.11.2025.

Valitsuse koalitsioonileppes 2023-2027 lepitati kokku kodulähedaste algkoolide toetusmeetme loomine. Eesmärgiks on motiveerida kohalikke omavalitsusi korrastama koolivõrku soodustades kodulähedaste 1. – 6. klassiliste koolide ja õppekohtade tekkimist ja toetades nende edasist pidamist. Väikeste algkoolide meetme raames suunati kohalikele omavalitsustele 2025. aastal 2,13 mln eurot, millest 0,13 mln eurot eraldati 2024. aasta jäägi arvelt. 2026. aasta eelarves on ette nähtud 2 mln eurot. Määruse kohaselt on omavalitsusel iga kodulähedase algkooli või õppekoha jaoks eraldi võimalik taotleda klassiõpetaja tööjõukulu toetust ja tugispetsialistide tööjõukulude ja muude kulude toetust.

Üldhariduskoolidele kavandatakse õpilaskodu toetuseks 1 mln eurot. Õpilaskodu toetust eraldatakse üldtoel oleva õpilase kohta 2000 eurot, tõhustatud toel oleva õpilase õpilaskodu koha toetus on 2700 eurot ning eritoel oleva õpilase õpilaskodu koha toetus on 3400 eurot. Täpsem toetuste jaotus selgub EHIS-e andmete põhjal 10.11.2025.

Vanglaõppe haridustoetus summas 0,7 mln eurot on kavandatud kinnipeetavate üldhariduse omandamiseks, sh tagatakse vahistatud ja täiendavate julgeolekuabinõude raames lukustatud kambris viibivate õpilaste individuaalne õpe nii põhikooli riikliku õppekava kui ka lihtsustatud õppekava järgi. Õpet korraldavad Tallinna linn ja Kohtla- Järve Täiskasvanute Gümnaasium.

Riigi üldhariduskoolide koolipidamise kuludeks ja munitsipaalkoolides rahvusvahelise õppekava pakkumiseks on kavandatud 93,8 mln eurot (sh tagatakse haiglaõppe võimalus). 2025/2026 õppeaastal tegutseb 43 riigi üldhariduskooli (sh SA Euroopa Kool). 2025. aastal toimus 3 suuremat koolireformi riigi pidamisel olevate hariduslike erivajadustega laste koolide seas. Liideti kokku 7 kooli ja loodud kooli nimi on Maarjamaa Riigikool. Kahel juhul liideti 2 kooli ühtse juhtimise alla, jätkavate koolide nimed on Tartu Tähtvere Riigikool ja Tallinna Konstantin Pätsi Vabaõhukool.

1. septembrist 2025. aastal võttis riik enda pidamisele Viljandi Täiskasvanute Gümnaasiumi.

Lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-des 42 ja 82 munitsipaalkoolile sätestatud alustest ja tingimustest, nähakse põhikoolile ja gümnaasiumile igal aastal riigieelarves ette sihtotstarbelised toetused erakooli õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukulude ja täienduskoolituse, õppekirjanduse, õpilaskodu kohtade ning statsionaarses õppes põhi- ja keskhariidust omandavatele õpilastele koolilõuna toetuseks. Eeltooduks on kokku kavandatud 53,1 mln eurot. Täpne toetuste jaotus selgub EHIS-e andmete põhjal 10.11.2025.

Käesolevas tegevuses kajastub ka Vabariigi Valitsuse poolt 2026. aastaks eraldatud õpetajate tööjõukulude kasv summas 60,1 mln eurot ning baasrahastuse kasv 13,3 mln eurot (õpilaste arvu kasv, HEV laste tegevuskulude katmine jms). Lisavahendite jaotus üldhariduskoolide ning kutseõppeasutuste vahel selgub seisuga 10.11.2025. a. Eesti hariduse infosüsteemis (EHIS) kajastatud õpilaste arvude alusel.

2025. aastal eraldati 2024. aastast ülekantud eelarvest kohalikele omavalitsustele (edaspidi KOV) ja eraüldhariduskoolide pidajatele ühekordne toetus õpilastele arvutite soetamiseks, et tagada munitsipaal- ja eraüldhariduskoolide valmisolek e-eksamite sooritamiseks. KOV-idele eraldati selleks 9,99 mln eurot ning eraüldhariduskoolide pidajatele 0,77 mln eurot. Tegemist oli 2025. aasta ühekordsete toetustega, mida järgmistel aastatel ei ole kavandatud.

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava elluviimise raames on riigi pidamisel üldhariduskoolidele ja kutseõppeasutustele kavandatud vajaduspõhiselt taotletavad toetused täiendava eesti keele õppe pakkumiseks, eestikeelsele õppele üleminevate klasside õppevara soetamiseks ning Ida-Virumaal tegutsevate riigikoolide nõuetekohase eesti keele oskusega õpetajate, juhtide ja tugispetsialistide täiendava tööjõukulu kehtestamiseks summas 6,9 mln

eurot. Lisaks toetatakse 2,5 mln euro ulatuses kutseõppeasutustes täiendava eesti keele tugimeetme rakendamist neile õpilastele, kes ei ole suutelised õpet alustama eesti keeles.

Kutseõppe (sh munitsipaal ja erakoolides ning kutseõpet korraldavates rakenduskõrgkoolides) läbiviimiseks on kavandatud 109,3 mln eurot. Rahastamismudelil on kavandatud 23 775 kutseõppe koolituskoha eelarve tööjõu- ja majandamiskuludeks koos õpetajate, koolijuhtide jt töötajate tööjõukulude, tulemusrahastamise ning õpilaste sotsiaaltoetustega (õppetoetused, sõidusoodustus ja koolitoidu toetus). Arvestuslik õpilaste arv, kes saavad õppetoetusi, on 9 500. Koolitoidu toetust arvestatakse 13 900 õpilasele. Meresõiduohutuse seaduse alusel on planeeritud rahastada 290 õpilase toitlustamist ning vormiriietuse ostmist.

Täpsem jaotus kutseõppeasutuste tegevuskulude, sotsiaaltoetuste ning tulemusrahastamise vahel selgub tegelike EHIS õpilaste arvude alusel seisuga 10.11.2025.

Kutsekoolide majandustegevuse tulust tehtavad kulud 6,8 mln eurot on seotud õppebaasides toimuva praktilise õppe, õppeprotsessi arendamise ja tasuliste teenustega seotud kuludega.

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse tegevusvaldkonnaks on kutserehabilitatsiooni teenuse arendamine, läbi uuenduslike sotsiaal- ja tööturualaste teenuste metoodikate väljatöötamise ja katsetamise. Kutserehabilitatsiooni teenusega seotud nõustamine ja koolitamine Eestis, tagades ja saavutades seeläbi erivajadusega inimeste aktiivsema ühiskonnas osalemise ja võimalikult kõrge tööga hõivatuse. Tegevuste elluviimiseks on planeeritud 2,7 mln eurot. Riigi Kinnisvara AS teenustele on kavandatud 0,97 mln eurot.

Programmi tegevuse IKT eelarve väheneb võrreldes eelmise aastaga 0,19 mln eurot.

Rida 9.40 programmi tegevus: Juurdepääsu tagamine kõrgharidusele

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada igale motiveeritud ja võimekale üliõpilaskandidaadile ligipääs kvaliteetsele, paindlikule ja mitmekesiste valikutega ning tööturu arenguvajadusi arvestavale kõrgharidusõppele.

Tabel 59. Programmi tegevuse juurdepääsu tagamine kõrgharidusele 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kõrgharidusõppest väljalangejate määr (kõrghariduse 1. astme õpingute esimesel aastal) (%) Allikas: EHIS	11,20%	15,90%
Doktorikraadi kaitsmiste arv õppeaastas Allikas: EHIS	262	300
Nominaalajaga lõpetanute osakaal kõrghariduses (%) Allikas: EHIS	56,80%	55,00%
Kolmanda taseme haridusega 25-34 a osakaal (%) Allikas: Eesti tööjõu-uuring	42,70%	43,90%

Kõrgharidusega inimesed teevad teadlikumaid tervise-, pere- ja finantsotsuseid ning nad on paremini valmis lahendama keerulisi ühiskondlikke ja globaalprobleeme. OECD andmetel toob kõrgharidus kaasa ka suurema tööhõive ja kõrgema palgataseme.

Kõrgharidusõppest väljalangejaid ning nominaalajaga lõpetajaid seiratakse, et analüüsida, kui tõhusalt toimib õppekorraldus, kuidas õppijad kohanevad ja kui hästi on üliõpilased õpingute jooksul toetatud. Kolmanda taseme haridusega 25–34-aastaste osakaal näitab kuivõrd populaarne on kõrghariduse omandamine noorte seas. Programmis rahastatakse kõrgharidusõppe läbiviimist, kvaliteedi arendamist ning toetatakse õppija toimetulekut, nt läbi õppelaenu süsteemi paindlikumaks ja kättesaadavamaks muutmise. Doktorikraadi kaitsmiste arv õppeaastas kajastab, kuidas edenevad doktoriõpingud, kas süsteem toetab üha rohkemate doktorantide pealekasvu ning kui populaarne on teadlasekarjäär.

Tabel 60. Programmi tegevuse juurdepääsu tagamine kõrgharidusele eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.40	Juurdepääsu tagamine kõrgharidusele	-271 141	-297 660	-322 540	-24 880	8%
9.41	Tööjõu- ja majandamiskulud	-34 271	-39 239	-41 730	-2 491	6%
9.42	Sotsiaaltoetused	-19 909	-17 910	-14 592	3 318	-19%
9.43	Muud toetused	-217 008	-240 505	-266 213	-25 707	11%
9.44	Muud kulud	46	-5	-5	0	0%
	Sh õppelaenu tagasimaksmise kulud	62	-5	-5	0	0%

Tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 1,7 mln euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid. Tegevuse eelarve suureneb seoses kõrghariduse tegevus- ja sihttoetuse kasvuga, vähenevad tudengite tulemusstipendiumid ning doktoriõppe lõpetanute eest ülikoolidele makstavad tulemustasud.

Tegevuste kirjeldus

Tegevuse raames toetatakse kõrgharidusõppe läbiviimist ülikoolides ja rakenduskõrgkoolides (tegevustoetus), tagatakse õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavad teenused ja toetused, juurutatakse õppijakeskset õpikäsitust, toetatakse kõrgharidusõppe kvaliteeti, tagatakse õppejõudude järelkasv, toetades nende arengut ja suurendades enesetäiendamise võimalusi.

Programmi tegevuse kulude muutus on seotud kõrghariduse tegevus- ja sihttoetuse rahastamise kasvu ning osade tegevuste kulude vähenemisega.

Tegevuste elluviimiseks on planeeritud 290,5 mln eurot kõrghariduse tegevus- ja sihttoetust avalik-õiguslikele ülikoolidele ja rakenduskõrgkoolidele, kasv 27,9 mln eurot ehk 10,6%.

Lisavahendite toel võimaldatakse senisest suuremas mahus õpet IKT, tehnika, tootmise, ehituse, tervishoiu ning haridusteaduste valdkondades ning tagatakse akadeemilistele töötajatele konkurentsivõimeline töötasu.

HTM-i, Sotsiaalministeeriumi, tervishoiukõrgkoolide ning valdkonna praktikabaaside vahel 2022. aasta veebruaris sõlmitud konsensusleppe raames planeeritakse täiendavate tervise valdkonna spetsialistide õppekohtade rahastamine summas 3,5 mln eurot. Kavandatud eelarve tegelik jaotus kõrgkoolide vahel sõltub tegelikult vastuvõetud ja õppes osalevate üliõpilaste arvudest.

Rakenduskõrgkoolide omatuludest planeeritakse 1,3 mln eurot õppeprotsesside arendamiseks ja tasuliste teenustega (nt täienduskoolitus, ühiselamute ja muude ruumide välja rentimine) seotud kulude ning investeeringute katteks. 0,1 mln euro ulatuses kavandatakse kulusid laekumiste arvelt Kultuurkapitalilt ning kohalikelt omavalitsustelt.

Õpetajakoolituse kutse aasta tegevusi Tartu Ülikoolis ja Tallinna Ülikoolis toetatakse 0,2 mln euroga.

Akadeemilise järelkasvu ning kõrgelt kvalifitseeritud spetsialistide tagamiseks toetatakse doktoriõppe efektiivsuse kasvu. Alates 2022. aastast doktoriõppesse astunutele pakutakse nooremteaduri ametikohta kuni 300-le üliõpilasele. Nooremteaduri tööjõukuludeks on kokku 14,3 mln eurot (kasv 2,9 mln eurot). Enne 2022. aastat doktoriõppesse astunutele maksti nende nominaalse õppeaja lõpuni doktoranditoetust ning sellelt tasuti riigieelarvest ka sotsiaalmaksu kulu. Alates 2026 neid kulusid enam riigieelarvesse kavandatud ei ole (vähenemine 2,9 mln eurot). Doktoriõppe reformi tulemusena asetleidva üleminekuga doktorandist nooremteaduriks kaasnevaid täiendavaid kulusid rahastatakse teadussüsteemi programmist.

Eraldiseisvast doktoriõppe tulemustasude maksmisest ülikoolidele loobutakse alates 2026, vähenemine 0,3 mln eurot.

Üliõpilaste sotsiaaltoetusteks on kavandatud 15,2 mln eurot, sellest vajaduspõhisteks õppetoetusteks ja vajaduspõhisteks eritoetusteks on kokku 14,9 mln eurot, toetuse saajaid on ligikaudu 7000 üliõpilast igal semestril. Toetused suuruses 150-440 eurot kuus toetavad neid üliõpilasi, kes on majanduslikult ebasoodsamas olukorras. Vajaduspõhiste õppetoetuste määrasid suurendati alates 2023. aasta septembrist 2 korda ning need on nüüd senise 75, 135 ning 220 euro alusel vastavalt 150, 270 ning 440 eurot tudengi kohta õppekuus. Selleks eraldati lisavahendeid alates 2024 eelarvest 5,2 mln eurot. Alates 2026. aastast on tudengite vajaduspõhised õppetoetused summas 14,1 mln eurot riigieelarvesse planeeritud arvestusliku kuluna (liik 10). Sihtotstarbeliste stipendiumidega 0,3 mln eurot toetatakse erivajadustega üliõpilaste ja asendushooldusel viibinud või eestkostja peres elanud üliõpilaste ligipääsu kõrgharidusõppele. Puude liigist ja raskusastmest lähtuvat 60-510 euro suurust igakuist stipendiumit saab ligikaudu 350 üliõpilast aastas. Üliõpilaste tulemusstipendiumite maksmine lõpetati 2024/2025. õppeaasta sügissemestril, vähenemine alates 2026. aastast 0,2 mln eurot.

Rida 9.45 programmi tegevus: Täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine

Programmi tegevuse eesmärk: Paranenud on täiskasvanute ligipääs õppija huvidest ja võimetest lähtuval, tema arengut toetavale ja tööturu vajadustega arvestavale kvaliteetsele mitteformaalsele õppele. Koostöövormid on parandanud täiskasvanute teadlikkust elukestvast õppest ja õppimisvõimalustest

Tabel 61. Programmi tegevuse täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
25–64-aastaste madala haridustasemega täiskasvanute elukestvas õppes osaluse määr (%) Allikas: Statistikaamet	10,70%	12,20%
Õppetööst väljalangevuse määr mittestatsionaarses üldharidusõppes (%) Allikas: EHIS	25,00%	28,40%
Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr viimase 12 kuu jooksul (%) formaal- ja mitteformaalõppes Allikas: Statistikaamet, Eesti Tööjõu Uuring	53,70%	50,60%
Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr viimase 12 kuu jooksul (%) informaalõppes Allikas: Statistikaamet, Eesti Tööjõu Uuring	69,40%	71,80%
Mittestatsionaarses üldharidusõppes või kutsekeskhariduses õppijate osakaal keskhariduseta 19-64aastaste hulgas (%) Allikas: EHIS ja Statistikaamet	4,30%	4,80%

Elukestev õpe aitab inimestel kohaneda kiiresti muutuva tööturuga, arendada uusi oskusi ja vähendada hariduslikku ebavõrdsust. 25–64-aastaste põhihariduse või sellest madalama haridustasemega täiskasvanute osaluse kasvatamine elukestvas õppes on oluline haridusliku ebavõrdsuse vähendamiseks. Täiskasvanuhariduse populariseerimine, koostöö tööandjate ja kogukondadega ning info kättesaadavuse parandamine toetavad osaluse kasvu. Täiskasvanute osalemine formaal-, mitteformaal- ja informaalõppes kajastab üldist õppimiskultuuri ja haridussüsteemi paindlikkust. Mitteformaalõpe on nt täienduskoolitused ja tööalased kursused ning informaalõpe toimub igapäevaelus, nt iseseisev õppimine ja kogemuste kaudu teadmiste omandamine. Elukestvas õppes osalemise kasvatamiseks arendatakse täienduskoolituse paindlikkust, luuakse uusi e-õppe võimalusi ning toetatakse mikrokvalifikatsioonide rakendamist, et pakkuda väiksematest osadest koosnevat, vajaduspõhist haridust.

Mittestatsionaarne üldharidusõpe ja kutsekeskharidus on mõeldud eelkõige täiskasvanutele, kes soovivad õppida paindlikult töö või muude kohustuste kõrvalt (nt õhtuses- või sessioonõppes). See on osa elukestva õppe süsteemist ja aitab suurendada hariduse kättesaadavust, vähendada hariduslikku ebavõrdsust. Mittestatsionaarses üldharidusõppes või kutsekeskhariduses õppijate osakaal keskhariduseta 19–64-aastaste hulgas ning nende

väljalangevuse määr kajastavad, kui edukalt suudavad täiskasvanud haridusteele naasta ja seda jätkata. Programmi raames on loodud paindlikud võimalused tasemeõppeks, sh HEV õppijatele ning arendatud e-õppe lahendusi. Haridusasutusi toetatakse kvaliteetse ja kaasaegse õppe pakkumisel, et pidurdada väljalangust ja suurendada lõpetamismäära.

Tabel 62. Programmi tegevuse täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.45	Täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine	-7 048	-21 836	-18 721	3 115	-14%
9.46	Tööjõu- ja majandamiskulud	-4 647	-3 503	-3 561	-58	2%
9.47	Sotsiaaltoetused	-9	0	-5	-5	100%
9.48	Muud toetused	-2 392	-18 333	-15 155	3 178	-17%

Tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 0,1 mln euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid. Tegevuse eelarve vähenemine on seotud kaitsevaldkonda suunatava eelarve kärpega.

Tegevuste kirjeldus

Suuremat lisandväärtust andvate erialaste oskuste ja tööelu üldoskuste arendamiseks pakutakse täiendus- ja ümberõppevõimalusi. Koolituste rahastamisel lähtutakse OSKA soovitudest jm uuringutest ning arendatakse mitteformaalõppe kvaliteeti. Toimuvad tegevused haridustee katkestanud täiskasvanute tagasitoomiseks formaalharidusse ning arendatakse varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise (VÕTA) süsteemi.

Programmi tegevuse eelarvest enamus (15,9 mln eurot) rahastatakse välisvahenditest, millega suurendatakse elukestvas õppes osalemist ja arendatakse tööturul lisandväärtust andvaid oskusi. Täiendus- ja ümberõppevõimalusi pakkudes lähtutakse tööjõu oskuste vajadustest ning valdkondlikest prognoosidest. Toetatakse uuenduslike õppimisvõimaluste loomist, arendatakse täienduskoolituse kvaliteeti, samuti populariseeritakse elukestvat õpet ja edendatakse seda kogukondlikult ning arendatakse teadmispõhisust täiskasvanuhariduse poliitikas.

Rida 9.49 programmi tegevus: Hariduse rahvusvahelise konkurentsivõime edendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eestis antav haridus on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline.

Tabel 63. Programmi tegevuse hariduse rahvusvahelise konkurentsivõime edendamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eestis õppivate immatrikuleeritud välisüliõpilaste osakaal (%) Allikas: EHIS	8,70%	11,00%
Eestist väljaminevas lühiajalises õpirändes osalenud kutseõppe lõpetanute osakaal (%) Allikas: EHIS	8,00%	n/a
Eestist väljaminevas lühiajalises õpirändes osalenud bakalaureuse- ja magistriõppe lõpetanute osakaal (%) Allikas: EHIS	9,70%	10,00%

Eestis õppivate immatrikuleeritud välisüliõpilaste osakaal näitab Eesti kõrghariduse atraktiivsust rahvusvahelisel tasandil. Programmi tegevused, nagu ingliskeelsete õppekavade arendamine, tugiteenuste pakkumine ja rahvusvahelise nähtavuse suurendamine, aitavad kasvatada välisüliõpilaste arvu ning tugevdada Eesti positsiooni rahvusvahelise haridusruumi osana.

Eestist väljaminevas lühiajalises õpirändes osalenud kutseõppe ning bakalaureuse- ja magistriõppe lõpetanute osakaal kajastab õppurite rahvusvahelist kogemust ja valmisolekut töötada mitmekultuurilises keskkonnas. Kutseõppurite puhul toimub mõõtmine mitmeaastase intervalliga, mistõttu on seatud järgmine aastaks 2028 – s.o 10%. Õpiränne arendab keeleoskust, kohanemisvõimet ja oskusi, mis on olulised nii isikliku kui ka ühiskondliku konkurentsivõime seisukohalt. Programmi kaudu toetatakse õpirände võimaluste kättesaadavust, partnerlussuhteid välisriikide õppeasutustega ning õppurite ja õppeasutuste valmisolekut rahvusvaheliseks koostööks.

Tabel 64. Programmi tegevuse hariduse rahvusvahelise konkurentsivõime edendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.49	Hariduse rahvusvahelise konkurentsivõime edendamine	-40 538	-42 774	-46 579	-3 806	9%
9.50	Tööjõu- ja majandamiskulud	-10 260	-7 167	-8 255	-1 088	15%
9.51	Sotsiaaltoetused	-3 610	-35 474	-37 438	-1 964	6%
9.52	Muud toetused	-26 507	-132	-886	-754	571%

Tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 88 tuhande euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid. Tegevuse eelarve suurenemine on seotud välisvahendite eelarve kasvuga.

Tegevuste kirjeldus

Tegevuse raames panustatakse hariduse rahvusvahelistumisse, sh tegeletakse rahvusvahelise haridusturundusega (Education Estonia tegevused - 0,2 mln eurot), arendatakse kutsehariduses ja kõrghariduses rahvusvahelist koostööd, toetatakse kõrghariduse rahvusvahelise atraktiivsuse suurendamist, pakutakse õpirände soodustamiseks stipendiumiprogramme ning korraldatakse välisriigi hariduskvalifikatsioonide hindamine, haridusalase teabe andmine ja välisriikide kutsekvalifikatsioonide tunnustamise tugiteenus (ENIC/NARIC keskus).

Erasmus+ kaudu läbiviidavad tegevused summas 38,4 mln eurot panustavad kõrghariduse, kutsehariduse ja noorte valdkonda. Toetatakse Eesti üliõpilaste, õppejõudude, kutseõppe õpilaste ning õpetajate õpirännet ning suurendatakse Eesti kõrgkoolide rahvusvahelist atraktiivsust. Noorte valdkonnas toetatakse Erasmus+ programmi kaudu noorte omaalgatusi, sotsiaalseid algatusprojekte ning kogukonda kaasavat sotsiaalset ettevõtlust.

Haridus- ja Noorteameti eelarvesse planeeritud Erasmus+ toetuste maht suureneb 2,2 mln eurot. Rakenduskõrgkoolide ja kutseõppeasutuste planeeritud muud otselaekuvad välistoetused suurenevad uute lepingute tõttu kokku 1,7 mln euro võrra. 64 000 eurot on eelarvesse planeeritud Erasmus+ programmi hariduskoostöö võrgustiku Eurydice ning Euroopa Liidu liikmesriikide, Islandi ja Norra hariduskoostöö võrgustiku ReferNet kulud.

1,5 mln euroga tagatakse välisriigi kõrgharidust tõendavate ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavate kvalifikatsioonide (akadeemilised kraadid, diplomid, tunnistused jt) hindamine, kvalifikatsioonidele vastavuse määramine Eesti haridussüsteemis ning tunnustamiseks ettepanekute tegemine. Lisaks tagatakse erinevate riigisiseste ja rahvusvaheliste Eesti üliõpilaste ja õppejõudude õpirännet toetavate instrumentide kättesaadavus, nt riikidevaheliste lepingute stipendiumid, Noore õpetlase toetusmeede koostöös erasektoriga, Kristjan Jaagu stipendium, Nordplus kõrgharidusprogramm jt.

Erinevate rahvusvaheliste projektide kaudu toetatakse 6,4 mln euroga õpirännet ja teisi arendusprojekte kutseõppeasutustes ning rakenduskõrgkoolides.

Rida 9.53 programmi tegevus: Õppekava ja -vara arendamine ning õpikeskkonna kujundamine

Programmi tegevuse eesmärk: Õppekavade arendamisel ja rakendamisel lähtutakse nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest ning toetatakse nutika õppevara ja metoodika kasutamist õppes. Üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste digitaristu toetab õppimist ja õpetamist, hariduse valdkonna infosüsteemid on koosvõimelised ja vastavad kasutajate vajadustele.

Tabel 65. Programmi tegevuse õppekava ja -vara arendamine ning õpikeskkonna kujundamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Õpilaste osakaal, kes on liikumisvõimalustega koolis pigem rahul või väga rahul (%): 4.klass Allikas: Rahulolu uuring	31,90%	33,00%
Õpilaste osakaal, kes on liikumisvõimalustega koolis pigem rahul või väga rahul (%): 8.klass Allikas: Rahulolu uuring	17,30%	18,00%
Õpilaste osakaal, kes on liikumisvõimalustega koolis pigem rahul või väga rahul (%): 11.klass Allikas: Rahulolu uuring	17,90%	17,00%
Õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (%): 4.klass Allikas: Rahulolu uuring	61,60%	68,00%
Õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (%): 8.klass Allikas: Rahulolu uuring	71,00%	81,00%
Õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (%): 11.klass Allikas: Rahulolu uuring	88,30%	93,00%
Õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (%): kutseõppeasutuste õppijad Allikas: Rahulolu uuring	81,90%	93,00%
PISA uuringus alla kolmanda taseme saavutanud õpilaste osakaal (%), funktsionaalne lugemisoskus Allikas: PISA	36,20% (2023)	n/a
PISA uuringus alla kolmanda taseme saavutanud õpilaste osakaal (%), matemaatiline kirjaoskus Allikas: PISA	38,20% (2023)	n/a
PISA uuringus alla kolmanda taseme saavutanud õpilaste osakaal (%), loodusteaduslik kirjaoskus Allikas: PISA	32,00% (2023)	n/a
Õppeprotsessis osalejate subjektiivne rahulolu: kooliga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpilaste osakaal 8.klass Allikas: Rahulolu uuring	20,20%	26,00%
Õppeprotsessis osalejate subjektiivne rahulolu: kooliga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpilaste osakaal 11.klass Allikas: Rahulolu uuring	34,00%	41,00%
Õppeprotsessis osalejate subjektiivne rahulolu: kooliga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpilaste osakaal kutsekeskharidus Allikas: Rahulolu uuring	45,40%	56,00%
Õppeprotsessis osalejate subjektiivne rahulolu: tööga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpetajate osakaal Allikas: Rahulolu uuring	80,10%	85,00%

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Baastasemest kõrgema taseme digioskustega 16-24-aastaste osakaal (DESI) (%) Allikas: DESI	61,10% (2023)	n/a

Liikumisvõimalustega rahulolu mõõdikud kajastavad õpilaste hinnangut koolikeskkonna liikumisvõimalustele. Liikumisvõimalused on otseselt seotud õpilaste heaoluga, mis omakorda mõjutab õpimotivatsiooni ja koolirõõmu. Mõõdikute sihid näitavad rahulolu kasvu kõigis vanuserühmades, mis viitab eesmärgile muuta koolikeskkond tervislikumaks ja õpilassõbralikumaks.

Kiusamise kogemine mõjutab tugevalt õpilaste rahulolu, vaimset tervist ja õpimotivatsiooni, mistõttu on oluline seda vähendada. Mõõdikute sihid on seatud sooviga suurendada nende õppijate osakaalu, kes ei koge korduvat kiusamist.

PISA mõõdikud kajastavad õpilaste oskuste taset rahvusvahelises võrdluses. Alla kolmanda taseme (skaalal, kus 1 tähistab madalaid ja 6 tipposkuseid) tulemused viitavad sellele, et õpilane ei suuda rakendada oma teadmisi igapäevaelus piisavalt tõhusalt. Kuna PISA uuring toimub mitmeaastase intervalliga, siis on mõõdikute sihid seatud 2028. aastaks: funktsionaalne lugemisoskus 30%, matemaatiline kirjaoskus 29% ja loodusteaduslik kirjaoskus 28%. Sihid peegeldavad püüdlust tõsta hariduse kvaliteeti, vähendada madalate tulemuste osakaalu ja suurendada hariduslikku võrdsust.

Õppeprotsessiga rahulolu mõõdikud põhinevad riiklikul rahuloluküsitlusel, kus õpilased ja õpetajad hindavad oma kogemusi koolis viiepallisel skaalal. Rahulolu mõjutab otseselt õpimotivatsiooni, vaimset heaolu ja õpetajate ametis püsimist. Nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine, koolikeskkonna arendamine, õpetajate professionaalse arengu toetamine ja juhtimiskvaliteedi tõstmine, aitavad luua toetavat ja motiveerivat õpikeskkonda.

16-24-aastaste baastasemest kõrgema taseme digioskuste mõõdik põhineb Euroopa Komisjoni DESI indeksil, mis hindab digioskuste taset elanikkonna seas. Järgmine mõõtmine on alles täpsustamisel, mistõttu pole sihttaset lähiaastateks seatud. Baastasemest kõrgemad digioskused näitavad, et inimene on kasutanud digiseadmeid keerukamate ülesannete lahendamiseks, nt probleemide lahendamiseks või info töötlemiseks. Õppevara arendamine ja õpetajate digipädevuse tõstmine, aitavad luua tingimused, kus noored omandavad vajalikud digioskused.

Tabel 66. Programmi tegevuse õppekava ja -vara arendamine ning õpikeskkonna kujundamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.53	Õppekava ja -vara arendamine ning õpikeskkonna kujundamine	-22 379	-32 194	-24 539	7 655	-24%
9.54	Tööjõu- ja majandamiskulud	-16 871	-23 549	-17 654	5 896	-25%
9.55	Muud toetused	-5 499	-8 627	-6 886	1 741	-20%

Tegevuse 2025. aasta kasutada olevad vahendid sisaldavad 2024. aastast üle kantud vahendeid 4,4 mln eurot. Tegevuse eelarve väheneb võrreldes 2025. aastal kasutada oleva eelarvega seoses perioodi 2025-2028 kokkuhoiuülesandega ning välistoetuste suunamisega kaitsevaldkonna kulude katmiseks. Programmi tegevust rahastatakse välistoetustest 7,6 mln euro ulatuses.

Tegevuste kirjeldus

Tegevuse raames arendatakse välisrahastusest üld- ja kutsehariduse riiklikke õppekavasid, õpitulemuste välishindamise elektroonseid vahendeid ja õppevara (sh digiõppevara, hindamisvahendid). Samuti kaardistatakse õppevara loomise ja kohandamise vajadus, tehakse õppevara laialdaselt kättesaadavaks ja toetatakse keskselt tellitud õppevara kasutuselevõttu.

Õppe kvaliteedi tagamiseks arendatakse välistoetustest õppeasutuste sisehindamist, viiakse läbi õpitulemuste välishindamist ja rahulolu-uuringuid. Luuakse ja edendatakse nüüdisaegse õpikäsituse rakendamist toetavaid koostöövorme ning toetatakse andekate õpilaste arengut.

Õpitulemuste ja õppeasutuste välis- ja sisehindamiseks ning nõustamiseks on 2,6 mln eurot. Toetatakse testide arendustöid, tegevusnäitajate ja kvalitatiivsete hinnangute rakendamist koolide järelevalves ja nõustamisel, rahuloluhindamist koolides, järelevalve ümberkujundamist ning PISA (Programme for International Student Assessment) testi läbiviimist, sh analüüse ja teavitustöid ja rahvusvahelise inglise keele C1-taseme eksami korraldamisest kaks korda aastas.

Eesti ja kogu maailma lapsed ei liigu piisavalt. Uuringud näitavad, et vähesel liikumisel ja liigsel istumisel on negatiivne mõju õpilaste tervisele ja heaolule, õpitulemustele ja koolirõõmule. Seetõttu on Tartu Ülikooli liikumislaboris loodud haridusuuendusprogramm Liikuma Kutsuv Kool, mis on võtnud sihiks toetada koole, et iga koolipäev pakuks liikumisrõõmu nii õpilastele kui õpetajatele. Liikuma Kutsuva Kooli programmi jaoks on kavandatud 0,4 mln eurot.

Koolis toimuv kiusamine võib olla üheks peamiseks põhjuseks, miks laps ei tunne ennast koolis turvaliselt ning mille tõttu on ohustatud tema vaimne tervis. Koolikiusamise ennetamise ja vähendamise programmide toetamiseks ja koolituste läbiviimiseks on kavandatud 0,7 mln eurot. Summa eraldatakse erinevatele kiusuennetusprogrammide operaatoritele strateegilise partnerluse raames.

Andekate õpilaste arengut toetatakse 1,9 mln euroga üleriigiliste aineolümpiaadide, maakondlike õpilasürituste konkursside korraldamiseks ning võistkondade lähetamiseks rahvusvahelistele olümpiaadidele.

Rahvusvaheliste liikmemaksude tasumiseks ning üldhariduse valdkonna tegevuste ja eesmärkide elluviimist toetavate vabaühenduste avatud taotlusvoorude jaoks on eelarves ette nähtud 0,6 mln eurot.

Välisetoetuse meetme "Õpetajate järelkasv ja areng, õpikäsitus ja -keskkonnad (õppekavad ja -varad)" on antud tegevuse raames kavandatud 6,6 mln eurot järgmisteks tegevusteks:

Üldhariduses jätkub tuleviku õppekava arendamine, lepitakse kokku põhimõtted põhi- ja keskkhariduse standardi koostamiseks.

Arendamisel on riiklike tasemetööde, põhikooli ühtsete lõpueksamite (eesti keel, eesti keel teise keelena, inglise keel ja matemaatika) ja riigieksamite e-hindamisvahendid. Uuendatakse ülesannete panka ja hindamisvahendite kontseptsioone hõlmates senisest enam üldpädevuste hindamist. Viiakse läbi põhikooli e-katseksamid, riigieksamite hindamisvahendite katsetusi ja arendatakse Testide andmekogu funktsionaalsusi.

Keskkhariduse valdkonnas on kinnitamisel ühtse põhihariduse järgse õpitee jätkamiseks kavandatud uuringu lõpparuanne, mis soovib kasutada Eestis tsentraalset mehhanismi. Uuring on lähtealuseks üleminekumudelite kavandamise ja katsetamise uuringu etapile, mis on ettevalmistamisel ja mille eesmärgiks on uurida õppijate, muuhulgas erivajadusega õppijate liikumist tsentraalses mehhanismis.

Kutsehariduses viiakse läbi uuring kehtivate 2.-3. taseme väljundpõhiste kutseõppe õppekavade rakendumisest, ajakohastatakse 2.-5. taseme kutseõppe kontseptsioon; jätkuvad õppekavade arendustegevused, sh uute kutsekeskkhariduse õppekavade katseline rakendamine; õppekavade rakendumist toetatakse võrgustikutöö ja arendusseminaridega õpetajatele, tugispetsialistidele ja koolijuhtidele.

2026. aastal jätkub õppekavade rakendamiseks vajaliku õppevara (sh ka HEV õppevara ja kutseharidusevaldkonna õppevara) ja selle loome vajaduste kaardistamine ja õppevara hankimine ning õpetajate pädevuse tõstmine digitaalse õppevara kasutuselevõtuks, koostamiseks ja kohandamiseks.

Karjääriteenuste arendamiseks üldhariduskoolides valmistatakse ette ja alustatakse piirkondlike karjääriteenuste mudelite katsetamisega. Toetatakse õpetajate ja kõrgkoolide õppejõudude kompetentse karjääriõppe süsteemseks läbiviimiseks.

Jätkub mitteformaalõppe ja formaalõppe metoodilise juhendmaterjali põhjal tegevuste juurutamine ja võrgustiku koostöö arendamine.

0,5 mln eurot eraldatakse kõrgharidusõppe kvaliteedi tagamiseks korraldatavateks kõrgkoolide välishindamisteks ning rahvusvahelise kvaliteedikultuuri edendamiseks.

Infotehnoloogiliste tegevuste ja taristu (sh nt õppeinfosüsteemid Tahvel, EHIS2 jt) majandamiskulude eelarve on 2026. aastal planeeritud 0,94 mln eurot, millest 27 023 eurot on omatuludega seotud kulude eelarve. Võrreldes 2025. aastaga väheneb IKT kulude eelarve 0,55 mln euro võrra. Eelarve vähenemine tuleneb eelkõige osa majandamiskulude eelarve suunamisest IT-arenduste investeringute katteks. Lisaks on 2026. aasta eelarve väiksem 2025. aastasse üle kantud 2024. aasta eelarve jäägi tõttu (0,52 mln eurot). Haridus- ja Noorteameti kulude eelarvesse on planeeritud 75 000 eurot Eksamite infosüsteemi majandamis- ja hoolduskulude katteks.

Tegevus sisaldab tulemusvaldkonnaga seotud ministeeriumi haldus- ja juhtimiskulusid summas 9,96 mln eurot, sh välistoetustest 0,62 mln eurot ühtekuuluvuspoliitika fondide (ÜKP) 2021+ perioodi tehniline abi.

Rida 9.56 programmi tegevus: Võrdsete võimaluste tagamine hariduses

Programmi tegevuse eesmärk: Õppekorralduses arvestatakse õpilaste individuaalseid arenguvajadusi.

Tabel 67. Programmi tegevuse võrdsete võimaluste tagamine hariduses 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Rajaleidja soovitatud tugispetsialisti teenuste rakendamise osakaal üldhariduses (%) Allikas: EHIS	76,50%	80,00%
Tavaklassi kaasatud tõhustatud ja erituge saavate õpilaste osakaal kõigist tõhustatud ja erituge saavatest õpilastest Allikas: EHIS	40,30%	36,00%
Eesti keel teise keelena eksamil vähemalt B2 taseme saavutanute osakaal gümnaasiumi statsionaarses õppes (%) Allikas: EHIS	69,70%	80,00%
Tiip tasemel oskustega (PISA 5. ja 6. taseme saavutanud) õpilaste osakaal eesti keelest erineva õppekeelega koolis võrreldes eestikeelse kooliga: Loodusteadused: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eesti õppekeelega kool Allikas: PISA	5,9/13,3 (2023)	n/a
Tiip tasemel oskustega (PISA 5. ja 6. taseme saavutanud) õpilaste osakaal eesti keelest erineva õppekeelega koolis võrreldes eestikeelse kooliga: Lugemisoskus: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eesti õppekeelega kool Allikas: PISA	7,3/11,6 (2023)	n/a
Tiip tasemel oskustega (PISA 5. ja 6. taseme saavutanud) õpilaste osakaal eesti keelest erineva õppekeelega koolis võrreldes eestikeelse kooliga: Matemaatika: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eesti õppekeelega kool Allikas: PISA	7,8/14,7 (2023)	n/a

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Õpetajate osakaal, kes on enda hinnangul saanud vajaliku õppe erivajadustega laste õpetamiseks ja/või toetamiseks, alusharidus Allikas: Rahulolu uuring	46,80%	n/a
Õpetajate osakaal, kes on enda hinnangul saanud vajaliku õppe erivajadustega laste õpetamiseks ja/või toetamiseks, üldharidus Allikas: Rahulolu uuring	42,60%	n/a
Õpetajate osakaal, kes tunnevad, et nad on hästi või väga hästi ette valmistatud õpetamiseks multikultuurses või –keelses keskkonnas (TALIS) Allikas: TALIS	15,70% (2018)	n/a
Tavakooli kaasatud tõhustatud ja erituge saavate õpilaste osakaal kõigist tõhustatud ja erituge saavatest õpilastest (%) Allikas: EHIS	76,80%	75,00%
Eesti keele kui teise keele põhikooli lõpueksamil vähemalt B1-taseme saavutanute osakaal (%) Allikas: EHIS, EIS	53,50%	72,00%

Kaasava hariduse mõõdikud: Rajaleidja soovitatud tugispetsialisti teenuste rakendamise osakaal näitab, kui sageli on üldhariduskoolid rakendanud Rajaleidja meeskonna soovitatud tugispetsialisti (nt eripedagoog, psühholoog, logopeed) teenuseid. Tavaklassi ja tavakooli kaasatute osakaalud näitavad, kui suur osa lisatuge vajavatest õpilastest õpib tavaklassis ja –koolis, mitte eriklassis või -koolis. Programmi tegevused ja vahendid on suunatud tugiteenuste kättesaadavuse parandamisele, toetavad kaasava hariduse rakendamist ning tõstavad tavakoolide valmisolekut kaasata tõhustatud ja erituge saavaid õpilasi. Olukorra kaardistamiseks ning täienduskoolituse tagamiseks analüüsitakse, kui paljud alus- ja üldhariduse õpetajad tunnevad, et nad on saanud piisava ettevalmistuse erivajadustega laste õpetamiseks. Kuna õpetajad vastavad rahuloluküsitlustele iga kolme aasta tagant, siis on sihid seatud 2027. aastaks: 49% alushariduse ja 46% üldhariduse õpetajast on enda hinnangul saanud vajaliku õppe erivajadustega laste õpetamiseks ja/või toetamiseks.

Eestikeelsele õppele ülemineku mõõdikud: Eesti keele kui teise keele põhikooli lõpueksamil vähemalt B1 ning gümnaasiumi eksamil vähemalt B2-taseme saavutanute puhul jälgitakse, kui paljud saavutavad taseme, mis on vajalik edasiseks haridusteks ja toimetulekuks tööturul. PISA-l baseeruva tippsooritajate mõõdiku eesmärk on jälgida, et õpilastel oleks võimalik saavutada kõrgeid oskusi, olenemata kooli õppekeelest. Suur erinevus viitab ebavõrdsusele hariduse kvaliteedis ja kättesaadavuses. Hetkel pole uusi sihttasemeid mõõdikule seatud, kuna selle metoodikat vaadatakse seoses eestikeelsele õppele üleminekuga üle. Rahvusvahelise õpetamise ja õppimise uuringu TALIS-ega mõõdetakse, kui suur osa õpetajatest hindab end pädevaks õpetama mitmekultuurilises ja -keelses klassiruumis (kuna andmed tulevad 2025. a sügisel, siis pole sihti seatud). Mõõdikud on sisendiks programmi tegevustele, et toetada

eestikeelsele õppele üleminekut, sh tõsta keeleõppe kvaliteeti, arendada õpetajate keeleoskust ja kultuuritundlikkust ning pakkuda metoodikakoolitusi.

Tabel 68. Programmi tegevuse võrdsete võimaluste tagamine hariduses eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.56	Võrdsete võimaluste tagamine hariduses	-45 300	-101 203	-55 846	45 357	-45%
9.57	Tööjõu- ja majandamiskulud	-7 061	-11 351	-11 102	249	-2%
9.58	Muud toetused	-38 171	-89 852	-44 744	45 108	-50%

Tegevuse 2025. aastal kasutada olevad vahendid sisaldavad 43,2 mln euro ulatuses 2024. aastast eestikeelsele haridusele ülemineku reformi elluviimisega seotud üle kantud vahendeid. Vabariigi Valitsuse otsusega vähendati eestikeelsele haridusele ülemineku 2026. aasta eelarvet 18 mln euro võrra oodatust väiksematest kulude tõttu kogunenud jääkide arvelt.

Reform hõlmab igal aastal järjest rohkem sidusgruppe, eelarvevajadus suureneb ning järgnevale aastale kavandatud eelarve ei olnud piisav. Vajaduste täpsustamisega 2026-2029. aastal suurendati tegevuse 2026. aasta eelarvet aastevahelise muudatuse kaudu 23,7 mln eurot ning aastate 2027-2029 eelarvet kokku 25,8 mln eurot.

Vabariigi Valitsuse otsusega 2026-2029 aastate vahel tehtud eelarve muudatustega vähendatakse eestikeelsele haridusele ülemineku eelarvet lisaeelarvega 2025. aastal 6,5 mln eurot ja tagastatakse riigituludesse 2024. aastast üle kantud vahendeid 43 mln euro ulatuses. Muudatuste kokkuvõttena suureneb 2026. aastal tegevuse kasutada olevate piirmääraga kulude eelarve võrreldes 2025. aastaga 3,8 mln euro võrra.

Programmi tegevust rahastatakse 11 mln euro ulatuses välisvahenditest. Võrreldes 2025. aastaga suureneb välisvahendite toel elluviidavate tegevuste maht 0,5 mln euro võrra.

Tegevuste kirjeldus

Võrdsete võimaluste tagamiseks alus- ja põhihariduses jätkatakse kaasava hariduse põhimõtete rakendamist, sh tagatakse õppenõustamise teenuste kättesaadavus; toetatakse muukeelseid õpilasi eesti keele omandamisel ja nõrgema sotsiaalmajandusliku taustaga piirkondade koole, toetatakse hariduslikku lõimumist, sh jätkatakse eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava elluviimist.

2026. aastal jätkatakse taasiseseisvunud Eesti Vabariigi ühe suurima haridusreformi, eestikeelsele haridusele ülemineku, elluviimisega. Eestikeelsele haridusele ülemineku elluviimise rakendamiseks loodud tegevuskava vaadatakse üle igal kalendriaastal ja viiakse sisse vajalikud muudatused.

Jätkub eestikeelsele haridusele ülemineku reformi toetava pedagoogide ja koolijuhtide koolitus- ja motivatsiooniprogramm, mille elluviimiseks

suunatakse 8,8 mln eurot ülikoolides õpetajakoolituse ja kasvatusteaduste ning tugispetsialistide õppekavadel õppekohtade arvu suurendamiseks, alustava õpetaja tugiprogrammi ja õpetajakoolituse tudengitele täiendava eesti keele oskuse taseme tõstmist toetavate meetmete, sh riigikeele süvaõppe, pakkumiseks. Täiendavate üliõpilaste vastuvõtmisel on prioriteetideks eesti keele õpetaja, sh eesti keel teise keelena, loodus- ja täppisteaduste õpetaja, sh matemaatika, ning klassiõpetaja erialad;

nähakse ette sihtstipendium õpetajakoolituse või tugispetsialistide koolituse õppekaval õppivatele üliõpilastele ning muudel õppekavadel õppivatele üliõpilastele, kes õpivad õpetajaks või tugispetsialistiks (logopeed, eripedagoog, sotsiaalpedagoog või koolipsühholoog), milleks on eelarves 7,6 mln eurot. Stipendiumisaajate osakaal on lähtuvalt valdkonna prioriteetsusest ja senistest sisseastumiskonkurssidest õppekavati diferentseeritud;

0,6 mln euro ulatuses toetatakse täiendkoolitusi klassiõpetajate ümberõppeks, et tagada I ja II kooliastme õpetajate olemasolu järk-järgulisel eestikeelsele õppele üleminekul ning SA Noored Kooli arenguprogrammi eestikeelsete õpetajate arvu suurendamiseks;

võimaldatakse koolidele ja koolieelsetele lasteasutustele HTM-i vabaühendusest partneri kaudu asendusõpetaja teenust eestikeelsele õppele üleminekust tingitud asendusvajaduse leevendamiseks ning abiõpetajate kasutamist Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooliga koostöös käivitatud programmi, mille raames mõlema kõrgkooli tudengid pakuvad tuge abiõpetajana koolieelsete lasteasutuste ja koolide õpetajatele eesti keelest erineva emakeelega laste õpetamisel, kaudu. Asendus- ja abiõpetajate teenuse tagamisele on kavandatud 1,3 mln eurot;

toetatakse Ida-Virumaal eestikeelsete haridustöötajate tööle asumist, makstes koolipidajatele koolieelsete lasteasutuste, üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste nõuetekohase eesti keele oskusega õpetajate, juhtide ja tugispetsialistide töö väärtustamiseks täiendavat tööjõukulude toetust. Täiendava tööjõukulu koefitsiendi (1,3 lastead, 1,5 kool ja tugispetsialistid) kehtestamiseks kohalikele omavalitsustele ja eraõiguslikele juriidilistele isikutele on kavandatud 12,7 mln eurot. Riigi pidamisel Ida-Virumaa üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste täiendav tööjõukulu toetus summas 6,8 mln eurot on planeeritud tegevuses Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele;

võimaldatakse haridusasutuste pidajatele ja haridusasutustele eestikeelsele haridusele üleminekut toetavat väärtuspõhise haridussüsteemi kujundamise tugiprogrammi ning pakutakse tegevkooolijuhtide arenguprogrammi kaudu terviklikku ja praktilist tuge õppeasutuste, kus õpivad eesti keelest erineva emakeelega õpilased, koolijuhtidele. Tegevustele on planeeritud 0,6 mln eurot.

Õpilaste keeleõppe toetamise tegevussuuna all nähakse ette toetus haridusasutuste pidajatele vajaduspõhiselt esitatavate taotluste alusel keeleõppetoetuste taotlusvooru kaudu täiendava

eesti keele õppe pakkumiseks eesti keelest erineva emakeelega ning rändetaustaga lastele ja õpilastele. Era- ja munitsipaalkoolide pidajatele täiendava eesti keele õppe taotlusvoor eelarveks on kavandatud 8,2 mln eurot. Riigi pidamisel üld- ja kutsehariduskoolide keeleõppetoetuste prognoositav eelarve summas 0,7 mln eurot on planeeritud tegevuses Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele. Tegevuses Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele planeeritakse ka eestikeelse õppele üleminekut toetav eesti keele kui teise keele õppe tugimeetme rakendamise eelarve 2,5 mln eurot kutsehariduse süsteemis õppivatele õpilastele, kes ei ole suutelised õpet alustama eesti keeles.

Eestikeelses õppetegevuses vajaliku õppevara ja hindamisvahendite olemasolu tagamiseks toetatakse 0,4 mln euro ulatuses koolipsühholoogidele tööks vajalike vene keele ja kultuuri eripäradest tulenevate normidega arvestavate hindamisvahendite uuendamist;

jätkatakse eesti keel teise keelena põhikooli ja gümnaasiumi e-eksamite korraldusmudeli väljatöötamist, milleks on 2026. aastal planeeritud 0,2 mln eurot;

arendatakse ja uuendatakse 4. ja 7. klasside eesti keelest erineva emakeelega õpilastele õppetöö kvaliteedi seiramiseks eesti keele kui teise keele ja loodusõpetuse, vene keele kui emakeele ning matemaatika õpitulemuste hindamise vahendid. Toimub iga-aastane süsteemne eesti keelest erineva emakeelega õpilaste õppetöö kvaliteedi seire. Tegevuse eelarveks on planeeritud 0,1 mln eurot;

avatud taotlusvoor kaudu toetatakse vastavalt riiklikule ülemineku raamkavale eestikeelsele õppele üle läinud koolide ning nn tavakoolide, kus viiakse ellu tegevusi, mille eesmärgiks on tagada 3. ja 6. klasside eesti keelest erineva emakeelega õpilastele kvaliteetne eestikeelne õpe, pidajaid vajaduspõhiselt taotluste alusel eestikeelses õppes vajaliku õppevara tagamisel. Õpilasepõhiselt arvestatava toetuse taotlusvoor eelarveks kohalikele omavalitsustele ja eraõiguslikele juriidilistele isikutele on planeeritud 0,9 mln eurot. Riigi pidamisel üldhariduskoolide õppevara toetuse eelarve on planeeritud tegevuses Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele.

Ida-Virumaa põhikoolivõrgu korrastamist rahastatakse täiendavalt välistoetustele 1,4 mln euroga omafinantseeringu ulatuses, et tagada koos õppehoonetega sporditaristu ehitus ning projektide tähtaegne valmimine.

Koolikorraldust ja metoodikat käsitlevate üleminekumudelite rakendamiseks, ekspertide toel edasi arendamiseks ja teiste õppeasutustega kogemuste jagamiseks, sh metoodikate kasutuselevõtu nõustamiseks, on kavandatud 0,3 mln eurot.

EKI koordineerimisel tagatakse keelekümbelprogrammiga liitunud haridusasutuste nõustamine ning lõimitud aine- ja keeleõppe (LAK-õppe) piirkondlike metoodikakeskuste toetamine. Keelekümbelprogramm annab muu kodukeelega lastele võimaluse omandada teist keelt loomulikus keelekeskkonnas, toetades samal ajal ka nende emakeele arengut. Programmi eesmärk on arendada mitmekeelseid ja -kultuurilisi keelekasutajaid, kes suudavad õppida ja

suhelda nii eesti keeles kui ka oma emakeeles. Piirkondlikud metoodikakeskused (2025. aasta augusti seisuga 17) ülesanne on toetada haridustöötajaid, kes õpetavad eesti keelest erineva emakeelega lapsi ja õpilasi. Keelekümblusprogrammi tegevustele on kavandatud 0,2 mln eurot.

Haridusasutuste strateegilise nõustamisega tegelevad ka HTM eksperdid, milleks ette nähtud tööjõukulud kajastuvad HTM-i haldus- ja juhtimiskulude eelarves.

Tegevuskava elluviimise raames toetatakse ka rändetaustaga ja rahvusvähemustest õpilaste oma emakeele ja kultuuri õpet koolides ja rahvuskultuuriseltsides, milleks on kavandatud 0,3 mln eurot. Tegevusi koordineerib alates 2025. aastast Integratsiooni Sihtasutus.

Eestikeelsele õppele üleminekut toetavateks turundus- ja kommunikatsioonitegevusteks on planeeritud 0,3 mln eurot ning 0,3 mln euro ulatuses toetatakse HTM-i vabaühendustest partnereid, kes panustavad eestikeelsele õppele ülemineku toetamisse õpilaste keeleõppe arendamise eesmärgil korraldatava õpilasrände, eesti keele kui teise keele õpetajatele suunatud õpisündmuste korraldamise ja eestikeelsele haridusele üleminekust lapsevanemate teadlikkuse tõstmise kaudu.

Välisetoetustest rahastatakse 2026. aastal haridusliku lõimumise, sh eestikeelsele haridusele ülemineku tegevusi 5,5 mln euro ulatuses. Korraldatakse vajaduspõhiseid keeleõppealaseid ja keeleõpet toetavaid metoodika- ja didaktikakoolitusi, arenguprogramme ja õpisündmusi, arendatakse keeletehnoloogilisi vahendeid eesti keele kui teise keele õpetamise ja õppimise toetamiseks, hangitakse õppevara ekspertide meeskondadelt õppevara komplekte ja kohandatud lugemisvara, viiakse läbi alus- ja rakendusuuringuid jms.

Haridus- ja Noorteameti Rajaleidja keskuse esinduste (kokku 16 esindust üle Eesti) kaudu õppenõustamisteenuse osutamiseks eelkooliealistele lastele ning üldharidus- ja kutseõppeasutustes õppijatele eraldatakse 6 mln eurot, millest 5,5 mln on välisetoetustest, riigieelarvelistest vahenditest on 0,4 mln eurot. 2024. aasta näitajate põhjal saab öelda, et õppenõustamise teenust saanud laste ja õppijate arv on aastas 10 000, nõustatud täiskasvanute arv on 25 000, koolivälise nõustamismeeskonna haridussoovituste arv aastas on 7 000.

Tegevuse eesmärkidesse panustab lisaks omavalitsustele lasteaiaõpetaja palgatoetuseks eraldatud 16 mln eurot, mida on võimalik kasutada ka tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks ja tugispetsialistide töötasuks lasteaedades. Toetus KOV-idele on kavandatud riigieelarves Vabariigi Valitsuse all ja ei sisaldu seetõttu käesolevas programmis.

Rida 9.59 programmi tegevus: Õpetajate ja haridusasutuste juhtide arengu toetamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagatakse kvalifitseeritud õpetajate, haridusasutuste juhtide ja tugispetsialistide järelkasv ning paindlikud võimalused ametisse asumisel.

Tabel 69. Programmi tegevuse õpetajate ja haridusasutuste juhtide arengu toetamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Koolijuhtide osakaal, kes võtsid kasutusele meetmeid, et toetada õpetajate koostööd uute õpetamispraktikate väljaarendamisel (TALIS) (%) Allikas: TALIS	45,00% (2018)	n/a
Konkurss õpetajakoolituse õppekohtadele Allikas: SAIS, EHS	1,30	1,40
Õpetajate osakaal, kes on vähemalt kord kuus õpetanud koos teise õpetajaga (%) Allikas: TALIS	21,50% (2018)	n/a
Õpetaja kutsekindlus: õpetajakoolituse lõpetanute osakaal, kes on pärast lõpetamist õpetajana töötanud viiel järjestikusel aastal (%) Allikas: EHS	60,00%	57,00%
Õpetaja kutsekindlus: esmakordselt õpetajana alustanute osakaal, kes on pärast ametisse asumist õpetajana töötanud viiel järjestikusel aastal (%) Allikas: EHS	46,00%	52,00%

Mõõdik “Koolijuhtide osakaal, kes toetavad õpetajate koostööd uute õpetamispraktikate arendamisel” näitab juhtimiskultuuri kvaliteeti ja koolide valmisolekut rakendada uuenduslikke õpimeetodeid. Sellega koos jälgitakse õpetajate osakaalu, kes on vähemalt kord kuus õpetanud koos teise õpetajaga, sest see viitab koostööle ja kolleegide vahelisele õppimisele. Eelnevate TALISE mõõdikute andmed tulevad 2025. a sügisel, mistõttu pole neile sihttasemeid seatud. Õpetajakoolituse õppekohtade konkurss peegeldab õpetajaameti atraktiivsust – mida kõrgem konkurss, seda suurem huvi õpetajaks õppimise vastu. Programmi raames pakutavad stipendiumid, karjäärimudeli kujundamine ja õpetajate palgatoetused aitavad tõsta konkursi populaarsust. Õpetaja kutsekindluse mõõdikud – nii õpetajakoolituse lõpetanute kui ka esmakordselt ametisse asunute puhul – näitavad, kui paljud õpetajad püsivad ametis. Programmi tegevused on suunatud töötingimuste parandamisele ning haridustöötajate professionaalse arengu toetamisele, mis aitavad suurendada õpetajate püsivust ja vähendada kaadri voolavust.

Tabel 70. Programmi tegevuse õpetajate ja haridusasutuste juhtide arengu toetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.59	Õpetajate ja haridusasutuste juhtide arengu toetamine	-4 560	-10 053	-11 199	-1 147	11%
9.60	Tööjõu- ja majandamiskulud	-326	-995	-1 477	-482	48%
9.61	Sotsiaaltoetused	-3 699	-3 386	-3 365	21	-1%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.62	Sh õpetaja ja tugispetsialisti lähtetoetus	-3 456	-3 000	-3 000	0	0%
9.63	Muud toetused	-535	-5 672	-6 357	-686	12%

Tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 20 tuh euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid.

Tegevuste kirjeldus

2026. aastal suureneb välisvahendite toel elluviidavate tegevuste maht. Programmi tegevust rahastatakse välisvahenditest 8,3 mln euro ulatuses.

Tegevuse raames arendatakse õpetajate taseme- ja täiendusõppe süsteemi ja meetmeid haridusasutuste juhtide hindamiseks ning professionaalse arendamise toetamiseks. Toetatakse tegevusi õpetaja, haridusasutuse juhi ja tugispetsialisti ameti atraktiivsuse suurendamiseks ja väärtustamiseks. Tegevused toetavad noortevaldkonna töötajate esma- ja täiendõpet ja järelkasvu.

Igal aastal toimub õpetajate ja teiste haridustöötajate tunnustusüritusena aasta Õpetaja Gala. Haridustöötajate töö väärtustamiseks ning väljapaistvate tööalaste saavutuste eest tunnustamiseks määratakse riiklikke hariduspreemiaid kokku 0,2 mln eurot.

Esimest korda tööle asuvad õpetajad ja tugispetsialistid saavad lähtetoetust kokku 3 mln eurot. 2024. (01.01.2024.-31.12.2024) aastal esitati 299 taotlust, nendest 207 õpetaja (69%) ja 92 (31%) tugispetsialisti lähtetoetuse taotlust. Toetust said 226 taotlejat, nendest 146 õpetajat ja 80 tugispetsialisti. Toetuse andmisest keelduti 14 korral (taotleja ei vasta tingimustele), muid otsuseid (taotluse tagasivõtmine, taotluse läbi vaatamata jätmine) tehti 59 korral.

Haridus- ja noortevaldkonna töötajate täiendusõppesüsteemi arendamiseks, professionaalse arengu toetamiseks ning ameti atraktiivsuse suurendamiseks ning järelkasvu tagamiseks on kavandatud välistoetust kokku 5,6 mln eurot. Valdkonna töötajate ameti populariseerimise ja nähtavuse suurendamiseks viiakse läbi tegevusi vastavalt haridus- ja noortevaldkonna professionaalide väärtustamise ja atraktiivsuse kasvu kontseptsioonile. Kvalifitseeritud töötajaskonna tagamiseks pakutakse koostöös Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooliga täiendusõpet. Õpetajate Akadeemia raames töötatakse välja paindlikud õpiteed õpetajaametisse sisenemiseks ning kvalifikatsiooni saamiseks ning jätkatakse külalislektorite programmi elluviimist. Toetatakse õpetaja karjäärimudelite kasutuselevõttu, sh tutvustatakse karjääriülese toetamise meetmeid, kaasaegset töö- ja palgakorralduse põhimõtteid. Asutuste juhtimiskvaliteedi tõstmiseks viiakse läbi täiendusõpet ning toetatakse haridusasutuse juhi karjäärimudeli ja kompetentsimudel kasutuselevõttu.

Haridus- ja Teadusministeerium, Kultuuriministeerium, Siseministeerium ning Sotsiaalministeerium osalevad Eesti-Šveitsi koostööprogrammis, mis panustab riikliku strateegia "Eesti 2035" visiooni ja valdkondlike strateegiate strateegiliste eesmärkide elluviimisesse, et tugevdada inimeste kultuurilist, sotsiaalset ja majanduslikku sidet riigiga.

HTM-i komponendi eesmärk on tagada haridussektori töötajate aja- ja asjakohased teadmised ja oskused mitmekultuurilises ja mitmekeelses keskkonnas töötamiseks ning tõsta lastevanemate teadlikkust mitmekeelses ja mitmekultuurilises keskkonnas õppimise kohta. Eesmärgi täitmiseks on kaks tegevussuunda: 1) haridussektori töötajate täiendusõpe; 2) lapsevanemate, sh erineva kultuurilise ja keelelise taustaga vanemate teavitamine, konsulteerimine ja toetamine. 2026. aastal on kavandatud tegevuste elluviimiseks 2,7 mln eurot.

0,2 mln eurot on planeeritud õpetajakoolituse stipendiumideks enne 2023/2024. õppeaastat sisseastunutele. Alates 2023/2024. õppeaasta vastuvõtust on õpetajakoolituse ja tugispetsialistide koolituse stipendiumid planeeritud haridus- ja noorteprogrammi tegevusse "Võrdsete võimaluste tagamine hariduses". Eesmärk on väärtustada õpetajaks õppimist ning suurendada õpetajakoolituse erialadele kandideerijate ja õpetajakutse omandajate arvu.

Rida 9.64 programmi tegevus: Kutsesüsteemi arendamine ja oskuste prognoosisüsteem (OSKA)

Programmi tegevuse eesmärk: Kutsesüsteemi kaudu on haridussüsteem ja tööturg paremini seostatud.

Väljatöötamisel on uus mõõdik "rakendunud OSKA ettepanekute osakaal", millega soovitakse hinnata, millises ulatuses on OSKA tulemused sisendiks karjäärinõustamisele, õppekavaarendusele, taseme- ja täiendusõppe pakkumisele ning õppe rahastamisele.

Tabel 71. Programmi tegevuse kutsesüsteemi arendamine ja oskuste prognoosisüsteem (OSKA) eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.64	Kutsesüsteemi arendamine ja oskuste prognoosisüsteem OSKA	-3 438	-4 335	-4 160	175	-4%
9.65	Tööjõu- ja majandamiskulud	-83	-145	-35	110	-76%
9.66	Muud toetused	-3 354	-4 190	-4 125	65	-2%

Tegevuste kirjeldus

Tegevusega tagatakse kutsesüsteemi toimimine ning arendatakse ja rakendatakse tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi OSKA. Välistoetuste eelarvest suunati 0,27 mln eurot kaitsevaldkonda.

Tegevusest 2,8 mln eurot suunatakse välisvahenditest tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemile OSKA ning 1,3 mln eurot eraldatakse Kutsekoda SA-le tegevustoetust kutseadusest tulenevate ülesannete täitmiseks ning kutseregistri pidamiseks ja arendamiseks. Lisaks valmistatakse ette kutsesüsteemi reformi, et toetada haridus- ja töömaailma süsteemset ja pindlikku sidustamist.

Töõjõu- ja majandamiskulud on riigi kutseõppeasutuste muudest tuludest planeeritud kutseksamitega seotud tegevused.

Rida 9.67 programmi tegevus: Õppe seostamine tööturu vajadustega

Programmi tegevuse eesmärk: Viia õppimisvõimalused suuremasse vastavusse tööturu arenguvajadustega.

Tabel 72. Programmi tegevuse õppe seostamine tööturu vajadustega 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
1–3 aastat tagasi kutsehariduse lõpetanud 20–34-aastaste inimeste tööhõive määr (%) Allikas: Eurostat	74,70%	81,50%
1–3 aastat tagasi kolmanda taseme õpingud lõpetanud 20–34-aastaste tööhõive määr Allikas: Eurostat	95,20%	88,50%
IT õppesuuna lõpetajate arv aastas: kõrghariduses Allikas: EHIS	889	990
IT õppesuuna lõpetajate arv aastas: kutsehariduses Allikas: EHIS	536	540
Hõivatute osakaal eri- ja kutsealase haridusega 20–34 a inimeste hulgas (%), üks aasta pärast lõpetamist Allikas: uuring edukus tööturul	76,10% (2023)	78,00%
Hõivatute osakaal eri- ja kutsealase haridusega 20–34 a inimeste hulgas (%), viis aastat pärast lõpetamist Allikas: uuring edukus tööturul	73,70% (2023)	76,00%
Baastasemest kõrgema taseme digioskustega 16–74- aastaste osakaal (%) Allikas: DESI	34,80% (2023)	n/a

Tööhõive määr 1–3 aastat pärast kutse- või kõrghariduse lõpetamist näitab, kui hästi suudavad noored oma hariduse põhjal tööle asuda – mida kõrgem määr, seda parem vastavus hariduse ja tööturu vahel. Samuti jälgitakse 20–34a hõivatute osakaalu üks ning ka viis aastat pärast lõpetamist, mis näitab hariduse pikaajalist mõju tööelule. Programmi raames arendatavad paindlikud õppekavad ja täienduskoolitused toetavad tööhõive määra kasvu nii vahetult kui ka aastate jooksul pärast lõpetamist. Rohe- ja digioskuste arendamine ning Ida-Viru tööturu nõudlusele vastava õppe kujundamine toetavad inimeste paremat rakendumist tööturu prioriteetsetes valdkondades. IT-erialade lõpetajate arvu kasv kõrghariduses ja kutsehariduses on oluline, et tagada piisav spetsialistide järelkasv vastavalt tööturu vajadusele. Programmi raames toetatakse IT Akadeemia ja Inseneriakadeemia tegevusi, mis aitavad suurendada vastuvõttu, vähendada väljalangevust ja tõsta lõpetajate oskuste vastavust tööandjate ootustele. Digioskuste mõõdik põhineb Euroopa Komisjoni DESI indeksil, mis hindab digioskuste taset 16–74-aastaste seas ning kajastab ühiskonna valmisolekut digipöördeks. Indikaatori siht

on seatud aastaks 2027 – 35%. Programmi tegevused, sealhulgas täienduskoolitused ja mikrokvalifikatsioonide arendamine, aitavad tõsta digipädevusi nii noorte kui täiskasvanute seas.

Tabel 73. Programmi tegevuse õppe seostamine tööturu vajadustega eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.67	Õppe seostamine tööturu vajadustega	-17 739	-41 254	-42 865	-1 612	4%
9.68	Tööjõu- ja majandamiskulud	-7 709	-9 135	-10 525	-1 389	15%
9.69	Muud toetused	-9 996	-32 118	-32 341	-223	1%

Tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 0,9 mln euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid. Tegevuse eelarve suurenemine on seotud välisvahendite kasvuga.

Tegevuste kirjeldus

2026. aastal suureneb välisvahendite toel elluviidavate tegevuste maht. Programmi tegevust rahastatakse välisvahenditest 39,4 mln euro ulatuses, kasv 3,1 mln eurot.

Tegevuse abil pööratakse tähelepanu tootmise, tehnika, tehnoloogia ja IT-valdkonna arenguks vajalike teadmiste ja oskuste arendamisele. Lisaks viiakse läbi uuringuid kutse- ja kõrghariduse lõpetajate edukusest tööelus ning rakendatakse taaste- ja vastupidavusraha toel rohe- ja digipööret toetavate tegevuste elluviimist.

Inseneriakadeemia, IT Akadeemia, IT hariduse ja digioskuste arendamise kaudu suunatakse õppurite õpivalikuid, suurendatakse kutse-, üld- ja huvihariduse ning kõrgharidusõppe seoseid tööturuga, tagatakse IKT õpetamise ja lõpetajate IT-alaste oskuste areng, tegevusi toetatakse 13,4 mln euroga. Lisaks toetatakse 3 mln euroga kõrghariduse IKT õppekavade arendamist Tartu Ülikoolis, Tallinna Tehnikaülikoolis ja Tallinna Ülikoolis. Selle raames suurendatakse informaatika ja infotehnoloogia õppekavagruppide vastuvõttu keskmiselt 10% aastas.

Praktika ja töökohapõhise õppe korralduse arendamist, töökohapõhise õppe koolituskohtade loomist ning praktilise õppe arendamist kutse- ja kõrgkoolides ning kutsemeistrivõistluste arendamist, kutsehariduse populariseerimist ja kutseõppe kvaliteedi hindamist toetatakse 7,3 mln euroga. Töökohapõhine õpe on tasemeõpe, kus vähemalt 2/3 õppest toimub ettevõttes (kõrghariduses 1/2 õppest). Tegevusi viib ellu Haridus- ja Noorteamet koostöös kutse- ja kõrgkoolidega. Tegevuse raames luuakse koostöös ettevõtetega täiendavaid töökohapõhise õppe koolituskohti, toetatakse koole ja ettevõtteid töökohapõhise õppe pakkumisel. Arendatakse ja viiakse läbi siseriiklikke kutsemeistrivõistlusi, võimendatakse kutsehariduse kommunikatsioonitegevusi ning viiakse läbi kutseõpet pakkuvate õppeasutuste õppekavarühmade kvaliteedi hindamist ja luuakse uus hindamise mudel.

Rahvusvaheliste kutsemeistrivõistluste korraldamiseks on kavandatud 0,4 mln eurot. Toetatakse rahvusvaheliste võistluste ekspertide professionaalset arengut ning luuakse

tingimused uute ekspertide järelkasvuks. Rahvusvahelistel kutsemeistrivõistlustel osalemiseks toetatakse Eesti võistkonna ettevalmistamist ja osalemist WorldSkills võistlustel Hiinas Shanghais septembris 2026, eesmärgiga tõsta kutseõppijate motivatsiooni osaleda siseriiklikel kutsemeistrivõistlustel ning tutvustada rahvusvaheliselt Eesti kutseharidust.

Kõrgkoolidevahelise koostöö tõhustamise kaudu tõstetakse kõrgharidusõppe kvaliteeti, parendatakse kõrgkoolide õpetamissuutlikkust ja –paindlikkust ning suurendatakse Eesti kõrghariduse rahvusvahelist nähtavust ja konkurentsivõimet - nendeks tegevusteks on kavandatud 2,4 mln eurot. Ülikoolide koostöö arendamiseks doktoriõppe edendamisel on planeeritud 1,3 mln eurot.

Taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) kaudu rahastatakse 4,3 mln euroga rohepöörde elluviimiseks suunatud tegevusi. Toimub õppematerjalide ja metoodiliste juhiste (sh digitaalsete) väljatöötamine, et toetada õppe läbiviimist ning loodud õppekava moodulite /õppeainete (sh õppematerjalide) piloteerimine täienduskoolituste ja mikrokvalifikatsiooniõppena. Riikliku täienduskoolitustellimusena viiakse ellu koolitused ettevõtete rohepöörde toetamiseks. Toimuvad kommunikatsioonitegevused ettevõtete suunal ja tööelise elanikkonna teadlikkuse tõstmiseks kliimaeesmärkide olulisusest, roheoskuste kriitilisest tähtsusest ning nende arendamise võimalustest.

Fookuses on eelkõige logistika ja transpordi, energeetika, ehituse, põllumajanduse, metsanduse, keemia- jm tööstuse valdkonnad, samuti horisontaalsete roheoskuste arendamine.

RRF-st rahastatava digipööret toetavate oskuste arendamiseks suunatakse eelarvesse 5 mln eurot, et käivitada tegevused vastavalt tegevuskavadele, mille alusel luuakse kõrgkoolidesse ja kutsekoolidesse IKT moodulid (sh mikrokvalifikatsioonid), viiakse läbi IKT spetsialistide ja infoturbejuhtide täiendkoolitusi ja ümberõpet ning uuendatakse IKT valdkonna kutsestandardid. Riikliku täienduskoolitustellimusena viiakse ellu koolitused ettevõtete digipöörde toetamiseks kindlates valdkondades.

Õiglase Ülemineku Fondist (ÖÜF) rahastatakse 5,8 mln euroga Ida-Viru täiendkoolituse ja tasemeõppe õppekavade arendamist teaduse fookusvaldkondades ja valdkondades, mis toetavad avaliku sektori toimepidevust, kohaliku ettevõtluse ning elanike oskuste arendamist kõrg- ja kutsehariduse tasemel.)

Tegevuse IKT majandamiskulude eelarve väheneb võrreldes eelmise aastaga 0,66 mln eurot. 2026. aastal ei ole vastava tegevuse jaoks eelarvet kavandatud.

Rida 9.70 programmi tegevuse nimetus: Noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuste toetamine (HOOG)

Programmi tegevuse eesmärk: Noored on loov ja ühiskonda hoogsalt edasiviiv jõud -hariduse, kultuuri, majanduse, keskkonna ja teiste valdkondade nügijad ning eestvedajad.

Tabel 74. Programmi tegevuse noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuste toetamine (HOOG) 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
18–26-aastaste noorte juhitud mittetulundusühingute osakaal aktiivsetest mittetulundusühingutest (%) Allikas: Statistikaamet	3,90%	3,80%
Huvikoolis õppivate noorte osakaal 7–26aastastest noortest (%) Allikas: EHIS, Statistikaamet	32,70% (2023)	33,80%
Noorte omaalgatusprojektide arv (sh toetatud projektide osakaal (%)) Allikas: Harno	198 (45)	168 (vähemalt 50%)
Noorte ettevõtjate osakaal 18–26 aastastest noortest (%) Allikas: Statistikaamet	4,00%	5,80%

Noorte juhitud MTÜ-de arv ning noorte ettevõtjate osakaalud peegeldavad noorte aktiivsust, ettevõtlikkust ja osalust ühiskondlikus elus. MTÜd on sageli platvormiks, kus noored saavad arendada oma juhtimisoskusi, väljendada huve ja väärtusi ning panustada kogukonna arengusse. Huvikoolis õppivate noorte arv peegeldab noorte soovi ja võimalust formaalhariduse kõrvalt sihipäraselt tegeleda huvide või oskuste arendamisega. Noorte omaalgatusprojektide arv ning sh toetatud projektide maht aitavad analüüsida, kui paljud noored on taotlemisest huvitatud, kas seatud tingimused on optimaalsed ning millise kvaliteediga projekte esitatakse. Programmi tegevuse raames toetatakse noorte siseriiklikke ja rahvusvahelisi omaalgatusprojekte.

Tabel 75. Programmi tegevuse noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuste toetamine (HOOG) eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.70	Noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuste toetamine (HOOG)	-1 772	-2 425	-2 390	36	-1%
9.71	Tööjõu- ja majandamiskulud	-444	0	-251	-251	100%
9.72	Muud toetused	-1 312	-2 425	-2 139	287	-12%

Tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 49 tuhande euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid.

Tegevuste kirjeldus

Tegevusest 2,2 mln eurot rahastatakse välisvahenditest, millega toetatakse noorte omaalgatusi ja Euroopa Solidaarsuskorpuse (ESC) eelarvest elluviidavaid tegevusi, mille kaudu saavad noored osaleda kogukondadele kasulikes projektides kodumaal või mujal, arendades seejuures oma oskusi ja pädevust.

0,2 mln euroga toetatakse noorte omaalgatuslike projektide toetamist, mille ülesandeks on kohalikul tasandil noortevaldkonna spetsialistidele suunatud koolitusprogrammi ning noorte omaalgatuste toetamise projektikonkursi kavandamine ja läbiviimine (taotlemine, teavitused, taotlejate nõustamine, kommunikatsiooni ja mentorluse korraldamine).

Koolitusprogrammi läbiviimisega suurendame süsteemselt kohalikul tasandil noortega töötavate spetsialistide pädevusi noorte omaalgatuste toetamisel; leiame üles peamised kitsaskohad, mis takistavad omavalitsusi noorte omaalgatuste toetamisel ja suuname kohalikke omavalitsusi noorte omaalgatuste toetamisega seotud kogemusi jagama ning väärtustama.

Rida 9.73 programmi tegevus: Noorte kodanikuosaluse toetamine ja õiguste kaitsmine (OSA)

Programmi tegevuse eesmärk: Noorte õiguste kaitsmine riigis on järjepidev ning noorte aktiivne kodanikuosalus toetatud.

Tabel 76. Programmi tegevuse noorte kodanikuosaluse toetamine ja õiguste kaitsmine (OSA) 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Osalusvormide arv Allikas: Harno	85,00	79,00
Toimiva osaluskoguga kohalike omavalitsuste osakaal (%) kõigist omavalitsustest Allikas: Harno	59,00%	90,00%
15–26-aastaste noorte osakaal, kes on osalenud organiseeritud vabatahtlikus tegevuses (%) Allikas: Statistikaamet, Eesti Tööjõu Uuring	26,50%	24,00%
18–26-aastaste kandidaatide osakaal kõigist kohalikest omavalitsuste volikogu valimiste kandidaatidest (%) Allikas: Statistikaamet	5,40% (2021)	n/a

Osalusvormide (nt noortevolikogud, noorteühingud, õpilasesindused) arvu kasv näitab, kui mitmekesised ja kättesaadavad on noorte jaoks võimalused ühiskonnaelus kaasa rääkida, ning programmi tegevused loovad selleks vajaliku toe. Toimiva osaluskoguga KOV-ide osakaalu suurenemine peegeldab KOV-ide valmisolekut ja suutlikkust noori otsustusprotsessidesse kaasata, mida toetatakse teadlikkuse tõstmise ja parimate praktikate levitamise kaudu. 18–26-aastaste kandidaatide osakaalu kasv KOV valimistel (2025. a siht 7,9%) viitab sellele, et noored tunnevad end poliitilistes protsessides osalemiseks piisavalt võimestatuna – seda toetavad programmi tegevused, mis arendavad noorte huvikaitset ja ühistegevust. Organiseeritud vabatahtlikus tegevuses osalenud noorte osakaal peegeldab noorte kodanikuteadlikkust ja kogukondliku aktiivsust.

Tabel 77. Programmi tegevuse noorte kodanikuosaluse toetamine ja õiguste kaitsmine (OSA) eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.73	Noorte kodanikuosaluse toetamine ja õiguste kaitsmine (OSA)	-760	-989	-918	70	-7%
9.74	Muud toetused	-760	-989	-918	70	-7%

Tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 40 tuhande euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid.

Tegevuste kirjeldus

Tegevuse raames toetatakse noorteühinguid ja noorte osalusprogramme.

Ühingute toetamiseks viiakse läbi taotlusvoore vastavalt ministri kehtestatud määrustele ja ministeeriumis kehtestatud taotluskorrale. Noorteühinguid rahastatakse (0,6 mln eurot), et pakkuda noortele mitmekülgseid arenguvõimalusi mitteformaalse õppe keskkonnas (sh sotsiaal-emotsionaalsed oskused; kriitilise analüüsi ja probleemilahendamise oskused; meeskonnatöö). Lisaks arendatakse noorsootöö kaudu noortes kodanikuaktiivsuse, väärtuskasvatuse, ühiskondliku sidususe ja tuleviku toimekindlust toetavaid oskuseid (sh nt digi-, kliimapädevused). Noorsootöö hõlmab ka noorte vaimse tervise hoidmist ja probleemide süvenemise ennetamist. Noorte osalusprogrammi rahastatakse (0,3 mln eurot), et korraldada osalusvõrgustikke, kus koondatakse ja levitatakse parimaid kaasamispraktikaid, arendades seeläbi kohalike omavalitsuste kaasamisvõimekust.

Rida 9.75 programmi tegevus: Noorsootöö kättesaadavuse ja kvaliteedi arendamine (ISE)

Programmi tegevuse eesmärk: Kvaliteetne noorsootöö (sh noorte huviharidus) on kättesaadav üle Eesti ning loob kõigile noortele võimalused mitmekülgseks arenguks, eduelamusteks, kogemuste pagasi rikastamiseks ja iseseisvumiseks.

Tabel 78. Programmi tegevuse noorsootöö kättesaadavuse ja kvaliteedi arendamine (ISE) 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kohalike omavalitsuste osakaal (%), kus noorsootöö teenused on vähemalt „edasijõudnu“ tasemel Allikas: RaM Minuomavalitsus.ee	55,70% (2023)	50,00%
Noorsootöö teenustega rahul olevate noorte osakaal (%) Allikas: Uuring "Noorsootöös osalevate noorte rahulolu noorsootöoga"	90,00% (2020)	90,00%
Noortevaldkonna korraldamise kvaliteedi hindamise läbinud kohalike omavalitsuste osakaal (%) Allikas: Harno, Eesti Noorsootöötajate Kogu	30,00%	55,00%

KOV-ide osakaal, kus noorsootöö teenused on vähemalt „edasijõudnu“ tasemel, peegeldab noortevaldkonna töötajate pädevust ja kohaliku tasandi süsteemset arendust, mida toetab kutsesüsteemi arendamine ja võrgustikutöö. Noorsootöö teenustega rahul olevate noorte osakaal näitab, kuivõrd vastavad teenused noorte ootustele ja vajadustele, mida mõjutavad nii teenuste kvaliteet, kättesaadavus kui ka noorte teadlikkus oma võimalustest – seda toetab noorteinfo arendamine ja rahvusvaheliste praktikate rakendamine. Noortevaldkonna korraldamise kvaliteedi hindamismudel on töövahend KOV-idele, mille abil saab kaardistada kohaliku tasandi noortevaldkonna tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi. Mudel aitab kehtestada ühtse standardi kvaliteetsele noorsootööle, huviharidusele ja –tegevusele, et noored üle Eesti saaksid kvaliteetset teenust.

Tabel 79. Programmi tegevuse noorsootöö kättesaadavuse ja kvaliteedi arendamine (ISE) eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.75	Noorsootöö kättesaadavuse ja kvaliteedi arendamine (ISE)	-4 371	-3 696	-3 174	522	-14%
9.76	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 232	-1 183	-675	508	-43%
9.77	Muud toetused	-3 134	-2 513	-2 500	13	-1%

Tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 0,4 mln euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid. Tegevuse eelarve vähenemine on seotud strateegiliste partnerite ja valdkonna arendustegevustega seotud rahastuse vähenemisega.

Tegevuste kirjeldus

Tegevuse all toetatakse noorte huvihariduse ja –tegevuse mitmekesistamist ja kättesaadavuse parandamist, milleks on ette nähtud 12,4 mln eurot. Sellest riiklikust toetusest moodustab 9,2 mln eurot kohalikele omavalitsustele eraldatav toetus, mis on kavandatud riigieelarves Vabariigi Valitsuse kulude all ja ei sisaldu HTM-i programmi eelarves. Huviala valdkonna strateegiliste partnerite rahastusega (0,5 mln eurot) toetatakse noori oma huvialade leidmisel ja luuakse võimalused meelepäraste huvialade ja annetega tegelemiseks kvaliteetse ja mitmekesise huvihariduse pakkumise kaudu. 1,3 mln eurot eraldatakse noorte püsi- ja projektlaagrite toetuseks, et muuta laagrites osalemine noortele kättesaadavamaks, tõsta laagrikorraldajate ja -kasvatajate pädevust ning arendada laagrite kvaliteeti. Noorsootööühingute toetamisega (0,3 mln eurot) muudetakse noorsootöö meetodid kaasaegseks ja luuakse keskkond, kus noortega töötavad professionaalse ettevalmistusega väärtustatud spetsialistid. Avatud taotlusvooru kaudu toetatakse 0,4 mln euroga noorsootööd kohalikul tasandil. Noortevaldkonna arengukava strateegiliste eesmärkide saavutamist (sh riiklik noorteinfo ja -seiresüsteem) ja tunnustuskonkursi korraldamist toetatakse 0,7 mln euroga.

Rida 9.78 programmi tegevus: Noortele ühiskonnas võrdsete võimaluste tagamine (KINDLUS)

Programmi tegevuse eesmärk: Noorte üksijäämist ja eemaldumist märgatakse ning ennetatakse kindlustunnet suurendava turvavõrgustiku abil.

Tabel 80. Programmi tegevuse noortele ühiskonnas võrdsete võimaluste tagamine (KINDLUS) 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
15–26-aastaste noorte osakaal (%), kes hindavad, et tugi on kättesaadav Allikas: Statistikaamet, Eesti Tööjõu Uuring	90,00%	90,00%
15-29-aastaste osakaal (%), kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel (NEET-staatuses noored) Allikas: Statistikaamet	11,00%	10,20%

Noorte riskikäitumise ja tõrjutusriski ennetamise tegevused, sealhulgas mobiilse noorsootöö ja spordipõhise huvitegevuse arendamine, loovad eeldused, et rohkem noori, eriti riskioludes elavaid, jõuaksid tagasi haridusse või tööturule. See toetab otseselt NEET-noorte osakaalu vähenemist. Vaimse tervise toetamise programm haridusasutustes aitab noortel paremini toime tulla vaimsete ja emotsionaalsete väljakutsetega, mis on oluline tegur, et tugi oleks noorte jaoks sisuliselt kättesaadav – seda kajastab mõõdik, mis hindab noorte hinnangut tugiteenuste kättesaadavusele. Tööoskuste ja teadmiste arendamine suurendab noorte konkurentsivõimet tööturul, vähendades riski jääda NEET-staatusesse.

Tabel 81. Programmi tegevuse noortele ühiskonnas võrdsete võimaluste tagamine (KINDLUS) eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.78	Noortele ühiskonnas võrdsete võimaluste tagamine (KINDLUS)	-1 747	-3 835	-3 850	-15	0%
9.79	Tööjõu- ja majandamiskulud	-483	-2 718	-2 757	-39	1%
9.80	Muud toetused	-1 264	-1 116	-1 093	24	-2%

Tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 27 tuhande euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid.

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevuse eelarvest 3,5 mln eurot rahastatakse välisvahenditest, mille abil käivitatakse tegevused NEET-staatuses ja NEET-staatuse riskis olevate noorte toetamise eesmärgil. Toetatakse NEET-staatuses ja NEET-staatuse riskis olevaid noori, et NEET-staatuses noored jõuaksid tagasi haridusse või tööturule ning et NEET-staatuse riskis olevad noored ei langeks NEET-staatusesse. Tegevuste elluvijateks ning partneriteks on riigiasutused, avalik-õiguslikud ülikoolid ning mittetulundusühing. Põhihariduse ja madalama haridustasemega

noorte puhul on õppimiskohustuse reformi valguses oluline, et noorte haridustee ei katkeks. Lisaks alustatakse tugisüsteemi loomisega teenusepakkujatele ja omavalitsustele noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse teenustele loodud kvaliteediraamistiku rakendamiseks. Oluline on võimaldada noortele juurdepääs kvaliteetsetele noortevaldkonna teenustele. Toetus summas 0,4 mln eurot suunatakse noortemalevatele, mille läbi pakutakse noortele esmast töökogemust ning valmistatakse neid ette tööellu sisenemiseks.

3.8.3.3 Tulemusvaldkond Riigivalitsemine

3.8.3.3.1 Arhiivindusprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Ühiskonnale olulise teabe kestlik säilitamine, kasutamine ning kodanike õiguste tõendamine

Asutused, kes viivad programmi ellu: Rahvusarhiiv

Tabel 82. Arhiivindus programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välis- toetus koos riigieelarvelise kaasfinants eeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
9.82	Arhiivindusprogramm	-9 745	-9 580	0	0	-165	0
9.83	Arhivaalide kogumine, säilitamine ja juurdepääsu tagamine	-9 745	-9 580	0	0	-165	0

Rida 9.83 programmi tegevus: Arhivaalide kogumine, säilitamine ja juurdepääsu tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada arhivaalide kogumine, säilitamine ja neile juurdepääs

Tabel 83. Programmi tegevuse arhivaalide kogumine, säilitamine ja juurdepääsu tagamine mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Arhiivipedagoogilistes tegevustes osalenute arv (inimest aastas) Allikas: Rahvusarhiiv	16551	18000
Rahvusarhiivi virtuaalse uurimissaali külastuste arv (mln korda) Allikas: Rahvusarhiiv	1,81	1,50

Rahvusarhiivi teaduspublikatsioonide arv (tk. aastas)	7	7
Allikas: Rahvusarhiiv		

Arhiivipedagoogilistes tegevustes osalenute arvu kasv peegeldab Rahvusarhiivi panust üldhariduse, kõrghariduse ning täiskasvanuhariduse toetamisele. Virtuaalse uurimissaali külastuste arv näitab Rahvusarhiivi digiteenuste kättesaadavust ja kasutajasõbralikkust – süsteemide arendamine ja koostöö partneritega toetavad selle mõõdiku kasvu, muutes arhiivi infoühiskonna lahutamatuks osaks. Teaduspublikatsioonide arv näitab arhiivi teaduslikku aktiivsust ja panust uue teadmise loomisse.

Tabel 84. Programmi tegevuse arhivaalide kogumine, säilitamine ja juurdepääsu tagamine eelarve ja dūnaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.83	Arhivaalide kogumine, säilitamine ja juurdepääsu tagamine	-9 464	-11 646	-9 745	1 901	-16%
9.84	Tööjõu- ja majandamiskulud	-9 447	-11 631	-9 730	1 901	-16%
9.85	Muud toetused	-16	-15	-15	0	0%

Programmi tegevuse 2025. aasta kasutada olevad vahendid sisaldavad 2024. aastast ülekantud vahendeid 2,5 mln eurot.

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevuse eelarve 9,7 mln eurot jaotub: liikmemaksud ja muud toetused 0,15%, tööjõukulud 58,89% ning majandamiskulud 40,95%. Tööjõukuludele lisandus Vabariigi Valitsuse otsusega kultuuritöötajate palgatõusu 0,49 mln eurot. Majandamiskuludest suurem osakaal 61,68% on kuue kinnistu ülalpidamiskulud (sh Rahvusraamatukogu, Tõnismägi 2/Endla 3), kus paiknevad Rahvusarhiivi kogud ja 19,29% Rahvusraamatukokku kolimisega seotud majandamiskulud. 2026. aastal koondatakse ca 10 teenistuja, mis vähendab Rahvusarhiivi võimekust arhivaalide vastuvõtul ning lühendada tuleb uurimissaalide lahtiolekuaegu. Aeglustatakse või peatatakse osa arendusprojekte (voogedastusplatvorm Arkaader, Meediateek, kaartide infosüsteem). Arhivaalide digiteerimine toimub ainult otselaekuvate välisvahendite projektide olemasolul.

Rahvusarhiivi suurimad väljakutsed on 2026. aastal - arhiivi avalike teenuste kvaliteedi hoidmine 2024. aasta taseme lähedal ning arhiivi tööprotsesside ja teenuste kiire käivitamine Rahvusraamatukogu hoones.

3.8.3.4 Tulemusvaldkond Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus

3.8.3.4.1 Teadussüsteemi programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti teadus on kõrgetasemeline, mõjus ja mitmekesine.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Haridus- ja Teadusministeerium ning SA Eesti Teadusagentuur (ETAG), Eesti Kirjandusmuuseum ning Eesti Keele Instituut.

Tabel 85. Teadussüsteemi programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavavad maksud
9.87	Teadussüsteemi programm	-215 462	-196 534	0	-18 163	-765	0
9.88	Teadusasutuste ja teadlaskonna arengu toetamine	-199 279	-180 374	0	-18 163	-743	0
9.92	Teadustaristu kvaliteedi ja kättesaadavuse kindlustamine	-16 183	-16 161	0	0	-23	0

Rida 9.88 programmi tegevus: Teadusasutuste ja teadlaskonna arengu toetamine

Programmi tegevuse eesmärk: Toetada positiivselt evalveeritud teadusasutustes ja kõrgkoolides tehtavat teadus- ja arendustegevust ning teadussüsteemi toimimist toetavaid tegevusi, sh tagada võimalused osalemiseks rahvusvahelises teaduskoostöös.

Tabel 86. Programmi tegevuse teadusasutuste ja teadlaskonna arengu toetamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kõrgetasemeliste publikatsioonide arv teadlaste ja inseneride arvu kohta Allikas: Eesti Teadusinfosüsteem (ETIS), Statistikaamet	1,40 (2023)	1,40
Eesti edukus EL teadus- ja arendustegevuse raamprogrammis Euroopa Horisont: koht riikide võrdluses võidetud lepingute mahu alusel SKP kohta, % EL keskmisest, kusjuures EL = 100 Allikas: eCorda, Eurostat	3. koht riikide võrdluses (296) (2024)	Top 5
EL teadus- ja arendustegevuse raamprogrammis Euroopa Horisont projektides osalevate Eesti organisatsioonide arv Allikas: eCorda	186	174

Kõrgetasemeliste publikatsioonide arv teadlaste ja inseneride arvu kohta näitab teaduse kvaliteeti, kuid tuleb tähele panna, et kuna teadlaste arv kasvab ennekõike erasektoris, kus publitseerimine pole nii oluline, võib see näitajat vähendada.

Eesti teadlaste konkurentsivõimet rahvusvahelises TA-tegevuses mõõdetakse läbi edukuse EL teadus- ja arendustegevuse raamprogrammis Euroopa Horisont. Mida rohkem on Eestist osalevaid organisatsioone ning mida edukamad on nad toetuste taotlemisel, seda kõrgemaks võime lugeda Eesti teaduse taseme ning seda enam suudame ära kasutada rahvusvahelise teadus- ja arenduskoostöö potentsiaali.

Tabel 87. Programmi tegevuse teadusasutuste ja teadlaskonna arengu toetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.88	Teadusasutuste ja teadlaskonna arengu toetamine	-185 923	-202 610	-199 279	3 331	-2%
9.89	Tööjõu- ja majandamiskulud	-10 859	-11 062	-6 468	4 594	-42%
9.90	Sotsiaaltoetused	-383	-472	-472	0	0%
9.91	Muud toetused	-173 092	-191 076	-192 339	-1 263	1%

Tegevuse eelarve muutust mõjutavad enim kaks tegurit. Esiteks, uue valdkonna alusseaduse kohaselt liigub äriühingutest teadus- ja arendusasutuste tegevustoetuse maksmise kohustus Haridus- ja Teadusministeeriumilt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile. Kohustuse täitmiseks on 6,06 mln eurot viidud teadussüsteemi programmist teadmussiirde programmi. Teiseks suurenevad kulud doktoriõppe reformi tõttu, kuna nooremteadurina võetakse tööle viimane neljas vastuvõtt doktorante ja kasvab ka riigi rahastatud doktoriõppe kohtade arv. Võrreldes 2025. aastaga tähendab see riigieelarvele 6,5 mln eurot suuremat kulu.

Välisetoetustest suurendatakse Mobilitas 3.0 mahtu 5 mln euro võrra, et kaasfinantseerida 2026. aastal algavaid uusi Teamingu projekte.

2025. aasta kasutada olevad vahendid sisaldavad ka 2,9 mln eurot üle kantud kulusid. Kahe aasta baaseelarvete võrdluses toimub mõningane mahu kasv.

Tegevuste kirjeldus

Teadusasutuste tegevustoetuseks (kuni 2025. aastani baasfinantseerimine) on ministeeriumi eelarves ette nähtud 53,2 mln eurot, mida on 6,06 mln eurot vähem kui 2025. aastal. Erinevus tuleneb uue Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse jõustumisest. Muudatusega läheb äriühinguna tegutsevatele evalveeritud teadus- ja arendusasutustele tegevustoetuse maksmise kohustus üle Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile. Selleks vajalikud vahendid viiakse eelarves üle teadmussiirde programmi ja nende eelarvesse.

Kahe ministeeriumi peale kokku jääb teadusasutuste tegevustoetuse kogumaht eelmise aastaga võrreldes samaks (59,3 mln eurot).

Riigi rakenduskõrgkoolide teadus- ja arendustegevuse võimekuse toetuseks kavandatakse 1,7 mln eurot aastas, sama palju kui 2025. aastal. Toetus on oluline, et tagada kõrgharidusõppe kvaliteediks vajalik teadus- ja arendustegevus, eelkõige rakendusüuringute võimekuse loomise kaudu, mis toetaksid ettevõtlust ja ühiskonna vajadusi.

Riiklikeks uurimistoetusteks, millega rahastatakse konkursipõhiselt kõrgetasemelist teadus- ja arendustegevust, kavandatakse 2026. aastal 59,3 mln eurot. Vahendite maht jääb kolmandat aastat samale tasemele. Uurimistoetused on koos teadusasutuste tegevustoetusega üks kahest teaduse rahastamise põhiinstrumendist, mille kaudu tagatakse süsteemi konkurentsivõime.

Noorteadlaste järelkasvu kindlustamiseks jätkatakse doktorantide palkamist nooremteaduri ametikohtadele (doktoriõppe reform). Nooremteadurite palgatoetuseks eraldatakse 2026. aastal 28,2 mln eurot, mida on 6,5 mln eurot rohkem kui aasta varem. Nooremteaduri töötasu arvestatakse Rahandusministeeriumi suvises majandusprognosis toodud keskmise brutopalgalausel. Alates 2026. aastast suureneb ka riigi rahastatud uute doktoriõppekohtade arv 300-lt 350-le aastas. Doktoriõppe reform loob eeldused teadus- ja arendustöötajate arvu kasvuks, mis on vajalik teaduspõhise ühiskonna ja majanduse arenguks.

Teaduse tippkeskuste rahastamiseks on planeeritud 10 mln eurot, sama palju kui 2025. aastal. Tippkeskused on Eesti teaduse lipulaevad, mis ühendavad erinevate teadusasutuste parimaid uurimiserühmi ja keskenduvad ühiskonna vajadustest lähtuvate keeruliste ja suure kasupotentsiaalidega teadusküsimuste lahendamisele.

Ministeeriumi poliitikakujundust toetavaks valdkondlikuks teadus- ja arendustegevuseks kavandatakse teadussüsteemi programmist 4,3 mln eurot, mis jääb samale tasemele. Eestikeelsele õppele üleminekut toetavat teadus- ja arendustegevust rahastatakse ka haridus- ja noorteprogrammist. Teadussüsteemi programmist rahastatakse eesti keele, kultuuri, keeletehnoloogia ja hariduse programme ning fookusvaldkonna „Elujõuline Eesti ühiskond, keel ja kultuuriruum“ eesmärgi. Samuti toetatakse viipekeele siit uurimist ja õpetamisega seotud teadustööd.

Teaduse populariseerimiseks ja teadushariduseks kavandatakse 2026. aastal 2,4 mln eurot, mida on 0,4 mln eurot vähem kui aasta varem. 1,1 mln eurot sellest tuleb välisvahenditest (Teame 3.0) Tegevuste eesmärk on suurendada teadusteadlikkust ühiskonnas, toetada noorte huvi teaduse ja tehnoloogia vastu ning tagada teadlaste järelkasv. Siit toetatakse teaduskeskuse AHHA tegevust, antakse välja teaduspreemiaid, rahastatakse teadussaate „Rakett 69“ tootmist, õpilaste teadusfestivali korraldamist jm.

Teadussüsteemi haldamiseks ja arendamiseks eraldatakse 2026. aastal 6,8 mln eurot. Nendest vahenditest toetatakse Eesti Teaduste Akadeemia, Eesti Teadusagentuuri ja teiste koostööpartnerite tegevust ning kaetakse riigi teadus- ja arendusasutuste valdkondliku

teadustegevuse ja tegevuskulude vajadused. Lisaks planeerib Eesti Kirjandusmuuseum 66 000 eurot omatuludega seotud kulusid.

Riiklikult kaasrahastatakse EL raamprogrammi „Teaming for Excellence“ projekte, mille eesmärk on koos Euroopa juhtivate teadusasutustega luua silmapaistva tasemega uusi tippkeskusi madalama innovatsioonivõimekusega riikides. Selleks on kavandatud kokku 10,9 mln eurot, sh 6,6 mln eurot välisvahenditest. Toetust saavad kolm projekti: kohalike omavalitsuste probleemidele lahenduste piloteerimine (Tark Linn), suurandmetel põhinev biotööstuse rakurakenduste arendamine (DigiBio) ning personaalmeditsiini rakenduste arendamine (TeamPerMed).

Teadlaste järelkasvu tagamiseks ja talentide Eestisse (tagasi) toomiseks eraldatakse 5,1 mln eurot Mobilitas 3.0 programmi raames, mille kaudu toetatakse järeldoktooreid ja tagasipöörduvaid teadlasi ning luuakse stiimuleid Euroopa Teadusnõukogu granditaotluste ettevalmistamiseks. Lisaks on reserveeritud siit 5 mln eurot, et kaasfinantseerida 2026. aastal algavaid uusi Teamingu projekte.

Eesti teadlastele ja innovaatoritele rahvusvahelise koostöö parimate võimaluste tagamiseks on Eesti ühinenud mitmete rahvusvaheliste teadusorganisatsioonide ja taristutega. Haridus- ja teadusministeeriumi eelarvest kaetakse muu hulgas Eesti liikmelisusest tulenevad kohustused Euroopa Neutronkiirgusallika (ESS) rajamisel ja ülalpidamisel, Euroopa Kõrgjõudlusega andmetöötlemise ühisetevõtte (EuroHPC) ning Euroopa Molekulaarbioloogia Labori (EMBL) tegevustes. Teadussüsteemi väliskoostöö tegevusteks on 2026. aasta eelarvesse kavandatud kokku 6,3 mln eurot.

Tegevus sisaldab tulemusvaldkonnaga seotud ministeeriumi haldus- ja juhtimiskulusid summas 3,81 mln eurot, sh välistoetustest 0,24 mln eurot ühtekuuluvuspoliitika fondide (ÜKP) 2021+ perioodi tehniline abi.

Rida 9.92 programmi tegevus: Teadustaristu kvaliteedi ja kättesaadavuse kindlustamine

Programmi tegevuse eesmärk: Kindlustada kõrgel tasemel teadustöö tegemiseks vajalik ligipääs kvaliteetsele teadustaristule ja taristu teenuste arendamine ja pakkumine.

Tabel 88. Programmi tegevuse teadustaristu kvaliteedi ja kättesaadavuse kindlustamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Täiustatud uuringutealase taristuga asutustes töötavate teadurite arv (mõõdik vähemalt kuni 2023. a) Allikas: -	1176 (kumulatiivselt 2014-2022) (2023)	n/a

2024. a mõõtmist ei toimunud, kuna SF periood lõppes. Plaanis on välja töötada teadustaristu kasutamist näitav mõõdik, mille metoodika, baas- ja sihttasemed seatakse hiljemalt 2026. aastaks.

Tabel 89. Programmi tegevuse teadustaristu kvaliteedi ja kättesaadavuse kindlustamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.92	Teadustaristu kvaliteedi ja kättesaadavuse kindlustamine	-16 140	-16 549	-16 183	366	-2%
9.93	Tööjõu- ja majandamiskulud	-553	-1 232	-715	517	-42%
9.94	Muud toetused	-15 587	-15 316	-15 468	-151	1%

2026. aastal väheneb teadustaristu kvaliteedi ja kättesaadavuse kindlustamise eelarve 0,4 mln euro võrra: investeringutoetused suurenevad 0,15 mln euro võrra, kuid tööjõu- ja majandamiskulud vähenevad 0,5 mln euro võrra IKT tegevuste arvelt.

Tegevuste kirjeldus

Riikliku tähtsusega teadustaristu teekaardile kantud objekte toetatakse, et tagada nende teenuste teaduspõhine tase ja jätkusuutlikkus ning suurendada kättesaadavust nii avalikule, era- kui ka kolmandale sektorile. Nendeks eesmärkideks eraldatakse 7,5 mln eurot, sh juurdepääsuks rahvusvaheliselt olulistele teadustaristutele. See võimaldab Eesti teadlastel kasutada maailma tipptasemel taristuid ja osaleda juhtivate teadusorganisatsioonide töös, sealhulgas Euroopa Tuumauuringute Organisatsioonis (CERN), Euroopa Kosmoseagentuuris (ESA), European Spallation Source'is (ESS) ja rahvusvahelise katsetermotuumareaktori (ITER) projektis. Võrreldes 2025. aastaga kasvab nende tegevuste eelarve 0,3 mln euro võrra.

7,9 mln eurot eraldatakse selleks, et tagada teadlastele juurdepääs teaduskirjandusele, rahvusvahelistele teadusandmebaasidele ja ajakirjadele. Teadusraamatukogud on teadlaste ja üliõpilaste jaoks keskne tugistruktuur, mis tagab ligipääsu erialasele kirjandusele ja teadusinfot vahendavatele teenustele.

Sellelt eelarverealet toetatakse 1 mln euro ulatuses tegevustoetuse kaudu ka väiketaristuid.

Teadustaristu kvaliteedi ja kättesaadavuse kindlustamiseks planeeritakse IT süsteemide kulude eelarvet 0,72 mln eurot. (EENet pakub haridus-, teadus-, kultuuriasutustele Interneti püsiühendust).

3.8.3.4.2 Teadmussiirde programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti areng tugineb teaduspõhiste ja innovaatilistele lahendustele.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Haridus- ja Teadusministeerium (HTM), Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM), Eesti Teadusagentuur (ETAG), Haridus- ja Noorteamet (Harno), Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (EIS), Sihtasutus Tallinna Teaduspark Tehnopol (Tehnopol), AS Metrosert, AS Smartcap.

Tabel 90. Teadmussiirde programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarvelikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavavad maksud
9.95	Teadmussiirde programm	-42 916	0	0	-42 916	0	0
9.96	Sektoritevahelise teadmussiirde toetamine	-42 916	0	0	-42 916	0	0

Rida 9.96 programmi tegevus: Sektoritevahelise teadmussiirde toetamine

Programmi tegevuse eesmärk: Ühiskonna ja majanduse vajadustele vastava teadus- ja arendustegevuse võimekuse kasvatamine.

Tabel 91. Programmi tegevuse sektoritevahelise teadmussiirde toetamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Erasektori poolt rahastatud avaliku sektori teadus- ja arendustegevuse kulutuste osakaal, % Allikas: Statistikaamet	5,9% (2023)	11,5%
Era- ja avaliku sektori ühispublikatsioonide arv mln elaniku kohta, tase EL keskmisest (EL keskmine = 100) % Allikas: European Innovation Scoreboard	187%	201%
Sotsiaalmajanduslikele rakendustele suunatud kulutuste osakaal riigieelarves planeeritud TA eraldistest, % Allikas: Statistikaamet, HTM arvutused	25% (2022)	28%
Doktorikraadiga teadlaste ja inseneride arv 1000 tööealise elaniku kohta Allikas: Statistikaamet	3,8 (2023)	3,5

Mõõdikud näitavad, kuivõrd peab erasektor avalikus sektoris tehtavat teadus- ja arendustegevust oluliseks ja panustab sellesse, kui tõhus on era- ja avaliku sektori koostöö, kuidas kasvab teadus- ja arendustegevusega tegelevate inimeste arv ning mil määral otsitakse teadus- ja tehnoloogiasiirde kaudu lahendusi ühiskonna ja majanduse väljakutsetele. Eesmärk on tugevdada riigi rolli teaduse strateegilisel suunamisel ning suurendada teadus- ja arendusasutuste võimekust rakendusuuringute läbiviimiseks ühiskonna ja majanduse vajaduste lahendamisel.

Tabel 92. Programmi tegevuse sektoritevahelise teadmussiirde toetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
9.96	Sektoritevahelise teadmussiirde toetamine	-17 664	-32 764	-42 916	-10 152	31%
9.97	Tööjõu- ja majandamiskulud	-334	-39	-40	-1	2%
9.98	Muud toetused	-17 330	-32 725	-42 876	-10 151	31%

2026. aastal suureneb välisvahendite toel elluviidavate tegevuste maht 10 mln euro võrra.

Tegevuste kirjeldus

Teadmussiirde programmi toetusi antakse eelkõige TAIE fookusvaldkondades, eesmärgiga arendada teadus- ja arendustegevuse võimekust kokkulepitud prioriteetsetes suundades vastavalt ettevõtete ja ühiskonna vajadustele. Tegevusi rahastatakse ainult välistoetustest.

Kasvava teadus- ja arendustegevuse nõudluse katmiseks TAIE fookusvaldkondades jätkatakse temaatiliste teadus- ja arendusprogrammide (TemTA) projekte, milleks on 2026. aasta eelarves kavandatud 15,1 mln eurot. Aasta alguses uuendatakse fookusvaldkondade teekaarte ning viiakse läbi teine taotlusvoor. Programmi teises etapis toetatakse projekte, mis keskenduvad teadustöö tulemuste rakendamisele.

Teadus- ja arendusasutuste ja kõrgkoolide teadmussiirde võimekuse arendamiseks:

Jätkatakse õiglase ülemineku tegevuste raames Ida-Virumaa ettevõtlusele vajalike teadusvõimekuste ja -teenuste arendamist kohaliku teadusvõrgustiku konsortsiumi kaudu. Eesmärk on suurendada teadus- ja arendustöötajate hulka ja kompetentsi piirkonnas, arendada välja sealset ettevõtlust toetavaid uurimissuundi ning tõsta teadus- ja arendustaristu mahtu ja kvaliteeti piirkonnas asuvates ülikoolide kolledzites. Nendeks tegevusteks on 2026. aastaks kavandatud 6,6 mln eurot.

Jätkatakse ASTRA+ toetuste rakendamist, et arendada teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide teadmussiirde ja ettevõtluskoostöö võimekust. Toetatakse ettevõtliku kõrgkooli ja teadusasutuse arendamiseks vajalikke tegevusi, sh teadmussiirde pädevuste suurendamist töötajate seas, tõhusate juhtimissüsteemide ja -teenuste loomist ning intellektuaalomandi kaitse ja kommercialiseerimise võimekuse tugevdamist. Samuti edendatakse võrsettevõtlust (*spin-off*) ja jätkusuutlikke turupõhiseid teadmussiirde mudeleid ning soodustatakse asutuste vahelist koostööd (Adapter-tüüpi teenused, ühislaborid, testkeskkonnad ja demoalad). Toetatakse nii programmilisi ühistegevusi kui asutusepõhiseid ettevõtmisi. 2026. aastaks on planeeritud 9,4 mln eurot.

Riigiasutuste teadus- ja arendusalase võimekuse suurendamiseks rahastatakse välisvahenditest valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamise toetusmeetme (RITA+) kaudu

interdistsiplinaarseid rakendusuuringuid, ministeeriumite vajadusest lähtuvaid aktuaalseid ning kiiret sekkumist vajavaid rakendusuuringuid, toetatakse teadusnõunike ja arendusnõunike palgakulusid ja võrgustikuga seotud tegevusi (koolitused jms). Kokku on selleks eelarvesse planeeritud 3,9 mln eurot.

Jätkatakse teadusasutuste ja ettevõtlussektori vahelise töötajate liikuvuse toetamist, et soodustada teadlaste liikumist ettevõtlusesse ning tugevdada ettevõtete oskusteadustulemusi rakendada. Samuti kasvab teadusasutustes ettevõtluskogemusega teadlaste arv, mis aitab paremini ühiskonna vajadustest lähtuvat teadustööd planeerida. Laiendatakse sektoritevahelise liikuvuse meetmeid, sealhulgas ettevõtluskogemusega inimeste kaasamist kõrgkoolide õppe- ja teadustegevusse ning ülikoolide ja tööandjate koostöödoktorantuuri, kus doktoritöö valmib tihedas koostöös ettevõtte või asutusega. Nendeks tegevusteks on välisvahenditest kavandatud 2 mln eurot.

2026. aastal käivitatakse teadus- ja arendustegevuse kaitsevaldkonna võimestamiseks uus meede, mille eesmärk on arendada kaitsetehnoloogia testimis- ja sertifitseerimisvõimekust ning suurendada tehisaru rakendamise võimalusi laiapõhjalises riigikaitstes. Selleks on 2026. aastal kavandatud 5,9 mln eurot.

Õpetajate palkade kujundamine

Õpetajate palgafond suureneb 10%. Õpetajate palga alammäär kerkib 8,2% ja 2% suureneb diferentseerimise osa. Õpetaja palga alammäär on järgmisel aastal 1970 eurot ja arvestuslik keskmine palk 2403 eurot.

Õpetajate tööjõukulude toetuse arvestamisel lähtutakse neljast komponendist:

- õpetaja töötasu alammäärast, mis lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-st 76 kehtestatakse Vabariigi Valitsuse määrusega. Õpetaja palga alammäär tõuseb 1820 eurolt 1970 euroni.
- Õpetaja tööjõukulu arvestatakse ühe õpetaja ametikoha kohta mahus, mis võimaldaks maksta brutopalgana keskmiselt 2403 eurot kuus. Õpetaja töötasu alammäärale lisatakse 22% palga diferentseerimiseks koolipidaja ja kooli tasandil.
- kohalikele omavalitsustele ja erakoolidele eraldatava toetuse arvestamise aluseks on Eesti hariduse infosüsteemi (EHIS) järgne õpilaste arv planeeritavale aastale eelneva aasta 10. novembri seisuga ning põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 82 lõikes 3 toodud tingimused. Riigikoolidele kinnitab eelarve haridus- ja teadusminister.
- Selleks, et toetada riikliku õppekava täitmist ja üldhariduse kättesaadavust kõikides valdades ja linnades, lähtutakse toetuse arvestamisel täiendavalt koefitsientidest, mis arvestavad riikliku õppekava, õppevormi ja õppekeele, hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse erisustega, klassitäitumuse arvestuslike nõuetega ning õpilaste arvuga valdade ja linnade haldusterritooriumil asuvates koolides.

Õpetajate tegelik töötasu sõltub riigi poolt eraldatavatest vahenditest, koolipidajate rahalisest lisapanusest ja ka asjaolust, kas koolipidajad teevad otsuseid koolivõrgu korrastamiseks ning viivad õpetajate ametikohtade arvu kooskõlla valdavalt kahanevate õpilaste arvudega.

Haridus- ja Teadusministeerium seirab õpetaja palga suurust kahel viisil:

- arvestusliku keskmise palgana, mida kohalikul omavalitsusel on võimalik maksta riigieelarveliste toetuste arvelt ühe ametikoha kohta. Metoodika keskmise palga arvestamiseks: perioodi eraldis (toetus õpetajate tööjõukuludeks, tööandja maksudeta) / vaadeldava perioodi kuude arv / õpetajate ametikohtade arv KOV-is taandatuna täistööajale (aluseks EHISe andmed, eelmise aasta 10. novembri seisuga).
- tegeliku keskmise palgana, mida KOV-id on maksnud ühe õpetaja ametikoha kohta. Metoodika tegeliku palga arvestamiseks: perioodi tegelik palgakulu (saldoandmikust) / vaadeldava perioodi kuude arv / perioodi keskmine õpetajate ametikohtade arv KOV-is taandatuna täistööajale (aluseks EHISe andmed, perioodi keskmine). Alates 2022. aastast sisaldavad tegelikud palgad ka hüvitisi.

Õpetajate ametikohtade arvu esitavad koolid Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS).

Õpetajate palgaandmetega saab tutvuda haridusandmete portaalis [Haridussilm](#).

3.8.4 Investeeringud

Tabel 93. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala					
9.100	Investeeringud kokku	-22 658	-37 130	-31 000	6 130	-17%
	Inventar	-93	-436	-320	116	-27%
	IT investeeringud	-4 247	-6 811	-3 861	2 949	-43%
	Transpordivahendid	-95	-540	-500	40	-7%
	Masinad ja seadmed	-1 358	-1 388	-968	420	-30%
	Muud investeeringud	-2 537	-992	-414	578	-58%
	Kinnisvara	-10 276	-22 347	-19 292	3 054	-14%
9.103	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-4 052	-4 616	-5 644	-1 028	22%
	Haridus- ja Teadusministeerium					
	Investeeringud kokku	-15 103	-27 649	-26 847	802	-3%
	IT investeeringud	-4 001	-6 327	-3 526	2 801	-44%
	Masinad ja seadmed	0	0	-100	-100	100%
	Muud investeeringud	-606	-188	-164	24	-13%
	Kinnisvara	-7 768	-16 517	-17 412	-895	5%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-2 716	-4 616	-5 644	-1 028	22%
	Haridus- ja Noorteamet					

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Investeeringud kokku	-108	-365	-250	115	-32%
	IT investeeringud	0	-365	-250	115	-32%
	Riigi rakenduskõrgkoolid					
	Investeeringud kokku	-4 208	-3 647	-2 600	1 047	-29%
	Inventar	-93	-436	-320	116	-27%
	IT investeeringud	-193	-19	-85	-66	356%
	Transpordivahendid	-30	-500	-500	0	0%
	Masinad ja seadmed	-911	-980	-405	575	-59%
	Muud investeeringud	-133	-117	-200	-83	70%
	Kinnisvara	-2 091	-1 595	-1 090	505	-32%
	Riigi kutseõppeasutused					
	Investeeringud kokku	-1 841	-1 552	-463	1 089	-70%
	Masinad ja seadmed	-446	-408	-463	-55	13%
	Rahvusarhiiv					
	Investeeringud kokku	-529	-3 369	-840	2 529	-75%
	Muud investeeringud	-404	-469	-50	419	-89%
	Kinnisvara	0	-2 900	-790	2 110	-73%

Tabel 94. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala investeeringute eelarve liikide vaheline võrdlus objektide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tulud est sõltuvad vahendid
	Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala						
9.100	Investeeringud kokku		-31 000	-23 310	-5 288	-1 838	-563
9.101	Haridusvõrgu korrastamine ja arendamine (sh RKAS vahendid)	Kinnisvara	-13 182	-13 182	0	0	0
9.102	Muud investeeringud kokku		-12 173	-10 128	0	-1 483	-563
	Eesti Lennuakadeemia kinnisvara	Kinnisvara	-150	-150	0	0	0
	Gümnaasiumivõrgu korrastamine	Kinnisvara	-1 132	-1 132	0	0	0
	Investeeringud haridusasutustesse	Kinnisvara	-888	0	0	-888	0
	Inventar	Inventar	-320	-200	0	0	-120
	IT investeeringud	IT investeeringud	-3 861	-3 217	0	-595	-50
	Masinad ja seadmed	Masinad ja seadmed	-968	-575	0	0	-393

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tulud, mis sõltuvad vahenditest
	Muud investeeringud	Muud investeeringud	-414	-414	0	0	0
	Transpordivahendid	Transpordivahendid	-500	-500	0	0	0
	Õppeinfrastruktuuri arendamine	Kinnisvara	-440	-440	0	0	0
	Tallinna Tehnikakõrgkooli kinnisvarainvesteering	Kinnisvara	-500	-500	0	0	0
	Eestikeelse kooli reformi riigikoolide investeeringud	Kinnisvara	-2 210	-2 210	0	0	0
	Rahvusarhiivi Rahvusraamatukogu soetused	Kinnisvara	-790	-790	0	0	0
9.103	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-5 644	0	-5 288	-356	0

Haridusvõrgu korrastamine ja arendamine (sh RKAS vahendid)

Uued riigigümnaasiumid, kaasaegne teadus- ja haridustaristu ning digilahendused.

Kinnisvarainvesteeringud on suunatud eelkõige riigikoolide kasutuses oleva kinnisvara renoveerimiseks ja põhivara parendamiseks, samuti riigi üld- ja kutsehariduskoolide taristu optimeerimiseks, koolide ohutus- ja tervisekaitsemeetmete tagamiseks, energiatõhususe suurendamiseks, õppekeskkonna kaasajastamiseks ning õpivõimaluste kättesaadavuse parandamiseks.

Vahendid Riigi Kinnisvara AS-le. Investeeringute kavandamisel ja elluviimisel tehakse tihedat koostööd Riigi Kinnisvara AS-iga (edaspidi RKAS), kes koondab esialgsed investeeringuvajadused. RKAS-i planeeritavate investeeringute maht on 13,2 mln eurot, mis on 0,83 mln euro võrra väiksem kui 2025. aasta eelarve. Vähenemine tuleneb 2025. aastasse ülekantud investeeringute eelarve jäägist.

Muud investeeringud

Eesti Lennuakadeemia kinnisvarainvesteering 0,15 mln eurot on kavandatud maa-ala pinnakatete ja rajatiste kaasajastamiseks.

Rahvusarhiivi Rahvusraamatukogu kinnisvarainvesteering 0,79 mln eurot on kavandatud Rahvusraamatukogu sisustuse erinevateks soetusteks.

Gümnaasiumivõrgu korrastamine. Riigigümnaasiumide ehituseks (keskhariduse vastutuse riigile võtmise kava) kavandatud investeeringute eelarve on 1,1 mln eurot, kasv on 0,86 mln

eurot. Eelarve on planeeritud Tallinna Tõnismäe Riigigümnaasiumi (valmimisaasta 2030) ja Tallinna Lasnamäe Riigigümnaasiumi (valmimisaasta 2031) õppehoonete projekteerimiseks ja ehitushangete ettevalmistamiseks.

Investeeringud haridusasutustesse. Välistoetuse SF 2021+meede „Hariduskeskuste piloodid ja rakendamine“ investeeringute eelarve on 0,65 mln eurot, kasv võrreldes eelmise aastaga 0,2 mln eurot. Välistoetuse SF 2021+meede „Põhikoolivõrgu korrastamine perioodil 2021-2027“ eelarve on 0,24 mln eurot, investeeringud vähenevad 0,4 mln euro võrra.

Inventari investeeringute mahu moodustab riigi rakenduskõrgkoolide õppelaborite inventari soetused. Inventari soetuseks kavandatud investeeringud vähenevad 0,1 mln euro võrra, kuna rakenduskõrgkoolid kavandavad väiksemas mahus õppelaborite soetusi.

IT investeeringud on kavandatud erinevate infosüsteemide ja digilahenduste arendamisse, sh Sisseastumise infosüsteem SAIS, Eksamite infosüsteem EIS, Õppeinfosüsteem Tahvel, Haridusandmete portaal HaridusSilm, Eesti Hariduse Infosüsteem EHIS jne. Infotehnoloogia investeeringute 2025. aasta kasutada olevad vahendid sisaldavad 2,12 mln eurot 2024. aastast üle kantud vahendeid. Välisprojektide eelarve väheneb kokku 1,04 mln eurot. Väheneb välisprojekti "Eesti keele õpe ja keeleõpe arendamine" ja lõppeb välisprojekti meetme "Õpetajate järelkasv ja areng, õpikäsitus ja -keskkonnad (kvaliteedijuhtimine)" arenduste eelarve.

Aastal 2026 suureneb omatulude arvelt tehtavate IT investeeringute eelarve 50 000 euro võrra. Samuti suureneb investeeringute baaseelarve 0,16 mln eurot. Antud summa suunati majandamiskulude eelarvest investeeringute eelarvesse seoses tarkvara arendusvajaduse suurenemisega.

Eksamite Infosüsteemi üle viimisest Haridus- ja Noorteametisse (edaspidi Harno), suunatakse Harno-le arendusteks eelarvet 0,25 mln eurot.

Masinate ja seadmete investeeringutena kajastatakse riigi kutseõppeasutuste ja rakenduskõrgkoolide õppeotstarbeliste masinate ja seadmete soetused. Rakenduskõrgkoolid kavandavad osta erinevaid õppes kasutatavaid simulatsioonivahendeid ning hambatehnika- ja optomeetrialaborites vajalikke seadmeid. Kutseõppeasutuse investeeringud on põllumajanduse õppevaldkonna tehnika.

Muude investeeringutena kajastatakse riigi kutseõppeasutuste, rakenduskõrgkoolide, üldhariduskoolide ja Rahvusarhiivi põhitegevuseks vajalikke soetuseid. 2025. aasta kasutada olevate vahendite maht on suurem kuna sisaldab ka edasi lükkunud projektide eelarvete üle kantud jääki.

Transpordivahendite investeeringutena kajastatakse rakenduskõrgkoolile minev investeering, s.o Eesti Lennuakadeemia õppeotstarbeline lennuk.

Kõrgem Kunstikooli Pallas planeerib 0,44 mln eurot kooli õppeinfrastruktuuri kaasajastamiseks.

Tallinna Tehnikakõrgkool planeerib 0,5 mln eurot peahoone 0-korruse (raamatukogu ning e-keskus) rekonstrueerimiseks.

Eestikeelse kooli reformi riigikoolide investeeringud. Eestikeelsele haridusele ülemineku tegevuskava raames suurenevad 1,03 mln euro võrra riigikoolide investeeringud, kokku 2,2 mln euron, et katta välistoetuse SF 2021+ „Põhikoolivõrgu korrastamine perioodil 2021–2027” omafinantseeringut.

Olulisemad planeeritavad haridustaristu projektid:

Alustatakse Narva Eesti Põhikooli ja Gümnaasiumi võimla ehituse ettevalmistustöödega (valmimine 2028), eeldatav kogumaksumus 4,3 mln eurot ja Narva Vanalinna Riigikooli õppehoone rekonstrueerimisega (valmimine 2027) eeldatav kogumaksumus 6 mln eurot.

Jätkub Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse Sillamäe õpilaskodu rekonstrueerimine (valmimine 2026) kogumaksumusega 1,9 mln eurot.

Jätkub Kohtla-Järve Järve Kooli uue õppehoone projekteerimine (valmimine 2028). Õppehoone ehituse eeldatav kogumaksumus on 10,6 mln eurot, millest 7,4 mln eurot on SF 2021+meede „Põhikoolivõrgu korrastamine perioodil 2021-2027” välistoetus.

Selgub Tallinna Mustakivi Riigigümnaasiumi arhitektuurivõistluse võitja ning alustatakse projekteerimisega (valmimine 2031), planeeritav kogumaksumus 33 mln eurot.

Algavad Kuressaare Ametikooli Upa õppehoone rekonstrueerimistööd, 2025. aastal esitatakse rahastamisaotlus struktuurifondidest (nn tuulikutehnikute õppehoone, valmimine 2027), planeeritav kogumaksumus 3,9 mln eurot.

Alustatakse Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse Jõhvi õppehoone etapiviisilise rekonstrueerimisega (valmimine 2029), kogumaksumus 2,8 mln eurot.

Sillamäe Eesti Põhikooli ja Kiviõli Riigikooli välialade väljaehitamine, tööde kogumaksumus vastavalt 0,7 mln eurot ja 0,4 mln eurot.

Tallinna Tõnismäe Riigigümnaasiumi riietus- ja pesuruumide ehitustööde kogumaksumus 0,4 mln eurot.

Hiiumaa hariduskeskuse õppehoone rekonstrueerimine, planeeritav kogumaksumus 0,8 mln eurot.

3.8.5 Finantseerimistehingud

Tabel 95. Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala finantseerimistehingud, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
9.104	Finantseerimistehingud kokku	24	253	253	0	0%
9.105	Laenunõuded	32	253	253	0	0%

Laenunõuete all on kajastatud õppelaenuvõlglaste eest põhiosa maksed pankadele ning Haridus- ja Teadusministeeriumile õppelaenu kohustuste hüvitamine õppelaenuvõlglaste poolt.

3.9 Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala

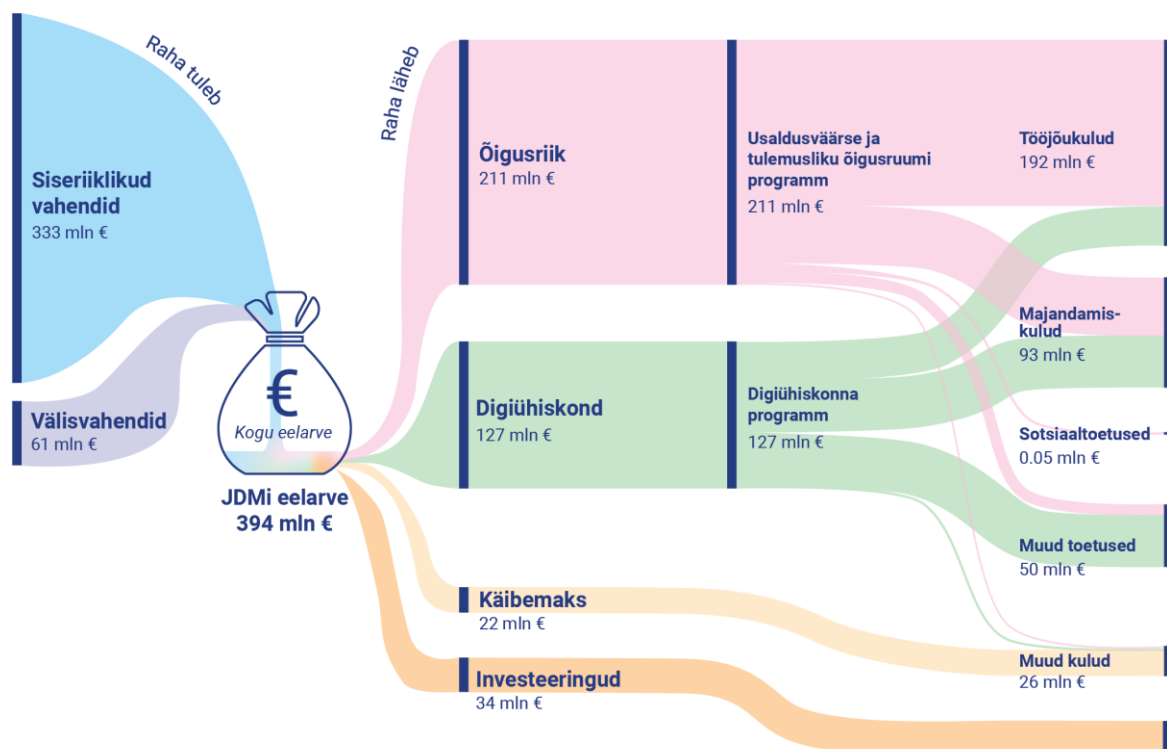
Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala tegevuse eesmärk on tagada kvaliteetne ja tõhus õigus- ning kriminaalpoliitika, mis loob avatud ja turvalise ühiskonna, kaitseb põhiõigusi ja järgib õigusriigi põhimõtteid ning edendada digiriigi arengut ja usaldusväärset küberruumi koos nüüdisaegsete ja turvaliste riigi infosüsteemide kestliku arendamisega, arvestades seejuures tehisarv võimalusi.

Justiits- ja Digiministeerium kujundab ja korraldab Eestis õiguse ja digivaldkonna arengut eesmärgiga kujundada ja viia ellu õiguspoliitikat, tagada digitaalse ühiskonna areng ning pakkuda kodanikele usaldusväärseid ja kaasaegseid avalikke teenuseid.

Ministeerium korraldab kohtute, prokuratuuri, vanglate, vabakutsete ja kohtuekspertiisi tööd ning vastutab Riigi Teataja ja Ametlike Teadaannete väljaandmise eest. Digivaldkonnas juhib ministeerium digiühiskonna arengut, koordineerib avalike e-teenuste ja infosüsteemide arendamist ning küberturvalisuse tagamist. Lisaks kujundab ministeerium andmepoliitikat, edendab digiteadmisi ja korraldab telekommunikatsiooni valdkonda. Ministeerium tegutseb selle nimel, et Eesti oleks õiglane, turvaline ja digitaalselt arenenud riik, kus seadused ja teenused toetavad inimeste igapäevaelu.

Joonis 15. Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala eelarve jagunemine tegevuspõhiselt ja majandusliku sisu lõikes, mln eurot

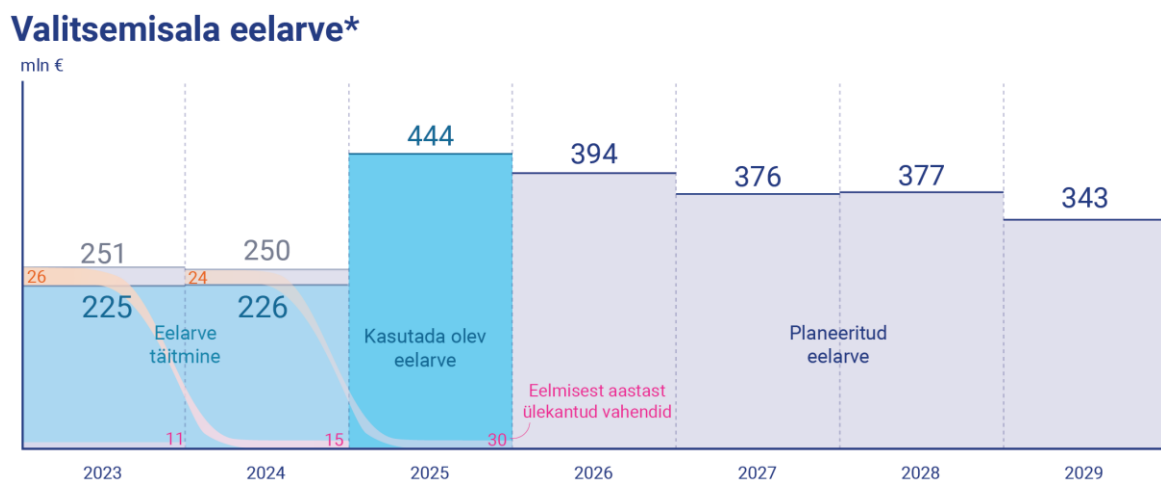
Valitsemisala tegevuspõhine eelarve (2026)

Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala 2026. aasta kulude ja investeeringute eelarve kokku on 394 mln eurot, millest siseriiklikud vahendid moodustavad 84,5% ning välisvahendid 15,5%. Kasutatavast eelarvest 91,4% ehk 360 mln eurot on kulud (käibemaksuga) ja 8,6% ehk 34 mln eurot investeeringud (käibemaksuga). Tööjõu- ja majandamiskulud moodustavad valitsemisala eelarvest 72,2% (284,2 mln eurot) ja toetused 12,6% (50 mln eurot).

2026. aasta eelarve mahtude muutusi mõjutavad Vabariigi Valitsuse RES 2026-2029 kulumeetmed, mis hõlmavad nii lisavahendeid kui ühekordset kulude kärbet aastast 2026, lisaks kulude ja investeeringute ajatamist.

Joonis 16. Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala eelarve dünaamika, tuhat eurot

Valitsemisala 2026. aasta eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga 49,9 mln eurot (11%).

Välisvahendite (ilma kaasfinantseerimiseta) eelarve väheneb kokku 27,7 mln eurot, välisvahendite kaasfinantseerimine väheneb 0,9 mln eurot, piirmääraga vahendite vähenemine on 25,3 mln eurot, tuludest sõltuvate kulude kasv 3,5 mln eurot ja arvestuslike kulude kasv 0,5 mln eurot. Suurimad muudatused valitsemisala 2026. aasta eelarves:

- Välisvahendite mahu vähenemine 25,4 mln eurot. Taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) vahendid lõppevad 2026. aasta kevadel. Side valdkonna toetusmeetmete läbirääkimised Euroopa Komisjoniga venisid, mistõttu lükkuvad edasi side valdkonna projektide käivitamised, mille esimesed väljamaksed olid algselt planeeritud investeeringutoetusena 2025. aastasse;
- Vastavalt Vabariigi Valitsuse 05.06.2025 otsustele suunata ümber Ühtekuuluvuspoliitika fondide vahendeid kaitsevõime suurendamiseks, tuli vähendada justiits- ja digivaldkonna Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) ja Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF) meetmete eelarveid digi- ja justiitsvaldkonnas kokku 23,75 mln eurot. 2026. aastal väheneb ERF projekti 5G ja ülikiire interneti toetus 2,3 mln eurot;

- Vabariigi Valitsuse otsusel suunata vahendeid ümber lõpetati CO2 kvooditulust rahastatav projekt “Digitööriistade väljatöötamine” 0,85 mln eurot;
- Täiendav tegevuskulude kärbe 1 mln eurot;
- Lisavahendid siseturvalisuse palgatõusuks 8,1 mln eurot;
- Lisarahastus IT arenduste püsivaks toetamiseks (hukukindluse, sh riigi kriitiliste infosüsteemide pilvekõlbulikuks muutmise ja IKT keske koordineerimise protsessiga alustamine) 2,7 mln eurot;
- Lisarahastus justiitsvaldkonna jätkuvaks digitaliseerimiseks 1 mln eurot;
- Kõrgemate riigiteenijate ametipalkade seadusest (KRAPS) tulenevate palkade indekseerimisest tulenev kasv 1,6 mln eurot;
- Euroopa Liidu õigusaktide ülevõtmisega seotud kulude katteks 0,9 mln eurot;
- Teadus- ja arendustegevuse lisarahastus 0,76 mln eurot.

2025. aasta eelarve koosneb Riigikogu poolt kinnitatud eelarvest 406,8 mln eurot, lisaeelarvest 4,5 mln eurot, Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist eraldatud vahenditest 2,2 mln eurot ja 2024. aastast ülekantavatest vahenditest 30,4 mln eurot.

2024. aastast ülekantavatest vahenditest 19,3 mln eurot anti üle Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt seoses ministeeriumide töö ümberkorraldamisega ja digivaldkonna ületulekuga alates 01.01.2025. 15,9 mln eurot suunati kuludeks digiühiskonna programmi ning 3,4 mln IKT investeeringuteks.

Õigusriigi tulemusvaldkonna 2024. aasta kasutamata vahenditest kanti üle 10 mln eurot. Ülekantavate jääk vähenes võrreldes 2023. aastast 2024. aastasse ülekantavate vahenditega 37,6% (3,7 mln eurot). 2024. aasta vahendite kasutamist mõjutasid suuresti IKT projektide ja muude hangete ning soetuste edasilükkumised.

Investeeringutest kanti üle 2025. aastasse 1,1 mln eurot. Ülekantavate jääk vähenes võrreldes 2023. aastast 2024. aastasse ülekantavate vahenditega 46,8% (0,5 mln eurot). Üheks suurimaks soetuseks oli Tartu vangla generaator, mille esmane hange ebaõnnestus ja seade saabus 2025. aasta aprillis. Lisaks sisaldasid investeeringud uue dokumendihalduse arendamise ja juurutamise vahendeid.

Detailne info valitsemisala 2025. aasta eelarvesse ülekantud vahendite kohta on avaldatud ministeeriumi kodulehel (sh jääkide tekkimise ning nende ülekandmise põhjused).

Valitsemisala administratiivne struktuur ja personali ülevaade

Valitsemisalas on koos ministeeriumiga 20 asutust: Justiits- ja Digiministeerium (JDM), prokuratuur, Eesti Kohtuekspertiisi Instituut (EKEI), Registrate ja Infosüsteemide Keskus (RIK), Riigi Infosüsteemi Amet (RIA), Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT),

Andmekaitse Inspeksioon, Konkurentsiamet, Patendiamet, esimese ja teise astme kohtud (Tallinna Ringkonnakohus, Harju Maakohus, Tallinna Halduskohus, Viru Maakohus, Tartu Ringkonnakohus, Tartu Maakohus, Tartu Halduskohus, Pärnu Maakohus) ning Vanglateenistus (Viru Vangla, Tartu Vangla, Tallinna Vangla, kriminaalhoolduse valdkond). Esimese ja teise astme kohtud ning Vanglateenistus on riigieelarves esitatud grupina.

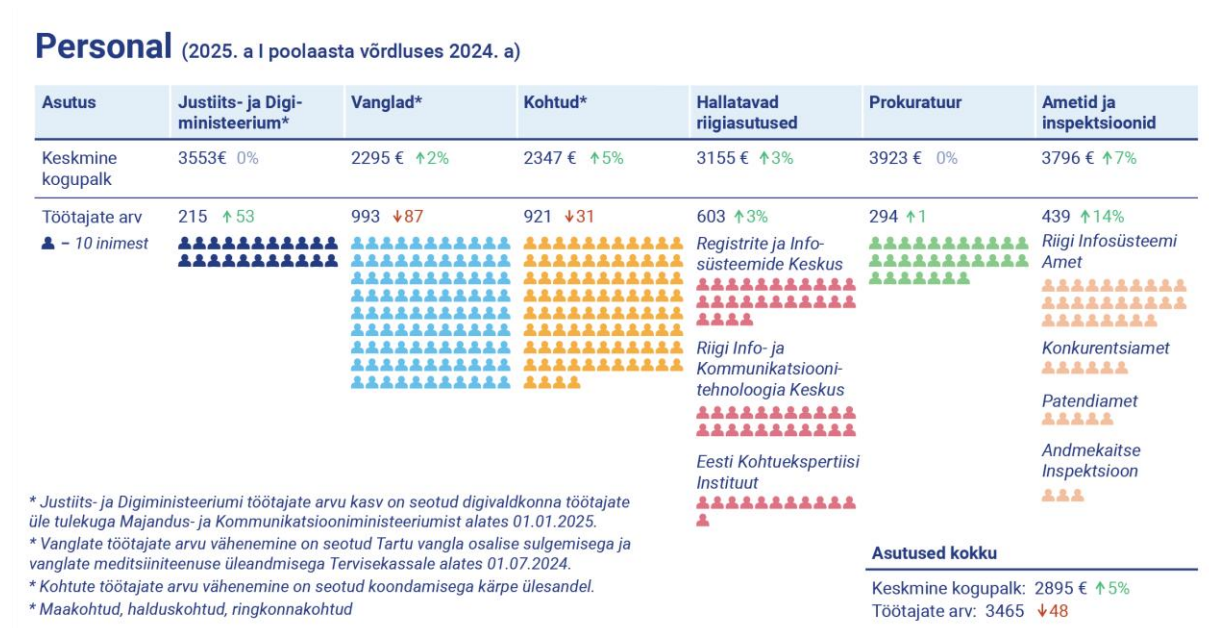
Suurimate eelarvemahtudega valitsemisala asutused on ministeerium (97 mln eurot, 25% valitsemisala eelarvest), Vanglateenistus vaadelduna grupina (82 mln eurot, 21% valitsemisala eelarvest) ja kohtud vaadelduna grupina (62 mln eurot, 16% valitsemisala eelarvest).

Lisaks kuuluvad valitsemisala haldusalasse Eesti Interneti Sihtasutus, Riigiside Sihtasutus (RIKS) ning riigi osalusega mittetulundusühing Nordic Institute for Interoperability Solutions. RIKS tagab riigiasutuste ja teiste riigieelarveliste institutsioonide sidealase teenindamise ning eriotstarbelise ja operatiivside ning osutab operatiivraadioside-, andmekeskuste, riigi mereside- ja telefoniteenuseid. Eesti Interneti SA on Eesti internetikogukonda esindav ja Eesti maatunnusega domeeninimesid haldav organisatsioon. MTÜ Nordic Institute for Interoperability Solutions on rahvusvaheline koostööplatvorm ja arendusorganisatsioon, mis toetab liikmesriikide – Eesti, Soome ja Islandi – digitaalsete avalike teenuste arendamist ning teeb koostööd partneritega Ukrainas, Saksamaal, Kanadas, Fääri saartel ja Ahvenamaal.

Valitsemisala personali ülevaade

Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala asutustes töötab kokku 3465 teenistujat (töötajad ja ametnikud kokku). 1. jaanuarist 2025. a on ministeeriumi valitsemisalas digivaldkonna teenused ja asutused, mis varem kuulusid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalasse. Muudatustega seoses kasvas ka Justiits- ja Digiministeeriumi teenistujate arv. Teenistujate arv vähenes vanglates ja kohtutes.

Joonis 17. Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala personali ülevaade

Valitsemisala tegevuspõhise eelarve raamistik

Tabel 96. Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkonnad, valdkondlikud arengudokumendid ja programmid

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid	Programm
Digiühiskond	Eesti Digiühiskond 2030	Digiühiskonna programm
Õigusriik	Valdkonna arengukava ei koostata, Vabariigi Valitsus on tulemusvaldkonna eesmärgid seadnud lähtuvalt poliitika põhialustest, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist ning kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga.	Usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programm

Muudatused digiühiskonna programmi struktuuris:

Võrreldes perioodiga 2025-2028 on läbipaistvuse suurendamise huvides digiühiskonna programmist välja jäetud meetme tasand ning muudetud programmi tegevuste jaotust. Lisaks on programmi tegevusse „Andmepõhise ühiskonna arendamine“ liidetud andmekaitsepoliitika ja andmekaitse inspeksiooni teenused õigusriigi tulemusvaldkonna programmist.

Põhjendused digiühiskonna valdkonna alaeesmärkide jaotuse kaupa:

Digiriik: varasema kahe programmi tegevuse asemel on neli programmi tegevust, mis on jagatud neljaks suureks valdkonnaks: teenused, andmed ja tehisaru, baastaristu arendamine

ning digiarengut võimestavad tegevused (üleriigiline IKT juhtimine, rahvusvaheline koostöö, IKT oskuste arendamine).

Küberturvalisus: programmi tegevused on liidetud üheks tegevuseks. Programmi tegevuse all olevad teenused on kavandatud kübervaldkonna valges raamatus "Läbivalt IT-vaatlikum Eesti" kokku lepitud kolme suuna järgi: 1. Riikliku küberturvalisuse arengu juhtimine, 2. Ühiskonna kerksuse suurendamine, 3. Turvalise küberkeskkonna kujundamine. See on aluseks ka digiühiskonna arengukava uuele eelnõule.

Ühenduvus: programmi tegevused on liidetud üheks tegevuseks, mille alla on kavandatud kolm teenust, mis vastavad ka digiühiskonna arengukava uuele eelnõule.

Muudatused usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programmi struktuuris:

Võrreldes perioodiga 2025-2028 on andmekaitsepoliitika ja Andmekaitse Inspektsiooni teenused liikunud digiühiskonna programmi. Lisaks on RIKi ülesanded koondatud ühe tegevuse "Kesksete IT-teenuste osutamine" alla.

Valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide info, sh tulemusvaldkonna ja programmide eesmärgid ja mõõdikud ning tulemusvaldkonna olukorra lühianalüüs on esitatud riigi eelarvestrateegias.

3.9.1 Tulud

Justiits- ja Digiministeeriumi tuludest suurima osa moodustavad välistoetused (49%) ja peamiselt kohtute poolt kogutavad riigilõivud (29%).

Tabel 97. Justiits- ja Digiministeeriumi tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
10.1	Tulud kokku	52 809	134 419	111 077	-23 342	-17%
10.2	Saadud toetused	3 145	85 609	54 407	-31 202	-36%
10.3	Riigilõivud	31 707	30 241	32 225	1 985	7%
10.4	Tulu majandustegevusest	6 338	9 005	14 127	5 122	57%
10.5	Trahvid ja muud varalised karistused	4 451	858	960	103	12%
10.6	Muud tulud	7 166	8 706	9 357	651	7%

Saadud toetused

Saadud toetustena on planeeritud Euroopa Liidu struktuurivahendid jm toetused, mida makstakse välja Riigi Tugiteenuste Keskuse kaudu. 2026. aastal väheneb toetuste maht 31,2 mln eurot.

Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala eelarvetesse (RIT, RIA, ministeerium) on planeeritud 41,6 mln euro ulatuses tulusid ERF ja ESFist (JDM 38,5 mln eurot, RIA 1,3 mln eurot, RIT 1,8 mln eurot), 8 mln eurot RRFist (JDM 3,7 mln eurot, RIA 1,9 mln eurot, RIT 2,5 mln eurot), 0,4 mln eurot Sisejulgeolekufondist (ISF) ja 2,9 mln eurot muudest toetustest. Lisandunud on uue perioodi Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) programmi vahendid summas 0,6 mln eurot.

Lisaks on Patendiameti toetused (0,9 mln eurot), mis tulenevad Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametiga (EUIPO) ja Euroopa Patendiametiga (EPO) ning Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooniga (WIPO) sõlmitud koostööprojektidest ja eraldatavatest sihtotstarbelistest vahenditest. Toetus EUIPOst on ELi kaubamärgisüsteemi toimimise toetavateks tegevusteks. Toetus EPOst on leiutiste menetlemisega ja vastavate registrite pidamisega seotud tegevuste toetamiseks.

Ministeeriumi eelarvesse on planeeritud välistoetustest laekuvaid tulusid kokku 45,4 mln eurot, millest 36,7 mln eurot moodustavad ERF vahendid, 1,8 mln eurot ESF vahendid, 3,7 mln eurot RRF vahendid, 0,4 mln ISF vahendid, 0,6 mln eurot EMP programmi vahendid ning 2,3 mln eurot muud välisvahendid.

ERF vahenditest 25,2 mln eurot on edasiantav toetus valdkondlike digipöörete ja side valdkonna projektide elluviimiseks. ERF ministeeriumile jäävate vahenditega (11,4 mln eurot) koordineeritakse digiriigi kesksete tehnoloogiliste platvormide ja teenuste arendamist ning arendatakse justiitsvaldkonna digitaliseerimise projekte.

ESF vahenditega on toetatud noore õigusrikkuja hoidumist uuest kuritegudest, pakkudes noorele teenuseid ja koolitades spetsialiste tööks noore õigusrikkujaga. Samuti toetatakse kinnipeetavate lõimumist Eesti ühiskonda.

RRF vahenditega on toetatud andmehalduse ja avaandmete valdkonda, riikliku virtuaalse abilise „Bürokratt“ ning eraisiku sündmusteenuste välja arendamist ja küberi valdkonna koordineerimist. RRF vahendite kasutamise tähtaeg on 2026. aasta kevad, millest tulenevalt on 2026. aasta eelarve oluliselt vähenenud võrreldes 2025. aastaga.

Lisandunud EMP programmi vahenditest toetatakse tõenduspõhise ennetussüsteemi arendamist ja küberturvalisuse õppematerjalide ettevalmistamist.

RIA eelarvesse on planeeritud välistoetustest laekuvaid tulusid kokku 3,8 mln eurot, millest 1,3 mln eurot moodustavad ERF vahendid, 1,9 mln eurot RRF vahendid ning 0,6 mln eurot Euroopa Liidu otsetoetusena Euroopa küberkompetentsikeskuse Eesti koordinatsioonikeskuse jätkusuutlikkuse tagamise tegevusteks eraldatud vahendid.

RRF vahenditega on toetatud andmehalduse ja avaandmete valdkonda, riikliku virtuaalse abilise „Bürokratt“ arendamist, eesti.ee ettevõtja digivärava ja eraisiku sündmusteenuste välja arendamist. RRF vahendite kasutamise tähtaeg on 2026. aasta märtsis, millest tulenevalt on 2026. aasta eelarve oluliselt vähenenud võrreldes 2025. aastaga.

ERF vahenditega arendatakse digiriigi keskseid tehnoloogilisi platvorme.

RIT eelarvesse on planeeritud välistoetustest laekuvaid tulusid kokku 4,3 mln eurot, millest 1,8 mln eurot moodustavad ERF vahendid ja 2,5 mln eurot RRF vahendid.

ERF vahenditega arendatakse arvutitöökoha- ja serveri alustaristu teenuseid avaliku sektori asutustele.

RRF vahenditega on alates 2022. aastast toetatud digiriigi baasteenuste ümberkorraldamist ning turvalist pilvetaristule üleminekut. Kuna RRF vahendite kasutamise lõpptähtaeg on 2026. aasta kevadel, siis on võrreldes 2025. aastaga planeeritud 2026. aastasse ka oluliselt vähem tulusid nimetatud rahastamisallikast.

Riigilõivud

Valitsemisalas on suurimate mahtudega riigilõivude kogujad kohtud (28,5 mln eurot), mis moodustab 88,5% kogu Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala kogutavatest riigilõivudest. Suurim kasv (25%) on prognoositud kinnistusraamatu toimingutelt tulenevalt kinnisvara hindade kasvust ning suurenenud tehingute arvust.

Riigilõivude laekumisi kavandatakse:

- kinnistusraamatu ja laevakinnistusraamatu toimingutelt (11 mln eurot);
- kohtuasjade toimingutelt (9,7 mln eurot);
- Äriregistri toimingutelt (7,8 mln eurot);
- Patendiameti toimingutelt, sh patentide-, kaubamärkide-, tööstusdisainlahenduste-, kasulike mudelite toimingutelt (3,4 mln eurot);
- elektrituru-, maagaasi- ja kaugkütteseaduse alusel teostatavatelt toimingutelt;
- mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri toimingutelt;
- Konkurentsiameti toimingutelt;
- väljaandes Ametlikud Teadaanded teadete avaldamiselt;
- Karistusregistri toimingutelt.

Tulud majandustegevusest

Tulud laekuvad:

- Kinnipidamiskohtadele personali toitlustamise, vangla transpordi ja saatemeeskonna lühiajalise väljaviimise, pildistamise, isiklike riiete pesemise eest ning kinnipeetavatega kokkusaamise toa kasutamisest saadavast tasust 0,4 mln eurot. Laekuvat tulu kasutatakse vanglate ülalpidamiskulude katmiseks. Vanglate tulubaasi suurendab Vanglate ettevõtluskeskuse majandustegevusest saadav tulu, mis jätkab likvideeritud Vanglatööstuse AS tegevust (3,2 mln eurot).

- Eesti Kohtuekspertiisi Instituudile Politsei- ja Piirivalveameti koostöökokkuleppega joobe tuvastamise ekspertiisidest; Tervisekassalt haiguste tagajärjel surnute ning välismaalaste lahangutest; Tartu Ülikoolilt EKEIs residentuuris olevate tudengite palkadeks; eraisikust tellijatelt DNA analüüsides kokku 0,6 mln eurot. Asutuse tulubaas kasvab PETH testidest laekuva tulu arvelt ning PPA joobeuuringute mahu tõusust. Laekuvat tulu kasutatakse peamiselt majandamiskulude katteks ning seadmete uuendamiseks.
- RIKile teenuste müügist 3,3 mln eurot. Võrreldes 2025 aasta eelarvega on kasv tingitud kinnistusraamatust tehtavate päringute hinna ja mahu kasvust.
- RIT teenib 4,1 mln eurot tulu peamiselt riigipilve teenuse osutamisest. Asutuse tulubaas kasvab 2026. aastal seoses pakutavate teenuste laiema kasutusele võtuga, sh uute klientide lisandumisega. Laekuvat tulu kasutatakse teenusega kaasnevate tegevuskulude katmiseks.
- RIA teenib 2,5 mln eurot tulu andmesideteenuse osutamisest. Saadud tulu kasutab RIA teenuse osutamisega seotud kulude katmiseks.
- Andmekaitse Inspeksioonile 1000 eurot ja Patendiametile 2000 eurot tasuliste patendiotsingute eest vastavalt tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse § 35 lg 1.

Trahvid ja muud varalised karistused

Trahvide ja muude varaliste karistuste tulud laekuvad peamiselt kohtute kaudu riigieelarvesse (1 mln eurot). Trahvide tulu prognoosi kasv 0,1 mln eurot tuleneb äriregistri seaduse muudatustest. Majandusaasta aruande automaatprotsess on kontrolli tõhustanud ning sellest tulenevalt trahvimist kiirendanud.

Trahvid ja muud varalised karistused on:

- karistusseadustiku alusel määratud karistused;
- äriseadustiku alusel määratud trahvid;
- väärteomenetluse seadustiku alusel määratud trahvid;
- muud trahvid ja varalised karistused.

Muud tulud

Muud tegevustulud laekuvad peamiselt kohtute (5,5 mln eurot) ja prokuratuuri (1 mln eurot) tegevuse kaudu riigieelarvesse. Konkurentsiameti eelarvesse laekuvad järelevalvetasud (2,4 mln eurot) ja universaalse postiteenuse maksed (0,5 mln eurot).

Muud tegevustulud on:

- menetluskulude hüvitised;
- oportuuniteeditasud;
- universaalse postiteenuse maksed;
- konfiskeeritud ja konfiskeerimise asendamisel saadud varad;

- sunniraha ja tulud asendustäitmisest;
- väljanõudmata deposiidid ja tagatistasud;
- järelevalvetasud;
- regressinõuded.

3.9.2 Kulud asutuste lõikes

Tabel 98. Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala kulud asutuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludes sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
10.7	Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala	-360 018	-234 120	-56 841	-53 174	-14 483	-1 400
10.8	Justiits- ja Digiministeerium	-83 166	-33 732	-2 898	-46 536	0	0
10.9	Prokuratuur	-22 103	-11 466	-10 637	0	0	0
10.10	Eesti Kohtuekspertiisi Instituut	-9 485	-8 402	-507	0	-576	0
10.11	Registrite ja Infosüsteemide Keskus	-13 846	-10 239	-307	0	-3 300	0
10.12	Kohtud (grupp)	-61 644	-32 487	-29 157	0	0	0
10.13	Vanglad (grupp)	-81 616	-71 940	-6 072	0	-3 604	0
10.14	Andmekaitse Inspeksioon	-1 342	-1 334	-7	0	-1	0
10.15	Patendiamet	-3 669	-1 395	-10	-862	-2	-1 400
10.16	Konkurentsiamet	-4 164	-3 532	-131	0	-500	0
10.17	Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus	-39 078	-27 073	-4 013	-3 892	-4 100	0
10.18	Riigi Infosüsteemi Amet	-39 905	-32 519	-3 102	-1 884	-2 400	0

Tabel 99. Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala kulude dünaamika asutuste lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
10.7	Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala	-220 951	-407 646	-360 018	47 628	-12%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Sotsiaaltoetused	-70	-60	-55	5	-8%
	Muud toetused	-9 851	-82 536	-49 521	33 015	-40%
	Tööjõukulud	-145 899	-187 358	-191 520	-4 162	2%
	Majandamiskulud	-53 711	-109 944	-92 752	17 192	-16%
	Muud tegevuskulud	-1 535	-4 210	-1 400	2 810	-67%
	Riigisaladusega kaetud vahendid	0	-452	-2 976	-2 524	559%
10.72	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-9 886	-23 085	-21 794	1 291	-6%
10.8	Justiits- ja Digiministeerium	-22 469	-120 796	-83 166	37 630	-31%
	Sotsiaaltoetused	-39	-47	-47	0	0%
	Muud toetused	-9 493	-81 619	-47 789	33 830	-41%
	Tööjõukulud	-9 744	-16 617	-19 211	-2 593	16%
	Majandamiskulud	-2 855	-18 334	-12 321	6 013	-33%
	Riigisaladusega kaetud vahendid	0	-452	-300	152	-34%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-328	-3 728	-3 499	229	-6%
10.9	Prokuratuur	-22 322	-21 409	-22 103	-694	3%
	Muud toetused	-10	-8	-10	-2	26%
	Tööjõukulud	-18 647	-18 390	-19 118	-728	4%
	Majandamiskulud	-3 095	-2 486	-2 428	58	-2%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-567	-525	-547	-22	4%
10.10	Eesti Kohtuekspertiisi Instituut	-10 177	-9 558	-9 485	72	-1%
	Muud toetused	-4	-4	-4	0	0%
	Tööjõukulud	-6 154	-5 957	-6 273	-316	5%
	Majandamiskulud	-3 408	-2 942	-2 689	253	-9%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-606	-655	-520	136	-21%
10.11	Registrite ja Infosüsteemide Keskus	-16 196	-16 734	-13 846	2 888	-17%
	Muud toetused	-13	-12	-13	-1	8%
	Tööjõukulud	-14 216	-14 660	-11 743	2 918	-20%
	Majandamiskulud	-1 757	-1 640	-1 653	-14	1%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-209	-422	-436	-14	3%
10.12	Kohtud (grupp)	-60 528	-61 796	-61 644	151	0%
	Tööjõukulud	-48 424	-50 546	-49 804	742	-1%
	Majandamiskulud	-10 251	-9 340	-9 801	-462	5%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 848	-1 910	-2 039	-129	7%
10.13	Vanglad (grupp)	-79 648	-73 042	-81 616	-8 574	12%

Seaduse rea nr		2024 täitmise	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Sotsiaaltoetused	-31	-13	-8	5	-39%
	Tööjõukulud	-41 996	-39 862	-47 324	-7 462	19%
	Majandamiskulud	-31 391	-27 038	-28 088	-1 050	4%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-6 185	-6 129	-6 196	-67	1%
10.14	Andmekaitse Inspeksioon	-1 611	-1 497	-1 342	155	-10%
	Tööjõukulud	-1 420	-1 351	-1 285	67	-5%
	Majandamiskulud	-156	-140	-51	89	-64%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-17	-6	-7	0	4%
10.15	Patendiamet	-4 074	-3 855	-3 669	186	-5%
	Muud toetused	0	0	0	0	100%
	Tööjõukulud	-2 394	-2 072	-2 013	59	-3%
	Majandamiskulud	-202	-257	-228	28	-11%
	Muud tegevuskulud	-1 451	-1 500	-1 400	100	-7%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-27	-27	-27	0	2%
10.16	Konkurentsiamet	-3 928	-4 945	-4 164	781	-16%
	Muud toetused	-330	-615	-515	100	-16%
	Tööjõukulud	-2 903	-3 199	-2 840	359	-11%
	Majandamiskulud	-595	-1 006	-677	328	-33%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-99	-126	-131	-6	4%
10.17	Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus	-31 882	-51 465	-39 078	12 387	-24%
	Tööjõukulud	-10 555	-12 940	-12 246	694	-5%
	Majandamiskulud	-17 896	-32 158	-22 003	10 155	-32%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-3 430	-6 367	-4 829	1 538	-24%
10.18	Riigi Infosüsteemi Amet	-41 714	-42 549	-39 905	2 644	-6%
	Muud toetused	-1 098	-279	-1 190	-911	327%
	Tööjõukulud	-19 343	-21 763	-19 663	2 100	-10%
	Majandamiskulud	-14 679	-14 605	-12 812	1 794	-12%
	Riigisaladusega kaetud vahendid	-1 626	0	-2 676	-2 676	100%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-4 964	-3 190	-3 564	-374	12%

Justiits- ja Digiministeerium

Justiits- ja Digiministeeriumi eesmärk on tagada kvaliteetne õigusloome ning koordineerida digihiskonna arengut.

Ministeeriumi ülesanne on hea seista selle eest, et seadused oleksid selged ja üheselt mõistetavad, kujundada õiguspoliitikat, kriminaalpoliitikat, koordineerida digivaldkonna poliitikat ja tegeleda digiühiskonna arendamise ning bürokraatia vähendamisega, juhtida e-teenuste, küberturvalisuse ja riigi infosüsteemide arendamist. Ministeerium korraldab kohtute, prokuratuuri ja vanglate tööd.

Ministeerium töötab selle nimel, et riigi, sh ka digiriigi toimimine oleks kodanikele lihtsam ja arusaadavam.

JDM kulude eelarvest moodustavad 23,1% tööjõukulud, 14,8% majandamiskulud, 57,5% toetused, 0,4% ja 4,2% käibemaks.

Tööjõukuludest kaetakse 71,1% piirmääraga vahenditest ja 28,9% välisvahenditest.

Tööjõukulude kasv 2026. aasta eelarves on seotud välisvahenditega. Hetkel kajastuvad ministeeriumi eelarvereaal ka valitsemisala asutuste ja valitsemisala väliste partnerite võimalikud tööjõukulud, mis otsuste järgselt liiguvad teistele asutustele ja partneritele. Lisanduvad ka uued välisprojektid EMP programmist ning USAga sõlmitud koostöölepe alusel vahendid finantskuritegevuse, sealhulgas rahapesu, küberkuritegude ja terrorismi rahastamise ennetamise, avastamise ja uurimise tugevdamiseks. Ministeeriumi teenistujate koguarv ei suurene, samuti pole 2026. aastasse planeeritud üldist palgatõusu.

Aktiivses töösuhtes olevate täistööajale taandatud teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 216,7, kinnitatud koosseisus 255,2 teenistukohta.

Majandamiskuludest kaetakse 34,5% piirmääraga vahenditest ja 65,5% välisvahenditest. Majandamiskulude vähenemine on 33%, sest 2025. aasta eelarve sisaldab ka 7 mln eurot 2024. aastast ülekantud vahendeid. Lisanduvad USAga sõlmitud koostöölepe alusel vahendid 1,5 mln eurot finantskuritegevuse, sealhulgas rahapesu, küberkuritegude ja terrorismi rahastamise ennetamise, avastamise ja uurimise tugevdamiseks.

Toetustest kaetakse 32,5% piirmääraga vahenditest, 53,3% välisvahenditest ja 14,3% on planeeritud välistoetuste kaasfinantseeringuks. Välisvahenditest on 36,9% ulatuses tegu investeeringutoetusega. Investeeringutoetus antakse edasi valdkondlike digipöörete ning side valdkonnas väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrkude ja transpordikoridoridel 5G tagamise toetamise projektide elluviimiseks.

2026. aasta eelarve on võrreldes 2025. aasta eelarvega 31% väiksem. Vähenemine tuleb eelkõige välisvahendite mahu vähenemisest (27 mln eurot). See puudutab eelkõige edasiantavaid toetusi, aga ka tööjõu- ja majandamiskulusid. Side valdkonna toetusmeetmete läbirääkimised Euroopa Komisjoniga venisid, mille tõttu lükkuvad edasi side valdkonna projektide käivitamised, millede esimesed väljamaksed olid algselt planeeritud investeeringutoetusena 2025. aastasse. Samaaegselt suurenevad eelarves ERF vahendid, kuna digiriigi meetmes on lisandunud täiendavaid tegevusi ennekõike digiriigi kesksete

tehnoloogiliste platvormide ja teenuste arendamise koordineerimisel ning justiitsvaldkonna digitaliseerimise projektide arendamisel.

Prokuratuur

Prokuratuuri peamisteks ülesanneteks on osalemine kuritegude tõkestamiseks ja avastamiseks vajaliku järelevalvetegevuse planeerimises, kohtueelse kriminaalmenetluse juhtimises, tagades selle seaduslikkuse ja tulemuslikkuse ning kohtus riiklikku süüdistuse esindamises.

Prokuratuuri kulude eelarvest 87% moodustavad tööjõukulud, 11% majandamiskulud ja 2% käibemaks.

Tööjõukuludest 53% ulatuses on tegu otseselt KRAPSist tulenevate arvestuslikest vahenditest kaetavate prokuröride tööjõukuludega (10,1 mln eurot), 47% kaetakse piirmääraga vahenditest (9 mln eurot).

Aktiivses töösuhtes olevate täistööajale taandatud teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 294, kinnitatud koosseisus 321 teenistusk kohta.

Majandamiskuludest kaetakse 100% piirmääraga vahenditest.

2026. aasta eelarve on võrreldes 2025. aasta eelarvega 3% suurem. Kasv tuleb KRAPS indeksi tõusust ning käibemaksutõusust.

Eesti Kohtuekspertiisi Instituut

EKEI on JDMi hallatav riigiasutus ja riiklik ekspertiisiasutus. Instituudi tegevuse põhieesmärk on kohtu-ekspertiiside tegemine menetlusasjades vastavalt pädevusele, ekspertiisivaldkondade teadus- ja arendustegevus, ekspertiisialane koolitamine ja nõustamine instituudi ülesannetega seonduvates küsimustes ning riiklike andmekogude ja registrite valdamine. Justiitsministri 07.09.2023 määruses nr 23 „Eesti Kohtuekspertiisi Instituudis tehtavate ekspertiiside loetelu“ on nimetatud 46 ekspertiisiliiki.

EKEI kulude eelarvest moodustavad 66% tööjõukulud, 28% majandamiskulud ja 5,5% käibemaks.

Tööjõukuludest 93% kaetakse piirmääraga vahenditest ja 7% majandustegevusest laekuva tulust sõltuvatest vahenditest. 2026. a personalikulud on 5% suuremad kui 2025. aastal.

Aktiivses töösuhtes olevate täistööajale taandatud teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 116,5, kinnitatud koosseisus 130 teenistusk kohta.

Majandamiskuludest kaetakse piirmääraga vahenditest 95,3% ja 4,7% majandustegevusest laekuvast tulust sõltuvatest vahenditest. 2026. a majandamiskulud on 9% väiksemad kui 2025. aastal tulenevalt Riigi Kinnisvara AS prognoosi korrigeerimisest ja RES 2025-2028 tehtud kärbetest.

Instituudi 2026. aasta eelarve kogukulu võrreldes 2025. aastaga näitab 1% vähenemist ja seda eelkõige majandamiskulude vähenemise tõttu.

Registrite ja Infosüsteemide Keskus

RIKi tegevusvaldkonnaks on infosüsteemide arendamine ja haldamine lihtsustamaks Eesti justiits- ja ettevõtluskeskkonda.

RIKi kulude eelarvest moodustavad 85% tööjõukulud, 12% majandamiskulud ja muud toetused ning 3% käibemaks.

Piirmääraga vahenditest kaetakse tööjõukulusid 75% ning majandustegevusest laekuva tulu arvelt 25%. Majandamiskulusid kaetakse 84% ulatuses piirmääraga vahenditest ning 16% ulatuses majandustegevusest laekuva tulu arvelt.

Aktiivses töösuhtes olevate täistööajale taandatud teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 268,6, kinnitatud koosseisus 291 teenistukohta.

2026. aasta eelarve on võrreldes 2025. aasta eelarvega ca 17% väiksem tulenevalt 2025. aastal ühekordselt eraldatud vahenditest justiitsvaldkonna kriitiliste infosüsteemide arenduste kiirendamiseks.

Kohtud (grupp)

Esimese ja teise astme kohtute gruppi kuulub 8 kohtuasutust: Tallinna Ringkonnakohus, Tartu Ringkonnakohus, Harju Maakohus, Tartu Maakohus, Viru Maakohus, Pärnu Maakohus, Tallinna Halduskohus, Tartu Halduskohus. Kohtute põhitegevus on õigusemõistmine ja seeläbi õigusrahu tagamine riigis. Kohtute koosseisu kuuluvad ka kohtulikud registrid nagu Kinnistusregister ja Äriregister.

Kohtute 2026. aasta grupieelarve jäi samale tasemele võrreldes eelmise aastaga

Kohtute 2026. aasta eelarvest moodustavad 81% tööjõukulud, 11% majandamiskulud ja kinnisvarakulud, 5% menetluses osalevatele kolmandatele isikutele makstavad tasud ja postikulud ning 3% käibemaks.

Kohtute 2026. aasta kuludest kaetakse 53% piirmääraga vahenditest ja 47% arvestuslikest vahenditest.

Esimese ja teise astme kohtutes oli 01.08.2025 seisuga 985 teenistukohta. 49% kohtute tööjõukuludest on kohtunike tööjõukulud, mis on eelarves arvestuslikud kulud. 51% tööjõukuludest on kohtujuristide ja kohtunikuabide ning kohtuametnike tööjõukulud, mis kaetakse piirmääraga vahenditest.

Majandamiskulud moodustavad 16% kohtute eelarvetest ja jagunevad kohtuasjade menetlemisega seotud kuludeks ning kohtute majandamiskuludeks. Majandamiskulud kaetakse 72% ulatuses piirmääraga vahenditest ning 28% ulatuses arvestuslikest vahenditest. Kohtumenetlustega seotud tegevuskulud, st menetluses osalevatele kolmandatele isikutele makstavad tasud ja postikulud on otseselt kohtute seadusest tulenevad arvestuslikud kulud. Kohtute igapäevased majandamiskulud ja kohtuhoonetega seotud kulud kaetakse piirmääraga vahenditest.

Vanglateenistus (grupp)

Vanglateenistuse tegevusvaldkonnaks on karistuste täideviimine, vanglate turvalisuse tagamine ja kinnipeetavate taasühiskonnastamise toetamine.

Asutuse kulude eelarvest 58% moodustavad tööjõukulud, 34% majandamiskulud ja 8% käibemaks.

Piirmääraga vahenditest kaetakse tööjõukulusid 97% ning omatulust 3%. Majandamiskulusid kaetakse 93% ulatuses piirmääraga vahenditest ning 7% ulatuses omatulust.

Vanglateenistuses oli 01.08.2025 seisuga aktiivses teenistussuhtes täistööajale taandatud teenistujate arv 989,8, kinnitatud koosseisus 1167,7 teenistuskohta.

Asutuse 2026. aasta kulude eelarve suureneb võrreldes 2025. aastaga 12%. Kasv on enamjaolt tingitud tööjõukulude suurenemisest vastavalt Vabariigi Valitsuse otsusele eraldada lisavahendeid siseturvalisuse valdkonnale. Lisaks on suurendatud majandustegevusest saadava tulu prognoosi Vanglate ettevõtluskeskuse käivitamisega.

Konkurentsiamet

Konkurentsiameti tegevusvaldkondadeks on konkurentsijärelevalve teostamine seoses konkurentsi kahjustavate kokkulepete ja turgu valitsevat seisundit omavate ettevõtjate kuritarvitustega ning ettevõtjate koondumiste kontroll kõikides majandusvaldkondades. Lisaks on Konkurentsiameti teenindamisel maksejõuetusvaldkonna haldus- ja riikliku järelevalve organ.

Ameti eelarvest 68% moodustavad tööjõukulud, 16% majandamiskulud, 12% saadavad toetused (universaalse postiteenuse kulude hüvitis) ja 3% käibemaks.

Tööjõukulud ja majandamiskulud kaetakse 100% piirmääraga vahenditest.

Aktiivses töösuhtes olevate täistööajale taandatud teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 52, kinnitatud koosseisus 64,6 teenistuskohta.

Kulude eelarve vähenes võrreldes eelmise eelarveaastaga 16% , sest 2025. aasta eelarve sisaldab ka 0,6 mln eurot 2024. aastast ülekantud vahendeid. 2025. aastal on kavas vahendeid kasutada tehisaru rakenduste kasutuselevõtmiseks nii konkurentsijärelevalves kui majandusregulatsioonis. Lisaks eelnevale on lisarahastus vajalik seoses energiaturul tegutsevate ettevõtjate järelevalvega, nt kahe ettevõtja suhtes alustatud erakorralise järelevalvemenetluse raames on vajalik majavälise ekspertiisi kaasamine.

Andmekaitse Inspeksioon

Andmekaitse Inspeksiooni eesmärk on aidata kujundada ühiskonda, kus väärtustatakse üksikisiku õigust eraelule ja riigi tegevuse läbipaistvust.

Andmekaitse Inspeksioon kui järelevalveasutus tegutseb Isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikkel 52 alusel talle IKÜMiga kooskõlas antud ülesannete täitmisel ja volituste kasutamisel täiesti sõltumatult. Liikmesriik tagab, et järelevalveasutusel oleks inim-, tehnilised ja rahalised ressursid ning ruumid ja infrastruktuur oma ülesannete tõhusaks täitmiseks ja volituste kasutamiseks. Euroopa Komisjon (KOM) on aastal 2024. valminud Schengeni hindamise raportis toonud soovitusena välja, et kuigi Andmekaitse Inspeksioonil on eelarveautonoomia, vajab eelarveprotseduur läbi mõtlemist, et oleks paremini tagatud Andmekaitse Inspeksioonile vajalikud vahendid oma ülesannete täitmiseks. Andmekaitse Inspeksiooni eelarve vähenedes võib juhtuda, et ei ole võimalik täita KOM soovitusi. Soovituste täitmise üle teostatakse KOM poolt perioodilist järelevalvet. Halvimal juhul võib KOM algatada rikkumismenetlust, kui ei täideta Nõukogu määrusest 2022/922, mis käsitleb Schengeni acquis' kohaldamise kontrollimiseks hindamis- ja järelevalvemehhanismi kehtestamist ja toimimist, tulenevaid nõudeid.

Ameti eelarvest moodustavad 95,7% tööjõukulud, 3,8% majandamiskulud ja 0,5% käibemaks.

Tööjõukulud ja majandamiskulud kaetakse 100% piirmääraga vahenditest.

Aktiivses töösuhtes olevate täistööajale taandatud teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 29, kinnitatud koosseisus 32 teenistukohta.

Kulude eelarve vähenes võrreldes eelmise eelarveaastaga 10%, sest 2025. aasta eelarve sisaldab ka 0,1 mln eurot 2024. aastast ülekantud vahendeid. Ülekantud vahendid sisaldasid peamiselt majandamiskulusid, mida kasutatakse 2025. aastal Schengeni hindamise jätkutegevusena Schengeni infosüsteemi logide auditiks ja Eurodac auditiks. 2025. aastal kasutatakse jääki veel kohtuvaidlustest tulenevate võimalike kohtukulude katteks (ca 25 kohtuvaidlust ja trahvimenetlused). Väärteomenetluste läbiviimine toob kaasa tõlkekulu (kui menetlusosaline või tunnistaja ei räägi eesti keelt), samuti, kui on vaja teha läbiotsimisi, kaasneb kulu transpordile, ületunnitööle.

Patendiamet

Patendiamet on valitsusasutus, kes annab Eestis tööstusomandile õiguskaitse ja nõustab ning koordineerib autoriõiguse teemal. Amet nõustab ettevõtjaid ja leiutajaid ning tõstab avalikkuse teadlikkust intellektuaalomandist, et edendada innovatsiooni ja majandust ning elavdada teaduse ja ettevõtluse koostööd. Ameti juures tegutseb tööstusomandi apellatsioonikomisjon, kes on sõltumatu kohtueelne organ.

Ameti eelarvest moodustavad 56% tööjõukulud, 6% majandamiskulud ja 38% edasiantavad maksud.

Tööjõukuludest 66% kaetakse piirmääraga vahendite ja 34% välistoetuste arvelt. Majandamiskuludest 25% kaetakse piirmääraga vahenditest ja 75% eelpool nimetatud projektidest ning sihtotstarbeliste vahenditena saadavatest välistoetustest.

Aktiivses töösuhtes olevate täistööajale taandatud teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 49, kinnitatud koosseisus 56 teenistusk kohta.

Patendiameti 2026. aasta kulude eelarve väheneb 5% võrreldes 2025. aastaga.

Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus

RIT hoiab digiriiki, osutades arvutitöökoha- ja serveri alustaristu teenuseid avaliku sektori asutustele.

Asutuse kulude eelarvest moodustavad 31% tööjõukulud, 56% majandamiskulud ja 13% käibemaks.

Tööjõukuludest 73% kaetakse piirmääraga vahendite, 16% välistoetuste ja 11% majandustegevusest laekuvate tulude arvelt.

Aktiivses töösuhtes olevate täistööajale taandatud teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 228, kinnitatud koosseisus 254 teenistusk kohta.

Majandamiskuludest 82% kaetakse piirmääraga vahenditest ning 7% moodustavad eelpool nimetatud projektidest saadavad välistoetused.

Asutuse 2026. aasta planeeritud kulude eelarve on 24% väiksem, kui 2025. aastal kasutada olevate eelarvevahendite kogumaht, sest 2025. aasta eelarve sisaldab ka 9,3 mln eurot 2024. aastast ülekantud vahendeid. Ülekantavaid vahendeid kasutatakse migreerimisteks, mis lükkusid 2025. aastasse, riist- ja tarkvara hangeteks, mis vaidlustuste ja IT sektori tarneraskuste tõttu on lükkunud ja klientide lisateenuste ja erilahenduste katteks (klientide eelarve jäägid). Lisaks suunatakse ülekantud vahendeid RITi teenuste infoturbe taseme tõstmiseks, hukukindluse tagamiseks ja kriisivalmiduse tõstmiseks (litsentsid, administreerimis-tööriistad, turbetestid).

Riigi infosüsteemi Amet

RIA arendab ja haldab digiriigi keskseid tehnoloogilisi platvorme ning tagab riigi küberturvalisuse.

RIA kulude eelarvest moodustavad 49% tööjõukulud, 42% majandamiskulud ja 9% käibemaks.

Tööjõukuludest kaetakse 95% piirmääraga vahendite ja 5% välistoetuste arvelt.

Asutuse aktiivses töösuhtes olevate täistööajale taandatud teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 306,1, kinnitatud koosseisus 350 teenistusk kohta.

Majandamiskuludest kaetakse 86% piirmääraga vahenditest, 12% moodustavad eelpool nimetatud projektidest saadavad välistoetused ning 2% majandustegevusest laekuvatest tuludest.

2026. aasta kulude eelarves võrreldes 2025. aastaga olulisi muudatusi ei ole.

3.9.3 Kulud tegevuspõhises vaates

Justiits- ja Digiministeeriumi tulemusvaldkondade Õigusriik ja Digiühiskond kulud on suunatud riigi õigus- ja kriminaalpoliitika rakendamiseks ning digiriigi arenguks, turvalise ja usaldusväärse küberruumi ja riigi kesksete võrgu- ja infosüsteemide arendamiseks.

Tabel 100. Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutused	Muutus %
10.19	Tulemusvaldkond: Õigusriik	-208 309	-211 974	-210 749	1 224	-1%
10.20	Usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programm	-208 309	-211 974	-210 749	1 224	-1%
10.47	Tulemusvaldkond: Digiühiskond	-2 757	-172 587	-127 474	45 113	-26%
10.48	Digiühiskonna programm	-2 757	-172 587	-127 474	45 113	-26%

3.9.3.1 Tulemusvaldkond Õigusriik

3.9.3.1.1 Usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Loodud on tingimused ühiskonna tulemuslikuks toimimiseks, tagatud on põhiõiguste tasakaalustatud kaitse ja õigusriigi põhimõtte järgimine ning kuritegevuse tase on madal.

Asutused, kes viivad programmi ellu: JDM, esimese ja teise astme kohtud, RIK, prokuratuur, EKEI, Patendiamet, vanglad, Konkurentsiamet.

Tabel 101. Usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavald maksud
10.20	Usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programm	-210 749	-158 470	-37 209	-5 955	-7 715	-1 400
10.21	Õigusriigi ja õigusloome kvaliteedi tagamine	-5 061	-5 061	0	0	0	0
10.25	Konkurentsivõimelise ärikeskkonna tagamine	-11 613	-8 813	-53	-845	-502	-1 400
10.30	Kriminaalpoliitika kujundamine ja elluviimine, sh ennetus	-36 609	-21 261	-10 090	-4 696	-563	0
10.35	Karistuste täideviimise korraldamine	-77 863	-73 969	0	-415	-3 480	0
10.39	Õigusemõistmise ja õigusteenuste tagamine	-66 193	-39 128	-27 065	0	0	0
10.44	Kesksete IT-teenuste osutamine	-13 409	-10 239	0	0	-3 170	0

Rida 10.21 programmi tegevus: Õigusriigi ja õigusloome kvaliteedi tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Avalik ja eraõigus, sealhulgas andmekaitseõigus, on nüüdisaegne, väärtustab põhiõigusi ja õigusriiki, toetab riigi ja ühiskonna toimimist. Õigusloome

koordineerimisel tagatakse õigusloome kvaliteet, sealhulgas põhiseaduspärasus ja riigisisese õiguskorra süsteemsus, ning edendatakse andmepõhist ja kaasavat õigusloomet.

Tabel 102. Programmi tegevuse õigusriigi ja õigusloome kvaliteedi tagamine 2026.a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
VTK kohustusega seaduseelnõu koostamisele eelneb VTK Allikas: Justiits- ja Digiministeerium	62%	70%
Olulise mõjuga eelnõude ja ilma VTKta koostatud eelnõude suhtes teostatakse järelhindamine Allikas: Justiits- ja Digiministeerium	23%	60%

Mõõdikud toetavad head õigusloomet nii eelnõude ettevalmistamisel kui ka seaduste rakendamise tulemuste hindamisel. Hea õigusloome ja normitehnika eeskirjas (HÖNTE) nõutav väljatöötamiskavatsus tagab, et olulised eelnõud valmivad põhjaliku analüüsi ja huvirühmade kaasamise toel. Järelhindamine võimaldab kontrollida, kas seadus toimib kavandatud viisil ning milliseid mõjusid see tegelikult on avaldanud võrreldes algsete eesmärkidega.

Tabel 103. Programmi tegevuse õigusriigi ja õigusloome kvaliteedi tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
10.21	Õigusriigi ja õigusloome kvaliteedi tagamine	-5 535	-9 059	-5 061	3 998	-44%
10.22	Tööjõu- ja majandamiskulud	-3 136	-7 177	-2 929	4 248	-59%
10.23	Sotsiaaltoetused	-10	-24	-24	0	0%
10.24	Muud toetused	-2 390	-1 858	-2 108	-250	13%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevusi viiakse ellu kolme teenuse kaudu ning tegevuses sisalduvad ainult ministeeriumi teenused. Suurimate eelarvemahtudega on õiguspoliitika kujundamine ja elluviimine avaliku õiguse valdkonnas (3,5 mln eurot) ning õigusloome kvaliteedi tagamine ja koordineerimine (1 mln eurot).

Haldustegevus peab olema läbipaistev ja tasakaalus riigi, ettevõtete ja kodanike huvide vahel. Arendatakse haldusõiguse üldosa ja halduskohtumenetlust, sh pööratakse tähelepanu automaatsete haldusaktide loomise ning suurprojektide menetlemise toetamisele. Pööratakse tähelepanu riigiõiguse arendamisele, õigushariduse kvaliteedi parandamisele ja juristide järelkasvu tagamisele.

Isikuandmete kaitses ja teabeõiguses kujundatakse arusaam, mida tuleb reguleerida seadusega ja kus saab privaatsust tagada muude meetmetega, nt tehnoloogiliste lahendustega. JDMi ja

Andmekaitse Inspeksiooni vahelises koostöös suunatakse valdkonna rakenduspraktikat ja tõstetakse ühiskonna teadlikkust.

Tsiviil- ja ühinguõiguses tagatakse sobitumine majandusarengutega ning tasakaal tarbijate ja ettevõtjate huvide vahel. Tarbijakaitses arvestatakse infotehnoloogia arenguga.

Õigusloomes jälgitakse kokkulepitud nõuete täitmist: tähelepanu pööratakse väljatöötamiskavatsuste koostamisele, seaduseelnõude põhiseaduspärasuse analüüsile, ühtsele keeleteoimendamisele ja seaduste järelhindamisele. Koolitatakse ministeeriumide õigusloomejuriste ning jätkatakse õigusloomejuristide järelkasvu programmiga. Jätkatakse õigusloomeprotsessi arendamist ja riigi koosloome keskkonna arendust, et tagada ajakohane, läbipaistev ja kaasav õigusloome.

Programmi eesmärkide elluviimiseks kasutatakse ainult siseriiklikke vahendeid, millest 42,1% moodustavad siseriiklikud toetused ja 57,9% tööjõu- ja majandamiskulud. 2026. aasta eelarve vähenemine on 4 mln eurot, millest 2,6 mln eurot %n tingitud valdkondade muutumisest programmide vahel (andmekaitsepoliitika liikumine digiühiskonna programmi) ning IT asutuste kulude kajastamise meetodika muutusest alates 2026. Ülejäänud kulude vähenemine tuleneb 2024. aastast ülekantud vahendite kajastamisest 2025. aasta eelarves. Vahendid kasutatakse eestikeelse tehisarutreenimise projektidesse (nt kohtusüsteemis tehisarule tuginevate süsteemide kasutuselevõtt, mis võimaldab kohtute koormust vähendada).

Rida 10.25 programmi tegevus: Konkurentsivõimelise ärikeskkonna tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Intellektuaalse omandi ja konkurentsivõimelise on nüüdisaegne, väärtustab põhiõigusi ja õigusriiki, toetab riigi ja ühiskonna toimimist ning konkurentsivõimelist majanduskeskkonda. Konkurentsivõimelise ärikeskkonna tarbeks tagatakse intellektuaalse omandi kaitse, toetatakse innovatsiooni ning teadus- ja arendustegevust, tõstetakse konkurentsialast teadlikkust ja tagatakse tõhus järelevalve konkurentsivaldkonnas. Kohtulikud registrid on usaldusväärsed, kättesaadavad ja toimivad tõhusalt.

Tabel 104. Programmi tegevuse konkurentsivõimelise ärikeskkonna tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Ülemaailmne innovatsiooniindeks Global Innovation Index , <i>Innovation Output</i> ⁷ näitaja koht edetabelis	16	≤22

⁷ Indeksi koduleht: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020-appendix1.pdf

Mõõdiku selgitus GII indeksil on 2 alamindeksit:

Innovation Input: mõõdab elemente, mis võimaldavad innovaatilisi tegevusi.

Innovation Output: mõõdab innovaatiliste tegevuste tulemusi majanduses.

GII üldine skoor on nende kahe näitaja keskmine. **Mõõdame *Innovation Output* näitajat**, mis mõõdab innovaatiliste tegevuste tulemusi ja väljundeid majanduses.

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Maailma konkurentsivõime edetabel (IMD World Competitiveness Ranking), äriseadusandluse tõhusus ⁸ (<i>business legislation efficiency</i>)	11	≤8

Mõõdikute puhul on aluseks võetud Eesti koht rahvusvahelistes indeksites, mis peegeldavad seatud eesmärgi ja annavad suuna, kus Eesti kohta hoida või edasi areneda. Rahvusvaheline võrdlus näitab, kui ajakohane on õigusraamistik ja kui läbipaistev on konkurents- ja ettevõtluskeskkond. Kõrge koht indeksites suurendab usaldust investorite ja ettevõtjate seas ning toetab Eesti positsiooni innovatsiooni- ja ettevõtluskeskkonnana.

Tabel 105. Programmi tegevuse konkurentsivõimelise ärikeskkonna tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
10.25	Konkurentsivõimelise ärikeskkonna tagamine	-13 843	-13 606	-11 613	1 993	-15%
10.26	Tööjõu- ja majandamiskulud	-12 049	-11 473	-9 678	1 795	-16%
	Sh kohtute postikulud	-70	-53	-53	0	0%
10.27	Muud toetused	-342	-633	-535	98	-15%
10.28	Muud kulud	-1 451	-1 500	-1 400	100	-7%
10.29	Sh riigilõiv Euroopa Patendiametile	-1 451	-1 500	-1 400	100	-7%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks on loodud kaksteist teenust ning tegevuses sisalduvad nii ministeeriumi, Patendiameti, Konkurentsiameti kui kohtu teenused. Suurimate eelarvemahtudega on kohtulike registrite pidamine (3,3 mln eurot), majandusregulatsiooni rakendamine (1,4 mln eurot) ja EPO edasikantavad lõivud (1,4 mln eurot).

Tööstusomandi valdkonnas jätkub õigusraamistiku järjepidev uuendamine (sh EL algatustest tulenevalt) vastavalt muutuvatele majandustingimustele ja arenevale tehnoloogiale. Autoriõiguse ja tööstusomandi valdkonnas tagatakse ajakohane õigusraamistik koostöös riigiasutuste, ülikoolide, ettevõtjate ja õiguste omajatega ning osaletakse rahvusvahelises koostöös (WIPO, EPO, EUIPO). Patendiameti teenused (3,6 mln eurot) on suunatud teadlikkuse suurendamisele ja teenuste kvaliteedi tõstmisele. Toetatakse legaalse sisu kättesaadavust.

⁸ Indeksi koduleht: <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/>

Konkurentsioiguses kaasajastatakse koondumiste kontrolli aluseid. Konkurentsiamet uuendab muutunud õiguse taustal järelevalvemenetlust, aga tegeleb ka teadlikkuse tõstmisega. Konkurentsiameti teenuste maht on 3,6 mln eurot.

Äriregistrit, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrit, kinnistusraamatut ja kommertsandiregistrit arendatakse järjepidevalt ning lõimitakse teiste avaliku sektori teenustega. Majandusaasta aruannete esitamine tehakse äriregistris mugavamaks, eesmärgiga jõuda automaatse aruandluseni. Uuendatakse registre vananenud tarkvara, pööratakse tähelepanu aruandluse tähtaegsele esitamisele ning probleemsete ettevõtjate kõrvaldamisele. Laevakinnistusraamatu pidamine antakse üle Transpordiametile. Laiendatakse keske kättetoimetamisteenuse kasutust. Kohtulike registre teenusele on planeeritud 3,3 mln eurot.

Programmi eesmärkide elluviimiseks kasutatakse nii siseriiklikke (10,7 mln eurot) kui välisvahendeid (0,9 mln eurot). Siseriiklikest vahenditest moodustavad toetused 5%, tööjõu- ja majandamiskulud 82% ja edasiantavad maksud 13%. Välisvahenditest on tegu Patendiameti toetustega, mis tulenevad EUIPO ja EPO ning WIPOga sõlmitud koostööprojektidest ja eraldatavatest sihtotstarbelistest vahenditest. Täpsemalt on selgitatud peatükis saadud toetused.

2026. aasta eelarve vähenemisest 33,5% on tingitud IT asutuste kulude kajastamise meetodika muutusest alates 2026. Ülejäänud kulude vähenemine on tingitud 2024. aastast ülekantud vahendite kajastamisest 2025. aasta eelarves. Täpsemalt selgitatud peatükis kulud asutuste lõikes Konkurentsiameti asutuse all.

Rida 10.30 programmi tegevus: Kriminaalpoliitika kujundamine ja elluviimine, sh ennetus

Programmi tegevuse eesmärk: Kriminaalpoliitika põhineb andmetel ning uuringutel ning ühiskonnaliikmete õiguskuulekus on kõrge. Kriminaaljustiitsüsteem on läbipaistev, tõhus, sh digitaalne, samas inimkeskne, sh ohvrisõbralik ning omab võimekust avastada ka uusimaid kuriteoliike.

Tabel 106. Programmi tegevuse kriminaalpoliitika kujundamine ja elluviimine, sh ennetus 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kuritegude arv Allikas: Justiits- ja Digiministeerium	28 345	<26 000
Õigusrikkumistega kokku puutunud inimeste (ohvrite) arv Allikas: Justiits- ja Digiministeerium	7%	<6%
Vägivaldsete surmade arv (tapmiste ja mõrva tagajärjel hukkunute arv) Allikas: Justiits- ja Digiministeerium	18	<13

Registreeritud kuritegude arv võimaldab hinnata, kas ellu viidud ennetustegevused on mõjusad, kas suudetakse reageerida piiriülese kuritegevuse muudatustele ja korduvkuritegude vähendamisele läbi tõhusate menetluste. Kuna kõikidest kuritegudest ei anta erinevatel põhjustel teada, on oluline, et ohvriuuringute kaudu mõõdetaks ka õigusrikkumistega kokku puutunud inimeste osakaalu. Vägivaldsete surmade arv võimaldab hinnata üldist vägivaldsuse taset ühiskonnas. Kolme mõõdiku koosmõjus hinnatakse kriminaalpoliitika tulemuslikkust ja ühiskonna turvalisust.

Tabel 107. Programmi tegevuse kriminaalpoliitika kujundamine ja elluviimine, sh ennetus eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
10.30	Kriminaalpoliitika kujundamine ja elluviimine, sh ennetus	-37 180	-35 991	-36 609	-618	2%
10.31	Tööjõu- ja majandamiskulud	-36 491	-35 766	-36 088	-322	1%
10.32	Sh prokuröride palgafond	-9 690	-9 301	-10 090	-789	8%
10.33	Sotsiaaltoetused	-11	-21	-21	0	0%
10.34	Muud toetused	-660	-204	-500	-296	145%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevus viiakse ellu kahekümne üheksa teenuse kaudu ning tegevuses sisalduvad nii ministeeriumi, EKEI kui prokuratuuri teenused. Enamus teenustest on seotud EKEIga (26 teenust), mis määravad ära erinevad ekspertiisiliigid. Suurimate eelarvemahtudega teenused on kogukonnaga seotud kuritegude menetlemine (13,6 mln eurot), raskete peitkuritegude menetlemine (8 mln eurot) ning kriminaalpoliitika kujundamine ja kuritegevuse ennetamine (6 mln eurot).

Keskendutakse korduvkuritegevuse ennetamisele, toetades kogukondlike karistuste rakendamist ning vangistusest vabanemisel pakutakse tugi- ja majutusteenust. Tegeletakse õigussüsteemi vaatevälja sattunud noorte kuritegevuse ennetamisega, et vältida püsiva rikkumiskäitumisega täiskasvanute tekkimist. Seni kuni 21-aastastele mõeldud sekkumisi kasutatakse ka vanemate, kuni 29-aastaste noorte hulgas.

Toetatakse sotsiaal- ja teraapiaprogrammide väljatöötamist ning rakendamist, mh vaimse tervise häire taustaga õigusrikkujatele. Keskendutakse ühiskonnale enim kahju tekitavatele ning suurima mõjuga kuritegudele: rasked vägivallakuriteod, sh inimkaubandus ning lähedaste ja alaealiste vastu toime pandud teod; samuti organiseeritud kuritegevus; majandus-, finants- ja rahapesu-, küber-, korruptsiooni-, keskkonna-, tehnoloogia- ning narkokuriteod. Pööratakse tähelepanu kuritegevuse tulususe vähendamisele ja kriminaaltulu äravõtmisele, sh kriminaalsel teel teenitud varade kiiremale ja laiemale konfiskeerimisele. Valmistutakse uudsete kuriteoliikide ennetamiseks ning neile reageerimiseks. Arendatakse infosüsteeme,

andmeanalüütikat, kohtuekspertiise ning analüütilist võimekust kohtueelses menetluses, et kriminaalpoliitika oleks tehnoloogiliselt mitu sammu õigusrikkujatest eespool.

Kujundatakse karistus- ja kriminaalmenetlusõigust, et kaitsta menetlusosaliste põhiõigusi ja kriminaaljustiitsüsteemi sõltumatust. Eelkõige tähendab see kriminaalmenetluse tõhustamist, et see oleks kiire, kvaliteetne ja osapoolte õigusi parimal viisil arvestav. Kriminaalmenetluse tõhustamiseks digiteeritakse õiguskaar ning tõstetakse inimressursi kompetentsi. Toetatakse taastava õiguse rakendamist igas menetluse etapis, sh karistusjärgselt. Ohvrite huvid seatakse menetluses esikohale, ohvrite kaitsel hõlmatakse ka teised olulised asutused. Süüdimõistetutelt riigi kasuks väljamõistetud summasid kasutatakse sihtotstarbeliselt kuriteoennetuses või ohvrite toetamiseks.

Sotsioloogiliste jm uuringute, suurandmete ja ametliku statistika abil mõõdetakse kriminaalpoliitika mõjusid.

Programmi eesmärkide elluviimiseks kasutatakse nii siseriiklikke (31,4 mln eurot), välisvahendeid (4,7 mln eurot) kui ka majandustegevusest teenitavat tulu (0,5 mln eurot). Siseriiklike vahendite osas mõjutab programmi tegevuse eelarvet KRAPS indeksist tulenevad kasvud summas 0,8 mln eurot. Välisvahendite eelarvesse on prognoositud toetusena uue perioodi EMP programmi vahendid summas 0,3 mln eurot.

Rida 10.35 programmi tegevus: Karistuste täideviimise korraldamine

Programmi tegevuse eesmärk: Karistuste täideviimine vastab tänapäevastele nõuetele ning väheneb korduvkuritegevus ja kinnipeetavate arv.

Tabel 108. Programmi tegevuse karistuste täideviimise korraldamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Avavangla täituvus Allikas: Justiits- ja Digiministeerium	88%	80%
Vangide retsidiivsus 2 aasta jooksul peale vabanemist Allikas: Justiits- ja Digiministeerium	30%	<35%
Edukalt kriminaalhoolduse läbinute osakaal	81%	79%
Vanglateenistuse usaldusvärsus Allikas: Turu-Uuringute AS	85%	85%

Vanglateenistuse peamiseks eesmärgiks on toetada õigusrikkuja naasmist õiguskuuleka eluviisi juurde, see suundumus väljendub mõõdikutes. Vanglakaristuste puhul loovad avavangla võimaluste ja kriminaalhooldusametniku järelevalvele vabastamise võimalikult lai kasutus paremad eeldused vabaduses hakkama saamiseks. Õigusrikkujate retsidiivsust mõõdetakse regulaarselt nagu ka kriminaalhooldusaja edukat läbimist ning vajadusel korrigeeritakse

Vanglateenistuse tegevusi ja prioriteete. Vanglateenistuse usaldusväärst avalikkuse silmis mõõdetakse kord aastas võrdluses teise peamiste riigi institutsioonidega.

Tabel 109. Programmi tegevuse karistuste täideviimise korraldamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
10.35	Karistuste täideviimise korraldamine	-77 376	-74 183	-77 863	-3 680	5%
10.36	Tööjõu- ja majandamiskulud	-77 153	-74 015	-77 700	-3 685	5%
10.37	Sotsiaaltoetused	-33	-15	-10	5	-34%
10.38	Muud toetused	-145	-153	-153	0	0%

Tegevuste kirjeldus

Tegevust viiakse ellu inimväärika karistuste täideviimise teenuse (eelarve maht 75,4 mln eurot) ja karistuste täideviimise üldjuhtimise (eelarve maht 2,4 mln eurot) kaudu ning tegevuses sisalduvad nii ministeeriumi kui vanglate teenused.

Vanglateenistuse järgnevate aastate peamine eesmärk on kohandada oma tegevust ja taristu kasutust vastavalt kinnipeetavate ning kriminaalhooldusaluste arvu muutustele ning nende profiilile. Lähtutakse eeldusest, et õigusrikkujate arv langeb ka edaspidi.

Vanglateenistuse töökorraldust ja meetodeid kohandatakse vastavalt kinnipeetavatele ning suurendatakse tähelepanu vabanemiseks ettevalmistamisele läbi lühiajaliste väljasõitude, avavangla ning kriminaalhooldustöö võimaluste maksimaalse kasutuse. Eriline tähelepanu on kriminaalhooldustööl, sh on eesmärgiks suurendada tähtaegse vanglakaristuse kandmise asemel üleminekut kriminaalhooldusametnike järelevalve alla ning suurendada kriminaalhoolduse eduka läbimise osakaalu. Vanglates tuleb tagada kõigi seal viibivate inimeste turvalisus ning inimväärivad vangistamistingimused. Inimeste õiguskulekale teele suunamine saavutatakse läbi erinevate taasühiskonnastavate tegevuste ning sotsiaalprogrammide. Vanglas võimaldatakse omandada haridust samal tasemel kui vabaduses koostöös haridussüsteemiga, kus nii üld- kui kutseharidust pakuvad piirkondlikud õppeasutused. Kõikides vanglates pakutakse ka riigikeele õpet sarnastel alustel nagu seda tehakse vabaduses.

Kinnipeetavate tööhõives keskendutakse kahele aspektile: tööharjumuse kujundamine ning oskuste õpetamine. Rõhk on era- ja riigisektori kaasamisel, mille läbi pakkuda mitmekesist tööhõivet, mis toetab nende õiguskulekat teed vabaduses. Tervishoidu vanglates korraldab Tervisekassa. Enim kuritegevust soodustavate haiguste (nt sõltuvus- ja vaimse tervise probleemide) ravi ja nõustamisprogrammide läbiviimine peab olema olulisel kohal. Tõhusa karistuse täideviimise süsteemi tagamiseks on eelkõige vaja, et nii vangide kui ka kriminaalhooldusalustega töötaks piisav arv professionaalseid ametnikke ning neil oleks piisav varustus, väljaõpe, kaasaegsed töövahendid ja konkurentsivõimeline tasu. 2026. aastaks

eraldatud tööjõukulude lisavahendid (8,1 mln eurot) kasutatakse vanglateenistujate palgatõusuks, et säilitada nende konkurentsivõime siseturvalisuse tagamisel. Konkurentsivõimelise töötasu tagamine ja vanglateenistujate palgatõus on kõrge prioriteetsusega.

Jätkatakse tööd digitaalsete lahenduste ja tööprotsesside arendamisega. Tegeletakse erinevate kinnipeetavatele mõeldud e-lahenduste (sh kriminaalhooldusportaal, vangiportaal, videokohtumiste portaal) arendamisega. Ametnikele pakutavatest e-teenustest on suurematest projektidest kavas rakendada pääsla infosüsteem, uuendada K-raha ja jätkata vangiregistri mobiilivaate arendamisega.

Vanglateenistuse juhtimises kasutatakse andmeid igapäevaselt, tagatud on nende igapäevane kättesaadavus organisatsioonis ning eesmärgiks on andmete kokku viimine teiste infosüsteemide andmetega. Vanglateenistus panustab laiapindsesse riigikaitsele ning osutab ametiabi siseturvalisuse tagamisel, mis eeldab professionaalse ja motiveeritud töötajaskonna olemasolu, aga ka vajalikku varustust ja väljaõpet. Eesti ja Rootsi valitsuste vahel on allkirjastatud välisleping Tartu vangla väljarentimiseks ning see ootab ratifitseerimist mõlema riigi parlamendis. Ratifitseerimise järgselt paigutatakse 2026. aasta jooksul Tartu piirkonna kinnipeetavad teistesse vanglatesse (v.a. avavangla, arestimaja). Välislepingu rakendamiseks on vajalikud investeeringud ning täiendava personali värbamine nii Vanglateenistusel kui asjaomastel partneritel. Kulude katteallikaks on välislepingus sätestatud tasu. Samuti mõjutab Tartu vangla rendile andmine erinevate osapoolte tööd Lõuna-Eesti piirkonna vahistatutega aga eeldab ka teiste vanglate tegevuse mõningast ümberkorraldamist.

Programmi eesmärkide elluviimiseks peamise osa moodustavad siseriiklikud vahendid (74 mln eurot), väikese osa ka välisvahendid (0,4 mln eurot) (ESF projekt "Kinnipeetavate keeleõpe ja lõimumistegevused") ja majandustegevusest teenitav tulu (3,5 mln eurot). Täpsemalt on selgitatud peatükis tulud.

Rida 10.39 programmi tegevus: Õigusemõistmise ja õigusteenuste tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Inimesed ja ettevõtted saavad oma õigusküsimused tõhusalt lahendatud. Kohtumenetlus ja kohturegistrite pidamine toimib usaldusväärselt ja tõhusalt, õigusteenused ja õigusteave on usaldusväärsed ja kättesaadavad.

Tabel 110. Programmi tegevuse õigusemõistmise ja õigusteenuste tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Pikkade menetluste osakaal kohtutes Allikas: Justiits- ja Digiministeerium	Tsiviilasjad: HMK- 25,0%; PMK – 22,4%; TMK – 12,6%; VMK – 21,2%; Üldmenetluses Kriminaalasjad: HMK19,2%; PMK – 7,7%; TMK – 16,4%; VMK – 5,4%; Haldusajad: TlnHK –8,4%; TrtHK – 26,7%	Rohkem kui aasta vanuseid tsiviil- ja haldusasju ning üldmenetluses kriminaalasju ei ole kohtutes menetluses rohkem kui 10 %

Igale inimesele peab tagama juurdepääsu õigusemõistmisele ning igal inimesel on õigus kohtumenetlusele mõistliku aja jooksul. Õigusemõistmise ja õigusteenuste tagamise efektiivsust on võimalik hinnata läbi mõistliku menetlusaaja, st kaua kohus menetleb ühte kohtuasja ning mis aja jooksul saab inimene kohtust lahenduse. Eelnevate aastate võrdluses on näha, et pikemate menetluste osakaal on kohtutes suurenenud ning ühe kohtuasja menetlemise aeg on pikenenud, eelkõige saab välja tuua seose kohtuasjade keerukuse kasvuga. Justitsi- ja Digiministeeriumi eesmärgiks on pikkade menetluste ehk rohkem, kui aasta osakaalu vähendada selliselt, et kohtute menetluses ei ole pikkade menetluste osakaal rohkem kui 10%.

Tabel 111. Programmi tegevuse õigusemõistmise ja õigusteenuste tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
10.39	Õigusemõistmise ja õigusteenuste tagamine	-72 499	-76 779	-66 193	10 586	-14%
10.40	Tööjõu- ja majandamiskulud	-66 182	-70 147	-59 574	10 574	-15%
10.41	Sh kohtunike palgafond	-21 868	-22 982	-24 361	-1 379	6%
10.42	Sh kohtute kolmandate isikute kulud	-2 066	-1 968	-2 118	-150	8%
	Sh kohtute postikulud	-641	-582	-582	0	0%
	Sh kohtutäiturite tasud	-36	-5	-5	0	0%
10.43	Muud toetused	-6 313	-6 632	-6 620	12	0%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevust viiakse ellu üheksa teenuse kaudu ning tegevustes sisalduvad peamiselt kohtute, aga ka ministeeriumi ja Konkurentsiameti teenused. Suurimate eelarvemahtudega teenused on õigusemõistmine I ja II astme kohtutes (56,3 mln eurot), riigi õigusabi korraldamine (5,9 mln eurot) ja esmatasandi õigusabi korraldamine (1,2 mln eurot).

Kohtumenetlus on kulukas, mistõttu on oluline arendada ennetavat õigusabi ja kohtuväliseid vaidluste lahendamise võimalusi ning panustada süüteoennetusse, perelepitusse ja taastavasse õigusesse laiemalt, samuti jälgida kohtute töökoormust.

Otsitakse võimalusi kohtumenetluse tõhustamiseks ja kulude kokkuhoiduks, sealhulgas valmistatakse ette vastavaid õigusloomelisi algatusi, näiteks seadusemuudatusi kohtumenetluse tõhustamiseks. Töötatakse välja digilahendusi andmepõhisteks menetlustoiminguteks, lähtudes andmete ühekordse sisestamise ja taaskasutamise põhimõtetest, et muuta kohtumenetlus läbipaistvamaks ja vähendada halduskoormust. Toimub üleminek digitaalsetele kohtutoimikutele süüteoennetluses ning tehnoloogiliste abivahendite rakendamisele.

Parandatakse õigusemõistmise läbipaistvust, eeskätt et tagada parem digiligipääs kohtuteabele ning selgemad ja üle menetlusliikide ühtsemad reeglid kohtulahendi, kohtutoimiku ja kohtuistungis osas avalikkusele. Suurendatakse kohtute vastutust ja otsustusõigust kohtute arendamisel ja haldamisel, samuti arendatakse kohtute juhtimisstruktuuri, valmistades selleks ette vajalikud seadusemuudatused.

Maksekäsu kiirmenetluses lahendatakse üle poole kohtu ette toodud tsiviilvaidlustest ning see arv kasvab kiiremini kui hagiavalduste arv. Uuendatakse järjepidevalt maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemi, et märgatavalt vähendada tehnilist tööd menetluses, suurendada automatiseeritust ja võtta kasutusele parimad teadaolevad tehnoloogilised lahendused. Teenuse eelarvemaht on 0,4 mln eurot.

Tagatakse õigusabi kättesaadavus neile, kelle õigused jääksid majandusliku seisundi tõttu kaitseta. Justiits- ja Digiministeerium korraldab selleks riigi õigusabi teenust (Advokatuuri määratud kaitsjad süüteomenetluses ning määratud esindajad muudes menetlustes) summas 5,6 mln eurot ning riigi toetatud esmase õigusnõu teenust konkursiga valitud lepingupartnerite kaudu summas 0,8 mln eurot, samuti läheb kasutusse õigusnõu pakkuv juturobot.

Vabakutsetega seoses käivitatakse täismahus ühtne riiklik täitmisregister, mis annab täieliku ülevaate täiteasjadest ning sisaldab e-aresti lahendust, mida võlgniku ja muu menetluse osalise pangaarve automatiseeritud kontrollimiseks ja arestimiseks kasutavad lisaks täituritele ka uurimisasutused. Lisaks tegeletakse valdkonna õigusaktides (täitemenetluse seadustik, kohtutäituri seadus, kohtutäiturimäärustik) suuremate kitsaskohtade elimineerimisega ning aktide kaasajastamisega.

Eestis tegutsevad vaba elukutsena ka vandetõlgid, keda Justiits- ja Digiministeerium on eksamineerinud õigustõlke valdkonnas. Korraldatakse vandetõlgi eksameid erinevatel keelesuundadel. Samuti vaadatakse üle notari tasud, tagamaks notariteenuse kättesaadavus üle Eesti.

Ette on valmistatud Riigi Teataja uuendamine, et pakkuda kasutajale veelgi rohkem võimalusi õigusteabe saamiseks. Automatiseeritakse kaasaegseid IT lahendusi kasutades kogu Riigi Teataja avaldamisprotsess, et loobuda mahukast käsitsi andmete töötlemisest ja tagada edaspidi ressursi kokkuhoid. Ametlikes Teadaannetes koondatakse üldsuse ja kogukonna teavitamiseks mõeldud teadaanded, kus analüüsime teadaannete avaldamise eesmärkide täitmiseks avaldatavate teadaannete hulka. Uuendame Ametlike Teadaannete tehnoloogilist platvormi ja parandame kasutusmugavust.

Programmi eesmärkide elluviimiseks kasutatakse ainult siseriiklikke vahendeid. 2026. aasta eelarve vähenemine on tingitud IT asutuste kulude kajastamise metoodika muutusest alates 2026. KRAPS indeksist tulenev eelarve kasv suurendab kohtunike palgafondi 1,4 mln eurot.

Rida 10.44 programmi tegevus: Kesksete IT-teenuste osutamine

Programmi tegevuse eesmärk: Riigi registrite nõuetekohaselt arendamine, käideldavus, andmete tervikkuse ja konfidentsiaalsuse tagamine ning justitssüsteemi jätkuva digitaliseerimine professionaalne elluviimine

Tabel 112. Programmi tegevuse kesksete IT-teenuste osutamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Vastavus teenustaseme lepingule Allikas: Justiits- ja Digiministeerium	Vastab lepingus kokkulepitud tingimustele	Vastab lepingus kokkulepitud tingimustele

RIK pakub infosüsteemide arendus ja haldusteenust. Eesmärgiks on pakkuda tellijale kvaliteetset, usaldusväärset ja tulemuslikku arendusteenust. Tellija rahulolu RIKi arendusteenusega tähendab tellijate kogemust arendusteenuse kvaliteedi, usaldusväärsuse ja tulemuslikkuse osas, mida hinnatakse regulaarselt ja mõõdetakse kindlate tulemusnäitajate alusel. Rahulolu eeldab, et koostöö on sujuv ja tulemuslik, arendused viiakse ellu kokkulepitud tähtaegadel ja eelarves, teenus on stabiilne ja turvaline ning süsteemide haldus ja arendusprotsessid on küpsed ja järjepidevalt paranevad. Eesmärgiks on hoida tellijate rahulolu üle 90%.

Tabel 113. Programmi tegevuse kesksete IT-teenuste osutamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
10.44	Kesksete IT-teenuste osutamine	-1 875	-2 356	-13 409	-11 053	469%
10.45	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 875	-2 356	-13 396	-11 040	469%
10.46	Muud toetused	0	0	-13	-13	100%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevust viiakse ellu kahe teenuse kaudu ning tegevuses sisalduvad ainult RIK teenused. Suurima eelarvemahuga teenus on IT teenused Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalale (12,7 mln eurot).

Programmi tegevuse eelarve kasvud võrreldes 2025. aastaga on tingitud sellest, et alates 2026. aastast muutus IT asutuste teenustes kajastamise meetoodika ja kõik RIK ülesanded koondati ühe tegevuse alla.

Peamine fookus on justitssüsteemi digitaliseerimisega seotud arendused nagu kriminaalmenetluse digitaliseerimine, kaasaegse kohtupidamise digitaalse keskkonna arendamine, ettevõtluskeskkonna lihtsustamine, lihtsa ja arusaadava õiguskeskkonna loomisega seotud arendused. Lisaks arendustele on RIKi ülesandeks toimiva õiguskeskkonna infosüsteemide ülalhoidmine ja turvalisuse tagamine (100+ teenust).

RIK osutab ka haldusala välistele asutustele erinevaid infosüsteemide arendamise ja haldamisega seotud tegevusi, sh dokumendihaldussüsteemi haldamine ja arendamine, sise- ja välisveebide haldamine ja arendamine, infosüsteemide haldamine, majutamine ja arendamine.

Programmi eesmärkide elluviimiseks moodustavad peamise osa siseriiklikud vahendid (10,2 mln eurot), lisaks majandustegevusest teenitav tulu (3,2 mln eurot). Teenitav tulu on täpsemalt lahti kirjutatud tulude peatükis.

3.9.3.2 Tulemusvaldkond Digiühiskond

3.9.3.2.1 Digiühiskonna programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Võrreldes perioodiga 2025-2028 on eelarve läbipaistvuse huvides digiühiskonna programmi struktuuri muudetud.

Programmi eesmärk: Avalike teenustega rahulolu tõus, ülikiire interneti parem kättesaadavus ja küberkaitstud Eesti.

Asutused, kes viivad programmi ellu: JDM, RIA, RIT ning Andmekaitse Inspeksioon.

Tabel 114. Digiühiskonna programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
10.48	Digiühiskonna programm	-127 474	-75 650	0	-46 303	-5 521	0
10.49	Personaalse riigi ja kasutajakesksed teenuste arendamine	-5 871	-3 835	0	-2 036	0	0
10.53	Andmepõhise ühiskonna arendamine	-12 901	-7 681	0	-5 219	-1	0
10.57	Digiriigi teenuste ja platvormide tagamine	-55 959	-42 136	0	-8 303	-5 520	0
10.61	Digiriigi arengu juhtimine ja	-18 090	-2 209	0	-15 881	0	0

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
	koordineerimine						
10.64	Riikliku küberturvalisuse tagamine	-21 034	-17 641	0	-3 393	0	0
10.68	Sidevaldkonna õigusraamistiku tagamine	-13 620	-2 148	0	-11 472	0	0

Digiühiskonna programm on koostatud valdkondliku arengukava Eesti Digiühiskond 2030 elluviimiseks ning järgib arengukava ülesehitust. Arengukava on uuendamisel, kuid jätkuvalt on sihid seatud kolmes suunas: digiriik, küberturvalisus ja ühenduvus. Digiriigi tegevustega tagatakse, et Eestist oleks nutikas, kasutajakeskne ja jätkusuutlik digitaalne riik, mis töötab inimese heaks – ennetavalt, sujuvalt ja tõhusalt. Digiriigi arengu aluseks on kvaliteetsed andmed, turvalised platvormid, tugev kompetents ja rahvusvaheline koostöö, mis üheskoos tagavad, et Eesti püsib digiriigi arengu maailmaliidri positsioonil. Küberturvalisuse suuna tegevusega kaitstakse inimesi, digiriiki, majandust ja laiemalt digitaalset eluviisi. Eesmärk on tagada küberruumi turvalisus ja digiteenuste usaldusväärsus ka siis, kui julgeolekulukord halveneb või tehnoloogia areneb väga kiiresti. Ühenduvuse suunal tegeletakse taskukohase ja kiire interneti kättesaadavusega igal pool Eestis. Hea sideühendus on Eesti digiriigina toimimise ja arendamise aluseks, sest mida parem on ühendus, seda paremini saavad digilahendused, tooted ja teenused toetada erinevate valdkondade arengut. Ühenduvuse parandamine vajab pidevat tööd ja investeeringuid.

Rida 10.49 programmi tegevus: Personaalse riigi ja kasutajakesksete teenuste arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Avalikud teenused toimivad kasutajatele mugavalt ja riigile tõhusalt.

Tabel 115. Programmi tegevuse personaalse riigi ja kasutajakesksete teenuste arendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Elusündmusteenuste arv, tk* <i>Allikas: JDM</i>	8	10

* Elusündmusteenuste kumulatiivne arv nimetatud aastal.

Kuna elusündmusteenus on otsene avalik teenus, mis koondab mitme erineva asutuse sama sündmusega seotud teenust kasutajale üheks teenuseks, siis muudetakse nende arendamisega avalike teenuste kasutamine inimese jaoks võimalikult lihtsaks ja mugavaks ning vastav mõõdik sobib hästi katusmõõdikuks programmi tegevuse eesmärgi saavutamisele.

Elusündmusteenuste arendamine on seotud RRF vahendite kasutamisega, mis lõppevad 2026. aastal ja sihttasemeks on seatud 10 elusündmusteenust.

Tabel 116. Programmi tegevuse personaalse riigi ja kasutajakesksete teenuste arendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
10.49	Personaalse riigi ja kasutajakesksete teenuste arendamine	-3 558	-4 909	-5 871	-962	20%
10.50	Tööjõu- ja majandamiskulud	-3 550	-4 904	-4 735	169	-3%
10.51	Muud toetused	-2	0	-1 131	-1 131	100%
10.52	Muud kulud	-6	-5	-5	0	-9%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevust viiakse ellu kahe teenuse kaudu ning tegevuses sisalduvad ministeeriumi ja RIA. Suurima eelarvemahuga teenus on riigi kesksete digiteenuste pakkumine ja vahendamine (3,9 mln eurot).

Parima digiriigi kogemuse saamiseks peavad avalikud teenused olema kasutajatele mugavad ja riigile tõhusad. Selleks arendatakse sündmusteenuseid, mis muudavad riigiga suhtlemise ja asjaajamise oluliselt lihtsamaks ja proaktiivsemaks. Samuti arendatakse edasi keskseid digiteenuseid, mille eesmärk on lihtsustada eraisikute ja ettevõtete suhtlust riigiga, pakkudes kasutajasõbralikke ja kaasaegseid tehnoloogilisi lahendusi ning tagades efektiivsema riigihalduse, vähendades sarnaste digiteenuste dubleerimist ning toetades teenuste koostalitlusvõimelisust. Sealhulgas arendatakse eesti.ee-s ettevõtjate digivärvavat, jätkatakse ärisündmusteenuste ja teenuste tööriistakasti arendamisega ning juurutatakse teenuste standardit asutustes. Kesksete platvormidena pakutakse teenuste ja riikliku informatsiooni vahendamiseks Riigiportaali eesti.ee ja selle mobiilirakendust; riiklike teavituste vahendamiseks arendatakse riikliku postkasti uut versiooni ning keskse volituste haldamiseks infosüsteemi Pääsuke.

Programmi eesmärkide elluviimiseks kasutatakse nii siseriiklikke vahendeid (4,2 mln eurot) kui ka välisvahendeid (1,7 mln eurot). Muude toetuste eelarvesse on lisandunud ERF vahenditest edasiantav toetus valdkondlike digipöörete projektide elluviimiseks (välistoetus 0,8 mln eurot ja kaasfinantseering 0,3 mln eurot). RRF vahenditega 0,4 mln eurot on toetatud riikliku virtuaalse abilise „Bürokratt“ ning eraisiku sündmusteenuste välja arendamist. RRF vahendite kasutamise tähtaeg on 2026. aasta kevad, millest tulenevalt on 2026. aasta eelarve oluliselt vähenenud võrreldes 2025. aastaga. ERF vahenditega 0,5 mln eurot koordineeritakse digiriigi kesksete tehnoloogiliste platvormide ja teenuste arendamist. Välistoetustest laekuva tulu kasutamine on täpsemalt selgitatud peatükis tulud.

Rida 10.53 programmi tegevus: Andmepõhise ühiskonna arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eestis on loodud hästi toimiv ja usaldusväärne keskkond andmete laialdaseks kasutamiseks ning tehisaru kasutamise tulemusel toimub avalike teenuste osutamine kasutajatele mugavalt ja riigile tõhusalt.

Tabel 117. Programmi tegevuse andmepõhise ühiskonna arendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Avalikus sektoris rakendatud tehisaru kasutusjuhtude arv, tk <i>Allikas: JDM</i>	178	210

Tehisaru laialdasem rakendamine on oluline suund nii Euroopa Liidus kui Eestis ning avalikus sektoris rakendatud tehisaru kasutajuhtude arv on programmi tegevuse tulemuste mõõtmisel oluline näitaja. Eesti kujundamist üheks Euroopa edukamaks tehisaru arendaja- ja kasutajariigiks soosib ka Vabariigi Valitsuse koalitsioonilepe. Tegemist on uue mõõdikuga.

Tabel 118. Programmi tegevuse andmepõhise ühiskonna arendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
10.53	Andmepõhise ühiskonna arendamine	-4 925	-8 695	-12 901	-4 206	48%
10.54	Tööjõu- ja majandamiskulud	-4 885	-6 042	-8 180	-2 138	35%
10.55	Muud toetused	-6	-2 649	-4 718	-2 069	78%
10.56	Muud kulud	-17	-3	-3	0	-5%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevust viiakse ellu kuue teenuse kaudu ning tegevuses sisalduvad ministeeriumi, RIA ja Andmekaitse Inspektsiooni teenused. Suurima eelarvemahuga teenus on andmete poliitika kujundamine ja elluviimine (5,9 mln eurot).

Programmi tegevus toetab uute lahendustega digiriigi viimist järgmisele arengutasemele, toetades tehisaru arendamist ja kasutuselevõttu avaliku sektori asutustes, arendades ja rakendades eesti keele tehnoloogiat, rakendades inimkeskset andmekorraldust ja korrastades riigi infosüsteemi kuuluvaid andmekogusid, tagades läbipaistvus andmetöötlustes ja kasutuses ning luues vajaliku õigusraamistiku. Tehisintellekti laiem kasutuselevõtt avalikus sektoris suurendab riigisektori tõhusust ning võimaldab inimestele pakkuda mugavamaid teenuseid, samuti paremat ligipääsu teenustele ja teabele. Andmete esitamise koormuse vähendamiseks tagatakse kõigi riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude andmekirjelduste ajakohasus, samuti jätkatakse avaandmete kättesaadavuse parandamisega. Arendatakse andmenõusoleku teenust ja andmejälgijat, et toetada liikumist andmete ühekordse esitamise poole. Parandatakse andmekirjaoskust nii koolitusprogrammi kui teavituskampaaniate kaudu.

Tagatakse isikuandmete kaitse, avaliku ja salastatud teabe ning muu andmehaldusega seotud õigusloome ja selle rakendamise vastavus põhiseaduse ning ELi ja rahvusvahelise õiguse nõuetele.

Lisaks panustab programmi tegevus eesti keele ja kultuuri hoidmisse digiühiskonnas ja –ruumis. Lisaks panustavad programmi eesmärgi saavutamisse Eesti Keele Instituut ja Statistikaamet, kelle tegevusi rahastatakse ERF ja RRF vahenditest.

Programmi eesmärkide elluviimiseks kasutatakse nii siseriiklikke vahendeid (8,4 mln eurot), välisvahendeid (4,5 mln eurot) kui ka väga väikeses mahus majandustegevusest laekuvast tulust saadud vahendeid (1000 eurot).

Antud tegevuse alla lisandusid 2026. aastal andmekaitsepoliitika valdkonna ja Andmekaitse Inspeksiooni teenused seoses õigusriigi ja digiühiskonna tulemusvaldkonna vahelise muudatusega.

Muude toetuste eelarvesse on lisandunud aastate vahelise ümbertõstega 2025. aastast 2,5 mln eurot teadus- ja arendusprogrammi loomiseks privaatsuskaitse tehnoloogiate arendamiseks ja kasutuselevõtuks avalikus sektoris tulenevalt VV tegevusprogrammist ning teiste teadus- ja arendustegevustega seotud ülesannete täitmiseks, sh riikliku tehisaru teadus- ja arendusprogrammi loomiseks inimressursi ning teadus- ja arendusvõimekuse kasvatamiseks, tekstiandmete kasutamise lihtsustamiseks suurte keelemudelite treenimisel, arvestades andmekaitse ja autoriõigusega. Muude toetuste eelarves kajastub lisaks ERF vahenditest edasiantav toetus valdkondlike digipöörete projektide elluviimiseks (välistoetus 1,6 mln eurot ja kaasfinantseering 0,7 mln eurot). Vastavalt Vabariigi Valitsuse otsusele suunata vahendeid ümber lõpetati CO2 kvooditulust rahastatud projekt “Digitööriistade väljatöötamine” 2025-2028 kokku summas 3 mln eurot (2026. aasta eelarve 0,5 mln eurot).

Välisvahenditest on RRF vahenditega 2,2 mln eurot toetatud andmehalduse ja avaandmete valdkonda. RRF vahendite kasutamise tähtaeg on 2026. aasta kevad, millest tulenevalt on 2026. aasta eelarve oluliselt vähenenud võrreldes 2025. aastaga. ERF ministriumile jäävate vahenditega (0,7 mln eurot) koordineeritakse ja arendatakse digiriigi kesksete tehnoloogiliste platvormide ja teenuste arendamist. Välistoetustest laekuva tulu kasutamine on täpsemalt selgitatud peatükis tulud.

Rida 10.57 programmi tegevus: Digiriigi teenuste ja platvormide tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti digiriigi platvormid on tulevikukindlad.

Tabel 119. Programmi tegevuse digiriigi teenuste ja platvormide tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Riigi arvutitöökoha kaasaegsel teenusel olevate asutuste arv, tk <i>Allikas: RIT</i>	10	95

Digiriigi platvormide tulevikukindlaks muutmisel ja riigi tõhusamaks toimimiseks on üks olulisi tegevusi riigi IT alusteenuste konsolideerimine, mistõttu mõõdetakse programmi tegevuse tulemust arvutitöökoha kaasaegsele teenusele viidud asutuste arvuga. Vastavale teenusele kulub üle poole programmi tegevuse eelarvest. Tegemist on uue mõõdikuga. 2024. aasta tegelik tase oli väike, sest see oli ülemineku algusaasta. Standardiseeritud arvutitöökoha- ja serveritaristu teenuste konsolideerimine RITi sõltub otseselt eraldatud eelarvest.

Tabel 120. Programmi tegevuse digiriigi teenuste ja platvormide tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
10.57	Digiriigi teenuste ja platvormide tagamine	-39 972	-62 636	-55 959	6 677	-11%
10.58	Tööjõu- ja majandamiskulud	-36 207	-58 201	-50 858	7 343	-13%
10.59	Muud toetused	-3 754	-4 421	-5 085	-664	15%
10.60	Muud kulud	-12	-14	-16	-3	20%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevust viiakse ellu üheteistkümne teenuse kaudu ning tegevuses sisalduvad ministeeriumi, RIA ja RITi teenused. Programmi tegevuse raames rahastatakse ka Riigiside Sihtasutust, et ülal hoida turvalise lauatelefoni taristut ja hoida tsentraalset satelliitandmesidet. Suurima eelarvemahuga teenus on arvutitöökoha teenuste arendamine ja pakkumine (28,1 mln eurot), mis moodustab 50,3% tegevuse mahust, samuti on teistest suurema eelarvega teenus serveritaristu teenuste arendamine ja pakkumine (5,9 mln eurot).

Programmi tegevusega tagatakse, et kõik digiriigi toimimiseks vajalikud kesksed teenused, platvormid ja komponendid on töökindlad ja turvalised, tagades nende toimepidevuse ka võimalikes kriisiolukordades. See on digiriigi toimimise aluseks. Eesmärgi saavutamiseks viiakse ellu mitmeid suuremahulisi tegevusi: panustatakse IKT taristu hukukindlusesse ja toimepidavusse, arendatakse edasi digiriigi platvorme, sh X-tee, e-ID, Single Digital Gateway, ja olulisemaid infosüsteeme; vähendatakse taakvara; konsolideeritakse IT alusteenuseid, sh viiakse standardteenused RITi ning võimaldatakse üleminek pilveteenustele, kriitilised infosüsteemid muudetakse pilvekõlblikuks ja luuakse riigipilve platvorm. Elektroonilise identiteedi valdkonnas alustatakse tehnilise võimekuse loomist, et 2027. aastaks saaks Eesti

kasutusele võtta EL kohustusena tulevat piiriülese standardiseeritud elektroonilise ID ja digitaalsete tõendite lahendust digikukru platvormil.

Programmi eesmärkide elluviimiseks kasutatakse nii siseriiklikke vahendeid (43,1 mln eurot), välisvahendeid (7,3 mln eurot) kui ka majandustegevusest teenitavat tulu (5,5 mln eurot). Programmi tegevuse sisu ja metoodika on muutunud võrreldes eelneva perioodiga (täpsemalt selgitatud peatükis valitsemisala tegevuspõhise eelarve raamistik), mis mõjutab ka eelarvelisi muutusi tegevuste vahel. Programmi tegevuse tööjõu- ja majandamiskulud vähenevad 13% (7,3 mln eurot), sest 2025. aasta eelarve sisaldab ka 2024. aastast ülekantavaid vahendeid. Muude toetuste eelarve sisaldab muuhulgas ERF edasiantavat toetust 3,4 mln eurot (toetus 2,4 mln eurot ja kaasfinantseering 1 mln eurot) valdkondlike digipöörete elluviimiseks. RIA eelarvesse planeeritud ERFist laekuvate tulude ja kaasfinantseeringuga (0,3 mln eurot) arendatakse digiriigi keskseid tehnoloogilisi platvorme. RIT eelarvesse planeeritud välistoetustest laekuvate tulude ja kaasfinantseeringuga 3,6 mln eurot (ERF 2,1 mln eurot, RRF 1,5 mln eurot) arendatakse arvutitöökoha- ja serveri alustaristu teenuseid avaliku sektori asutustele ning toetatakse digiriigi baasteenuste ümberkorraldamist ning turvalist pilvetaristule üleminekut.

Rida 10.61 programmi tegevus: Digiriigi arengu juhtimine ja koordineerimine

Programmi tegevuse eesmärk: Luua ja arendada ühtsetel põhimõtetel toimivat ja kestlikku digiriiki, kus teenused ja nende toimimiseks vajalikud infosüsteemid on pidevas arengus, tulevikukindlad ja hästi juhitud.

Tabel 121. Programmi tegevuse digiriigi arengu juhtimine ja koordineerimine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Uued või uuendatud avaliku sektori digiteenused, -tooted ja -protsessid, tk <i>Allikas: JDM</i>	25	45

Uued või uuendatud avaliku sektori digiteenused, -tooted ja -protsessid on ühtlasi ka Euroopa struktuurivahenditest rahastatava meetme mõõdik, mille sihttasemed on kokku lepitud ühtekuuluvusfondide rakenduskavas perioodiks 2021-2027. Meetmega toetatakse riigiüleseid keskseid teenuseid ning valdkondlikke digipööordeid erinevates riigiasutustes ning on oluliseks tulemuseks programmi tegevuses, sh moodustab suure osa eelarvest. Varasemalt on riigieelarve kontekstis näidatud toetatud asutuste arvu, see-eest uuendatud mõõdik näitab tulemusi.

Tabel 122. Programmi tegevuse digiriigi arengu juhtimine ja koordineerimine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
10.61	Digiriigi arengu juhtimine ja koordineerimine	-4 378	-37 182	-18 090	19 092	-51%
10.62	Tööjõu- ja majandamiskulud	-2 283	-7 484	-4 576	2 908	-39%
10.63	Muud toetused	-2 088	-29 698	-13 514	16 184	-54%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevust viiakse ellu kuue teenuse kaudu ning tegevuses sisalduvad ministeeriumi teenused. Suurima eelarvemahuga teenus on avaliku sektori digimuutuste võimendamine (8,5 mln eurot), mis moodustab 46,8% tegevuse mahust.

Digiriigi arengu juhtimise ja koordineerimise kaudu tagatakse tõhus riigihaldus ja IKT valdkonna terviklik ning jätkusuutlik juhtimine. Keskne roll on ressursside efektiivsel riskasutusel ning digiteenuste erasektoris andmisel. Selleks vaadatakse üle senine valitsemisala IT majade korraldus, konsolideeritakse tugitegevused ning juhtimine. Juhitakse ka digivaldkonna rohepööret, milleks tuleb asutustes arendada ja hankida keskkonnahoidlikke IKT lahendusi. Tagatakse, et ühiskonnas on olemas vajalik kompetents ning arendatakse järjepidevalt digioskusi, sh kujundatakse Digiriigi Akadeemia keskseks digiõppe platvormiks nii avalikule kui erasektorile. Lisaks edendatakse rahvusvahelist andmevahetust ja toetatakse Eesti tehnoloogiate ning oskuste eksporti, laiendades koostööd rahvusvahelisele tasandile ning luues ühiseid lahendusi Euroopa Liidu ja lähiriikidega. Koordineeritakse ja toetatakse riigiüleste keskte teenuste ning valdkondlike digipöörete täiendavat rahastust struktuurifondide 2021-2027 vahenditest. Riigieelarve koostamise protsessi raames koordineeritakse ja koostatakse riigieelarveliste lisavajaduste ülevaade Vabariigi Valitsusele. Koordineeritakse RRFi rahastatud JDMi digiriigi reformide ja investeeringute elluviimist.

Programmi eesmärkide elluviimiseks on ministeeriumi riigiülese suunitlusega teenuseid, sh oluline osa eelarvest on suunatud avaliku sektori digimuutuste võimendamiseks. Kasutatakse nii siseriiklikke vahendeid (6,1 mln eurot) kui välisvahendeid (12 mln eurot). Viimased moodustavad koos kaasfinantseerimisega 87,8% kogu tegevuse kuludest. Vabariigi Valitsuse otsusel suunata vahendeid ümber lõpetati CO2 kvooditulust rahastatav projekt "Digitööriistade väljatöötamine" 0,85 mln eurot. Programmi tegevuse sisu ja metoodika on muutunud võrreldes eelneva perioodiga (täpsemalt selgitatud peatükis valitsemisala tegevuspõhise eelarve raamistik), mis mõjutab ka eelarvelisi muutusi tegevuste vahel. Sellest tulenevalt on ka muude toetuste 2026. aasta eelarve digiühiskonna tegevuste vahel ümber jagatud.

Rida 10.64 programmi tegevus: Riikliku küberturvalisuse tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Küberturvalisuse riiklik juhtimine, korraldamine ja koordinatsioon arvestavad riiklikku julgeolekut ja ohupilti.

Tabel 123. Programmi tegevuse riikliku küberturvalisuse tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti EU-CSI küberindeks <i>Allikas: ENISA</i>	65,72*	70

*2024. aastal oli ELi keskmine 62,65 ja Eesti oma napilt kõrgem.

EL küberjulgeoleku indeks (EU-CSI) on tööriist, mille töötas välja Euroopa Liidu küberjulgeolekuagentuur (ENISA) koostöös liikmesriikidega, et kirjeldada liikmesriikide ja Euroopa Liidu küberjulgeoleku olukorda. Tegemist on olulise katusmõõdikuga, mis väljendab Eesti küberkaitse valmisolekut ning võimaldab võrrelda selle taset teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega, aidates tuvastada tugevused ja nõrkused. Tegemist on uue mõõdikuga, mille lisamist kaalume tulevikus digiühiskonna arengukavasse katuseesmärkide mõõtmiseks.

Tabel 124. Programmi tegevuse riikliku küberturvalisuse tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
10.64	Riikliku küberturvalisuse tagamine	-13 463	-22 149	-21 034	1 115	-5%
10.65	Tööjõu- ja majandamiskulud	-11 786	-19 179	-14 910	4 270	-22%
10.66	Muud toetused	-84	-281	-3 472	-3 192	1137%
10.67	Muud kulud	-1 593	-2 688	-2 652	37	-1%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevust viiakse ellu kümne teenuse kaudu ning valdkonda juhib ja koordineerib ministeerium ning samuti on selles programmi tegevuses RIA rakenduslikud teenused. Suurima eelarvemahuga teenus on RIAI küberruumi seire, intsidentide tõkestamine ja haldus (8,7 mln eurot).

Riikliku küberturvalisuse tagamise tegevus hõlmab nii selle arengu juhtimist, õigusloomet kui ka vajalikke rakendusteenuseid. Strateegiline fookus on suunatud eelkõige julgeoleku ja turvalisuse kindlustamisele. Seega keskendutakse küberturvalisuse taseme tõstmisele ja tulevikukindlusele läbi infoturbealaste ja IT teenuste korraldamise miinimumnõuete kehtestamise, küberreservi kompetentsi tõstmise, õppuste ja tuleviku tehnoloogiate riskihindamise tulemuste rakendamise. Jätakuvalt arendatakse keskselt pakutavaid kaitseteenused, tõhustatakse koostööd erasektoriga ning jätkatakse senisest sihistatumalt laiapindset küberhügieeni- ja turvalisuse alast ennetustööd, jätkatakse elutähtsa teenuse osutajate turvatestimist ja *red teamingut*. Võetakse üle Euroopa Liidu direktiiv NIS 2 (Network

and Information Security Directive 2) ning tehakse muid olulisi muudatusi kübervaldkonna õigusaktides, et saavutada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus ning parandada siseturu toimimist. Õigusruumi arendamisel ja küberturvalisust mõjutavate valikute langetamisel arvestatakse rahvusvahelisi tendentse, valitsevat ohupilti, julgeolekuolukorda ning teisi küberturvalisuse, infoturbe ja andmekaitsega seonduvaid muutusi. Seega hõlmab programmi tegevus ka küberruumi trendide ja arengute seiret ning riskide ja küberintsidentide analüüsimist koos vajalike ülevaadete ja teavituste tegemisega; samuti olulisel määral väliskoostööd. Programmi tegevuse alla kuulub ka kübervaldkonna haldus- ja riiklik järelevalve, tegevuslubade väljastamine, kriitilise infrastruktuuri küberkaitse ja kriisijuhtimine. Koostöös HTMiga tuleb kindlustada küber- ja infoturbe oskuste integreerimine kõigile haridustasemetele ja küberekspertide järelkasv. Samal ajal jätkatakse nii laiema avalikkuse kui küberturvalisuse seaduse (KüTS) subjektide küberteadlikkuse tõstmist toetavate tegevustega, sh kohuslaste E-ITSile ülemineku toetamisega.

Programmi eesmärkide elluviimiseks kasutatakse nii siseriiklikke (18 mln eurot) kui välisvahendeid (3 mln eurot). Programmi tegevuse sisu ja metoodika on muutunud võrreldes eelneva perioodiga (täpsemalt selgitatud peatükis valitsemisala tegevuspõhise eelarve raamistik), mis mõjutab ka eelarvelisi muutusi tegevuste vahel. Tööjõu- ja majandamiskulude vähenemine on tingitud sellest, 2025. aasta eelarve sisaldab ka 2024. aastast ülekantud vahendeid 3,2 mln eurot ning Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist eraldatud vahendeid 1,6 mln eurot. Samas on lisandunud aastatevahelise ümbertõstega 2025. aastast edasi lükkuvad küberreservi arendamise järgmise sammu tegevused 1,7 mln eurot. Välisvahendid vähenevad 0,8 mln eurot tulenevalt RRF vahenditest tehtavate projektide lõppemisest 2026. aasta kevadel. Muude toetuste kasv 3,2 mln eurot võrreldes 2025. aastaga tuleneb osaliselt ERF projekti vahendite laienemisest antud tegevusse edasiantava toetusena kübervaldkonna koordineerimiseks 1,4 mln eurot, millest toetus on 1 mln eurot ja kaasfinantseerimine 0,4 mln eurot. RIAI lisandub Euroopa Liidu otsetoetusena Euroopa küberkompetentsikeskuse Eesti koordinatsioonikeskuse jätkusuutlikkuse tagamise tegevusteks eraldatud vahendid 0,6 mln eurot, millele lisandub ka samas summas omafinantseering.

Rida 10.68 programmi tegevus: Sidevaldkonna õigusruumi tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Õigusruum on ajakohane ja vastab ühiskonna vajadustele ja ootustele. Turutõrkepiirkondades on loodud liitumise võimalus väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrguga ning Eesti peamised transpordikoridorid on kaetud katkematu 5G leviga.

Tabel 125. Programmi tegevuse sidevaldkonna õigusruumi tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti kodumajapidamiste ja ettevõtete osakaal, kel on võimalus liituda vähemalt 100 Mbit/s internetiühendusega, mida saab suurendada kuni kiiruseni 1 Gbit/s, % <i>Allikas: TTJA</i>	81%	84%
5G transpordi koridoride arv, tk	0	0

Programmi tegevuse eesmärkide saavutamist mõõdetakse kahe kõige olulisema tulemuse kaudu, millele on suunatud enamus eelarvest ja mis on seotud välisvahendite kasutamisega. Sideettevõtjatele antakse avatud taotlusvoorudes investeeringutoetust, et nad rajaks turutörkepiirkondadesse väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrke ning samuti toetatakse sideettevõtjaid täiendava mobiilside taristu rajamisel kohtades, kus olemasolev passiivne taristu ei võimalda katkematut 5G levi tagada. 2024. aastal ei olnud veel ükski transpordikoridor piisavalt sidemastidega kaetud, samuti ei ole 2026. aastal veel sihttase üle nulli, sest meetme rakendamine võtab aega. Kokku on erinevatele transpordikoridoridele vaja rajada veel umbes 125 sidemasti.

Tabel 126. Programmi tegevuse sidevaldkonna õigusruumi tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
10.68	Sidevaldkonna õigusruumi tagamine	-877	-37 016	-13 620	23 397	-63%
10.69	Tööjõu- ja majandamiskulud	-267	-558	-1 649	-1 091	196%
10.70	Muud toetused	-121	-36 007	-11 671	24 336	-68%
10.71	Muud kulud	-488	-452	-300	152	-34%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevust viiakse ellu kolme ministeeriumi teenuse kaudu. Suurima eelarvemahuga teenused on välisvahenditest rahastatavad toetuste andmisele suunatud 5G taristu ja teenuste toetusmeetmete kujundamine (5,6 mln eurot) ja väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrkude toetusmeetmete kujundamine (6,3 mln eurot).

Programmi tegevuses kujundatakse Justiits- ja Digiministeeriumis sideturu ja sideühenduste õigusruumi, arvestades osapoolte huve selliselt, et regulatiivne keskkond püsiks võimalikult stabiilse ja tasakaalustatuna ning soodustaks koostööd baastaristu rajamisel, sh turutörkepiirkondades. Tagatakse, et mobiilsidevõrgu arenguhüppeks vajalik sagedusressurss oleks kiiresti ja tõhusalt turule eraldatud. Osaletakse Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste

sideorganisatsioonide töös, nagu Rahvusvahelises Telekommunikatsiooni Liidus (ITU), et tehtud otsused vastaksid Eesti huvidele.

Programmi tegevuses antakse sideettevõtjatele avatud taotlusvoorudes investeeringutoetust, et nad rajaks turutörkepiirkondadesse väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrke ning tegeletakse vastavate meetmete ettevalmistuse ja käivitamisega: RRFist ette nähtud toetuse suurus juurdepääsuvõrkudele 10 mln ja ERFist 15 mln eurot. Samuti toetatakse sideettevõtjaid ERFist täiendava baastaristu (sidemastid ja nende ühendus lairiba baasvõrguga) rajamisel. Täiendavat mobiilside taristu rajamist toetatakse kohtades, kus olemasolev passiivne taristu ei võimalda katkematut 5G levi tagada. Peamiste transpordikoridoride katmist 5G ühendusega seab 2030. aasta eesmärgiks ka Euroopa Liidu strateegia "Euroopa digikümnenne". Katkematu 5G leviga transpordikoridoride katmine soodustab mh autonoomsete sõidukite turule tulekut, panustab liiklustravalisusesse ja kliima muutustega kohanemisse liikluses, aitab kaasa Eesti digitaliseerimisele ning suurendab ülikiire lairiba teenuse kättesaadavust.

Katkematu 5G ühenduse loomiseks Eesti peamistel transpordikoridoridel on hinnanguline vajadus rajada 125 sidemasti. ERFist oli 5G transpordikoridoridele planeeritud toetuse suurus 2021-2027 18,72 mln eurot, mille eest oleks hinnanguliselt saanud rajada 80-90 sidemasti. Meetme eelarvet vähendati 9,36 mln eurole, mille abil saab olenevalt asukohast rajada 40-45 sidemasti.

Programmi eesmärkide elluviimiseks kasutatakse 2026. aastal nii siseriiklikke (11 mln eurot) kui välisvahendeid (2,6 mln eurot). Programmi tegevuste vähenemine võrreldes 2025. aastaga 23,4 mln eurot tuleneb suuresti välisvahendite (muude toetuste konto) vähenemisest. Side valdkonna toetusmeetmete (5G arendamise toetamine ning väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrgud) läbirääkimised Euroopa Komisjoniga venisid, mistõttu lükkuvad edasi side valdkonna projektide käivitamised, mille esimesed väljamaksed olid algselt planeeritud investeeringutoetusena 2025. aastasse. Lisaks väheneb Vabariigi Valitsuse otsusel ERF projekti 5G ja ülikiire interneti toetus 2026. aastal 2,3 mln eurot (2026-2029 kokku 9,36 mln eurot). ERF projekti vahendite laienemine antud tegevusse suurendab tööjõu- ja majandamiskulusid 0,7 mln eurot, millega koordineeritakse digiriigi kesksete teenuste arendamist.

3.9.4 Investeeringud

Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalas on peamised investeeringud suunatud IT valdkonda.

Tabel 127. Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala					
10.73	Investeeringud kokku	-5 262	-36 226	-33 995	2 231	-6%
	IT investeeringud	-1 854	-30 309	-27 384	2 925	-10%
	Masinad ja seadmed	-2 465	-652	-78	574	-88%
10.76	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-843	-5 266	-6 533	-1 267	24%
	Justiits- ja Digiministeerium					
	Investeeringud kokku	-9	-2 790	-13 708	-10 918	391%
	IT investeeringud	0	-2 755	-11 055	-8 300	301%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-9	-35	-2 653	-2 618	7438%
	Eesti Kohtuekspertiisi Instituut					
	Investeeringud kokku	-2 489	-48	-24	24	-50%
	Masinad ja seadmed	-2 040	-44	-20	24	-54%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-449	-4	-4	0	0%
	Registrite ja Infosüsteemide Keskus					
	Investeeringud kokku	-2 122	-1 157	-439	718	-62%
	IT investeeringud	-1 854	-1 127	-389	739	-66%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-268	-30	-50	-20	69%
	Vanglad (grupp)					
	Investeeringud kokku	-639	-621	-71	550	-89%
	Masinad ja seadmed	-425	-608	-58	550	-90%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-113	-13	-13	0	0%
	Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus					
	Investeeringud kokku	-10 673	-16 345	-6 028	10 317	-63%
	IT investeeringud	-8 540	-13 528	-4 861	8 667	-64%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-1 925	-2 817	-1 167	1 650	-59%
	Riigi Infosüsteemi Amet					
	Investeeringud kokku	-16 860	-15 246	-13 725	1 521	-10%
	IT investeeringud	-13 669	-12 879	-11 079	1 800	-14%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-3 041	-2 367	-2 646	-279	12%

Tabel 128. Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala investeeringute eelarve liikide ja objektide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
	Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala						
10.73	Investeeringud kokku		-33 995	-14 917	-4 050	-14 885	-144
10.74	IT investeeringud	IT investeeringud	-27 384	-14 858	0	-12 428	-98

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
10.75	Muud investeeringud kokku		-78	-58	0	0	-20
	Masinate ja seadmed	Masinate ja seadmed	-78	-58	0	0	-20
10.76	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-6 533	0	-4 050	-2 457	-26

Valitsemisala investeeringute kogumaht 2026. aastal väheneb 2,2 mln eurot (6%) võrreldes 2025. aastaga.

Investeeringute kogumahust moodustavad riigieelarvest tehtavad investeeringud 55,8%, välisvahenditest tehtavad investeeringud 43,8% ja majandustegevusest teenitavast tulust planeeritud investeeringud 0,4%. Peaaegu kogu investeeringute mahu moodustavad IT investeeringud koos käibemaksuga (99,8%).

IT investeeringute maht väheneb 2026. aastal 2,9 mln eurot (10%), nendest riigieelarveliste vahendite vähenemine on 1,4 mln eurot (49,8%), välisvahenditest teostatavad investeeringud vähenevad kokku 1,5 mln eurot (50,2%). Välisvahendite puhul lõpeb RRF vahendite kasutamine 2026. aasta kevadel, sellest tulenevalt on ka järgmisesse aastasse planeeritud RRF vahendeid 10 mln eurot vähem. Samas suurenevad ERFist tehtavad investeeringud 8,5 mln eurot: andmete valdkonnas Ekilexi ja tõlkevärava arendused, teenuste valdkonnas Disainisüsteemi (TEDI) arendamine üleriiklikuks disainisüsteemiks ning kesksete teenuste ja komponentide arendused, oskuste valdkonnas digiriigi akadeemia arendamine, taristu valdkonnas EUDI Walleiti/digikukru arendamine, serveritaristu investeeringud kindlustamiseks kasvavate mahtude korral piisava ressursi olemasolu. Riigieelarvelistest vahenditest on suuremad investeeringud küberruumi seire, intsidentide tõkestamine, valimiste infosüsteemide arendused, elektroonilise identiteedi teenuste pakkumised ja IKT alusteenuste elutsükli lõpus olevate riistvaraliste komponentide välja vahetamine toetamiseks nii riigipilve kui arvutitöökoha teenuseid.

Justiitsüsteemi digitaliseerimisega seotult arendatakse projekte nagu kriminaalmenetluse digitaliseerimine, kaasaegse kohtupidamise digitaalse keskkonna arendamine, ettevõtluskeskkonna lihtsustamine, lihtsa ja arusaadava õiguskeskkonna loomisega seotud arendused.

Masinate ja seadmete investeeringute eelarve on planeeritud väikeses mahus EKEI (0,02 mln eurot) ja vanglate (0,06 mln eurot) eelarvetesse koos käibemaksuga. Vanglate investeeringute

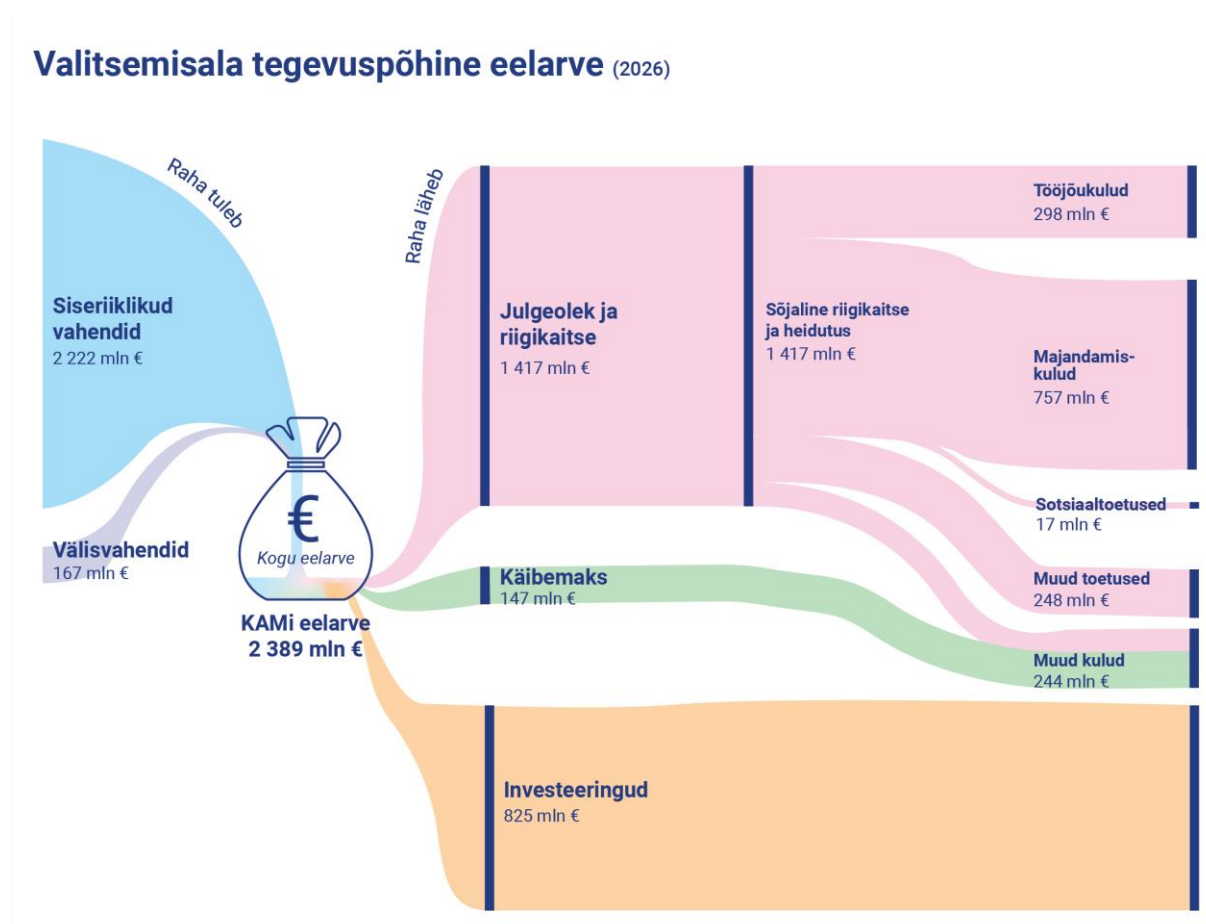
eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga 0,6 mln eurot, sest 2025. aastal valmisid vanglate toimepidevusega seotud investeeringud, mille osas olid eraldatud ühekordsed vahendid.

3.10 Kaitseministeeriumi valitsemisala

Kaitseministeerium töötab eesmärgiga hoida ära Eesti vastu suunatud rünnakud ja tagada, et Eesti suudab end väliste ohtude eest kaitsta.

Kaitseministeeriumi põhiülesanne on kujundada väeloome poliitikat ning tagada sõjalise struktuuri üksuste varustamine, eelhoiatuse toimimine, kaitsevalmidus; koordineerida koostööd liitlastega; juhtida riigikaitsealist inimvara arendamist, sealhulgas korraldada reservteenistust ja ajateenistust ning riigikaitsealist väljaõpet; juhtida kaitsealast teadus- ja arendustegevust ning vastutada kaitsetööstuse arendamise eest; juhtida riigikaitsealisi investeeringuid.

Joonis 18. Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarve jagunemine tegevuspõhiselt ja majandusliku sisu lõikes, mln eurot

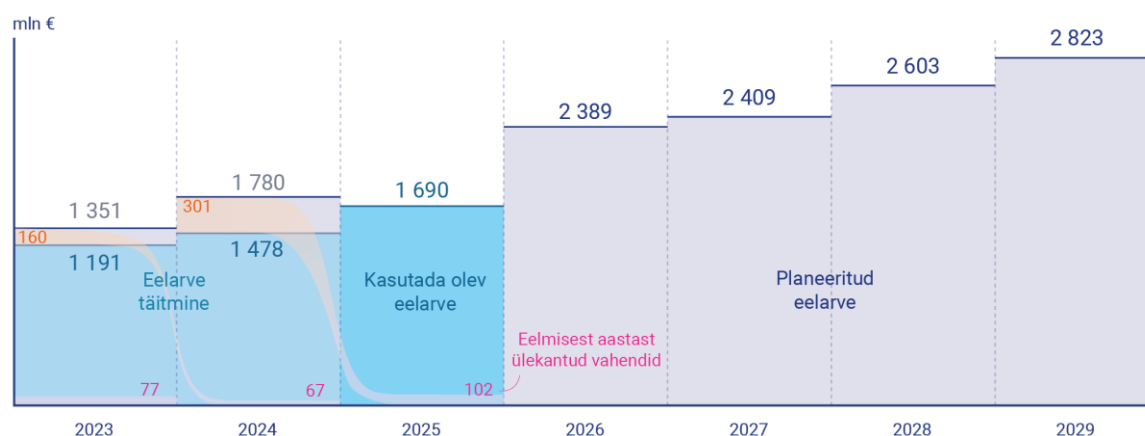
Valdav osa valitsemisala kasutada olevast eelarvest on siseriiklikud piirmääraga vahendid (81,4%). Enamuse valitsemisala kasutada olevast eelarvest moodustavad tööjõu- ja majandamiskulud (67,5%), millest suurema osa ehk 64,7% moodustavad Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse kulud, kus 89,3% läheb kaitseotstarbelise erivarustuse soetamise kuludeks. Kaitseministeeriumi eelarvest panustatakse kõige rohkem kaitseotstarbelise erivarustuse soetamisse, mille kulud ja investeeringud moodustavad 2026.

aastal kokku 53% kogu eelarvest (käibemaksuga). Toetuste eelarve on 16% ning suuremad neist on Ukraina abi 43% ning toetus Kaitseliidule 28% toetuste eelarvest.

Detailsem ülevaade on toodud seletuskirjas asutuste ning programmide kulude selgitustes.

Joonis 19. Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarve dünaamika, mln eurot

Valitsemisala eelarve

Kaitsekulud kasvavad 2026. aastal esimest korda üle 5% SKP-st NATO kriteeriumide järgi. Kaitsekulude kasv võrreldes 2025. aastaga on 844,5 miljonit eurot. Kaitseministeeriumi eelarve suureneb 42% tõustes 1,7 mld eurolt 2,4 mld euron. Kulude eelarve suureneb 35% ehk 408,8 mln eurot ning investeeringute eelarve 54% ehk 290,2 mln eurot. Kõige rohkem panustatakse kaitseotstarbelise erivarustuse soetamisse, mille kulud ja investeeringud on 2026. aastal kokku 1,27 mld eurot (käibemaksuga). 2026. aastal lisanduvad Kaitseministeeriumi eelarvesse ka finantseerimistehingud summas 8 mln eurot. Eelarve kasv jätkub ka aastatel 2027-2029, mil kaitsekulud on samuti vähemalt 5% SKP-st.

2024. aasta piirmääraga eelarve kasutamata vahendite maht oli 103,3 mln eurot ehk 8,5% lõplikust eelarvest. Sellest moodustasid kulud 84,2 mln eurot ning investeeringud 19,1 mln eurot. 2025. aastasse kanti üle 83 mln eurot kuludeks ning 19,1 mln eurot investeeringuteks.

Kaitseotstarbelise erivarustuse hangete jääk 53,4 mln eurot oli seotud tarnete viibimisega, samas kohustused selles mahus olid võetud. Sarnaselt olid kohustused võetud ka laskemoona hangetel, kus samuti tarned hilinesid ning jääk mahus 47,2 mln eurot kanti üle. Investeeringute suurem jääk 6,2 mln eurot oli seotud 4x4 ja 6x6 soomukite tarne edasilükkumisega.

Taristu arenduse ja alalhoiu valdkonnas jäi 2024. aastal kasutamata 13,8 mln eurot, sealhulgas hoonete renoveerimise ja uute rajatiste valmimise viibimise tõttu. Samuti nihkus edasi Nursipalu maade soetamine (2 mln).

Tuludest sõltuvate vahendite suuremad jäägid tulenesid Euroopa rahurahastust (61,2 mln), liitlaste antud varustuse taastamisest (80,5 mln), NATO julgeolekuinvesteeringute programmist

(22,6 mln) ning välihaiglate taastamise toetuse kasutamise lükkumisest 2025. aastasse (11,1 mln). Toetuste kasutamine toimub vastavalt projektide ajakavadele.

Tegelik 2024. aasta kaitsekulude tase SKP-st NATO meetodi järgi oli 3,30% (planeeritud 3,34%).

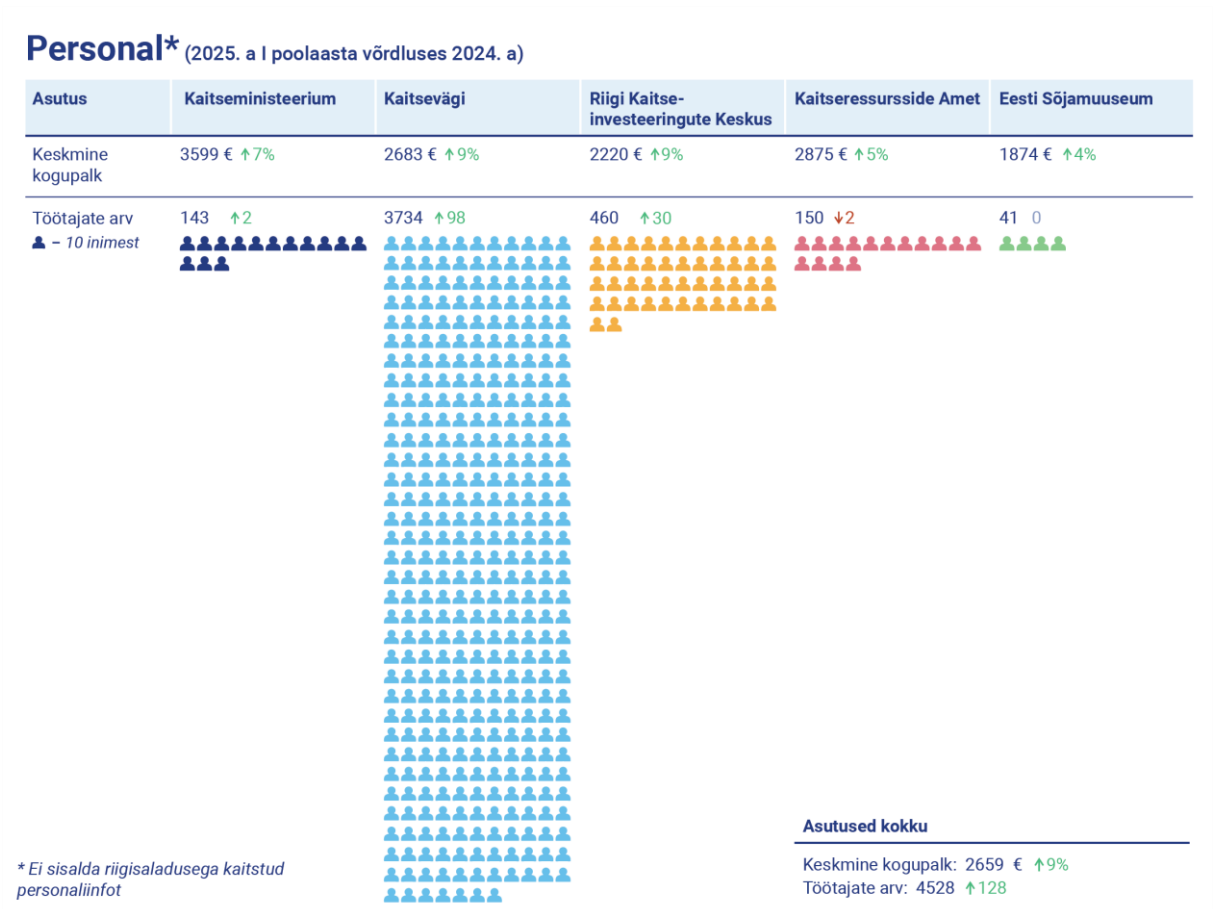
Valitsemisala administratiivne struktuur ja personali ülevaade

Valitsemisalas on koos ministeeriumiga kuus asutust: Kaitsevägi, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Kaitseressursside Amet, Välisluureamet ja Eesti Sõjamuuseum - kindral Laidoneri muuseum. Kaitseministeeriumi haldusalasse kuuluvad riigi äriühing Hexest Materials AS ning avalik-õiguslik juriidiline isik Kaitseliit. Lisaks teostab ministeerium asutajaõigusi kahes sihtasutuses: CR14 ja SA Rahvusvaheline Kaitseuuringute Keskus.

Valitsemisala kulude ja investeeringute kogumahust moodustab kõige suurema osakaalu Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse eelarve (70%), kuna asutus vastutab valitsemisala investeeringute, sh erivarustuse hankimise ning taristu ehituse, arendamise ja korrashoiu eest. Kaitseväge eelarve moodustab 17% ja Kaitseministeeriumi eelarve 10% valitsemisala kulude ja investeeringute kogumahust. Ülejäänud valitsemisala asutuste eelarved on mahult kokku 3%.

Valitsemisala personali ülevaade

Joonis 20. Kaitseministeeriumi valitsemisala personali ülevaade

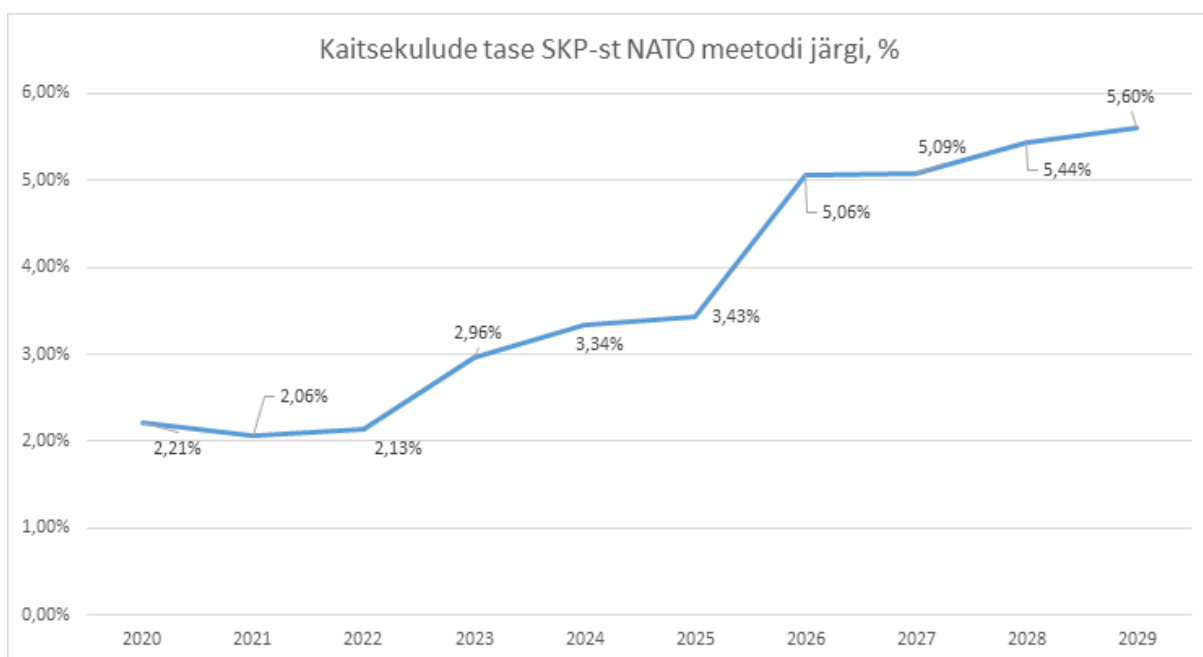

Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustes töötab kokku 4528 teenistujat (töötajad ja ametnikud kokku, va riigisaladusega kaitstud ametikohad), neist enamus töötab Kaitseväes. 2024. ja 2025. aasta võrdluses kasvas teenistujate arv valitsemisalas kokku 128 võrra, kõige enam loodi juurde uusi ametikohti Kaitseväes ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuses seoses suurenenud väestruktuuri isikkoosseisu, kiirendatud väelooma tagamise ning vajalike võimearenduste elluviimisega.

Kaitsekulud

Eesti riigieelarve tegevuspõhine arvestus erineb rahvusvaheliselt kasutatavast NATO kaitsekuulu arvestusest. Näiteks ei arvesta NATO kaitsekuluna riigikaitsele suunatud välistoetusi ega muid tuludest sõltuvaid kulusid.

Joonis 21. Kaitsekulude osakaal SKP-st NATO meetodil 2020-2029, %

Tabel 129. Kaitsekulu ja Kaitseministeeriumi valitsemisala kasutuses olevad vahendid, mln eurot

	2024	2025 RE	2026 RE
Kaitsekulu NATO meetodi järgi	1 333,8	1 436,0	2 241,5
% SKP-st⁹	3,30%	3,43%	5,06%
sh Kaitseliidule eraldatav sihtotstarbeline toetus ¹⁰	54,2	58,2	69,6
sh Ukrainale antav sõjaline abi 0,25% SKP-st	0	105,0	110,7
sh täiendavad sihtotstarbelised eraldised	22,1	65,4	6,6
Välisvahendid, tuludest sõltuvad kulud ja omatulud, mis ei kajastu kaitsekulude arvestuses	167,2	216,9	178,1
Kõik Kaitseministeeriumi kasutuses olevad vahendid¹¹	1477,7	1 627,0	2 397,3
Kaitseministeeriumi kasutada olevate vahendite osakaal SKP-st (%)	3,74%	3,74%	5,43%

Valitsemisala struktuurimuudatused 2025

Vabariigi Valitsuse 25.04.2025 korralduse alusel asutas Rahandusministeerium 28.05.2025 riigi äriühingu Hexest Materials AS. Riigi otsus Hexest Materials AS-i asutamiseks ja osaluse valitsemiseks tuleneb nii majanduslikust kui strateegilisest eesmärgist.

⁹ Protsendi arvutamisel võetakse aluseks Statistikaameti avaldatud SKP tegelik väärtus 2024. aastal ning 2025. aastal ja 2026. aastal Rahandusministeeriumi 2025. aasta SKP suvine prognoos.

¹⁰ Kaitseliidu toetus kajastub tegevuspõhise eelarve vaates erinevate programmi tegevuste all vastavalt sellele, millises mahus Kaitseliit konkreetsesse tegevusse panustab.

¹¹ Kaitseministeeriumi kasutuses olevad vahendid sisaldavad lisaks kaitsekuludele välisvahendeid, tuludest sõltuvaid kulusid ja omatuluseid, mis ei kajastu kaitsekulude arvestuses ning finantseerimistinguid.

Tabel 130. Kaitseministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkonnad, valdkondlikud arengudokumendid ja programmid

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid	Programm
Julgeolek ja riigikaitse	Riigikaitse arengukava 2022-2031 (RKAK 2022-2031)	Sõjaline riigikaitse ja heidutus

Alates 2026. aastast liidetakse programmi tegevused „Väeloome: maavägi“, „Väeloome: merevägi“, „Väeloome: õhuvägi“ ja „Väeloome: muud üksused“ ühise programmi tegevuse „Väeloome korraldamine“ alla.

Programmi tegevused „Liitlaste kohaloleku tagamine Eestis“ ja „Kaitsevalmidus“ liidetakse ühise programmi tegevuse „Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis“ alla.

Lisaks luuakse uus programmi tegevus nimetusega „Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine“.

3.10.1 Tulud

Välisrahastusest saadud toetustel on kasvav roll Eesti sõjalises riigikaitstes.

Tabel 131. Kaitseministeeriumi tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
11.1	Tulud kokku	177 777	194 011	163 451	-30 560	-16%
11.2	Saadud toetused	168 052	168 494	157 244	-11 249	-7%
11.3	Tulu majandustegevusest	2 142	3 895	4 645	750	19%
11.4	Tulu põhivara ja varude müügist	5 626	20 387	371	-20 016	-98%
11.5	Trahvid ja muud varalised karistused	675	1 195	1 090	-105	-9%
11.6	Muud tulud	1 006	40	100	60	150%

Tulusid prognoositakse võrreldes 2025. aastaga 30,6 mln eurot vähem, mis on suures osas seotud Euroopa rahurahastust saadava toetuse ning kinnistute müügitulu vähenemisega. Samal ajal suureneb toetus NATO ühisrahastusest ja 2026. aasta alguses lisandub Euroopa Liidu Ühtekuuluvuspoliitika fondide toetus (44,4 mln eurot).

Saadud toetused

NATO julgeolekuinvesteeringute programmi (NSIP – NATO Security Investment Programme) rahastusega ehitatakse 2026. aastal liitlastele toetavat taristut 31,7 mln euro ulatuses, mille

hulgas on suuremad objektid laskemoonalaod, kasarmud, miinisadama lainemurdja uuendamine ja tehnika varjualused.

EL taaste- ja vastupidavusrahastust (RRF - Recovery and Resilience Facility) laekub 19,3 mln eurot tuuleenergia kompensatsioonimeetmete rakendamiseks ning 0,2 mln eurot kaitseväekohustuse täitmise sündmusteenuse arendusteks.

Ühtekuuluvuspoliitika fondist rahastatakse sõjaväelise liikuvuse edendamist ning toimimist toetavaid investeeringuid (sh liitlaste vastuvõtu- ja kaitseväetaristu investeeringud) 6,3 mln euroga ning kaitsetööstuspargi baastaristu arendamist 38,1 mln euroga. Lisaks rahastatakse fondi rakendamisega seotud võimekuse tagamist tehnilist abist 88 tuhande euroga.

Vahendatavate toetustena on eelarvesse planeeritud Euroopa rahurahastu Moldova projektide toetus 44,2 mln eurot ning Euroopa rahurahastust täiendavad 17,7 mln eurot.

Tulud majandustegevusest

Majandustegevusest laekuva tuluna on planeeritud Balti riikide õhuturbemissiooni raames Ämarist toimuva õhuturbe kulude hüvitamine vastavalt riikide kokkuleppele summas 4,1 mln eurot.

Eelmise aastaga samas mahus on planeeritud üüritulu kaitseväe linnakutes asumatelt müügipunktidelt ja tasu kaitseväe territooriumile paigaldatud sideoperaatorite seadmetelt, kokku 0,1 mln eurot. Eesti Sõjamuuseum - kindral Laidoneri muuseumile laekub prognooside kohaselt trükiste ja meenete müügist, ruumide lühiajalisest rendist, piletitulust ning orkestriteenuse osutamisest 95 000 eurot. Saadud tulu kasutatakse müüdava kauba soetamiseks muuseumipoodi ja kontserttegevusega kaasnevateks kuludeks.

Tulu põhivarade ja varude müügist

Kaitseministeeriumi käsutuses olevate kinnistute ja varade müügitulu on hinnanguliselt 0,3 mln eurot, mis suunatakse peamiselt kaitseotstarbeliste varude soetuseks. Müügiobjektiks on aktiivsest kasutusest välja arvatud Seli Tervisekeskuse hoone. Kaitseväe mittevajaliku vara müügist, sh kasutuselt välja arvatud relvastus, sidesüsteemid jms vallasvara, prognoositav tulu on 26 000 eurot. Vara müüakse peamiselt teiste riikide kaitsejõududele. Laekunud tulud suunatakse uue varustuse, sh kaitseotstarbelise varustuse soetamiseks.

Vanametalli, toidupakkide ja muu vara müügist planeeritakse sarnaselt eelmisele aastale Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuses tulu 46 000 eurot.

Trahvid ja muud varalised karistused

Eesmärk on nõudeid kaitseväekohustuslastele vähendada, motiveerides noort läbima tervises seisundi hindamist enne kui rakendatakse sunniraha. Leppetrahvide prognoositav laekumine on kokku 1,1 mln eurot, sh ajateenistusse mitteilmumise eest on rahatrahve ja sunnirahasid prognoositud ligi 0,8 mln eurot, õppekogunemistele põhjuseta ilmumata jäämise

eest laekuvate sunnirahade mahuks hinnatakse 20 000 eurot ning tarnijatega tarnete hilinemise jm lepingu rikkumiste eest on prognoositud trahvide laekumist 0,3 mln euro ulatuses.

Muud tulud

Muud tulud sisaldavad Kaitseväge varustuse lõhkumise hüvitamist 0,1 mln eurot.

3.10.2 Kulud asutuste lõikes

Tabel 132. Kaitseministeeriumi valitsemisala kulud asutuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
11.7	Kaitseministeeriumi valitsemisala	-1 564 125	-1 353 656	-146 717	-63 066	-686	0
11.8	Kaitseministeerium	-129 520	-125 651	-2 955	-622	-291	0
11.9	Välisluureamet	-60 325	-60 325	0	0	0	0
11.10	Eesti Sõjamuuseum - kindral Laidoneri Muuseum	-2 639	-2 423	-120	0	-95	0
11.11	Kaitseressursside Amet	-17 946	-17 217	-729	0	0	0
11.12	Kaitsevägi	-391 138	-381 512	-9 626	0	0	0
11.13	Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus	-962 558	-766 527	-133 286	-62 444	-300	0

Tabel 133. Kaitseministeeriumi valitsemisala kulude dünaamika asutuste lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
11.7	Kaitseministeeriumi valitsemisala	-953 661	-1 155 292	-1 564 125	-408 832	35%
	Sotsiaaltoetused	-18 202	-21 253	-16 996	4 257	-20%
	Muud toetused	-118 683	-103 337	-248 244	-144 907	140%
	Tööjõukulud	-191 710	-210 381	-298 336	-87 955	42%
	Majandamiskulud	-441 394	-655 789	-757 033	-101 244	15%
	Muud tegevuskulud	-2 078	-2 147	-1 471	676	-31%
	Riigisaladusega kaetud vahendid	-66 230	-78 150	-95 266	-17 116	22%
11.48	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-115 364	-84 235	-146 778	-62 543	74%
11.8	Kaitseministeerium	-89 692	-113 619	-129 520	-15 901	14%
	Muud toetused	-76 294	-84 910	-97 169	-12 260	14%
	Tööjõukulud	-8 811	-10 232	-12 050	-1 818	18%
	Majandamiskulud	-4 249	-17 626	-17 342	283	-2%
	Muud tegevuskulud	-15	-3	-3	0	-5%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-322	-849	-2 955	-2 106	248%
11.9	Välisluureamet	-37 567	-44 968	-60 325	-15 357	34%
	Riigisaladusega kaetud vahendid	-37 567	-44 968	-60 325	-15 357	34%
11.10	Eesti Sõjamuuseum - kindral Laidoneri Muuseum	-2 706	-2 736	-2 639	97	-4%
	Sotsiaaltoetused	-3	-5	-3	2	-33%
	Muud toetused	-281	-200	-200	0	0%
	Tööjõukulud	-1 455	-1 408	-1 558	-150	11%
	Majandamiskulud	-816	-985	-755	231	-23%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-149	-138	-123	15	-11%
11.11	Kaitseressursside Amet	-13 972	-18 312	-17 946	366	-2%
	Sotsiaaltoetused	-1 089	-1 448	-1 274	174	-12%
	Muud toetused	-354	-447	-317	130	-29%
	Tööjõukulud	-7 400	-8 140	-9 409	-1 269	16%
	Majandamiskulud	-4 748	-7 595	-6 217	1 378	-18%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-380	-682	-729	-47	7%
11.12	Kaitsevägi	-694 454	-315 629	-391 138	-75 510	24%
	Sotsiaaltoetused	-17 110	-19 801	-15 719	4 081	-21%
	Muud toetused	-2 018	-4 774	-5 144	-370	8%
	Tööjõukulud	-158 793	-175 286	-257 046	-81 760	47%
	Majandamiskulud	-384 461	-74 113	-68 499	5 614	-8%
	Muud tegevuskulud	-1 542	-1 613	-163	1 450	-90%
	Riigisaladusega kaetud vahendid	-28 663	-33 182	-34 941	-1 759	5%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-101 867	-6 859	-9 626	-2 767	40%
11.13	Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus	-115 271	-660 029	-962 558	-302 529	46%
	Muud toetused	-39 736	-13 005	-145 414	-132 409	1018%
	Tööjõukulud	-15 250	-15 315	-18 273	-2 957	19%
	Majandamiskulud	-47 119	-555 470	-664 220	-108 750	20%
	Muud tegevuskulud	-520	-531	-1 306	-775	146%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-12 646	-75 707	-133 345	-57 638	76%

Kaitseministeeriumi valitsemisala tööjõukulude eelarve suureneb 2026. aastal 88 mln eurot, kuna olemasolevate ja uute sõjaliste võimete arendamine ning alalhoidmine eeldab pädevat, põhjalikult ettevalmistatud ja pühendunud personali. Kaitsevaldkonna personalivajaduse lahendamine erineb oluliselt tsiviilsektorist, kuna sõjaväelistel ametikohtadel vajalikke teadmisi, oskusi ja valmisolekut ei ole võimalik hankida lühiajaliselt ega värvata kiiresti tööturult. Kaitseväe spetsialistide, näiteks õhutõrjajate, sidetehnikute või relvasüsteemide operaatorite, väljaõpe ja ettevalmistus nõuab pikaajalist planeerimist ning kestab sageli aastaid. Suurenevad mahud nõuavad ka tsiviilteenistujate arvude kasvu nii Kaitseväes kui RKIK-is, sest uute sõjaliste võimete loomisega kaasnevad tehnilised ja administratiivsed ametikohad, mida on otstarbekam mehitada tsiviilteenistujatega.

Hetkel on kaitseväe isikkoosseisust puudu umbes 500 tegevväelast ja 420 tsiviilteenistajat, lisaks tuleb suurendada tegevväelaste arvu igal aastal 110 inimese võrra, et jõuda Riigikaitse arengukava sihttasemeni (4 400 tegevväelast ja 100 ajutist instruktorit) aastaks 2035.

Kaitseministeerium

Kaitseministeeriumi eelarvest moodustavad suurima osa ehk 75% muud toetused, sh pikaajaline abi Ukrainale 5,5 mln eurot, Kaitseliidu toetus 69,6 mln eurot, kaitseotstarbeliste arendusprojektide toetused, Rahvusvahelise Kaitseuuringute Keskuse toetus, NATO ja ÜRO liikmemaksud, CR14 toetus jne. Toetuste maht kasvab võrreldes 2025. aastaga 12,8 mln eurot, sh Ukraina abi toetus 3,7 mln eurot, tegevustoetus Kaitseliidule 10,3 mln, samas Lääne-Eesti meetmega seotud investeeringutoetus väheneb 1 mln eurot ning liikmemaksud 0,9 mln eurot. Tööjõukulud moodustavad ministeeriumi eelarvest 9,3% ning majandamiskulud 13,4%. Tööjõukulud kasv 18% on tingitud peamiselt struktuurimuudatustest seoses suurenenud kaitsevõime vajadustega suurendada järelevalvet ning kaitsetööstuse arendamist.

Välisluureamet

Ei kuulu avalikustamisele.

Eesti Sõjamuuseum - kindral Laidoneri Muuseum

Eesti Sõjamuuseumi ülesandeks on Eesti sõjaajalooliste materjalide ja mälestuste kogumine ning muuseumis arvele võetud museaalide säilitamine, konserveerimine, restaureerimine. Eesti Sõjamuuseumil on oluline roll kaitsetahte edendamisel läbi sõjaajaloo tutvustamise. Lisaks korraldab Eesti Sõjamuuseum sõjaväeorkestri tegevust. Palgafondi kasv 11% on eelkõige seotud võlaõiguslike lepingute mahu kasvuga, kuna riigikaitseõpetuse mahud on oluliselt kasvanud ning on saanud väga oluliseks osaks koolide õppekavas. Ka ühiskonna huvi Eesti Sõjamuuseumi vastu on suurenenud.

Kaitseressursside Amet

Ameti ülesandeks on riigikaitse inimvara planeerimine, kaitseväekohustuse täitmise toetamine ning kaitseväeteenistuse ja Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustes personalialase tegevuse korraldamine. Kaitsevaldkonna personalivajaduse tagamiseks peab Kaitseressursside Amet lähiaastatel oluliselt rohkem värbama ning pakkuma personaliteenust edaspidi suuremale hulgale teenistujatele, seetõttu suureneb ameti personalivajadus ja kasvavad ka tööjõukulud 16%. Majandamiskulud võrreldes 2025. aasta eelarvega ei muutu, aga seletuskirja tabelis on võrdlusandmetes 2025. aastal kasutada olevad vahendid, mis sisaldavad ka 2024. aastast üle kantud vahendeid summas 1,4 mln eurot.

Kaitsevägi

Kaitseväge peamine ülesanne on tagada valmisolek riigi kaitsmiseks sõjalise tegevusega. Kaitseväge juhtorgan Kaitseväge peastaap planeerib ja teostab operatsioone kõigi väeliikide üksusi kaasates.

Pikaajalise tegevväelase karjääri aluseks on motiveeriv palgasüsteem kogu tema elukutse vältel. Tegevväelase elukutsega kaasnevad kohustused ja hüved peavad olema tasakaalus. Palkade tõstmine loob teenistuses olevatele kaitseväelastele toetavad tingimused teenistuse jätkamiseks kui ka sobivad tingimused uute tegevväelaste värbamiseks, kellest on Kaitseväes suur puudus. Tegevväelaste vajadus on tegelikkuses veelgi suurem, mistõttu puudujäägi kompenseerimiseks rakendatakse täiendavaid meetmeid reservväelaste kaasamiseks väljaõppesse. Reservväelaste motiveerimiseks ning nende kompetentside hoidmiseks tõstetakse reservväelaste tasusid vastavalt Eesti keskmise palga muutusele ning suurendatakse sõidukulu hüvitist (toetusi tõsteti viimati 2018. aastal). Suurendatakse ka ajateenijate toetusi, sh igakuist transpordikompensatsiooni ning toetused seotakse elukalliduse muutusega. Küberväejuhatusse luuakse täiendavad ametikohad turvaliste IT-teenuste pakkumiseks. Eelnevast tingituna suurenevad Kaitseväge tööjõukulud kokku 47%.

Sotsiaaltoetused vähenevad 21%, kuna ajateenijaid värvatakse 2026. aastal vähem, mistõttu vähenevad ka nende hüvitised, toetused ning sotsiaalmaksu maksed. Samal ajal kasvavad muud toetused 8% ehk 0,4 mln euro võrra.

Majandamiskulud vähenevad 8% ehk 5,6 mln eurot, peamiselt rahvusvaheliste sõjaliste operatsioonide kulude vähenemise tõttu.

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus

Keskuse tegevusvaldkonnad on riigikaitse eesmärgil asja sundkasutuse ja sundvõõrandamise ning ühekordse riigikaitse ülesande määramine, riigikaitseks ja vastuvõtva riigi toetuse osutamiseks vajalike varade üle arvestuse pidamine, riigikaitse ehitiste töövõime tagamine ning ministriumile ja selle valitsemisala riigiasutustele (edaspidi valitsemisala) riigihangete korraldamise, keskkonnategevuse korraldamise, taristu arendamise ja korrashoiu teenuse osutamine ning Kaitsevägele toitlustamise korraldamise teenuse osutamine ning toitlustamise tagamine Kaitseväge toitlustuskompleksides.

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse hankemahud ja taristuobjektide kasv nõuavad täiendavate töötajate värbamist, mistõttu suurenevad tööjõukulud 19% ning majandamiskulud 20%.

Muud toetused hõlmavad Euroopa rahurahastu vahendeid (17,6 mln eurot), Moldovale vahendatavaid toetusi (44,2 mln eurot) ning radarite soetusi FRS ning Taaste- ja Vastupidavusrahastust (50,5 mln eurot). Ühtekuuluvusfondi kaudu kaetakse kaitsetööstuspargi ning sõjalise liikuvuse edendamiseks mõeldud kulud ja investeeringud (54,2 mln eurot). Muud

toetused kasvavad 132,4 mln eurot seoses vahendatava välisabi ning lisandunud Ühtekuuluvusfondiga, samuti suurenevad ka riigieelarvelised toetused.

3.10.2.1 Kulud tegevuspõhises vaates

Tabel 134. Kaitseministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
11.14	Tulemusvaldkond: Julgeolek ja riigikaitse	-838 297	-1 071 054	-1 417 347	-346 293	32%
11.15	Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm	-838 297	-1 071 054	-1 417 347	-346 293	32%

3.10.2.2 Tulemusvaldkond Julgeolek ja riigikaitse

3.10.2.2.1 Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Hoida ära Eesti vastu suunatud rünnakud ja tagada, et Eesti suudab end väliste ohtude vastu kaitsta.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Kaitseministeerium, Kaitsevägi, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Kaitseressursside Amet, Kaitseliit, Välisluureamet ja Eesti Sõjamuuseum - kindral Laidoneri muuseum.

Tabel 135. Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
11.15	Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm	-1 417 347	-1 353 656	0	-63 066	-625	0
11.16	Lahingumoonade varude tagamine	-465 055	-447 247	0	-17 567	-242	0
11.19	Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine	-12 549	-12 411	0	-138	0	0

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
11.22	Väeloome korraldamine	-495 656	-494 656	0	-1 000	0	0
11.27	Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	-65 086	-64 964	0	-122	0	0
11.30	Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	-145 436	-145 145	0	0	-291	0
11.34	Luure ja eelhoiatuse korraldamine	-84 305	-84 305	0	0	0	0
11.36	Kaitsetahte edendamine	-26 565	-26 472	0	0	-92	0
11.40	Riigikaitsele inimvara juhtimine	-65 936	-65 936	0	0	0	0
11.44	Riigikaitseliste investeeringute korraldamine	-56 759	-12 519	0	-44 240	0	0

Rida 11.16 programmi tegevus: Lahingumoonade varude tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Vajalik moonakogus on tagatud.

Tabel 136. Programmi tegevuse Lahingumoonade varude tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
RKAK perioodi lõpuks (2035) ette nähtud laskemoonade varud on soetatud ¹² Allikas: Kaitsevägi	Info juurde-pääsu-piiranguga	Info juurde-pääsu-piiranguga

Mõõdik näitab RKAK-is planeeritud lahingumoonade varude hetkeseisu ja liikumist planeeritud eesmärgi suunas.

Tabel 137. Programmi tegevuse Lahingumoonade varude tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
11.16	Lahingumoonade varude tagamine	-199 875	-265 919	-465 055	-199 137	75%
11.17	Tööjõu- ja majandamiskulud	-177 489	-265 919	-465 035	-199 117	75%
11.18	Muud kulud	-5 172	0	-20	-20	100%

¹² Andmed on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 4 p 1 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

Laskemoona hankimisse suunatakse vahendeid 199 mln eurot rohkem, samas väheneb välisvahendite osakaal soetustes 83% ehk 87 mln eurot, kuna vahendatava Euroopa rahurahastu (EPF) meetmest Kaitseväge varustuse Ukrainale annetamine jätkub väiksemas mahus. Lisaks väheneb tuludest sõltuvate kulude prognoos 16,4 mln eurot, kuna 2025. aastal oli eelarvesse planeeritud kinnistute müük ühekordse laekumisena.

Tegevuste kirjeldus

Aastatel 2022-2029 ulatuvad lahingumoonaga hankimiseks mõeldud kulud 5 mld euroni, millest 2,5 mld eurot jääb perioodi 2026-2029. Lahingumoonaga hangitakse muuhulgas uutele võimetele, vastase mõjutamiseks tema territooriumil ja õhukaitse tugevdamiseks. Lahingumoonaga hoiustamiseks ehitatakse täiendavad laod.

2026. aasta eelarvest hangitakse HIMARS-d või alternatiivseid süsteeme koos laskemoonaga, õhutorjemoonaga ning täiendavaid IRIS-T keskmaas õhutorjesüsteeme. Lisaks soetatakse suurekalibriliste relvasüsteemide (155 mm ja 120 mm) laskemoona ning suures mahus erinevaid miine ja sütikuid. Kõige suuremas mahus hangitakse kaudtulereelvade moonaga, milleks on planeeritud 294,2 mln eurot, õhutorjerelvade moonaga hankimiseks 106,8 mln eurot, lahingumoon pürotehniliste vahenditena hankimiseks on 19,9 mln, tankitorjerelvade moonaga hankimiseks on 17,6 mln eurot.

Rida 11.19 programmi tegevus: Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Iga riigikaitse investeeritud euro annab võimalikult palju kaitsevõimet.

Programmi tegevuse mõõdikud on väljatöötamisel ja edastatakse Rahandusministeeriumile k.a. jooksul.

Tabel 138. Programmi tegevuse Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
11.19	Kaitsetööstuse ja kaitsevaldkonna innovatsiooni edendamine	-6 897	-2 852	-12 549	-9 697	340%
11.20	Tööjõu- ja majandamiskulud	-6 016	-2 430	-7 372	-4 942	203%
11.21	Muud toetused	-646	-313	-5 177	-4 864	1554%

Tegemist on uue programmi tegevusega, kõige suurema osa moodustab kaitsetööstuspoliitika kujundamise elluviimise eelarve mahu kasv, sh kaitseotstarbeliste arendusprojektide toetused.

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevus koondab Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe kaitsealase teadus ja arendustegevuse ning kaitsetööstuspoliitika kujundamisega seotud teenuseid. Kaitsealases teadus- ja arendustegevuses on peamine rõhk koostöös teadusasutuste ja kaitsetööstusega uute lahendite väljatöötamisel, mis parandaks kaitseväe eelhoiatust, olukorrateadlikkust ja reageerimisvõimet. Kaitsealaseks teadus- ja arendustegevuseks on eelarvesse planeeritud kokku 2 mln eurot. Ennekoike on teadusvaldkondadena olulised tehisintellekt, autonoomsed süsteemid ja robotika, pette tehnoloogiad ja -eksperimentid, elektrooniline võitlus, kübertehnoloogiad ja küberkaitse. Toetatakse teadustaristuid ja kompetentsikeskuste arendamist: Kaitseväe Akadeemia elektroonilise võitluse kompetentsikeskust ja

CR14 salajase harjutusvälja väljaarendamist.

Krüptograafia alase hindamisvõimekuse kompetentsikeskust. Kavas on luua krüptograafiliste turbelahenduste alane hindamisvõimekus Eestis ja kasvatada krüptograafia alast kompetentsi ja järelkasvu, selleks on planeeritud 0,5 mln eurot.

Jätkub rahvusvaheline teaduskoostöö, nt NATO teadus- ja tehnoloogiorganisatsiooni uurimiserühmades, kus Eesti on NATO riikide suurim panustaja (osalevate teadlaste arv kaitsekulu suhtes). Samuti pakub Euroopa kaitsefond võimendust oluliste kaitsetehnoloogiate arendamisel toetades kaitseväe võimearendusi üleeuroopalistes teadus- ja arendusprojektides. Toetatakse valitsemisalas teaduskompetentsi ja -järelkasvu arendamist: doktorantuuri suunatakse õppima vähemalt kaks tegevvaldkonda igal aastal, selleks on eelarvesse planeeritud 0,1 mln eurot.

Kaitseväe sõjaliste võimete kiireks ja jätkusuutlikuks kasvatamiseks luuakse Tulevikuvõime ja innovatsiooni väejuhatuse, mille põhiülesanne on kiirendada uute tehnoloogiate ja lahenduste kasutuselevõttu ning tõhustada kriitiliste võimelünkade lahendamist. Väejuhatuse vähendab üksuste administratiivset koormust, võimaldades neil keskenduda sõjalistele põhitegevustele ning koordineerib innovatsiooniprotsessi, toetades väeliikidesse loodavate innovatsioonijuhtide tööd ja süsteemset koostööd Eesti kaitsetööstuse, teadusasutuste ning rahvusvaheliste partneritega.

Suureneb arendusprojektideks mõeldud toetuste maht, mis võimaldab igal aastal toetada 8-10 uue toote arendamist ja testimist koostöös Kaitseväega, 2026. aastal on selleks planeeritud Kaitseministeeriumi eelarvesse 2,6 mln eurot ning Kaitseväe eelarvesse 1,2 mln eurot. Samuti suureneb EL programmides osalemiseks mõeldud EL kaasfinantseeringu rahaline maht, mis 2026. aastal on 0,6 mln, mis võimaldab Eestiga seotud Euroopa Kaitsefondi projektidele taotleda enam EL rahastust. Eesmärk on Eesti kaitsetööstuse osalusel arendada suuremahulisi kaitseotstarbelisi tooteid koostöös teiste liikmesriikide konsortsiumidega, mis võimaldab Eestis toota lõhkeainet ja laskemoona, mis on oluline komponent riigikaitse tagamisel.

Investeeringutest panustatakse kaitsetööstuspargi baastaristu ehituseks Ühtekuuluvusfondi vahendeid 38,2 mln eurot. Praegune Eesti kaitsetööstus on keskendunud sensorika,

küberkaitse ja robotika valdkonda, kuid vajadus on ka laskemoona ja relvade järele. Nende tootmine eeldab aga spetsiifilist füüsilist keskkonda. Selleks, et iga laskemoona tootma hakkav ettevõtja ei peaks endale tootmisala ise leidma, ehitama ja erinevatele nõuetele vastavalt kooskõlastama, ehitab riik esimese kaitsetööstuspargi, kus eeltingimused täidetud.

Rida 11.22 programmi tegevus: Väeloome korraldamine

Programmi tegevuse eesmärk: Riigikaitse arengukava elluviimisel järgitakse kokkulepitud ressursiraamistikku, võimed maaväe üksustes saavutatakse kiiresti.

Tabel 139. Programmi tegevuse Väeloome korraldamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
RKAK perioodi lõpuks (2035) ette nähtud üksused/projektid on valmis (kumulatiivne) Allikas: Kaitsevägi	n/a	5

Mõõdik mõõdab kinnitatud ressursiraamiga kooskõlas oleva uute üksuste/projektide valmimist, mis on vajalikud kindlaksmääratud võimearenduste realiseerimiseks. Riigikaitse arengukavaga 2022-2031 (RKAK) kinnitatakse uute üksuste/projektide nimekiri ja Kaitseministeeriumi arengukavaga (KMAK) planeeritakse nende valmimise aeg aastate kaupa. Mõõdiku sihttase näitab mitu uut üksust/projekti peab konkreetseks aastaks kokku olema valminud alates RKAK-i kinnitamisest (nt kui RKAK 2022-2031 esimesel aastal 2022 pidi valmima 1 ja 2023. a pidi valmima 4, siis 2023. aasta sihttasemeks on 5).

Tabel 140. Programmi tegevuse Väeloome korraldamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
11.22	Väeloome korraldamine	-279 063	-404 777	-495 656	-90 879	22%
11.23	Tööjõu- ja majandamiskulud	-251 374	-328 984	-430 507	-101 523	31%
11.24	Sotsiaaltoetused	-1 237	-1 965	-1 548	417	-21%
11.25	Muud toetused	-20 073	-62 994	-51 311	11 683	-19%
11.26	Muud kulud	-6 379	-10 834	-12 289	-1 455	13%

Kasvust suurema osa moodustavad tegev- ja reservväelaste jätkusuutlikkuse tagamiseks suunatud vahendid. Majandamiskulud kasvavad 23 mln eurot, sh kaitseotstarbeliste hangete läbi viimiseks 14,8 mln ning muud majanduskulud 8,2 mln, mis on peamiselt seotud kinnistute ja arvutitöökohtade ning muude majandamiskuludega. Ajateenijaid planeeritakse värvata ajateenistusse vähem, seetõttu väheneb ka sotsiaaltoetuste maht 0,4 mln eurot.

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevus koondab Kaitseministeeriumi, Kaitseväe, Kaitseliidu ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse teenuseid, mis on suunatud väe arendamisele ja alahoiu tagamisele.

Kaitseliidule eraldatakse toetust maakaitse väljaõppeks 49,3 mln eurot, sh taristu alahoiuks 14,2 mln eurot, üksuste alahoiuks ja väljaõppeks 32,4 mln eurot, millest investeeringutoetuseks on Kaitseliidule planeeritud 2,7 mln eurot. Olulisem taristuobjekt on Tartu valda Raadi alevikku rajatava Tartu maleva tagalakeskuse staabi- ja tagalakeskuse I ja II etapi valmimine. Samuti investeeritakse Kaitseliidus relvade ja laskemoona hoiustamistingimuste parandamisse. Väljaõppetingimuste parandamiseks tehakse investeeringuid rohkem kui kümnes Kaitseliidu lasketiirus.

Kaitseväes jätkub mehitamata õhuründepatarei arendamine, esmane tegevusvõime saavutati 2025. aastal ja täiendavate õhuründemoona tarnetega 2026. aastal laienevad täppisrännakute kasutusvõimalused vastase oluliste sihtmärkide mõjutamiseks.

Väeliikide üleselt soetatakse mehitamata õhusõidukeid ja elektroonilise võitluse (EW) süsteeme, mille kasutamine viiakse ühtsete protseduuride, väljaõppe ja logistilise toe kaudu üksuste igapäevasesse tegevusse. Eesmärk on parandada luure- ja seirevõimet, tõkestada vastase drooni- ja sidevõime kasutamist ning lühendada otsustusaega nii rahu- kui kriisiolukorras. Laiendatakse erinevate sidevõrkude – tsiviilraadioside, mobiil- ja andmeside, satelliitside ning pilvepõhiste lahenduste – kasutamist ning parandatakse sidekanalite töökindlust, turvalisust ja mitmekesisust. Arenduste eesmärk on tagada juhtimissüsteemide pidev kättesaadavus ja infovahetuse katkematus kriisi või ründeolukorras.

Rahuaegse taristu alahoidu on planeeritud 69,4 mln eurot, sh Kaitseliidu poolt Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustele osutatavateks valveteenusteks on planeeritud 16,9 mln eurot.

Üksuste alahoidmiseks 361,5 mln eurot, sh Kaitseliidule eraldatav toetus maakaitseringkondade alahoidmiseks on 32,4 mln eurot ning kaitseotstarbelisteks hangeteks on 119 mln eurot.

Üksuste väljaõppeks on planeeritud 9,1 mln eurot.

Väe loomiseks ja arendamiseks on planeeritud 30,6 mln eurot, sh kaitseotstarbelisteks hangeteks 26,8 mln eurot.

Harjutusväljade tagamiseks on eelarves 6,8 mln eurot ning IKT toetuse tagamiseks 13,8 mln eurot.

Riigikaitseliste infosüsteemide arenduseks on planeeritud 0,8 mln eurot ning väeloome poliitika kujundamiseks 0,5 mln eurot.

Maaväe lahinguvõime tugevdamisel pööratakse erilist tähelepanu liikuvuse ja tulejõu suurendamisele, kaitsepositsioonide tugevdamisele ning üksuste suutlikkusele tegutseda

hajutatult säilitades samas koostegutsemisvõime liitlastega. Eesmärgi saavutamiseks suurendatakse tulejõudu (sh kaugmaa süvalöövide võimet) ning hangitakse täiendavad ründedroonid, arendatakse juhtimis- ja toetusfunktsioone, luuakse süvaluurevõime, tugevdatakse droonivõitluse ja elektroonilise sõjapidamise võimekust, integreerides mehitamata lennuvahendite üksused brigaadide ja maakaitseüksuste koosseisu. Luuakse mehitamata õhuründevõime, sh täiendatakse diviisi pioneerivõimet, moodustatakse suurtükiväerügement ning alustatakse Scoutspataljoni CV90 lahingumasinade väljavahetamist.

Õhuväe arenduste eesmärk on õhuruumi kihilise õhukaitseüsteemi tugevdamine, et kaitsta kriitilisi objekte ja elanikkonda ning tõrjuda tõhusalt raketi- ja droonirünnakuid. Investeeringud keskmaa- ja lühimaa-õhutõrjevahenditesse, sensorivõrkudesse ja juhtimissüsteemidesse tõstavad Eesti suutlikkust iseseisvaks õhuruumikaitseks ning valmisolekut NATO liitlasüksuste vastuvõtmiseks ja toetamiseks. Kihilise õhukaitse väljaehitamiseks luuakse õhukaitsebrigaad, millega tugevdatakse keskmaa (IRIS-T) ja lühimaa (MISTRAL, PIORUN) õhutõrjevõimet. Õhukaitsebrigaadi koosseisu moodustatakse õhukaitsedivisjonid ning mobiilne lühimaa-õhutõrjeüksus (MSHORAD), mis suurendab üksuste manööverdus- ja reageerimisvõimet. Täiendavalt viiakse läbi ballistilise raketikaitse turu-uuring, et hinnata sobivaid lahendusi ja nende integreeritavust olemasolevasse käsuahelasse ning sensori-taristusse.

Mereväe fookuses on Eesti merekaitse jätkusuutlikkuse ja operatiivvõime säilitamine ning parendamine. Arendatakse nii mereseire- kui ka miinitõrjevõimet, et tagada mereteede julgeolek ja kaitsta Eesti majandusvööndit. Tugevdatakse mereseirevõimekust ning täiendatakse relvastust ja varusid, sh hangitakse täiendavalt meremiine ning laevatõrjeraketisüsteeme. Laevastiku uuendamise ja hoolduse kõrval pööratakse tähelepanu merelise väljaõppe ning liitlastega koostöö tugevdamisele.

Diviisi struktuuri luuakse pioneeripataljon, mille alustamiseks planeeritakse eelarvesse 0,2 mln eurot. Pioneeripataljoni ülesanneteks on toetada üksuste liikumist ning suurendada nende kaitstust takistuste, miiniväljade ja muu mõjutustegevuse tingimustes.

Tegevuse eesmärkidesse panustavad lisaks investeeringud summas 566,5 mln eurot, sh kaitseotstarbelised hanked on 450,4 mln eurot. Sänna laohoonete ehituseks on planeeritud 26,5 mln eurot, Nursipalu harjutusväljadele 19,3 mln eurot. Tapal jätkatakse õhutõrjepataljoni hooldus- ja õppegaraaži ehitamist, mis valmib 2026. aastal ja parandab nii väljaõppe- kui hoiutingimusi üksuses, selleks on planeeritud eelarvesse 12,8 mln eurot.

Kaitseotstarbeliste hangete investeeringud on peamiselt seotud keskmaaõhutõrje süsteemide hankimise (91,8 mln eurot), ratassõidukite (48,5 mln eurot) ja mehitamata õhusõidukite (34,6 mln eurot) soetuse ning mereseire vahendite hankimisega (32,1 mln eurot).

Rida 11.27 programmi tegevus: Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis

Programmi tegevuse eesmärk: Kõik RKAK üksused on lahinguvalmis ning varudega tagatud ning liitlaste püsiv sõjaline kohalolek tugevdab Eesti kaitsevõimet ning NATO heidutus- ja kaitsehoiakut.

Tabel 141. Programmi tegevuse Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kaitsevalmiduse kõrgendamise otsuse tegemise aeg alates eelhoiatuse saamisest ¹³ Allikas: Kaitseministeerium	juurdepääsupiiranguga (2024)	info juurdepääsupiiranguga
Kaitsevalmiduse saavutamise aeg alates kaitsevalmiduse kõrgendamise otsusest ¹⁴ Allikas: Kaitseministeerium	juurdepääsupiiranguga (2024)	Info juurde-pääsupiiranguga
Prioriteetsete liitlaste sõjaline kohaolek on kinnistatud Allikas: Kaitseministeerium	JAH (2024)	jah

Esimesed kaks mõõdikut näitavad tegelikule ohuolukorrale vastava kaitsevalmiduse saavutamise aega riigis. Esimene mõõdik Vabariigi Valitsuse otsustuskirjast alates eelhoiatuse saamisest ja teine Kaitseväge suutlikust mobiliseerida reservarmee ohuolukorraga vastavuses olevasse kaitsevalmidusse. Kaitsevalmiduse saavutamise aeg on kindlaksmääratud ning selle paikapidavust kontrollitakse igal aastal lisaõppekogunemiste käigus.

Prioriteetsete liitlaste sõjalise kohaloleku mõõdiku eesmärk on indikeerida liitlasvägede püsivat Eestis viibimist kinnistavate kokkulepete olemasolu.

Tabel 142. Programmi tegevuse Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
11.27	Kaitsevalmiduse ja liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	-25 353	-84 152	-65 086	19 066	-23%
11.28	Tööjõu- ja majandamiskulud	-23 784	-82 071	-64 981	17 091	-21%
11.29	Muud kulud	-11	-1 592	-105	1 487	-93%

Muudatus on peamiselt seotud programmi tegevuste vahelise korrastamisega, kus osa kulusid suunati väeloome korraldamise programmi tegevusse, lisaks vähenevad taristu halduse majandamiskulud ja maamaksude eelarve.

Tegevuste kirjeldus

¹³ AvTS § 35 lg 1 p 3 prim

¹⁴ Eesti Kaitseväge hinnang Kaitseväge üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisalusel tasemel SALAJANE

Programmi tegevus koondab Kaitseministeeriumi, Kaitseväe ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse teenused, mis on suunatud olukorrateadlikkuse hoidmisele, täieliku sõjalise lahinguvalmiduse saavutamise kiiruse tõstmisele, tsiviiltoetuste tagamisele ning liitlaste Eestis kohaloleku tagamisele.

Olukorrateadlikkuse hoidmiseks on planeeritud 12,6 mln eurot. Kaitsevalmiduse eesmärgistamisele on planeeritud 15 mln eurot, sh alustatakse laia riigikaitse tõhusa toimimise eesmärgil ühisplaneerimist ning viiakse läbi valmidusõppusi kohalike omavalitsuste ja teiste riigiasutustega. Eesmärk on, et kohalikud omavalitsused ja ettevõtjad teaksid, millised ootused kaasnevad sõjalise riigikaitse ettevalmistamise ja läbiviimisega ning arvestaksid sellega oma tegevuste planeerimisel. Eesmärgiks on, et perioodil 2026-2029 on 70% kohalikest omavalitsustest osalenud sõjalist riigikaitset käsitleval koolituspäeval.

Kaitsevalmidust toetavate õppuste läbiviimiseks on planeeritud 24,2 mln eurot, sh suurõppuse Kevadtorm 2026 läbiviimiseks.

Liitlaste kohaloleku tagamiseks Eestis on planeeritud kokku 13,1 mln eurot.

Tegevuse eesmärkidesse panustavad lisaks investeeringud summas 65,9 mln eurot, sh on liitlaste taristu investeeringuteks kavandatud 29,1 mln eurot ning liitlaste tarbeks hoonete ehituseks on planeeritud 36,8 mln eurot. Kõige rohkem panustatakse Ermistu taristusse, kuhu ehitatakse lisaks kaitsetööstuspargile ka laskemoona hoidla.

Rida 11.30 programmi tegevus: Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö

Programmi tegevuse eesmärk: Liitlaste toetus Eesti kaitselehandile on tagatud pikaajaliste vägedega täidetud plaanide ning kaitsekokkulepetega.

Tabel 143. Programmi tegevuse Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti mõju ning tegusus NATO-s ja Euroopa Liidus on suuremad, kui Eesti suurus seda eeldaks Allikas: Kaitseministeerium	JAH	JAH
Liitlaste kohalolek Eestis vastab NATO-s kokku lepitud heidutus- ja kaitsehoiakule Allikas: Kaitseministeerium	JAH	JAH

Tabel 144. Programmi tegevuse Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
11.30	Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	-52 630	-149 256	-145 436	3 820	-3%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
11.31	Tööjõu- ja majandamiskulud	-35 113	-127 909	-22 356	105 553	-83%
11.32	Sotsiaaltoetused	0	-79	-79	0	0%
11.33	Muud toetused	-17 511	-21 268	-123 001	-101 733	478%

Toetus Ukraina sõjaliseks abistamiseks on 2025. aastal planeeritud majandamiskulude eelarvesse, kuid 2026. aastal kajastatakse seda muude toetuste eelarve osana.

Tegevuste kirjeldus

Tegevus koondab Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe teenused, mis on suunatud rahvusvahelise kaitsealase koostöö edendamisele.

Ukraina sõjaliseks abiks on 2026. aastal planeeritud 110,7 mln eurot. Ukrainale on sõjalist abi eraldatud ka varasematel aastatel annetustena ja see jätkub vähemalt 0,25% ulatuses SKP-st vähemalt 2027. aastani kokku 331 mln euro ulatuses.

Abikäepoliitika raames on planeeritud eelarvesse 0,3 mln eurot sihtriikide toetamiseks valdkonnapõhiselt (territoriaalkaitse arendamine, küberkaitse, sõja- ja katastroofimeditsiin, rehabilitatsioon, väljaõpe) ning Genfi julgeolekupoliitika teaduskeskusesse panustamiseks abikäeriikide, sh Ukraina õppurite, toetamiseks.

Rahvusvahelistel operatsioonidel ja valmidusüksustes osalemiseks on planeeritud ligi 2,3 mln eurot.

2026. aasta suurima muutusena lõpetatakse 2025. aasta septembris osalemine USA juhitud sõjalises operatsioonis Inherent Resolve Iraagis. 2026. aastal taotletakse Riigikogu mandaati kaheksa kaitseväelase osalemiseks kuuel rahvusvahelistel sõjalisel operatsioonil. Samas mahus 2025. aastaga jätkatakse panustamist NATO missioonile Iraagis, Euroopa Liidu operatsioonidele Punase mere piirkonnas ja Mosambiigis ning ÜRO juhitud operatsioonile Liibanonis.

Küberkaitsealases tegevuses jätkub koostöö liitlaste ja partneritega, panustatakse NATO heidutus- ja kaitsehoiaku tugevdamisse küberdomeenis ning EL valdkondlikesse tegevustesse, et toetada Eesti sõjalist küberkaitsealast võimearendust ning vastupanuvõimet küberohtudele. Küberturbe- ja kaitsealase teadus- ja arendustegevuse ning oskusteadmuse kasvatamiseks nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt on eelarvesse planeeritud 6,5 mln eurot. Tegevusi viiakse ellu SA CR14 küberharjutusvälja teenuse ja Eestis paikneva NATO Küberkaitsekoostöö Keskuse kaudu. Küberorganisatsioonides osalemiseks on planeeritud 6,9 mln eurot.

Rahvusvahelistes staapides ja organisatsioonides osalemiseks ning välisteenistuse kuludeks on eelarvesse planeeritud 22,4 mln eurot. Kaitseministeeriumi ja Kaitseväe teenistujad on esindatud 16 erinevas NATO staabis ja väejuhatustes Euroopas ja USA-s, Eesti Vabariigi alalistes esindustes NATO ja EL juures, Eesti saatkondades (Washington D.C., Berliin, London, Pariis,

Varssavi, Kiiev), Ukrainas EL delegatsiooni juures, Ühendekspeditsiooniväe (JEF - Joint Expeditionary Force) staabis, Läti Kaitseväge Akadeemias. Esindamine tagatakse aastas kuni 75 teenistujaga.

Rahvusvaheliseks kaitsealaseks koostöök on 2026. aastal kavandatud 2,9 mln eurot.

Rida 11.34 programmi tegevus: Luure ja eelhoiatuse korraldamine¹⁵

Programmi tegevuse eesmärk: programmi tegevuse eesmärk on riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korra §7 lg 4 p 1 alusel riigisaladus.

Tabel 145. Programmi tegevuse Luure ja eelhoiatuse korraldamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
info juurdepääsupiiranguga Allikas: Kaitseministeerium	info juurdepääsupiiranguga (2024)	info juurdepääsupiiranguga

Tabel 146. Programmi tegevuse Luure ja eelhoiatuse korraldamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
11.34	Luure ja eelhoiatuse korraldamine	-56 308	-67 744	-84 305	-16 561	24%
11.35	Muud kulud	-56 308	-67 744	-84 305	-16 561	24%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevus koondab Välisluureameti ja Kaitseväge luurekeskuse teenuseid. Täpsem kirjeldus ei ole avalik.

Rida 11.36 programmi tegevus: Kaitsetahte edendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti elanike valmisolek panustada riigikaitsele on kõrge ning seda toetab ja võimaldab ühiskonna toetus riigikaitsele ja riigikaitsetele.

¹⁵ Luure ja eelhoiatuse põhitegevus eesmärgid, mõõdikud ja sihttasemed on riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korra §7 lg 4 p 1 alusel riigisaladus ja fikseeritud Kaitseministeeriumi dokumendis KaM reg 17.01.2024 nr 3-1/24/2-3.

Tabel 147. Programmi tegevuse Kaitsetahte edendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Elanike valmisolek osaleda kaitsetegevuses kui Eestit rünnatakse (aktiivne kaitsetahe) Allikas: Kaitseministeerium	61,00%	66,00%
Elanikkonna toetus ajateenistusele Allikas: Kaitseministeerium	87,00%	90,00%
Elanike toetus relvastatud vastupanule, kui Eestit rünnatakse (passiivne kaitsetahe) Allikas: Kaitseministeerium	81,00%	81,00%

Kaitsetahe on kogu elanikkonna valmisolek ohu korral oma riiki kaitsta. Kõrge kaitsetahe tähendab selles kontekstis märkimisväärse osa valmisolekut elanikkonnast oma riigi sõjaliseks kaitseks välja astuda, aga ka laiemat valmidust osaleda riigi kaitsejõudude tegevuses ja toetust kaitsejõudude tegevusele. Kindel kaitsetahe on tugevalt seotud riigi võimega mis tahes agressioonile vastu seista; nõrk kaitsetahe viitab aga soovimatusele agressorile vastu astuda, mis võib viimasele anda lisaeeliseid oma eesmärkide saavutamiseks. Aktiivne kaitsetahe väljendab inimese soovi ise oma oskuste ja võimaluste piires riiklikus kaitsetegevuses kaasa lüüa. Passiivne kaitsetahe lähtub inimese hoiakust, et ohu korral peaks riik ohule reageerima ja vastupanu osutama. Väljendab inimeste usku, et riik on suuteline ennast kaitsma.

Elanikkonna toetus ajateenistusele annab noortele kindlustunde ja motiveerib neid vabatahtlikult ajateenistusse minema, tugevdades seeläbi kogu ühiskonna turvatunnet ning usaldust kaitsejõudude vastu. Toetus kaitsejõududele on oluline komponent kaitsetahte kujundamisel.

Tabel 148. Programmi tegevuse Kaitsetahte edendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
11.36	Kaitsetahte edendamine	-31 929	-21 155	-26 565	-5 410	26%
11.37	Tööjõu- ja majandamiskulud	-7 581	-4 966	-3 992	975	-20%
11.38	Sotsiaaltoetused	-13	-290	-179	111	-38%
11.39	Muud toetused	-24 333	-15 898	-22 394	-6 496	41%

Programmi kulude kasvust enamuse moodustab Kaitseliidule antav tegevustoetus, sh tegevvälaliste tööjõukulud ning tasud. Tööjõu- ja majandamiskulud vähenevad tegevuspõhise eelarve muudatustest, millest tulenevalt tsentraliseeritakse need programmi tegevuse Riigikaitse inimvara juhtimine teenustesse.

Tegevuste kirjeldus

Kaitsetahte edendamise programmi tegevus koondab Kaitseministeeriumi, Kaitseväge, Kaitseliidu, Kaitseressursside Ameti ja Eesti Sõjamuuseumi – kindral Laidoneri muuseumi ning Rahvusvaheline Kaitseuuringute Keskus teenuseid, mis on suunatud ühiskonna laiemale kaasamisele riigikaitseks.

Tegevuse eelarvest enamuse ehk 20,4 mln eurot moodustavad Kaitseliidu poolt teostatavad tegevused, mis on suunatud vabatahtliku tegevuse arendamisele, et tagada motiveeritud ja väljaõpetatud liikmeskond laia riigikaitse ettevalmistamiseks ja toetamiseks. Sealhulgas on 2026. aasta tegevused suunatud Noorte Kotkaste ja Kodutütarde liikmete arvukuse suurendamisele ning organisatsiooniväliste inimeste kaasamisele erinevatele üritustele. Investeeritakse noorte droonipädevuse tõstmisse. Droonipädevuste varajane arendamine aitab noortel omandada kaasaegses riigikaitstes vajalikke oskusi ning loob aluse hilisemaks spetsialiseerumiseks sõjalisel või tsiviilõppeasutuses. Tegevuste elluviimiseks on planeeritud 8,6 mln eurot. Riigikaitselaagrite läbiviimiseks on planeeritud 7,1 mln eurot. Kaitseliit korraldab riigikaitselaagreid, mis võimaldab noortele tutvustada Eesti riigikaitset ning võimalusi sellesse panustamiseks. Kaitseressursside Amet jätkab riigikaitseõpetust õpetavatele koolidele toetuse eraldamist õppevahendite soetamiseks ning õppekäikude ja välilaagrite korraldamiseks. Samuti jätkatakse riigikaitseõpetajate koolitamisega. Seoses riigikaitseõpetuse kohustuslikuks muutumisega alates 2023. aastast on kasvanud laagrites osalevate õpilaste arv, millega seoses tagatakse täiendava varustuse soetamine ja hooldus. Jätkub ka Kaitseliidu taristuobjektide ehitus - 2026. aastal algab Tartu maleva uue tagalakeskuse ehitus.

Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseum jätkab sõjaajaloo muuseumina ja uurimiskeskusena. Muuseumi koosseisus jätkab tegevust sõjaväeorkester, mis tagab kokku lepitud mahus Kaitseväge tseremooniatel esinemised. Eelarve on 2,5 mln eurot.

Rahvusvaheline Kaitseuuringute Keskus jätkab julgeolekuteemadel oluliste arutelude algatamist nii Eestis kui väljaspool ning Kõrgemate riigikaitsekursuste korraldamist. Samuti toetab asutus oma tegevusega Kaitseministeeriumi poolt defineeritud fookusteemade analüüsi ning teemade viimist rahvusvahelistesse aruteludesse (sh konverentsid: Annual Baltic Conference on Defence ja Lennart Meri Conference). Eelarve 1,1 mln eurot.

Rida 11.40 programmi tegevus: Riigikaitse inimvara juhtimine

Programmi tegevuse eesmärk: Iga ajateenija, tegevväelane, reservväelane, ametnik ja töötaja panustab riigi kaitsevõime tagamisse maksimaalse efektiivsusega.

Tabel 149. Programmi tegevuse Riigikaitse inimvara juhtimine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Vabatahtlikult ajateenistusse asunud kutsealuste määr Allikas: Kaitseressursside Amet	66,00%	72,00%
Kaitseväge Akadeemiasse kandideerimise määr Allikas: Kaitsevägi	193,00%	200,00%

Möödik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kaitseväes ja Kaitseliidus teenivate tegevväelaste värbamistellimuse täitmise määr Allikas: Kaitseressursside Amet	96,00%	90,00%
Ajateenijate rahulolu ajateenistusega Allikas: Kaitseressursside Amet	75,00%	72,00%

Vabatahtlikult ajateenistusse asunud kutsealuste määr näitab noorte valmisolekut panustada kaitsevõime tagamisse.

Kaitseväe Akadeemiasse kandideerimise määr näitab kui suur on valikuväli tulevaste tegevväelaste kaadri valikul.

Kaitseväes ja Kaitseliidus teenivate tegevväelaste värbamistellimuse täitmise määr näitab Kaitseressursside Ameti suutlikust värvata kaitsejõududele nõutavas koguses tegevväelasi ja seeläbi tagada RKAK-is planeeritud tegevväelaste kasvueesmärgi saavutamine.

Ajateenijate rahulolu ajateenistusega mõjutab tema kui tulevase reservväease valmisolekut panustada aktiivselt riigikaitse, sealhulgas õppekogunemistel ja lisaõppekogunemisel osalemisel.

Tabel 150. Programmi tegevuse Riigikaitse inimvara juhtimine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
11.40	Riigikaitse inimvara juhtimine	-49 154	-64 847	-65 936	-1 089	2%
11.41	Tööjõu- ja majandamiskulud	-30 551	-43 418	-48 626	-5 208	12%
11.42	Sotsiaaltoetused	-16 545	-18 918	-15 190	3 728	-20%
11.43	Muud toetused	-2 057	-2 511	-2 121	390	-16%

Tööjõu- ja majandamiskulude kasv tuleneb tegevväelaste tööjõukulude ja reservväelaste tasude muutusest, kuna ajateenijaid võetakse vähem, siis ajateenijate toetuse ja ajateenijate eest makstava sotsiaalmaksu ning ajateenijate hüvitiste langus on kokku 3,7 mln eurot. Muude toetuste eelarve väheneb programmi tegevuste korrastamise tulemusena, kus Kaitseliidu poolt teostatavad objektide valved liikuvad väeloome korraldamise programmi tegevusse.

Tegevuste kirjeldus

Riigikaitse inimvara juhtimise programmi tegevus koondab Kaitseväe ja Kaitseressursside Ameti tegevused, mis on suunatud kõrge motivatsiooni, väljaõppetaseme, füüsilise ettevalmistuse ja kiire ööpäevase reageerimisajaga reservväe kujundamisele. Kuludes kajastuvad ajateenistusega seotud tegevused, sõjaväelise hariduse andmine, kaitseväe kohustuslastega seotud kulud ja reservteenistuse väärtusloome ning kogu kaitsevaldkonna personaliplaneerimine ja värbamine. Eelarve on 4,5 mln eurot.

Suurema osa eelarvest moodustavad ajateenistuse korraldus, milleks on eelarvesse planeeritud 32,9 mln eurot ning Kaitseväe Akadeemia sõjaväelise hariduse andmine, milleks on eelarvesse planeeritud 26,6 mln eurot.

Sotsiaalsed ja teenistusalased toetused on peamiselt ajateenijatele ettenähtud lapsetoetuseks, eluaseme- ja õppelaenude intresside tasumiseks ning juhilubade soetamisega seotud kulude kompenseerimiseks. Eelarve 1,1 mln eurot.

Asendusteenistusse on planeeritud kutsuda kuni 75 isikut, eelarve 1,1 mln eurot.

Reservteenistusse ilmunute määra tõstmiseks ja reservväelaste kvaliteedi hoidmiseks jätkuvad reservväelastele suunatud riigikaitse seminarid. Reservväelasi kaasatakse suuremas mahus koolituste läbiviimisesse instruktoritena. Koondnimetuse „Meie reservüksus“ raames jätkatakse reservväelastele erinevate vabatahtlike ürituste korraldamist, mis suurendavad üksuse isikkoosseisu teadlikkust ja ühtekuuluvustunnet, selleks on eelarvesse planeeritud 0,2 mln eurot.

Jätkub sõjaväelise taseme- ja täiendõppe andmine nii Eestis (Kaitseväe Akadeemia ja Balti Kaitsekolledž) kui ka välisriikides. Sellega tagatakse, et Kaitseväe iga tasandi juhtivkoosseis on saanud kaasaegse sõjalise väljaõppe, mis annab kvalitatiivse eelise lahingutegevuse juhtimisel.

Tegevuse eesmärkidesse panustavad lisaks investeeringud 8,6 mln eurot, millest enamiku moodustavad Raatuse hoone investeeringud (7,8 mln eurot).

Rida 11.44 programmi tegevus: Riigikaitseliste investeeringute korraldamine

Programmi tegevuse eesmärk: Iga riigikaitseesse investeeritud euro annab võimalikult palju kaitsevõimet.

Tabel 151. Programmi tegevuse Riigikaitseliste investeeringute korraldamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Taristu tervik kasutusmäär (keskmise kasulik pinna kasutusmäär arvutatuna eri hoonegruppide kasutusmäärade keskmisena %) Allikas: Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus	85,00%	85,00%
Õigeaegsed tarned Allikas: Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus	93,00%	100,00%

Kulutõhusalt arendatud ja hallatud riigikaitseline taristu näitab suutlikkust kasutada riigikaitsele eraldatud raha otstarbekalt. Taristu kulutõhusust mõõdame selle kasutusmääraga.

Õigeaegsed tarned näitab hankekavas planeeritud tarnete õigeaegsust, mis omakorda on eelduseks jooksva aasta eelarve planeeritud mahus täitmisele.

Tabel 152. Programmi tegevuse Riigikaitseinvesteeringute korraldamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
11.44	Riigikaitseinvesteeringute korraldamine	-137 088	-10 352	-56 759	-46 407	448%
11.45	Tööjõu- ja majandamiskulud	-101 196	-10 334	-12 501	-2 167	21%
11.46	Muud toetused	-35 699	0	-44 240	-44 240	100%
11.47	Muud kulud	-194	-18	-18	0	0%

Eelarve suureneb 2026. aastal 46,4 mln eurot. Majandamiskulud kasvavad 0,3 mln eurot. Tööjõu- ja majandamiskulud kasvavad tulenevalt kaitseotstarbeliste hangete mahu suurenemisest, mh vaja on juurde ametikohti, mis suurendab nii tööjõu- kui ka majandamiskulude vajadust. Toetuste kasvavad, kuna eelarvesse lisanduvad Euroopa rahurahastust Moldovale vahendatavad toetused summas 44,2 mln eurot, mida varem eelarves ei kajastatud.

Tegevuste kirjeldus

Tegevus koondab Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse hangete läbiviimise, taristu ülalpidamise ja toitlustuse korraldamise ja ülalpidamise kulusid, et tagada taristute ülalpidamine. Vahendid on suunatud eelkõige moona ladustamisele ja käitlemisele, liitlaste vastuvõtuvõtuks vajaliku taristu arendamisele ja uutele võimetele vajaliku taristu ehitamisele. Senine taristu arenduse raskuskese on Tapa piirkonnalt liikunud Lääne ja Lõuna piirkondadesse. Taristu ehituse ja korrashoiu korraldamiseks on eelarvesse planeeritud 7,8 mln eurot, materjalide ja teenuste kättesaadavuse tagamiseks, sh hangete läbiviimiseks, on planeeritud 48,9 mln eurot. Materjalide ja teenuste kättesaadavuse tagamise eelarve suureneb 45 mln eurot, kuna eelarvesse lisanduvad Euroopa rahurahastust Moldovale vahendatavad toetused ja taristu ehituse ja korrashoiu korraldamise eelarve suureneb 1,4 mln eurot. Kaitseväe eelarve väheneb 0,1 mln eurot, kuna Kaitseväe poolt RKIKile pakutavate IT lahenduste kulud vähenevad.

Tööjõu- ja majandamiskulud kasvavad peamiselt hangete läbiviimise mahu suurenemisest tulenevast töötajate arvu kasvust.

Tallinnas ja Tartus valmivad uued riigikaitse administratiivhooned, kuhu paigutuvad mitmed valitsemisala asutused, mis võimaldab vabastada ebaefektiivseid üüripindu. Investeeringuteks on planeeritud 13,7 mln eurot, sh Ühtekuuluvusfondi vahendid sõjaväelise liikuvuse edendamise ning toimimise toetamiseks (5,4 mln eurot). Olulisemad taristuehituse objektid hõlmavad erinevate materjalide, sh laskemoona, ladustamiseks vajalikke rajatisi, samuti uute kaitsevõimete ja liitlasüksuste vastuvõtuks vajalikku taristut. Lisaks arendatakse harjutusvälju, Balti kaitsevööndit ning kaitsetööstusparki, panustatakse olemasoleva taristu korrashoidu

(haldamine, tehnohooldus, heakord) ning funktsionaalse ja ohutu taristu tagamiseks vajalikesse remonditöödesse. Luuakse kaitseväge linnak Narva, mis toetab kaitseväge vajadusi, tihendab koostööd Siseministeeriumi valitsemisalaga ning suurendab piirkonna turvatunnet ja kohalike elanike kaasatust.

3.10.4 Investeeringud

Vahendite otsustav suunamine investeeringutesse kiirendab üksuste loomist ja tagab kaitsevalmiduse.

Tabel 153. Kaitseministeeriumi valitsemisala investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Kaitseministeeriumi valitsemisala					
11.49	Investeeringud kokku	-524 775	-535 007	-825 247	-290 239	54%
	Inventar	-195	-289	-240	49	-17%
	IT investeeringud	-4 004	-6 856	-4 683	2 173	-32%
	Masinad ja seadmed	-4 684	-39 383	-21 653	17 730	-45%
	Muud investeeringud	-249 023	-286 619	-465 420	-178 801	62%
	Kinnisvara	-205 465	-127 484	-200 996	-73 512	58%
11.56	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-61 404	-74 376	-132 254	-57 878	78%
	Kaitseministeerium					
	Investeeringud kokku	-3 255	-4 032	-3 808	225	-6%
	IT investeeringud	-2 495	-3 454	-2 958	496	-14%
	Masinad ja seadmed	-30	-40	-113	-72	180%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-587	-538	-737	-199	37%
	Eesti Sõjamuuseum - kindral Laidoneri Muuseum					
	Investeeringud kokku	-63	-269	-124	145	-54%
	Kinnisvara	-51	0	-100	-100	100%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-11	-44	-24	20	-45%
	Kaitsevägi					
	Investeeringud kokku	-284 525	-15 307	-16 784	-1 476	10%
	Inventar	-195	-264	-240	24	-9%
	IT investeeringud	-1 252	-2 984	-1 044	1 940	-65%
	Masinad ja seadmed	-4 133	-251	-280	-29	11%
	Muud investeeringud	-248 877	-11 403	-14 845	-3 441	30%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-30 068	-405	-375	30	-7%
	Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus					
	Investeeringud kokku	-236 932	-515 198	-804 531	-289 333	56%
	IT investeeringud	-258	-251	-681	-430	171%
	Masinad ja seadmed	-521	-38 891	-21 260	17 631	-45%
	Muud investeeringud	-2	-275 216	-450 576	-175 360	64%
	Kinnisvara	-205 414	-127 484	-200 896	-73 412	58%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-30 738	-73 356	-131 118	-57 762	79%

Tabel 154. Kaitseministeeriumi valitsemisala investeeringute eelarve liikide vaheline võrdlus objektide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
	Kaitseministeeriumi valitsemisala						
11.49	Investeeringud kokku		-825 247	-591 082	-119 761	-104 052	-10 352
11.51	Muud investeeringud	Muud investeeringud	-15 062	-15 062	0	0	0
11.52	Liitlaste taristu	Kinnisvara	-29 056	-29 056	0	0	0
11.54	Lääne-Eesti meetme õhuseireseadmed	Masinad ja seadmed	-11 439	0	0	-11 439	0
11.50	Hoonete ja rajatiste ehitus ning renoveerimine	Kinnisvara	-159 882	-85 029	0	-74 853	0
11.53	Kaitseotstarbeline erivarustus	Muud investeeringud	-450 358	-450 358	0	0	0
11.55	Muud investeeringud kokku		-27 196	-11 577	0	-7 270	-8 348
	Inventar	Inventar	-240	-240	0	0	0
	IT investeeringud	IT investeeringud	-4 683	-4 683	0	0	0
	Masinad ja seadmed	Masinad ja seadmed	-2 654	-2 654	0	0	0
	Maa soetused	Kinnisvara	-4 000	-4 000	0	0	0
	Lääne-Eesti meetme radari taristu	Kinnisvara	-7 270	0	0	-7 270	0
	Radarite soetus taastuenergia statistikakaubanduse tuludest	Masinad ja seadmed	-7 560	0	0	0	-7 560
	Väikesaarte energiarajatised CO2 kvoodi müügi tuludest	Kinnisvara	-788	0	0	0	-788
11.56	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-132 254	0	-119 761	-10 489	-2 004

Investeeringud suurenevad võrreldes eelmise aastaga 290,2 mln eurot (sh käibemaks), mis on peamiselt seotud kaitseotstarbelise erivarustuse eelarve kasvuga 178,1 mln eurot (käibemaksuta).

Inventari soetamise maht väheneb 49 000 eurot Eesti Sõjamuuseumi muusikainstrumentide soetuste ja Kaitseväe vananenud inventari mahu vähenemise arvelt.

Seoses taristuarendustega kasvab IT investeeringute maht 430 000 eurot, samas Kaitseväe IT investeeringud vähenevad 1,9 mln eurot eelkõige tulenevalt sellest, et investeeringute põhivara piirmäärad muutusid. KRA-s lõppes 2025. aastaga RRF toetusest rahastatav IKT projekt, millega kaasneb eelarve vähenemine 167 000 eurot. Jätkatakse seadmete väljavahetamisega elutsükli lõppedes.

Masinate ja seadmete eelarve väheneb 17,7 mln eurot, millest välistoetustest rahastatavate toetuste eelarve moodustab 6,8 mln eurot (sh Lääne-Eesti meetme õhutõrjeseadmed 6,6 mln eurot) ning muud tuludest sõltuvad kulud ehk CO2 kvoodi müügi tuludega seotud projektide eelarve 12,7 mln. Piirmääraga vahendid suurenevad 1,7 mln eurot. Piirmääraga vahendid on peamiselt seotud RKIK-i poolt Sänna ehitatava hoone masinate ja seadmetega. Eesti Sõjamuuseumi eelarve väheneb 0,2 mln eurot mõisahoone masinate ja seadmete kulude vähenemisega.

Kinnisvara investeeringutes Eesti Sõjamuuseumi investeeringud suurenevad 0,1 mln eurot, mis on seotud mõisahoone parendustega. RKIK-i ehitusinvesteeringud suurenevad 84,8 mln eurot, maade soetuseks mõeldud vahendid vähenevad 8 mln eurot, Kirde-Eesti meetme radaritaristu investeering väheneb 1,5 mln eurot, väikesaarte CO2 kvoodi müügi tulust energiarajatised vähenevad 0,4 mln eurot. Lääne-Eesti meetme radaritaristu investeeringud suurenevad 2,4 mln eurot ja liitlaste taristu investeeringud 6,4 mln eurot, seda peamiselt Ämarisse liitlaste kohaloleku tagamiseks tehtavate investeeringutega ning harjutusväljadega. Muude hoonete ja rajatiste ehituseks ning renoveerimiseks on planeeritud 129,7 mln eurot rohkem. Suurimad kavandatavad investeeringud on kaitsetööstuspargi baastaristu ehitus - 38,2 mln eurot (rahastatakse ÜKP vahenditest), Sänna ehitus - 24,5 mln eurot, Ermistu kaitsetööstuspark - 13,1 mln eurot, Lääne-Eesti suuremad kinnistud - 20,9 mln eurot. Nursipalu harjutusvälja investeeringute maht on 19,3 mln eurot. Kinnisvara investeeringud keskenduvad uute võimete toetamisele ning ladustamist ning hoiustamist tagavatele taristuarendustele. Üksuste toetuseks valmivad laod ja laskemoonahoidlad ning laskemoona käitusosalad, samuti alustatakse kaitsetööstuspargi rajamisega Ermistusse.

Kaitseotstarbelise erivarustuse investeeringud hõlmavad mitmeid erinevaid hankeid, nt tankitõrje granaadiheitjad, miinipildujad, veokid ning soomusjalaväepataljoni toetussoomukid (kasv 195,7 mln eurot). RKIK-i eelarves suureneb kõige rohkem relvastusele planeeritud eelarve - 66,8 mln eurot, õhusõidukitele on planeeritud 35,6 mln eurot rohkem ja mereväe muid materjale soetatakse rohkem 32,1 mln euro võrra, õhuväe muud IT varadeks mõeldud investeeringud kasvavad 21,6 mln eurot.

Muud investeeringud koosnevad kahest osast: Kaitseväe riigisadalusega seotud investeeringud, mis kasvavad 3,4 mln eurot ning ehitusega seotud kunstiinvesteeringud, mis vähenevad 2,7 mln eurot (kokku kasv 0,7 mln eurot).

3.10.5 Finantseerimistehingud

Tabel 155. Kaitseministeeriumi valitsemisala finantseerimistehingud, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
11.57	Finantseerimistehingud kokku	0	0	-7 954	-7 954	100%
11.58	Osalused avaliku sektori ja sidusüksustes	0	0	-7 954	-7 954	100%

Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvesse planeeritakse 2026. aastaks finantseerimistehing Hexest Materials AS aktsiakapitali suurendamiseks summas 7,9 mln eurot.

Riigi otsus Hexest Materials AS-i asutamiseks ja osaluse valitsemiseks tuleneb nii majanduslikust kui strateegilisest eesmärgist. Riigi osaluse valitsemise eesmärk on teenida tulu ning luua riigi poolt arendatavasse kaitsetööstusparki lõhkeaine tootmise võimekus, mis toetab kaitsetööstuse arengut, edendab eksporti ja kindlustab riigikaitseks vajaliku tootmisvõimsuse. Äriühingu põhitegevusala on sõjalise lõhkeaine RDX ja muude lõhkeaine tootmisega seotud orgaaniliste põhikemikaalide tootmine. Asutamisel tegi riik aktsiakapitali sissemakse 7,2 miljonit eurot, millest kaetakse insenertehnilise projekti koostamisega seotud kulud ja ettevõtte käivitamisega seotud tegevuskulud. Arvestades Hexest Materials AS-le seatud strateegilisi eesmärke aastateks 2025-2028, on vajalik planeerida ettevõtte tegevuse finantseerimiseks täiendavad vahendid.

3.11 Kliimaministeeriumi valitsemisala

Kliimaministeeriumi eesmärk on tagada Eestis elurikas loodus, energia varustuskindlus ja konkurentsivõimeline lõpphind, kõigi vajadusi arvestav elukeskkond ja liikuvus, keskkonnateadlik ühiskond ning kliimakindel ja konkurentsivõimeline majandus.

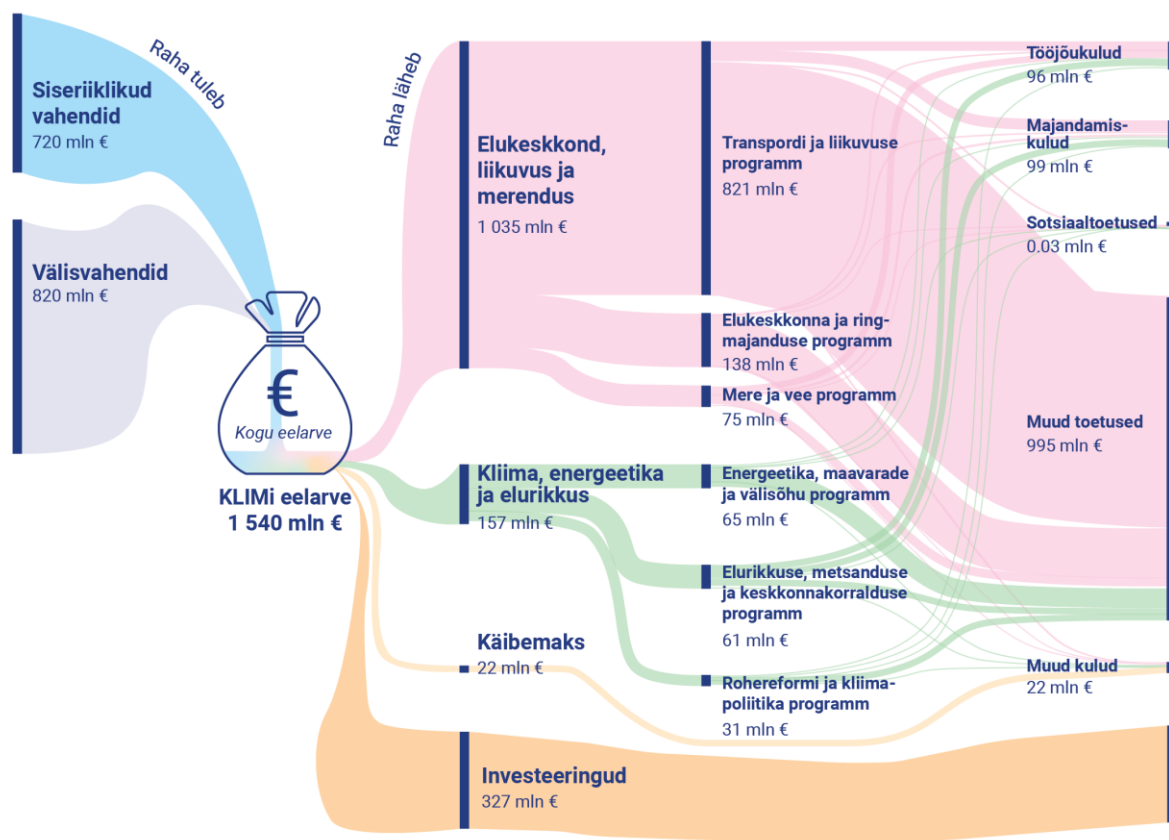
Valitsemisala on Eesti keskkonna-, transpordi- ja energeetikavaldkondade eestvedaja, mille põhieesmärk on vastutustundliku suhtumise kujundamine loodusesse ning Eesti inimestele puhta ja looduslikult mitmekesise elukeskkonna säilitamine ja areng. Samuti on valitsemisala eesmärk korraldada inimeste ja kaupade liikuvus selliselt, et see oleks kasutajale ligipääsetav, ohutu ja mugav, panustaks positiivselt Eesti majandusse ning samas väheneks keskkonnakoormus. Energeetikas on valitsemisalas seatud eesmärgiks tagada majanduse pikaajaline konkurentsivõime, energiapuulgeolek ja varustuskindlus.

Valitsemisalas viiakse ellu terviklikku rohereformi, kujundatakse ja viiakse ellu kliima-, meremajanduse ja merekeskkonna-, ressursitõhususe ja jäätmekäitlus-, keskkonna- ja elurikkuse kaitse-, keskkonnajärelevalve-, keskkonnakorraldus- ja ringmajandus- ning tööstusheite- ja kemikaali-, veekaitse ja -kasutamise, välisõhu kaitse ning kiirgus- ja tuumaohutuse alast poliitikat ning korraldatakse ilmavaatlusi ja keskkonnaseiret. Lisaks tegeleb valitsemisala energeetika-, maapõueressursside kaitse ja kasutamise, elamumajanduse ja ehituse, transpordi- ja liikuvuspoliitika kujundamise ja elluviimisega.

Valitsemisala tulemusvaldkond on „Kliima, energeetika ja elurikkus“. Koos Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga panustatakse tulemusvaldkonda „Elukeskkond, liikuvus ja merendus“.

Joonis 22. Kliimaministeeriumi valitsemisala eelarve jagunemine tegevuspõhiselt ja majandusliku sisu lõikes, mln eurot

Valitsemisala tegevuspõhine eelarve (2026)

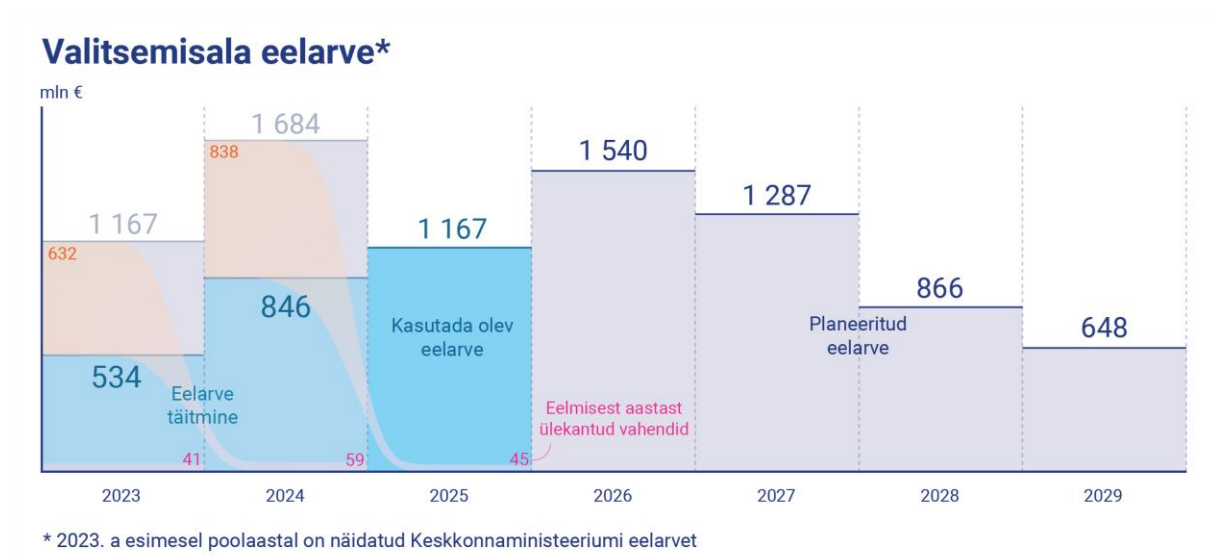
Kliimaministeeriumi valitsemisala tegevuspõhise eelarve kuludest moodustavad ligikaudu 53% välisvahendid. Suurimad allikad on Euroopa Liidu struktuurifondid (365 mln eurot) ning Euroopa Ühendamise Rahastu (CEF, 266 mln eurot).

Siseriiklikest vahenditest tuleb 34% kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikute (LHÜ) müügist saadud tuludest.

2026. aasta eelarves moodustavad suurima osa muud toetused (65%), mis on valdavalt kaetud tuludest sõltuvate vahenditega – välisfondid ja LHÜ müügitulud. Investeeringute eelarve on 327 mln eurot moodustades 21% eelarvest.

Tööjõu- ja majandamiskuludeks on kavandatud 195 mln eurot ehk 13% eelarvest, millest piirmääraga eelarvest kaetakse 171 mln eurot ehk 87%.

Joonis 23. Kliimaministeeriumi valitsemisala eelarve dünaamika, tuhat eurot

Eelarve dünaamika ei hõlma alates 2028. aastast uue perioodi Euroopa Liidu rahastust, kuna selle jaotamise otsused ei ole veel tehtud.

Planeeritava 2026. aasta eelarve on kokku 1 540 eurot, millest piirmääraga vahendeid on 388 mln eurot. Ülejäänud osa moodustavad arvestuslikud (63 mln eurot) ja tuludest sõltuvad kulud (1 089 mln eurot).

Riigikogu poolt kinnitatud 2025. aasta riigieelarve kulude ja investeeringute maht Kliimaministeeriumi valitsemisalas oli 1 104 mln eurot. Sellele lisandus 45 mln eurot 2024. aastast üle kantud kasutamata vahendeid ja 18 mln eurot Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist eraldatud vahendeid, mis suurendavad jooksva aasta eelarvet. 2025. aasta eelarvest on planeeritud tuludest sõltuvate kulude arvelt teha kulusid 766 mln eurot. Piirmääraga vahendite eelarvemaht on 361 mln eurot.

2024. aasta eelarve oli 1 684 mln eurot, millest suurima osa moodustasid tuludest sõltuvate kulud. Nende puhul avatakse eelarve laekumiste järgi täies mahus, kuid vahendite kasutamine on sageli kavandatud tulevikus tehtavateks tegevusteks. Seetõttu kajastuvad eelarves ajutiselt mahukad kasutamata jäägid. Kui tegevuste elluviimine on kavandatud järgmistele perioodidele, võivad samad vahendid kajastuda 2024. aasta kasutamata jääkides, 2025. aasta eelarve planeeringus või on planeeritud järgmisteks perioodideks.

Valitsemisala administratiivne struktuur ja personali ülevaade

Valitsemisalas on koos ministeeriumiga kaheksa asutust: Kliimaministeerium, Keskkonnaamet, Keskkonnaagentuur, Eesti Loodusmuuseum, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus, Transpordiamet, Riigilaevastik ja Eesti Geoloogiateenistus. 2026. aastal on neist kahe suurima eelarvemahuga Kliimaministeerium, mille eelarve moodustab 67% valitsemisala kulude ja

Kliimaministeeriumi haldusalasse kuuluvad riigi osalusega äriühingud AS ALARA, AS Eesti Raudtee, AS Saarte Liinid, AS Tallinna Lennujaam, AS Tallinna Sadam, Elering AS, Lennuliiklusteeninduse AS, OÜ Rail Baltic Estonia, OÜ Transpordi Varahaldus, AS Teede Tehnokeskus, OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus, AS Raudtee Varad ja AS Ökosil. AS Nordic Aviation Group suhtes kuulutati pankrot välja 28.01.2025.

Kliimaministeeriumi valitsemisala asutustes töötab kokku 2035 teenistujat (töötajad ja ametnikud kokku). Valitsemisala suurimateks asutusteks on Transpordiamet (653 teenistujat) ja Keskkonnaamet (503 teenistujat). 2024. ja 2025. aasta võrdluses vähenes teenistujate arv valitsemisalas kokku 26 võrra.

Personal (2025. a I poolaasta võrdluses 2024. a)

Valitsemisala struktuurimuudatused 2025

Valitsemisala tegevuspõhise eelarve raamistik

Tabel 156. Kliimaministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkonnad, valdkondlikud arengudokumendid ja programmid

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid	Programm
Kliima, energeetika ja elurikkus	Energiamajanduse arengukava aastani 2030	Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programm
		Rohereformi ja kliimapoliitika programm
		Energeetika, maavarade ja välisõhu programm
Elukeskkond, liikuvus ja merendus	Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035 sh Meremajanduse valge raamat 2022-2035	Elukeskkonna ja ringmajanduse programm
		Transpordi ja liikuvuse programm
		Mere ja vee programm

Võrreldes 2025-2028 programmidega on tehtud 2026-2029 programmides järgmised muudatused: 1) Teenuse kvaliteedi tõstmiseks ühtlustati Kliimaministeeriumi, Eesti Geoloogiateenistuse ja Keskkonnaameti teenused. 2) Energeetika, maavarade ja välisõhu programmi 2025-2028 tegevus 1.1 „Energiavarustuse tagamine“ ja tegevus 1.2 „Soojusenergia töhus tootmine ja ülekanne“ liideti ning tegevuse nimetuseks jääb „Energiavarustuse tagamine“. Põhjendus: Programmi tegevus "Energiavarustuse tagamine" sisaldab nii elektrimajanduse, gaasimajanduse kui ka soojusmajanduse valdkonna poliitika kujundamist ja rakendamist, mistõttu ei ole mõistlik hoida eraldi programmi tegevusena soojusenergia valdkonna poliitika kujundamist ja rakendamist. 3) Elukeskkonna ja ringmajanduse programmi 2025-2028 tegevus 1.1 „Ehitusvaldkonna tõhustamine ja digitaliseerimine“ ja tegevus 1.2 „Kestliku ehituse ja kvaliteetse ruumi arendamine“ liideti ning uus tegevus on „Kestliku ja kvaliteetse elukeskkonna arendamine“. Põhjendus: Programmi tegevused 1.1 ja 1.2 liideti, kuna ehitusvaldkonna tõhustamine ja digitaliseerimine on osa kestliku ehituse ja kvaliteetse elukeskkonna arendamisest.

3.11.1 Tulud

Kliimaministeeriumi valitsemisala tulud suurenevad 2026. aastal võrreldes 2025. aastaga 224 mln eurot, peamiselt välistoetuste suurenemisele, samas kui majandustegevuse ja keskkonnatasude tulud vähenevad.

Tabel 157. Kliimaministeeriumi tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
12.1	Tulud kokku	989 793	1 145 971	1 370 284	224 313	20%

12.2	Saadud toetused	392 244	537 019	790 713	253 694	47%
12.3	Riigilõivud	37 815	34 501	25 205	-9 296	-27%
12.4	Tulu majandustegevusest	278 916	351 966	339 543	-12 423	-4%
12.5	Tulu põhivara ja varude müügist	295	5	5	0	0%
12.6	Trahvid ja muud varalised karistused	809	580	710	130	22%
12.7	Keskkonnatasud	99 601	120 464	102 065	-18 399	-15%
12.8	Muud tulud	26 550	28 021	26 277	-1 744	-6%
12.9	Intressi- ja omanikutulud	153 563	73 415	85 766	12 351	17%

Saadud toetused

Saadud toetusi välisdoonoritelt kasutatakse üldjuhul koos riikliku ja SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse keskkonnaprogrammi kaasrahastusega nii valitsemisala oma kulude ja investeeringute katteks, kui ka vahendamiseks teistele asutustele. Kodumaiste toetuste maht on saadud toetuste kogumahust 8 tuhat eurot, mis on CO2 vahenditest kaetav välistoetuste omafinantseering.

Saadud toetuste maht suureneb 2026. a 47% võrreldes eelmise aastaga ehk 254 mln eurot. Suurenemine on tingitud eelkõige Kliiministeriumi vastutusalasse koondatud valdkondade ja valdkondlike eesmärkide elluviimiseks mõeldud toetuste arvelt. Ministerium kasutab oluliste arengute, reformide ja investeeringute elluviimiseks ning keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamise toetamiseks lisaks oma riigieelarveliste vahenditele ka erinevatest allikatest pärit välisvahendeid. 2021-2027 struktuuritoetuste eelarveperioodi ühtekuuluvuspoliitika fondide maht saadud toetustest on 2026. aastal ca 335 mln eurot ning taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite maht (RRF ja RePowerEU) ca 87 mln eurot. Rail Baltica projekti elluviimiseks eraldatud Euroopa ühendamise rahastu (CEF ja MILMOB) vahendeid on 2026. a kavandatud 250 mln eurot. Lisaks eelmainitule kajastuvad eelarves moderniseerimisfondi vahendid 102 mln eurot, LIFE programmi vahendid 5 mln eurot, Eesti-Šveitsi koostööprogrammi toetusvahendeid 2,5 mln eurot ning Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra toetusvahendeid 0,8 mln eurot.

Riigilõivud

Valitsemisala riigilõivude prognoositav kogumaht 2026. aastal on 25,2 mln eurot, langus -27%. Suurima mahuga on liiklusregistri toimingutega seotud riigilõiv 22 mln eurot (moodustades 87% valitsemisala poolt kogutavatest riigilõivudest), mida kogub Transpordiamet. Tulude languse põhjuseks on, et 2025. aastast on mootorsõidukite registreerimine oluliselt langenud, sh omanikuvahetus. Lisaks on alates 2025. aastast sõidukite registreerimise ja omanikuvahetuse riigilõivust vabastatud M1/M1G/N1/N1G sõidukid.

Keskkonnaameti poolt kogutav raadamise ja uuendusraie kohta esitatava metsateatise läbivaatamise eest prognoositav riigilõiv on 2,5 mln eurot. Teiste riigilõivude (lennuameti toimingute riigilõiv - 240 tuh eurot, merenduse valdkonna toimingute riigilõiv - 230 tuh eurot,

maapõuaseaduse alusel teostatavate toimingute riigilõiv - 96 tuh eurot jt) osakaal on marginaalne.

Tulud majandustegevusest

Valitsemisala tulud majandustegevusest moodustavad 339,5 mln eurot ning on võrreldes 2025. a vähenenud 4%. Tulude vähenemise 2026. aastal on tingitud sõidukite registreerimistasu oodatust väiksemast laekumisest – 2025. aasta eelarves prognoositi tulu 137 mln eurot, kuid tegelik laekumine on olnud oluliselt madalam, mistõttu 2026. aasta eelarves prognoositakse tulu 120 mln eurot.

Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikute (edaspidi LHÜ) müügist saadud tulud vähenevad Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosi alusel võrreldes 2025. aastaga 25%. 2026. a LHÜ tuluprognoos on 195,2 mln eurot (2025. aastal 244 mln eurot). Alates 2024. aastast kasutatakse enampakkumistulust 100% kliimapolitiika eesmärkidele kaasa aitavateks tegevusteks.

Majandustegevusest laekuvad tulud Keskkonnaagentuurile (KAUR) lennumeteoroloogia info edastamise, lennuvaatlusteenuse, meteoroloogilise -ja hüdrooloogilise info edastamise, metsa hindamise eest ning lindude ja nahkhiirte rõngastamisega seotud tegevuste eest, Keskkonnaametile (KeA) kiirgusseaduse alusel KeA põhitegevusega seotud tasuliste teenuste osutamise eest, Eesti Loodusmuuseumile (ELM) piletite müügitulust ja ürituste korraldamise eest, Transpordiametile (TM) veeteetasudena ja Maanteemuuseumi piletitulu, raskekaaluliste ja suurekalibriliste veokite veolubade, veeteedega seotud elektrooniliste kaartide müügi eest, Eesti Geoloogiateenistusele (EGT) geoloogiliste uuringute ja seirete eest (keskkonnavalasest tegevusest), Riigilaevastikule (RIL) lootsitasudena, sadamate hallatavate navigatsioonimärkide paigaldamise ja hoolduse ning prahile andmise eest, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusele rakendusadministraatori teenuse eest.

Tulu põhivarade müügist

Valitsemisala tulud põhivarade müügist on 2026. aastal samal tasemel kui 2025. aastal – 5 tuhat eurot.

Trahvid ja muud varalised karistused

Valitsemisala tulude prognoos trahvidest ja muudest rahalistest karistustest on suurenenud võrreldes 2025. aastaga 130 tuhat eurot. Trahvitulude suurenemise põhjuseks on, et 2026. aastal on kajastatud Olerex AS-le määratud trahv ning 2025. aastal muutus keskkonnavalaste trahvide ühikuhind. Trahvid laekuvad Keskkonnaametile (0,5 mln eurot) keskkonnavalaste rikkumiste eest ja Transpordiametile (0,21 mln eurot) transpordialaste rikkumiste eest. Transpordiametil on õigus nimetatud trahvidest saadud tulusid kasutada riigimaanteede remondi koondprojekti kulude katteks.

Keskkonnatasud

Valitsemisala keskkonnatasude 2026. aasta laekumise prognoosiks on 102 mln eurot, mis on 18 mln eurot vähem võrreldes eelneva aastaga. Vähenemine tuleneb 2025 – 2028 riigi eelarvestrateegias otsustatud keskkonnatasude tõusude osalisest edasi lükkumisest 2025. aastast 2027. aastasse. Vähenemist mõjutab ka dollari kursi muutus euro suhtes. Põlevkivi tasumäära puhul on aluseks võetud üheprotsendilise väävlisisaldusega raske kütteõli futuurid ja Eesti Panga kodulehel avaldatud valuutakursid seisuga 10.07.2025.

Keskkonnatasud laekuvad maavara kaevandamise, kasutamise või kasutuskõlbmatuks muutmise, vee erikasutuse, metsamaa raadamise, kalapüügiõiguse ja jahipidamisõiguse (loodusvara kasutusõiguse tasu /ressursitasu), tuuleenergiast elektrienergia tootmisest ning saasteainete välisõhku, veekogusse, põhjavette või pinnasesse heitmise või jäätmete kõrvaldamise (saastetasu) eest:

- kalapüügi- ja jahipidamisõiguse müügist 1,5 mln eurot;
- maavara kaevandusõiguse, vee erikasutuse, tuuleenergiast elektrienergia tootmise ning saastetasude eest kokku 99,0 mln eurot, millest arvestatakse sihtotstarbeliselt kohalikele omavalitsusüksustele 15,6 mln eurot ja riigieelarvesse suunatakse 83,4 mln eurot;
- raadamisõiguse tasu 1,87 mln eurot (riigieelarvesse).

Keskkonnatasude seaduse § 56 lg1 ja 1² tulenevalt tuleb laekuvatest keskkonnatasudest suunata SA KIK keskkonnaprogrammi elluviimiseks 13,9 mln eurot, mis vastab riigieelarve koostamisele eelnenud aastal riigieelarvesse laekunud vee erikasutusõiguse tasude mahule. Lisaks on seadusest tulenev kohustus eraldada 1,9 mln eurot Ida-Viru maakonna kohaliku omavalitsuse üksuste põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seotud keskkonnamuutuste tagajärgede leevendamiseks. Viimane summa vastab 0,35 eurole riigieelarve koostamisele eelnenud aastal kõrvaldatud põlevkivi lend- ja koldetuha, põlevkivi poolkoksi ning tsemendi tootmisel tekkiva ohtlike aineid sisaldava või aluselise tahke gaasipuhastusjäätmete tonni kohta.

SA KIK keskkonnaprogrammi elluviimine toimub keskkonnaministri 31.01.2020 määruse nr 10 sätete alusel, mille kohaselt on moodustatud 10 valdkondlikku programmi: atmosfääriõhu kaitse, kalanduse, keskkonnateadlikkuse, looduskaitse merekeskkonna, metsanduse, ringmajanduse, veemajanduse ja kaasrahastamise valdkondades ning alates 2025. aastast Ida-Viru maakonna programm.

Muud tulud

Muud tulud 26 mln eurot koosnevad peamiselt Transpordiameti kogutavast teekasutustasust. Teekasutustasud vähenevad järgmisel aastal 1,8 mln eurot. Prognoos tugineb eelmise perioodi laekumistel.

Intressi- ja omanikutulud

Dividenditulud on prognoositud kogusummas 86 mln eurot äriühingute majandustulemuste prognooside alusel ning lõplikud summad otsustatakse 2026. aasta kevadel pärast 2025. aasta tegelike majandustulemuste selgumist. Eelduste kohaselt maksavad 2025. aasta eest dividende järgmised äriühingud: AS Tallinna Sadam, AS Tallinna Lennujaam, Elering AS, Riigimetsa Majandamise Keskus, OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus, Lennuliiklusteeninduse AS ja AS Teede Tehnokeskus.

3.11.2 Kulud asutuste lõikes

Tabel 158. Kliimaministeeriumi valitsemisala kulud asutuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasi antavad maksud
12.10	Kliimaministeeriumi valitsemisala	-1 213 009	-257 717	-19 517	-701 281	-234 494	0
12.11	Kliimaministeerium	-1 013 769	-95 198	-1 788	-690 635	-226 148	0
12.12	Keskkonnaagentuur	-14 293	-8 086	-604	-2 286	-3 317	0
12.13	Eesti Loodusmuuseum	-1 222	-846	0	-168	-207	0
12.14	Keskkonnaamet	-31 258	-21 229	-1 196	-7 092	-1 742	0
12.15	Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus	-14 318	-12 319	-1 631	-153	-215	0
12.16	Transpordiamet	-106 837	-92 844	-11 082	-366	-2 545	0
12.17	Eesti Geoloogiategenistus	-4 702	-3 798	-306	-277	-321	0
12.18	Riigilaevastik	-26 611	-23 396	-2 910	-304	0	0

Tabel 159. Kliimaministeeriumi valitsemisala kulude dünaamika asutuste lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
12.10	Kliimaministeeriumi valitsemisala	-654 057	-962 557	-1 213 009	-250 452	26%
	Sotsiaaltoetused	-19	-27	-27	0	-1%
	Muud toetused	-450 461	-740 836	-995 470	-254 634	34%
	Tööjõukulud	-92 720	-96 488	-96 262	227	0%
	Majandamiskulud	-92 849	-105 432	-99 497	5 935	-6%
	Muud tegevuskulud	-325	-109	-139	-29	27%
12.103	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-17 683	-19 664	-21 615	-1 951	10%
12.11	Kliimaministeerium	-471 774	-770 419	-1 013 769	-243 350	32%
	Sotsiaaltoetused	-19	-27	-27	0	-1%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Muud toetused	-449 238	-739 544	-985 146	-245 602	33%
	Tööjõukulud	-16 069	-14 993	-16 013	-1 021	7%
	Majandamiskulud	-5 341	-13 751	-10 239	3 512	-26%
	Muud tegevuskulud	-172	-69	-66	3	-4%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-936	-2 035	-2 277	-242	12%
12.12	Keskkonnaagentuur	-13 581	-13 691	-14 293	-602	4%
	Tööjõukulud	-7 957	-8 295	-7 914	382	-5%
	Majandamiskulud	-4 732	-4 525	-5 146	-621	14%
	Muud tegevuskulud	-1	-1	-1	0	57%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-891	-870	-1 232	-363	42%
12.13	Eesti Loodusmuuseum	-1 258	-1 189	-1 222	-33	3%
	Tööjõukulud	-858	-692	-793	-101	15%
	Majandamiskulud	-339	-400	-429	-29	7%
12.14	Keskkonnaamet	-28 075	-30 595	-31 258	-663	2%
	Muud toetused	-1 108	-1 217	-1 249	-32	3%
	Tööjõukulud	-18 853	-18 723	-19 269	-546	3%
	Majandamiskulud	-6 758	-9 053	-8 967	86	-1%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 301	-1 564	-1 772	-209	13%
12.15	Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus	-13 806	-14 889	-14 318	571	-4%
	Tööjõukulud	-6 043	-5 984	-5 917	67	-1%
	Majandamiskulud	-6 411	-7 469	-6 771	698	-9%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 351	-1 437	-1 631	-194	14%
12.16	Transpordiamet	-101 984	-98 441	-106 837	-8 397	9%
	Muud toetused	-5	0	-9 000	-9 000	100%
	Tööjõukulud	-29 342	-33 374	-32 400	974	-3%
	Majandamiskulud	-61 050	-53 523	-53 909	-386	1%
	Muud tegevuskulud	-55	0	-70	-70	100%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-11 532	-11 544	-11 459	84	-1%
12.17	Eesti Geoloogiateenistus	-4 308	-7 220	-4 702	2 519	-35%
	Tööjõukulud	-2 479	-3 112	-2 599	512	-16%
	Majandamiskulud	-1 503	-3 590	-1 769	1 821	-51%
	Muud tegevuskulud	-1	-2	-2	0	0%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-321	-517	-331	186	-36%
12.18	Riigilaevastik	-19 271	-26 113	-26 611	-497	2%
	Muud toetused	-106	-75	-75	0	0%
	Tööjõukulud	-11 119	-11 315	-11 357	-41	0%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Majandamiskulud	-6 713	-13 121	-12 267	854	-7%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 291	-1 603	-2 912	-1 310	82%

Valitsemisala kulud võrreldes 2025. aastaga kasvavad 250 mln eurot ehk 26%. Kasv tuleneb põhisas välistoetustest koos kaasfinantseerimisega, mida on kavandatud 2026. aastal rakendada 212 mln eurot ehk 44% rohkem kui 2025. aastal.

2026. aasta piirmääraga eelarve on vähenenud 1% ehk 1,3 mln eurot. Vähenemise põhjuseks on see, et 2025. aasta eelarvesse on lisatud eelmisest aastast ülekantud (38 mln eurot) ja VV reservidest eraldatud vahendid (4,9 mln eurot). Samuti vähendavad valitsemisala 2026. aasta eelarvet tehtud kärped 5 mln euro ulatuses. Samas lisandus 2026. aasta eelarvesse 38,2 mln eurot AS Eesti Raudtee riigipoolse kahjumi katmiseks, reisilaevade toetusmeetmeks 9 mln eurot, siseturvalisuse (Keskkonnaameti järelevalveametnike) ja kultuuritöötajate (Eesti Loodusmuuseum) palgaskasvuks 0,6 mln eurot ning 1,3 mln eurot Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist üleantavate IT-teenuste ja reaalamajanduse projektiga seotud kulude katteks.

Suurima osa 2026. aasta kulude eelarvest moodustavad muud toetused (82%), mis sisaldavad investeeringutoetusi 8868 mln eurot, tegevustoetusi 125 mln eurot ning rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemakse 2,4 mln eurot. Muude toetuste eelarvest olulisema mahuga on Rail Balticu arendamine 419 mln eurot (ülevaate Rail Balticu projekti tegevustest ja finantseerimisest annab seletuskirja lisa 5), korter- ja väikeelamute rekonstrueerimistoetus 119 mln eurot, elektrirongide soetamine 116,9 mln eurot ja raudtee elektrifitseerimine 93,1 mln eurot.

Valitsemisala eelarvest moodustab põhilise osa (84 %) ministeeriumi enda hallatav eelarve, kuna ministeerium tegutseb välistoetuste rakendusasutusena või vahetu elluvijana.

Kliimaministeerium

Kliimaministeeriumi eesmärk on luua sellised eeldused ja tingimused, mis tagavad Eestis elurikka looduse, energia varustuskindluse ja konkurentsivõimelise lõpphinna, kõigi vajadusi arvestava elukeskkonna ja liikuvuse, keskkonnateadliku ühiskonna ning kliimakindla ja konkurentsivõimelise majanduse.

Ministeeriumi kulude eelarvest moodustavad muud toetused 97% (985 mln eurot), millest 682 mln eurot on välistoetustest (sh riikliku kaasfinantseerimine) antavad toetused, 226 mln eurot on LHÜ müügiga saadud tuludest (edaspidi CO₂) makstavad toetused.

Muude toetuste maht võrreldes 2025. aastaga kasvab 211 mln eurot välistoetuste arvelt, CO₂ vahendite arvelt 28 mln eurot. Piirmääraga vahenditest toetuste maht väheneb 0,6 mln eurot.

Piirmääraga eelarvest on kavandatud muid toetusi 77 mln eurot, millest 38,2 mln eurot AS Eesti Raudtee riigipoolse kahjumi katmiseks; 17,1 mln eurot Keskkonnainvesteeringute Keskuse kaudu antavad toetused keskkonnaprogrammi elluviimiseks; 9,2 mln eurot AS Tallinna Lennujaamale regionaalsete lennujaamade tegevustoetuseks; 5,7 mln eurot Ettevõtluse Innovatsiooni SA kaudu antavad toetused suurperede elamistingimuste parandamiseks 3,1 mln eurot Eesti Keskkonnauuringute Keskusele keskkonnaseirete läbiviimiseks; 2,2 mln eurot rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksude eest tasumiseks; , 0,4 mln eurot AS-le ALARA radioaktiivsete jäätmete käitlemise ja ladustamisega seotud tegevusteks; 0,3 mln eurot AS-le Eesti Liinirongid tegevustoetuseks Tallinn-Tartu-Riia rongiliini avamiseks; 0,4 mln eurot teadus- ja arendustegevuse koordineerimiseks; 0,1 mln eurot taaste- ja vastupidavusrahastu projektide käibemaksu tasumiseks; 0,1 mln eurot MTÜ-le Eesti Jahimeeste Selts tegevustoetuseks.

Ministeeriumi tööjõu- ja majandamiskulud (26 mln eurot) moodustavad asutuse kogueelarvest 3%, koosnedes 69% ulatuses piirmääraga vahenditest. Võrreldes 2025. aastaga on tööjõu- ja majanduskulude eelarve 2,5 mln euro võrra väiksem, kuna 2025. aasta eelarve sisaldab eelmisest aastast ülekantud jääke (3,1 mln eurot) ning VV reservist saadud vahendeid (21 tuhat eurot). Ülejäänud muutuse põhjuseks on 2026. aasta piirmääraga vahendite eelarve kärbe ja piirmäärata vahendite uuendatud planeeringud.

Seisuga 01.08.2025 oli ministeeriumi teenistujate arv täistööajale taandatult 265,2.

Muude tegevuskulude all on planeeritud maamaks, mida ministeerium maksab Rail Baltica raudteetrassi rajamiseks soetatud maadelt.

Sotsiaaltoetusteks planeeritud vahenditest 10 tuhat eurot on kavandatud Eerik Kumari looduskaitsepreemiaks, 5 tuhat eurot keskkonnasõbraliku haridusasutuse tiitli preemiateks ning 12 tuhat eurot üliõpilaste teadustööde riikliku konkursi ja õpilasleiutajate riikliku konkursi eripreemiateks keskkonnakaitse valdkonnas.

Keskkonnaagentuur

Agentuuri tegevusvaldkonnad on riikliku keskkonnaseire programmi täitmine, keskkonnaga seotud riigisisese ja rahvusvahelise andmevahetuse korraldamine, andmete kogumine ja analüüs, keskkonnaseisundile hinnangute andmine ning ilmaprognooside, hoiatuste ja nendeks vajalike seireandmete tagamine.

Asutuse tööjõu- ja majandamiskulud moodustavad asutuse kogueelarvest 91%. Võrreldes 2025. aastaga on 2026. aasta tööjõukulude eelarve vähenenud 5% ehk 0,4 mln eurot, Vähenemine on seotud kärbetega ning reaalajamajanduse projekti eelarve vähenemisega.

Seisuga 01.08.2025 oli asutuse teenistujate arv täistööajale taandatult 200,25.

Majandamiskulude eelarve suureneb 14% tulenevalt CO₂ vahenditest, mis on maa- ja mullakasutuse seire- ja juhtimissüsteemi arendamiseks. Majandamiskulude eelarvest 55% ehk 2,8 mln eurot on uurimis- ja arendustöödeks, millest 60% kasutatakse maa- ja mullakasutuse seire- ja juhtimissüsteemi arendamiseks ning 40% keskkonnaseirega seotud tegevusteks (uuringud), 18% ehk 0,9 mln eurot kinnisvara ülalpidamisega seotud kuludeks, 17% ehk 0,86 mln eurot välisprojektide elluviimiseks (LIFE programmist Viru alamvesikonna integreeritud veeprojekt, Ühtekuuluvusfondist üleujutuse ennetamiseks ja leevendamiseks, kliimamuutustega arvestamiseks ja kliimavaldkonna teadlikkuse tõstmiseks, Eesti-Šveitsi koostööprogramm toetusest uuenduslike seiretehnoloogiate/lahenduste väljatöötamiseks, keskkonnaandmebaaside ja -süsteemide täiustamiseks).

Eesti Loodusmuuseum

Muuseumi tegevusvaldkond on koguda, säilitada ja uurida elusa ning eluta looduse mitmekesisust, selle arengut nii ajas kui ruumis ning vahendada seda üldsusele teaduslikel ning hariduslikel eesmärkidel.

Muuseumi eelarvest moodustavad tööjõukulud 65% ja majandamiskulud 35%. Seisuga 01.08.2025 oli muuseumi teenistujate arv täistööajale taandatult 20.

Muuseumi eelarvest 200 tuh euro ulatuses kaetakse kulusid majandustegevusest laekuva tulu arvelt ning 168 tuhat eurot on välisprojektide elluviimisega seotud kulu (LIFE programmist AdaptEst kliimamuutustega kohanemise projekt ja ühtekuuluvusfondist kliimaekspositsiooni projekt).

Keskkonnaamet

Ameti tegevusvaldkonnad on loodus-, keskkonna- ja kiirguskaitse ning keskkonnajärelevalve korraldamine riikliku keskkonnapoliitika elluviimiseks.

Ameti eelarvest 90% (28,2 mln eurot) moodustavad tööjõu- ja majandamiskulud, mis 74% ulatuses kaetakse piirmääraga vahenditest. Tööjõu- ja majandamiskulusid kaetakse välistoetustest, CO₂ vahenditest ja majandustegevusest laekuva tulu arvelt 7,4 mln euro ulatuses.

Seisuga 01.08.2025 oli ameti teenistujate arv täistööajale taandatult 491,35.

Majandamiskulude eelarvest 2,3 mln eurot on kinnisvara ja rajatiste ülalpidamisega seotud kulud, 0,8 mln eurot sõidukite ülalpidamisega seotud kulud, 0,6 mln eurot keskkonnavaldkonnas uuringud ja ekspertiisid. Ülejäänud majanduskulud on seotud asutuse igapäevase toimimise tagamisega. Nende alla kuuluvad ametikohtadega seotud vältimatud kulud, sealhulgas administreerimiskulud, inventari soetamine ja hooldus, vormiriietus, töötervishoiuteenused,

koolitused, lähetuskulud ning seadmete hooldus ja muud töökorralduse seisukohalt vajalikud kulud.

Võrreldes 2025. aastaga suurenevad 2026. aastal tööjõu- ja majandamiskulud kokku 0,5 mln eurot. Piirmääraga vahendite arvelt on vähenemine 1,7 mln eurot, sest 2025. aasta eelarve sisaldab eelmisest aastast ülekantud jääke (1,9 mln eurot). 2026. aasta eelarves on seevastu arvestatud 0,7 mln euro suuruse kärpega ning sisejulgeoleku palgakasvuks ja tuumaenergia kasutuselevõtu ettevalmistamiseks eraldatud lisavahenditega (0,7 mln eurot).

Samal ajal suureneb välisvahenditest ja CO₂ vahenditest kavandatud kulude maht 2,1 mln eurot. 2026. aastal elluviidavad olulisemad projektid on ühtekuuluvusfondist rahastatav pärandniitude taastamine, LIFE programmist toetatavad puisniitude taastamistööde ja Viru alamvesikonna integreeritud veeprojekt ning CO₂ vahenditest maismaa elupaikade inventuuride läbiviimine.

Muude toetustena on planeeritud 0,4 mln eurot looduskaitseseaduse alusel makstavateks loomakahjudeks ning 0,8 mln eurot projektpartneritele puisniitude taastamistöödeks välisprojekti tegevuskulude sihtfinantseerimisena.

Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus

Keskuse tegevusvaldkond on ministeeriumi ja ministeeriumi valitsemisala asutuste info- ja sidesüsteemide arendamine ja haldamine. Lisaks osutab keskus IT teenust ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Maa- ja Ruumiametile ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile.

Keskuse eelarvest moodustavad tööjõukulud 41% ja majandamiskulud 47%. 2026. aasta eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga 4% ehk 0,6 mln eurot. Piirmääraga vahendite arvelt on vähenemine 7% ehk 0,9 mln eurot, sest 2025. aasta eelarve sisaldab eelmisest aastast ülekantud jääke (1,2 mln eurot). 2026. aasta eelarves on seevastu arvestatud 0,3 mln euro suuruse kärpega.

Samal ajal suureneb välisvahenditest kavandatud kulude maht 0,1 mln eurot (KMH digipööre).

Seisuga 01.08.2025 oli keskuse teenistujate arv täistööajale taandatult 104.

Transpordiamet

Ameti tegevusvaldkond on inimeste ning vee-, õhu- ja maismaasõidukite liikuvuse kavandamine ning ohutu ja keskkonda säästva taristu tagamine.

Ameti 2026. aasta eelarve suureneb võrreldes 2025. aastaga 9% ehk 8,4 mln eurot. Piirmääraga vahendite arvelt on suurenemine 7,8 mln eurot, sest 2025. aasta eelarve sisaldab eelmisest aastast ülekantud jääke (2,4 mln eurot). 2026. aasta eelarves on seevastu arvestatud 2,8 mln

euro suuruse kärpega, kuid lisandus reisilaevanduse toetusmeetmeks eraldatud vahendid 9 mln eurot.

Ameti eelarvest moodustavad tööjõukulud 30% ja majandamiskulud 50%, mis 97% ulatuses kaetakse piirmääraga vahenditest.

Tööjõukulude eelarve väheneb 2026. aastal 3% ehk 1 mln eurot seoses eelmisel aastal tehtud kärpeotsustega. Seisuga 01.08.2025 oli ameti teenistujate arv täistööajale taandatult 642,95.

Majandamiskulude eelarvest moodustavad teede korrashoiukulud 75% ehk 41 mln eurot. Aastal 2026 suureneb majandamiskulude eelarve 1%, mis tuleneb teede korrashoiukulude kasvust. Selle katteallikaks on riigiteede koondprojekti investeeringute eelarve. Infotehnoloogia ülalpidamiseks on kavandatud 3,3 mln eurot, kinnisvara ülalpidamiseks 2,7 mln eurot ning sõidukite ülalpidamiseks 1,1 mln eurot. Ülejäänud majandamiskulud on seotud asutuse igapäevase toimimise tagamisega. Sinna alla kuuluvad administreerimiskulud, töötervishoiukulud, inventari soetamise ja hoolduse kulud, koolitused, lähetused ning muud seadmete ja töökorralduse seisukohalt vajalikud kulud.

Muude tegevuskulude alla on planeeritud maamaks ja sõidukite aastamaks. Välisvahenditest kavandatud kulude maht on 0,2 mln eurot. Lisandunud on MILMOBi Päädeva-Konuvere projekt, Läänemere INTERREGi projekt ning valdkondliku digipöördega arendamisega seotud projekti tegevused.

Majandustegevusest laekuvate tulude arvelt on 2026. aastaks kavandatud kulusid kokku 2,5 mln eurot, mis on 39% rohkem kui 2025. aastal. Kulude kasv võrreldes eelmise aastaga on tingitud merekaartide prognoositavast müügi kasvust.

Eesti Geoloogiateenistus

Teenistuse tegevusvaldkond on geoloogiline kaardistamine, maapõue ja maavara kaitse, teadus- ja arendustegevus, geoloogilised alus- ja rakendusuuringud, geoloogilise teabe säilitamine ja kättesaadavuse tagamine, riigiasutuste nõustamine ning avalikkuse maapõuealane teavitamine.

Asutuse eelarvest moodustavad tööjõukulud 55% ja majandamiskulud 38%, mis 87% ulatuses kaetakse piirmääraga vahenditest. 2026. aasta eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga 35% ehk 2,5 mln eurot. Piirmääraga vahendite arvelt on vähenemine 2,5 mln eurot, sest 2025.aasta eelarve sisaldab eelmisest aastast ülekantud jääke (0,8 mln eurot) ning sihtotstarbeliselt 2025. aasta eelarvesse eraldatud vahendeid fosforiidi ja kaasnevate ressursside uuringuks.

Seisuga 01.08.2025 oli asutuse teenistujate arv täistööajale taandatult 62.

Tööjõu - ja majanduskulude eelarvest tehakse 2026. aastal kulusid välisvahendite arvelt 0,3 mln euro, CO₂ vahenditest 0,2 mln euro ja majandustegevusest laekuva tulude arvelt 0,1 mln euro ulatuses, mis on 57% rohkem võrreldes 2025. aastaga. 2026. aastal viiakse ellu CO₂ vahenditest

AVATAR projekt, mille raames rajatakse uuringupuuraugud, mille abil selgitatakse maasoojuse potentsiaal, mille põhjal projekteeritakse ja rajatakse puuraugud maasoojuse kasutuselevõtuks ning projekteeritakse ja rajatakse soojuse kasutamiseks vastav taristu kolmes Lõuna-Eesti omavalitsuses. Välistoetustest olulisemad on Life IP CleanEst ning Life Sip AdaptEst. Samuti on väga oluline ka Repower toetus, mille abil tehakse ärianalüüs, mille käigus analüüsitakse kõiki maavarade registriga seonduvaid töövooge ja protsesse. Nii on võimalik juba analüüsi käigus tuvastada muudatused, mida on võimalik teha ilma suuremaid kulusid või ümberkorraldusi tegemata ja mis võiksid muuta maardlaaladel taastuvenergia rajatiste menetlusi kiiremaks ja tõhusamaks ka enne andmekogu arendust

Majandamiskulude eelarvest piirmääraga vahenditest 0,2 mln eurot moodustavad kinnisvara ülalpidamisega seotud kulud, 1,2 mln eurot maapõue- fosforiidi ja kaasnevate ressursside uuringutega seotud kulud ning ülejäänud kulud on seotud asutuse igapäevase toimimise tagamisega (koolitus-, lähetus-, administreerimis-, sõidukite ülalpidamise kulud jm).

Riigilaevastik

Riigilaevastiku peamine tegevusvaldkond on riigi veesõidukite (välja arvatud Kaitseväe ja Kaitseliidu veesõidukid) haldamine, navigatsioonimärgistuse korrashoid, jäämurdetööde teostamine ning lootsiteenuse osutamine.

Riigilaevastiku eelarvest moodustavad tööjõukulud 43% ja majandamiskulud 46%, mis 99% ulatuses kaetakse piirmääraga vahenditest. 2026. aasta eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga 2% ehk 0,5 mln eurot, mis tuleneb eelkõige arvutitöökoha teenusega (ATK) seotud vahendite üleandmisest (0,4 mln eurot) Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskusele (RIT), kes osutab asutusele ATK teenust. Ülejäänud vähenemine on seotud kärbetega. Majanduskuludest põhiline kulu on seotud multifunktsionaalse jäämurdja Bontica lepingulise prahirahaga 5,6 mln eurot ning veesõidukite ülalpidamiskuludega 4,5 mln eurot.

Seisuga 01.08.2025 oli asutuse teenistujate arv täistööajale taandatult 228.

3.11.3 Kulud tegevuspõhises vaates

Kliimaministeeriumi kulud on suunatud selliste eelduste ja tingimuste loomiseks, mis tagavad Eestis elurikka looduse, energia varustuskindluse ja konkurentsivõimelise lõpphinna, kõigi vajadusi arvestava elukeskkonna ja liikuvuse, keskkonnateadliku ühiskonna ning kliimakindla ja konkurentsivõimelise majanduse.

Tabel 160. Kliimaministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.19	Tulemusvaldkond: Kliima, energeetika ja elurikkus	-125 683	-184 123	-156 686	27 436	-15%
12.20	Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programm	-45 494	-61 410	-60 744	666	-1%
12.36	Energeetika, maavarade ja välisõhu programm	-56 730	-87 658	-65 124	22 534	-26%
12.50	Rohereformi ja kliimapolitiika programm	-23 458	-35 055	-30 819	4 236	-12%
12.61	Tulemusvaldkond: Elukeskkond, liikuvus ja merendus	-510 308	-758 770	-1 034 708	-275 938	36%
12.62	Elukeskkonna ja ringmajanduse programm	-89 425	-171 899	-138 043	33 856	-20%
12.75	Mere ja vee programm	-45 102	-79 520	-75 328	4 192	-5%
12.87	Transpordi ja liikuvuse programm	-375 781	-507 352	-821 337	-313 986	62%

3.11.3.1 Tulemusvaldkond Kliima, energeetika ja elurikkus

3.11.3.1.1 Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eestis on puhas ja elurikas keskkond ning tõhus keskkonnakasutus.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Kliimaministeerium (KLIM), Keskkonnaamet (KeA) ja Keskkonnaagentuur (KAUR), Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus (KEMIT).

Tabel 161. Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestus likud vahendid	Välisloet us koos riigieelar velise kaasfina ntseerin guga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiant avad maksud
12.20	Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programm	-60 744	-44 425	0	-11 302	-5 017	0
12.21	Elurikkuse kaitse tagamine	-23 328	-11 943	0	-9 025	-2 361	0
12.25	Metsanduse ja jahinduse arengu suunamine	-14 420	-12 169	0	0	-2 251	0
12.28	Keskkonnakorralduse arengu suunamine	-6 247	-4 144	0	-2 103	0	0

12.31	Kiirgusohutuse tagamine	-4 061	-3 850	0	-21	-190	0
12.34	Kesksete IT-teenuste osutamine	-12 688	-12 319	0	-153	-215	0

Rida 12.21 programmi tegevus: Elurikkuse kaitse tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Liikide ja elupaikade soodne seisund ning maastike mitmekesisus on tagatud, nii et elupaigad toimivad ühtse ökoloogilise võrgustikuna ja elurikkuse ning mulla poolt pakutavad ökosüsteemiteenused on jätkusuutlikud.

Tabel 162. Programmi tegevuse elurikkuse kaitse tagamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Liigikavade I ja II prioriteedi tegevuste täitmise määr uuendatud kavade alusel, % Allikas: Keskkonnaamet	80,00%	90,00%
Alade arv, kus on hinnatud kaitse tulemuslikkust, tk, kumulatiivne Allikas: Keskkonnaamet	9	150
Aasta jooksul taastatud elupaikade pindala (ha) Allikas: Kliimaministeerium	4000	4000
I kaitsekategooria ning teiste kriitilises ja väljasuremisohus olevate liikide tegevuskavaga kaetuse määr, % Allikas: Keskkonnaamet	69,00%	80,00%

Looduskaitse toimib eelkõige läbi liikide ja elupaikade kaitse ning taastamise. Peamiselt tehakse seda kaitstavatel aladel. Selleks tuleb süsteemselt tagada kaitstavate alade toimimine ning rahastada olulisemaid (I ja II prioriteediga) tegevusi liikide seisundi parandamiseks. Valitud mõõdikud kajastavad looduskaitse eesmärkide poole liikumist.

Kaitstavate liikide seisundi parandamiseks on koostatud tegevuskavad, mille raames planeeritakse konkreetseid tegevusi ja eesmärgid. Kavade koostamisel on prioriteediks I kategooria ja teised väga ohustatud liigid. Igal aastal kinnitatakse uusi kavasid, mistõttu kumulatiivselt ka kinnitatud kavade arv ajas suureneb (2026. a eesmärk 80% kinnitatud liigi tegevuskavad).

Selleks, et kavandada vajalikud tegevused ja hinnata kaitstavate alade kaitse tõhusust, koostatakse kõikidele aladele kaitsekorralduskavad ning hinnatakse regulaarselt nende täitmist. Kuna senised kavad ei ole vastanud Euroopa Komisjoni seatud kriteeriumitele, on Eesti suhtes algatatud rikkumismenetlus. Sellest tulenevalt on oluline kõikidele Natura aladele kehtestada uuendatud kaitsekorralduskavad ning hinnata nende kavade alusel kaitse tulemuslikkust, seejuures tuleb kavasid regulaarselt uuendada (sh mõjutegureid, meetmeid, eesmärgi jm). Töö efektiivsemaks muutmiseks on lähiaastatel kavas arendus Eesti Looduse Infosüsteemis, mida rahastatakse Šveitsi-Eesti koostööprogrammist.

I ja II prioriteedi kaitsekorralduskavade tegevuste rahastamine on prioriteet, sest just need on olulisimad ja suurima positiivse mõjuga tegevused. Tegevusi rahastatakse nii riigieelarvest, välisvahenditest kui ka erinevatest siseriiklikest- ja välisprojektidest.

Jätkatakse rikutud elupaikade taastamisega. 2024. aastal kinnitati Euroopa Liidu looduse taastamise määrus, mille kohaselt tuleb aastaks 2050 taastada kõik rikutud ökosüsteemid. Valdkonnast tulenevalt keskendutakse selle programmi all kaitstavate elupaikade taastamisele, milleks on eelkõige pärandniidud, sooelupaigad, märjad metsad jt. Muuhulgas kasutatakse selleks EL rahastusmeetmeid (LIFE programm, EL ühine põllumajanduspoliitika, struktuuritoetused), lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi, riigieelarve ja erinevate projektide rahastust.

Tabel 163. Programmi tegevuse elurikkuse kaitse tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.21	Elurikkuse kaitse tagamine	-19 516	-24 254	-23 328	926	-4%
12.22	Tööjõu- ja majandamiskulud	-16 165	-15 793	-15 274	520	-3%
12.23	Sotsiaaltoetused	-5	-10	-10	0	-4%
12.24	Muud toetused	-3 322	-8 438	-8 045	393	-5%

Tegevuste kirjeldus

Eesmärgi saavutamiseks soositakse loodussõbralikku maa- ja ressursikasutust, integreerides elurikkuse säilitamise ja taastamise ning looduse hüvede piisava pakkumise põhimõtted erinevatesse maakasutuse valdkondadesse. Tagatakse ökoloogiliselt hästi toimiva ja tõhusalt kaitstava kaitsealade võrgustiku olemasolu. Lähiaastate fookuses on EL elurikkuse strateegia eesmärkide täitmine, sh riiklikult kaitstavate alade pindala eesmärgi seadmine 30% maismaast ja merest. Aktiivselt tegeletakse ohustatud liikide ja elupaigatüüpide kaitse, taastamise ja seirega. Aladele on kehtestatud kaitsereežiim ning kaitsealadele ja püsielupaikadele alaspetsiifilised kaitse-eeskirjad. Algatatakse arutelu ja otsitakse täiendavaid lahendusi, kuidas rakendada „saastaja maksab“ põhimõtet tõhusamalt elurikkuse ja looduse hüvede kaitseks. Samuti töötatakse välja tegevuspõhimõtted elurikkuse summaarse vähenemise ärahoidmiseks. Tõhustatakse elurikkusega arvestamist planeeringute protsessis, et säilitada elurikkus ka väljaspool kaitstavaid maastikke. Üha enam tuleb soosida igaühe looduskaitset. Analüüsitakse olemasolevat looduskaitsesüsteemi ja lisaks alapõhisele kaitsele rakendatakse uusi võimalusi, kuidas maaomanikke motiveerida ise loodusväärtusi märkama ja neid kaitsma. Olulisel kohal on looduskaitse ja elurikkuse hoidmise põhimõtte kui printsiibi integreerimine kõikidesse valdkondadesse nagu energeetika, maapoliitika jne. Läbiva teemana on ette võetud muldade hea seisundi tagamine, taastamine ja säilitamine ja keskkonna- ja kliimaeesmärkidest lähtuv maakasutuse, sh maahõive praktikate analüüs.

Šveitsi-Eesti koostööprogrammi raames hangitakse linnuradarid, uusi seirevahendeid jms (Keskkonnaagentuur) ja jätkatakse kaitsekorralduskavade väljatöötamist, metoodika uuendamist (Keskkonnaamet).

RMK viib märgade elupaikade taastamisi ellu kuni 31.12.2029 kogumaksumusega 13,8 mln eurot (EL toetus on 11,7 mln eurot). Taastatakse looduslikke soid ja märgasid metsi ning vooluveekogusid. Tegevusi tehakse peamiselt kaitsekorralduskavade ja tegevuskavade alusel. Projektiga on plaanitud taastada 9400 hektarit. Lisaks taastatakse pärandniite ligikaudu 2000 ha ulatuses. Tegevusi tehakse kuni 31.12.2029 ning meetme kogumaksumus on 5 mln eurot. 2026. aastal on plaanitud kasutada 0,8 mln eurot. Tegevused põhinevad Läänemere strateegial, „Kliimamuutustega kohanemise arengukaval aastani 2030“, Natura 2000 prioriteetsete tegevuste tegevuskaval (PAF) aastateks 2021–2027 ja ELi elurikkuse strateegial aastani 2030: toome looduse oma ellu tagasi.

2026. aasta 1. septembriks koostatakse riiklik looduse taastamise kava eelnõu, mis hõlmab kõiki ökosüsteeme: kaitstavad elupaigad, metsa-, agro- ja mereökosüsteemid, voolu- ja seisuveekogud, samuti tuleb suurendada linnade elurikkust. Koostamisel on LIFE SNAP projektitaotlus, mille kogu eelarve on ligikaudu 31 mln eurot ning projekti pikkuseks on 12 aastat. 60% sellest summast katab LIFE programm.

Ette on valmistatud looduskaitseseaduse muudatused, millega tõstetakse keskkonnarikkumistega seotud karistumäärasid. Sama seadusega on ette nähtud Keskkonnaagentuurile tulu teenimise võimalus lindude ja nahkhiirte rõngaste väljastamisega.

Programmi tegevuses muude toetustena kajastuvad rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud (80 tuh eurot), looduskaitseseaduse alusel makstavad loomakahjud (427 tuh eurot), LIFE IP elupaikade ja liikide seisundi parandamiseks metsa- ja põllumajandusmaa toetused (1,6 mln eurot), puisniitude taastamine ja jätkusuutliku majandamise edendamise toetused (0,8 mln eurot), struktuurfondidest rahastatavad elupaikade taastamise, pärandniitude taastamise ja rohestamiskavade elluviimise sh elurikkuse parendamise toetused (2,9 mln eurot), CO2 vahenditest ökosüsteemide kaitse ja taastamise toetused (0,7 mln eurot).

Programmi tegevuses sotsiaaltoetuseks planeeritud 10 tuhat eurot on kavandatud Eerik Kumari looduskaitsepreemiaks.

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevuste elluviimiseks vajalikke põhikulusid (keskkonnavalused seired ja ekspertiisid, kaitstavate loodusobjektide maade hindamine, loodusväärtuste kaitse jms). Selles on programmi tegevustega seotud töötajate palgakulud ning lisaks ka igapäevase töö korraldamiseks vajalikud majandamiskulud – näiteks hoonete ja tööruumide ülalpidamine, seadmete, inventari ja sõidukite kasutamine ning ametikohtadega seotud muud kulud. Samuti sisaldab summa ka välisprojektide tegevuskulusid ning projektide rakendamisega kaasnevat administreerimiskulu.

Rida 12.25 programmi tegevuse nimetus: Metsanduse ja jahinduse arengu suunamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti metsad on tootlikud, elujõulised ja, nende kasutus on mitmekesine, tõhus ja jätkusuutlik ning tagatud on elupaikade ja liikide vahelise ökoloogilise tasakaalu säilitamine.

Tabel 164. Programmi tegevuse metsanduse ja jahinduse arengu suunamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Riigimetsamaa pindala osakaal maismaapindalast, % Allikas: Keskkonnaagentuur	25,1	>20
Metsade uuendamise osakaal uuendusraiete mahust, % Allikas: Keskkonnaamet, Keskkonnaagentuur	74 (2023)	>50
Suurkiskjate populatsioonide reguleerimiseks on seatud küttimismahud suurkiskjate kaitse ja ohjamise kava eesmärkide järgi Allikas: Keskkonnaagentuur	jah	jah

Mõõdik, riigimetsamaa pindala osakaal maismaapindalast, põhineb 2024. aasta statistilise metsainventuuri (SMI) andmetel, kus siseveekogud ei ole arvestatud maismaa pindala hulka. Näitaja kirjeldab riigi metsamaa osakaalu kogu maismaast ning võimaldab jälgida pikaajalist suundumust riigi metsaomandi suuruses ja stabiilsuses.

Mõõdik, metsade uuendamise osakaal uuendusraiete mahust, kajastab uuendusraiete järgselt istutatud või külvatud metsa pindala osakaalu kogu uuendusraie pinnast. Andmed riigimetsade kohta esitab RMK, erametsade puhul kasutatakse Keskkonnaameti ja Keskkonnaagentuuri hinnanguid turustatud taimede ja seemnete mahu alusel. Eesmärk on, et üle poole igal aastal uuendusraiega majandatud metsamaa pindalast oleks metsakasvatustlike võtete kaudu uuendatud, millele lisandub veel looduslik uuendus. Näitaja aitab hinnata metsade tootlikkuse ja elujõulisuse tagamist ning on kestliku metsamajanduse üks keskseid indikaatoreid.

Mõõdik, suurkiskjate populatsioonide reguleerimine küttimismahtude kaudu, näitab, kas suurkiskjate küttimismahud on määratud kooskõlas kehtiva suurkiskjate kaitse ja ohjamise kavaga. Populatsioonide suurust ja seisundit hindab Keskkonnaagentuur, tuginedes ulukiseirele. Kava aluseks on rahvusvaheliste kohustuste täitmine ja minimaalne arvukus, mis tagab suurkiskjate soodsa seisundi. Mõõdiku jälgimine aitab tagada tasakaalu elurikkuse hoidmise ja inimeste ning karjakasvatuse huvide vahel.

Riigimetsamaa pindala osakaal maismaapindalast on püsinud aasta-aastalt ligikaudu veerandi ulatuses. Metsade uuendamise osakaal uuendusraiete mahust on viimastel aastatel püsinud üle 50%-i, mis näitab, et uuendusraiete järgselt tagatakse metsade uuenemine valdavas osas metsakasvatustlike võtete abil. Majandatava metsamaa tootlikkust suurendatakse peamiselt hooldusraie, puistute õigeaegse raie ja metsa kiire uuendamisega kasvukohatüübile sobilike puuliikidega. Majandatavates metsades rakendatakse puistute kasvupotentsiaalset sõltuvaid raievanuseid, arvestatakse säästva metsanduse põhimõtetega ja hoolitsetakse elurikkuse säilimise eest. Suurkiskjate küttimismahtude määramine toimub kehtiva kaitse- ja ohjamiskava alusel ning seatud mahud lähtuvad seireandmetest.

Tabel 165. Programmi tegevuse metsanduse ja jahinduse arengu suunamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.25	Metsanduse ja jahinduse arengu suunamine	-12 773	-14 908	-14 420	488	-3%
12.26	Tööjõu- ja majandamiskulud	-7 000	-7 564	-7 053	512	-7%
12.27	Muud toetused	-5 763	-7 335	-7 367	-32	0%

Tegevuste kirjeldus

Metsanduse arengu suunamiseks on kavas esitada Riigikogule metsanduse arengukava aastani 2035 ning koostamisel on metsanduspoliitika põhialused aastani 2050, mis raamistavad kestliku metsakasutuse põhimõtted kooskõlas seatud kliimaeesmärkidega. Metsandusliku tööhõive, majandusliku kestlikkuse ja konkurentsivõime säilitamiseks tagatakse majandusmetsade osakaal ~ 70% metsamaast. Koostöös rohereformi osakonna ja ülikoolidega töötatakse välja puidu keemilise ja mikrobioloogilise väärindamise teekaart.

Lisaks on kavas muuta metsaseadust, et soodustada õppe ja teadustöö tegemist, luua metsaistandike õigusraamistik istandiku rajamiseks ja majandamiseks ning vähendada raielangi maksimaalne suurus seitsmelt viiele hektarile. Arendatakse metsaregistrit, et edaspidi saaks esitada metsa inventeerimisandmeid ka eraldise põhjal. Lisaks luuakse registrisse võimalus raiejärgseks teavitamiseks ning istandike kohta info kajastamiseks. Samuti täpsustatakse kõrgendatud avaliku huviga (KAH) alade regulatsiooni seaduses.

Metsamaa süsiniku sidumise ja talletamise võime on üks olulisemaid kliimamuutusi leevendavaid mehhanisme. Võimalikult suure süsiniku sidumise tagab see, kui metsamaa produktsioonipotentsiaal oleks parimal võimalikul viisil kasutatud, st alal kasvaksid kasvukohale sobilikud puuliigid, puistu oleks tootlik ning heas tervislikus seisundis. Selle tagamiseks tuleb jätkuvalt tegeleda ja suunata vahendeid metsade uuendamisse, hooldamisse ning kujundamisse, arvestades sealjuures metsade kaitse vajadusega. Uute toetusmeetmetena rakendatakse metsastamise toetust ja kliimakindla metsamajandamise toetust, milleks 2026. a eelarves on planeeritud 2,4 mln eurot.

Jätkatakse erametsanduse arengu toetamist tugisüsteemi abil, mille kaudu suunatakse metsaomanike ühistegevust metsade kasvatamisel ja kasutamisel, ning vääriselupaikade kaitse lepingute sõlmimist erametsaomanikega. Jätkatakse kompensatsiooni maksmist looduskaitsealuselt metsamaalt saamata jääva tulu eest. 2026. aasta eelarves on selleks planeeritud 4,5 mln eurot.

2026. aastal võetakse kasutusele metsaregistri baasil EL raadamisvabade toodete määrusest (EUDR) tulenevate kohustuste täitmiseks riigisisene IT süsteem, et lihtsustada metsmaterjali turustamist.

Jätkatakse vääriselupaiga väljavaliku eksperdi tunnistuste välja andmist, koostatakse ja esitatakse rahvusvahelisi aruandeid, teostatakse riiklikku järelevalvet, peetakse metsaressursi ja geenireservmetsade arvestust, antakse metsakorraldajate kutsetunnistusi ja metsakorraldustööde tegevuslube ja jahinduse valdkonna lube. Lisaks avaldatakse metsastatistikat, metsateatiseid registreeritakse riiklikus metsaregistris, sõlmitakse erametsaomanikega vääriselupaiga kaitselepinguid, sertifitseeritakse metsapuude seemneid ja metsataimi.

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevuste elluviimiseks vajalikke põhikulusid (metsaseireanalüüsid, ulukiseire jms). Selles on programmi tegevustega seotud töötajate palgakulud ning lisaks ka igapäevase töö korraldamiseks vajalikud majandamiskulud – näiteks hoonete ja tööruumide ülalpidamine, seadmete, inventari ja sõidukite kasutamine ning ametikohtadega seotud muud kulud. Samuti sisaldab summa ka välisprojektide tegevuskulusid ning projektide rakendamisega kaasnevat administreerimiskulu.

Rida 12.28 programmi tegevus: Keskkonnakorralduse arengu suunamine

Programmi tegevuse eesmärk: Oluline keskkonnamõju (KMH ja KSH) on hinnatud ja tagatud vastavus keskkonnanäesmärkidele, rakendatakse leevendusmeetmeid.

Tabel 166. Programmi tegevuse keskkonnakorralduse arengu suunamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.28	Keskkonnakorralduse arengu suunamine	-6 150	-6 313	-6 247	66	-1%
12.29	Tööjõu- ja majandamiskulud	-5 639	-6 049	-6 239	-190	3%
12.30	Muud toetused	-500	-258	-8	250	-97%

Tegevuste kirjeldus

2026. aastal keskendutakse KMH reformi elluviimisele. 2024-2025 viidi läbi KMH teenusedisain, mille tulemusel selgus, milliseid KMH teenuse sisu- ja menetlusnõudeid tuleb muuta, millised andmed ja kust peavad olema kättesaadavad ning milliseid mitteregulatiivseid tegevusi on vaja teha KMH digipöörde eesmärkide täitmiseks. Tegevuste elluviimiseks keskendutakse ühelt poolt regulatiivsetele muudatustele (keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse muutmisele) ning teiselt poolt IT-lahenduste loomisele ja parendamisele (KMH digipöörde). 2026. aastal on KMH digipöörde eelarve 2,1 mln eurot.

Lisaks kavandatakse 2026. aastal ka keskkonnavalua ja selle taotluse andmekoosseisu määrase muutmist ning selle ühendamist keskkonnakompleksloa ja selle taotluse andmekoosseisu määrasega, et ühtlustada õigusruumi ja muuta menetlus üheselt arusaadavaks.

Lisaks sisaldub tööjõu- ja majandamiskuludes programmi tegevustega seotud töötajate palgakulud ning lisaks ka igapäevase töö korraldamiseks vajalikud majandamiskulud – näiteks hoonete ja tööruumide ülalpidamine, seadmete, inventari ja sõidukite kasutamine ning ametikohtadega seotud muud kulud.

Tööstusheite valdkonnas on 2026. aastal prioriteediks tööstusheite direktiivi ülevõtmine Eesti õigusesse (tähtaeg juuni 2026).

Rida 12.31 programmi tegevus: Kiirgusohutuse tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Kiirgusohutus on tagatud õigusloome ja arengukavade rakendamise kaudu.

Tabel 167. Programmi tegevuse kiirgusohutuse tagamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kiirgusohutuse riikliku arengukava ja selle alamplaanide eesmärkide täitmise määr, % Allikas: Kliimaministeerium	*	85,00%
Radioaktiivsete jäätmete (s.h omanikuta kiirgusallikate) käitlemine on tagatud. Kiirgusallikate kogumise kampaaniaid vähemalt üks kord viie aasta jooksul Allikas: Kliimaministeerium	n/a	1
Avalikkusele ja ametnikele suunatud kiirgusalaste teabepäevade arv. Aastas korraldatakse üks avalikkusele suunatud kiirgusalane teabepäev ning üks ametnikele suunatud teabepäev Allikas: Keskkonnaamet	2	2

*Kiirgusohutuse riikliku arengukava (KORAK) strateegiliste alameesmärkide tulemuslikkust hinnatakse kord kahe aasta jooksul. Viimane KORAK rakendusplaani aruanne hõlmab perioodi 2022-2023, mil eesmärkide täitmise määr oli 84,5 %.

Kiirgusohutuse riikliku arengukava eesmärkide ja selle mõõdikute jälgimine aitab hoida ülevaadet kiirguskaitse hetkeolukorrast. Ühtne lähenemine, teadlikkuse tõstmine ning efektiivne ressursside haldamine aitavad tagada, et kiirgusallikaid käsitletakse ohutult ja vastutustundlikult.

Kiirgusohutuse riiklik arengukava on oluline raamistik, mis suunab kiirguskaitse tegevusi Eestis. Eesmärkide täitmise määra jälgimine võimaldab hinnata, kui efektiivselt on rakendatud kokkulepitud meetmeid erinevates valdkondades.

Radioaktiivsete jäätmete ohutuks käitlemiseks on oluline luua efektiivne süsteem, mis tagab, et kõik kiirgusallikad oleksid registreeritud ning oleks olemas teave allikate omaduste kohta. Omanikuta kiirgusallikate korraldatud kogumise kampaaniad, mis toimuvad vähemalt üks kord viie aasta jooksul, aitavad vähendada ohtude tekkimist. Kuigi kõik hetkel kiirgustegevuslubade alusel kasutatavad ja hoiustatavad kiirgusallikad on registreeritud ning lepingute kaudu on tagatud kasutatud allikate tagastamine tarnijale või nende üle andmine radioaktiivsete jäätmete käitlejatele, võib olla veel ajaloolisi allikaid, mille kohta teave puudub. Kogumiskampaaniate kaudu luuakse keskkond, kus inimesed teadvustavad kiirgusallika

omamisega seotud ohtusid ning saavad vabatahtlikult loobuda ohtlikest allikatest, ilma karistust kartmata.

Avalikkusele ja ametnikele suunatud kiirgusalased teabepäevad mängivad samuti olulist rolli teadlikkuse tõstmisel kiirgusohutuse valdkonnas. Üks avalikkusele ja üks ametnikele suunatud teabepäev aastas võimaldab jagada aktuaalset teavet ja arutada viimaseid arengusuundi. Ametnikele suunatud infopäevad tagavad, et nad on kursis muutuva seadusandluse ja parimate praktikatega, mis on olulised nii kiirgusohutuse tagamiseks kui ka järelevalve korraldamiseks.

Tabel 168. Programmi tegevuse kiirgusohutuse tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.31	Kiirgusohutuse tagamine	-1 574	-2 376	-4 061	-1 685	71%
12.32	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 472	-1 451	-2 196	-746	51%
12.33	Muud toetused	-98	-924	-1 864	-941	102%

Tegevuste kirjeldus

Eesmärgi täitmiseks tagatakse kiirguspoliitika kujundamine ja rakendamine rahvusvaheliste nõuete kohaselt ja kooskõlas riigi arengustrateegiatega, antakse kiirgustegevuslube ning kiirguseksperdi tunnistusi ja teostatakse riiklikku järelevalvet. Tagatakse kiirgushädaolukordadeks valmisolek ja neile reageerimine, avaldatakse kiirgusandmeid ning nõustatakse pädevaid asutusi ja järelevalve teostajaid, peetakse riiklikku kiirgustöötajate doosiregistrit. Kiirguskaitse süsteemi, sh kiirgusohust varajase hoiatamise süsteemi, jätkuvaks toimimiseks ja olemasoleva võimekuse säilitamiseks ajakohastatakse ka seadme parki, tarkvara ning IT-vahendeid.

Prioriteetsed tegevused on tuumaenergia- ja ohutuse seaduse (TEOS) eelnõu koostamine ning Vabariigi Valitsusele esitamine (eeldatav tähtaeg juuni 2026) ning pädeva tuumaregulaatori loomine 1. jaanuariks 2027.

2026. aastal jätkuvad siseruumide radoonisisalduse uuringud, et oluliselt täiendada tänaseid teadmisi siseõhu radoonisisalduse jaotusest Eesti omavalitsusüksustes.

Jätkuvad ettevalmistustööd radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga rajamiseks.

Programmi tegevuses muude toetustena kajastub AS-le ALARA antav toetus (0,4 mln eurot), keskkonnaprogrammist välisõhu kaitseks antavad toetused (1,4 mln eurot), rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud (33 tuh eurot). Toetuste suurenemine võrreldes 2025. aastaga tuleneb keskkonnaprogrammi välisõhu meetmest makstavate toetuste ehk tekkepõhiste kulude kasvust.

Tööjõu- ja majandamiskuludes sisalduvad programmi tegevustega seotud töötajate palgakulud ning lisaks ka igapäevase töö korraldamiseks vajalikud majandamiskulud – näiteks hoonete ja

tööruumide ülalpidamine, seadmete, inventari ja sõidukite kasutamine ning ametikohtadega seotud muud kulud. Kulude kasv võrreldes 2025. aastaga on tingitud 2026. aastaks eraldatud lisavahenditest tuumaenergia kasutuselevõtu ettevalmistamiseks summas 400 tuhat eurot.

Rida 12.34 programmi tegevus: Kesksete IT-teenuste osutamine

Programmi tegevuse eesmärk: Keskseid IT-teenused on osutatud.

Tabel 169. Programmi tegevuse kesksete IT-teenuste osutamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.34	Kesksete IT-teenuste osutamine	-5 481	-13 558	-12 688	871	-6%
12.35	Tööjõu- ja majandamiskulud	-5 480	-13 558	-12 688	871	-6%

Tegevuste kirjeldus

Eesmärgi saavutamiseks osutab Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus keskseid IT-teenuseid järgmistele asutustele:

Kliimaministeeriumi valitsemisalas: keskne ühetaoline kõikide teenuste osutamine – Kliimaministeerium, Keskkonnaamet, Keskkonnaagentuur, Eesti Loodusmuuseum, Eesti Geoloogiateenistus, lisaks kahe teenuse osutamine Riigilaevastikule. KEMIT ei osuta IT-teenuseid Transpordiametile.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas: individuaalsete koostöölepingute alusel – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM), Maa- ja Ruumiamet (MaRu), Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA). MaRu IT-teenuseid toetab täielikult ja eranditult KEMIT.

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutustele IT-teenuseid alates 2025. a algusest KEMIT ei osuta, sest MaRu viidi üle MKM valitsemisalasse.

Umbes 2/3 teenustest on Kliimaministeeriumi valitsemisala äriteenuste osutamiseks vajalikud IT-teenused.

IT-teenuste eelarve väheneb 2026. aastal kärpeme tõttu 0,3 mln euro võrra. Lisaks on eelarve vähenemise põhjuseks asjaolu, et 2025. aasta eelarves kajastub eelmisest aastast ülekantud jääke, samas kui 2026. aastal suureneb välisvahenditest kavandatud kulude maht 0,1 mln euro võrra (KMH digipööre).

3.11.3.1.2 Energeetika, maavarade ja välisõhu programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eestis on hea välisõhu kvaliteet, pidev ja kindel, konkurentsivõimelise energia lõpphinnaga energiavarustus, energiatarbimine on säästlik, maavarad on uuritud piisavas mahus ja kasutatud otstarbekalt.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Kliimaministeerium (KLIM), Keskkonnaamet (KeA), Keskkonnaagentuur (KAUR), Eesti Geoloogiateenistus (EGT).

Tabel 170. Energeetika, maavarade ja välisõhu programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestus likud vahendi d	Välisõhu toetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendi d	Edasiantavad maksud
12.36	Energeetika, maavarade ja välisõhu programm	-65 124	-11 064	0	-49 445	-4 615	0
12.37	Energiavarustuse tagamine	-5 350	-1 166	0	-4 184	-1	0
12.40	Taastuvenergia osakaalu suurendamine lõpptarbimises	-44 534	-825	0	-39 531	-4 178	0
12.43	Maapõue uurimine, kasutamine ja geoloogia alane kompetents	-5 971	-5 214	0	-441	-316	0
12.47	Õhukvaliteedi parendamine	-9 269	-3 860	0	-5 288	-121	0

Eestis on tagatud pidev energiavarustus ja energiaturu areng ning Eesti energiavarustus ja -tarbimine on säästlikum, energia lõpphind on konkurentsivõimeline. Maapõue ja seal leiduvaid loodusvarasid uuritakse ning kasutatakse Eesti ühiskonnale võimalikult suurt väärtust looval moel, arvestades keskkonnavalasid, sotsiaalseid, majanduslikke, geoloogilisi ja julgeoleku aspekte. Eestis on hea välisõhu kvaliteet, vähendades õhusaastet ja sellega seonduvat tervisemõju.

Eesti energiamajanduse ning maapõueressursside haldamise ja kasutamise areng peab olema kooskõlas ELi pikaajaliste energia- ja kliimapolitika eesmärkidega, panustama Eesti majanduskliima ja keskkonnaseisundi parendamisse ning pikaajalise konkurentsivõime kasvu.

Rida 12.37 programmi tegevus: Energiavarustuse tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Elektri- ja gaasivarustuskindluse kvaliteedi ning konkurentsivõimelise lõpphinna tagamine. Kaugkütte hind on taskukohane kõigile tarbijatele, kaugkütet toodetakse jätkusuutlikult ja keskkonnasõbralikult. Kaugküte on tagatud ka kõige külmemal kütteperioodil.

Tabel 171. Programmi tegevuse energiavarustuse tagamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Jaotusvõrgus rikestest põhjustatud katkestuste keskmine kogukestus minutites tarbimiskoha kohta aastas (SAIDI) Allikas: Konkurentsiamet	134	<150
Gaasituru kontsentreeritus (HHI) (kodutarbijate osas) Allikas: Konkurentsiamet	4300	3500
Andmata jäänud energia maksimaalne kogus ülekandevõrgus, MWh Allikas: Elering AS	0	<4500
Eesti on ühendatud Kesk-Euroopa sünkroonala (jah/ei) Allikas: Elering AS	Teostatud 08.02.2025	Teostatud
Energia infrastruktuuri N-1 kriteerium on täidetud (jah/ei) Allikas: Elering AS	jah	Jah
Tagatud transpordikütuste varustuskindlus ja tõhus turukorraldus Allikas: EVK	Täidetud	Täidetud
Tagatud on piisav maht juhitavat võimsust	Täidetud	Täidetud

Programmi täitmiseks oluliste mõõdikute kirjeldused:

Jaotusvõrgus rikestest põhjustatud katkestuste kogukestus minutides tarbimiskoha kohta aastas ehk SAIDI näitab elektrivõrgus võrguteenuse tagamise kvaliteeti. Mida väiksem on number, seda kvaliteetsemalt ja väiksema katkestuste ajaga on suutnud jaotusvõrk klientidele elektrivarustatust tagada. Koostamisel oleva energiamajanduse arengukavaga aastani 2035 plaanitakse seada SAIDI 2035. aasta eesmärgiks jõuda elektrikatkestuste kestuses viie aasta keskmisena tasemele alla 120 min aastas. 2026. a sihttase arvestab jaotusvõrguettevõtjate võimekust teenuse kvaliteeti senise investeerimisplaani alusel täita.

Gaasituru kontsentreeritus (HHI) kodutarbijate osas näitab kodutarbijatele pakutava gaasimüügituru kontsentreeritust ja annab hinnangu kui tugev on konkurents antud turul. HHI alla 1500 näitab, et turul on konkurents väga tugev, vahemik 1500-2500 näitab mõõdukat kontsentreeritust ja sellest kõrgemad numbrid, et turg on pigem kontsentreeritud. Eesmärk on liikuda HHI tasemega allapoole, et turul oleks suurem konkurents. Gaasituru olukorra paranemiseks uuendatakse 2025. ja 2026. aastal maagaasiseadust millega võetakse ka üle uue gaasi- ja vesinikuturu direktiiv.

Mõõdik “Andmata jäänud energia maksimaalne kogus ülekandevõrgus” kirjeldab energiakogust, mida ei suudeta tarbijatele tarnida. Selline olukord võib tekkida rikete, aga ka tootmispuudujääkide korral ning annab seeläbi hinnangu varustuskindluse normi täitmise osas Eestis. Varustuskindluse normi vastu hindab süsteemihaldur iga-aastaselt süsteemi olukorda kuni 10 aastat ette, et oleks tagatud piisavas mahus juhitavaid võimsusi normi tagamiseks. 2025. aasta jooksul on kavas lõpule viia strateegilise reservi riigiabi loa taotluse protsess, mis võimaldaks vajadusel 2027. aastast võtta kasutusele võimsusmehhanism strateegilise reservi näol, mis aitab tagada varustuskindluse normi. 2026. aasta jooksul toimub strateegilise reservi tingimuste detailne väljatöötamine, vajadusel ka seadusandlikud muudatused. 2026. aasta

algusest võetakse kasutusele saartalituse tagamise meede, mille abil tagatakse piisava juhitavad võimsuse tööshoidmine.

Eesti on 2025. aasta 8. veebruarist sünkroniseeritud mandri-Euroopa sünkroonalaga ja ühendused Venemaaga on likvideeritud. Sünkroniseerimise projekt siiski jätkub 2026. aastal kriitilise taristu tugevdamise projekti kaudu, millele esitatakse rahastustaotlus Euroopa Ühenduse Rahastu (CEF) energeetikavaldkonna taotlusvooru 2025. aasta septembris ning otsus saabub 2026. aasta alguses. Sõltuvalt rahastusotsusest võivad 2026. aastal olla vajalikud õigusaktide muudatused ning süsteemihaldurit toetavad tegevused koostöös Balti, Poola ja Soomega taristu vastupanuvõimekuste tõstmisel.

Energia infrastruktuuri N-1 kriteeriumi täitmine tähendab, et elektrisüsteem peab ilma häiringuteta hakkama saama suurima elemendi väljalülitumisega (Eestis on suurim elektrisüsteemi element Estlink 2 650 MW). Eesti elektrisüsteem on seda kriteeriumit täitnud ja peab täitma ka jätkuvalt. Selle täitmiseks peab süsteemihaldur hoidma piisavalt reserve, mida hoitakse Balti süsteemihalduritega ühiselt, et optimeerida kulude jaotust.

Vedelkütuse varustuskindlus on tagatud vedelkütusevaru seadusega. Selle kohaselt tuleb hoida 90 päeva tavatarbimisele vastav bensiini-, diisli- ja lennukikütuse varu, millest 85% paikneb Eestis. Transpordikütuste turu tõhusa toimimise tagavad vedelkütuse seadus ja alamõigusaktid.

Tabel 172. Programmi tegevuse energiaravustuse tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.37	Energiaavarustuse tagamine	-11 829	-25 146	-5 350	19 795	-79%
12.38	Tööjõu- ja majandamiskulud	-820	-1 212	-1 312	-100	8%
12.39	Muud toetused	-11 008	-23 932	-4 038	19 894	-83%

Tegevuste kirjeldus

Elektrivarustuse tagamiseks toimub pidev suhtlus turuosalistega, elektrituru-alaste õigusaktide väljatöötamine ja uuendamine (sh direktiivide ülevõtmine), regionaalne ning rahvusvaheline koostöö energiamajanduse valdkonnas. Osaledes EL-i otsustusprotsessides seistakse Eesti seisukohtade eest elektrituru-alaste õigusaktide menetlemisel. Töötatakse välja elektriturumajandusega seotud arengudokumendid ning riiklikud meetmed. Salvestusturu arendamine ja tarbimise juhtimise edendamine, mis üheltpoolt suurendab süsteemi varustuskindlust, aitab kaasa ka turuhinna hinnatippude ja hinna volatiilsuse vähendamisele ning võimaldades ka rohkem taastuvenergiat elektrisüsteemi lisada. Seeläbi aitab kaasa otseselt konkurentsivõimelisema elektri hinna tagamises. 2026. aastal võetakse kasutusele juhitavate võimsuste piisavas mahus tagamiseks uus varustuskindluse meede – saartalituse võimekuse tagamise meede. Lisaks tegeletakse aktiivselt kriitilise energiataristu vastupanuvõime tõstmisega.

Gaasimajanduse ja transpordikütuste eesmärgid saavutatakse peamiselt õigusraamistikuga kaudu.

Soojusmajanduse valdkonda juhitakse kaugkütteturu õigusliku raamistikuga, lähtudes siseriiklikest eesmärkidest (ENMAK) ja ELi seadusandlusest. Kaugkütteseaduse kohaselt on kaugküttesektor loomulik monopol ning seeläbi riikliku regulatsiooni all. Regulatsiooni kohaselt peab soojusettevõtja tagama, et kaod soojusvõrgus oleksid minimaalsed. Õigusloome motiveerib soojusettevõtjat võtma kasutusele piisavad meetmed selleks, et kaugküttevõrgus oleks kasutusel piisavalt palju taastuvaid energiaallikaid ja soojuskadu võrkudes oleks minimaalne.

2026. aastal jätkub kaugkütte regulatsiooni muudatuste kaardistamine ning perioodil 2026-2030 rakendamine (vajadusel muutmine).

2026. a viiakse lõpuni taaste- ja vastupidavusrahastrahastust kaasrahastatavad põhi- ja jaotusvõrgu investeeringud (investeeringutoetuste kogumaht on 36,2 mln eurot, 2026. aastaks on planeeritud 4,2 mln eurot). Investeeringud aitavad Eesti energiasüsteemi moderniseerida ning suurendada uute tootmisseadmete võrguga liitmise võimekust. Samuti suureneb võrgu vastupidavus ilmastikuoludele. Lisaks viiakse lõpuni taaste- ja vastupidavuskavast toetatavad vesiniku terviktehnoloogiate arendamise projektid, mis on seotud vesiniku kui tooraine tootmisega ja vesiniku tanklate rajamisega.

2026. a jätkatakse soojuse tootmise seadmete ehituse ja renoveerimise ning soojatorustike ehituse toetamist. Toetuse jagamise eesmärgiks on suurendada kaugküttesüsteemides energia kasutamise efektiivsust ja vähendada põletusseadmest pärinevate saasteainete heitkogust.

Programmi tegevuses on muude toetusena planeeritud Euroopa Regionaalarengu fondi vahenditest 4 mln eurot kaugküttesüsteemide ja katelseadmete renoveerimise toetuseks ning rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaks 38 tuhat eurot. 2026. aasta eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga, kuna 2025. aasta eelarves kajastuvad eelmisest aastast ülekantud jäägid (Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelised vahendid elektri jaotusvõrkude kliimakindluse tugevdamiseks).

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevustega seotud töötajate palgakulusid ning lisaks igapäevase töö korraldamiseks vajalikke majandamiskulusid.

Rida 12.40 programmi tegevus: Taastuvenergia osakaalu suurendamine lõpptarbimises

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti taastuvenergia on võrreldes teiste energialiikidega konkurentsivõimeline ning suurendab riigi energia julgeolekut. Taastuvenergia osakaal kasvab lõpp- ning primaarenergia tarbimises, kasutades selleks parimat võimalikku tehnikat, majanduslikult mõistlikke lahendusi ning võttes arvesse säästva arengu printsiipe.

Tabel 173. Programmi tegevuse taastuvenergia osakaalu suurendamine lõpptarbimises 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Taastuvate energiaallikate osatähtsus soojuse ja jahutuse summaarsest lõpptarbimisest, % Allikas: Eurostat	66,67%(2023)	68,00%
Taastuvate energiaallikate osatähtsus elektrienergia summaarsest lõpptarbimisest, % Allikas: Eurostat	31,85% (2023)	43,00%
Taastuvate energiaallikate osatähtsus energia summaarsest lõpptarbimisest transpordisektoris, % Allikas: Eurostat	9,07% (2023)	7,5%
Taastuvenergia osakaal energia lõpptarbimisest, % Allikas: Eurostat	40,95% (2023)	38,00%
Tuuleenergia tootmisvõimsused maismaal, MW Allikas: Eurostat	337 (2023)	694

Mõõdikud näitavad kui suure osa moodustab Eestis toodetud taastuvenergia summaarsest lõpptarbimisest. Mõõdikute abil seiratakse taastuvenergia tootmise edusamme Eestis. Koostamisel olevas energiamajanduse arengukavas aastani 2035 kavandatakse kasutusele võtta mõõdikuna puhta energia osatähtsus.

Tuuleenergia tootmisvõimsuse mõõdik näitab kui suures mahus on Eestisse rajatud tuuleenergia tootmisvõimsusi. Viimased Eurostati andmed pärinevad 2023. aastast, mistõttu kuvatakse viimast mõõdiku tegelikku taset 2023. aasta seisuga.

Tabel 174. Programmi tegevuse taastuvenergia osakaalu suurendamine lõpptarbimises eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.40	Taastuvenergia osakaalu suurendamine lõpptarbimises	-30 220	-34 473	-44 534	-10 061	29%
12.41	Tööjõu- ja majandamiskulud	-775	-4 934	-3 904	1 030	-21%
12.42	Muud toetused	-29 444	-29 537	-40 630	-11 093	38%

Tegevuste kirjeldus

Taastuvenergia osakaalu suurendamisel on suurimaks väljakutseks riikliku taastuvenergia eesmärgi täitmine ja piisavas mahus uute taastuvenergia tootmisvõimsuste rajamine. Programmi tegevuse eesmärgi täitmiseks on vajalik edendada taastuvenergia tootmisvõimsuste rajamist.

Taastuvenergia arendamiseks toimub pidev suhtlus turuosalistega, taastuvenergia-alaste õigusaktide väljatöötamine ja uuendamine (sh direktiivide ülevõtmine), regionaalne ning rahvusvaheline koostöö taastuvenergia valdkonnas. Osaledes EL-i otsustusprotsessides

seistakse Eesti seisukohtade eest taastuvenergia-alaste õigusaktide menetlemisel. Töötatakse välja taastuvenergiaga seotud arengudokumendid ning riiklikud meetmed.

2026. aastal võetakse riigi õigusesse üle taastuvenergia direktiiv, mille alusel on kokku pandud mahukas muudatuste pakett, mille raames muu hulgas kiirendatakse taastuvenergia loamenetlusi.

Taastuvelektri tootmise suurendamiseks on vajalik rajada täiendavaid taastuvelektri tootmisvõimsusi ja kiirendada taastuvelektri kasutuselevõttu. Eesmärk on võimalikult suures mahus turupõhiselt lisanduva taastuvelektri tootmise ja tarbimise omavaheline sidumine. Selleks kaardistatakse ja seiratakse tuuleenergia tootmisvõimsuste lisandumist maismaal ja merel. Eemaldatakse takistusi tootmisvõimsuste rajamisel ning kiirendatakse taastuvenergia kasutuselevõtu protsesse, millesse panustab taaste- ja vastupidavuskava projekt RePowerEU.

2025. aastal tehti ettevalmistusi selleks, et 2025. aastal saaks välja kuulutada uue taastuvelektri vähempakkumise ja see 2026. aasta esimeses pooles läbi viia. Vähempakkumise raames on oodatud lisanduma maismaale kuni 2 TWh/a mahus taastuvelektrit, mis panustab taastuvenergia eesmärkide täitmisesse.

Taastuvenergia osakaalu suurendamiseks transpordisektoris on 2026. aastal riigisisesele õigusesse ülevõtmisel taastuvenergia direktiiv, mille raames suurendatakse transpordisektori taastuvenergia eesmärgi. Taastuvas energiaallikast toodetud kütuste tootmise suurendamiseks avatakse 2026. aasta alguses biometaani gaasi ülekandevõrku sisestamiseks sisestuspunktide rajamise meede, mille eesmärk on biometaani sisestamise maagaasi võrku suurendada ja seeläbi tekitada täiendavat turgu biometaani toodangu järele. 2026. aastal on biometaani tootmise suurendamiseks 2024. aastal koostöös Keskkonnainvesteeringute Keskusega läbiviidud taotlusvooru tulemusel on rajamisel 5 biometaani tootmisjaama. Toetuse summa on 24,6 mln eurot ja jaamad on plaanitud valmima 2026. aastal.

Soojuse tõhusamaks tootmiseks viiakse katlad üle efektiivsematele kütustele või vahetatakse/renoveeritakse need kasutuskütust muutmata. Vajadusel minnakse üle lokaal- või kohtkütusele, lisaks installeeritakse üha enam efektiivseid soojuspumpasid, mis panustavad hoonete energiatõhususse ja taastuvenergia eesmärkidesse. Elektrienergia tootmise arendamiseks suletakse vajadusel keskkonnanõuetele mittevastavad ja olulise süsinikuintensiivsusega tootmisvõimsused. Oluline roll on juhitava baasvõimsuse ja soojatarbimise katmisel biomassil töötavad elektrijaamad. Tegevuste hulka kuuluvad regulatsiooni muutmine taastuvelektri osakaalu suurendamiseks, olemasolevates elektrijaamades kasutatavate kütuste valiku võimaluste suurendamine (sh biokütuste kasutamine) ja elutähtsate teenuste toimepidevuse kindlustamine. 2026. aastal võetakse riigi õigusesse üle energiatõhususe direktiivi raames kaugkütte sektorit mõjutav regulatsioon, mille eesmärk on suurendada sektori energiatõhusust ja taastuvenergia osakaalu.

Programmi tegevuses muude toetustena on planeeritud Euroopa Regionaalarengu fondi ja CO2 vahenditest vesiniku terviktehnoloogia kasutuselevõtuks 14,1 mln eurot, taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF ja RePowerEU) vahenditest energiasalvestuse pilootprogrammile ja elektrivõrgu tugevdamiseks 5,9 mln eurot ning taastuvenergia tootmise võrku integreerimiseks 17 mln eurot. Lisaks on kavandatud CO2 vahenditest toetada pilootprojekti ELWIND (Eesti ja Läti riikidevaheline projekt meretuulepargi rajamiseks Läänemerre) 3,4 mln euro ulatuses.

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevustega seotud töötajate palgakulusid ning lisaks igapäevase töö korraldamiseks vajalikke majandamiskulusid. Samuti sisaldab summa ka välisprojektide rakendamisega kaasnevat administreerimiskulu. Eelarve vähenemine võrreldes 2025. aastaga tuleneb RRF-i ja RePowerEU välisprojektide administreerimise lõppemisest.

Rida 12.43 programmi tegevus: Maapõue uurimine, kasutamine ja geoloogia alane kompetents

Programmi tegevuse eesmärk: Maapõue ja seal leiduvaid loodusvarasid uuritakse ning kasutatakse Eesti ühiskonnale võimalikult suurt väärtust looval moel, arvestades keskkonnavalaseid, sotsiaalseid, majanduslikke, geoloogilisi ja julgeoleku aspekte. Informatsiooni kogumiseks ja nende kasutuselevõtuks ning maksimaalseks väärimiseks vajalikke uurimistöid teha mahus ja suundades, mis tagavad piisava teadmibaasi; korraldada maapõuealase info kogumist, säilitamist ja kättesaadavust parimal moel ja teha põhjendatud ulatuses avalikult kättesaadavaks.

Tabel 175. Programmi tegevuse maapõue uurimine, kasutamine ja geoloogia alane kompetents 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Maapõueressursside uurimine ja kasutamine on jätkusuutlik ja koordineeritud (jah/ei) Allikas: Kliimaministeerium, Eesti Geoloogiateenistus	Jah	Jah

Maapõueressurssidena käsitletakse nii maavarasid, mida vajame igapäevaselt nagu näiteks ehitusmaavarad kui ka neid, mida me praegu ei kasuta, aga mis võivad pakkuda majanduslikku huvi tulevikus väärtusliku toormena. Selleks, et mõlema suuna jätkusuutlikkus oleks tagatud, on vajalik tegeleda uuringutega järjepidevalt ja koordineeritult. Ehitusmaavarade puhul tuleb silmas pidada varustuskindlust, mida kahjuks ei saa Eesti kohta tervikuna käsitleda, kuna vajadus ja geoloogilised tingimused erinevad suures plaanis. Seega tähendab toodud mõõdiku kontekstis see seda, et ehitusmaavarade varustuskindlus peab olema tagatud tsentraalselt koordineeritud jätkusuutliku uurimise ja kasutamise võimaldamisega. Lisaks eelpoolnimetatud ressurssidele on jätkusuutlikkus ning teadmispõhine uurimise ja kasutamise koordineerimine aktuaalne selliste ressursside puhul, mis on olemuselt fossiilsed ning minetamas oma olulisust riigi ja maailma majanduses (põlevkivi).

Tabel 176. Programmi tegevuse maapõue uurimine, kasutamine ja geoloogia alane kompetents eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.43	Maapõue uurimine, kasutamine ja geoloogia alane kompetents	-6 063	-9 754	-5 971	3 783	-39%
12.44	Tööjõu- ja majandamiskulud	-5 530	-7 978	-5 964	2 014	-25%
12.45	Muud toetused	-530	-1 773	-5	1 768	-100%
12.46	Muud kulud	-2	-4	-2	2	-45%

Tegevuste kirjeldus

Osa tegevusest moodustab kaevandamisega seotud materjali sh tööstusjäätmete järelhoolduse ja -seire korraldamine, samuti kaevandamisjäätmega seotud muude tegevuste korraldamine (nt Kiviõli, Kohtla-Järve tööstusjäätmete ja poolkoksi prügilate hooldusega seotud tegevused, Kukruse aherainemäe seire).

Lisaks tegeletakse maapõueressursside kompleksse teadmispõhise uurimisega ja maavarade teabe haldamise ning süstematiseerimisega, et oleks võimalik määratleda riigi huvi maapõueressursside kasutuselevõtuks. Selleks teostatakse kompleksset geoloogilist baaskaardistamist ning maapõuega seotud fookuseeritud uurimistöid. Tagatakse parimad võimalikud geoloogilise informatsiooni uurimis- ja säilitamistingimused ja tegeletakse pidevalt avalikkuse teavitamisega maapõue temaatika võimalustest, väljakutsetest ning riskidest, kooskõlastatakse maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaid tegevusi sh planeeringuid.

Programmi tegevuse eelarves muude toetustena on planeeritud rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaks. Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevuste elluviimiseks vajalikke põhikulusid. Selles on programmi tegevustega seotud uuringud (fosforiidi ja kaasnevate ressursid), töötajate palgakulud ning lisaks ka igapäevase töö korraldamiseks vajalikud majandamiskulud – näiteks hoonete ja tööruumide ülalpidamine, seadmete, inventari ja sõidukite kasutamine ning ametikohtadega seotud muud kulud. Samuti sisaldab summa ka välisprojektide tegevuskulusid ning projektide rakendamisega kaasnevat administreerimiskulu. Võrreldes 2025. aastaga eelarve maht väheneb, sest 2025. aasta eelarve sisaldab eelmisest aastast ülekantud vahendeid.

Rida 12.47 programmi tegevus: Õhukvaliteedi parendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Parandada õhukvaliteeti, teostada mõõtekampaaniaid, arendada riikliku seirevõrku ja tõsta elanike teadlikust saasteainetest ning nende terviseriskidest.

Tabel 177. Programmi tegevuse õhukvaliteedi parendamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Meetmes uuendatud õhukvaliteedi hindamiseks kasutatavad hindamis- ja seiresüsteemid, tk aastas Allikas: Eesti Keskkonnauuringute Keskus	0	4
Meetmes uuendatud küttesüsteemidega elamud kokku, tk Allikas: Ettevõtluse ja innovatsiooni sihtasutus	284	1000
Välisõhu kvaliteedi tase vastab piirnormidele (jah/ei) Allikas: Kliimaministeerium	jah	jah

Eesti õhukvaliteedi parendamiseks ja rahvusvaheliste nõuete täitmiseks on Kliimaministeerium koostanud “Teatavate õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riikliku programmi aastateks 2020–2030” (edaspidi *õhusaasteainete vähendamise programm*).

Õhusaasteainete vähendamise programmiga määratletakse meetmed ja poliitikad, mille abil Eesti täidab aastateks 2020 kuni 2030 rahvusvaheliselt kokkulepitud eesmärged. Programm käsitleb kõiki asjaomaseid sektoreid, sh põllumajandus, transport, energeetika, kodumajapidamine, tööstus. Programm annab sisendit asjaomaste sektorite arengukavade koostamisel ja poliitika kujundamisel, mille kaudu on ettenähtud ka meetmete rakendamine.

Peamine vahend õhusaasteainete heitkoguste vähendamiseks rakendatud meetmete tõhususe ja üldise keskkonnapoliitika kontrollimiseks on õhukvaliteedi hindamine. Oluline on hinnata selliste ainete mõju nii ökosüsteemile kui ka inimeste tervisele. Ajakohastatud riiklik seirevõrgustik võimaldab hinnata õhusaasteainete ja kasvuhoonegaaside, näiteks metaani ja lühiajalise kliimamõjuga saasteainete (nt must süsinik) tasemeid. Mõõtevõrgu ja modelleerimissüsteemi kombineerimine võimaldab piisava ruumilise lahutusvõimega hinnata vastavate ühendite sisaldust kogu Eesti territooriumil.

Tabel 178. Programmi tegevuse õhukvaliteedi parendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.47	Õhukvaliteedi parendamine	-8 618	-18 285	-9 269	9 016	-49%
12.48	Tööjõu- ja majandamiskulud	-2 243	-1 974	-1 913	60	-3%
12.49	Muud toetused	-6 372	-16 309	-7 356	8 953	-55%

Tegevuste kirjeldus

Euroopa Regionaalarengu Fond kaasrahastusel alustati aastal 2022 õhukvaliteedi seirevõrgustiku arendamise ja täiendamise ning asukohapõhise terviseriski hinnangute süsteemi loomisega. Projekti tulemusena võimaldab ajakohastatud riiklik seirevõrgustik hinnata õhusaasteainete ja kasvuhoonegaaside, näiteks metaani ja lühiajalise kliimamõjuga saasteainete (nt must süsinik) tasemeid.

Seirevõrgustiku arendamisega jätkatakse, et katta mõõtmistega suuremat osa riigi territooriumist ja seeläbi pakkuda elanikkonnale asukohapõhisemat seireinfot reaalajas www.õhuseire.ee. Elanikele arusaadava seose loomine terviseriski ja õhuheidete vahel ning selle läbi käitumise mõjutamine (näiteks elanike kätmisharjumuste muutmine) ja seeläbi heitkoguste vähendamine madala süsinikuheidetega küttesüsteemide eelistamise ja energiatõhususe parandamise kaudu. Selleks planeeritakse kasutada:

- EL perioodi 2021-2027 Euroopa Regionaalarengu Fondi toetust elamute liitumist kaugküttevõrkudega või tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamiseks 2026. aastal 1,3 mln eurot.
- EL perioodi 2021-2027 Euroopa Regionaalarengu Fondi toetust õhukvaliteedi seirevõrgustiku arendamiseks ja täiendamiseks ning asukohapõhise terviseriski hinnangute süsteemi loomiseks 2026. aastal 4 mln eurot.
- Uuendatakse õhusaastelubade süsteemi.
- Võetakse üle uuendatud õhukvaliteedi direktiivi (EL) 2024/2881 Eesti õigusesse tähtajaga 12.12.2026.

Muude toetusena kajastub lisaks OÜ Eesti Keskkonnauuringu Keskusele antav toetus seiretegevusteks summas 1,7 mln eurot ja KIK keskkonnaprogrammist välisõhu meetmele 0,2 mln eurot.

Muude toetuste vähenemine võrreldes 2026. aastaga on tingitud Euroopa Regionaalarengu Fondi ja CO₂ vahenditest antavate toetuste vähenemisest (nt biometaan kasutuselevõtmine, energiasalvestuse pilootprojekt, elektrivõrgu tugevdamise programm).

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevustega seotud töötajate palgakulusid ning lisaks igapäevase töö korraldamiseks vajalikke majandamiskulusid.

3.11.3.1.3 Rohereformi ja kliimapoliitika programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eestis on keskkonna- ja kliimateadlik ühiskond ning keskkonnasõbralik, kliimakindel ja konkurentsivõimeline majandus.

Kliimamuutustega kohanemise võimekus on paranenud ning kliimamuutuste mõju on leevenenud. Ilmainfo ja rohereformiga seotud andmete kättesaadavus on tagatud. Elanikkonna keskkonnateadlikkus on paranenud ja rohereformi eesmärgid on terviklikult ellu viidud.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Kliimaministeerium (KLIM), Keskkonnaamet (KeA), Keskkonnaagentuur (KAUR), Eesti Loodusmuuseum (ELM).

Tabel 179. Rohereformi ja kliimapoliitika programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestus likud vahendid	Välis- toetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
12.50	Rohereformi ja kliimapoliitika programm	-30 819	-12 820	0	-8 767	-9 232	0
12.51	Kliimamuutuste leevendamine ja kliimamuutustega kohanemine	-11 468	-2 110	0	-3 060	-6 297	0
12.54	Ilma- ja kliimaandmete, -prognooside ja -hoiatuste tagamine	-2 821	-1 901	0	0	-921	0
12.57	Rohereformi, keskkonnateadlikkuse ja –hariduse edendamine	-16 529	-8 809	0	-5 707	-2 013	0

Rida 12.51 programmi tegevus: Kliimamuutuste leevendamine ja kliimamuutustega kohanemine.

Programmi tegevuse eesmärk: Välja on töötatud ja ellu on rakendatud poliitikad, mis toetavad kliimamuutuste mõjuga kohanemist ja mõju leevendamist.

Tabel 180. Programmi tegevuse kliimamuutuste leevendamine ja kliimamuutustega kohanemine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemid on rakendatud (jah/ei) Allikas: Keskkonnaamet	jah	jah
Kliimariske teadvustavate ja vastavaid meetmeid võtnud inimeste osakaal, % Allikas: Eurobaromeeter	48,00% (2023)	n/a

Kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteem on Euroopa Liidu kliimapoliitika keskne tööriist alates 2005. aastast. See on osutunud efektiivseks viisiks vähendada tööstussektorite heitkoguseid. Süsteemiga hõlmatud valdkondades on heide vähenenud alates 2005. aastast Eestis ligi 58%. Süsteem toimib „saastaja maksab“ põhimõttel ning aitab järk-järgult vähendada sõltuvust fossiilkütustest ning suurendada väiksema heitega alternatiivide kasutuselevõttu. Süsteemist laekuvad rahalised vahendid on oluline riigieelarve tulu, millest tehakse investeeringuid puhtamate ja ressursitõhusamate tehnoloogiate ning lahenduste

kasutuselevõtuks. Alates 2013 on Eesti saanud süsteemist koos lennunduse lubatud heitkoguse ühikute ja Moderniseerimisfondiga tulu ligi 2 miljardit eurot.

2023. aastal läbiviidud Eurobaromeetri uuringu kohaselt oli kliimamuutuste vastu meetmeid võtvate inimeste osakaal 48%. 2025. aastal läbiviidud uuringu kohaselt on meetmeid võtnud inimeste osakaal tõusnud 4% võrra, 52%ni. Samas on vastav näitaja EL keskmise võrdluses langenud 63%lt 59%le. Sellele vaatamata, on viimase läbiviidud kliimateadlikkusele orienteeritud Eurobaromeetri uuringu järgi eestlased ühed ELi kõige kliimaskeptilisemad, pidades kliimamuutust mitte väga tõsiseks probleemiks 28% ja üldse mitte tõsiseks probleemiks 10% vs EL keskmine vastavalt 12% ja 2%. Kuivõrd Eurobaromeeter viib kliimateadlikkuse uuringut läbi iga kahe aasta tagant, siis 2026. aastaks mõõdikut ei seata, vaid seatakse mõõdik 2027. aastaks.

Tabel 181. Programmi tegevuse kliimamuutuste leevendamine ja kliimamuutustega kohanemine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.51	Kliimamuutuste leevendamine ja kliimamuutustega kohanemine	-10 085	-14 890	-11 468	3 422	-23%
12.52	Tööjõu- ja majandamiskulud	-2 019	-4 336	-2 365	1 971	-45%
12.53	Muud toetused	-8 066	-10 554	-9 103	1 451	-14%

Tegevuste kirjeldus

Oluline on tagada, et Eesti on üle võtnud ja rakendanud kõik vajalikud meetmed, et vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid EL HKSi sektorites. Süsteemi rakendamisega on tagatud ettevõtete heite kompenseerimine ja heite järkjärguline vähenemine ning riigipoolne enampakkumistulu sihtotstarbeline kasutamine kliimaeesmärkide saavutamiseks. Lisaks viiakse läbi kliimavaldkonna analüüse, kasvuhoonegaaside heitkoguste inventuure ja prognoose ning koostatakse ja esitatakse kliimaaruandeid.

Riigikogule esitatakse kliimakindla majanduse seaduse eelnõu, mille eesmärk on luua eeldused puhta ja konkurentsivõimelise majanduse ja inimeste heaolu kasvuks. Lisaks koostatakse kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise sektoraalsed teekaardid, et tagada eri valdkondadele vajalik ettenähtavus ja selgus kliimaeesmärkide saavutamiseks.

Jätkub LIFE-SIP AdaptEST projekt, mille eesmärk on suurendada meie ühiskonna valmisolekut kliimamuutuste mõjudega kohanemiseks läbi metsa ja veekogude kaitse, säästliku veekasutuse ning kaasaegsete ilmaprognoosimudelite ja kliimaprojektsioonide loomise kaudu, projekti eelarve on 18,8 mln eurot, sh 2026. a osa on 2,1 mln eurot, projekt kestab 2032. aasta märtsini.

Programmi tegevuses muude toetuste real kajastuvad lisaks rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaks 0,6 mln eurot, Eesti Keskkonnauuringute Keskusele Ühtekuuluvusfondist KOV

kliimameetmete ja muud kohanemise meetmest antav toetus summas 0,2 mln eurot, Taaste- ja Vastupidavusrahastust rohetehnoloogiate arenguprogrammide toetus 0,3 mln eurot ning CO2 vahenditest:

- 0,8 mln eurot uuringuteks-analüüsideks kliima-energiaeesmärkidesse panustamiseks rakendamisel;
- 1,8 mln eurot rahvusvaheline kliimapoliitika ja biokütuste aruandluse koostamiseks;
- 0,7 mln eurot kliima- ja energiaeesmärkidele suunatud koostööprojektide kaasrahastamise voorudeks;
- 0,6 mln eurot pilootprojektide avatud taotlusvoorudeks;
- 1,6 mln eurot rahvusvahelise kliimapoliitika alaseks koostööks.

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevuste elluviimiseks vajalikke kulusid. Selles on programmi tegevustega seotud töötajate palgakulud ning lisaks ka igapäevase töö korraldamiseks vajalikud majandamiskulud – näiteks hoonete ja tööruumide ülalpidamine, seadmete, inventari ja sõidukite kasutamine ning ametikohtadega seotud muud kulud. Samuti sisaldab summa ka välisprojektide rakendamisega kaasnevat administreerimiskulu. Eelarve vähenemine on tingitud CO₂ vahendite eelarve vähendamisest (LIFE-SIP AdaptEst omafinantseering).

Rida 12.54 programmi tegevus: Ilma- ja kliimaandmete, -prognooside ja -hoiatuste tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Sihtrühmad on operatiivselt ning järjepidevalt varustatud täpsete meteoroloogiliste andmete, prognooside ja hoiatustega maismaal, merel ja õhus.

Tabel 182. Programmi tegevuse ilma- ja kliimaandmete, -prognooside ja -hoiatuste tagamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Ilmainfo kättesaadavus, % Allikas: Keskkonnaagentuur	99,97%	99,00%
Uuendatud ilmajaamade osakaal, % Allikas: Keskkonnaagentuur	82,00%	98,00%
Meteoroloogilist (sh hoiatused) infot kasutavate sihtrühmade rahulolu Allikas: Keskkonnaagentuur	4,70	4,70
Hoiatuste täpsus, % Allikas: Keskkonnaagentuur	92%	90,00%

Ilmainfo kättesaadavus (%) - mõõdik näitab, kuivõrd järjepidevalt on sihtrühmad varustatud operatiivse meteoroloogilise teabega. Kõrge kättesaadavus tagab, et andmed, prognoosid ja hoiatused on kasutajale alati saadaval, mis on eelduseks riskide maandamisele ja õigeaegsetele otsustele maismaal, merel ja õhus.

Uuendatud ilmajaamade osakaal (%) - mõõdik kajastab meteoroloogiliste andmete kogumise taristu kaasaegsust ja töökindlust. Mida suurem on uuendatud ilmjaamade osakaal, seda

täpsemad ja usaldusväärsemad on andmed, mis omakorda on aluseks kvaliteetsete prognoosidele ja hoiatustele.

Meteoroloogilist infot (sh hoiatusi) kasutatavate sihtrühmade rahulolu (skaalal 1-5) - mõõdik kajastab, kuivõrd vastab meteoroloogiline teave sihtrühma vajadustele nii sisu, vormi kui ka ajakohasuse mõttes. Kõrge rahulolu näitab, et andmed, prognoosid ja hoiatused on mitte üksnes tehniliselt täpsed, vaid ka kasutajatele praktiliselt rakendatavad.

Hoiatuste täpsus (%) - mõõdik näitab, kui usaldusväärselt hoiatused vastavad tegelikele ilmastikuoludele. Täpsemad hoiatused vähendavad valehäireid ja suurendavad sihtrühmade valmisolekut kriitilistes olukordades. Hoiatuste täpsus on otsene näitaja, kuivõrd meteoroloogiline teave aitab ennetada kahjusid ja tagada ohutus.

Tabel 183. Programmi tegevuse ilma- ja kliimaandmete, -prognooside ja -hoiatuste tagamine eelarve ja dūnaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.54	Ilma- ja kliimaandmete, -prognooside ja -hoiatuste tagamine	-4 474	-3 444	-2 821	622	-18%
12.55	Tööjõu- ja majandamiskulud	-3 684	-2 756	-2 821	-65	2%
12.56	Muud kulud	0	0	-1	0	57%

Tegevuste kirjeldus

Eesmärgi saavutamiseks analüüsitakse ja avalikustatakse ilmavaatlusandmeid, koostatakse ilmaprognoose ja hoiatusi, antakse mudelprognoose, analüüsitakse ja avaldatakse kaugseire andmeid, osutatakse lennumeteoroloogia teenust, koostatakse ja avaldatakse kliimaanalüüse jm. Eesmärgi saavutamise oluliseks tegevuseks on üleriigilise hüdrometeoroloogilise seiretaristu väljatöötamine ja rakendamine. Hüdrometeoroloogiline seirevõrk (sh ilmajaamad ja radarid) vajab järjepidevaid investeeringuid ning tuleb luua avaandmete jagamismehhanism.

Seirevõrgu arendamine, sh radarivõrgu laiendamine ja hüdrometeoroloogiajaamade uuendamine, viiakse ellu suures osas välisvahendite toel. EL struktuuritoetuste perioodi 2021-2027 toel meteoroloogilise, hüdrololoogilise ja keskkonnaseire ning nende tugisüsteemide arendamine kuni 31.12.2029 EL toetuse summa 5,4 mln eurot.

Teenuste arendamiseks on 2026. aastal plaanis 2025. aastal läbiviidud innosprindi ideede rakendamine tööprotsessidesse: sünoptikute töölaua arendusprotsessiga jätkamine, hoiatuste infosüsteemi edasiarendamine, tööprotsesside automatiseerimine, masinõppe ja tehisintellekti lahenduste rakendamine igapäevases töös,

Lennumeteoroloogia teenuse valdkonnas plaanis uute tarkvaralahenduste soetamine ja kasutuselevõtt liikmesriikide vahel kohustuslike nõuete täitmiseks.

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevuste elluviimiseks vajalikke kulusid. Selles on programmi tegevustega seotud töötajate palgakulud ning lisaks ka igapäevase töö korraldamiseks vajalikud majandamiskulud – näiteks hoonete ja tööruumide ülalpidamine, seadmete, inventari ja sõidukite kasutamine ning ametikohtadega seotud muud kulud. Muude kuludena kajastub maamaks.

Rida 12.57 programmi tegevus: Rohereformi, keskkonnateadlikkuse ja -hariduse edendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Rohereformi tervikliku elluviimise koordineerimine ja keskkonnateadlikkuse (sh keskkonnahariduse) poliitika kujundamine ja rakendamine.

Tabel 184. Programmi tegevuse rohereformi, keskkonnateadlikkuse ja -hariduse edendamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Keskkonnaharidusprogrammides õpilaste osaluskordade arv Allikas: Kliimaministeerium	115000	130000
Rohereformi elluviimise seire toimib ja andmed on kättesaadavad Allikas: Kliimaministeerium	ei	jah
Roheüleminekut toetavate teekaartide arv (kokku alates 2024) Allikas: Kliimaministeerium	0	8
Väljastatud EMAS registreerimis-tunnistuste arv Allikas: Kliimaministeerium	21	24
Väljastatud EL ökomärgiste arv Allikas: Kliimaministeerium	224	230
KGH/keskkonna-jalajälje hinnanud ministeeriumite osakaal Allikas: Kliimaministeerium	0,00%	100,00%

Roheülemineku tegevuste õnnestumise üheks aluseks on keskkonnateadlikkus ja roheüleminekut puudutava info kättesaadavus. Käesolevas programmi tegevuses mõõdetakse seda keskkonnaharidusprogrammides osalemise ja rohereformi elluviimise seire andmete kättesaadavuse mõõdikutega.

Ettevõtete roheüleminekut iseloomustavad EMAS¹⁶ registreerimistunnistuste arv ja ökomärgiste arv. Ökomärgiste ja EMAS keskkonnajuhtimissüsteemide väljastamisega tegeleb Keskkonnaagentuur ning valdkonna edendamist toetab Kliimaministeerium.

Eri sektorite roheülemineku toetamiseks koostatakse koostöös sektorite esindajate ja ekspertidega sektorite roheülemineku teekaardid. Samuti koostatakse tehnoloogia teekaardid, mis analüüsivad uute, kliimasõbralike tehnoloogiate kasutuselevõtuks vajalikke tingimusi.

Roheüleminekul on oluline näidata riigi eeskuju. Selleks viivad järgnevatel aastatel kõik ministeeriumid läbi kasvuhoonegaaside ja keskkonnajalajälje hindamised, et selle põhjal leida võimalusi oma jalajälje vähendamiseks.

¹⁶ EMAS (Eco - Management and Audit Scheme) on Euroopa Liidu keskkonnajuhtimis- ja keskkonnanäidatavuse süsteem.

Tabel 185. Programmi tegevuse rohereformi, keskkonnateadlikkuse ja -hariduse edendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.57	Rohereformi, keskkonnateadlikkuse ja -hariduse edendamine	-8 900	-16 721	-16 529	192	-1%
12.58	Tööjõu- ja majandamiskulud	-6 576	-4 123	-7 369	-3 246	79%
12.59	Sotsiaaltoetused	-1	-5	-17	-12	219%
12.60	Muud toetused	-2 322	-12 593	-9 144	3 449	-27%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevuse raames tehakse rohereformi elluviimise koordineerimise ja seiret, sh on tegevusteks rohereformi juhtkomisjoni korraldamine, valitsusasutuste rohereformi võrgustiku koordineerimine, valitsusväliste partnerite infovahetus. Lisaks kohalike omavalitsuste rohereformi võrgustiku moodustamine ja infovahetuse tagamine ning rohereformi seiremõõdikute kokku leppimine ja andmete kättesaadavuse tagamine, sh kohalike omavalitsuste tasandil.

Ettevõtete roheülemineku toetamiseks koostatakse sektorite roheüleminekut toetavad ja kliimaeesmärkide saavutamist toetavad teekaardid koostöös erialaliitude ja ekspertidega ning soodustatakse kasvuhoonegaaside heidet vähendavaid investeeringuid ettevõtetes. Jätkatakse EMAS ja ökomärgiste väljastamise ja teadlikkuse kasvatamisega. Osaletakse roheväidete direktiivi läbirääkimistel ning valmistatakse ette roheväidete direktiivi rakendamist Eestis. Edendatakse keskkonnahoidlike riigihankeid, läbi vastavate kriteeriumite kehtestamise ja teadlikkuse tõstmise. Koordineeritakse riigiasutuste kasvuhoonegaaside ja keskkonnajalajälje jalajälje hindamisi.

Keskkonnakaitse ja -teadlikkuse projektide rahastamiseks on 2026. a eelarves planeeritud keskkonnaprogrammi vahendeid summas 3,5 mln eurot. Taaste- ja Vastupidavusraha vahenditest on ressursitõhusate rohetehnoloogiate kasutuselevõtuks ja rohetehnoloogiate arenguprogrammide toetamiseks kavandatud 4,7 mln eurot. Euroopa majanduspiirkonna ja Norra toetuse vahenditest on planeeritud KOV ja avaliku sektori võimekuse suurendamiseks ning looduspõhiste lahenduste ja linna ökosüsteemide toetuseks 0,5 mln eurot.

Keskkonnahariduse ja -teadlikkuse tegevusi viiakse ellu koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga, sh edendatakse keskkonnahariduse kvaliteeti ning keskkonnahariduse asutuste koostööd erinevate osapooltega; korraldatakse loodushariduslike näituseid ja üritusi; edendatakse muuseumikogusid ja kodanikuteadust; korraldatakse keskkonnavalaseid õppeprogramme ja teavitussyritusi ning koostatakse ja levitatakse teabematerjale; avaldatakse keskkonnateavet; korraldatakse keskkonnateadlikkuse uuringuid; luuakse kliima- ja keskkonnahariduse koordineerimisiüksus.

Sotsiaaltoetusteks planeeritud vahenditest on kavandatud 17 tuhat eurot keskkonnakaitse valdkonnas tunnustamiseks (konkursi “Keskkonnakäpp” preemia ja üliõpilaste teadustööde riikliku ja õpilasleiutajate riikliku konkursi eripreemiad).

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevuste elluviimiseks vajalikke kulusid. Selles on programmi tegevustega seotud töötajate palgakulud ning lisaks ka igapäevase töö korraldamiseks vajalikud majandamiskulud – näiteks hoonete ja tööruumide ülalpidamine, inventari ja sõidukite kasutamine ning ametikohtadega seotud muud kulud. 2026. aasta kulud suurenevad võrreldes 2025. aastaga teadus- ja arendustegevuseks eraldatud vahendite ning majandustegevusest laekuva tulu arvelt (Eesti Loodusmuuseum kavandab suuremas mahus teenida majandustegevuse tulusid, millega kaasnevad ka kulud).

3.11.3.2 Tulemusvaldkond Elukeskkond, liikuvus ja merendus

3.11.3.2.1 Elukeskkonna ja ringmajanduse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eestis on kvaliteetne elukeskkond ja konkurentsivõimeline ringmajanduse põhimõtetele vastav majandus. Tõstame valdkonnas tegutsevate ettevõtete konkurentsivõimet ning muudame meid ümbritseva ruumi meeldivaks loodusele ja võimalikult paljudele inimestele.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Kliimaministeerium (KLIM), Keskkonnaamet (KeA), Keskkonnaagentuur (KAUR).

Tabel 186. Elukeskkonna ja ringmajanduse programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavavad maksud
12.62	Elukeskkonna ja ringmajanduse programm	-138 043	-9 513	0	-128 530	0	0
12.63	Kestliku ja kvaliteetse ehituse ning elukeskkonna arendamine	-2 376	-867	0	-1 509	0	0
12.66	Eluasemete kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamine	-124 860	-6 119	0	-118 742	0	0
12.69	Ringmajanduse korraldamine	-10 295	-2 083	0	-8 212	0	0
12.72	Energia- ja ressursitõhustamine	-511	-444	0	-67	0	0

Rida 12.63 programmi tegevus: Kestliku ja kvaliteetse ehituse ning elukeskkonna arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Ehitusvaldkond loob kvaliteetset elukeskkonda, toimib keskkonnasäästlikult ja tõhusalt, on konkurentsivõimeline ning suunanäitaja innovaatiliste lahenduste rakendamisel. Ehitatakse madala süsinikujalajäljega ja kõrge energiatõhususega ehitisi ja säästlikku asularuumi.

Tabel 187. Programmi tegevuse kestliku ja kvaliteetse ehituse ning elukeskkonna arendamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Ehitusvaldkonna digitaliseerituse indeks*, skaala 1-100 Allikas: Kliimaministeerium	26 (2023)	33
Sektori tööjootootlikkus EL keskmisega võrreldes, % Allikas: Eurostat	62,00% (2022)	75,00%
Elanike keskmine rahulolu ehitatud keskkonnaga**, skaala 1-100 Allikas: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, minuomavalitsus.ee	67,6	71,70
Eluhoonete primaarenergia tarbimine aastas, TWh Allikas: Statistikaamet	11,70 (2023)	11,50
Kõigi hoonete lõppenergia tarbimine aastas, kWh Allikas: Statistikaamet	16,50 (2023)	16,2

Ehitusvaldkonna digitaliseerituse indeks (skaala 1–100) näitab, kuivõrd on ehitussektoris kasutusele võetud digilahendused (nt BIM, automatiseerimine, ehitusjuhtimise süsteemid, digiteisikud, asjade internet). Digitaliseeritus on eelduseks tootlikkuse kasvule, vigade vähendamisele ja paremale kuluefektiivsusele. Indeks peegeldab ettevõtete digitaalset küpsust – kõrgem indeks tähendab, et rakendatakse rohkem kaasaegseid tehnoloogiaid, tänu millel on vastanute hinnangul positiivne mõju infoliikumisele ja koostööle, töötajate rahulolule ning ettevõtte majandusnäitajatele. Riiklikud investeeringud digilahenduste arendamisse (nt e-ehituse platvorm ja BIM-i rakendamise tugi) suurendavad indeksi väärtust. Pikemas plaanis vähendab see riigi kulusid haldusele, kiirendab ehituslubade menetlust ning tõstab valdkonna konkurentsivõimet.

Sektori tööjootootlikkus EL keskmisega võrreldes (%) on keskne majandusnäitaja, mis näitab, kui palju väärtust luuakse ühe töötaja kohta võrreldes EL keskmisega. Ehitussektori madal tootlikkus pärsib majanduse konkurentsivõimet. Kui näitaja on 62%, tähendab see, et Eesti ehitussektori töötaja toodab ca 2/3 sellest väärtusest, mida keskmine ELi töötaja. Tõus 75%-ni näitab sektori tõhususe ja lisandväärtuse paranemist. Tootlikkuse kasv vähendab ühikukulu (nt ehituse m² hind) ja suurendab maksulaekumist sama tööjõumahu juures. Riigi investeeringud koolitusse, innovatsiooni ja digitaliseerimisse aitavad seda otseselt kasvatada.

Elanike keskmine rahulolu ehitatud keskkonnaga (skaala 1–100) koondab hinnanguid nt avaliku ruumi, ehitiste arhitektuuri ja seisukorra ning ligipääsetavuse kohta. See seob otseselt ehitus- ja ruumipoliitika tulemused inimeste heaoluga. 2024. a tulemus 67,6 on „hea“, kuid lähemal

„rahuldavale“ kui „väga heale“. Eesmärk 71,7 ei vasta veel rahulolu tasemele „väga hea“, kuid arvestades, kui pikalt võtab aega investeeringute tegemine ehitatud keskkonda ning elanikele tajutava, elukvaliteeti tõstva mõju saavutamine, on põhjendatud mõõdukate eesmärkide seadmine.

Eluhoonete primaarenergia tarbimine (TWh aastas) näitab, kui palju energiat kulub eluhoonete kütmiseks, jahutamiseks ja muuks otstarbeks koos tootmis- ja ülekandekadudega. Näitaja vähenemine 11,7 → 11,5 TWh tähendab eluhoonete energiatõhususe paranemist, ja kinnitab, et tehtud investeeringud hoonete renoveerimisse ja energiatõhususe täidavad oma eesmärgi. Vähenenud energiatarve alandab majapidamiste kulusid, suurendab energiajulgeolekut ja aitab Eestil täita energia- ja kliimapoliitika eesmärgi. Samuti vähendab see vajadust riigi hilisemate toetusmeetmete (nt energiahinna kriisitoetused) järele.

Kõigi hoonete lõppenergia tarbimine (TWh aastas) näitab hoonetes tegelikult tarbitud energia hulka (elekter, soojus jms). See on otsene näitaja energiasäästu ja energiatõhususe arengust nii elu- kui ka mitteeluhoonetes. Näitaja vähenemine 16,5 → 16,2 TWh viitab energiasäästlikkuse ja renoveerimise positiivsele mõjule ning kinnitab, et riigi investeeringud avalike hoonete renoveerimisse ja energiasüsteemide uuendamisse toovad pikaajalist kokkuhoidu energiakuludes, vähendavad CO₂ heidet ning loovad eeskuju ja nõudlust ka erasektoris.

Tabel 188. Programmi tegevuse kestliku ja kvaliteetse ehituse ning elukeskkonna arendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.63	Kestliku ja kvaliteetse ehituse ning elukeskkonna arendamine	-7 496	-33 739	-2 376	31 362	-93%
12.64	Tööjõu- ja majandamiskulud	-2 229	-1 453	-988	465	-32%
12.65	Muud toetused	-5 265	-32 285	-1 388	30 896	-96%

Tegevuste kirjeldus

Ehitatud keskkonna jätkusuutliku arengu mõiste hõlmab eelkõige Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 305/2011 lisas 1 sätestatud ehitistele esitatavaid põhinõudeid ja nende täitmise tagamist. Ehitussektor koos arhitekti- ja inseneriteenuste, ehitusmaterjalide tootmise ning kinnisvarasektoriga moodustab ettevõtete arvust umbes veerandi. Nimetatud tegevused panustavad statistikaameti andmetel riigi majandusse umbes 17%. Arvestades sektori suurt mõju, loob riik tingimusi selleks, et vastav ettevõtetus soodustaks Eesti majandusarengut parimal võimalikul moel. Muuhulgas investeeritakse jätkuvalt tõhusat andmevahetust võimaldavatesse digiteenustesse, sh e-ehituse platvormi. Elukeskkonna kvaliteeti parandatakse juurutades kvaliteetse ruumi põhimõtteid, mille kaudu parandatakse ka ehitiste keskkonnasäästlikkust ja energiatõhusust. Kvaliteetse ruumi põhimõtete järgmine ja mitmekesise ning kompaktse ruumi loomine tagab jätkusuutliku elukeskkonna pikas perspektiivis.

2026. aasta peamised tegevused:

- **Ehitusprojekti ja loamenetluste ajakohastamine** – kaasajastatakse ehitusprojektile esitatavad nõuded, analüüsitakse ehitusteatise menetluse lihtsustamist. Korrastatakse ehisregistri andmeväljad, vormid ja kasutajakogemus, et muuta loamenetlused ja andmete uuendamine sujuvamaks.
- **Hoonete energiatõhususe ja süsinikujalajälje arendamine** – võetakse üle hoonete energiatõhususe direktiiv, arendatakse hoonete süsinikujalajälje arvutust ning viiakse ellu projekt hoonete energiatõhususklassi määramiseks energiatarbimise andmete põhjal, et saada riiklik ülevaade hoonefondi energiatõhususest.
- **Ehitussektori digitaliseerimise edendamine** – arendatakse e-ehituse platvormi (sh energiamärgise ja taastuenergia andmete kuvamine), arendatakse Eesti 3D-kaksikut ning renoveerimispassi ja -giidi, lisatakse kultuuriväärtuslike hoonete info, juurutatakse ühtsed BIM-nõuded (ÜBN) 4.0 ning luuakse taastuenergia kontaktpunkti funktsioonid.

Programmi tegevuses on muude toetustena kavandatud LIFE programmi vahenditest 1,3 mln eurot, et viia ellu Eesti hoonete rekonstrueerimise pikaajalise strateegia eesmärgid ning tegeleda rohepöördega hoonete energiatõhususe ja kliimakindluse vaates.

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevustega seotud töötajate palgakulusid ning lisaks igapäevase töö korraldamiseks vajalikke majandamiskulusid.

2026. aasta eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga, kuna CO₂ vahenditest ning Taaste- ja Vastupidavusraha rahastatud projektid saavad valmis ega jätku 2026. aastal.

Rida 12.66 programmi tegevuse nimetus: Eluasemete kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamine

Programmi tegevuse eesmärk: Soodustada eluhoonete renoveerimist ning kvaliteetsete eluruumide kättesaadavust töö- ja elukohana tegusates piirkondades üle Eesti.

Tabel 189. Programmi tegevuse eluasemete kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eluruumide arv vähemalt C-energiaklassiga hoonetes, tk Allikas: Kliimaministeerium	118 700	155 000
Elamispinna keskmine ruutmeetri hind suhtes keskmisesse brutokuupalka Allikas: Maa- ja Ruumiamet, Statistikaamet	1,01	1,00

Eluruumide arv vähemalt C-energiaklassiga hoonetes näitab, kui paljud eluruumid vastavad vähemalt C-energiaklassile, hõlmates nii uusehitusi kui ka renoveeritud hooneid. See peegeldab, kuivõrd riigi ja erasektori investeeringud muudavad elamufondi energiatõhusamaks ja aitavad täita kliimaeesmärgid. Riigi toetusmeetmed (EISI renoveerimistoetused) suurendavad C-klassile vastavate eluruumide arvu. Mida enam neid lisandub, seda väiksemad on

leibkondade pikaajalised energiakulud ja seda väiksem surve riigieelarvele energiahindade kõikumise leevendamisel.

Elamispinna keskmine ruutmeetri hind suhtes keskmisesse brutokuupalka näitab eluaseme taskukohasust ning võimaldab hinnata, kas palgaskv ja kinnisvarahindade kasv on tasakaalus. Kui näitaja on 1,0, saab ühe keskmise kuupalga eest osta ühe ruutmeetri elamispinda. Suurem number tähendab, et kinnisvara muutub sisetulekute suhtes kallimaks, väiksem number tähendab taskukohasemat eluaset. Riigi elamupoliitika (nt üürielamute toetamine, renoveerimistoetused, ruumiplaneerimise poliitika) mõjutab pakkumise mahtu ja kvaliteeti. See omakorda hoiab hindu kontrolli all ja vähendab vajadust täiendavateks sotsiaaltoetusteks eluasemekulude katmisel. Eesti puhul on oluline eristada kahte regiooni: 1) Tallinn, Tartu ja Pärnu ning 2) ülejäänud Eesti. Esimese regiooni puhul ületab antud mõõdik oluliselt 1,0 (ehk eluasemed ei ole taskukohased), teises regioonis on eluasemed küll taskukohased, kuid valitseb uute kvaliteetsete elamispindade puudus. Tallinna, Tartu ja Pärnut iseloomustab aastatel 2009–2024 korterite taskukohasuse langustrend. Viimastel aastatel on neis linnades taskukohase hinnaga kortereid vähem kui viiendik korteriturust. 2024. a oli Tallinnas elamispinna keskmise ruutmeetri hinna suhe keskmisesse brutokuupalka 1.309 ehk pea kolmandiku võrra tasakaalupunktist kõrgem.

Tabel 190. Programmi tegevuse eluasemete kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.66	Eluasemete kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamine	-67 687	-125 178	-124 860	318	0%
12.67	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 693	-440	-813	-373	85%
12.68	Muud toetused	-65 993	-124 738	-124 047	691	-1%

Tegevuste kirjeldus

Riigi ülesanne on luua eluasemeturul tingimused, mis võimaldavad kohalikel omavalitsustel, korteriühistutel, eluruumide omanikel ja üürnikel oma eluasemeprobleeme võimalikult iseseisvalt või erasektori kaasabil lahendada. Seda tehakse õiguslike regulatsioonide, institutsionaalse korralduse ja riiklike toetusmeetmete abil. Eesmärkide elluviimisel tehakse koostööd valdkonnas tegutsevate ettevõtjate, institutsioonide, huvigruppide, siseriiklike ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, samuti teiste elamumajandusega seotud valdkondade (sh regionaalpoliitika, ruumilise planeerimise, sotsiaalhoolekande, energeetika jms) ekspertidega.

2026. a peamised tegevused:

- Jätkatakse korterelamute ja väikeelamute renoveerimise ning lasterikaste perede eluasemetingimuste parandamise toetamist (124 mln eurot). Keskendutakse kortermajade rekonstrueerimise juriidiliste takistuste kõrvaldamisele ja renoveerimise

arhitektuurse kvaliteedi parandamisele ja korraldatakse tehaselise rekonstrueerimise arhitektuurivõistlus.

- Hoonete energiatõhususe direktiivist tulenevate renoveerimiseesmärkide täitmiseks koostatakse riiklik hoonete renoveerimiskava ja renoveerimisspass. Kavas seatakse renoveerimise eesmärgid hoonete tüüpidele, määratakse renoveerimise mahud ja tempo, rahalised ja mitterahalised vahendid renoveerimise edendamiseks ning sõnastatakse viisid renoveerimise takistuste kõrvaldamiseks ja kvaliteedi tagamiseks.
- Koostöös Euroopa Investeerimispannaga töötatakse välja taskukohaste eluasemete rajamise finantsmehhanism turutõrkeolukordades väljaspool Tallinna ja Tartu piirkondi.

2026. a jätkatakse varasemate aastate eeskujul kõige suuremas mahus korterelamute rekonstrueerimise toetuste väljastamist korteriühistutele eesmärgiga muuta korterelamuid energiatõhusamaks vähendades samas seeläbi ka korterelamute CO₂ jalajälge. Toetuste väljastamiseks jätkatakse pooleliolevate projektide väljamakseid ja korraldatakse ka uusi taotlusvoore võttes arvesse regionaalseid erinevusi kinnisvara hindades ja inimeste sissetulekutes.

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevustega seotud töötajate palgakulusid ning lisaks igapäevase töö korraldamiseks vajalikke majandamiskulusid. Tööjõu- ja majandamiskulud suurenevad võrreldes 2025. aastaga välisprojektide administreerimiskulude arvelt.

Rida 12.69 programmi tegevus: Ringmajanduse korraldamine

Programmi tegevuse eesmärk: Kestliku ressursside kasutamise, tarbimise ja tootmise edendamine ning ressursitõhususe suurendamine ning keskkonnamõju vähendamine.

Tabel 191. Programmi tegevuse ringmajanduse korraldamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Olmejäätmete ringlussevõtu määr (%) Allikas: Keskkonnaagentuur	38,00% (2023)*	55,00%
Jäätmete (va põlevkivitööstus) inimese kohta, kg Allikas: Keskkonnaagentuur	3721 (2023)	3350

*2024. a andmed kinnitatakse 2025. IV kvartalis

Mõõdikud on levinud näitajad jäätme-ja ringmajanduse valdkonna arengute seiramiseks nii meil kui teistes EL liikmesriikides. Eesti vaates on kriitilise tähtsusega jälgida olmejäätmete ringlussevõtu määra, mille osas on kohustus võetud ja mille sihtmäära täitmisega on meil tõsisemid väljakutseid. Alates 1. jaanuarist 2024 on üle Eesti kõikjal kohustuslik biojäätmete tekkekohal liigiti kogumine, mis on juba avaldanud mõju olmejäätmete ringlussevõtu kasvule. Jäätmereformi tulemusena peab olmejäätmete liigiti kogumine Eestis veelgi kasvama ja seeläbi ka ringlussevõtt. Liigiti kogutud jäätmed on eelduseks ringlussevõtu saavutamisel. Teine oluline

möödik on jäätmete inimese kohta, mis näitab käitumuslikku muutust ehk kui hästi või halvasti me ressursse majandame. Jäätmetekke vähenemine inimese kohta annab selge indikatsiooni korduskasutuse, toodete pikema eluea ja inimeste käitumismuutuste osas.

Tabel 192. Programmi tegevuse ringmajanduse korraldamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.69	Ringmajanduse korraldamine	-13 264	-12 534	-10 295	2 238	-18%
12.70	Tööjõu- ja majandamiskulud	-3 852	-4 696	-2 746	1 950	-42%
12.71	Muud toetused	-9 276	-7 833	-7 550	284	-4%

Tegevuste kirjeldus

Ringmajanduse korraldamises keskendutakse peamiselt järgmistele teemadele:

- jäätmereformi jõustamine alates 2026. aastast;
- laiendatud tootjavastutuse süsteemi väljatöötamine, teiste jäätmeliikide süsteemide parem rakendamine;
- jäätmetekke vältimine (toidujäätmete tekke vältimine) ja Vaivara ohtlike jäätmete käitluskompleksi võimekuse väljaarendamine.

Olmejäätmete ringlussevõtu määra oluliseks tõstmiseks ning jäätmetekke vähendamiseks viiakse ellu jäätmereform, et vähendada jäätmekäitlusest tekkivaid negatiivseid keskkonnamõjusid ja suurendada majanduslikku kasu. Muuhulgas toetatakse terviklikult uute ärimudelite teket ja materjalide ringlussevõttu. Kõigi tegevuste eesmärk on tarbimise ja tootmise edendamine kestlikkuse, ressursitõhususe ja väiksemate keskkonnamõjude suunas. Oluline on ettevõtetel ressursitõhususe suurenemine, ohutu materjaliringlus ning energiatõhususe kasv nii tööstus- kui teenindussektoris. Tegevuse tulemusena peab ressursitootlikkus suhestatuna SKP-sse kasvama ning üldine energiasääst olema tagatud.

Samuti on oluline 2026. aastal keskenduda EL pakendimääruse jõustamisele ja rakendamisele koostöös ettevõtjatega ja leida lahendus korduskasutussüsteemide efektiivsuse ja jätkusuutlikkuse arendamisele. Jätkatakse ehitus- ja lammutusjäätmete poliitika kujundamist ja ringmajandusele ülemineku toetamist EL vahenditest ning viiakse ellu valdkonna digitaliseerimine (e-saatekirjade projekti lõpetamine sh ettevõtjate koolitamine 2026. aastal ja aktiivne rakendamine alates 2027. aastast) koosmõjus jäätmereformiga. Tegevuse eesmärk on tarbimise ja tootmise edendamine kestlikkuse, ressursitõhususe ja väiksemate keskkonnamõjude suunas. Tegevuse tulemusena peab vähenema jäätmete ja suurenema materjalide ringlussevõtt. Tõhusalt korraldatud ringmajanduse eesmärk on kestliku ressursside kasutamise, tarbimise ja tootmise edendamine ning ressursitõhususe suurendamine ning keskkonnamõjude vähendamine läbi uute ringmajanduslike mudelite soodustamise ja jäätmetekke vähendamise.

EL perioodil 2021–2027 struktuuritoetusi koos riiklikku kaasfinantseeringuga on 2026. aastal plaanitud ettevõtete energia- ja ressursitõhususe suurendamiseks ning ohutu materjaliringluse edendamise investeeringutoetusteks 3,1 mln eurot ning ringlussevõtu võimekuse tõstmiseks 2,6 mln eurot. Lisaks toetatakse ringmajanduspõhiste tootmis- ja tarbimismudelite, ringmajanduse teavituste, koolituste, pilootprojektide ja parandmõjude likvideerimisega seotud investeeringuid (1,7 mln eurot).

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevustega seotud töötajate palgakulusid ning lisaks igapäevase töö korraldamiseks vajalikke majandamiskulusid.

Rida 12.72 programmi tegevus: Energia- ja ressursitõhustamine

Programmi tegevuse eesmärk: Kestliku ressursside kasutamise ning ressursitõhususe suurendamine.

Tabel 193. Programmi tegevuse energia-ja ressursitõhustamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Ressursitootlikkus, eur/kg Allikas: Statistikaamet	0,86 (2023)	0,87
Kumulatiivne energiasääst alates aastast 2021 (GWh) Allikas: Kliimaministeerium	eesmärk 1243, tegelik *	2183

*Esimene aruandeaasta on 2023. Andmed septembris 2025.

Ressursitootlikkus on levinud näitaja EL tasemel näitamaks kuidas me ressursse kasutame. Eesti ressursitootlikkus on väga madal. Peamiselt on see tingitud Eesti majanduse ja tööstuse struktuurist. EL keskmine ressursitootlikkus on 2,4 eurot/kg. Eestis on see ligi 3 korda madalam st see näitab seda kui palju on meil veel tõhususe saavutamiseks minna. Samuti on see hea näitaja nii ringmajanduse kui energiatõhususe vaatest koondpildi tekitamiseks.

Kumulatiivse energiasäästu eesmärk aastaks 2030 on Eestil perioodile 2021-2030 kokku 21,28 TWh. Tegemist on energiatõhususe direktiivist (*Energy Efficiency Directive*-EED) seatud eesmärgiga. Antud näitaja on ühine kõikidele liikmesriikidele ning seiresüsteem näitab meie arengut koondtulemuse suunas.

Tabel 194. Programmi tegevuse energia-ja ressursitõhustamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.72	Energia-ja ressursitõhustamine	-977	-448	-511	-63	14%
12.73	Tööjõu- ja majandamiskulud	-356	-442	-509	-67	15%
12.74	Muud toetused	-621	-6	-2	4	-62%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevus koosneb ehituste energiatõhususe poliitika kujundamisest ja selle elluviimise korraldamisest. Energiatõhususe poliitika kujundamise eesmärk on energiatõhususe direktiivist tulenevate kohustuste integreerimine Eesti õigusruumi ja selge rakendamise koordineerimine ja seire. Oluline on energiatõhusus tagada läbi transpordi, energeetika ja hoonete renoveerimise. Ettevõtjate ressursi- ja energiatõhususe investeeringute toetamine jätkub 2026. aastal kõige enam EL Ühtekuuluvusfondi toel (meetmeid kajastatakse ringmajanduse korraldamise programmi tegevuse all, kuna antud valdkond panustab mõlemasse programmi tegevusse).

Energia ja ressursitõhustamise programmi tegevuses muude toetustena kajastub Maailma Energeetika Nõukogu (WEC) liikmemaks.

Programmi tegevuse eelarves muude toetustena kajastub rahvusvahelise organisatsiooni (Maailma Energeetika Nõukogu) liikmemaks. Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevustega seotud töötajate palgakulusid ning lisaks igapäevase töö korraldamiseks vajalikke majandamiskulusid.

3.11.3.2.2 Mere ja vee programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti mere- ja veekeskond on kaitstud, veeteenus on kestlik ning meremajandus konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Kliimaministeerium (KLIM), Transpordiamet (TRAM), Riigilaevastik (RL), Keskkonnaamet (KeA), Keskkonnaagentuur (KAUR).

Tabel 195. Mere ja vee programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestus likud vahendi d	Välis- toetus koos riigieelar velise kaasfina ntseerin guga	Muud tuludest sõltuvad vahendi d	Edasiant avad maksud
12.75	Mere ja vee programm	-75 328	-52 663	0	-18 567	-4 098	0
12.76	Merekeskkonna kaitse tagamine	-2 331	-2 303	0	-27	-2	0
12.79	Vee säästliku kasutamise ja kaitse tagamine	-21 373	-9 757	0	-10 655	-960	0
12.83	Meremajanduse konkurentsivõime ja veetaristu arendamine	-51 624	-40 602	0	-7 885	-3 137	0

Rida 12.76 programmi tegevus: Merekeskkonna kaitse tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Merekeskkonna kaitseks on rahvusvahelised lepped jõustatud, rahvusvahelised kohustused täidetud, see tagab merekeskkonna kaitse Eestis ja väljaspool Eesti jurisdiktsiooni olevatel merealadel.

Tabel 196. Programmi tegevuse merekeskkonna kaitse tagamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Maismaalt merre jõudva inimtekkelise toitainete koormuse vähendamine: toitainete (N, P) koormus vastab HELCOM BSAPis toodud Eestile arvestatud sissekande ülemmääradele – N-üld ja P-üld NIC-d Allikas: Keskkonnaagentuur	N-üld 27332 t/a; P-üld 455,5 t/a (2022)	väheneb
Merekaitsealade pindalamäär Eesti merealast, % Allikas: Keskkonnaagentuur	7064 km ² Eesti merealast kaitse all, TW piiriga: 28,1 %; EEZ piiriga: 19,3%	28
Kõrge riskitasemega reostus- ja keskkonnaohtlike vrakkide ohutustamine Allikas: Kliimaministeerium	0	1

Merekaitsealade pindalamäär Eesti merealast, % täitmisele aitab kaasa EL looduse taastamise määruse rakendamine. Ühtlasi osaleb Kliimaministeerium ka HELCOM Protect Baltic projektis, mille eesmärk on teadvustada merekaitsealade olulisust.

Kõrge riskitasemega reostus- ja keskkonnaohtlike vrakkide ohutustamine täitmisele aitab kaasa piisava võimekuse loomine. Hetkel Eestil sellist võimekust ja seadmeid ei ole. Mõõdiku sihttaseme täitmine nõuab lisarahastust.

Tabel 197. Programmi tegevuse merekeskkonna kaitse tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.76	Merekeskkonna kaitse tagamine	-2 681	-2 983	-2 331	651	-22%
12.77	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 677	-1 919	-1 691	228	-12%
12.78	Muud toetused	-1 003	-1 063	-641	422	-40%

Tegevuste kirjeldus

Mereala hea keskkonnaseisundi saavutamiseks rakendatakse merestrateegia meetmekava (perioodil 2023–2028), alustatakse meetmekava uuendamist ning uuendatakse merestrateegia seireprogramm.

Oluline on rahvusvaheliste merekaitsekonventsioonide ratifitseerimine ja rakendamine Eestis. Lisaks mereuuringute, sh mikroplasti, saasteainete leviku, laevanduse keskkonnamõju ning elustiku ja mereelupaikade inventuuride jms korraldamine, sh EL elupaikade taastamise

määruse rakendamise ettevalmistamiseks ja merekaitsealade võrgustiku toimimise tõhustamiseks.

Viiakse läbi merekeskkonnakaitse reform, sh keskkonnajärelevalve süsteemi tõhustamine, järelevalve süsteemi uuendamine ja arendamine.

Tagatakse reostustõrje ja mereuuringute võimekus ning otsitakse võimalusi luua võimekus keskkonnaohtlike vrakkide kütusest tühjaks pumpamiseks.

Luuakse mereökoloogia digitaalse kaksiku prototüüp, mis pakub terviklikku lahendust Eesti mereökosüsteemide seisundi ja nende pakutavate hüvede hindamiseks, kvantifitseerimiseks ning survegurite kumulatiivsete mõjude prognoosimiseks. Digitaalne kaksik võimaldab koondada eri allikatest pärit andmed ja kasutada innovaatilisi meetodeid, et analüüsida ja prognoosida ökoloogiliste näitajate muutusi nii ruumiliselt kui ajaliselt. Sõltuvalt valitavatest sisendandmetest, võimaldaks digikaksik ka reaajas olukorra jälgimist ja kiiret reageerimist võimalike ohtude ilmnemisel.

Programmi tegevuses muude toetustena on kajastatud Mereuurimise Nõukogu (ICES) liikmemaks 30 tuhat eurot ja Läänemere merekeskkonna kaitse HELCOM liikmemaks 210 tuhat eurot. Lisaks on planeeritud KIKi kaudu antavad toetused keskkonnaprogrammist reostustõrje ja mereuuringuteks summas 400 tuhat eurot.

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevuste elluviimiseks vajalikke kulusid (mereseire). Selles on ka programmi tegevustega seotud töötajate palgakulud ning lisaks ka igapäevase töö korraldamiseks vajalikud majandamiskulud.

Rida 12.79 programmi tegevus: Vee säästliku kasutamise ja kaitse tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Vee kasutamine ja kaitse on korraldatud viisil, mis tagab veekogumite hea seisundi saavutamise ja säilitamise ning tagab inimestele kvaliteetse joogivee ja taskukohase veeteenuse.

Tabel 198. Programmi tegevuse vee säästliku kasutamise ja kaitse tagamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Ühiskanalisisatsiooniga liitunud elanike osakaal, % Allikas: Keskkonnaagentuur	82,00%	84,00%
Nitraaditundliku ala põhjaveeseire aasta keskmine nitraadisaldus ei suurene algtasemega (2021-2024) võrreldes Allikas: Keskkonnaagentuur	28,7	<28,7
Veeteenuse keskmise maksumuse osakaal madalaima sissetulekuga maakonna leibkonna keskmisest sissetulekust, % Allikas: Statistikaamet ja Keskkonnaagentuur	1,31%	<2,00%
Reovee kogumise ja puhastamise osas nõuetele vastavate üle 2000 ie koormusega reoveekogumisalade osakaal, % Allikas: Keskkonnaagentuur	98 (2023)	100

Ühiskanalisisatsiooniga liitunud elanike osakaal näitab nende elanike, kelle majapidamine on ühendatud ühiskanalisisatsiooniga, suhet kogu Eesti elanikkonna kohta. Mõõdiku väärtus kasvab ühiskanalisisatsiooni väljaehitamisel uutesse piirkondadesse ja uute majapidamiste liitumisel juba olemasoleva ühiskanalisisatsiooniga. Mõõdiku väärtuse kasvu mõjutavad positiivselt veemajandustaristu investeeringuteks antavad toetused.

Nitraaditundliku ala põhjavee nitraadisisalduse mõõdik iseloomustab põhjaveekaitse tulemuslikkust. Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlik ala on moodustatud kaitse-eeskirjaga kolme maakonna (Lääne-Viru, Järva ja Jõgeva) piires ning sellel rakendatakse piiranguid põllumajandustootmisele.

Veeteenuse keskmise maksumuse osakaal madalaima sissetulekuga maakonna leibkonna keskmisest sissetulekust iseloomustab ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenuse taskukohasust. Veeteenust ei loeta Eestis taskukohaseks, kui mõõdiku väärtus on üle 2%. Mõõdiku väärtuse püsimiseks alla 2% hinnatakse iga veemajandustaristu investeeringutoetuse puhul eraldi toetuse finantsmajanduslikku mõju ning viiakse läbi vee-ettevõtluse reformi vee-ettevõtete konsolideerimiseks.

Reovee kogumise ja puhastamise osas nõuetele vastavate üle 2000 ie koormusega reoveekogumisalade osakaal iseloomustab asulareovee puhastamise direktiivi nõuete täitmist. Mõõdiku sihtväärtuse saavutamisele aitavad kaasa veemajandustaristu toetused.

Tabel 199. Programmi tegevuse vee säästliku kasutamise ja kaitse tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.79	Vee säästliku kasutamise ja kaitse tagamine	-14 062	-26 884	-21 373	5 511	-21%
12.80	Tööjõu- ja majandamiskulud	-6 449	-6 887	-6 137	750	-11%
12.81	Muud toetused	-7 608	-19 992	-15 235	4 757	-24%
12.82	Muud kulud	-5	-4	-1	3	-86%

Tegevuste kirjeldus

Vee kasutamisel ja kaitsel on oluline veekogumite hea seisundi saavutamine ja säilitamine ning inimestele kvaliteetse joogivee ja taskukohase veeteenuse tagamine.

2025. aastal valmis veeteenuse reformi teekaart ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni toimepidevuse tagamiseks. 2026. a lõpuks töötatakse välja reformi elluviimiseks vajalik õigusraamistik. 2026. aastal jätkatakse 2025. a alustatud avaliku sektori innovatsioonifondist toetatud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni valdkonna digitaliseerimist, mis on veereformi elluviimist toetav tegevus.

Viiakse ellu LIFE integreeritud veemajanduse projekti LIFE IP CleanEST, mille eesmärk on saavutada Viru alamvesikonna veekogumite hea seisund. Kümme aastat (2019-2028) kestva projekti kogumaksumus on ligi 16,7 mln eurot, millest 2026. aasta maht on 2,2 mln eurot. Viiakse ellu LIFE SIP WetEST projekt, mille eesmärk on Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava täielik rakendamine ning selle tulemusel vesikonna veekogumite hea seisundi saavutamine ja säilitamine. Projekti kestvus on 2025-2033 ning projekti maksumus on 29,9 mln eurot, millest 2026. aastal kasutatakse 2,7 mln eurot. Jätkatakse vee taaskasutuse poliitika välja töötamist, et võimaldada looduslike veeressursside säästmiseks kasutada puhastatud asulareovett, karjääri- ja kaevandusvett ning muud kasutusel olnud vett tegevustes, kus vesi ei pea vastama joogivee nõuetele. Jätkatakse üleujutusriskide maandamist ja sademevee süsteemide arendamist. Viiakse ellu reoveepuhastuse energiatõhususe edendamise toetusmeedet vee-ettevõtete kulude vähendamiseks ja kasvuhoonegaaside emissioonide vähendamiseks, milleks 2026. aastal on CO₂ vahenditest planeeritud 0,1 mln eurot.

Ajakohastatakse hajaasustuse ja maapiirkondade reovee kohtkäitluse õigusliku raami, et tõhusamalt tagada puhastamise kättesaadavus ja reovee jõudmine puhastitele. Vabariigi Valitsus on kokku leppinud, et vajalikud muudatused viiakse ellu 2027. a I kv lõpuks.

Alustatakse 1.01.2025 jõustunud uue asulareovee direktiivi 2024/3019 ülevõtmisega Eesti õigusesse hiljemalt 2027. a juuli lõpuks. Direktiiviga kaasnevad mitmed uued kohustused ja väljakutsed, sh laiendatud tootja vastutuse juurutamine mikrosaasteainete välja puhastamiseks reoveest, energianeutraalsuse saavutamine reovee puhastuses, ühiskanalisatsiooni ehitamise kohustus alates 1000 ie-ga reoveekogumisaladel jpm. Riiklik tegevuskava direktiivi rakendamiseks peab valmis olema 2028. a 1. jaanuariks.

EL struktuuritoetusi perioodil 2021–2027 kuni 31.12.2029 plaanitakse vee-ettevõtjatele ja kohalikele omavalitsustele kombineeritud sadeveesüsteemide sh lahkvoolsete sademeveesüsteemide rajamiseks 25 mln eurot. 2026. aastal on plaanitud anda toetusi vähemalt 4 mln eurot. Toetuse andmise eesmärk on aidata kaasa kohalikul tasandil kliima- ja energiaeasmärkide mõtestamisele, seadmisele ja saavutamisele, kliimamuutustega kohanemisele ja katastroofiriski ennetamisele ning selleks vastupanuvõime edendamine, võttes arvesse ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise.

Kombineeritud sademeveelahenduste toetamine aitab lahendada sademeveeprobleeme tiheasustusaladel. Kombineeritud sademeveelahendustena toetatakse nii looduslähedasi sademeveesüsteeme (SUDS) kui lahkvoolsete sademeveesüsteemide rajamist. Looduslähedased sademeveesüsteemid vähendavad sademevee kogust ja voolukiirust ning puhastavad sademevett erinevatest saasteainetest (nt fosfori- ja lämmastikuühendid, raskmetallid, heljum). Kombineeritud sademeveelahenduste toetamine vähendab reoveepuhastite hüdraulilist koormust, mis aitab vähendada veeteenuste hinda lõppkasutajale. Looduslähedaste sademeveesüsteemide ja lahkvoolsete kanalisatsioonisüsteemide rajamine aitab leevendada üleujutuste mõju tiheasustusaladel. Looduslähedaste sademeveesüsteemide

toetamine loob sünergia ELi ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava (ÜPP) sekkumistega, sest sademevee pinnasesse immutamise vähendatakse põuariske, sh põhjavee tarbimist põuaperioodidel.

Lisaks antakse toetusi üleujutusohu ennetamiseks ja leevendamiseks ning hoiatussüsteemide rajamiseks (0,7 mln eurot). Toetuse andmise eesmärk on ära hoida või vähendada üleujutusega seotud olulistest riskipiirkondades üleujutuste võimalikke kahjulikke tagajärgi inimese tervisele, keskkonnale, kultuuriväärtustele ja majandustegevusele.

SF 2021–2027 perioodil toimub mh ka mitteheas seisundis veekogumite tervendamine. Projekti viib ellu Riigimetsa Majandamise Keskus kuni 31.12.2029, projekti kogumaksumus on 5,4 mln eurot, millest 2026. aasta eelarves on planeeritud 1,2 mln eurot. Eesmärk on veekogumite ökoloogilise seisundi parandamine, kliimamuutustega kohanemise ja katastroofiriski ennetamise ning vastupanuvõime edendamine, võttes arvesse ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise. Projekti raames toimub järvede ja vooluveekogude korrastamine.

Jätkatakse Kurtna järve veerežiimi taastamistööd (0,6 mln eurot) ning viiakse lõpuni Ida-Virumaa joogivee varustuskindluse uuring (0,4 mln eurot).

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevuste elluviimiseks vajalikke kulusid. Selles on programmi tegevustega seotud töötajate palgakulud ning lisaks ka igapäevase töö korraldamiseks vajalikud majandamiskulud – näiteks hoonete ja tööruumide ülalpidamine, seadmete, inventari ja sõidukite kasutamine ning ametikohtadega seotud muud kulud. Samuti sisaldab summa ka välisprojektide rakendamisega kaasnevat administreerimiskulu.

Rida 12.83 programmi tegevus: Meremajanduse konkurentsivõime ja veetaristu arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Programmi tegevuse eesmärk on muuta meretranspordisektor konkurentsivõimelisemaks, ohutumaks, turvalisemaks ja rohelisemaks ning ühendada see muu taristuga.

Tabel 200. Programmi tegevuse meremajanduse konkurentsivõime ja veetaristu arendamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Jäämurde teenuse tagamine, % Allikas: Kliimaministeerium	100,00%	100,00%
Mõõdistatud Eesti mereala osakaal, % Allikas: Kliimaministeerium	74,00%	77,00%
SF projektidest rahastatud uute lainemurdjatega sadamate arv, kus on rakendatud kliimamuutuste mõjude suhtes kaitsemeetmeid, tk Allikas: Kliimaministeerium	0	1
Eestisese merenduse CO2 vähendamine saartevaheliste parvlaevauhenduste nullheitele viimisega, kilotonnides Allikas: Kliimaministeerium	16,43	16,43

Möödik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti on ParisMOU lipuriikide valges nimekirjas Allikas: Paris MoU Committee	jah	jah

Seoses jäämurdja Tarmo ekspluatatsioonist välja arvamise 2028. aastal on jäämurde teenuse tagamiseks senisel tasemel vaja soetada uus jäämurdja.

Tänaseks on möödistatud 75% Eesti merealast. Aastatel 2026–2029 plaanitakse läbi viia madalmerel LIDAR-möödistusi ning 2027–2028 uuendatakse selleks 12 GNSS-seadet.

Sadamate lainemurdjate ehitamist toetatakse Euroopa Liidu vahenditest. Projekt kulgeb plaanipäraselt.

Saartevahelise parvlaevaühenduse CO₂ heite vähendamiseks on ehitamisel uus parvlaev. Riigilaevastik on uue laeva ehitamise hanke välja kuulutanud.

Eesti on jätkuvalt ParisMOU lipuriikide valges nimekirjas. Selles nimekirjas püsimine nõuab investeeringuid nii meresõiduohutuse tagamiseks kui ka riiklikul tasandil. Väga oluline on toetada sektori ettevõtjaid, et meie laevad oleksid tehniliselt korras, tagatud oleks meresõiduohutus ning kasutataks kestlikke lahendusi. Samuti on oluline, et laevade järelevalve inspektorid oleks koolitatud ning tagatud piisav mehitatus.

Tabel 201. Programmi tegevuse meremajanduse konkurentsivõime ja veetaristu arendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.83	Meremajanduse konkurentsivõime ja veetaristu arendamine	-28 358	-49 654	-51 624	-1 971	4%
12.84	Tööjõu- ja majandamiskulud	-27 360	-30 410	-32 630	-2 219	7%
12.85	Muud toetused	-952	-19 243	-18 982	261	-1%
12.86	Muud kulud	-46	0	-12	-12	100%

Tegevuste kirjeldus

Meremajanduse konkurentsivõime aluseks on vähemalt võrdväärsed tingimused teiste riikidega. Selle saavutamiseks tuleb luua kliendi vaates vajalikud ning efektiivselt toimivad teenused. Lisaks tuleb eesmärkide saavutamiseks luua erisused maksustamises ja tööseadusandluses, mis arvestavad nii reisilaevanduse ja kohalike meremeeste vajaduste kui kaubalaevade ja laevaomanike. Reisilaevanduse toetamiseks jätkatakse tööjõumaksude tagastusmeetmega, milleks on Eestil ka riigiabiluba. Kaubalaevade lipu alla toomise terviklik meetmete pakett plaanitakse välja töötada 2026. aastaks. Tähtsal kohal on Eesti kui mereriigi tuntuse tõstmine, mis aitab kaasa laevade lipu alla toomisele ning välisinvesteeringute toomist Eestisse läbi meretööstuse ekspordi.

Meretranspordi ohutuse ja turvalisuse eesmärkide täitmiseks tagatakse laevade ja sadamate kontroll ja järelevalve; hoitakse korras navigatsioonimärgistus nii merel kui kaldal; tagatakse laevaliikluse korraldamise süsteemi toimimine; laevateede ja kanalite süvendamine; lootsimise, kartograafia ja hüdrograafia teenuste toimimine.

Jäämurdmine on meretranspordi ohutuse tagamiseks vajaminev teenus, mille jätkuvaks tagamiseks on 2023. aastal läbi viidud alusuuring ning otsitakse rahastusvõimalusi uue jäämurdja ehituseks.

Tulenevalt EL ja Rahvusvahelise Merendusorganisatsiooni (IMO) kliimaeesmärkidest on vajalik riigisisesed meretranspordiühendused viia üle alternatiivkütustele. Selleks ehitatakse 2026. aastaks suursaarte vahele uus ligi nullheitmega parvlaev. Lisaks võetakse suund ka riigilaevade dekarboniseerimiseks. Ehitamisel on multifunktsionaalne töölaev, mis valmib 2026. aastaks ning hakkab kasutama alternatiivkütuseid tekitamaks üldist nõudlust alternatiivkütustele ning aidates kaasa ka teiste valdkondade dekarboniseerimisele.

Eesmärgi saavutamiseks toetatakse keskkonnasäästlikke lahendusi logistikaahelates, võetakse kasutusele kasvuhoonegaaside vähendamise meetmeid eriti nutikate ja digitaalsete lahenduste abil, luuakse tingimused ohutuks veeliikluseks ja arendatakse veeteid kooskõlas veeliikluse vajaduste ja tehnoloogia arenguga ning säilitatakse merekultuuripärandit. CO₂ vahenditest on 2026. aastal kavandatud saarte ühenduse elektrilaevade kaldataristu toetamiseks 2,8 mln eurot.

Kaubaveos (sh riiklikus) eelisarendatakse võimaluse korral mere- ja raudteevedu kui kõige energiatõhusamaid kaugveoliike ning kujundatakse multimodaalset taristut, mis võimaldab ökonoomset kaubavedu. Ka Euroopa Komisjoni rohelise kokkuleppe üks eesmäärke on suunata suur osa praegu mööda maanteed toimuvatest vedudest (75%) raudteele või merele. Kaupade liikumine läbi Eesti võimalda ettevõtetal pakkuda oma klientidele suurema lisandväärtusega teenuseid kui vaid transiit. Eesmärgiks on, et Eestis pakutav transporditeenus on parima kvaliteediga ja suudaks tagada Läänemere ressursside kestliku kasutamise.

Programmi tegevus panustab ka SF programmiperioodi 2021–2027 (kuni 2029. a lõpuni) prioriteetsesse suunda nr 2, mille eesmärkideks on kliimamuutustega kohanemine, riskide ennetamine ja katastroofidega toimetulek, suurendada elurikkust, rohelist taristut linnakeskkonnas ja vähendada saastet. Prioriteetsesse suunda panustatakse sekkumisega „Sadamate akvatooriumi kaitse“, milleks 2026. aasta eelarves on planeeritud 6,9 mln eurot.

Kaasajastatakse meremajanduse arendamiseks merenduse seadusandlus, arvestatakse valdkonna eripäradega ekspordigarantiide tingimuste puhul seades tähtsale kohale väikesadamate piirkondliku rolli.

Samuti on merenduses väljakutseks laevade autonoomsuse kasv ning karmistuvad keskkonnanõuded, mis tekitavad ettevõtjatele suurt halduskoormust ning vajadust väga suurtest investeeringuteks väga lühikese aja jooksul.

Merendus on väga killustunud valdkond, selle vältimiseks on vajalik viia läbi merendusreform, mida rahastatakse EL Reformide ettevalmistamise (TSI) meetmest 900 000 euro ulatuses. Eesti sinimajandusega seotud regulatsioonid ning ülesanded on killustunud erinevate ametiasutuste (nt 11 ministeeriumi, 18 ametiasutust jne) vahel ega vasta kliendi ootustele, mis takistab sinimajanduse konkurentsivõimet. Kasutusel on mitmeid sinimajandusega seotud IT-lahendusi, mis ei ole omavahel integreeritud ning mille kasutamine ei ole standardiseeritud ega efektiivne. Avalikus sektoris ei ole piisavalt jätkusuutlikke merenduslaseid teadmisi ja kompetentsi või sõltuvad need vaid üksikutest inimestest. Merendusreformi eesmärgiks on luua kestlik ja efektiivne sinimajanduse avaliku halduse süsteem, arvestades uusimaid tehnoloogilisi võimalusi ja oskusi.

Laevanduse konkurentsivõime tõstmiseks ja võrdsete tingimuste loomiseks võrreldes teiste Läänemeri riikide ettevõtjatega on reisilaevanduse toetusmeetmele 2026. aastal planeeritud 9 mln eurot.

2026. aastal lõpetatakse multifunktsionaalse töölaeva ehitus. Töölaev kasutab mitte-fossilsid kütuseid energiallikana ning peab võimaldama tulevikus läbi viia sellele paigaldatavate seadmete abil teadusuuringuid ja omama ka reostustõrje võimekust. Jätkatakse sadamate akvatooriumi kaitse investeeringutega Kihnu, Ruhnu, Heltermaa ja Rohuküla sadamates ning saartevahelise parvlaeva hankimise investeeringuga.

Programmi tegevuse eelarves tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab tegevuste elluviimiseks vajalikke kulusid. Selles on programmi tegevustega seotud töötajate palgakulud ning lisaks ka igapäevase töö korraldamiseks vajalikud majandamiskulud – näiteks hoonete ja tööruumide ülalpidamine, seadmete, inventari ja sõidukite kasutamine ning ametikohtadega seotud muud kulud. Samuti sisaldab summa ka välisprojektide rakendamisega kaasnevat administreerimiskulu.

3.11.3.2.3 Transpordi ja liikuvuse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eestis on tagatud kvaliteetsed ning kestlikud liikumisvõimalused kõigile.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Kliimaministeerium (KLIM), Transpordiamet (TRAM).

Tabel 202. Transpordi ja liikuvuse programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestusliku vahendid	Välisriigi eelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavald maksud
12.87	Transpordi ja liikuvuse programm	-821 337	-127 232	0	-483 473	-210 632	0
12.88	Raudteetransporditaristu arendamine ja korrashoid	-672 104	-39 236	0	-432 200	-200 668	0
12.92	Õhustransporditaristu arendamine ja korrashoid	-16 791	-9 791	0	0	-7 000	0
12.95	Teetransporditaristu arendamine ja korrashoid	-69 945	-51 579	0	-17 927	-439	0
12.99	Ohutu ja säästliku transpordisüsteemi arendamine	-62 497	-26 626	0	-33 345	-2 526	0

Rida 12.88 programmi tegevus: Raudteetransporditaristu arendamine ja korrashoid

Programmi tegevuse eesmärk: Programmi tegevuse eesmärk on välja ehitada Rail Baltica liin, elektrifitseerida etapiviisiliselt raudteevõrgustik Tartu ja Narva suunal, arendada raudteed saavutamaks kiirust kuni 160 km/h, taastada etapiviisiliselt Tallinna–Rohuküla raudtee ning parandada ohutust, et kasvatada raudteetaristu kasutust suunates nii reisi- kui ka kaubaliiklust maanteelt raudteele.

Tabel 203. Programmi tegevuse raudteetransporditaristu arendamine ja korrashoid 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Üle-euroopalise transpordivõrgustiku (TEN-T, Trans-European Transport Network) põhivõrgu väljaehitamine: Rail Baltic, % Allikas: Kliimaministeerium	20%	64,74%
Rongiliikluse ühendusaeg Tallinna–Narva, Tallinna–Tartu, Tallinna–Viljandi ja Tallinna–Pärnu (Rail Baltica tulemusena) liinidel, minutites Allikas: Elron	Tallinn–Tartu 139 min	Tallinn–Tartu 110 min
Rekonstrueeritud või uuendatud raudteede pikkus, km Allikas: SF projektaruanded, rakendusüksus	79,1 km	99 km
Elektrifitseeritud uute raudteede pikkus, km Allikas: SF projektaruanded, rakendusüksus	0 km	130 km
Raudteekaubaveo osakaal tonnakilomeetrites võrreldes maanteetranspordiga, % Allikas: Statistikaamet	12%	14%

Üleeuroopalise transpordivõrgustiku (TEN-T – Trans-European Transport Network) põhivõrgu väljaehitamine: Rail Baltic: Rail Baltica raudtee ehitamine on jagatud etappideks: risted riigi ja kohalike teedega ning elektri- ja gaasi põhivõrkudega; terminalid jt kohalikud objektid (nt kohalikud peatused, veeremidepood); raudtee põhitrass. 2028. aastaks on valminud raudtee lõik Tallinnast Pärnuni koos reisiliikluse käivitamiseks vajalike kohtobjektidega (jaamad, kohalikud peatused, veeremidepoo, taristu halduskeskused) ehk kuni 80% raudteest. 2030. aastaks on Rail Baltica raudtee Eesti osa I etapp ja kogu sellega seonduv infrastruktuur 100% valmis ja kasutuses.

Rongiliikluse ühendusajad Tallinna–Narva, Tallinna–Tartu, Tallinna–Viljandi ja Tallinna–Pärnu (Rail Baltica tulemusena) liinidel paranevad: Rail Baltica raudtee väljaehitamisel tekib uus ja kiire 1435 mm raudteeühendus Tallinna ja Pärnu vahel, mille tulemusel väheneb sõiduaeg praeguselt kiireimalt liigilt (sõiduautoga) 1h 39 min pealt 42 minutile. 2035. aastaks saavutatakse järgmised ühendusajad: Tallinn–Narva 1h 45 min, Tallinn–Tartu 1h 30 min, Tallinn–Viljandi 1h 30min.

Rekonstrueeritud või uuendatud raudteede pikkus (SF väljundindikaator): Raudteede õgvendamine Tallinna–Tartu ja Tapa–Narva lõikudes, et vähendada turvaliselt raudtee ühendusaegasid. Selleks on vaja kohandada ca 30 rööbastee kurvi geomeetriat.

Elektrifitseeritud uute raudteede pikkus (SF väljundindikaator): 2026. aasta esimeses pooles laiendatakse kontaktvõrku Tartuni, 2028. aastaks Narvani. Elektrifitseerimise käigus ehitatakse 25 kV õhuliini koos veoalajaamadega. Elektrifitseerimisel vähendatakse raudteetranspordi negatiivset keskkonnamõju taastuvenergia kasutamise kaudu ning luuakse uus infrastruktuur aitamaks saavutada kiirusi kuni 160 km/h.

Suurendada raudteekaubaveo osakaalu tonnkilomeetrites võrreldes maanteetranspordiga: Veosekäive väljendab kaubaveol tehtud tööde mahtu tonn-kilomeetrites. Eesmärk sõltub nii olemasolevate maanteevedude toomisest olemasolevale ja ehitatavale raudteele (Rail Baltica) kui suuresti ka Rail Baltica täiendavast kaubamahust. Raudtee elektrifitseerimine loob eeldused modaalnihke kasvuks raudteetranspordi liigi kasuks. Suurema nihke saavutamiseks tuleb teha täiendavaid investeeringuid, sh luua laadimisplatse ja uusi koostöömudeleid veondusettevõtetega.

Tabel 204. Programmi tegevuse raudteetransporditaristu arendamine ja korrashoid eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.88	Raudteetransporditaristu arendamine ja korrashoid	-260 019	-374 458	-672 104	-297 646	79%
12.89	Tööjõu- ja majandamiskulud	-900	-591	-1 178	-587	99%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.90	Muud toetused	-259 085	-373 798	-670 860	-297 062	79%
12.91	Muud kulud	-33	-69	-66	3	-4%

Lõpetatakse Tallinna-Tartu suuna raudteeühenduse elektrifitseerimisega seotud ehitustööd ja jätkatakse Tapa-Narva raudteeühenduse elektrifitseerimisega seotud ehitustöödega.

Tegevuste kirjeldus

2026. a jätkuvad Rail Baltica trassi ja kohalike peatuste rajamisega seonduvad ehitustööd, eesmärgiga ehitada välja Rail Baltica ühenduse Eesti sisene raudtee aastaks 2030. Täpsema ülevaate Rail Balticu projekti tegevustest ja finantseerimisest annab seletuskirja lisa 5. Toetatakse Euroopa Komisjoni algatust viia raudteeliiklus Baltikumis üle Euroopa laiussega raudteele. Samuti arendatakse mugavaid rongiühendusi siseriiklikult ja välisriikidega.

Üheks oluliseks projektiks on raudtee elektrifitseerimine Tartu ja Narva suunal aastatel 2025–2028 kogusummas 226,177 mln eurot (sh SF 85%), millest Tapa–Narva ja Tallinna–Tartu suunal 2026. aastal eeldatavas mahus 65,241 mln eurot. Kinnitatud ajakava kohaselt peab sõltuvalt turvanguseadmete uuendamisest 2026. aasta I poolaastal olema elektrifitseeritud Aegviidu–Tapa–Tartu lõik, 2025. aasta lõpuks Lagedi–Aegviidu lõik (lõik on elektrifitseeritud, kuid see renoveeritakse) ja 2027. aasta lõpuks Tapa–Narva lõik. Lisaks elektrifitseerimisele on kavas raudtee ja raudteerajatiste kapitaalremont ning õgvendamise projektid, et tagada reisirongidele kiirused 160 km/h aastal (2026 eeldatav maht 12,867 mln eurot).

Kõiki eeltoodud projekte rahastatakse Euroopa Liidu perioodi 2021–2027 struktuurivahenditest, aga ka CO2 vahenditest. Oluline on Viljandi suunal ka Tallinna–Rapla lõigu läbilaskevõime suurendamine ja Rapla–Lelle raudtee rekonstrueerimine.

Lisaks on kavas Eesti rongiliikluse taktipõhise sõiduplaani kontseptsiooni elluviimiseks vajalike taristutööde kavandamine. 2026. aasta eelarves on selleks planeeritud 12 mln eurot.

Elektrirongide soetamiseks on kavandatud 2026. aastal investeeringutoetusi 116,9 mln eurot, mida kaetakse CO2 ja moderniseerimisfondi vahenditest.

Programmi tegevuse eelarves muude kulude all kajastub maamaksukulu, mida ministeerium maksab Rail Baltica raudteetrassi rajamiseks soetatud maadelt.

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevustega seotud töötajate palgakulusid ja igapäevase töö korraldamiseks vajalikke majandamiskulusid ning välisprojektide rakendamisega seotud administreerimiskulusid.

Rida 12.92 programmi tegevus: Õhustransporditaristu arendamine ja korrashoid

Programmi tegevuse eesmärk: Programmi tegevuse eesmärk on majanduse konkurentsivõime tagamiseks hoida Eesti ühendatuna muu maailmaga, toetades lennundussektori uute

ärisuundade arendamist, muuhulgas digiteerides õhustransporti, aga ka maandades lennundussektori keskkonnajalajälge.

Tabel 205. Programmi tegevuse õhustransporditaristu arendamine ja korrashoid 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Irdtorni lahendust kasutavate lennujaamade osakaal, % Allikas: Kliimaministeerium	20%	60%
Aastaringsete regulaarsete lennuliinide arv, tk Allikas: AS Tallinna Lennujaam	44	≥55

2025. aastal viiakse läbi uuendatud tasuvusanalüüs, et otsustada irdtorni teenuse võimekuse loomine teistesse regionaallennujaamadesse lisaks Tartule ja Kuressaarele, tulenevalt ülelendude vähenemisega seotud vähenenud rahavoost Ukraina kriisi mõjul. Esmase plaani kohaselt on 2035. aastaks irdtorni teenuse võimekus kõigis lennujaamades (100%) ning piirkondlike lennuväljade lende saab juhtida Tallinna digitornist.

Suurendada aastaringsete regulaarsete lennuliinide arvu: Tallinna lennujaama ja taristu arendamist toetatakse eesmärgiga kasvatada Eesti reisijale sobivaid otseühendusi. Eesmärk on tagada kvaliteetsed ja mugavad rahvusvahelised lennuühendused ning vajalikud lennunduskokkulepped ELi väliste riikidega, ühtlasi kasvava reisijate mahu turvaline ja järjepidev teenindamine, seepärast on strateegiliselt oluline jätkata ASi Tallinna Lennujaam lennundusjulgestuse ja päästekulude katmist riigieelarvest.

Tabel 206. Programmi tegevuse õhustransporditaristu arendamine ja korrashoid eelarve ja dünaamika

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.92	Õhustransporditaristu arendamine ja korrashoid	-10 940	-12 634	-16 791	-4 157	33%
12.93	Tööjõu- ja majandamiskulud	-382	-379	-438	-59	16%
12.94	Muud toetused	-10 558	-12 255	-16 353	-4 098	33%

Tegevuste kirjeldus

Tegevuste fookuses on digitaalne õhuliiklus ja sellega seotud uute tehnoloogiate arendus, mis võimaldaks teha ettevalmistusi mehitamata õhusõidukite liikluse korraldamise süsteemi rakendamiseks koostöös Lennuliiklusteeninduse ASi ja Transpordiametiga.

Jätkub ka sihtotstarbeline toetus ASile Tallinna Lennujaam Kärkla, Kuressaare, Tartu ja Pärnu lennujaamades ning Ruhnu ja Kihnu lennuväljadel regionaalsele arengule vajaliku taristu regulaarlendude teenindamise tagamiseks maapealse käitluse teenuse ja päästeteenuse kindlustamiseks ning pääste- ja hädaabilendude teenindamiseks summas 9,2 mln eurot.

CO2 vahenditest toetatakse alternatiivkütuste taristu arendamist (lennujaama investeeringud) summas 7 mln eurot.

Programmi tegevuse eelarves tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevustega seotud töötajate palgakulusid ja igapäevase töö korraldamiseks vajalikke majandamiskulusid.

Rida 12.95 programmi tegevus: Teetransporditaristu arendamine ja korrashoid

Programmi tegevuse eesmärk: Programmi tegevuse eesmärk on säilitada olemasoleva teedevõrgu seisunditaset ning jätkata teedevõrgu arendamisega, tõstes liiklemise ja keskkonna ohutust, vähendades aegruumilisi vahemaid ning luues säästlike liikumisviiside kasutust soodustavat taristut.

Kõrvaleesmärgiks on toetada kohalike omavalitsuste teede ja tänavate korrashoidu ning teetaristu ligipääsetavust.

Tabel 207. Programmi tegevuse teetransporditaristu arendamine ja korrashoid 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Riigiteede võrgu seisundi säilitamine Allikas: Transpordiamet, Kliimaministeerium	2,41	≤2,6
Üle-euroopalise transpordivõrgustiku (TEN-T) põhivõrku kuuluvate nõuetele vastavate riigiteede pikkus, km Allikas: Transpordiamet	79	81

Riigiteede võrgu seisundi säilitamine vastavalt „Riigiteede teehoiukava 2025–2028“. Mõõdikuks on teede tasasuse näitaja ehk IRI (ingl. k *International Roughness Index*). IRI on rahvusvaheliselt heaks kiidetud sõidumugavust iseloomustav väärtus, mis arvutatakse standardse sõiduki kere vertikaalsuunaliste võngete summana 100 m lõigule (ühik - mm/m). Tee on seda tasasem, mida väiksem on IRI väärtus. IRI 2,6 mm/m korral on sõidumugavus hea ja rahuldava taseme piiril ning teevõrgu elukaarekulud optimaalsed. Väga hea taseme, IRI <1,5 mm/m, saavutamine eeldaks teede ulatuslikku ümberehitamist koos muldkehade vahetusega, millel puudub majanduslik põhjendus.

Üle-euroopalise transpordivõrgustiku (TEN-T) põhivõrku kuuluvate nõuetele vastavate riigiteede pikkus vastavalt „Riigiteede teehoiukava 2025–2028“ – mõõdik näitab TEN-T põhivõrku kuuluvate nõuetele vastavate riigiteede pikkuse muutust ajas kilomeetrites.

Tabel 208. Programmi tegevuse teetransporditaristu arendamine ja korrashoid eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.95	Teetransporditaristu arendamine ja korrashoid	-65 718	-72 011	-69 945	2 066	-3%
12.96	Tööjõu- ja majandamiskulud	-59 778	-64 400	-51 929	12 470	-19%
12.97	Muud toetused	-5 897	-7 611	-18 000	-10 389	137%
12.98	Muud kulud	-42	0	-15	-15	100%

Tegevuste kirjeldus

Riigiteede kogupikkus on 16 994 km, millest 1603 km (9,4%) on põhimaanteed, 2407 km (14,2%) tugimaanteed, 12 513 km (73,6%) kõrvalmaanteed ja muud riigiteed, 156 km (0,9%) rambid ja ühendusteet ja riigi kergliiklusteed 315 km (1,9%).

Teede korrashoiu eesmärgiks on riigiteede seisundi nõuetele vastavuse tagamine. Riigiteede nõuetel vastavat aastaringset ja perioodilist korrashoidu teostatakse ettevõtetega sõlmitud korrashoiulepingute alusel. Riigiteede korrashoiuks on sõlmitud 16 lepingut.

Programmi tegevuse eelarves muude toetustena kajastub Ühtekuuluvusfondist teede arendamisse suunatud 18 mln eurot.

Tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevuste elluviimiseks vajalikke kulusid, milles riigiteede korrashoiuks on kavandatud 41 mln eurot. Selles on ka programmi tegevustega seotud töötajate palgakulud ning lisaks ka igapäevase töö korraldamiseks vajalikud majandamiskulud (hoonete ja tööruumide ülalpidamine, seadmete, inventari ja sõidukite kasutamine ning ametikohtadega seotud muud kulud).

Riigiteede korrashoiukulud kuuluvad majandamiskulude hulka. Riigiteede arendamise kulud on toodud peatükis 3.11.4 Investeeringud, tabelis nr 212.

Rida 12.99 programmi tegevus: Ohutu ja säästliku transpordisüsteemi arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Programmi tegevuse eesmärk on liikuvuse parem organiseerimine, tagades teenuste ja sihtkohtade kättesaadavuse läbi liikumiste asendamise, targema maa- ja õhuruumi kasutuse ning planeerimise, efektiivsema ja ohutuma liikuvuse (liikluses osalejate ohutust väärtustavate hoiakute kujundamine ja ohutusalase teadlikkuse tõstmine liiklusohutuse järjepidevaks tõhustamiseks), transpordisüsteemi omavahelise ühilduvuse ja nutikate lahenduste kasutamise ning soodustada säästvat mitmeliigilist linnalist liikuvust suuremates linnapiirkondades, aga ka üle Eesti, ning kujundada seonduvat õigusloomet.

Tabel 209. Programmi tegevuse ohutu ja säästliku transpordisüsteemi arendamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
EL ja CO2 vahenditest rahastatud uute või uuendatud rattateede pikkus, km Allikas: Kliimaministeerium	1,36	5
Liiklejate liikluskäitumise indeks Allikas: Transpordiamet	7,40	7,50
Ärilises- ja mitteärilises lennutegevuses toimunud õnnetuste ja tõsiste intsidentide arv 10 000 lennutunni kohta Allikas: Transpordiamet	0,82	0,82
Liikluses hukkunute arv kolme aasta keskmisena Allikas: Transpordiamet	59	<63
Liikluses raskelt vigastatute arv kolme aasta keskmisena Allikas: Transpordiamet	418	<438

Liikluskäitumise indeks iseloomustab liiklejate hoiakute ja käitumise koondtaseme ja selle prognoositud muutuse keskmist väärtust ning põhineb üksikindikaatorite mõõdetud tulemustel ning varasemal perioodil (algtase kuni 2020. aasta tase) fikseeritud muutustel.

Liikluses hukkunute ja raskelt vigastatute arvu vähenemine poole võrra kolme aasta keskmisena: mõõdetakse tervikuna liiklusohutusprogrammi elluviimiskava tegevuste tulemuslikkust. Liiklussurmade (maanteedel) ja raskelt vigastatute arvu vähenemine töötab nn nullvisiooni saavutamise nimel ehk eesmärgi laiem mõte on viia liiklussurmade arv nii madalaks kui võimalik, ideaalis nullini. Sihttasemeid on võrreldes varasematega korrigeeritud lähtuvalt tegelikust liiklusohutuse olukorrast ja olulise mõjuga tegevuste elluviimise tasemest. Seetõttu on lähiaastate puhul sihttase kõrgem 2025–2028 transpordi ja liikuvuse programmis prognoositud sihttasemetest. Aastate 2023 ja 2024 hukkunute summa on 128. 2025. aasta puhul prognoositakse, et liikluses ei hukku rohkem inimesi, kui 2024. a. Seega on aastate 2023–2025 keskmiseks hukkunute arvuks prognoositud 64. Liiklusohutusprogrammi 2026–2035 meetmeid rakendades on võimalik aastate 2024–2026 keskmisena vähendada hukkunute arvu võrreldes eelneva kolmeaastase perioodi keskmisega 1 inimese võrra ehk 2026. a kolme aasta keskmisena nähakse ette, et ei hukkaks üle 63 inimese.

Ärilises- ja mitteärilises lennutegevuses toimunud õnnetuste, tõsiste intsidentide ja nendes hukkunute arv on selgelt vähenemistrendis: Euroopa keskandmebaasi ECCAIRSi põhjal on aasta jooksul toimunud lennuõnnetuste ja selliste juhtumite, mis oleksid võinud väga tõenäoliselt lõppeda lennuõnnetusega 10 000 lennutunni kohta, võrreldes eelnevate aastatega selgelt vähenemistrendis.

Toetatud projektidest rahastatavate **uute trammiteede pikkus**. Näitaja hõlmab kogu linnapiirkonda, st et nii linna- kui ka linnalähiliine. Trammi kui ühe kõige keskkonna- ja ruumisäästlikuma, kuid ka atraktiivsema ühistranspordiliigi potentsiaali laiem ärakasutamine võimaldab ühistranspordi konkurentsivõimet tõsta. Efektiivsuse parandamiseks on vajalik keskmise kiiruse tõstmine ning seeläbi ühendusaegade vähendamine.

Toetatud projektidest rahastatavate **uute või uuendatud mitmeliigiliste sõlmpunktide arv**, mis hõlbustab erinevate transpordivahendite ja liikumisviiside kasutamist ja kombineerimist kauba- või reisijateveoks, parandab ühistransporditeenuse kättesaadavust ja ligipääsetavust ning tõstab selle konkurentsivõimet.

Toetatud projektidest rahastatava **uue või oluliselt uuendatud sihtotstarbelise jalgrattataristu pikkus** (kumulatiivne), fookusega suuremate linnapiirkondade kesklinnadel. Spetsiaalne eraldatud jalgrattataristu hõlmab nõuetekohaselt märgistatud ja linnade rattastrateegiates välja toodud kvaliteedikriteeriumitest lähtuvaid jalgrattateid.

2026 a. jätkatakse jalgrattateede ehitusega kaasaegse tänavaruumi loomise põhimõtetele tuginevalt Tallinnas, Tartus ja Pärnus ning nende linnadega vahetult piirnevate kohalike omavalitsusüksuste territooriumitel kooskõlas kehtestatud jalgrattastrateegiatega.

Tabel 210. Programmi tegevuse ohutu ja säästliku transpordisüsteemi arendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
12.99	Ohutu ja säästliku transpordisüsteemi arendamine	-39 104	-48 248	-62 497	-14 249	30%
12.100	Tööjõu- ja majandamiskulud	-23 125	-18 576	-27 603	-9 028	49%
12.101	Muud toetused	-15 970	-29 672	-34 852	-5 180	17%
12.102	Muud kulud	-8	0	-42	-42	100%

Tegevuste kirjeldus

Liikuvuspoliitika keskseks eesmärgiks on vähendada inimeste sõltuvust isikliku sõiduauto kasutamisest ning ühtlasi juhtida kaubavood maanteelt raudteele ja teha seda keskkonnahoidlikult ja säästvalt. Selle saavutamiseks on võtmetähtsusega kogu reisija- ja kaubaveoteekonna keskkonnasäästlikumaks, ohutumaks, mugavamaks ja kiiremaks muutmine. Kaupade liikumisel läbi Eesti on eesmärk tõsta maismaatranspordi, lennunduse ja laevanduse konkurentsivõimet muuhulgas nutikate digitaalsete lahenduste kaudu.

Programmi tegevuses hõlmab see näiteks ühistranspordipeatuste juurdepääsetavuse ja ligipääsetavuse (sh teekonda jalgsi, jalgratta, autoga peatusesse) kavandamist, eesmärgiga pakkuda sõiduautole võimalikult head alternatiivi. Selleks, et ühistransporditeenus (hõlmab mh sotsiaaltransporti) oleks kõigile ühiskonnagruppidele kättesaadav, on oluline järgida ka kaasava disaini põhimõtteid nii transporditaristu kujundamisel (sh veerem, peatused, jaamahooned, teekonnad peatuseni) kui seda, et liikumisinfo on kõigile kättesaadav ja ligipääsetav.

Oluline on ka uute nutikate liikuvusteenuste (nt rahvusvahelise elektroonilise kaubaveoinfo vahetamise, sh e-veoselehe väljatöötamine või kommertsalustel toimivate linna- või maapiirkonna liikuvuse teenused nagu elektrilised tõukerattad, isejuhtivad taksod, pakirobotid

jmt) turule tuleku soodustamine läbi pilootprojektides osalemise ja seadusandluse ühtlustamise.

Programmi tegevusteks on ka liiklusohutusprogrammi elluviimiskava tegevuste rakendamine ning lennuõnnetustega seotud riskide vähendamine. Tegevuste eesmärk on kõigi transpordisektorite lõikes liiklejate ohutuse tagamine ning võimalike riskide ja ohtude maandamine keskkonnale ning kolmandatele osapooltele.

Programmi tegevus panustab muu hulgas ka Euroopa Liidu liiklusohutuspoliitika pikaajaliste eesmärkide saavutamisse vähendada liikluses hukkunute arvu 2050. aastaks nullini.

Lennuõnnetustega seotud riskide vähendamine riiklikul tasemel saab alguse arenenud ohutusjuhtimisest lennundusettevõttes, kus töötajad teatavad ohutust mõjutavatest sündmustest teadlikult ja vabatahtlikult ning kus juhtumeid analüüsitakse süstemaatiliselt.

Transpordiameti teostatava järelevalve käigus kontrollitakse lennundusorganisatsioonide tegevust ja ohutusjuhtimise süsteemi kindlustamaks lennundusorganisatsiooni vastavust protseduuridele, riigisestele ja rahvusvahelistele õigusaktidele.

Arendatakse säästvat transporti, mh trammiühendusi ning rajatakse koostöös kohalike omavalitsustega jalg- ja jalgrattateid ja kaasaegset tänavaruumi.

Linnaruum tuleb ümber korraldada, et optimeerida liiklusvoogusid, aga ka suurendada ja soodustada mootorita transpordi, näiteks jalakäijate eelistamist või jalgrataste ja mikromobiilsete sõiduvahendite, aga ka ühistranspordi (trammi) kasutamist. Tänavad tuleb vastavalt kohandada, rajada jalg- ja jalgrattateed ning trammitaristu. Mitmeliigilisi transpordisõlmi tuleb rajada, et luua ühenduspunkte erinevate transpordiliikide vahel, hõlbustades seeläbi juurdepääsu ühistranspordisüsteemile ja laiendades selle ulatust nii makro- (linn, piirkond ja terve Eesti) kui ka mikrotasandil (linnaosad, naabruskonnad).

Programmi tegevuse eelarves on muude toetustena planeeritud CO₂ vahenditest ühistranspordi ligipääsetavuse parendamise toetamiseks 0,6 mln eurot ja vähese heitega sõidukite kasutuselevõtuks 0,5 mln eurot. Moderniseerimisfondi vahenditest toetatakse 12,1 mln euroga Tallinnasse elektritrollibusside soetamist. Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest toetatakse 2026. aastal 20,8 mln euroga jalgrattateede põhivõrkude ehitamist, mitmeliigiliste ühistranspordisõlmede rajamist ja parkimist ning trammiliikluse arendamist Tallinnas. Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksukulu on planeeritud 0,8 mln eurot (EU Org. for the Safety of Air navigation).

Programmi tegevuses tööjõu- ja majandamiskulude summa näitab programmi tegevustega seotud töötajate palgakulusid ja igapäevase töö korraldamiseks vajalikke majandamiskulusid ning välisprojektide rakendamisega seotud administreerimiskulusid.

3.11.4 Investeeringud

Kliimaministeeriumi valitsemisala investeeringutest suunatakse 97% kinnisvarasse, millest suure osa moodustavad riigimaanteede remont ja ehitus. 2026. aasta investeeringutest 51% kaetakse välistoetuste ja CO2-kvoodi vahenditest. Võrreldes 2025. aastaga kasvab investeeringute kogumaht 60%, peamiselt tänu kinnisvarainvesteeringute ehk riigimaanteede ehituse suurenemisele.

Tabel 211. Kliimaministeeriumi valitsemisala investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Kliimaministeeriumi valitsemisala					
12.104	Investeeringud kokku	-191 437	-204 755	-327 324	-122 568	60%
	IT investeeringud	-8 510	-5 951	-1 367	4 584	-77%
	Transpordivahendid	-1 405	-3 212	-1 236	1 976	-62%
	Masinad ja seadmed	-1 915	-3 686	-1 362	2 324	-63%
	Muud investeeringud	-2 407	-6 849	-2 670	4 179	-61%
	Kinnisvara	-144 389	-150 484	-260 582	-110 098	73%
12.111	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-32 756	-34 347	-60 106	-25 759	75%
	Kliimaministeerium					
	Investeeringud kokku	-20 877	-1 877	-11 715	-9 837	524%
	Muud investeeringud	0	0	-461	-461	100%
	Kinnisvara	-16 967	-824	-11 115	-10 291	1249%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-2 111	-839	-138	701	-84%
	Keskkonnaagentuur					
	Investeeringud kokku	-2 336	-4 412	-1 569	2 843	-64%
	Masinad ja seadmed	-1 915	-3 616	-1 265	2 351	-65%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-421	-796	-304	492	-62%
	Eesti Loodusmuuseum					
	Investeeringud kokku	0	0	-2 134	-2 134	100%
	Muud investeeringud	0	0	-2 134	-2 134	100%
	Keskkonnaamet					
	Investeeringud kokku	-730	-157	-121	37	-23%
	Masinad ja seadmed	0	-70	-97	-27	39%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-124	-15	-23	-8	52%
	Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus					
	Investeeringud kokku	-5 903	-2 548	-1 136	1 413	-55%
	IT investeeringud	-3 881	-1 880	-916	965	-51%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-1 065	-336	-220	116	-35%

Seaduse rea nr		2024 täitmise	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Transpordiamet					
	Investeeringud kokku	-154 485	-171 465	-279 524	-108 059	63%
	IT investeeringud	-2 318	-3 856	-451	3 405	-88%
	Kinnisvara	-125 151	-138 405	-225 520	-87 115	63%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-26 812	-28 720	-53 553	-24 833	86%
	Eesti Geoloogiateenistus					
	Investeeringud kokku	-2 877	-1 204	-929	275	-23%
	Muud investeeringud	-316	-304	-75	229	-75%
	Kinnisvara	-1 967	-750	-830	-80	11%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-488	-149	-24	126	-84%
	Riigilaevastik					
	Investeeringud kokku	-4 230	-23 092	-30 198	-7 106	31%
	Transpordivahendid	-1 234	-3 212	-1 236	1 976	-62%
	Kinnisvara	-304	-10 506	-23 117	-12 611	120%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-1 736	-3 493	-5 845	-2 352	67%

Tabel 212. Kliimaministeeriumi valitsemisala investeeringute eelarve liikide vaheline võrdlus objektide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvete kaasfinantseeringud	Muud tuludest sõltuvad vahendid
	Kliimaministeeriumi valitsemisala						
12.104	Investeeringud kokku		-327 324	-130 312	-43 581	-135 610	-17 821
12.105	CO2 kvooditulust rahastatav investeering	Kinnisvara	-16 385	0	0	0	-16 385
12.106	Libatse – Nurme 2 + 2 realine tee	Kinnisvara	-61 000	0	0	-61 000	0
12.107	Riigimaanteede remondi koondprojekt	Kinnisvara	-121 339	-121 161	0	0	-177
12.108	Multifunktsionaalne töölaev	Kinnisvara	-21 980	0	0	-21 980	0
12.109	E67 Päädeva-Konuvere teelõik MILMOB	Kinnisvara	-31 208	0	0	-31 208	0
12.110	Muud investeeringud kokku		-15 306	-9 151	0	-6 068	-87

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestus likud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
	Arbavere puursüdamike hoidla	Kinnisvara	-60	-60	0	0	0
	IT investeeringud	IT investeeringud	-1 367	-294	0	-1 061	-13
	Maade soetamine	Kinnisvara	-3 000	-3 000	0	0	0
	Masinaid ja seadmed	Masinaid ja seadmed	-1 362	0	0	-1 338	-25
	Muud investeeringud	Muud investeeringud	-2 670	-25	0	-2 595	-50
	Transpordiameti hoonete renoveerimine	Kinnisvara	-220	-220	0	0	0
	Transpordivahendid	Transpordivahendid	-1 236	-1 111	0	-125	0
	Tuletornid	Kinnisvara	-780	-780	0	0	0
	Veeteede süvendamine	Kinnisvara	-333	-333	0	0	0
	Rail Baltica arendus	Kinnisvara	-950	0	0	-950	0
	Riigilaevastiku hooned ja rajatised	Kinnisvara	-167	-167	0	0	0
	Värskas – Ulitina maantee ümbersõit	Kinnisvara	-2 190	-2 190	0	0	0
	Rohuküla sadama kahtaastamine	Kinnisvara	-971	-971	0	0	0
12.111	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-60 106	0	-43 581	-15 354	-1 171

Investeeringute maht on võrreldes eelmise aastaga suurenenud 60% ehk 122 mln euro võrra.

Kinnisvarainvesteeringutest on 2026. a suurem mahulisemad järgmised:

Riigimaantee remondi koondprojekt 121,4 mln eurot, mis on võrreldes 2025. aastaga 36 mln eurot suurem, kuna 2025. aasta eelarves kajastub lisaeelarvega eraldatud 12 mln eurot, samas 2026. aastasse suunati mootorsõidukimaksust laekuvast tulust 48 mln eurot;

Värskas – Ulitina mnt ümbersõidu ehitus 2,2 mln eurot;

Tallinn–Pärnu–Ikla teel ÜF 2021–2027 perioodi Libatse–Nurme 2+2 rajalise teelõigu 61 mln eurot ning CEF sõjalise liikuvuse meetmest rahastatava Päädeva–Konuvere 2+2 rajalise teelõigu ehitus 31,2 mln eurot. Nimetatud tee-ehitusprojektide valmimistähtaeg on 2027. aasta;

Rail Baltica arendus 0,9 mln eurot, mis sisaldab Kangru LS viaduktide ehitust. Ülejäänud Rail Baltica arenduseks suunavatavad vahendid sisalduvad investeeringutoetusena raudteetransporditaristu arendamise ja korrashoiu programmi tegevuses. Terviklik ülevaade Rail Baltica rahastamisest on leitav lisast 5;

Taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditest multifunktsionaalse töölaeva soetamine 22 mln eurot;

CO2 vahenditest rahastatakse Rail Balticu rajamise toetamist 11,2 mln eurot, ühistranspordi ligipääsetavuse parandamise meetme kaudu kokku 4,3 mln eurot kergliiklusteede rajamiseks ja säästvate liikumisviiside edendamiseks, 0,7 mln eurot projekti AVATAR raames maasoojusenergia kasutuselevõtuks ning 0,1 mln eurot merekeskkonna nutipoid soetamiseks.

IT investeeringud 1,4 mln eurot, sh Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse investeeringud infosüsteemide arendamiseks, seadmete uuendamiseks ning vajalike litsentside hankimiseks 0,9 mln eurot, Transpordiamet investeerib 0,2 mln eurot enda hallatavatesse IT-süsteemidesse ja seadmete uuendamiseks ning 2021–2027 struktuurivahenditest 0,3 mln eurot teeilmajaama seiresüsteemide uuendamiseks. IT investeeringute vähenemine võrreldes 2025. aastaga (77 % ehk 4,6 mln eurot) on tingitud sellest, et 2025. aasta eelarves kajastuvad eelmisest aastast ülekantud jäägid (1,5 mln eurot) ning 2026. aastal on eelarve vähenenud seoses kärbetega (3,3 mln eurot).

Investeeringud transpordivahenditesse 1,2 mln eurot, so Riigilaevastiku veesõidukite uuendamiseks ja süsiniku heitmete vähendamiseks parvlaevadel.

Masinate ja seadmete investeeringud 1,4 mln eurot, so Keskkonnaameti kiirgusohust varajase hoiatamise süsteemi ajakohastamine (0,1 mln eurot) ja Keskkonnaagentuuri investeeringud (1,3 mln eurot): mobiilsete 3D linnuradarite soetamine, ILM+app arendamine, hüdroloogilise prognoosimudeli ja meremudeli Nemo arendamine, Ardi ja Tilgu sadama hüdroomeetriaaja ja seirevõrgu uuendamine.

Muud investeeringud 2,7 mln eurot moodustavad Eesti Loodusmuuseumi ja Kliimaministeeriumi investeeringuid. Eesti Loodusmuuseum soetab Ühtekuuluvusfondi vahenditest kliimaekspositsiooni (2,2 mln eurot) ning Kliimaministeerium soetab Eesti-Läti programmi vahenditest merekeskkonna nutipoid (0,5 mln eurot).

3.11.5 Finantseerimistehingud

Tabel 213. Kliimaministeeriumi valitsemisala finantseerimistehingud, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
12.112	Finantseerimistehingud kokku	-18 860	-9 714	-4 800	4 914	-51%
12.113	Osalused avaliku sektori ja sidusüksustes	-6 730	-4 000	-4 000	0	0%
12.114	Finantseerimistegevuseks antud sihtfinantseerimine	-12 130	-5 714	-800	4 914	-86%

Eluasemevaldkonnas jätkatakse maapiirkonna eluasemelaenu käendamist Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse kaudu ning suurendatakse selleks sihtkapitali summas 0,8 mln eurot. Uue perioodi struktuurifondide vahenditest suunatakse 5 mln eurot korterelamute renoveerimislaenu väljastamiseks.

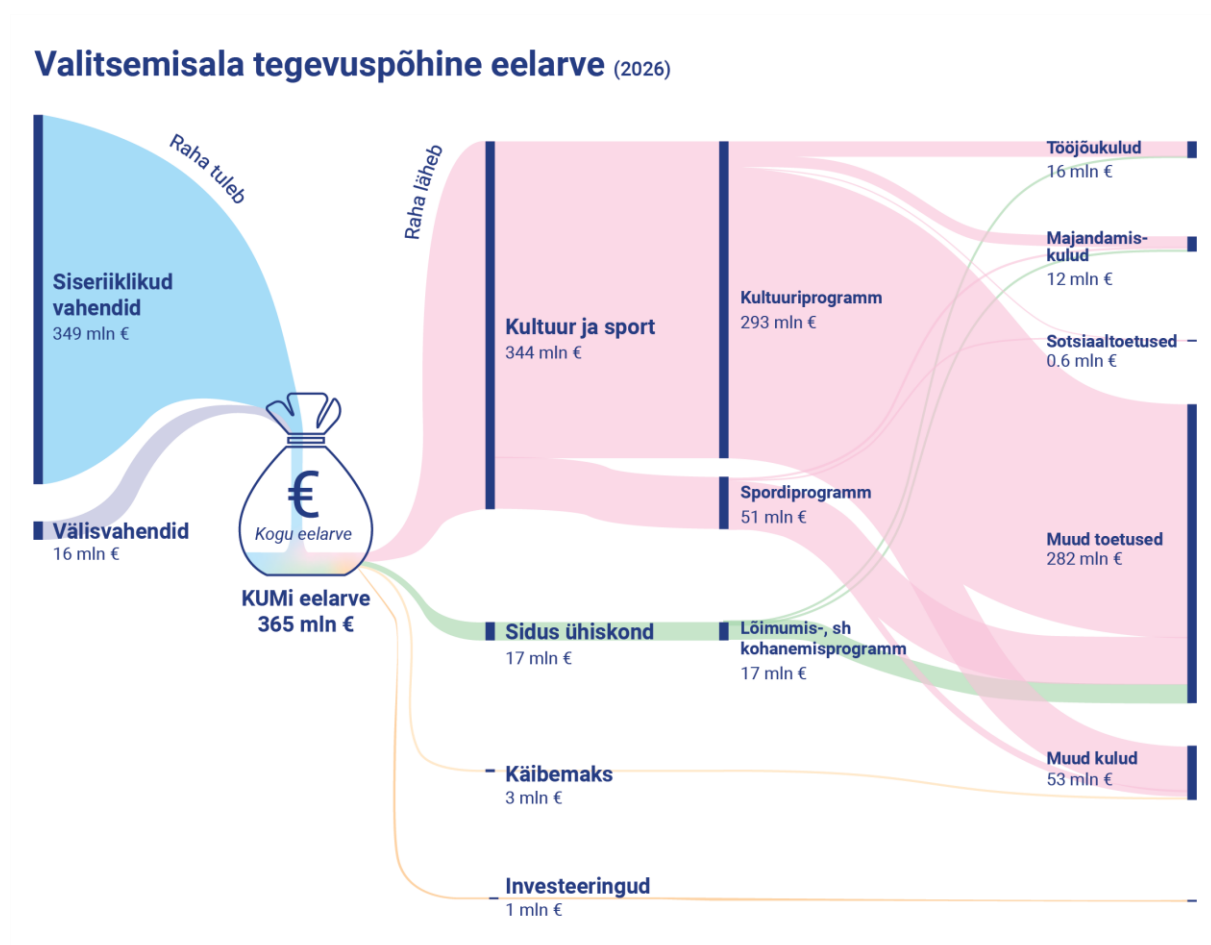
4 mln euro eest märgitakse Rail Baltic Estonia OÜ osakuid.

3.12 Kultuuriministeeriumi valitsemisala

Shipärane kultuuripoliitika, lõimumispoliitika ja spordipoliitika elluviimine tagab eesti kultuuri säilimise, arengu ning jätkusuutlikkuse, elanike heaolu ja ühiskonna sidususe.

Kultuuriministeeriumi valitsemisalas on riigi kultuuri- ja muinsuskaitsetöö ning kultuurilise mitmekesisuse ja lõimumise korraldamine ning kunstide, spordi ja liikumisharrastuse edendamine, osalemine riigi meediatöö kavandamisel ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.

Joonis 25. Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve jagunemine tegevuspõhiselt ja majandusliku sisu lõikes, mln eurot

Riigiasutuste tegevuskulude (personali- ja majandamiskulude) osakaal kogu Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarvest on 7,7%.

Kuludest suurema osa moodustavad muud toetused (77%): tegevustoetused, avatud taotlusvoorude kaudu antavad projektipõhised toetused, investeeringutoetused. Toetusi jagavad Kultuuriministeerium, Muinsuskaitseamet ja Eesti Rahvakultuuri Keskus.

Olulise osa 48% Kultuuriministeeriumi eelarves „muudest toetustest“ moodustavad toetused valitsemisala avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele ja sihtasutustele.

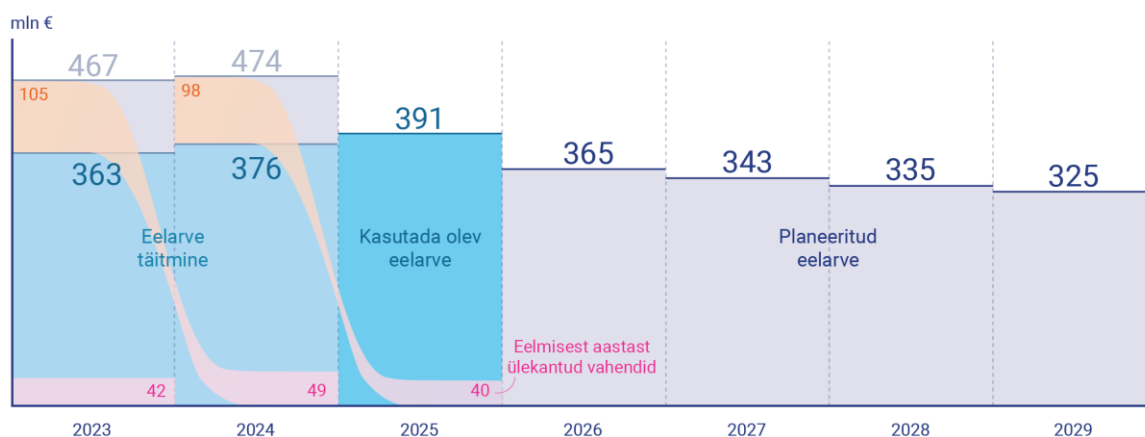
Sotsiaaltoetuste all kajastatakse loovisikute ja loomeliitude seaduse alusel makstavaid loometoetusi ning riiklike kultuuri- ja spordipreemiad.

Täpsem ülevaade 2026. a toetussummadest taotlusvoorude ja toetuse saajate lõikes on toodud seletuskirja lisa nr 3.

Edasiantavate maksude all (13,8% kogu eelarvest) kajastatakse vahendid alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu laekumisest, mida jaotab toetustena edasi Eesti Kultuurkapital. Alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning osa hasartmängumaksulaekumisest läheb Eesti Kultuurkapitali koosseisus tegutsevale kaheksale sihtkapitalile (kirjandus, helikunst, kujutav ja rakenduskunst, arhitektuur, valdkondade vahelised projektid, näitekunst, audiovisuaalne kunst, rahvakultuur, kehakultuur ja sport) toetuste jagamiseks. Hasartmängumaksu laekumisest rahastatakse lisaks sihtkapitalidele ka kultuuriehitisi ning kunstide ja rahvakultuuri valdkondade õppejõudude loometöö edendamist.

Joonis 26. Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve dünaamika, tuhat eurot

Valitsemisala eelarve

Erisus 2025. aastal kasutada oleva eelarve ja 2026. aastaks planeeritava eelarve vahel on selles, et 2025. aasta kasutada olevad vahendid sisaldavad lisaks 2025. a alguses kinnitatud eelarvele eelmisest aastast ülekantud jääke (40,2 mln eurot), Vabariigi Valitsuse reservist eraldatud vahendeid (4 mln eurot) ja kevadise lisaeeelarvega lisandunud vahendeid (10 mln eurot). 2026. aastasse ülekantud vahenditest 93% moodustab antavate toetuste jääk, mis põhiosas on kaetud võetud kohustustega (toetusotsused on tehtud), kuid toetuste kasutamine jääb 2026. aastasse, mis tähendab, et ka tekkepõhine kulu jääb 2026. aastasse.

Alates 2026. aastast ei kajastata seadusepildis enam amortisatsioonikulu.

Kui võrrelda 2025. a eelarvet (ilma 2024. a jääkide ja VV reservi vahenditeta) 2026. a planeeritava eelarvega, siis Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve suureneb 8,5% (2025. a

336 mln, 2026.a 364 mln). Sealhulgas piirmääraga vahendid suurenevad 9,34% (2025. a 263,5 mln, 2026.a 263,5 mln).

2025. aastal kärbiti Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarvet (piirmääraga vahendeid) 13,4 mln euro võrra. 2026. aastal lisandub täiendav kulude vähenemine 7,95 mln eurot.

Kultuuriministeeriumi haldusala sihtasutuste, hallatavate muuseumide ja avalik-õiguslike juriidiliste isikute tegevustoetuste kärbe oli 2025. aastal 4% ehk 5,3 mln eurot ja 2026. aastal see ei süvene. 2026. aastal vähendatakse täiendavalt toetusi ja kulusid, mis ei halva ühegi konkreetse asutuse, kellel on oluline või keskne roll kultuuripoliitika eesmärkide elluviimisel, tegevust või mõju füüsilistele isikutele on minimaalne (näiteks remondid ja kinnisvara parendused, IKT valdkonna arendusprojektid).

2026. aasta lisavahendid:

- Eesti Rahvusraamatukogu sisustuseks 16,6 mln eurot (2025. a 2,2 mln, 2026. a 8,92 mln, 2027. a 5,43 mln);
- Elujõulise Eesti kultuuri teadus- ja arendusprogrammi piloteerimiseks 1,7 mln eurot (2027. a 1,9 mln). Programmiga toetatakse kultuurivaldkonna alus- ja rakendusuuringute ning eksperimentaalarenduste läbiviimist;
- 0,95 mln eurot teadus- ja arenduskuludeks aastas (ka 2027. a 0,95 mln), sh teaduskohustusega muuseumide teadustöö ja loovuurimuse arendamiseks;
- Ehitismälestiste hooldamiseks, rekonstrueerimist ja taastamiseks täiendav 2 mln eurot aastas kuni aastani 2031;
- Rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste toetamise meetme mahu tõus 2 mln euro võrra (kokku 4 mln aastas);
- Team Estonia toetusmeetme mahu tõus 2 mln euro võrra (kokku 9,7 mln eurot aastas);
- Riigilt palka saavate kultuuri- ja spordiasutuste töötajate palgatõusuks ja treenerite tööjõukulude katmise toetusmeetme mahu tõusuks kokku 9,05 mln eurot.

Kultuuri ja spordi tulemusvaldkonna eelarvemahu suurenemist võrreldes 2025. aastaga mõjutab ka Eesti Kultuurkapitalile alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu laekumisest minev eraldis. Võrreldes 2025. aastaga prognoositakse 3,2 mln eurost ehk ca 7 %-list maksulaekumise tõusu.

Lisaks suurenevad väikeses mahus kulud välistoetuste ja riigiasutuste majandustegevuse tulude arvelt.

Valitsemisala administratiivne struktuur ja personali ülevaade

01.01.2026. aasta seisuga kuulub Kultuuriministeeriumi valitsemisalasse koos ministeeriumiga kaks valitsusasutust ja viis hallatavat asutust, lisaks neli avalik-õiguslikku juriidilist isikut ja 38 riigi asutatud sihtasutust.

Valitsemisala eelarve jaguneb ministeeriumi ja valitsusasutuste ning hallatavate asutuste vahel järgmiselt: Kultuuriministeerium 91,5%, Eesti Rahva Muuseum 3%, Muinsuskaitseamet 2,9% ja Eesti Rahvakultuuri Keskus 1,8%. Ülejäänud valitsemisala asutuste eelarved jäävad mahult alla 1%. Antavatest toetustest 48% moodustavad toetused riigi asutatud sihtasutustele ja avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele (muuseumid, etendusasutused, kontsertorganisatsioonid, Eesti Rahvusringhääling, Rahvusooper Estonia, Rahvusraamatukogu, Eesti Kultuurkapital, Eesti Filmi Instituut, Integratsiooni Sihtasutus, Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus, spordiorganisatsioonid)

Valitsemisala personali ülevaade

Kultuuriministeeriumis koos valitsusasutuste ja hallatavate asutustega töötab kokku 380 teenistujat (töötajad ja ametnikud kokku). Valitsemisala suurimaks asutuseks on Eesti Rahva Muuseum (127 teenistujat). 2024. ja 2025. aasta võrdluses vähenes teenistujate arv valitsemisalas kokku 5 võrra.

Kultuuriministeeriumi valitsemisala on samaväärse töö eest tasustamisel teiste valitsemisalade võrdluses enim maha jäänud - positsioon on mitmendat aastat järjest viimane ning langus on võrreldes eelneva aastaga 3 protsendipunkti (-5% pealt -8%le).

Asutuste liikide omavahelises võrdluses on suurimate mahajääjate hulgas Võru Instituut (-30%) ja Eesti Lastekirjanduse Keskus (-16%) - seda hoolimata sellest, et kummagi asutuse keskmine kogupalk on pisut tõusnud (vastavalt 2% ja +13%).

Üheks palgapositsiooni tugeva languse põhjuseks on tõsiasi, et kõrgharidusega kultuuritöötajate miinimumpalk tõusis 2023. aastal 1600 euron, kuid 2024. ja 2025. aastal seda ei tõstetud ning seetõttu on Kultuuriministeeriumi haldusala kõrgharidusega kultuuritöötajate palgad püsinud mitu aastat samal tasemel. Miinimummäära osakaal Eesti keskmisest brutopalgast oli 2024. a 81% ning alates 2020. aastast on see pidevalt vähenenud (2020. a oli see 90%).

Joonis 27. Kultuuriministeeriumi valitsemisala personali ülevaade

Personal (2025. a I poolaasta võrdluses 2024. a)

Asutus	Kultuuri-ministeerium	Muuseumid	Muinsuskaitseamet	Võru Instituut	Eesti Rahvakultuuri Keskus	Eesti Lastekirjanduse Keskus
Keskmine kogupalk	3299 € ↑2%	1801 € ↑2%	2355 € ↑1%	1506 € ↑2%	2192 € ↑12%	1918 € ↑13%
Töötajate arv 👤 – 10 inimest	91 ↓3 👤👤👤👤👤👤👤👤👤👤👤	136 ↓3 Eesti Rahva Muuseum 👤👤👤👤👤👤👤👤👤👤👤👤 Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakooli-muuseum 👤	71 ↑1 👤👤👤👤👤👤👤👤👤👤	32 ↓1 👤👤👤👤👤👤👤👤👤👤	34 ↑1 👤👤👤👤👤👤👤👤👤👤	17 0 👤👤
Asutused kokku:						
Keskmine kogupalk: 2242 € ↑2%						
Töötajate arv: 380 ↓5						

Eelpool toodud ülevaade käsitleb vaid ministeeriumi koos valitsusasutuste ja hallatavate asutustega, kuid ministeerium käsitleb ja kujundab poliitikat laiemas skoobis, kuhu on haaratud lisaks valitsusasutusele ja hallatavatele asutustele ka neli avalik-õiguslikku juriidilist isikut ja 38 riigi asutatud sihtasutust. Koos sihtasutuste ja avalik-õiguslike juriidiliste isikutega on kultuuri- ja spordiasutuste täistööajale taandatud ametikohtade arv ca 3600.

Laiem skoop jaguneb omakorda kultuuritöötajateks ja tugitöötajateks. Kultuuritöötaja töötab ametikohal, mis on kõrgharidusnõudega või kõrgema kutsekvalifikatsiooninõudega või spetsiifilisi erialaseid teadmisi nõudev koht, kus erialased teadmised ja kogemusliku pädevuse võib võrdsustada kõrghariduse või kõrgema kutsekvalifikatsiooniga. Tugitöödeks klassifitseeruvad näiteks asutuse üldjuhtimine, personalitöö, finantsteenindus, IT-tööd, õigusabi.

Kultuuriministeeriumi valitsemisala kultuuri- ja spordiasutuste palgafondi tõusuks eraldatakse 2026. aastal vahendeid ca 7,5 mln, mis lubab kultuuritöötaja miinimumpalka tõsta 7,5% ehk 120 eurot, mis tähendab, et miinimum tõuseb 1600 eurolt 1720 euroni.

Ülejäänud töötajate, keda miinimumpalka tõus ei puuduta (sh tugipersonal), palgafondiks eraldatakse keskmiselt 7% täiendavat palgaraha, mille osas saavad asutuse juhid teha täiendavaid palgatõusu otsuseid. Vastavalt valdkonnale jaotub see tervikuna lisanduv 7% asutuste vahel erinevalt.

Kultuuritöötajate ametikohti 2025. a alguse seisuga on ca 2440 ja tugitöötajaid ca 1180.

Kultuuritöötajate keskmine brutokuupalk 2024. aastal oli 2047 eurot. 2025. aastaks prognoositakse 2070 eurot ja peale täiendavate palgavahendite lisandumist aastaks 2026 on prognoosiks 2200 eurot.

Valitsemisala struktuurimuudatused 2025

2025. aastal on Kultuuriministeeriumi valitsemisalas toimunud järgmised muudatused: seni hallatava riigiasutustena tegutsenud Viljandi Muuseum tegevus lõpetati, asutati Sihtasutus Viljandi Muuseum.

Valitsemisala tegevuspõhise eelarve raamistik

Tabel 214. Kultuuriministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkonnad, valdkondlikud arengudokumendid ja programmid

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid	Programm
Kultuur ja sport	Kultuuri arengukava 2021-2030 Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030	Kultuuriprogramm
		Spordiprogramm
Sidus ühiskond	Sidusa Eesti arengukava 2030	Lõimumis-, sh kohanemisprogramm

Valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide info – tulemusvaldkonna ja programmide eesmärgid ja mõõdikud ning tulemusvaldkonna olukorra lühianalüüs – on esitatud riigi eelarvestrateegias. Valitsemisala tulemusvaldkondadega – „Kultuur ja sport“ ja „Sidus ühiskond“ – seotud programmdokumendid on kättesaadavad Kultuuriministeeriumi kodulehel.

3.12.1 Tulud

Kultuuriministeeriumi valitsemisala tulud moodustuvad peamiselt välisabi toetustest ning riigimuuseumide tasuliste teenuste müügist.

Tabel 215. Kultuuriministeeriumi tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
13.1	Tulud kokku	15 254	17 726	17 665	-62	0%
13.2	Saadud toetused	11 980	14 859	14 267	-592	-4%
13.3	Riigilõivud	9	46	25	-21	-46%
13.4	Tulu majandustegevusest	3 258	2 821	2 933	112	4%
13.5	Tulu põhivara ja varude müügist	0	0	440	440	100%

Saadud toetused

Saadud toetuste all kajastatakse vahendeid perioodi 2021-2027 struktuurivahendite loomemajanduse (2026.a 1,97 mln eurot, 2025.a 2,5 mln eurot) ja lõimumise ja kohanemise valdkonna (2026.a 7,11 mln eurot, 2025.a 6,94 mln eurot) tegevuste finantseerimiseks, Šveitsi-Eesti koostööprogrammi (2026.a 2,34 mln eurot, 2025.a 1,44 mln eurot) ja Varjupaiga-, rände- ja integratsioonifondi (2026.a 0,025 mln eurot, 2025.a 0,116 mln eurot) integratsioonitegevuste vahendeid, samuti perioodi 2021-2027 struktuurivahendite meetme "Digiriik" (2026.a 1,51 mln eurot, 2025.a 1,92 mln eurot) ja EL keskkonna- ja kliimaprogrammi LIFE (2026.a 0,442 mln eurot, 2025.a 0,422 mln eurot) vahendeid kultuuripärandi valdkonnas ja teisi väiksemaid välistoetusi. Saadud toetuste summad ei kajasta välistoetuste riiklikku kaasfinantseeringut.

Riigisiseseid toetusi summas 56 000 eurot on prognoosinud Eesti Rahva Muuseum (41 600 eurot Tartu Ülikoolilt projektile „Soome-ugri rahvad Venemaal: etnilisuse ja religioossuse vastasmõjude analüüs“) ja Eesti Lastekirjanduse Keskus (Tallinn linnalt illustratsioonitreinnaali korralduseks).

Riigilõivud

Riigilõivuna laekuvad Muinsuskaitseameti väljastatavate tegevuslubade eest saadavad tasud: pädevustunnistuse riigilõiv, otsinguvahendi ja kultuuriväärtuste väljaveo ja ekspordi riigilõivud.

Muinsuskaitseamet prognoosib 2026. aastal riigilõivude laekumises võrreldes 2025. aastaga vähenemist eelkõige pädevustunnistuste riigilõivude vähenemise tõttu. Muinsuskaitse valdkonnas tegutsemiseks peab ettevõtja olema sõlminud lepingu pädevustunnistust omava isikuga või ta peab füüsilisest isikust ettevõtjana ise omama pädevustunnistust. 2025. aastal pikendati suur hulk pädevustunnistusi, mille kehtivusaeg on viis aastat, mistõttu 2026. aastal pädevustunnistuste väljaandmiste arv väheneb.

Ühe pädevustunnistuse eest makstav riigilõiv on 50 eurot. 2026. aastal prognoositakse väljastada ca 190 tunnistust.

Otsinguvahendi loa riigilõiv on 50 eurot. 2026. aastal prognoositakse väljastada ca 300 luba.

Kultuuriväärtuste väljaveo ja ekspordi loa riigilõiv on 20 eurot. Aastas väljastatakse tavaliselt ca 10-20 luba.

Tulud majandustegevusest

Majandustegevusest teenivad tulu peamiselt riigiasutustena tegutsevad muuseumid piletimüügist, ürituste korraldamisest, raamatute ja muude muuseumikaupade müügist ning konverentsitasudest. Võrreldes 2025. aastaga suureneb valitsemisala majandustegevusest plaanitud tulu 4%. Kõige suurem majandustegevuse tulu on Eesti Rahva Muuseumil, kes prognoosib 2026. aastaks 2,5 mln eurot, kasv 2%. Lisaks suureneb prognoos Eesti

Lastekirjanduse Keskusel, kellele laekub Edgar Valteri pärandihoidjana alates 2025. aastast autoriõiguse tasu.

Tulud põhivara müügist

Eesti Lastekirjanduse Keskus prognoosib Edgar Valteri pärandina saadud kinnisvara müügitulu 0,44 mln eurot, mida kasutatakse pärandist tulenevalt Edgar Valteri Pöörismäe kodutalu investeeringuteks.

3.12.2 Kulud asutuste lõikes

Tabel 216. Kultuuriministeeriumi valitsemisala kulud asutuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
13.6	Kultuuriministeeriumi valitsemisala	-364 084	-288 097	-4 721	-17 935	-2 844	-50 487
13.7	Kultuuriministeerium	-334 083	-263 539	-3 247	-16 809	-1	-50 487
13.8	Muinsuskaitseamet	-10 037	-9 628	-127	-281	-2	0
13.9	Eesti Lastekirjanduse Keskus	-1 120	-941	-74	0	-105	0
13.10	Rahvakultuuri Keskus	-6 456	-5 644	-53	-703	-57	0
13.11	Võru Instituut	-1 220	-1 088	-53	-10	-69	0
13.12	Eesti Rahva Muuseum	-10 845	-7 018	-1 165	-120	-2 542	0
13.13	Palamuse O Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum	-322	-240	-2	-12	-69	0

Tabel 217. Kultuuriministeeriumi valitsemisala kulude dünaamika asutuste lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
13.6	Kultuuriministeeriumi valitsemisala	-375 246	-389 624	-364 084	25 540	-7%
	Tööjõukulud	-15 678	-15 296	-15 701	-406	3%
	Majandamiskulud	-13 598	-13 836	-12 428	1 408	-10%
	Sotsiaaltoetused	-875	-778	-590	188	-24%
	Muud toetused	-299 379	-310 142	-282 313	27 828	-9%
	Muud tegevuskulud	-44 201	-47 239	-50 487	-3 248	7%
13.101	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 515	-2 334	-2 564	-230	10%
13.7	Kultuuriministeerium	-342 425	-350 367	-334 083	16 283	-5%
	Sotsiaaltoetused	-718	-769	-563	206	-27%
	Muud toetused	-288 453	-290 383	-271 567	18 816	-6%
	Tööjõukulud	-5 542	-6 143	-6 100	44	-1%
	Majandamiskulud	-3 122	-5 032	-4 403	629	-12%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Muud tegevuskulud	-44 201	-47 239	-50 487	-3 248	7%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-389	-800	-963	-163	20%
13.8	Muinsuskaitseamet	-10 545	-19 342	-10 037	9 305	-48%
	Sotsiaaltoetused	-145	-5	-4	2	-34%
	Muud toetused	-6 484	-15 055	-6 451	8 603	-57%
	Tööjõukulud	-2 738	-2 587	-2 615	-27	1%
	Majandamiskulud	-1 014	-1 534	-818	716	-47%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-164	-161	-151	10	-6%
13.9	Eesti Lastekirjanduse Keskus	-1 040	-1 040	-1 120	-80	8%
	Sotsiaaltoetused	-11	-4	-24	-20	571%
	Tööjõukulud	-554	-537	-575	-38	7%
	Majandamiskulud	-414	-431	-446	-15	3%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-60	-67	-74	-7	11%
13.10	Rahvakultuuri Keskus	-6 022	-6 386	-6 456	-70	1%
	Muud toetused	-4 428	-4 704	-4 295	409	-9%
	Tööjõukulud	-1 090	-1 002	-1 297	-295	29%
	Majandamiskulud	-445	-626	-712	-85	14%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-60	-54	-153	-99	183%
13.11	Võru Instituut	-1 285	-1 191	-1 220	-28	2%
	Tööjõukulud	-889	-811	-870	-60	7%
	Majandamiskulud	-367	-333	-293	40	-12%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-28	-48	-56	-8	17%
13.12	Eesti Rahva Muuseum	-12 299	-10 819	-10 845	-26	0%
	Tööjõukulud	-4 011	-3 872	-4 006	-133	3%
	Majandamiskulud	-7 525	-5 756	-5 674	82	-1%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-747	-1 190	-1 165	25	-2%
13.13	Palamuse O Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum	-333	-302	-322	-20	7%
	Tööjõukulud	-216	-226	-239	-13	6%
	Majandamiskulud	-116	-75	-82	-7	10%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1	-2	-2	0	0%

Kultuuriministeerium

Kultuuriministeeriumi valitsemisalas on riigi kultuuri- ja muinsuskaitsetöö ning kultuurilise mitmekesisuse ja lõimumise korraldamine ning kunstide, spordi ja liikumisharrastuse edendamine, osalemine riigi meediatöö kavandamisel ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.

Eeltoodud ülesannete täitmiseks teeb ministeerium järgmist:

- töötab välja etenduskunste, muusika-, kirjanduse, kujutava kunsti, disaini-, arhitektuuri-, loomemajanduse, audiovisuaal- ja meedia-, muuseumide, raamatukogunduse, rahvakultuuri-, muinsuskaitse-, spordi- ja liikumisharrastuse ning lõimimise poliitika, sh töötab välja nende poliitikate elluviimiseks vajalikud arengukavad ja programmid ja õigusaktide eelnõud;
- kujundab ja kaitseb riiklikke seisukohti rahvusvaheliste ja Euroopa Liidu arengukavade ja õigusaktide väljatöötamisel, osaleb rahvusvahelises koostöös ning korraldab välissuhtlust.

Kultuuriministeeriumi koosseisus on 94 teenistusk kohta, millest on jooksvalt täidetud keskmiselt 97% (vakantsed on üksnes kohad, mille täitmiseks on käimas värbamine).

Kultuuriministeeriumi teenistujate keskmine kogupalk on 3299 eurot brutosummas (ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025). Võrreldes aastataguse perioodiga on muutus +2%, kuid üldiselt pole palku tõstetud, muutus tuleneb peamiselt tähtajalistest ja välisvahenditest rahastatavatest töökohtadest. Tähtajatute koosseisuliste teenistuskohade keskmine brutotöötasu on jäänud sisuliselt muutumatuks, mis tähendab, et tulumaksumäär tõusu arvestades on enamuse teenistujate netosissetulek vähenenud. KuM palgapositsioon ministeeriumide hulgas on alates 2023. aastast nõrgenenud, jäädes alla ministeeriumide mediaanile. Nõrgenenud palgapositsioon on suurendanud just kogenud ekspertide lahkumist ministeeriumist. Vabatahtlik voolavus moodustab KuM-is juba 75% koguvoolavusest.

Pärast 2023. aastat on Kultuuriministeeriumi keskmine palk tõusnud 2,68%, ministeeriumides keskmiselt tõus olnud 8,32% (ja kogu tööturul 15,4%).

Kultuuriministeeriumi kui üksikasutuse eelarve moodustab 91,3% kogu valitsemisala eelarve mahust. Kultuuriministeeriumi kui üksikasutuse eelarvemahust ca 96% moodustavad omakorda erinevat tüüpi toetused. 2025. a kasutada olevad vahendid sisaldavad lisaks 2025. a alguses kinnitatud eelarvele eelmisest aastast ülekantud jääke (28,3 mln eurot), Vabariigi Valitsuse reservist eraldatud vahendeid (4 mln eurot) ja kevadise lisaelarvega lisandunud vahendeid (10 mln eurot). 2024. a ülekantavad jäägid on enamuses (ca 95%) kaetud võetud kohustustega (toetuse andmise kohustus, sõlmitud lepingud teenuse sisse ostmiseks). Põhilise osa (ca 97%) piirmääraga vahendite jäägist moodustavad Kultuuriministeeriumi puhul antavad toetused. Toetusotsused on tehtud, kuid tekkepõhiselt pole 31.12.2024 seisuga toetuseid ära kasutatud.

Kui võrrelda 2025. a eelarvet (mitte kõiki kasutada olevaid vahendeid) 2026. a eelarvega, siis majandamiskulude eelarve suureneb 0,5 mln euro võrra, millest poole moodustab välisvahendite arvelt tehtavad kulud ja oluliselt suurenevad ka kulud Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile (160 000 eurot).

Muude tegevuskulude all kajastatakse Eesti Kultuurkapitalile alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu laekumisest minev eraldis. Võrreldes 2025. aastaga prognoositakse 3,2 mln eurost maksulaekumise tõusu.

Sotsiaaltoetustest ja muude toetustest on täpsem info toodud iga programmi tegevuse lõikes allpool.

Muinsuskaitseamet

Muinsuskaitseamet on Kultuuriministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mis teostab muinsuskaitse ja muuseumide valdkonnas täidesaatvat riigivõimu ja järelevalvet, kohaldab riiklikku sundi seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses ning viib läbi kultuuripärandi valdkonna arendustegevusi.

Eeltoodud ülesannete täitmiseks teeb amet järgmist:

- viib ellu kultuuripärandi valdkonna arendusprojekte;
- koordineerib muinsuskaitse ja muuseumide valdkonna rahvusvaheliste konventsioonide ja muude välislepingute siseriiklikku rakendamist;
- koordineerib muuseumide riiklikku kogumispoliitikat, annab suuniseid muuseumide kogumispõhimõtete kujundamiseks ning nõustab muuseumide tegevusega seotud küsimustes;
- nõustab mälestise ja muinsuskaitsealal asuva ehitise omanikku või valdajat;
- peab kultuurimälestiste registrit ja muuseumide andmekogu;
- viib läbi toetuste ja hüvitiste menetlemist.

Muinsuskaitseameti koosseisus on 80 teenistukohta, millest on jooksvalt täidetud keskmiselt 87%. Ametikohad on vakantsed töötajate voolavuse ja värbamisraskuste tõttu.

Teenistujate keskmine kogupalk on 2355 eurot brutosummas (ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025). Võrreldes aastataguse perioodiga on muutus +1%.

Palgataseme sisulise paigalseisu ajal on tekkinud spetsialistide äravool - 2025.a. vabatahtlik voolavus on tõusnud varasema aastaga võrreldes kaks korda – 4,8% pealt 9,5%-ni. See näitaja on üks suuremaid võrdluses teiste ametite ja inspeksioonidega (suuruselt 2.).

Muinsuskaitseameti eelarve moodustab 2,9% kogu valitsemisala eelarve mahust. 2025. a kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ülekantud jääke (11,08 mln eurot) ja kevadise lisaeeelarvega lisandunud vahendeid (86 000 eurot). Suurema osa jääkidest ehk 10,4 mln eurot moodustasid muud toetused: Vabariigi Valitsuse omandireformi reservfondist eraldatud vahendid (7,17 mln eurot) ja ehitismälestiste hooldamiseks, remontimiseks, konserveerimiseks, restaureerimiseks ja taastamiseks ja toetused kinnismälestiste omanikele (2,7 mln eurot). Suurte toetuste jääkide põhjuseks on asjaolu, et mälestistel võivad töid teha vaid vastavat pädevustunnistust omavad ettevõtted, keda on arvuliselt vähe. Tööde teostamist piirab hooajalisus (välitööde puhul mai-september). Eelpool tulenevast on toetuse saajatel olnud keeruline õigeaegselt töid teostada.

Kui võrrelda 2025. a eelarvet (mitte kõiki kasutada olevaid vahendeid) 2026. a eelarvega, siis tööjõukulud suurenevad tulenevalt palgatõusuks eraldatud vahenditest. Majandamiskulud

suurenevad 90 000 euro võrra tulenevalt Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile kavandatud vahendite kasvust ning kolmes välisprojektis osalemise kuludest. Antavad toetused suurenevad, sest mälestiste omanike toetuste ja hüvitiste toetusmeetme maht 2026. aastal suureneb. Kasv on seotud lisavahendite eraldamisega omandireformi reservfondist.

Eesti Lastekirjanduse Keskus

Eesti Lastekirjanduse Keskus tegutseb lastekirjanduse ainevaldkonnas kompetentsi- ja elamuskeskusena ning eriala- ja lasteraamatukoguna. Keskuse põhiülesanne on eesti lastekirjanduse arendamine, kogumine, säilitamine, uurimine ning vahendamine hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel.

Oma põhiülesande täitmiseks teeb keskus järgmist:

- kogub ja säilitab eestikeelseid ning Eestis ilmunud lasteraamatuid ja -ajakirju, maailma lastekirjanduse paremiku kuuluvaid teoseid originaalkeeltes, lastekirjanduse alaseid teatmeteoseid, monograafiaid ja ajakirju;
- kogub eesti illustraatorite originaalloomingut, tagab kultuuriväärtuslike teoste pikaajalise säilimise ning uurib algupärast lasteraamatukunsti;
- algatab üleriigilisi kirjandus- ja lugemisprojekte ning -programme;
- tutvustab eesti lastekirjandust välismaal, teeb koostööd välisriikide kirjastuste ja valdkondlike asutustega, korraldab illustratsiooninäitusi, osaleb rahvusvahelistel kirjandusüritustel ja raamatumessidel.

Eesti Lastekirjanduse Keskuse koosseisus on 17 teenistusk kohta, millest on täidetud 96%. Keskmine kogupalk on 1918 eurot brutosummas (ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025). Võrreldes aastataguse perioodiga on muutus +13%. Võrdluses teiste sama liiki asutustega on Eesti Lastekirjanduse Keskus hoolimata mõningasest kogupalga tõusust kõige suurimate mahajääjate hulgas, olles positsioonil -16% sama liiki asutuste mediaanist.

Eesti Lastekirjanduse Keskuse eelarve moodustab alla 1% kogu valitsemisala eelarve mahust. Kui võrrelda 2025. a eelarvet 2026. a eelarvega, siis tööjõukulud suurenevad tulenevalt palgatõusuks eraldatud vahenditest. Majandamiskulude suurenemist mõjutab tuleneb Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile kavandatud vahendite kasv. Sotsiaaltoetustena kajastatakse stipendiumi ja preemiakulu. Varasematel aastatel andis keskus välja kirjandusõpetaja preemiat (3500 eurot). Alates 2026. aastast hakkab keskus välja andma ka Edgar Valteri nimelist stipendiumi (20 000 eurot).

Eesti Rahvakultuuri Keskus

Eesti Rahvakultuuri Keskus tegutseb eesti rahvusliku identiteedi säilimise ning elujõulise rahvakultuuriruumi tagamise ja arengu nimel.

Oma põhiülesande täitmiseks teeb keskus järgmist:

- osaleb kultuuripoliitika kujundamise ja elluviimise protsessis maakondlikul, üleriigilisel ja rahvusvahelisel tasandil;
- aitab kaasa rahvakultuuri püsimisele ja arengule;
- väärtustab vaimset kultuuripärandit ja toetab selle elujõulisust;
- korraldab täienduskoolitusi rahvakultuuri ja vaimse kultuuripärandi valdkonnas.

Eesti Rahvakultuuri Keskuse koosseisus on 35 teenistusk kohta, millest on täidetud 96%.

Keskmine kogupalk on 2192 eurot brutosummas (ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025). Võrreldes aastataguse perioodiga on muutus +12%. Palgatõus on saanud võimalikuks üksnes Euroopa Sotsiaalfondist rahastatava tegevuse "Lõimumist edendavate kogukondlike tegevuste toetamine" elluviimiseks eraldatud lisaraha toel.

Eesti Rahvakultuuri Keskuse eelarve moodustab 1,8% kogu valitsemisala eelarve mahust. 2025. a kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ülekantud jääke (0,6 mln eurot). Kui võrrelda 2025. a eelarvet (mitte kõiki kasutada olevaid vahendeid) 2026. a eelarvega, siis tööjõukulud suurenevad tulenevalt palgatõusuks eraldatud vahenditest.

Rahvakultuuri Keskus viib Kultuuriministeeriumi partnerina ellu ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021-2027 struktuurivahenditest rahastatud lõimumisvaldkonna tegevusi kogukondadevaheliste kontaktide edendajana. Nende tegevuste eelarve 2026. aastal on 0,7 mln eurot, mistõttu suurenevad võrreldes 2025. aastaga nii majandamis- kui ka personalikulud. Personalikulude kasvu mõjutavad ka lisanduvad palgatõusuks eraldatud vahendid.

Võru Instituut

Instituudi tegevuse põhiülesanne on edendada teadus- ja arendustegevust Võrumaale eriomastes küsimustes.

Oma põhiülesande täitmiseks teeb instituut järgmist:

- parandab traditsioonilise elamisviisi väärtustamise kaudu kohalikku vaimset ja ainelist elukeskkonda;
- uurib kohaliku keele eripära ja normib selle avalikku kasutust, samuti avaldab sellealaseid publikatsioone;
- valmistab ette kohaliku kultuuri ja keele eripära arvestavaid uurimusi ning metoodilisi materjale, samuti õppekirjandust ning avaldab õppe- ja ilukirjandust;
- uurib ja aitab kaasa kohaliku vaimse ja ainelise rahvakultuuri säilimisele, sh korraldab ainelise osa kogumist ja säilitamist.

Võru Instituudi koosseisus on 41 teenistusk kohta, millest on täidetud 80%. Täitmata 4,5st töökohast 3,5 on aastaid täitmata muuhulgas töötasuvahendite puudumise tõttu.

Keskmine kogupalk on 1506 eurot brutosummas (ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025). Võrreldes aastataguse perioodiga on muutus +2%. Võrdluses teiste sama liikide asutustega on Võru Instituut kõige mahajäänum, olles positsioonil -30 % sama liiki asutuste mediaanist.

Võru Instituudi eelarve moodustab alla 1% kogu valitsemisala eelarve mahust. Kui võrrelda 2025. a eelarvet (mitte kõiki kasutada olevaid vahendeid) 2026. a eelarvega, siis olulisemaks muutuseks on tööjõukulude suurenemine tulenevalt palgatõusuks eraldatud vahenditest. 2025. a kasutada olev majandamiskulude eelarve sisaldab eelmisest aastast ülekantud jääki (10 000 eurot) ja ühekordset toetust remontideks. Eelarvete võrdluses jääb 2026. a majandamiskulude eelarve 2025. a tasemele.

Eesti Rahva Muuseum

Muuseumi põhiülesanne on eesti, soome-ugri ja põhjarahvaste, samuti Eestis elavate rahvusgruppide ja naaberrahvaste kultuuri kajastava materjali kogumine, säilitamine, uurimine ning vahendamine hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel.

Eesti Rahva Muuseumi koosseisus on 144 teenistusk kohta, millest on jooksvalt täidetud keskmiselt 88%. Keskmine kogupalk on 1844 eurot brutosummas (ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025). Võrreldes aastataguse perioodiga on muutus +3%. Kõigi valitsemisalade muuseumide ja teadus-arendusasutuste võrdluses on Kultuuriministeeriumi asutused kõige madalamal palgapositsioonil.

Eesti Rahva Muuseumi eelarve moodustab 3% kogu valitsemisala eelarve mahust. Kui võrrelda 2025. a personalikulude eelarvet 2026. a eelarvega, siis tööjõukulud suurenevad tulenevalt palgatõusuks eraldatud vahenditest. Majandamiskulude 2025. a kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ülekantud jääke (152 000 eurot) ja ühekordseid kulusid välistoetuse arvelt. Ilma jääkide ja ühekordsete välisprojektide kuludeta jäävad 2026. a majandamiskulud 2025. a tasemele.

Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum

Muuseumi põhiülesanne on 19. sajandi kihelkonnakooliajaloo ja Oskar Lutsu „Kevadega” seotud kultuuriväärtusliku materjali kogumine, säilitamine, uurimine ning vahendamine hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel.

Palamuse muuseumi koosseisus on 13 teenistusk kohta, millest on jooksvalt täidetud keskmiselt 87% (9 täidetud). Keskmine kogupalk on 1240 eurot brutosummas (ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025) ja võrreldes aastataguse perioodiga on muutus -2%. Kõigi valitsemisalade muuseumide ja teadus-arendusasutuste võrdluses on Kultuuriministeeriumi asutused kõige madalamal palgapositsioonil.

Palamuse muuseumi eelarve moodustab alla 1% kogu valitsemisala eelarve mahust. Kui võrrelda 2025. a eelarvet (mitte kõiki kasutada olevaid vahendeid) 2026. a eelarvega, siis olulisemaks muutuseks on tööjõukulude suurenemine tulenevalt palgatõusuks eraldatud

vahenditest. Majandamiskulud suurenevad ühekordselt õpirände projektiks "Kooliajalugu kui põlvkondi ühendav sild" toetuse arvelt tehtavate kulude võrra.

3.12.2 Kulud tegevuspõhises vaates

2026. aasta eelarvega tagatakse kultuuri- ja spordiorganisatsioonide ning kultuuri-, spordi- ja lõimumisvaldkondade jätkusuutlikkus ja kultuurielu mitmekesisus ning sidusam ühiskond.

Tabel 218. Kultuuriministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.14	Tulemusvaldkond: Sidus ühiskond	-14 058	-20 493	-17 222	3 271	-16%
13.15	Lõimumis-, sh kohanemisprogramm	-14 058	-20 493	-17 222	3 271	-16%
13.21	Tulemusvaldkond: Kultuur ja sport	-359 675	-366 768	-344 298	22 470	-6%
13.22	Kultuuriprogramm	-299 877	-314 679	-293 076	21 603	-7%
13.89	Spordiprogramm	-59 798	-52 089	-51 222	867	-2%

3.12.2.1 Tulemusvaldkond Sidus ühiskond

3.12.2.1.1 Lõimumis-, sh kohanemisprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti ühiskond on sidus ja stabiilne, kus eri keele- ja kultuuritaustaga inimesed kannavad Eesti identiteeti, osalevad aktiivselt ühiskonnaelus, jagavad demokraatlikke väärtusi ja ühist kultuuri-, info- ja suhtlusruumi ning tunnevad ühtekuuluvust. Loodud on võrdsed võimalused edukaks iseseisvaks toimetulekuks ja heaoluks kõigile Eestis elavatele inimestele.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Programmi koostamise ja elluviimise eest vastutab ning seiret koordineerib Kultuuriministeerium.

Tabel 219. Lõimumis-, sh kohanemisprogrammi eelarve programmi tegevuste ja eelarvelikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
13.15	Lõimumis-, sh kohanemisprogramm	-17 222	-5 183	0	-12 039	0	0
13.16	Lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamine ja rakendamine	-17 042	-5 003	0	-12 039	0	0
13.19	Rahvusaaslaste toetamine	-180	-180	0	0	0	0

Lõimumis-, sh kohanemisprogrammi elluviimisega toetatakse sidusust ühiskonnas, aidatakse kaasa ühtekuuluvustunde loomisele erinevate elanikkonnagruppide vahel Eesti ühiskonnas ning Eesti elanike teadlikkuse kasvule erinevatest kultuuridest ja keeltest. Tegevuste elluvijaks on suuremalt jaolt Integratsiooni Sihtasutus (edaspidi INSA), lisaks viivad tegevusi ellu ka Eesti Linnade ja Valdade Liit (edaspidi ELVL) ja Kultuuriministeerium ise.

Lõimumis-, sh kohanemisprogramm toetub „Sidusa Eesti arengukavale 2030“, mida viivad ellu Kultuuriministeerium, Siseministeerium ja Välisministeerium.

Programmi tegevuse kulude 2026. aasta eelarve maht on 17,22 mln eurot, millest välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga on 70% ja piirmääraga vahendid 30%. Programmi kuludest suurema osa ehk 91% (15,7 mln) moodustavad antavad toetused, tööjõu- ja majandamiskulude maht on 9% ehk 1,56 mln.

Rida 13.16 programmi tegevus: Lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagatud on lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamist ja rakendamist soodustav keskkond.

Tabel 220. Programmi tegevuse lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamine ja rakendamine 2026.a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Aktiivse eesti keele oskusega inimeste osakaal teistest rahvustest elanikest, (valdab vabalt või saab aru, räägib ja kirjutab), % Allikas: EIM	46,00% (2023)	50,00%
Eesti keele kasutus vabal ajal alates Integratsiooni Sihtasutuse eesti keele kursusel osalemisest, % Allikas: INSA	71,00% (2022)	77,00%
Romade (15-74-aastaste) hõive määr, % Allikas: Statistikaamet	17,40%	18,00%
Kesk-, kutse või kõrgharidusega 15aastaste ja vanemate romade osakaal, % Allikas: Statistikaamet	25,90%	27,00%
Muu emakeelega elanike osakaal avalikus sektoris (valitsussektor), % Allikas: Statistikaamet	22,60% (2023)	25,00%
Uussisserändajate hinnang ligipääsu kohta teenustele, millega neil on kogemus (väga hea ja pigem hea), % Allikas: EIM	87,00% (2023)	90,00%
Partnerite rahulolu INSA teenustega, % Allikas: INSA	80,00% (2021)	84,00%
ETV+ jälgitavus teisest rahvusest elanike hulgas, % Allikas: Kantar Emor	24,30% (2023)	24,00%
Raadio 4 jälgitavus teisest rahvusest elanike hulgas, % Allikas: Kantar Emor	20,10% (2023)	20,00%
rus.err.ee jälgitavus, arv Allikas: Gemius Eesti	169000 (2023)	180000
news.err.ee jälgitavus, arv Allikas: Gemius Eesti	38000 (2023)	50000
ETV+ olulisus muust rahvusest elanike seas, % Allikas: EIM	37,00% (2023)	45,00%
Raadio 4 olulisus muust rahvusest elanike seas, % Allikas: EIM	22,00% (2023)	30,00%

Mõõdikud näitavad kuivõrd on tagatud eri keele ja kultuuritaustaga inimestele võimalused aktiivseks osalemiseks Eesti ühiskonnaelus, toetatud rahvusvähemuskultuurid ning soodustatud kogukondadevaheline koostöö, loodud ühine kultuuri- ja infoväli.

Tabel 221. Programmi tegevuse lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.16	Lõimumis-, sh kohanemispoliitika kujundamine ja rakendamine	-13 884	-20 280	-17 042	3 238	-16%
13.17	Tööjõu- ja majandamiskulud	-979	-1 843	-1 560	283	-15%
13.18	Muud toetused	-12 905	-18 437	-15 482	2 956	-16%

Kultuuriministeeriumis toimub lõimumis-, sh kohanemispoliitika planeerimine, analüüs, koostööpartneritega koostöö korraldamine ning sisendi andmine valdkondlike poliitikate kujundamiseks lõimumise kontekstis ja vastava informatsiooni kogumine.

Peamiselt toimub poliitikakujundamine õigusaktide ja regulatsioonide koostamise ning kooskõlastamise käigus. Samuti on olulisel kohal koostöö olulisemate partneritega ja avaliku kaasamise korraldamine, sh iga-aastase lõimumisakadeemia (koostööseminar sidusministeeriumite esindajatega) korraldamine, kohalike foorumite korraldamine piirkondades, kus on suur osakaal teisest rahvusest inimestel.

Kultuuriministeerium koostöös rahvusvähemuste kultuurinõukoja ja Ida-Virumaa rahvuskultuuriühenduste ümarlauaga kujundab vähemusrahvuste kultuuriorganisatsioonidele suunatud poliitikat. Romade lõimumisküsimustega tegelemiseks ja teabe koordineerimiseks on Kultuuriministeeriumi juurde loodud romade lõimumise nõukoda.

Lisaks on Kultuuriministeerium Euroopa Komisjoni Euroopa integratsioonivõrgustiku liige, Euroopa Komisjoni riiklik roma kontaktpunkt ja esindab Eestit Euroopa Nõukogu romade ja rändlejate eksperdikomitees.

Valdkonna allasutus, Integratsiooni Sihtasutus (INSA) on Eesti lõimumispoliitika peamine rakendaja ja kompetentsikeskus. Enamik INSA väljakujunenud töösuundi – täiskasvanute keeleõpe, kodanikuõpe, tööturuvaldkonna tugiprojektid, rahvusvähemuste identiteedi toetamine, on osutunud integratsiooni monitooringute tulemusi arvestades lõimumisprotsesside toetamisel ja kujundamisel otstarbekaks.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 17,04 mln (2025. a 20,3 mln) eurot.

2026. aasta tegevuse eelarve suureneb võrreldes 2025. aasta kinnitatud eelarvega 0,7 mln eurot, peamiselt struktuurivahendite ja Šveitsi-Eesti koostööprogramm tegevuste rakendamisega. Erisus 2025. aastal kasutada oleva eelarve ja 2026. aastaks planeeritava eelarve vahel tuleneb 2024. aastast üle kantud vahenditest summas 3,9 mln eurot, mis tekkis rahvusvahelise kaitse saajate kohanemisprogrammi ja A1-taseme keeleõppe riigihanke edasilükkumise tõttu.

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Alates 2024. aastast viiakse ellu Šveitsi-Eesti koostööprogramm 2022–2029 tegevusi, millest Kultuuriministeeriumi rakendada on „Sotsiaalse kaasatuse suurendamine“ programmist (kogumahuga 22,7 mln eurot) 6,82 mln eurot (koos riikliku kaasfinantseeringuga). Kultuuriministeeriumi tegevused on suunatud kultuurilise ja keelelise lõimumise toetamiseks 2026. a toetuse maht on 2,74 mln (2025. a 1,69 mln) eurot.

Alates 2023. aastast lisandusid ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021-2027 struktuurivahendid lõimumise, sh kohanemise tegevuste toetamiseks. SF 2021-2027 vahendite kogumaht

lõimumise, sh kohanemise toetuseks on koos riikliku kaasfinantseeringuga 49,81 mln eurot. Toetuse maht 2026. aastal on 9,45 mln (2025 a. 9,92 mln) eurot.

Alates 2023. aastast lisandusid Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (AMIF) vahendid, millest Kultuuriministeerium viib ellu projekti „Teadlikkuse tõstmine lõimumisest, sh kohaliku meedia kaasamine ja võimestamine“ tegevusi. Kultuuriministeeriumi tegevused on suunatud kohalikes meediakanalites töötavate ajakirjanike koolitamiseks ja võimestamiseks avalikkuse teavitamiseks rände- ja lõimumisteemadel. Projekti kogueelarve on 0,6 mln eurot, 2026. aasta eelarve on 100 000 eurot.

Valdkonna kompetentsikeskuse INSA tegevustoetus on 2026. aastal 1,85 mln (2025. a 1,69 mln eurot) eurot. Toetus suureneb palgatõusuks juurde antud vahendite võrra.

Tegevustoetus valdkonna partneritele on 2026. aastal 124 200 eurot (2025. a 130 600 eurot).

Jätkatakse rahvusvähemuste kultuuriseltside ja nende katusorganisatsioonide ning vähemusrahvuste kultuuriomavalitsuste toetamist. Toetuste maht 2026. aastal on 0,66 mln (2025. a 0,66 mln) eurot.

Jätkatakse avatud taotlusvooriga, mis edendab lõimumist kultuuri- ja sporditegevuste kaudu mahus 0,1 mln (2025. a 0,1 mln) eurot.

Jätkatakse täiskasvanutele eesti keele õppe pakkumisega 1,67 mln (2025. a 1,67 mln) eurot.

Kompetentsikeskus INSA jätkab lõimumist toetavate tegevustega ((sh korraldatakse rahvusvaheline lõimumisvaldkonna konverents, antakse välja lõimumispreemiad - valdkonna tunnustusüritus, toetatakse Valga roma noorte tegevusi jm) 155 000 (2025. a 160 000) eurot.

Jätkatakse Fenno-Ugria Asutus MTÜ tegevuse toetamist 173 100 (2025. a 173 100) eurot.

Vähemusrahvuste kultuuriautonoomia toetamine 77 000 (2025. a 75 000) eurot.

Jätkub toetusmeede Ukraina sõjapõgenikest noorte toetamiseks ukraina keele ja kultuuri säilitamisel. Toetusmeetme maht on 0,1 mln (2025. a 0,1 mln) eurot.

Programmi tegevuste raames on planeeritud personalikulud summas 0,4 mln eurot, mis on seotud toetatavate tegevuste elluviimise ja projektide juhtimisega, ning majandamiskulud summas 1,1 mln (2025. a 1,5 mln eurot) eurot. Tööjõu- ja majandamiskuludest 94% moodustavad välisvahendite rakendamisega seotud haldus- ja administreerimiskulud.

Rida 13.19 programmi tegevus: Rahvuskaaslaste toetamine

Programmi tegevuse eesmärk: Välismaal elavad rahvuskaaslased on teadlikud eestluse säilimist toetavatest teenustest.

Tabel 222. Programmi tegevuse rahvuskaaslaste toetamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Tagasipöördujate teadlikkus avalikest teenustest, % Allikas: EIM	70,00% (2020)	72,00%

Tegevusega mõõdetakse, kuivõrd on välismaal elavad rahvuskaaslased teadlikud eestluse säilimist toetavatest teenustest.

Tabel 223. Programmi tegevuse rahvuskaaslaste toetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.19	Rahvuskaaslaste toetamine	-174	-213	-180	33	-15%
13.20	Muud toetused	-174	-213	-180	33	-15%

Välismaal elavaid rahvuskaaslasi on Eesti riik süstemaatiliselt toetanud rahvuskaaslaste programmide kaudu alates 2004. aastast. Üleilmne eestlus on „Sidusa Eesti arengukava 2030“ üks alaeesmärkidest. Ülemaailmse eestluse hoidmine ja arendamine on riigile prioriteetne küsimus, sest rahvuskaaslased ja Eesti sõbrad on üheaegselt eestluse hoidjad ja kandjad ning ka Eesti kultuurisaadikud kogu maailmas.

Diasporaapoliitika eesmärk on, et väljaspool Eestit asuv eestlaskond kannaks Eesti identiteeti ja osaleks Eesti ühiskonna- ja kultuurielus. Välismaal elavad Eestit toetavad ja väärtustavad inimesed aitavad kujundada Eesti positiivset kuvandit maailmas, tutvustada kultuuri, edendada majandust ning rahvusvahelisi suhteid. Eestisse tagasipöördumine on oodatud ja vajalikul määral toetatud.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 180 000 (2025. a 212 700) eurot.

2026. aasta tegevuse eelarve väheneb võrreldes 2025. aasta kinnitatud eelarvega 8 750 eurot seoses kulude kokkuhoiuga. Erisus 2025. aastal kasutada oleva eelarve ja 2026. aastaks planeeritava eelarve vahel on eelmisest aastast ülekantud jääk summas 24 000 eurot.

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Integratsiooni Sihtasutus jätkab nii info jagamise, nõustamise kui ka kogemuskohtumiste korraldamise kaudu Eestisse naasvate inimeste kohanemise toetamist ühiskonnas ning väliseesti noortele keele- ja meelelaagrite korraldamist. Teenuse planeeritud eelarve on 115 000 (2025. a 118 800) eurot.

Tagasipöördumistoetuste planeeritud eelarve on 65 000 (2025. a 70 000) eurot.

3.12.2.2 Tulemusvaldkond Kultuur ja sport

3.12.2.2.1 Kultuuriprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Kultuuripoliitika eesmärk on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ning luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ja mitmekesise kultuuriruumi arenguks ning kultuuris osalemiseks.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Programmi elluviimise peavastutaja on Kultuuriministeerium. Lisaks Muinsuskaitseamet (MKA), Eesti Lastekirjanduse Keskus (ELK), Eesti Rahvakultuuri Keskus (ERK), Võru Instituut, Eesti Rahva Muuseum (ERM), Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum. Samuti kajastuvad sihtasutused ja avalik-õiguslikud juriidilised isikud oma tegevuste ja finantsidega Kultuuriministeeriumi osutatavates tegevustes ja saavutatud tulemustes.

Tabel 224. Kultuuriprogrammi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantav
13.22	Kultuuriprogramm	-293 076	-236 445	-2 632	-5 078	-2 839	-46 083
13.23	Kirjanduspoliitika kujundamine ja rakendamine	-10 719	-7 121	-158	0	-105	-3 335
13.30	Etenduskunstide poliitika kujundamine ja rakendamine	-45 601	-41 583	-495	0	0	-3 523
13.36	Audiovisuaalpoliitika kujundamine ja rakendamine	-25 033	-20 635	-182	0	0	-4 216
13.42	Muusikapoliitika kujundamine ja rakendamine	-18 748	-13 594	-937	0	-1	-4 216
13.48	Kunstipoliitika kujundamine ja rakendamine	-11 527	-7 065	-434	0	0	-4 028
13.54	Arhitektuuri ja disaini poliitika kujundamine ning rakendamine	-3 250	-369	-426	0	0	-2 454
13.61	Meediapoliitika kujundamine ja rakendamine	-44 456	-44 456	0	0	0	0

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
13.63	Raamatukogupoliitika kujundamine ja rakendamine	-23 763	-23 763	0	0	0	0
13.65	Rahvakultuuripoliitika kujundamine ja rakendamine	-12 002	-7 314	0	-604	-55	-4 028
13.71	Muuseumi- ja muinsuskaitsepoliitika kujundamine, rakendamine	-54 263	-50 882	0	-704	-2 678	0
13.75	Kultuurivaldkonna digiteerimine	-1 427	-18	0	-1 409	0	0
13.78	Kultuurivaldkonna rahvusvahelistumise edendamine	-2 443	-2 383	0	-60	0	0
13.81	Loomemajanduspoliitika kujundamine ja rakendamine	-2 124	0	0	-2 124	0	0
13.83	Kultuuri valdkondade ülene arendamine	-37 722	-17 262	0	-178	0	-20 282

Kultuuriministeerium koos oma asutustega töötab eesti rahvusliku identiteedi säilimise ning elujõulise kultuuriruumi tagamise ja arengu nimel. Selle saavutamiseks tegeleb ministeerium Eesti rikkaliku kultuuri, pärandi, meedia ruumi ja kultuurilise mitmekesisuse arendamise, säilitamise väärtustamise, teadvustamise ja levitamisega nii Eestis kui ka välismaal ning toetab nii professionaalset tegevust kui ka huvitegevust loomevaldkonnas. Nimetatud tegevuste läbi panustab Kultuuriministeerium ka riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ vajalike muutuste elluviimisesse.

Eesti kultuuriruumi elujõulisuse tagamiseks on oluline loomevabaduse ja kultuuri kättesaadavuse kindlustamine. Mitmekülgse kultuurielu eelduseks on vaimse ja materiaalse kultuuripärandi säilitamine ja vahendamine, kultuuri kättesaadavuse ning loometingimuste tagamine. Eesti elanikud on Euroopas ühed aktiivsemad kultuuris osalejad.

Programmi 2026. aasta kulude eelarve maht on 293 mln eurot, millest välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga on 5,1 mln eurot ja piirmääraga vahendid 236 mln (81%). Programmi kuludest suurema osa ehk 75% (221 mln) moodustavad antavad toetused, majandamiskulude maht on 4% ehk 11 mln.

Rida 13.23 programmi tegevus: Kirjanduspoliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti elanike lugemisharjumus on stabiilne või suureneb ning eesti kirjandus on rahvusvaheliselt nähtav.

Tabel 225. Programmi tegevuse kirjanduspoliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Aastas ilmunud Eesti kirjanduse tõlgete arv Allikas: Eesti Kirjanduse Teabekeskus	72	85

Mõõdik näitab, mitu Eesti kirjanduse tõlget on aasta jooksul ilmunud. Mõõdik näitab eelkõige Eesti kirjanduse rahvusvahelist nähtavust, mõõdiku saavutamisse aitab kaasa nii Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevus kui ka vastavatel rahvusvahelistel messidel osalemine.

Tabel 226. Programmi tegevuse kirjanduspoliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.23	Kirjanduspoliitika kujundamine ja rakendamine	-10 345	-10 820	-10 719	101	-1%
13.24	Tööjõu- ja majandamiskulud	-968	-969	-1 022	-53	5%
13.25	Sotsiaaltoetused	-11	-11	-31	-21	196%
	Sh loovisikutele makstavad loometoetused	0	-7	-8	-1	11%
13.26	Muud toetused	-6 380	-6 645	-6 330	315	-5%
	Sh loovisikutele makstavad loometoetused	0	-135	-150	-15	11%
13.27	Muud kulud	-2 985	-3 195	-3 335	-140	4%
13.28	Sh hasartmängumaksust Eesti Kultuurkapitalile	-1 072	-1 143	-1 268	-124	11%
13.29	Sh aktsiisist Eesti Kultuurkapitalile	-1 912	-2 052	-2 068	-16	1%

Riik väärtustab kirjandust kui omakeelse kultuuriruumi ühte alustala. Selleks loob ja rakendab Kultuuriministeerium toetusmehhanisme, mis toetavad Eesti autorite uute teoste loomist, kirjanduse populariseerimist ja kättesaadavust.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 10,7 mln eurot (2025. aastal 10,8 mln).

Programmi tegevuse maht jääb põhiosas 2025. aasta tasemele. Antavate toetuste maht väheneb seoses Eesti Raamatu Aasta tegevuste lõppemisega. Tööjõukulud suurenevad Eesti Lastekirjanduse Keskusel ja Sihtasutusel Kultuurileht keskmiselt 7%.

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Autorihüvitusfond 1,65 mln eurot (2025. a 1,65 mln eurot). Autorihüvitusfond maksab hüvitist autoritele ja autoriõiguste omajatele avalikest raamatukogudest teoste laenutamise ja reprograafilise reprodutseerimise eest. Kuna raamatute hinnad on elukalliduse tõusu lainel väga kõrged ning raamatute ostmise on vähenenud (sellest siis ka autorite vähenenud sissetulek), siis kirjanduse kättesaadavus sõltub raamatukogudest ja nendes leiduvatest raamatutest.

Riigiasutusena tegutseva Eesti Lastekirjanduse Keskuse kulud mahus 1 mln eurot muutuvad võrreldes 2025. aastaga väikeses mahus. Tööjõukulud kasvavad keskmiselt 7%. Lugejate kasvatamiseks on vaja head (laste)kirjandust, laste ja noorte lugema innustamist nii kodus, lasteaias kui ka koolis. Seepärast on valdkonna kompetentsikeskuse (Eesti Lastekirjanduse Keskus) tegevus väga oluline, sest keskus kogub, säilitab ja vahendab eesti laste- ja noortekirjandust. Lastekirjanduse Keskus koos rahvaraamatukogudega korraldab laste lugema innustamiseks programmi "Lugemisisu", mis on käivitunud sadades raamatukogudes üle Eesti. Keskus korraldab erinevaid programme lugemisest ja raamatutest nii lastele kui ka lapsevanematele ja õpetajatele ning raamatukoguhoidjatele, keskus jagab soovitusi ja nõkse kuidas lugeja oma õige raamatu üles leiab. Eesti Lastekirjanduse Keskuse kaudu toetatakse tegevusi, mis aitavad kaasa lastekirjanduse ning lasteraamatute illustratsioonide ekspordipotentsiaalile.

Sihtasutus Kultuurileht 3,7 mln eurot (2025. a 3,5 mln eurot). Kultuurilehe toetus kasvab palgatõusuks eraldatud vahendite tõttu. Sihtasutus annab välja Eesti tähtsamaid kultuuriajakirju ja -ajalehti: Akadeemia, Keel ja Kirjandus, Kunst.ee, Looming, Loomingu Raamatukogu, Muusika, Sirp, Teater.Muusika.Kino, Täheke, Vikerkaar, Õpetajate Leht, Värsked Rõhk, Hea Laps, võrukeelne Uma Leht ja Müürileht. Kultuurilehe tegevus tugevdab eesti kultuuri järjepidevust soodustades kultuurilist loovust, eneserefleksiooni, mõttevahetust, süvenemist, arvamuste, stiilide ja loomelaadide paljusust. SA Kultuurileht väljaanded on professionaalselt kõrgel tasemel kultuurinähtuste kirjeldajad, tõlgendajad ja hindajad.

Eesti kirjanduse rahvusvahelise nähtavuse tagamisel on väga tähtis roll MTÜ-l Eesti Kirjanduse Teabekeskus (ELIC). Eesti kirjanduse rahvusvahelistumise parendamiseks toetatakse MTÜ Eesti Kirjanduse Teabekeskuse tegevust 0,23 mln euroga (2025. a 0,23 mln). Teabekeskus on valdkondlik info- ja kompetentsikeskus, kes arendab Eesti professionaalse pkirjanduse rahvusvahelist suhtlust ja võrgustamist. Riik peab oluliseks teabekeskuse tegevust Eesti kirjanduse tutvustamisel maailmas, Eesti kirjanduse atraktiivse maine kujundamisel rahvusvahelisel kultuuriväljal, eesti kirjanduse tõlkijate koolitamisel ning tõlgete, autorite ja tõlkijate andmebaasi loomisest ja arendamisel. Keskus loob ja leiab võimalusi Eesti autorite teoste tõlkimiseks võõrkeeltesse koostöös tõlkijate ja väliskirjastustega.

Eesti Kirjanike Liit maksab kirjanikupalka avaliku konkursiga valitud professionaalidele. 2026. aastal saab riiklikku palka 15 kirjanikku. Toetusmeetme maht on 455 669 eurot. Toetusmeetme maht kasvab tulenevalt kõrgharidusega kultuuri töötaja miinimumtasu tõusust 7,5%.

Palgasaajad valib välja loomeliit koos valdkondlike esindusorganisatsioonidega. Kirjanikupalk annab pikema aja jooksul (3 aastat) tippvormis kirjanikule võimaluse keskenduda loomingule ja tagab talle sotsiaalsed garantiid ning suurema stabiilsuse. Valdkonnas, kus on suur vabakutseliste arv, annab palk vähemalt osale kirjanikest ja tõlkijates – uue loomingu loojatest, mingiks kindlaks perioodiks kindlustunde tuleviku suhtes.

Eesti osalemiseks rahvusvahelistel raamatumessidel Londonis, Bolognas, Frankfurdis ja Helsingis on Eesti Kirjastuste Liidule planeeritud 0,18 mln eurot. Tänu Eesti Kirjanduse Teabekeskuse, Lastekirjanduse Keskuse ja Eesti Kirjastuste Liidu suurele tööle on Eesti kirjandus nähtav ja palju tõlgitud. ELIC’u andmetel tõlgiti näiteks 2023. aastal 105 kirjandusteost 25 keelde.

Loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamiseks ette nähtud arvestuslikud vahendid 0,16 mln eurot.

Riik toetab kirjandust ja kirjastamist ka Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali kaudu alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu laekumisest. Prognoositav arvestuslik maht on 3,34 mln eurot.

Rida 13.30 programmi tegevus: Etenduskunstide poliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Etenduskunstide valdkond on kunstiliselt mitmekesine ja elanikkonnale kättesaadav.

Tabel 227. Programmi tegevuse etenduskunstide poliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Algupärandite osakaal uuslavastustest, % Allikas: Eesti Teatri Agentuur	42,00%	45,00%
Laste- ja noortelavastuste osakaal uuslavastustest, % Allikas: Eesti Teatri Agentuur	23,00%	20,00%
Tantsulavastuste osakaal uuslavastustest, % Allikas: Eesti Teatri Agentuur	14,70%	15,00%

Mõõdikud näitavad etenduskunstide poliitikas oluliste alaeesmärkide – algupärandite osakaal, laste- ja noortelavastuste osakaal uuslavastustest ning tantsulavastuste osakaal uuslavastustest – tänast seisust ning edasiste aastate eesmärktasemeid.

Tabel 228. Programmi tegevuse etenduskunstide poliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.30	Etenduskunstide poliitika kujundamine ja rakendamine	-48 214	-49 957	-45 601	4 356	-9%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.31	Sotsiaaltoetused	0	-22	-25	-2	11%
	Sh loovisikutele makstavad loometoetused	0	-22	-25	-2	11%
13.32	Muud toetused	-45 056	-46 553	-42 053	4 500	-10%
	Sh loovisikutele makstavad loometoetused	0	-423	-470	-47	11%
13.33	Muud kulud	-3 158	-3 382	-3 523	-141	4%
13.34	Sh hasartmängumaksust Eesti Kultuurkapitalile	-1 072	-1 143	-1 268	-124	11%
13.35	Sh aktsiisist Eesti Kultuurkapitalile	-2 086	-2 239	-2 256	-17	1%

Etenduskunstide poliitika eesmärgiks on toetada valdkonna mitmekesisust ja etenduskunstide kättesaadavust üle Eesti, sh läbi vastava rahastamissüsteemi. Kultuuriministeerium toetab teatritegevust teatri omandivormist olenemata, st toetatakse nii riigi osalusega sihtasutusi kui ka era- ja munitsipaalteadus- ja kultuuri- ja etenduskunstide kättesaadavust üle Eesti, sh läbi vastava rahastamissüsteemi. Kultuuriministeerium toetab teatritegevust teatri omandivormist olenemata, st toetatakse nii riigi osalusega sihtasutusi kui ka era- ja munitsipaalteadus- ja kultuuri- ja etenduskunstide kättesaadavust üle Eesti, sh läbi vastava rahastamissüsteemi.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 45,6 mln eurot (2025. aastal 50 mln). 2025. aastal kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ületoodud jääke ja 2025. aasta lisaeelarvet. Kui võrrelda 2026. aasta eelarvet 2025. aasta kinnitatud eelarvega, ilma eelmisest aastast ülekantud jääkideta (0,23 mln eurot) ja 2025.a. lisaeelarve vahenditeta (5,9 mln eurot CO2 vahendid), siis suurenemine on 1,77 mln eurot (sealhulgas piirmääraga vahendite osas 1,58 mln eurot, arvestuslike kulude (loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamine) osas 0,05 mln eurot ja edasiantavate maksude (alkoholi- ja tubakaaktsiis ning hasartmängumaksu laekumine) osas 0,14 mln eurot).

Piirmääraga vahendite kasv sisaldab riigi sihtasutuste ja Rahvusooper Estonia palgafondi kasvu keskmiselt 7% (2,37 mln eurot).

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Riigi osalusega sihtasutustena tegutsevate etendus- ja teatrasutuste tegevustoetuste taotlusvooru maht, mille suhtes teeb otsuse vastav komisjon, on 2026. aastaks 25,3 mln eurot (2025. a 24 mln). Rahvusooper Estoniale 2026. aastal planeeritud toetussumma on 11,6 mln eurot (2025. a 10,8 mln). (vt lisa 3). Nii riigi sihtasutustena tegutsevate etendus- ja teatrasutuste tegevustoetuste mahu muutus kui ka Rahvusooper Estonia toetussumma muutus tuleneb palgafondi kasvust ja Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile eraldatavate vahendite suurenemisest.

Munitsipaal- ja eraetendus- ja teatrasutuste tegevustoetuste taotlusvooru kogumaht on 4,14 mln eurot (2025. a 4,14 mln).

Eesti Teatri Agentuur SA tegevustoetus 0,16 mln eurot (2025. a 0,16 mln). Toetuse abil ostab sihtasutus teiste tegevuste seas autoriloomingut ja tegeleb rahvusvahelistumisega, jätkuvalt on oluline fookus Eesti näitekirjanduse arendamisel ning teatristatistika kogumine.

Alates 2026. aastast lõpeb rahvusvaheliste etenduskunstide festivalide taotlusvoor (2025 vooru maht 0,3 mln eurot) ja Draama festivali toetus (17 000 eurot). Eesti teatrifestivalide toetamist jätkab Eesti Kultuurkapital.

Loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamiseks ette nähtud arvestuslikud vahendid 0,49 mln eurot.

Riik toetab etenduskunstide projekte ka läbi Kultuurkapitali näitekunsti sihtkapitali alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu laekumisest. Prognoositav arvestuslik eelarvemaht on 3,5 mln eurot.

Rida 13.36 programmi tegevus: Audiovisuaalpoliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Filmivaldkond on kunstiliselt mitmekesine ja Eesti film on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline.

Tabel 229. Programmi tegevuse audiovisuaalpoliitika kujundamine ja rakendamine 2026.a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Aastas esilinastunud Eesti Filmi Instituudi toetatud täispikkade filmide arv (mängu-, dokumentaal- ja animafilmid) Allikas: Eesti Filmi Instituut	19	17
Rahvusvahelises kinolevis näidatud Eesti filmide arv Allikas: Eesti Filmi Instituut	n/a*	22
Laste ja noorte osakaal kinokülastustest, % Allikas: Kultuuriministeerium	39,80	40,00

Mõõdikute näitajad toovad välja audiovisuaalpoliitika alaeesmärkidena seiratud olulisimad tulemusnäitajad – EFI toetatud ja esilinastumisele jõudnud täispikkade filmide arvu ning laste- ja noorte külastuste osakaalu kinokülastustest. Täiendavalt on vajalik leida nii meetodiline kui ka tehniline lahendus mõõtmaks rahvusvahelises kinolevis näidatavate Eesti filmide arvu. Rahvusvahelises kinolevis näidatud Eesti filmide arvu mõõdiku puhul tehakse esimene mõõtmine 2025. aastal.

Tabel 230. Programmi tegevuse audiovisuaalpoliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.36	Audiovisuaalpoliitika kujundamine ja rakendamine	-18 341	-25 602	-25 033	570	-2%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.37	Sotsiaaltoetused	0	-8	-9	-1	11%
	Sh loovisikutele makstavad loometoetused	0	-8	-9	-1	11%
13.38	Muud toetused	-14 566	-21 553	-20 807	746	-3%
	Sh loovisikutele makstavad loometoetused	0	-155	-173	-17	11%
13.39	Muud kulud	-3 774	-4 041	-4 216	-175	4%
13.40	Sh hasartmängumaksust Eesti Kultuurkapitalile	-1 340	-1 429	-1 585	-155	11%
13.41	Sh aktsiisist Eesti Kultuurkapitalile	-2 434	-2 612	-2 631	-20	1%

Riik loob eelduseid professionaalse filmitootmise järjepidevuse püsimiseks. Toetatakse mängu-, anima- ja dokumentaalfilmide arendamist, tootmist, levitamist, turundamist, vähemuskastootmist ning väärtfilmide levikut.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 25 mln eurot (2025. a 25,6 mln).

Erisus 2025. aastal kasutada olevate vahendite ja 2026. aastaks planeeritava eelarve vahel on eelmisest aastast ülekantud jääkides (4,76 mln eurot) ning VV reservist eraldatud vahendites (0,07 mln eurot). 2025. aastasse tõsteti filmide tootmise toetuse jääk. Lisaks tõstetakse 2025. aastast 2026. aastasse 4 mln eurot Film Estonia toetusmeetmeteks, mis on rahvusvahelistele tootjatele mõeldud investeeringute sissemeelitamise meede, mille kulude jaotus aastate vahel sõltub projektide pikast ettevalmistusprotsessist. Rahvusvaheliste projektide rahastus tuleb sageli mitmest riigist, erinevate ajakavadega ja ühe partneri hilinemisel nihkub kogu tootmiskava.

Piirmääraga vahendite kasv summas 4,06 mln eurot sisaldab 2025. aastast 2026. aastasse tõstetud 4 mln eurot Film Estonia toetusmeedet ning palgatõusuks eraldatud vahendeid.

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Kõiki olulisemaid filmivaldkonna tegevusi kattev riiklik organisatsioon on Sihtasutus Eesti Filmi Instituut (EFI), kes toetab mängu-, anima- ja dokumentaalfilmide arendamist, tootmist ja turundamist. EFI tegevustoetus 2026. aastal on 1,29 mln eurot (2025.a 1,24 mln eurot). Tegevustoetuse maht tõuseb tulenevalt palgatõusuks eraldatud vahenditest.

Filmivaldkonna arengu tagamiseks ja rahvusvahelise positsiooni säilitamiseks jääb 2026. a filmitootmise toetuste eelarve 2025. aastaga samale tasemele ja on 7,5 mln eurot.

Filmivaldkonna teenuste ekspordi säilitamiseks jääb väliskapitalil Eestis toodetavate filmide toetusmehhanismi Film Estonia maht samaks 2025. aasta algul kinnitatud eelarvega 6 mln eurot, lisandub 2025. aastast 2026. aastasse tõstetud 4 mln eurot, kokku 10 mln eurot.

Väärtfilmikino kättesaadavuse tagamiseks toetatakse kino Artist (Tallinnfilm OÜ) 315 709 euroga (2025. a 302 366). Tegevustoetuse maht tõuseb tulenevalt palgatõusuks eraldatud vahenditest.

Väärtfilmi levikule aitab kaasa ka EFI kaudu rakendatav avatud taotlusvoor väärtfilmikinode toetamiseks mahus 175 750 eurot (2025. a 175 750). Väärtfilmikinode toovad publikuni Euroopa ja maailma mitmekesise filmiparemi, mis võivad olla tavarepertuaarist keerulisema sisuga ning ei pruugi seetõttu kommertsikinos ekraanile pääseda.

Jätkub Põhjamaade ainsa A-kategooria filmifestivali PÖFF toetamine 1,3 mln euroga (2025. a 1,3 mln).

Loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamiseks ette nähtud arvestuslikud vahendid 0,18 mln eurot (2025.a 0,16 mln).

Riik toetab filmivaldkonda ka Kultuurkapitali audiovisuaalse sihtkapitali kaudu alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu laekumisest. Prognoositav arvestuslik eelarvemaht on 4,2 mln eurot.

Rida 13.42 programmi tegevus: Muusikapoliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Muusika valdkond on kunstiliselt mitmekesine ja elanikkonnale kättesaadav.

Tabel 231. Programmi tegevuse muusikapoliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti professionaalsete heliloojate uudisteoste esiettekannete arv Allikas: Eesti Muusika Infokeskus	204	170

Kuna muusikavaldkonnas on oluline loovisikute muusikaline aktiivsus, siis seiratakse mõõdikuga Eesti professionaalsete heliloojate uudisteoste esiettekannete arvu.

Tabel 232. Programmi tegevuse muusikapoliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.42	Muusikapoliitika kujundamine ja rakendamine	-18 689	-19 340	-18 748	592	-3%
13.43	Sotsiaaltoetused	-6	-43	-48	-5	11%
	Sh loovisikutele makstavad loometoetused	0	-42	-47	-5	11%
13.44	Muud toetused	-14 909	-15 256	-14 484	771	-5%
	Sh loovisikutele makstavad loometoetused	0	-801	-890	-89	11%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.45	Muud kulud	-3 774	-4 041	-4 216	-175	4%
13.46	Sh hasartmängumaksust Eesti Kultuurkapitalile	-1 340	-1 429	-1 585	-155	11%
13.47	Sh aktsiisist Eesti Kultuurkapitalile	-2 434	-2 612	-2 631	-20	1%

Kultuuriministeerium toetab muusikavaldkonnas erinevaid organisatsioone, kollektiive ja heliloojaid ning valdkonna rahvusvahelistumist.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 18,7 mln eurot (2025. a 19,3 mln). 2025. aastal kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ületoodud jääke (0,33 mln eurot) ja VV reservist eraldatud vahendeid (0,19 mln eurot).

Ilma eelmisest aastast ülekantud jääkideta ning VV reservist eraldatud vahenditeta väheneb 2026. aastal piirmääraga vahendite maht 0,34 mln eurot ning suureneb arvestuslike kulude ja edasiantavate maksude maht. Tulenevalt kulude üldisest kokkuhoiust lõpeb alates 2026. aastast muusikafestivalide ja suursündmuste taotlusvoor (2025 voo maht 0,5 mln eurot) ning väheneb muusikaorganisatsioonide tegevustoetus, suureneb riigi sihtasutuste palgafond keskmiselt 7%.

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Eesti muusikavaldkonnas tegutseb kolm riigi asutatud kontserdiorganisatsiooni: SA Eesti Kontsert, SA Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, SA Eesti Filharmoonia Kammerkoor, kelle tegevustoetuste suuruse otsustab vastav komisjon. Kolme kontsertorganisatsiooni 2026. aastaks planeeritud tegevustotuste maht kokku on 11 mln eurot (2025. a 10,5 mln). Tegevustoetuste maht kokku tõuseb tulenevalt palgatõusuks eraldatud vahenditest.

Olulisteks muusikakollektiivideks kohalike omavalitsuste tasandil on Tallinna Kammerorkester (2026. a toetus 55 200 eurot), Pärnu Linnaorkester (2026. a toetus 27 600 eurot) ja Narva Linna Sümfooniaorkester (2026. a toetus 27 600 eurot).

Läbi kahe avatud taotlusvooru panustab Kultuuriministeerium eraõiguslike kontserdikorraldajate, kollektiivide ja heliloojate võimalustesse arendada helikunsti, interpretatsioonikunsti ning uue heliloomingu teket ja noodimaterjali kättesaadavust.

- “Helilooming ja muusikaalased väljaanded” – taotlusvooru maht 204 250 eurot;
- “Muusikakollektiivid ja kontserdikorraldajad” – taotlusvooru maht 444 600 eurot.

Alates 2026. aastast lõpeb taotlusvoor “Muusikafestivalid ja suursündmused” (0,5 mln eurot), muusikafestivalide toetamist jätkab Eesti Kultuurkapital.

Muusika arenduskeskustest ja partnerorganisatsioonidest toetatakse Music Estonia MTÜ-d 96 600 euroga, Eesti Muusika Infokeskus MTÜ-d 110 400 euroga, Muusikanõukogu MTÜ-d 67 600 euroga, Rahvusvahelise Arvo Pärdi keskust 0,47 mln euroga, SA-d Eesti Festivaliorkester 0,4 mln euroga, MTÜ-d Eesti Gregoriaani Ühing 142 500 euroga ja Eesti Pillifond SA-d 27 600 euroga. 2026. aastal toetused vähenevad keskmiselt 3 protsenti võrreldes 2025. aastaga tulenevalt üldiselt kokkuhoiust.

Tulenevalt üldisest kulude kokkuhoiust ja muusikafestivalide rahastamise suunamisest Eesti Kultuurkapitali, lõpeb alates 2026. aastast toetus MTÜ-le Muusikanädal (Tallinn Music Week) ja MTÜ-le Pärnu Muusikafestival.

Eesti muusikapärandi säilimise eesmärgil toetatakse Eesti Pärimusmuusika Keskust 454 515 euroga (2025. a 454 515).

Loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamiseks ette nähtud arvestuslikud vahendid on 0,94 mln eurot.

Riik toetab muusikavaldkonna projekte ka läbi Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu laekumisest. Prognoositav arvestuslik eelarvemaht on 4,22 mln eurot.

Rida 13.48 programmi tegevus: Kunstipoliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Kunstielu on mitmekesine ja elanikkonnale kättesaadav.

Tabel 233. Programmi tegevuse kunstipoliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
SA Kunstihoone Eestis ja välismaal toimunud näituste arv Allikas: SA Kunstihoone	10	6
SA Kunstihoone Eestis ja välismaal toimunud näituste külastajate arv Allikas: SA Kunstihoone	18364	20000
Lepingulised residentuurikohad Eesti kunstnikele välismaal Allikas: Kultuuriministeerium	3	3

Mõõdikutes on väljatoodud olulised kunstipoliitika tulemusi väljendavaid näitajad. Rahvusvahelistumine on olnud Eesti kultuuripoliitika keskseid prioriteete läbi aastakümnete. Kunstielu piirkondliku ja rahvusvahelise konkurentsivõime säilitamiseks on oluline tähelepanu kunstnike mobiilsusele, sh residentuurivõimalustele Eestis ja väljaspool. SA Kunstihoone näitajaid, kui riigi poolt asutatud kunstivaldkonna sihtasutuse näitajad, seiratakse oluliste tulemusnäitajatena.

Tabel 234. Programmi tegevuse kunstipoliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.48	Kunstipoliitika kujundamine ja rakendamine	-6 320	-11 345	-11 527	-182	2%
13.49	Sotsiaaltoetused	-21	-20	-22	-2	11%
	Sh loovisikutele makstavad loometoetused	0	-20	-22	-2	11%
13.50	Muud toetused	-2 699	-7 471	-7 478	-6	0%
	Sh loovisikutele makstavad loometoetused	0	-371	-413	-41	11%
13.51	Muud kulud	-3 600	-3 854	-4 028	-174	5%
13.52	Sh hasartmängumaksust Eesti Kultuurkapitalile	-1 340	-1 429	-1 585	-155	11%
13.53	Sh aktsiisist Eesti Kultuurkapitalile	-2 260	-2 425	-2 443	-18	1%

Kunsti valdkonna riigipoolse rahastuse eesmärk on tagada võimalusi kunsti loomiseks ja publikuni toomiseks, muuta Eesti kunst nähtavaks meil ja maailmas ning toetada valdkonna rahvusvahelistumist. Kultuuriministeeriumi eelarve kaudu rahastatakse eelkõige valdkonna loometööd, näitustegevust, rahvusvahelistumise tugitegevusi ja kunsti uurimist.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 11,5 mln eurot (2025. a 11,3 mln).

Programmi tegevuse mahtu mõjutab SA-le Kunstihoone määratud investeeringutoetuse vähenemine võrreldes 2025. aastaga 0,1 mln eurot (2026.a 4,9 mln), palgafondi kasv (0,07 mln eurot), arvestuslike kulude (loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamine) kasv 0,04 mln eurot ning edasiantavate maksude (alkoholi- ja tubakaaktsiis ning hasartmängumaksu laekumine) kasv 0,17 mln eurot.

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Kultuuriministeerium toetab tegevustoetustega kolme näitusasutust:

- Riigi osalusega Sihtasutus Kunstihoone – 2026. a tegevustoetus 722 378 eurot (2025. a 696 283) (vt lisa 3). Tegevustoetuse maht tõuseb tulenevalt palgatõusuks eraldatud vahenditest;
- MTÜ Eesti Kunstnike Liit - nelja galerii 2025. a tegevustoetus 30 000 eurot (2025. a 30 000);
- Eesti Kaasaegse Kunsti Muuseum – 2025. a tegevustoetus 180 000 eurot (2025. a 180 000).

Eestis tegutseb üle 90 näituseasutuse 20 eri paigas, Kultuuriministeeriumi tegevustoetus kesksetele näitusekorraldajatele tagab valdkonnas stabiilsust ja rahvusvahelise programmi loomise võimekust, suurem koormus asutuste rahastamisel on Eesti Kultuurikapitalil.

Kunstihoone renoveerimiseks on SA-le Kunstihoone kavandatud 2026. aastal investeeringutoetus 4,9 mln eurot (investeeringutoetuse kogumaht 2021-2026 on 12,64 mln eurot).

Kunstivaldkonna rahvusvahelistumises on keskne tegevus rahvuspaviljoni korraldamine Veneetsia kunstibiennaalil. Biennaalil osalemist korraldab SA Kaasaegse Kunsti Eesti Keskus, kes saab selleks läbi Kultuuriministeeriumi eelarve toetust 0,2 mln eurot aastas (2025. a 0,2 mln).

Rahvusvahelisi suhteid, sealhulgas residentuuri- ja näitusekoostööd, arendavad ning tugitegevusi pakuvad valdkondlikud info- ja arenduskeskused:

- SA Kaasaegse Kunsti Eesti Keskus – 2026. a tegevustoetus 181 735 000 eurot (2025. a 181 735 eurot);
- Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskus MTÜ - 2026. a tegevustoetus 143 450 eurot (2025. a 143 450 eurot).

Läbi Eesti Kunstiakadeemia SA jätkub ainsa riigi poolt toetatud loomemajana Narva kunstiresidentuuri toetamine 75 000 euroga (2025. a 75 000 eurot). Narva residentuuril on kasvav roll rahvusvaheliste loovisikute toel Eesti lugude jutustamisel maailmas ning kultuuri kaudu lõimumise toetamisel piirilinnas.

Olulise loometöö toetamise meetmena jätkub ka kunstnikupalga maksmine. 2026. aastal saab loomepalka 20 kunstnikku. Toetusmeetme maht on 607 559 eurot. Toetusmeetme maht suureneb tulenevalt kõrgharidusega kultuuritöötaja miinimumtasu kasvust 7,5%. Palgasaajad valib välja loomeliit MTÜ Eesti Kunstnike Liit avalikul konkursil. Kunstnikupalk annab tippvormis kunstnikule võimaluse kolme aasta vältel keskenduda loomingule ja tagab talle stabiilsuse ning sotsiaalsed garantiid.

Kunstiklassika uurimise ja tutvustamise eesmärgil toetatakse Konrad Mägi Sihtasutuse tegevust 2026. aastal 25 000 euroga (2025. a 25 000 eurot).

Loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamiseks ette nähtud arvestuslikud vahendid 0,43 mln eurot.

Riik toetab kujutava kunsti valdkonda ka läbi Kultuurkapitali kujutava ja rakenduskunsti sihtkapitali alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu laekumisest. Prognoositav arvestuslik eelarvemaht on 4 mln eurot.

Rida 13.54 programmi tegevus: Arhitektuuri ja disaini poliitika kujundamine ning rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Elukeskkond vastab kvaliteetse ruumi aluspõhimõtetele. Ruumilooma hea tava ja disainikasutuse vajalikkus on ühiskonnas teadvustatud.

Tabel 235. Programmi tegevuse arhitektuuri ja disaini poliitika kujundamine ning rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kaasatud üldhariduskoolide arv, kes pakuvad õpilastele üldhariduskoolis ruumihariduse valikkursust „Arhitektuur ja elukeskkond“ Allikas: Kultuuriministeerium	23	25
Ruumihariduse edendamiseks üldhariduskoolis läbiviidud valikkursuse „Arhitektuur ja elukeskkond“ õpetajakoolituste arv Allikas: Kultuuriministeerium	1	2

Mõõdikutega seiratakse olulise eesmärgi – ruumipädevuse – tõstmist toetavaid tegevusi üldhariduskoolides, mis on suunatud nii õpilastele kui ka õpetajatele.

Tabel 236. Programmi tegevuse arhitektuuri ja disaini poliitika kujundamine ning rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.54	Arhitektuuri ja disaini poliitika kujundamine ning rakendamine	-2 594	-3 120	-3 250	-130	4%
13.55	Tööjõu- ja majandamiskulud	-109	-83	-75	8	-9%
13.56	Sotsiaaltoetused	0	-19	-21	-2	11%
	Sh loovisikutele makstavad loometoetused	0	-19	-21	-2	11%
13.57	Muud toetused	-290	-668	-699	-31	5%
	Sh loovisikutele makstavad loometoetused	0	-364	-405	-41	11%
13.58	Muud kulud	-2 195	-2 350	-2 454	-104	4%
13.59	Sh hasartmängumaksust Eesti Kultuurkapitalile	-804	-858	-951	-93	11%
13.60	Sh aktsiisist Eesti Kultuurkapitalile	-1 391	-1 492	-1 504	-11	1%

Arhitektuuripoliitika ja disainipoliitika kujundamine on suunatud kvaliteetse elukeskkonna kavandamiseks ja loomiseks vajalike tingimuste kujundamisele arhitektuuri ja disaini valdkondades.

Kultuuriministeerium aitab kaasa riigi ruumiloomepoliitika ühtlustamisele ja arendamisele. Arhitektuuripoliitika siht on käsitleda ehitatud keskkonda Eesti rahvusliku rikkuse ühe osana ning säilitada ja kasvatada selle väärtust.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 3,2 mln eurot (2025. a 3,1 mln).

2025. aastal kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ületoodud jääke (11 399 eurot) ja 2025. aasta lisaeelarvet (16 667 eurot). Kui võrrelda 2026. aasta eelarvet 2025. aasta

kinnitatud eelarvega (ilma eelmisest aastast ületoodud jääkide ja lisaeelarveta), on kasv 0,12 mln eurot, sellest arvestuslike kulude (loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamine) kasv 0,04 mln eurot, edasiantavate maksude (alkoholi- ja tubakaaktsiis ning hasartmängumaksu laekumine) kasv 0,1 mln eurot ja piirmääraga vahendite vähenemine 0,02 mln eurot.

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Kaheaastase intervalliga toimuv Veneetsia Arhitektuuribiennaal on suurim riiklikul esindusel põhinev rahvusvaheline arhitektuuriüritus ning valdkondlik prioriteet. Biennaal toimub kaheaastase intervalliga ning seal osalemiseks on ette nähtud 2026. aastal eelarves 75 000 eurot.

Olulised valdkondlikud katusorganisatsioonid ja ministeeriumi strateegilised partnerid arhitektuuri- ja disainipoliitika elluviimisel on Eesti Arhitektuurikeskus MTÜ ja Eesti Disainikeskus MTÜ. Arhitektuurikeskuse 2026. a tegevustoetus on 75 000 eurot (2025. a 66 500 eurot). Toetuse suurenemine on seotud keskuse kui strateegilise partneri poolt ellu viidavate tegevuste ja teenuste muutumisega. Disainikeskuse 2026. a tegevustoetus on 96 600 eurot (2025. a 99 750 eurot). Toetuse vähenemine on seotud kulude üldise kokkuhoiuga.

Läbi avatud taotlusvooru toetatakse 2026. aastal arhitektuuri ja disaini valdkondade arendusprojekte 122 240 euroga (2025. a 111 150 eurot).

Loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamiseks ette nähtud arvestuslikud vahendid 0,38 mln eurot.

Alates 2026. aastast on tõstetud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarvesse 36 000 eurot Maa- ja Ruumiameti ruumiloome meeskonda loodava arhitekti kuludeks.

Loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamiseks ette nähtud arvestuslikud vahendid 0,43 mln eurot.

Riik toetab arhitektuuri- ja disainivaldkonda ka läbi Kultuurkapitali kujutava ja rakenduskunsti sihtkapitali alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu laekumisest. Prognoositav arvestuslik eelarvemaht on 2,45 mln eurot.

Valdkondliku mäluasutusena väärrib esiletõstmist SA Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum, kus toimub disainerite loomingut tutvustavaid näitusi, loenguid jpm. Muuseumide toetused kajastuvad muuseumi- ja muinsuskaitsepoliitika kujundamise ja rakendamise tegevuse all.

Rida 13.61 programmi tegevus: Meediapoliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti meedia on sõltumatu ja usaldusväärne infoallikas.

Tabel 237. Programmi tegevuse meediapoliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) usaldusväärsus eestikeelse elanikkonna hulgas, % Allikas: Turu-uuringute AS	83,00%	82,00%
Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) usaldusväärsus eesti keelest erineva emakeelega elanikkonna hulgas, % Allikas: Turu-uuringute AS	47,00%	46,00%
Eesti Rahvusringhäälingu (ERRi) telekanalite vaatajate protsentuaalne osakaal elanikkonnast (vanuses 4+ eluaastat), % Allikas: Kantar Emor	68,40%	66,00%
Eesti Rahvusringhäälingu (ERRi) raadiokanalite kuulajate protsentuaalne osakaal elanikkonnast (vanuses 15+), % Allikas: Kantar Emor	39,90%	38,00%
Eesti Rahvusringhäälingu (ERRi) veebisisu jälgijate arv kuus Allikas: Geminus	2188000	2250000

Meedia tõhusa toimimise fundamentaalseks eelduseks on meedia usaldusväärsus. Sõltumatu ja usaldusväärse info kättesaadavuse tagamine on avalik-õigusliku meediaorganisatsiooni Eesti Rahvusringhäälingu (edaspidi ERR) üks peamisi eesmärke, mida seiratakse eeltoodud mõõdikutega.

Tabel 238. Programmi tegevuse meediapoliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.61	Meediapoliitika kujundamine ja rakendamine	-45 244	-48 603	-44 456	4 147	-9%
13.62	Muud toetused	-45 244	-48 603	-44 456	4 147	-9%

Kultuuriministeerium kujundab meediapoliitikat läbi meediavaldkonna õigusaktide ettevalmistamise. Ministeeriumi tegevus hõlmab ka meediateenuste ning infoühiskonna sisuteenuste ja uute tehnoloogiate arengute analüüsi ning ettepanekute tegemist poliitikasuundade seadmiseks.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 44,46 mln eurot (2025. a 48,6 mln eurot).

2025. aastal kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ületoodud jääke (0,04 mln), VV reservist eraldatud vahendeid (1 mln) seoses erameedia toetusmeetmega ja 2025.a lisaelarve vahendeid (4,2 mln) seoses laiapiindse riigikaitse kuludega. Kui võrrelda 2026. aasta eelarvet 2025. aasta kinnitatud eelarvega on suurenemine piirmääraga vahendite osas 1 mln eurot.

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Meediapoliitika kujundamise ja rakendamise tegevuse eelarve moodustab suuremas osas toetus avalik-õiguslik juriidilisele isikule Eesti Rahvusringhääling (ERR), kelle üks peamisi eesmärgi on sõltumatu ja usaldusväärse info kättesaadavuse tagamine, millega panustatakse ka laiapindsesse riigikaitset. ERR lähtub oma sisuvalikutes Eesti Rahvusringhäälingu seadusest ja ERR-i strateegilistest eesmärkidest. ERR soodustab oma tegevusega eesti keele ja kultuuri arengut, kultuurilise mitmekesisuse säilimist ning aitab kaasa Eesti ajaloo ja kultuuri jäädvustamisele ja hoidmisele.

ERR-le eraldatava toetuse kogumaht 2026. aastal on 43,46 mln eurot (2025. a 42,43 mln eurot). ERR-le eraldatud toetuste kogumahu suurenemine on seotud palgatõusuks eraldatud vahenditega.

Toetuste kogumahus sisaldub:

- väikesemamahuliste investeeringute (sealhulgas tehnika ja inventari soetused) toetus 1,87 mln eurot (2025. a 1,87 mln);
- inglise- ja venekeelse sisu tootmise toetus 1,9 mln eurot (2025. a 1,9 mln).

Programmi olulise tegevusena jätkub ühist informi kujundava ajakirjandusliku sisu loomise toetus. Meetme maht on sama, mis 2025. aastal, 1 mln eurot.

Rida 13.63 programmi tegevus: Raamatukogupoliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Raamatukogu on kestlik ja selle mitmekesine kogu on kättesaadav igale Eesti inimesele.

Tabel 239. Programmi tegevuse raamatukogupoliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Rahulolu raamatukogude teenustega Allikas: Kultuuriministeerium	9,74%	9,50%
0-19-aastaste lugejate arv Allikas: Kultuuriministeerium	253796	250000
0-19-aastaste lugejate laenutuste arv, mln Allikas: Kultuuriministeerium	2,50	2,50
Eesti 15-aastaste ja vanemate elanike osakaal, kes on külastanud raamatukogu, % Allikas: Kultuuriministeerium	50,00% (2018)	n/a
Rahvaraamatukogutöötaja keskmise brutokuupalga suhe kõrgharidusega kultuuritöötajate keskmisesse brutokuupalka, % Allikas: Kultuuriministeerium	59,00%	73,00%

Mõõdikute näitajad toovad välja raamatukogupoliitika alaeesmärkidena seiratavad olulisemad tulemusnäitajad.

Rahulolu raamatukogude teenustega (10-pallilisel skaalal) annab tulemused selle kohta, kuidas vastab teenus teenuse kasutajate (lugejate, raamatukogu külastajate) vajadustele ja ootustele.

Möödikud „0-19-aastaste lugejate arv“ ja „0-19-aastaste lugejate laenutuste arv“ näitavad, kuivõrd edukad on raamatukogud olnud laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamisel.

Möödik „Eesti 15-aastaste ja vanemate elanike osakaal, kes on külastanud raamatukogu“ näitab tervikuna raamatukogu rolli oma teenuste osutamisel, kuid ka laiemalt kogukonnakeskusena ning annab laiemat vaadet, kui statistilised näitajad. Uuringut ei viida läbi iga-aastaselt, sest inimeste hoiakud ja käitumine muutuvad pikaajalisemas perspektiivis.

Möödik „Rahvaraamatukogutöötaja keskmise brutokuupalga suhe kõrgharidusega kultuuritöötajate keskmisesse brutokuupalka“ – ei ole otseselt Kultuuriministeeriumi e keskkvalitsuse mõjutada, sest rahvaraamatukogud on kohaliku omavalitsuse asutused, samas annab see ülevaate, kuivõrd väärtustavad kohalikud omavalitsused rahvaraamatukogutöötajate tööd.

Tabel 240. Programmi tegevuse raamatukogupoliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.63	Raamatukogupoliitika kujundamine ja rakendamine	-39 093	-22 092	-23 763	-1 670	8%
13.64	Muud toetused	-39 093	-22 092	-23 763	-1 670	8%

Riigi ülesanne on tagada raamatukoguteenuse vahendusel vaba juurdepääs informatsioonile, mis on kõikidele inimestele võrdselt kättesaadav. Eesti raamatukoguvõrgu moodustavad rahva-, kooli-, teadus- ja erialaraamatukogud ning Eesti Rahvusraamatukogu.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 23,8 mln eurot (2025. a 22,1 mln eurot).

2025. aastal kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ületoodud jääke 6,72 mln eurot (Eesti Rahvusraamatukogu hoone renoveerimine). Kui võrrelda 2026. aasta eelarvet 2025. aasta kinnitatud eelarvega, ilma eelmisest aastast ülekantud jääkideta, on piirmääraga vahendite suurenemine 8,4 mln eurot.

Piirmääraga vahendite kasv tuleneb renoveeritud Rahvusraamatukogu sisustuseks eraldatud vahendite kasvust 8,16 mln eurot ja riiklikke ülesandeid täitvate raamatukogu töötajate palgatõusuks eraldatud vahenditest (0,52 mln).

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Programmi tegevuse mahust suurema osa moodustab toetus Eesti Rahvusraamatukogule, kelle ülesanne on Eestis ilmunud või Eesti kohta informatsiooni sisaldavate teavikute kogumine, alaliselt säilitamine ja kättesaadavaks tegemine, samuti raamatukogunduse ja sellega seotud

valdkondade teadus- ja arendustegevus, parlamendi- ja teadusraamatukogu ning hoiu- ja pimedate raamatukogu ülesannete täitmine. Alates 01.01.2023 liideti Rahvusraamatukoguga Eesti Hoiuraamatukogu funktsioonid.

Rahvusraamatukogu tegevustoetus 2026. aastal on 10,65 mln eurot (2025. a toetus 10,5 mln eurot). Tegevustoetuse maht tõuseb tulenevalt palgatõusuks eraldatud vahenditest. Lisanduvad ka vahendid e-raamatukogu funktsionaalsuse arendamiseks 34 432 eurot.

Renoveeritud Rahvusraamatukogu hoone sisustuseks on 2026. a eelarves ette nähtud 9,1 mln eurot. Rekonstrueerimise kogumaksumus on 81,85 mln eurot. Lisaks eraldatakse 2025-2027 aastal raamatukogu sisustuseks 16,8 mln eurot.

Rahvaraamatukogude teavikute toetuseks on 2026. aastal ette nähtud 1,9 mln eurot (2025. a 1,9 mln).

Rahvaraamatukogude tegevuskulusid toetatakse 2026. aastal 1,6 mln euroga, mis suunatakse riiklikke ülesandeid täitvate töötajate tasudeks. (2025. a 1,5 mln). Mahu muutus tuleneb kõrgharidusega kultuuritöötaja miinimumtasu tõusust.

Taotlusvooru „Raamatukogude arendusprojektid“ aastane eelarvemaht on 0,48 mln eurot (2025. a 0,45 mln). Taotlusvoorust toetatakse rahvaraamatukogu hoonete ja ruumide renoveerimist, tehnoloogia soetamist ja töötajate koolitusi, et teha kiireid arenguhüppeid avalikkusele suunatud teenustes. Investeeringuprojektidele saavad toetust taotleda kohalikud omavalitsused koos rahvaraamatukogudega ja koolituste ühisprojektideks rahvaraamatukogud.

Rida 13.65 programmi tegevus: Rahvakultuuripoliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Rahvakultuurivaldkond on mitmekesine, elanikkonnale kättesaadav ning kestlik.

Tabel 241. Programmi tegevuse rahvakultuuripoliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Laulu- ja tantsupeole pürgivate kollektiivide arv: noorte laulupeol Allikas: Kultuuriministeerium	779 (2023)	n/a*
Laulu- ja tantsupeole pürgivate kollektiivide arv: noorte tantsupeol Allikas: Kultuuriministeerium	439 (2023)	n/a*
Laulu- ja tantsupeole pürgivate kollektiivide arv: üldlaulupeol Allikas: Kultuuriministeerium	1091 (2025)	n/a**
Laulu- ja tantsupeole pürgivate kollektiivide arv: üldtantsupeol Allikas: Kultuuriministeerium	721 (2025)	n/a**
Vaimse kultuuripärandi kannete arv Eesti nimistus Allikas: Kultuuriministeerium	229	240
7- 26-aastaste laste ja noorte osatähtsus rahvakultuuri harrastajate seas, % Allikas: Kultuuriministeerium	58,00%	59,00%
Harrastuskollektiivide juhendajate, käsitöövaldkonnas tegutsejate, kultuurikorraldajate (rahvakultuuri valdkonnas) kutsekvalifikatsiooniga inimeste arv Allikas: Kultuuriministeerium	2480	2490

Esimesed neli mõõdikut näitavad tulemusi riigi ülesande, milleks on laulu- ja tantsupeotraditsiooni jätkusuutlikkuse kindlustamine, täitmisel. Nimetatud traditsiooni jätkusuutlikkust näitab otseselt pidudele pürgivate kollektiivide arv. Järgmised noorte laulu-ja tantsupidu ning üld laulu- ja tantsupidu toimuvad 2028. aastal.

Mõõdik „Vaimse kultuuripärandi kannete arv Eesti nimistus“ näitab riigi ülesande - tagada vaimse kultuuripärandi väärtustamine, hoidmine ja arendamine - tulemuslikkust.

Mõõdik „7- 26-aastaste laste ja noorte osatähtsus rahvakultuuri harrastajate seas“ näitab meie rahvakultuuri kestlikkust, mitmekesisust ja kättesaadavuse tulemuslikkust just laste ja noorte seas.

Tagamaks rahvakultuuri kestlikkus, aga ka piisavalt kõrge tase, on vajalik, sh valdkonna enda soovil, kutsete süsteemi rakendamine, millega on seotud ka toetuste süsteem. Viimane mõõdik seirab, kuivõrd paljudel valdkonnas tegutsejatel on kehtiv kutsekvalifikatsioon.

Tabel 242. Programmi tegevuse rahvakultuuripoliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.65	Rahvakultuuripoliitika kujundamine ja rakendamine	-11 281	-15 533	-12 002	3 532	-23%
13.66	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 535	-1 628	-2 008	-380	23%
13.67	Muud toetused	-6 146	-10 050	-5 965	4 085	-41%
13.68	Muud kulud	-3 600	-3 854	-4 028	-174	5%
13.69	Sh hasartmängumaksust Eesti Kultuurkapitalile	-1 340	-1 429	-1 585	-155	11%
13.70	Sh aktsiisist Eesti Kultuurkapitalile	-2 260	-2 425	-2 443	-18	1%

Riigi ülesanne on tagada vaimse kultuuripärandi väärtustamine, hoidmine ja arendamine ning laulu- ja tantsupeotraditsiooni jätkusuutlikkus, mida toetatakse muuhulgas läbi vastavate toetusmeetmete.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 12 mln eurot (2025. a 15,5 mln).

2025. aastal kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ületoodud jääke 0,77 mln eurot. Kui võrrelda 2026. aasta eelarvet 2025. aasta kinnitatud eelarvega, ilma eelmisest aastast ülekantud jääkideta, on vähenemine 2,8 mln eurot. Piirmääraga vahendid vähenevad 3,54 mln, suurenevad kulud välisvahenditest 0,6 mln, edasiantavatest maksudest (alkoholi- ja tubakaaktsiis ning hasartmängumaksu laekumine) 0,17 mln ning oma majandustegevusest.

Programmi tegevuse mahu vähenemist mõjutab 2025. aastal toimunud laulu- ja tantsupeole määratud ühekordne toetus 3,5 mln eurot.

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Rahvakultuuri valdkonna riiklikuks kompetentsikeskuseks on Eesti Rahvakultuuri Keskus, kelle 2026. aasta tegevuskulude eelarve on 2 mln eurot (2025. a eelarve 1,3 mln eurot). Eelarve suurenemine on 0,7 mln eurot, sellest piirmääraga vahendite osas 0,06 mln (palgafondi kasvuks eraldatud vahendid), välisvahenditest 0,6 mln ja oma majandustegevuse tulude arvelt tehtavatest kuludest.

Edasiantavate toetuste maht Rahvakultuuri Keskuse eelarves on 2026. aastal 4,3 mln eurot (2025. a 4,4 mln eurot). Mahu muutus on seotud kulude täiendava kokkuhoiuga.

Rahvakultuuri Keskus rakendab järgmisi avatud taotlusvoore:

- „Rahvakultuuri valdkonna partnerorganisatsioonide toetamine“ – 2026. a eelarve 0,6 mln eurot (2025. a 0,6 mln);

- Kogukondade toetuseks loodud toetusmeetmed, mida praegu on seitse: Setomaa (173 758 eurot), Kihnu (106 050 eurot), Saarte (77 070 eurot), Peipsiveere (47 217 eurot), Mulgimaa (112 598 eurot), Vana Võromaa (101 200 eurot) ja Virumaa (67 824 eurot). Tulenevalt üldisest kulude kokkuhoiust, vähenevad 2026. aastal toetusmeetmete mahud 3%;
- Avatud taotlusvoor etenduskunstide regionaalse kättesaadavuse tagamiseks "Teater maal" mahus 148 437 eurot (2025. a 148 437);
- Laulu- ja tantsupeo kollektiivijuhtide palgatoetuse meede, mida rakendatakse alates 2021. aastast, on 2,5 mln eurot;
- Folkloorifestivale, meeste ja naiste tantsupidusid toetatakse kokku summas 54 920 eurot (2025. a 56 710). Mahu muutus on seotud kulude üldise kokkuhoiuga.

Rahvakultuuri Keskus viib Kultuuriministeeriumi partnerina ellu ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021-2027 struktuurivahenditest rahastatud lõimumisvaldkonna tegevusi kogukondadevaheliste kontaktide edendajana. Nende tegevuste eelarve 2026. aastal on 0,6 mln eurot.

Laulu- ja tantsupidusid korraldab Kultuuriministeeriumi asutatud sihtasutus Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA (ELTSA), kelle 2026. aasta tegevustoetuse suurus on 0,75 mln eurot (2025. a 0,72 mln). Tegevustoetuse maht tõuseb tulenevalt palgatõusuks eraldatud vahenditest.

ELTSA rakendab ka laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate kollektiivide toetusmeedet mahus 0,92 mln eurot (2025. a 0,95 mln). Mahu muutus on seotud kulude üldise kokkuhoiuga.

Riik toetab rahvakultuuri valdkonda ka läbi Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitali, alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu laekumisest. Prognoositav arvestuslik eelarvemaht on 4 mln eurot.

Rida 13.71 programmi tegevus: Muuseumi- ja muinsuskaitsepoliitika kujundamine, rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Muuseumikogudes hoitav ja muinsuskaitse all olev kultuuripärand on mitmekesine, kättesaadav ja jätkusuutlik. Muuseumide ja muinsuskaitse teenused on kvaliteetsed.

Tabel 243. Programmi tegevuse muuseumi- ja muinsuskaitsepoliitika kujundamine, rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Heas ja rahuldavas seisukorras olevate ehitismälestiste osakaal, % Allikas: Kultuuriministeerium	63,00%	64,00%
Muuseumide külastajate rahulolu (10 palli süsteemis) Allikas: Kultuuriministeerium	7,2	7
Muuseumide hoidlapinna, mis vastab pikaajalise säilitamise nõuetele, osakaal hoidlate kogupinnast, % Allikas: Kultuuriministeerium	44,00%	44,00%
0-19 aastaste laste ja noorte arv, kes on osalenud muuseumide haridusprogrammides Allikas: Kultuuriministeerium	322 191	400 000
Eesti elanike osakaal, kes on külastanud muuseume, % Allikas: Kultuuriministeerium	60,00% (2019)	n/a
Muinsuskaitseameti teenustega koondrahulolu Allikas: Kultuuriministeerium	67,00%	85,00%

Muuseumi- ja muinsuskaitsepoliitika alaeesmärkide seireks on määratud olulisemad tulemusnäitajad. Suurem osa kultuurimälestisi (arheoloogia-, kunsti-, tehnika- ja ajaloomälestised) on heas seisukorras, kuid halvem on olukord ehitismälestistega, mis vajavad teiste mälestiste liikidega võrreldes suuremaid investeeringuid, sh ka riigipoolseid toetusi. Seetõttu seiratakse eraldi mõõdikuga just heas ja rahuldavas seisukorras olevate ehitismälestiste osakaalu.

Muuseumide sotsiaalset mõju mõõdetakse külastajate rahulolu kaudu (esimest korda seirati 2025. aastal 2024. aasta kohta), samuti läbi laste ja noorte muuseumide haridusprogrammides osalemise ning laiemalt läbi Eesti elanike osakaalu, kes on külastanud muuseume.

Muuseumikogudesse kuulub väärtuslik osa Eesti kultuuripärandist, kuid museaalide hoiustamise tihedus hoidlates ja hoidlate halb füüsiline seisukord seab ohtu selle säilimise, seega tuleb eraldi seirata hoidlate nõutele vastavust läbi sellekohase mõõdiku.

Muinsuskaitseamet panustab oma tegevustega nii muuseumide kui ka muinsuskaitse valdkonnas. Kuna Muinsuskaitseamet osutab mitmeid avalikke teenuseid (nt lubade ja muinsuskaitse eritingimuste väljastamine, erinevate toetuste eraldamine), siis tuleb eraldi seirata, kuidas teenused vastavad kasutajate vajadustele ja ootustele. Regulaarselt korraldatakse rahuloluküsitlusi (soovitusindeksi meetodil) viie teenuse kohta, millele lisanduvad vastavalt vajadusele veel täiendavad küsitlused.

Tabel 244. Programmi tegevuse muuseumi- ja muinsuskaitsepoliitika kujundamine, rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.71	Muuseumi- ja muinsuskaitsepoliitika kujundamine, rakendamine	-57 904	-62 345	-54 263	8 081	-13%
13.72	Tööjõu- ja majandamiskulud	-18 191	-15 463	-14 700	764	-5%
13.73	Sotsiaaltoetused	-146	-5	-4	2	-34%
13.74	Muud toetused	-39 566	-46 876	-39 560	7 316	-16%

Riigi ülesanne on luua eeldused, et muuseumid saaksid hoida ja tutvustada inimestele meie ajalugu ning toetada muuseumidesse kogutud pärandi ja teadmiste lahtimõtestamist ning avalikku kasutusse toomist, mh tänapäevaste e-lahenduste ja kogude digiteerimisega. Kultuurimälestiste osas on riigil kohustus jälgida ja suunata kultuurimälestiste pikaajalist säilimist ning kompenseerida avalikes huvides seatavaid kitsendusi.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 54,3 mln eurot (2025. a 62,3 mln).

2025. aastal kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ületoodud jääke (12 mln) ja 2025. aasta lisaeelarvet (0,03 mln). 2025. aastasse ülekantud vahenditest 92% (11,2 mln) moodustab antavate toetuste jääk, mis põhiosas on kaetud võetud kohustustega, kuid kasutamine jääb järgmisse aastasse. Tegemist on Muinsuskaitseameti antavate toetustega kinnismälestiste omanikele ning toetustega omandireformi käigus tagastatud ehitismälestiste hooldamiseks, remontimiseks, konserveerimiseks ja restaureerimiseks. Suurte objektide puhul võtavad need tööd aega rohkem kui aasta.

Kui võrrelda 2026. aasta eelarvet 2025. aasta kinnitatud eelarvega, ilma eelmisest aastast ülekantud jääkideta ja 2025. aasta lisaeelarve vahenditeta, on suurenemine 4 mln eurot. Piirmääraga vahendite kasv on 3,74 mln, sellest palgatõusudeks eraldatud vahendid on 1,7 mln, kultuurimälestiste omanike toetuse kasv 1,8 mln, Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile eraldatavate vahendite kasv 0,5 mln ning kulude üldine kokkuhoid 0,3 mln eurot. Välisvahenditest tehtavate kulude kasv on 0,2 mln eurot, majandustegevuse tuludest ja muudest tuludest planeeritud kulude kasv 0,04 mln eurot.

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Riigi osalusega sihtasutusena tegutsevate muuseumide tegevustoetuste taotlusvooru maht on 2026. aastaks 18,4 mln eurot (2025. a 16,8 mln eurot). Tegevustoetuste taotlusvooru mahu muutus on seotud struktuurimuudatustega valitsemisalas, maamaksu tõusu ühekordse hüvitamisega ning palgafondi kasvuga keskmiselt 7%. 2025. aastal lõpetati ühe riigimuuseumi tegevus ning asutati selle asemele Sihtasutus Viljandi Muuseum, mille tegevustoetus lisandus taotlusvooru.

Lisaks taotlusvooriga jagatavale tegevustoetusele on kavandatud üheteistkümnele riigi osalusega sihtasutusele vahendid Riigi Kinnisvara AS-le summas 13,4 mln eurot.

Hallatava riigiasutusena tegutsevate muuseumide tegevuskulud:

- Eesti Rahva Muuseum 9,7 mln eurot (2025. a 9,8 mln eurot);
- Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum 0,3 mln eurot (2025. a 0,3 mln eurot).

Meetme eelarves sisalduva Võru Instituudi tegevuskulude eelarve 2026. aastal on 1,2 mln eurot (2025. a 1,1 mln).

Hallatavate riigiasutuste 2026. a ja 2025. a vahelised muutused tegevuskulude suuruses tulenevad palgafondi kasvust keskmiselt 7%, remondifondist eraldatud vahenditest, Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile kavandatud vahenditest.

Avalik-õigusliku isiku muuseumide, munitsipaalmuuseumide ja eramuuseumide tegevustoetuste taotlusvooru, mida korraldab Muinsuskaitseamet, maht 2026. aastaks on 882 928 eurot (2025. a 838 782 eurot).

Riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavatele muuseumidele, mida ei ole asutanud riik, eraldatakse tegevustoetusi kogumahu 346 967 eurot (2025. a 358 281 eurot).

Muinsuskaitseamet korraldab 0,7 mln (2025. a 0,8 mln eurot) euro ulatuses avatud taotlusvooru „Muuseumide kiirendi“, mille eesmärk on arendustegevuste ja muuseumide püsiekspositsioonide loomise toetamine. Mahu vähenemine on tingitud kulude üldisest kokkuhoiust.

Meetme eelarves sisalduvad Muinsuskaitseameti tegevuskulud 3,4 mln eurot (2025. a 3,3 mln eurot). 2025. a ja 2026. a vahelised muutused on seotud palgafondi kasvuks eraldatud vahenditest, Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile kavandatud vahenditega ning kolme välisprojektiga.

Mälestiste omanike toetuste ja hüvitiste eelarvemaht on 2026. aastal 4,6 mln eurot (2025. a 2,8 mln eurot). Kasv on seotud lisavahendite eraldamisega omandireformi reservfondist.

Programmi tegevuse all kajastub ka kultuuriväärtuste valdkonna partnerorganisatsioonidele mõeldud avatud taotlusvoor „Toetus muuseumi-, muinsuskaitse- ja raamatukogupoliitika kujundamise ning rakendamise strateegilistele partneritele“ mahus 350 000 eurot. Tegemist on taotlusvooriga, mis loodi kahe varasema taotlusvooru „Kultuuripärandi valdkonna arendamine“ ning „Muinsuskaitse, muuseumide ja raamatukogude valdkonna partnerorganisatsioonide tegevustoetus“ liitmisel. Taotlusvooru eesmärk on tõsta muinsuskaitse, muuseumide ja raamatukogude valdkonna huvikaitseorganisatsioonide võimekust rääkida kaasa kultuuripoliitika kujundamisel ning toetada tegevusi, mis aitavad ellu viia „Kultuur 2030“ eesmärged.

Alates 2023. aastast viivad Kultuuriministeerium ja Muinsuskaitseamet koos teiste avaliku sektori partneritega ellu EL keskkonna- ja kliimaprogrammist LIFE rahastatud projekti, mis on

suunatud muinsuskaitsealuste eluhoonete energiatõhususe parandamisele. Projekti maht Kultuuriministeeriumi ja Muinsuskaitseameti 2026. aasta eelarves on 0,44 mln eurot.

2026. aastast algab Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra fondide 2021 – 2031 perioodi programmide elluviimine, mille alt Kultuuriministeerium teostab kultuuripärandi kaitse ja säilitamisega seotud tegevusi. 2026. aastaks on projekti elluviimiseks planeeritud 16 000 eurot, järgnevatel aastatel tegevuste maht suureneb.

Rida 13.75 programmi tegevus: Kultuurivaldkonna digiteerimine

Programmi tegevuse eesmärk: Kultuuri kättesaadavus ja rahvusvaheline konkurentsivõimelisus on suurenenud.

Tabel 245. Programmi tegevuse kultuurivaldkonna digiteerimine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Pikaajalise säilimise digitaalarhiivide maht, TB Allikas: Kultuuriministeerium	17992	19855

Digiteerimine on üks paremaid ja osadel juhtudel ka ainuke vahend tagamaks, et pärand on säilitatud selleks kõige sobivamate vahenditega ning tehtud kättesaadavaks võimalikult paljudele. Mõõdik „Pikaajalise säilimise digitaalarhiivide maht“ näitab tulemuste tasandil liikumist mõjupõhisema eesmärgi poole, milleks on kultuuripärandi digitaalsel kujul kättesaadavuse tagamine.

Tabel 246. Programmi tegevuse kultuurivaldkonna digiteerimine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.75	Kultuurivaldkonna digiteerimine	-889	-2 658	-1 427	1 231	-46%
13.76	Tööjõu- ja majandamiskulud	0	-76	-82	-7	9%
13.77	Muud toetused	-889	-2 582	-1 345	1 238	-48%

Riigi eesmärgiks on väärtusliku ja suure kasutajate huviga kultuuripärandi digiteerimine ning digitaalse kultuuripärandi kättesaadavuse ja pikaajalise säilivuse tagamine.

Programmi tegevuse maht 2026. aastal on 1,4 mln eurot (2025. aastal 2,6 mln eurot).

2024. aastal avanesid perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendid, millest on Kultuuriministeeriumi digipöördele on 2023 – 2025. aastal eraldatud kokku 9,4 miljonit eurot. 2026. aastal viiakse “Kultuuriministeeriumi valdkondliku digipöörde tegevuskava 2024–2029” raames ellu järgmised meetmest Digiriik rahastatud projektid:

- ELTSA-RAKU andmekogu arendus eelarvega 0,4 mln eurot (sellest 2026. a 0,2 mln eurot);
- Nõukogude-aegsete loominguliste liitude, kultuuri- ja teadusasutuste ja kinnistuarhiivide kinnistusregistrite digiteerimine Rahvusarhiivis eelarvega 1,5 mln eurot (sellest 2026. a 0,42 mln eurot);
- Väliseesti kirjanduse digiteerimine Eesti Rahvusraamatukogus eelarvega 0,67 mln eurot (sellest 2026.a 171 000 eurot);
- Ühtse üleriigiline raamatukogusüsteemi arendus eelarvega 0,78 mln eurot (sellest 2026. a 0,38 mln eurot);
- DIGARi andme- ja kodanikuteaduse arendusetapp eelarvega 250 tuhat eurot (sellest 2026. a 200 tuhat eurot);
- Kultuuriministeeriumi haldusala info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimekuse tõstmine 2026.a eelarvega 233 tuhat eurot.

Lisaks viiakse 2026. a ellu muuseumide infosüsteemi MuIS etapp II arendus maksumusega 0,61 mln eurot. Nimetatud projekti eelarve kajastub muuseumi- ja muinsuskaitsepoliitika kujundamise ja rakendamise tegevuse all Muinsuskaitseameti eelarves 2026. aastal summas 0,55 mln eurot. Seega, kokku on Kultuuriministeeriumi valitsemisala 2026.a eelarves 2,15 mln eurot digiteerimisega seotud tegevusteks.

Rida 13.78 programmi tegevus: Kultuurivaldkonna rahvusvahelistumise edendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Aidata kaasa Eesti tutvustamisele, kultuuridiplomaatia edendamisele ja Eesti kultuuri rahvusvahelistumisele; samuti aidata kaasa Eesti aktiivsele osalemisele rahvusvahelistes organisatsioonides ja Eesti huvide kaitsele.

Tabel 247. Programmi tegevuse kultuurivaldkonna rahvusvahelistumise edendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti kultuuri rahvusvaheline haare (riikide arv) Allikas: Kultuuriministeerium	25	25
Eesti aktiivne osalus rahvusvahelistes organisatsioonides poliitikate kujundamisel ja vastavus Eesti huvidele Allikas: Kultuuriministeerium	Eesti huvid on kaitstud	Eesti huvid on kaitstud

Mõõdikutega seiratakse Eesti rahvusvahelise nähtavuse jaoks vajalike tegevuste tulemusnäitajaid. Läbi konkreetsele riikidele suunatud tegevuste kultuurielus ning Eesti aktiivse osaluse kultuurivaldkonnas rahvusvaheliste organisatsioonides aidatakse kaasa Eesti tuntusele maailmas kasutades kultuurivaldkonna potentsiaali.

Tabel 248. Programmi tegevuse kultuurivaldkonna rahvusvahelistumise edendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.78	Kultuurivaldkonna rahvusvahelistumise edendamine	-7 546	-2 907	-2 443	464	-16%
13.79	Tööjõu- ja majandamiskulud	-672	-1 123	-893	230	-20%
13.80	Muud toetused	-6 874	-1 784	-1 549	235	-13%

Riik annab toetusi nii taotlusvoorude kui ka valdkondlike arenduskeskuste kaudu rahvusvahelisteks projektideks, mis soodustavad Eesti kultuuri rahvusvahelistumist ja kultuurieksporti, Eesti tutvustamist maailmas kultuuri kaudu ja võimaluste loomist Eesti loovisikutele. Lisaks toetab Kultuuriministeerium Euroopa Liidu „Loov Euroopa“ kultuuriprogrammis osalevaid Eesti projekte omaosaluse rahastamise kaudu.

Kultuuriministeeriumi koosseisus on eraldi üksusena UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon, mille peamine ülesanne on koordineerimine UNESCO ja Eestis organisatsiooni tegevusega seotud organisatsioonide, asutuste ja isikute vahel, samuti võimaluste loomine Eesti haridus-, teadus- ja kultuuriküsimustest huvitatud asutustele, et olla UNESCO tööga seotud.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 2,4 mln eurot (2025. a 2,9 mln).

2025. aastal kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ületoodud jääke 0,44 mln. Kui võrrelda 2026. aasta eelarvet 2025. aasta kinnitatud eelarvega (ilma eelmise aasta jääkideta), vähenevad kulud 0,03 mln eurot (piirmääraga vahendite kulud vähenevad 0,07 mln, välisvahenditest tehtavad kulud suurenevad 0,04 mln eurot).

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Jätkub kultuuriesindajate võrgustiku töö Soomes, Saksamaal, Prantsusmaal, Ühendkuningriigis, Belgias ja Ameerika Ühendriikides. Kultuuriesindajate aastane tegevuskulude eelarve on 0,8 mln eurot aastas (2025. a 0,8 mln). Programmi tegevuse eelarve võimaldab kaasuda rahvusvaheliste valdkondlike projektidega ning algatada uusi koostöövorme vastastikku huvitatud partneritele sihtriigis ja Eestis, samuti rahvusvaheliselt pingelisel ajal võimendada Eesti kultuuridiplomaatilist haaret.

Avatud taotlusvooru „Eesti kultuur maailmas“ rakendamine. Vooru 2026. a maht on 0,5 mln eurot (2025. a 0,5 mln). Vooru maht on alates aastast 2025 vähenenud (42%) samaaegselt taotlejate ringi kitsendamisega, kuna vooru uuendatud tingimused ei võimalda toetusi taotleda riigiasutused, KOV asutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud ning riigi või KOV osalusega sihtasutused. Muudatus võimaldab tõhusamalt fokusseerida kaalukamatele kultuurisündmustele ning loovisikutele ja organisatsioonidele jätkata tegutsemist ja publiku kasvatamist rahvusvahelisel areenil.

Balti Kultuurifondi toetamine iga-aastaselt 0,1 mln euroga. Fondi rahastamine toimub Eesti, Läti ja Leedu kultuuri koostöölepe alusel ning võimaldab riikide ühistel kultuuriprojektidel jõuda kaalukatele rahvusvahelistele kultuurisündmustele.

Euroopa Liidu kultuuriprogrammis osalevate Eesti projektide omaosaluse taotlusvoor summas 0,15 mln eurot (2025. a 0,15 mln). Vooru eelarve on 2025. aasta tasemel. Üha tihenenu konkurents piiratud eelarvevahenditele, projektide silmahakkav professionaalsus ning Eesti osalemine mitmes projektis juhtivpartnerina nõuab panust riigi poolt.

Rahvusvahelistes organisatsioonides osalemise liikmemaksude maht on 0,6 mln eurot.

Rida 13.81 programmi tegevus: Loomemajanduspoliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Ettevõtete lisandväärtus ja ekspordisuutlikkus on suurenenud.

Tabel 249. Programmi tegevuse loomemajanduspoliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Rahalist ja mitterahalist abi saanud ettevõtete arv Allikas: EIS	762	500

Mõõdikuga seiratakse Euroopa Regionaalarengu Fondi ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021-2027 poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärgi (a) (iii) „VKEde kestliku majanduskasvu ja konkurentsivõime tõhustamine ning VKEdes töökohtade loomine, muu hulgas tootlike investeeringute kaudu“ meetme 21.1.3.2 „Kultuuri valdkondade ülene arendamine, koostöö ja rahvusvahelistumine“ eesmärkide elluviimist. Meede panustab koos nelja ettevõtluse-, ekspordi-, turismi- ja regionaalarengu meetmega väikese ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) lisandväärtuse kasvu töötaja kohta ning meetme kaudu saab rahalist ja mitterahalist abi kokku 1 000 unikaalset ettevõtet, kellest 295 peavad saavutama lisandväärtuse kasvu töötaja kohta.

Tabel 250. Programmi tegevuse loomemajanduspoliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.81	Loomemajanduspoliitika kujundamine ja rakendamine	-1 867	-2 708	-2 124	584	-22%
13.82	Muud toetused	-1 867	-2 708	-2 124	584	-22%

Loomemajanduse arendamise poliitikat kujundab Kultuuriministeerium koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. EL 2021-2027 finantsperioodil on loomemajanduse arendamine rakenduskava prioriteetse suuna „Nutikam Eesti“ erieesmärgi „VKEde (väikese ja keskmise suurusega ettevõtete) kestliku majanduskasvu ja konkurentsivõime tõhustamine ning VKEdes töökohtade loomine, mh tootlike investeeringute kaudu“ all. Rakendatava meetme

peamiseks sihtgrupiks on kultuuri- ja loomesektoris tegutsevad kasvuvõimelised äriühingust VKEd. Kavandatavas meetmes on kuus tegevussuunda: kultuuri- ja loomesektoris tegutsevate ambitsioonikate VKEd arenguplaanide elluviimise toetamine; kultuuri- ja loomesektoris tegutsevate kasvupotentsiaaliga ettevõtete ekspordivõimekuse kasvu toetamine; sektori arengut toetavate tugiteenuste (inkubatsiooni-, kiirendi- ja arendusteenused) pakkumine loomeettevõtetele; sektori sisese ja sektorite ülese koostöö soodustamine; loomemajandusalase teadlikkuse kasvatamine ja loomemajandusalaste teadmiste ning oskuste arendamine.

Programmi tegevust viiakse ellu ühtekuuluvuspoliitika fondide perioodi 2021-2027 struktuurivahenditest. Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 2,1 mln eurot (2025. a 2,7 mln).

Loomeettevõtjate arenguplaanide elluviimise ja ekspordivõimekuse kasvu toetamiseks, loomeettevõtjatele inkubatsiooni- ja arendusteenuste pakkumiseks ning loomemajandusalase teadlikkuse kasvatamiseks ja teadmiste ning oskuste arendamiseks on aastateks 2023-2029 ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021-2027 struktuurivahenditest ette nähtud kokku 10,3 mln eurot (sh ERF 9,3 mln ja riiklik kaasfinantseering 1 mln).

2026. a eelarve maht on 2,1 mln eurot, millest riiklik kaasfinantseering 0,16 mln eurot.

Rida 13.83 programmi tegevus: Kultuuri valdkondadeülene arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Teadmistepõhise kultuuripoliitika kujundamine. Kultuuripärandi uurimiseks ja kultuuri arenguks vajaliku teadmiste baasi ning teadlaste järelkasvu tagamine.

Tabel 251. Programmi tegevuse kultuuri valdkondadeülene arendamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kultuuriministeeriumi rahastatud uurimistoetuste osakaal minimaalse hindamisläveni ületanud taotlustest, % Allikas: Kultuuriministeerium	42,00%	≤20,00%

Mõõdikuga seiratakse Kultuuriministeeriumi rahastatud uurimistoetuste – loovuurimuste ja Eesti kultuuri teadus- ja arendusprogrammi – raames hindamisläveni ületanud taotluste osakaalu, mis näitab esitatud taotluste kvaliteeti.

Tabel 252. Programmi tegevuse kultuuri valdkondadeülene arendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.83	Kultuuri valdkondadeülene arendamine	-28 096	-37 649	-37 722	-72	0%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.84	Tööjõu- ja majandamiskulud	-6 823	-8 155	-7 441	715	-9%
13.85	Sotsiaaltoetused	-6	-324	-245	79	-24%
13.86	Muud toetused	-5 173	-10 877	-9 754	1 123	-10%
13.87	Muud kulud	-16 094	-18 294	-20 282	-1 988	11%
13.88	Sh hasartmängumaksust Eesti Kultuurkapitalile	-16 081	-18 294	-20 282	-1 988	11%

Kultuuriministeerium on alates 2022. aastast võtnud suuna laiemalt humanitaarvaldkonna teadus- ja arendustegevuse toetamisele. Rakendatud on loovuurimuse taotlusvoor. Jätkub Kultuuriministeeriumi teadus- ja arendusprogrammi „Eesti kultuuri teadus- ja arendusprogramm 2023-2026“ elluviimine. TA programmi eesmärk on luua eesti kultuuri valdkonnas uusi teadmisi, uurida ja arendada eesti kultuuri, teadust, ühiskonda ja majandust.

Programmi tegevuse all kajastatakse lisaks tegevusi ja toetusmeetmeid, mis panustavad suuremal või vähemal määral kõikidesse teistesse kultuuriprogrammi tegevustesse.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 37,7 mln eurot (2025. a 37,6 mln).

2025. aastal kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ületoodud jääke (7,8 mln) ja 2025. aasta lisaeelarvet. Ülekantud jäägid on põhiosas kaetud võetud kohustustega (valdkondade ülesed IKT projektid, valitsemisala remondifond). Kui võrrelda 2026. aasta eelarvet 2025. aasta kinnitatud eelarvega (ilma ülekantud jääkideta ja 2025. aasta lisaeelarveta), on suurenemine 7,4 mln eurot (sealhulgas piirmääraga vahendite osas 5 mln, välisvahendite osas 0,04 mln ja edasiantavate maksude (hasartmängumaksu laekumine) osas 2 mln eurot).

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

- Kultuuri- ja loomevaldkondade teadus- ja arendustegevuste projektide toetamine läbi loovuurimuse avatud taotlusvooru 0,25 mln eurot (2025. a 0,36 mln);
- Jätkub Kultuuriministeeriumi teadus- ja arendusprogrammi „Eesti kultuuri teadus- ja arendusprogramm 2023-2026“ elluviimine. Programmi maht 2026. aastal on 1,7 mln eurot (2025. a 1,5 mln);
- Hallatavate asutuste teadus- ja arendustegevuse toetamine 0,3 mln eurot (2025. a 0,4 mln). 2026. aastal on kavandatud toetada muuseume ja Eesti Rahvusraamatukogu;
- Kultuuri valdkonna info- ja kommunikatsioonitehnoloogia- ning investeeringutoetused 0,3 mln eurot (2025. a 0,3 mln eurot).

Alates 2026. aastast on Kultuuriministeeriumi eelarves taotlusvooru “Kultuuri- ja spordi suursündmused” eelarve vahendid summas (4 mln eurot), mis varasemalt olid vabariigi

valitsuse sihtotstarbelises reservis. Võrreldes 2025. aastaga taotlusvooru maht kasvab 2 mln euro võrra.

Programmi tegevuse all kajastuvad ka Kultuuriministeeriumi kui üksikasutuse tegevuskulud 7,4 mln eurot (2025. a 6,8 mln).

2026. aastal lisanduvad teadus- arendustegevusteks mõeldud vahendid, mis osaliselt kajastatakse majandusliku sisu vaates tegevuskuludes (suurem osa TA kuludest kajastuvad antavate toetuste all), suurenevad vahendid Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile ning toetuste menetlemise infosüsteemile (TMS). 2026. a kasvavad KUM tegevuskulud seoses struktuurivahendite projektide elluviija ning Šveitsi-Eesti koostööprogrammi programmi operaatori funktsioonide täitmisega.

Kultuurkapitali kaudu hasartmängumaksu laekumisest kultuuriehitiste rahastamine. Prognostitav arvestuslik eelarvemaht 2026. aastal on 20,3 mln eurot.

Oluliseks kultuuri valdkondadeülese tugi- ja arendustegevuse meetmeks on „Kultuurirahitsa toetus“ koolidele ehk õppekeskkonna mitmekesistamine muuseumiõppe, näituse-, teatri-, kino ja kontserdikülastuste abil. Meetme vahendid ei kajastu Kultuuriministeeriumi eelarves, vaid rakenduvad läbi kohalike omavalitsuste toetusfondi ja läbi Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarve. Meetme kogumaht 2026. aastal on 1,5 mln eurot (2025. a 1,5 mln eurot).

3.12.2.1.1 Spordiprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Tagatud on toimiv spordikorralduse süsteem lähtuvalt Euroopa spordi mudelist.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Spordiprogrammi koostamise ja elluviimise eest vastutab ning seiret koordineerib Kultuuriministeerium.

Tabel 253. Spordiprogrammi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
13.89	Spordiprogramm	-51 222	-46 469	0	-348	0	-4 404
13.90	Saavutusspordi toetamine ja arendamine	-47 401	-42 997	0	0	0	-4 404
13.96	Ausa spordi ja sporditurvalisuse toetamine ning arendamine	-501	-501	0	0	0	0
13.98	Organiseeritud liikumisharrastuste edendamine	-3 319	-2 971	0	-348	0	0

Spordivaldkonna riiklike tegevuste elluviimise eest vastutab Kultuuriministeerium ning tegevused ja teenused kavandatakse spordiprogrammis. Spordivaldkonna eesmärgid saavutatakse mitmete teiste valdkondade eest vastutavate ministeeriumide, kohalike omavalitsuste ning era- ja kolmanda sektori tegevuste elluviimise koostöös. Spordiprogrammi tegevustes ja teenustes kajastuvad ka Tehvandi Spordikeskuse, Jõulumäe Tervisespordikeskuse, Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutuse ning avalik-õigusliku juriidilise isiku Eesti Kultuurkapitali spordiga seotud tegevused, ressursid ja pakutavad teenused.

Programmi tegevuse kulude 2026. aasta eelarve maht on 51,2 mln eurot, millest piirmääraga vahendid 91%, edasiantavad maksud 9% (sh alkoholi ja tubakaaktsiis 6% ja hasartmängumaks 3%) ja välistoetused koos riikliku kaasfinantseeringuga on alla 1%. Programmi kuludest suurema osa ehk 91% (46,5 mln) moodustavad antavad toetused, edasiantavad maksud on 9,78% (4,4 mln) ning tööjõu- ja majandamiskulude maht on alla 1 % ehk 348 000 eurot.

Rida 13.90 programmi tegevus: Saavutusspordi toetamine ja arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagatud on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline keskkond saavutusspordi arendamiseks.

Tabel 254. Programmi tegevuse saavutusspordi toetamine ja arendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Riigi SA sporditaristu on rahvusvahelisel tasemel Allikas: KuM	Ei	Ei
Toetatavate kõrgema kategooria treenerite brutopalka suhe Eesti keskmisesse palka, % Allikas: KuM ja RaM keskmise palga prognoos	71,00%	100,00%

Tegevustega mõõdetakse, kuivõrd on sporditaristu kaasajastatud, kuna tasemel taristu kaudu luuakse kõikjal Eestis tingimused nii saavutusspordi arenguks kui ka liikumisharrastusega tegelemiseks. Samuti on treeneritele väärilise töötasu tagamine üks prioriteetseid valdkonna eesmärgi, mille tõttu mõõdetakse toetatavate kõrgema kategooria (vähemalt 5. kutsetase) treenerite brutopalka suhet Eesti keskmise palgaga.

Tabel 255. Programmi tegevuse saavutusspordi toetamine ja arendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.90	Saavutusspordi toetamine ja arendamine	-43 391	-48 268	-47 401	867	-2%
13.91	Sotsiaaltoetused	-325	-326	-186	140	-43%
13.92	Muud toetused	-39 118	-43 715	-42 812	903	-2%
13.93	Muud kulud	-3 948	-4 227	-4 404	-177	4%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.94	Sh hasartmängumaksust Eesti Kultuurkapitalile	-1 340	-1 429	-1 585	-155	11%
13.95	Sh aktsiisist Eesti Kultuurkapitalile	-2 608	-2 798	-2 819	-21	1%

Saavutusspordi poliitika kujundamine ja toetamine ning tingimuste loomine spordiga tegelemiseks on Kultuuriministeeriumi spordivaldkonna peamine roll ja ülesanne. Spordialaliitude, -klubide ja -koolide ning teiste spordiühendustega on Eestis toimiv spordikorraldus, mis tagab võimalused nii noortele kui ka täiskasvanutele harrastus- või tippspordiga tegelemiseks. Ajakohastatud sporditaristu kaudu luuakse kõikjal Eestis tingimused nii saavutusspordi arenguks kui ka liikumisharrastusega tegelemiseks. Tegevuse kaudu toetatakse riiklikult spordiorganisatsioonide harrastus-, tipp- ja noortespordi arendamist, rahvusvaheliste spordiürituste korraldamist, antakse investeeringutoetusi uute spordirajatiste ja lähiliikumispaikade ehitamiseks ning olemasolevate ajakohastamiseks.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 47,4 mln (2025. a 48,3 mln) eurot.

2026. aasta tegevuse eelarve suureneb võrreldes 2025. aasta kinnitatud eelarvega 4,7 mln eurot. Kasv jaguneb järgmiselt: alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu prognoosiga 177 000 eurot, palgafondi kasvuks eraldatud lisavahendid, sh treenerite palgakasv 1 mln, Team Estonia toetuse suurendamine 2 mln eurot ja spordi suursündmuste eelarvevahendite täpsustus 2025. ja 2026. aasta vahel 1,3 mln.

Erisus 2025. aastal kasutada oleva eelarve ja 2026. aastaks planeeritava eelarve vahel on käesoleva aasta lisaelarvega eraldatud vahendid (110 000 eurot), Vabariigi Valitsuse reservist eraldatud vahendid rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste toetamiseks (2,81 mln eurot) ning 2024. aastast ülekantud jäägid (3,03 mln eurot). Ülekantud vahenditest moodustab hanke edasilükkumise tõttu kasutamata jäänud investeeringutoetus 1,73 miljonit eurot ning sihtotstarbelised toetused 1,3 miljonit eurot, mille tekkepõhine kasutamine on osaliselt nihkunud 2025. aastasse

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

Toetused strateegilistele partneritele:

- Tehvandi Spordikeskus SA toetus on 2026. aastal 3,3 mln eurot (2025. a 3,17 mln), millest tegevustoetus on 1,6 mln eurot ja investeeringutoetus on 1,74 mln eurot. Toetus suureneb palgavahenditeks eraldatud vahendite tõttu;
- Jõulumäe Tervisespordikeskus SA toetus on 2026. aastal 0,91 mln eurot (2025. a 0,77 mln), millest tegevustoetus on 668 300 eurot ja investeeringutoetus on 239 700 eurot. Toetus suureneb palgavahenditeks eraldatud vahendite tõttu;

- Spordikoolituse ja -Teabe SA tegevustoetus on 2026. aastal 0,66 mln eurot (2025. a 0,63 mln);
- Olulise strateegilise partneri Eesti Olümpiakomitee MTÜ (EOK) tegevustoetus on 2026. aastal 0,82 mln (2025. a 0,85 mln) eurot.

2026. aastal rakendub kolmandat aastat spordi suursündmuste toetamine, mahus 5,23 mln eurot (2025.a 3,8 mln). Eesti spordiorganisatsioonid on ennast tõestanud väga tugevate korraldajatena. Meil on andekad sportlased, kõrgel tasemel sporditaristu ning rahvusvaheliste spordiorganisatsioonide usaldus. Seega pakutakse Eestile järjest enam võimalusi korraldada populaarsete spordialade rahvusvahelisi tippvõistlusi. Rahvusvahelised suursündmused toovad Eestisse märkimisväärselt väliskülalisi ja seega omavad olulist positiivset majanduslikku mõju.

2026. aastal jätkatakse Team Estonia toetamist, et Eesti sportlased ja võistkonnad oleksid rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised. Toetusmeetme maht 9,66 mln (2025. a 7,85 mln) eurot. Meedet rakendab EOK.

Jätkatakse treenerite tööjõukulu toetuste eraldamist. 2026. a toetusmeetme maht 12,76 mln (2025. a 11,76 mln) eurot. Meetme rakendajaks on Spordikoolituse ja -Teabe SA.

Spordialaliitude toetuseks on planeeritud 4,27 mln (2025. a 4,52 mln) eurot. Meedet rakendab EOK.

Eesti koondise osalemiseks olümpiamängudel on 2026. aastal planeeritud 174 800 (2025. a 180 500) eurot. Meedet rakendab EOK.

Tiitlivõistlustel osalenud sportlaste ja nende treenerite tunnustamiseks on planeeritud 0,23 mln (2025. a 0,12 mln) eurot. Meedet rakendab EOK.

Meeste võrkpallikoondise osalemist 2026. aasta finaaltourniiril toetatakse 200 000 euroga, toetust rakendab Eesti Võrkpalli Liit.

Jätkatakse Eestis toimuvate rahvusvaheliste spordivõistluste korraldamise toetamist mahus 1,01 mln (2025. a 1,05 mln) eurot.

Spordimeditsiini SA tegevust toetatakse 2026. aastal 169 000 (2025. a 174 400) euroga.

Jätkatakse puuetega inimeste spordi katusorganisatsioonide võimaluste parandamisega, et kaasata rohkem puuetega inimesi liikumisharrastusse ja võimaldades parimatel sportlastel tegeleda tippspordiga. Tegevustoetust antakse Eesti Paralümpiakomitee MTÜ-le 845 000 (2025. a 860 000) eurot.

Jätkatakse ühekordsete spordiprojektide toetamist 2026. aastal 52 800 (2025. a 73 100) euroga.

Vastavalt riigihanke lepingule jätkub Audentese Spordigümnaasiumi õppivate ja treenivate õppursportlaste toetamine 2,44 mln euroga aastas.

Spordi elutöö- ja aastapreemiateks on planeeritud 2026. aastal 185 600 (2025.a 185 600) eurot.

Sihtasutuste ja EOK täpsemad toetussummad on toodud seletuskirja lisa nr 3.

Riik toetab saavutusspordi valdkonda ka läbi Kultuurkapitali kehakultuuri ja spordi sihtkapitali alkoholi- ja tubakaaktsiisi ning hasartmängumaksu laekumisest. Prognoositav arvestuslik eelarvemaht on 4,4 mln eurot.

Rida 13.96 programmi tegevus: Ausa spordi ja sporditurvalisuse toetamine ja arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagatud on ausat sporti ja sporditurvalisust toetav keskkond.

Tabel 256. Programmi tegevuse ausa spordi ja sporditurvalisuse toetamine ning arendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kokkuleppemängudes osalemine ja teadlikkus teiste osalemisest Allikas: KuM/kokkuleppemängude leviku uuring	9,00% (2022)	Ei mõõdeta
Kokkuleppemängude teemal koolitatus ja hoiakud kokkuleppemängude kohta Allikas: KuM/kokkuleppemängude leviku uuring	54,50% (2022)	Ei mõõdeta
Dopingu kasutamine ja teadlikkus teiste kasutamise kohta viimase 4 aasta jooksul Allikas: Dopingu kasutamise leviku uuring	4% (2023)	Ei mõõdeta
Antidopingualane koolitatus ja hoiakud dopingu kasutamise kohta Allikas: Dopingu kasutamise leviku uuring	60,1% (2023)	Ei mõõdeta

Mõõdik „Kokkuleppemängude teemal koolitatus ja hoiakud kokkuleppemängude kohta“ koosneb kokkuleppemängude uuringu raames küsitletud sihtrühma koolitatus protsendist, küsitletu seas valitseva hoiaku, et kokkuleppemängud ei ole ühelgi juhul õigustatud, protsendist ning küsitletud neile või kellelegi teisele tehtud kokkuleppemängu pakkumisest teavitamise valmiduse protsendist.

Mõõdik „Antidopingualane koolitatus ja hoiakud dopingu kasutamise kohta“ koosneb uuringu raames dopingu kasutamist õigustavate väidetega üldse mitte nõus olevate sihtrühma liikmete, sihtrühma koolitatus viimase 4 aasta jooksul ning sihtrühma valmisolekut teavitada neile dopingukasutamise pakkumise tegemisest.

Tegevuste eesmärk on kujundada ausa spordi tagamise poliitikat ja toetada Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA (EADSE) tegevust.

Tabel 257. Programmi tegevuse ausa spordi ja sporditurvalisuse toetamine ning arendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.96	Ausa spordi ja sporditurvalisuse toetamine ning arendamine	-360	-367	-501	-134	36%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.97	Muud toetused	-360	-351	-501	-150	43%

Tegevuse raames kujundab Kultuuriministeerium ausa spordi tagamise poliitikat ja toetab Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA (EADSE) tegevust. EADSE põhikirjalised eesmärgid on edendada Eestis diskrimineerimisvaba, eetilist ja ausat sporti, sh aidata kaasa:

- dopingu kasutamise ennetamisele;
- spordivõistlustega manipuleerimise ennetamisele;
- diskrimineerimise, väärkohtlemise, ahistamise jm ennetamisele spordis;
- spordivõistlustel osalejate turvalisuse tagamisele;
- muude spordis esinevate spordi ausust ohustavate probleemide lahendamisele.

Nimetatud valdkondi reguleerivad mitmed konventsioonid, millega Eesti on liitunud. Kultuuriministeeriumi peamine roll on antud konventsioonide töörühmades Eesti huvide kaitsmine ja siseriiklikult konventsioonide põhimõtete ning kohustuste täitmise tagamine.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 0,5 mln (2025. a 0,37 mln) eurot.

Programmi tegevuse mahtu on suurendatud 150 000 eurot, et tagada uurimis- ja juriidiline võimekus seoses spordieetika reeglite jõustumise ja Spordikohtu loomisega.

Programmi tegevuse oluline strateegiline partner on Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA, kelle tegevust toetatakse 2026. aastal 501 000 euroga (2025. a 351 000). SA ülesanneteks on ennetustegevuste ja testimiste läbiviimine, kokkuleppemängude Eesti kontaktpunkti ülesannete täitmine ning koostöö edendamine Politsei- ja Piirivalveameti ning spordiorganisatsioonidega sporditurvalisuse tagamisel.

Rida 13.98 programmi tegevus: Organiseeritud liikumisharrastuse edendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Liikumisharrastust edendav võrgustik ja liikumist soodustav keskkond on loodud.

Tabel 258. Programmi tegevuse organiseeritud liikumisharrastuse edendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Maakonna spordiliitude liikumisharrastusürituste osaluskordade % elanikkonnast (va Tallinn) Allikas: Tervise Arengu Instituut	15,50%	19,00%
Liikumisharrastusega tegelemine 2 või enam korda nädalas vanusegrupis 55-64a, % Allikas: Tervise Arengu Instituut	33,60%	48,00%

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
11aastased, kes on 5 või enamal päeval nädalas vähemalt üks tund mõõdukalt kehaliselt aktiivsed, % Allikas: Tervise Arengu Instituut	49,90% (2022)	57,00%
13aastased, kes on 5 või enamal päeval nädalas vähemalt üks tund mõõdukalt kehaliselt aktiivsed, % Allikas: Tervise Arengu Instituut	39,30% (2022)	50,00%
15aastased, kes on 5 või enamal päeval nädalas vähemalt üks tund mõõdukalt kehaliselt aktiivsed, % Allikas: Tervise Arengu Instituut	36,70% (2022)	47,00%

Tegevustega mõõdetakse, kuivõrd on elanikele tagatud võimalikult head tingimused organiseeritud liikumisharrastusega tegelemiseks, mis on üks oluline osa elanikkonna liikumisaktiivsuse suurendamisest.

Tabel 259. Programmi tegevuse organiseeritud liikumisharrastuse edendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
13.99	Organiseeritud liikumisharrastuse edendamine	-16 047	-3 453	-3 319	134	-4%
13.99	Tööjõu- ja majandamiskulud	0	0	-348	-348	100%
13.100	Muud toetused	-16 047	-3 453	-2 971	482	-14%

Kultuuriministeeriumi otsene vastutus ja roll inimeste liikumisaktiivsuse tõstmisel on organiseeritud liikumisharrastuse, noorte huvihariduse/noortesporti (spordialaliidud/spordiklubid) arendamine ning sporditaristu ja sportimiseks/liikumisharrastuseks soodsa õigusruumi loomine. Tegevuse raames rakendatakse regionaalsete maakondlike spordikeskuste toetusmeedet ja toetatakse terviseradade võrgustiku arendamist. Poliitikakujundamises edendatakse inimeste liikumisaktiivsuse tõstmisega seotud valdkondade vahelist koostööd ning puuetega inimeste suuremat kaasatust liikumisharrastusse. 2022. aastal asutati Eesti Olümpiakomitee poolt SA Liikumisharrastuse kompetentsikeskus, mis on riigi peamine partner liikumisharrastuse valdkonna edendamisel. Kompetentsikeskus panustab läbi koordineerivate, koolitus-, teadus- ja kommunikatsioonialaste tegevuste inimeste liikumisaktiivsuse tõusu.

Programmi tegevuse maht on 2026. aastal 3,32 mln (2025. a 3,45 mln) eurot.

2026. aasta tegevuse eelarve suureneb võrreldes 2025. aasta kinnitatud eelarvega 237 400 eurot seoses innovatsiooniprojekti "Liikumisetsepti sekkumise väljatöötamine ja katsetamine" rakendamisega. Programmi liikumisharrastuse tegevuse 2025. aasta eelarve sisaldab 371 000 euro ulatuses 2024. aastast üle kantud vahendeid.

Programmi tegevuse raames olulisemad toetatavad tegevused ja asutused:

- Liikumisharrastuse valdkonna edendamise koordineerimist jätkab SA Liikumisharrastuse kompetentsikeskus, kelle tegevuseks on ette nähtud 740 600 (2025. a 764 800) eurot;
- Jätkub Eriolümpia Eesti Ühendus MTÜ tegevuse toetamine 226 100 euroga (2025. a 233 400 eurot);
- Jätkub maakondlike spordiliitude toetamine. Spordiliite toetatakse 2026. aastal 1,11 mln euroga (2025. a 1,14 mln);
- Jätkub liikumisharrastust edendavate organisatsioonide toetamine 2026. aastal 311 900 euroga (2025. a 325 900);
- Regionaalsete tervisespordikeskuste arendamise toetusmeede on 2026. aastal 583 500 eurot (2025. a 616 900 eurot).

Alates 2025. aastast rakendus Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika 2021-2027 perioodi meetme „Avaliku sektori innovatsioonivõimekuse tõstmine“ programm, millest Kultuuriministeeriumi rakendada on innovatsiooniprojekt "Liikumisretsepti sekkumise väljatöötamine ja katsetamine". Eesmärk on töötada välja rahvusvahelisel praktilal põhinev teaduspõhine liikumisretsepti teenusmodel, katsetada seda ning viia läbi teostatavusuuring. Projekti maht 2026. aastal on 0,4 mln eurot, millest tööjõukulusid on planeeritud 48 200 eurot (projektijuht) ning 372 000 eurot on uuringuga seotud kulud.

3.12.4 Investeeringud

Kultuuriministeeriumi valitsemisalas on vähe riigiasutusi, seetõttu on investeeringute eelarve väike. Valitsemisala investeeringud avalik-õiguslike ja sihtasutustele kajastuvad Investeeringutoetustena st kajastuvad kulude all.

Tabel 260. Kultuuriministeeriumi valitsemisala investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Kultuuriministeeriumi valitsemisala					
13.102	Investeeringud kokku	-573	-1 347	-1 280	67	-5%
	IT investeeringud	-197	-359	-502	-143	40%
	Muud investeeringud	-118	-744	-180	564	-76%
	Kinnisvara	-161	-115	-440	-325	283%
13.103	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-98	-129	-158	-29	23%

Tabel 261. Kultuuriministeeriumi valitsemisala investeeringute eelarve liikide ja objektide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestuslikud vahendid	Välis- toetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga
	Kultuuriministeeriumi valitsemisala					
13.102	Investeeringud kokku		-1 280	-83	-14	-743
	Muud investeeringud kokku		-1 122	-83	0	-599
	IT investeeringud	IT investeeringud	-502	-60	0	-442
	Muud investeeringud	Muud investeeringud	-180	-23	0	-157
	Lastekirjanduse Keskuse põhivara soetus	Kinnisvara	-440	0	0	0
13.103	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-158	0	-14	-144

Kinnisvarainvesteeringuna 440 000 eurot on kajastatud Eesti Lastekirjanduse Keskuse tööd Edgar Valteri kodutalus Pöörismäel. E. Valter parandas oma vara Eesti Lastekirjanduse Keskusele tingimusel, et pärimise teel omandatud vara ja selle võõrandamisest laekuvaid vahendeid tuleb kasutada testamendis tehtud korralduste täitmiseks, sh Edgar Valteri kultuuripärandi säilitamiseks, millest üks tegevus on Pöörismäe talu renoveerimine. Pöörismäe talus tehtavate ehitus- ja remonttööde teostamiseks müüakse pärandist kaks korteriomandit Tartus.

IT investeeringutena on plaanis Kultuuriministeeriumil arendada toetuste menetlemise infosüsteemi (60 tuhat eurot). Kultuuriministeeriumi valdkondliku digipöörde tegevuskava 2023–2025 raames on 2026. aastal plaanitud SF meetmest Digiriik rahastatud ELTSA-RAKU andmekogu arendus summas 0,2 mln eurot, ühtse üleriigilise raamatukogusüsteemi arendus summas 0,38 mln eurot ja DIGARi andme- ja kodanikuteaduse arendusetapp summas 0,2 mln eurot. Muinsuskaitseamet planeerib muuseumide infosüsteemi MuIS II etapi arendustele 0,55 mln eurot. Digipöörde tegevuskava 2023–2025 raames tehtavad investeeringud on kirjeldatud ka programmi tegevuse „Kultuurivaldkonna digiteerimine“ all.

3.13 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala

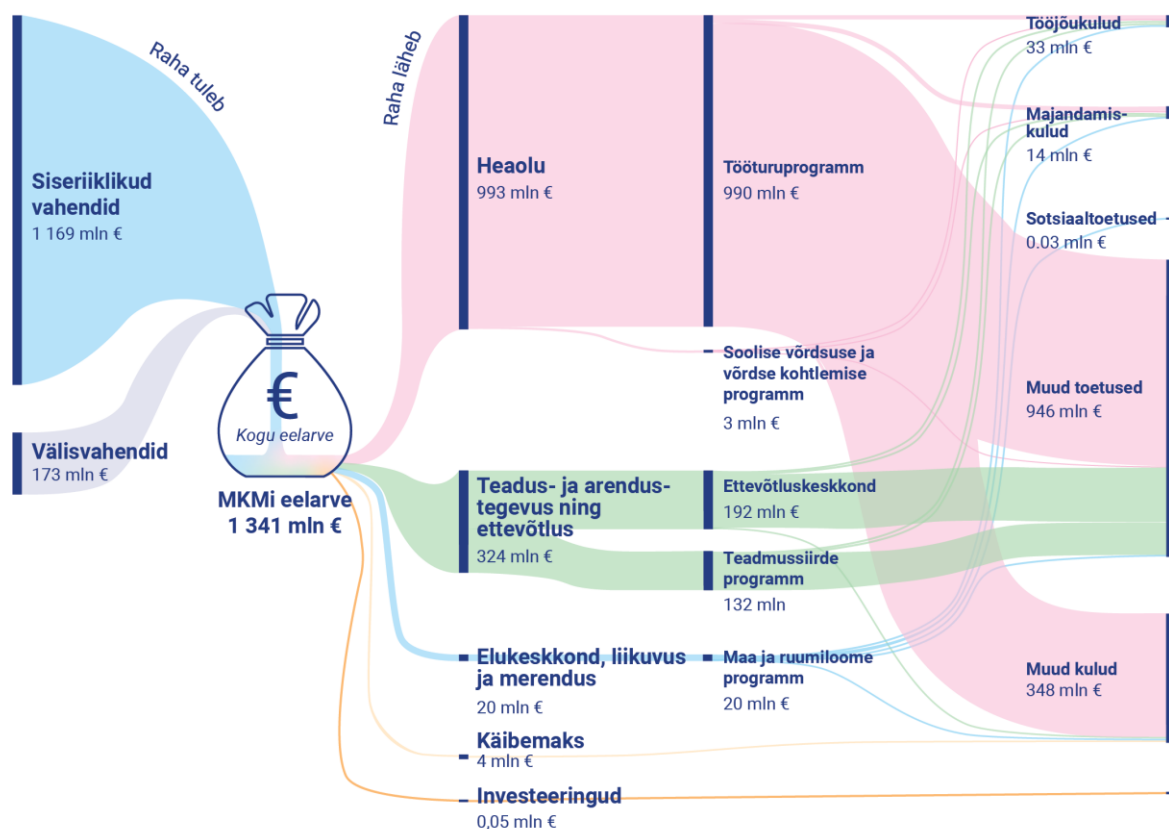
Loome eeldused koostöös erasektori ja kohalike omavalitsustega Eesti majanduse konkurentsivõime ja tootlikkuse kasvuks, keskendudes tööstussektori kasvatamisele ja investeeringutele sobiva maastiku kujundamisele, toetades kvaliteetse ja kestliku elu- ja ettevõtluskeskkonna arendamist ning tagades tugeva ja võrdseid võimalusi pakuva töökeskkonna.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tegevuse eesmärkideks on luua tingimused Eesti majanduse konkurentsivõime kasvuks ning tasakaalustatud ja jätkusuutlikuks arenguks riigi majanduspoliitika väljatöötamise, elluviimise ja tulemuste hindamise kaudu; töösuhete ja töökeskkonna korraldamine ning soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise kavandamine ja elluviimine ning maakasutuspoliitika kavandamine ja elluviimine, ruumilise planeerimise korraldamine ning maa- ja ruumivaldkonna ülesannete täitmine.

Töötame oma valitsemisala valdkondades välja riigi arengukavad ja tagame nende kooskõla üleriigiliste arengukavadega, samuti korraldame nende finantseerimise, elluviimise ja tulemuste hindamise. Koostöös teiste ministeeriumidega osaleme üleriigiliste majanduse arengut käsitlevate arengukavade väljatöötamisel. Valitsemisala valdkondade korraldamiseks koostame õigusaktide eelnõusid ja täidame nendega määratud ülesandeid. Korraldame oma valitsemisalas koostööd Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Täidame riigikaitse ülesandeid ja tagame elutähtsate teenuste toimepidevuse oma valitsemisalas. Rohkem infot ministeeriumi eesmärkide ja ülesannete kohta, samuti valitsemisala asutuste kohta leiab ministeeriumi kodulehelt.

Joonis 28. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala eelarve jagunemine tegevuspõhiselt ja majandusliku sisu lõikes, mln eurot

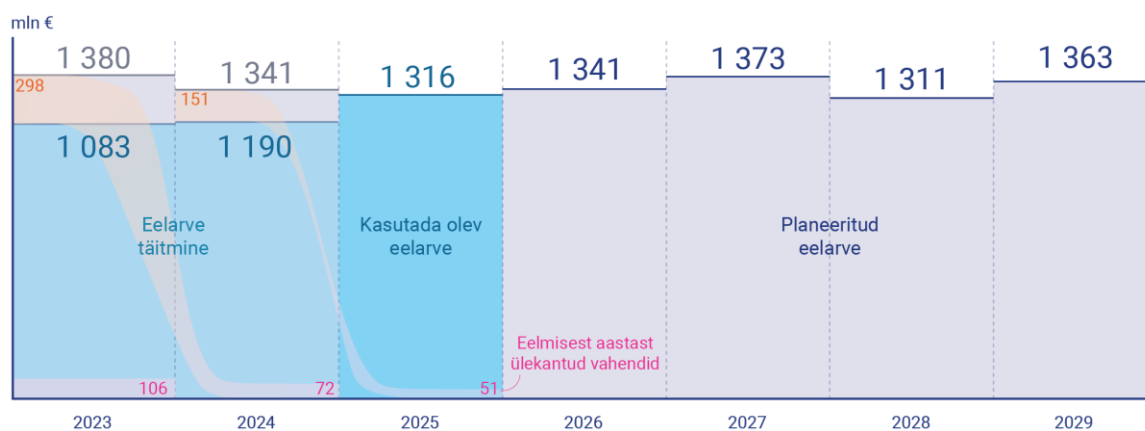
Valitsemisala tegevuspõhine eelarve (2026)

Valdav osa valitsemisala kasutada olevast eelarvest on siseriiklikud vahendid (86%). Nendest omakorda moodustavad 84% Eesti Töötukassale tööturumeetmeteks eraldatavad vahendid (622 mln eurot) ja edasiantav töötuskindlustusmakse (343 mln eurot). Muudest toetustest moodustavad 179 mln eurot toetused ettevõtluskeskkonna arendamiseks (13% kogueelarvest) ning 127 mln eurot teadus- ja arendustegevuste toetamiseks (9% eelarvest). Tööjõu- ja majandamiskuludeks kasutab valitsemisala 4% eelarvest.

Joonis 29. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala eelarve dünaamika, tuhat eurot

Valitsemisala eelarve*

* Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarve muutus ümberkorralduste tõttu 2025. aastal

Valitsemisala 2026. aasta eelarve kasvab võrreldes 2025. aastaga 30 mln eurot ja sisaldab järgmisi muudatusi:

- toetused Eesti Töötukassale vähenevad 7 mln eurot (arvestuslikud kulud);
- käibemaksukulud vähenevad 4 mln eurot (arvestuslikud kulud);
- piirmääraga vahenditest makstavad muud toetused vähenevad 26 mln eurot;
- piirmääraga vahenditest tööjõu- ja majandamiskulud vähenevad 5 mln eurot;
- välisvahendite eelarve (sh riiklik kaasfinantseerimine) kasvab 41 mln eurot;
- CO² kvooditulust rahastatavad projektid suurenevad 12 mln eurot;
- Eesti Töötukassale vahendatavad töötuskindlustusmaksed suurenevad 21 mln eurot.

2025. aasta eelarve koosneb Riigikogu poolt kinnitatud eelarvest 1, 258 mld eurot, lisaeeelarvest 0,2 mln eurot, Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest ja omandireformi reservfondist saadud vahenditest summas 2 mln eurot ning ülekantud vahenditest summas 50 mln eurot.

2025. aastasse ülekantud vahenditest 88% moodustavad muud toetused, mida peamiselt makstakse välja Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse kaudu. Nende toetusmeetmete puhul tehakse väljamaksed alles pärast seda, kui toetusi saavad ettevõtted on kulud teinud ja tõestanud nende abikõlblikkust. Praktika näitab, et väljamaksed koonduvad projektide lõppfaasi – näiteks rakendusuuringute programmis, kus projekti maksimaalne kestus on 36 kuud (võimalusega seda veel 6 kuud pikendada), on aasta pärast otsuste tegemist tõendatud vaid 20–25% kuludest. Suurimad väljamaksed toimuvad projekti viimasel aastal. Projektide elluviimine on tihti ajakavast maas. Ka ei viida kõiki projekte ellu või kasutatakse toetust vähem kui algselt planeeritud, mis põhjustab eelarve alatäitumust. Kui toetuse andmise otsus on

tehtud, siis tuleb valitsemisalal ka tagada vajalike vahendite olemasolu sihtasutuse eelarves õigel perioodil. Detailne info valitsemisala 2025. aasta eelarvesse ülekantud vahendite kohta on avaldatud ministeeriumi kodulehel (sh jääkide tekkimise ning nende ülekandmise põhjused).

Ministeerium taotles Vabariigi Valitsuselt luba tõsta 2025. aastasse ülekantud ja aastase riigieelarve seadusega kinnitatud vahendeid aastatesse 2026-2029 ümber kokku 11 mln eurot, sh 2026. aastasse 4 mln eurot muid toetusi ja majandamiskulusid. Ümbertõstmised puudutasid mitmeid erinevaid programmi tegevusi.

Ministeeriumi 2026. aasta eelarves tehti täiendav tegevuskulude kärbe summas 0,6 mln eurot. Vähendati uuringute, lähetus- jm majandamiskulude (0,3 mln eurot) ning muude toetuste eelarveid (0,3 mln eurot).

Valitsemisala administratiivne struktuur ja personali ülevaade

Valitsemisalas on 2026. aastal koos neli asutust: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Maa- ja Ruumiamet (MaRu), Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet ning Tööinspeksioon. Lisaks kajastuvad valitsemisala eelarves ka Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei ning Riikliku Lepitaja Kantselei eelarved. 2026. aastal on neist suurima eelarvemahuga Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, mille eelarve moodustab 97,5% valitsemisala tegevuskulude ja investeeringute eelarve mahust, Maa- ja Ruumiamet 1,3% ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve amet 0,6%. Ülejäänud asutuste eelarve moodustab valitsemisala kulude ja investeeringute mahust kokku 0,6%.

Valitsemisalaga on seotud avalik-õiguslik juriidiline isik Eesti Töötukassa.

Valitsemisala haldusalasse kuulub riigi osalusega mittetulundusühing MTÜ Eesti Standardi- ja Akrediteerimiskeskus.

Valitsemisala haldusalasse kuuluvad sihtasutused on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus, Sihtasutus Tallinna Teaduspark TEHNOPOL ning Sihtasutus Tartu Teaduspark.

Valitsemisala haldusalasse kuuluvad järgmised riigi osalusega äriühingud: AS Eesti Varude Keskus, AS Metrosert ning AS KredEx Krediidikindlustus.

Valitsemisala personali ülevaade

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala asutustes töötab 01.08.2025 seisuga kokku 753 teenistujat (töötajad ja ametnikud kokku), neist 44,7% töötab Maa- ja Ruumiametis (332 teenistujat). Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teenistujate arv vähenes 2025. aastal seoses digivaldkonna liikumisega Justiits- ja Digiministeeriumisse.

Tulenevalt eelarve kärbetest on 2025. aasta I poolaastal valitsemisalas koondatud 12 teenistujat. Maa- ja Ruumiametis on seoses asutuse töö reorganiseerimisega teenistujate arvu

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid	Programm
Elukeskkond, liikuvus ja merendus	Strateegia „Eesti 2035“	Maa ja ruumiloome programm (MKMi ja REMi ühisprogramm)
	Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030	
	Üleriigiline planeering 2035	

Valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide info – tulemusvaldkonna ja programmide eesmärgid ja mõõdikud ning tulemusvaldkonna olukorra lühianalüüs – on esitatud riigi eelarvestrateegias. Valitsemisala tulemusvaldkondadega – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga – seotud programmdokumendid on kättesaadavad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kodulehel.

3.13.1 Tulud

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala tuludest peamise osa moodustavad välistoetused (84% tulude eelarvest), mida kõige enam rakendatakse ettevõtlike toetusmeetmeteks.

Tabel 263. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
14.1	Tulud kokku	145 143	203 074	204 691	1 617	1%
14.2	Saadud toetused	94 461	136 431	171 010	34 579	25%
14.3	Riigilõivud	5 522	5 675	5 382	-294	-5%
14.4	Tulu majandustegevusest	14 172	7 373	7 889	516	7%
14.5	Tulu põhivara ja varude müügist	46	20 000	9 382	-10 618	-53%
14.6	Trahvid ja muud varalised karistused	45	33	33	0	0%
14.7	Muud tulud	339	90	126	36	40%
14.8	Intressi- ja omanikutulud	30 558	33 472	10 869	-22 603	-68%

Valitsemisala tulude kogumaht 2026. aastal võrreldes eelmise aastaga märkimisväärselt ei muutu, jäädes 200 mln euro juurde. 84% tuludest saadakse välistoetustest, 5% kavandatakse teenida põhivarade müügist, 5% intressi- ja omanikutuludest ning 4% majandustegevusest.

Saadud toetused

Saadud toetustena planeerib valitsemisala Euroopa Liidu struktuurivahendeid jms välistoetusi, mida makstakse välja Ettevõtlike ja Innovatsiooni Sihtasutuse ja riigi tugiteenuste keskuse kaudu. 2026. aastal suureneb valitsemisala saadud toetuste maht eelarves ligikaudu 35 mln eurot ehk 25% võrra, kogumahun 171 mln eurot. Suurenemine tuleneb Õiglase Ülemineku

Fondist saadavate toetuste suuremas mahus eelarvesse planeerimisest – kasv võrreldes eelmise aastaga on 64 mln eurot. Samas vähenevad tulud Taaste- ja Vastupidavusraha-rahastust 27 mln euro võrra, sest 2026. aastal lõpeb nende vahendite abikõlblikkuse periood. Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala 2026. aasta eelarvesse on planeeritud 38 mln euro ulatuses tulusid Euroopa Regionaalarengu Fondist, 94 mln euro eest Õiglase Ülemineku Fondist, 26 mln eurot Taaste- ja Vastupidavusraha-rahastust, 12 mln eurot Euroopa Sotsiaalfondist ning 1 mln eurot muudest toetustest (sh Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra toetused).

Kodumaiseid toetusi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala 2026. aasta eelarvesse planeeritud ei ole.

Riigilõivud

Valitsemisala riigilõivude prognoositav kogumaht 2026. aastal on üle 5 mln euro, vähenemine 5%. Suurima mahuga riigilõiv on elektroonilise side seaduse alusel Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve ameti poolt teostatavate toimingute riigilõiv, mis moodustab 92% valitsemisalas kogutavatest riigilõivudest. Nimetatud seaduse alusel kogutavate riigilõivu tulude prognoosi vähendati võrreldes 2025. aastaga, sest senises lõivude laekumises nähakse tulude vähenemist - statistika kohaselt 50-100 tuhande euro võrra aastas. Põhjuseks, et loobutakse raadioside lahendustest ja minnakse üle optikale või neti teenustele (nt taksod).

Tulud majandustegevusest

Tulusid majandustegevusest teenib Maa- ja Ruumiamet, sh maa kasutusõigustest 7 mln eurot ning hoonestusõiguse seadmise tasudest 1 mln eurot. Tulud laekuvad riigieelarvesse.

Tulu põhivarade ja varude müügist

Tulusid riigimaade müügist planeerib Maa- ja Ruumiamet 2026. aastal teenida 9 mln eurot. Võrreldes 2025. aastaga vähenevad tulud riigimaade müügist 11 mln eurot, sest jätkusuutlikkuse tagamiseks on vaja vähendada nende müügimahtusid. On võetud suund müüa riigimaad vähem, kui seni ja müüa vaid riigile ebavajalikke maaüksuseid (enamasti vähemväärtuslikud). Müügimahtude prognoosimisel peab arvestama maareserviga, mis on vajalik teistele valitsusasutustele nende ülesannete täitmiseks.

Trahvid ja muud varalised karistused

Tööinspeksioon ning tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve amet on planeerinud riigieelarvesse 33 000 eurot trahve, mida määratakse väärteomenetluse seadustiku alusel.

Muud tulud

Muud tulud valitsemisala eelarves kogumahu 0,1 mln eurot koosnevad tööinspeksiooni ning tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve ameti poolt määratavatest sunnirahadest.

Intressi- ja omanikutulud

Dividenditulused on AS KredEx Krediidikindlustus majandustulemuste prognooside alusel kavandatud kogusummas 0,3 mln eurot ja see on samas suurusjärgus 2025. aasta riigieelarvesse planeerituga. Lõplik makstavate dividendide suurus otsustatakse 2026. aasta kevadel pärast 2025. aasta majandustulemuste selgumist.

Omanikutulude vähenemine 23 mln eurot võrreldes 2025. aastaga tuleneb AS KredEx Krediidikindlustuse poolt finantsinvesteeringute müügist ning sihtfondide kasutamisel tekkivate tulude ja kulude uuendatud prognoosidest.

3.13.2 Kulud asutuste lõikes

Tabel 264. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala kulud asutuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
14.9	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala	-1 341 257	-168 679	-627 684	-180 941	-20 953	-343 000
14.10	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	-1 306 674	-142 807	-624 740	-175 189	-20 938	-343 000
14.11	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet	-8 834	-7 479	-367	-985	-3	0
14.12	Tööinspeksioon	-8 053	-3 367	-127	-4 558	0	0
14.13	Riikliku Lepitaja Kantselei	-146	-142	-4	0	0	0
14.14	Soolise Võrdõiguslikkuse ja Võrdse Kohtlemise Voliniku Kantselei	-544	-501	-42	0	0	0
14.15	Maa- ja Ruumiamet	-17 007	-14 383	-2 404	-208	-12	0

Tabel 265. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala kulude dünaamika asutuste lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
14.9	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala	-1 161 761	-1 310 108	-1 341 257	-31 149	2%
	Sotsiaaltoetused	-15	-47	-32	15	-32%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Muud toetused	-749 812	-925 313	-945 682	-20 369	2%
	Tööjõukulud	-53 182	-36 617	-33 339	3 278	-9%
	Majandamiskulud	-38 235	-16 594	-13 952	2 642	-16%
	Muud tegevuskulud	-309 040	-323 206	-344 209	-21 004	6%
14.76	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-9 364	-8 331	-4 043	4 288	-51%
14.10	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	-1 071 661	-1 271 488	-1 306 674	-35 187	3%
	Muud toetused	-746 286	-922 754	-942 918	-20 165	2%
	Tööjõukulud	-11 681	-10 845	-10 131	714	-7%
	Majandamiskulud	-3 597	-8 762	-8 052	710	-8%
	Muud tegevuskulud	-309 034	-322 000	-343 000	-21 000	7%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-560	-7 113	-2 573	4 539	-64%
14.11	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet	-9 664	-10 709	-8 834	1 875	-18%
	Tööjõukulud	-7 265	-8 306	-7 379	927	-11%
	Majandamiskulud	-1 315	-2 009	-1 079	930	-46%
	Muud tegevuskulud	0	-2	-2	0	0%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-268	-391	-374	18	-5%
14.12	Tööinspeksioon	-6 690	-8 365	-8 053	313	-4%
	Muud toetused	-1 611	-2 538	-2 744	-205	8%
	Tööjõukulud	-4 205	-4 683	-4 170	513	-11%
	Majandamiskulud	-735	-961	-942	19	-2%
	Muud tegevuskulud	0	-4	-4	0	0%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-139	-179	-194	-15	8%
14.13	Riikliku Lepitaja Kantselei	-151	-151	-146	5	-4%
	Tööjõukulud	-133	-131	-126	5	-4%
	Majandamiskulud	-14	-16	-16	0	-3%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-3	-4	-4	0	0%
14.14	Soolise Võrdõiguslikkuse ja Võrdse Kohtlemise Voliniku Kants	-680	-713	-544	169	-24%
	Tööjõukulud	-328	-363	-326	37	-10%
	Majandamiskulud	-250	-306	-175	131	-43%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-44	-44	-42	1	-3%
14.15	Maa- ja Ruumiamet	0	-18 683	-17 007	1 676	-9%
	Sotsiaaltoetused	0	-32	-32	0	0%
	Muud toetused	0	-21	-20	1	-5%
	Tööjõukulud	0	-12 289	-11 207	1 082	-9%
	Majandamiskulud	0	-4 541	-3 688	852	-19%
	Muud tegevuskulud	0	-1 200	-1 204	-4	0%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	0	-600	-856	-256	43%

Valitsemisala kulud kasvavad võrreldes 2025. aastal kasutada oleva eelarvega 2%. Suurima osa 2026. aasta kulude eelarvest moodustavad muud toetused (71%), mis sisaldavad ka Eesti

Töötukassa kaudu makstavaid töötu- ja töövõimetoetusi koos erijuhtudel makstavate sotsiaalmaksudega kokku 622 mln eurot. 26% valitsemisala kulude eelarvest moodustavad Töötukassale edasiantavad töötuskindlustusmaksed (343 mln eurot). Kululiikide lõikes on eelpool nimetatud Töötukassa toetused ja edasiantavad maksud kasvanud kõige enam – kokku 43 mln eurot. Kõik ülejäänud kululiigid (tööjõu-, majandamiskulud jne) on märgatavalt vähenenud.

Eelarveliididest on 2026. aastal vähenenud piirmääraga vahendite eelarve 31 mln eurot. Selle põhjuseks on, et valitsemisala 2025. aasta eelarvesse on lisatud eelmisest aastast ülekantud, lisaeelarvest ja Vabariigi Valitsuse reservidest saadud vahendid. Ka vähendavad valitsemisala 2026. aasta eelarvet tehtud kärped 5 mln euro ulatuses. Samas lisandus 2026. aasta eelarvesse 7 mln eurot 2025-2028 riigi eelarvestrateegia (RES) koostamise käigus aastate vahel ümber tõstetud teadus- ja arendustegevuse (TA) vahendeid ning 4 mln eurot 2026-2029 RES-i koostamise käigus aastate vahel ümber tõstetud ettevõtluskeskkonna toetusi, uuringu- ja planeeringute kulusid. Veel lisandus valitsemisala eelarvesse Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarvest 6 mln eurot äriühingutena tegutsevate eraõiguslike TA asutuste tegevustoetusi, 1 mln eurot valemipõhise TA vahendeid ning 2 mln eurot maareformiga seotud kulude katmiseks, ruumiloome kompetentsi kasvatamiseks ja ruumiteenuste platvormi RUTA keskse korralduse tagamiseks.

Arvestuslike vahendite eelarves on võrreldes 2025. aastaga 7 mln euro võrra vähenenud Töötukassa makstavad töötutoetused koos erijuhtudel makstavate sotsiaalmaksudega ning 4 mln euro võrra majandamiskuludelt arvestatud käibemaks. Vähenemised on tingitud prognooside uuendamisest.

Välisvahendite ning CO² kvooditulu suuremas mahus kasutuselevõtt suurendab valitsemisala 2026. aasta eelarvet kokku 53 mln eurot. Ka on kasvanud Töötukassale vahendatavate töötuskindlustusmaksete (sisalduvad muudes tegevuskuludes) maht tulenevalt Rahandusministeeriumi prognoosist 21 mln euro võrra.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Ministeeriumi tegevuse eesmärk on luua eeldused Eesti majanduse konkurentsivõime ja tootlikkuse kasvuks, töötades välja ja viies ellu riigi majandus-, ettevõtlus-, tööhõive-, tööturu- ja maakasutuspoliitikat. Põhiülesanneteks on valitsemisala valdkondades arengukavade väljatöötamine, õigusaktide eelnõude koostamine ning õigusaktidega määratud ülesannete täitmine, valitsemisalas rahvusvahelise koostöö korraldamine ning kriisireguleerimise, riigikaitseliste ülesannete täitmise ja elutähtsate teenuste toimepidevuse korraldamine valitsemisalas.

Ministeeriumi kulude eelarvest moodustavad muud toetused 72%, mis sisaldavad ka Eesti Töötukassa kaudu makstavaid töötu- ja töövõimetoetusi koos erijuhtudel makstavate sotsiaalmaksudega kokku 622 mln eurot. 179 mln eurot on planeeritud anda toetusi

ettevõtluskeskkonna arendamiseks (14% eelarvest) ning 127 mln eurot teadus- ja arendustegevuste toetamiseks (10% eelarvest). Tööhõive ja kvaliteetse tööelu tagamiseks ning arendamiseks on eelarves 13 mln eurot (1% eelarvest). Toetuste eelarvest 66% moodustavad arvestuslikud vahendid, 13% piirmääraga vahendid, 18% välistoetused koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga ning 2% CO² kvooditulust rahastatavad projektid.

26% ministeeriumi kulude eelarvest moodustavad Töötukassale edasiantavad töötuskindlustusmaksed (343 mln eurot).

Ministeeriumi tööjõu- ja majandamiskulud moodustavad asutuse kogueelarvest 1%, koosnedes 83% ulatuses piirmääraga vahenditest. Seisuga 01.08.2025 oli ministeeriumi teenistujate arv 172.

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Ameti tegevusvaldkond on väga laialdane: tarbimiskeskond, raadiosageduste ja numeratsiooni haldus, elektroonilise side- ja meediateenuste toimimise ning sideturu reguleerimise ja küberturvalisuse tagamine, toodete, seadmete ja paigaldiste ohutus, raudteeohutus ja -transport, kaevandamise ohutus, kemikaaliohutus jms, ettevõtjate hoolsuskohustuse täitmise kontrollimine ning majandustegevuse registri pidamine ja arendamine, samuti välisinvesteeringute usaldusväärsuse hindamine ja välisinvesteeringu loa andmine.

Asutuse kulude eelarvest 84% moodustavad tööjõukulud, 12% majandamiskulud ja 4% käibemaks.

Tööjõukuludest 88% kaetakse piirmääraga vahendite ja 12% välistoetuste arvelt, peamiselt *RailBaltic*’u projekti tehnilisest abist ja taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamise projektist. Asutuse teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 146.

Majandamiskuludest 91% kaetakse piirmääraga vahenditest ning 9% moodustavad eelpool nimetatud projektidest saadavad välistoetused.

Asutuse 2026. aasta kulude eelarve näitab võrreldes 2025. aastaga vähenemist, sest viimane sisaldab 1,4 mln eurot ülekantud ja 0,2 mln eurot VV sihtotstarbelisest reservist laiapindse riigikaitse arendamiseks eraldatud vahendeid. Ka vähendas uus Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi üürikulude metoodika kasutuselevõtt ameti eelarvet 0,2 mln eurot.

Tööinspeksioon

Asutuse põhiülesanneteks on viia ellu töökeskkonnapoliitikat, teha järelevalvet töökeskkonna nõuete täitmise üle (sh töövahendusteenust ja renditööjõudu vahendavate ettevõtjate üle) ning töökeskkonna-alane teavitustegevus. Veel lahendatakse töövaidlusi ja viiakse läbi lepitusmenetlusi kohtuvälises töövaidlusi lahendavas organis.

Asutuse kulude eelarvest 52% moodustavad tööjõukulud, 11% majandamiskulud ja 34% muud toetused.

Tööjõukuludest 72% kaetakse piirmääraga vahendite ja 28% välistoetuse arvelt (tööelu infosüsteemi arenduste projekt). Asutuse teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 99.

Majandamiskuludest 39% kaetakse piirmääraga vahenditest ja 61% moodustab eelpool nimetatud projektist saadav välistoetus.

Asutuse eelarves kajastuvad muud toetused 3 mln eurot on välisabi tööelu infosüsteemi arendusteks Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele.

Inspektsiooni 2026. aasta kulude eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga, sest viimane sisaldab 0,4 mln eurot ülekantud vahendeid. 2026. aasta piirmääraga eelarvest kärpis asutus 0,3 mln eurot, samas planeeriti eelarvesse välisabi tööelu infosüsteemi arendusteks 0,4 mln euro võrra rohkem.

Riikliku Lepitaja Kantselei

Riiklik lepitaja lepitab kollektiivse töötüli lahendamise seaduse alusel töötüli pooli. Ta on oma tegevuses ja otsustes sõltumatu ning juhindub seadustest ja muudest õigustloovatest aktidest, Eesti Vabariigi poolt ratifitseeritud rahvusvahelistest konventsioonidest, kollektiivlepingutest ja põhimäärusest.

Kantselei eelarve koosneb peamiselt piirmääraga vahenditest ja suurem osa sellest on planeeritud tööjõukuludeks (87%). Kantselei teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 3.

Riiklik lepitaja kantselei 2026. aasta kulude eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga 5 000 eurot tingituna kärbetest.

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik (edaspidi volinik) on iseseisvalt tegutsev «Soolise võrdõiguslikkuse seaduse» ja «Võrdse kohtlemise seaduse» nõuete täitmist jälgiv ning muid seadusega talle pandud ülesandeid täitev sõltumatu ja erapooletu asjatundja.

Voliniku kantselei eelarve koosneb 92% ulatuses piirmääraga vahenditest ja 8% eelarvest moodustab käibemaks arvestuslikest vahenditest.

Eelarvest 60% on planeeritud tööjõu- ja 32% majandamiskuludeks. Kantselei teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 8.

2026. aasta kulude eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga 169 000 eurot. Seda põhjusel, et 2025. aasta andmed sisaldavad 117 000 eurot 2024. aastast ülekantud vahendeid ja kantselei kärpis 2026. aasta piirmääraga eelarvet 44 000 euro ulatuses. Ka vähendas uus Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi üürikulude metoodika kasutuselevõtt kantselei eelarvet 10 000 eurot.

Maa- ja Ruumiamet

Ameti peamised tegevusvaldkonnad on strateegilise ruumiloome, maakorraldustoimingute, maa- ja ruumiandmete hõive, maa hindamise, maareformi ning maaparandustoimingutega

seotud tegevuste korraldamine ja elluviimine. Samuti heakskiidu andmine kohaliku omavalitsuse üksuse planeeringule, maakatastri ning ehitus-, planeerimis-, maa- ja ruumiandmetega seotud andmekogude ja infosüsteemide pidamine.

Asutuse kulude eelarvest 65% moodustavad tööjõukulud, 23% majandamiskulud ja 12% muud tegevuskulud ja käibemaks.

Tööjõukuludest 98% kaetakse piirmääraga vahenditest. Asutuse teenistujate arv oli 01.08.2025 seisuga 322.

Majandamiskuludest 89% kaetakse piirmääraga vahenditest ning 9% moodustavad arvestuslikud vahendid riigimaade hooldamiseks.

Muude tegevuskuludena kajastub Maa- ja Ruumiameti eelarves riigimaade maamaks 1 mln eurot (arvestuslikud vahendid).

2026. aasta kulude eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga pea 2 mln eurot. Seda põhjusel, et 2025. aasta andmed sisaldavad 0,9 mln eurot 2024. aastast ülekantud vahendeid ja 1,4 mln omandireformi reservfondist maareformi elluviimiseks saadud vahendeid. Ka tegi asutus 2026. aasta piirmääraga eelarvest 0,5 mln euro ulatuses kärpeid ja planeeris välisvahendeid taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamise projektideks 0,6 mln vähem, sest kulude abikõlblikkuse periood lõpeb. Samas lisati ameti eelarvesse 1,3 mln eurot piirmääraga vahendeid maareformiga seotud kulude katmiseks ja ruumiloome kompetentsi kasvatamiseks (omandireformi reservfondi likvideerimisest tulenevalt). Uus Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi üürikulude metoodika kasutuselevõtt suurendas ameti eelarvet 0,1 mln eurot.

3.13.3 Kulud tegevuspõhises vaates

Loome eeldused koostöös erasektori ja kohalike omavalitsustega Eesti majanduse konkurentsivõime ja tootlikkuse kasvuks, keskendudes tööstussektori kasvatamisele ja investeeringutele sobiva maastiku kujundamisele, toetades kvaliteetse ja kestliku elu- ja ettevõtluskeskkonna arendamist ning tagades tugeva ja võrdseid võimalusi pakkuva töökeskkonna.

Tabel 266. Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.16	Tulemusvaldkond: Heaolu	-917 792	-986 700	-993 312	-6 612	1%
14.17	Tööturuprogramm	-916 045	-983 125	-989 903	-6 778	1%
14.31	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	-1 747	-3 575	-3 409	167	-5%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.37	Tulemusvaldkond: Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus	-156 171	-293 328	-323 877	-30 548	10%
14.38	Teadmussiirde programm	-65 032	-131 588	-132 058	-470	0%
14.45	Ettevõtluskeskkonna programm	-91 139	-161 741	-191 819	-30 078	19%
14.60	Tulemusvaldkond: Elukeskkond, liikuvus ja merendus	0	-21 749	-20 026	1 723	-8%
14.61	Maa ja ruumiloome programm	0	-21 749	-20 026	1 723	-8%

3.13.3.1 Tulemusvaldkond Heaolu

3.13.3.1.1 Tööturuprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Tööjõu nõudluse ja pakkumise vastavus tagab tööhõive kõrge taseme ning kvaliteetsed töötingimused toetavad pikaajalist tööelus osalemist.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium (MKM), Tööinspektsioon (TI), Riikliku Lepitaja Kantselei, Eesti Töötukassa (TK), Sotsiaalministeerium (SoM), Sotsiaalkindlustusamet (SKA), Tervise ja heaolu infosüsteemide keskus (TEHIK).

Võrreldes eelmise perioodiga on muudetud programmi ülesehitust: programmi tegevused on koondatud kaheks tegevuseks, programmi tegevuste nimetused on sõnastatud selgemaks ning mõningaid teenuseid on ka vastavalt sellele ringi tõstetud.

Tabel 267. Tööturuprogrammi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavavad maksud
14.17	Tööturuprogramm	-989 903	-5 675	-622 421	-18 807	0	-343 000
14.18	Tööhõive toetamine ja areng	-979 597	-1 158	-622 393	-13 047	0	-343 000
14.27	Kvaliteetse tööelu tagamine ja areng	-10 306	-4 518	-28	-5 760	0	0

Rida 14.18 programmi tegevus: Tööhõive toetamine ja areng

Programmi tegevuse eesmärk: Tööhõivepoliitika toetab tööhõive kõrget taset läbi aktiivsete ja passiivsete tööturumeetmete, et aidata inimesi tööotsingute ajal ja ennetada töötust.

Tabel 268. Programmi tegevuse tööhõive toetamine ja areng 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
15-29-aastaste NEET noorte määr, % Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring	11,00%	9,80%
Töötute absoluutse vaesuse määr, % Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring	21,70% (2023)	11,10%
16-64-aastaste vähenenud töövõimega inimeste tööhõive määr, % Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring	53,60% (2023)	51,60%
Registreeritud töötute tööle asumise määr, % Allikas: Eesti Töötukassa	53,3%	56,00%

Mõõdik „15-29-aastaste NEET noorte määr“ näitab, kui suur osa noortest ei õpi, tööta ega osale koolitusel. Kõrge määr viitab riskile, et noored jäävad haridus- ja tööelust kõrvale. Madalam NEET-määr näitab, et töö-, haridus- ja noorsoopoliitika aitab noori paremini töö- ja haridusellu kaasata. Eelarve kasv võimaldab rohkem sihtrühmapõhiseid teenuseid (nt töövaatlused Ida-Virumaal, ESF+ projektid), mis aitavad NEET-noorte määrasid vähendada.

„Töötute absoluutse vaesuse määr“ näitab, kui suur osa töötutest elab allpool absoluutse vaesuse piiri ja peegeldab töötutele pakutavate sotsiaaltoetuste, sh töötushüvitiste ja –toetuste, toimetulekutoetuse jms piisavust. Töötuskindlustussüsteemi sisse viidavad muudatused, sh baasmäära loomine, kombineerimine töövõimetoetusega, leevendavad vaesust. Vähenenud töövõimega inimeste tööhõive määr näitab, kui suur osa 16-64-aastastest vähenenud töövõimega inimestest on hõivatud. Kõrgem määr viitab paremale ligipääsule tööle ja tööle saamist toetavatele teenustele. Suurem eelarve võimaldab teenuseid arendada ja pakkuda sihtrühmale, et toetada tööle saamist. „Registreeritud töötute tööle asumise määr“ näitab, kui suur osa registreeritud töötutest asub tööle. Kõrgem määr viitab tööpoliitika tõhususele ja tulemuslikele tööturuteenustele. Eelarve kasv võimaldab rohkematele inimestele aktiivsete tööturumeetmete (nt koolitused, tööpraktika, ümberõpe) pakkumist, mis suurendavad tööle asumise tõenäosust. Eelarve on seotud tegevusega „Tööhõive toetamine ja areng“ ning selle dünaamika on: 2026. aastal 979,6 mln eurot; 2027. aastal 1,013 mld eurot; 2028. aastal 1,050 mld eurot, 2029. aastal 1,090 mld eurot.

Tabel 269. Programmi tegevuse tööhõive toetamine ja areng eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.18	Tööhõive toetamine ja areng	-908 228	-973 175	-979 597	-6 422	1%
14.19	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 065	-1 781	-1 689	92	-5%
14.20	Muud toetused	-598 438	-649 394	-634 908	14 487	-2%
14.21	Sh erijuhtudel makstav sotsiaalmaks töötute eest	-35 615	-41 123	-31 442	9 680	-24%
14.22	Sh töötutoetus Töötukassale	-46 988	-52 171	-17 941	34 230	-66%
14.23	Sh erijuhtudel makstav sotsiaalmaks töövõimetus pensionäri eest	-36 583	-41 254	-46 801	-5 547	13%
14.24	Sh töövõimetoetus Töötukassale	-467 882	-494 162	-526 208	-32 046	6%
14.25	Muud kulud	-308 725	-322 000	-343 000	-21 000	7%
14.26	Sh töötuskindlustusmaks Töötukassale	-308 724	-322 000	-343 000	-21 000	7%

Tegevuste kirjeldus

Tööhõivepoliitika jaguneb kaheks – aktiivseks ja passiivseks. Aktiivne tööhõivepoliitika seisneb eelkõige tööturuteenuste, aga ka nendega kaasnevate tööturutoetuste abil töötuse ennetamises ning inimeste võimestamises ja tööandjate toetamises, et inimesed liiguksid kiiresti tööle või püsiks kestlikult tööhõives. Passiivse tööpoliitika ehk töötushüvitiste eesmärk on kompenseerida inimestele tööotsingute ajaks kaotatud sissetulek, et töö kaotamise korral inimesed ei langeks vaesusesse ning säiliks piisav motivatsioon leida sobiv töö.

Programmi tegevuses on majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala teenused ning oluline osa eelarvest (üle 98%) on kavandatud Eesti Töötukassale eraldise andmiseks, et osutada aktiivseid ja passiivseid tööturumeetmeid. See sisaldab edasiantavaid töötuskindlustusmaksid (343 mln eurot), töövõimetoetust (526 mln eurot), töötutoetust (18 mln eurot) ning toetust erijuhtudel sotsiaalmaksu tasumiseks töötavate töövõimetoetuse saajate ja arvel olevate töötute eest (kokku 78 mln eurot). Erinevate tööturumeetme pakkujate tegevuste teenuses toetatakse projekte, mille eesmärk on pakkuda tööturumeetmeid väiksema konkurentsivõimega sihtrühmadele, sh toetatakse regionaalseid meetmeid. Põlevkivisektori ettevõtetest lahkuvatel inimestel aidatakse Eesti Töötukassa kaudu uuendada oma teadmisi ja oskusi, et vastata muutunud tööturu vajadustele, nt tasemeõppes osalemise toetust ja mikrokvalifikatsiooni omandamise toetust, samuti tööle asumise toetust (1 mln eurot). Erinevad teenused toetavad noorte, sh mitte-eesti noorte, töötuse vähendamist, tööturul haavatavamas positsioonis olevaid inimesi ja nende võimalusi tööturule sisenemiseks või naasmiseks (kokku 7 mln eurot). Teenuste peamiseks elluvijaks oskuste valdkonnas, pikaajalisel haiguslehel olivate ning põlevkivisektori töötajate vaates on Eesti Töötukassa (1 mln eurot). Mitteõppivate ja mittetöötavate (NEET-olukorras noorte) tegevusi (9 mln eurot) viivad ellu

kohalikud omavalitsused ja noorte töövaatlustegevusi SA Ida-Viru Ettevõtluskeskus ning muid avatud taotlusvoorude kaudu haavatavamate sihtrühmade tööalase konkurentsivõime toetamise tegevusi erinevad elluviijad (1 mln eurot).

Programmi tegevuse teenustes kasutatakse Euroopa Liidu vahendeid: Taaste- ja Vastupidavusrahastu (RRF) 0,1 mln eurot, Euroopa Sotsiaalfond (ESF+) 10,6 mln eurot ja Õiglase ülemineku fond (ÕÜF) 1,2 mln eurot. Lisaks panustatakse veel Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) 1 mln eurot valdkondliku digipöörde eesmärkide saavutamisse.

Programmi tegevuse eelarvet mõjutavad kõige enam töötuskindlustusmakse laekumise prognoosi muutus (kasv võrreldes 2025. aastaga 21 mln eurot) ning alates 2026. aastast töötuskindlustuse seaduses kehtima hakkavad muudatused, millega kaotati töötutoetus ja loodi uus baasmääras töötuskindlustushüvitis (kulude vähenemine koos erijuhtude sotsiaalmaksuga kokku 44 mln eurot). Samas suurenevad kulud töövõimetoetusele ja sellega kaasnevale sotsiaalmaksule 37 mln eurot. Piirmääraga vahendid ja välistoetused moodustavad programmi tegevuse eelarvest kokku alla 1,5%.

Programmi tegevus hõlmab lisaks kahte sotsiaalministeeriumi valitsemisala teenust.

Rida 14.27 programmi tegevus: Kvaliteetse tööelu tagamine ja areng

Programmi tegevuse eesmärk: Töösuhete ja töökeskkonna poliitika toetab kvaliteetses tööelus osalemist, et töötaja saaks tööl käia ja tööandja saaks tööd pakkuda õiglastel töötingimustel ohutus töökeskkonnas.

Tabel 270. Programmi tegevuse kvaliteetse tööelu tagamine ja areng 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Üle kolme töövõimetuspäevaga tööõnnetuste arv 100 000 hõivatu kohta Allikas: Statistikaamet	394	500

Mõõdik „Üle kolme töövõimetuspäevaga tööõnnetuste arv 100 000 hõivatu kohta“ näitab töövõimetuspäevadega tööõnnetuste sagedust. Kõrgem arv viitab keerukamate tööõnnetuste riskile, madalam arv näitab tööohutuse paranemist. Seotud tegevusega „Kvaliteetse tööelu tagamine ja areng“ eelarve 2026. aastal 10,3 mln eurot, 2027. aastal 10,0 mln eurot, 2028. aastal 7,0 mln eurot ja 2029. aastal 6,9 mln eurot. Eelarve võimaldab viia ellu programmi tegevusi, sh edendada individuaalseid ja kollektiivseid töösuhteid ning viia Tööinspektsioonil läbi töösuhete, järelevalvet ja nõustamist ning tagada töövaidluste lahendamine.

Tabel 271. Programmi tegevuse kvaliteetse tööelu tagamine ja areng eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.27	Kvaliteetse tööelu tagamine ja areng	-7 817	-9 949	-10 306	-357	4%
14.28	Tööjõu- ja majandamiskulud	-6 079	-7 217	-6 957	260	-4%
	Sh töövaidluskomisjoni kaasistujate tasud	-25	-27	-28	-2	6%
14.29	Muud toetused	-1 733	-2 728	-3 345	-617	23%
14.30	Muud kulud	0	-4	-4	0	0%

Tegevuste kirjeldus

Tööelu kvaliteeti mõjutavad töötaja töökeskkond ja töötingimused, tööturu osapoolte teadlikkus töösuhetest ning ohutu töökeskkonna loomise võimalused. Tööelu kvaliteedi tagamiseks on oluline luua töötaja vajadusi arvestavad töötingimused, suurendada tööturu osapoolte teadlikkust nende õigustest ja kohustustest ning tervislike töötingimuste kujundamise võimalustest.

Programmi tegevuse oodatavat tulemust aitavad oma teenuste kaudu saavutada Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (eelarve 2,3 mln eurot), Tööinspeksioon (7,8 mln) ja Riikliku Lepitaja Kantselei (0,1 mln), sh moodustab olulise osa eelarvest tööinspeksiooni teenustele kavandatud kulu riiklikuks järelevalveks, ennetuseks ja nõustamiseks (6,7 mln eurot) ning töövaidluste lahendamiseks (1,1 mln). Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kujundab poliitikat ning viib ellu töötajatele ja tööandjatele suunatud tegevusi töövõime vähenemise ennetamiseks. Edendatakse individuaalseid ja kollektiivseid töösuhteid, sh tõhustatakse sotsiaaldialoogi, soodustatakse kollektiivlepingute sõlmimist, analüüsitakse ja vastavalt parandatakse töövaidluskomisjoni töökorraldust. Tööinspeksioon viib läbi töösuhete, töötervishoiu ja tööohutuse järelevalvet ning nõustamist, tagades asjakohase teabe kättesaadavuse. Tööinspeksiooni juures toimib töövaidluskomisjon, mis lahendab töötajate ja tööandjate vahelisi vaidlusi. Kollektiivseid töötülisid aitab lahendada riiklik lepitaja.

Programmi tegevuse eelarvest 44% kaetakse piirsummaga vahenditest (4,5 mln eurot) ning 56% Euroopa Liidu vahenditest (5,8 mln eurot). Euroopa Sotsiaalfondist rahastatakse Tööinspeksiooni tööelu infosüsteemi arendusi 4,5 mln euro ning töövõimetuse ennetuse projekte 1 mln euro ulatuses. Eelarve kasv muudes toetustes on peamiselt tingitud tööelu infosüsteemi arendusteks mõeldud vahendite suuremas kasutuselevõtus, mis suunatakse Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele.

Programmi tegevus hõlmab lisaks sotsiaalministeeriumi valitsemisala teenuseid.

3.13.3.1.2 Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eestis on naistel ja meestel kõigis ühiskonnaelu valdkondades võrdsed õigused, kohustused, võimalused ja vastutus ning vähemusrühmadele on tagatud võrdsed võimalused eneseteostuseks ja ühiskonnaelus osalemiseks.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM), Soolise võrddõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei (SVVK).

Programmi struktuuri on muudetud ning arvestades valdkonna poliitika raamistiku ümberkorraldamist ja poliitika kujundamise ühisosa, on programmis alates 2025. aastast kavandatud kaks programmi tegevust.

Tabel 272. Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestus likud vahendi d	Välis- toetus koos riigieelar velise kaasfina ntseer in guga	Muud tuludest sõltuvad vahendi d	Edasiant avad maksud
14.31	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	-3 409	-1 995	0	-1 414	0	0
14.32	Soolise võrdsuse ja vähemuste võrdsete võimaluste edendamine	-2 908	-1 493	0	-1 414	0	0
14.35	Soolise võrddõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik	-501	-501	0	0	0	0

Rida 14.32 programmi tegevus: Soolise võrdsuse ja vähemuste võrdsete võimaluste edendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagatud on sooline võrdsus ning vähemusrühmadele võrdsed võimalused eneseteostuseks ja ühiskonnaelus osalemiseks.

Tabel 273. Programmi tegevuse soolise võrdsuse ja vähemuste võrdsete võimaluste edendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Soolise võrdõiguslikkuse indeksi alavaldkond "töö" Allikas: Euroopa Liidu Soolise Võrdõiguslikkuse Indeks (EIGE)	78,50	73,60
Soolise võrdõiguslikkuse indeksi alavaldkond "võim" Allikas: Euroopa Liidu Soolise Võrdõiguslikkuse Indeks (EIGE)	32,80	46,70
„Austame erinevusi“ märgise saanud organisatsioonide arv Allikas: Eesti Inimõiguste Keskus	60,00	65,00
Mitmekesisuse kokkuleppega liitunud organisatsioonide arv Allikas: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	222,00	240,00

Soolise võrdõiguslikkuse indeksi alavaldkond "töö" mõõdik näitab meeste ja naiste võrdsust osalust tööturul ja töötingimustes. Kõrgem indeks viitab paremale soolisele tasakaalule tööhõives ja töötingimustes. Suurem eelarve võimaldab lähiaastatel suunata rohkem ressursse – eelkõige välisvahendite näol – tegevustesse, mis vähendavad sooliste stereotüüpide mõju haridus- ja karjäärivalikutele, aitavad kaasa soolise segregatsiooni vähenemisele ning suurendavad palkade läbipaistvust. Soolise võrdõiguslikkuse indeksi alavaldkond "võim" mõõdik peegeldab naiste ja meeste osalust otsustustasandil ja juhtimises. Kasvav indeks näitab paremat soolist tasakaalu juhtimises ja poliitikas. Eelarve suunamine teavitustegevusse ning algatustesse, mis vähendavad soolist vertikaalset segregatsiooni – samuti välisvahendite toel – aitab saavutada paremat soolist tasakaalu juhtimistasanditel. See omakorda toetab juhtimiskvaliteedi tõusu. Mõõdik „Austame erinevusi“ märgise saanud organisatsioonide arv näitab organisatsioonide pühendumust mitmekesisuse ja võrdsuse edendamisele. Kasvav arv viitab laiemale ühiskondlikule toetusele võrdsuse põhimõtetele. Eelarvevahendid võimaldavad teavitust ja tuge märgise taotlemisel. Mitmekesisuse kokkuleppega liitunud organisatsioonide arv peegeldab organisatsioonide valmisolekut rakendada mitmekesisuse põhimõtteid. Kasvav arv näitab ühiskonna avatust ja kaasavust. Eelarvevahendid võimaldavad võrgustiku arendamist ja organisatsioonide toetamist. Märgise ja kokkuleppe mõõdikud on seotud teenusega „Võrdsuse võimaluste valdkonna poliitika kujundamine, koordineerimine ja rakendamine“. Kõik mõõdikud on seotud tegevusega „Soolise võrdsuse ja vähemuste võrdsuse võimaluste edendamine“ eelarve 2026. aastal 2,91 mln eurot, 2027. aastal 2,96 mln eurot, 2028. aastal 2,88 mln eurot, 2029. aastal 2,15 mln eurot.

Tabel 274. Programmi tegevuse soolise võrdsuse ja vähemuste võrdsuse võimaluste edendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.32	Soolise võrdsuse ja vähemuste võrdsete võimaluste edendamine	-1 747	-2 907	-2 908	-1	0%
14.33	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 239	-1 970	-1 468	502	-25%
14.34	Muud toetused	-508	-937	-1 440	-503	54%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevus koosneb neljast Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teenusest, mis hõlmavad nii soolise võrdsuse kui ka vähemusrühmade võrdsete võimaluste poliitika kujundamist ja rakendamist, sh õigusraamistiku arendamist, siht- ja sidusrühmade teadlikkuse suurendamist ning andmete kättesaadavuse parandamist, poliitikakujundamisel ja -rakendamisel, sh struktuurivahendite kasutamisel võrdsuslõime alast nõustamist ja toetamist.

Soolise võrdsuse valdkonna poliitika kujundamisel ja rakendamisel viiakse ellu tegevusi, mis aitavad vähendada soolisi stereotüüpe ning toetada ühiskonnas soolist võrdsust väärtustavaid hoiakuid. Eraldi pööratakse tähelepanu palgalõhe vähendamisele ning võetakse üle EL palkade läbipaistvuse direktiiv, millega tõhustatakse võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmist. Direktiivi nõuete täitmisel toetatakse tööandjaid vastavate juhendite, metoodikate ja tööriistadega. Soolise segregatsiooni vähendamiseks hariduses ja tööturul suurendatakse nii laiemat avalikkust kui ka võtmesihtrühmade (haridustöötajad, karjäärinõustajad, tööandjad, personalispetsialistid jt) teadlikkust soolistest stereotüüpidest. Erilist tähelepanu pööratakse valdkondadele, kus segregatsioon on suurim, sh loodus- ja täppisteaduste (LTT) ning hariduse, tervishoiu ja hoolekande (nn EHW) valdkondades ning otsustamis- ja juhtimistasandil. Selleks teostatakse vajalikke analüüse, viiakse ellu Töötukassa karjäärispetsialistidele koolitusi stereotüübivaba nõustamise toetamiseks ning tehakse teavitustegevusi.

Võrdse kohtlemise tagamiseks ning soolise võrdsuse ja vähemusrühmade võrdsete võimaluste edendamiseks kaasajastatakse valdkondlik õigusraamistik, muutes selle ühiskonna vajadustele paremini vastavaks. Eesti õigusesse võetakse üle võrdõigusasutuste direktiivid – selleks tugevdatakse soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku sõltumatust ja tema võimekust pakkuda inimestele võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumise kahtluse korral tõhusat eksperttuge ning sidusrühmadele nõu ja abi edendamiskohustuse täitmisel. Osaletakse ka Euroopa Liidu tasandil horisontaalse võrdse kohtlemise direktiivi läbirääkimistel.

Eraldi pööratakse tähelepanu valdkondliku õigusraamistiku paremale rakendumisele, sh toetatakse tööandjate, haridustöötajate, poliitikakujundajate ning otsustajate teadlikkust, oskusi ja valmisolekut soolist võrdsust ja võrdseid võimalusi edendada. Jätkatakse tööandjate toetamist mitmekesisuse väärtustamisel era- ja avaliku sektori organisatsioonides, muu hulgas märgise „Austame erinevusi“ meetmete rakendamise ja mitmekesisuse kokkuleppe toetamise

kaudu. Viiakse ellu LGBTIQ-inimeste võrdsete võimaluste edendamise tegevuskava. Suurendatakse ligipääsetavuse alast teadlikkust, koordineeritakse ja toetatakse ligipääsetavuse edendamist. Soodustatakse võrdsuslõime põhimõtete ning praktikate järjepidevamat ja tulemuslikumat kasutuselevõttu kõikides poliitikavaldkondades, pakkudes selleks koolitust, nõustamist ning tööriistu.

Vähemusgruppide olukorra kaardistamiseks ning võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamiseks ja võrdsete võimaluste edendamiseks on oluline regulaarsete ja kvaliteetsete andmete olemasolu vähemusrühmade olukorra ja vajaduste kohta. Seetõttu panustatakse valdkondlikesse andmekogumis- ja analüüsitegevustesse, et tagada regulaarsete ja kvaliteetsete andmete olemasolu ning nende kasutamine ka teiste valdkondade poliitikakujunduses.

Huvikaitseorganisatsioonide tugevdamiseks ja tõhusaks toimimiseks toetatakse strateegilise partnerluse kaudu nende organisatsioonide ja võrgustike tegevust ja arengut, mille tegevus toetab valdkondliku poliitika elluviimist (0,4 mln eurot). Samuti jätkatakse tihedat koostööd kodanikuühendustega, kaasates neid valdkondliku poliitika kujundamisse. Oluline on toetada ka huvikaitseorganisatsioonide võimekust vajalikke uuringuid ja analüüse tellida või neid ise teha.

Programmi tegevuse eelarve koosneb 52% ulatuses piirmääraga vahenditest ja 48% ulatuses välistoetusest koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga. Euroopa Sotsiaalfondist rahastatakse projekti “Soolise segregatsiooni vähendamine hariduses ja tööturul” 0,6 mln euroga ning Euroopa Regionaalarengu Fondist suunatakse 0,6 mln eurot valdkondlikusse digipöördesse.

Muude toetuste kasv tuleneb valdkondliku digipöörde vahendite lisandumisest programmi tegevuse eelarvesse. Detailsem ülevaade toetuste saajatest on antud seletuskirja lisas 3.

Tööjõu- ja majandamiskulude eelarve vähenemine on tingitud sellest, et 2025. aasta eelarve andmed sisaldavad ka ülekantud vahendeid 0,5 mln euro ulatuses.

Rida 14.35 programmi tegevus: Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik

Programmi tegevuse eesmärk: Soolise võrdõiguslikkuse seadusest ja võrdse kohtlemise seadusest tulenevate õiguste kaitset puudutav nõustamine, arvamuse avaldamine diskrimineerimisjuhtumite kohta, seaduste mõju analüüsimine ning soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise edendamine.

Tabel 275. Programmi tegevuse soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Elanike osakaal, kes pöördusid ebavõrdse kohtlemise kogemise korral võrdõigusvoliniku poole, %	32,00%	32,00%
Allikas: Soolise võrdõiguslikkuse monitooring		

„Elanike osakaal, kes pöördusid ebavõrdse kohtlemise korral voliniku poole“ mõõdik näitab elanike teadlikkust ja usaldust voliniku institutsiooni vastu. Suurem osakaal viitab paremale ligipääsule õiguskaitsele ja voliniku nähtavusele. Seotud tegevusega „Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik“ – eelarve 2026. aastal 501 000 eurot; 2027. aastal 492 000 eurot; 2028. aastal 504 000 eurot; 2029. aastal 511 000 eurot. Suurem eelarve võimaldab rohkem nõustamist, teavitustööd ja digilahenduste arendamist, samuti lisaülesannete täitmist.

Tabel 276. Programmi tegevuse soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.35	Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik	-614	-669	-501	168	-25%
14.36	Tööjõu- ja majandamiskulud	-567	-669	-501	168	-25%

Tegevuste kirjeldus

Tegevuse alla kuulub üks teenus, mida pakub soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei. Volinik nõustab soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise õigusraamistikust tulenevate õiguste kaitse alal, avaldab arvamust diskrimineerimisjuhtumite kohta, analüüsib seaduste mõju, edendab soolist võrdõiguslikkust ja võrdset kohtlemist ning ennetab diskrimineerimist. Lisaks tegeleb temaatiliste õigusteاتمike väljaandmisega, teenuste digiteerimisega, tehisintellekti kasutuse laienemisest tingitud kaudse diskrimineerimise ennetamisega. 2026. aasta keskel lisanduvad volinikule võrdõigusasutuste direktiivide ülevõtmisega seoses täiendavad ülesanded (nt diskrimineerimisohvrite kohtus esindamine), millega kaasneb ka lisarahastuse vajadus.

Voliniku kantselei eelarve koosneb 100% ulatuses piirmääraga vahenditest. 2026. aasta kulude eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga 168 000 eurot. Seda põhjusel, et 2025. aasta andmed sisaldavad 117 000 eurot 2024. aastast ülekantud vahendeid ja kantselei kärpis 2026. aasta eelarvet 44 000 euro ulatuses. Ka vähendas uus Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi üürikulude metoodika kasutuselevõtt kantselei käibemaksuta eelarvet 9000 eurot.

3.13.3.2 Tulemusvaldkond Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus

3.13.3.2.1 Teadmussiirde programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti areng tugineb teaduspõhiste ja innovaatiliste lahendustele

Asutused, kes viivad programmi ellu: Sihtasutus Eesti Teadusagentuur (ETAG), Haridus- ja Noorteamet (Harno), Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (EIS), Sihtasutus Tallinna Teaduspark Tehnopol (Tehnopol) ja AS Metrosert.

Tegemist on HTMi ja MKMi ühisprogrammiga, mille ülesanne on tagada teadussüsteemi, ettevõtluskeskkonna ning ühiskonna teiste valdkondade koostoime selliselt, et eri valdkondades loodud uued teadmised, tehnoloogiad ja ideed leiaksid oskuslikult ja loovalt rakendust kestliku ühiskonna ja majanduse hüvanguks. Programmi tegevuste sõnastusi on korrigeeritud.

Tabel 277. Teadmussiirde programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestus likud vahendi d	Välis- toetus koos riigieelar velise kaasfina ntseerin guga	Muud tuludest sõltuvad vahendi d	Edasiant avad maksud
14.38	Teadmussiirde programm	-132 058	-89 735	0	-21 885	-20 438	0
14.39	Ettevõtete arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine	-130 956	-88 963	0	-21 555	-20 438	0
14.42	Teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine	-1 102	-772	0	-331	0	0

Rida 14.39 programmi tegevus: Ettevõtete arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine

Programmi tegevuse eesmärk: luua vajalik toetav keskkond ettevõtetes innovatsiooni- ja arendustegevuse läbiviimiseks.

Tabel 278. Programmi tegevuse ettevõtete arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Müügitulu uutest või oluliselt muudetud toodetest või teenustest (suhe kogu müügitulusse), % Allikas: Statistikaamet	9,70% (2022)	16,00%

Müügist saadav tulu uutest või oluliselt muudetud toodetest/teenustest (% kogu müügitulust) näitab ettevõtete innovatsioonivõimekust ja uute lahenduste turule toomise edukust. Kõrgem osakaal viitab sellele, et ettevõtete arendustegevuse toetamine on tulemuslik. Seotud tegevusega „Ettevõtete arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine“ eelarve 2026. aastal 131 mln, 2027. aastal 149 mln, 2028. aastal 139 mln ja 2029. aastal 153 mln eurot. Suurem eelarve võimaldab rohkem toetusi ja teenuseid, mis soodustavad innovatsiooni.

Tabel 279. Programmi tegevuse ettevõtete arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.39	Ettevõtete arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine	-63 570	-130 618	-130 956	-338	0%
14.40	Tööjõu- ja majandamiskulud	-3 293	-4 191	-4 894	-704	17%
14.41	Muud toetused	-60 061	-126 413	-126 061	351	0%

Tegevuste kirjeldus

Tegevuse eesmärki saavutatakse läbi üheksa teenuse osutamise, millest oluliste eelarveliste mahtudega teenused on ettevõtete TAI teadlikkuse ja arendustegevuse toetamise soodustamine ja toetamine ning ettevõtete rahvusvahelistes TAI võrgustikes osalemise soodustamine. Teenuseid pakub Majanduse ja Kommunikatsiooniministeerium, sh Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (EIS) kaudu.

Tegevuse raames on koondatud sekkumised, mis suurendavad ettevõtjate teadlikkust TAI vajalikkusest ja võimalustest.

Ettevõtete ja TA-asutuste koostöö ning ettevõtete innovatsioonivõimekuse suurendamiseks pakutakse innovatsiooni- ja arendusosakuid, rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamiseks toetatakse ettevõtete osalemist rahvusvahelistes ja EL-ülestes partnerlustes ja võrgustikes (nt ESA, Eurostars jt).

Tagamaks Eesti ettevõtete juurdepääs tehnoloogiatele ja toetamaks ettevõtteid tehnoloogiate ülevõtmisel jätkatakse Eesti osalemise toetamist digitaalse innovatsiooni keskuste (e-DIH) võrgustikes fookusega tehisintellektil ja robotikal. E-DIH-id on konsortsiumid, mida Eestis veab TalTech nimetusega AIRE (AI and Robotics Estonia). Konsortsium osutab VKE-dele arendusteenuseid.

Eesti ettevõtete tehisintellekti (AI) kasutuselevõtu võimekuse parendamiseks, valdkondliku tootearendus- ja teadusarendustegevuse võimendamiseks ning sellega seonduva uusettevõtluse tekitamiseks viib Tehnopol ellu AI – programmi.

Jätkatakse riigi rolli ja pädevuse suurendamist innovatsiooni eestvedajana ja turuloojana, ning uudsete lahenduste hankijana, mille kaudu omakorda suureneb ka ühiskonna teadusmahukust tervikuna (kogumahus 2,5 mln eurot EL-i 2021- 2027 rahastusperioodi vahenditest).

Jätkatakse ettevõtete vajadustest lähtuva rakendusüuringute ja eksperimentaalse arenduse tervikliku programmiga (RUP). Ettevõtetele võimaldatakse nii rahastust kui ka toetavaid tegevusi partnerite otsingurahvusvahelise võrgustumise jms näol. Lisaks teeb RUP ettepanekuid TA pakkumispoole kohandamiseks ettevõtjate vajadustele. Jätkatakse rakendusüuringute keskuse tegevuse arendamist AS Metroserti kaudu.

Jätkatakse osakute, tootearenduse toetuse ning arenguprogrammi sekkumisloogikatega, mille eesmärk on pakkuda ettevõtetele erinevaid innovatsiooni (sh toote-, turu-, protsessi-, organisatsiooni-, personaliinnovatsiooni) soodustavaid teenuseid nii rahastamise kui ka toetavate teenuste näol. Arenguprogramm pakub ettevõtetele kompleksset, ettevõtte vajadustes lähtuvat lähenemist (nii toetust kui ka nõustamise, võrgustumise jms selliseid teenuseid).

Jätkatakse ettevõtete osaluse toetamist rahvusvahelistes organisatsioonides (ESA ja CERN) ning parandatakse ettevõtete ligipääsu EL-ülestes partnerlustes ja võrgustikes. Nimetatud tegevustes saavad ettevõtted ja teadusasutused osaleda organisatsioonide hangetel ning töötajate mobiilsusmeetmetes (ESA ja CERN). Partnerlustes (nt Eurostars, Horizon Europe) saavad ettevõtted ja teadusasutused osaleda partnerluse spetsiifilistes tegevustes (taotleda toetusi, võrgustumine jms).

Jätkatakse suure ühiskondliku mõjuga interdistsiplinaarsete kitsaskohtade lahendamiseks tööriista pakkumisega (Accelerate Estonia).

Programmi tegevuse eelarvest põhiosa moodustavad muud toetused ettevõtjatele, mida jagatakse EIS-i kaudu (96%). Sealjuures 78,6 mln eurot on planeeritud katta piirmääraga vahenditest, 21,4 mln eurot välistoetustest koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga ning 20,4 mln eurot CO² kvooditulust saadavatest vahenditest. Lisaks tasutakse 5,7 mln eurot ESA ja CERN-i liikmemaksudeks. Detailsem ülevaade toetuste saajatest on antud seletuskirja lisa 3.

Programmi tegevuse tööjõu- ja majandamiskulud kasvavad 2026. aastal, sest valitsemisala eelarvesse lisandusid valemipõhise teadus- ja arendustegevuse vahendid 0,7 mln eurot.

Rida 14.42 programmi tegevus: Teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: toetada teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse ökosüsteemi arengut.

Tabel 280. Programmi tegevuse teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Riskikapitali maht, mln eurot Allikas: Startup Estonia	353,00	500,00

Riskikapitali maht (mln eurot) näitab teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse rahastamise taset. Kõrgem maht viitab paremale kapitali kättesaadavusele ja iduettevõtluse arengule. Seotud tegevusega „Teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine“, mille eelarve 2026. aastal 1,102 mln eurot, 2027. aastal 1,047 mln eurot, 2028. aastal 0,987 mln eurot ja 2029. aastal 0,965 mln eurot. Eelarve kasv võimaldab rohkem investeringuid ja toetusi iduettevõtetele.

Tabel 281. Programmi tegevuse teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.42	Teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine	-1 462	-970	-1 102	-133	14%
14.43	Tööjõu- ja majandamiskulud	-199	-533	-560	-27	5%
14.44	Muud toetused	-1 262	-436	-542	-107	24%

Tegevuste kirjeldus

Tegevus hõlmab kahte teenust, mille raames luuakse teadus- ja tehnoloogiamahukate ettevõtete arenguks vajalik keskkond, toetamaks teadus- ja tehnoloogiapõhiste iduettevõteteid ettevõtte kõigis arengufaasides, iduettevõtete loomist ja arendamist ning olulise kasvu saavutamist rahvusvahelistel turgudel. Sealjuures aktiveeritakse eelseemne- ja seemnefaasi investeeringutega turgu teadus- ja tehnoloogiamahukates sektorites, sh aidatakse suurendada kapitali pakkumist teadusmahukatele kõrgtehnoloogiat arendavatele ettevõtetele, mille puhul turul ei pakuta piisavalt erakapitali ettevõtete arengu tagamiseks. Lisaks toetatakse iduettevõtete innovatsiooni ning intellektuaalomandi loomist ja rakendamist kõigis majandusharudes. Nimetatud tegevuste tulemuslikkuse hindamiseks töötatakse välja ja rakendatakse tõhus ja vajaduspõhine iduettevõtluse seiresüsteem.

Jätkatakse teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse ökosüsteemi arendamise tegevuskava elluviimist. Kuna kõrgtehnoloogiliste iduettevõtete toote või teenuse arendus- ja ärimudelid põhinevad suuresti teadus- ja arendustööl ja sellega seotud intellektuaalsel omandil, on nende

ettevõtete arendustöö aja- ja ressursimahukam. Vastavat segmenti sihtivaid kiirendeid pakub Startup Estonia.

Lisaks üldise ökosüsteemi arendamisele ja kiirendite ellu kutsumisele jätkatakse riigi osalusega fondide rahastamist (rohetehnoloogiate fond, teadus- ja tehnoloogiamahukate iduettevõtete fond jt) ehk pakutakse iduettevõtetele kaasrahastust, sh nihkub fookus süvatehnoloogia terviklikule sekkumisloogikale.

2024. aastal käivitati AS Smartcapi juures Eesti Kaitsefond, mille tegevused jätkuvad 2026. aastal.

Jätkatakse rahvusvahelise ärikiirendi Creative Destruction Lab'i Eesti haru toetamist.

3.13.3.2 Ettevõtluskeskkonna programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti ettevõtluskeskkond soodustab ettevõtlikkust ning teadusmahuka ettevõtluse teket ja kasvu, kõrgema lisandväärtusega toodete ja teenuste loomist ja eksporti ning investeringuid kõigis Eesti piirkondades.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (EIS), Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA), AS Eesti Varude Keskus (EVK), AS Metrosert ja MTÜ Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus.

Programmi on lisandunud uus programmi tegevus seoses valitsemisalade ümberkorraldustega 2023. ja 2024. aastal. Uude programmi tegevusse on koondatud peamiselt TTJA erinevate valdkondade poliitikate rakenduslikud teenused, milliste poliitikat kujundatakse teistes valitsemisalades, kuid teenused aitavad tagada mh kvaliteetset ja nõuetele vastavat ettevõtluskeskkonda. Lisaks on tegevuste nimetusi võrreldes eelmise perioodiga korrigeeritud.

Tabel 282. Ettevõtluskeskkonna programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarvelikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarve kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
14.45	Ettevõtluskeskkonna programm	-191 819	-53 381	0	-137 935	-503	0
14.46	Ettevõtete konkurentsivõime ja rahvusvahelistumise toetamine	-132 555	-16 291	0	-115 765	-500	0
14.49	Tehnoloogia- ja arendusmahukate investeeringute soodustamine	-7 979	-7 649	0	-331	0	0

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarve lise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
14.52	Ettevõtluskeskkonna ja ettevõtlikkuse edendamine	-46 841	-26 035	0	-20 806	-1	0
14.56	Taristu valdkonna ohuennetus ja tegevuslubade andmine	-4 443	-3 407	0	-1 034	-2	0

Rida 14.46 programmi tegevus: Ettevõtete konkurentsivõime ja rahvusvahelistumise toetamine

Programmi tegevuse eesmärk: Ettevõtted hindavad Eestit tegutsemiskeskkonnana kõrgelt

Tabel 283. Programmi tegevuse ettevõtete konkurentsivõime ja rahvusvahelistumise toetamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti toodete ekspordihind kasvab kiiremini kui Euroopas keskmiselt, % Allikas: Eurostat	Kasv oli aeglasem (2023)	0,10%
Turismiteenuste eksport (mld/EUR) Allikas: Statistikaamet	2,20	2,60

Mõõdik Eesti toodete ekspordihind kasvab kiiremini kui Euroopas keskmiselt (%) näitab Eesti ekspordi konkurentsivõimet ja lisandväärtuse kasvu. Positiivne erinevus EL keskmisega viitab sellele, et Eesti ettevõtted suudavad pakkuda kõrgema väärtusega tooteid. Seotud tegevusega „Ettevõtete konkurentsivõime ja rahvusvahelistumise toetamine“ – eelarve 2026. aastal 132,6 mln eurot, 2027. aastal 127,5 mln eurot, 2028. aastal 46,6 mln eurot, 2029. aastal 41,4 mln eurot. Suurem eelarve võimaldab rohkem eksporditoetusi ja turule sisenemise teenuseid.

Mõõdik Turismiteenuste eksport (mld €) peegeldab Eesti kui reisisihi atraktiivsust ja turismisektori panust majandusse. Kasvav eksport näitab turismipoliitika ja toetuste tulemuslikkust. Seotud teenusega „Turismisektori edendamise toetamine“ – eelarve 2026. aastal 20,9 mln eurot, 2027. aastal 22,0 mln eurot, 2028. aastal 22,6 mln eurot, 2029. aastal 0,3 mln eurot. Eelarve kasv võimaldab rohkem turundustegevusi ja rahvusvaheliste sündmuste toetust.

Tabel 284. Programmi tegevuse ettevõtete konkurentsivõime ja rahvusvahelistumise toetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.46	Ettevõtete konkurentsivõime ja rahvusvahelistumise toetamine	-54 345	-91 727	-132 555	-40 828	45%
14.47	Tööjõu- ja majandamiskulud	-951	-1 635	-1 394	242	-15%
14.48	Muud toetused	-53 340	-90 092	-131 162	-41 070	46%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevuses keskendutakse erinevatele teenustele, mis toetavad ettevõtete eksporti ja sisenemist uutele turgudele ning tööstussektori ja turismisektori arengut. Vastavaid poliitikaid kujundab majandus- ja kommunikatsiooniministeerium ning suur osa teenustest viiakse ellu Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse kaudu. Põhilise osa tegevuse eelarvest moodustavad ettevõtete ekspordi, tööstussektori ja turismisektori toetused.

Tegevuse toel soositakse kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste eksporti ja uutele turgudele sisenemist läbi ajakohastatud ning suure mõjuga müügi-, turundus ja teadlikkuse tõstmise tegevuste ning teenuste (riikliku kuvandi edasiarendamine ja juurutamine, sihtturupõhised nõustamised, kasvuprogrammid, koolitused, ühisstendid, visiitide ja kontaktreiside korraldamine jm) kogumahu 60 mln eurot EL 2021–2027 rahastusperioodi vahenditest.

Arendatakse edasi riigi äridiplomaatia võimekust, suurendades selleks ministeeriumite ülest koostööd nii valdkondlike kui tehnoloogiapõhiste prioriteetide seadmiseks, protsesside juurutamiseks kui ühiste tegevuste planeerimiseks ning elluviimiseks (sh ühised välisesinduste laienemiskavad ja tööplaanid, eesmärgid välisturgudel, "Once-Only" printsiip ja tehnilised lahendused).

Toetatakse Eesti ettevõtluse, eriti tööstussektori konkurentsivõime kasvu, sh tõusu väärtusahelates. Toetatakse parimate võimalike tehnoloogiate kasutamist tööstusettevõtetes ning soodustatakse nüüdisaegsetel tehnoloogiatel põhinevate ärimudelite kasutuselevõttu.

Tagatakse stabiilne, ajakohane ja ettevõtlust soodustav õiguslik turismiregulatsioon ja seistakse Eesti huvide eest Euroopa Liidu õigusloomes, nt pakettreiside direktiivi muudatus, lühiajalise majutuse üüriteenuste algatus.

Perioodil 2021–2027 toetatakse SF vahenditest turismisektorit kokku 45 mln euroga (sh 7 mln eurot riiklik kaasfinantseering). Fookus on sektori digitaliseerimise toetamisel, Eesti kui reisisihti tuntuse suurendamisel, rahvusvaheliste sündmuste ja konverentside toetamisel ning tootearendusel ja kompetentside kasvul.

Õiglase ülemineku fondi raames soodustatakse Ida-Viru piirkonna majanduse mitmekesistamist, sh kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste arendamise kaudu.

Programmi tegevuse eelarvest moodustavad 99% EIS-i toetused, millest 116 mln eurot ehk 87% rahastatakse välistoetustest koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga. Toetusi antakse erinevateks turisminõudlust ja konkurentsivõimet suurendavateks tegevusteks (12 mln eurot), Õiglase Ülemineku Fondist Ida-Viru ettevõtluse investeeringuteks (62 mln eurot) ja väikeettevõtluse toetamiseks (10 mln eurot), Euroopa Regionaalarengu Fondist digilahendusteks erasektoris (2 mln eurot), erinevateks ettevõtluskeskkonna arendamise ja rahvusvahelistumise projektideks (10 mln eurot), turismisektori elavdamiseks ja taaskäivitamiseks (7 mln eurot). Taaste- ja Vastupidavusraha toetatakse ettevõtete investeeringuid arengusihthide saavutamisse (16 mln eurot), tootmisettevõtete ärimudeli muutusteks (1 mln eurot) ning investeeringuid ettevõtete varustuskindlusesse (6 mln eurot). Seoses tehtud tööstusinvesteeringutega lisandus eelarvesse 0,5 mln eurot CO² kvooditulust saadavaid vahendeid Ida-Viru elektrivõrgu uuendamise toetusmeetmeks. Valdkondlikuks digipöördeks on planeeritud 1 mln eurot. Detailsem ülevaade toetustest ja nende saajatest on antud seletuskirja lisas 3. 2026. aasta muude toetuste eelarve kasv võrreldes 2025. aastaga on tingitud välisvahendite suuremas mahus kasutuselevõtust, seda just Õiglase Ülemineku Fondi vahendite osas.

Programmi tegevuse tööjõu- ja majandamiskulude eelarve koosneb ministeeriumi kuludest summas 1,4 mln eurot. Sellest 86% kaetakse piirmääraga vahenditest. Välistoetustest kaetakse struktuurifondide tehnilise abi ja valdkondliku digipöörde tegevuskulusid kokku 0,16 mln eurot. 2026. aasta eelarve on väiksem, kuna 2025. aasta kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ülekantud vahendeid.

Rida 14.49 programmi tegevus: Tehnoloogia- ja arendusmahukate investeeringute soodustamine

Programmi tegevuse eesmärk: Ettevõtete alustamiseks ja arendamiseks on piisav ligipääs vajalikule finantseerimisele ja kapitalile

Tabel 285. Programmi tegevuse tehnoloogia- ja arendusmahukate investeeringute soodustamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Ettevõtete investeeringud materiaalsesse põhivarasse (jooksevhindades, mld eurot) Allikas: Eesti Pank	4,20	3,70
Välisinvesteeringud töötlevas tööstuses (mld eurot) Allikas: Eesti Pank	3,50	5,00

Ettevõtete investeeringud materiaalsesse põhivarasse (mld eurot) mõõdik näitab ettevõtete valmisolekut investeerida tootmisvõimekusse ja arendustegevusse. Kasvav investeeringute maht viitab usaldusele majanduskeskkonna vastu ja kapitali kättesaadavusele. Seotud

tegevusega „Tehnoloogia- ja arendusmahukate investeeringute soodustamine“ – eelarve 2026. aastal 8,0 mln eurot, 2027. aastal 8,77 mln eurot, 2028. aastal 8,71 mln eurot, 2029. aastal 8,69 mln eurot. Suurem eelarve võimaldab rohkem kapitalitoetusi ja investeerimiskeskonna arendamist.

Möödik Välisinvesteeringud töötlevas tööstuses (mld eurot) peegeldab Eesti atraktiivsust välisinvestoritele, eriti tööstussektoris. Kõrgem tase näitab usaldusväärset ja konkurentsivõimelist investeerimiskeskonda. Seotud teenustega „Kapitali kättesaadavuse ning välisinvesteeringute kaasamise ja usaldusväärsuse soodustamine“ – eelarve 2026. aastal 358 282 eurot, 2027. aastal 313 324 eurot, 2028. aastal 283 126 eurot, 2029. aastal 272 531 eurot. Eelarve kasv võimaldab paremat investorite teenindust ja investeeringute menetluste lihtsustamist.

Tabel 286. Programmi tegevuse tehnoloogia- ja arendusmahukate investeeringute soodustamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.49	Tehnoloogia- ja arendusmahukate investeeringute soodustamine	-7 453	-10 407	-7 979	2 428	-23%
14.50	Tööjõu- ja majandamiskulud	-492	-648	-344	305	-47%
14.51	Muud toetused	-6 961	-9 759	-7 636	2 123	-22%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevus hõlmab kapitaliturgude mitmekesistamise ja investeerimisfondide ning kapitalile ligipääsu parandamise ja võimaldamisega, samuti välisinvesteeringute meelitamisega ning nende usaldusväärsuse tagamisega seotud kahte teenust. Teenuste eest vastutab majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, kuid mitmeid teenuseid viiakse ellu Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse kaudu.

Tegevuse toel soodustatakse tehnoloogia- ja arendusmahukate välisinvesteeringute kaasamist ning mahu suurendamist ja tagatakse välisinvesteeringute usaldusväärsus. Tutvustatakse Eestit kui paindlikku ja ettevõtjasõbralikku majanduskeskkonda maailmas.

Kujundatakse konkurentsivõimeline ja paindlik investeerimiskeskond kõigis Eesti piirkondades, sh tõhustatakse koostööd regionaalsete osapooltega strateegiliste suurinvesteeringute süsteemsemaks kaasamiseks.

Arendatakse edasi Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse rahastamisvõimekust suurinvesteeringute ja –tehingute toetamisel, töötatakse välja ettepanekud ja viiakse ellu tegevusi menetlustoimingute lihtsustamiseks strateegiliste suurinvesteeringutele, ning tagatakse süsteemsem ja personaliseeritum lähenemine ning kliendihaldus potentsiaalsetele suurinvestoritele välisturgudel.

Parandatakse ettevõtete finantseerimisvõimaluste (kapitali) kättesaadavust, sh tömbekeskustest eemal asuvates piirkondades, lisaks on tegevuse alla koondunud kapitaliturgu elavdavad riskikapitali instrumendid EIS-is nagu Balti Innovatsioonifond I ja II ning EstFund.

Programmi tegevuse eelarvest moodustavad 92% EIS-ile antavad toetused piirmääraga vahenditest, millest üle 5 mln euro on planeeritud välisinvesteeringute kaasamiseks ja üle 1 mln suurinvestorite toetuseks. Detailsem ülevaade toetustest on antud seletuskirja lisa 3. 2026. aasta muude toetuste eelarve on väiksem võrreldes 2025. aastaga, kuna 2025. aasta kasutada olevad vahendid sisaldavad eelmisest aastast ülekantud vahendeid. Vastavalt valitsuses tehtud täiendavale kärpeotsusele vähendati välisinvesteeringute kaasamise kulusid 0,1 mln eurot.

Programmi tegevuse tööjõu- ja majandamiskulude eelarve koosneb ministeeriumi kuludest. Sellest 85% kaetakse piirmääraga vahenditest. Välistoetustest kaetakse struktuurifondide tehnilise abi ja valdkondliku digipöörde tegevuskulusid 52 tuhande euro ulatuses. 2026. aasta eelarve on väiksem kui 2025. aasta kasutada olevad vahendid, kuna sisaldavad eelmisest aastast ülekantud vahendeid.

Rida 14.52 programmi tegevus: Ettevõtluskeskkonna ja ettevõtlikkuse edendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti elanikud on ettevõtlikud ning ettevõtlus- ja tarbimiskeskond atraktiivne.

Tabel 287. Programmi tegevuse ettevõtluskeskkonna ja ettevõtlikkuse edendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti positsioon IMD World Competitiveness indeksi alamkategorias „Äritegevuse efektiivsus“ Allikas: IMD konkurentsivõime raport	31	19

Eesti positsioon IMD indeksi alamkategorias „Äritegevuse efektiivsus“ mõõdik hõlmab tootlikkust, tööjõuturgu, finantsturge, juhtimist ja väärtushinnanguid. Paranenud positsioon näitab, et ettevõtluskeskkond muutub efektiivsemaks. Seotud teenusega „Targa ettevõtlus- ja tarbimiskeskonna kujundamine“ eelarve 2026. aastal on 3,5 mln eurot. Suurem eelarve võimaldab regulatiivsete muudatuste ja digiteenuste arendamist.

Tabel 288. Programmi tegevuse ettevõtluskeskkonna ja ettevõtlikkuse edendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.52	Ettevõtluskeskkonna ja ettevõtlikkuse edendamine	-24 051	-52 914	-46 841	6 073	-11%
14.53	Tööjõu- ja majandamiskulud	-6 572	-7 412	-6 717	695	-9%
14.54	Muud toetused	-17 502	-45 502	-40 124	5 378	-12%
14.55	Muud kulud	23	-1	-1	0	43%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevus sisaldab majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtlus- ja tarbimiskeskonna arendamise ning ettevõtluse soodustamise ja toetamise teenuseid, samuti ettevõtluspoliitikaga seotud TTJA teenuseid, mis aitavad tagada ettevõtlus- ja tarbimiskeskonna õigusruumi. Lisaks hõlmab programmi tegevus AS Eesti Varude Keskuse teenust riigi tegevusvarude tagamiseks. Tegevuse toel luuakse soodne kasvupinnas uute ettevõtete tekkimiseks ja nende edasiseks kasvamiseks, sh eraldi väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele mõeldud arenguprogrammi elluviimise toel, samuti soodustatakse ambitsioonikate äriideede juurdevoolu, ambitsioonikate ärimudelite loomist ja rakendamist.

Viiakse ellu Work in Estonia tegevuskava ja talendipoliitika, et soodustada Eesti ettevõtjate vajalike tippspetsialistide leidmist. Rakendatakse tegevusi, mis soodustavad ettevõtjate ja haridusasutuste koostööd ning toetatakse (tööstus)etevõtetele vajalike spetsialistide koolitamist.

Toetatakse ettevõtete teadlikkuse kasvu kestlike, vastutustundlike ja parimatest juhtimispraktikatest lähtuvate ärimudelite arendamiseks kogumahus 9,4 mln eurot EL 2021–2027 rahastusperioodi vahenditest.

Vähendatakse ettevõtjate halduskoormust ja ajakohastatakse ettevõtluse regulatsioone (ettevõtluse parendamisele ja kasvule suunatud regulatiivne keskkond), mh töötades välja ettevõtjatele suunatud proaktiivsed digitaalsed avalikud teenused, sealhulgas ettevõtja ärisündmustest lähtuvad sündmusteenused ühes keskses digivärvavas. Tõhustatakse tootmishoonete rajamiseks vajalikke menetlustoiminguid käivitades nõ investeringute roheline koridori.

Vähendatakse ettevõtjate aruandluskoormust ning toetatakse reaalamajandusele üleminekut era- ja avaliku sektori koostöös äriprotsesside ja aruandluskohustuse automatiseerimiseks ning digitaliseerimiseks. Soodustatakse digikaubandust (e-kaubandus, platvormimajandus, jagamismajandus).

Tugevdatakse EL ühtse siseturu toimimist soodustades kaupade, äriteenuste ja digitaalsete ning andmete ühekordse küsimise põhimõttel toimivate avalike teenuste piiriülest liikumist ning õiglast konkurentsi.

Arendatakse tarbijate harjumusi tarbida säästlikult ja targalt ning kujundatakse tarbijate majandushuvide kaitseks kohane õigusraamistik. Tagatakse toodete ja teenuste ohutus ja nõuetele vastavus ning kvaliteedi infrastruktuuri (standardimise, akrediteerimise, vastavushindamise ja metroloogia) süsteemi toimivus.

Tagatakse riigi tegevusvaru olemasolu ja seiratakse seotud ettevõtjate toimepidavust.

Programmi tegevuse maht ja teenuste hulk on võrreldes eelmise perioodiga oluliselt muutunud, sest seoses valitsemisalade ümberkorraldustega on kuus teiste poliitikavaldkondadega seotud teenust tõstetud uude programmi tegevusse.

Programmi tegevuse eelarvest moodustavad 86% muud toetused EIS-ile, AS-ile Eesti Varude Keskus ja ettevõtjatele, mida jagatakse samuti EIS-i kaudu. Sealjuures 20 mln eurot kaetakse piirmääraga vahenditest ning 20 mln eurot välistoetustest koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga. Toetusi on planeeritud e-residentsuse programmiks (11,6 mln eurot), Work in Estonia programmiks (1,3 mln eurot), riigi tegevusvarude moodustamiseks ja haldamiseks (5,4 mln eurot), ettevõtlusega alustamise ja ettevõtete arendamise soodustamiseks (15 mln eurot), iduettevõtluse hoogustamiseks (2 mln eurot), e-veoselehe teenuse arendamiseks (1 mln eurot), starditoetuseks jne. Valdkondlikuks digipöördeks on planeeritud 1 mln eurot. Detailsem ülevaade toetustest ja nende saajatest on antud seletuskirja lisa 3. Muude toetuste 2026. aasta eelarve on väiksem kui 2025. aasta kasutada olevad vahendid, kuna sisaldavad eelmisest aastast ülekantud vahendeid 3 mln euro ulatuses. Ka planeeriti 2026. aasta eelarvesse välisvahendeid vähem, 2 mln euro võrra vähenes starditoetuse ja sama palju ka ettevõtja sündmusteenuse ja digivärava projekti eelarve. Vastavalt valitsuses tehtud täiendavale kärpeotsusele vähendati AS-ile Eesti Varude Keskus antavat toetust 121 tuhande euro ja Work in Estonia programmi kulusid 50 tuhande euro võrra. Samas suurenes 2025. aasta eelarvest vahendite ümbertöstmise tõttu e-residentsuse programmi eelarve 2 mln eurot.

Programmi tegevuse tööjõu- ja majandamiskulud koosnevad ministeeriumi ning tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve ameti kuludest, vastavalt siis 2 mln eurot ja 5 mln eurot. Sellest 91% kaetakse piirmääraga ja 9% välisvahenditest. Välistoetustest pea pool on planeeritud ettevõtja sündmusteenuse ja digivärava projekti tegevuskuludeks. 2026. aasta eelarve on väiksem kui 2025. aasta kasutada olevad vahendid, kuna sisaldavad eelmisest aastast ülekantud vahendeid.

Rida 14.56 programmi tegevus: Taristu valdkonna ohuennetus ja tegevuslubade andmine

Programmi tegevuse eesmärk: Ettevõtluskeskkonna taristu on ohutu ja nõuetele vastav

Tabel 289. Programmi tegevuse taristu valdkonna ohuennetus ja tegevuslubade andmine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti kodumajapidamiste osakaal, millistel on võimalus liituda väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrguga, mis tagab 1 Gbit/s kiiruse Allikas: TTJA	81,00%	84,00%
Viimase viie aasta keskmine raudteel hukkunute ja vigastatute arv rongiga läbitud mln km kohta Allikas: TTJA	0,30 (2023)	0,20

Mõõdik Eesti kodumajapidamiste osakaal, millel on võimalus liituda 1 Gbit/s juurdepääsuvõrguga näitab digitaristu kättesaadavust ja kvaliteeti. Kõrgem osakaal viitab paremale ligipääsule kiirele internetile, mis toetab ettevõtlust ja elukeskkonna arengut. Seotud

tegevusega „Taristu valdkonna ohuennetus ja tegevuslubade andmine“ – eelarve 2026. aastal 4,4 mln eurot, 2027. aastal 3,5 mln eurot, 2028. aastal 3,4 mln eurot ja 2029. aastal 3,4 mln eurot. Suurem eelarve võimaldab rohkem investeringuid juurdepääsuvõrkude arendamisse ja järelevalvesse.

Möödik Raudteel hukkunute ja vigastatute arv rongiga läbitud mln km kohta peegeldab raudteetaristu ohutust ja järelevalve tõhusust. Madalam näitaja viitab paremale ohutusele ja riskide maandamisele. Seotud tegevusega „Taristu valdkonna ohuennetus ja tegevuslubade andmine“ eelarve 2026. a 4,4 mln eurot, 2027.a 3,5 mln eurot, 2028.a 3,4 mln eurot, 2029.a 3,4 mln eurot. Suurem eelarve võimaldab rohkem järelevalveteenuseid, ohutusjuurdlust ja koolitust.

Tabel 290. Programmi tegevuse taristu valdkonna ohuennetus ja tegevuslubade andmine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.56	Taristu valdkonna ohuennetus ja tegevuslubade andmine	-5 290	-6 692	-4 443	2 249	-34%
14.57	Tööjõu- ja majandamiskulud	-4 493	-6 689	-4 301	2 388	-36%
14.58	Muud toetused	-797	-1	-140	-139	11403%
14.59	Muud kulud	0	-1	-1	0	-27%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevusse on koondatud ehituse, transpordi ja digiühiskonna eeskätt lubade andmist ja järelevalvet puudutavad TTJA teenused, mille poliitikat kujundatakse muudes valitsemisalades. Lisaks hõlmab tegevus ohutusjuurdluste keskuse (OJK, MKMi struktuuriüksus) teenust, et välja selgitada transpordisektoris toimunud õnnetuste ja intsidentide põhjused.

TTJA teenustega tagatakse infrastruktuuri ja teenuste ohutus ja nõuetele vastavus. Tagatakse turuosalistele võrdsed alused raudteetaristu kasutamisel, kõrge tase vedurijuhtide väljaõppes ning raudteesektori ettevõtete tegevuse vastamine kehtivatele nõuetele ja standartidele vastavate tegevusõiguste ja lubade väljastamisega. Teostatakse järelevalvet raudteeliikluse ja -veo korraldamise, raudteetaristu ja -veeremi valdkonnas nõuete täitmise üle.

Väljastatakse tegevuslube ja määratakse tingimusi riigi eriplaneeringuga ehitistele, riigikaitse- ja julgeolekuehitistele ning raudteerajatistele, näiteks meretuuleparkide arendamisel ja Rail Baltic trassi rajamisel. Samuti teostatakse järelevalvet ehitusvaldkonnas, tagamaks ehitiste ohutust, ligipääsetavust ja energiatõhusust.

Küberturvalisuse tagamiseks antakse tegutsemisõigusi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia toodete-teenuste sertifitseerijatele ning teostatakse nende üle järelevalvet. Kontrollitakse digiligipääsetavust avaliku sektori veebides ja mobiilirakendustes ning erasektori teenustes.

Väljastatakse lube sideturul teenuste pakkumiseks ja sageduste kasutamiseks. Sideregulaatorina on TTJA ülesanne analüüsida sideteenuste hulgiturge ja vajadusel määrata turul märkimisväärse turujõuga ettevõtja, kellele vajadusel kehtestatakse kohustusi sideturgudel konkurentsi tagamiseks. Lisaks võimaldatakse kaasaegset ja piisavat sagedus- ja numeratsiooniresurssi nii sideteenuste pakkumiseks kui ka raadiosageduste kasutajatele. Samuti teostatakse järelevalvet digiühiskonnas, et kindlustada kiire interneti rajamine, elektroonilise side teenuste usaldusväärsus, raadiosageduste korrektse kasutamine, sideteenuste toimepidevus ja meediateenuste turvalisus.

Ohutusjuurdluse keskuses korraldatakse laeva-, lennu- ja raudteeõnnetuste ja/või intsidentide ohutusjuurdlusi, selgitades välja õnnetuste ja intsidentide põhjused ning tehes ohutusalaseid soovitusi või ettepanekuid sarnaste juhtumite vältimiseks tulevikus.

Muude toetuste eelarve kasv programmi tegevuses on põhjustatud sellest, et alates 2026. aastast on sinna lisandunud valdkondliku digipöörde vahendid Euroopa Regionaalarengu Fondist.

Programmi tegevuse tööjõu- ja majandamiskulude eelarve koosneb 0,4 mln euro ulatuses ministeeriumi (sh OJK tegevuskulud 0,2 mln eurot) ja 4 mln euro ulatuses TTJA kuludest. 79% tegevuskuludest kaetakse piirmääraga vahenditest ja 21% välistoetustest. Välisvahenditest 0,7 mln eurot on planeeritud Rail Balticu projekti tehniliseks abiks ja 0,2 mln eurot taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamise kuludeks (Taaste- ja Vastupidavusrahasust). 2026. aasta tööjõu- ja majandamiskulude eelarve vähenemine on tingitud sellest, et 2025. aasta andmed sisaldavad 2 mln eurot eelmisest aastast ülekantud vahendeid ja 0,2 mln eurot TTJA-le VV sihtotstarbelisest reservist eraldatud vahendeid laiapiindse riigikaitse arendamiseks. Uus Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi üürikulude metoodika kasutuselevõtt vähenda programmi tegevuse eelarvet 0,1 mln eurot.

3.13.3 Tulemusvaldkond Elukeskkond, liikuvus ja merendus

Elukeskkond, liikuvus ja merendus on alates 2025. aastast rakenduv uus tulemusvaldkond kuue programmiga, mille eesmärgiks on, et Eestis on hea elukeskkond ning konkurentsivõimeline ja kliimakindel majandus, merendus ja transpordiühendused.

Maa ja ruumiloome programm toetab Eesti 2035 strateegilisi sihte läbi viie selgelt eristatud tegevussuuna. Programm ühendab ruumilise planeerimise, maakasutuse, maaparanduse ja ruumiandmete valdkonnad, tagades tervikliku ja andmepõhise lähenemise kvaliteetse elukeskkonna arendamisel ning panustab digiriigi arengusse ja kvaliteetsete ruumiotsuste tegemisse.

3.13.3.3.1 Maa ja ruumiloome programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Kõikjal Eestis on kvaliteetne ja konkurentsivõimeline elu- ja ettevõtluskeskkond ning kestlik maakasutus koos kvaliteetsete ja kättesaadavate teenustega.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Maa- ja Ruumiamet (MaRu), kaasvastutajatena Regionaal- ja põllumajandusministeerium (REM) ja Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (edaspidi PRIA).

Maa ja ruumiloome programm on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ühisprogramm alates 2025. aastast, mis on koostatud põllumajanduse, toidu ja maaelu programmi (maaparandus ja osaliselt maakasutus) ning regionaalarengu programmi (ruumiline planeerimine, ruumiandmete tagamine ning maakasutus ja maatoimingud) baasil. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium on programmi peavastutaja, programmis on kokku viis tegevust, millest majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala eelarves on neli.

Tabel 291. Maa ja ruumiloome programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestus likud vahendid	Välis- toetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
14.61	Maa ja ruumiloome programm	-20 026	-17 894	-1 548	-572	-12	0
14.62	Ruumilise planeerimise poliitika kujundamine ja korraldamine	-3 672	-3 474	0	-199	0	0
14.65	Maakasutuspoliitika kujundamine ja elluviimine	-8 297	-6 488	-1 548	-249	-12	0
14.71	Ruumiandmete hõive, analüüsid ja kättesaadavaks tegemine	-5 825	-5 700	0	-125	0	0
14.74	Maaparanduse poliitika rakendamine	-2 232	-2 232	0	0	0	0

Rida 14.62 programmi tegevus: Ruumilise planeerimise poliitika kujundamine ja korraldamine

Programmi tegevuse eesmärk: Ruumiline planeerimine loob kõigil planeerimistasanditel eeldused erinevaid arenguvajadusi tasakaalustava, kvaliteetse ja säästliku ruumikasutuse tekkeks läbi avaliku protsessi.

Tabel 292. Programmi tegevuse ruumilise planeerimise poliitika kujundamine ja korraldamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
2015. aastal jõustunud planeerimisseaduse alusel kehtestatud üldplaneeringute arv Allikas: MARU	31,00	73,00
Keskses planeeringute andmekogus digitaalselt kättesaadavate planeeringute osakaal Allikas: MARU	19,00%	75,00%
Detailplaneeringute kestuse mediaan algatamisest kehtestamiseni kuudes Allikas: MARU	84,00%	81,00%

2015. aastal jõustunud planeerimisseaduse alusel kehtestatud üldplaneeringute arv näitab seda, kui suures osas on kohalikud omavalitsused rakendanud 2015. aastast alates jõustunud planeerimisseadust ja integreerinud üldplaneeringutesse kõrgema taseme planeeringuid. Mõõdik iseloomustab seda kui palju programmis välja töötatud poliitikad on jõudnud üldplaneeringu tasemel rakenduda ning andnud tingimused on suunanud arendustegevust läbi detailplaneeringute ja projekteerimistingimuste koostamise.

Keskses planeeringute andmekogus digitaalselt kättesaadavate planeeringute osakaal mõõdab, kui palju Eestis kehtestatud detailplaneeringuid on tehtud kasutajatele infosüsteemi kaudu kättesaadavaks, et parandada materjalide kättesaadavust kasutajatele ning luua üleriigilist tervikpilti. Programmis eelarves on vahendid kehtestatud detailplaneeringute digitaliseerimiseks, mis otseselt aitavad seda numbrit suurendada.

Detailplaneeringute kestuse mediaan algatamisest kehtestamiseni kuudes näitab detailplaneeringute kestvust. Mõõdiku eesmärk on seirata planeeringute tõhustamise tegevuste mõjusust. Programmi tegevus panustab selle eesmärgi saavutamisse mitmel tasandil. Esmalt läbi õigusloome, mis loob eeldusi, et planeeringuid tõhusamalt menetleda. Teisalt läbi juhendmaterjalide, koolituste, KOV nõustamise ja riikliku planeeringute menetluse infosüsteemi arendamise.

Tabel 293. Programmi tegevuse ruumilise planeerimise poliitika kujundamine ja korraldamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.62	Ruumilise planeerimise poliitika kujundamine ja korraldamine	-3 797	-4 018	-3 672	346	-9%
14.63	Tööjõu- ja majandamiskulud	-3 779	-3 999	-3 518	481	-12%
14.64	Muud toetused	-15	-19	-154	-135	711%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevuse eesmärk saavutatakse kahe teenuse osutamise kaudu, milleks on ruumilise planeerimise poliitika kujundamine ja selle rakendamine.

Ruumilise planeerimise poliitika kujundamiseks:

Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ülesannetega seondult valmistatakse planeerimismenetluste tõhustamise eesmärgil täiendavad planeerimisseaduse muudatused ning uuendatakse juhend ning koolitusmaterjale lähtuvalt 2025. ja 2026. aasta seaduse muudatustest.

Parendatakse koostöös osapooltega ruumilise planeerimise protsessi lähtudes teenusdisaini põhimõtetest ja 2025. aastal läbiviidavast detailplaneeringute teenusdisaini hanke tulemustest. Kujundatakse planeerimispraktikat selliselt, et kaasamine planeeringute koostamisel tagaks kõigile võimaluse oma seisukohtade esitamiseks ja seeläbi leitaks parimaid ruumilahendusi konkreetses asukohas.

Viiakse lõpuni üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ koostamine (2023–2026) ja jätkatakse Tallinn–Narva maantee Haljala–Kukruse lõigu 2+2 riigi eriplaneeringu (2022–2027), Liivi lahe meretuulepargi elektriühenduse riigi eriplaneeringu (2022–2026), Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu (2024–2026), Tallinna piirkonna kõrgepingevõrgu tugevdamise riigi eriplaneeringu (2024–2027), EstLink 3 Rehemäe Aulepa maismaaosa riigi eriplaneeringu (2024–2027) ja 600 MW elektrilise võimsusega tuumaelektrijaama ja selle toimimiseks vajaliku taristu riigi eriplaneeringu (2025–2029) koostamisega.

Töötatakse välja kestliku ruumilise planeerimise ja maakasutuse põhimõtted nii linnalise kui hajali maalise asustuse tarbeks, et tagada tiheda asustusega alade tugevdamine ning kestliku arengu ja nutika kahanemise põhimõtetega arvestamine ruumilises planeerimises.

Osaletakse rahvusvahelistes võrgustikes riikliku planeerimispraktika edendamiseks ja makroregionaalsete ruumiliste arenguvajaduste määratlemises, sh osalemine Läänemere ruumilise planeerimise koostöövõrgustikus VASAB.

Arendatakse ruumilise arengu seiremeetodeid: töötatakse välja maakasutusmuudatuste seireraamistik, seotakse paremini elukeskkonnaga rahulolu mõõtmine ning ruumilise planeerimise poliitika kujundamine ja rakendamine.

Jätkatakse kehtivate maakonnaplaneeringute ja Eesti mereala planeeringu planeerimisseaduse kohase ülevaatamisega (2025–2026).

Ruumilise planeerimise poliitika rakendamiseks:

Digitaliseeritakse varem kehtestatud detailplaneeringud ja viiakse planeeringute keskse andmekogu (PLANK) andmed ja funktsionaalsus üle arendatavasse planeeringute menetluse

infosüsteemi (PLANIS) et tagada tõhusam, kaasavam ja läbipaistvam planeeringute menetlemine.

Viiakse läbi uuring “Teekaart täisdigitaalse planeerimiseni ja selle loogiline andmemudel”, mis on vajalik ehitise elukaarega seotud andmemudeli rakendamiseks ning PLANIS edasi arendamiseks.

Viiakse läbi kohalike omavalitsuste planeeringute (üld- ja detailplaneeringud, kohaliku omavalitsuse eriplaneeringud) heakskiidu menetlus ja kontrollitakse nende keskkonnamõju strateegilise hindamise menetluse õiguspärasust. Üksiti nõustatakse, juhendatakse ja koolitatakse kohalike omavalitsuste planeerijaid. Koostöös ülikoolidega levitatakse ja tutvustatakse valdkonna teadustöid.

Muude toetuste eelarve kasv programmi tegevuses on põhjustatud sellest, et alates 2026. aastast on ministeeriumi eelarvesse lisandunud valdkondliku digipöörde vahendid Euroopa Regionaalarengu Fondist (0,14 mln eurot).

Programmi tegevuse tööjõu- ja majandamiskulude eelarve koosneb 3 mln euro ulatuses ministeeriumi ja 1 mln euro ulatuses MaRu kuludest. 99% tegevuskuludest kaetakse piirmääraga vahenditest. Välisvahenditest on alla 0,1 mln euro planeeritud ministeeriumi EL struktuurivahendite tehnilise abi ja taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamise kuludeks (Taaste- ja Vastupidavusrahastust). 2026. aasta tööjõu- ja majandamiskulude eelarve vähenemine on tingitud sellest, et 2025. aasta andmed sisaldavad eelmisest aastast ülekantud vahendeid 1,6 mln eurot. Samas lisandusid programmi tegevuse eelarvesse vahendid ruumiteenuste platvormi RUTA keskse korralduse tagamiseks summas 0,4 mln ja eelarve aastate vahelisest ümbertõstmisest uuringuteks jm planeeringutega seotud kuludeks 0,5 mln eurot.

Rida 14.65 programmi tegevus: Maakasutuspoliitika kujundamine ja elluviimine

Programmi tegevuse eesmärk: Maakasutuse otsused ja nende rakendamiseks tehtavad maatoimingud viiakse ellu kooskõlas maakasutuspoliitika põhimõtetega

Tabel 294. Programmi tegevuse maakasutuspoliitika kujundamine ja elluviimine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Osakaal MaRu haldamisel olevatest maaüksustest, mille osas on maareservi analüüs teostatud, % Allikas: MARU	74,1%	75,85%
Osakaal rendile antud MaRu hallatavatest põllumajanduslikest maadest, % Allikas: MARU	84,30%	90,12%

Kinnisomandi piiriandmete kvaliteet, % Allikas: MARU	41,40%	41,70%

Möödik „Osakaal MaRu haldamisel olevatest maaüksustest, mille osas on maareservi analüüs teostatud, %“ näitab, kui suur osa riigi hallatavatest maaüksustest on läbinud sisulise hindamise, et määrata nende parim võimalik kasutus. See kajastab riigi maareservi haldamise kvaliteeti ja strateegilist lähenemist maaressursi väärimdamisele. Möödiku abil hinnatakse, kui süsteemselt ja tulemuslikult suudetakse riigimaad analüüsida ja suunata kasutusse vastavalt planeeringujärgsele otstarbele. Kõrgem osakaal viitab sellele, et riigi maareservi kasutatakse sihipäraselt ja heaperemehelikult, toetades säästlikku ruumikasutust ja avaliku huvi elluviimist.

Möödik „Osakaal rendile antud MaRu hallatavatest põllumajanduslikest maadest, %“ näitab, kui suur osa riigi hallatavatest põllumajanduslikest maadest on aktiivselt kasutuses rendilepingute alusel. See kajastab riigi maareservi kasutamise tõhusust ja panust põllumajandusmaa sihipärasesse väärimdamisse. Möödiku kõrgem osakaal viitab sellele, et maaressurss on aktiivselt majandustegevuses, toetades toiduga kindlustatust ja põllumajanduse tootlikkust. Suurem eelarve võimaldab rohkem rendilepingute haldamist, maade ettevalmistamist kasutuseks ning järelevalvet, mis omakorda suurendab rendile antud maa osakaalu.

Möödik „Kinnisomandi piiriandmete kvaliteet, %“ kajastab, kui täpselt ja usaldusväärselt on kinnisasjade piirid registreeritud maakatastris. See näitab, kui suur osa kinnisasjadest omab korrektseid, kontrollitud ja ajakohaseid piiriandmeid. Möödiku abil hinnatakse, kas katastriandmed toetavad õiguspärasest maakasutust, omandisuhete selgust ja ruumilise arengu planeerimist. Suurem eelarve võimaldab rohkem katastrimöödistamisi, kontrolltoiminguid, mis omakorda tõstab piiriandmete kvaliteeti. See aitab kaasa Eesti 2035 strateegilisele sihile „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“, tagades usaldusväärse alusandmestiku ruumiliste otsuste tegemiseks.

Tabel 295. Programmi tegevuse maakasutuspoliitika kujundamine ja elluviimine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.65	Maakasutuspoliitika kujundamine ja elluviimine	-9 008	-7 512	-8 297	-785	10%
14.66	Tööjõu- ja majandamiskulud	-7 944	-6 249	-6 894	-645	10%
	Sh riigimaade maamaksu ja hooldamise kulud	0	-316	-316	0	0%
14.67	Sotsiaaltoetused	-8	-32	-32	0	0%
	Sh maareformi seadusest tulenev peretoetus	0	-32	-32	0	0%
14.68	Muud toetused	-8	-31	-170	-138	440%
14.69	Muud kulud	-1 048	-1 200	-1 202	-2	0%
14.70	Sh riigimaade maamaksu ja hooldamise kulud	0	-1 200	-1 200	0	0%

Tegevuste kirjeldus

Tegevuse eesmärk saavutatakse seitsme teenuse osutamise kaudu, millest üks on maakasutuspoliitika kujundamine ja kuus teenust maakasutuspoliitika rakendamise teenused.

Maakasutuspoliitika kujundamiseks:

- Kujundatakse riigi maakasutuspoliitika ja maakasutuse suundi üleriigilise planeeringu koostamisel ning töötatakse välja riigi maakasutuspoliitika põhimõtted ja kujundatakse riigimaa väärindamise põhimõtted.
- Kujundame ministeeriumi keskseks riigimaade kasutuse poliitika suunajaks ja hoonestamata riigimaade nõustajaks, sh õigusakt riigi reservmaa sisustamiseks.
- Vaadatakse üle ja vajadusel täiendatakse olemasolevat õigusregulatsiooni eesmärgiga toetada riigi maakasutuspoliitika põhimõtete elluviimist, sh toetada riigimaade väärindamist ja välja töötada metoodika hoonestusõiguse seadmiseks.

Maakasutuspoliitika rakendamisel:

- Tagatakse MaRu hallatavate maade heaperemehelik valitsemine ja kuluefektiivne korrashoid vastavalt kokkulepitud reeglitele. Riigimaadega tehtavaid toiminguid eesmärgistatakse, järgides riigivara väärindamise, võõrandamise ja kasutusse andmise põhimõtteid.
- Esindatakse riigi kui maaomaniku huve planeerimise, projekteerimise ja ehituse menetlustes, sealhulgas servituutide seadmisel ja maakorraldustoimingutes. Taristuprojektide elluviimiseks viiakse läbi kinnisasjade omandamise menetlusi, sealhulgas Rail Baltica ja Eesti Raudtee projektide raames.
- Korraldatakse 2026. aasta maa korraline hindamine, mille eelduseks on metoodikate analüüs ja hindamismudelite arendamine. Lisaks viiakse läbi kinnisasja erakorralisi hindamisi ning katastri kontrollmöödistamisi ja järelevalvet litsentseeritud maamõõtjate tegevuse üle.
- Maareformi käigus kujundatakse ümber omandisuhted, sh lahendatakse iseseisvat kasutusvõimalust mitteomavate maatükkide omandiküsimus.

Programmi tegevuse eelarvest suurema osa moodustavad ministeeriumi ning MaRu tööjõu- ja majandamiskulud (75%). Riigimaade maamaksu ja hooldamise kulud moodustavad 22%, mis kaetakse arvestuslikest vahenditest.

Programmi tegevuse muude toetuste eelarve kasv on põhjustatud sellest, et alates 2026. aastast on ministeeriumi eelarvesse Euroopa Regionaalarengu Fondist lisandunud valdkondliku digipöörde vahendid (0,14 mln eurot).

Tööjõu- ja majandamiskulude eelarve koosneb 0,8 mln euro ulatuses ministeeriumi ja 6,1 mln euro ulatuses MaRu kuludest. 94% tegevuskuludest kaetakse piirmääraga vahenditest ja 4% arvestuslikest vahenditest (riigimaade hooldamise kulud). Välisvahenditest kaetakse 1%

tegevuskuludest (0,1 mln eurot) ja peamiselt on see planeeritud MaRu eelarvesse taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamise kuludeks (Taaste- ja Vastupidavusrahaastust). Muudatused 2026. aasta tööjõu- ja majandamiskulude eelarves võrreldes 2025. aastaga on põhjustatud:

- 2025. aasta eelarve andmed sisaldavad eelmisest aastast ülekantud vahendeid 0,7 mln eurot;
- MaRu 2025. aasta eelarves sisalduvad omandireformi reservfondist saadud vahendid maareformi elluviimiseks ja ettevõtluse arendamiseks 0,7 mln eurot;
- MaRu 2026. aasta eelarvesse on Taaste- ja Vastupidavusrahaastust taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamise kuludeks planeeritud 0,2 mln eurot vähem kui 2025. aastal, sest nimetatud projekti abikõlblikkuse periood lõpeb;
- asutuste 2026. aasta tegevuskulude piirmääraga eelarve kasvab kokku 0,7 mln eurot tulenevalt läbi viidud ümberkorraldustest ja struktuurimuudatustest - näiteks liideti ministeeriumis ruumilise planeerimise osakond ja maapoliitika osakond üheks maa- ja ruumipoliitika osakonnaks. Sellega seoses jagati ka maa ja ruumiloome programmi eelarve tegevuste vahel ümber;
- MaRu 2026. aasta eelarvesse lisandus 1,3 mln eurot piirmääraga vahendeid maareformiga seotud kulude katmiseks ja ruumiloome kompetentsi kasvatamiseks (omandireformi reservfondi likvideerimisest tulenevalt) ning 0,1 mln tulenevalt Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi üürikulude uue metoodika kasutuselevõtust;
- ministeeriumi eelarvesse lisandus aastate vahelisest ümbertõstmisest uuringuteks jm kuludeks 0,1 mln eurot.

Rida 14.71 programmi tegevus: Ruumiandmete hõive, analüüsid ja kättesaadavaks tegemine

Programmi tegevuse eesmärk: Kvaliteetsed ruumiandmed ja -teenused on igaühele kättesaadavad ja toetavad tarkade otsuste tegemist

Tabel 296. Programmi tegevuse ruumiandmete hõive, analüüsid ja kättesaadavaks tegemine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kuni 4.a vanuste topograafiliste andmete osakaal, % Allikas: MARU	81,00%	80,00%
Ruumiandmete kättesaadavus avaandmetena Allikas: MARU	52,00%	59,00%

Mõõdik „Kuni 4.a vanuste topograafiliste andmete osakaal, %“ kajastab, kui suur osa Eesti topograafia andmekogu tuumandmebaasis olevatest andmetest on ajakohased ehk mitte vanemad kui neli aastat. See näitab, kui tõhusalt suudetakse tagada alusandmete ajakohasus,

mis on vajalik kaartide tootmiseks, ruumianalüüsideks, planeeringute koostamiseks, maa hindamiseks ja kitsenduste määramiseks. Mõõdiku abil hinnatakse, kui hästi on tagatud ruumiandmete kvaliteet ja usaldusväärsus, mis omakorda toetab mitmete poliitika rakendamist, sh ruumiline planeerimine, keskkonna- ja kliimapolitiika, kaitsevaldkond ja ehitus. Kõrgem osakaal tähendab, et otsused tehakse värskete ja täpsete andmete alusel. Suurem eelarve võimaldab sagedasemat andmehõivet, andmete uuendamist ja kvaliteedikontrolli, mis omakorda tõstab ajakohaste andmete osakaalu. See aitab kaasa „Eesti 2035“ strateegilisele sihile „Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik“.

Mõõdik „Ruumiandmete kättesaadavus avaandmetena“ näitab, kui suur osa riiklikest ruumiandmetest on vabalt ja piiranguteta kättesaadavad kasutajatele. See kajastab andmete avatusastet, mis on oluline e-teenuste arendamiseks, otsuste tegemiseks, teadustööks ja ettevõtluseks. Mõõdiku abil hinnatakse, kui hästi on tagatud andmete kättesaadavus ja kasutusvõimalus erinevates valdkondades, sh ruumiline planeerimine, keskkond, kliima, kaitse, ehitus ja digiriik. Suurem avaandmete osakaal tähendab, et andmeid saab kasutada laiemalt ja tõhusamalt, mis toetab innovatsiooni ja läbipaistvust. Suurem eelarve võimaldab andmete töötlemist, kvaliteedikontrolli ja tehnilist arendust, mis omakorda suurendab avaandmetena kättesaadavate ruumiandmete osakaalu. See aitab kaasa „Eesti 2035“ strateegilisele sihile „Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik“.

Tabel 297. Programmi tegevuse ruumiandmete hõive, analüüsid ja kättesaadavaks tegemine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.71	Ruumiandmete hõive, analüüsid ja kättesaadavaks tegemine	-6 000	-7 700	-5 825	1 875	-24%
14.72	Tööjõu- ja majandamiskulud	-5 996	-7 700	-5 823	1 877	-24%
14.73	Muud kulud	0	0	-2	-2	100%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevuse eesmärk saavutatakse kaheksa MaRu teenuse kaudu, sh topograafiliste andmete hõivamise, geodeetilise süsteemi haldamise, kinnisasja ruumilise ja õigusliku ulatuse haldamise, ruumiandmete analüüsimise ning avalikustamise, aadressi- ja kohanimeandmete haldamise, aeromöödistamise ning laserskaneerimise, Eesti ehitatud keskkonna andmete haldamise, e-ehituse platvormi ja ehisregistri ülalpidamise ning arendamise teenuste kaudu

Asjakohased, usaldusväärsed ja kvaliteetsed e-teenustega kasutajasõbralikult kättesaadavad ruumiandmed on seotud ühiskonna kõigi eluvaldkondadega ning toetavad Eesti keskkonna, julgeoleku, turvalisuse, pärandi, kultuuri jm hoidmist ning riigi, selle erinevate piirkondade ja ettevõtete konkurentsivõime parandamist. Kvaliteetseid ja jätkusuutlikke teenuseid, mida on

klientidel lihtne kasutada, saab luua ja nendes sisalduvaid andmeid otsuste tegemiseks kasutada, kui andmed on ajakohased ning kogutud ühtsel korrastatud viisil.

Ruumiandmete tootmise ja ruumiandmeteenuste kaasajastamiseks ja kasutajate vajadusele vastamiseks arendatakse ruumiandmeteenuseid, sh rakendamaks kolmemõõtmelisi andmeid ja teenuseid ning tehisintellekti lahendusi.

Teenuste arendamisel keskendutakse kolmemõõtmeliste andmete ja tehisintellekti rakendamisele. 3D digipööre võimaldab paremat teenuste osutamist riiklikes registrites ning loob aluse reaalaja digitaalkaksikute kasutamiseks.

Ruumiandmed kui avaandmed on lihtsalt leitavad. Nii INSPIRE direktiiviga nõutud, kui ka siseriiklike andmetike metaandmete koondamise koht on Eesti geoportaali ruumiandmete kataloog, mis vahetab andmeid Eesti avaandmete teabevärvaga. Arendatakse keskseid riiklikke rakendusi, sh kaarditeenuseid ja teekonnavarvutuse süsteeme.

Teostatakse aeromöödistamise ja laserskaneerimise toiminguid, et ruumiandmete lähteandmeteks olevad ortofotod ja lidarandmed saaksid uuendatud ja kasutajatele kättesaadavaks tehtud.

Geodeetilise süsteemi haldamise käigus hallatakse riikliku GNSS satelliitandmete keskust ESTPOS ja tagatakse geodeetiliste andmete täpsus ja ajakohasus. Tagatakse kinnisasja piiri, ruumilise ulatuse, maa väärtuse, maa looduslikku seisundit ja maa kasutamist kajastava informatsiooni kvaliteetne registreerimine maakatastris ja avalikkusele kättesaadavus.

Programmi tegevuse tööjõu- ja majandamiskulude eelarve koosneb MaRu kuludest, millest 98% kaetakse piirmääraga vahenditest. Välisvahenditest kaetakse 2% tegevuskuludest (0,1 mln eurot) ja see on planeeritud MaRu eelarvesse taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamise kuludeks (Taaste- ja Vastupidavusrahastust). Muudatused 2026. aasta tööjõu- ja majandamiskulude eelarves võrreldes 2025. aastaga on põhjustatud:

- 2025. aasta eelarve andmed sisaldavad eelmisest aastast ülekantud vahendeid 0,2 mln eurot;
- MaRu 2025. aasta eelarves sisalduvad omandireformi reservfondist saadud vahendid maareformi elluviimiseks ja ettevõtluse arendamiseks 0,7 mln eurot;
- 2025. aasta lisaelarvega vähendati MaRu eelarvet 0,1 mln euro võrra, mis suunati Kliimaministeeriumi allasutusele Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus, et katta e-ehitusregistri ja riigipilve kulud;
- MaRu 2026. aasta eelarvesse on Taaste- ja Vastupidavusrahastust taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamise kuludeks planeeritud 0,4 mln eurot vähem kui 2025. aastal, sest nimetatud projekti abikõlblikkuse periood lõpeb;
- MaRu 2026. aasta tegevuskulude piirmääraga eelarve väheneb 0,7 mln eurot tulenevalt läbi viidud ümberkorraldustest ja kärbetest.

Rida 14.74 programmi tegevus: Maaparanduse poliitika rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Keskkonnasäästliku maaparandustegevusega tagatakse põllumajandus- ja metsamaa sihtotstarbeline kasutamine

Tabel 298. Programmi tegevuse maaparanduse poliitika rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Teostusjoonised on avalikult kättesaadavad Allikas: MARU	0,00% (2023)	30,00%

Mõõdik „Teostusjoonised on avalikult kättesaadavad“ kajastab, kui ulatuslikult on maaparandussüsteemide teostusjoonised ja nendega seotud tehniline teave avalikult kättesaadav. See näitab, kui hästi on tagatud ligipääs kriitilisele ruumiandmestikule, mis on vajalik maaparandustegevuste koostööstamiseks, planeerimiseks ja järelevalveks. Mõõdiku abil hinnatakse, kui tõhusalt on tagatud läbipaistvus ja andmepõhisus maaparanduse valdkonnas, toetades keskkonnasäästlikku maakasutust ja põllumajandusmaa säilimist. Avalik kättesaadavus võimaldab paremat koostööd maaparandusühistute, omavalitsuste ja riigiasutuste vahel. Suurem eelarve võimaldab rohkemate jooniste digiteerimist, andmebaaside arendamist ja kasutajaliideste loomist, mis omakorda suurendab avalikult kättesaadavate teostusjooniste osakaalu.

Tabel 299. Programmi tegevuse maaparanduse poliitika rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
14.74	Maaparanduse poliitika rakendamine	-5 362	-2 518	-2 232	286	-11%
14.75	Tööjõu- ja majandamiskulud	-5 351	-2 518	-2 232	286	-11%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevuse eesmärk saavutatakse kolme MaRu teenuse osutamisega, mis kõik aitavad rakendada maaparanduspoliitikat, mille kujundamine on ReM-i valitsemisalas. MaRu tegeleb maaparandussüsteemide ehitamise loamenetlusega ja nende toimimise tagamisega, annab nõusolekuid ja koostööstusi ning esitab seisukohti, sh korraldab maaparandussüsteemi ehitamise ja kasutamisega seotud dokumentide, sh tõendusdokumentide taotlemist, samuti maaparandussüsteemide nõuetele vastavuse kontrolli ja järelevalvet ning korraldab hoiutöid riigi poolt korras hoitavatel eesvooludel.

Planeeritakse ja viiakse ellu maaparanduse valdkonna IT-süsteemide arendusi ning ühtlustatakse neid MaRu teiste infosüsteemidega.

Viiakse lõpuni olemasolevate seni registrisse kandmata maaparandussüsteemide lihtsustatud korras arvele võtmine.

Korraldatakse riigi poolt korras hoitavatel eesvooludel vajaduspõhiseid hoiutöid, arvestades uuringute ja seire tulemustega ning teiste valdkondlike kavadega (veemajanduskavad, üleujutusohjamise kava, kliima muutuste kohanemise kava ja koelmualade programm jt).

Digitaliseeritakse maaparandussüsteemide andmeid ning digitaliseeritakse ja avalikustatakse maaparandussüsteemide teostusjooniseid.

Maaomanikke teavitatakse maaparandussüsteemide olemasolust, nende hoiu vajadusest ja ühishoiu korraldamise võimalusest.

Rakendatakse maaparandushoiukavasid ja veemajanduskavasid, üleujutuste ohjamise kava, merestrategia meetmeprogramme, sh osaletakse LIFE SIP WetEST projektis.

Töötatakse välja maaparandusseire metoodika ja alustatakse seirega, et tuvastada kliimamuutuste mõju kuivendatud põllumajandusmaade mullaveerežiimile vegetatsiooniperioodil ning keskkonnamõju kuivendatud maatulundusmaa, sh metsamaa kasutusest.

Korraldatakse infopäevasid maaparandussüsteemi kasutajatele, projekteerijatele ja omanikujärelevalve tegijatele.

Programmi tegevuse tööjõu- ja majandamiskulude eelarve koosneb MaRu kuludest, mis kaetakse 100% piirmääraga vahenditest. Muudatused võrreldes 2025. aastaga on põhjustatud:

- 2025. aasta lisaeelarvega suurenes MaRu eelarve 0,1 mln euro võrra seoses Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisalast Põllumajandus- ja Toiduametist MaRu-sse liikunud ametikohtadega kaasnevate tugiteenuste ja RKASi rendipindade kulude katmisega;
- MaRu 2026. aasta tegevuskulude piirmääraga eelarve väheneb 0,2 mln eurot tulenevalt läbi viidud ümberkorraldustest ja kärbetest.

3.13.4. Investeeringud

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala investeeringud on suunatud valdkondlikusse digipöördesse, mida rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist.

Tabel 300. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala					
14.77	Investeeringud kokku	-28 177	-6 116	-50	6 066	-99%
	IT investeeringud	-22 683	-1 828	-40	1 787	-98%
14.78	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-5 082	-638	-10	629	-98%
	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium					
	Investeeringud kokku	-153	-1 638	-50	1 588	-97%
	IT investeeringud	-126	-1 033	-40	993	-96%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-28	-605	-10	596	-98%

Tabel 301. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala investeeringute eelarve liikide vaheline võrdlus objektide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
14.77	Investeeringud kokku		-50	0	0	-50	0
	Muud investeeringud kokku		-40	0	0	-40	0
	IT investeeringud	IT investeeringud	-40	0	0	-40	0
14.78	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-10	0	0	-10	0

Valitsemisala investeeringute eelarve märgatav vähenemine on tingitud ministeeriumite ümberstruktureerimisest 2023. ja 2025. aastal, mille käigus liikusid põhivara soetamisega seotud valdkonnad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalast Kliimaministeeriumisse, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumisse ning Justiits- ja Digiministeeriumisse (teedehitis, transport, energeetika, side, IT- ja digivaldkond). Valitsemisala 2025. aasta eelarve on võrreldes 2026. aastaga suurem, sest sisaldab ülekantud vahendeid (kokku 0,7 mln eurot), omandireformi reservfondist (0,7 mln eurot) ja VV sihtotstarbelisest reservist eraldatud vahendeid (0,1 mln eurot) ning Taaste- ja Vastupidavusraha vahendeid (2,9 mln eurot). Ühtlasi on 2025. aasta eelarvesse planeeritud 1 mln euro võrra rohkem ka IT investeeringuid teadus- ja arendustegevuseks.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala 2025. aasta investeeringute eelarve sisaldab:

- ministeeriumi eelarvesse on kinnitatud 0,8 mln eurot piirmääraga vahendeid teadus- ja arendustegevusest rahastatavate reaalajamajanduse projekti IT arendusteks (sh 0,1 mln eurot ülekantud vahendeid) ning 0,2 mln eurot Taaste- ja Vastupidavusrahaastust ettevõtja sündmusteenuse ja digivärava IT arendusteks;
- Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti eelarvesse on kinnitatud 0,6 mln eurot piirmääraga vahendeid IT arendusteks (sh 0,2 mln eurot ülekantud vahendeid), 0,1 mln eurot VV sihtotstarbelisest reservist eraldatud laiapindse riigikaitse arendamiseks ning 0,1 mln eurot eelmisest aastast üle kantud küberturvalisuse taseme tõstmiseks mõeldud investeeringuid;
- Maa- ja Ruumiameti investeeringute eelarvesse on kinnitatud 2,7 mln eurot Taaste- ja Vastupidavusrahaastust masinate ja seadmete soetuseks taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamise projekti raames, omandireformi reservfondist eraldatud 0,7 mln eurot aeromöödistamise lennuki kapitaalremondiks ning 0,3 mln eurot ülekantud vahendeid reaalajamajanduse projekti IT arendusteks (teadus- ja arendustegevus).

Ministeeriumi 2026. aasta eelarves kajastuvad välistoetusest rahastatavad valdkondliku digipöördega seotud IT investeeringud 40 000 eurot, mille kavandamisega alustataksegi planeeritaval aastal. Projekti maksumuseks järgmisel neljal aastal on planeeritud 161 000 eurot.

3.13.5. Finantseerimistehingud

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala finantseerimistehingud on peamiselt suunatud ettevõtjatele pakutavate rahastamisvahendite kättesaadavuse parandamiseks.

Tabel 302. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala finantseerimistehingud, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
14.79	Finantseerimistehingud kokku	-98 733	-45 163	-1 889	43 275	-96%
14.80	Laenunõuded	5 590	3 700	3 300	-400	-11%
14.81	Osalused avaliku sektori ja sidusüksustes	-55 000	-11 000	-50 000	-39 000	355%
14.82	Pikaajalised finantsinvesteeringud, sh osalused rahvusvahelistes organisatsioonides	-125 000	0	-19 610	-19 610	100%
14.83	Finantseerimistegevuseks antud sihtfinantseerimine	75 577	-37 863	64 421	102 285	-270%

Maa- ja Ruumiamet planeeris eelarvesse antud laenude tagasimakseid 3,3 mln eurot.

Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (EIS) laenude sihtkapitali suurendamiseks on ministeeriumi eelarvesse planeeritud 50 mln eurot, mis algselt oli kinnitatud 2024. aasta riigieelarvesse, kuid Vabariigi Valitsuse otsusega muudeti vahendite sihtotstarvet ning need suunati Kaitsefondi.

19,6 mln eurot on planeeritud sissemakseteks EIS-i tütarettevõtte AS SmartCap Riskikapitalifondi (Venture Capital Fund).

Ettevõtluskeskkonna arendamiseks, rahvusvahelistumise toetamiseks ja investeeringute soodustamiseks on Euroopa Regionaalarengu Fondist planeeritud 2,5 mln eurot rahastamisvahendite pakkumiseks ettevõtetele (laenud, garantiid, omakapitali investeeringud).

AS SmartCap on prognoosinud sihtfondidest vahendite riigieelarvesse tagasilaekumisi kokku 66,9 mln eurot, sh COVID-19 eriolukorra vahendeid 54,5 mln eurot.

3.14. Rahandusministeeriumi valitsemisala

Rahandusministeeriumi valitsemisala poliitikakujundamise ja elluviimise tulemusel on riik rahanduslikult kestlik, arukalt toimiv ning regionaalselt tasakaalus, et kõikjal Eesis oleks elanikel hea elada ja ennast teostada.

Rahandusministeeriumi valitsemisala põhitegevuseks on riigi eelarve, haldus, maksu- ja tolli ning finantspoliitika kujundamine ja elluviimine.

Eelarvepoliitika valdkond hõlmab endas riigi eelarve kavandamise koordineerimist ja elluviimist, majandusanalüüside ja majandusproгноoside koostamist, finantsreservide paigutamist, Euroopa Liidu toetuste kasutamise korraldamist, riigi arvelduste korraldamist, võlakohustiste võtmist ning laenude ja riigigarantiide andmist, välisvahendite kaudu saadud välisabi finantsjuhtimist, Eestile kasutada olevate toetuste koordineerimist.

Maksu- ja tollipoliitika kavandamise ning stabiilse maksusüsteemi hoidmise eest vastutab Rahandusministeerium (RAM). Maksu- ja Tolliameti (MTA) roll on tõhus ja täpne maksude kogumine ja arvestuse pidamine.

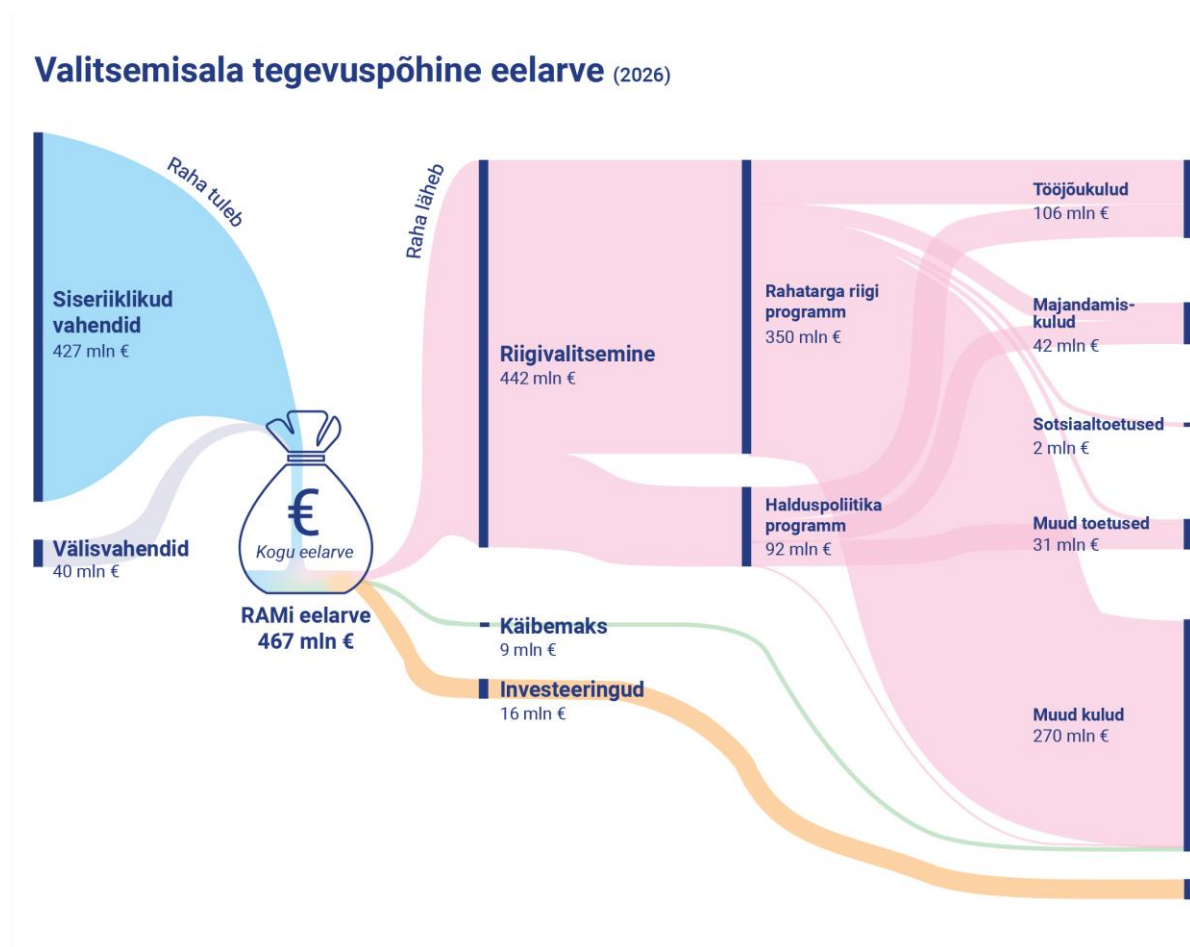
Finantskeskkonna arendamine koondab enda alla finants- ja kindlustuspoliitika, rahapesu ja terrorismirahastamise tõkestamise, aga ka valitsuse sisekontrollisüsteemi rakendamise ja siseaudiitori kutsetegevuse korraldamise ja koordineerimise. Rahapesu Andmebüroo (RAB) rolliks on finantskuritegevuse ennetamine ja tõkestamine.

Riigi halduse korraldamine Rahandusministeeriumis sisaldab endas avaliku teenistuse arendamist, riigilt ettevõtluks antava abi (riigiabi) loataotluste läbiviimist ja abiandjate nõustamist, hankijate ja pakujate nõustamist riigihangete läbiviimisel ja riigihangete järelevalvet, riigi kinnisvara- ja osaluspoliitika kavandamist ja koordineerimist.

Riigi tugiteenuste pakkumisse panustavad Riigi Tugiteenuste Keskus (RTK), mis tegeleb riigi raamatupidamisega, üleriigilise finants-, personali- ja palgaarvestuse korraldamisega, riigihangete läbiviimisega, toetuste kasutamise korraldamisega ning dokumendihalduse ja arhiivindusega, Rahandusministeerium riigivara käsutamisega, haldamise ja investeringute planeerimisega ning Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus (RmIT), kus tegeletakse Rahandusministeeriumi valitsemisala infosüsteemide haldamise ja arendamisega.

Statistikaameti (STAT) ülesandeks on riikliku statistika kogumine ja tegemine.

Joonis 31. Rahandusministeeriumi valitsemisala eelarve jagunemine tegevuspõhiselt ja majandusliku sisu lõikes, mln eurot

Rahandusministeeriumi valitsemisala 2026. aasta kulude ja investeeringute eelarve käibemaksuga kokku on 467 mln eurot.

Kulude eelarve koos käibemaksuga on 450,7 mln eurot, millest siseriiklikest vahenditest kaetakse 92% ehk 415,3 mln ja välisvahenditest 8% ehk 35,4 mln eurot. Valitsemisala suurim kulu (58% kulude eelarvest) on finantskulu, mis sisaldab riigi võetud laenudelt makstavaid intresse. Intressikulud on võrreldes 2025. aastaga väiksemad seoses parema riigieelarve positsiooniga 2025. aastal ja oodatust rohkem langenud intressimääradega. Tööjõu- ja majandamiskulud moodustavad valitsemisala eelarvest 33% ja vähenesid võrreldes 2025. aastaks kasutada olevate vahenditega 3,2 mln eurot, kuna 2025. aasta vahendites sisalduvad ka 2024. aastast üle kantud eelarve jäägid.

2026. aasta eelarve mahtude muutusi mõjutavad ka Vabariigi Valitsuse RES 2026-2029 kulumeetmed, mis hõlmasid nii lisavahendeid kui ühekordset kulude kokkuhoidu aastas 2026, kulude ja investeeringute ajatamist ning kasvuhoonegaaside kvoodimüügi vahenditest (CO₂) rahastatavate kulude mahtude muutused. Meetmetest tulenevalt korrigeeriti käibemaksukulu, riigikassa finantstulusid- ja kulusid ning finantseerimistehinguid. Tulumeetmed hõlmasid maksutulude mahtude korrigeerimist ja mittemaksulistest tuludest korrigeeriti

Rahandusministeeriumi valitsemisalas peale finantstulude ka riigihangete seaduse alusel tehtavate toimingute eest kogutava riigilõivu tulu prognoosi.

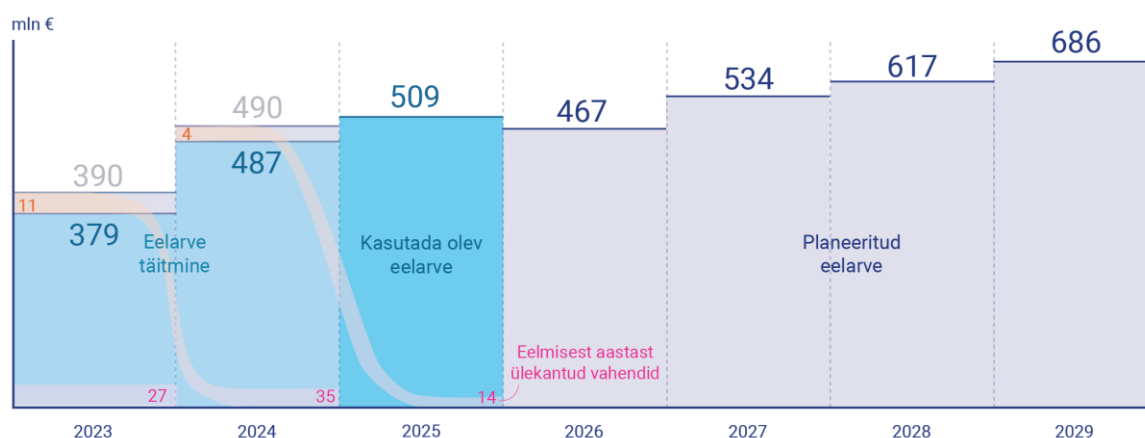
Valitsemisala tulude eelarves kajastatakse Maksu- ja Tolliameti kaudu kogutavad maksulised tulud ning valitsemisala asutuste mittermaksulised tulud. 2026. aasta mittermaksulised tulud on 183,7 mln eurot.

Valitsemisala investeeringute eelarve koos käibemaksuga on 15,8 mln eurot, millest siseriiklikest vahenditest rahastatakse 11,4 mln eurot ja välisvahenditest 4,4 mln eurot. Investeeringute eelarvest suurema osa moodustavad valitsemisala IT investeeringud.

Valitsemisala finantseerimistingute eelarves kajastatakse eelarveaastal riigikassa rahavoo ja likviidsuse katteks kavandatud finantskohustuste võtmine ja varem võetud finantskohustuste tasumine, laenude andmine ja antud laenude tagasimaksed ning osaluste soetamine rahvusvahelistes organisatsioonides ja avaliku sektori- ja sidusüksustes.

Joonis 32. Rahandusministeeriumi valitsemisala eelarve dünaamika, tuhat eurot

Valitsemisala eelarve

2026. aasta kulude ja investeeringute eelarve on 2025. aastaks kasutada olevatest vahenditest 42 mln euro võrra väiksem. Vähenemine tuleb peamiselt intressikulude muutusest (21 mln eurot). Lisaks sisaldab 2025. aasta eelmisest aastast ülekantud vahendeid summas 14 mln eurot ning Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist eraldatud vahendeid laia riigikaitse kuludeks summas 1,7 mln eurot.

Väiksemal määral mõjutavad aastate vahelist muutust valitsemisalade vahelised eelarvete muudatused seoses tegevuste liikumisega, lisaks Vabariigi Valitsuse meetmetega nii RES 2025-2028 kui RES 2026-2029 raames eraldatud vahendid, sh õigusaktidega seotud IT arendusteks Maksu- ja Tolliameti infosüsteemides ja EL määruste rakendamisega seotud arendusteks Statistikaameti infosüsteemides, siseturvalisuse palgafondi kasv, kokkuhoiumeetmed (RES 2025-2028 otsustatud: 2025. a kulude vähendus 5% ehk 3,6 mln, 2026. a 8% ehk 5,6 mln eurot;

RES 2026-2029 otsustatud: täiendav kokkuhoiumeede 2026. a valitsemisalale kokku 2,2 mln eurot), välistoetuste mahtude muutused ning muudatused kulude ja investeeringute vahel.

2024. aastast 2025. aastasse üle kantud vahendid kokku vähenesid võrreldes eelmise aastaga 59%, sealhulgas ülekantud kulud vähenesid võrreldes eelmise aastaga 47%. Valitsemisala 2024. aasta piirmääraga kulude kasutamata eelarve kokku oli 16,3 mln eurot, sellest on tagastatud reservidesse 3,8 mln eurot. Üle kanti 11,9 mln eurot, sh sihtotstarbelised kulud reservidest 0,7 mln eurot ja põhieelarve kulud 11,2 mln eurot. Põhieelarve kulude jääki planeeritakse kasutada edasilükkunud ja jätkuvateks kriitilisteks tegevuskuludeks: riigimajade ja muude pindadega seotud hädavajalikeks ümberehitustöödeks, infoturbestandardi EITS rakendamiseks, kriisijuhtimisega seotud tegevusteks, IT kulude ning teadus- ja arendustegevuse projektide katteks.

2024. aastast 2025. aastasse üle kantud investeeringud vähenesid võrreldes eelmise aastaga 83%. Valitsemisala 2024. aasta piirmääraga investeeringute kasutamata eelarve oli kokku 2,6 mln eurot, millest üle kanti 2,2 mln eurot. Üle kantud investeeringuid kasutatakse jätkuvateks ja edasilükkunud IT arendusteks.

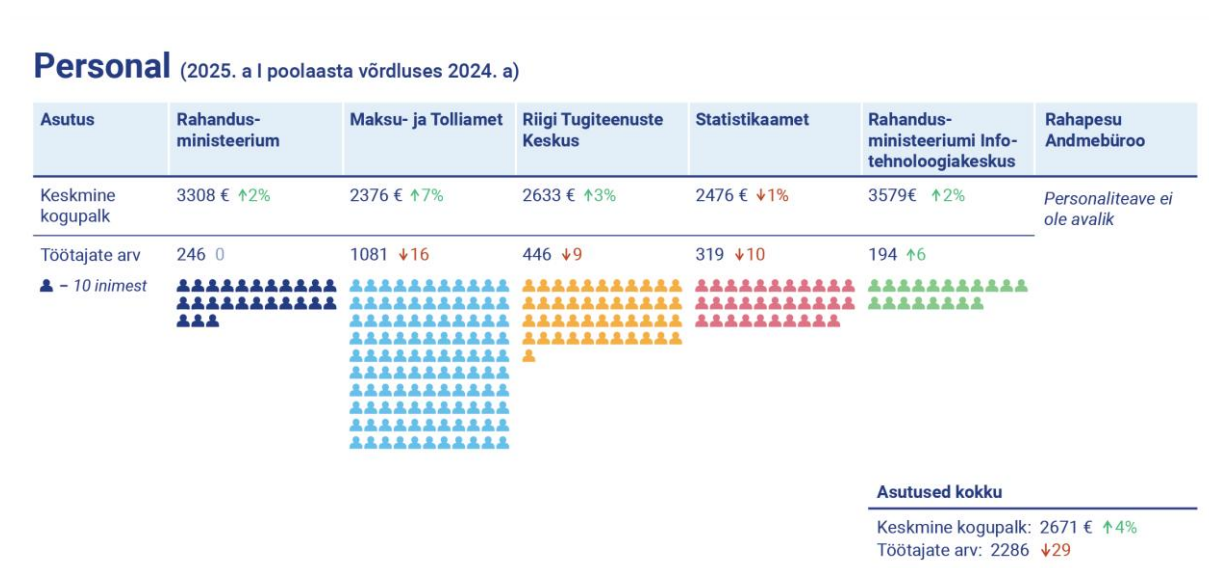
Valitsemisala administratiivne struktuur ja personali ülevaade

Valitsemisala moodustavad kuus asutust: Rahandusministeerium, Maksu- ja Tolliamet, Statistikaamet, Riigi Tugiteenuste Keskus, Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus ja Rahapesu Andmebüroo. Rahandusministeeriumi haldusalasse kuuluvad äriühingud Eesti Energia, Eesti Loto, Riigi Kinnisvara ning Levira ning avalik-õiguslikud juriidilised isikud Tagatisfond ja Audiitorkogu.

Valitsemisala kulude eelarvest (450,7 mln eurot) moodustab Rahandusministeeriumi eelarve (koos käibemaksuga) 71% ehk 322,1 mln eurot, Maksu- ja Tolliameti eelarve 14% (64,3 mln eurot), Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse eelarve 5% (22,4 mln eurot), Riigi Tugiteenuste Keskuse eelarve 5% (21,1 mln eurot), Statistikaameti eelarve 3% (14,1 mln eurot) ning Rahapesu Andmebüroo eelarve 1% (6,7 mln eurot).

Rahandusministeeriumi valitsemisala riigi- ja valitsusasutustes töötab 2025. a keskmiselt kokku 2286 teenistujat (töötajad ja ametnikud), personali- ja palgaandmed ei sisalda Rahapesu Andmebüroo näitajaid. Suurima töötajate arvuga on Maksu- ja Tolliamet, keskmiselt 1081 töötajat (s.o. 47% valitsemisala töötajaskonnast). 2024. aasta ja 2025. a esimese poolaasta võrdluses vähenes valitsemisala keskmine töötajate arv 29 võrra tulenevalt MTA, STAT ja RTK töötajate arvu vähenemisest. Valitsemisala töötajate keskmine kogupalk on 2671 eurot (ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025), mis on aastataguse perioodiga võrreldes 4% suurem.

Joonis 33. Rahandusministeeriumi valitsemisala personali ülevaade

Valitsemisala tegevuspõhise eelarve raamistik

Tabel 303. Rahandusministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkonnad, valdkondlikud arengudokumendid ja programmid

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid	Programm
Riigivalitsemine	-	Rahatarga riigi programm
		Halduspoliitika programm

Valitsemisala tulemusvaldkonna „Riigivalitsemine“ ja programmide „Rahatarga riigi programm“ ning „Halduspoliitika programm“ info – tulemusvaldkonna ja programmide eesmärgid, mõõdikud ning tulemusvaldkonna olukorra lühianalüüs – on esitatud [riigi eelarvestrateegias](#), mis on kättesaadavad Rahandusministeeriumi kodulehel.

3.14.1 Tulud

Valitsemisala tulude eelarve suurim mõjutaja on maksuline tulu.

Detailne ülevaade maksudest ja sotsiaalkindlustusmaksetest on seletuskirja osas 2 peatükis 2.1.1 Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed – maksulised tulud.

Tabel 304. Rahandusministeeriumi valitsemisala tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
15.1	Tulud kokku	14 262 155	15 200 581	15 851 078	650 498	4%
15.2	Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	13 975 901	15 001 167	15 667 364	666 197	4%
15.3	Saadud toetused	24 262	26 306	35 528	9 221	35%
15.4	Riigilõivud	642	594	767	173	29%
15.5	Tulu majandustegevusest	1 188	1 149	1 157	8	1%
15.6	Tulu põhivara ja varude müügist	64	53	73	20	38%
15.7	Trahvid ja muud varalised karistused	215	370	322	-48	-13%
15.8	Muud tulud	17 845	14 538	18 320	3 782	26%
15.9	Intressi- ja omanikutulud	242 031	156 404	127 548	-28 856	-18%

Saadud toetused

Valitsemisalas kasutatakse toetusi oma kulude ja investeeringute katteks ning vahendamiseks teistele asutustele. Toetused saadakse välisdoonoritelt.

Ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 perioodi tehniliseks abiks on kavandatud 12,7 mln eurot.

Moderniseerimisfondist rahastatakse avaliku sektori hoonete energiatõhususe ja taastuvenergia programmi elluviimist summas 16,7 mln eurot.

Maksu- ja Tolliametile on kavandatud toetus Euroopa Komisjonilt röntgeniseadmete soetamiseks 1,2 mln eurot. Sisejulgeolekufondi toetustest summas 0,23 mln eurot rahastatakse uurimisjuhtide kontaktvõrgustiku ning rahvusvahelise kriminaalkoostööoskuse parendamist ja aktsiisikuritegude vastu võitlemist. Lisaks laekuvad toetused üldisele tollialase koostöö programmile Customs 0,1 mln eurot, programmile Tobac maksukuritegevuse tõkestamiseks summas 0,1 mln eurot ja muudele erinevatele maksunduse ja tollialastele koostööprojektidele kokku summas 0,21 mln eurot.

Taaste- ja vastupidavusrahastust on Rahapesu Andmebüroole planeeritud toetus reaalaja strateegilise analüüsi infosüsteemi arendamiseks 1,75 mln eurot.

Statistikaametile laekuvad Eurostati toetused Euroopa Liidu liikmelisusega kaasnevate õigusaktidest tulenevate kohustuste juurutamiseks 0,62 mln eurot. Ühtekuuluvuspoliitika

fondidest rahastatakse sektorite vahelist turvalise andmete ristkasutamise innovatsiooniprojekti summas 0,73 mln eurot.

Euroopa territoriaalse koostöö programmide tehniliseks abiks on kavandatud 0,51 mln eurot, **Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismide** tehniliseks abiks ja juhtimiskuludeks 0,5 mln eurot ja **Eesti-Šveitsi koostööprogrammi** toetusmeetmete tehniliseks abiks ja programmi juhtimiskuludeks 0,14 mln eurot.

Riigilõivud

Valitsemisalas on suurimate mahtudega lõivutulud ja lõivu kogujad:

- Maksu- ja Tolliamet 323 tuhat eurot maksukorralduse seaduse ja hasartmänguseaduse alusel tehtavate toimingute eest ja 20 tuhat eurot siduva eelotsuse taotluse läbivaatamise eest;
- Rahandusministeerium 344 tuhat eurot riigihangete seaduse alusel tehtavate toimingute eest;
- Rahapesu Andmebüroo 80 tuhat eurot rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse alusel väljastatava tegevusloa taotluste läbivaatamise eest.

Tulud majandustegevusest

Majandustegevusest laekunud tulu kasutatakse valitsemisala asutuste poolt oma tegevuskulude katteks. Tulude laekumine on planeeritud:

- Statistikaametile 700 tuhat eurot statistiliste väljaannete müügilt ja tellimustöödelt;
- Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskusele 223 tuhat eurot Eesti Linnade ja Valdade Liidule, riigi sihtasutustele ja aktsiaseltsidele osutatava valitsusportaali majutus- ja haldusteenuselt;
- Riigi Tugiteenuste Keskusele 170 tuhat eurot riigihangete korraldamise teenuselt;
- Maksu- ja Tolliametile 39 tuhat eurot Tallinna linnavalitsuselt müügitulu ja reklaamimaksu haldamiselt ning Eesti Liikluskindlustuse Fondilt piirikindlustuspoliisi vormistamiselt.

Lisaks on sellel eelarvereval kajastatud riigi tuludesse laekuvad tulud Rahandusministeeriumile ning Maksu- ja Tolliametile süüteomenetluses konfiskeeritud varade müügist kokku 24 tuhat eurot.

Tulu põhivara ja varude müügist

Rahandusministeerium planeerib loobunud kinnisvara müügist tulu 70 tuhat eurot ning Maksu- ja Tolliamet amortiseerunud ametisõidukite müügist kolm tuhat eurot.

Trahvid ja muud varalised karistused

Tulude laekumist prognoosib Maksu- ja Tolliamet 222 tuhat eurot, sh:

- tolliseaduse alusel 100 tuhat eurot;
- maksukorralduse seaduse alusel 22 tuhat eurot;
- hasartmänguseaduse, alkoholiseaduse, tubakaseaduse, vedelkütuse seaduse, vedelkütuse erimärgistamise seaduse ja biotsiidiseaduse alusel kokku 100 tuhat eurot.

Finantsinspeksioonilt kantakse riigi tuludesse üle haldustrahve hinnanguliselt 100 tuhat eurot.

Muud tulud

Maksu- ja Tolliamet prognoosib laekumiseks 18,3 mln eurot, sh:

- intressitulu õigeaegselt tasumata maksudelt summas 16 mln eurot. Maksuintress määratakse maksumaksjale maksukohustuse täitmisega viivitamise korral. Maksuintressi määr on 0,06 protsenti päevas;
- laekumised maksukorralduse seaduse alusel kokku 2,3 mln eurot, sh sunnirahad 0,9 mln eurot, väljanõudmata deposiidid 0,3 mln eurot ning arestitud varade kanded riigituludesse, tulud kahjunõuetelt jm ebatavalised tulud kokku 1,1 mln eurot.

Statistikaamet prognoosib sunnirahade laekumist 40 tuhat eurot, Rahapesu Andmebüroo 20 tuhat eurot ja Rahandusministeerium regressinõudeid summas 10 tuhat eurot.

Intressi- ja omanikutulud

Intressi- ja omanikutulude eelarve sisaldab:

- dividenditulu 71,2 mln eurot on planeeritud äriühingute majandustulemuste prognooside alusel ning lõplikud summad otsustatakse 2026. aasta kevadel pärast 2025. aasta tegelike majandustulemuste selgumist. Eelduste kohaselt maksavad dividende aktsiaseltsid Eesti Energia, Riigi Kinnisvara, Eesti Loto ja Levira;
- tuluna finantsinvesteeringutelt on kavandatud 0,5 mln eurot dividenditulu Põhjamaade Investeeringuspangalt;
- muude finantstuludena on kavandatud intressitulu riigi likviidsusreservilt, stabiliseerimisreservilt ja antud laenudelt, kokku 50,8 mln eurot ning Eesti Panga kasumieraldist 5 mln eurot.

Intressi- ja omanikutulude muutuse põhjuseks on:

- dividenditulude prognoos on võrreldes 2025. aastaga ligi 24,7 mln eurot väiksem;
- lisandus Eesti Panga kasumieraldise prognoos 5 mln eurot;
- 2026 intressitulu prognoosi vähenemine 9,2 mln eurot on tingitud turuintressimäärade langusest ja likviidsusreservi taseme vähenemisest.

3.14.2 Kulud asutuste lõikes

Tabel 305. Rahandusministeeriumi valitsemisala kulud asutuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmäär ga	Arvestusliku d vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringu ga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantava d maksud
15.10	Rahandusministeeriumi valitsemisala	-450 702	-129 383	-275 124	-36 784	-9 411	0
15.11	Rahandusministeerium	-322 128	-22 074	-267 430	-24 465	-8 159	0
15.12	Maksu- ja Tolliamet	-64 296	-59 095	-4 452	-710	-39	0
15.13	Statistikaamet	-14 096	-11 270	-419	-1 707	-700	0
15.14	Riigi Tugiteenuste Keskus	-21 121	-11 360	-400	-9 071	-290	0
15.15	Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus	-22 390	-19 831	-2 056	-280	-223	0
15.16	Rahapesu Andmebüroo	-6 671	-5 751	-367	-553	0	0

Tabel 306. Rahandusministeeriumi valitsemisala kulude dünaamika asutuste lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
15.10	Rahandusministeeriumi valitsemisala	-462 329	-482 779	-450 702	32 077	-7%
	Sotsiaaltoetused	-2 416	-1 979	-1 800	179	-9%
	Muud toetused	-34 137	-39 936	-30 944	8 992	-23%
	Tööjõukulud	-104 205	-109 200	-106 300	2 899	-3%
	Majandamiskulud	-35 077	-42 068	-41 715	353	-1%
	Muud tegevuskulud	-908	-56	-13	44	-78%
	Riigisaladusega kaetud vahendid	-360	-330	-354	-24	7%
15.45	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-6 663	-7 155	-8 638	-1 483	21%
	Intressikulu ja muud finantskulud	-278 563	-282 056	-260 938	21 117	-7%
15.11	Rahandusministeerium	-341 012	-356 445	-322 128	34 318	-10%
	Sotsiaaltoetused	-2 415	-1 979	-1 800	179	-9%
	Muud toetused	-34 062	-39 858	-30 867	8 991	-23%
	Tööjõukulud	-13 595	-17 337	-13 855	3 481	-20%
	Majandamiskulud	-10 205	-13 417	-12 529	888	-7%
	Muud tegevuskulud	-459	-43	-5	39	-89%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 843	-1 964	-2 342	-378	19%
	Intressikulu ja muud finantskulud	-278 433	-281 847	-260 730	21 117	-7%
15.12	Maksu- ja Tolliamet	-58 054	-61 310	-64 296	-2 986	5%
	Muud toetused	-68	-71	-67	4	-6%
	Tööjõukulud	-43 029	-43 935	-47 042	-3 107	7%
	Majandamiskulud	-12 203	-14 402	-13 898	504	-4%
	Muud tegevuskulud	0	-13	-8	5	-38%
	Riigisaladusega kaetud vahendid	-360	-330	-354	-24	7%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-2 263	-2 359	-2 728	-368	16%
	Intressikulu ja muud finantskulud	-129	-200	-200	0	0%
15.13	Statistikaamet	-14 276	-14 005	-14 096	-91	1%
	Tööjõukulud	-12 468	-11 696	-10 741	955	-8%
	Majandamiskulud	-1 568	-2 000	-2 733	-733	37%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-238	-300	-614	-314	105%
	Intressikulu ja muud finantskulud	0	-9	-9	0	0%
15.14	Riigi Tugiteenuste Keskus	-21 794	-21 784	-21 121	662	-3%
	Tööjõukulud	-19 275	-18 865	-18 413	452	-2%
	Majandamiskulud	-1 801	-2 386	-2 198	188	-8%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-310	-533	-511	22	-4%
15.15	Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus	-20 993	-22 158	-22 390	-232	1%
	Tööjõukulud	-10 863	-12 116	-11 324	792	-7%
	Majandamiskulud	-8 307	-8 214	-8 989	-775	9%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 818	-1 828	-2 077	-248	14%
15.16	Rahapesu Andmebüroo	-6 201	-7 077	-6 671	406	-6%
	Muud toetused	-7	-7	-10	-3	49%
	Tööjõukulud	-4 974	-5 251	-4 926	325	-6%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-190	-170	-367	-197	116%

Rahandusministeerium

RAM-i põhiülesanded on Vabariigi Valitsuse nõustamine eelarve, maksunduse, makromajanduse, finants- ning halduspoliitika küsimustes, ettepanekute esitamine ning poliitika kujundamine ja elluviimine.

2026. aasta kulude eelarve kokku on 322,1 mln eurot, millest arvestuslikud kulud moodustavad 83%, välistoetused koos riikliku kaasfinantseeringuga 8%, piirmääraga vahendid 7%, muud tuludest sõltuvad kulud ehk kasvuhoonegaaside kvoodimüügi vahenditest rahastatavad kulud 2%.

Suurim kulu (81% asutuse kulude eelarvest kokku) on finantskulu, mis sisaldab riigi võetud laenudelt makstavaid intresse ning Tervisekassa ja Töötukassa arvelduskonto jäägi eest makstavaid intresse. Intressikulude eelarve muutust aastate lõikes mõjutavad laenude mahud ning intressimäärad.

Peamiselt mõjutavad eelarve muutust finantskulude prognoos ning välistoetuste ja kasvuhoonegaaside kvoodimüügi vahenditest rahastatavate kulude muutused. Piirmääraga kulude muutuseid mõjutavad 2025. aastast 2024. aastast üle kantud vahendid, samuti kokkuhoiumeetmed (RES 2025-2028 otsustatud kulude vähendus 2025. a 0,9 mln eurot, 2026. a 1,4 mln eurot ning RES 2026-2029 otsustatud täiendav kulude vähendus 2026. a 0,3 mln eurot).

Vabariigi Valitsuse RES 2026-2029 meetmete raames eraldati RAM-ile 2026. aastaks täiendavaid vahendeid kuludeks kokku 674 tuhat eurot (käibemaksuta), millest 614 tuhat eurot on valemipõhine teadus-arendustegevuse rahastus ning 60 tuhat eurot lisandus riigile loovutatud korterite ülalpidamiskulude katteks.

Tööjõukulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 86 % ning välistoetused 14%.

Asutuse koosseisus on 274 teenistusk kohta, millest keskmiselt 90% on täidetud (vakantsed kohad on värbamisel), sealhulgas on koosseisus kohad, kus teenistussuhe on peatatud pikemaks kui kuueks kuuks. RAM-i teenistujate keskmine kogupalk on 3 308 eurot brutosummas (ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025), mis võrreldes aastataguse perioodiga on kasvanud 2% võrra. Võttes arvesse tulumaksu kaheprotsendilist tõusu, on enamiku teenistujate netosissetulek vähenenud, kuna üldist töötajate palgade tõstmist ei ole toimunud. Nõrgenenud palgapositsioon ning piiratud võimalused teenistujaid hoida suurendavad RAM-i kogenud ekspertide äravoolu finants- ja teistesse sektoritesse, kus pakutakse märkimisväärselt paremaid töötingimusi. 2025. aasta esimesel poolaastal on RAM-i teenistujate vabatahtlik voolavus tõusnud 7%-le, moodustades koguvoolavusest enamuse (koguvoolavus 8%).

Majandamiskulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 80%, arvestuslikud kulud 14% ning välistoetused 6%. Piirmääraga eelarvest rahastatavast majandamiskulust moodustavad suurima osa (82% ehk 8,0 mln eurot) kinnistukulud, sh 6 ministeeriumi ühishoone, riigimajade ning riigile loovutatud korterite ülalpidamiskulud.

Arvestuslike majandamiskuludena on kavandatud riigikassa arvelduste korraldamiseks ning riigi finantsvarade ja –kohustuste haldamiseks 1,1 mln eurot, maamaks riigi omandis olevatelt maadelt 0,2 mln eurot ning riigi poolt tekitatud kahjude hüvitamine juriidilistele isikutele kohtute, prokuratuuri ja politsei õigeksmõistvatest lahenditest tulenevalt 0,4 mln eurot.

Muude tegevuskuludena on 2026. aasta eelarves planeeritud riigilõivukulud mootorsõidukitega seotud tehingutelt 4,6 tuhat eurot.

Sotsiaaltoetustena on 2026. aastal planeeritud õppelaenude riigitagatise väljamaksmiseks 0,2 mln eurot ning riigi poolt füüsilistele isikutele tekitatud kahju hüvitamiseks õigeksmõistvatest lahenditest tulenevalt 1,6 mln eurot.

Õppelaenude riigitagatise vahendid kavandatakse krediitiasutustele õppelaenu põhiosa ja intressi tasumiseks laenusaaja surma korral ning intresside tasumiseks ajateenistuses viibimise ajal, kuni 3-aastast last kasvataval vanemal ja arst-residendil residentuuri lõppemiseni. Lisaks tagab riik krediitiasutustele kommertsintressimäära ja laenusaaja tasutava intressimäära vahe. Eelarve prognoosi on võrreldes 2025. aastaga vähendatud lähtuvalt kolme viimase aasta keskmisest kulust ja Euribori prognoosist.

Kahjude hüvitamise eelarves kajastatakse toetused riigi poolt tekitatud kahjude hüvitamiseks kohtute, prokuratuuri ja politsei õigeksmõistvatest lahenditest tulenevalt. Hüvitamiste aluseks on vääртеomenetluse seadustik, kriminaalmenetluse seadustik, tsiviilkohtumenetluse

seadustik, halduskohtumenetluse seadustik, karistusseadustik ja süüteomenetluses tekitatud kahju hüvitamise seadus. 2026. aasta kulude prognoosi on võrreldes 2025. aasta eelarvega tõstetud 0,2 mln eurot lähtuvalt kolme viimase aasta keskmisest kulust.

Muude toetuste all kajastatud investeeringutoetuste prognoos sisaldab muuhulgas Euroopa Liidu ülese Moderniseerimisfondi Eestiga seotud osa summas 16,6 mln eurot ja kasvuhoonegaaside kvoodimüügi vahenditest rahastatavaid avaliku sektori hoonete energiatõhususe ja taastuvenergia programmi keskvalitsuse hoonete ja kultuuriväärtusega hoonete alameetmete projekte, rahvusvahelise kliimapoliitika ja biokütuste aruandluse koordineerimist ja arendamist, kokku summas 8,1 mln eurot. Võrreldes 2025. aastaga väheneb 2026. aastal kasvuhoonegaaside kvooditulust rahastatavate meetmete maht 19,1 mln eurot, kuna 2025. aastal lõppeb kauplemisperioodi 2013-2020 enampakkumistulust toetatavate meetmete elluviimine. Alustatud on uue kauplemisperioodi 2021-2030 vahenditest iga-aastaste taotlusvoorude korraldamist. Moderniseerimisfondi vahendite maht on võrreldes 2025. aastaga 9,2 miljonit eurot suurem. Iga järgneva taotlusvooruga kasvab samaaegselt töös olevate toetatavate projektide hulk ja toetuse väljamaksete kogusuurus.

Muude toetustena on planeeritud ka vahendatavad välisvahendid sihtasutustele ja partneritele struktuurivahendite rakendamiseks 4,8 mln eurot, Euroopa Investeeringupanga EU4U (EU for Ukraine Fund) garantiifondiga seotud kulud 1 mln eurot, Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna kahepoolsete suhete fondi tegevuste toetamiseks 0,2 mln eurot, riigieelarveline toetus Audiitorkogule audiitortegevuse järelevalve nõukogu kulude katmiseks 40,5 tuhat eurot, rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud 38,4 tuhat eurot, kohaliku omavalitsuse töötajate õppelaenude kustutamiseks 2,2 tuhat eurot.

Maksu- ja Tolliamet

MTA tegevusvaldkond on riigitulude haldamine, riikliku maksu- ja tollipoliitika rakendamine ning ühiskonna ja seadusliku majandustegevuse kaitsmine.

2026. aasta kulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 92% ja arvestuslikud kulud 7%.

Kulude eelarve kokku suureneb 3 mln eurot. Vabariigi Valitsuse meetmete raames eraldati 2026. aastasse lisavahendeid kokku 5,1 mln eurot (käibemaksuta), millest siseturvalisuse palgafondiks 5 mln ning hasartmängumaksu seaduse ja hasartmängu seaduse muutmise kaasevateks kontrollimeetmete võimendamiseks 0,1 mln eurot (lisaks on hasartmängusektori järelevalvekulud suunatud RAB-i eelarvesse ja IT kulud RmIT-i eelarvesse).

2026. aasta eelarve sisaldab kokkuhoiumeetmeid, millega on vähendatud kulusid kokku 1,2 mln eurot, sh RES 2026-2029 otsusega 0,5 mln eurot ja RES 2025-2028 otsusega 0,7 mln eurot (2026. aasta kokkuvõtte suureneb võrreldes 2025. aastaga 0,7 mln eurot).

Asutuse eelarve muutust mõjutavad lisaks eelnimetatud lisavahenditele ja kokkuhoiule peamiselt 2024. aastast ülekantud vahendid (2 mln eurot) ja Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist eraldatud vahendid laia riigikaitse kuludeks (0,7 mln eurot), mida 2026. aasta eelarve ei sisalda.

Tööjõukulude eelarvest kokku moodustavad piirmääraga vahendid 99%.

MTA koosseisus on 1 182 töö- ja ametikohta, millest keskmiselt 95% on täidetud, sealhulgas on koosseisus kohad, kus teenistussuhe on peatatud pikemaks kui kuueks kuuks. Aktiivses töösuhtes on 1081 töötajat (2025. I poolaasta keskmine näitaja). Asutuse koosseis on viimase nelja aastaga vähenenud umbes 200 töötaja võrra. MTA teenistujate keskmine kogupalk on 2 376 eurot brutosummas (ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025). Keskmise kogupalga muutus võrreldes eelmiste aastate sama perioodiga on kasvanud 7%, millest poole moodustab 2024. aasta tulemustasu suurem osakaal võrreldes varasema perioodiga. Keskmine põhipalga muutus oli 3% kasv, mis on osaliselt aidanud katta tulumaksu tõusu tõttu teenistujate netopalga vähenemist, kuid seda vaid osadel teenistujatel.

Majandamiskulude eelarvest kokku moodustavad piirmääraga vahendid 85%, arvestuslikud kulud 11%, välistoetused ja majandustegevusest laekuva tulu arvelt tehtavad kulud kokku 4%.

Piirmääraga vahenditest moodustavad ca 67% kinnistukulud, mis on kavandatud 11 tollipunkti ning üle Eesti renditud 15 teenindus- ja bürooruumi ülalpidamiseks. Üüripindade vajadusi ja ruumide efektiivsemat kasutust hinnatakse iga-aastaselt.

Ameti põhifunktsioonide täitmisega kaasnevad kinnipeetud ja konfiskeeritud kaupade hoiustamise ja transpordikulud, tolliprotseduuridega kaasnevad analüüside, ekspertiiside, kaupade hävitamise ja dokumentide ning muu vara utiliseerimise kulud, tolliseadmete hoolduskulud, vormi- ja kaitseriietuse kulud, teenistuskooertega seotud kulud, juriidiliste teenuste kulud. Ameti sõidukipargis on kokku ca 109 sõidukit, millest 15 on operatiivsõidukid ning lisaks on kasutuses veel kolm liikuvat röntgenautot.

Arvestuslike kulude alla on planeeritud tubaka ja kange alkoholi maksumärkide trükikulud ning pangateenuste tasud.

Välistoetustest tehakse erinevaid maksunduse ja tollialaste koostööprojektide kulusid, sh uurimisjuhtide kontaktvõrgustiku ning rahvusvahelise kriminaalkoostööoskuse parendamise ja aktsiisikuritegude vastu võitlemise kulusid.

Finantskuludena on planeeritud arvestusliku kuluna intressikulud, mis sisaldavad endas kohtu lahenditega seotud intressikulu enammakstud maksusummadelt.

Muudes tegevuskuludes on planeeritud riigisaladusega seotud tegevuste eelarve.

Muude toetuste all on planeeritud piirmääraga vahendina liikmemaksud rahvusvahelistele organisatsioonidele ja stipendiumid Sisekaitseakadeemia üliõpilastele.

Statistikaamet

STAT-i tegevusvaldkonnaks on Euroopa Liidu statistikasüsteemis kehtivatele põhimõtetele ja kvaliteedikriteeriumidele vastava riikliku statistika tegemine ja andmehalduse koordineerimine.

2026. aasta kulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 80%, välistoetused 12%, muud tuludest sõltuvad vahendid 5% ning arvestuslikud vahendid (käibemaks) 3%.

Kulude eelarve kokku suureneb 0,09 mln eurot. Vabariigi Valitsuse meetmete raames eraldati 2026. aastasse lisavahendeid kokku 0,5 mln eurot (käibemaksuta), millest ameti võimestamiseks (makromajandusstatistika kvaliteedi ning ajakohasuse tagamiseks) 0,4 mln eurot ning EL määruse nõuete täitmiseks keskkonna-, rahvastiku-, sotsiaal-, IKT- ja põllumajandusstatistika tootmisel 0,1 mln eurot (lisaks on IT kulude lisavahendid suunatud Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse eelarvesse).

2026. aasta eelarve sisaldab kokkuhoiumeetmeid, millega on vähendatud kulusid kokku 1,1 mln eurot, sh RES 2026-2029 otsusega 0,2 mln eurot ja RES 2025- 2028 otsusega 0,9 mln eurot (2026. aasta kokkuvõtte suureneb võrreldes 2025. aastaga 0,5 mln eurot).

Asutuse eelarve muutust mõjutavad lisaks eelnimetatud lisavahenditele ja kokkuhoiule peamiselt 2024. aastast ülekantud vahendid, mida 2026. aasta eelarve ei sisalda (1 mln eurot) ning välistoetuste mahu suurenemine 0,7 mln eurot.

Tööjõukulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 88%, välistoetused 6%, majandustegevusest laekuva tulu arvelt tehtavad kulud 6%.

Asutuse koosseisus on 397 teenistusk kohta, millest keskmiselt 80% on täidetud. STAT teenistujate keskmine kogupalk ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025 on 2 476 eurot brutosummas, mis võrreldes aastataguse perioodiga on vähenenud 1% võrra. Samuti on vähenenud perioodide võrdluses täiskoormusega töötajate arv 10 võrra.

Palkade konkurentsivõime ja palgapositsioon on avaliku sektori võrdluses madal, näiteks analüütikutöödel jääb põhipalgamediaan 24% võrra avaliku sektori analüütikutööde näitajale alla (1.07.2025 a avaliku sektori palgavõrdlus). Tuntavalt nõrgenenud palgapositsioon on suurendanud aastases võrdluses vabatahtlikku voolavust 3,5% võrra. Vabatahtlikult lahkunud töötajatest (30 inimest) poole moodustavad analüütikud ja juhtivanalüütikud, kelle lahkumise põhjuseks on reaalsissetuleku vähenemine ja palgatõusu perspektiivi puudumine. Olemasolev palgatase võimaldab tööturult värvata kogunud ekspertide asemele kogemuseta analüütikuid, kelle sisseelamise toetamine keerukamates statistikatöodes kestab 1-2 aastat, mis omakorda pidurdab STAT võimekust ja vähendab asjatundlikkust.

Majandamiskulude eelarvest kokku moodustavad piirmääraga vahendid 66%, välistoetused 31% ja majandustegevusest laekuva tulu arvelt tehtavad kulud 3%.

Piirmääraga vahenditest ca 40% moodustavad Tallinna, Tartu ja Viljandi kontorite ülalpidamiskulud, ca 8% lähetused seoses töögruppides osalemisega.

Välisetoetusena lisandus eelarvesse ühekordne innovatsiooniprojekt, mida rahastab Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fond. Projekti eesmärk on luua raamistik era- ja riigisektori andmete ristikasutamiseks, pöörates erilist tähelepanu privaatsust tagavatele tehnoloogiatele. Projekti raames tellitakse konsultatsiooni ehk õiguslikku analüüsi ja tasuvusanalüüsi ning kaetakse tehnoloogilise lahenduse kavandamise, elluviimise ja testimise kulud.

Statistiliste väljaannete müügilt ja tellimustöödelt laekuvast tulust kaetakse tellimustöödega seotud kulusid.

Finantskuludena on planeeritud mööbli kapitalirendi intressikulud (piirmääraga vahend).

Riigi Tugiteenuste Keskus

RTK pakub avaliku sektori asutustele erinevaid tugiteenuseid ning korraldab Euroopa Liidu ja muude toetuste jagamist, järelevalvet ja makseid. Pakutavate teenuste hulka kuulub personali- ja palgaarvestus, finantsarvestus sh riigi raamatupidamise koondaruandluse koostamine, riigihangete korraldamine, dokumendihaldus- ja arhiiviteenus, toetuste kasutamise korraldamine.

2026. aasta kulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 54%, tuludest sõltuvad vahendid (välisetoetused, CO2 meetmete halduskulud ja majandustegevusest laekuv tulu) 44% ning arvestuslikud vahendid (käibemaks) 2%.

Asutuse eelarve väheneb 0,66 mln eurot. 2026. aasta eelarve sisaldab kokkuhoiumeedet, millega on vähendatud kulusid kokku 0,9 mln eurot (RES 2025-2028 otsusega, 2026. aasta kokkuhoid suureneb võrreldes 2025. aastaga 0,3 mln eurot).

Lisaks mõjutavad muutust 2024. aastast ülekantud vahendid (1,4 mln eurot), mida 2026. aasta eelarve ei sisalda ning tuludest sõltuvate kulude prognoosid.

Tööjõukulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 53% ja tuludest sõltuvad vahendid 47%.

RTK koosseisus on 466 teenistusk kohta, millest keskmiselt 95% on täidetud, sealhulgas on koosseisus kohad, kus teenistussuhe on peatatud pikemaks kui kuueks kuuks. Teenistuskohade arvu vähenemine 2025. ja 2024. a võrdluses (9 kohta) on tingitud teenistuskohade koondamisest eelarve kokkuhoiu tõttu ja ühe programmi rahastusperioodi lõppemisest. Edaspidi võib koosseisu muudatusi põhjustada RTK teenuste mahu kasv, nt dokumendihalduse teenuse osutamise suurenemine, mis ei tõsta riigitöötajate arvu, sest teenuse osutamiseks liiguvad kliendi asutusest RTK-sse teenust osutanud töötajad.

RTK teenistujate keskmine kogupalk on 2 633 eurot brutosummas (ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025), mis võrreldes aastataguse perioodiga on kasvanud 3% võrra. Tulumaksu

kaheprotsendilise tõusu tõttu on enamuse teenistujate netosissetulek vähenenud. Üksikutel juhtudel on vakantsele kohale värvatud kõrgema palgaga töötaja, sest tippspetsialiste ei ole võimalik sama palgaga asendada. Nõrgenenud palgapositsioon on põhjustanud suurt rahulolematust eelkõige arvestus- ja dokumendihaldusteenust osutavate teenistujate hulgas (umbes 190 töötaja keskmine brutopalk on 1 956 eurot) ning piiratud võimalused teenistujaid hoida suurendavad kogenud töötajate äravoolu erasektoris kõrgema töötasu tõttu.

Majandamiskulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 73% ja välistoetused 27%. Piirmääraga kuludest ca 46% moodustavad Tallinna ja Tartu kontorite ülalpidamiskulud, samuti kaetakse keske e-arvete menetluskeskkonna ja riigitöötaja iseteenindusportaaliga seotud kulud.

Välistoetustest on suurim majandamiskulude eelarve struktuurivahendite tehnilise abi projektil, mille arvelt tehakse toetuste rakenduskulusid.

Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus

RmIT pakub info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arendamise ja haldamise teenuseid peamiselt Rahandusministeeriumi valitsemisala asutustele. Lisaks pakutakse väljapoole Riigikantseleiga sõlmitud koostöölepe alusel valitsusasutustele ja nende hallatavatele riigiasutustele valitsusportali majutus- ja haldusteenust.

2026. aasta kulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 89%, arvestuslikud vahendid (käibemaks) 9%, välistoetused 1% ning muud tuludest sõltuvad vahendid (majandustegevusest laekuv tulu arvelt tehtavad kulud) 1%.

Asutuse eelarve suureneb 0,2 mln eurot.

Vabariigi Valitsuse meetmete raames eraldati 2026. aastasse lisavahendeid kokku 0,4 mln eurot (käibemaksuta), sh:

taristu ülalhoiu puudujäägi katteks 0,2 mln eurot;

Statistikaameti tegevustega seotud IT kuludeks 0,2 mln eurot, sh makromajandusstatistika kvaliteedi ning ajakohasuse tagamiseks ja EL määruse nõuete täitmiseks keskkonna-, rahvastiku-, sotsiaal-, IKT- ja põllumajandusstatistika tootmisel;

hasartmängumaksu IT süsteemi hoolduskuludeks 0,02 mln eurot, mis tuleneb hasartmängumaksu seaduse ja hasartmängu seaduse muutmisest (tegevus on seotud Maksu- ja Tolliameti ja Rahapesu Andmebürooga).

2026. aasta kulude eelarve sisaldab kokkuhoiumeetmeid, millega on vähendatud kulusid kokku 0,6 mln eurot, sh RES 2026-2029 otsusega 0,3 mln eurot ja RES 2025-2028 otsusega 0,3 mln eurot (2026. aasta kokkuhoid suureneb võrreldes 2025. aastaga 0,3 mln eurot).

Asutuse eelarve muutust mõjutavad lisaks eelnimetatud lisavahenditele ja kokkuhoiule peamiselt 2024. aastast ülekantud vahendid (1,9 mln eurot) ja Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist eraldatud vahendid laia riigikaitse kuludeks (0,2 mln eurot) mida 2026. aasta eelarve ei sisalda. Muutust mõjutavad ka õigusaktidest tulenevate muudatuste rakendamiseks eraldatud Maksu- ja Tolliameti IT arendustega seotud lisavahendid, aastate vahelised kulude ümberplaneerimised ning valitsemisalade vahelised eelarvete muudatused seoses tööjaotusega IT asutuste vahel.

Tööjõukulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 97%, välistoetused 2%, muud tuludest sõltuvad kulud (majandustegevusest laekuv tulu arvelt tehtavad kulud) 1% .

RmIT-i töötajate keskmine kogupalk on 3579 eurot brutosummas (ajavahemikul juuni 2024 – mai 2025), mis võrreldes aastataguse perioodiga on kasvanud 2% võrra. Sisuliselt on tulumaksu kaheprotsendilise tõusu tõttu töötajate netosissetulek jäänud samaks või vähenenud. Nõrgenenud palgapositsioon ning piiratud võimalused töötajaid hoida suurendavad kogenud ekspertide äravoolu ja otsepakkumiste kaudu üleostmist. Senine 2025. aasta vabatahtlik voolavus on olnud 15 töötajat (7,7%), kellest 80% (12 töötajat) on lahkunud märkimisväärselt parematele palgatingimustele. Tuginedes 2025. aasta juulikuus valminud Figure Baltic IKT palgaturu-uuringule on RmIT põhipalkade mahajäämus 15,7% võrreldes eraturu IKT sektori mediaanpalkadega.

Majandamiskulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 99%. IT süsteemide ja taristu ülalhoiu kulud (erinevad riistvara toeteenused ja litsentsid) ning vahendid info- ja küberturbe tagamiseks moodustavad eelarvest 92% ja kinnistukulud ca 6%.

Rahapesu Andmebüroo

RAB-i tegevusvaldkond on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine ja rahvusvahelise finantssanktsiooni rakendamise tagamine.

2026. aasta kulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 85%, arvestuslikud vahendid (käibemaks) 6% ning välistoetused 9%.

Asutuse eelarve kokku väheneb 0,4 mln eurot. 2026. aastaks eraldati lisavahendeid Vabariigi Valitsuse meetmete raames kuludeks kokku 0,7 mln eurot (käibemaksuta), millest siseturvalisuse palgafondiks 0,09 mln eurot ja hasartmängumaksu seaduse ja hasartmängu seaduse muutmisega kaasnevateks hasartmängusektori järelevalvekuludeks 0,1 mln eurot (lisaks on tegevusega seotud kontrollimeetmete võimendamise lisavahendid suunatud MTA eelarvesse ja IT kulud RmIT eelarvesse).

2026. aasta eelarve sisaldab kokkuhoiumeetmeid, millega on vähendatud kulusid kokku 0,6 mln eurot, sh RES 2026-2029 otsusega 0,1 mln eurot ja RES 2025- 2028 otsusega 0,5 mln eurot (2026. aasta kokkuhoid suureneb võrreldes 2025. aastaga 0,3 mln eurot).

Eelarve muutust mõjutavad lisaks eelnimetatud lisavahenditele ja kokkuhoiule peamiselt 2024. aastast ülekantud vahendid, mida 2026. aasta eelarve ei sisalda (1,4 mln eurot), välistoetuste mahu suurenemine (0,5 mln eurot).

Tööjõukulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 99% ja välistoetused 1%. Asutuse personaliteave ei ole avalik.

Majandamiskulude eelarvest moodustavad piirmääraga vahendid 64% ja välistoetused 36%.

Piirmääraga vahenditest ca 30% moodustavad IT kulud seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist toetavate ja võimaldavate tarkvaradega ning riistvara ja tarvikute kulud, ca 36% moodustavad Tallinna kontori kinnistukulud.

Välistoetuse arvelt on planeeritud strateegilise analüüsi infosüsteemi arendamisega kaasnevad kulud.

Muude toetuste all on planeeritud piirmääraga vahendina rahvusvahelise organisatsiooni liikmemaks.

3.14.3 Kulud tegevuspõhises vaates

Rahandusministeeriumi tulemusvaldkonna Riigivalitsemine poliitikavaldkondade prioriteet on riigieelarveline toimetulek, riigihalduse tõhustamine ja finantssektori regulatsiooni pidev kaasajastamine.

Tabel 307. Rahandusministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
15.17	Tulemusvaldkond: Riigivalitsemine	-455 666	-475 625	-442 064	33 560	-7%
15.18	Rahatarga riigi programm	-361 029	-369 955	-350 296	19 659	-5%
15.35	Halduspoliitika programm	-94 637	-105 669	-91 768	13 901	-13%

3.14.3.1 Tulemusvaldkond Riigivalitsemine

3.14.3.1.2 Rahatarga riigi programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Riigi rahaasjad on hoitud, finantskeskkond usaldusväärne ja väliskaubanduskeskkond õiglane. Riigi tulused kogutakse, kasutatakse ja kasvatatakse arukalt. Ettevõtjad on maksukuulekad ja usaldavad riiki ning Eesti inimesed on oma igapäevastes rahaotsustes pädevad.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Rahandusministeerium, Maksu- ja Tolliamet, Rahapesu Andmepüüdekeskus

Tabel 308. Rahatarga riigi programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
15.18	Rahatarga riigi programm	-350 296	-74 503	-266 805	-8 948	-40	0
15.19	Eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine	-278 831	-6 080	-265 052	-7 698	-1	0
15.27	Maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine	-63 317	-60 836	-1 753	-689	-39	0
15.32	Finantskeskkonna arendamine	-8 149	-7 587	0	-562	0	0

Programmiga kujundatakse ja rakendatakse eelarvepoliitikat, maksu- ja tollipoliitikat ning finantspoliitikat, mis toetavad riigi strateegiliste eesmärkide saavutamist, tagades seejuures riigi ressursside suunamise elanikele parima väärtuse loomise.

Tulemuslik eelarvepoliitika tagab mõjusa ja tõhusa eelarvevahendite kasutamise riigis. Eelarvepoliitika hõlmab valitsuse makromajandus- ja fiskaalpoliitiliste otsuste ettevalmistamist, Eesti osalemist Euroopa Liidu majandus- ja eelarvepoliitikate koordineerimise ja Euroopa Liidu eelarve protsessis, riigi strateegilise planeerimise ja finantsjuhtimise korraldamist ning riigi eelarve, sealhulgas välis- ja riigieelarveliste vahendite planeerimist, kasutamise seiret ja hindamist. Rahandusministeerium korraldab riigi rahavoogude juhtimist.

Maksu- ja tollipoliitika lähtub õiglase maksustamise põhimõttest ning tagab soodsa keskkonna majanduse arenguks ja konkurentsivõimelise maksusüsteemi riigis. Maksu- ja tollipoliitika tegevused koosnevad otseste ja kaudsete maksude, riikidevaheliste maksulepingute, riigilõivude ja kohalike maksude ning maksukorralduse ja maksukeskkonna alast poliitikat ning selle rakendamist. Tollipoliitika hõlmab ühiskonnakaitselist aspekti, mis väljendub ohtlike ning keelatud kaupade sisse- ja väljaveo tõkestamises ning tolliprotseduuride lihtsustamise kaudu kaubavahetuse hõlbustamises.

Finantspoliitika eesmärk on tugevdada finantssektori usaldusväärsust, läbipaistvust ja vastavust rahvusvahelistele regulatsioonidele. Finantspoliitika valdkonna olulised suunad on finantsteenuste ja kapitalituru kestlik areng, finantsstabiilsus ja seda tagav finantsjärelevalve, finantskirjaoskuse edendamine, finantssektorit kaasavate pensioni- ja teiste sotsiaalkindlustusskeemide turu areng, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine, raamatupidamise ja audiitortegevuse keskne regulatsioon ning hasartmängude regulatsioon.

Rida 15.19 programmi tegevus: Eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine

Programmi tegevuse eesmärk: Riigi eelarves ja rahaasjades valitseb selgus, valitsus saab tipptasemel ekspertnõu ja välisrahastus toetab Eesti arengut.

Tabel 309. Programmi tegevuse eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Perioodi 2021-27 struktuurivahendite kasutamine (osakaal kogumahust), % Allikas: Rahandusministeerium	11%	>50%
Audiitorite poolt leitud veamäär välistoetuste üldkogumis (hinnang auditeeritud valimi pinnalt), %,< Allikas: Rahandusministeerium	1,3%	2%
E-riigikassa süsteemi vahendusel õigeaegselt teostatud väljamaksed (tehniline), %-des Allikas: Rahandusministeerium	100%	100%

Perioodi 2021-2027 struktuurivahendite kasutamise tase ehk toetuse saajatele välja makstud toetused on 11%. Perioodiks 2021-2027 on Eestile eraldatud Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika toetusi 3,37 mld euro väärtuses. Toetuste kasutamisel on seatud kuus eesmärki: Nutikam Eesti, Rohelisem Eesti, Ühendatum Eesti, Sotsiaalsem Eesti, Inimestele lähedasem Eesti ja Õiglane üleminek. Lisaks on Eestile eraldatud toetus taaste- ja vastupidavusrahastust (RRF) 953 mln, mis keskendub varasemast enam rohereformiga seotud investeeringutele nii era kui avalikus sektoris. Taaste- ja vastupidavusrahastuse raames plaanitud tegevused viiakse ellu 2026. aasta keskpaigaks ning edenemist seiratakse

Ühtekuuluvuspoliitika fondidest eraldi. Kuna Euroopa Komisjon kinnitas alles 04.10.2022 ametlikult 2021-2027 perioodi Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava ja õiglase ülemineku kava, siis on viibinud meetmete avamine ja rakendamine ja sellest tulenevalt ka struktuurivahendite kasutamine.

Rahandusministeeriumi ülesandeks on **auditeerida Euroopa Liidu toetust ja välisabi** saavate, kasutamist korraldavate ja järelevalve eest vastutavate isikute tegevust. Seda funktsiooni täidetakse koostöös rakendusasutuste ja –üksuste siseauditi üksustega, kellega on sõlmitud vastavasisuline koostöökokkulepe. Audiitorite poolt leitud veamäära ülempiiriks välistoetuste üldkogumis on seatud 2%, mis on ühtlasi Euroopa Komisjoni ja Kontrollikoja poolt aktsepteeritav viga. 2024. aastal moodustas veamäär 1,3%. Enamik auditi tähelepanekuid on olnud seotud riigihangete ebakorrektsel läbiviimisega.

E-riigikassa süsteemi vahendusel õigeaegselt teostatud väljamaksed näitab, et e-riigikassas pole aasta jooksul toimunud tehnilisi tõrkeid ning plaanitud väljamaksed on teostatud õigeaegselt.

Tabel 310. Programmi tegevuste eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
15.19	Eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine	-295 642	-299 559	-278 831	20 729	-7%
15.20	Tööjõu- ja majandamiskulud	-8 711	-10 932	-10 241	691	-6%
15.21	Sh arveldused, riigi finantsvarade ja -kohustuste haldamine	-294	-1 000	-1 000	0	0%
	Sh õppelaenu tagasimaksmise kulud	-3	-3	-2	1	-31%
15.21	Sh arveldused, riigi finantsvarade ja -kohustuste haldamine	-294	-1 000	-1 000	0	0%
	Sh õppelaenu tagasimaksmise kulud	-3	-3	-2	1	-31%
15.22	Sotsiaaltoetused	-2 411	-1 675	-1 800	-125	7%
15.23	Sh õigusabi, alusetu vabaduse võtmise hüvitis	-1 975	-1 400	-1 600	-200	14%
	Sh õppelaenu tagasimaksmise kulud	-430	-275	-200	75	-27%
15.24	Muud toetused	-5 764	-5 105	-6 060	-955	19%
15.25	Muud kulud	-278 756	-281 847	-260 730	21 117	-7%
15.26	Sh riigi intressikulud laenudelt ja muudelt kohustustelt	-278 065	-281 847	-260 730	21 117	-7%

Tegevuste kirjeldus

Eelarvepoliitika kujundamise ja elluviimise eest vastutab Rahandusministeerium. Riigieelarve ja rahaasjade selguse hoidmiseks osalevad Rahandusministeeriumi esindajad Euroopa Liidu eelarveprotsessides, et seista Eesti huvide eest ning olla kursis muudatustega. Selleks, et pakkuda täpset ja sõltumatut teavet valitsusele ja teistele huvitatud osapooltele riigi rahanduse seisust ja väljavaadetest, koostavad Rahandusministeeriumi analüütikud perioodiliselt makromajandus- ja rahandusprognoose ning fiskaalstruktuurset plaani. Lisaks analüüsitakse majandus-, eelarve- ja maksupoliitiliste muudatuste mõjusid majandusele ja riigi rahandusele.

Eelarvepoliitika olulise arendustegevusena on pooleli makromudeli arendamine koostöös teadus-arendusasutustega, mille eesmärk on kasvatada valdkondlikku võimekust ja teadmust majanduse erinevate komponentide omavahelisi keerukaid seoseid terviklikult käsitlevate mudelite alal. Riigieelarve läbipaistvuse suurendamiseks arendatakse eelarvestamise protsessi toetavaid infosüsteeme ning muutmisel on riigieelarve baasseadus, et parendada riigi eelarvestrateegia ja riigieelarve koostamise protsessi ja sisu. Jätkatakse Euroopa Liidu ja teiste toetuste planeerimise ja rakendamisega, et täita riigi poolt püstitatud eesmärged.

Rahavoogude juhtimine ja finantsreservide haldus tagab, et riigil on igal ajahetkel olemas piisavalt vahendeid, et täita riigi finantskohustusi. Kasvava laenuvajaduse tingimustes jätkatakse investorbaasi suurendamise ja hajutamise üle maailma. Riigi arvelduste korraldamise käigus tagatakse, et riigi arvelduste (maksed ja laekumised) toimimine riigikassa kaudu oleks tagatud, selleks on lähiaastatel fookuses E-riigikassa tehnilise platvormi uuendamine.

Programmi tegevuse kulude 2026. aasta eelarve kokku on 278,8 mln eurot, millest arvestuslikud kulud moodustavad 95% (sh intressikulud laenudelt ja muudelt kohustustelt, arveldused, riigi finantsvarade ja -kohustuste haldamine, õigusabi ja alusetu vabaduse võtmise hüvitis, õppelaenu tagasimaksmise kulud), välistoetused koos riikliku kaasfinantseeringuga 3%, piirmääraga vahendid 2%.

Kuludest tervikuna moodustavad 94% finantskulud, mis sisaldavad riigi võetud laenudelt makstavaid intresse ning Tervisekassa ja Töötukassa arvelduskonto jäägi eest makstavaid intresse. Kulude mahtu mõjutab enim intressikulude vähenemine ca 21 mln eurot. Intressikulude eelarve muutust aastate lõikes mõjutavad laenude mahud ning intressimäärad.

Programmi tegevuse tööjõu- ja majandamiskulude maht jääb ca 2025. aasta tasemele, mahu muutust mõjutab piirmääraga vahendite puhul 2025. aastast kajastuv 2024. aastast üle kantud jääk ning RES kokkuhoiumeetmed. Tegevuspõhise eelarve kulude muutuseid mõjutab ka programmeerimisele jaotatud kaudsete kulude maht, mille proportsioonid aastate lõikes mõnevõrra muutuvad. Kaudsete kulude jaotust värskendatakse igal aastal.

Sotsiaaltoetustena on 2026. aastal planeeritud õppelaenude riigitagatise väljamaksmiseks 0,2 mln eurot ning riigi poolt füüsilistele isikutele tekitatud kahju hüvitamiseks õigeks mõistvatest lahenditest tulenevalt 1,6 mln eurot (vt ka selgitust ptk 3.14.2).

Muude toetustena on planeeritud Ühtekuuluvuspoliitika fondide vahendatav tehniline abi Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele 3,5 mln eurot ning Keskkonnainvesteeringute Keskusele 0,9 mln eurot, partnerite (Eesti Ametiühingute Keskliit, Eesti Talupidajate Keskliit, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Ida-Viru Omavalitsuste Liit, Vabaühenduste Liit, maakondlikud arenduskeskused) võimestamiseks 0,4 mln eurot. Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna kahepoolsete suhete fondi tegevuste toetamiseks on kavandatud 0,2 mln eurot.

Lisaks on muude toetustena planeeritud Euroopa Investeeringuspanga EU4U (EU for Ukraine Fund) garantiifondiga seotud kulud 1 mln eurot, Euroopa Nõukogu Arengupanga (CEB) liikmemaks 3 tuhat eurot, kohaliku omavalitsuse töötajate (3 isikut) õppelaenude kustutamiseks 2,2 tuhat eurot.

Rida 15.27 programmi tegevus: Maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine

Programmi tegevuse eesmärk: Maksude kogumine ja tolli korraldus on arusaadav, stabiilne ja tõhus.

Tabel 311. Programmi tegevuse maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Tarbimise efektiivne maksumäär, % Allikas: Rahandusministeerium	22,1%	23,8%
Tööjõu efektiivne maksumäär, % Allikas: Rahandusministeerium	34,6%	34,4%
Maksusoodustuste mõju maksutuludele (maksusoodustuste suhteline maht võrreldes riigieelarve maksutuludega), %,< Allikas: Rahandusministeerium	4,7%	3,1%
Eesti koht Tax Foundation mõttekoja rahvusvahelise maksualase konkurentsivõimelisuse indeksis Allikas: Tax Foundation	1	3
ELi maksualaste direktiivide ülevõtmisega seotud rikkumismenetluste arv Allikas: Rahandusministeerium	0	0
Laekunud maksude suhe riigieelarve prognoosi, % Allikas: Maksu- ja tolliamet	99,2%	100%

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Maksuaugu osakaal laekunud maksudest, % Allikas: Maksu- ja tolliamet	2,4%	<5%
Aruandeperioodi nõuete tasumise osakaal (%) Allikas: Maksu- ja tolliamet	99,4%	98%
Maksutahte indeks Allikas: Maksu- ja tolliamet	63,6	66

Efektiivne maksumäär näitab, kui suur osa tarbimisest või tööjõukuludest tegelikult maksustatakse. See annab realistliku pildi maksukoormusest, arvestades nii seaduslikke määrasid kui ka maksusoodustusi ja -erandeid. Tarbimise efektiivne maksumäär arvutatakse tarbimismaksude (nt käibemaks, aktsiisid) osakaaluna majapidamiste lõpptarbimise kulutustest. Tööjõu efektiivne maksumäär leitakse tööjõumaksude suhtena tööjõukuludesse.

Efektiivsed maksumäärad võimaldavad võrrelda Eesti maksusüsteemi teiste EL riikidega. **Tööjõu efektiivne maksumäär** on püsinud stabiilsena, olles 2022. aastal EL-i keskmike seas (17. koht). Tööjõu efektiivse maksumäära tõus sõltub eelkõige tööjõumaksude kasvust, seega seoses üksikisiku tulumaksu tõusuga on oodata ka määra kasvu ligi 1% võrra. Tarbimise efektiivne maksumäär on Eestis Euroopa Liidu üks kõrgemaid, see tuleneb osaliselt vähestest käibemaksu eranditest. Näitaja kasvab käibemaksu määra 2024. ja 2025. aasta tõusu ning 2025. aasta mootorsõidukimaksu tuleku tõttu 23,4% 2025. aastal. Aastatel 2025-2028 mõjutavad näitajat lisaks aktsiisimäärade tõstmise ja muud riigi eelarvestrateegia meetmed. Tarbimise efektiivne maksumäär taandub 2028. aastaks 23,3%, mis on võrreldav 2025. aasta tasemega, heitekvootide müügitulu vähenemise ja käibemaksu baaskomponentide tagasihoidlikuma kasvu tõttu.

Maksusoodustuste mõju maksutuludele peegeldab maksupoliitilisi eesmärgi ning üldiselt on Eesti lähtunud laiaast maksubaasist ning hoidnud erisusi suhteliselt madalaarvulisena. Seega, maksutulude efektiivsema kogumise seisukohast lähtuvalt on väiksem maksusoodustuste maht riigile tõhusam. Maksutulu suunatakse efektiivsemalt abivajajateni läbi erinevate toetuste. Eestis on teiste Euroopa Liidu riikidega võrreldes suhteliselt vähe maksuerisusi ning lähiaastatel on plaan veelgi mitmed maksusoodustusi kaotada. 2024. aasta maksusoodustuste suhteline suurenemine tuleneb eelkõige käibemaksu standardmäära tõstmisest 2% võrra, mis kergitab soodusmääraga toodete maksusoodustust. Riigile kõige kulukamaks uueks maksusoodustuseks on 2023. aastal jõustunud maksuvaba tulu pensionieas.

Laekunud maksude suhe riigieelarve prognoosi näitab kui palju makse tegelikult laekus riigieelarvesse ja selle suhet vastu viimast Rahandusministeeriumi poolt koostatud prognoosi. 2023. ja 2024. aastal laekus makse riigieelarvesse prognoositust ligi 1% võrra vähem. 2024.

aastal kasvas käibemaksu laekumine oluliselt tänu maksumäära tõusule, samas oli kasv väiksem kui prognoositud.

Maksu- ja Tolliamet rakendab mitmetasandilist lähenemist maksukuulekuse tagamiseks, kasutades selleks kolme olulist mõõdikut. **Maksuaugu osakaal laekunud maksudest** kajastab potentsiaalse ja tegeliku maksutulu vahet ning on oluline ausa konkurentsi ja riigi tulubaasi kaitsel. Ameti eesmärk on hoida maksuauk alla 5% ning selleks kaardistatakse pidevalt riske ja rakendatakse leevendusmeetmeid. **Aruandeperioodi maksunõuete tasumise osakaal**, mis on püsinud 99,4% juures, peegeldab maksukohustuste täitmise kõrget taset nii vabatahtliku tasumise kui ka sissenõudmise kaudu. **Maksutahte indeks**, mis koondab maksudistsipliini näitajaid, langes 2024. aastal 2,6 punkti võrra 63,6-ni, viidates maksuteemade suuremale avalikule tähelepanule ja muutustele elanike suhtumises maksude tasumisse.

Tabel 312. Programmi tegevuse maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine eelarve ja dūnaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
15.27	Maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine	-56 994	-60 955	-63 317	-2 362	4%
15.28	Tööjõu- ja majandamiskulud	-56 416	-60 320	-62 666	-2 346	4%
	Sh arveldused, riigi finantsvarade ja -kohustuste haldamine	-473	-445	-500	-55	12%
15.29	Sh maksumärgid	-688	-924	-1 053	-129	14%
15.30	Muud toetused	-88	-92	-89	3	-3%
15.31	Muud kulud	-490	-543	-562	-19	3%
	Sh riigi intressikulud laenudelt ja muudelt kohustustelt	-129	-200	-200	0	0%

Tegevuste kirjeldus

Maksu- ja tollipoliitika kujundamisse ja korraldamisse panustab Rahandusministeerium ühe (maksu- ja tollipoliitika kujundamine) ning Maksu- ja Tolliamet kolme teenusega (maksukogumine, tollikorraldus ja ühiskonna kaitse; mittemaksuliste riiginõuete haldus).

Maksu- ja tollipoliitika kujundamise raames töötab Rahandusministeerium välja otseste maksude, riikidevaheliste maksulepingute, riigilõivude ja kohalike maksude ning maksukorralduse poliitikat, tollipoliitikat ning käibemaksu, aktsiiside ja muude kaudsete maksude alast poliitikat, seaduseelnõusid ja riikidevahelisi maksulepinguid, koordineerib maksu- ja tollipoliitika rakendamist.

Oluline tegevusmaht on siseriikliku õiguse kooskõlla viimine EL-i õigusega. Kasvamas on keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks muudatuste tegemine nii energiatoodete ja elektri aktsiisiga maksustamise süsteemis, süsiniku piirimeetme rakendamisel energiamahukate toodete impordi suhtes kui ka ringmajanduse osakaalu suurendamise ja jäätmekäitluse korrastamise saavutamiseks pakendiaktsiisiga maksustamise efektiivsemaks muutmisel.

Maksukogumise käigus kogutakse kokku riigi maksutulud ja toetatakse ausat maksukonkurentsi. Maksu- ja Tolliameti järelevalvelised tegevused peavad olema hästi sihitud, mõjusad ja riskipilt arvestama muutuva majanduskeskkonna väljakutsetega. Selleks loob eelduse tugev andmeanalüütiline võimekus ja reageeriva ressursi võimendamine kõige olulisemates kohtades. Maksukogumise suurimaks väljakutseks on muutuva maksukeskkonna ja EL regulatsioonide sisseviimine IT-süsteemidesse.

Tollikorralduse ja ühiskonna kaitsega tagatakse sisejulgeolek läbi tõhusa tollijärelevalve korraldamise ja tollipiiri kaitsmise, et tõkestada pettuseid ja vähendada salaturu osakaalu ning tagada Venemaa agressiooni tõttu kehtestatud sanktsioonide rakendamine, sanktsioonidest möödahiilimise katsete tõkestamine ning tõhus väärteomenetlus.

Mittemaksuliste riiginõuete halduse teenust pakutakse kohtutele, Prokuratuurile, Tallinna linnale, Transpordiametile, Sotsiaalkindlustusametile, Kaitseressursside Ametile, Keskkonnaametile ja Haridus- ja Teadusministeeriumile, mille raames osutatakse nõuete haldamise ja sissenõudjana esindamise teenust, osade nõuete osas tehakse ka esmaseid sundtäitmise toiminguid ise.

Programmi tegevuse kulude 2026. aasta eelarve kokku on 63,3 mln eurot, millest piirmääraga vahendid moodustavad 96%, arvestuslikud kulud 3% (maksumärgid, arveldused, riigi finantsvarade ja -kohustuste haldamine, intressikulud), välistoetused koos riikliku kaasfinantseeringuga 1%.

Programmi tegevuse kulude eelarvest moodustab 97% ehk 61,6 mln eurot Maksu- ja Tolliamet (MTA) ning 3% ehk 1,7 mln eurot Rahandusministeerium (RAM).

Võrreldes 2025. aastaks kasutada olevate vahenditega suureneb programmi tegevuse eelarve 2,3 mln euro võrra. Piirmääraga vahendite mahtude võrdlust mõjutavad 2025. aastasse üle kantud 2024. aasta jäägid ning RES meetmete otsused (vt ka ptk 3.14.2 alalõigud "Rahandusministeerium" ja "Maksu- ja Tolliamet").

Tegevuse piirmääraga vahendid on peamiselt (96%) MTA tööjõu- ja majandamiskulud. Muude toetuste hulgas on planeeritud liikmemaksud kokku summas 85,7 tuhat eurot, sh RAM ühele ning MTA kulud viiele rahvusvahelisele organisatsioonile.

Arvestuslike kuludena on planeeritud 0,2 mln eurot maksukorralduse seaduse alusel maksuhalduri poolt maksude ettemaksetelt makstavad intressid maksumaksjale, kange alkoholi

ja tubaka maksumärkide trükikulud 1,1 mln eurot ning arveldused, riigi finantsvarade ja -kohustuste haldamine (pangateenuste tasud) 0,5 mln eurot.

Rida 15.32 programmi tegevus: Finantskeskkonna arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Finantskeskkond on usaldusväärne, konkurentsivõimeline ja stabiilne, Eesti elanikud käituvad rahatargalt ning Eesti rahandussüsteemi kasutamine kuritegevuseks on tõkestatud.

Tabel 313. Programmi tegevuse finantskeskkonna arendamise 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Finantsteenuste pakkujate arv/Eestis litsentsi saanud ja filiaalina tegutsejate pakkujate arv, > Allikas: Finantsinspeksioon	136	155
Tähtaegselt üle võtmata EL õigusaktide arv Allikas: Rahandusministeerium	3	0
III sambas hõlmatud inimeste arv Allikas: Pensionikeskus	208 000	220 000
OECD Finantskirjaoskuse uuringu Eesti koht riikide edetabelis: hoiakud Allikas: OECD	Ei hinnatud	-
OECD Finantskirjaoskuse uuringu Eesti koht riikide edetabelis: käitumine Allikas: OECD	23 (2023)	-
OECD Finantskirjaoskuse uuringu Eesti koht riikide edetabelis: teadmised Allikas: OECD	3 (2023)	-
Rahvusvahelised hinnangud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alasele olukorrale (MONEYVAL), hinnangud "osaliselt vastavuses" või "madal" puuduvad Allikas: Rahandusministeerium	14	8
Kindlustandva audiitorteenusega kaetud aastaaruannete osakaal kõikidest registrile esitavatest, % Allikas: Äriregister, Rahandusministeerium	4,1% (2023)	4%
Audiitorettevõtjate osakaal, kelle kvaliteedikontrolli tulemus vastab nõuetele või on väheoluliste puudustega Allikas: Rahandusministeerium	77% (2023)	100%
Uurimisasutustele edastatud materjalides kajastuvate teadete osakaal süvaanalüüsi saadetud teadetest, % Allikas: Rahapesu Andmebüroo	31%	30%

Möödik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
RAB-i tegevusloaga isikute järelevalvega kaetus, % Allikas: Rahapesu Andmebüroo	32%	25%

Finantsteenuste pakujate arv (Eestis litsentsi saanud ja filiaalina teenuste pakujate arv) näitab, kui palju on Finantsinspeksioon tegevuslube väljastanud ning kui mitmekesine on konkurents finantsteenuste turul ja kui mitmekesised valikud on tarbijal. Finantsturu mitmekesistamisele on suunatud mitmed EL direktiivid. Aastal 2024 kasvas finantspoliitika ülevõetavate direktiivide maht (lisandus 13 uut direktiivi) ning hilines kolme direktiivi ülevõtmine.

OECD finantskirjaoskuse uuringu põhjal on Eesti finantskäitumise osas langenud 23. kohale, olles varasemalt 18. kohal. Põhimure on, et Eesti inimesed ei tee pikaajaseid finantsplaane ning nad on ebakindlad tuleviku osas. Lisaks mõjutavad seda numbrit võlgade suurenemine ja pettuste arvu kasv. 2023. aastal oli Eesti teadmiste poolest kolmandal kohal, tõustes varasema uuringuga koha võrra kõrgemale, seega teadmisi on, aga suunata tuleb käitumist.

III sambas hõlmatud inimeste arv on 2020. aastast alates stabiilselt kasvanud. Kogudes II ja III sambasse, võib investeerija pensionieas oodata 60-70% tulu oma pensionieelsest sissetulekust, samas kui ilma II ja III sambata on tulu ligikaudu 40% pensionieelsest palgast.

Organisatsioonide **finantskäitumist peegeldavad ja läbipaistvust suurendavad majandusaasta aruanded**, millele annavad lisakindluse audiitoraruanded. Audiitorkontrolli kohustuslikkus on sätestatud seadusega ning sõltub ettevõtte suuruselt. Näitaja oluline muutus annab rahandusministeeriumile sisendi, millal on vaja ettevõtte suuruse määra muuta, et kindlus aruannete osas säiliks. Aastatel 2019-2023 on kindlustandva audiitorteenusega kaetud aastaaruannete osakaal püsinud 4% juures, mis on ootuspärane osakaal.

Rahandusministeerium koordineerib Moneyvali (The Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism) rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise osas soovitude ellu viimist, millesse on kaasatud ka teised ministeeriumid ja allasutused. Moneyvali raportid mõjutavad riigi rahandus- ja ärikeskkonna usaldusväärsust; kehvad hinded toovad kaasa kõrgemat finantsriskide hinnastamist, korrespondentpankade piiranguid ja võimaliku mainekahju. 2026. aastal Eesti jaoks järelhindamine lõppeb ja pärast seda möödik muutub.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus paneb kohustused erinevatele teenusepakujatele oma **klientidele hoolsusmeetmete kohaldamisel ja rahapesu andmebüroole (edaspidi RAB) teatamiskohustuse rahapesu tõkestamisel**. 2024. aastal esitati RAB-ile 10 366 rahapesu kahtlusepõhist, ebahariliku tegevuse või tehingupõhist teadet, millest süvaanalüüsi jõudis 344 teadet, nendest 105 (31%) kasutati uurimisasutustele edastatud

materjalides. Teadete kasutamine süvaanalüüsis ja edastustes sõltub suuresti saabuvate teadete kvaliteedist ja sisust.

Rahapesu Andmebüroo teostab **tegevusloaga ettevõtjate seas järelevalvet kohapealsete- ja kaugkontrollidena**, millega on oluline leida tasakaal turvalisuse ja ressursimahukuse vahel. Rahapesu Andmebüroo 2024. aasta järelevalve kaetus oli 32% ja turuosalisi oli 775, eesmärk on kaetust vähendada, mida võimaldaks turvaline keskkond.

Tabel 314. Programmi tegevuse finantskeskkonna arendamise eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
15.32	Finantskeskkonna arendamine	-8 394	-9 441	-8 149	1 292	-14%
15.33	Tööjõu- ja majandamiskulud	-8 263	-9 376	-8 090	1 286	-14%
15.34	Muud toetused	-93	-65	-59	5	-8%

Tegevuste kirjeldus

Finantskeskkonna arendamine hõlmab endas kolme Rahandusministeeriumi (finantspoliitika kujundamine ja rahatarkus; rahapesu tõkestamise regulatsioon; arvestus- ja audiitorvaldkonna regulatsioon) ja ühte Rahapesu Andmebüroo (rahapesu ja terrorismi tõkestamine ning finantssanktsiooni kohaldamine) teenust.

Finantspoliitika kujundamise peamised fookused on lähiaastatel finantskriiside ennetamine ja finantsturgude arendamine, mis on ka Euroopa Komisjoni jaoks olulised teemad. Muudetakse finantskriisi ennetamise ja lahendamise seadust, võetakse üle raamistik kindlustusandjate kriiside ennetamiseks ning direktiiv, mis valmistab ette kindlustusandjate kapitalinõudeid ja järelevalvet. Finantsturgude arendamiseks lihtsustatakse regulatsioone börsile minekuks ja investeerimisteenuste osutamiseks, tugevdatakse jaeinvestori kaitset ning luuakse positiivne krediidiregister vastutustundliku laenamise toetamiseks.

Panustatakse pensionisüsteemi arendamisse, sealhulgas analüüsitakse kogumispensionide fondide osakute kodulaenu tagatisena kasutamise võimalusi ning toetatakse töandjapensioni kontseptsiooni. Valmimas on riikliku pensioni prognoosimudeli edasiarendus, mis aitab kujundada tulevikku vaatavat ja andmepõhist pensionipoliitikat.

Rahapesu tõkestamise käigus tegeletakse valdkonnas vajaliku õigusraamistiku väljatöötamise ja rakendamisega. Eesti suurim rahapesu ja terrorismi rahastamise risk on seotud mitteresidentide ja teistes riikides toime pandud kuritegevuse tulemusel saadud vahendite pesemisega läbi Eesti majandusruumi ja finantsüsteemi. Lähiaja peamiseks tegevusteks on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase paketi (3 määruse ning rahapesu

tõkestamise VI direktiivi eelnõud) menetlemine ja ülevõtmine, mille käigus muudetakse olulisel määral rahapesu tõkestamise seadust. Lisaks uuendatakse riikliku rahapesu, terrorismi ja massihävitusrelvade leviku rahastamise riskihinnangu koostamise metoodikat ja viiakse koostöös Maailmapangaga ja Royal United Services Institute-ga läbi riskihindamine. Järgnevatel aastatel on rahapesu andmebürool fookuses andmevahetuse tõhustamine, mille eesmärgiks on luua andmevahetusportaal, mis koondab kohustatud isikute teadete ja aruannete edastamise ning nendele tagasiside andmise funktsionaalsuse.

Programmi tegevuse kulude 2026. aasta eelarve kokku on 8,1 mln eurot, millest piirmääraga vahendid moodustavad 93%, välistoetused koos riikliku kaasfinantseeringuga 7%.

Suurima kulude osakaaluga on RAB 77% ehk 6,3 mln eurot ning RAM 23% ehk 1,8 mln eurot.

Võrreldes 2025. aastaks kasutada olevate vahenditega väheneb programmi tegevuse eelarve 1,3 mln euro võrra. Piirmääraga vahendite mahtude võrdlust mõjutavad 2025. aastasse üle kantud 2024. aasta jääk ning RES meetmete otsused (vt ka ptk 3.14.2 alalõigud “Rahandusministeerium” ja “Rahapesu Andmebüroo”).

Piirmäärata vahendite eelarve suureneb, peamiseks mõjutajaks on RAB-i eelarves planeeritud välistoetusest rahastatava reaalaaja strateegilise analüüsi infosüsteemi projekti tegevused 2026. aastal.

Muude toetustena on planeeritud riigieelarveline toetus Audiitorkogule audiitortevgevuse järelevalve nõukogu kulude katmiseks 40,5 tuhat eurot. Toetus väheneb võrreldes 2025. aastaga seoses kokkuhoiu meetmetega. Lisaks on muude toetuste eelarves liikmemaksud kahele rahvusvahelisele organisatsioonile, kokku 18,7 tuhat eurot. Liikmelisuste arv jääb 2026. aastal samaks, eelarve maht on 2025. aastal suurem 2024. aastast üle kantud jäägi tõttu.

3.14.3.1.3 Halduspoliitika programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti riik on arukalt ja avatult hoitud, riigi ressursid tõhusalt hallatud ja riigi töö efektiivselt korraldatud, otsuste tegemiseks vajalik statistika on tagatult kvaliteetne.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Rahandusministeerium, Statistikaamet, Riigi Tugiteenuste Keskus, Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus, Riigihangete vaidlustuskomisjon.

Tabel 315. Halduspoliitika programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavald maksud
15.35	Halduspoliitika programm	-91 768	-54 880	-200	-27 337	-9 352	0
15.36	Riigi halduse korraldamine	-27 702	-2 758	-200	-16 586	-8 158	0
15.39	Riigi tugiteenuste pakkumine	-50 583	-40 851	0	-9 238	-494	0
15.42	Riikliku statistika tegemine	-13 482	-11 270	0	-1 512	-700	0

Riigi halduse korraldamise eest vastutab Rahandusministeerium ning see hõlmab erinevaid valdkondi: riigivalitsemise valdkonna arendamine, riigi kinnisvara-, personali-, osaluspoliitika, riigiabi- ja hangete poliitika kujundamist ja elluviimist.

Riigihalduse poliitika tegevustega panustatakse sellesse, et riigi haldusorganisatsioon tervikuna oleks üles ehitatud süsteemselt ning funktsioonid haldusorganisatsioonis korraldatud tõhusalt ja kaasaegselt. Riigi strateegilise personalijuhtimise ülesanne on tagada personalipoliitika valdkondade sisemine kooskõla ja nende haakuvus üleriigiliste eesmärkide ning välise tegevuskeskkonna arengutega. Riigi kinnisvarapoliitika eesmärgiks on riigiasutuste põhitegevuseks vajaliku ja teenuste pakkumist toetava tõhusa kinnisvarakeskkonna kujundamine. Riigi osalemisega äriühingus, sihtasutuses või mittetulundusühingus täidetakse avalikest huvidest tulenevaid ülesandeid ja/või teenitakse riigile tulu. Rahandusministeerium töötab välja riigihangete poliitikat, valmistab ette õigusaktide eelnõusid ja nõustab riigihangete valdkonnas. Lisaks koordineerib riigiabi valdkonda ja nõustab üldistes küsimustes.

Riigi tugiteenuste pakkumisse panustavad RTK, mis tegeleb riigiraamatupidamisega, üleriigilise finants-, personali- ja palgaarvestuse korraldamisega, dokumendihalduse ja arhiivindusega ja riigihangete läbiviimisega, RAM riigivara käsutamisega, haldamise ja investeringute planeerimisega ning RmIT, kus tegeletakse Rahandusministeeriumi valitsemisala infosüsteemide haldamise ja arendamisega.

Riiklik statistika on vajalik avaliku sektori teadmuspõhiseks juhtimiseks. Statistikaameti ülesandeks on riikliku statistika kogumine ja tegemine.

Rida 15.36 programmi tegevus: Riigi halduse korraldamine

Programmi tegevuse eesmärk: Riigi ressursid, nii inimesed kui vara on arukalt hallatud.

Tabel 316. Tegevuse riigi halduse korraldamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Riigi ametiasutuste teenistujate pühendumus indeks (5 palli skaalal) Allikas: Rahandusministeerium	3,7	-
Riigi ametiasutuste teenistujate vabatahtlik volavus, % Allikas: Rahandusministeerium	7,5%	5-8%
Keskvalitsuse keskmine palk võrdluses Eesti keskmise palgaga Allikas: Rahandusministeerium	1,31	1,21-1,25
Euroopa Komisjoni negatiivsete riigiabi otsuste arv Allikas: Rahandusministeerium	0	0
Keskmine pakujate arv hankes Allikas: Rahandusministeerium	4,4	4
Kvaliteedikriteeriumite alusel hinnatud hangete osakaal, % Allikas: Rahandusministeerium	14%	20%
Kohtusse kaevatud ning kohtu poolt hankeasjana sisuliselt läbi vaadatud vaidlustuskomisjoni otsuste jõusse jätmise määr, % Allikas: Rahandusministeerium	75%	78%
Positiivse majandusliku lisaväärtusega (EVA) riigi äriühingute osakaal kõigist riigi äriühingutest, % Allikas: Rahandusministeerium	25%	50%
Energiatõhususe miinimumnõuetele vastavaks viidud m2 osakaal miinimumnõuetele mittevastavast portfelist, % Allikas: Rahandusministeerium	3,6%	3%

Riigi ametiasutuste teenistujate pühendumust mõõdetakse iga kolme aasta tagant. Organisatsioonides, kus töötajate pühendumus ning tööandja maine on madalad, on tavapärast suurem töötajate volavus, mis toob kaasa lisakulusid nii uute töötajate värbamiseks kui nende juhendamiseks, samuti on keerukas värvata uusi töötajaid ning töö tulemuslikkus jääb madalamaks. Pühendumus avalikus teenistuses on 2024. aastal jäänud samale tasemele (3,8 palli) võrreldes 2021. aastaga.

Alates 2022. aastast on riigi ametiasutustes vabatahtlik voolavus vähenenud ning 2024. aastal jäi see soovitud taseme piiresse (7,5%). Voolavus on keskmisest suurem ministeeriumides (9,5%), madalam ametites ja inspeksioonides (6,6%). 2024. aastal on teenistujate lahkumisotsuseid mõjutanud nii palkade kasvu külmutamine kui ka toimunud asutuste ümberkorraldused (näiteks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Justiits- ja Digiministeerium). Tööjõu voolavusel on suur mõju organisatsiooni tulemuslikkusele, kuid seda on võimalik kontrolli all hoida strateegilise personalijuhtimisega.

Keskvalitsuse keskmine palk näitab keskvalitsuse töötajate (õpetajad, kõrgkoolide töötajad, ametnikud, spetsialistid, meditsiinitöötajad jt) palgamäära võrdluses muude Eesti valdkondade palkadega. Perioodil 2021–2024 on keskvalitsuse keskmine palk olnud 30–32% kõrgem Eesti keskmisest brutokuupalgast. Üldiselt on teenistujate palkade tõus olnud sarnane Eesti keskmise palga kasvule. Selleks, et kvalifitseeritud spetsialiste hoida ja värvata, et meie riik oleks professionaalses kätes, peab ka palk olema konkurentsivõimeline. Samas ei tohiks avalik teenistus olla põhjendamatult palgasurve tekitaja.

Euroopa Komisjon on andnud aastatel 2019–2023 ühel korral negatiivse hinnangu Eestis antud riigiabi osas (aktsiaselts Tartu Agro). Rahandusministeerium saab mõõdiku trendi mõjutada taotlejate nõustamise ja koolitamise teel, et riigiabi taotlejad oleks teadlikud riigiabi reeglitest.

Keskmine pakkujate arv hankes näitab konkurentsi, mille tulemusel kujuneb hangitavale objektile parem hinna ja kvaliteedi suhe. Eesmärgiks on seatud, et keskmiselt osaleb hankes vähemalt 4 pakkujat. 2024. aastal oli keskmine pakkujate arv 4,44. Eesti positsioon Euroopa mõistes on hea. Euroopa Liidus on liikunud riigihangete fookus soodsa soetusmaksumuse taotlemiselt strateegilisele ja jätkusuutlikule hankimisele, et toetada eesmärke, nagu sotsiaalne vastutustundlikkus, keskkonnahoid ja innovatsiooni edendamine. Kvaliteedikriteeriumite kasutamine riigihangete võitja väljaselgitamisel on üks vahenditest, millega saavutada strateegilise ja jätkusuutliku hankimise eesmärgid. Riigihangete vaidlustuskomisjoni töö kvaliteet on pidevalt tõusnud. Aastast 2019 on kohtusse kaevatud ning kohtu poolt hankeasjana sisuliselt läbi vaadatud vaidlustuskomisjoni otsuste jõusse jätmise määr stabiilselt kasvanud, 74 protsendilt 83 protsendini.

2024. aastal tegutses kõigest 25% riigi äriühingutest kasumlikult, mis on muuhulgas tingitud asjaolust, et mitmele riigi äriühingule on seatud avalikud ülesanded, millega ei käi koos rahastust ja ühinged peavad neid tegevusi rahastama muust äritegevusest.

Riigi kinnisvarapoliitikas on Euroopa Liidu tasemel eesmärgiks seatud, et igal aastal viiakse 3% miinimumnõuetele mittevastavast portfelist **energiatõhususe miinimumnõuetele vastavaks**. Soovitud eesmärgini on jõutud 2019. aastal ning üle mitme aasta jälle 2024. aastal. Vahepealsetel aastatel on see olnud eesmärgist madalam, sest investeeringuid on turu heitlikkuse ning eelarvesurve tõttu edasi lükatud ning väheste teostatud investeeringutega on pigem loodud juurde uut pinda, selmet rekonstrueerida olemasolevat. Eesmärgi saavutamisele

aitab kaasa Moderniseerimisfondist saadud toetus keskvalitsuse hoonete energiatõhususe tõstmiseks, mis on just mõeldud olemasoleva hoonefondi energiatõhususe parendamiseks.

Tabel 317. Tegevuse riigi halduse korraldamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
15.36	Riigi halduse korraldamine	-31 453	-38 759	-27 702	11 057	-29%
15.37	Tööjõu- ja majandamiskulud	-3 123	-3 738	-2 966	772	-21%
	Sh reformimata maade maamaksukulud	0	-200	-200	0	0%
15.38	Muud toetused	-28 192	-34 675	-24 736	9 938	-29%

Tegevuste kirjeldus

Riigivalitsemise valdkonna arendamise raames on prioriteediks halduskorralduslike parendustegevuste jätkuv elluviimine nagu kesksete tugiteenuste juhtimis- ja arvestuspõhimõtete ühtlustamine valitsemisalades, riigi institutsioonide optimaalsem korraldamine ja paindliku valitsemiskorralduse kontseptsiooni loomine. Riigi personalipoliitika kujundamisel panustatakse riigi palgapoliitika, avaliku teenistuse seaduse rakenduspraktika kujundamisesse ning ametniku eetika ja avaliku teenistuse arendamisele. Koostatakse avaliku teenistuse aastaraamat ja personali- ning palgaülevaated, mis on kättesaadavad veebipõhise juhtimislauana.

Riigi kinnisvarapoliitika kujundamine ja selle elluviimise koordineerimisel tagatakse, et riigile põhitegevuseks vajalik kinnisvarakeskkond oleks tõhusalt korraldatud ja toetaks teenuste pakkumist. Valdkonna olulisemad tegevused on riigi kinnisvararessursi planeerimine, eelarvestamine ja tööprotsesside kirjeldamine, kinnisvara andmete korraldamine ning üleminek registripõhistele juhtimiskavadele- ja -laudadele.

Riigi osaluspoliitika kujundamise sisuks on riigi eraõiguslikes juriidilistes isikutes osalemise põhimõtete kaasajastatuna hoidmine ning regulaarne, riigiasutuste esindajate nõustamine ja koolitamine, nimetamiskomitee töö korraldamine, aruandluse koostamine ja esitamine valdkonna tulemuslikkuse kohta Vabariigi Valitsusele, Riigikogule ja Riigikontrollile.

Riigihangete poliitika kujundamise sisuks on peamiselt riigihangete alase õigusregulatsiooni arendamine, nõustamine ja koolitamine, ning koostöö rahvusvaheliste organisatsioonidega. Samuti on olulisel kohal riikliku ja haldusjärelevalve teostamine riigihangete seaduse ja selle alusel antud õigusaktide täitmise üle ning vääртеomenetluste läbiviimine.

Riigihangete strateegiliste põhimõtete rakendamiseks ning hankespetsialistide kvalifikatsiooni tõstmiseks viiakse koostöös OECD-ga ellu Euroopa Komisjoni (DG Reform) rahastatud projekt. Projekti eesmärk on hinnata strateegiliste hangete olukorda Eestis, töötada välja rakenduslikud meetmed väärtuspõhiste hangete osakaalu tõstmiseks ning analüüsida ja teha ettepanekud hankespetsialistide kvalifikatsiooni süstemaatiliseks tõstmiseks.

Programmi tegevuse kulude 2026. aasta eelarve kokku on 27,7 mln eurot, millest moodustavad välistoetused koos riikliku kaasfinantseeringuga 60%, muud tuludest sõltuvad kulud ehk kasvuhoonegaaside kvoodimüügi vahenditest (CO2) rahastatavad kulud 29%, piirmääraga vahendid 10% ning arvestuslikud kulud (reformimata maade maksukulud) 1%.

Kulude eelarvest kokku moodustavad 89% ehk 24,7 mln eurot kasvuhoonegaaside kvoodimüügi vahenditest ja Moderniseerimisfondist rahastatavad toetusmeetmed energiatõhususe ja taastuvenergia kasutuse edendamiseks avaliku sektori hoonetes ja kultuuriväärtusega hoonetes. 2025. aasta eelarves on vastavad vahendid planeeritud kokku summas 34,6 mln eurot.

Võrreldes 2025. aastaga väheneb 2026. aastal CO2 tulust rahastatavate meetmete maht 19,1 mln eurot, kuna 2025. aastal lõpeb kauplemisperioodi 2013-2020 enampakkumistulust toetatavate meetmete elluviimine. Alustatud on uue kauplemisperioodi 2021-2030 vahenditest iga-aastaste taotlusvoorude korraldamist.

Moderniseerimisfondi vahendite maht on võrreldes 2025. aastaga 9,2 miljonit eurot suurem, kuna iga järgneva taotlusvooruga kasvab samaaegselt töös olevate toetatavate projektide hulk ja toetuse väljamaksete kogusuurus.

Programmi tegevuse eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaga 11 mln eurot, millest peamise osa ehk 9,9 mln moodustab CO2 ja Moderniseerimisfondi vahendite muutus. Piirmääraga vahendite mahtude võrdlust mõjutavad peamiselt 2025. aastasse üle kantud 2024. aasta jääk ning RES kokkuhoiumeetmed (vt ka ptk 3.14.2 alalõik "Rahandusministeerium").

Muude toetuste hulgas on lisaks eelpool mainitud toetusmeetmetele Põhjamaade Ministrite Nõukogu mobiilsusprogrammi liikmemaks summas 5 tuhat eurot. Kulu jääb 2025. aasta tasemele.

Rida 15.39 programmi tegevus: Riigi tugiteenuste pakkumine

Programmi tegevuse eesmärk: Riigi tugiteenused on tõhusalt ja kuluefektiivselt korraldatud.

Tabel 318. Programmi tegevuse riigi tugiteenuste pakkumine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kliendi rahuloluindeks personali- ja palgaarvestuse teenusega, % Allikas: Riigi Tugiteenuste Keskus	70%	≥ 50
Kliendi rahuloluindeks finantsarvestuse teenusega, % Allikas: Riigi Tugiteenuste Keskus	66%	≥ 50
Kliendi rahuloluindeks riigihangete korraldamise teenusega, % Allikas: Riigi Tugiteenuste Keskus	81%	≥ 50
Toetuse taotlejate rahuloluindeks RTK kui rakendusüksusega, % Allikas: Riigi Tugiteenuste Keskus	69%	≥ 50
Kliendi rahuloluindeks dokumendihaldus-ja arhiiviteenusega, % Allikas: Riigi Tugiteenuste Keskus	31%	≥ 50
RmITi poolt pakutavate teenuste kliendirahulolu (5-palli skaalal) Allikas: Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus	3,98	4,5

Riigi Tugiteenuste Keskus mõõdab iga-aastaselt kõigi oma teenuste osas kliendi rahulolu. 2024. aastal tõusis rahulolu nii finantsarvestuse, personali- ja palgaarvestuse kui riigihangete korraldamise teenusega. Pisut langes toetuse taotlejate poolne rahulolu RTK kui rakendusüksusega, mis võib olla tingitud keerulisemate meetmete rakendamisest või suuremast koormusest vana perioodi lõpetamisel ja uue käivitamisel. Mõnevõrra rohkem langes rahulolu dokumendihaldus- ja arhiiviteenusega, mille tagamaad peituvad ilmselt uute klientide lisandumises.

Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus (RmIT) hindab regulaarselt oma teenuste kvaliteeti kliendirahulolu-uuringu kaudu, mille eesmärk on koguda tagasisidet valitsemisala asutustelt. Alates 2022. aasta juulist liikus RmIT-ist kõrgema rahuloluga arvutitöökohateenus Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskusesse, mille tulemusel on kliendirahulolu mõnevõrra langenud. Aastaks 2024 oli RmITi kliendirahulolu sihttasemeks seatud 4,2 palli. Küsitluse tulemusena kujunes keskmiseks hinnanguks 3,98 palli. Tagasiside põhjal hindavad kliendid jätkuvalt süsteemide töökindlust ja kiiret reageerimist probleemidele, kuid ootavad suuremat paindlikkust arenduste elluviimisel, et ideed jõuaksid kiiremini teostuseni.

Tabel 319. Programmi tegevuse riigi tugiteenuste pakkumine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
15.39	Riigi tugiteenuste pakkumine	-49 146	-53 205	-50 583	2 622	-5%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
15.40	Tööjõu- ja majandamiskulud	-48 734	-53 205	-50 579	2 626	-5%
15.41	Muud kulud	-412	0	-5	-5	100%

Tegevuste kirjeldus

Riigi tugiteenuste pakkumine hõlmab endas viite RTK (personali- ja palgaarvestuse teenus; finantsarvestuse teenus; riigihangete korraldamise teenus; dokumendihaldus- ja arhiiviteenus; toetuste kasutamise korraldamise teenus), kahte Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse (IT äriteenused; töökohateenuse allhange) ja kahte Rahandusministeeriumi (ühishoone tugiteenus; riigimajade korraldamine) teenust.

Personali- ja palgaarvestusteenus hõlmab kliendi organisatsiooni struktuuride ja ametikohtade haldamist, asutuse töötajate ja muude isikute personaliandmete haldamist, personaliarvestust, palgaarvestust ning nõustamist personali- ja palgaarvestuse ning aruandluse alal. 2025. aastal teenindab RTK kokku 213 asutust, mis tähendab, et 84% keskvalitsuse üksustest kasutab RTK arvestusteenuseid.

Finantsarvestuse teenus hõlmab ostu- ja müügidokumentide arvestust, maksete ja laekumiste korraldamist, saadud ja antud toetuste arvestust, varade arvestust, maksude arvestust ja deklareerimist, saldode inventeerimist, finantsaruandlust, juhendite ja sise-eeskirjade koostamist ning klientide nõustamist finantsarvestuse ja aruandluse alal. Lisaks koostab Riigi Tugiteenuste Keskus riigi raamatupidamise koondaruande. Arvestusteenuse pakkumiseks kasutatakse ühtset majandustarkvara, mis on juurutatud aastal 2013. Ühtse majandustarkvara kasutusel oleva versiooni tootjapoolne tugi lõpeb 2028. aastal, alustatud on uue süsteemi loomise või kasutuselevõtu analüüsiga.

Toetuste kasutamise korraldamise teenuse raames täidab Riigi Tugiteenuste Keskus Euroopa Liidu struktuurivahendite, taaste - ja vastupidavusrahastu, sealhulgas Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi, Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi korraldusasutuste (sealhulgas sertifitseeriv asutus), samuti Eesti-Šveitsi koostööprogrammi ning Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismide riikliku kontaktasutuse (sealhulgas sertifitseeriv asutus), riigisiseste programmide ellu rakendamise ülesandeid ning erinevatest toetusmeetmetest toetust saanud projektide järelevalve ja kontrolli teostamise ülesandeid. Järgnevatel aastatel on fookuses struktuurifondide rahastusperioodi 2021-2027 ja õiglase ülemineku fondi, solidaarsusfondi, taaste- ja taaskäivitusrahastu rakenduskavade ja Šveitsi toetuse elluviimine ning Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismide uue rahastusperioodi käivitamine.

Riigihangete korraldamise teenuse raames korraldab Riigi Tugiteenuste Keskus vastava kokkuleppe sõlminud avaliku sektori hankijate riigihankeid ja viib läbi keskseid- ja ühishankeid.

Dokumendihaldus- ja arhiiviteenuse raames jätkatakse keskse dokumendihaldus- ja arhiiviteenuse väljaarendamist ning kliendibaasi laiendamist ning uue dokumendihaldussüsteemi arendamist ja juurutamist.

IT äriteenused on Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse teenus valitsemisala teenuste IT komponentide arendamiseks, halduseks ja ülalhoiuks. Valitsemisalast välja pakutakse välisveebide haldusteenust. Töökohateenuse allhanget osutatakse kuni klientide (sh riigimajade) Riigi Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia Keskuse teenusele üleminekuni.

Ühishoone tugiteenuste raames täidab Rahandusministeerium ministeeriumite ühishoones asuva kuue ministeeriumi tugifunktsioone: kinnisvara-, haldus-, õigus- ja asjaajamise valdkonnas.

Riigimajade korraldamine tagab riigimajade näol ühtsed teenuskeskused regioonides, kus osutatakse otseseid avalikke teenuseid ning paiknevad koos mitmed riigiasutused või riiklikud organisatsioonid. Koordineeritakse olemasolevaid riigimaju ning korraldatakse uute riigimajade valmimist.

Programmi tegevuse kulude 2026. aasta eelarve kokku on 50,6 mln eurot, millest moodustavad piirmääraga vahendid 81%, välistoetused koos riikliku kaasfinantseeringuga 18%, muud tuludest sõltuvad kulud ehk CO2 vahenditest rahastatavad kulud 1%.

Kulude eelarvest moodustab 41% ehk 20,6 mln eurot Riigi Tugiteenuste Keskus (RTK), 40% ehk 20,3 mln eurot Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus (RmIT) ning 19% ehk 9,7 mln eurot Rahandusministeerium (RAM).

Programmi tegevuse kulud on planeeritud peamiselt tegevuskuludeks, sh valitsemisala IKT arendus- ja haldusteenuste korraldamiseks RmIT-s, keskse tugiteenuse pakkumiseks RTK-s ning ühishoone ja riigimajade tugifunktsioonide täitmiseks RAM ühisosakonna poolt.

Programmi tegevuse kuludest moodustavad 62% tööjõukulud ning 38% majandamiskulud, millest omakorda kaks suurimat kululiiki, kokku 91% majandamiskuludest, on kinnistute ülalpidamiskulu (9,1 mln eurot ehk 47% majandamiskuludest) ning IKT majandamiskulud (8,5 mln eurot ehk 44% majandamiskuludest).

Programmi tegevuse kulude maht väheneb võrreldes 2025. aastaks kasutada olevate vahenditega tervikuna 2,6 mln eurot. Piirmääraga vahendite võrdluses on mõjutajaks 2025. aastasse üle kantud 2024. aasta jäägid ning RES meetmed, sh nii lisavahenditeks kui kokkuhoiuks (vt ka ptk 3.14.2 alalõigud “Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus”, “Riigi Tugiteenuste Keskus”, “Rahandusministeerium”). Kulude mahu kujunemist 2026. aasta eelarves mõjutavad ka 2024. aastal tehtud otsused IKT kulude ajatamiseks tulevastesse aastatesse ning kinnistukulude prognoosi uuendamine RKAS poolt. Tegevuspõhise eelarve

kulude muutuseid mõjutab ka programmitegevustele jaotatud kaudsete kulude maht, mille proportsioonid aastate lõikes mõnevõrra muutuvad. Kaudsete kulude jaotust värskendatakse igal aastal.

Rida 15.42 programmi tegevus: Riikliku statistika tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Riiklik statistika on usaldusväärne, tõhus, kättesaadav ning ajakohane.

Tabel 320. Programmi tegevuse riikliku statistika tagamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Andmeesitaja rahulolu indeks (skaala muutus 2023) Allikas: Statistikaamet	3,3	3,6
Statistika kasutamine, veebikülastuste arv, miljonit Allikas: Statistikaamet	2,1	1,8
Andmeesitajate (ettevõtted) halduskoormus tundides, eesmärk aastaga vähendada ca 5% eelmise aasta tundide arvust (alates 2025 4%) Allikas: Statistikaamet	226 987	209 191

Andmeesitaja rahuloluindeksi hindamiseks küsib statistikaamet elektroonilise andmeesituskanali eSTATi kaudu küsimustike esitajate hinnangut ja ettepanekuid. 5-pallisel skaalal on senine tase stabiilne 3.3, kuid arendustegevused on suunatud rahulolu tõstmisele.

Statistikaameti veebikülastuste suurem langus toimus siis, kui Statistikaamet hakkas rakendama oma veebides küpsiste kasutamist. See mõjutab Statistikaameti kodulehe ja andmebaaside külastusi nüüd ja ka edaspidi. Samuti langevad külastused puhkuste perioodil (koolivaheajad), sest ameti veebirakendusi külastatakse nii töö kui kooli pärast. Külastuste tõusu tekitab näiteks uute andmete avaldamine või kui Statistikaamet käib majast väljaspool oma andmeid ja veebirakendusi tutvustamas. Samuti mõjutavad külastuste tõusu ühiskonnas aktuaalsed teemad, kui need on selgelt Statistikaameti poolt avaldatud andmetega seotud (näiteks THI). Näiteks epideemia ajal suurenes huvi surmade statistika vastu. Näitaja on ajas pidevalt kasvav olnud.

Statistikaamet hindab andmeesitaja halduskoormust, küsides eSTATi kaudu laekuvate küsimustike esitajatelt, kui palju aega kulus küsimustiku täitmisele. 2024. aastal oli näitaja hüppeline langus, kui hakati osaliselt kasutama teiste Euroopa Liidu riikide ekspordiandmeid, mis võimaldas oluliselt vähendada kaupade väliskaubanduse küsimustiku "Kauba saabumine" andmete esitajate arvu.

Tabel 321. Programmi tegevuse riikliku statistika tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
15.42	Riikliku statistika tegemine	-14 038	-13 705	-13 482	223	-2%
15.43	Tööjõu- ja majandamiskulud	-14 036	-13 696	-13 474	223	-2%
15.44	Muud kulud	0	-9	-9	0	0%

Tegevuste kirjeldus

Riikliku statistika tegemine hõlmab endas kahte Statistikaameti teenust (statistika tegemine; statistikaalaste tellimustööde tegemine).

Riikliku statistika tegemise tellija, Vabariigi Valitsus, kinnitab igal aastal Statistikaameti järgmise viie aasta rahvastiku-, sotsiaal-, majandus- ja keskkonnastatistika tööde loetelu. Statistikaameti programmi eelarve on 2025. aastal 15,4 mln eurot, seejärel iga-aastaselt samas suurusjärgus (14,7 mln eurot). 2025. aasta kõrgem maksumus on tingitud andmepõhise aruandluse projekti rahastusest, 2026. aasta ja edaspidi sellises mahus projektirahasid ei lisandu. Programmi kogumaksumus järgmisel viieaastasel programmiperioodil on 74 mln eurot. Statistikaamet on parema avaliku hüve pakkumise ning kliendikesksuse suurendamise eesmärgil alustanud üleminekut teenuspõhisele juhtimisele. Seoses sellega on Statistikaamet muutnud 2025.–2029. aastaks statistikaprogrammi ülesehitust, koondades statistikatööd 18 valdkonda. Programmi maksumus on võrreldes 2024. aasta maksumusega suurenenud IT kulude kasvu tõttu 2025. aastal (4,3 mln eurot 2025. aastal vs 2,4 mln 2024. aastal). Statistikatöid tehakse ka Euroopa Liidu õigusaktide alusel.

Statistikavaldkond on kiires arengus tänu andmemajanduse arengutele. Statistikaamet panustab metaandmetega tehtava töö standardiseerimisse ja automatiseerimisse. Kasutusele võetakse uusi administratiivseid või eraandmete allikaid, vähendades andmeesitajate halduskoormust. Kliendipõhise lähenemise kontekstis pakub Statistikaamet andmete kasutajatele klienditeeninduse kaudu nn andmeabi teenust ning konfidentsiaalsete andmete taaskasutuskeskonna kaudu ka infotehnoloogilist lahendust andmete korduvkasutuseks.

Statistikaalaste tellimustööde tegemise raames pakub Statistikaamet klientidele mitmesuguseid teenuseid: teabenõue, tellimusuuringud, analüüsid, erinevad statistika visualiseerimise lahendused, andmekaeve, teaduslikul eesmärgil andmete kasutamine, statistikaalased koolitused (sh andmekirjaoskus), andmejagamisteenus, andmehalduse alane nõustamine jm.

Programmi tegevuse kulude 2026. aasta eelarve kokku on 13,5 mln eurot, millest moodustavad piirmääraga vahendid 84%, välistoetused koos riikliku kaasfinantseeringuga 11%, muud tuludest sõltuvad kulud ehk majandustegevusest laekuvast tulust rahastatavad kulud 5%.

Välisloetlustest rahastatavate kulude osakaal kasvab võrreldes 2025. aastaga, 2026. aasta eelarvesse lisandus innovatsiooniprojekt, mida rahastab Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fond ja mille eesmärgiks on luua raamistik era- ja riigisektori andmete riskasutamiseks.

Programmi tegevuse eelarve väheneb võrreldes 2025. aastaks kasutada olevate vahenditega kokku 0,2 mln eurot. Piirmääraga vahendite võrdluses avaldavad mõju 2025. aastasse üle kantud 2024. aasta jääk ning RES meetmed, sh nii lisavahenditeks kui kokkuhoiuks (vt ka ptk 3.14.2 alalõik "Statistikaamet").

3.14.4 Investeeringud

2026. aastal keskenduvad Rahandusministeeriumi valitsemisala IT-investeeringud sellele, et avalikud teenused oleksid turvalised, tõhusad ja kaasaegsed. Investeeringud on suunatud infosüsteemide arendamisele, mis toetavad riigiasutuste igapäevast tööd ning aitavad täita uusi seadusest tulenevaid kohustusi. Eesmärk on tagada, et riik suudab pakkuda inimestele ja ettevõtetele usaldusväärseid digiteenuseid ning olla valmis riigikaitsealisteks olukordadeks, kus toimivad infosüsteemid on riigi toimimise seisukohalt kriitilise tähtsusega.

Tabel 322. Rahandusministeeriumi valitsemisala investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Rahandusministeeriumi valitsemisala					
15.46	Investeeringud kokku	-24 190	-26 443	-15 815	10 628	-40%
	IT investeeringud	-16 646	-18 401	-11 196	7 205	-39%
	Masinad ja seadmed	-351	-2 646	-1 531	1 115	-42%
15.49	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-4 358	-4 372	-3 088	1 284	-29%
	Rahandusministeerium					
	Investeeringud kokku	-1 846	-196	-95	101	-52%
	IT investeeringud	0	0	-77	-77	100%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-329	0	-18	-18	100%
	Maksu- ja Tolliamet					
	Investeeringud kokku	-435	-3 221	-1 899	1 323	-41%
	Masinad ja seadmed	-351	-2 646	-1 531	1 115	-42%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-83	-575	-368	208	-36%
	Riigi Tugiteenuste Keskus					
	Investeeringud kokku	-1 095	-2 143	-1 900	243	-11%
	IT investeeringud	-881	-1 744	-1 532	212	-12%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-197	-399	-368	31	-8%
	Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus					
	Investeeringud kokku	-20 737	-18 073	-10 434	7 639	-42%
	IT investeeringud	-15 698	-14 361	-8 387	5 974	-42%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-3 738	-2 884	-2 047	837	-29%
	Rahapesu Andmehüüroo					
	Investeeringud kokku	-78	-2 809	-1 488	1 321	-47%
	IT investeeringud	-68	-2 295	-1 200	1 095	-48%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-11	-514	-288	226	-44%

Tabel 323. Rahandusministeeriumi valitsemisala investeeringute eelarve liikide vaheline võrdlus objektide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludes sõltuvad vahendid
	Rahandusministeeriumi valitsemisala						
15.46	Investeeringud kokku		-15 815	-8 718	-2 702	-4 395	0
15.47	IT investeeringud	IT investeeringud	-11 196	-8 387	0	-2 809	0
15.48	Muud investeeringud kokku		-1 531	-331	0	-1 200	0
	Masina ja seadmed	Masina ja seadmed	-1 531	-331	0	-1 200	0
15.49	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-3 088	0	-2 702	-386	0

2026. aasta investeeringutest 71% moodustavad IT investeeringud, 10% tollitehnika ja seadmed ning 19% käibemaks. Piirmääraga vahendid moodustavad 55%, välisloetused 28% ning arvestuslikud vahendid (käibemaks) 17%.

2026. aastaks eraldati lisavahendeid Vabariigi Valitsuse meetmete raames IT investeeringuteks kokku 1,3 mln eurot sh muudatusteks infosüsteemides seoses hasartmängumaksu seaduse ja hasartmängu seaduse muutmisega, mootorsõidukimaksu seaduse muutmisega, Statistikaameti võimestamiseks (makromajandusstatistika kvaliteedi ning ajakohasuse tagamiseks) ning Euroopa Liidu määruse täitmiseks keskkonna-, rahvastiku-, sotsiaal-, IKT- ja põllumajandusstatistika tootmisel.

Investeeringud kokku vähenevad 10,6 mln eurot. Investeeringute mahu vähenemist 2026. aastal mõjutavad peamiselt:

- 2025. aasta eelarve sisaldab eelmisest aastast ülekantud vahendeid, (2,2 mln eurot) ja Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist eraldatud vahendeid laia riigikaitse investeeringuteks (0,8 mln eurot), mida 2026. aasta eelarve ei sisalda;
- välistoetuste mahu muutus tuleneb käimasolevate projektide lõppemisest (vähenemine 2,5 mln eurot);
- Vabariigi Valitsuse eelmiste RESide ning RES 2026-2029 meetmete otsustega eraldatud lisavahendid vähenevad kokku 1,5 mln eurot. Valitsemisalale eraldatud lisavahendid on ette nähtud õigusaktidest tulenevate muudatuste rakendamiseks vajalike infosüsteemide täiendamiseks ning on enamasti ühekordsed;
- aastate vahelised eelarvete ümberplaneerimised (vähenemine 2,3 mln eurot). Ümberplaneerimised tulenevad peamiselt õigusaktide nõuete täpsustumisest ning tollivaldkonda reguleerivate Euroopa Liidu direktiivide tähtaegade nihkumisest;
- käibemaksu vähenemine tulenevalt investeeringute mahu vähenemisest 1,3 mln eurot.

Vabariigi Valitsuse RES 2025-2028 ja RES 2026-2029 kokkuhoiumeetmetega on investeeringuid vähendatud 2026. aastal kokku 1,7 mln eurot.

Rahandusministeerium on 2026. aasta eelarvesse kavandanud välistoetuse rahastusega soetada auditi tarkvara. 2025. aasta vahendid on planeeritud investeeringuteks riigimajades.

Maksu- ja Tolliameti eelarvesse kavandatud investeeringutest moodustavad 78% välistoetused ja 22% piirmääraga vahendid. Piirikontrolli turvalisuse tõstmiseks on planeeritud uuendada tollitehnikat ja lennujaama pagasiröntgeneid.

Riigi Tugiteenuste Keskus on eelarvesse kavandanud välistoetuse rahastusega arendada struktuuri-toetuste registrit ja e-toetuste keskkonda.

Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse eelarvesse on kavandatud valitsemisala asutuste IT investeeringute vahendid (100% piirmääraga vahendid). Suurema osa moodustavad Maksu- ja Tolliameti infosüsteemide arendused, mis on vajalikud nii tolli- kui maksuvaldkonna töökindluse ja koostöövõimekuse tagamiseks Euroopa Liiduga. Maksu- ja Tolliameti IT-teenuste portfelli sisaldab üle 140 erineva teenuse, mis vajavad igal aastal täiendamist ja toimepidevuse tagamist vastavalt ärilistele ja tehnilistele vajadustele. Teenuste arendamine hõlmab nii planeeritud uuendusi kui ka vältimatuid muudatusi, mis tulenevad muutuvast keskkonnast.

Lisaks kavandatud arendustele tuleb regulaarselt tegeleda kohustuslike väiksemahuliste muudatustega, näiteks Euroopa Liidu teenuste spetsifikatsioonide uuendused, mis nõuavad kiiret reageerimist ja süsteemide kohandamist. Kolmandate osapooltest tingitud arendused nagu rahvastikuregistri ja äriregistri teenuste muudatused, töötamise registri täiendused, arvestussüsteemi uuendused ning maamaksu teenuse parendused. Kõik need muudatused on vajalikud, et tagada teenuste ajakohasus, vastavus õigusaktidele ning kasutajate ootustele.

Statistikaametil on plaanis arendada andmekogumise ja registrite süsteeme, et tagada kvaliteetne ja ajakohane statistika. Olulisel kohal on ärikriitilised arendused, mis puudutavad andmekogumis- ja andmehõiverakendust.

Rahandusministeerium ja Riigi Tugiteenuste Keskus täiustavad infosüsteemide ärifunktsionaalsust, tööprotsesse ja teenuseid toetavaid võimekusi, et vähendada tehnilisi kitsaskohti ja tõsta infoturbe taset, tagades avalikule sektorile turvalised, töökindlad ja tõhusad teenused.

Rahapesu Andmebüroo eelarvesse on kavandatud välistoetuse finantseeringuga arendada strateegilise analüüsi infosüsteem, mis aitab paremini tuvastada ja ennetada rahapesu ning terrorismi rahastamist.

3.14.5 Finantseerimistehingud

Tabel 324. Rahandusministeeriumi valitsemisala finantseerimistehingud, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
15.50	Finantseerimistehingud kokku	825 656	727 459	1 589 346	861 887	118%
15.51	Laenunõuded	7 795	6 800	5 700	-1 100	-16%
15.52	Pikaajalised finantsinvesteeringud, sh osalused rahvusvahelistes organisatsioonides	-211	-17 113	-36 310	-19 197	112%
15.53	Laenukohustised	391 454	844 979	1 619 964	774 985	92%
15.54	Käibemaksukulu finantseerimistehingutelt	-4	-7	-9	-1	20%

Laenunõuded

Antud laenude tagasimaksegraafikute kohaselt tagastavad Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus ning Keskkonnainvesteeringute Keskus laene summas 5,7 mln eurot. 2026. aastal uusi laene ei väljastata ning lõpevad EIS-ile antud laenu tagasimaksed.

Pikaajalised finantsinvesteeringud, sh osalused rahvusvahelistes organisatsioonides

- Eesti Vabariigi osaluse suurendamine Euroopa Rekonstruktsiooni ja Arengupangas (EBRD) 0,8 mln eurot ning Euroopa Nõukogu Arengupangas (CEB) 0,7 mln eurot. EBRD ja CEB kapitalimaksed toimuvad vastavalt Eesti osaluste suurenemisele üldise kapitalisuurenduse raames.
- Eesti Vabariigi osalus Kolme Mere Algatuse Investeeringufondis 5,73 mln eurot veel tasumata kohustuse ulatuses. Kolme Mere Algatus on Eesti välispoliitiline prioriteet, mis edendab Euroopa põhja-lõunasuunalist suhtlust kaasates koostöösse ka USA.

Investeeringimisfond on üks vahend edendada selle koostöö majanduslikke aspekte digi, energia ja transpordi valdkondades ja ühtlasi toetab ka regiooni kapitaliturgude arengut. Vabariigi Valitsus otsustas 2020. aasta aprillis omandada fondis kuni 20 miljoni euro suuruse osaluse ning osaluse valitsejaks on Rahandusministeerium.

- Euroopa Stabiilsusmehhanismi (ESM) kapitalivõtme korrektsiooniga kaasneb kapitali juurdemakse 38,2 mln eurot, mis töös oleva ettepaneku kohaselt makstakse 2026. ja 2027. aastal võrdsetes osades 19,1 mln eurot aastas.
- Rahvusvaheliste finantsinstitutsioonide kaudu Ukraina toetuse ja ülesehituse rahastamiseks 10 mln eurot.

Laenukohustised

2026. aastal võetakse juurde laene summas 3 miljardit eurot ning makstakse tagasi summas 1,38 miljardit eurot, millest peamine osa ehk 1,04 miljardit eurot on lühiajaliste laenude tagasimaksed. Varasematel aastatel võetud laenude maksegraafikute kohaselt makstakse tagasi 0,14 miljardit eurot, sh Euroopa Investeeringispangale 50 mln eurot, Põhjamaade Investeeringispangale 72 mln eurot ja Euroopa Nõukogu Arengupangale 18 mln eurot. 2026. aastal lõpeb Euroopa Nõukogu Arengupangalt võetud laenu maksepuhkus. Samuti lunastatakse 200 mln euro ulatuses 2024. aastal emiteeritud siseriiklik võlakiri.

Kokkuvõttes suureneb laenumaht 2026. aastal 1,6 miljardi euro võrra.

3.15. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala

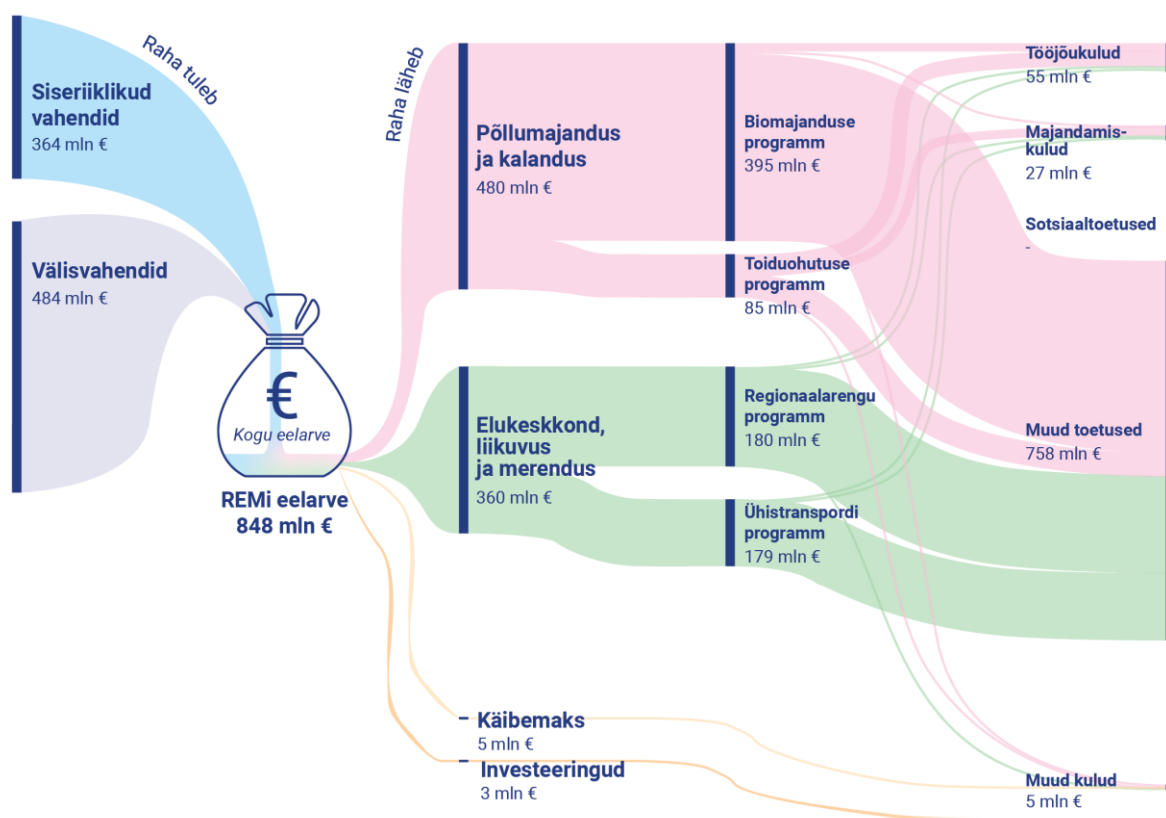
Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala töötab selle nimel, et igas Eestimaa piirkonnas on inimestel hea elada ja Eesti toit on hinnatud.

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala vastutab regionaalpoliitika ja kõige laiemas mõistes põllumajanduspoliitika kavandamise ja elluviimise eest.

Regionaalarengu suund hõlmab regionaalhaldust, sh regionaalpoliitika kujundamist ja regionaalarengu suunamist, maaelupoliitika kujundamist, kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise koordineerimist, postside ja KOV-de pädevusse kuuluva ühistranspordi arendamist ja korraldamist. Põllumajanduse suund hõlmab põllumajanduspoliitikat, kalanduspoliitikat ja põllumajandustoodete kaubanduspoliitikat. Ministeerium kavandab ja viib ellu looma- ja taimetervise kaitset, korraldab toidu ohutuse ja nõuetekohasuse tagamist ning korraldab põllumajandusteadus- ja arendustegevust

Joonis 34. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala eelarve jagunemine tegevuspõhiselt ja majandusliku sisu lõikes, mln eurot

Valitsemisala tegevuspõhine eelarve (2026)

Tulemusvaldkonna "Põllumajandus ja kalandus" 2026. aasta eelarve jääb sisuliselt 2025. aasta tasemele, erinevused programmi tegevuste summas on tingitud programmi tegevuste

muudatustest. Muudatused tehti, et viia programmi ülesehitus kooskõlla ministeeriumi juhtimisstruktuuriga. Põllumajanduse ja kalanduse 2025. aasta kasutada olev eelarve maht sisaldab 15,2 mln eurot 2024. aastast ülekantud vahendeid, sh 8,3 mln eurot riigieelarve vahendeid.

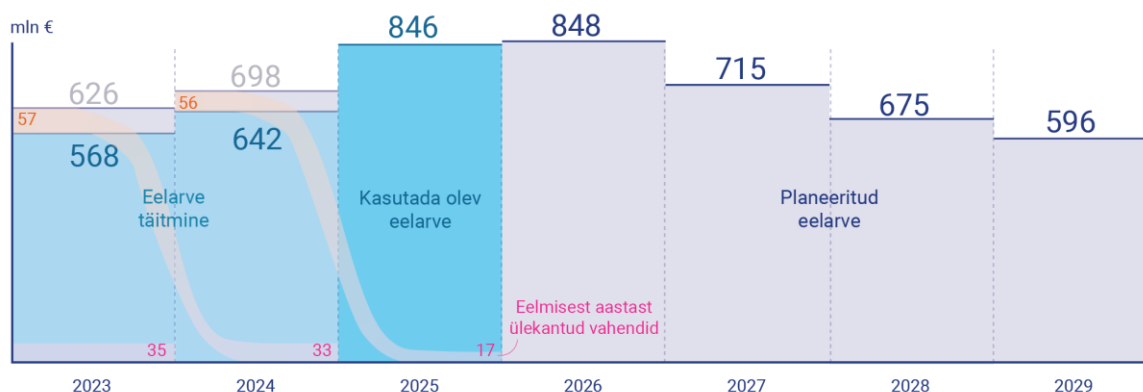
Ka tulemusvaldkonna “Elukeskkond, liikuvus ja merendus” 2026. aasta eelarve jääb sisuliselt 2025. aasta tasemele. Tulemusvaldkonna 2025. aasta andmed sisaldavad 7,3 mln eurot 2024. aastast ülekantud vahendeid, sh Vabariigi Valitsuse reservi jääki 1,7 mln eurot.

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi **kulude** eelarvest (845,2 mln eurot) kaetakse **67%** (564,4 mln eurot) **välisloetuste, sellele lisanduva kaasfinantseeringu või saastekvootide müügitulu** arvelt, **32%** kaetakse **riigieelarve vahendite** arvelt ja **1% majandustegevusest saadava tulu** arvelt.

Majandusliku sisu järgi on valitsemisala eelarvest suurim osakaal toetuste andmisel. Kulude eelarvest **90% antakse välja toetustena, 7% on tööjõukulud ja 3% majandamiskulud**. Toetuste eelarvest 52% (397,7 mln eurot) annab erinevate põllumajandus- ja kalandustoetustena välja Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA) ja 48% (360,4 mln eurot) ministeerium. Ministeeriumi antavad toetused jagunevad peamiselt ühistranspordi programmi (49%; 176,3 mln eurot) ja regionaalarengu programmi (41%; 146,0 mln eurot) vahel. Regionaalarengu programmist antavate toetuste katteallikast 83% on välisloetused koos kaasrahastusega või saastekvootide müügitulu, ühistranspordi toetuste katteallikaks on riigieelarvelised vahendid (99%; 174,5 mln eurot) või CO2 kauplemistulu vahendid (1%; 1,8 mln eurot). Toetustest lähemalt vt seletuskirja lisast 3.

Joonis 35. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala eelarve dünaamika, tuhat eurot

Valitsemisala eelarve*

* 2023. a esimesel poolaastal on näidatud Maaeluministeeriumi eelarvet;
Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi eelarve muutus ümberkorralduste tõttu 2025. aastal

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala (REM) eelarve muutusi mitme aasta lõikes on keeruline võrrelda, sest 2023. aastal alanud ministeeriumide ümberkorraldamine jätkus osaliselt ka 2024. ja 2025. aastal. Ministeeriumi eelarve kasvas lisandunud

tegevusvaldkondade tõttu 2023. ja 2024. aastal märkimisväärselt, samas liikus 2025. aastal osa tegevusi koos eelarvega teistesse ministeeriumidesse. 2023. aastal liitusid ministeeriumiga ühistranspordi, regionaalarengu, ruumipoliitika ja maapoliitika valdkonnad (sh Maa-Amet) ja kalavarude kaitse valdkond, **eelarve suurenes kokku 272 mln eurot**, sh piirmääraga eelarve suurenes 201 mln eurot ehk **2,4 korda** ja välisvahendeid lisandus 71 mln eurot, kasv **19%**. 2025. aastal liikus REM-st ära ruumipoliitika ja maapoliitika valdkond (sh Maa- ja Ruumiametiks ümber korraldatud Maa-Amet), **eelarve vähenes kokku 32 mln eurot** ehk 15%.

Joonisel on kuni ümberkorralduste jõustumiseni kajastatud Maaeluministeeriumi eelarve. Vaatamata muudatustele on viimase viie aasta võrdluses oluliselt vähenenud järgmisel eelarveaastas ülekantud vahendite maht, nt 2020. aastal toodi järgmisel eelarveaastas 20% piirmääraga eelarve vahenditest, kuid 2025. aasta eelarvesse toodi vaid 7% 2024. aasta piirmääraga vahendite eelarvest. Üle toodi aasta lõpus reservidest eraldatud vahendite kasutamata jäägid, pikaajaliste lepingutega kaetud kohustused ja muude tegevuste jäägid, mille kasutamine jätkub samal otstarbel 2025. aastal. **Piirmääraga eelarve on viimase viie aastaga kasvanud 3,9 korda, samas on piirmääraga eelarve kasutamine tõusnud 80%-lt 93%-ni.**

Valitsemisala administratiivne struktuur ja personali ülevaade

Ministeeriumi valitsemisalas on kaks valitsusasutust: Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA), Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA) ja kolm hallatavat riigiasutust: Maaelu Teadmuskeskus (METK), Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus (LABRIS), Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia keskus (REMITK). Neile lisaks on valitsemisalas kaheksa juriidilist isikut – neli riigi osalusega aktsiaseltsi ja neli riigi osalusega sihtasutust (AS Eesti Liinirongid, SA Eesti Maaelumuuseumid, AS Eesti Post, Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS, SA Ida-Viru Investeeringute Agentuur, Maaelu Edendamise Sihtasutus, SA Pokumaa, AS Vireen). Iga asutuse pädevus ministeeriumi valitsemisalas olevate ülesannete täitmisel on sätestatud tema põhimääruses.

2026. aasta kulude eelarvest on suurim osakaal PRIA-l (49%) ja ministeeriumil (45%). PTA, METK, LABRIS ja REMITK moodustavad eelarvemahust kokku 6% (vastavalt 2%, 2%, 1% ja 1%).

Vabariigi Valitsus otsustas eraldada 2026. aastaks muuseumitöötajatele 53 160 eurot palgatõusuks.

Valitsemisala personali ülevaade

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala asutustes töötab kokku 1411 teenistujat (töötajad ja ametnikud kokku). Teenistujate arv on vähenenud enamikus valitsemisala asutustes, kõige enam Põllumajandus- ja Toiduametis, mille maaparandusüksus liideti Maa- ja Ruumiameti koosseisu.

Joonis 36. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala personali ülevaade

Personal* (2025. a I poolaasta võrdluses 2024. a)

Asutus	Regionaal- ja Põllumajandus-ministeerium*	Põllumajandus- ja Toiduamet*	Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet*	Maaelu Teadmuskeskus	Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus
Keskmine kogupalk	3180 € ↑4%	2156 € ↑11%	2555 € ↑14%	2182 € ↑7%	2038 € ↓2%
Töötajate arv 👤 – 10 inimest	268 ↓30 	383 ↓72 	334 ↓15 	299 ↓3 	126 ↑1
* Põllumajandus- ja Toiduameti ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi töötajate arvu muutus on seotud töötajate liikumisega 01.01.2025 loodud Maa- ja Ruumiametisse. * 01.06.2025 alustas uue hallatava asutusena tööd Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskus, kuhu viiakse aasta lõpuks üle IT-valdkonna ametikohad Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumist ning Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ametist.					
Asutused kokku Keskmine kogupalk: 2435 € ↑8% Töötajate arv: 1411 ↓118					

Valitsemisala struktuurimuudatused 2025

2025. aastal asutati valitsemisala asutuste IT-toe baasil Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskus (REMITK). REMITK arendab ja haldab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teenuseid ministeeriumi valitsemisala valdkonnas ning pakub neid teenuseid ministeeriumile ja tema valitsemisala asutusele, kelle infosüsteem on liidetud keskuse infosüsteemiga. REMITK loodi 1. juunil, sisuline tegevus algas 1. oktoobrist, mistõttu on 2025/2026. a võrdlusnäitajad tegelikult võrreldamatud.

Valitsemisala tegevuspõhise eelarve raamistik

Tabel 325. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkonnad, valdkondlikud arengudokumendid ja programmid

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid	Programm
Põllumajandus ja kalandus	Põllumajanduse ja kalanduse arengukava aastani 2030	Biomajandus
		Toiduohutus
Elukeskkond, liikuvus ja merendus	Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035	Regionaalareng
		Ühistransport

Valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide info, st tulemusvaldkonna ja programmide eesmärgid ja mõõdikud ning tulemusvaldkonna olukorra lühianalüüs on esitatud riigi eelarvestrateegias. Valitsemisala tulemusvaldkondadega “Põllumajandus ja kalandus” ning “Elukeskkond, liikuvus ja merendus” seotud programmdokumendid on kättesaadavad

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kodulehel <https://www.agri.ee/valdkondlikud-programmid>.

3.15.1 Tulud

Perioodi fookus on ettevõtjate toetamine konkurentsivõime edendamisel ja roheüleminekul, ettevõtluskeskkonna arendamisel väljaspool Harjumaad, kohalike teenuste ümberkorraldamisel kahaneva elanikkonnaga piirkondades.

Tabel 326. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
16.1	Tulud kokku	372 520	487 369	496 290	8 921	2%
16.2	Saadud toetused	321 896	474 861	478 354	3 493	1%
16.3	Riigilõivud	1 388	1 356	2 015	659	49%
16.4	Tulu majandustegevusest	18 066	9 100	9 930	830	9%
16.5	Trahvid ja muud varalised karistused	19	11	14	4	35%
16.6	Keskkonnatasud	1 294	1 262	1 294	32	3%
16.7	Muud tulud	607	116	136	20	18%
16.8	Intressi- ja omanikutulud	7 346	663	4 546	3 883	586%

Võrreldes 2025. aastaga suurenevad tulud peamiselt EL rahastusperioodi väljamaksete kasvu tõttu.

Saadud toetused

Põllumajanduse-, maaelu- ja kalandussektori antud toetuste, kulude ja investeeringute katteks kasutatakse peamiselt järgmisi toetusi:

- 205,5 mln eurot **Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist** (EAGF) põllumajanduse otsetoetuste maksmiseks ja põllumajanduse turukorralduse meetmete (sealhulgas koolikavade) rakendamiseks;
- 107,8 mln eurot **Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist** Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegiakava aastateks 2023–2027 sekkumistele;
- 20,8 mln eurot **Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi** (EMKVF) 2021-2027 rakenduskava meetmetele.

Regionaalpoliitika elluviimiseks ja regionaalarengu tagamiseks kasutatakse Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021-2027 rakenduskavast saadud toetusi kokku koos tehnilise abiga 75,4 mln eurot:

- **Euroopa Regionaalarengu Fondist** saadud välistoetus 52,6 mln eurot, mida asutatakse regionaalse ettevõtluse, avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamiseks ning suuremate linnapiirkondade arendamiseks;
- **Õiglase ülemineku fondi** vahenditest saadud välistoetus 16,5 mln eurot suunatakse Ida-Virumaa arenguks;
- **Ühtekuuluvusfondist** 6,3 mln eurot KOVide investeeringuteks jalgratta- ja/või jalgteedesse väljaspool kolme suuremat (Tallinn, Tartu ja Pärnu) linnapiirkonda.

Peale selle saadakse rohepöörde eesmärkide täitmiseks **taaste ja vastupidavusrahastust** 36,0 mln eurot, sh biometaanitootmise ja kasutamise suurendamise ning bioressursside väärindamise investeeringutoetusteks ja **moderniseerimisfondist** avaliku sektori hoonete energiatõhusus ja taastuvenergia programmi kohalike omavalitsuse hoonete alamprogrammi elluviimiseks on kavandatud 22,3 mln eurot, **Eesti-Läti programmist** 6,7 mln eurot kohalike omavalitsuse piiriüleseks koostöö soodustamiseks. Muudest erinevatest fondidest saadakse väiksemaid toetusi kokku 3,9 mln eurot.

Riigilõivud

Põllumajandus- ja Toiduamet planeerib riigilõivu tulu mahepõllumajanduse, taimede paljundamise ja sordikaitse, taimekaitse-, väetise-, sööda-, toidu-, veterinaar-, loomakaitse ning alkoholiseaduse alusel tehtavate toimingute eest 2,0 mln eurot. Riigilõivu tulu kasv ca 0,7 mln euro võrra on seotud taimekaitsevahendite turuletoomise ja registreerimisega seotud riigilõivumäärade suurenemisega.

Ühistranspordiseaduse alusel on kavandatud tulu 4500 eurot.

Riigilõivud kantakse riigieelarvesse, kogutud riigilõivu arvelt valitsemisala kulusid teha ei saa.

Tulud majandustegevusest

Tulu majandustegevusest prognoositakse:

- Põllumajandus- ja Toiduameti järelevalvetoimingute eest 2,8 mln eurot;
- Riigi laboriuuringute ja Riskihindamise Keskusele tasuliste laboriteenuste eest 2,7 mln eurot;
- Maaelu Teadmuskeskusele põllumajandustoodangu ja amortiseerunud vara müügist, tasulistest teenustest, litsentsitasudest, lepingulistest töödest ja sordivõrdluskatsete, sortide registreerimiskatsete ja sertifitseeritud seemnete järelkontrolli katsete ning konsulendi kutsetunnistuse eksamite läbiviimise eest 4,4 mln eurot.

Tulud suurenevad sortide registreerimiskatsete ja sertifitseeritud seemnete järelkontrolli katsete eest saadud tasude ja teadusasutustele ning kodu- ja välismaistele klientidele tehtud laboratoorsete analüüside arvel.

Majandustegevusest laekunud tulu kasutatakse valitsemisala kuludeks ja investeeringuteks.

Trahvid ja muud varalised karistused

Varasemate aastate andmete põhjal prognoosib Põllumajandus- ja Toiduamet trahvide laekumist 14 300 eurot. Laekunud trahvid kantakse riigieelarvesse, kogutud trahvide arvelt valitsemisala kulusid teha ei saa.

Keskkonnatasud

Põllumajandus- ja Toiduamet prognoosib kalapüügiõiguse tasu laekumist 1,3 mln eurot. Laekunud keskkonnatasud kantakse riigieelarvesse, nende arvelt valitsemisala kulusid teha ei saa.

Muud tulud

Varasemate aastate andmete põhjal prognoosib Põllumajandus- ja Toiduamet veterinaaria-, toiduohutuse-, mahe- ja aiandusvaldkondade seaduste alusel rakendatavate sunniraha 0,1 mln eurot. Laekunud sunniraha kantakse riigieelarvesse, selle arvelt valitsemisala kulusid teha ei saa.

Intressi- ja omanikutulud

Dividenditulu prognoositakse AS-lt Eesti Post 735 600 eurot, AS-lt Vireen 239 000 eurot ja Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS-lt 71 600 eurot.

Dividenditulu on prognoositud äriühingute eeldatavate majandustulemuste alusel ning lõplikud summad otsustatakse 2026. aasta kevadel pärast 2025. aasta tegelike tulemuste selgumist. Dividenditulu kantakse riigieelarvesse, valitsemisala selle arvelt kulu teha ei saa.

Maaelu Edendamise Sihtasutuses tekkivaid finantstulusid planeeritakse eelarvesse 3,5 mln eurot.

3.15.2 Kulud asutuste lõikes

Tabel 327. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala kulud asutuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
16.9	Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala	-845 183	-267 248	-4 070	-543 351	-30 514
16.10	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	-385 087	-217 536	-882	-146 242	-20 427
16.11	Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet	-411 995	-19 009	-435	-392 547	-4
16.12	Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus	-7 322	-3 507	-384	-819	-2 613

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
16.13	Maaelu Teadmuskeskus	-16 502	-8 730	-1 132	-1 930	-4 710
16.14	Põllumajandus- ja Toiduamet	-19 471	-13 931	-967	-1 813	-2 760
16.15	Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskus	-4 806	-4 536	-270	0	0

Tabel 328. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala kulude dünaamika asutuste lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
16.9	Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala	-629 077	-839 201	-845 183	-5 982	1%
	Muud toetused	-522 434	-749 845	-758 420	-8 575	1%
	Tööjõukulud	-67 869	-53 449	-54 966	-1 516	3%
	Majandamiskulud	-30 667	-30 942	-26 687	4 256	-14%
	Muud tegevuskulud	-2 691	-12	-18	-7	58%
16.81	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-5 250	-4 953	-5 092	-139	3%
16.10	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	-233 910	-368 277	-385 087	-16 810	5%
	Muud toetused	-211 140	-341 001	-360 404	-19 402	6%
	Tööjõukulud	-14 661	-14 224	-15 808	-1 585	11%
	Majandamiskulud	-6 726	-11 148	-7 496	3 652	-33%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 220	-1 904	-1 379	525	-28%
16.11	Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet	-327 833	-425 780	-411 995	13 785	-3%
	Muud toetused	-309 427	-408 421	-397 652	10 769	-3%
	Tööjõukulud	-13 201	-13 624	-11 102	2 522	-19%
	Majandamiskulud	-3 160	-3 249	-2 805	444	-14%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-486	-485	-435	50	-10%
16.12	Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus	-6 899	-8 073	-7 322	751	-9%
	Tööjõukulud	-4 083	-4 131	-4 109	22	-1%
	Majandamiskulud	-2 401	-3 368	-2 603	766	-23%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-356	-574	-611	-37	6%
16.13	Maaelu Teadmuskeskus	-19 983	-15 872	-16 502	-630	4%
	Muud toetused	-847	-272	-275	-3	1%
	Tööjõukulud	-10 257	-7 593	-7 317	276	-4%
	Majandamiskulud	-7 778	-7 047	-7 707	-660	9%
	Muud tegevuskulud	-18	-12	-18	-7	58%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 082	-948	-1 184	-236	25%
16.14	Põllumajandus- ja Toiduamet	-25 234	-19 921	-19 471	450	-2%
	Muud toetused	-960	-150	-85	65	-43%
	Tööjõukulud	-15 565	-12 800	-13 180	-379	3%
	Majandamiskulud	-7 217	-5 930	-4 994	935	-16%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 429	-1 041	-1 212	-171	16%
16.15	Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskus	0	-1 277	-4 806	-3 529	276%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Muud toetused	0	0	-4	-4	100%
	Tööjõukulud	0	-1 077	-3 451	-2 373	220%
	Majandamiskulud	0	-200	-1 082	-882	441%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	0	0	-270	-270	100%

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala kulude eelarve muutus on võrreldes 2025. aastaga vaid 1%, muudatused on kulude majandusliku sisu jaotuses.

Ministeeriumi 2026. aasta eelarve kasv 16,8 mln eurot on peamiselt seotud valitsuse 11.09.25 otsustega, millega valitsemisalale eraldatud täiendavast 38,5 mln eurost kajastatakse 37,4 mln eurot ministeeriumi eelarves.

Tegevuspõhiselt jaguneb ministeeriumi kulude eelarve ühistranspordi programmi (47%, 179,4 mln eurot), regionaalarengu programmi (39%, 150,4 mln eurot) ja põllumajandus- ja kalanduse valdkonna (14%, 53,9 mln eurot) vahel.

Ministeeriumi eelarvest antakse toetusi kokku 360,4 mln eurot, sellest 56% riigieelarvest. Riigieelarve toetustest 87% on transporditoetused, 11% regionaaltoetused, ülejäänud toetustest on dotatsioon Eesti Postile, toetused valdkondlikele muuseumidele (SA Eesti Maaelumuuseum, SA Eesti Piimandusmuuseum), toetus AS-le Vireen, toetused ülikoolidele uuringuteks ja veterinaarõppeks ning põllumajandussektori mittetulundusühingutele. 2026. aasta eelarves toetuste kogusumma ei vähene, sest valitsuse otsusel lisati ühistranspordi dotatsiooni lisavajadus 54,8 mln eurot ministeeriumi eelarvesse.

Ministeeriumi tööjõu- ja majandamiskulude eelarvest 73% kaetakse riigieelarvest, 18% välistoetustest ja 9% saastekvootide müügitulu arvelt.

Personalikulude eelarve kasv (1,5 mln eurot) sisaldab teadus- ja arendustegevuse eelarvet, mis aasta jooksul antakse asutustele üle ja vahendeid vakantsete ametikohtade täitmiseks. Personalikulude eelarve sisaldab REMITKile üle andmata lõplikku personalikulude eelarvet. Ministeeriumis on seisuga 01.09.2025 kokku 17 osakonda ja täidetud 265,5 ametikohta, alates 1. oktoobrist liigub infotehnoloogia osakond REMITKi ja osad tugipersonali ametikohad täidetakse 2026. aastal.

Majandamiskulud vähenevad kärbeta ja valitsemisala IT-maja (REMITK) loomise tõttu (infotehnoloogia osakond liigub REMITKi).

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA) menetleb toetuse taotlusi, teostab riiklikku või haldusjärelvalvet ning teeb tegevus- või muu loa andmise menetlemise käigus nõuetekohasuse kontrolli, kohaldab riiklikku sundi Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika abinõude, maaelu ja põllumajandusturu korraldamise riiklike abinõude ning kalandusturu korraldamise abinõude rakendamisel seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses, samuti tegeleb seadusega ettenähtud põllumajandusega seotud riiklike registre ja muude andmekogude pidamisega, nende andmete töötlemise ja analüüsimisega. PRIA 2026. aasta peamiseks eesmärkideks on bürokraatia vähendamine, tulemuslikkuse ja kliendi rahulolu suurendamine ning tööprotsesside tõhustamine.

PRIA tegevuskulude eelarve on sisemiselt muutunud eelarvestamise metoodika muutuse tõttu, st varasemalt planeeriti väliste fondidega seotud *flat rate* koondnumbrina, alates 2026. aastast eristatakse personali eelarvet ja majanduskulude eelarvet, *flate rate* ga seotud eelarve kokku ei muutunud.

PRIA 2026. aasta kulud vähenevad osaliselt kärpeta ja osaliselt valitsemisala REMITK loomise tõttu. PRIA tegevuskulude eelarve väheneb REMITK moodustamisega 2,6 mln eurot. PRIAs on 1.09.2025 seisuga 335,2 töötajat ja üheksa osakonda, millest infotehnoloogia osakond liigub 1. oktoobril 2025. aastal REMITKi.

PRIA-l on püsivalt olnud mure palgakonkurentsiga püsimisega. Üle erinevate osakondade ja tööperede saab PRIA töötaja keskmiselt 800 eurot väiksemat palka kui sarnastes tööperedes töötavad teiste asutuste töötajad. PRIA keskmine palk koos IT-ga on 2295 eurot, sh toetuste menetlejate keskmine palk on 1787 eurot, mis saavutati ulatusliku töökorralduse reformiga. Reformist hoolimata on 57% PRIA töötajatest töötasu alla Eesti keskmist palka.

2026. aasta eelarve väheneb ka seetõttu, et eelarve ei sisalda erakorralisi meetmeid, milleks 2025. aasta eelarves oli 300 000 eurot. 400 000 euro võrra on väiksem reaalmajanduse eelarve, sest tööde maht on tunduvalt väiksem võrreldes 2025. aastaga.

Toetuste eelarve väheneb 11 mln eurot peamiselt MAK ja EMKF perioodi lõppemise tõttu.

Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus

Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise keskus (LABRIS) analüüsib eriti ohtlike, esilekerkivate või muude loomataudide, zoonootiliste ja toidutekkeliste haiguspuhangute kahtluse korral võetud proove. Uuringuid on vaja teha kiiresti, vajadusel tehakse koostööd asjaomase EL referentlabori või teadus- ja arendusasutustega. LABRIS teeb analüüse ja uuringuid pädeva asutuse tellimuse alusel ja kooskõlastab temaga analüüsimeetodid. LABRIS annab oma tegevusvaldkonnas riskihinnanguid, kaasates vajaduse korral keskuseväliseid eksperte ning korraldab riskidega seotud teavitustegevust.

LABRIS 2026 aasta tööjõu- ja majanduskulude eelarvest kulub 61% tööjõukuludeks ja 39% majandamiskuludeks, seejuures:

Majandamiskulu väheneb 23% ja on peamiselt seotud osade rakendus- ja alusuuringute lõppemisega.

Muud tegevuskulud suurenevad erinevate maksukulude tõttu (maamaks, raskeveokimaks, riigilõivud, nt maamaksu kulu on suurenenud ca 50%).

Seisuga 01.01.2025. aasta on METKis 332 töötajat, kellest 52% töötab teadustegevuses, 30% labori- ja katsetegevuses, 11% ettevõtluse ja innovatsioonitegevuses ning kokku 7% finants-, strateegia-, personali osakonnas ja juhtkonnas. Personali koosseisu 2026. aastaks muudatusi ei ole planeeritud.

Põllumajandus- ja Toiduamet

Põllumajandus- ja Toiduameti (PTA) tegevusvaldkonnad hõlmavad toidu- ja söödaohutuse, loomatermise ja -heaolu, põllumajandusloomade aretuse, taimekaitse ja taimetermise, taimse paljundusmaterjali, väetiste, mahepõllumajanduse ning kutselise kalapüügi valdkondi, samuti Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika ning maaelu ja põllumajandusturu korraldamist.

PTA täidab oma tegevusvaldkonnas õigusaktidest tulenevaid ülesandeid, korraldab riiklikku ja haldusjärelvalvet, menetleb loa- ja muid haldusasju, kohaldab riiklikku sundi ning osaleb Euroopa Liidu ja rahvusvahelises koostöös. Samuti arendab strateegilisi dokumente, analüüsib sektori olukorda, korraldab ennetustegevust ja koolitusi ning vastutab mitmete registrite ja andmekogude halduse eest.

PTA on seadnud eesmärgiks kaasa aidata tasakaalus toidusüsteemi arendamisele, et tagada kvaliteetne elukeskkond kogu Eestis.

Tegevuste elluviimiseks on 2026. aastaks eelarve kogumaht 19,5 mln eurot, millest:

- riigieelarve piirmääraga vahendid on 13,9 mln eurot (72%);
- omatulude prognoositav laekumine 2,8 mln eurot (14%);
- välisvahendid 1,8 mln eurot (9%), sh 0,3 mln eurot majandamiskulude käibemaks ;
- arvestuslik käibemaksukulu piirmääraga vahendite majandamiskuludelt on 1 mln eurot (4%).

Võrreldes 2025. aastaga on eelarvemahus kaks peamist muudatust: välisvahendid vähenevad 1,0 mln eurot ehk 63% ning omatulude prognoositava laekumine suureneb 0,2 mln eurot.

Eelarve kogumahust enamiku moodustavad tööjõukulud (68%). Tööjõukulude kasv (3%) 2026. aastal tuleneb 2024.–2025. aastatel saavutatud kinnisvarakulude kokkuhoiust (ca 150 000 eurot) ning omatulude planeeritavast laekumise suurenemisest.

2025. aasta I poolaastal oli keskmine kogupalk 2145 eurot ning võrreldes 2024. aastaga on palgafond suurenenud 11%. Sisemiste ressursside ümberpaigutamine on võimaldanud

vähendada ametis kehtivate töötasude mahajäämust tööturul, arvestades ka inflatsioonist tulenevat palgasurve kasvu.

Keskmine töötajate arv oli 2025. aasta I poolaastal 383, mis on 72 võrra väiksem kui 2024. aastal. Vähenemine on tingitud maaparanduse valdkonna üleminekust alates 01.01.2025 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalasse.

Majandamiskulud moodustavad 2026. aasta eelarve kogumahust 26%. Majandamiskuludest ca 25% (1,3 mln eurot) kaetakse välisvahendite arvelt. Välistoetused on PTA jaoks oluline rahastusallikas, mis võimaldab ellu viia mitmeid kohustuslikke tegevusi, mille järjepidev korraldamine on vajalik Eesti toiduohutuse ja põllumajanduse stabiilsuse tagamiseks.

Suurima osa majandamiskuludest moodustavad kinnistute kulud (29%), sellele järgnevad sigade Aafrika katku seire ja tõrjega seotud kulud (14%), sõidukulud (12%), marutaudi seire ja tõrjega seonduvad kulud (10%), uurimis- ja arendustöö, sh järelevalve käigus tehtavad analüüside kulud (5%) ning volitatud loomaarsti teenused loomataudide seireks ja tõrjeks (4%).

Majandamiskulud on vähenenud võrreldes 2025. aastaga 16%. Peamine vähenemine, ligikaudu 0,9 mln eurot, on seotud välistoetuste mahu vähenemisega eelarves. Varasematel aastatel on välistoetusi kasutatud sildfinantseerimise korras tõrjemeetmete rahastamiseks. Majandamiskuludest on aastatel 2024–2025 fookuses olnud nii kinnisvarakulude kui ka autopargi optimeerimine.

Toetuste alla on liigendatud liikmemaksud summas 85 000 eurot ning see on võrreldes 2025. aastaga samas mahus. 2025. aasta eelarve sisaldab 2024. aastal Vabariigi Valitsuse reservist saadud vahendeid sigade Aafrika katku puhangutest likvideerimiskulu.

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskus

REMITK pakub info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teenuseid ministeeriumile ja ministeeriumi valitsemisala asutusele, kelle infosüsteem on liidetud keskuse infosüsteemiga. Näiteks on REMITKi hallata infosüsteemid toiduohutuse tagamisel, põllumajandustoetuste maksmisel, kalandusturu korraldamisel, ühistranspordi tagamisel, laboriuuringute läbiviimisel, toidutootmise arengut toetava teadus- ja arendustöö läbiviimisel, maaelu toetamisel ja regionaalpoliitika edendamisel.

REMITK loodi 1. juunil 2025. aastal, sisuline tegevus algas 1. oktoobrist ning 2025. aasta eelarve sisaldas ainult nendeks kuudeks vajalikku rahastust. Seetõttu on käesolevas seletuskirjas 2025/2026 andmed tegelikult võrreldamatud.

REMITKis on neli osakonda ja 76 ametikohta.

3.15.3 Kulud tegevuspõhises vaates

Tulemusvaldkonna Põllumajandus ja kalandus poliitikavaldkondade prioriteet on tagada Eesti inimestele ohutu, piisav ja tervislik toit, pidades silmas keskkonnahoidu ja majanduslikke eesmärke.

Tabel 329. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.16	Tulemusvaldkond: Põllumajandus ja kalandus	-364 159	-472 657	-480 416	-7 759	2%
16.17	Biomajanduse programm	-277 959	-378 672	-395 474	-16 802	4%
16.44	Toiduohutuse programm	-84 859	-93 985	-84 943	9 042	-10%
16.69	Tulemusvaldkond: Elukeskkond, liikuvus ja merendus	-259 668	-383 382	-359 675	23 707	-6%
16.70	Regionaalarengu programm	-85 492	-204 102	-180 209	23 894	-12%
16.77	Ühistranspordi programm	-149 969	-179 280	-179 466	-186	0%

3.15.3.1 Tulemusvaldkond Põllumajandus ja kalandus

3.15.3.1.1 Biomajanduse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Tark ja kestlik põllumajandus, kalandus ja toidutootmine, mis tagavad toiduga kindlustatuse.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Regionaal ja Põllumajandusministeerium, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet, Maaelu Teadmiskeskus, Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus, Põllumajandus- ja Toiduamet, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskus

Tabel 330. Biomajanduse programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarvelikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
16.17	Biomajanduse programm	-395 474	-23 917	-370 226	-1 330
16.18	Põllumajanduskeskkonna hea seisundi tagamine	-62 262	-3 922	-57 436	-904
16.22	Ringbiomajanduse arendamine	-18 423	-267	-18 156	0

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
16.25	Eesti toidu kuvandi ja müügivõimekuse edendamine	-2 578	-1 148	-1 425	-5
16.28	Kutselise kalapüügi korraldamine	-11 294	-1 397	-9 887	-9
16.31	Kalavarude haldamine ja kaitse	-5 337	-1 151	-4 186	0
16.34	Põllumajandus- ja toidusektori konkurentsivõime tõstmine	-260 658	-12 698	-247 549	-412
16.38	Kalandusturu korraldamine	-17 313	-1 117	-16 196	0
16.41	Põllumajandusmaa ja maaparanduse poliitika kujundamine	-17 609	-2 217	-15 391	0

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi tegevuspõhine eelarve on üles ehitatud maksimaalset tegevuspõhisust silmas pidades, mistõttu osalevad **kõik asutused** kogu tulemusvaldkonna “Põllumajandus ja kalandus” eesmärkide elluviimisel, sh tulemusvaldkonna mõlema programmi elluviimisel.

Biomajanduse programmi eelarvest peamised mahud on PRIA-I (86%; 341 mln eurot) ja ministeeriumil (12%; 47 mln eurot), ülejäänud asutuste osakaalud on väikesed.

Biomajanduse programmi kuludest 94% kaetakse välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga. Suuremad doonorid on Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (186,9 mln eurot), Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (111,3 mln eurot), Taaste- ja vastupidavusrahastu (35,8 mln eurot) ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (27,2 mln eurot). Programmist suurima mahuga (66%) on põllumajandus- ja toidusektori konkurentsivõime tõstmine, kus antakse erinevaid toetusi (nt turukorralduse toetused, põllumajandus- ja toidusektori arengu toetused).

Biomajanduse programmi peamine kulu majandusliku sisu järgi on toetuste andmine (93%, 367 mln eurot). Tööjõukulude osakaal selles programmis on 5% (21,2 mln eurot) ja majanduskulude osakaal 2% (7,2 mln eurot).

Biomajanduse programmi 2025. aasta eelarve sisaldab 3,9 mln eurot 2024. aastast üle toodud vahendeid, sh piirmääraga vahendeid 2,8 mln eurot.

Biomajanduse programmis liideti programmi tegevused “Vesiviljeluse arendamine” ja “Vee-elusressursside töötlemine ja turustamine” üheks programmi tegevuseks “Kalandusturu korraldamine”. Muudatuse eesmärk on, et programmi struktuur ja programmi tegevused peegeldaksid paremini REM-i juhtimisstruktuuri ja rolliselt oleks tagatud.

Biomajanduse programmis liideti “Põllumajandus- ja toidusektori konkurentsivõime tõstmine” programmi tegevusega kolm programmi tegevust: “Noorte põllumajandusettevõtjate tegevuse arendamine”, “Turukorraldus ja kaubanduspoliitika rakendamine” ning “Ühistevõime ja koostöö arendamine”. Kõigil kolmel programmi tegevusel on ühine lõpp-eesmärk – põllumajanduse ja toidusektori konkurentsivõime tõstmine. Lisaks on valdkonna arengukava

vahehindamisel toodud välja, et toidu valdkonna konkurentsivõime vajab suuremat tähelepanu ning fookuses hoidmist.

Biomajanduse programmi loodi uus programmi tegevus "Põllumajandusmaa kasutamise ja maaparanduse poliitika kujundamine". Varasemalt oli valdkond "Maa ja ruumiloome" ühisprogrammis MKM-ga. Ümberkorralduste tulemusena nii valitsemisalade vahel kui ministeeriumi sees oli aga juhtimise ja rollisulguse tagamiseks mõistlik viia valdkond tagasi biomajanduse programmi.

Rida 16.18 programmi tegevus: Põllumajanduskeskkonna hea seisundi tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Põllumajandusmaa elurikkuse ja maastike mitmekesisuse säilimise tagamine.

Tabel 331. Programmi tegevuse põllumajanduskeskkonna hea seisundi tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Püsirohumaade osakaal kogu põllumajandusmaast, % Allikas: PRIA	27,49	28,75

Mõõdik näitab püsirohumaade osakaalu kogu põllumajandusmaast. Eesmärk on, et püsirohumaad suhtarv põllumajandusmaasse ei langeks alla seatud sihttasest. Mõõdik näitab keskkonnasõbralike majanduspraktikate kasutamist põllumajanduses ja ka mitmete strateegiakava sekkumiste mõju maakasutusele.

Tabel 332. Programmi tegevuse põllumajanduskeskkonna hea seisundi tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.18	Põllumajanduskeskkonna hea seisundi tagamine	-53 149	-62 304	-62 262	42	0%
16.19	Tööjõu- ja majandamiskulud	-5 059	-6 828	-6 698	130	-2%
16.20	Muud toetused	-47 375	-55 476	-55 564	-88	0%
16.21	Muud kulud	-715,8	0,0	-0,1	-0,1	100%

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks on loodud kuus teenust, millest suurima eelarvelise mahuga on **PRIA vahendatud põllumajanduskeskkonna toetused** (55,5 mln eurot). Programmi tegevusest 92% (57,4 mln eurot) kaetakse välistoetuste ja sellele lisanduva kaasfinantseeringuga.

Põllumajandusmaa, keskkonna ja mullastiku kaitseks soodustatakse põllumajanduses keskkonnasäästlike majandamisviiside kasutuselevõttu ja jätkuvat kasutamist, sh ka toetuste

abiga, milleks ÜPP I samba raames rakendatakse ökokavasid ning II samba raames keskkonnameetmeid. Suur roll on digiteenuste arengul, mis muuhulgas aitab pidada põlluraamatut¹⁷ ja koostada toitainete bilansse ning annab väetamis- ja taimekaitsealaseid soovitusi.

Põllumajanduskeskkonna toetused on kitsamalt suunatud mulla- ja veekeskkonna, õhukvaliteedi, elurikkuse ja maastikulise mitmekesisuse hoidmisele ning kliimamuutuse leevendamisele. Ökokavad on enamasti laiemad keskkonnatoetused, mille nõuded ja keskkonnapraktikad sobivad suuremale hulgal põllumajandustootjatele (nt keskkonnasõbralik majandamine). Samuti toetatakse nii mittetootlike alade kaudu kui ka maastikuelementide loomise ja säilitamise elurikkust ning maastikulist mitmekesisust (nt ökoalad ja ökosüsteemiteenuste säilitamine põllumaal).

Töötatakse välja kestliku toidusüsteemi kliimameetmeid (fossiilkütuste tarbimise vähendamine ja biokütuste kasutamise laiendamine põllumajandusmasinates; kasvuhoonegaaside sidumist soodustavate maakasutuse muutuste suunamine).

Rida 16.22 programmi tegevus: Ringbiomajanduse arendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Ringbiomajanduse põhimõtete suurem kasutuselevõtt.

Tabel 333. Programmi tegevuse ringbiomajanduse 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Tootmiskadu esmatootmises, t Allikas: ReM	90 909 (2023)	väheneb

Tootmiskadu on toiduks toodetud, kuid erinevatel põhjustel kõrvalvoogu suunatud kõrvalsaadused (nt looma- või linnusöödaks, kanalisatsiooni või lägahoidlasse suunatud, ilmastikust tulenevad, tööjõuprobleemide, taimekahjustajate, haiguste vms tõttu põllule jäänud (koristamata) saak, kalapüügil vette tagasi lastud kala ning loomsete kõrvalsaadustena käideldud saadused, mida ei määratleta jäätmetena tulenevalt toidujäätmete mõistest.

Tabel 334. Programmi tegevuse ringbiomajanduse eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.22	Ringbiomajanduse arendamine	0	-7 924	-18 423	-10 499	133%
16.23	Tööjõu- ja majandamiskulud	0	-515	-436	79	-15%
16.24	Muud toetused	0	-7 409	-17 987	-10 578	143%

¹⁷ Põlluraamatut peetakse põllumassiivide ja põldude kohta, millel kindlal aastal töid tehti. Põllumajandustootjal tuleb põlluraamatusse märkida kõik kogu haritavaal maal tehtud tööd ja kasutatud materjalid.

Ringbiomajanduse arendamise eesmärk saavutatakse kahe teenuse osutamise kaudu, milleks on toetuse andmine (18,0 mln eurot) ja ringmajanduse poliitika kujundamine (0,4 mln eurot). Tegevuste toel suureneb ringmajanduse põhimõtete kasutuselevõtt ja kohaliku taastuva bioloogilist päritolu ressursside, sh kõrvalsaaduste ja jääkide töötlemisvõimekus ning väärindamine, millega väheneb tootmiskadu esmatootmises. Programmi tegevusest 99% (18,2 mln eurot) kaetakse välistoetuste ja sellele lisanduva kaasfinantseeringuga. Toetusi vahendavad ministeerium (17 mln eurot) ja PRIA (1,0 mln eurot). Ringbiomajanduse arendamiseks antakse toetust biogaasi ja biometaanitootmise ja kasutamise suurendamiseks kokku ca 18 mln eurot. Investeeringutoetusi antakse põllumajandus-, metsandus-, kalandus-, vesiviljelus- ja toiduainetööstuse ettevõtetele ning teadus- ja arendusasutustele tootmistehnoloogiate uuendamiseks, tootearenduseks ja bioressursside väärindamiseks.

Samuti toetatakse ettevõtteid ja TA-asutusi, et võimaldada neil osaleda rahvusvahelistes partnerlustes, võrgustikes ja konsortsiumites ringbiomajanduse teemaliste ELi teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamisvõimaluste (Euroopa Horisont, Interreg jt) kasutamiseks.

Investeeringutoetuse kasv on seotud toetavate projektide valimisega. Toetuste kasv on seotud ka taastekava 2025. aasta muudatusega, millega suurendati biometaanitootmise ja kasutuselevõtu toetuseks antavat toetust 5 mln euro võrra, kuna toetus osutus väga populaarseks (sama summa võrra vähendati tööstusettevõtete ressursitõhusate rohetehnoloogiate edendamiseks antavat toetust- tegevus Põllumajandus- ja toidusektori konkurentsivõime tõstmise).

Rakendatakse ringbiomajanduse teekaarti, mille peamised tegevussuunad on seotud lisandväärtuse kasvatamise, kestliku ressursikasutuse ja elurikkuse hoidmise, teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni, ettevõtluskeskkonna ning hariduse, oskuste ja teadlikkusega.

Rida 16.25 programmi tegevus: Eesti toidu kuvandi ja müügivõimekuse edendamine

Programmi tegevuse eesmärk: tugevdada Eesti toidu positiivset kuvandit ja rakendada müügiedendustegevusi, mis suurendavad Eesti põllumajandus- ja toidusektori ettevõtjate konkurentsivõimet nii sise- kui välisurul.

Tabel 335. Programmi tegevuse Eesti toidu kuvandi ja müügivõimekuse edendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Osatähtsus Eesti tarbijatest, kes eelistavad osta kodumaist toidukaupa, % Allikas: EKI	59,00	75,00

Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade (v.a tooraine ja mittesöödav kaup) ekspordi väärtuse kasv võrreldes eelmise aastaga, % Allikas: -	9,00%	7,00%

Eesmärk on, et kodumaine toidukaup oleks Eesti tarbijate poolt eelistatud ning Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade eksport kasvaks. Kodumaise toidukauba eelistamine on olnud viimastel aastatel langustrendis ja peamine mõjur sellele on ilmselt olnud kiire hinnatõus.

Tabel 336. Programmi tegevuse Eesti toidu kuvandi ja müügivõimekuse edendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.25	Eesti toidu kuvandi ja müügivõimekuse edendamine	-1 560	-4 039	-2 578	1 461	-36%
16.26	Tööjõu- ja majandamiskulud	-645	-1 280	-948	332	-26%
16.27	Muud toetused	-914	-2 759	-1 630	1 129	-41%

Eesti toidu kuvandi ja müügivõimekuse edendamise eesmärk saavutatakse kolme teenuse osutamise kaudu, milleks on müügivõimekuse edendamise toetuste andmine (1,7 mln eurot), ekspordivõimekuse ja Eesti toidu kuvandi poliitika kujundamine (0,8 mln eurot) ning eksporditurgude avamine (0,1 mln eurot). Programmi tegevusest 55% (1,4 mln eurot) kaetakse välistoetuste ja sellele lisanduva kaasfinantseeringuga.

Võrreldes 2025. aastaga vähenevad 2026. aasta eelarves toetused välistoetuse vähenemise tõttu.

Visioonidokument „Eesti toit 2022—2025“ kujundab Eesti toidu tutvustamise ja müügiedendustegevuste suunad nii siseturul kui välisriikides. Visioonidokumendis keskendutakse tarbijate toidualase, sh toiduohutuse, keskkonnasäästlikkuse ning kestliku toidutootmise alase teadlikkuse suurendamisele, kohaliku toidutootmise väärtustamisele, toidutootjate konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse tagamisele ning toidukultuuri populariseerimisele laiemalt. Dokumendi alusel kavandatakse müügiedendustegevusi nii Eesti kohalikul turul kui välisriikides. Koduturul on tegevuste keskmes tarbija, et tõsta inimeste teadlikkust ostuotsuste tegemisel ja kujundada kohaliku toidu mainet läbi erinevate ürituste ja teavituspriikide. Planeeritud on mitmed haridusliku sisuga tegevusi, mida haridusasutustes läbi viiakse.

Selleks, et ettevõtted oleksid aktiivsed eksportijad, tuleb mitmekesistada ekspordi sihtriikide valikut, hoida olemasolevad turud avatuna ja avada võimalusi uutel turgudel ning soodustada ärikontaktide loomist. Võtmetähtsusega on ka riiklikul tasandil institutsionaalne koostöö toidusektori ekspordi toetamisel.

AKIS-e (Agricultural Knowledge and Innovation System – põllumajanduslike teadmiste ja innovatsiooni süsteem) kaudu viiakse ellu toidusektori müügiedenduse tegevusvaldkonna teadmussiirde programmi, mille eesmärk on põllumajandustootjate ja töötajate turundus- ja ekspordialaste kompetentside tõstmine ning koostöövõimaluste arendamine erinevate infopäevade, konverentside, täiendkoolituste, õppereiside ja ettevõtete juhendamiste abil. Ettevõtete müügi- ja turundustegevuste toetamiseks on kavandatud turuarendustoetus, mis võimaldab taotleda toetust ettevõtete ühisstendide korraldamiseks rahvusvahelistel messidel, välismesside külastamiseks ning turundusürituste korraldamiseks.

Kvaliteedikavas osalemine võimaldab toidutootjatel saada toodangu eest kõrgemat hinda, tuues esile toodete erilisi tootmismeetodeid ja eriomadusi. Et tõsta tarbijate teadlikkust kvaliteedikavade alusel toodetud toodete eriomadustest nii koduturul kui välisurgudel, on kavandatud perioodi 2023–2027 kvaliteedikava raames toodetud toote teavitus- ja müügiedenduse toetus. Tõhusa koostöö ja infovahetuse eesmärgil on ellu kutsutud Eesti toidu sise- ja välistegevuste ümarlauad.

Rida 16.28 programmi tegevus: Kutselise kalapüügi korraldamine

Programmi tegevuse eesmärk: Elujõulise ja konkurentsivõimelise kutselise kalapüügisektori tagamine.

Tabel 337. Programmi tegevuse kutselise kalapüügi korraldamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kutselise kalapüügi kogupüügi ja koguväärtuse suhe Allikas: ReM	0,80	1,20
Rannapüügi kalapüügiloa omanike aastasaagi mediaan Allikas: ReM	0,43	0,80
Lühiajaline majanduslik tõhusus rannapüügis (kuni 10m laevade puhul) Allikas: ReM	2,11 (2023)	1,20

Kutselise kalapüügi kogupüügi ja koguväärtuse suhe näitab, keskmist müügiväärtust ühe püütud kg kohta. See peegeldab kvaliteeti, lisandväärtust ja turulepääsu. Eesmärk on kala väärtuse kasv kvaliteedi ja lisandväärtuse suurendamise kaudu, mitte püügisurve tõstmise arvelt.

Rannapüügi kalapüügiloa omanike aastasaagi mediaan kirjeldab tüüpilise loaomaniku aastast saaki ja tulu. Eesmärk on kaluri saagi ja tulu kasv, et tegevus oleks majanduslikult otstarbekas võimalikult paljudele.

Lühiajaline majanduslik tõhusus rannapüügis on indikaator, mis näitab, kas erinevate majandusnäitajate muutuvkulud on kaetud. Kõrgem tase näitab paremat vastupidavust hinna ja saagikuse kõikumistele. Eesmärk on hoida näitaja stabiilselt üle sihttaseme, et vähendada volatiilsust.

Tabel 338. Programmi tegevuse kutselise kalapüügi korraldamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.29	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 576	-1 981	-1 810	171	-9%
16.30	Muud toetused	-1 203	-7 924	-9 484	-1 560	20%

Kutselise kalapüügi korraldamise eesmärgi saavutamiseks on loodud kolm teenust, millest suurima eelarvelise mahuga on kutselise kalapüügi toetuste andmine (9,9 mln eurot). Programmi tegevusest 88 protsenti (9,9 mln eurot) kaetakse välistoetuste ja sellele lisanduva kaasfinantseeringuga.

Võrreldes 2025. aastaga suurenevad 2026. aasta eelarves toetused programmiperioodi avamise järgselt järjest avanevate uute toetusvoorude tõttu.

Kutselise kalapüügiga tegelevate ettevõtjate majandusnäitajate parandamiseks toetatakse püütud saagi väärindamist ja otseturustamist. Kalapüügiga kaasnevate kulutuste vähendamiseks toetatakse investeeringuid kalalaevade energiatõhususe suurendamiseks. Kalasadamate ja lossimiskohtade väljaarendamise toetamisega luuakse eeldused selleks, et maale toodav kala oleks kvaliteetne ning mitut eesmärki täitvad ehk multifunktsionaalsed kalasadamad teeniksid tagasi vähemalt osa ülalpidamisega seonduvatest kuludest. Väikesemahulisel ranna- ja sisevete kalapüügil tuleb enam keskenduda selliste passiivpüüniste kasutuselevõtmise toetamisele, mis tagavad liigilise mitmekesisuse säilimise rannikumeres ja siseveekogudes (näiteks hülgekindlad püünised rannikumeres ja selektiivsed püünised siseveekogudel), samuti tuleb toetada hülgepeletite kasutuselevõtmist rannapüügil.

Arendatakse kutselise kalapüügi registreid ja rakendusi (PERK, ERS), et kalanduse andmevahetus toimiks tõhusalt.

Seoses lausalise üleminekuga kutselise kalapüügiga seotud andmete elektroonilisele esitamisele alates 1. juulist 2024. aasta pööratakse rõhku teavitustegevustele sektoris, vastavate juhendmaterjalide pakkumisele, kalurkonna koolitamisele ja nõustamisele. Ranna- ja siseveekogude kalurkond on suhteliselt vanemaealine, mis pärsib kiiret andmete esitamise üleminekut ja nõuab rohkem ressursi selgitamiseks ja koolitamiseks. Koolituste korraldamisega jätkab Põllumajandus- ja Toiduamet.

Rida 16.31 programmi tegevus: Kalavarude haldamine ja kaitse

Programmi tegevuse eesmärk: Kalavarude püügitingimused ja võimalused on aja- ja asjakohased, kalavarud on kestlikult majandatud ja harrastuspüük on arendatud.

Tabel 339. Programmi tegevuse kalavarude haldamine ja kaitse 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kalade rändetakistuste avamine lõheliste jõgedel (tk) Allikas: ReM	129	140
Majanduslik mõju (sots-maj mõju EUR) 1 harrastaja kohta aastas Allikas: ReM	247	410

Rändetakistuste likvideerimine on pidev töö ning käib aktiivne lahenduste otsimine koostöös teadlaste ning haldusala asutustega. Rändetakistuste avamine on vajalik, et vähendada negatiivset mõju nii kaladele (nt kasvukiirus, toitumis- ning rändevõimalused) kui ökosüsteemile laiemalt.

Majanduslik mõju (sots-maj mõju EUR) 1 harrastaja kohta aastas mõõdik on otseselt seotud Eesti majanduse üldise taseme ja heaoluga. Kui majanduse üldnäitaja paraneb, suurenevad ka kulutused harrastuspüügile, ja vastupidi. Mõõdik näitab, kui palju keskmine harrastuskalastaja kulutab oma hobile ühe aasta jooksul (eurodes).

Tabel 340. Programmi tegevuse kalavarude haldamine ja kaitse eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.31	Kalavarude haldamine ja kaitse	-2 320	-5 643	-5 337	306	-5%
16.32	Tööjõu- ja majandamiskulud	-2 282	-1 164	-1 235	-70	6%
16.33	Muud toetused	-37	-4 478	-4 102	377	-8%

Kalavarude haldamise ja kaitse eesmärk saavutatakse kahe teenuse osutamise kaudu, milleks on kalavarude kaitse ja toetuse andmine (3,6 mln eurot) ja kalanduspoliitika kujundamine ja rakendamine (1,7 mln eurot). Poliitika kujundamise ja rakendamisega tagatakse kalavarude hea seisund, seejuures võimaldatakse nii kutselist kui harrastuspüüki, mh tagatakse püüdjatele arusaadav reeglistik ning tehakse järelevalvet reeglitest kinnipidamise kohta. Programmi tegevusest 78% (4,2 mln eurot) kaetakse välistoetuste ja sellele lisanduva kaasfinantseeringuga. Programmi tegevuse eelarvest 68% kasutab PRIA, 31% ministeerium ja 1% REMITK. 2026. aasta eelarve jääb sisuliselt 2025. aasta tasemele.

Kalavarude hea seisundi saavutamiseks ja säästlikuks kasutamiseks on liigse püügikoormusega piirkondades vaja oluliselt vähendada lubatud püügivahendite arvu. Samuti on vaja ajakohastada kalavarude kaitsemeetmeid (alammõõdu korrigeerimine, ajalis-ruumilised piirangud, selektiivset püüki toetavad meetmed, angerja pakett Võrtsjärvel, väikejärvedel ja merel). Kormoranide ja hüljeste ohjamiseks kaitstakse Eesti seisukohti EL tasemel (kormoranide

puhul oleme aktiivsed linnudirektiivi lisade muutmisel ja hülgetoodete kauplemise keelu kaotamisel).

Lõheliste rändeteede probleemi lahendamiseks avatakse kalanduse seisukohalt olulistele jõgedele rajatud paisudel ja ummistunud jõgede suudmetes kaladele läbipääsud kudealadele. Kalavarude loodusliku taastumise eesmärgil taastatakse elupaiku ja koelmuid. Ohustatud kalaliikide varude taastamiseks asustatakse veekogudesse kalade noorjärke, arvestades seejuures vajadusega säilitada looduses geneetiline mitmekesisus.

Ebaseadusliku kalapüügi vähendamiseks täiendatakse järelvalve elektroonilise kontrollimise võimalusi.

Harrastuskalapüügi edendamiseks ajakohastatakse püügikorraldust tagamaks ladusama osalemise ning suurema saagi võimalikult paljudele püüdjatele. Jätkatakse harrastuskalastuse infrastruktuuri arendamist eesmärgiga tagada parem ligipääs kalapüügile.

Toetatakse harrastuspüügiks vajalike taristute rajamist, mis aitab tõsta teenuse kvaliteeti ja populaarsust ning vähendab keskkonnakasutusest tingitud mõjusid loodusele.

Rida 16.34 programmi tegevus: Põllumajandus- ja toidusektori konkurentsivõime tõstmine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti põllumajandusettevõtete ja toidutööstuste konkurentsivõime tõstmine nii sise- kui välisturul, tarneahela tasakaalustamine, riskijuhtimise tõhustamine, koostöö arendamine ning põlvkondade vahetuse soodustamine.

Tabel 341. Programmi tegevuse põllumajandus- ja toidusektori konkurentsivõime tõstmine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Põllumajandussektori netolisandväärtus tööjõu aastaühiku kohta (kolme aasta liikuv keskmine, FADN), € Allikas: FADN	35659 (2023)	28991
Toiduainetööstuste netolisandväärtus töötaja kohta Allikas: Statistikaamet	42586	37300
Noorte (kuni 40-aastaste) juhtide osakaal põllumajanduslikes majapidamistes, % Allikas: Farm Structure Survey, Eurostat	21,00%	21,00%
Tunnustatud tootjaorganisatsioonide turustatud toodangu väärtus kogu põllumajandustoodangu väärtusest, % Allikas: ReM	11,00% (2023)	19,00%
Põllumajanduskindlustustoetust saanud ettevõtjate arv Allikas: ReM	18	30

Põllumajandussektori netolisandväärtuse ja toiduainetööstuse lisandväärtuse mõõdikud iseloomustavad sektori konkurentsivõimet sise- ja välisturul. Esimene indikaator näitab, kui palju lisandväärtust suudab üks põllumajandussektori töötaja (või täistööajaga ekvivalent) keskmiselt aastas luua. Kõrgem netolisandväärtus tööjõuühiku kohta tähendab, et tootmine on

efektiivsem, suurema tootlikkusega ning turusuutlikum. See viitab ettevõtete konkurentsivõime tõusule, kuna nad suudavad sama tööjõuressursi abil rohkem väärtust luua. See aitab tugevdada ka sektorit tervikuna, parandades selle positsiooni nii sise- kui välisurul.

Toiduainetööstuse netolisand väärtus töötaja kohta näitab, kui palju lisandväärtust loob üks toiduainetööstuses töötav inimene aastas. Suurem netolisandväärtus tähistab kõrgemat tootlikkust, tõhusamat töökorraldust ja suuremat tehnoloogilist võimekust. See näitab, et toidutööstuse ettevõtted suudavad töötaja kohta luua rohkem väärtust, mis peegeldab sektori konkurentsivõime kasvu.

Noorte (kuni 40-aastaste) juhtide osakaal põllumajanduslikes majapidamistes mõõdik iseloomustab põlvkondade vahetusele suunatud meetmete mõjusust. Põlvkonnavahtetus on üks prioriteete ÜPP strateegiakavas ning sellel on suunatud mitmeid tegevusi (toetused, koostööprogrammid).

Tunnustatud tootjaorganisatsioonide turustatud toodangu väärtus kogu põllumajandustoodangu väärtusest mõõdik iseloomustab ühistegevusele ja koostööle suunatud meetmete mõjusust. Ühistegevuse edendamine, et suurendada tootjate turujõudu on samuti üks ÜPP strateegiakava prioriteetseid suundasid.

Riskijuhtimise tähtsus põllumajandussektoris on suurenenud nii ebasoodsate ilmastikutingimuste ja haiguspuhangute esinemise sagedusega kui ka põllumajandustootmise suurema turule orienteeritusega. Põllumajanduskindlustustoetuse kaudu hüvitatakse 70% ulatuses põllumajandustootja saagi, loomade ja taimede kindlustusmaksed. Riskide maandamiseks on oluline, et võimalikult paljud põllumajandustootjad taotleksid riskide maandamiseks kindlustustoetust.

Tabel 342. Programmi tegevuse põllumajandus- ja toidusektori konkurentsivõime tõstmine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.34	Põllumajandus- ja toidusektori konkurentsivõime tõstmine	-203 544	-261 434	-260 658	776	0%
16.35	Tööjõu- ja majandamiskulud	-12 438	-14 172	-13 728	444	-3%
16.36	Muud toetused	-190 563	-247 262	-246 930	331	0%
16.37	Muud kulud	-543,4	0,0	-0,1	-0,1	100%

Põllumajandus- ja toidusektori konkurentsivõime tõstmise tegevus hõlmab kümmet erinevat teenust, teenustest 46% on turukorralduse toetuste andmine (120,4 mln eurot) ja 39% põllumajandus- ja toidusektori arengu toetuste andmine (102,4 mln eurot). Programmi tegevusest 95% (247,5 mln eurot) kaetakse välisloetuste ja sellele lisanduva kaasfinantseeringuga.

Programmi tegevuse eelarvest 90% kasutab PRIA, 8% ministeerium, 1% REMITK ja 1% METK. 2026. aasta eelarve jääb sisuliselt 2025. aasta tasemele.

Põllumajandustootjate konkurentsivõime tõstmiseks ja sissetulekute stabiilsuse tagamiseks rakendatakse erinevaid EL-i eelarvest makstavaid toetusmeetmeid (sh põhisissetulekutoetus, tootmiskohustusega seotud toetused, põllumajanduskindlustustoetus), mis vähendavad tootjate sissetulekute kõikumist turu- ja tootmisriskide puhul.

Mesindussektori arengu toetamiseks rakendatakse mesilasperede toetust ja mesindussektori sekkumisi eesmärgiga parendada mesinike teadmisi ja oskusi, et ennetada, monitoorida ja võidelda mesilashaiguste ja kahjuritega, analüüsida mesilashaigusi ja mesindustoodete kvaliteeti ning soodustada investeeringuid, tõhustada koostööd teadusasutustega ja tõsta tarbijate teadlikkust.

Investeeringusekkumiste kaudu tõhustatakse põllumajandustootmise moderniseerimist ja uute tehnoloogiate kasutusele võtmist (väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetus), soodustatakse põllumajandustootmises ressursitõhusust, vähendatakse põllumajandustootmisest tulenevat keskkonnamõju, jäätmete ja heitmete teket ning suurendatakse loomade heaolu ja bioohutust (Põllumajandustootjate materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud).

Toiduainetööstustele suunatud investeeringusekkumised aitavad tõsta toiduainetööstuse ettevõtete majanduslikku võimekust ja konkurentsivõimet ning toetavad keskkonna- ja kliimapoliitika eesmärkide saavutamist.

Põllumajandustootjal on võimalik taotleda riiklikku põllumajandustootja asendamise toetust.

Põllumajandustootja positsiooni tugevdamiseks toidutarneahelas arendatakse ühistegevust ja koostööd nii tootjaorganisatsioonide tunnustamise ja tunnustatud tootjaorganisatsiooni arendamise toetuse, ühistuliste investeeringutoetuste, lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetuse ning kvaliteedikavade tunnustamise ja kvaliteedikava arendamise toetuse kaudu.

Põllumajandusettevõtete igapäevases juhtimises on vaja pöörata suuremat tähelepanu riskijuhtimisele, seejuures on oluline põllumajandustootjate nõustamine ja koolitus läbi AKISE. Põllumajanduskindlustustoetuse kaudu hüvitatakse 70% ulatuses põllumajandustootja saagi, loomade ja taimede kindlustusmaksed.

2025. aastal lisati strateegiakavasse sekkumine 1.11 „Loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste või katastroofide tagajärjel kaotatud põllumajandusliku potentsiaali taastamise ja ennetustegevuste toetus”. Selle raames hakatakse rakendama eriti ohtliku loomataudi ennetamise investeeringutoetust, mille eesmärk on suurendada põllumajandusettevõtetes bioohutuse nõuete täitmist, et ennetada ja takistada eriti ohtliku loomataudi levikut põllumajandusettevõttes.

Viiakse läbi uuring põllumajanduse lisandväärtuse vähenemise põhjustest ja selle suurendamise võtmekriteeriumitest.

Noorte põllumajandustootjate osakaalu suurendamiseks ja põlvkondade vahetuse toetamiseks rakendatakse põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetust ning noore põllumajandustootja otsetoetust.

2025. aastal alustatud ebaausate kaubandustavade tõkestamiseks kehtestatud põllumajandustoote ja toidu tarneahelas ebaausa kaubandustava tõkestamise seaduse (PTEKS) rakendamise mõju ja tulemuslikkuseanalüüsiga jätkatakse 2026. aastal.

Rakendatakse turukorraldusmeetmeid, mis aitavad stabiliseerida põllumajandusturgu, vältida turukriiside eskaleerumist, suurendada nõudlust ja aidata ELi põllumajandussektoritel turumuutustega paremini kohaneda.

Rida 16.38 programmi tegevus: Kalandusturu korraldamine

Programmi tegevuse eesmärk: kalandus- ja vesiviljelussektori on kvaliteetne, kõrge lisandväärtuse ja suure ekspordipotentsiaaliga toodang.

Tabel 343. Programmi tegevuse kalandusturu korraldamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti päritolu eksporditavate toodete koguväärtus Allikas: ESA	177700000	179000000
Kalandustoodete tarbimine Eestis, kg inimese kohta Allikas: EKI	17,5(2023)	19,00
Vesiviljelussektori toodang, tonni Allikas: ESA	918 (2023)	1600
Merevesiviljelussektori toodang, tonni Allikas: ESA	200 (2023)	900

Eesti päritolu eksporditavate toodete koguväärtus näitab, kui suure rahalise väärtusega kalatooteid jõuab Eestist välisturgudele. Koguväärtuse kasv viitab sellele, et toodang on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ja sellel on kõrge ekspordipotentsiaal. See mõõdik kajastab otse sektori suutlikkust luua majanduslikku tulu ekspordist ehk ekspordipotentsiaali realiseerumist.

Aastas tarbitakse keskmiselt umbes 17 kg kalatooteid elaniku kohta, mis on tunduvalt alla Euroopa keskmise – Euroopas on see näitaja ca 23 kg inimese kohta. Kalatarbimise suurendamiseks Eesti leibkondades on plaanis jätkata üleriigilise kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tutvustamise ja teavitamise kampaaniaga ning selle tulemuse seiramiseks jätkame ka kalatoodete tarbimise uuringuga, kus võetakse vaatluse alla aastad 2024–2026.

Vesiviljeluse toodang näitab selle sektori kasvu ja arengut ning merevesiviljeluse arendamisel näeme suurt potentsiaali toodangumahu suurenemisel. Suurem toodangumaht loob võimalused edasiseks lisandväärtuse ja ekspordipotentsiaali kasvatamiseks.

Tabel 344. Programmi tegevuse kalandusturu korraldamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.38	Kalandusturu korraldamine	-2 136	-9 634	-17 313	-7 679	80%
16.39	Tööjõu- ja majandamiskulud	-927	-1 726	-1 918	-192	11%
16.40	Muud toetused	-1 207	-7 908	-15 395	-7 487	95%

Kalandusturu korraldamiseks on loodud kolm teenust, millest mahukamad on vee-elusressursside töötlemise toetuste andmine (10,4 mln eurot) ja vesiviljeluse toetuste andmine (5,6 mln eurot). Kalandusturu korraldamise programmi tegevusest 94% (16,2 mln eurot) kaetakse välistoetuste ja sellele lisanduva kaasfinantseeringuga.

Võrreldes 2025. aastaga suureneb antavate toetuste maht programmiperioodi avamisest alates uute avanevate toetusvoorude tõttu.

Programmi tegevuse eelarvest kasutab 92% PRIA, 7% ministeerium ja 1% REMITK.

Bioloogilise ressursi säästliku kasutamise eesmärgil soodustatakse keskkonnahoidlikku töötlemist ning tootearendusliku ja tehnoloogilise võimekuse suurendamist kohalike ning seni kasutamata vee-elusressursside (sh töötlemisjääkide) efektiivsema kasutamise kaudu, liikudes seejuures väärtusahelas kõrgema lisandväärtusega toodete tootmise poole. Oluline roll on siin ettevõtete ning teadus- ja arendusasutuste koostöö tulemusel väljatöötatavatel vee-elusressursside väärimise uuenduslikel tehnoloogilistel lahendustel.

Kvaliteetse ja kõrge lisandväärtusega kala- ja vesiviljelustoodangu pakkumine ning sellega käsikäes kulgev tarbijateadlikkuse kasv loovad eeldused toodete tarbimise suurendamiseks. Riigisisese kalatarbimise tõstmiseks algatati 2021. aasta alguses teavituskampaania kalatoodete tarbimise propageerimiseks, mis kestis 2023. aasta märtsini. Teavituskampaaniale plaanitakse jätkutegevusi 2026. aastal.

Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise ja väärimise etappides toetatakse taastuvenergeetika kasutuselevõttu ettevõtetes, mis võimaldab lisaks keskkonnahoidlikule tootmisele hoida ära energiakandjate hinnatõusust tulenevaid mõjusid lõpptoodete hindadele.

Soodustatakse valdkonnast positiivse kuvandi loomist ning tõhusamat koostööd teadus- ja haridusasutuste, ettevõtete ja administratsiooni vahel, sh õppekavade kaasajastamisel, täiendusõppe korraldamisel ning vajalike erialaspetsialistide koolitamisel.

Jätkuva kalapüügi- ja vesiviljelustoodete nõudluse rahuldamiseks maailmas ja Eesti kalatoodetega isearustatuse kõrge taseme juures soodustatakse kvaliteetse ja kõrge

lisandväärtuse ning suure ekspordipotentsiaaliga toodete tootmist. Aidatakse kaasa uute turgude leidmisele ja vähendada võimalikke riske peamistel sihtturgudel hoides avatuna juurdepääs ka olemasolevatele välisturgudele, mis aitab vähendada ettevõtjate sõltuvust üksikutest välisturgudest.

Toetatakse keskkonna- ja energiasäästlike tehnoloogiate kasutuselevõttu, soosides ressursside efektiivsemat kasutust. EMKVF-i rahaliste vahendite vesiviljelusse suunamisega aidatakse kaasa tootmismahdade kasvule edendades merevesiviljeluse arengut ning muudatakse tootmine tõhusamaks ja mitmekesisemaks.

Kalapüügi, vesiviljeluse ning vee-elusressursside väärimise valdkonnas tegutsevate ettevõtete omavahelise koostöö soodustamiseks ja konkurentsivõime parandamiseks jätkatakse teavitus-, koolitus- ja nõustamistegevustega, mis toimub läbi sektori ja teadus-arendusasutuste teadmussiirde.

Ettevõtjate investeeringute soodustamiseks võimaldatakse ligipääsu laenu rahale.

Soodustatakse ühistegevust sektori säilimise ja konkurentsivõime tagamiseks.

Toetatakse tootearenduse ja tehnoloogilise võimekuse suurendamist investeeringute ning teadus- ja arendustegevuse soodustamise kaudu.

Rida 16.41 programmi tegevus: Põllumajandusmaa ja maaparanduse poliitika kujundamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada põllumajandus- ja metsamaa sihtotstarbeline ja jätkusuutlik kasutamine maaparandussüsteemide toimimise, sh riigi poolt korras hoitavate eesvoolude korrashoiu kaudu.

Tabel 345. Programmi tegevuse põllumajandusmaa ja maaparanduse poliitika kujundamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Toetuse abil säästvalt majandatud erametsamaade osakaal kogu erametsamaast Allikas: PRIA	5,84%	5,64%
Maaparandussüsteemidega põllumajandusmaa osatähtsus toetusaluselt põllumajandusmaast Allikas: METK	6200,00%	62,00%

Esimene mõõdik väljendab, kui suur osa erametsamaast on saanud toetust ning selle toel on majandatud säästva metsanduspraktika kohaselt.

Maaparandussüsteemidega põllumajandusmaa osatähtsus toetusaluselt põllumajandusmaast mõõdik väljendab, kui suur osa põllumajandusmaast (mis on toetuste mõttes abikõlblik) on varustatud maaparandussüsteemiga ja sõltuvad maaparandussüsteemide korrashoiust. Kõrgem osatähtsus näitab, et põllumajandusmaa on sihtotstarbeliselt kasutatav, kuivõrd maaparandussüsteemid on taganud maa sobivuse harimiseks.

Tabel 346. Programmi tegevuse põllumajandusmaa ja maaparanduse poliitika kujundamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.41	Põllumajandusmaa ja maaparanduse poliitika kujundamine	-12 338	-17 768	-17 609	159	-1%
16.42	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 079	-2 219	-1 603	615	-28%
16.43	Muud toetused	-11 130	-15 549	-16 006	-456	3%

Põllumajandusmaa ja maaparanduse poliitika kujundamise eesmärgi saavutamiseks on loodud neli teenust, millest suuremad osakaalud on metsanduse toetuse andmisel (8,9 mln eurot) ja maaparanduse toetuste andmisel (7,8 mln eurot). Põllumajandusmaa ja maaparanduse poliitika kujundamise eelarve kuludest 87 protsenti (15,4 mln eurot) kaetakse välistoetuste ja sellele lisanduva kaasfinantseeringuga.

Programmi tegevuse eelarvest 94% kasutab PRIA, 5% ministeerium ja 1% REMITK. 2026. aasta eelarve jääb sisuliselt 2025. aasta tasemele.

Programmi tegevuses antakse ÜPP SK 2023–2027 investeeringutoetusi maaparandussüsteemide, sh riigi hoitavate ühiseesvoolude korrashoiuks ning metsandustoetusi.

Ajakohastatakse ja rakendatakse maaparanduse valdkonna õigusakte, sh valmistatakse ette maaparandusseaduse muutmist ja täpsustatakse maaparandussüsteemi projekteerimismääratletud keskkonda täpsustavat osa.

Kujundatakse väärtusliku põllumajandusmaa kaitse poliitikat. Põllumajandusmaa kaitse- ja kasutustingimuste eesmärk on tagada eelkõige põllumajandusmaa säilimine ja selle pikaajaline põllumajanduslik tootmisvõimekus.

Analüüs ja ettepanekud üldplaneeringutega määratud või määratavate väärtuslike põllumajandusmaade kaitse ulatuse ja tõhususe osas valmib 2026. aastal.

Analüüs ja ettepanekud põllumajandusmaade, sealhulgas väärtuslike põllumajandusmaade, hõive kohta ehitiste, rajatiste, sh taastuenergia tootmiseseadmete ja teede osa valmib 2026. aastal.

Maa- ja mullakasutuse teadus- ja arendusprojekti raames viiakse läbi õiguslik analüüs, et saada ülevaade ja soovitusel õiguslike regulatsioonide loomiseks, mis aitaksid tagada planeeringutega määratletud väärtuslike põllumajandusmaade kaitse- ja kasutustingimuste elluviimise tõhusalt ja üle riigi ühtsetel põhimõtetel.

3.15.3.1.1 Toiduohutuse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eestis on kestlik toidutootmine, ohutu toit ja hoitud keskkond.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet, Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus, Põllumajandus- ja Toiduamet, Maaelu Teadmuskeskus, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskus

Tabel 347. Toiduohutuse programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
16.44	Toiduohutuse programm	-84 943	-39 004	-37 127	-8 812
16.45	Taimekaitse ja väetiste poliitika kujundamine ja rakendamine	-2 958	-2 507	-373	-78
16.49	Toiduohutuse poliitika kujundamine ja rakendamine	-13 316	-9 215	-202	-3 900
16.52	Sordiaretuse ja paljundusmaterjali poliitika kujundamine	-10 945	-7 331	-209	-3 406
16.56	Tõuaretuse poliitika kujundamine ja rakendamine	-3 409	-3 352	-44	-13
16.59	Mahepõllumajanduse poliitika kujundamine ja rakendamine	-29 732	-5 108	-24 564	-60
16.62	Taimetervise poliitika kujundamine ja rakendamine	-2 952	-2 537	-97	-318
16.66	Loomatervise ja -heaolu poliitika kujundamine ja rakendamine	-21 630	-8 954	-11 639	-1 038

Sarnaselt biomajanduse programmiga osalevad ka toiduohutuse programmi elluviimisel **kõik asutused**. Toiduohutuse programmi eelarvest mahukamad osad on kanda PRIA-I (47%; 41 mln eurot), PTA-I (19%; 17 mln eurot) ja METKil (14%; 12 mln eurot). Teiste asutuse osakaalud on väikesed.

Toiduohutuse programmi rahastatakse riigieelarvest (46%), välis- ja riigieelarvelisest (44%), majandustegevusest laekuva tulu (10%) ja CO₂ kasvuhoonegaaside muugitulust (1%) arvelt. Suurimad välisdoonorid on Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (18,7 mln eurot) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (15,1 mln eurot).

Toiduohutuse programmist 48% (41,0 mln eurot) antakse toetusi, 33% (27,8 mln eurot) on tööjõukulu ja 19% (16,1 mln eurot) majandamiskulu.

Toiduohutuse 2025. aasta eelarve sisaldab 11,3 mln eurot 2024. aastast üle toodud vahendeid, sh 5,5 mln eurot piirmääraga vahendeid.

Toiduohutuse programmis jagati programmi tegevus “Looma- ja taimetervise poliitika kujundamine ja rakendamine” kaheks: “Loomatervise ja -heaolu poliitika kujundamine ja rakendamine” ja “Taimetervise poliitika kujundamine ja rakendamine”, et programmi struktuur ja tegevused peegeldaksid paremini REM juhtimisstruktuuri.

Rida 16.45 programmi tegevus: Taimekaitse ja väetiste poliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Taimekaitsevahendite ja väetiste ohutuse tagamine inimeste ja loomade elule, tervisele ning keskkonnale ja soodsa mõju tagamine taimedele ja taimekasvatussaadustele.

Tabel 348. Programmi tegevuse taimekaitse ja väetiste poliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Integreeritud taimekaitse (ITK) põhimõtetele vastamine Allikas: PTA	99,00%	95,00%
Taimekaitsevahendite kasutamise ja turustamisega seotud rikkumiste osakaal tehtud kontrollidest, % Allikas: PTA	4,90%	6,00%
Väetiste käitlemise kontrollidel tuvastatud nõuetele vastavuste osakaal läbiviidud kontrollide arvust, % Allikas: PTA	98,60%	93,00%

Integreeritud taimekaitse (ITK) põhimõtetele vastamine näitab, kui ulatuslikult rakendatakse põllumajanduses ITK põhimõtteid. ITK iseloomustab taimekaitsevahendite ja muude abinõude majanduslikult ja ökoloogiliselt põhjendatud tasemel kasutust. Eesmärk on, et ITK põhimõtetele vastamine ei lange alla 95%. ITK vähendab taimekaitsevahendite liigkasutust ning soodustab keskkonna- ja tervisesõbralikku lähenemist, mis on otse seotud ohutuse tagamisega inimestele, loomadele ja keskkonnale. Suurem vastamine ITK-le tähendab, et ohutus paraneb ja taimekaitsevahendite kasutamine on vajaduspõhisem, teadlikum ja keskkonnasäästlikum.

Taimekaitsevahendite kasutamise ja turustamise seotud rikkumiste osakaal (nt keelatud ained, vale dokumentatsioon) ja väetiste käitlemise kontrollidel tuvastatud nõuetele vastavuse osakaal iseloomustavad seda, kas Eestis kasutusel olevad taimekaitsevahendid ja väetised on ohutud inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale.

Tabel 349. Programmi tegevuse taimekaitse ja väetiste poliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %

16.45	Taimekaitse ja väetiste poliitika kujundamine ja rakendamine	-3 062	-3 464	-2 958	506	-15%
16.46	Tööjõu- ja majandamiskulud	-2 810	-3 379	-2 879	500	-15%
16.47	Muud toetused	-248	-85	-79	7	-8%
16.48	Muud kulud	-4,4	0,0	-0,1	-0,1	100%

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks on rahastatud seitse teenust, millest suurimate eelarveliste mahtudega on taimekaitse teadus ja innovatsioon (0,9 mln eurot), taimekaitsevahendite järelevalve (0,6 mln eurot), taimekaitse ja väetiste valdkonna poliitika kujundamine (0,5 mln eurot) ja taimekaitsevahendi turule lubamine (0,5 mln eurot). Taimekaitse ja väetiste poliitika kujundamise eelarvest 85% kaetakse riigieelarvelistest vahenditest.

Programmi tegevuse eelarvest 51% kasutab PTA, 31% METK, 15% ministeerium ja 3% REMITK. Võrreldes 2025. aastaga 2026. aasta programmi tegevuse eelarve mõnevõrra väheneb, sest 2025. aasta eelarve sisaldab 2025. aastast ülekantud vahendeid.

Rakendatakse „Taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskava 2024-2029“. Fookus on alavaldkondade kitsaskohtade leevendamiseks suunatud tegevustel.

Fookuses on toidu varustuskindluse ja põllumajandustootjate konkurentsivõime tagamine. Selleks tehakse koostööd erialaliitude ja allasutustega olemasolevate võimaluste rakendamiseks, mis võimaldavad taimekaitsevahendite tootevaliku parandamist. Juurutame kõikide kehtivatel reeglitel põhinevate võimaluste senisest sujuvamat rakendamist.

Toetatakse põllumajandustootjate konkurentsivõimet tsoonipõhiste võrdsete taimekaitselahenduste kättesaadavuse parendamisega. Analüüsitakse kitsaskohtasid ning otsitakse lahendusi toodete Eesti turule saamiseks.

PTA taotles Ühisturu programmi (SMP Food) raames liikmesriikidele pakutavat toetust, millega rahastatakse taimekaitsevahendeid käsitlevate määruste rakendamise parandamiseks suunatud tegevusi. Eeldatakse, et meede võimaldab pädevatel asutustel paremini täita oma kohustusi ja vähendada viivitusi toimeainete heakskiitmise ja toodetele loa andmise taotluste hindamisel. Selle toetuse saamisega kaasneb liikmesriigile kohustus tagada kõnealuste taotluste hindamistööd teostavatele asutustele kulude katmiseks vajalike struktuursete muudatuste ellu viimine. Nimetatud nõude täitmiseks on koostamisel taimekaitseseaduse muutmise eelnõu, mille väljatöötamiskavatsus läbis kooskõlastusringi 2022.-2023. aastal ja mis on kavandatud jõustuma 2026. aastal.

Edendatakse integreeritud taimekaitse põhimõtteid.

Luuakse võimalused selleks, et tarbijal oleks võimalus kasutada soovitud omadustega ja lubamatut ohtu mitte põhjustavat väetist. Eestis turustatav väetis peab olema kantud väetiseregistrisse, või kandma EL-i vastavusmärgist „CE“.

Koostatakse Eesti olusid arvestav taimekaitsevahendite indeks, mis näitaks kasutatavate toodete riskitaset.

Rida 16.49 programmi tegevus: Toiduohutuse poliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eestis toodetud ja tarbitav toit on ohutu ning tarbija teadlikkus toiduohutusest on kõrge ja tehtud valikud on tervist toetavad.

Tabel 350. Programmi tegevuse toiduohutuse poliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Toiduohutuse baromeeter Allikas: ReM	99,34	100,00
Tarbija teadlikkuse baromeeter Allikas: ReM	65,8(2023)	-

Tarbija teadlikkuse baromeeter mõõdab Eesti tarbijate teadlikkust toiduohutuse põhimõtetest ja nende oskust teha teadlikke, tervislikke toiduvalikuid, sealhulgas pakendite lugemise ja toiduteadlikkuse hindamist. Selle mõõdiku abil hinnatakse, kas tarbijate teadlikkus ja oskused on kasvanud, mis aitab saavutada eesmärki, kus tarbijad teevad teadlikke, tervislike ja ohutute toiduvalikute alusel valikuid.

Toiduohutuse baromeeter annab ülevaate toiduohutuse olukorrast Eestis, hinnates 22 erineva alanäitaja kaudu toiduohutuse strateegilise juhtimise taset ja arengusuundi. Eesmärgi suunas liikumist saab kirjeldada, jälgides baromeetri väärtuse muutumist ja analüüsides, kas üldine toiduohutuse tase on tõusnud või langenud võrreldes eelmise perioodiga. Taseme tõus näitab positiivset arengut toiduohutuses, samas kui langus viitab vajadusele täiendavate tegevuste järele.

Tabel 351. Programmi tegevuse toiduohutuse poliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.49	Toiduohutuse poliitika kujundamine ja rakendamine	-11 524	-15 001	-13 316	1 684	-11%
16.50	Tööjõu- ja majandamiskulud	-11 443	-14 966	-13 249	1 717	-11%
16.51	Muud toetused	-56	-34	-67	-33	96%

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks on loodud seitse teenust, millest suurimate eelarveliste mahtudega on toiduohutuse järelevalve (6,6 mln eurot), toidu ja alkoholi laboratoorse kontrolli (2,0 mln eurot), toiduohutuse poliitika kujundamine (1,9 mln eurot) ja toidu ohutuse riskide haldamine (1,7 mln eurot). Toiduohutuse poliitika kujundamise ja rakendamise eelarvest 69% (9,2 mln eurot) kaetakse riigieelarve vahenditest, 29 protsenti omatuludest (3,9 mln eurot).

Programmi tegevuse eelarvest 52% kasutab PTA, 31% LABRIS, 14% ministeerium ja 4% REMITK. Programmi tegevuse 2026. aasta eelarve võrreldes 2025. aasta eelarvega mõnevõrra väheneb, sest 2025. aasta eelarve sisaldab 2024. aastast ületulnud vahendeid.

PTA ja LABRIS teevad toiduohutuse valdkonnas järelevalvet ja järelevalve jaoks vajalikke laboratoorseid analüüse. Järelevalve riskipõhisuse edendamiseks arendatakse järelevalve- ja seiretulemuste analüüsi võimekust.

PTA ja LABRIS tagavad valmisoleku lahendada operatiivselt rahvatervist ohustavaid zoonootilisi haiguspuhanguid ning teevad koostööd haigustekitajate täpsemaks iseloomustamiseks.

PTA tõstab tarbijate ja käitlejate teadlikkust toiduohutusest avalikustades süstemaatiliselt järelevalvetulemusi (nt RASFF teated, järelevalve proovide tulemused).

Igal aastal lepitakse kokku LABRIS-e riskihinnangute projektid ja ajakava. Toiduohutusega seotud meetmed peavad tuginema teadusliku riskihindamise tulemustele. LABRIS riskihindamise osakonna roll on tagada toiduohutuse valdkonnas riskide hindamine, toiduahela riskidest teavitamine ja teadusnõu andmine ministeeriumile ning PTALE.

Järelevalve tõhusamaks korraldamiseks vaadatakse üle olemasolevad riskihindamise süsteemid, mh arvestades uusi toiduohutuse riske ja käitleja poolt vabatahtlikult rakendatud kvaliteedisüsteemi tulemusi. Valmisoleku loomine riskihindamise süsteemi üleviimiseks uude IT-süsteemi.

Arendatakse uuele platvormile PTA ühtset infosüsteemi, millele luuakse planeerimise ja riskihindamismoodul ning liidestused teiste ametite andmebaasidega.

Hädavajalik on hoida laborite seadmepark kaasaegsena ning tõsta labori võimekust, et vähendada välislaborite teenuste kasutamise osakaalu vastavalt kokkulepetele.

Osaletakse rahvusvaheliste organisatsioonide töös ja EL otsustusprotsessis EL ning EE toiduseaduse reguleerimisala ulatuses (toidu keemilised ja bioloogilised riskid, töötlemisviisid, toidugrupi nõuded jm), kus toimub pidev nõuete ajakohastamine lähtuvalt uutest teadusandmetest ja loataotlustest.

Toidu valdkonna õigusnorme kaasajastatakse ja korrastatakse. Ülevaatomisel on valdkonna riigisiseste õigusaktide aja- ja asjakohasus, et tagada kehtivate õigusnormide eesmärgipärasus. Koostatakse vajalikud analüüsid ja analüüsist lähtuvad vajalikud tegevused viiakse ellu etapiviisiliselt vastavalt kokkulepitud ajakavale.

Viiakse läbi toiduraiskamise vähendamise riigisisese tegevusi riikliku toidujäätmete tekke vältimise kava alusel.

Riigi kaitsetegevuse kava alamkava ülesandena koostatakse toidukäitlemise erijuhis.

Toidu pakendi esikülje märgisüsteemi kasutamisele võtmiseks vajaliku õigusliku aluse loomine ning selle kasutusevõtmist toetavad tegevused. Pakendi esikülje märgisüsteem (nt Nutriscore)

toetab kestlike toiduvalikute edendamist ja aitab tarbijal mõista toidu toitaineid koostist ning teha tervist toetavaid valikuid. Sellise süsteemi loomine on ettenähtud PÕKA-s ning see toetab arengukavas „Eesti 2035“ seatud tervisliku toitumise eesmärgi.

Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) rahastuse toel jätkub riskihindamise valdkonnaga seonduva teema koordineeritud kommunikatsiooni arendamine, kaasates riskihindajaid ja riskijuhte Eestis ja naaberriikides, et tagada avalikkuse parem teavitamine toiduohutuse valdkonna riskidest ja teaduspõhistest meetmetest nende riskide vähendamisel.

2026. aasta I poolaasta lõpuks valmib toiduohutuse ABC teemalise e-õpe. Toiduohutuse ABC e-õppe näol luuakse täiendav süsteemne teadlikkuse tõstmise kanal alustavale ettevõtjale, millega eelkõige selgitatakse peamisi toiduohutuse põhimõtteid ja nõudeid, mida on vaja teada enne toidukäitlemisega alustamist.

Jätkatakse Maaelumuuseumide II ja III kooliastmele suunatud õppeprogrammiga „Toidu eluring“ ning haridusprogrammiga „Tervislik toitumine rännates ajas“.

Rida 16.52 programmi tegevus: Sordiaretuse ja paljundusmaterjali poliitika kujundamine

Programmi tegevuse eesmärk: Sordiaretuse ja taimse paljundusmaterjali valdkonna eesmärk on tagada mitmekesised, kvaliteetsed ja kohalikesse oludesse sobivad põllu- ja aiakultuuride sordid.

Tabel 352. Programmi tegevuse sordiaretuse ja paljundusmaterjali poliitika kujundamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Sertifitseerimise läbinud partiide suhtarv, % Allikas: PTA	85,00%	95,00%
Uute Eestis aretatud ja sordilehte võetud sortide arv aastas Allikas: PTA	3	3
Eestis toodetud sertifitseeritud seemne kogus (t) Allikas: PTA	38348	50000

Sertifitseerimise läbinud partiide suhtarv mõõdik näitab, kui suur osa toodetud seemnepartiidest on läbinud ametliku sertifitseerimise protsessi, mis tagab kvaliteedi ja vastavuse kehtestatud standarditele. Seda mõõdikut kasutatakse eesmärgi suunas liikumise jälgimiseks, et hinnata, kui paljuski vastavad Eestis toodetud seemned kvaliteedinõuetele, mis on oluline kohalike tingimustega sobivate kultuuride tagamiseks. Kõrge protsent viitab sellele, et Eesti põllumajandussektor toodab kvaliteetseid seemneid, mis on sobilikud kasutamiseks kohalikul turul.

Eestis toodetud sertifitseeritud seemne kogus näitab, kui palju sertifitseeritud seemneid on Eestis toodetud koguseliselt, väljendatuna tonnides. Seda kasutatakse eesmärgi suunas liikumise hindamiseks, et mõista, kas Eestis toodetud sertifitseeritud seemnete kogus on piisav kohaliku vajaduse rahuldamiseks ja kas Eesti põllumajandus suudab toota kvaliteetset

paljundusmaterjali. Suurem kogus tähendab, et Eestis toodetud kvaliteetsete ja sertifitseeritud seemnete turg on laienenud, mis omakorda toetab kohaliku tootmise tugevnemist ja sõltumatust impordist.

Sordilehte lisatud sordite arv mõõdab, kui palju uusi sorte on Eestis aastas aretatud ja ametlikult sordilehtedele kantud, andes ülevaate uute kohalike sortide arengust. Seda mõõdikut kasutatakse eesmärgi suunas liikumise jälgimiseks, et hinnata, kas kohalike sortide arendamine on piisavalt aktiivne. Suurem arv uusi sorte näitab, et Eesti teadus- ja arendustegevus on edenenud ning pakub põllumajandusele mitmekesiseid ja kohalikesse oludesse sobivaid lahendusi.

Tabel 353. Programmi tegevuse sordiaretuse ja palju materjali poliitika kujundamine eelarve ja dunaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.52	Sordiaretuse ja palju materjali poliitika kujundamine	-12 179	-14 904	-10 945	3 959	-27%
16.53	Tööjõu- ja majandamiskulud	-11 848	-14 606	-10 389	4 217	-29%
16.54	Muud toetused	-313	-287	-538	-251	88%
16.55	Muud kulud	-18	-12	-18	-6	54%

Programmi tegevuse eesmärgi täitmiseks on loodud 13 teenust, millest suurimate eelarveliste mahtudega on põllumajanduskultuuride sordiaretus (4,6 mln eurot), sertifitseeritud seemnekasvatuse (1,6 mln eurot) ja põldkatsete läbiviimine (1,4 mln eurot). Sordiaretuse ja palju materjali kujundamise tegevuse kaetakse pea täies mahus riigieelarvest.

Programmi tegevuse eelarvest 86% kasutab METK, 5% ministeerium, 4% PTA, 3% REMITK ja 2% PRIA. Võrreldes 2025. aastaga programmi tegevuse 2026. aasta eelarve väheneb, sest 2025. aasta andmed sisaldavad 2024. aastast ülekantud vahendeid.

Programmi tegevuse 2025/2026. aasta tööjõu- ja majandamiskulude eelarve erinevus on peamiselt tingitud sellest, et 2025. aasta andmed sisaldavad 2024. aastast üle tulnud jääke.

METK tegeleb põllumajanduskultuuride sordiaretusega „Sordiaretusprogramm 2020–2030“ alusel. Programmi eesmärk on kohalikesse muutuvatesse keskkonnatingimustes sobivate, turundusele vastavate ja hea ekspordipotentsiaaliga põllumajanduskultuuride sortide aretamine ning resistentsusaretus ja sellekohase teabe levitamine. Programmiga luuakse eeldused elurikkuse säilitamise ja säästva arengu tagamiseks kooskõlas riigisiseste ja rahvusvaheliste arengudokumentide, lepingute ja konventsioonidega.

METK tegeleb „Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumine, säilitamine ja kasutamine 2021–2027“ programmi alusel põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside

kogumise, säilitamise, uurimise ja kasutamise ning kollektsioonide haldamise, korraldus- ja teavitustööga. Lisaks rahvusvahelise koostöö edendamisele. Programmi tegevused säilitavad elurikkust, leevendavad kliimamuutusi ja aitavad nendega kohaneda, tagavad toidujulgeoleku ja kultuuripärandi säilimise. Geneetilist ressursi kasutatakse ka teadus- ja arendustegevuses, sh sordiaretuses.

METK annab konsortsiumlepingu alusel toetust ülikoolidele rakendusuuringu “Moodsad aretustööriistad targaks toidujulgeoleku tagamiseks” aastekvootide müügitulu arvelt .

Igal aastal võetakse sordilehte uusi Eestis aretatud sorte, mis tagavad meie oludes ja muutuvates keskkonnatingimustes (taimekahjustajakindlus, talve- ja põuakindlus jm) kestliku tootmise, võimaldades pakkuda mitmekesist toidulauda, kvaliteetset loomasööta ning on sisendiks biomajanduse erinevatele suundadele. Sordilehte võetud erinevate sortide kasvatamine tagab põllumajanduskultuuride geneetilise mitmekesisuse ja elurikkuse säilimise.

Eesmärk on, et sertifitseerimise läbinud partiide suhtarv jõuab 95%-ni. Viimastel aastatel on toimunud märgatav paranemine sertifitseerimise läbinud partiide suhtarvus (2023. aastal 90%), mis näitab kvaliteedi tõusu nii põldtunnustamises kui ka proovide võtmises ning analüüsimisel. Teraviljaseemne idanevus on olnud hea, üle 95%, kuid probleeme esineb osade kaunvilja seemnepartiide idanevusega. Puhtuse nõuetele vastavate partiide osakaal on jõudnud 95%-ni. Kui seemnekeskused soetavad kaasaegsemad sorteerid, siis suureneb ka seemnepartiide sertifitseerimise läbimise suhtarv, sest seemnest on võimalik välja sorteerida eelviljadeks olnud taimeliikide, tuulekaera jt tülivate umbrohtude seemneid.

Taimse paljundusmaterjali valdkonnas on uue perioodi oluline eesmärk suurendada sertifitseeritud seemnete tootmist ning seeläbi tagada isevarustatuse tase.

Sordiaretuse valdkonnas antakse kohalikku sorti taimede kasvatamise toetust ning sertifitseeritud seemnekartuli tootmise toetust. Toetusi maksab välja PRIA.

Põllumajandus- ja Toiduamet vastutab sordi registreerimise ja kaitse, seemne ja seemnekartuli sertifitseerimise, seemnete kvaliteedi määramise ning seemne turustamise järelevalve eest.

Rida 16.56 programmi tegevus: Tõuaretuse poliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Põllumajandusloomade aretuse valdkonna eesmärk on tagada tõuaretusega Eesti oludesse sobivad tõud ja geneetiline mitmekesisus.

Tabel 354. Programmi tegevuse tõuaretuse poliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kohalike ohustatud tõugu(del) loomade arv (tõuti):		
Eesti hobune Allikas: Tõuraamat	2969	2970

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti raskeveohobune Allikas: Tõuraamat	329	330
Tori TA Allikas: Tõuraamat	559	560
Eesti maatõug Allikas: Tõuraamat	812	812
Eesti vutt Allikas: Tõuraamat	4739	4740
Kihnu maalammas Allikas: Tõuraamat	1432	1435
Vana-Tori Allikas: Tõuraamat	17	17
Puhtatõuliste tõuraamatu põhiosasse kantud loomade arv Allikas: PTA	102468	103000

Kohalike ohustatud tõugu(de) loomade arv tõuti annab ülevaate kui suur on iga tõu populatsioon ning kas see kasvab või kahaneb. See peegeldab säilimisriski ning aretus- ja toetusmeetmete mõjukust. Puhtatõuliste tõuraamatu põhiosasse kantud loomade arv näitab nende loomade arvu, kes vastavad tõustandardile ja kelle põlvnemine on nõuete kohaselt tõendatud. Põhiossa kantud puhtatõuliste arv näitab aretussüsteemi kvaliteeti, jälgitavust ja võimekust teha sihipärast, mitmekesisust hoidvat aretust.

Mõõdikute koosinemine ja trendid annavad tervikpildi liikumisest eesmärgi suunas: elujõulised, Eesti oludesse sobivad ja geneetiliselt mitmekesised kohalikud tõud.

Tabel 355. Programmi tegevuse tõuaretuse poliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.56	Tõuaretuse poliitika kujundamine ja rakendamine	-5 162	-3 446	-3 409	37	-1%
16.57	Tööjõu- ja majandamiskulud	-408	-617	-510	107	-17%
16.58	Muud toetused	-4 753	-2 829	-2 899	-70	2%

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks on loodud kolm teenust, millest 87% on aretustoetuste andmine (2,9 mln eurot). Tõuaretuse poliitika kujundamise ja rakendamise eelarve kulud kaetakse pea täies ulatuses riigieelarve vahenditest, 2026/2025 kulutase oluliselt ei muutu.

Programmi tegevuse eelarvest 87% kasutab PRIA, 8% PTA, 5% ministeerium ja 1% REMITK. 2026. aasta eelarve on võrreldes 2025. aasta eelarvega samal tasemel.

Programmi tegevuse eesmärk on, et puhtatõuliste tõuraamatu põhiossa kantud loomade arv ja kohalike ohustatud tõugu loomade arv kasvaks. Aretustoetus on aidanud mõne tõu arvukuse languse pöörata tõusule ning mõnel juhul pidurdanud loomade arvu vähenemist.

Rakendatakse loomageneetiliste ressursside säilitamise ja säästva kasutamise tegevuskava. Tegevuskavas planeeritud tegevuste elluviimiseks on vajalik kindlustada piisavad vahendid järjepidevaks loomageneetiliste ressurssidega tegelemiseks vähemalt 100 000 euro ulatuses aastas. Tuleb läbi viia uuringud kõigi ohustatud tõugude loetellu kantud tõugude populatsioonide olukorra väljaselgitamiseks.

Viiakse läbi eesti raskeveohobuse populatsiooni uuring.

Viiakse läbi 2025. a põllumajandusloomade aretustoetuse määrase muutmise vajaduse analüüs lähtuvalt 2024. a toetuse maksmise tulemustest ning uute aretusühingute ja aretusprogrammide lisandumisest.

Loomapidajate ja aretajate teavitamine ja koolitamine toimub loomakasvatuses AKISe kaudu, mille raames toimuvad erinevad koolitused ja infopäevad põllumajandusloomade aretuse teemadel.

Rida 16.59 programmi tegevus: Mahepõllumajanduse poliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Mahepõllumajanduse valdkonna eesmärk on tõsta mahepõllumajanduse konkurentsivõimet ja tagada mahepõllumajandustoodangu usaldusväärsus tarbija silmis.

Tabel 356. Programmi tegevuse mahepõllumajanduse poliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Tunnustatud ettevõtete arv Allikas: PTA	2382	2400
Tarbijate osakaal, kes tarbivad mahetoitu regulaarselt (vähemalt kord nädalas) Allikas: EKI	10,00%	15,00%

Tunnustatud ettevõtete arv peegeldab seda, kas valdkonnas ettevõtjaid lisandub või mitte ning ka üldist mahetoodete pakkumise potentsiaali kasvu.

Tarbijate osakaal, kes tarbivad mahetoitu regulaarselt peegeldab mahetarbimist ja nõudluse tugevust.

Tabel 357. Programmi tegevuse mahepõllumajanduse poliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.59	Mahepõllumajanduse poliitika kujundamine ja rakendamine	-29 745	-29 374	-29 732	-358	1%
16.60	Tööjõu- ja majandamiskulud	-3 166	-2 861	-2 861	0	0%
16.61	Muud toetused	-26 567	-26 513	-26 871	-358	1%

Mahepõllumajanduse poliitika kujundamise ja rakendamise eesmärgi saavutamiseks on loodud kolm teenust, millest 93% on mahepõllumajanduse toetuste andmine (27, 9 mln eurot). Programmi tegevuse eelarvest 83% (24,6 mln eurot) kaetakse välistoetuste ja sellele lisanduva kaasfinantseeringuga. 2026/2025 kulutase oluliselt ei muutu.

Programmi tegevuse eelarvest kasutab 93% PRIA, 5% PTA, 2% ministeerium ja 1% REMITK. 2026. aasta eelarve üldmaht on võrreldaval tasemel 2025. aasta eelarvega.

2026. aastal jätkatakse haridusasutustele mahetoidu pakkumise jaoks toetuse maksmist (2,8 mln eurot), millega alustati juba 2022. aastast. Toetuse peamised eesmärgid on mahepõllumajandusliku toidu kõrgema hinnaga seotud lisakulude hüvitamine haridusasutuste pidajatele, toidutootmise kestlikkusele kaasa aitamine, laste teadlikkuste suurendamine mahepõllumajandussektorist ja keskkonnohoiust ning mahetoidu tarbimise ja seeläbi ka turunõudluse suurendamine. Toetus on suunatud lasteaedadele ja üldhariduskoolidele üle Eesti.

Suurim osakaal programmi tegevuse eelarvest antavatest toetustest on ühtne pindalatoetus (18,6 mln eurot). Mahepõllumajandusliku tootmisega tegelevad füüsilised ja juriidilised isikud peavad olema tunnustatud ja kantud mahepõllumajanduse registrisse. Kontrollide tehakse vähemalt kord aastas. Järelevalve ühetaolisuse parandamiseks on välja töötamisel meetmete kataloog, mille eesmärk on mahepõllumajanduse nõuete rikkumise tuvastamisel ühetaoline ja mõjus meetmete rakendamine, et nõuetele mittevastav tegevus ei jätkuks.

Mahetoodete ekspordi edendamist käsitleva Eesti mahepõllumajanduse edendamise tegevuskava 2023–2030 III samba eesmärk on Eesti mahetoodete tuntuse ja usaldusväärsuse tõstmine ning kõrgema lisandväärtusega toodete ekspordi edendamine. Selleks, et hinnata eesmärgi täitmist ning vajadusel võtta kasutusele vajalikud abinõud eesmärgi täitmise soodustamiseks, on sõlmitud Eesti Konjunkturiinstituudiga leping, mille raames selgitatakse välja eksporditud ja teistesse Euroopa Liidu riikidesse turustatud mahetoodete kogus ja rahaline väärtus tootegruppide lõikes ning olulisemad eksporditurud.

Rida 16.62 programmi tegevus: Taimetervise poliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada olukord, kus Eesti on vaba ohtlikest taimekahjustajatest.

Tabel 358. Programmi tegevuse taimetervise poliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Ohtlike taimekahjustajate puhangute arv Allikas: PTA	3	4

Ohtlike taimekahjustajate puhangute arv näitab aasta jooksul kinnitatud puhangute arv karantiinselt ohtlike taimekahjustajate osas. Puhangute arv on tulemuseindikaator, mis peegeldab ennetuse ja seire koostoimet. Eesmärk on, et puhangute arv ei ületaks 4.

Tabel 359. Programmi tegevuse taimetervise poliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.62	Taimetervise poliitika kujundamine ja rakendamine	-3 465	-2 825	-2 952	-127	5%
16.63	Tööjõu- ja majandamiskulud	-3 424	-2 777	-2 910	-133	5%
16.64	Muud toetused	-35	-48	-42	6	-12%
16.65	Muud kulud	-6,2	0,0	-0,1	-0,1	100%

Taimetervise poliitika kujundamise tegevus hõlmab kaheksat teenust, sh taimetervise järelevalve (0,7 mln eurot), taimekahjustajate riski haldamine (0,7 mln eurot), taimetervise poliitika kujundamine (0,6 mln eurot), taimekahjustajate laboratoorne määramine (0,4 mln eurot). Programmi tegevust rahastatakse pea täies ulatuses (86%) riigieelarve vahendite arvelt, 2025/2026 kulutase oluliselt ei muutu.

Programmi tegevuse eelarvest kasutab 55% PTA, 23% METK, 19% ministeerium ja 4% REMITK.

2021. aastast viiakse läbi ohtlike taimekahjustajate seireid mitmeaastase seirekava alusel. Ohtlike taimekahjustajate seired on väga olulised kahjustajate võimalikult varajaseks tuvastamiseks, et ära hoida nende laialdasemat levikut ning ressursimahukate tõrjeabinõude rakendamist. Alates 2015. aastast on Euroopa Komisjon andnud liikmesriikidele võimaluse taotleda kaasrahastust seirete läbiviimiseks, kuid EL-kaasrahastus väheneb, mis teeb seiretegevuse kvaliteedi hoidmise keeruliseks. Aastatel 2015–2020 kaasrahastati 75% Eesti taotletud seirete kuludest. Alates 2021. aastast on seirete kaasrahastuse põhimõtted muutunud ning kõikide kohustuslike seirete jaoks taotletud eelarve edaspidi kaasrahastuse alla ei kuulu. See tähendab, et kohustuslike seirete läbiviimiseks peavad liikmesriigid ise katma varem kaasrahastuse toel kaetud seirekulud. Perioodiks 2023–2027 on kaasrahastust **vähendatud koguni 60%**. Karantiinsete jt ohtlike taimekahjustajate seired on vajalikud, et kahjustajad võimalikult varakult tuvastada, vältides nõnda nende edasi levimist ning hilisemat veelgi ressursimahukamat tõrjemeetmete kohaldamist. 2026. aasta eelarves on riigieelarvest taimetaudide seireks ette nähtud 0,1 mln eurot.

Riiklikuks referentlaboriks on taimetervise valdkondades (putukad, lestad, ümarussid, bakterid, seened, munasseened, viirused, viroidid, fütoplasma) määratud METK. Referentlabori tegevuse eesmärk on tagada uurimustulemuste usaldusväärsus ja võrreldavus nii riiklikul kui ka rahvusvahelisel tasemel.

Kasutusel on taimetervise valdkonnaülene situatsiooniplaan, mis sisaldab teavet otsustusprotsessi ja järgitavate menetlustoimingite kohta ohtliku taimkahjustaja tuvastamisel. Iga prioriteetse taimkahjustaja kohta on koostatud eraldi kahjustajaspetsiifiline tõrjemeetmeid sisaldav situatsiooniplaan. Jätkub situatsiooniplaanide ajakohastamine. Valmistatakse simulatsiooniõppuse läbiviimiseks.

Ühiskonna teadlikkuse tõstmiseks jätkatakse teavitustegevusi ja infomaterjalide levitamist. Üheks oluliseks tegevuseks on rahvusvahelise taimetervise päeva tähistamine, millega juhitakse igal aastal tähelepanu taimetervise valdkonna olulisusele. Taimetervise päeva 2026 raames on plaanis koostöös METKi ja PTAga juhtida tähelepanu kartulikahjustajatele.

Taimetervisealane koostöö on oluline erinevatel tasemetel, sh regionaalsel ja rahvusvahelisel. Rahvusvahelist teaduskoostööd koordineerivad koostöövõrgustikud Euphresco ja Euphresco III, milles osalemine toetab riigi jaoks olulist teadustööd taimetervise valdkonnas. Eesti teadlaste osalus nendes projektides jätkub. 2024. aastal algas kaks uut projekti, üks neist („*Virulence of potato cyst nematode populations used for testing potato varieties to assess resistance*“) Eesti Maaülikooli koordineerimisel. Teises projektis („*Improving detection of quarantine rust fungi (IDQRusts)*“) osalevad teadlased Eesti Maaülikoolist ja METKist.

2026. aastal valmib valdkonna uus mõõdik – taimetervise baromeeter, mis võetakse kasutusele alates perioodist 2027–2030. Baromeeter saab olema kompleksne mõõdik, mis hõlmab olulisemaid taimetervise valdkonna näitajaid ja koondab need ühtseks ülevaateks valdkonna seisust. See võimaldab anda üldhinnangut Eesti taimetervise olukorrale aastapõhiselt võrrelduna eelnevasse perioodi ning lisaks hinnata olukorra muutusi mõjukomponentide kaudu. Koos toiduohutuse ja loomatervise baromeetriga on see üks lüli, andmaks üldisemat ülevaadet kogu toidutootmise ahela ohutusest.

Rida 16.66 programmi tegevus: Loomade tervise ja -heaolu poliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: tagada olukord, kus Eesti on vaba eriti ohtlikest loomataudidest ning loomade tervis ja heaolu on paranenud.

Tabel 360. Programmi tegevuse loomade tervise ja -heaolu poliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
EL teavituskohustuslike loomataudijuhtude arv Allikas: PTA	120	120
Loomatervise ja -heaolu baromeeter Allikas: ReM	102,42	≥elamiseaastatase

EL teavituskohustuslike loomataudijuhtude arv mõõdab aasta jooksul kinnitatud juhtumite koguarvu. See iseloomustab loomatervise üldist riskitaset, bioohutuse toimivust, seiresüsteemi tugevust ning kaubandus- ja liikumispiirangute potentsiaalset riski. Eesmärk on, et leide ei oleks rohkem kui 120 (viimane tegelik tase).

Loomatervise- ja heaolu baromeetri abil saab hinnata olukorra muutusi erinevate näitajate kaudu (näiteks loomade karjaspüsivuse aeg, vasikate surevus, somaatiliste rakkude arv piimas, nõuetekohasuse kontrolli tulemused jne). Baromeeter aitab avalida tulemuslikumaid meetmeid edasisel valdkonna arendamisel.

Tabel 361. Programmi tegevuse loomade tervise ja -heaolu poliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.66	Loomatervise ja -heaolu poliitika kujundamine ja rakendamine	-19 718	-24 971	-21 630	3 341	-13%
16.67	Tööjõu- ja majandamiskulud	-10 115	-13 219	-11 111	2 108	-16%
16.68	Muud toetused	9 591	11 752	10 519	1 233	-10%

Loomade tervise ja –heaolu poliitika kujundamise ja korraldamise eesmärgi saavutamiseks on loodud 15 teenust, millest suurimate eelarveliste mahtudega on loomaheaolu toetuste andmine (5,2 mln eurot), loomatervise toetuste andmine (4,7 mln eurot), loomataudide leviku riski haldamine (3,4 mln eurot) ja loomatervise ja –heaolu poliitika kujundamine (3,2 mln eurot). Programmi tegevust rahastatakse 54 protsendi ulatuses (11,6 mln eurot) välistoetuste ja sellele lisanduva kaasfinantseeringu arvelt, 41 protsenti (8,9 mln eurot) riigieelarvelistest vahenditest ja 5 protsenti (1,0 mln eurot) omatulude arvelt.

Programmi tegevuse eelarvest 47% kasutab PRIA, 22% PTA, 14% ministeerium, 11% LABRIS, 3% METK ja 2% REMITK.

2025. aasta eelarve sisaldab 1,5 mln eurot Vabariigi Valitsuse reservist investeeringutoetusi põllumajandustootjatele suu- ja sõrataudi bioohutusnõuete investeeringuteks.

Lisaks on Vabariigi Valitsus 2025. aastal teinud mitmeid tauditõrjega seotud otsuseid, mis 2025. aasta eelarve andmetes ei kajastu:

- Sigade aafrika katku (SAK) ennetamisel metssealihast valmistatud konservide kokkuost ja Trichinella uuringute kompenseerimiseks 2,2 mln eurot;
- Loomakorjuste nõuetekohase utiliseerimisvõimekuse tõstmiseks ja vajalikeks uuringuteks 1,5 mln eurot;
- Täiendavaks investeeringutoetuseks seakasvatustevõtetele loomakasvatushoonete kasutuselevõtuks kriisi lahendamisel 1,5 mln eurot;
- viibimiskeelu rakendamise kulude katmiseks 0,4 mln eurot;
- Investeeringutoetused põllumajandustootjatele sigade Aafrika katku ennetamiseks 1,5 mln eurot.

Lisaks mõjutavad 2026. aasta eelarve võrdlust 2025. aasta eelarvega 2024. aastast ülekantud vahendid.

Loomatervise valdkonnas:

Alates 2024. a toetatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) sekkumise kaudu loomade heaolu, mahepõllumajandusliku loomakasvatuse, loomade tervist edendavate kõrgemate majandamisnõuete ja loomatauditõrje programmi rakendamist.

Tulenevalt loomatervise määruse nõudest peab iga loomapidamisettevõtte kohta olema märgitud erinevate loomataudide karja staatus. 2024. aastal algas ettevalmistus, et lähiaastatel PRIA põllumajandusloomade registrisse vastav võimekus luua. Lisaarenduse jaoks vajaduste kaardistamise ja töö ettevalmistusse on kaasatud nii ReM, PRIA, PTA kui ka LABRIS.

Aastatel 2024–2026 viiakse läbi uuring „Väikestes kodumajapidamistes peetavate põllumajandusloomade karjade terviseuuring seoses ”Üks Tervis” lähenemisega”.

PTA jätkab ettevõttepõhist riiklikku seiret ettevõtetes, mis soovivad taotleda veiste infektsioosne rinotrahheiidi ja viirus diarröa vaba staatust.

Rakendatakse „Mikroobide antibiootikumi resistentsuse vähendamise tegevuskava“ veterinaarmeditsiini valdkonnas.

Jätkub ReMi tellimusel 2023. aastal alustatud LABRIS riskihindamisüksuse seireprojektidega, mille käigus saadakse ülevaade piimaveistelt, lihaveistelt ja väikemäletsejalistelt (lambad, kitsed) pärinevate haigustekitajate antibiootikumiresistentsuse ja seose kohta antibiootikumide kasutamisega. Kõigil loomagruppidel hakkavad toimuma teatava regulaarsusega kordusuuringud olukorra kaardistamiseks aastate vältel.

Jätkub 2023. aastal alustatud PTA ja LABRIS koostöö loomataudide prognoosimudelite ja mõjude hindamise mudelite väljatöötamisel ja ohuprognoosidena sõnastamisel ning tauditõrjeprogrammide ja nende rakenduskavade ajakohastamisel.

LABRIS täidab volitatud labori ja riikliku referentlabori ülesandeid. Lisaks tagatakse AMR riiklike seirete läbi viimine. Tagatud on valmisolek diagnoosida operatiivselt eriti ohtlikke ja teatavaid ohtlikke loomataude, luuakse võimekus tuvastada senisest paremini võimalikke uusi ja esilekerkivaid loomataude. Alates 2021. aastast vähendas EL taudiennetuseks ettenähtud kaasrahastuse osakaalu. Varasem kaasrahastuse osakaal oli sõltuvalt taudist 50—70%, nüüd vaid 20—30%, mis tähendab, et taudijuhtumite esinemise korral kompenseerib EL väiksema osa kogukulutusest. Seega on jätkuvalt oluline, et tagatud on valmisolek riigieelarves PTA-le ja LABRISele ette näha vajalikud vahendid taudiennetuse ja taudi puhkemisel leviku ohu kõrvaldamisega kaasnevate kulude katteks ning loomapidajale ettenähtud kahjude kompenseerimise tagamiseks. Loomataudide seireks on 2026. aasta eelarves ette nähtud riigieelarvelisi vahendeid 1,6 mln eurot.

Jätkub veterinaararstide vähesuse probleemistikust täpsema ülevaate riiklikus veterinaararstide registri arenduse ja õigusliku aluse loomine. See annab selgema pildi sellest, kui paljud tegevusluba omavatest veterinaararstidest tegelevad põllumajandus- või lemmikloomadega ning kui paljud on tööl riigiametites.

Söödaohutuse valdkonnas:

Jätkatakse söodakäitlejate süsteemse teavitamisega kehtivatest ja uutest nõuetest (näiteks teemakohased infopäevad) ning käitlejate ja loomapidajate teadlikkuse tõstmisega söödaohutusest. Arendada tuleb olemasolevat nõuandesüsteemi söödaohutuse osas.

Jätkatakse uuringu „Proteiinsöötades Eesti päritolu tooraine osakaalu suurendamise võimalused“ ellu viimist.

Jätkatakse 2023. aastal alustatud uuringuga „Teatud mükotoksiinid toidus ja söödas“.

Loomade heaolu valdkonnas:

Loomapidamisel miinimumnõuetest kõrgemate heaolu standardite rakendamist ja teadlikkuse tõstmist toetatakse ÜPP sekkumisega „Loomade heaolu toetus“.

2026. aastal esitatakse Riigikogule veterinaarseaduse muutmise seaduse eelnõu, millega on soov kehtestada üleriigiline koerte, kasside ja valgetuhkrute kiibistamise ja lemmikloomaregistris registreerimise nõue. Peamine murekoht koerte osas on illegaalne kaubandus ja kasside osas hulkuvate kasside sattumine varjupaikadesse. Lisaks sellele luuakse õiguslik alus PRIA loomade registri juurde riigi lemmikloomaregistri loomiseks, kuhu tuleb edaspidi eelmainitud lemmikloomaliikide kiibistatud isendid registreerida. Seaduse muudatuse eesmärk on parandada lemmikloomadena peetavate loomade heaolu, leida võimalusi omaniku juurest lahti pääsenud looma kiireks tagastamiseks omanikule ja toetada KOVe, loomade varjupaiku (kus on väga suur probleem hulkuvate kassidega), PTA-d, Maksu- ja Tolliametit ning Politsei- ja Piirivalveametit lemmikloomadega seonduvate ülesannete täitmisel. Muudatuse aluseks on 2023. aastal koostatud veterinaarseaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsus (VTK).

2025. aastal algatati loomakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõud. 2026. aasta alguses esitatakse Riigikokku eelnõu, millega keelustatakse Eestis uute puurikanalate ehitamine alates 2027. aastast ja munakanade puurispidamine alates 2035. aastast. Edaspidi tehakse ettepanek peamiselt lemmikloomade heaolu parandavate muudatuste tegemiseks, nende hulgas koerte ketis pidamise ja zoofiilia keelustamine, lahenduste kirjeldamine varjupaika jõudvate ja hulkuvate lemmikloomaliikide isendite arvu vähendamiseks ning järelevalvega seotud aspektide täpsustamiseks. Eelnõu tugineb 2024. aastal koostatud loomakaitseseaduse muutmise seaduse VTK-l.

2026. aasta 4. detsembril jõustuvad muudatused, millega EL-üleselt suurendatakse teatud liiki katseloomade kaitset.

PTA teeb fookuseeritud järelevalvet ühiskonna ootustele vastamiseks loomade heaolu tagamisel nii põllumajanduslikus loomakasvatuses kui lemmikloomade pidamisel.

3.15.3.2 Tulemusvaldkond Elukeskkond, liikuvus ja merendus

3.15.3.2.1 Regionaalarengu programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Inimestel on kõikjal Eestis kättesaadavad tasuvad töökohad, kvaliteetsed avalikud teenused ja meeldiv elukeskkond.

Programmi viivad ellu: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskus ja Maaelu Teadmuskeskus.

Tabel 362. Regionaalarengu programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääruga	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
16.70	Regionaalarengu programm	-180 209	-28 526	-135 548	-16 135
16.71	Regionaalpoliitika kujundamine ja rakendamine	-177 094	-25 697	-135 261	-16 135
16.74	Kohalike omavalitsuste poliitika ja finantseerimine	-3 115	-2 828	-287	0

Regionaalarengu programm hõlmab kohaliku omavalitsuse poliitika kujundamist ja finantseerimist ning regionaalpoliitika kujundamist ja rakendamist.

Regionaalarengu programmis on suurima eelarve mahuga Regionaal- ja Põllumajandusministeerium (83%, 150 mln eurot) ja Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (16%, 29 mln eurot).

Regionaalarengu programmi eesmärkide saavutamiseks kasutatakse 135,5 mln euro ulatuses välistoetusi. Suuremad doonorid on Regionaalarengu Fond (53,0 mln eurot), Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (28,0 mln eurot), Moderniseerimisfond (22,3 mln eurot) ja Õiglase Ülemineku fond (16,5 mln eurot). Lisaks kasutatakse riigieelarvelisi vahendeid 28,5 mln eurot ja saastekvootide müügitulu 16,1 mln eurot.

Regionaalarengu programmist 96% (174,0 mln eurot) antakse toetusi, 3% on tööjõukulu (4,8 mln eurot) ja 1% majandamiskulu (1,4 mln eurot).

Regionaalarengu programmi 2025. aasta eelarve sisaldab 21,2 mln eurot 2024. aastast üle toodud vahendeid, sh 5,9 mln eurot piirmääraga vahendeid.

Rida 16.71 programmi tegevus: Regionaalpoliitika kujundamine ja rakendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Üle Eesti ühtlasem areng, kus ettevõtlus, inimeste elujärg ja -keskkond areneb eri piirkondade vahel tasakaalustatumalt.

Tabel 363. Programmi tegevuse regionaalpoliitika kujundamine ja rakendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Maakondade SKP kasv (15/15) Allikas: Statistikaamet	14/15	15/15
Keskmete sissetulekute kasv kõigis maakondades (suurem kui THI muutus) (15/15), % Allikas: Statistikaamet, RM majandusprognoos	15/15 (THI=3,5%)	15/15
Maapiirkonna SKP elaniku kohta Allikas: Eurostat	20100,00 (2022)	21200,00
Maapiirkonnas elavate noorte vanuses 21–40 osatähtsus sama vanusegrupi noorte üldarvus Allikas: Statistikaamet	26,11%	27,76%

Maakondade SKP kasv (15/15) näitab mitmes maakonnas on SKP kasvanud võrreldes eelmise aastaga.

Keskmete sissetulekute kasv kõigis maakondades (15/15) näitab mitmes maakonnas ületab keskmise sissetuleku kasv tarbijahinnaindeksi muutust. Mõõdik peegeldab elujärje paranemist igas maakonnas.

Maapiirkonna SKP elaniku kohta näitab maapiirkondade SKP elaniku kohta. Mõõdik annab infot maapiirkonna tootlikkuse ja majandusliku edu taseme ja selle muutuse kohta.

Maapiirkonnas elavate 21-40 aastaste osatähtsus sama vanusegrupi noorte üldarvus näitab, kui suur osakaal noortest elab maapiirkonnas. Mõõdik annab infot maapiirkondade ligiõmbejõu ja püsivuse ning demograafilise jätkusuutlikkuse kohta.

Valitud mõõdikud katavad majanduse laiapõhjalist kasvu (maakondade SKP), reaalse elujärje paranemist (sissetulekud), maapiirkonna majandusjõudu (SKP elaniku kohta) ja demograafilist

tasakaalu (noorte paiknemine). Nende ühisvaates saab hinnata, kas piirkondade areng läheneb ühtlasemale tasemele.

Tabel 364. Programmi tegevuse regionaalpoliitika kujundamine ja rakendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.71	Regionaalpoliitika kujundamine ja rakendamine	-66 017	-157 930	-177 094	-19 164	12%
16.72	Tööjõu- ja majandamiskulud	-4 689	-5 520	-4 444	1 075	-19%
16.73	Muud toetused	-61 028	-152 411	-172 650	-20 239	13%

Regionaalpoliitika kujundamise ja rakendamise eesmärgi saavutamiseks on loodud kuus teenust, millest 48% moodustab piirkondliku arendustegevuse ja regionaalse ettevõtluse toetamine (85,2 mln eurot), 27% regionaal- ja maaelupoliitika kujundamine (47,7 mln eurot), 17% maaelu toetuste andmine (29,4 mln eurot) ja 7% piiriülese koostöö toetamine (12,8 mln eurot). Peale selle korraldatakse postisidet (1,6 mln eurot) ja pakutakse maaeluvõrgustiku teenuseid (0,3 mln eurot).

Programmi tegevust rahastatakse 76% ulatuses (135,3 mln eurot) välistoetuste ja sellele lisanduva kaasfinantseeringu arvelt, 15% (25,7 mln eurot) riigieelarvelistest vahenditest ja 9% (16,1 mln eurot) saastekvootide müügitulu arvelt.

Võrreldes 2025. aastaga suureneb 2026. aasta toetuste eelarve 20 mln eurot seetõttu, et varem kohaliku omavalitsuse poliitika tegevuses kajastatud toetused suunati õigele programmi tegevusele, st tegevusele “Regionaalpoliitika kujundamine ja rakendamine”.

Piirkondliku mõju hindamist ja koostööd edendavad tegevused:

Piirkondliku arengu toetamise vajaduste väljaselgitamine ja põhimõtete kujundamine ja regionaalarengu toetusmeetmete väljatöötamine.

Valdkonnapolitiikaid elluviivate õigusaktide, valdkondlike sekkumiste ja reformide ning strateegiadokumentide eelnõude regionaalarengule ja maapiirkondadele avalduvate mõjudega arvestamise jälgimine ning koostajate nõustamine mõjude varasema ja sisulisema arvestamise soodustamiseks. Osalemine valdkondlike strateegiliste dokumentide koostamisel, et tagada piirkonniti erinevate arenguvajaduste ja -väljakutsetega parem arvestamine.

Regionaalse arengu tegevuskava (integreerituna Ida-Virumaa ja Kagu-Eesti tegevuskavadega) elluviimise seire ühildatuna pikaajalise strateegia “Eesti 2035” regionaalsete sihtide ja muutuste edenemise seirega ning selle põhjal ettepanekute tegemine valdkonnaministeeriumite tegevuste regionaalarengut tasakaalustava mõju tugevdamiseks.

Euroopa Liidu 2021–2027 perioodi struktuurivahendite ning taaste- ja vastupidavusrahastu meetmete ettevalmistamisel eelnõude koostajate juhendamine ja nõustamine toetuste

regionaalsete mõjude teadlikuks suunamiseks nii eelnõude koostamisel, sekkumiste uuendamisel kui nende tulemuslikkuse hindamisel kogu rakendusperioodi jooksul.

Maakondlike arendusorganisatsioonide nõustamine maakonna arengustrateegia koostamisel ja elluviimisel. Maakonna arengustrateegiate regulaarse uuendamise järgmine tähtaeg seaduses on 2027. aasta I kvartal.

2025-2026 toimub kohaliku ja regionaalse arengu kavandamist hõlbustava veebipõhise tööriistakasti väljatöötamine ja seda toetavad koolitused.

Käivitunud on EL ja Eesti tasandil ettevalmistused EL 2028+ finantsperioodi toetuste rakendamiseks, mille raames on vajalik anda sisend, et parimal moel oleks võimalik kasutada EL vahendeid regionaalarengu tasakaalustamiseks ja piirkonnapõhiste instrumentide rakendamiseks.

Ühtekuuluvuspoliitika Euroopa territoriaalse koostöö programmide kaudu rahastatakse piirkondade ja riikidevahelist koostööd.

Piirkondliku konkurentsivõime tõstmist toetavad toetused ja tegevused:

Toetusi antakse piirkondade konkurentsivõime tõstmiseks ja elukeskkonna arendamiseks. Erinevateks regionaalseteks investeeringutoetusteks on planeeritud 133,1 mln eurot, regionaalseteks tegevustoetusteks 4,5 mln eurot.

Toetatakse kohaliku omavalitsuse hoonete energiasäästu edendamist, maakondliku arendustegevust ja arenduskeskuseid, maakonna arengustrateegiate elluviimist, hajaasustuse majapidamisi, kohaliku omaalgatuse edendamist, mikro- ja väikeettevõtjate konkurentsivõime tugevdamist Kagu-Eestis, ettevõtluskeskkonna ja maakondlike teenusvõrgustike arendamist, maakondlikele arenduskeskustele nõustamisteenuse pakkumist ja VKEde võimekuse kasvatamist, avalike teenuste ümberkorraldamist ja linnaruumi arendamist, kohalikku ja piirkondlikku arendustegevust toetavaid uuringuid, ekspertiise ja pilootprojekte, Ida-Virumaa linnapiirkondade arendamist, suuremates linnapiirkondades nutikate lahenduste toetmist, KOVide investeeringuid jalgratta- ja/või jalgteedesse, õiglast üleminekut võimaldavate piirkondlike algatusi Ida-Virumaal, Ida-Viru KOV investeeringuid ülemineku mõjude leevendamiseks, KOV-e tuuleenergia kasutuselevõtu kiirendamiseks, kohaliku algatusi ehk LEADER programm.

Maapiirkonnas uute töökohtade lisandumiseks eelduste loomiseks rakendatakse maapiirkonnas tegutsevate ettevõtjate konkurentsivõime tugevdamisele suunatud investeeringutoetust ja finantsinstrumente. Eelduste loomiseks innovaatiliste ja arengule suunatud ettevõtete osakaalu suurendamiseks maapiirkonnas rakendatakse ettevõtluskeskkonna arendamise toetust.

Rakendatakse väikesaarte programmi, Ida-Virumaa programmi, Kagu-Eesti programmi kolme maakonna ühiste prioriteetide toetamiseks, toetust Setomaa ja Peipsiveere piirkonna elujõulisuse suurendamiseks.

Perioodil 2021—2027 osaleb Eesti seitsmes Euroopa territoriaalse koostöö ehk Interreg programmis, mille raames toetatakse koostööd piiriüleselt (Euroopa Liidus - Eesti-Läti, Kesk-Läänemere programmid), riikide vahel (Läänemere piirkonna programm) ja piirkondade vahel (Interreg Euroopa, URBACT, ESPON, INTERACT programmid).

Koostöös teiste ettevõtlusmeetmete eest vastutavate ministeeriumitega tagatakse, et vähemalt 40% Nutikam Eesti ja Rohelisem Eesti ettevõtlustoetustest jõuaks väljapoole Tallinna ja Tartu piirkondi.

Tulenevalt riigieelarve kärbetest ja vajadusest elavdada kohalikku majandust valmistatakse 2026. aasta alguseks ette muudatusettepanekute pakett programmide ja nende rakendusstruktuuride ajakohastamiseks. Riigieelarveliste meetmed vaadatakse üle tervikpildis koos EL28+ toetustega. Uuendatud riigieelarvelisi toetusmeetmeid on kavas rakendada 2027-2030. Hiljemalt 2029. aasta sügiseks vaadatakse regulaarse ülevaatuse käigus uuesti üle kõigi programmide eesmärgid, eelarvejaotus ja otsustakse programmide jätkumine ja lisandumine aktuaalsetest regionaalarengu väljakutsetest lähtuvalt järgmiseks nelja-aastaseks perioodiks.

Alustatakse regionaalsete arengulepete ja regionaalsete nõukogude pilootprojektis kokkulepitud tegevuste elluviimist ning koostada terviklahendus regionaalse koostöö edendamise kontseptsiooni osas.

2004. aastast toimiv Eesti-Läti valitsuskomisjon analüüsib ja arutab piiriülest koostööd, aitab kaasa piiriregioonides ettevõtlussõbraliku keskkonna loomisele, toetab piiriregioonide piiriülese koostöö strateegiate elluviimist ning otsib lahendusi piiriregioonide päevakohastele probleemidele.

Maapiirkonnas perioodiliste väljaannete kohale toimetamiseks antakse dotatsiooni Eesti Postile. Kuigi perioodiliste väljaannete mahud on aasta-aastalt vähenenud, on oluline tagada väljaannete kättesaadavus sihtrühmadele, kellel puudub ligipääs muudele infoallikatele või kes jätkuvalt kasutavad paberväljaandeid.

Rida 17.74 programmi tegevus: Kohalike omavalitsuste poliitika ja finantseerimine

Programmi tegevuse eesmärk: Võimekas, elanikele kvaliteetseid teenuseid tagav, finantsiliselt kestlik kohalik tasand ja toimiv kohaliku omavalitsuse korraldus.

Tabel 365. Programmi tegevuse kohalike omavalitsuste poliitika kujundamine ja finantseerimine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
KOV teenustega rahulolu piirkondlikud erinevused: KOV teenustega rahulolu näitaja 10% kõrgeima ja 10% madalaima hinnanguga KOV-de vahe Allikas: minuomavalitsus.ee	26,00	25,00
Teenusvaldkondade osakaal, milles vähemalt 90% KOVidest saavutab vähemalt taseme 3 (9 skaalas), % Allikas: minuomavalitsus.ee	28% (5 valdkonda 18-st)	40,00%
Riigieelarvest KOVide sihtotstarbeliste toetuste (sh toetusfond) osakaal KOVide põhitegevuse tuludest, % Allikas: ReM	22,90%	18,00%
Tasandusfondi mittesaavate KOVide ja tasandusfondi saavate KOVide põhitulu (tulumaks ja maamaks) elaniku kohta erinevus kordades Allikas: ReM	1,23	1,23
Finantsraskustes KOVide arv Allikas: ReM	0	0
Kohalike omavalitsuste tulude osakaal valitsussektori kuludest, % Allikas: ReM	23,80%	25,00%
Elukeskkonnaga rahulolu piirkondlikud erinevused: 10% kõrgeima ja 10% madalaima hinnanguga KOVide vahe Allikas: minuomavalitsus.ee	17,7	15

KOV teenustega rahuolu piirkondlikud erinevused mõõdik mõõdab rahulolu hajuvust omavalitsuste lõikes. Eesmärk on, et rahulolu teenustega kasvaks kõikides piirkondades. Mida väiksem vahe, seda ühtlasem on teenusekvaliteet üle Eesti.

Teenusvaldkondade osakaal, kus vähemalt 90% KOV-dest saavutab taseme 3, näitab, kui paljudes valdkondades on miinimumtaseme saavutatud. Eesmärk on, et see näitaja kasvaks ning oleks kõikides täidetud.

Elukeskkonnaga rahulolu piirkondlikud erinevused mõõdavad elukeskkonnale hinnangute hajuvust omavalitsuste lõikes. Eesmärk on, et rahulolu elukeskkonnaga kasvaks kõikides piirkondades. Mida väiksem vahe, seda ühtlasem on elukeskkonna kvaliteet.

Sihtotstarbeliste toetuste osakaal KOVide põhitegevuse tuludest näitab sõltuvust sihtotstarbelistest riigitoetustest. Eesmärk on toetuste osakaalu vähendada suurendamaks omavalitsuste kuluautonoomiat ja tagada eelarve paindlikkus.

Tasandusfondi mittesaavate KOVide ja tasandusfondi saavate KOVide põhitulu (tulumaks ja maamaks) elaniku kohta erinevus kordades mõõdik näitab tulubaasi ebavõrdsust.

Finantsraskustes KOVde arv mõõdab kriitilises finantsseisus olevate KOVide hulka, siht on, et selliseid KOVde ei oleks.

KOVide tulude osakaal valitsussektori kuludest mõõdab detsentraliseerituse taset, kasv viitab tugevamalt kohaliku omavalitsuse finantsrollile.

Möödikud näitavad komplektis KOV teenuste kvaliteeti ja ühtlust ning KOVide finantsilist kestlikkust ja autonoomiat.

Tabel 366. Programmi tegevuse kohalike omavalitsuste poliitika kujundamine ja finantseerimine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.74	Kohalike omavalitsuste poliitika ja finantseerimine	-19 475	-46 172	-3 115	43 057	-93%
16.75	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 983	-1 999	-1 763	236	-12%
16.76	Muud toetused	-17 490	-44 173	-1 352	42 822	-97%

Programmi tegevuse eesmärk saavutatakse kohalike omavalitsuste finantseerimise ja finantsjuhtimise poliitika kujundamise (1,8 mln eurot) ja kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse poliitika kujundamise (1,4 mln eurot) kaudu. Programmi tegevust rahastatakse 91% ulatuses (2,8 mln eurot) riigieelarvelistest vahenditest.

Programmi tegevuses planeeritakse toetusi kokku 1,4 mln eurot, sh toetatakse regionaalseid arenguprogramme, üleriigilisi omavalitsusliite ja planeeritakse vahendeid kinnisasja omandamise kitsendamise seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks.

Võrreldes 2025. aasta eelarvega väheneb antavate toetuste summa 20 mln eurot toetuste ümbersuunamisega regionaalpoliitika kujundamise ja rakendamise programmi tegevusse ja 22 mln eurot vähendati riigieelarve koostamise käigus saastekvootide müügitu arvelt antavaid toetusi. Kärpega vähendati avaliku sektori hoonete energiatõhususe toetusmeetet.

Tegevused eesmärkide saavutamiseks:

Toetatakse detsentraliseerimise algatusi teenuste paremaks korraldamiseks ja omavalitsuste rolli suurendamiseks.

Soodustatakse ja toetatakse KOViga koostöös ülesannete täitmist (toetusmeetmed, juhendid jms), sh suurendatakse Eesti Linnade ja Valdade Liidu rolli KOV koostöö arendamisel.

Tagatakse regulaarne andmete uuendamine (sh KOVide küsitlus ja elanike rahulolu uuring) minuomavalitsus.ee veebilehel. Rakendust arendatakse edasi, et see muutuks igapäevaseks tööriistaks kohalike omavalitsuste teenuste arendamisel, omavalitsuste ülesannetega seotud poliitika kujundamisel ning oleks võimalik siduda omavalitsuste rahastamine teenustasemetega.

Taotletakse vahendeid ja valmistatakse ette regulatsioon kohalike omavalitsuste vabatahtlike ühinemiste toetamiseks.

Koostöös Eesti Linnade ja Valdade Liiduga jätkatakse KOV teenistujate koolitus- ja arendusprogrammidega.

Viiakse lõpuni kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise menetlus.

Suurendatakse kohalike omavalitsuste finantsautonoomiat ülesannete täitmise tõhususe ja kvaliteedi parandamiseks:

- andes sihtotstarbelised toetused kohalike omavalitsuste tulubaasi ja jaotades vahendid tulumaksu ja tasandusfondi kaudu;
- võimaldades suuremat otsustusõigust maksude kehtestamisel.

Vajadusel toetatakse kohalikke omavalitsusi rahaliselt nende kriisiülesannete täitmisel. Viimasel kahel juhul liigub eelarve Vabariigi Valitsuse eelarveosa kaudu otse kohalikele omavalitsustele läbimata Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi eelarvet.

Suurendatakse kohalike omavalitsuste motivatsiooni tegeleda ettevõtluskeskkonna arendamisega:

- rakendades kohaliku kasu instrumendi päikeseparkide ja hoonete arendamiseks;
- kavandades kohaliku omavalitsuste tulubaasi sidumist töökohtade arvuga piirkonnas.

Ajakohastatakse kohalike omavalitsuste tasandusfondi jaotuspõhimõtteid tegeliku kuluvajaduse muudatustega arvestamiseks.

Seiratakse kohalike omavalitsuste finantsolukorda ja hinnata finantssuutlikkust omavalitsuste finantsilise jätkusuutlikkuse tagamiseks.

3.15.3.2.2 Ühistranspordi programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eestis on reisijate vajadusi arvestav paindlik ning efektiivne ühistranspordisüsteem.

Programmi viivad ellu: Regionaal ja Põllumajandusministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskus.

Tabel 367. Ühistranspordi programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
16.77	Ühistranspordi programm	-179 466	-175 802	-3 665
16.78	Ühistransporditeenuse arendamine ja soodustamine	-179 466	-175 802	-3 665

Ühistranspordi programmi eelarve on pea 100% ministeeriumis (179,4 mln eurot), REMITK toetab 51 000 euroga IT-süsteemide ülalpidamist. Ühistranspordi rahastatakse 98% riigieelarvest (175,8 mln eurot) ja 2% saastekvootide müügitulust (3,7 mln eurot)

Ühistranspordi programmi eelarvest 98% (176,3 mln eurot) antakse toetusi, majandamiskulude osakaal on 1% (1,9 mln eurot) ja tööjõukulude osakaal 1% (1,2 mln eurot).

Ühistranspordi programmi 2025. aasta eelarve sisaldab 2,7 mln eurot 2024. aastast üle toodud vahendeid, kõik olid piirmääraga vahendid. 2026. aasta eelarve ja tegevusi on kirjeldatud allpool toodud programmi tegevuse juures.

Rida 16.78 programmi tegevus: Ühistransporditeenuse arendamine ja soodustamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eestis on reisijate vajadusi arvestav paindlik ning efektiivne ühistranspordisüsteem.

Tabel 368. Programmi tegevuse ühistransporditeenuse arendamine ja soodustamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Rongireisijate arv tellitud rong/km kohta Allikas: KLIM, Elron	1,31	1,21
Maakondlike bussiliinide sõitjate arv/lkm kohta Allikas: TA	0,45	0,46
Siselendude täitumus tellitud reisi istekoha kohta (reisijad reisi istekoha kohta) Allikas: TA	42,40	43,00
Parvlaeva täitumus tellitud reisi kohta (reisijad reisi kohta) Allikas: TA	87,20	89,00

Kõik neli mõõdikut on kasutusintensiivsuse näitajad ja peegeldavad efektiivsuse trendi. Efektiivsusmõõdikute abil saab osaliselt ka hinnata, kas ühistranspordisüsteem on kasutajate vajadusi arvestav.

Tabel 369. Programmi tegevuse ühistransporditeenuse arendamine ja soodustamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
16.78	Ühistransporditeenuse arendamine ja soodustamine	-149 969	-179 280	-179 466	-186	0%
16.79	Tööjõu- ja majandamiskulud	-847	-935	-3 159	-2 224	238%
16.80	Muud toetused	-149 120	-178 345	-176 307	2 038	-1%

Programmi tegevus viiakse ellu ühistranspordi korraldamise (178,1 mln eurot) ja siseriikliku ühistranspordi kavandamise (1,3 mln eurot) teenuste kaudu. Ühistranspordi korraldamise teenuse kulu on **174,5 mln eurot on dotatsioonid** busi-, rongi-, parvlaeva- ja lennuliiklusele, mida rahastatakse vaid riigieelarvelistest vahenditest. Dotatsioonist 45% on maanteetranspordi ja 32% raudteetranspordi kulu, ülejäänud dotatsioon jaguneb vee- ja õhustranspordi sektori vahel.

Ühistransporti kasutab aastas 33 mln reisijat, piletimüügiga teenitakse tulu *ca* 50 mln eurot.

Ühistranspordi rahastuse vajadus suureneb 4–6% aastas. Dotatsiooni mõjutavad ministeeriumi jaoks möödapääsmatud kulud, sh:

- TTJA kehtestatav raudtee jooksva aasta taristutasude tõus;
- AS Saarte Liinide kehtestatav sadamatasude tõus jooksvaks eelarveaastaks;
- AS Tallinna Lennujaama kehtestatav regionaalsete lennujaamade kasutustasude tõus jooksvaks eelarveaastaks;
- muudatused maksudes ja määrades (nt käibemaksu ja aktsiiside tõus);
- ühistranspordiseaduse alusel kehtivate lepingute indekseeritavate kulude kasv tulenevalt inflatsioonist.

Lisaks eelpool nimetatud dotatsiooni mõjuteguritele suurenevad kulud ka uute rongide lisandumise tõttu, sest sõidugraafik tiheneb.

Saastekvootide müügitulu arvelt on kavas avaliku bussiveoteenuse osutamiseks soetada energiatõhusaid busse.

Tegevused ühistranspordi programmi eesmärkide saavutamiseks:

Töötatakse välja ühtne tööprotsess (sõiduplaanide muudatustest teavitamine, kommunikatsioon) Elroni, ühistranspordikeskuste (ÜTK) ja rongiga seotud linnaliinide korraldajate vahel ning motivatsiooniskeem -ÜTK-dele, mis tagaks regiooni olulistest rongipeatustes kohalike- ja maakonnaliinide teenuse sünkroonimise rongidega.

Tehakse Kliimaministeeriumile ettepanek raudteetaristu remondi- ja hooldusrežiimi muutmiseks, regulaarse ja taristulõigupõhise praeguse töötüübi põhise režiimi asemel. Eesmärgiks on, et kõik tööd tehakse konkreetsetel lõigudel korraga ära ja sekkumine konkreetse tsooni graafikusse oleks minimaalne.

Jätkatakse regionaalselt ühtsete piletisüsteemide juurutamisega (sh kuukaardid, tsoonipiletid jms), mis loob eelduse selleks, et ühistranspordiga sõitmine oleks üksikpiletite kasutamisest ja autosõidust oluliselt soodsam.

3.15.4 Investeeringud

Enim investeeritakse IT-arendustesse ning katsetehnikasse ja laboriseadmetesse, et tagada teadus-arendustegevuse järjepidevus ning järelevalve kvaliteet.

Investeeringutest 85% on investeeringud IT-sse, 12% masinatesse ja seadmetesse (laboriseadmed) ja 3% transpordivahenditesse (vanade veoautode asendamine uutega, millel on konkslift katsekombainide transportimiseks ning uued N1 kategooria sõidukid katsekeskustele).

Regionaal- ja põllumajandusministeeriumi valitsemisala spetsiifilisi tarkvarasid on arendatud juba 15 aastat alarahastusega, 2026. aasta eelarvevahendite nappuse tõttu suudetakse rahastada vaid kõige hädapärasemaid IT vajakuid. Põhivara aastane kulum on 4,7 mln eurot.

Riigilaborite konsolideerimise käigus on hinnatud laboriseadmete vajadust uuenevate tehnoloogiate ja analüüsimeetodite tõttu, samuti klientide tõusnud ootusega saada kiiresti analüüside tulemusi. LABRISe seadmepark vananeb kiiresti ja vajab igal aastal uuendamist, 131-st arvel olevast põhivarast on amortiseerunud 57%.

Investeeringuid rahastatakse peamiselt riigieelarveliste vahendite arvelt.

Tabel 370. Regionaal-ja Põllumajandusministeerium valitsemisala investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala					
16.82	Investeeringud kokku	-13 018	-6 487	-3 093	3 394	-52%
	IT investeeringud	-5 345	-5 267	-2 173	3 093	-59%
	Transpordivahendid	-28	-35	-75	-40	115%
	Masinad ja seadmed	-4 220	-200	-240	-40	20%
	Kinnisvara	-394	-70	-70	0	0%
16.83	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-2 028	-915	-534	381	-42%
	Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet					
	Investeeringud kokku	-4 556	-2 852	-453	2 398	-84%
	IT investeeringud	-3 735	-2 511	-385	2 126	-85%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-822	-341	-68	272	-80%
	Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus					
	Investeeringud kokku	-254	-85	-87	-1	2%
	Kinnisvara	-243	-70	-70	0	0%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-11	-15	-17	-1	9%
	Maaelu Teadmuskeskus					
	Investeeringud kokku	-1 627	-235	-335	-100	43%
	Transpordivahendid	-28	-35	-75	-40	115%
	Masinad ja seadmed	-449	-200	-240	-40	20%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-50	0	-19	-19	100%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskus					
	Investeeringud kokku	0	0	-2 218	-2 218	100%
	IT investeeringud	0	0	-1 788	-1 788	100%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	0	0	-429	-429	100%

Tabel 371. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala investeeringute eelarve liikide vaheline võrdlus objektide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarveliste kaasfinantseeringuga	Muud tulud, sest sõltuvad vahendid
	Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala						
16.82	Investeeringud kokku		-3 093	-2 073	-498	-100	-422
	Muud investeeringud kokku		-2 559	-2 073	0	-100	-386
	IT investeeringud	IT investeeringud	-2 173	-2 073	0	-100	0
	Laborite sisseseade	Kinnisvara	-70	0	0	0	-70
	Masinad ja seadmed	Masinad ja seadmed	-240	0	0	0	-240
	Transpordivahendid	Transpordivahendid	-75	0	0	0	-75
16.83	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-534	0	-498	0	-36

Peamine langus võrreldes 2025. aastaga on tingitud 2024. aasta kasutamata jäänud IT-investeeringute ületoomisest 2025. aasta eelarvesse. Samuti eraldati 2025. aastal PRIAle õigusaktidest tulenevate lisakulude katmiseks täiendavad vahendid. Masinate ja seadmete investeeringute eelarve muutus on seotud Maa-ameti üleminekuga MKM-i valitsemisalasse.

Investeeringutest 81% rahastatakse riigieelarvelistest vahenditest.

3.15.5 Finantseerimistehingud

Tabel 372. Regionaal-ja Põllumajandusministeerium valitsemisala finantseerimistehingud, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
16.84	Finantseerimistehingud kokku	42 000	6 000	6 000	0	0%
16.85	Finantseerimistegevuseks antud sihtfinantseerimine	13 735	6 000	6 000	0	0%

Eelarvesse on planeeritud Maaelu SA-lt laenude tagasimakseid kuus miljonit eurot. 2024. aasta andmetes kajastuvad Maa-ameti tehingud, mida ameti liikumisega MKM-i valitsemisalasse REM valitsemisala eelarves enam ei kajastu.

3.16 Siseministeeriumi valitsemisala

Siseministeeriumi valisemisala töötab selle nimel, et Eesti oleks elamiseks turvaline riik, õnnetustele ja ohtudele reageerimine kiire ning asjakohane, rahvastikuhaldus tõhus ja kodanikuühiskonna areng toetatud.

Siseministeeriumi valitsemisala vastutab avaliku korra, piiri valvamise ja päästetööde tagamise, hädaabi- ning infoteadete vastuvõtmise ja menetlemise, kodakondsuse ja rändepoliitika ning rahvastikutoimingute kujundamise ja rakendamise, elanikkonnakaitse korraldamise ning kodanikuühiskonna toetamise ja suunamise eest.

Häirekeskuse ülesanne on olla esimene abistaja hädaolukorras ehk olukorras, kus ohus on inimes(t)e elu, tervis, vara. Häirekeskus juhib kiirabi, päästjad ja politsei abivajajani, olles võtmelüli abivajaja ja abiandja vahel.

Politsei- ja Piirivalveamet tagab avalikku korda, uurib süütegusid ja tegeleb ohtude ning süütegude ennetamisega, valvab piiri, tegeleb merepääste ning isiku Eestis viibimise aluste ja staatus määratlemise ning isikut tõendavate dokumentide väljastamisega.

Päästeamet viib ellu ennetustöö, ohutusjärelvalve, päästetöö, demineerimise ja elanikkonnakaitsega seotud tegevusi.

Kaitsepolitsei ameti ülesandeks on riigi julgeoleku tagamine teabe kogumise ja ennetusvahendite kasutamise abil ning süütegude uurimine.

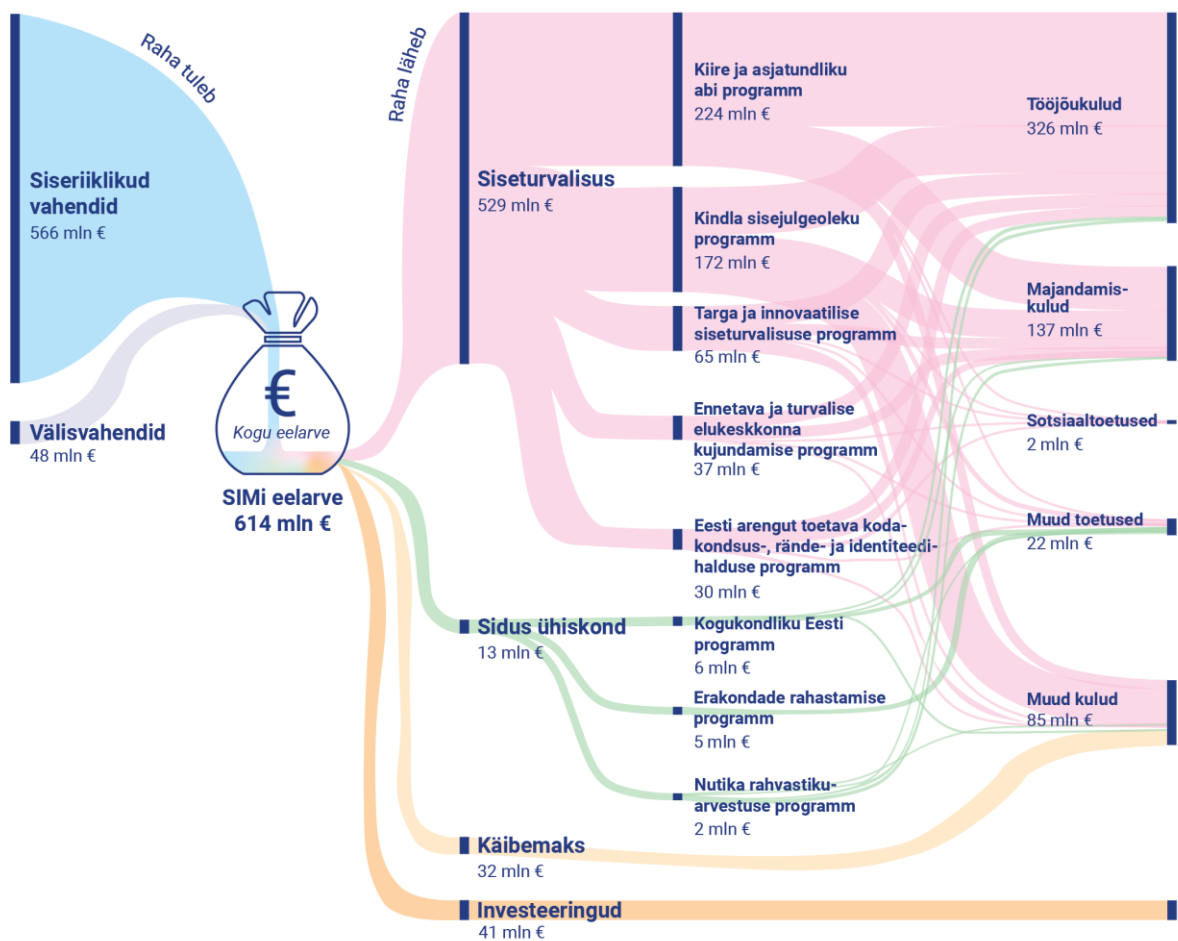
Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus on suurim riigi IT-asutus, kes loob ja haldab elupäästeks ja siseturvalisuse tagamiseks vajalikke infosüsteeme.

Sisekaitseakadeemia õpetab tulevasi ja juba töötavaid politseinikke, päästjaid, vangla- ja tolliametnikke ning päästekorraldajaid. Lisaks toetab valitsemisala asutusi siseturvalisusega seotud teadus- ja arendustegevusega.

SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital on sõltumatu kodanikuühiskonna toetus-, arendus- ja tugikeskus. Oma tegevustega tugevdab sihtkapital kogukondi ja kodanikuühiskonda.

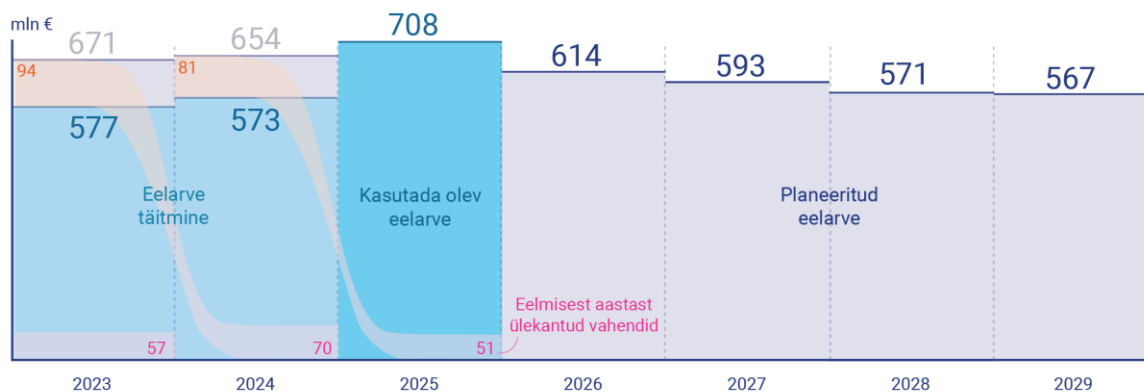
Joonis 37. Siseministeeriumi valitsemisala eelarve jagunemine tegevuspõhiselt ja majandusliku sisu lõikes, mln eurot

Valitsemisala tegevuspõhine eelarve (2026)

Joonis 38. Siseministeeriumi valitsemisala eelarve dünaamika, tuhat eurot

Valitsemisala eelarve

2026. aastaks on Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisse reservi Siseministeeriumi valitsemisala tegevusteks planeeritud 67,5 mln eurot. Need vahendid ei kajastu Siseministeeriumi valitsemisala 2026. aasta eelarves. Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisse reservi on planeeritud vahendid laiapindse riigikaitse, sh elanikkonnakaitse arendamiseks ning idapiiri väljaehitamiseks.

Riigi eelarvestrateegia 2026-2029 läbirääkimistel otsustas Vabariigi Valitsus suunata Siseministeeriumi valitsemisala eelarvesse 28,9 mln eurot siseturvalisuse töötajate palgatõusudeks ja 2026. aastaks 0,9 mln eurot valitsemisala teadus- ja arendustegevusteks. Lisaks otsustati valitsemisala eelarvet karpida 2026. aastal 2 mln euro võrra.

Kuivõrd palgatõusudeks eraldatud vahendid (28,9 mln eurot) katavad vaid osa Siseministeeriumi valitsemisala palgatõusu lisavajadusest, siis analüüsitakse detailselt, milliste siseturvalisuse tööliinidel on palga mahajäämus kõige suurem. Vastavalt analüüsile suunatakse palgatõusudeks eraldatud vahendid valitsemisala asutuste eelarvetesse.

Valitsemisala administratiivne struktuur ja personali ülevaade

Siseministeeriumi valitsemisala moodustavad Siseministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet, Häirekeskus, Kaitsepolitseiamet, Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus, Sisekaitseakadeemia. Lisaks kuulub Siseministeeriumi valitsemisalasse veel sõltumatu kodanikuühiskonna toetus-, arendus- ja tugikeskus SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital (KÜSK). Siseministeerium koos valitsemisalaga on Eesti suurim avaliku sektori organisatsioon – kokku umbes 8000 töötajat.

Valitsemisala personali ülevaade

Siseministeeriumi valitsemisala asutustes töötab kokku 7674 teenistujat (töötajad ja ametnikud kokku), neist enamus töötab Politsei- ja Piirivalveametis ja Päästeametis. 2024. ja 2025. aasta võrdluses kasvas teenistujate arv valitsemisalas kokku 19 võrra. Teenistujaid lisandus Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskusesse ning Sisekaitseakadeemiasse.

Personal*

(2025. a I poolaasta võrdluses 2024. a)

Asutus	Siseministeerium	Politsei- ja Piirivalveamet	Päästeamet	Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus	Sisekaitseakadeemia	Häirekeskus
Keskmine kogupalk	3404 € ↑1%	2336 € ↑1%	2085 € ↓1%	3434 € ↑2%	2741 € ↑6%	2265 € ↑6%
Töötajate arv 👤 – 20 inimest	169 ↓3 	4514 ↓11 	2068 ↓5 	432 ↑20 	279 ↑23 	213 ↓5
				Asutused kokku		
				Keskmine kogupalk: 2370 € ↑1%		
				Töötajate arv: 7674 ↑19		

* Ei sisalda riigisaladusega kaitstud personali- ega eelarveinfot

Tabel 373. Siseministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkonnad, valdkondlikud arengudokumendid ja programmid

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid	Programm
Siseturvalisus	Siseturvalisuse arengukava 2020-2030	Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamise programm
		Kiire ja asjatundliku abi programm
		Kindla sisejulgeoleku programm
		Eesti arengut toetava kodakondsus-, rände- ja identiteedihalduse programm
		Targa ja innovaatilise siseturvalisuse programm
Sidus ühiskond	Sidusa Eesti arengukava 2021-2030	Kogukondliku Eesti programm
		Nutika rahvastikuarvestuse programm
		Erakondade rahastamise programm

509

3.16.1 Tulud

Siseministeeriumi valitsemisala suurimad tuluallikad on saadud toetused, riigilõivud ning tulu trahvidelt ja muudelt varalistelt karistustelt.

Tabel 374. Siseministeeriumi tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.1	Tulud kokku	62 192	113 528	101 058	-12 470	-11%
17.2	Saadud toetused	19 685	54 606	40 717	-13 889	-25%
17.3	Riigilõivud	13 346	14 532	23 232	8 700	60%
17.4	Tulu majandustegevusest	5 759	4 691	5 356	665	14%
17.5	Tulu põhivara ja varude müügist	13	3 962	2	-3 960	-100%
17.6	Trahvid ja muud varalised karistused	22 391	34 835	30 857	-3 978	-11%
17.7	Muud tulud	998	902	894	-8	-1%

Saadud toetused

Toetuste all kajastatakse saadud välistoetusi. Toetuste maht on muutunud seoses välisvahenditest prognoositava toetuste mahu vähenemisega. Olulisemate välisvahenditena on planeeritud 2021-2027 perioodi Euroopa Liidu fondidest saadavad tulud 39,01 mln eurot, sh Sisejulgeolekufond (ISF) 6,59 mln eurot, Varjupaiga-, Rände ja Integratsioonifond (AMIF) 4,31 mln eurot ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (BMVI) 22,33 mln eurot, ühtekuuluvusfondist saadavad tulud 3,46 mln eurot, taaste- ja vastupidavusrahastust saadavad tulud 0,68 mln eurot, Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametilt FRONTEX saadavad tulud 1,60 mln eurot ning väiksemad otsetoetused asutustele kogumahuga 0,04 mln eurot. Lisaks Euroopa Majanduspiirkonna toetustele on planeeritud 2026. aasta eelarvesse Norra toetused mahus 1,45 mln eurot ja Šveitsi-Eesti koostööprogrammi toetus 0,26 mln eurot. Välistoetustest planeeritud soetused ja tegevused on kirjeldatud programmi tegevuste peatükkides.

Riigilõivud

Lõivude all kajastatakse toimingute eest laekunud tulu. Suurem osa riigilõivust laekub isikut tõendavate dokumentide seaduse, välismaalaste seaduse, kodakondsuse seaduse ja EL kodaniku seaduse alusel teostatavate toimingute riigilõivudest. Riigilõivude prognoosi aluseks on aeguvate dokumentide prognoosid ning eelnevad trendid. Riigilõivudest saadava tulu prognoos on võrreldes 2025. aastaga oluliselt kasvanud seoses 1. jaanuarist 2025 jõustunud uute riigilõivumääradega. Uued riigilõivumäärad ei kajastu 2025. aasta tuluprognoosis, kuna riigilõivumäärade muutmise eelnõu võeti vastu pärast 2025. aasta riigieelarve eelnõu tuluprognoosi koostamist.

Tulud majandustegevusest

Majandustegevusest saadud tulu all kajastub peamiselt õhusõidukite teenuse osutamiselt saadav tulu, Sisekaitseakadeemia täiendkoolitustelt laekuv tulu ning rahvastikuregistri päringuteenustelt saadav tulu. Majandustegevusest saadavaid tulusid kasutatakse samade teenuste osutamisega seotud kulude katmiseks.

Tulu põhivarade müügist

Põhivara müügitulu on planeerinud Päästeamet sõidukite müügist. 2025. aasta eelarvesse planeeriti paari valitsemisala kasutuses oleva kinnisvaraobjekti müügitulu. 2026. aastal kinnisvaraobjekte ei müüda.

Trahvid ja muud varalised karistused

Trahvide ja muude varaliste karistuste all prognoositakse vääртеomenetluse seadustiku alusel saadavaid trahvitulusid (nt liiklusjärelvalve). Tulude vähenemine on seotud trahvitulude prognoosi uuendamisega vastavalt varasemale trahvitulude laekumisele.

Muud tulud

Muude tegevustuludena prognoositakse kohtute ja kohtutäiturite otsuste alusel laekuvaid tulusid ning tuleohutuse järelvalve inspektorite poolt määratud sunnirahasid.

3.16.2 Kulud asutuste lõikes

Tabel 375. Siseministeeriumi valitsemisala kulud asutuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
17.8	Siseministeeriumi valitsemisala	-572 870	-492 476	-36 710	-38 495	-5 189	0
17.9	Siseministeerium	-65 222	-50 503	-1 087	-13 633	0	0
17.10	Kaitsepolitseiamet	-44 883	-44 883	0	0	0	0
17.11	Päästeamet	-112 142	-103 641	-7 985	-280	-235	0
17.12	Siseministeeriumi Infotehnoloogia- ja Arenduskeskus	-40 640	-34 254	-2 873	-2 514	-1 000	0
17.13	Sisekaitseakadeemia	-28 501	-23 945	-2 560	-271	-1 725	0
17.14	Politsei- ja Piirivalveamet	-272 596	-226 637	-21 962	-21 798	-2 199	0
17.15	Häirekeskus	-8 885	-8 612	-243	0	-29	0

Tabel 376. Siseministeeriumi valitsemisala kulude dünaamika asutuste lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.8	Siseministeeriumi valitsemisala	-526 701	-600 146	-572 870	27 276	-5%
	Sotsiaaltoetused	-1 623	-2 124	-2 379	-254	12%
	Muud toetused	-17 523	-20 466	-22 167	-1 701	8%
	Tööjõukulud	-301 037	-306 700	-326 370	-19 670	6%
	Majandamiskulud	-125 922	-152 863	-137 283	15 581	-10%
	Muud tegevuskulud	-149	-204	-63	141	-69%
	Riigisaladusega kaetud vahendid	-56 282	-87 877	-53 076	34 800	-40%
17.139	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-24 165	-29 912	-31 532	-1 621	5%
17.9	Siseministeerium	-23 449	-34 459	-65 222	-30 763	89%
	Sotsiaaltoetused	-13	-10	-10	0	0%
	Muud toetused	-10 717	-16 696	-19 865	-3 169	19%
	Tööjõukulud	-9 966	-10 072	-39 594	-29 522	293%
	Majandamiskulud	-2 341	-6 069	-4 645	1 424	-23%
	Muud tegevuskulud	-33	-8	-8	0	2%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-379	-1 604	-1 100	504	-31%
17.10	Kaitsepolitsei amet	-48 537	-78 926	-44 883	34 042	-43%
	Riigisaladusega kaetud vahendid	-48 537	-78 926	-44 883	34 042	-43%
17.11	Päästeamet	-118 019	-119 610	-112 142	7 469	-6%
	Muud toetused	-5 850	-3 402	-1 430	1 972	-58%
	Tööjõukulud	-72 590	-72 956	-71 074	1 882	-3%
	Majandamiskulud	-33 227	-35 916	-31 901	4 015	-11%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-6 351	-7 309	-7 736	-428	6%
17.12	Siseministeeriumi Infotehnoloogia- ja Arenduskeskus	-47 063	-49 907	-40 640	9 267	-19%
	Muud toetused	-1	-1	-1	0	0%
	Tööjõukulud	-22 913	-24 533	-22 291	2 242	-9%
	Majandamiskulud	-19 970	-21 979	-15 362	6 618	-30%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-4 177	-3 395	-2 987	409	-12%
17.13	Sisekaitseakadeemia	-23 907	-30 644	-28 501	2 143	-7%
	Sotsiaaltoetused	-1 584	-2 112	-2 366	-254	12%
	Muud toetused	-124	-17	-17	0	0%
	Tööjõukulud	-13 133	-15 508	-13 830	1 678	-11%
	Majandamiskulud	-7 580	-10 368	-9 604	764	-7%
	Muud tegevuskulud	-10	-15	-15	0	0%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 476	-2 625	-2 670	-44	2%
17.14	Politsei- ja Piirivalveamet	-256 524	-277 287	-272 596	4 691	-2%
	Sotsiaaltoetused	-25	-3	-3	0	0%
	Muud toetused	-831	-350	-854	-504	144%
	Tööjõukulud	-174 515	-175 836	-172 005	3 830	-2%
	Majandamiskulud	-61 735	-77 277	-74 688	2 589	-3%
	Muud tegevuskulud	-86	-153	-38	116	-75%
	Riigisaladusega kaetud vahendid	-7 745	-8 951	-8 193	758	-8%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-11 587	-14 717	-16 816	-2 099	14%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.15	Häirekeskus	-9 202	-9 312	-8 885	428	-5%
	Tööjõukulud	-7 919	-7 796	-7 576	220	-3%
	Majandamiskulud	-1 069	-1 254	-1 084	170	-14%
	Muud tegevuskulud	-17	-2	-2	0	0%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-195	-261	-224	38	-14%

Siseministeeriumi valitsemisala 2026. aasta kulude eelarve on 572,99 mln eurot, millest 86% kaetakse Eesti riigi vahenditest, 7% välisvahenditest ja riiklikust kaasfinantseeringust ning 7% muudest vahenditest, sh arvestuslikud vahendid.

Valitsemisala ja asutuste kulud sisaldavad käibemaksu ning ei sisalda amortisatsiooni.

Välisvahendid suunatakse suuremas osas siseturvalisuse tagamiseks, sh 69% välisvahenditest suunatakse piirihalduseks, raske ja organiseeritud kuritegevuse vastaseks võitluseks, rände- ja kodakondsuspoliitika kujundamiseks ja elluviimiseks.

Kõige suurema osa ehk 326,37 mln eurot moodustavad valitsemisala eelarvest tööjõukulud (57% kulude eelarvest), majandamiskulude eelarve on 137,28 mln eurot (24% kulude eelarvest).

Valitsemisala 2026. aasta kulude eelarve väheneb võrreldes 2025. aastal kasutada oleva eelarvega 5% võrra. Eelarve vähenemine on eelkõige seotud 2025-2028 riigi eelarvestrateegia koostamise protsessis otsustatud kärpega ja 2025. aasta ühekordsete rahastusotsusega. Eelarve vähenemise põhjendus kehtib järgnevalt kõikide asutuste puhul. Enim, 40% vähenevad riigisadalusega kaetud vahendid, mis on tingitud 2025. aasta ühekordsetest laiapindse riigikaitse projektide rahastamisotsustest.

Siseministeerium

Siseministeeriumi 2026. aasta kulude eelarve kokku on 65,22 mln eurot. 13,63 mln euro ulatuses finantseeritakse ministeeriumi kulusid välisvahenditest ja riiklikust kaasfinantseeringust. Kõige suurema osa ehk 19,87 mln eurot moodustavad ministeeriumi eelarvest muud toetused.

Siseministeeriumi kulude eelarve suureneb 2026. aastal võrreldes 2025. aastal kasutada olevate vahenditega 89%. Suurenemine on tingitud eelkõige tööjõukulude eelarve suurenemisest. Tööjõukulude eelarve hüppeline suurenemine on tingitud Vabariigi Valitsuse poolt riigi eelarvestrateegia läbirääkimistel siseturvalisuse asutustele otsustatud palgatõusudeks eraldatud lisarahaga. Kuivõrd lisaks saadud vahendid (28,9 mln eurot) katavad vaid osa Siseministeeriumi valitsemisala palgatõusu lisavajadusest, siis analüüsitakse detailselt, milliste siseturvalisuse tööliinidel on palga mahajäämus kõige suurem ning vastavalt sellele eraldatakse riigieelarve eelnõu järgmistes etappides vahendid asutuste eelarvetesse.

Siseministeeriumi enda kasutada olev kulude eelarve väheneb 2026. aastal võrreldes 2025. aastal kasutada olevate vahenditega 25%.

Kõige suurem osa ministeeriumi kasutada olevast eelarvest suunatakse 2026. aastal poliitikate kujundamisega seotud tegevuste kulude katteks, toetustena erakondade rahastamiseks ja korraldusasutuse ülesannete täitmiseks.

Päästeamet

Päästeameti 2026. aasta kulude eelarve kokku on 112,14 mln eurot. 0,28 mln euro ulatuses finantseeritakse Päästeameti kulusid välisvahenditest ja riiklikust kaasfinantseeringust. Kõige suurema osa ehk 71,07 mln eurot moodustavad Päästeameti eelarvest tööjõukulud.

Päästeameti kulude eelarve väheneb 2026. aastal võrreldes 2025. aastal kasutada olevate vahenditega 6%, sh enim väheneb muude toetuste eelarve (58%) ja majandamiskulude eelarve (11%). Tööjõukulude eelarve väheneb 3 %.

Kõige suurem osa Päästeameti kulude eelarvest kasutatakse 2026. aastal päästetöö baasteenuse tagamiseks (54 % Päästeameti kulude eelarvest).

Siseministeeriumi Infotehnoloogia- ja Arenduskeskus

Siseministeeriumi Infotehnoloogia- ja Arenduskeskuse (SMIT) 2026. aasta kulude eelarve kokku on 40,64 mln eurot. 2,51 mln euro ulatuses finantseeritakse SMITi kulusid välisvahenditest ja riiklikust kaasfinantseeringust. Kõige suurema osa ehk 22,29 mln eurot moodustavad SMITi eelarvest tööjõukulud.

SMITi kulude eelarve väheneb 2026. aastal võrreldes 2025. aastal kasutada olevate vahenditega 19%, sh enim väheneb majandamiskulude eelarve (30%). Tööjõukulude eelarve väheneb 9%.

Kõige suurem osa (31%) SMIT kulude eelarvest kasutatakse arvutitöökohtade tagamiseks, rahvastikuregistri ja operatiivraadioside ülalhoidmiseks.

Sisekaitseakadeemia

Sisekaitseakadeemia 2026. aasta kulude eelarve kokku on 28,50 mln eurot. 0,27 mln euro ulatuses finantseeritakse Sisekaitseakadeemia kulusid välisvahenditest ja riiklikust kaasfinantseeringust. Kõige suurema osa ehk 13,83 mln eurot moodustavad Sisekaitseakadeemia eelarvest tööjõukulud.

Sisekaitseakadeemia kulude eelarve väheneb 2026. aastal võrreldes 2025. aastal kasutada olevate vahenditega 7%, sh enim väheneb tööjõukulude eelarve (11%). Majandamiskulude eelarve väheneb 7%.

Kõige suurem osa Sisekaitseakadeemia kulude eelarvest kasutatakse tasemeõppe läbiviimiseks.

Politsei- ja Piirivalveamet

Politsei- ja Piirivalveameti 2026. aasta kulude eelarve kokku on 272,71 mln eurot. 21,80 mln euro ulatuses finantseeritakse Politsei- ja Piirivalveameti kulusid välisvahenditest ja riiklikust kaasfinantseeringust. Suuremad välisprojektid Politsei- ja Piirivalveameti eelarves on suunatud piirivalvevõimekuse suurendamiseks välispiiril ning maismaavarustuse soetamiseks ja paigaldamiseks piirilõikudele. Nimetatud välisprojektid toetavad drooniseire ja droonitõrje väljaarendamist ning kaasaegsete tehniliste lahendustega varustatud idapiiri väljaehitamist, mis on prioriteetseks väljakutseks perioodil 2026-2029.

Kõige suurema osa ehk 172,00 mln eurot moodustavad Politsei- ja Piirivalveameti eelarvest tööjõukulud.

Politsei- ja Piirivalveameti kulude eelarve väheneb 2026. aastal võrreldes 2025. aastal kasutada olevate vahenditega 2%, sh enim väheneb riigisaladusega kaetud vahendite eelarve (8%). Tööjõukulude eelarve väheneb 2%.

Kõige suurem osa Politsei- ja Piirivalveameti kulude eelarvest kasutatakse patrulltööle, piiri valvamisele, raskete peitkuritegude avastamisele ja kogukonnaga seotud süütegude lahendamiseks.

Häirekeskus

Häirekeskuse 2026. aasta kulude eelarve kokku on 8,89 mln eurot. Kõige suurema osa ehk 7,58 mln eurot moodustavad Häirekeskuse eelarvest tööjõukulud.

Häirekeskuse kulude eelarve väheneb 2026. aastal võrreldes 2025. aastal kasutada olevate vahenditega 5%, sh enim väheneb majandamiskulude eelarve (14%). Tööjõukulude eelarve väheneb 3%.

Kõige suurem osa Häirekeskuse kulude eelarvest kasutatakse hädaabiteadete vastuvõtmisele ja töötlemisele.

3.16.3 Kulud tegevuspõhises vaates

2026. aastal keskendutakse siseturvalisuse valdkonna järelkasvule, piirvalvamise tugevdamisele, kriisideks valmisolekule ning elanikkonnakaitsele. Jätkub idapiiri väljaehitamine, kriisireservide loomine, kriisikoolitused elanikele ja kohalikele omavalitsustele, kaasajastatakse taktikalise väljaõppe taristut, alustatakse droonimüüri investeeringutega, uuendatakse ja täiendatakse relvastust.

Tabel 377. Siseministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
17.16	Tulemusvaldkond: Siseturvalisus	-486 737	-551 281	-528 615	22 667	-4%
17.17	Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamise programm	-39 832	-40 941	-36 741	4 200	-10%
17.33	Kiire ja asjatundliku abi programm	-226 896	-232 394	-224 094	8 300	-4%
17.64	Kindla sisejulgeoleku programm	-157 732	-206 495	-172 153	34 343	-17%
17.85	Eesti arengut toetava kodakondsus-, rände- ja identiteedihaldus	-36 064	-38 424	-30 485	7 939	-21%
17.102	Targa ja innovaatilise siseturvalisuse programm	-26 212	-33 026	-65 142	-32 115	97%
17.116	Tulemusvaldkond: Sidus ühiskond	-15 800	-18 953	-12 723	6 230	-33%
17.117	Kogukondliku Eesti programm	-4 500	-5 505	-5 640	-135	2%
17.126	Nutika rahvastikuarvestuse programm	-6 112	-8 517	-2 308	6 209	-73%
17.135	Erakondade rahastamise programm	-5 187	-4 931	-4 775	156	-3%

Programmide eelarvete muutus on ennekõike tingitud tegevuspõhise eelarve kulumudeli põhimõtete muudatusest, mille tulemusel IKT kulud on teenustest välja viidud ja kajastatakse targa ja innovaatilise siseturvalisuse programmis.

3.16.3.1 Tulemusvaldkond Siseturvalisus

3.16.3.1.1 Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamise programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti on ohutu elukeskkonna ja turvaliste kogukondadega ühiskond, kus elanikud oskavad turvalisusriske märgata, neid vältida ja vajadusel neile adekvaatselt reageerida. Tehakse mitmekesist ennetustööd, mida iseloomustab valdkonnaülesus, kogukonnakesksus ja eri partnerite koostöö. Igäühe kaasatus ja panus iseenda ning kogukonna turvalisusesse vähendab ohtu elule, tervisele, keskkonnale ja varale.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Häirekeskus, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet, Siseministeerium.

Tabel 378. Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamise programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
17.17	Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamise programm	-36 741	-35 603	-55	-1 008	-76	0
17.18	Õnnetuste, süütegude ja varakahjude ennetamine	-8 237	-7 302	-18	-871	-45	0
17.23	Siseturvalisuse vabatahtlike kaasamine	-8 058	-8 038	-11	-8	-1	0
17.28	Turvalise keskkonna kujundamine	-20 447	-20 263	-25	-129	-30	0

Rida 17.18 programmi tegevus: Õnnetuste, süütegude ja varakahjude ennetamine

Programmi tegevuse eesmärk: Riigiasutuste, kohalike omavalitsuste, vabaühenduste ja erasektori teaduspõhises koostöös on loodud turvaline elukeskkond ning mõjusa ennetustöö abil vähenenud riskikäitumine, õnnetused, süüteod ja varakahjud, inimesed on teadlikumad ning oskavad ohte ennetada ja neile reageerida.

Tabel 379. Programmi tegevuse õnnetuste, süütegude ja varakahjude ennetamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Naabrivalvega liitunud piirkondade arv Allikas: MTÜ Eesti Naabrivalve	576 tk	700 tk
Elanike osakaal, kes nõustuvad, et inimesed peaksid ise aktiivselt osalema omaenda ja kodukoha turvalisuse tagamisel Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	79 %	93 %
Inimeste osakaal, kes on viimase aasta jooksul kasutanud ennetusabinõusid oma vara kaitsmiseks varguse, lõhkumise ja õnnetuste eest Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	76 %	75 %
Kohalike omavalitsuste osakaal, kelle arengukavas on turvalisus eesmärgistatud Allikas: Siseministeerium, Rahandusministeerium, https://minuomavalitsus.ee/	_18	82 %
Eesti päästepiirkonnas registreeritud ohuolukordade arv Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	222 tk	180 tk
Veeohutuse alase teadlikkuse indeks Allikas: Päästeamet, https://www.rescue.ee/et/uuringud	57,6	_19
Tules hukkunute arv Allikas: Päästeamet	34	33
Veeõnnetustes hukkunute arv Allikas: Päästeamet	42	33
Korduvalt toimepanijate osakaal kõigist registreeritud lähisuhtevägivalla juhtumitest Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	-	22 %
Elanike osakaal, kes on valmis lähisuhtevägivalla juhtumist politseid teavitama Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet, Eesti elanikkonna turvalisuse uuring	-	37 %

Avaliku ruumi turvalisemaks muutmiseks suurendatakse ühest küljest inimeste teadlikkust ennetus- ja kaitseabinõudest ning teisalt pööratakse rohkem tähelepanu avaliku ruumi kujundamisele, juurutades süütegusid ja õnnetusi ennetava ruumikujunduse põhimõtteid kohalike omavalitsuste planeerimistegevuses. Vägivalla vähendamiseks on olulisimal kohal vägivalla ennetamise ja selle riski varajase märkamisega seotud tegevused, nt inimeste teadlikkuse suurendamine ja oskuste parandamine, milleks viiakse ellu erinevaid teadus- ja/või tõenduspõhiseid tegevusi. Enam tegeletakse küberkiusamise ja interneti vahendusel toime pandava laste seksuaalse väärkohtlemise ennetamisega. Inimkannatanutega õnnetuste vähendamiseks tegeletakse ohtude ennetamise ning tervist ja elu säästva käitumise kujundamisega, suurendatakse oskuseid ohuolukorras toime tulla ning enda ja teiste elu säästa. Mõõdikute sihtide saavutamine tähendab ennetusmeetmete abil positiivset arengut turvalisuse tagamisel ja elanike teadlikkuse kasvamist. Vähenenud ohuolukordade arv ning õnnetustes hukkunute arv näitavad komplekselt valitsemisalade ülese ennetustöö efektiivsust

¹⁸ 2024. aasta andmed selguvad 2025. aasta jooksul.

¹⁹ 2026. a ei mõõdetata

ja töö tulemuslikkust, milleks on aga vajalik tagada järjepidev ning piisav ressurss kõigile osapooltele.

Arengukavaga on seatud eesmärgiks igaühe panuse kasvatamine turvalisema elukeskkonna kujundamisel, mida saavutamiseks järgmiste mõõdikutega. “Naabrivalvega liitunud piirkondade arvu” suurus viitab ühtsetele ja tugevnenud piirkondade hulgale, kus peetakse teadlikult ja organiseeritult oluliseks oma kodukohas turvalise elukeskkonna loomisesse panustamist. “Elanike hinnangut, olla ise valmis osalema omaenda ja kodukoha turvalisuse tagamise” mõõdiku kaudu saadakse infot, mil määral on inimesed läbi teadlikkuse valmis ka ise aktiivselt sekkuma ja panustama reaalsete tegevuste näol. “Viimase aasta jooksul oma vara kaitsmiseks varguse, lõhkumise ja õnnetuste eest ennetusabinõusid kasutanud inimeste osakaalu” mõõtmine näitab, mil määral on suurenenud elanike teadlikkus ja aktiivne osalus ise ennetavalt rakendada meetmeid turvalise elukeskkonna loomiseks või püsimiseks. “Kohalike omavalitsuste osakaalu, kelle arengukavas on turvalisus eesmärgistatud” mõõdiku info on oluline, sest kohalikud omavalitsused on üheks olulistest tegijatest, kes kujundavad turvalist elukeskkonna hariduse, sotsiaalse, noorsootöö ning heakorra ja ruumilise planeerimise jt kohalike küsimuste lahendamise kaudu ning nende arengukavad on peamiseks strateegilise planeerimise ja juhtimise vahendiks. “Eesti päästepiirkonnas registreeritud ohuolukordade arv” annab infot palju on olukordi, kus inimelu on ohus ja kas ennetustöö antud päästepiirkonnas on olnud mõjus. “Tuleohutuse ja veeohutuse alase teadlikkuse indeksi” kaudu hinnatakse teavitustöö efektiivsust ja selle tulemusel toimunud muutusi elanikkonna ohutusalasest teadlikkuses, käitumises ja hoiakutes. “Elanike osakaal, kes on valmis lähisuhtevägivalla juhtumist politseid teavitama”, annab infot elanike teadlikkusest ja sekkumisvalmidusest kannatanute kaitsmiseks. Soov on jõuda olukorran, kus inimesed tunneksid, et vägivallal ei ole õigustust, oskaksid vägivalda märgata ja julgevad sellele asjakohaselt reageerida. “Korduvalt toimepanijate osakaal kõigist registreeritud lähisuhtevägivalla juhtumitest” annab infot, kui palju on vägivallatsejate käitumist suudetud mõjutada. Mõõdiku sihttaseme saavutamine sõltub palju ka koostööpartnerite tegevusest, pakutavate teenuste kättesaadavusest ja ka määratavatest kohustustest, mis vägivalla toimepanijate käitumismustreid muudavad ning neile vajaliku abi tagavad. Tegemist on uue 2026+ perioodi mõõdikuga. “Tules hukkunute arvu” näitaja eesmärk on vähendada tules hukkunute arvu, mis aitab kaasa turvalise elukeskkonna loomisele. Mõõdik näitab otseselt seda trendi. “Veeõnnetustes hukkunute arvu” näitaja eesmärk on vähendada õnnetussurmasid, sh vees juhtunud õnnetuste osas, mis aitab kaasa turvalisema elukeskkonna loomisele. Mõõdik näitab otseselt seda trendi.

Tabel 380. Programmi tegevuse õnnetuste, süütegude ja varakahjude ennetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.18	Õnnetuste, süütegude ja varakahjude ennetamine	-10 287	-9 379	-8 237	1 142	-12%
17.19	Tööjõu- ja majandamiskulud	-8 446	-7 468	-6 556	911	-12%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	0	-6	-6	0	0%
	Sh pensionioote toetus	-18	-10	-10	0	0%
17.20	Sotsiaaltoetused	-0,6	-0,2	-0,2	0,0	-10%
17.21	Muud toetused	-1 839	-1 909	-1 679	230	-12%
	Sh iT Agentuuri hüvitised	0	0	-3	-3	100%
17.22	Muud kulud	-1	-2	-1	1	-61%

Programmi tegevuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet ja Siseministeerium ning selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 8,24 mln eurot.

Siseministeerium vastutab ohutus- ja ennetuspoliitika kujundamise ning selle elluviimise koordineerimise eest. Tegevused on suunatud turvalise elukeskkonna kujundamisele ja inimeste teadmiste, oskuste, hoiakute ja käitumise mõjutamisele. Selleks kujundab Siseministeerium eri poolte oskusi ja hoiakuid, võimestab inimesi ja kogukondi, täpsustab eri asutuste, ühingute ja kogukondade rolle ja arendab nende vahel koostööd. 2026. aastal on selleks planeeritud 1,29 mln eurot.

Päästeamet vastutab elanikkonna veeohutus-, plahvatusohu- ja tuleohutusteadlikkuse tõstmise eest, milleks viib läbi koolitusi, teavitustegevusi ja nõustamisi. Päästeamet hindab ehitiste, nendes toimuva tegevuse ja avaliku ürituse tuleohutuspõuetele vastavust, teostatab järelevalve- ja süüteomenetlust, väljastatab tulekahjusündmusega seotud teavet. Päästeamet selgitab välja ehitistes toimunud tulekahju tekkekoha, tekkepõhjuse ja põhjustaja. 2026. aastal on elanikkonna teadlikkuse tõstmiseks planeeritud 3,21 mln eurot ning tuleohutuspõuetele vastavuse hindamiseks, järelevalve- ja süüteomenetlemiseks 2,38 mln eurot.

Päästeamet tutvustab Eesti päästevaldkonna ajalugu Tuletõrjemuseumi püsiekspositsiooni, hooajaliste näituste ja väljapanekutega ning tõstab külastajate tuleohutusalast teadlikkust ja ohutusalaseid käitumisoskusi interaktiivsete lahendustega. 2026. aastal on ekspositsioonidele planeeritud 0,34 mln eurot.

Politsei- ja Piirivalveamet viib ellu süütegude ja ohtu sattumise riski ennetamiseks projekte, kampaaniaid, avalikke esinemisi ja üritusi koostöös partneritega avalikust, era- ja mittetulundussektorist, milleks on 2026. aastal planeeritud 1,01 mln eurot.

Õnnetuste, süütegude ja varakahjude ennetamiseks kasutatakse 2026. aastal erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 0,87 mln eurot. Vahendid on eelkõige planeeritud tegevusteks riskinoortega.

Rida 17.23 programmi tegevus: Siseturvalisuse vabatahtlike kaasamine

Programmi tegevuse eesmärk: Vabatahtlike roll kogukonna turvalisuse tagamisel on suurenenud ning pädevad ja motiveeritud vabatahtlikud on tõhusalt kogukonna turvalisuse tagamisele kaasatud.

Tabel 381. Programmi tegevuse siseturvalisuse vabatahtlike kaasamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Siseturvalisuse vabatahtlike arv - vabatahtlikud päästjad Allikas: Päästeamet	2872 in.	3100 in.
Siseturvalisuse vabatahtlike arv - vabatahtlikud merepäästjad Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	752 in.	750 in.
Siseturvalisuse vabatahtlike arv - abipolitseinikud Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	1235 in.	1350 in.
Siseturvalisuse vabatahtlike arv - Häirekeskuse vabatahtlikud Allikas: Häirekeskus	156 in.	180 in.
Siseturvalisuse vabatahtlike arv - abidemineerijad Allikas: Päästeamet	80 in.	120 in.
Aktiivsete abipolitseinike osakaal Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	56 %	65 %
Aktiivsete Häirekeskuse vabatahtlike osakaal Allikas: Häirekeskus	66 %	48 %
Siseturvalisuse vabatahtlike usaldusväärsus – naabrivalve Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	72 %	78 %
Siseturvalisuse vabatahtlike usaldusväärsus – abipolitsei Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	77 %	80 %
Siseturvalisuse vabatahtlike usaldusväärsus - vabatahtlik pääste Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	86 %	87 %

Vabatahtlike tegevus aitab kaasa nii ennetusele kui ka reageerimisele ja nende abiga on võimalik toime tulla olukordades, kus on vaja kiiresti kaasata tavapärasest rohkem inimesi. Teisalt on vabatahtlikel asendamatu roll turvalisuse sõnumi kandjatena oma kogukonnas ja lähiringis. Siseturvalisuse vabatahtlike arv, nende aktiivsus kasv ja usaldusväärsus suurenemine näitavad, et kogukond on valmis enda ja teiste turvalisuse nimel aktiivselt panustama, tugevdades samuti pääste- ja politseiteenistuste suutlikkust kiirelt ja efektiivselt reageerida. Samuti suurem vabatahtlike kaasatus aitab vähendada pääste- ja politseiametnike koormust ning suurendab avaliku turvalisuse taset. Vabatahtlike usaldusväärsus kasv suurendab kogukonna sidusust ja koostööd. Halvemas olukorras, kui vabatahtlike arv või aktiivsus väheneb või nende usaldusväärsus ja kogukonna toetus jääb madalaks, võib see põhjustada tõsiseid probleeme turvalisuse tagamisel. Vähene vabatahtlike arv ja tegevus aeglustab abi jõudmist hädaolukordades ja koormab pääste- ning politseiasutuste tööd. Oluline

on pöörata tähelepanu vabatahtlike motiveerimisele, koolitamisele ja kogukonna teavitamisele, et tagatud oleks usaldus ning turvalisuse jätkusuutlikkus. Arengukavaga on seatud eesmärgiks siseturvalisuse tagamise kaasatud elanike osakaalu tõstmine (sh vabatahtlike arvu suurendamine). Vabatahtlike päästjate ja merepäästjate, abipolitseinike, abidemineerijate ning Häirekeskuse vabatahtlike arvu Mõõdikud annavad infot vabatahtlike arvu muutuse kohta. “Aktiivsete abipolitseinike osakaalu” ja “Aktiivsete Häirekeskuse vabatahtlike osakaalu” mõõtmine näitab, kui palju aega ollakse vabatahtlikena valmis panustama siseturvalisuse austuste tegevustesse. Eesmärk on suurendada aktiivsete vabatahtlike osakaalu. Siseturvalisuse vabatahtlike (abipolitsei, vabatahtlik pääste, naabrivalve) usaldusväarsust näitab elanike usaldust peamiste siseturvalisuse vabatahtlike institutsioonide suhtes. Usaldus on ühise tegutsemise alus ja selle mõõtmine võimaldab hinnata vabatahtlike panustamise väärtustamist ühiskonnas.

Tabel 382. Programmi tegevuse siseturvalisuse vabatahtlike kaasamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.23	Siseturvalisuse vabatahtlike kaasamine	-7 533	-9 087	-8 058	1 029	-11%
17.24	Tööjõu- ja majandamiskulud	-5 266	-8 925	-7 877	1 049	-12%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	0	-4	-4	0	-3%
	Sh pensionioote toetus	0	-6	-6	0	0%
17.25	Sotsiaaltoetused	-0,2	-0,4	-0,4	0,0	-11%
17.26	Muud toetused	-2 267	-160	-180	-20	13%
	Sh iT Agentuuri hüvitised	0	0	-1	-1	100%
17.27	Muud kulud	-1	-1	-1	0	-26%

Programmi tegevuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet ja Siseministeerium ning selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 8,06 mln eurot.

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks keskenduvad asutused vabatahtliku tegevuse mitmekesistamisele, sh mõtestavad asutused vabatahtlikuna tegutsemist siseturvalisuse valdkonnas senisest laiemalt. Asutused tegelevad süsteemselt teavitustööga, vabatahtlike tunnustus- ja mentorsüsteemi arendamisega, vabatahtlike väljaõppe uuendamisega, õigusruumi ajakohastamisega jmt. Tegevused on suunatud ka vabatahtlike kaasajate professionaalsusele. Asutused loovad sobivaid vabatahtlike kaasamise protsesse ja tagavad vabatahtlikele vajaliku varustuse ning töökeskkonna.

Vabatahtlike kaasamiseks ja vajaliku keskkonna loomiseks on 2026. aastal kokku planeeritud 8,06 mln eurot, sh siseturvalisuse vabatahtliku tegevuse poliitika väljatöötamiseks ja elluviimiseks 0,20 mln eurot, päästeala vabatahtlike kaasamiseks 4,94 mln eurot ja politseivaldkonna vabatahtlike kaasamiseks 2,92 mln eurot.

Rida 17.28 programmi tegevus: Turvalise keskkonna kujundamine

Programmi tegevuse eesmärk: Avalik ruum ja elukeskkond on turvaline, milles rakendatud meetmed ja reeglid aitavad ennetada riske ja vältida ohte.

Tabel 383. Programmi tegevuse turvalise keskkonna kujundamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Registreeritud varguste arv Allikas: Justiits- ja Digiministeerium, kuritegevuse aastaraamat	10049 tk.	7000 tk.
Elanike teadlikkus riigiinfotelefonist 1247 Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	51 %	53 %
Elanike osakaal, kes peavad turvaliseks avalikel üritustel osalemist Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	85 %	90 %
Elanike osakaal, kes peab turvaliseks öösel oma ümbruskonnas liikumist Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	83 %	82 %
Omaniku või valdaja rahulolu (ohutus)teenuse pakkujaga Allikas: Päästeamet	94 %	90 %
Inimeste usaldus turvateenuste vastu Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	71 %	79 %
Süüteo sooritanud relvaloa omanike osakaal kõigist süüteo sooritanud tuvastatud õigusrikkujatest Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	-	2,5 %

Turvalise elukeskkonna kujundamiseks edendatakse inimeste oskusi avalikus kohas ohtude ennetamiseks ja käitumise kujundamiseks nende ilmnemisel. Kujundatakse avaliku ruumi ohutut ja turvalist käitumist soodustavaks. Kui seatud sihid, nagu registreeritud varguste arvu vähenemine, elanike teadlikkuse ja usalduse kasv turvateenuste vastu, ning turvalisustunnet mõjutavad näitajad tõusevad, tähendab see turvalisuse tunde olulist paranemist ühiskonnas. Näiteks varguste arvu märkimisväärne langus viitab efektiivsetele ennetusmeetmetele ja politsei töö tulemuslikkusele, mis aitab tõsta inimeste turvatunnet nii avalikel üritustel kui ka öösel liikumisel. Samuti tugevdab elanike kasvav usaldus turvateenuste vastu koostööd ja soodustab ohutustunnet igapäevaelus. Teisalt, kui mõõdiku tulemuses, öisel liikumisel inimesed ei tunne end turvaliselt, esineb langus, võib see viidata piirkondade erinevustele ning vajadusele suurendada turvalisuse tunnet just haavatavates olukordades.

Arengukavaga on seatud eesmärgiks, et igaüks tunneks, et Eesti on vaba ja turvaline ühiskond. Mõõdiku "Registreeritud varguste arv" mõõtmine näitab, kas eraisikute ja ettevõtjate suunas tehtud teavitustöö, asjatundjate kaasamine ning naabrivalve võimaluste parandamine, aga ka aktiivne järelevalve on mõjutanud varavastaste süütegude arvu. Mõõdiku "Elanike teadlikkus riigiinfotelefonist 1247" näitaja eesmärk on hinnata teadlikkust riigiinfo telefonist, millega leevendatakse erinevate asutuste infotelefonidele ja hädaabinumbri 112 koormust olukordades, kus ei ole ohus elu, tervis või vara. Kõned, mis ei ole seotud kiire abivajadusega koormavad süsteemi, vähendades kõigi hädaolukordadega inimeste võimalust saada kiiret abi.

Kui aga elanike teadlikkus riigiinfotelefonist 1247 ei kasva piisavalt, koormatakse hädaabiosutamise teenuste ressursse ebamõistlikult ning võib suureneda mure ja ebakindlus elupäästva abi õigeaegse saabumise osas. Mõõdikud “Elanike osakaal, kes peavad turvaliseks öösel oma ümbruskonnas liikumist” ja “Elanike osakaal, kes peavad turvaliseks avalikel üritustel osalemist” näitavad turvalisuse tunnetamist kohalikul tasandil. Kohaliku tasandi turvatunne on aluseks laiemaks turvatundeks. “Omaniku või valdaja rahulolu (ohutus)teenuse pakkujaga” mõõdik annab olulist teavet loomaks teenuste pakkumiseks ühtseid nõudeid ja seeläbi tõsta teenuste kvaliteeti. Mõõdik “Inimeste usaldus turvateenuste vastu” näitab, mil määral usaldatakse turvaettevõtteid avaliku ruumi ja elukeskkonna turvalisuse tagamisel. “Süüteo sooritanud relvaloa omanike osakaal kõigist süüteo sooritanud tuvastatud õigusrikkujatest” mõõtmine annab infot nii taustakontrolli tõhususest relvalubade väljastamisel kui ka olemasolevate relvaomanike õiguskuulekusest ning vastutustundlikkusest.

Tabel 384. Programmi tegevuse turvalise keskkonna kujundamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.28	Turvalise keskkonna kujundamine	-22 012	-22 496	-20 447	2 049	-9%
17.29	Tööjõu- ja majandamiskulud	-21 269	-22 472	-20 428	2 044	-9%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	-5	-19	-19	0	-1%
	Sh pensionioote toetus	-11	-5	-5	0	0%
17.30	Sotsiaaltoetused	-1	-1	-1	0	0%
17.31	Muud toetused	-728	-15	-11	4	-27%
	Sh iT Agentuuri hüvitised	0	0	-1	-1	100%
17.32	Muud kulud	-15	-8	-8	1	-8%

Programmi tegevuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Häirekeskus, Politsei- ja Piirivalveamet ning Päästeamet ning selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 20,45 mln eurot.

Avaliku ruumi turvalisemaks muutmiseks suurendatakse ühest küljest inimeste teadlikkust ennetus- ja kaitseabinõudest ning teisalt pööratakse enam tähelepanu avaliku ruumi kujundamisele juurutades süütegusid ja õnnetusi ennetava ruumikujunduse põhimõtteid kohalike omavalitsuste planeerimistegevuses.

Politsei- ja Piirivalveamet annab välja tegevus- ja relvalubasid ning teostab nende üle järelevalvet, võtab hoiule loata või leitud relvad, korraldab tsiviilrelvade ja laskemoona riiki sisse- ja väljaveoks lubade väljastamist ning tsiviilrelvade ja laskemoona sundvõõrandamist. Politsei- ja Piirivalveamet kontrollib turvalisuse ja ohutusega seotud teenuste pakkujaid, et tagada nende asjatundlikkus ning teenuste pakkumine ühtsetel ja kvaliteetsetel alustel. 2026.

aastal on tegevus- ja relvalubade väljaandmiseks ning tõhusaks järelevalveks planeeritud 1,66 mln eurot.

Politsei- ja Piirivalveamet pakub kogukonna vajadustest lähtuvat ja probleemide lahendamisele keskenduvat politsei tegevust konkreetses piirkonnas. 2026. aastaks on piirkondliku politseitöö tegevusi planeeritud 14,24 mln euro väärtuses.

Päästeamet teostab järelevalvet kemikaaliseaduse järgimise üle suurõnnetuse ohuga ja ohtlikes ettevõtetes, turul pakutavate tuleohutusosalaste teenuste ja toodete ning valminud ehitiste tuleohutusnõuetele vastavuse üle. Päästeamet kontrollib tuleohutusnõuetest kinnipidamist ning selgitab välja mittekvaliteetsed tuleohutusosalased paigaldised ja tooted. 2026. aastaks on eelnimetatud tegevusteks planeeritud 2,60 mln eurot.

Häirekeskus võtab vastu ja töötleb abi- ja infoteid, mis on oluline osa ennetusest. Teenuse peamine eesmärk on anda inimestele infot ja nõu olukordades, mille puhul elu, tervis ja vara ei ole otseselt ohus. Jagatav ja kogutav info aitab ära hoida võimalike ohtlike sündmuste tekkimist ehk kaasab elanikke ohutuma elukeskkonna loomisesse. 2026. aastal on abi- ja infoteadete vastuvõtmiseks ja töötlemiseks planeeritud 1,94 mln eurot.

Turvalise keskkonna kujundamiseks kasutatakse 2026. aastal erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 0,13 mln eurot, sh vahendid suunatakse eelkõige ennetustegevusteks ja noorte riskikäitumise vähendamiseks.

3.16.3.1.1 Kiire ja asjatundliku abi programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Inimesed tunnevad ennast kaitstuna ja avalikus kohas turvaliselt. Ohtu sattumisel on abi saamine ja osutamine kiire ning asjatundlik. Suurendatud on võimekust paljude kaasabil ohule reageerida ja leevendada ohu realiseerumisel tekitatud kahju. Järelevalvet avaliku ruumi üle ja sündmuste lahendamist toetavad vähem bürokraatlik õiguskeskkond ning jätkusuutlikud innovaatilised infotehnoloogia- ja sidelahendused.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet, Häirekeskus, Siseministeerium

Tabel 385. Kiire ja asjatundliku abi programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse reanr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavald maksud
17.33	Kiire ja asjatundliku abi programm	-224 094	-220 100	-428	-2 002	-1 564	0
17.34	Hädaabiteadete vastuvõtmine ning abi väljasaatmine	-6 746	-6 725	-21	0	0	0
17.39	Avaliku korra tagamine	-74 490	-73 403	-63	-488	-536	0
17.44	Demineerimine	-5 861	-5 732	-18	-110	-1	0
17.49	Päästmine maismaal ja siseveekogudel	-85 532	-85 118	-238	-162	-14	0
17.54	Abi osutamine Eesti päästapiirkonnas	-12 560	-10 973	-6	-577	-1 004	0
17.59	Süüteo menetlus	-38 905	-38 149	-82	-665	-9	0

Rida 17.34 programmi tegevus: Hädaabiteadete vastuvõtmine ning abi väljasaatmine

Programmi tegevuse eesmärk: Kogu ööpäeva jooksul on tagatud ligipääs kiirele abile erinevates kanalites, ohule ja sündmusele antakse asjakohane hinnang ning abiosutaja saadetakse õigel ajal välja.

Tabel 386. Programmi tegevuse hädaabiteadete vastuvõtmine ning abi väljasaatmine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Nende kõnede osatähtsus protsentides, millele on vastatud 10 sekundi jooksul Allikas: Häirekeskus	96 %	92 %
Teadete, milles sisaldub oht elule ja tervisele, menetlemise kiirus Allikas: Häirekeskus	1,50 min	2 min
112 kõnede osakaal, mis ei ole seotud kiire abivajadusega Allikas: Häirekeskus	-	30 %
Kanalite arv, mille kaudu on tagatud ligipääs hädaabinumbri 112 Allikas: Häirekeskus	-	6

Elanike ootuste ja kiiresti areneva tehnoloogiaga tuleb arvestada ka hädaabiteadete korralduse juures. Elanikele on riigi usaldusvärsuse üks olulisi näitajaid kindlustunne, et ohu ilmnemisel või ohtu sattumisel saavad nad loota riigi abile ning abi on võimalik kutsuda igal ajal ja igas kohas. Inimesele on tähtis, et hädaabiteade võetakse vastu kiirelt ja professionaalselt ning edastatakse lahendamiseks õigetele abiandjatele. Kui Häirekeskuse mõõdikute sihid saavutatakse, tähendab see operatiivse reageerimise tõhusust ja kvaliteeti, mis on eluliselt

oluline inimeste turvalisuse tagamisel. Samas, kui need sihid langevad, näiteks vastamise kiirus väheneb või menetlemise aeg pikeneb, võib see põhjustada viivitusi abi saabumisel, suurendades ohtu elule ja tervisele. Arengukavaga on seatud eesmärgiks, et tagatakse kiire ja asjatundlik abi. Mõõdikud “Kõnede osatähtsus, millele on vastatud 10 sekundi jooksul” ja “Teadete, milles sisaldub oht elule ja tervisele, menetlemise kiirus” näitavad abivajajatele abi saamise kiirust ja mõjutavad üldist rahulolu Häirekeskuse tööga. Kiire teadete menetlemine on üheks eelduseks, et abiandjad jõuaksid võimalikult kiiresti sündmustele kohale, sest kiire reageerimine on eelduseks elude päästmisele tervise säästmisele ja riskide vähendamisele olukorras, kus iga sekund loeb. Eesmärk on saavutatud taset hoida ja säilitada operatiivne tööviimekus, vaatamata tööjõu ning järelkasvuga seotud probleemidele. Mõõdik “Kanalite arvu, mille kaudu on tagatud ligipääs hädaabinumbri 112” näitab eesmärki, et tagatud on 112-le ligipääsetavus rohkemate kanalite kaudu ning hädaabiühendus kõigile, arvestades ka erivajaduste, suhtlemisharjumuste ja kaasaegsete tehnoloogiliste vahendite kasutamisega. Hädaabinumbri kättesaadavuse tagamine nõuab jätkuvat arendustööd ning asutuste jõupingutusi. Kuigi enamik hädaabiteateid edastatakse praegu telefoni teel, sunnib info- ja kommunikatsioonitehnoloogia areng arvestama elanike kasvavate ootustega menetleda hädaabiteateid, mis on edastatud muude teabeedastusviiside ja vahendite abil. Mõõdiku “112 kõnede osakaalu, mis ei ole seotud kiire abivajadusega” eesmärk on mõõta nende kõnede hulka 112 teenusel, millel puudub tegelik kiire abivajadus (politsei, pääste või kiirabi) ning mis häirivad eesmärgi ja sihipärast teenuse osutamist. Suur hulk 112 kõnesid sisaldavad probleeme, mille lahendamiseks ei ole vajalik operatiivressursi (politsei, pääste, kiirabi) sekkumine. Mõõdik annab ka infot riigiinfotelefoni 1247 toimimisest nii igapäevaselt kui ka kriiside ajal ja elanike teadlikkust sellest.

Tabel 387. Programmi tegevuse hädaabiteadete vastuvõtmine ning abi väljasaatmine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.34	Hädaabiteadete vastuvõtmine ning abi väljasaatmine	-10 179	-8 776	-6 746	2 031	-23%
17.35	Tööjõu- ja majandamiskulud	-10 163	-8 776	-6 744	2 032	-23%
	Sh pensionioote toetus	-13	-20	-20	0	0%
17.36	Sotsiaaltoetused	-2,1	-0,1	-0,1	0,0	0%
17.37	Muud toetused	0	0	-1	-1	100%
	Sh iT Agentuuri hüvitised	0	0	-1	-1	100%
17.38	Muud kulud	-14,0	-0,1	-0,2	-0,1	56%

Programmi tegevuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Häirekeskus ja Siseministeerium ning selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 6,75 mln eurot.

Siseministeerium vastutab hädaabi teadete menetlemise valdkonna poliitika kujundamise ja selle elluviimise koordineerimise eest, milleks on 2026. aastal planeeritud 0,15 mln eurot.

Häirekeskuses hoiab teadete kiireks vastuvõtmiseks, abivajaduse täpseks väljaselgitamiseks ja abi väljasaatmiseks töös eri suhtluskanaleid, et tagada suhtlemine nii abivajajaga kui erinevate abiotsijate endi vahel. Häirekeskus tõstab inimeste teadlikkust hädaabiteadete kanalite võimalustest, õige kanali valiku tegemiseks ja ohuolukorras käitumiseks. Häirekeskus tagab hädaabiteadete vastuvõtmise ja menetlemise kanalite jätkusuutlikkuse, arvestades tehnoloogia arengut ja inimeste kommunikatsiooniharjumusi. 2026. aastal on selleks planeeritud 6,59 mln eurot.

Rida 17.39 programmi tegevus: Avaliku korra tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Avaliku korra hoidmine on kõigi ülesanne, mida täidavad erinevad korrakaitseorganid lähtudes ohust ja korrarikkumise liigist. Igale sündmusele reageeritakse optimaalsete jõududega korrarikkumise lõpetamiseks. Inimeste elu ja tervist ohustavatele sündmustele reageeritakse esmajärjekorras, et võimalik tagajärg oleks minimaalne.

Tabel 388. Programmi tegevuse avaliku korra tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Tiheasustusega alal elu ja tervist ohustavale sündmusele piirajaga reageerimiste osakaal Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	92 %	99 %
Hajaasustusega alal elu ja tervist ohustavale sündmusele piirajaga reageerimiste osakaal Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	80 %	95 %
Atesteeritud patrullpolitseinike osakaal (võrreldes patrullpolitseinike arvuga) Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	-	25 %
Abipolitseinike poolt patrullitegevuses osaletud aeg Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	-	87000 h
Kohalike omavalitsuste arv, kus on ametisse nimetatud korrakaitseametnik Allikas: Siseministeerium	5 tk	7 tk
Kohalikes omavalitsustes ametis olevate korrakaitseametnike arv Allikas: Siseministeerium	43 in	55 in

Avaliku korra tagamiseks on olulisim valmisolek reageerida elu ja tervist ohustavatele sündmustele. Politsei- ja Piirivalveameti suutlikkust reageerida väljakutsetele mõjutab kõige enam esmareageerijate ehk patrullide puudus. Politsei reageerimiskiirus sõltub suuresti piirkondlikust jaotusest. Ressursipuudusega kaasneva suure koormuse tõttu on patrullide tööaeg suuremates linnades sisustatud peamiselt väljakutsetele reageerimisega ning muudeks tegevusteks, nagu ennetus, liiklusjärelvalve ja avaliku korra tagamine, jääb aega minimaalselt. Ressursside piisavus mh ka maapiirkondades vajab tähelepanu, sest ohu korral abi saabumine

võib võtta liiga kaua aega. See tähendab, et kriitiliste juhtumite korral tulevad abijõud kaugelt ja olukorra lahendamine võib viibida. Mõõdik "Tihe- ja hajaasustusega aladel elu ja tervist ohustavale sündmusele piirajaga reageerimiste osakaal" võimaldab saada infot, kuivõrd on kokku lepitud reageerimise kiirusega reageeritud. Sündmustele reageerimise aeg on varasemate aastatega võrreldes pidevalt tõusnud, millele on kaasa aidanud tehnoloogia nutikam kasutamine, sh targem planeerimine. Samas on patrullide keskmine väljapaneku arv pidevalt vähenenud, mis võib hakata tulevikus mõjutama väljakutsetele jõudmise kiirust ning liiklusjärelvalve ja avaliku korra tagamise taset. Elu ja tervist ohustavale sündmusele piirajaga reageerimiste mõõdikute täitmise eelduseks on, et Politsei- ja Piirivalveameti esmareageerijate arv säilib olemasoleval tasemel. Mõõdik "Atesteeritud patrullpolitseinike osakaal" näitab, et patrullpolitseinikud on saanud vajaliku väljaõppe, teadmised ja oskused professionaalseks ülesannete täitmiseks siseturvalisuse ja avaliku korra tagamisel, suurendades seeläbi ka usaldust politsei vastu. Mõõdik "Abipolitseinike poolt patrulltegevuses osaletud aeg" näitab vabatahtlike panust avaliku korra tagamisel. Rahvastiku vananemine, sh tööjõuturule sisenevate noorte arvu vähenemine ja eriteenistujate siirdumine pensionile toovad kaasa raskusi siseturvalisuse teenuste pakkumiseks vajalike teenistujate leidmisel. Kutseliste teenistujate kõrval on tähtis vabatahtlike panus kompenseerimaks patrullide nappust politseitöö efektiivsuse tagamiseks. Mõõdikud "Kohalike omavalitsuste arv, kus on ametisse nimetatud korrakaitseametnik" ja "Kohalikes omavalitsustes ametis olevate korrakaitseametnike arv" on olulised näitamaks kohalike omavalitsuste valmisolekut ja suutlikkust reageerida avaliku korra rikkumistele. Erinevate sekkumismeetmetega püütakse saavutada mõõdikuu sihti, mis on järjepidevas tõusutrendis.

Tabel 389. Programmi tegevuse avaliku korra tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.39	Avaliku korra tagamine	-76 058	-78 360	-74 490	3 870	-5%
17.40	Tööjõu- ja majandamiskulud	-74 112	-76 708	-72 897	3 810	-5%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	-19	-60	-59	0	-1%
17.41	Sotsiaaltoetused	-1	-3	-3	0	2%
17.42	Muud toetused	-139	-6	-7	-1	18%
	Sh IT Agentuuri hüvitised	0	0	-3	-3	100%
17.43	Muud kulud	-1 805	-1 644	-1 583	61	-4%

Programmi tegevuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Politsei- ja Piirivalveamet ja Siseministeerium ning selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 74,49 mln eurot.

Siseministeerium vastutab korrakaitsepoliitika kujundamise ja selle elluviimise koordineerimise eest, milleks on planeeritud 0,26 mln eurot.

Politsei- ja Piirivalveamet vastutab avalikku korda ähvardavate ohtude ennetamise ja tõrjumise eest. Eesmärk on jõuda elu ohustava korrariikkumise sündmuskohale kiirusega, mis hoiab ära rasked tagajärjed. Isikute otsimise ja kinnipidamisega on toetatud tõhus süütegude lahendamine. 2026. aastal on avaliku korra tagamisse kokku planeeritud 66,55 mln eurot, sh avalikku korda ähvardava ohu ennetamise ja tõrjumise kulud on 53,31 mln eurot, kinnipidamisasutustes isikute kinnipidamise ja nende ohutuse tagamise kulud 6,34 mln eurot, liiklejate riskikäitumise ennetamise ja vähendamise kulud on 5,86 mln eurot ning tagaotsitavaks kuulutatud isikute otsimise ja teadmata kadunud isikute asukoha tuvastamise kulud on 1,04 mln eurot.

Avaliku korra tagamiseks kasutatakse 2026. aastal erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 0,49 mln eurot, sh mehitamata õhusõidukitega lähimaa seirevõimekuse loomiseks 0,10 mln eurot ja politseilise tegevuse infosüsteemide tehniliseks uuendamiseks ning edasiarendamiseks 0,14 mln eurot.

Rida 17.44 programmi tegevus: Demineerimine

Programmi tegevuse eesmärk: Kiire ja asjakohane reageerimine pommi- ja plahvatusohu korral aitab vähendada nii inim-, vara- kui ka keskkonnakahju. Päästevõrgustik koos partneritega on nii koos kui ka eraldi valmis reageerima õnnetusele või ohule senisest paremini.

Tabel 390. Programmi tegevuse demineerimine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Pommi- ja plahvatusohu korral on mandril tagatud demineerijate kohalejõudmine 90 min jooksul Allikas: Päästeamet	100 %	100 %

Arengukavaga on seatud eesmärgiks, et tagatakse kiire ja asjatundlik abi. Eesmärgi saavutamisele aitab kaasa abidemineerijate laialdasem kaasamine, et toetada professionaalseid demineerijaid. Kiire reageerimine tagab ohuolukordade tõhusa likvideerimise ning vähendab märkimisväärselt inimeste elule ja tervisele tekkivaid ohte. See näitab hästi toimivat päästeteenistust ning usaldusväärset valmisolekut kriisiolukordadeks. Kui selliseid sihte suudetakse jätkuvalt hoida, suurendab see elanike turvatunnet. Reageerimiskiiruse mittetagamine võiks viia riskide suurenemiseni ning ohtlike olukordade pikema kestvuseni, mis omakorda võib põhjustada tõsisemaid tagajärgi nii inimeste ohutusele kui ka varale. Mõõdik "Pommi- ja plahvatusohu korral on mandril tagatud demineerijate kohalejõudmine 90 min jooksul" näitab osakaalu, kui kiiresti jõutakse kiireloomuliste sündmustele tavatingimustes. Sihiks on seatud, et mandril jõutakse 90 minuti jooksul. Selleks, et jõuda kiireloomuliste sündmustele 90 minutiga, tuleb tagada nelja pommigrupi olemasolu üle-Eesti. Sihti ei suudeta saavutada, kui pommigrupp peab reageerima saartele.

Tabel 391. Programmi tegevuse demineerimine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.44	Demineerimine	-7 193	-8 413	-5 861	2 552	-30%
17.45	Tööjõu- ja majandamiskulud	-7 190	-8 386	-5 842	2 543	-30%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	0	-6	-6	0	0%
	Sh pensionioote toetus	-19	-11	-11	0	0%
17.46	Sotsiaaltoetused	-0,1	-0,2	-0,2	0,0	-11%
17.47	Muud toetused	-3	-26	-19	8	-29%
	Sh iT Agentuuri hüvitised	0,0	0,0	-0,3	-0,3	100%
17.48	Muud kulud	0,1	-1,3	-0,1	1,2	-96%

Programmi tegevuses kajastab oma teenuste prognoositavat kulu Päästeamet ning selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 5,86 mln eurot.

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks tuvastab ja kõrvaldab Päästeamet lahingumoonast ning plahvatusohtlikest esemetest tulenevad ohud, et ei toimuks plahvatusi ja väheneks lõhkematerjali kättesaadavus. Demineerimisel kasutatakse kaasaegseid tehnoloogiavõimalusi ja maksimaalseid ohutusmeetmeid, et vähendada ohtusid demineerijatele ning õnnetusse sattunutele. Lahingumoonast tuleneva ohu tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks on 2026. aastal planeeritud 2,25 mln eurot, pommi- ja plahvatusohu tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks 2,41 mln eurot, siseveekogudes leiduvatest plahvatusohtlikest esemetest tuleneva ohu tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks 0,59 mln eurot ja CBRN ohu avastamiseks, leviku tõkestamiseks ja kõrvaldamiseks 0,62 mln eurot.

Demineerimisele kasutatakse 2026. aastal erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 0,11 mln eurot. Vahendid on eelkõige planeeritud kuritegevuse ennetamiseks ja koolituste kaudu siseturvalisuse valdkonna suutlikkuse suurendamiseks.

Rida 17.49 programmi tegevus: Päästmine maismaal ja siseveekogudel

Programmi tegevuse eesmärk: Kiire ja asjakohane reageerimine õnnetustele ja ohtudele aitab vähendada nii inim-, vara- kui ka keskkonnakahju, esmajärjekorras reageeritakse sündmustele, kus on ohus inimeste elu või tervis.

Tabel 392. Programmi tegevuse päästmine maismaal ja siseveekogudel 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Elupäästevõimekusega päästekomando keskmine kohalejõudmise aeg elupääste-sündmusele (minutites)	9,5 min	10 min

Möödik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Allikas: Päästeamet		
Eesti elanike osakaal, kellele on 15 min jooksul tagatud kutseliste- või/ja vabatahtlike päästemeeskondade poolt abi osutamine Allikas: Päästeamet	92,4 %	93 %

Kiirele ja asjakohasele reageerimisele aitas kaasa uute päästekomandode loomine Jüris, Paides, Viljandis ja Haapsalus, mis lõi paremad tingimused päästjate valmisolekuks regioonides. Oluline on ka vabatahtlike päästjate panus, mis aitab vähendada reageerimisega kriitilistes olukordades. Kui elupäästevõimekusega päästekomando keskmine kohalejõudmise aeg elupäästesündmusele püsib ligikaudu 9,5 kuni 10 minuti juures ja abi osutamine 15 minuti jooksul on tagatud enamusele elanikkonnast (üle 92 %), näitab see päästeteenistuse head valmisolekut ja efektiivsust. Sellised tulemused tagavad, et kriitilistes olukordades saab abi kiiresti ning see aitab vähendada õnnetuste ja tervisekahjustuste tõsidust ning päästa inimesid. Kui aga kohalejõudmise aeg pikeneb või abi osutamise protsent langeb, võib kannatanute hulk suurenedada või õnnetusjuhtum lõppeda surmaga. Arengukavaga on seatud eesmärgiks, et tagatakse kiire ja asjatundlik abi. Möödik "Elupäästevõimekusega päästekomando keskmist kohalejõudmise aega elupääste sündmusele" näitab, kui kiiresti Päästeamet jõuab keskmiselt sündmuskohale, kus on ohus inimelu. Elupäästesündmused on liiklusõnnetused, hoonetulekahjud ja õnnetused veekogul. Möödik võimaldab saada infot, kuivõrd on kokku lepitud reageerimise kiirusega reageeritud. Möödik "Eesti elanike osakaal, kellele on 15 min jooksul tagatud kutseliste- või/ja vabatahtlike päästemeeskondade poolt abi osutamine" näitab, kui suur hulk Eesti inimesi elab piirkonnas, kus riikliku elupäästevõimekusega komandod jõuavad sündmuskohale 15 minutiga. Abi kättesaadavuse kõrge tase paneb inimesi tundma ennast turvaliselt, teades, et vajadusel reageerivad päästemeeskonnad kiiresti.

Tabel 393. Programmi tegevuse päästmine maismaal ja siseveekogudel eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.49	Päästmine maismaal ja siseveekogudel	-85 491	-82 393	-85 532	-3 138	4%
17.50	Tööjõu- ja majandamiskulud	-85 449	-81 956	-85 264	-3 308	4%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	0	-80	-80	0	0%
	Sh pensionioote toetus	-687	-157	-157	0	0%
17.51	Sotsiaaltoetused	0	-2	-2	0	-11%
17.52	Muud toetused	-40	-413	-266	147	-36%
	Sh iT Agentuuri hüvitised	0	0	-2	-2	100%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.53	Muud kulud	-1,0	-23,1	-0,3	22,8	-99%

Programmi tegevuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Päästeamet ja Siseministeerium ning selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 85, 53 mln eurot.

Siseministeerium vastutab päästepoliitika väljatöötamise ja elluviimise koordineerimise eest, milleks on 2026. aastal planeeritud 0,23 mln eurot.

Päästeamet tagab koostöös vabatahtlike päästjatega kiire ja oskusliku päästmise, selleks vajalikud tingimused ja eeldused päästetööde läbiviimiseks, milleks on 2026. aastal planeeritud kokku 76,44 mln eurot.

2026. aastal kasutatakse selle programmi tegevuse eesmärkide elluviimiseks erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 0,16 mln eurot, millest enamus on planeeritud kliimamuutustega kohanemise, katastroofiriski ennetamise, päästevõimekuse suurendamiseks.

Rida 17.54 programmi tegevus: Abi osutamine Eesti päästepiirkonnas

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti päästepiirkonnas hätta sattunud inimene saab riigi otsingu- ja päästeteenistusest kiiresti asjakohast abi ning päästetakse.

Tabel 394. Programmi tegevuse abi osutamine Eesti päästepiirkonnas 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Keskmine otsingu- ja päästeüksuse lennu- või mereõnnetuse sündmuskohale jõudmise aeg Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	37,15 min	60 min
Keskmine otsingu- ja päästetööde ressursi alarmeerimise aeg lennu- või merepääste juhtumile, kui ohus on inimelu Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	6,18 min	4 min

Arengukava eesmärk on tagada Eesti päästepiirkonnas hätta sattunutele kiire ja asjakohane abi. Valmisolekut ja võimekust kiiret ning asjakohast abi pakkuda mõõdetakse sündmuskohale jõudmise ja ressursi alarmeerimise kaudu. Eesmärgiks on, et sõltuvalt asukohast jõuab lennu- või mereõnnetusse sattujani abi keskmiselt 1 tunni jooksul. Pikem sõiduaeg tähendab ka kaugemal merealal asuvat sündmuskohta. Arvestades veekogul ja õhus liikumise kiirust mõjutavaid faktoreid, ei ole sõiduaega võimalik kiiremaks muuta, küll aga on võimalik kiirendada valmisolekut väljasõiduks ja selle võrra vähendada sündmuskohale jõudmise aega.

Tabel 395. Programmi tegevuse abi osutamine Eesti päästepiirkonnas eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.54	Abi osutamine Eesti päästepiirkonnas	-13 044	-15 675	-12 560	3 115	-20%
17.55	Tööjõu- ja majandamiskulud	-12 829	-15 538	-11 903	3 635	-23%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	-2	-5	-5	0	-3%
17.56	Sotsiaaltoetused	-0,3	-0,2	-0,2	0,0	0%
17.57	Muud toetused	-207	-133	-653	-520	389%
	Sh IT Agentuuri hüvitised	0	0	-1	-1	100%
17.58	Muud kulud	-7	-4	-4	0	-1%

Programmi tegevuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Politsei- ja Piirivalveamet ning Siseministeerium ja selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 12,56 mln eurot.

Siseministeerium vastutab päästepiirkonnas lennu- ja merepääste ning piiriveekogudel reostustõrje poliitikate väljatöötamise ja nende elluviimise koordineerimise eest, milleks on 2026. aastal planeeritud 0,23 mln eurot.

Politsei- ja Piirivalveamet vastutab Eesti päästepiirkonnas lennu- ja või laevaõnnetusse sattunute päästmise eest ning piiriveekogul reostuse likvideerimise eest. Lennu- või laevaõnnetusse sattunute päästmiseks ning reostuse likvideerimiseks piiriveekogul on planeeritud 2026. aastal 12,34 mln eurot, millest lennu- ja laevaõnnetusse sattunud elude päästmiseks 8,57 mln eurot, merel ja laevatatavatel siseveekogudel õigusrežiimi ja meresõidu nõuete järgimise tagamiseks 3,58 mln eurot ja reostuse likvideerimiseks piiriveekogudel 0,19 mln eurot.

Abi osutamiseks Eesti päästepiirkonnas kasutatakse 2026. aastal erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 0,58 mln eurot, millest 0,19 mln eurot on merepäästevõimekuse suurendamiseks ja 0,14 mln eurot ETIAS riikliku üksuse kuludeks.

Rida 17.59 programmi tegevus: Süüteomenetlus

Programmi tegevuse eesmärk: Sündmuste lahendamist ja korrariikkumiste lõpetamist toetavad digilahendused ja automaatsed järelevalvesüsteemid, mille abil on süütegude menetlemine muutunud inimestele mugavamaks, kiiremaks ja efektiivsemaks.

Tabel 396. Programmi tegevuse süüteomenetlus 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kriminaalmenetluse digitaalselt läbiviimise osakaal Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	5,5 %	30 %
Väärteomenetluste (kiir- ja üldmenetlus) digitaalselt läbiviimise osakaal Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	-	30 %

Kiiret ja asjakohast reageerimist toetab tõhus süüteomenetlus. Digitaalne menetlus kiirendab protsesse, vähendab bürokraatiat ja võimaldab õigussüsteemil töötada tõhusamalt ning läbipaistvamalt. Samuti lihtsustab see ligipääsu menetlustele ning parandab andmete haldamist ja vahetust, mis võib kaasa tuua kiirenenud juhtumite lahendamise ja suurema rahulolu kodanike seas. Eesmärgi saavutamist mõõdetakse kriminaal- ja väärteomenetluste digitaalselt läbiviimiste osakaalu kaudu.

Tabel 397. Programmi tegevuse süüteomenetlus eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.59	Süüteomenetlus	-34 932	-38 755	-38 905	-150	0%
17.60	Tööjõu- ja majandamiskulud	-34 846	-38 614	-38 880	-266	1%
	Sh hüvitis hukkimise või vigastuse korral	-10	-31	-32	0	1%
	Sh kohtutäiturite tasud	-29	-50	-50	0	0%
17.61	Sotsiaaltoetused	-1	-1	-1	0	4%
17.62	Muud toetused	-73	-13	-12	1	-9%
	Sh iT Agentuuri hüvitised	0	0	-1	-1	100%
17.63	Muud kulud	-12	-127	-12	115	-91%

Programmi tegevuses kajastab oma teenuste prognoositavat kulu Politsei- ja Piirivalveamet ning selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 39,02 mln eurot.

Programmi tegevuse eesmärgid saavutatakse tõhusa süütegude lahendamise kaudu. Selleks arendab Politsei- ja Piirivalveamet automaatseid järelvalvesüsteeme ja erinevaid digilahendusi, sh olemasolevaid menetlusi digiteeritakse.

Programmi tegevuse eelarvesse on planeeritud kogukonna turvalisust häirivate kuritegude ennetamiseks ja kohtueelseks menetlemiseks (va raskete peitkuritegude ja organiseeritud kuritegelike gruppide poolt toimepandud kuritegude menetlemine) 33,39 mln eurot, siseturvalisuse valdkonna jätkusuutliku toimimise tagamiseks 1,28 mln eurot ja väärteootsustest tulenevate rahaliste nõuete haldamiseks 0,23 mln eurot.

2026. aastal kasutatakse süüteomenetluse tõhustamiseks erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 0,67 mln eurot, millest põhiosa on tehnilise võimekuse

töstmiseks digitaalvaldkonnas ja süüteomenetluses kiire, kvaliteetse ja ajasäästliku tõendite tuvastamise, kogumise, käitlemise ja säilitamisega toimetulekuks ning tehnilise võimekuse arendamiseks andme- ja tehnilise analüüsi ning küberkuritegevuse vastase võitluse valdkonnas.

3.16.3.1.1 Kindla sisejulgeoleku programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti teadvustab ja maandab sisejulgeolekut ohustavaid tegureid kvaliteetse õigusloome, võimearenduse ning siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö kaudu. Eesti elanikud ning avalik, kolmas ja erasektor on valmis tulema toime erinevate võimalike kriisidega.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Kaitsepolitseiamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet, Häirekeskus ja Siseministeerium.

Tabel 398. Kindla sisejulgeoleku programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavald maksud
17.64	Kindla sisejulgeoleku programm	-172 153	-147 446	-98	-23 818	-791	0
17.65	Põhiseadusliku korra tagamine	-54 975	-54 944	-11	-16	-3	0
17.70	Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus	-41 493	-39 170	-29	-2 284	-9	0
17.75	Elanikkonnakaitse, kriisideks valmisolek ja nende lahendamine	-10 627	-9 839	-22	-549	-217	0
17.80	Piirihaldus	-65 059	-43 493	-36	-20 968	-562	0

Rida 17.65 programmi tegevus: Põhiseadusliku korra tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti julgeolek ja põhiseaduslik kord on tagatud ning seda ohustavad tegurid on teadvustatud, ennetatud ja maandatud.

Tabel 399. Programmi tegevuse põhiseadusliku korra tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Elanike osakaal, kes hindab heaks oma valmisolekut tulla toime terroriaktiga, kui see peaks juhtuma Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	41 %	41 %
Elanike osakaal, kes hindab oma valmisolekut tulla toime välisriigi mõjutustegevuse kasvuga heaks Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	52 %	52 %

Põhiseadusliku korra kaitse puhul on peamiseks eesmärgiks vastumeetmete rakendamine vaenulikele mõjutustegevusele ja lõhestamisele. Peamine oht Eesti julgeolekule lähtub jätkuvalt Venemaa Föderatsioonist, avaldades kombineeritult ja laiaulatuslikult mitmesugustes elu- ning tegevusvaldkondades. Rahvusvahelises keskkonnas ohustavad julgeolekut endiselt ka äärmus- ja terroriorganisatsioonid, kelle mõju võib ulatuda ka Eestini. Eesmärgi saavutamiseks mõõdetakse elanike osakaalu, kes hindavad heaks oma valmisolekut tulla toime terroriaktiga ja välisriigi mõjutustegevuse kasvuga. Terrorismioht on üks sisejulgeoleku ohte, mille realiseerumisel on suur/lai mõju kogu ühiskonnale ja eeskätt inimeste turvatundele. Kuna arengukava eesmärk on kindel sisejulgeolek, siis hinnatakse selle eesmärgi täitmisel inimeste turvatunnet/kindlustunnet riigi toimetulemise osas. Mõjutustegevusega seotud mõõdik aitab hinnata Eesti elanike teadlikkust põhiseaduslikku korda ohustavast mõjutustegevusest ning näitab elanike seas levinud arvamust, kas Eestis põhiseaduslikku korda tagavad ning mõjutustegevuse tõkestamisega tegelevad riigiasutused on oma ülesannetega hakkama saanud.

Tabel 400. Programmi tegevuse põhiseadusliku korra tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.65	Põhiseadusliku korra tagamine	-59 875	-90 666	-54 975	35 691	-39%
17.66	Tööjõu- ja majandamiskulud	-11 099	-11 529	-9 928	1 601	-14%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	-3	-9	-9	0	1%
17.67	Sotsiaaltoetused	-0,6	-0,4	-0,4	0,0	3%
17.68	Muud toetused	-28	-51	-3	48	-94%
	Sh IT Agentuuri hüvitised	-9	-50	-2	48	-95%
17.69	Muud kulud	-48 747	-79 086	-45 044	34 042	-43%

Programmi tegevuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Kaitsepolitsei amet, Politsei- ja Piirivalveamet ning Siseministeerium ja selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 54,98 mln eurot.

Siseministeerium vastutab sisejulgeoleku valdkonna poliitika väljatöötamise ja selle elluviimise koordineerimise eest, milleks 2026. aastal on planeeritud 0,40 mln eurot.

Kaitsepolitseiamet vastutab põhiseaduslikku korda ohustavate tegurite teadvustamise, ennetamise ja maandamise eest. Selleks keskendub Kaitsepolitseiamet eelkõige ühiskonna ühtekuuluvusele ja lõhestamise-vastase kerksuse suurendamisele, küberjulgeolekule, vastuluurevõimekuse arendamisele, riigisaladuse kaitsele, majandusjulgeoleku suurendamisele, terrorismi ja radikaliseerumise ennetamisele ja tõkestamisele, samuti arendab CBRN sündmusteks valmisolekut. Selleks on 2026. aastaks planeeritud 44,88 mln eurot.

Politsei- ja Piirivalveamet tagab avaliku korra politsei poolt valvatavatel objektidel ja kaitstava isiku staatuses olevate isikute turvalisuse. 2026. aastal on planeeritud objektide valvamiseks 6,24 mln eurot ja kaitstavate isikute turvalisuse tagamiseks 3,46 mln eurot.

Rida 17.70 programmi tegevus: Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus

Programmi tegevuse eesmärk: Kuritegevuse tasuvus on vähenenud tänu õiguskaitseasutuste võimearendustele, koostöö tõhustamisele avaliku ja erasektori vahel, kriminaaltulu leidmist ja konfiskeerimist puudutavate seaduste kaasajastamisele ning ühiskonna teadlikkuse tõstmisele.

Tabel 401. Programmi tegevuse raske ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Elanike osakaal, kes hindavad oma teadlikkust küberkuritegevusega seotud riskidest heaks Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	52 %	60 %
Korruptsioonitajumise indeks (punktid) Allikas: Transparency International, kättesaadav http://www.transparency.ee/	76	77
Narkootiliste ainete kasutamisest otseselt tingitud surmad Allikas: Surma põhjuste register, EKEI	92	70
Elu jooksul mõnda illegaalset uimastit proovinud 15–16 aastaste osakaal Allikas: Eesti koolinoorte uimastite tarvitamise uuring (ESPAD)	35 %	25,5 %
Arestitud vara (mln) Allikas: Siseministeerium	68,2	30
Konfiskeeritud vara (mln) Allikas: Prokuratuur	4,11	3,5
Inimkaubanduse vastase võitluse indeks Allikas: U.S. Department of State Trafficking in Persons Report hinnang SiM, JUM, PPA, SoM, TI, SoM SKA raporti põhjal.	1	1

Kasvav elanike teadlikkus küberkuritegevuse riskidest aitab vähendada IT-turvalisusega seotud probleeme ning tõstab inimeste suutlikkust end digikeskkonnas kaitsta. Samuti langus narkootiliste ainete tarvitamisest tingitud suremuses ja noorte uimastitarvitamisest näitab positiivset mõju ennetus- ja rehabilitatsiooniprogrammidele, mis aitavad vähendada

sotsiaalseid probleeme ja kuritegevust. Kui sihte ei saavutata, võivad sellised probleemid nagu küberkuritegevus, uimastitarbimine ja korruptsioon jääda suureks riskiks ning ohustada nii indiviidi kui kogu ühiskonna turvalisust ja toimimist. Mõõdik “Elanike osakaalu, kes hindavad oma teadlikkust küberkuritegevusega seotud riskidest heaks” näitab ennetustöö mõjusust inimeste teadlikkuse kasvatamisel. Küberkuritegevuse kontekstis on oluline, et inimesed ei tunneks ennast virtuaalkeskkondades liialt mugavalt ega turvaliselt, vaid oleksid teadlikud erinevatest võimalikest ohtudest. Mõõdik “Korruptsioonitajumise indeks” (iga-aastane kuni 13 iseseisva uuringu ja ekspertrühma hinnangute koondtulem) näitab korruptsiooni taset avalikus sektoris ja poliitikas, tajutuna välisekspertide ja äriühingute poolt. Hindamise skaala on 1–100 punkti, kus 100 tähistab tajutava korruptsiooni puudumist ehk mida suurem numbriline väärtus, seda vähem tajutakse riigis korruptsiooni. Kõrge korruptsioonitajumise indeks peegeldab avaliku sektori läbipaistvuse ja usaldusväärsuse kasvu. Mõõdikud “Narkootiliste ainete kasutamisest otseselt tingitud surmad” ja “Elu jooksul mõnda illegaalset uimastit proovinud 15-16 aastaste osakaal” näitavad politsei sihtmärgipõhist tegevuste mõju narkokuritegevuse organisaatorite takistamisel illegaalsete narkootiliste ja psühhotroopsete ainete sisse toomisel ning narkootikumide levitamise takistamist noorte hulgas. Mõõdikud “Arestitud vara maksumus” ja “Konfiskeeritud vara maksumus” näitavad, kui tõhus on kuritegevusest saadava tulu leidmine, arestimine ja konfiskeerimine, mis on määrava tähtsusega kuritegevuse ja selle stiimulite vähendamisel. Kriminaaltulu suuremas mahus konfiskeerimine vähendab ebaseaduslike vahendite segunemist legaalse majandustegevusega, peatab organiseeritud kuritegevuse rahavoo ja suurendab riigieelarvet. Mõõdik “Inimkaubanduse vastase võitluse indeks” näitab valitsuse jõupingutusi, et vastata Inimkaubanduse Ohvrite Kaitse Määrusele (TVPA) 9 olulisemas kategoorias. Mh hinnatakse inimkaubandust soodustavate tegurite tõkestamist ja ohvrite proaktiivset tuvastamist.

Tabel 402. Programmi tegevuse raske ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.70	Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus	-39 733	-43 232	-41 493	1 739	-4%
17.71	Tööjõu- ja majandamiskulud	-33 617	-33 668	-34 830	-1 162	3%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	-8	-25	-25	0	1%
17.72	Sotsiaaltoetused	-1	-1	-1	0	3%
17.73	Muud toetused	-381	-2 416	-213	2 204	-91%
	Sh iT Agentuuri hüvitised	0	0	-4	-4	100%
17.74	Muud kulud	-5 734	-7 146	-6 449	697	-10%

Programmi tegevuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Politsei- ja Piirivalveamet ning Siseministeerium ja selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 41,49 mln eurot.

Siseministeerium vastutab raske ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse ning kriminaalpoliitikate väljatöötamise ja nende elluviimise koordineerimise eest, milleks on 2026. aastal planeeritud 0,47 mln eurot. Siseministeerium tagab sisejulgeolekufondi vahendite efektiivse ja õiguspärase kasutamise ning sisejulgeolekufondi vastutava asutuse ja korraldusasutuse ülesannete täitmise, milleks on 2026. aastal planeeritud 0,65 mln eurot.

Politsei- ja Piirivalveamet vastutab ühiskonnale enim kahju põhjustava organiseerunud ja raske peitkuritegevuse ennetamise, reageerimise, süütegudega tekitatud kahju vähendamise ning õigusrikkujatega tegelemise eest. Peamised tegevussuunad on seotud küber- ja narkokuritegevuse vastase võitluse, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ning korruptsiooni tõkestamisega, samuti majanduskuritegevuse vastase võitluse, kriminaaltulu tuvastamise ja konfiskeerimise, inimkaubanduse tõkestamisega. 2026. aastal on ühiskonnale enim kahju põhjustava organiseeritud ja raske peitkuritegevuse ennetamiseks, reageerimiseks ja süütegudega tekitatud kahju vähendamiseks ning õigusrikkujatega tegelemiseks 34,47 mln eurot. Tunnistajakaitse abinõude kohaldamiseks kriminaalmenetluses või välisriigi pädeva asutuse või rahvusvahelise organisatsiooni taotlusel vastavalt sõlmitud välislepingutele ning jälitustegevuse teenuse toetamiseks legendeeritud infrastruktuuri ja kattedokumentide tagamiseks on 2026. aastal 2,17 mln eurot.

Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastaseks võitluseks kasutatakse 2026. aastal erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 2,28 mln eurot, mis suunatakse suuremas osas IKT ja digikriminalistika võimekuste arendamiseks.

Rida 17.75 programmi tegevus: Elanikkonnakaitse, kriisideks valmisolek ja nende lahendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti ühiskond ja inimesed on kriisiteadlikud ning valmis toime tulema erinevate kriisidega. Siseturvalisuse asutused on valmis kriise lahendama, tagades riigi, sh elanike, siseturvalisuse ja -julgeoleku.

Tabel 403. Programmi tegevuse elanikkonnakaitse, kriisideks valmisolek ja nende lahendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Elanike osakaal, kes hindavad heaks siseturvalisuse asutuste valmisolekut tulla toime erinevate kriisidega Allikas: Siseministeerium, siseturvalisuse avaliku arvamuse uuring	52 %	60 %
Kohalike omavalitsuste kriisideks valmisoleku indeks Allikas: Päästeamet www.minuomavalitsus.ee	-	7
Elanike osakaal, kellele on tagatud avalikud varjumiskohad Allikas: Päästeamet	-	21%
Ohuteavituse kanalite arv Allikas: Siseministeerium	-	5 tk.

Hädaolukordadeks ja põhiseaduslikku korda ähvardavateks kriisideks valmisolek ning elutähtsate teenuste toimepidevus on riigi julgeoleku ja turvalisuse seisukohalt oluline, sest üleilmastumisega kaasnevad suundumused ning rahvusvahelised kriisid ja konfliktid mõjutavad meid üha vahetumalt. Eesti ühiskonna valmisolek kriisideks sõltub nii riigiasutuste, kohalike omavalitsuste, ettevõtete kui ka üksikisikute teadlikkusest ja oskustest kriisis tegutseda. Mõõdiku "Elanike osakaalu, kes hindavad heaks siseturvalisuse asutuste valmisolekut tulla toime erinevate kriisidega" näitajad on oluliseks indikaatoriks ühiskonna ootustele ning seda võetakse aluseks nii kommunikatsioonile kui võimearendusele.

Tabel 404. Programmi tegevuse elanikkonnakaitse, kriisideks valmisolek ja nende lahendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.75	Elanikkonnakaitse, kriisideks valmisolek ja nende lahendamine	-9 545	-15 503	-10 627	4 877	-31%
17.76	Tööjõu- ja majandamiskulud	-8 008	-13 072	-10 558	2 513	-19%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	0	-6	-6	0	0%
	Sh pensionioote toetus	-15	-12	-12	0	0%
17.77	Sotsiaaltoetused	-0,5	-0,3	-0,3	0,0	-11%
17.78	Muud toetused	-1 535	-2 430	-67	2 362	-97%
	Sh iT Agentuuri hüvitised	0	0	-3	-3	100%
17.79	Muud kulud	-1	-1	-1	1	-63%

Programmi tegevuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Siseministeerium, Päästeamet ja Häirekeskus ning selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 10,63 mln eurot.

Siseministeerium vastutab elanikkonnakaitse poliitika väljatöötamise ja selle elluviimise koordineerimise ning kriisideks valmisoleku koordineerimise eest, milleks on 2026. aastal planeeritud 0,87 mln eurot.

Päästeamet tagab meetmed, et viia läbi pääste- ja demineerimistööd, ulatuslik evakuatsioon, ohuteavitus, kriisikommunikatsioon ning varjumine. Päästeamet nõustab kohalikke omavalitsusi kriisideks valmisoleku võime tõstmisel. Samuti ühtlustab hädaolukordadeks ja riigikaitse kriisideks valmistumise ning kriisiaegse juhtimise ja koostöö korraldust. 2026. aastal on eeltoodud meetmete tagamiseks ja tegevuste korraldamiseks kokku planeeritud 9,39 mln eurot, sh elanikkonna teadlikkuse tõstmiseks hädaolukorraks valmisolekust (koolitus, teavitus, nõustamine) 2,66 mln eurot, hädaolukorra riskianalüüside ajakohastamiseks ja seal toodud ohtude ning riskide ümberhindamiseks 0,66 mln eurot, kohaliku omavalitsuse üksuste nõustamiseks ja toetatamiseks kriisireguleerimise ja elanikkonnakaitse korraldamisel ning haldusjärelvalve teostamiseks kriisiülesannete täitmise üle ja regionaalse kriisikoordinaatsiooni ja üksuste koostöö korraldamiseks 2,03 mln eurot, kriiside juhtimiseks ja kriisikommunikatsiooniks 1,73 mln eurot, Eesti Päästemeeskonna liikmete teadlikkuse, oskuste

ja kogemuste tagamiseks 0,97 mln eurot, ulatuslikuks evakuatsiooniks valmisoleku tagamiseks 0,69 mln eurot ja avalike varjumiskohtade kasutuselevõtuks ja seotud tegevusteks 0,65 mln eurot.

Häirekeskus tagab erakorralise sündmuse korral avalikkusele teabe ja käitumisjuhiste jagamise ning ohu korral elanike kiire teavitamise, milleks on 2026. aastal planeeritud 0,37 mln eurot.

Elanikkonnakaitseks, kriisideks valmisolekuks ja nende lahendamiseks kasutatakse 2026. aastal erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 0,55 mln eurot, mis suunatakse enamuses elanikkonnakaitse teavituskampaania ja konverentsi korraldamiseks, varjendite juhendmaterjali väljatöötamiseks, teisaldatavate varjendite ideekonkursi korraldamiseks ja näidiste soetamiseks, demineerijate erivõimekuse ja kaitsereservi loomiseks, vabatahtlike elanikkonnakaitse võimekuse koolitamiseks.

Kriisideks valmisoleku parendamiseks hoiavad Siseministeeriumi haldusala asutused ajakohasena hädaolukorra riskianalüüsid ja hädaolukorra lahendamise plaanid, samuti on valmis abistama partnereid kriiside lahendamisel.

Rida 17.80 programmi tegevus: Piirihaldus

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti piir kui Euroopa Liidu välispiir on valvatud ja kaitstud. Tagatud on piirirežiimi nõuete täitmine, tõkestatud on piiri ebaseaduslik ületamine, ebaseaduslikud toimingud piiri lähedal, inimkaubandus ja salakaubavedu. Eesti piiril on tagatud reisisõbralik piirikontroll, mis vastab Schengeni ühtse viisaruumi nõuetele.

Tabel 405. Programmi tegevuse piirihaldus 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Maismaapiiri kaetus tehnilise seirega Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	27 %	85 %
Järvepiiri kaetus tehnilise seirega Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	100 %	100 %
Jõeapiiri kaetus tehnilise seirega Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	70 %	80 %

Eesti idapiiri tugevdamine on üks sisejulgeoleku võtmepunkte. Kaitstum piir julgeoleku tagamiseks ning ebaseadusliku rände, inimkaubanduse, piiriülese kuritegevuse ja salakaubaveo tõkestamiseks on määrava tähtsusega. Eesmärgi saavutamiseks mõõdetakse osakaalu maismaa-, järve- ja jõepiirist, mis on kaetust tehnilise seirega. Mõõdikud näitavad edenemist kaasaegsete tehniliste lahendustega varustatud idapiiri arendamisel.

Tabel 406. Programmi tegevuse piirihaldus eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.80	Piirihaldus	-48 579	-57 094	-65 059	-7 965	14%
17.81	Tööjõu- ja majandamiskulud	-48 403	-55 771	-57 434	-1 663	3%
	Sh hüvitis hukkumise või vigastuse korral	-11	-32	-32	0	1%
17.82	Sotsiaaltoetused	-1	-1	-2	0	3%
17.83	Muud toetused	-144	-1 308	-7 609	-6 302	482%
	Sh IT Agentuuri hüvitised	0	0	-4	-4	100%
17.84	Muud kulud	-31	-13	-14	0	2%

Programmi tegevuse maksumuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Politsei- ja Piirivalveamet ning Siseministeerium ja selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 65,06 mln eurot.

Piirihaldus on suunatud nii Eesti kui Euroopa Liidu välispiiri valvamisele ja kaitsmisele selliselt, et see oleks piisav julgeoleku tagamiseks. Jätkatakse idapiiri väljaehitamise ja vastavalt projekti tegevus- ja ajakavale. 2026. aastal on piiri valvamiseks ja piirikontrolliks 52,20 mln eurot. Siseministeerium vastutab piirivalvepoliitika väljatöötamise ja selle elluviimise koordineerimise eest, milleks on planeeritud 0,31 mln eurot. Samuti vastutab Siseministeerium piirihalduse ja viisapoliitika rahastuse korraldusasutuse ülesannete täitmise ning vahendite efektiivse ja õiguspärase kasutamise eest, milleks on planeeritud 8,05 mln eurot.

Politsei- ja Piirivalveamet tõkestab Euroopa Liidu välispiiril ebaseaduslikku riiki sisenemist, ebaseaduslikke toiminguid piiri lähedal, inimkaubandust ja salakaubavedu. Samuti tagab välispiiril Schengeni ühtse viisaruumi nõuetele vastava reisijasõbraliku piirikontrolli.

Piirihalduse toimimiseks ja arendamiseks kasutatakse 2026. aastal erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 20,97 mln eurot, sh suuremad toetused välisvahenditest on suunatud piirivalvevõimekuse suurendamiseks välispiiril 6,48 mln eurot, maismaavarustuse soetamiseks ja paigaldamiseks piirilõikudele 2,51 mln eurot, FRONTEX tegevusteks 1,60 mln eurot, seirega seotud tegevusteks 0,84 mln eurot ja mobiilsete seirelahenduste arendamiseks, mehitamata õhusõidukite ja maismaasõidukite soetamiseks 7,55 mln eurot. Välisvahendite abil rajatakse töökindel ja turvaline andmesideühendus välispiiril asuvate piiripunktide ja andmekeskuste vahel ning esmane droonituvastussüsteem idapiirile.

Drooniseire ja droonitõrje väljaarendamine ning kaasaegsete tehniliste lahendustega varustatud idapiiri väljaehitamine, sh kaetus tehnilise seirega on perioodil 2026-2029 prioriteetseks väljakutseks.

3.16.3.1.1 Eesti arengut toetava kodakondsus- rände- ja identiteedihalduse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti kodakondsus, rände- ja identiteedihalduspoliitika on usaldusväärne, innovaatiline ja inimesekeskne, toetades Eesti arengut, ühiskonna sidusust ja toimimist ning tagades siseturvalisust.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Politsei- ja Piirivalveamet ja Siseministeerium

Tabel 407. Eesti arengut toetava kodakondsus- rände ja identiteedihalduse programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavate maksud
17.85	Eesti arengut toetava kodakondsus-, rände- ja identiteedihaldus	-30 485	-18 393	-7 713	-4 375	-4	0
17.86	Rände- ja kodakondsuspoliitika kujundamine ning elluviimine	-8 744	-5 526	-9	-3 207	-2	0
17.91	Migratsioonijärelev alve	-6 251	-5 093	-5	-1 152	-1	0
17.96	Isikute tõsiskindel tuvastamine ja dokumentide väljaandmine	-15 490	-7 774	-7 700	-16	0	0

Rida 17.86 programmi tegevus: Rände- ja kodakondsuspoliitika kujundamine ning elluviimine

Programmi tegevuse eesmärk: Rändepoliitika arvestab Eesti arenguvajadustega ning Eesti kodakondsus on väärtustatud. Rände- ja kodakondsuspoliitika on suunatud rahvuse ja riigi kestlikkusele, avaliku korra ning riigi julgeoleku tagamisele. Toetatakse kaasaegsetele ja innovaatilistele lahendustele, mis tagavad kliendikesksed teenused ning tõhusa eel- ja järelkontrolli.

Tabel 408. Programmi tegevuse rände- ja kodakondsuspoliitika kujundamine ning elluviimine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti kodakondsuse taotlemiseks mõeldud keeleõppelepingu sõlminud isikute arv Allikas: Integratsiooni Sihtasutus	70 in.	250 in.
Eesti kodakondsuse taotlemiseks mõeldud keeleõppelepingu täitnud isikute arv Allikas: Integratsiooni Sihtasutus	81 in.	250 in.
Eesti kodakondsuse saanud isikute arv Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	736 in.	840 in.
E-teenuste arv rände- ja kodakondsuse menetlustes Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	4 teenust	4 teenust
Olemasolevate e-teenuste kasutatavus Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	90%	90%

Rahvas ehk kodanikud on riigi üheks tunnuseks ning kodakondsuspoliitika väljatöötamine ja elluviimine riigi üks põhifunktsioone. Eesti sisserändepoliitika põhieesmärk on soodustada nende välismaalaste Eestisse tulekut, kes annavad ühiskonnale kõrget lisandväärtust ning kelle siinviibimine on kooskõlas avalike huvide, EL-i õiguse ja põhivabadustega. Kui Eesti kodakondsuse taotlemiseks mõeldud keeleõppelepingu sõlmijate ja lepingu täitjate arv kasvab ning kodakondsuse saanud isikute arv suureneb, näitab see positiivset arengut integratsiooni ja kaasatuse vallas. Samuti on hea, et e-teenuste arv ja nende kasutatavus püsivad kõrgel tasemel, mis parandab teenuste ligipääsetavust ning kiirust kodakondsuse ja rändemenetluste korral. Kui need sihid saavutatakse, toetab see demokraatlikku kaasamist ning aitab luua turvalisema ja stabiilsema ühiskonna. Samas aga keeleõppelepingu sõlmimise ja täitmise arvud ei suurene ning kodakondsuse saajate arv ei kasva, võib see tähendada raskusi integratsioonis ja lisaprobleeme ühiskondlikus sidususes ja turvalisuses. Mõõdikud “Eesti kodakondsuse taotlemiseks mõeldud keeleõppelepingu sõlminud isikute arv” ja “Eesti kodakondsuse taotlemiseks mõeldud keeleõppelepingu täitnud isikute arv” näitavad, kui paljud välismaalased on osalenud ja läbinud keeleõppekursused, et omandada vajalik keeleoskustase Eesti kodakondsuse taotlemiseks ning kodanikuks saamise valmiduse suurendamiseks. Mõõdiku “Eesti kodakondsuse saanud isikute arvu” sihttaseme saavutamise eesmärk on soodustada Eesti kodanikustaatuse väärtustamist ning vähendada määratlemata kodakondsusega isikute arvu. Mõõdikud “E-teenuste arv rände- ja kodakondsuse menetlustes” ja “Olemasolevate e-teenuste kasutatavus” näitavad, kuidas on edenenud tõhusama menetlusvõimekuse arendamine ja kui palju arendatud e-teenuseid kasutatakse, mis tagavad kiirema haldusmenetluse.

Tabel 409. Programmi tegevuse rände- ja kodakondsuspoliitika kujundamine ning elluviimine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.86	Rände- ja kodakondsuspoliitika kujundamine ning elluviimine	-10 199	-11 565	-8 744	2 821	-24%
17.87	Tööjõu- ja majandamiskulud	-9 282	-9 857	-6 282	3 575	-36%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	-1	-3	-3	0	3%
17.88	Sotsiaaltoetused	-1,0	-0,1	-0,2	0,0	6%
17.89	Muud toetused	-889	-1 706	-2 459	-754	44%
	Sh IT Agentuuri hüvitised	0	0	-5	-5	100%
17.90	Muud kulud	-27	-2	-2	0	6%

Programmi tegevuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Politsei- ja Piirivalveamet ning Siseministeerium ning selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 8,74 mln eurot.

Siseministeerium vastutab rände- ja kodakondsuspoliitika väljatöötamise ning selle elluviimise koordineerimise eest. Siseministeerium vastutab varjupaiga-, rände- ja integratsioonifondi vastutava asutuse ülesannete täitmise ning vahendite efektiivse ja õiguspärase kasutamise eest. 2026. aastal on poliitikate väljatöötamiseks ja elluviimise koordineerimiseks planeeritud 1,44 mln eurot ning varjupaiga-, rände- ja integratsioonifondi vastutava asutuse ülesannete täitmiseks ning vahendite efektiivse ja õiguspärase kasutamise tagamiseks planeeritud 2,45 mln eurot.

Politsei- ja Piirivalveamet väljastab õigustatud isikutele Eestis elamiseks ja töötamiseks loa, lühi- ja pikaajalise viisa ning rahvusvahelise kaitse. Politsei- ja Piirivalveamet vastutab rände väärkasutuse ennetamise ja tõkestamise ning rändega kaasnevate riskide maandamise eest. 2026. aastaks on Eestis elamiseks ja töötamiseks lubade ning viisade väljastamiseks ning rahvusvahelise kaitse tagamiseks planeeritud kokku 4,86 mln eurot, sh Eestis elamiseks ja töötamiseks lubade väljastamiseks selleks õigustatud isikutele või lubade kehtetuks tunnistamiseks ja kaasnevateks toiminguteks 2,83 mln eurot, lühi- ja pikaajaliste viisade väljastamiseks või nende tühistamiseks ning kaasnevateks toiminguteks 0,49 mln eurot, õigustatud isikutele rahvusvahelise kaitse tagamiseks ning EL-s ümberpaigutamiseks ja ümberasutamiseks 1,55 mln eurot.

Rände- ja kodakondsuspoliitika kujundamiseks ning elluviimiseks kasutatakse 2026. aastal erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 3,21 mln eurot, sh suuremad toetused välisvahenditest on infoplatvormide ja digiteenuste arendamiseks 0,99 mln eurot, järjepideva õiguspärase, kvaliteetse ja tõhusa rahvusvahelise kaitse menetluse võimekuse tagamiseks **0,68 mln eurot, vabatahtliku tagasipöördumise tegevusteks 0,80 mln eurot.**

Rida 17.91 programmi tegevus: Migratsioonijärelevalve

Programmi tegevuse eesmärk: Migratsioonijärelevalve tagab tõhusa järelevalve välismaalaste Eestisse saabumise, Eestis ajutise viibimise, elamise ja töötamise üle. Tõhus tagasisaatmispoliitika panustab avaliku korra või riigi julgeoleku tagamisse, võttes kasutusele erinevad meetmed, et ebaseaduslikult riigis viibivad välismaalased kiiresti ja inimväärikalt oma päritoluriiki tagasi saata.

Tabel 410. Programmi tegevuse migratsioonijärelevalve 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Keskmine Eestis ebaseaduslikult viibimise aeg enne välismaalase tabamist (päevades) Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	49 p	75 p
Kontrollitud ettevõtetes tuvastatud ebaseaduslike töötavate välismaalaste osakaal Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	5 %	5 %
Lahkumisettekirjutuste arv Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	776 tk.	1200 tk.
Vabatahtlikult tagasi pöörduvate välismaalaste osakaal lahkumisettekirjutuste arvust Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	82 %	70 %

Eesmärk on ära hoida rändega kaasnevaid võimalikke ohte, sh ebaseaduslikku rännet ja korraldada riigis seadusliku alusega viibivate välismaalaste kiire tagasisaatmine, et tagada turvalisus, avalik kord ja riigi julgeolek. Ebaseaduslikku rännet mõjutab tagasisaatmispoliitika tõhusus, sh võimalused riigis seadusliku alusega viibivate välismaalaste kiire lahkumise korraldamiseks. Mõõdiku “Keskmine Eestis ebaseaduslikult viibimise aeg enne välismaalase tabamist” sihttaseme saavutamise eesmärk on välismaalase ebaseadusliku Eestis viibimise ajavahemiku alates viibimisaja algusest kuni avastamiseni viimine võimalikult minimaalseks. Mõõdiku “Kontrollitud ettevõtetes tuvastatud ebaseaduslike välismaalaste arv” sihttaseme saavutamise eesmärk on migratsioonijärelevalve käigus kontrollitud ettevõtetes ebaseaduslikult töötavate välismaalaste avastamine, samuti ka ebaseaduslikult töötamise ennetamine ja tõkestamine. Mõõdikute “Lahkumisettekirjutuste arv” ja “Vabatahtlikult tagasi pöörduvate välismaalaste osakaal lahkumisettekirjutuste arvust” sihttasemete saavutamise eesmärk on ennetada ja tõkestada Eestis ebaseaduslikku viibimist, elamist ja töötamist ning tagada Eestis seadusliku alusega viibivate välismaalaste kiire ja tõhus väljasaatmine. Suurem lahkumisettekirjutuste arv näitab, et ametnikud teevad aktiivset tööd välismaalaste tuvastamisel ja kontrollimisel. Vabatahtlikult tagasi pöörduvate osakaalu langus aga tähendab, et üha rohkem tuleb kasutada sunnimeetmeid, mis on kulukamad ja võivad tekitada sotsiaalseid pingeid.

Tabel 411. Programmi tegevuse migratsioonijärelevalve eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.91	Migratsioonijärelevalve	-8 065	-8 584	-6 251	2 333	-27%
17.92	Tööjõu- ja majandamiskulud	-8 013	-8 577	-6 245	2 333	-27%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	-1	-4	-4	0	2%
17.93	Sotsiaaltoetused	-22,3	-0,2	-0,2	0,0	5%
17.94	Muud toetused	-13	-5	-4	0	-9%
	Sh IT Agentuuri hüvitised	0,0	0,0	-0,2	-0,2	100%
17.95	Muud kulud	-17	-2	-2	0	4%

Programmi tegevuses kajastab oma teenuste prognoositavat kulu Politsei- ja Piirivalveamet ning selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 6,25 mln eurot.

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks viib Politsei- ja Piirivalveamet läbi kontrollle Eestis ebaseadusliku viibimise ja töötamise tuvastamiseks, menetleb rikkumisi ja saadab ebaseaduslikult Eestis viibivad välismaalased välja. Tagasisaatmiste tõhustamiseks soodustab Politsei- ja Piirivalveamet tervikliku nõustamissüsteemi kaudu tagasisaadetavate vabatahtlikku tagasipöördumist ja tagasiintegreerumist koduriigis. Samuti suurendab ametnike, erasektori ja mittetulundusühingute teadlikkust ebaseadusliku rändega seotud riskidest. 2026. aastal on Eestis ebaseadusliku viibimise ja töötamise tuvastamiseks ning väljasaatmiseks ja kaasnevateks toiminguteks planeeritud 6,25 mln eurot.

Eestis ebaseadusliku viibimise ja töötamise tuvastamiseks ning väljasaatmiseks ja kaasnevateks toiminguteks kasutatakse 2026. aastal erinevaid Euroop liidu rahastusmeetmeid kokku summas 1,15 mln eurot, sh suuremad toetused suunatakse seadusliku aluseta riigis viibivate kolmandate riikide kodanike kiireks, õiguspäraseks ja kestlikuks tagasisaatmiseks, tõhustades tagasisaatmismenetluste läbiviimist, arendades nõustamisteenust ja korraldades tagasisaatmise- ja reintegreerimisalase abi andmist (0,62 mln eurot) ja koostööks kolmandate ning Euroopa Liidu riikide ning Eesti asjaomaste asutuste ja välisesindustega ning Euroopa Liidu institutsioonide ja agentuuridega, et aidata kaasa kolmandate riikide kodanike dokumenteerimisele, isikute tuvastamisele ja sihtriigi poolt tagasivõtmisele (0,15 mln eurot).

Rida 17.96 programmi tegevus: Isikute tõsikindel tuvastamine ja dokumentide väljaandmine

Programmi tegevuse eesmärk: Identiteedihaldus on tõsikindel, jätkusuutlik ja kasutajasõbralik ning arvestab avaliku korra ja riigi julgeoleku vajadusi.

Tabel 412. Programmi tegevuse isikute tõsikindel tuvastamine ja dokumentide väljaandmine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Rahulolu Eesti kodaniku isikut tõendava dokumendi taotlemise e-teenusega Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet, rahuloluküsitlus iseteeninduskeskkonnas	93 %	90 %
E-taotluskeskkonnas Eesti kodaniku isikut tõendava dokumendi taotluse esitanute osakaal Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	63 %	70 %
Eestis välise teenusepakkuja vahendusel isikut tõendavate dokumendi kätte saanute osakaal Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	-	45 %

Isikut tõendavate dokumentide ja identiteedihaldusvaldkonda mõjutab tänapäevases infoühiskonnas suurenev vajadus teha toiminguid e-keskkonnas, sh end digitaalselt autentida ja digitaalne allkiri anda. Isikut tõendavate dokumentide väljaandmisel on oluline leida tasakaal rahvusvaheliste kohustuste täitmise ja nüüdisaegsete ning kasutajamugavate teenuste osutamise vahel. Kui e-teenuste kasutajate osakaal isikut tõendavate dokumentide taotlemisel suureneb ja välise teenusepakkuja vahendusel dokumentide kättesaamise võimalus laieneb, tähendab see teenuste paremat kättesaadavust ning mugavam ja kiiret teenust nii Eesti riigis ja piiriüleselt. Selline areng parandab elanike rahulolu. Mõõdik “Rahulolu Eesti kodaniku isikut tõendava dokumendi taotlemise e-teenusega” näitab Eesti kodaniku rahulolu isikut tõendava dokumendi taotlemise e-teenusega. Klientide ja taotlejate tagasiside on oluline teenuste paremaks muutmiseks. E-teenuste laiem kasutamine lihtsustab kodanikel dokumentide taotlemist. Mõõdik “E-taotluskeskkonnas Eesti kodaniku isikut tõendava dokumendi taotluse esitanute osakaal” näitab E- taotluskeskkonna kasutamise aktiivsust. Mõõdik “Eestis välise teenusepakkuja vahendusel isikut tõendavate dokumendi kätte saanute osakaal” näitab välise teenusepakkuja teenuse kasutamise aktiivsust.

Tabel 413. Programmi tegevuse isikute tõsikindel tuvastamine ja dokumentide väljaandmine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.96	Isikute tõsikindel tuvastamine ja dokumentide väljaandmine	-17 800	-18 276	-15 490	2 785	-15%
17.97	Tööjõu- ja majandamiskulud	-17 773	-18 263	-15 477	2 786	-15%
	Sh hüvitis hukkamise või vigastuse korral	-2	-7	-7	0	-1%
17.98	Sh isikut tõendavate dokumentide väljaandmine	-5 155	-4 602	-7 692	-3 090	67%
17.99	Sotsiaaltoetused	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	2%
17.100	Muud toetused	-23	-10	-11	-1	9%
	Sh iT Agentuuri hüvitised	0	0	-1	-1	100%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.101	Muud kulud	-3	-3	-3	0	7%

Programmi tegevuses kajastavad oma teenuste prognoositavat kulu Politsei- ja Piirivalveamet ning Siseministeerium ja selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 15,49 mln eurot.

Siseministeerium vastutab identiteedihalduspoliitika väljatöötamise ja selle elluviimise koordineerimise eest, milleks on 2026. aastal planeeritud 0,23 mln eurot.

Politsei- ja Piirivalveamet vastutab tõsikindla isikutuvastuse süsteemi toimimise ja turvalise ning kaustajasõbraliku isikut tõendavate dokumentide taotlemise, väljaandmise, järelteeninduse ja kehtetuks tunnistamise eest. 2026. aastal on isikut tõendavate dokumentide väljaandmiseks või kehtetuks tunnistamiseks ning kaasnevateks toiminguteks planeeritud 14,80 mln eurot ja tõsikindla isikutuvastuse tagamiseks planeeritud 0,46 mln eurot.

3.16.3.1.2 Targa ja innovaatilise siseturvalisuse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Siseturvalisuse asutused on atraktiivsed tööandjad ja inimesed teevad tähendusrikast tööd. Siseturvalisuse valdkonnas tegutsevad asjatundlikud, võimekad ja pühendunud inimesed. Siseturvalisuse tagamisel ollakse uuendusmeelsed, kasutatakse tarku ja innovaatilisi lahendusi.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Sisekaitseakadeemia, Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus ning Siseministeerium

Tabel 414. Targa ja innovaatilise siseturvalisuse programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavate maksud
17.102	Targa ja innovaatilise siseturvalisuse programm	-65 142	-59 851	-3	-2 718	-2 569	0
17.103	Tasemeõpe ja täienduskoolitus Sisekaitseakadeemias	-24 484	-22 595	-1	-244	-1 643	0
17.108	Sisekaitseakadeemia teadus-, arendus- ja	-3 004	-3 002	-2	0	0	0

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavald maksud
	innovatsioonitegevus						
17.113	IT teenuste osutamine	-37 654	-34 254	0	-2 474	-926	0

Rida 17.103 programmi tegevus: Tasemeõpe ja täienduskoolitus Sisekaitseakadeemias

Programmi tegevuse eesmärk: Tasemeõpe ja täienduskoolitus Sisekaitseakadeemias on aja- ja asjakohane ning tagab tõenduspõhiste teadmiste siirde õppesse. Mitmekülgsed õppimisvõimalused, praktilised õpikeskkonnad ning digiõppe osakaalu suurendamine loob paremad eeldused siseturvalisuse valdkonnas töötajate professionaalseks enesearenguks.

Tabel 415. Programmi tegevuse tasemeõpe ja täienduskoolitus Sisekaitseakadeemias 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Täiendkoolituses aasta jooksul osalenud õppijate arv Allikas: Sisekaitseakadeemia	7190 in.	7000 in.
Täiendusõppe maht koolituspäevades Allikas: Sisekaitseakadeemia	2998	3200
Nominaalajaga lõpetajate osakaal – magistriõppes Allikas: Sisekaitseakadeemia	26,6 %	29 %
Nominaalajaga lõpetajate osakaal – kõrgharidusõppes Allikas: Sisekaitseakadeemia	63,9 %	67 %
Nominaalajaga lõpetajate osakaal – kutseõppes Allikas: Sisekaitseakadeemia	88,9 %	85 %
Tööandjate rahulolu tasemeõppe lõpetajate ettevalmistusega Allikas: Sisekaitseakadeemia	3,9	n/a

Siseturvalisuse tagamise alustala on asjatundlike ja pühendunud inimeste olemasolu, kelle väljaõpe ja täiendkoolitamine peab olema kvaliteetne ja praktiline, et tagada valmisolek uute väljakutsetega kohanemiseks. Täiendkoolituses osalejate arv ja koolituspäevade mahu kasv tagab sisekaitse valdkonna töötajatele vajaliku pideva teadmiste ja oskuste arendamise. Ka magistri- ja kõrgharidusõppe nominaalajaga lõpetajate osakaalu tõus näitab, et planeeritud mahus siseturvalisuse valdkonna spetsialistid on õigeaegselt omandanud pädevuse. Kui aga koolitus- ja lõpetajate näitajad langevad, võib see mõjutada töötajate professionaalsust ja valmidust ning pikemas perspektiivis ohustada siseturvalisuse teenuste osutamise kvaliteeti ja usaldusväärsust. Eesmärgi saavutamiseks mõõdetakse:

- Õppijate arvu, kes osalesid aasta jooksul täiendkoolituses ja täiendusõppe mahtu. Siseturvalisuse teenuste jätkusuutliku ja kvaliteetse pakkumise tagamisel on oluline vajalikul arvul spetsiifilise haridusega kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid. Selleks

mõõdetakse oma kvalifikatsiooni hoidvate ja täiendavate teenistujate hulka ning Sisekaitseakadeemia võimekust tagada täiendusõppe koolituspäevi. Koolituspäevade maht on aasta-aastalt tõusnud, mis peegeldab üha suurenenud ootusi, aga ka akadeemia võimekust. Arvestades muutuva tööturu vajadustega ning vajadusega varasemast enam lahendada julgeolekuga seotud probleeme, suurenevad koolitusmahud tulevikus veelgi.

- Nominaalajaga magistri-, kõrgharidus- ja täiendõppes lõpetajate osakaalu. Siseturvalisuse teenuste pakkumiseks napib teenistujaid, 10 aasta perspektiivis jääb puudu 1300 inimest. Olulise näitajana seiratakse Sisekaitseakadeemiast tulevikutööks vajalikke oskusi ja teadmisi saavate Politsei- ja Piirivalveameti, Päästeameti, Häirekeskuse, vanglate ning Maksu- ja Tolliameti kvalifitseeritud kõrg- ja kutseharidusega teenistujate ning sisejulgeoleku magistriskraadiga ekspertide osakaalu.
- Tasemeõppe või täiendkoolituse läbinud õppuri rahulolu õppe sisu ja korraldusega ning tööandjate rahulolu tasemeõppe lõpetajate ettevalmisusega. Mõõdikud näitavad õppe kvaliteeti ja asjakohasust nii õppijate kui ka tööandjate vaatenurgast.

Tabel 416. Programmi tegevuse tasemeõppe ja täienduskoolitus Sisekaitseakadeemias eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.103	Tasemeõppe ja täienduskoolitus Sisekaitseakadeemias	-21 268	-26 843	-24 484	2 359	-9%
17.104	Tööjõu- ja majandamiskulud	-19 550	-24 914	-22 083	2 831	-11%
17.105	Sotsiaaltoetused	-1 584	-1 896	-2 366	-470	25%
17.106	Muud toetused	-124	-17	-19	-1	8%
	Sh IT Agentuuri hüvitised	0	0	-1	-1	100%
17.107	Muud kulud	-10	-15	-15	0	0%

Programmi tegevuses kajastab oma teenuste prognoositavat kulu Sisekaitseakadeemia ja selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 24,48 mln eurot.

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks valmistab Sisekaitseakadeemia kutse-, kõrg- ja magistrihariduse tasemel ette spetsialiste sisejulgeolekuasutustele (sh politsei, piirivalve, päästeala, samuti vanglateenistus ning maksu- ja tollisüsteem). Lisaks on Sisekaitseakadeemia kutseandjaks päästeala ning piirivalve valdkonnas. Koolitustellimus Sisekaitseakadeemia konkreetsetele õppekohtadele pannakse paika ametite, akadeemia ja Siseministeeriumi koostöös ning see sõltub siseturvalisuse valdkonna personalivajadusest ja riigieelarve võimalustest. Taseme- ja täiendusõppe kvaliteedi tagamiseks võimestab Sisekaitseakadeemia valdkondlikku teadustegevust ning integreerib seda õppesse.

Enamus koolitusi toimub Siseministeeriumi valitsemisala asutustele ja teistele partnerametitele. Samas on akadeemia klientideks aina enam teised turvalisust tagavad organisatsioonid, samuti suured era- ja riigiettevõtted. Lisaks korraldab Sisekaitseakadeemia

gümnaasiumites sisekaitseõpet, koolitab vabatahtlikke ja laiemat sihtrühma turvalisuse ning sisejulgeoleku erinevate aspektide üle arutama (teemakohased ümarlauad ja kollokviumid jms).

Alates 2025. aastast korraldatakse programmi tegevuse kaudu valitsemisala asutustele ja teenistujatele kvaliteetset värbamist ja karjäärinõustamist.

2026. aastal on tasemeõppeks, täienduskoolituseks ning värbamiseks ja karjäärinõustamiseks kokku 24,48 mln eurot, sh kutse-, kõrg- ja magistrihariduse tasemel spetsialiste ettevalmistamiseks 21,63 mln eurot, Siseturvalisuse valdkonna ning avaliku teenistuse usaldusväärsete, asjatundlike ning pühendunud töötajate arendamiseks ning gümnasistidele algteadmiste andmiseks 2,42 mln eurot ning värbamiseks ja karjäärinõustamiseks 0,44 mln eurot.

2026. aastal on plaanis kasutada erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 0,24 mln eurot, mis suunatakse piiriülese koostöö tõhustamiseks ja kuritegevuse ennetamiseks ning koolituste kaudu siseturvalisuse valdkonna suutlikkuse kasvatamiseks.

Rida 17.108 programmi tegevus: Sisekaitseakadeemia teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevus

Programmi tegevuse eesmärk: Teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevus toetab siseturvalisuse arengu kujundamist ja elluviimist, pakkudes teaduspõhiseid lahendusi ja rakenduslikke eksperimente siseturvalisuse valdkonna probleemidele, et suurendada tõhusust ja uuenduslikkust.

Tabel 417. Programmi tegevuse Sisekaitseakadeemia teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevus 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Sisekaitseakadeemia publitseeritud poliitika kujundamist ja rakendamist toetavate raportite ja mõttepaberite arv Allikas: Sisekaitseakadeemia	10 tk.	12 tk.
Sisekaitseakadeemias publitseeritud kõrgetasemeliste publikatsioonide arv Allikas: ETISE klassifikaator 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 3.1	34 tk.	34 tk.
Sisekaitseakadeemia teadus- ja arendusprojektide arv Allikas: Sisekaitseakadeemia	6 tk.	10 tk.
Siseministeeriumi valitsemisala organisatsioonide innovatsiooniküpsuse tase – PPA Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet	-	2
Siseministeeriumi valitsemisala organisatsioonide innovatsiooniküpsuse tase – HÄK Allikas: Häirekeskus	-	2,1

Siseturvalisuse arengu tagamiseks on oluline leida teaduspõhiseid lahendusi valdkonna probleemidele. Teaduspõhisus annab argumendid ja tagab kindluse, et otsused on tehtud parima kättesaadava teadmise alusel. Väljakutsed ning tänaste lahenduste puudujäägid toovad kaasa suurema vajaduse innovatsiooni järele ehk suutlikkuses luua ja ellu rakendada uusi ideid ning võtta kasutusele uuenduslikke tehnoloogilisi lahendusi. Mõõdikud "Sisekaitseakadeemia publitseeritud poliitika kujundamist ja rakendamist toetavate raportite ja mõttepaberite arv" ja

“Sisekaitseakadeemias publitseeritud kõrgetasemeliste publikatsioonide arv” ning “Sisekaitseakadeemia teadus- ja arendusprojektide arv” tulemid illustreerivad akadeemiat uurimis-, teadus-, arendus- ja kompetentsikeskusena, mille eesmärk muuhulgas on tutvustada valdkondlike probleeme ja trende ning pakkuda asja- ja ajakohaseid uuenduslike lahendusi. Siseministeeriumi valitsemisala organisatsioonide (PPA ja HÄK) innovatsiooniküpsuse tasemeid mõõdetakse, et hinnata valmisolekut leida uuenduslikke lahendusi, neid välja töötada ning kasutusele võtta, suurendada innovatsiooni, selle edukust ja tõhusust.

Tabel 418. Programmi tegevuse Sisekaitseakadeemia teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevus eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.108	Sisekaitseakadeemia teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevus	-2 928	-4 467	-3 004	1 462	-33%
17.109	Tööjõu- ja majandamiskulud	-2 916	-4 460	-3 002	1 458	-33%
17.110	Sotsiaaltoetused	-0,9	-0,1	-0,1	0,0	14%
17.111	Muud toetused	-11	-6	-2	4	-69%
	Sh IT Agentuuri hüvitised	0	0	-2	-2	100%
17.112	Muud kulud	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	-1%

Programmi tegevuses kajastab oma teenuste prognoositavat kulu Sisekaitseakadeemia ja selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 3,00 mln eurot.

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks vastutab Sisekaitseakadeemia teiste õppeasutuste ja partneritega õppe- ja teadustöö, strateegilise partnerluse ja rahvusvahelise arengukoostöö korraldamise eest, sh viib läbi rakendusuuringuid, teeb koostööd ja pakub konsultatsioone organisatsioonidele, kes aitavad luua turvalisust ja tagada julgeolekut nii Eestis kui ka mujal maailmas.

Teadus- ja arendustegevuse ning valdkonnas vajaliku tehnoloogilise innovatsiooni eestvedamiseks loob Sisekaitseakadeemia tervikliku lähenemise ehk ökosüsteemi, kus on tagatud teadus- ja arendustöö tegijate väärtustamine ja järelkasv, teadusuuringute ja arendustegevuste kvaliteet ning rakendusi leidvad lahendused. Tulevikku vaatav teadus- ja arendustegevus Sisekaitseakadeemias toetab siseturvalisuse töötajat ja poliitikakujundajat, arendab õppetööd akadeemias ning loob ühiskonna jaoks väärtuslikku pikaajalist võimet muutusi ja vajadusi prognoosida.

Sisekaitseakadeemia annab välja inglisekeelset teadusajakirja „Security Spectrum” ja eestikeelset „Turvalisuskompassi”.

Uute teadmiste ja innovaatiliste lahenduste tagamiseks sisejulgeoleku ja turvalisusega seotud asutustes on planeeritud 3,00 mln eurot.

Rida 17.113 programmi tegevus: IT teenuste osutamine

Programmi tegevuse eesmärk: IKT teenused nii SIM valitsemisalas kui valitsemisalast väljapoole on töökindlad, kaasaegsed, vastavad turbenõuetele ning kasutajate rahulolu teenusega on kõrge.

2026. aastast otsustati riigiüleselt lõpetada IT kulude jaotamine asutuste põhiteenustele ja planeerida IT kulud eraldiseisvalt. Eeltoodust tulenevalt planeeritakse 2026. aastast kõik Siseministeeriumi Infotehnoloogia- ja Arenduskeskuse kulud programmi tegevusse "IT teenuste osutamine". Kui 2025. aastal planeeriti programmi tegevusel "IKT teenuste osutamine" ainult valitsemisalast väljapoole osutatavad teenused, siis 2026. aastast planeeritakse selles programmi tegevuses ka valitsemisalale osutatavad IT teenused. Valitsemisalale osutatavad IT teenused moodustavad ca 95% programmi tegevuse kogumahust.

Tabel 419. Programmi tegevuse IT teenuste osutamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
IKT teenuse kasutaja rahulolu Allikas: Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus, rahulolu-uuring	-	-
IKT teenuse käideldavus Allikas: Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus	-	95 %
IKT teenuse turvalisus Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus	-	80 %

Sisejulgeoleku asutuste töö toimimiseks ja parandamiseks on oluline tagada jätkusuutlikud IT-teenused. Kui IT-teenuste käideldavus ja turvalisus on kõrgel tasemel, tähendab see, et infotehnoloogilised lahendused töötavad sujuvalt ning tagavad kasutajatele ligipääsu tõrgeteta ja turvalises keskkonnas. Kõrge käideldavus parandab teenuste kasutamismugavust ja toetab avalike teenuste efektiivsust. Vastasel juhul aga võivad aset leida andmekaitse rikkumised ja teenuste pakkumise seiskumine, mis vähendavad usaldust ja võivad kahjustada sisejulgeolekuasutuste mainet. "IKT teenuste kasutajate rahulolu" annab infot teenuse kasutaja rahulolu (tulemi sees nii sise- kui väliskliendi rahulolu) kohta. "IKT teenuse käideldavus" näitab teenuste katkestuste ulatust (ehk aega, mil kasutajal puudus võimalus teenust kasutada). Mõõdiku "IKT teenuste turvalisus" tulemid näitavad teenuse osutaja võimekust reageerida kiirelt turvapaikamistega ilmnunud nõrkustele.

Tabel 420. Programmi tegevuse IT teenuste osutamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.113	IT teenuste osutamine	-2 016	-2 291	-37 654	-35 363	1544%
17.114	Tööjõu- ja majandamiskulud	-2 015	-2 290	-37 653	-35 362	1544%
17.115	Muud toetused	0	0	-1	-1	138%

Programmi tegevuses kajastab oma teenuste prognoositavat kulu Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus ja selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 37,65 mln eurot.

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks tagatakse valitsemisala teenuste IT-lahenduste haldus ja arendus ning väikeses mahus osutatakse teenuseid ka väljapoole Siseministeeriumi valitsemisala.

2026. aastaks on planeeritud IT-teenuste pakkumiseks valitsemisalas 35,87 mln eurot ja valitsemisalast väljapoole 1,78 mln eurot.

2026. aastal kasutatakse erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 2,47 mln eurot, mis suunatakse IT-lahenduste arendamiseks ja ülalhoiuks, sh tagasisaatmisvaldkonna IT-lahenduste ülalhoiuks ja arendusteks, riiklikest registritest täiendava teabe taotlemise töövoo arendamiseks, broneeringuinfo andmekogu jätkusuutlikkuse tagamiseks.

3.16.3.2 Tulemusvaldkond Sidus ühiskond

3.16.3.2.1 Kogukondliku Eesti programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti on inimesekeskne ning kogukondade ja kodanikuühiskonna arengut soosiv riik, kus inimesed on väärtustatud ja kaasatud, jagavad demokraatlikke väärtusi ning aktiivse osalusega kogukondlikus ja ühiskondlikus tegevuses parandavad elukeskkonda.

Asutused, kes viivad programmi ellu: programmi peavastutaja on Siseministeerium.

Tabel 421. Kogukondliku Eesti programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
17.117	Kogukondliku Eesti programm	-5 640	-4 050	-2	-1 587	0	0
17.118	Kogukondliku arengu toetamine	-4 636	-3 167	-1	-1 469	0	0
17.122	Usuvabaduse tagamine	-1 003	-884	-1	-118	0	0

Rida 17.118 programmi tegevuse nimetus: Kogukondliku arengu toetamine

Programmi tegevuse eesmärk: Elanike teadlikkus ja kodanikuaktiivsus on suurenenud. Kogukonnad, vabaühendused ja sotsiaalsed ettevõtted on võimekad. Poliitikat kujundatakse läbipaistvalt ja kaasavalt.

Tabel 422. Programmi tegevuse kogukondliku arengu toetamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Püsivabatahtlike osakaal elanikkonnast Allikas: Uuring „Vabatahtlikus tegevuses osalemine“	-	33 %
Püsiannetajate osakaal elanikkonnast Allikas: Annetamishoiakute uuring	-	25 %
Osakaal elanikest, kes tunnevad, et neil ei ole võimalust mõjutada ühiskonda (täiesti nõus ja pigem nõus) Allikas: Eesti ühiskonna integratsiooni monitooring	-	48 %
Vabaühenduste panus SKP-sse Allikas: Majandusaasta aruanded, Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik	2 %	2 %
Sotsiaalsete ettevõtete müügitulu (mln €) Allikas: Majandusaasta aruanded, Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik	32,9	Kasvab
Rahulolu elanike kaasamisega kohalikus omavalitsuses (pigem rahul ja väga rahul) Allikas: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Rahulolu-uuring	47,2 %	38 %
Rahulolu võimalustega mõjutada kohaliku elukeskkonna arengut Allikas: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Rahulolu-uuring	34,6 %	40 %

Teadlikud ja aktiivsed elanikud on tugeva kodanikuühiskonna alustala, kus on soodustatud kõigile sobivad osalusvõimalused, loodud võimalusi annetamiseks ning vabatahtlikusse tegevusse kaasumiseks. Kodanikuaktiivsus aitab parandada ühiskonna sidusust ning suurendada kohalike probleemide lahendamise võimekust. Kui püsivabatahtlike ja püsiannetajate osakaal elanikkonnast suureneb, tähendab see kõrgeenenud kodanikuaktiivsust ning tugevat ühiskondlikku kaasatust, mis toetavad sotsiaalseid ja kogukondlike algatusi. Samuti sotsiaalsete ettevõtete müügitulu kasv näitab nende kasvavat rolli majanduses ning ühiskonna heaolu suurendamises. Mõõdik “Püsivabatahtlike osakaal elanikkonnast” näitab, kui suur osa elanikkonnast on valmis pidevalt panustama ühiskonna hüvanguks, aidates näiteks heategevusorganisatsioone, kogukonnaprojekte või sotsiaalseid algatusi. See aitab hinnata kodanike osalust ja aktiivsust vabaühendustes või kogukonnas ning annab märku usaldusest ja koostöövalmidusest ühiskonnas. Mõõdik “Püsiannetajate osakaal elanikkonnast” annab infot, kui palju inimesi toetab rahaliselt mittetulundusühinguid või heategevust regulaarselt. See aitab hinnata, kui stabiilne on heategevusorganisatsioonide rahastamise baas ning milline on elanikkonna valmisolek finantsiliseks panuseks. Mõõdiku “Osakaal elanikest, kes tunnevad, et neil ei ole võimalust mõjutada ühiskonda” sihi mõõtmise eesmärk on saada ülevaade ühiskonna kaasatusest, kodanike võimestusest ja rahulolust ühiskondlike protsessidega. Võimekate vabaühenduste ja sotsiaalsete ettevõtete elujõulisuse eesmärgi saavutamise hindamiseks on mõõdikud “Vabaühenduste panus SKP-sse” ja “Sotsiaalsete ettevõtete müügitulu”. Mõõdikute koosmõjus hindamine annab tervikliku ülevaate sotsiaalse majanduse panusest nii ühiskonda

kui majandusse, aidates kujundada sihipäraseid poliitikaid ja toetusi. Mõõtmise on oluline sotsiaalse ja majandusliku jätkusuutlikkuse ning kodanikuühiskonna tugevdamiseks.

Võimekates ja hoolivates kohalikes omavalitsustes võimestatakse kogukondi süsteemselt ja igapäevaselt. Oluline on lasta elanikel kaasa rääkida riigiasjades ning kaitsta sõnavabadust. Poliitikakujundamisse kaasamine ei saa toimuda vaid formaalselt, vaid peab olema läbipaistev ja sisuliselt kaasav. Nende eesmärgi saavutamise hindamiseks on mõõdikud "Rahulolu elanike kaasamisega kohalikus omavalitsuses" ning "Rahulolu võimalustega mõjutada kohaliku elukeskkonna arengut".

Tabel 423. Programmi tegevuse kogukondliku arengu toetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.118	Kogukondliku arengu toetamine	-3 624	-4 727	-4 636	91	-2%
17.119	Tööjõu- ja majandamiskulud	-409	-421	-1 069	-648	154%
17.120	Muud toetused	-3 212	-4 306	-3 568	739	-17%
	Sh iT Agentuuri hüvitised	0	0	-1	-1	100%
17.121	Muud kulud	-0,3	-0,2	-0,2	0,1	-36%

Programmi tegevuses kajastab oma teenuste prognoositavat kulu Siseministeerium ja selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 4,64 mln eurot.

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks vastutab Siseministeerium kodanikuühiskonna poliitika väljatöötamise ja selle elluviimise koordineerimise eest. Siseministeerium aitab kaasa kodanikuühenduste koostööle Vabariigi Valitsusega, keskendub kogukonnakeskse lähenemisviisi juurutamisele, kodanikuühiskonna kriisikindluse ja kerksuse suurendamisele. Samuti pööratakse tähelepanu ühiskondliku polariseerituse vähendamisele, arutelukultuuri ja kodanikuhariduse edendamisele. Siseministeerium vastutab ettevõtluse toetamise instrumentide vabaühendustele ja sotsiaalsetele ettevõtetele ligipääsetavaks tegemise eest.

2026. aastal on planeeritud kogukondliku arengu toetamiseks 4,64 mln eurot, millest välisrahastus on 1,47 mln eurot.

Kogukondliku arengu toetamiseks kasutatakse erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 1,47 mln eurot, sh enamus suunatakse kodanikuühiskonna võimestamiseks, laste ja noorte kodanikuühiskonda kaasamiseks ning kodanikuühiskonna konsultantide koolitamiseks, koolitus- ja arendustegevuste programmi väljatöötamiseks vabaühendustele, sündmuste korraldamiseks, et kaasata noori vabaühenduste töösse.

Rida 17.122 programmi tegevuse nimetus: Usuvabaduse tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Võimekad usulised ühendused.

Tabel 424. Programmi tegevuse usuvabaduse tagamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Osakaal elanikkonnast, kes tunnevad, et Eestis on võimalik oma usku vabalt järgida Allikas: Siseministeerium	-	Alg- ja sihttase määratakse 2026

Eestis on usuvabadus nii individuaalsel kui ka kollektiivsel tasandil tagatud nii seadusandlikul kui ka praktilisel tasandil. Kõrge osakaal näitab avatud ja sallivat ühiskonda, kus erinevad usutunnistused saavad rahus eksisteerida ning inimesed tunnevad end turvaliselt oma usulise identiteedi väljendamisel. Kui see osakaal on kõrge või kasvab, tugevdab see ühiskonna mitmekesisust ja ühtsust ning aitab ennetada usul põhinevaid pingeid või diskrimineerimist. Kui see tunne aga on madal, võib see viidata usuvabaduse piirangutele või diskrimineerimisele. Eesmärgi saavutamise hindamiseks on mõõdik "Osakaaluga elanikkonnast, kes tunnevad, et Eestis on võimalik oma usku vabalt järgida".

Tabel 425. Programmi tegevuse usuvabaduse tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.122	Usuvabaduse tagamine	-876	-778	-1 003	-226	29%
17.123	Tööjõu- ja majandamiskulud	-196	-169	-420	-251	148%
17.124	Muud toetused	-680	-608	-583	25	-4%
	Sh IT Agentuuri hüvitised	0	0	-1	-1	100%
17.125	Muud kulud	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	107%

Programmi tegevuses kajastab oma teenuste prognoositavat kulu Siseministeerium ja selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 1,00 mln eurot.

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks vastutab Siseministeerium usuasjade poliitikate väljatöötamise ja nende rakendamise koordineerimise eest. Programmi tegevus hõlmab usulisi ühendusi puudutava poliitika väljatöötamist ja elluviimist, usulistele ühendustele eraldatud toetuste kasutamise üle järelevalve tegemist, usulu küsimuste analüüsimist ning muude usuliste ühendustega seotud tegevuste korraldamist.

Usuvabaduse tagamiseks kasutatakse 2026. aastal erinevaid Euroopa Liidu rahastusmeetmeid kokku summas 0,12 mln eurot.

3.16.3.2.1 Nutika rahvastikuarvestuse programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Inimeste elusündmustega seonduvad toimingud on mugavad, lihtsasti kättesaadavad ja võimalusel automatiseeritud. Rahvastikuandmed on kvaliteetsed ning on aluseks avalike ülesannete täitmisel ja Eesti elanike lihtsal asjaajamisel.

Asutused, kes viivad programmi ellu: programmi peavastutaja on Siseministeerium.

Tabel 426. Nutika rahvastikuarvestuse programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavate maksud
17.126	Nutika rahvastikuarvestuse programm	-2 308	-2 258	-11	-39	0	0
17.127	Rahvastikuregistri andmekvaliteedi tõstmine	-1 226	-1 220	-6	0	0	0
17.131	Rahvastikuregistri kasutusmugavuse parandamine	-1 082	-1 038	-5	-39	0	0

Rida 17.127 programmi tegevuse nimetus: Rahvastikuregistri andmekvaliteedi tõstmine

Programmi tegevuse eesmärk: Rahvastikuregistrisse kantavad andmed on kvaliteetsed ja toetavad riigi, kohalike omavalitsuste avalike ülesannete täitmist ja Eesti elanike lihtsat asjaajamist ning rahvastikuregistris sisalduva teabe taaskasutamist.

Tabel 427. Programmi tegevuse rahvastikuregistri andmekvaliteedi tõstmine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Rahvastikuregistris olevate elukohaandmete tegelikkusele vastavate andmete osakaal Allikas: Statistikaamet	79 %	75 %

Elukohaandmed on aluseks Eesti elanikele riigi ja kohalike omavalitsuste teenuste pakkumisele. Valede elukohaandmete tõttu on teenuste osutamine kallutatud, teenuste osutamist planeeritakse valesi. Võib tekkida riigile täiendav kulu, näiteks kui inimesel on elukoht nii Eestis kui ka välisriigis, peab ka Eesti pakkuma elukohast sõltuvaid teenuseid ja toetusi, kuigi inimene Eestis enam ei ela. Eesmärgi saavutamist hinnatakse mõõdikuga "Rahvastikuregistris olevate elukohaandmete tegelikkusele vastavate andmete osakaal".

Tabel 428. Programmi tegevuse rahvastikuregistri andmekvaliteedi tõstmine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.127	Rahvastikuregistri andmekvaliteedi tõstmine	-3 395	-4 656	-1 226	3 430	-74%
17.128	Tööjõu- ja majandamiskulud	-3 392	-4 655	-1 219	3 436	-74%
17.129	Muud toetused	0	0	-6	-6	100%
	Sh iT Agentuuri hüvitised	0	0	-6	-6	100%
17.130	Muud kulud	-1	-1	-1	0	-7%

Programmi tegevuses kajastab oma teenuste prognoositavat kulu Siseministeerium ja selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 1,23 mln eurot.

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks täidab Siseministeerium rahvastikuregistri vastutava töötleja rolli ning vastutab valdkonna poliitika kujundamise eest. Samuti vastutab rahvastikuregistrisse kantavate andmete õigusliku korrektsuse eest, mille kaudu toetatakse riigi, kohalike omavalitsuste ning Eesti elanike avalike ülesannete kvaliteetset täitmist ja lihtsat asjaajamist.

Rida 17.131 programmi tegevus: Rahvastikuregistri kasutusmugavuse parandamine

Programmi tegevuse eesmärk: Rahvastikuregistri tarkvara ja selle abil osutatavad teenused on töökindlad, nüüdisaegsed ja kättesaadavad ühiskonna vajaduste tagamiseks.

Tabel 429. Programmi tegevuse rahvastikuregistri kasutusmugavuse parandamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Rahvastikuregistrisse tehtud päringute arv (miljonites) Allikas: Siseministeerium, rahvastikuregister	254 tk	200 tk
Rahvastikuregistrisse kasutavate asutuste arv Allikas: Siseministeerium, rahvastikuregister	498 tk	500 tk

Rahvastikuregistrisse kantavad andmed peavad olema õiguslikult korrektsed ja toetama riigi, kohalike omavalitsuste ning Eesti elanike avalike ülesannete kvaliteetset täitmist ja lihtsat asjaajamist. Samuti peab seda toetama töökindel rahvastikuregistri tarkvara ning kaasaegsed ja kättesaadavad rahvastikuregistri teenused, mis vastavad ühiskonna vajadustele. Rahvastikuregistrisse tehtud päringute arv ja registrit kasutavate asutuste hulk on olulised näitajad, mis peegeldavad registri kasutusintensiivsust ja selle olulisust. Kui päringute arv suureneb, tähendab see, et erinevad asutused tuginevad oma tööülesannete täitmisel järjest enam rahvastikuregistrisse olevatele andmetele, mis tõstab ka nende teenuste kvaliteeti ja efektiivsust. Samuti suurenev registrit kasutavate asutuste arv näitab riigi digitaalsete infosüsteemide integreeritust ning koostöö paranemist asutuste vahel. Kui need näitajad

kasvavad, toetab see paremat andmehaldust ja kiirendab avalike teenuste osutamist. Vastupidisel juhul võib avalike teenuste osutamine muutuda aeglasemaks, kuna vajalik info ei ole kättesaadav või selle jagamine on takistatud, suurenenud võib bürokraatia ja andmete dubleerimine. Eesmärgi saavutamise hinnatakse mõõdikutega “Rahvastikuregistrisse tehtud päringute arvu” ja “Rahvastikuregistris kasutavate asutuste arv”.

Tabel 430. Programmi tegevuse rahvastikuregistri kasutusmugavuse parandamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.131	Rahvastikuregistri kasutusmugavuse parandamine	-2 717	-3 861	-1 082	2 779	-72%
17.132	Tööjõu- ja majandamiskulud	-2 716	-3 860	-1 061	2 799	-73%
17.133	Muud toetused	0	0	-20	-20	100%
	Sh iIT Agentuuri hüvitised	0	0	-5	-5	100%
17.134	Muud kulud	-1	-1	-1	0	1%

Programmi tegevuses kajastab oma teenuste prognoositavat kulu Siseministeerium ja selleks on 2026. aastaks planeeritud kokku 1,08 mln eurot.

Programmi tegevuse eesmärgi saavutamiseks vastutab Siseministeerium rahvastikusündmuste poliitikate väljatöötamise eest ja korraldab sündmuste registreerimist. Siseministeerium korraldab rahvastikuregistri andmete alusel valijakaartide ja valijate nimekirjade koostamise, trükkimise ning kättetoimetamise.

2026. aastaks on planeeritud rahvastikusündmuste poliitika kujundamiseks ja sündmuste registreerimise korraldamiseks 1,05 mln eurot ja rahvastikuregistri andmete alusel valijate nimekirjade koostamiseks ja kättetoimetamise korraldamiseks 0,03 mln eurot.

3.16.3.2.2 Erakondade rahastamise programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Riigikogus esindatud erakonnad on tegutsemisvõimekad.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Siseministeerium

Tabel 431. Erakondade rahastamise programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
17.135	Erakondade rahastamise programm	-4 775	-4 775	0	0	0	0
17.136	Erakondade rahastamine	-4 775	-4 775	0	0	0	0

Rida 17.137 programmi tegevuse nimetus: Erakondade rahastamine

Programmi tegevuse eesmärk: Riigikogus esindatud erakonnad on tegutsemisvõimekad.

Tabel 432. Programmi tegevuse erakondade rahastamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eraldatud toetuste osakaal Allikas: Siseministeerium	100 %	100 %

Eesmärgi saavutamist mõõdetakse eraldatud toetuste osakaaluga, mis peegeldab riigikogus esindatud erakondade rahalist võimekust oma tegevuse ja poliitiliste eesmärkide elluviimiseks.

Tabel 433. Programmi tegevuse erakondade rahastamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
17.136	Erakondade rahastamine	-5 187	-4 931	-4 775	156	-3%
17.137	Muud toetused	-5 187	-4 931	-4 775	156	-3%

Erakonnale eraldatavad summad kantakse erakonna kontole Vabariigi Valitsuse määratud valitsusasutuse kaudu, kelleks hetkel on määratud Siseministeerium. Programmi tegevuse elluviimiseks on 2026. aastaks planeeritud kokku 4,78 mln eurot.

Sihiks on Riigikogu valimistel vähemalt 2% häältest kogunud erakondade tegutsemisvõimekust tõsta. Selle jaoks on välja töötatud erakondade rahastamise süsteem vastavalt erakonnaseaduse § 127 lõikele 4, mille järgi on Riigikogus esindatud erakonnal õigus saada iga kalendrikuu viiendaks kuupäevaks eraldi riigieelarvest. Samuti määratakse eraldi Riigikogu valimisel osalenud erakondadele, kes ei ületanud valimiskünnist, kuid kogusid vähemalt 2% häältest.

Erakondade rahastamiseks planeeritud vahendite maht vähenes 2025. aastal 5% ja 2026. aastal väheneb 3% võrra seoses valitsuskoalitsiooni moodustamisel kokku lepitud üleriigilise eelarvekärpega.

3.16.4 Investeeringud

Siseministeeriumi valitsemisala 2026. aasta investeeringuteks planeeritud vahendid kasutatakse valdavalt selleks, et soetada siseturvalisuse valdkonnas vajalikud transpordivahendid, masinad ja seadmed ning arendada infosüsteeme.

Tabel 434. Siseministeeriumi valitsemisala investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Siseministeeriumi valitsemisala					
17.139	Investeeringud kokku	-46 266	-107 683	-41 299	66 384	-62%
	IT investeeringud	-7 807	-18 981	-8 344	10 637	-56%
	Transpordivahendid	-11 013	-38 358	-8 966	29 393	-77%
	Masinad ja seadmed	-2 621	-5 183	-812	4 371	-84%
	Muud investeeringud	-10 831	-13 328	-15 834	-2 507	19%
	Kinnisvara	-5 764	-15 427	-349	15 078	-98%
17.142	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-8 230	-16 406	-6 993	9 413	-57%

Tabel 435. Siseministeeriumi valitsemisala investeeringute eelarve liikide ja objektide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud kulud	Välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad kulud
	Siseministeeriumi valitsemisala						
17.139	Investeeringud kokku		-41 299	-25 429	-4 942	-10 636	-293
17.140	Muud investeeringud	Muud investeeringud	-15 834	-11 530	0	-4 221	-83
17.141	Muud investeeringud kokku		-18 471	-13 898	0	-4 417	-156
	IT investeeringud	IT investeeringud	-7 628	-4 810	0	-2 662	-156
	Masinad ja seadmed	Masinad ja seadmed	-812	-25	0	-787	0

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud kulud	Välis- toetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeri- nuga	Muud tulude st sõltu- vad kulud
	Sisekaitseakadeemia Kesklinna kompleks	Kinnisvara	-349	-349	0	0	0
	Transpordivahendid	Transpordivahendid	-8 966	-7 998	0	-968	0
	Isikut tõendavate dokumentide väljastamine	IT investeeringud	-716	-716	0	0	0
17.142	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-6 993	0	-4 942	-1 998	-54

Siseministeeriumi valitsemisala 2026. aasta eelarvesse on investeeringuteks planeeritud kokku 41,30 mln eurot, sh Euroopa Liidu eelarvevahenditest 10,64 mln eurot. Investeeringute eelarve väheneb võrreldes 2025. aasta eelarvega 66,38 mln euro võrra. Investeeringute mahu vähenemine võrreldes möödunud aastaga on seotud sellega, et 2025. aastaks on planeeritud suuremahulised investeeringud nii välisvahenditest kui ka riigieelarvest eelkõige seoses laiapidse riigikaitse investeeringutega.

Suuremad investeeringud välisvahenditest on suunatud pommiülikondade- ja robotite hankimiseks, välispiiril asuvate piiripunktide ja andmekeskuste vahel töökindla ja turvalise andmesideühenduse loomiseks, idapiiri droonituvastussüsteemi rajamiseks ning kliimamuutustega kohanemiseks, katastroofiriski ennetamiseks, päästevõimekuse suurendamiseks.

Riigieelarvelistest vahenditest jätkuvad 2026. aastal investeeringud laiapidse riigikaitse, vahetatakse elukaare lõppedes välja maismaa- ja veesõidukid, hooldatakse õhusõidukeid ja arendatakse infosüsteeme (rändeinfosüsteem RIS, isikutuvastus- ja menetlussüsteem UUSIS, automaatne biomeetriline identifitseerimissüsteem ABIS).

Asutuste kaupa on investeeringud planeeritud järgmiselt: Siseministeerium 17,04 mln eurot, Politsei- ja Piirivalveamet 9,78 mln eurot, Siseministeeriumi Infotehnoloogia- ja Arenduskeskus 6,99 mln eurot, Päästeamet 6,68 mln eurot, Sisekaitseakadeemia 0,80 mln eurot.

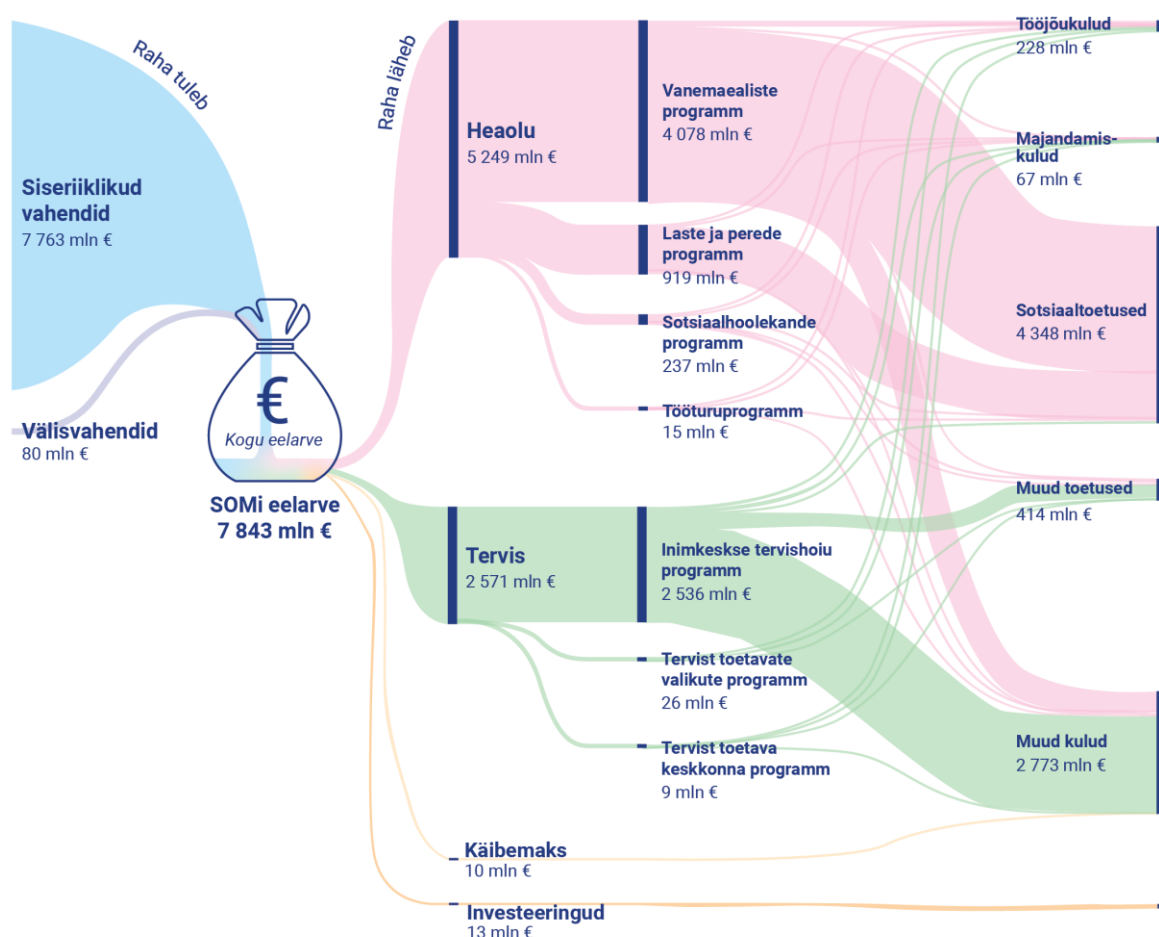
3.17 Sotsiaalministeeriumi valitsemisala

Sotsiaalministeeriumi eesmärk on kujundada Eestis elukeskkond, kus inimestel on võrdsed võimalused inimväärses elus. Selleks kujundame sotsiaal- ja tervisepoliitika, mis võimaldab Eesti inimestel elada kaua ja tervelt, väärtustab inimeste vaimset ja füüsilist heaolu, aitab inimestel elada väärikalt ning vähendab ühiskonnas ebavõrdsust ja vaesust.

Sotsiaalministeeriumi valitsemisala põhitegevuseks on sotsiaalse turvalisuse, sotsiaalhoolekande, pensionisüsteemi kavandamine ja korraldamine, sotsiaalkindlustussüsteemide piiriülene koordineerimine, laste õiguste tagamine ja heaolu edendamine, puudega inimeste elukvaliteedi edendamine ja sellealase tegevuse koordineerimine, rahva tervise kaitse, tervishoid ja tervisesüsteemi arendamine, ravikindlustus, ravimid ja meditsiiniseadmed ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.

Joonis 40. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala eelarve jagunemine tegevuspõhiselt ja majandusliku sisu lõikes, mln eurot

Valitsemisala tegevuspõhine eelarve (2026)

Sotsiaalministeeriumi valitsemisala kasutada olev eelarve 2026. aastaks on 7 842,8 mln eurot (37,7% riigieelarve kogumahust), sellest 99% ehk 7 762,7 mln eurot kaetakse Eesti siseriiklikest

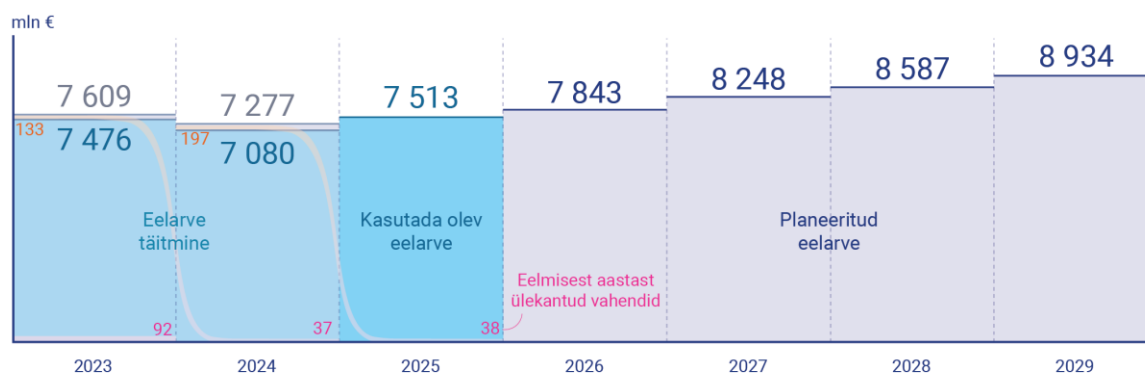
vahenditest ja 1% ehk 80,1 mln eurot välisvahenditest. Kasutavast eelarvest 99,8% ehk 7 829,8 mln eurot on kulud (käibemaksuga) ning 0,2% ehk 13 mln eurot investeeringud (käibemaksuga). Kulud ilma käibemaksuta on 7 820 mln eurot, millest suurima osakaalu moodustavad sotsiaaltoetused 55,6% ehk 4 347,8 mln eurot, mille kohta on tehtud eraldi ülevaade lisas 2 Sotsiaaltoetused ning muud tegevuskulud 35,3% ehk 2 763,5 mln eurot. Muud tegevuskulud on seotud peamiselt sotsiaalmaksu vahendite edasiandmisega ravikindlustuse kuludeks ja kogumispensioni maksete edasiandmisega registripidajale (II pensionisammas).

Kuludest 67,1% ehk 5 249 mln eurot panustab heaolu tulemusvaldkonda ning 32,9% ehk 2 571 mln eurot tervise tulemusvaldkonda. Heaolu tulemusvaldkonna eelarvest 4 078,1 mln eurot ehk 77,7% on kavandatud vanemaealiste programmi. Sellest 3 423 mln eurot on planeeritud riiklike pensionite väljamaksmiseks. Laste ja perede programmi eelarve on 919,4 mln eurot ehk 17,5% heaolu tulemusvaldkonna eelarvest. Suurimad kulud selles programmis on peretoetused 402,5 mln eurot ning vanemahüvitis 345,2 mln eurot. Tervise tulemusvaldkonna eelarvest 2 536,1 mln eurot ehk 98,7% on planeeritud inimkeskse tervishoiu programmile. Programmis kõige suuremad vahendid on edasiantavad sotsiaalmaksu vahendid ja riigieelarvelised sihtotstarbelised eraldised Tervisekassale ravikindlustuse seadusest ja tervishoiuteenuste korraldamise seadusest tulenevate kohustuste tagamiseks kokku 2 145,4 mln eurot.

Valitsemisala investeeringud (ilma käibemaksuta) 10,9 mln eurot on peamiselt seotud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaga (IT) (10,7 mln eurot).

Joonis 41. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala eelarve dünaamika, tuhat eurot

Valitsemisala eelarve

Joonisel toodud 2023-2025. aasta vahendid sisaldavad eelmistest aastatest ületulevaid vahendeid, lisaeelarveid, Vabariigi Valitsuse reserve, mida 2026-2029. aasta eelarved ei sisalda. 2025. aasta eelarvet 7 513,3 mln eurot on muudetud lisaeelarvega 1,9 mln eurot, eelarvesse on eraldatud Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservifondist 0,1 mln eurot ning suunatud 2024. aasta jääkidest 38,0 mln eurot. 2025.aastasse ülekantud suuremad vahendid on 5,2 mln eurot Viljandi haigla TERVIKUM rajamisega seotud käibemaks; 4,8 mln eurot erihoolekandeteenuse ja 4,4 mln eurot rehabilitatsiooni teenuse osutamisega seotud vahendid

ning 3,7 mln eurot Ukraina sõjapõgenike sotsiaal- ja tervishoiukulud. Detailne info, sh jääkide tekkimise ning nende ülekandmise põhjuste kohta on avaldatud ministeeriumi kodulehel.

Sotsiaalministeeriumi valitsemisala eelarve on aastate vaates kasvutrendis. Eelarve suurenemine on seotud peamiselt majandusproгноosist sõltuvate sotsiaaltoetuste ja edasiantavate maksude kasvuga, sh sotsiaalmaksu laekumise suurenemisega. 2024. a kahanemine on erandlik ja seotud riigiülese otsusega muuta tegevusi ja vastutusi valitsemisalade vahel, mille käigus Tööturuprogrammi vahendid liikusid Sotsiaalministeeriumi valitsemisalast teistesse valitsemisaladesse.

2026. aastal valitsemisala kasutatav eelarve suureneb võrreldes 2025. aastaga 319,7 mln eurot. Edasiantavate maksude eelarve suureneb 384,6 mln eurot, sh sotsiaalmaks 332,8 mln eurot ja kogumispensioni makse 51,8 mln eurot. Arvestuslikud kulud vähenevad 35,6 mln eurot peamiselt perehüvitisi saavate isikute arvude prognooside korrigeerimise tõttu seoses sündide arvu langusega. Välistoetused koos riigieelarvelise kaasfinantseerimisega suurenevad 8,9 mln euro võrra, sest tegevuste elluviimine ja rakendamine võrreldes SF perioodi ja Šveitsi-Eesti koostööprogrammi algusaastatega on hoogustunud. Muudest tuludest sõltuvate kulude eelarve kokku väheneb 5,5 mln eurot, sh majandamistegevuse eelarve väheneb 5,8 mln eurot ning teistele riigiasutustele osutatavate teenuste eelarve suureneb 0,3 mln eurot. Piirmääraga eelarve kulud ja investeeringud vähenevad 30,5 mln eurot, kuna 2025. a eelarve sisaldab 2024. aastast ülekantud vahendeid 38 mln eurot. 2025. a lõppeb Viljandi haiglale antav investeeringutoetus, mille maht ilma ülekantavate kuludeta on 2025. a 3,4 mln eurot. 2026. aastal pole Ukraina sõjapõgenikega seotud vahendeid 4,2 mln eurot, mida vajadusel tuleb hakata taotlema Vabariigi Valitsuse reservist.

2026. aasta eelarvesse eraldati järgmised lisarahad:

- **0,44 mln euro infotehnoloogia arendusteks**, et tagada õigusaktide rakendamine. Suurim neist on 0,42 mln eurot patsiendi elulõputahteavaldusega seotud IT arendus, et tagada tervishoiutöötajatele elulõpu tahteavalduse kiire kättesaadavus siis, kui patsient on otsusevõimetus seisundis. See loob võimaluse, et arstid ja ka kiirabi brigadi juhid saavad kohe teada patsiendi eelnevalt väljendatud soovidest ja vajadustest, võimaldades pakkuda vaevuste leevendust ja hooldust, mis austab patsiendi tahet ja tagab tema väärika kohtlemise elu lõpus. Seetõttu on oluline, et elulõpu tahteavaldus on kättesaadav ja säilitatud digitaalselt tervise infosüsteemis. Nii saavad tervishoiutöötajad operatiivselt infot ja tegutseda patsiendi soovide kohaselt ning välistada otsuseid, mis võivad olla vastuolus tema enesemääramisõigusega.
- **1,5 mln eurot teadusarenduseks** (TA), et teostada Sotsiaalministeeriumi haldusalas vajalikke uuringuid ja analüüse.
- **0,1 mln eurot 1 miljoni genoomi taristu projekti** Genomic Data Infrastructure Eesti omafinantseeringu lepingulise kohustuse tagamiseks.

- **0,65 mln eurot Eesti Vähitõrje võrgustikule (ESTCAN) vähitõrje tegevuskava eesmärkide elluviimiseks.** Vähitõrje võrgustiku tegevuse eesmärgid on suunatud vähiandmete ja digitehnoloogiate arendamisele, personaalmeditsiini rakendamisele onkoloogias ning patsiendiorganisatsioonide võimestamisele ja kodanikuühiskonna kaasamisele. Eesmärk on luua koordineeriv teadus- ja uurimisüksus, mis laiendab rahvusvahelise koostöö võimalusi, olles Euroopa Liidu kõikehõlmavate vähikeskuste (EUnetCCC) võrgustiku partneriks.
- **4,2 mln eurot erihoolekandeteenuse täiendavaks rahastamiseks,** et teenuseosutajatel oleks võimalik tõsta valdkonnas töötavate inimeste palkasid. Tööjõukulud moodustavad erihoolekande teenusehindadest 88% ning praegu on tegevusjuhendajate töötasu enam kui 500 euro võrra Eesti keskmisest palgast madalam. Lisavahendite toel suurendatakse teenuste rahastamist, mis võimaldavad tagada personali palgatõusu keskmiselt 10%.
- 3,35 mln eurot on Sotsiaalministeeriumi haldusalale eraldatud lisavahendid ja 1,53 mln eurot suunas ministeerium olemasolevast eelarvest ümber (kokku 4,88 mln eurot), et toetada üleminekut kaasaegsele pensionide ja toetuste väljamaksete süsteemile ning seeläbi tugevdada toetuste ja pensionite väljamaksesüsteemi töökindlust. Tegemist on 5-aastase projektiga, mille raames suletakse vana, 2001. aastal loodud SKAIS1, mis tänaseni arvutab igakuiselt kõigi ca 324 000 pensionäri pensionisummad. Projekti raames suletakse SKAIS1 lõplikult ning uuendatakse SKAIS2. Selle tulemusena tagatakse toetusmaksete õigeaegsus, paindlik korraldus ning luuakse ka võimalus vajaduspõhiseid toetusi maksta. 2026. aastal kaasajastatakse andmevahetus rahvastikuregistriga, alustatakse finantsmooduli ning hüvitiste loogika uuendamisega ning tuuakse SKAIS1-st üle vanaduspensionite menetlus.

Lisaks suunati 10,4 mln eurot 2025. aasta eelarvest 2026. aastasse strateegilise partnerluse ning teadus- ja arendustegevuse projektide ning IT arenduste ja erihoolekandeteenuse tegevuste edasi lükkumise tõttu.

Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutuste tegevuskulude, teenuste ja toetuste kokkuhoid 2026. aastal on 10,75 miljonit eurot, millest eelmise riigi eelarvestrateegia püsiotsus oli 9,2 miljonit eurot ja sellel aastal lisandus ühekordse otsusena veel 1,54 miljonit eurot.

Valitsemisala administratiivne struktuur ja personali ülevaade

Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas olevad valitsusasutused on Ravimiamet, Sotsiaalkindlustusamet, Terviseamet. Ministeeriumi hallatavad riigiasutused on Tervise Arengu Instituut ning Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK). Valitsemisalaga seotud avalik-õiguslikud juriidiline isik on Tervisekassa. Valitsemisala haldusalasse kuulub üks riigi osalusega äriühing – AS Hoolekandeteenused. Valitsemisala haldusalasse kuuluvad sihtasutused on SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla, SA Tartu Ülikooli Kliinikum, SA Viljandi Haigla, SA Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus, SA Jõgeva Haigla. SA Eesti Puuetega Inimeste Fondi tegevus on alates 26.08.2025 lõpetatud ning varad likvideerimisel (sotsiaalkaitseministri 26.01.2025 käskkiri nr 12).

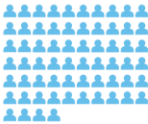
Valitsemisala kulude eelarvest koos käibemaksuga (7 828,5 mln eurot) moodustab Sotsiaalkindlustusameti eelarve 62,4% (4 884,3 mln eurot) ja Sotsiaalministeeriumi eelarve 36,6% (2 868,8 mln euro). Ülejäänud valitsemisala asutuste eelarved jäävad mahult alla 1%.

Valitsemisala personali ülevaade

Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutustes töötab kokku 1525 teenistujat (töötajad ja ametnikud kokku). Suurima töötajate arvuga asutus on Sotsiaalkindlustusamet (639 töötajat; 42% valitsemisala töötajaskonnast). 2024. ja 2025. aasta võrdluses vähenes teenistujate arv valitsemisalas kokku 68 võrra. Teenistujate arv vähenes kõige rohkem Terviseametis (Kohtla-Järve labori sulgemine ja meditsiiniseadmete osakonna üleminek Ravimiameti koosseisu) ja Sotsiaalkindlustusametis (teenuspõhisele juhtimisele üleminek ning asutuse töö optimeerimine).

Joonis 42. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala personali ülevaade

Personal (2025. a I poolaasta võrdluses 2024. a)

Asutus	Sotsiaal-ministeerium	Sotsiaal-kindlustusamet	Terviseamet	Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus - TEHIK	Tervise Arengu Instituut	Ravimiamet
Keskmine kogupalk	3578 € ↑5%	2336 € ↑10%	2466 € ↑4%	3732 € ↑3%	2651 € ↑7%	3304 € ↑8%
Töötajate arv	170 0	639 ↓29	241 ↓41	217 ↓4	143 ↓9	115 ↑14
👤 - 10 inimest						
Asutused kokku						
Keskmine kogupalk: 2795 € ↑8%						
Töötajate arv: 1525 ↓68						

Valitsemisala struktuurimuudatused 2025

SA Eesti Puuetega Inimeste Fondi tegevus on alates 26.08.2025 lõpetatud ning varad likvideerimisel (sotsiaalkaitseministri 26.01.2025 käskkiri nr 12). Muid olulisi struktuurimuudatusi valitsemisalas ei olnud.

Valitsemisala tegevuspõhise eelarve raamistik

Tabel 436. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkonnad, valdkondlikud arengudokumendid ja programmid

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid	Programm
Heaolu	Heaolu arengukava 2023–2030	Tööturuprogramm (ühisprogramm MKMiga)
		Vanemaealiste programm
		Sotsiaalhoolekande programm
		Laste ja perede programm
Tervis	Rahvastiku tervise arengukava 2020–2030	Tervist toetava keskkonna programm
		Tervist toetavate valikute programm
		Inimkeskse tervishoiu programm

Valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide info – tulemusvaldkonna ja programmide eesmärgid ja mõõdikud ning tulemusvaldkonna olukorra lühianalüüs – on esitatud riigi eelarvestrateegias. Valitsemisala tulemusvaldkondadega – heaolu ja tervis – seotud programmdokumendid on kättesaadavad Sotsiaalministeeriumi kodulehel, ühisprogrammi dokument Sotsiaalministeeriumi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kodulehel.

3.17.1 Tulud

Sotsiaalministeeriumi valitsemisala peamised tulud planeeritakse välistoetustest, mis moodustavad 80,7% tulude eelarvest ja majandustegevusest saadavast tulust, mis katab 11,3% tuludest.

Tabel 437. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
18.1	Tulud kokku	65 256	78 296	85 737	7 441	10%
18.2	Saadud toetused	57 273	68 127	74 192	6 065	9%
18.3	Riigilõivud	323	560	1 017	457	82%
18.4	Tulu majandustegevusest	6 947	9 118	9 717	600	7%
18.5	Trahvid ja muud varalised karistused	8	7	7	0	0%
18.6	Muud tulud	696	484	803	319	66%

Sotsiaalministeeriumi valitsemisala tulud kasvasid 2026. aastal 8,0 mln eurot ehk 10%. Muutus tuleneb eelkõige saadud toetuste suurenemisest.

Saadud toetused

Toetustest 93,3% laekub välisprojektidest, summas 69,2 mln eurot, millest:

- 63,9 mln eurot on Euroopa Liidu Struktuurifondidest (edaspidi SF);

- 2,9 mln eurot erinevatest Euroopa Komisjoni projektidest;
- 2,0 mln eurot Šveitsi-Eesti koostööprogrammist;
- 0,4 mln eurot Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismidest.

Suuremad kavandatud tegevused välisrahastusest on:

- 9,6 mln eurot SF sotsiaalvaldkonna elu- ja teenuskohtade kohandamiseks;
- 6,6 mln eurot SF erihoelekanadeasutuste reorganiseerimiseks;
- 6,5 mln eurot SF hoelekanade- ja tervishoiu koordinatsioonimudeli arendamiseks;
- 5,6 mln eurot SF tervishoiuasutuste energiatõhususe parandamiseks.
- Siseriiklikud toetused on kokku 5,0 mln eurot, millest suurimad on:
- 4,7 mln eurot TEHIKule tervise infosüsteemi arendamiseks ja pidamiseks;
- 0,3 mln eurot Tervise Arengu Instituudile tervise valdkonnaga seotud uuringute läbiviimiseks.

Saadud toetusi kasutatakse vastavalt nende sihtotstarbele. Täpsem ülevaade on esitatud kulude ja investeeringute osas.

Riigilõivud

Riigilõivudeks on planeeritud 1,0 mln eurot, mis on 0,46 mln eurot rohkem kui 2025. aasta eelarves. Suurenemine tuleneb 2024. aastal vastuvõetud tubakaseaduse muudatustest.

Riigilõivud on planeeritud asutuste lõikes järgmiselt:

- **Ravimiamet** - 0,2 mln eurot müügi - ja tegevuslubade taotluste läbivaatamise tasud (ravimiseadus, meditsiiniseadme seadus, narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seadus, rakkude, kudede ja elundite hankimise, käitlemise ja siirdamise seadus).
- **Terviseamet** - 0,8 mln eurot erinevate seaduste alusel tehtavad toimingud (tervishoiuteenuste korraldamise seadus, ravimiseadus, veeseadus, nakkushaiguste ennetamise seadus, biotsiidiseaduses ja tubakaseadus).
- **Sotsiaalkindlustusamet** - 9 390 eurot tegevuslitsentside ja -lubade läbivaatamise tasud (sotsiaalhoolekanade seadus).

Tulud majandustegevusest

Majandustegevusest laekub tulu 9,7 mln eurot, mis on võrreldes 2025. aastaga 0,6 mln eurot enam. Tulude kasv on seotud peamiselt Tervise Arengu Instituudi ja Sotsiaalministeeriumi laekumistega.

Majandustegevuse tuludes on planeeritud:

Ravimiametile 6,2 mln eurot ravimite müügiloo taotluste teaduslik hindamine, ravimite ohutus- ja kvaliteediseire tasu, ravimite kliinilise uuringu taotluste teaduslik hindamine, ravimistatistika analüüsid, veterinaarravimi müügiloo haldamise ja müügiloo tingimuste muudatuste haldamise tasu, meditsiiniseadmete kliinilise uuringu taotluste erialane hindamine ning EL institutsioonidega sõlmitud lepingute alusel tehtavad tööd.

Terviseametile 2,9 mln eurot tervisekaitseteenuste, laborianalüüside, biotsiiditaotluste hindamise, tubakatoodete ja nendega seonduvate toodete müügimahtude hindamise ning elektroonilistes sigarettides ja nende täitepakendites sisalduvatest e-vedelikest eralduvate ainete hindamise tasud.

TEHIKule 0,3 mln eurot IKT teenuste osutamine Tervisekassale.

Tervise Arengu Instituudile 0,3 mln eurot erinevate uuringute teostamisest eest saadav tasu.

Sotsiaalministeeriumile 29 000 eurot Uuringueetika komitee poolt uuringute läbivaatamise tasu. Komitee annab eetikahinnangu teadusuuringu või statistika vajadusteks isikuandmete väljastamisele.

Trahvid ja muud varalised karistused

Trahvitulud laekuvad Ravimiametile ja Terviseametile väärteomenetluse seadustiku alusel.

Muud tulud

Muude tulude laekumistes on arvestatud 0,8 mln eurot regressinõuete laekumisi Sotsiaalkindlustusametile, mis on 0,3 mln eurot rohkem kui 2025. aasta eelarves planeeritud. Regressiooninõuete jälgimine muutus 2025. aastal süsteemsemaks, mille tulemusel ületas 2025. poolaasta kavandatut aasta eelarvet.

Lisaks on arvestatud 3 000 eurot sunnirahade laekumiseks, mis on määratud Terviseameti järelevalve käigus.

3.17.2 Kulud asutuste lõikes

Sotsiaalministeeriumi valitsemisala 2026. a eelarvekulud kokku on 7 829,8 mln eurot (40,1% riigieelarve kogumahust). Asutustest suurimad kulud on Sotsiaalkindlustusametil 4 884,3 mln eurot (62,4% valitsemisala kuludest) ning Sotsiaalministeeriumil 2 870,7 mln eurot (36,7% valitsemisala kuludest).

Tabel 438. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala kulud asutuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmäära ga	Arvestuslikud vahendid	Välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendi	Edasiantavad maksud
18.7	Sotsiaalministeeriumi valitsemisala	-7 829 793	-205 977	-1 807 888	-84 179	-13 916	-5 717 833
18.8	Sotsiaalministeerium	-2 870 682	-39 405	-660	-66 468	-685	-2 763 463
18.9	Sotsiaalkindlustusamet	-4 884 344	-115 404	-1 802 339	-12 230	0	-2 954 370
18.10	Tervise Arengu Instituut	-21 164	-16 027	-515	-4 034	-588	0
18.11	Terviseamet	-17 278	-12 770	-1 717	-40	-2 751	0
18.12	Ravimiamet	-8 129	-1 852	-47	-73	-6 157	0
18.13	Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus	-28 198	-20 519	-2 610	-1 334	-3 735	0

Tabel 439. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala kulude dünaamika asutuste lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
18.7	Sotsiaalministeeriumi valitsemisala	-7 063 229	-7 500 127	-7 829 793	-329 666	4%
	Sotsiaaltoetused	-3 896 459	-4 249 872	-4 347 766	-97 895	2%
	Muud toetused	-490 970	-419 684	-413 888	5 796	-1%
	Tööjõukulud	-197 704	-183 705	-228 134	-44 429	24%
	Majandamiskulud	-46 621	-62 072	-66 714	-4 642	7%
	Muud tegevuskulud	-2 424 330	-2 576 665	-2 763 465	-186 800	7%
18.122	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-7 144	-8 130	-9 826	-1 696	21%
18.8	Sotsiaalministeerium	-2 633 708	-2 694 541	-2 870 682	-176 140	7%
	Muud toetused	-192 043	-90 020	-76 331	13 689	-15%
	Tööjõukulud	-10 286	-9 975	-10 352	-377	4%
	Majandamiskulud	-6 857	-17 222	-19 529	-2 307	13%
	Muud tegevuskulud	-2 423 906	-2 576 629	-2 763 463	-186 834	7%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-588	-695	-1 007	-312	45%
18.9	Sotsiaalkindlustusamet	-4 352 308	-4 727 371	-4 884 344	-156 973	3%
	Sotsiaaltoetused	-3 895 885	-4 248 127	-4 346 891	-98 765	2%
	Muud toetused	-294 361	-323 683	-336 062	-12 379	4%
	Tööjõukulud	-150 317	-138 591	-181 930	-43 339	31%
	Majandamiskulud	-8 431	-13 206	-15 090	-1 884	14%
	Muud tegevuskulud	-346	-1	-1	0	0%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-2 968	-3 763	-4 370	-607	16%
18.10	Tervise Arengu Instituut	-22 351	-20 786	-21 164	-378	2%
	Muud toetused	-1 118	-372	-180	192	-52%
	Tööjõukulud	-6 562	-5 537	-6 133	-595	11%
	Majandamiskulud	-14 023	-14 421	-14 331	91	-1%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-646	-455	-520	-65	14%
18.11	Terviseamet	-20 401	-22 550	-17 278	5 272	-23%
	Sotsiaaltoetused	-545	-1 745	-875	870	-50%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Muud toetused	-3 381	-5 599	-1 302	4 297	-77%
	Tööjõukulud	-10 589	-9 986	-9 884	102	-1%
	Majandamiskulud	-5 187	-4 248	-4 366	-118	3%
	Muud tegevuskulud	-75	-35	-1	34	-98%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-625	-937	-849	88	-9%
18.12	Ravimiamet	-6 598	-8 182	-8 129	54	-1%
	Muud toetused	-10	-10	-13	-2	22%
	Tööjõukulud	-5 969	-7 496	-7 362	135	-2%
	Majandamiskulud	-549	-592	-655	-64	11%
	Muud tegevuskulud	0	0	-1	-1	809%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-70	-83	-98	-15	18%
18.13	Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus	-27 182	-26 698	-28 198	-1 500	6%
	Tööjõukulud	-13 653	-12 119	-12 473	-354	3%
	Majandamiskulud	-11 325	-12 382	-12 743	-360	3%
	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-2 203	-2 197	-2 982	-785	36%

Sotsiaalministeerium

Sotsiaalministeeriumi eesmärk on kujundada Eestis elukeskkond, kus inimestel on võrdsed võimalused inimväärses elus. Põhiülesanneteks on valitsemisala valdkondades strateegiliste dokumentide väljatöötamine ja elluviimine, õigusaktide eelnõude koostamine ning õigusaktidega määratud ülesannete täitmine, valitsemisalas rahvusvahelise koostöö korraldamine ning kriisireguleerimise, riigikaitse ülesannete täitmise ja elutähtsate teenuste toimepidevuse korraldamine valitsemisalas.

Sotsiaalministeeriumi kuludeks on planeeritud 2 870,7 mln eurot. Kõige suurema osa, 96,3%, moodustavad edasiantavad maksud 2763,5 mln eurot, sh sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa Tervisekassale ja kogumispensionimaksed, mis on kajastatud muude tegevuskuludena. Edasiantavate maksude eelarve aluseks on Rahandusministeeriumi majandusprognosis. Selle alusel **suurenevad ravikindlustuse vahendid sotsiaalmaksust Tervisekassale 126 mln eurot** (2 133,9 mld eurot) ning vahendid **kogumispensionideks (II pensionisammas) registripidajale 51,8 mln eurot** (278,0 mln eurot).

Kuludest 2,7% ehk 76,3 mln eurot on seotud muude toetustega. 2025. aastaga võrreldes on toetused vähenenud 15% võrra ehk 13,6 mln eurot. Enamus toetustest 65,8% ehk 50,2 mln eurot on rahastatud välistoetustest ja sellega seotud kaasfinantseeringust, 33,4% ehk 25,5 mln eurot on piirsummaga vahenditest ning 0,8% ehk 0,7 mln eurot muudest tuludest sõltuvate vahenditest. Täpsem ülevaade toetustest ja nendega seotud muudatustest on kajastatud toetuste lisas 3.

Majandamiskuludeks on kavandatud 19,5 mln eurot, mis moodustab 0,7% Sotsiaalministeeriumi kuludest. 2026. aastal on kavandatud majanduskulude kasvuks 2,3 mln

eurot. Välistoetustest ja sellega seotud kaasfinantseeringust on kavandatud 73,3% majanduskuludest ehk 14,3 mln eurot (kasv 6,6 mln eurot). Suurimad välistoetustest ja sellega seotud kaasfinantseeringust kaetavad kulud on seotud SF toiduabi teenuse osutamisega (4,8 mln eurot), SF pikaajalise hoolduse kättesaadavuse parandamise teenusega (4,7 mln eurot) ja SF laste ja perede toetamise meetme tegevusega (1,8 mln eurot) ning Šveitsi-Eesti koostööprogrammist rahastavate sotsiaal- ja lastekaitseteenuste tugevdamise tegevustega (1,7 mln eurot). Piirmääraga majanduskulude eelarvest (5,3 mln eurot) moodustavad 2,1 mln eurot teadus- ja arendustegevusega seotud kulud, 2,2 mln eurot erinevate teenuste ostmise kolmandatele osapooltele, sh 1,7 mln eurot psühholoogide kutse aasta rahastamine, 0,3 mln eurot vaimse tervise teenuste osutamine, 0,1 mln eurot õed tagasi tervishoidu koolitus, 0,1 mln eurot müokardiinfarkti registri kulud 75 277 eurot. SoM töötajatega seotud majandamiskulud on 0,8 mln eurot (koolitused, lähetused, ruumide rendikulud, üritused jms). Piirmääraga seotud majanduskulud vähenevad 2025. aastaga võrreldes 4,3 mln eurot, kuna 2026. aastal ei ole eelarvesse planeeritud Ukraina sõjapõgenike toiduabi rahastamist 2,2 mln eurot. Lisaks vähenevad uuringutega seotud teadusvahendid 1,5 mln eurot ning SoM töötajatega seotud majandamiskulud (nii ülekandmise kui ka 2026.a kärpe mõjul) 0,6 mln eurot.

Sotsiaalministeeriumi tööjõukuludeks on planeeritud 10,4 mln eurot, mis on 0,4 mln eurot suurem kui 2025. aastal. Välistoetustest ja sellega seotud kaasfinantseeringust rahastatavad kulud moodustavad 16,3% tööjõukuludest ehk 1,7 mln eurot (kasv 2025. a võrreldes 1,3 mln eurot). Kasv on seotud välisvahendite suuremast kasutamisest. Piirmääraga vahenditest on kavandatud 82,7% tööjõukuludest ehk 8,6 mln eurot (kahanemine võrreldes 2025. a 0,9 mln eurot). Kahanemine on seotud 2025. aastasse ülekantud vahenditega 0,6 mln eurot ning tööjõukulude mahu vähendamisega 0,3 mln eurot 2026. aastal. Muudest tuludest sõltuvate vahenditena on planeeritud 1% tööjõukuludest ehk 0,1 mln eurot Uuringu eetikakomitee liikmete töötasusid, mida rahastatakse eetikahinnangu andmise tasudest teadusuuringu või statistika vajadusteks.

Asutuse koosseisus on keskmiselt 185 teenistuskohat ja 170 teenistujat. Teenistuskohadest on keskmiselt täidetud 92% (vakantsed kohad on värbamisel), sealhulgas on koosseisus kohad, kus teenistussuhe on peatatud pikemaks kui 6 kuuks. Sotsiaalministeeriumi teenistujate keskmine kogupalk oli perioodil juuni 2024 – mai 2025 brutosummas 3578 eurot, mis on võrreldes aasta varasema ajaga kasvanud 5%. Kogupalga kasv on aidanud tasakaalustada tulumaksu tõusu ja üldist elukalliduse suurenemist. 2025. aasta esimesel poolaastal kujunes teenistujate koguvoolavuseks 12,37%, millest vabatahtlik voolavus moodustas 7,53%. Vabatahtlik voolavus on suurenenud võrreldes eelmise aasta sama perioodiga. Lahkumise põhjustena tuuakse lisaks elukoha muutusele, enesearengule ja õpingutele ka uue organisatsiooni konkurentsivõimelisemat motivatsioonipaketti.

Käibemaksu on kavandatud 1 mln eurot, mis on 0,3 mln eurot enam kui 2025. aastal.

Välisetoetustest ja sellega seotud kaasfinantseeringust rahastatavad kulud moodustavad 34,7% ja arvestuslikud vahendid 65,3%.

Sotsiaalkindlustusamet

Sotsiaalkindlustusameti tegevusvaldkond on sotsiaalkaitse ja lastekaitse korraldamine. Põhiülesanneteks on riiklike pensionide, toetuste ja hüvitiste määramine ja maksmine, riiklike sotsiaal- ja lastekaitseteenuste korraldamine.

Sotsiaalkindlustusameti kuludest 4 893,8 mln eurot kõige suurema osa, 60,5% ehk 2 954,4 mln eurot, moodustab edasiantav sotsiaalmaks pensionide kuludeks, maksude laekumise prognoosi alusel on arvestatud võrreldes 2025. aastaga **kasvuks 197,7 mln eurot**.

Arvestuslikud kuludeks on planeeritud kogueelarvest 36,8% ehk 1 803,1 mln eurot. Arvestuslike kulude all on kavandatud 1 306 mln euro ulatuses sotsiaaltoetusteks (pensionid, peretoetused, vanemahüvitised). Sotsiaaltoetuste kasv 2005. a võrreldes 98,2 mln eurot, on seotud saajate arvu ja toetuste suuruste muudatusega. Muude toetusteks on kavandatud 331,8 mln eurot ning need kasvavad 2025. a võrreldes 17,9 mln eurot peamiselt eraldisest Tervisekassale raviteenuste osutamiseks mittetöötava pensionäri eest. Tööjõu kulude alla on planeeritud erinevate riigiasutustes olnud töötajate pensionite, kogumispensioni ja rahvapensioni ja pensioniliste väljamaksed 158,1 mln eurot, kasv 2025. a võrreldes 45,1 mln eurot. Majandamiskulude on kavandatud seadustest tulenevad teenused ohvritele ja vägivaltses olukorras, varjupaigataotlejatele ning pensionite kojukanded 2,1 mln eurot, kasv eelneva aastaga 0,7 mln eurot. Käibemaksuks on prognoositud 4,4 mln eurot, mis väheneb 3,8 mln võrra 2025. aastaga võrreldes.

Sotsiaalkindlustusameti piirmääraga eelarve on 115,4 mln eurot. Sotsiaaltoetuseid on planeeritud 86,5 mln eurot, kasv 1,9 mln eurot. Suurimad toetused on erihooletuste teenused 64 mln eurot ning sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus lastele ja täiskasvanutele 22 mln eurot. Tööjõukuludeks on planeeritud piirmääraga vahenditest 22,3 mln eurot, väheneb võrreldes 2025. aastaga 2,9 mln eurot ning majandamiskuludeks on kavandatud 6,5 mln eurot, väheneb võrreldes 2025. aastaga 1,3 mln eurot. Tööjõu ja majanduskulude vähenemine on seotud peamiselt 2024. a ülekantud vahenditega

ning kulude kokkuhoiu otsustega. Liikmemaksud 31 184 eurot on kavandatud muudes toetustes.

Välisetoetustega seotud kulusid on kavandatud kokku 12,2 mln eurot, mis on seotud peamiselt Euroopa Liidu struktuurivahenditest. Vahenditest 6,5 mln eurot on kavandatud majandamiskuludeks sh erinevate teenuste ostmiseks, muudeks toetusteks on planeeritud 4,2 mln eurot ja tööjõukuludeks 1,5 mln eurot.

Asutuse koosseisus on juuni seisuga 703 teenistusk kohta, millest täidetud 94,2%. Vakantsed kohad on värbamisel, sealhulgas on koosseisus kohad, kus teenistussuhe on peatatud pikemaks kui 6 kuuks. Sotsiaalkindlustusameti teenistujate keskmine kogupalk oli perioodil juuni 2024 – mai 2025 brutosummas 2336 eurot, mis on võrreldes aasta varasema ajaga kasvanud 10%. Palga kasvu on võimaldanud ameti tegevuste tõhustamine ja kaasajastamine. 2025. aasta esimesel poolaastal kujunes teenistujate koguvoolavuseks 8,9%, millest vabatahtlik voolavus moodustas 6,5%. Vabatahtlik kui ka koguvoolavus on vähenenud võrreldes eelmise aasta sama perioodiga.

Tervise Arengu Instituut

Tervise Arengu Instituudi peamised tegevusvaldkonnad on rahvastiku tervises seisundi ja tervisemõjurite uurimine ja hindamine, riikliku tervisestatistika koondamine ja avaldamine, tervise ja sotsiaalse heaolu edendamine, tervist mõjutavate sekkumiste ja tervist edendavate programmide väljatöötamine, tervise- ja sotsiaalteenuste ning koolituste korraldamine, tervise poliitika tegijate nõustamine ja mõjutamine.

Tervise Arengu Instituudi 2026. aasta eelarve 21,2 mln on 3% ehk 0,7 mln eurot suurem kui 2025. aastal. Eelarvest 76% ehk 16,0 mln eurot moodustavad piirmääraga vahendid, mis on aastases võrdluses vähenenud 9% (1,3 mln eurot) tegevuskulude vähendamise otsuse alusel. Välisvahendid moodustavad 19% (4,0 mln eurot) ja on suurenenud 55% (1,4 mln eurot).

Majanduslikust sisust lähtudes moodustavad majanduskulud 68% (14,3 mln eurot), mis on eelmise aastaga võrreldes tõusnud 2% (0,3 mln eurot), tööjõukulud 29% (6,1 mln eurot) suurenevad võrdluses 10% (0,6 mln eurot), toetused 1% (0,2 mln eurot) vähenemine 52% (0,2 mln). Tööjõukulude kasvu veavad täiendavad projektid: välisvahendite suurenemine 45% (0,6 mln), muudest tuludest laekuvatest vahenditest suurenemine 890% (0,4 mln). Vastukaaluks piirmääraga vahenditest tööjõukulud vähenevad 8,8% (0,4 mln).

Täistööajale taandatud töötajate arv Tervise Arengu Instituudis vähenes 2024 aastaga võrreldes üheksa võrra, suurim mõju oli vanemluse teenuse liikumine Sotsiaalkindlustusametisse, lisaks on protsesside automatiseerimisega vähenenud ametikohtade arv. Keskmine brutotasu 2 651 eurot on suurenenud 7%, seda eelkõige teatud ametikohtade osas tööjõuturul valitseva konkurentsi tõttu.

Terviseamet

Terviseameti eesmärk on rakendada rahvatervise poliitikat, mis toetab ohutu elukeskkonna kujundamist ja kvaliteetsete tervishoiuteenuste toimimist. Amet tegutseb tervishoiu, nakkushaiguste, keskkonnatervise, kemikaaliohutuse ja tervishoiukriiside valdkonnas.

Terviseameti põhiülesanded on riikliku järelevalve teostamine tervisevaldkondades, lubade, kooskõlastuste ja hinnangute andmine, kaebuste lahendamine, ettekirjutuste tegemine ning nõustamine. Samuti osaletakse õigusloomes ja riigi esindamises, kogutakse, töödeldakse ja

avaldatakse terviseandmeid ning hinnatakse keskkonna ja kemikaalide tervisemõjusid. Terviseamet teeb terviseohutusega seotud laboriuuringuid, korraldab nakkushaiguste ennetust, seiret, tõrjet ja riskihindamist ning kiirabiteenuse osutamist. Lisaks hallatakse tervishoiuasutuste ja -töötajate tegutsemisõigusi, toetatakse patsiendiohutuse parandamist tervishoius, koordineeritakse tervishoiukriisideks valmistumist ning arendatakse koostööd riiklike partnerite ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Kogu eelarvest (17,278 mln eurot) 73,9% on piirmääraga vahendid, 15,9% muud tuludest sõltuvad vahendid, 9,9% moodustavad arvestuslikud kulud ning 0,3% välistoetused. Nendest kuludest moodustavad 5% sotsiaaltoetused, 8% muud toetused, 25% majandamiskulud, 57% tööjõukulud, 5% käibemaks.

Sotsiaaltoetusteks on apteekrite, arstide ja õdede lähtetoetused. 2026. aasta eelarve on 0,875 mln eurot, mis on poole väiksem kui 2025. aastal. Taotlejaid on vähe ning vähesed kvalifitseeruvad toetuse kitsaste tingimuste tõttu. Samuti on motivatsioon madal, kuna toetuse summad ja tingimused ei ole piisavalt atraktiivsed ning teave taotlemise võimalusest ei ole laialdaselt levinud.

Muud toetused summas 1,3 mln eurot on suunatud kahte eesmärki: hädaolukordadeks ja riigikaitseks valmistumise korraldamisele, sh elutähtsa teenuse osutajate kriisitoimepidevuse suurendamine, ning kolmandates riikides hariduse omandanud tervishoiutöötajate tööpraktika tasustamisele eesmärgiga integreerida neid Eesti tervishoiusüsteemi. Eelmise aastaga võrreldes on eelarve 77% väiksem, peamiselt 2025. aastal kasutatud reservivahendite ja lisaeelarve tõttu ning osaliselt ka eelarvekärpete tulemusena.

Majandamiskuludeks on kavandatud 4,4 mln eurot. Nendest 54% kulub teenistujate töökeskkonna ja -tingimuste tagamisele (sh ruumide rendi- ja kommunaalkulud, administreerimis-, koolitus- ja lähetuskulud, ametisõidukite ülalpidamine, inventar, tööriistad jms) ning väliskommunikatsioonile, 46% aga laboratoorsele tegevusele, sh joogivee- ja toodete seirele, füüsilistele mõõtmistele, nakkushaiguste seirele ning referentteenuste osutamisele. 2026. aasta eelarve kasv 3% on seotud laiendatud sentinel-seire korraldamisega laiapiindse riigikaitse raames.

Terviseameti tööjõukuludeks on planeeritud 9,884 mln eurot, mis on 1% vähem kui 2025. aastal. Piirmääraga vahendid on kasvanud 0,1 mln eurot uue ülesande – vastutuskindlustuse lepituskomisjoni töö rahastamise – tõttu. Samas muude tuludest sõltuvate kulude arvelt väheneb tööjõukulu 0,2 mln eurot eelarve prognoosi muutumise tõttu.

Asutuse koosseisus on keskmiselt 241 teenistukohta ja 245 teenistujat. Teenistukohtadest on keskmiselt täidetud 92%, sealhulgas on kohad, kus teenistussuhe on peatatud pikemaks kui 6 kuuks. Terviseameti teenistujate keskmine kogupalk oli perioodil juuni 2024 – mai 2025 brutosummas 2395 eurot, mis on võrreldes aasta varasema ajaga kasvanud 1%. 2025. aasta esimesel poolaastal kujunes teenistujate koguvoolavuseks 7,8%, millest vabatahtlik voolavus

moodustas 6,9%. Vabatahtlik voolavus on suurenenud võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 2,2%. Põhiline lahkumise põhjus on parem palgapakkumine, sellele järgnevad uuele erialasele ametikohale asumine ja pensionile jäämine.

Käibemaksuks on kavandatud 0,8 mln eurot, mis on 0,1 mln eurot vähem kui 2025. aastal. Vähenemise põhjuseks on varasematel aastatel tehtud arvestuspõhimõtete muudatused, mille tulemusel liikus osa kulusid toetuste alla.

Ravimiamet

Ravimiameti eesmärk on tagada, et Eestis inimeste ja loomade haiguste ennetamisel, ravis ja diagnostikas kasutamiseks lubatud ravimid ning inimestel kasutatavad meditsiiniseadmed on tõestatult efektiivsed, kvaliteetsed ja ohutud, soodustada nende otstarbekohast kasutamist ning tagada, et Eestis läbiviidavate ravimite kliiniliste uuringute ning meditsiiniseadmete uuringute puhul on tagatud uuringus osalejate ohutus ja nende õiguste kaitse.

Ameti peamine töö on teaduslike hinnangute koostamine (ravimi kasutamisse lubamise aluseks, ravimiohutuse või ravimiuuringute lubamisega seotu) ning ravimikasutuse ja suundumuse analüüs Eestis. Samuti järelevalve meditsiiniseadmete, ravimikäitlejate, verekeskuste, rakkude, kudede, elundite ja lähteainete käitlejate üle.

Ravimiameti kuludest 76% moodustavad kulud majandustegevuse tulude arvelt (6,14 mln eurot) ja 23% kulud piirmääraga vahenditest (1,85 mln eurot). Majanduslikust sisust lähtudes moodustavad 91% eelarvest tööjõukulud (7,36 mln eurot) ja 8% majandamiskulud (0,66 mln eurot). Majandamiskulud on prognoositud 11% suuremas mahus kui 2025. aastal tulenevalt üldisest hindade tõusust. Võrreldes varasemate aastatega on kulude jaotus eelarves nii eelarve liikide lõikes kui ka majanduslikust sisust lähtudes, sama proportsiooniga.

Ravimiameti täistööajale taandatud töötajate arv 2025. a I poolaastal oli 115, mis võrreldes 2024. aastaga on suurenenud 14 töötaja võrra peamiselt meditsiiniseadmete osakonna ületoomise tõttu Terviseametist (12 töötajat). Keskmine brutotasu on 3 304 eurot, mis on kasvanud 8 %, et elimineerida maksutõusudest tulenev netosissetuleku vähenemine.

Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus

Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (edaspidi TEHIK) on IT-kompetentsikeskus, mis loob ja haldab avaliku sektori IKT teenuseid töö-, tervise- ja sotsiaalvaldkonnas. TEHIKu hallata on 174 IKT teenust (infosüsteemi, rakendust, veebi, töökohateenus jne). TEHIKu poolt osutatavad IKT teenused puudutavad pea igat Eesti inimest, TEHIKu hallatavate süsteemide kaudu arvutatakse ja makstakse igakuiselt välja pensionid, hüvitised, toetused ca 324 000 inimesele, tervise infosüsteemi abil saavad tervishoiuteenuste osutajad andmeid vahetada ja terviseportaali kaudu saavad kõik Eesti inimesed oma terviseandmeid näha. Tööelu infosüsteemi kaudu osutatakse e-teenuseid 50 000 ettevõttele.

TEHIKu kuludest moodustavad tööjõukulud 45%, majandamiskulud 44% ja käibemaks 11%. Võrreldes 2025 aastaga kasvavad nii tööjõu- kui majandamiskulud 3% võrra. Muutus on tingitud lisarahastuse saamisest sotsiaalkaitse valdkonna projektile (kestvus 5 aastat), mille tulemusel viiakse pensionid, hüvitised ja toetused üle SKAIS2 ja tagatakse sellega maksete õigeaegsus, kindlus ja paindlikkus määrade muutumisel.

TEHIKu eelarvest (28,2 mln) moodustavad riigieelarve vahendid 82%, välistoetused 5%, teistelt asutustelt saadud vahendid 12%, omatulu 1%. Välistoetustest (1,33 mln eurot) kaetakse sotsiaalteenuste ja –toetuste andmeregistri STAR arendamisega seotud tööjõukulud 0,6 mln euro ja majandamiskulud 0,1 mln euro ulatuses ning tervise valdkonna teenuste arendamise seotud tööjõukulud 0,57 mln euro ning majandamiskulud 0,06 mln euro ulatuses.

TEHIKu täistööajale taandatud töötajate arv 2025. a I poolaastal oli 217, mis võrreldes 2024. aastaga on kahanenud 4 töötaja võrra. Keskmise brutotasu on 3 732 eurot, mis on kasvanud 3%, et elimineerida maksutõusudest tulenev netosissetuleku vähenemine.

3.17.3 Kulud tegevuspõhises vaates

Sotsiaalministeeriumi valitsemisala eelarvest 67,1% on seotud heaolu tulemusvaldkonnaga ning 32,9% tervise valdkonnaga.

Tabel 440. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.14	Tulemusvaldkond: Heaolu	-4 586 982	-5 031 919	-5 249 327	-217 408	4%
18.15	Tööturuprogramm	-15 136	-14 397	-14 808	-411	3%
18.21	Vanemaealiste programm	-3 497 674	-3 839 128	-4 078 074	-238 946	6%
18.43	Sotsiaalhoolekande programm	-184 085	-226 083	-237 068	-10 985	5%
18.57	Laste ja perede programm	-889 473	-952 310	-919 377	32 933	-3%
18.83	Tulemusvaldkond: Tervis	-2 469 103	-2 469 700	-2 570 640	-100 940	4%
18.84	Tervist toetava keskkonna programm	-7 853	-9 155	-8 690	465	-5%
18.89	Tervist toetavate valikute programm	-27 996	-30 269	-25 864	4 404	-15%
18.99	Inimkeskse tervishoiu programm	-2 433 254	-2 430 276	-2 536 086	-105 810	4%

3.17.3.1 Tulemusvaldkond Heaolu

3.17.3.1.2 Tööturuprogrammi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Tööjõu nõudluse ja pakkumise vastavus tagab tööhõive kõrge taseme ning kvaliteetsed töötingimused toetavad pikaajalist tööelus osalemist.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Sotsiaalministeerium (SoM), Sotsiaalkindlustusamet (SKA), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK).

Tööturuprogramm on Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumiga ühisprogramm.

Tabel 441. Tööturuprogrammi eelarve programmi tegevuste ja eelarvelikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
18.15	Tööturuprogramm	-14 808	-1 417	-13 390	0	0	0
18.16	Tööpoliitikat toetavate rakendusteenuste pakkumine	-14 808	-1 417	-13 390	0	0	0

Tööturuprogrammi tegevused on suunatud tööhõive kõrge taseme ning inimeste pika ja kvaliteetse tööelu tagamiseks. Võrreldes 2025. aastaga on programmi struktuuris tehtud muudatus – programmi loodi uus tegevus “Tööpoliitikat toetavate rakendusteenuste pakkumine”, koondades selle tegevuse alla kõik SoMi valitsemisala teenused, mis varasemalt kajastusid MKMi valitsemisala tegevuste all.

Rida 18.16 programmi tegevus: Tööpoliitikat toetavate rakendusteenuste pakkumine

Programmi tegevuse eesmärk: Rakenduslikud teenused toetavad tööturuprogrammi teiste tegevuste eesmärkide saavutamist.

Tabel 442. Programmi tegevuse tööpoliitikat toetavate rakendusteenuste pakkumine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.16	Tööpoliitikat toetavate rakendusteenuste pakkumine	-15 136	-14 397	-14 808	-411	3%
18.17	Tööjõu- ja majandamiskulud	-3 150	-1 914	-1 417	496	-26%
18.18	Sotsiaaltoetused	-11 975	-12 483	-13 390	-907	7%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.19	Sh täiendav puhkusetasu	-4 605	-5 169	-5 716	-547	11%
18.20	Sh kahjuhüvitised seoses tööõnnetustega	-7 370	-7 314	-7 674	-360	5%

*Sotsiaaltoetuste detailandmed aastate 2024 ja 2025 a kohta on indikatiivsed, tehtud võrreldavaks 2026 aastaga ning võivad erineda sotsiaaltoetuste lisa 2 andmetest

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalkindlustusameti poolt makstakse inimestele kutsehaiguse või tööõnnetusega seotud kahjuhüvitist, kui on tuvastatud töandja kohustus inimesele kahju hüvitada ning töandja likvideeritakse õigusjärglaseta.

Tegevuse eelarvest hüvitab Sotsiaalkindlustusamet osalise või puuduva töövõimega töotajale ja alaealisele töotajale ning sügava puudega lähedasele põhipuhkuse 28 kalendripäeva ületava puhkuseosa (7 kalendripäeva) eest makstava puhkusetasu.

Samuti toetab Sotsiaalkindlustusamet välisvahendite toel NEET-olukorras olevate noorte toetamiseks koostöömodeli arendamist.

Sotsiaalministeerium pakub Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalasse kuuluvatele Tööinspektsioonile, Riikliku Lepitaja Kantseleile, Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantseleile ning Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalas olevale Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskusele info- ja kommunikatsiooniteenust, mida osutab TEHIK.

Programmi tegevuse eelarve on 14,8 mln eurot ning see kasvab võrreldes 2025. aastaga 0,4 mln eurot ehk 3%. Suuremad programmi kulud on Sotsiaalkindlustusameti arvestuslikes kuludes kajastatud sotsiaaltoetused 13,5 mln eurot. Sotsiaaltoetused on kasvanud 0,9 mln eurot seoses indekseerimisega ning keskmise palga ja töötasu alammäära kasvuga (vt lisa 2 Sotsiaaltoetused). Ülejäänud kulud (1,4 mln eurot) on piirmääraga vahenditest tehtavad majandus- ja personalikulud, millest Sotsiaalkindlustusameti kulud on 0,1 mln eurot ning TEHIKu kulud info ja kommunikatsiooni teenuse pakkumiseks 1,3 mln eurot. Piirmääraga kulud on vähenenud 2025. aastaga võrreldes 1,2 mln eurot tulenevalt ülekantud vahenditest ja tegevuskulude kärpe otsustest.

3.17.3.1.2 Vanemaealiste programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eestis elavatel vanemaealistel on võrdsed võimalused ühiskonnas osalemiseks, nad on ühiskonna igapäevaellu kaasatud ning majanduslikult hästi toime tulevad.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Sotsiaalministeerium (SOM), Sotsiaalkindlustusamet (SKA), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK).

Tabel 443. Vanemaealiste programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse reaar nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
18.21	Vanemaealiste programm	-4 078 074	-5 382	-488 303	-415	-3	-3 583 970
18.22	Vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus osalemise toetamine	-179	-153	0	-26	0	0
18.25	Sotsiaalkindlustuse kujundamine ja pensionite maksmine	-4 077 895	-5 229	-488 303	-389	-3	-3 583 970

Programm keskendub vanemaealiste heaoluga seotud küsimustele ja seab eesmärgiks, et vanemaealised on ühiskonnas sotsiaalselt kaasatud, neile on tagatud kõigiga võrdsed võimalused ja nad tulevad majanduslikult hästi toime.

Võrreldes 2025–2028 programmiga on programmi struktuuris muudetud tegevuse “Sotsiaalkindlustuse kujundamine ja pensionite maksmine” nimetust (varasem nimetus oli “Pensionisüsteemi kujundamine ja hüvitiste maksmine”), kuid programmi eelarve jaotuses muudatusi ei ole.

Rida 18.22 programmi tegevus: Vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus osalemise toetamine

Programmi tegevuse eesmärk: Parandada vanemaealiste ühiskonnaelus osalemist.

Tabel 444. Programmi tegevuse vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus osalemise toetamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
50-74 aastaste tööhõive määr, % Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring	61,20%	62,30%

Vanemaealiste tööhõive on viimastel aastatel näidanud kasvutendentsi ja on Euroopa Liidus kõrgeimal tasemel. 2024. aastal suurenes 50–74-aastaste tööhõive määr 61,2%-ni, ületades sellega ka 2024. aastal seatud sihttaseme.

Tabel 445. Programmi tegevuse vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus osalemise toetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.22	Vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus osalemise toetamine	-235	-1 167	-179	988	-85%
18.23	Tööjõu- ja majandamiskulud	-62	-59	-26	33	-56%
18.24	Muud toetused	-173	-1 108	-153	955	-86%

Tegevuste kirjeldus

Strateegilise partnerluse kaudu võimestatakse vanemaealiste huvikaitse- ja esindusorganisatsioone ja nende võrgustikke, toetatakse vanemaealiste esinduskogude loomist kohalike omavalitsuse juurde ja edendatakse vanusesõbraliku ühiskonna kujundamist, toetades seeläbi vanemaealiste kaasamist poliitikakujundamisse.

Tegevuse eelarves on Sotsiaalministeeriumi piirmääraga vahendid 0,2 mln eurot, mis on planeeritud partneritele toetusteks (vt lisa 3 Toetused). Välisvahendite all on kajastatud SF tehnilise abist tehtavad tegevuskulud. Võrreldes 2025. aastaga väheneb eelarve maht 1 mln eurot seoses ESF+ meetmest 21.4.2.1 rahastatud projekti kehtetuks tunnistamise ja vahendite suunamisega kaitsekuludesse.

Rida 18.25 programmi tegevus: Sotsiaalkindlustuse kujundamine ja pensionite maksmine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada inimestele hüvitiste, toetuste ja nõustamisega rahaline heaolu ja kindlustada pensionisüsteemi jätkusuutlikkus.

Tabel 446. Programmi tegevuse sotsiaalkindlustuse kujundamine ja pensionite maksmine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Rahvapensionimäära suhe arvestuslikku elatusmiinimumi Allikas: Statistikaamet, Sotsiaalkindlustusamet, Sotsiaalministeeriumi arvutused	1,08	> 1,0
Vanaduspensioni teoreetiline netoasendusmäär Allikas: Statistikaamet, Rahandusministeerium	49%	≥ 44%
Mediaanpensioni suhe mediaanpalka Allikas: Statistikaamet, Rahandusministeerium	58%	≥ 60%

Pensioni miinimumeesmärgi indikaatorina kasutatakse **rahvapensioni määra ja arvestusliku elatusmiinimumi suhet**, mis iseloomustab pensioni piisavust baasvajaduste rahuldamiseks pensionieas. 2024. aastal oli see näitaja 1,08 (2023. aastal 0,99). Indikaatori kasvu peamiseks

põhjuseks oli 2024. aastal rahvapensionimäära tõus 10,6%. Kuigi mõned aastad tagasi jäi rahvapension elatusmiinimumile alla, on viimaste aastate teadlik poliitika pensionide tõstmiseks viinud suhte üle 1,0 piiri. See näitab, et **trend on positiivne ja riik tagab pensionäridele minimaalse toimetuleku.**

Vanaduspensioni teoreetiline netoasendusmäär iseloomustab pensionisüsteemi võimekust tagada töölt pensionile siirduval inimesele tema senise elatustasemega võrreldav sissetulek. See näitaja mõõdab standardse karjääri ja keskmise palgaga inimese esimese aasta netopensioni suhet tema viimase aasta netopalka, andes seeläbi hinnangu, kui suur osa varasemast sissetulekust säilib. **Kuigi seatud sihttase on täidetud, näitab rahvusvaheline võrdlus, et Eesti netoasendusmäär on siiski tagasihoidlik.** See tähendab, et pensionile siirduva inimese sissetulekute langus on märkimisväärne ja elatustaseme paremaks tagamiseks on vaja teha täiendavaid pingutusi.

Mediaanpensioni suhe mediaanpalka iseloomustab pensionäride sissetulekute taset võrreldes tööl käiva elanikkonna sissetulekute mediaantasemega, andes pildi nende suhtelisest majanduslikust positsioonist ühiskonnas. Selle näitaja abil hinnatakse, kas pensionid suudavad kaasas käia riigi üldise palgataseme arenguga. Kui 2023. aastal oli suhtarv 56%, siis 2024. aastal 58%. Indikaatori kasvu põhjuseks on taas pensionide tõus, mis 2024. aastal oli 10,6%. 2024. aasta tase on sihttasemest madalam, mis **osutab vajadusele jätkata pensionide tõstmist, et vähendada pensionäride majanduslikku lõhet palgasaajatega.** Suhtarvu kasvutrend on siiski **positiivne, mis näitab et liigutakse soovitud eesmärgi suunas.**

Nimetatud mõõdikud annavad pensionisüsteemi adekvaatsusest tervikliku hinnangu, kajastades selle suutlikkust tagada nii minimaalne toimetulek, säilitada pensionile siirdumisel inimese senine elatustase kui ka hoida pensionäride sissetulekute taset ajas kaasas riigi üldise jõukuse kasvuga.

Tabel 447. Programmi tegevuse sotsiaalkindlustuse kujundamine ja pensionite maksmine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.25	Sotsiaalkindlustuse kujundamine ja pensionite maksmine	-3 497 439	-3 837 961	-4 077 895	-239 934	6%
18.26	Tööjõu- ja majandamiskulud	-131 824	-119 732	-163 665	-43 933	37%
18.27	Sh riigikohtunike pensionid	-1 317	-1 621	-1 966	-345	21%
	Sh riigikontrolli pensionid	-559	-690	-621	69	-10%
	Sh õiguskantsleri ametipension	-77	-108	-130	-21	20%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.28	Sh prokuröride pensionid	-1 040	-1 808	-1 791	17	-1%
18.29	Sh I ja II astme kohtunike pensionid	-5 453	-8 489	-8 558	-68	1%
18.30	Sh kaitseväelaste pensionid	-27 828	-30 494	-34 185	-3 691	12%
	Sh kogumispensionide väljamaksed	0	-678	-677	1	0%
18.31	Sh politseinike ja piirivalve pensionid	-52 030	-58 580	-66 411	-7 831	13%
18.32	Sh avalike teenistujate pensionide suurendus	-27 974	0	-32 111	-32 111	100%
18.33	Sh parlamendipensionid	-9 094	-9 421	-10 415	-994	11%
18.34	Sh päästeametnike pensionisuurendus	0	0	-1 251	-1 251	100%
18.35	Sotsiaaltoetused	-2 865 616	-3 148 706	-3 284 560	-135 854	4%
	Sh erijuhtudel riigi tasutav sotsiaalmaks	-1 662	-2 940	-18	2 922	-99%
	Sh muud sotsiaaltoetused ja hüvitised	-71	-156	-64	92	-59%
	Sh olümpiavõitja toetus	-89	-221	-244	-23	11%
18.36	Sh riikliku pensionikindlustuse vahendid	-2 746 511	-2 983 339	-3 152 194	-168 855	6%
18.37	Sh rahvapension ja pensionilisad	-97 752	-112 263	-113 324	-1 062	1%
18.38	Sh represseeritute toetus	-1 885	-1 990	-1 998	-8	0%
18.39	Sh üksi elava pensionäri toetus	-17 640	-17 815	-16 717	1 098	-6%
18.40	Muud toetused	-473	-773	-70	703	-91%
18.41	Muud kulud	-499 526	-568 750	-629 600	-60 850	11%
18.42	Sh kogumispensionimaksed	-499 247	-568 750	-629 600	-60 850	11%

*Andmed aastate 2024 ja 2025 a kohta on indikatiivsed, tehtud võrreldavaks 2026 aastaga ning võivad erineda sotsiaaltoetuste lisa 2 andmetest

Tegevuste kirjeldus

Kujundatakse terviklik ja jätkusuutlik sotsiaalkindlustussüsteem, arvestades inimeste piiriülest liikumist ning muutusi ühiskonnas ja demograafias. Tegevus hõlmab sotsiaalkindlustuspoliitika

ja pensionipoliitika valdkondades ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning sotsiaalkindlustus- ja pensionipoliitikaga seotud õigusaktide kaasajastamist. Sotsiaalministeerium tegeleb inimeste pensioniteadlikkuse ja pensionitarkuse suurendamisega. Tegevuse eelarvest maksab Sotsiaalkindlustusamet riiklikku vanaduspensionile, mis on sotsiaalkindlustushüvitis vanaduse korral. Pensionisüsteemi eesmärk on tagada pensionile läinud inimesele igakuine sissetulek, mida mõjutab inimese varasem panustamine pensioniskeemi (sotsiaalmaksu tasumine). Vanaduspensionile saamiseks peab olema jõudnud vanaduspensioniiikka ja täidetud vajalik pensionistaaž. Vanaduspensioniiiga jõuab 2026. aastaks 65. eluaastani. Alates 2027. aastast sõltub vanaduspensioniiiga keskmisest eeldatavast elueast. Vanemaealiste inimeste heaolu tagamiseks ja võimaliku absoluutse vaesuse riski vähendamiseks prognoositakse 44-aastase staažiga vanaduspensioniks alates 2026. aasta 1. aprillist 861 eurot (01.04.2025 – 817 eurot), kasv 44 eurot.

Sotsiaalkindlustusamet maksab tegevuse eelarvest ka riiklikku toitjakaotuspensionile ja riiklikku töövõimetuspensionile. Toetustena makstakse üksi elava pensionäri toetust, represseeritu ja tuumakatastroofi tagajärgede likvideerija toetust, olümpiavõitja toetust ja sotsiaaltoetust välisriigist Eestisse elama asunud Eesti kodanikule või eesti rahvusest isikule ning tema abikaasale, lastele ja vanematele (enne 01.01.2024 riiki saabujatele).

Tegevuse eelarves 4 077,9 mln eurot (sh välisvahendid 0,4 mln eurot) on Sotsiaalministeeriumi kulud 631,3 mln eurot, Sotsiaalkindlustusameti kulud 3 446,6 mln eurot. Suurima eelarvemahuga teenus on riiklik vanaduspension (sisaldab ka eripensioneid) 3 401,6 mln eurot, sellele järgneb riikliku vanaduspensionile kogumisosa 629,6 mln eurot ning riiklik toitjakaotuspension 17,8 mln eurot. Toitjakaotuspensionide eelarve edaspidi väheneb seoses uue perehüvitise - toitjakaotustoetuse rakendamisega alates 01.10.2026, mille eelarve kajastatakse alates uue toetuse jõustumisest laste ja perede programmis. Programmi tegevuse kogueelarve suurim muutus võrreldes 2024. aastaga on pensionikuludes, mille suurenemine on seotud iga-aastase riiklike pensionide indekseerimisega. Samuti suureneb edasiantavate kogumispensionide (II pensionisammas) maksete eelarve, mis on peamiselt seotud tööjõukulude kasvuga.

Sotsiaaltoetuste detailsem info on lisas 2.

3.17.3.1.2 Sotsiaalhoolekande programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti sotsiaalhoolekande korraldus toetab inimeste heaolu ja sotsiaalse turvatunde kasvu.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Sotsiaalministeerium (SOM), Sotsiaalkindlustusamet (SKA), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK), Tervise Arengu Instituut (TAI).

Tabel 448. Sotsiaalhoolekande programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
18.43	Sotsiaalhoolekande programm	-237 068	-101 833	-87 938	-47 237	-60	0
18.44	Hoolekande kättesaadavuse tagamine ja toimetuleku toetamine	-111 155	-64 491	-864	-45 796	-5	0
18.48	Puudega inimeste toetamine	-113 920	-26 107	-87 074	-737	-2	0
18.55	IT teenuste osutamine sotsiaalvaldkonnas	-11 993	-11 235	0	-704	-54	0

Programm keskendub sotsiaalhoolekande ja sotsiaalse turvatunde toetamisele, pakkudes inimestele ennetavat, ajakohast, kvaliteetset ja jätkusuutlikku hoolekandelist abi võimalikult kodus lähedal.

Programmi 2026. aasta eelarves on suurim muudatus erivajadusega laste toetuste ja teenuste edaspidine kajastamine sotsiaalhoolekande programmis tegevuse "Puudega inimeste toetamine" eelarves, mis varasemalt sisaldusid laste ja perede programmi eelarves. Samuti kajastatakse sotsiaalvaldkonna IKT kulusid alates 2026. aastast eraldi tegevusena "IT teenuste osutamine sotsiaalvaldkonnas".

Rida 18.44 programmi tegevus: Hoolekande kättesaadavuse tagamine ja toimetuleku toetamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada inimeste vajadustele vastavad kvaliteetsed, jõustavad ja jätkusuutlikud hoolekandeteenused, mis aitavad neil oma elus iseseisvalt toime tulla ja toetavad võimalikult kaua kodus elamist. Toetada inimeste majanduslikku toimetulekut, et soodustada inimeste iseseisvat toimetulekut ja leevendada abi vajavate inimeste materiaalset puudust.

Tabel 449. Programmi tegevuse hoolekande kättesaadavuse tagamine ja toimetuleku toetamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Makseraskustes leibkondade osatähtsus, % Allikas: Statistikaamet, Eesti Sotsiaaluuring	6,60%	5,40%
Üle 12 kohaga ühiselamutüüpi majutusega üksuses asuvate ööpäevaringse erihoolekande täidetud teenuskohtade osakaal kõigist ööpäevaringse erihoolekande täidetud teenuskohtadest, % Allikas: Sotsiaalkindlustusamet	31,70%	27,40%
Iseseisvat toimetulekut toetavaid teenuseid ja ööpäevaringset üldhooldusteenust saavate inimeste suhtarv Allikas: Sotsiaalkindlustusamet	0,70	0,70

Makseraskustes leibkondade osatähtsus (6,60% 2024.a), mis iseloomustab leibkondade hulka, kellel on probleeme üüri, kommunaalmaksete ja teenustasude, eluaseme-, kodulaenu või muu laenu või liisingu tagasimaksetega, on võrreldes 2023. aastaga (4,8%) kasvanud. See näitab vajadust suunata täiendavaid vahendeid makseraskustes leibkondade elujärje parandamisele.

Üle 12 kohaga ühiselamutüüpi majutusega üksuses asuvate ööpäevaringse erihoolekande täidetud teenuskohtade osakaal kõigist ööpäevaringse erihoolekande täidetud teenuskohtadest näitab, kui suur osa ööpäevaringse erihoolekande teenuskohtadest paikneb suuremates ühiselamutüüpi asutustes (üle 12 kohta), mida ei ole veel jõutud muuta kodusarnaseks. Lühidalt annab see mõõdik ülevaate sellest, kuidas erihoolekande teenus toimib ja näitab vajadust muuta see kodusarnaseks ja rohkem inimeste vajadusi arvestavaks. 2024. aasta osakaal (31,7%) viitab vajadusele jätkuvalt suunata investeeringud olemasolevate teenuskohtade kohandamiseks, et tagada teenuste kõrgem kvaliteet ja kasutajakesksus sotsiaalhoolekande valdkonnas.

Iseseisvat toimetulekut toetavaid teenuseid ja ööpäevaringset üldhooldusteenust saavate inimeste suhtarv näitab, kui mitu inimest saab kohaliku omavalitsuse poolt korraldatavaid toetavaid teenuseid võrdluses ühe üldhooldusteenuse saajaga. **Eesmärgiks on, et rohkem inimesi kasutaks kodus toimetulekut toetavaid teenuseid.** Alates 2020. aastast püsib suhtarv samal tasemel, mis näitab vajadust suunata vahendeid kohalike omavalitsuste poolt korraldatavate teenuste arendamiseks ja nende korralduse parandamiseks.

Tabel 450. Programmi tegevuse hoolekande kättesaadavuse tagamine ja toimetuleku toetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.44	Hoolekande kättesaadavuse tagamine ja toimetuleku toetamine	-71 341	-94 262	-111 155	-16 893	18%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.45	Tööjõu- ja majandamiskulud	-12 674	-15 794	-16 387	-594	4%
	Sh varjupaigateenus ja toetused pagulastele	-498	-2 275	-698	1 577	-69%
18.46	Sotsiaaltoetused	-51 023	-54 943	-57 671	-2 728	5%
18.47	Muud toetused	-8 205	-23 525	-37 096	-13 571	58%
	Sh varjupaigateenus ja toetused pagulastele	-1 751	0	-166	-166	100%

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu hoolekandepoliitikat, sotsiaaltöö korralduse poliitikat ning majandusliku toimetuleku poliitikat, et tagada inimestele kvaliteetsed ja jätkusuutlikud hoolekandeteenused ning toetada inimeste majanduslikku toimetulekut. Tegevus hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, ELi otsustusprotsessis osalemist ning hoolekandepoliitika, sotsiaaltöö korralduse poliitika ja majandusliku toimetuleku poliitikaga seotud õigusaktide kaasajastamist.

Majandusliku toimetuleku tagamiseks jagatakse tegevuse eelarvest enim puudust kannatavatele inimestele toidukaarte ning annetatud ja päästetud toitu. Sotsiaalkindlustusamet korraldab rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate majutuskeskuse teenust, mis toetab rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate ning kohanemiskustega muude sissetulekute iseseisvat toimetulekut, heaolu ja turvalisust kogukonnas.

Hoolekandeteenuste kättesaadavuse tagamiseks korraldab Sotsiaalkindlustusamet tegevuse eelarvest erihoolekandeteenust, mille eesmärk on toetada psüühikahäirega (sh intellektipuudega) inimesi, kes vajavad igapäevaelus juhendamist, nõustamist, kõrvalabi või järelevalvet. Erihoolekandeteenus sisaldab kodus elavatele abivajajatele erinevaid toetavaid teenuseid, samuti kogukonnas elamise teenust ja hoolekandetasutuses ööpäevaringse elamise teenust. Sotsiaalkindlustusamet väljastab ka erinevaid tegevuslubasid ning viib ellu riiklikku ja haldusjärelvalvet.

Tegevuse välisvahendite eelarvest toetatakse erihoolekandetasutuste reorganiseerimist eesmärgiga tagada psüühilise erivajadusega täisealistele inimestele paremad elamis-, õppimis- ja töötamistingimused ning taristu loomist kogukonnapõhisele erihoolekandeteenusele. Samuti toetatakse välisvahendite abil kohalikke tegevusrühmi kogukonna juhitud kohaliku arengu toetamiseks (CLLD), edendatakse hoolekandeteenuste kvaliteeti (sh SKA kohalike omavalitsuste nõustamise üksuse toel) ning toetatakse kohalikke omavalitsusi kogukonnapõhiste toetatud eluasemete rajamisel.

Viiakse ellu sotsiaalvaldkonna tööjõu pädevuse arendamise tegevusi, kaasajastatakse taseme- ja täiendõppe õppekavasid, laiendatakse pikaajalise hoolduse tööjõu väljaõppe võimalusi,

täpsustatakse tööjõu kvalifikatsiooninõudeid ja luuakse töötajate tunnustamise süsteem ning antakse välja ajakirja Sotsiaaltöö.

Tegevuse eelarve on 111,2 mln eurot. Suurimad kulud on seotud piirmääraga vahenditest tehtavate Sotsiaalkindlustusameti sotsiaaltoetustega (**erihoolekandeteenus**) **57,7 mln eurot** (51,9%). Erihoolekandeteenuse eelarve suureneb 2026. aastal 2,7 mln eurot aastate vahelise eelarve vahendite tõstetest. Vabariigi Valituse otsusega lisati erihoolekande teenuse eelarvesse 4,1 mln eurot tegevjuhendajate palgafondi kasvuks, mis võimaldab tõsta palka kuni 10%. Muude toetustena on planeeritud kulusid 37,1 mln eurot. Välistoetustest koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga on planeeritud kulusid 35,2 mln eurot, millest SF investeeringutoetused elu- ja teenuskohtade rajamiseks on 12,3 mln eurot ning erihoolekandeaustuste reorganiseerimiseks 8,1 mln eurot. Mõlemad investeeringutoetused on kavandatud Sotsiaalministeeriumi eelarvesse. Sotsiaalministeerium on planeerinud välisvahenditega seotud toetusi lisaks 10,6 mln euro ulatuses ning Sotsiaalkindlustusamet 4,2 mln eurot. Piirmääraga vahenditest on planeeritud toetusi 1,7 mln eurot, mis on peamiselt seotud vabaühenduste partnerlusprojektide taotlusvoorudega. Arvestuslike kuludena on planeeritud Sotsiaalkindlustusametile 0,2 mln eurot pagulastele mõeldud varjupaigateenuseks ja toetusteks. Täpsem ülevaade toetuste lisas.

Tööjõu- ja majandamiskuludeks on kavandatud 16,4 mln eurot. Välistoetustest koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga on planeeritud kulusid 10,6 mln eurot, sh Sotsiaalministeeriumile erinevate teenuste ja oma tegevuskulude katteks 9,2 mln eurot, Sotsiaalkindlustusametile hoolekandeteenuste kvaliteedi edendamiseks ning integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandesüsteemi katsetamiseks 1,2 mln eurot ning Tervise Arengu Instituudile sotsiaalvaldkonna spetsialistide pädevuse toetamiseks 0,2 mln eurot. Piirmääraga vahendites on kavandatud kulusid 5,1 mln eurot sh Sotsiaalministeeriumil 1,7 mln eurot, Sotsiaalkindlustusametil 3,3 mln eurot ning Tervise Arengu Instituudil 0,1 mln eurot. Sotsiaalkindlustusameti eelarves on arvestuslike kuludena planeeritud 0,7 mln eurot pagulastele mõeldud varjupaigateenuseks.

Rida 18.48 programmi tegevus: Puudega inimeste toetamine

Programmi tegevuse eesmärk: Toetada erivajadusega inimeste iseseisvat toimetulekut.

Tabel 451. Programmi tegevuse puudega inimeste toetamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Materiaalse ilmajäetuse määr puudega inimeste hulgas, % Allikas: Eurostat	6,4%	< 7%
16-aastaste ja vanemate puudega inimeste osakaal I sissetulekuvintilis, % Allikas: Eurostat	49,7%	< 53%

Materiaalse ilmajäetuse määr puudega inimeste hulgas näitab, kui suur osa puudega inimestest elab nii, et neil ei ole võimalik endale lubada mõningaid tavapäraseid ja igapäevaeluks vajalikke asju ehk iseloomustab nende majanduslikku haavatavust, kõrgendatud vaesusriski ja võrreldes ülejäänud elanikkonnaga sügavamad toimetulekuraskuste taset. 2024. aasta tase (6,4%) näitab, et puudega inimesed vajavad tänasest sihitatumat ja suuremat tuge sissetulekute tõstmisel ja kulude vähendamisel (sh töövõimaluste leidmisel ja omaosaluse vähendamisel).

16-aastaste ja vanemate puudega inimeste osakaal I sissetulekukvintilis iseloomustab, kui suur osa kõigist 16-aastastest ja vanematest puudega inimestest kuulub ühiskonna kõige väiksema sissetulekuga rühma. See mõõdik aitab hinnata, kui palju puudega inimesi elab just vaesemates tingimustes võrreldes ülejäänud elanikkonnaga. 2024. aasta tase (49,7%) näitab, et ligi pool puudega inimestest kuulub ühiskonna madalaima sissetulekuga viiendiku hulka, mis tähendab, et puudega inimesed vajavad järjest enam suunatud sotsiaalset ja majanduslikku tuge, et vähendada ebavõrdu.

Tabel 452. Programmi tegevuse puudega inimeste toetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.48	Puudega inimeste toetamine	-100 984	-120 722	-113 920	6 803	-6%
18.49	Tööjõu- ja majandamiskulud	-5 165	-6 642	-5 663	978	-15%
	Sh sotsiaaltoetuste maksmisega seotud tasud	-73	-282	-164	118	-42%
18.50	Sotsiaaltoetused	-95 312	-113 351	-107 957	5 394	-5%
18.51	Sh puuetega inimeste sotsiaaltoetus	-53 895	-61 937	-56 206	5 731	-9%
18.52	Sh täiendav puhkusetasu	-2 125	-4 185	-4 584	-399	10%
18.53	Sh abivahendid puuetega inimestele	0	-21 057	-26 040	-4 984	24%
	Sh muud sotsiaaltoetused ja hüvitised	-26	-61	-79	-18	30%
18.54	Muud toetused	-500	-730	-299	431	-59%

*Andmed aastate 2024 ja 2025 a kohta on indikatiivsed, tehtud võrreldavaks 2026 aastaga ning võivad erineda sotsiaaltoetuste lisa 2 andmetest

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu puudega inimeste õiguste poliitikat, et tagada puudega inimeste õiguste kaitse ning puudega inimestele suunatud toetused ja teenused. Tegevus sisaldab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning puudega inimeste õiguste poliitikaga seotud õigusaktide kaasajastamist. Toetatakse Dementsuse Kompetentsikeskuse kaudu dementsusega inimesi, nende lähedasi ja spetsialiste, pakkudes neile infoliini, personaalset nõustamist, tugigruppe, ekspertnõustamist ja koolitusi. Puudega inimeste huvikaitset ja

valdkonna arengut toetatakse alates 2026. aastast Eesti Puuetega Inimeste Fondi asemel strateegilise partnerluse kaudu.

Sotsiaalkindlustusamet tuvastab puude raskusastet ja maksab tegevuse eelarvest puudetoetusi, mille eesmärk on osaliselt hüvitada puudest tulenevad lisakulud: puudega lapse toetus, puudega tööealise inimese toetus, puudega vanaduspensionialise inimese toetus, puudega vanema toetus, õppetoetus ja täienduskoolitustoetus. Puude raskusastmega inimestele väljastatakse puudega isiku kaart, millega saab teenusepakkuja juures tõendada puude raskusastet ja õigust saada soodustusi. Sotsiaalkindlustusamet väljastab kohalikele omavalitsustele liikumispuudega või pimedat inimest teenindava sõiduki parkimiskaarti.

Sotsiaalkindlustusamet tegeleb ka õppelaenu kohustuse hüvitamisega riigi poolt. Õppelaenu kustutatakse puuduva töövõimega isiku ja raske või sügava puudega last kasvatava vanema eest. Samuti on Sotsiaalkindlustusameti kaudu võimalik taotleda tasustatud puudega lapse vanema lisapuhkepäevi. Puudega lapse vanema lapsepuhkuse päevi saavad kasutada vanemad, kel on kuni 18-aastane puudega laps.

Sotsiaalkindlustusamet korraldab sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust, seda nii lastele kui täiskasvanutele, et toetada erivajadusega lapse või puudega ja/või piiratud töövõimega täiskasvanu igapäevaelu oskusi ning nende õppimist ja töötamise eelduste ettevalmistamist. Samuti rahastatakse laste ja täiskasvanute abivahenditeenust, millega toetatakse abivahendi ostmist või rentimist, et kompenseerida terviseseisundist tingitud funktsioonihäiret ja vähendada selle mõju iseseisvale toimetulekule, ning tõlketeenuse pakkumist erivajadusega inimestele, mis on suunatud kuulmislangusega inimestele (kurtidele ja vaegkuuljatele), et toetada nende igapäevast toimetulekut ühiskonnas.

Tegevuse eelarve on kokku 113,9 mln eurot. Suuremad kulu on seotud Sotsiaalkindlustusameti poolt antavate sotsiaaltoetustega 108 mln eurot (94,8% tegevuse eelarvest). Sotsiaaltoetuste eelarvesse on kavandatud järgmised arvestuslikud vahendid: puuetega inimeste sotsiaaltoetus 56,2 mln eurot, abivahendid puuetega inimestele 26 mln eurot, täiendav puhkusetasu 4,6 mln eurot ning 79 386 eurot muud sotsiaaltoetused ja hüvitised. Piirmääraga vahenditest on kavandatud 21,0 mln eurot sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutamiseks vt sotsiaaltoetuste lisa 2.

Muude toetustena on kajastatud Sotsiaalministeeriumi toetused, suurim dementsuse kompetentsikeskusele antav toetus 0,3 mln eurot.

Tegevuskulude (tööjõu- ja majanduskulud) eelarve on 5,7 mln eurot, millest arvestuslikud vahendid 0,2 mln eurot on Sotsiaalkindlustusametil sotsiaaltoetuste maksimisega seotud tasud, piirmääraga vahendid 4,8 mln eurot ja välisvahendid 0,7 mln eurot. Piirmääraga eelarve jaotub Sotsiaalministeeriumi tegevuskuludeks 0,6 mln eurot ning Sotsiaalkindlustusameti tegevuskuludeks 4,2 mln eurot. Sotsiaalkindlustusameti osas 2026. aastal tasutakse vastavatest vahenditest 0,4 mln euro ulatuses tõlketeenuseid erivajadusega inimestele, mis on suunatud

kuulmislangusega inimestele (kurtidele ja vaegkuuljatele), et toetada nende igapäevast toimetulekut ühiskonnaelus. Varasemalt rahastati seda teenust välistoetusega seotud vahenditest. Välistoetustega seotud kulud erinevatest fondidest on planeeritud 0,4 mln eurot Sotsiaalministeeriumi ja 0,3 mln eurot Sotsiaalkindlustusameti eelarvesse.

Rida 18.55 programmi tegevus: IT teenuste osutamine sotsiaalvaldkonnas

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada sotsiaalvaldkonnas vajalikud IKT-teenused.

Tabel 453. Programmi tegevuse IT teenuste osutamine sotsiaalvaldkonnas eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.55	IT teenuste osutamine sotsiaalvaldkonnas	-11 618	-11 002	-11 993	-991	9%
18.56	Tööjõu- ja majandamiskulud	-11 618	-11 002	-11 993	-991	9%

Tegevuste kirjeldus

Tegevust viib ellu TEHIK, kes vastutab sotsiaalvaldkonna digilahenduste arendamise ja haldamise eest. TEHIK haldab andmekogusid ja -keskkondi, mis tagavad usaldusväärsete andmete turvalise kasutamise poliitikakujundamisel, teenuste pakkumisel, teadusuuringutes ja statistikas. Samuti tagab TEHIK infosüsteemide koosvõime, andmete kvaliteedi ning isikuandmete kaitse ja infoturbe.

Tegevuse eelarve on 12 mln eurot, kõik kulud on seotud TEHIKu tööjõu- ja majandamiskuludega. Suurema osa moodustavad piirmääraga vahenditest kulud 11,2 mln eurot, muudest tuludest sõltuvates kuludes on kajastatud 54 346 eurot, mis on laekunud teistest riigiasutustest ja välistoetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga 0,7 mln eurot. Eelarvest moodustavad tööjõukulud 42% ja majandamiskulud 58%.

3.17.3.1.2 Laste ja perede programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Eesti on hea paik pere loomiseks ja laste kasvatamiseks ning Eesti lapsed on õnnelikud, kasvades hoolivas, kaasavas, turvalises ja arendavas keskkonnas. Vägivallaohvritele on tagatud abi traumast taastumiseks ja iseseisva toimetuleku saavutamiseks.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Sotsiaalministeerium (SOM), Sotsiaalkindlustusamet (SKA), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK).

Tabel 454. Laste ja perede programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavald maksud
18.57	Laste ja perede programm	-919 377	-27 979	-876 680	-14 712	-6	0
18.58	Perehüvitiste maksmine ja vanemluse toetamine	-883 453	-4 731	-875 343	-3 377	-2	0
18.69	Lastekaitse tagamine	-6 752	-4 308	0	-2 443	-2	0
18.73	Laste heaolu toetavate teenuste korraldamine	-19 553	-12 125	0	-7 426	-2	0
18.78	Ohvriabi- ja hüvitiste tagamine	-9 619	-6 816	-1 336	-1 466	-2	0

Programm keskendub perede toetamisele ja nende toimetuleku parandamisele, lapse õiguste ja heaolu edendamisele, lastekaitse ja laste hoolekande arendamisele ning vägivalda ennetamisele ja vägivaldaohvrite toetamisele.

Programmi struktuuris on korrigeeritud tegevuste nimetusi ning teenuste jaotust tegevuste all. Programmi 2026. aasta eelarves on suurim muudatus erivajadusega laste toetuste ja teenuste edaspidine kajastamine sotsiaahoolekande programmis tegevuse “Puudega inimeste toetamine” eelarves. Alates 01.10.2026 kajastub laste ja perede programmi tegevuse “Perehüvitiste maksmine ja vanemluse toetamine” eelarves uus toetusliik – toitjakaotustoetus, mis on ühtlane toetus ühe või mõlemad vanemad kaotanud lastele.

Rida 18.58 programmi tegevus: Perehüvitiste maksmine ja vanemluse toetamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada perede ja laste heaolu, soodustada sündimust, toetada laste arengut ja pakkuda peredele majanduslikku tuge.

Tabel 455. Programmi tegevuse perehüvitiste maksmine ja vanemluse toetamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Laste absoluutse vaesuse määr Allikas: Statistikaamet, Eesti Sotsiaaluuring	2,4% (2023)	≤ 2,7%
0–2-aastaste lastega 25–49-aastaste meeste ja naiste hõivulõhe Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring	28,3 pp	väheneb
25-39-aastaste naiste ja meeste osatähtsus, kes ei soovi saada ühtegi last Allikas: Eesti Sotsiaaluuring	Mehed 7,1% Naised 5,7% (2023)	säilib või langeb

2023. aastal elas **absoluutses vaesuses** 2,4% (2022. aastal 4%) Eesti lastest ehk umbes 6400 last. Paranenud olukord on seotud sihipäraste riigieelarveliste sotsiaalsiirete, sh peretoetuste, suurenemisega. Vaatamata positiivsele arengule on lastega perede toimetuleku toetamine jätkuvalt prioriteetne, kuna lapsepõlves kogetud vaesus võib oluliselt piirata laste arenguvõimalusi ning suurendada pikaajalisi sotsiaalmajanduslike riske. 2024. aasta absoluutses vaesuses elavate laste määrad avaldatakse 2025. aasta sügisel.

Eesti paistab Euroopas silma ühe suurima **0–2-aastaste lastega vanemate tööhõive lõhega**, mis on aga tänu vanemahüvitise reformile hakanud vähenema, motiveerides isasid senisest aktiivsemalt vanemapuhkust kasutama. Kui veel 2021. aastal oli see näitaja 43,8 protsendipunkti, siis 2024. aastal juba 28,3.

25-39-aastaste naiste ja meeste osatähtsus, kes ei soovi saada ühtegi last, on tõusutrendis. 2023. aastal ei soovinud ühtegi last saada 25-39-aastastest naistest 5,7% ja sama vanuserühma meestest 7,1%. Soovitud lastetus on viimase kümne aasta jooksul kasvanud. 2004/2005. aasta uuringu andmetel oli soovitud lastetus lapsesaamise ealistel naistel 3% ja meestel 4%. Rahvusvahelises võrdluses on näiteks Soomes soovitud lastetuse osakaal lapsesaamise ealiste seas 15%.

Tabel 456. Programmi tegevuse perehüvitiste maksmine ja vanemluse toetamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.58	Perehüvitiste maksmine ja vanemluse toetamine	-871 480	-919 478	-883 453	36 025	-4%
18.59	Tööjõu- ja majandamiskulud	-6 468	-9 240	-7 230	2 010	-22%
18.60	Sotsiaaltoetused	-863 934	-909 163	-875 343	33 820	-4%
	Sh ajateenija lapse toetus	-342	-367	-184	184	-50%
18.61	Sh peretoetused	-417 272	-423 900	-402 335	21 565	-5%
18.62	Sh vanemahüvitis	-345 578	-363 564	-345 205	18 359	-5%
18.63	Sh kohustusliku kogumispensioni fond	-16 627	-20 018	-19 146	872	-4%
18.64	Sh erijuhtudel riigi tasutav sotsiaalmaks	-63 982	-79 630	-78 738	892	-1%
18.65	Sh täiendav puhkusetasu	-9 703	-9 295	-9 258	37	0%
18.66	Sh elatisabi	0	-12 389	-13 455	-1 066	9%
18.67	Sh toitjakaotustoetus	0	0	-7 023	-7 023	100%
18.68	Muud toetused	-1 020	-1 075	-879	196	-18%

*Andmed aastate 2024 ja 2025 a kohta on indikatiivsed, tehtud võrreldavaks 2026 aastaga ning võivad erineda sotsiaaltoetuste lisa 2 andmetest

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu perepoliitikat, et toetada pere sotsiaalmajanduslikku toimetulekut ja soodustada laste sündi. Tegevus sisaldab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning perepoliitikaga seotud õigusaktide kaasajastamist. Sotsiaalministeerium rakendab töötavate lapsevanemate töö ja pereelu ühitamise toetamiseks peresõbraliku tööandja märgise programmi ning arendab lapsevanemate vanemlikke oskusi, et suurendada lapsevanemate teadlikkust vanema rollist laste arengu toetamisel. Välisvahendite toel luuakse ennetus- ja peretöökeskusi ning arendatakse pereteenuseid.

Sotsiaalkindlustusamet maksab lastele ja peredele hüvitisi ja toetusi, suurimad neist on vanemahüvitis ja peretoetused. Vanemahüvitise peamine eesmärk on säilitada lapse sündimisel riigi hüvitise andmisega vanemale varasem sissetulek ning toetada töö ja pereelu ühitamist. Peretoetuste eesmärk on tagada lastega peredele laste hooldamise, kasvatamise ja õppimisega seotud kulutuste osaline hüvitamine. Samuti makstakse sünnitoetust, lapsendamistoetust, kolmikute või enamaarvuliste mitmike toetust, lapsetoetust, lasterikka pere toetust, üksikvanema lapse toetust ja eestkostel oleva lapse toetust, ajateenija ja asendusteenistuja lapse toetust ning hüvitatakse lapsepuhkuse tasu. Alates 01.10.2026 hakkab kehtima uus toetusliik – toitjakaotustoetus, mis on ühtlane toetus ühe või mõlemad vanemad kaotanud lastele.

Tegevuse eelarvest rahastatakse ka elatisabi ning lapsevanemate pensioni- ja ravikindlustuskaitset.

Tegevuse eelarves 883,5 mln eurot on Sotsiaalkindlustusameti kulud 881,7 mln eurot (99,8%) ja Sotsiaalministeeriumi kulud 1,8 mln eurot (0,2%). Tegevuse eelarvest peamise osa moodustavad 875,3 mln eurot arvestuslikud kulud ehk sotsiaaltoetused, seejärel piirmääraga vahendid 4,7 mln eurot ja välisvahendid 3,4 mln eurot. Suurima mahuga teenused on **peretoetused 404,5 mln eurot**, sellele järgneb **vanemahüvitis 345,6 mln eurot, lastevanemate pensioni ja ravikindlustuskaitse 98,0 mln eurot ning elatisabi 13,6 mln eurot**. Välisvahenditest on planeeritud vanemlike oskuste arendamiseks 2,5 mln eurot ja muude pereteenuste ning töö ja pereelu ühitamise soodustamiseks kokku 0,9 mln eurot.

Rida 18.69 programmi tegevus: Lastekaitse tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada Eestis elavate laste heaolu lastekaitsepoliitika rakendamisega riigi ja kohalike omavalitsuste valdkondadevahelises koostöös.

Tabel 457. Programmi tegevuse lastekaitse tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Laste rahulolu eluga 4. klassis, 8. klassis ja 11. klassis Allikas: Haridus- ja Noorteamet (riikliku heaolu- ja koolikeskkonna küsitlused)	80,2% (4. kl); 65,2% (8. kl); 64,3% (11. kl)	säilib või tõuseb
KOV-ide soovitusindeks SKA lastekaitsealasele nõustamisele ja toele Allikas: Sotsiaalkindlustusamet	61%	säilib või tõuseb
Aasta jooksul asendushooldusel viibinud laste osakaal kõigist 0-17-aastastest lastest, % Allikas: Sotsiaalministeerium ja Statistikaamet	0,83%	säilib või langeb

Alates 2024. aastast kasutusel mõõdik, mis kajastab **laste rahulolu eluga 4., 8. ja 11. klassis**. See loob võimaluse võrrelda eri vanuserühmade subjektiivseid hinnanguid oma rahulolule ning annab kõlapinda laste endi arvamusele. Varasemalt ei ole sellises vormingus riikliku heaolu- ja koolikeskkonna küsitluste andmeid kasutatud.

KOV-ide soovitusindeks Sotsiaalkindlustusameti (SKA) lastekaitsealasele nõustamisele iseloomustab KOVide hinnangut, kui tõenäoliselt soovitaksid KOVi töötajad SKA nõustamisteenust oma kolleegile 10-punktilisel skaalal. 2024. aastal oli soovitusindeks 61% (2023. aastal 46%).

Asendushooldusel viibivate laste hulka arvestatakse kõik alaealised, kes on aasta jooksul paigutatud asendus- või perekodudesse, hooldusperre või eestkostele. 2024. aastal oli vastav näitaja 0,83% (2023. aastal 0,91%). Näitaja langus on olnud soovitud suunas, kuid selle põhjuseks võivad olla muudatused eestkostetoetuse määramise muudatustes, mistõttu langes statistiliselt eestkostel olevate laste arv. Seetõttu ei saa hetkel järeldada, et asendushooldust vajavate alaealiste arv on Eestis langenud. Trendi hindamiseks on vaja oodata 2025. aasta tulemusi.

Tabel 458. Programmi tegevuse lastekaitse tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.69	Lastekaitse tagamine	-4 994	-9 658	-6 752	2 907	-30%
18.72	Muud toetused	-258	-2 482	-435	2 047	-82%
18.71	Sotsiaaltoetused	-238	-267	-338	-71	27%
18.70	Tööjõu- ja majandamiskulud	-4 497	-6 909	-5 979	931	-13%

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu lastekaitsepoliitikat, et toetada abivajavaid ja hädaolus olevaid lapsi. Tegevus sisaldab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapiolitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning lastekaitsepoliitikaga

seotud õigusaktide kaasajastamist. Tegevuse eelarvest rahastatakse välisvahendite toel lastekaitse juhtumikorraldusmudeli rakendamist.

Sotsiaalkindlustusamet pakub tegevuse eelarvest riiklikku perelepitusteenust ja lastemajateenust väärkoheldud lastele. Samuti sisaldab tegevus lastekaitse telefoniteenuseid nagu lasteabitelefon 116111 ja kadunud laste telefon 116000, täiendavalt spetsialistide ööpäevaringset nõustamist ning teenusega seotud ennetus- ja teavitustegevust.

Sotsiaalkindlustusamet koordineerib valdkondadeüleseid lastekaitsealaseid koostöö- ja ennetustegevusi ning korraldab lastekaitsetöötajate täienduskoolitusi eesmärgiga parandada lastekaitsealase ennetustöö kvaliteeti ja aidata kaasa laste ja noorte arengu, kaasatuse ja heaolu toetamisele perekonnas, haridusasutuses, kogukonnas ja ühiskonnas tervikuna. Sotsiaalkindlustusamet pakub kohalikele omavalitsustele ka lastekaitsealase nõustamise teenust, suurendades sellega kohalikul tasandil lastekaitse võimekust ja teenuste osutamise edukust.

Tegevuse eelarves 6,8 mln eurot on Sotsiaalministeeriumi kulud 1,9 mln eurot (28%) ja Sotsiaalkindlustusameti kulud 4,9 mln eurot (72%). Tegevuse eelarves 4,3 mln eurot on piirmääraga vahendid ning 2,4 mln eurot välisvahendid, millest Sotsiaalkindlustusameti eelarves on 1,5 mln eurot (SF) lastekaitsealase ennetus-, arendus- ja teavitustegevuseks. Programmi tegevuse suurima mahuga teenus on lastekaitsepoliitika kujundamine ja elluviimise korraldamine 1,8 mln eurot, sellele järgnevad lastekaitsealase ennetus-, arendus- ja teavitustegevuse koordineerimine, sh lastekaitse telefoniteenuse (116111) pakkumine 1,6 mln eurot ning riiklik perelepitusteenus 1,3 mln eurot.

Rida 18.73 programmi tegevus: Laste heaolu toetavate teenuste korraldamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada mitmekülgse abivajadusega lastele nende heaolu, arengut ning toimetulekut toetavad vajaduspõhised teenused, mis on integreeritud sotsiaal-, tervishoiu-, haridus- ja õiguskaitsevaldkonna juhtumikorraldusse.

Tabel 459. Programmi tegevuse laste heaolu toetavate teenuste korraldamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Perepõhisel hooldusel (hoolduspered, perekonnas hooldamisel ja eestkostel) elavate laste osakaal asendushooldusteenusel viibivatest lastest, % Allikas: Sotsiaalkindlustusamet	61,6%	suureneb

2024. aastal viibis **perepõhisel hooldusel** 61,6% asendushooldusteenusel viibivatest lastest (2023. aastal 66,8%). Langus on tõenäoliselt seotud Sotsiaalkindlustusameti ajutise praktika muudatusega eestkostetoetuse määramisel, mida enam ei rakendata. Eesmärk on jätkuvalt suurendada perepõhisel hooldusel olevate laste arvu asutuspõhise hoolduse asemel, mistõttu

on oluline, et osakaal järgnevatel aastatel taas kasvaks. Seetõttu on vajalik jätkata ressursside suunamist perepõhise hoolduse toetamiseks ja sellealase teadlikkuse tõstmiseks.

Tabel 460. Programmi tegevuse laste heaolu toetavate teenuste korraldamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.73	Laste heaolu toetavate teenuste korraldamine	-6 212	-14 135	-19 553	-5 418	38%
18.74	Tööjõu- ja majandamiskulud	-5 823	-7 695	-10 511	-2 817	37%
18.75	Sotsiaaltoetused	-220	-4 066	-6 171	-2 105	52%
18.76	Muud toetused	-170	-2 374	-2 870	-496	21%
18.77	Muud kulud	-0,3	-0,4	-0,5	-0,1	14%

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu laste heaolu teenuste poliitikat, et toetada lapsi, kelle abivajadus püsib vaatamata ennetusmeetmete pakkumisele ning lastekaitse juhtumikorralduslikele lahendustele. Tegevus hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapolitiiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning laste heaolu teenuste poliitikaga seotud õigusaktide kaasajastamist.

Sotsiaalkindlustusamet rahastab mitmekülgse abivajadusega laste toetamiseks vajalikke teenuseid. Kinnise lasteasutuse teenus pakub ajutist ööpäevaringset tuge ja turvalisust noortele, kelle käitumine seab tugevalt ohtu nende enda või teiste elu, arengu ja/või tervise ning seetõttu on vajadus piirata nende vabadust. Tõsise riskikäitumise ja mitmekülgse abivajadusega noortele ja nende peredele pakutakse mitmedimensioonilist pereteraapiat (Multidimensional Family Therapy - MDFT) ning arendatakse uusi teenuseid, et kõigile mitmekülgse abivajadusega lastele oleks tagatud vajalik tugi.

Sotsiaalkindlustusamet tegeleb asendushoolduse korraldamise, valdkondlike koolituste pakkumise korraldamise, tugiteenuste pakkumise koordineerimise ja asendushoolduse arendamisega, et parandada selle kvaliteeti ning suurendada perepõhise asendushoolduse pakujate hulka ja peres kasvavate laste osakaalu. Samuti pakutakse saatjata alaealisele välismaalasele juhtumikorraldust ja korraldatakse neile turvaline majutus.

Tegevuse eelarves 19,6 mln eurot on Sotsiaalkindlustusameti kulud 13,2 mln eurot (68%) ja Sotsiaalministeeriumi kulud 6,3 mln eurot (32%). Tegevuse eelarves 12,1 mln eurot on piirmääraga vahendid (62%) ja 7,4 mln eurot on välisvahendid (38%). Programmi tegevuse suurima mahuga teenused on **kinnise lasteasutuse teenus 8,5 mln eurot**, seejärel **laste heaolu teenuste poliitika kujundamine ja elluviimise korraldamine 6,3 mln eurot ning asendushoolduse**

korraldamise (sh saatjata alaealistele välismaalastele), arendamise ning pädevuste suurendamise teenus 3,6 mln eurot. SF välisvahenditest 1,6 mln eurot on Sotsiaalkindlustusameti eelarves lastekaitsealase ennetus-, arendus- ja teavitustegevuseks ja 5,9 mln eurot Sotsiaalministeeriumi eelarves, millest 2,8 mln eurot on suunatud peremajade rajamiseks ja ruumide kohandamiseks suure abivajaduse ja kompleksprobleemidega lastele ning 2,3 mln eurot pikaajalise hoolduse kättesaadavuse parandamise tegevusteks.

Rida 18.78 programmi tegevus: Ohvriabiteenuste ja hüvitiste tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada õigeaegne ja piisav abi kuriteo, vägivalda ja kriisisündmuse ohvritele.

Tabel 461. Programmi tegevuse ohvriabiteenuste ja hüvitiste tagamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Ohvriabi kriisitelefoni kättesaadavuse tagatus Allikas: Sotsiaalkindlustusamet	72%	72% või suurem
Elanikkonna teadlikkus ohvriabi kriisitelefoni 116 006 Allikas: Sotsiaalkindlustusamet	59%	tõuseb

Ohvriabi kriisitelefoni kättesaadavuse tagatus näitab, kui sageli saab helistaja kohe kontakti (s.t liin ei ole hõivatud). 2024. aastal avaldatud andmetel oli see näitaja 72%. Varasemalt pole kriisitelefoni kättesaadavust sellisel kujul hinnatud. Kuna kriisiabitelefonile võivad pöörduvad kriitilises seisus abivajajad, aitab näitaja hinnata ressursside suunamise vajadust kriisitelefoni kättesaadavuse tõstmiseks ja tagamiseks.

2024. aastal oli **elanikkonna teadlikkus ohvriabi kriisitelefoni** 59%. See näitab, et suur osa elanikkonnast on teadlik ööpäevaringsest võimalusest saada tuge ja ärakuulamist, kui inimene on kogenud vägivalda, kaotust, sattunud traumeerivasse olukorda või on see juhtunud tema lähedase või tuttavaga. Varasemad andmed teadlikkuse osas puuduvad. Järgmine mõõtmine on planeeritud 2027. aastasse.

Tabel 462. Programmi tegevuse ohvriabiteenuste ja hüvitiste tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.78	Ohvriabiteenuste ja hüvitiste tagamine	-6 746	-9 039	-9 619	-580	6%
18.79	Tööjõu- ja majandamiskulud	-5 704	-6 862	-8 131	-1 269	18%
18.80	Sh teenused ja hüvitised ohvritele	0	0	-1 198	-1 198	100%
18.81	Sotsiaaltoetused	-866	-1 545	-1 459	85	-6%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
	Sh teenused ja hüvitised ohvritele	0	0	-138	-138	100%
18.82	Muud toetused	-175	-632	-28	604	-96%

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu ohvriabipoliitikat, et toetada vägivallaohvreid traumast taastumisel ja iseseisva toimetuleku saavutamisel. Tegevus sisaldab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning ohvriabipoliitika seotud õigusaktide kaasajastamist.

Sotsiaalkindlustusamet rahastab tegevuse eelarvest ohvriabi seadusest tulenevaid teenuseid ohvritele ja vägivallatsejatele. Piirkondliku ohvriabi osutamine sisaldab endas nii ohvriabi põhiteenust, taastava õiguse teenust kui vägivallast loobumise toetamise teenust, mille eesmärk on tagada vägivalla toimepanijatele tõhus sekkumine, mis ennetaks korduvrikkumisi.

Vägivallaohvritele sihtrühmapõhise toe osutamine sisaldab seksuaalvägivalla kriisiabi, inimkaubandusohvrite teenust ning naistevastase ja perevägivalla ohvrite tugiteenust. Tegevuse eelarvest rahastatakse ka psühhosotsiaalset kriisiabi, ohvriabi kriisitelefoni, traumast taastumist toetavat vaimse tervise abi ning kuriteoohvri hüvitist.

Tegevuse eelarves on 9,6 mln eurot, millest Sotsiaalkindlustusameti kulud on 8,6 mln eurot (90%) ja Sotsiaalministeeriumi kulud 1,0 mln eurot (10%). Tegevuse eelarves 6,8 mln eurot on piirmääraga vahendid, 1,5 mln eurot välisvahendid ja 1,3 mln eurot arvestuslikud vahendid. Programmi tegevuse teenustest suurima mahuga on **vägivallaohvritele toe osutamine 2,7 mln eurot**, sellele järgnevad piirkondliku **ohvriabi osutamine 2,2 mln eurot**, **psühhosotsiaalse kriisiabi ja ohvriabi kriisitelefoni pakkumine 1,6 mln eurot** ja **ohvrite taastumist toetavate otsekulude hüvitamine 2,1 mln eurot**. Arvestuslikest vahenditest makstakse hüvitisi kuriteoohvritele ja pakutakse ohvritele psühholoogilist abi. SF välisvahenditest 1 mln eurot on Sotsiaalkindlustusameti eelarves lastekaitsealase ennetus-, arendus ja teavitustegevusteks ja 0,4 mln eurot Sotsiaalministeeriumi eelarvest ohvriabipoliitika välja töötamiseks ja kujundamiseks.

3.17.3.2 Tulemusvaldkond Tervis

3.17.3.2.1 Tervist toetava keskkonna programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Kõikide Eesti elanike elukeskkond on muutunud tervist toetavamaks ning teave võimalikest keskkonnast tulenevatest terviseriskidest ja nende vähendamise viisidest on õigel ajal kergelt kättesaadav.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Sotsiaalministeerium (SOM), Terviseamet (TA), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK).

Tabel 463. Tervist toetava keskkonna programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välis- ja riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
18.84	Tervist toetava keskkonna programm	-8 690	-6 009	0	-714	-1 966	0
18.85	Elukeskkonnast tulenevate riskide vähendamine	-8 690	-6 009	0	-714	-1 966	0

Programm keskendub elukeskkonna muutmisele tervist toetavamaks, pakkudes inimestele kättesaadavat infot võimalike keskkonnast tulenevate terviseriskide ja nende vähendamise viiside kohta.

Programmi 2026. aasta koondeelarves seoses tegevuste kokku liitmisega muudatusi pole. Uus tegevus hõlmab terviklikult 2025. aasta nelja tegevuse eelarvet ja teenuseid.

Rida 18.85 programmi tegevus: Elukeskkonnast tulenevate riskide vähendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada Eesti elanikele tervist toetav elukeskkond, maandada keskkonnast tulenevad terviseriskid ning pakkuda inimestele kvaliteetset teavet võimalikest keskkonnast tulenevatest terviseriskidest ja nende vähendamise viisidest.

Tabel 464. Programmi tegevuse elukeskkonnast tulenevate riskide vähendamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Kvaliteetse ühisveevärgi joogiveega varustatud elanike osakaal Allikas: Terviseamet	98,20%	95,00%
Mürgistuste tõttu habrastes vanusegruppides (0-4 eluaastat ja 65+ vanuses) haiglaravi vajanud isikute arv 10 000 elaniku kohta Allikas: Tervise infosüsteem	14,20	12,00
Kontrollitud kemikaale (sh detergente), biotsiide ja kosmeetikatooteid turustavate ettevõtete osakaal, kes aasta lõpuks puudused kõrvaldasid Allikas: Terviseamet	83,20%	80,00%
Kontrollitud haridus- ja sotsiaalasutuste osakaal, kes aasta lõpuks puudused likvideerisid Allikas: Terviseamet	44,30%	45,00%

Eestis on **kvaliteetse ühisveevärgi joogiveega varustatud** tarbijate osakaal viimastel aastatel olnud stabiilne ja heal tasemel (2024. a 98,2%). Kvaliteetne joogivesi tähendab, et veevarustussüsteemis levivaid nakkushaiguste juhte esineb Eestis vähe ning seda aitab tagada Terviseameti eelarvest rahastatud tegevused.

Ägedas staadiumis **mürgistuse tõttu** haiglaravi vajanud juhtude arv habrastes vanusegruppides (0–4 ja 65+ aastat) 10 000 elaniku kohta näitab, kui sageli satuvad väikelapsed ja eakad haiglaravile ägeda mürgistuse tõttu. Habrastes vanuserühmades on mürgistusõnnetuste esinemissagedus viimase kümnendi jooksul hakanud vähenema. Näitaja aitab hinnata nii elanike teadlikkust kui ka mürgistuste ennetusmeetmete, sealhulgas kemikaalide ohutu hoiustamise ja märgistamise, tõhusust.

Terviseamet nõustab ja teeb järelevalvet kemikaale, biotsiide ja kosmeetikatooteid turustavates ettevõtetes ning haridus- ja sotsiaalasutustes. Kontrollitud ja puudused kõrvaldanud ettevõtete ja asutuste osakaal peegeldab Terviseameti järelevalve tulemuslikkust.

Tabel 465. Programmi tegevuse elukeskkonnast tulenevate riskide vähendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.85	Elukeskkonnast tulenevate riskide vähendamine	-7 853	-9 155	-8 690	465	-5%
18.86	Tööjõu- ja majandamiskulud	-7 739	-8 919	-8 094	825	-9%
18.87	Muud toetused	-113	-236	-596	-360	153%
18.88	Muud kulud	-1	0	-1	0	89%

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu keskkonnatervishoiu poliitikat, et tagada inimestele tervist säästev ja parendav elukeskkond ning vähendada keskkonnast tulenevaid terviseriske. Tegevus hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning keskkonnatervishoiu poliitikaga seotud õigusaktide kaasajastamist.

Terviseamet edendab vee terviseohutust, korraldades elanikkonnale joogivee, loodusliku mineraalvee, ujula- ja suplusvee seiret ning tehes riiklikku järelevalvet. Lisaks osutab Terviseamet joogiveeuuringute referentteenust.

Terviseamet hindab sise- ja väliskeskkonnas esinevaid terviseriske ning korraldab riiklikku järelevalvet füüsikaliste tegurite (v.a ioniseeriv kiirgus) üle. Lisaks koostab ja hindab Terviseamet strateegilise keskkonnamõju hindamise aruandeid, hindab ja avaldab arvamusi planeeringute tervisekaitsenõuetele vastavuse kohta ja väljastab sagedusloa tingimuste ja raadiosaateseadme paigaldamise tingimuste koostabusi.

Terviseamet tegeleb kemikaalide turustamiselsete tegevuste korraldamise, mürgistusteabealase nõustamise ja teadlikkuse suurendamisega ning biotsiidiseaduse alusel riigilõivuga maksustatavate teenuste osutamisega (biotsiidi registreerimistunnistuste ja lubade väljastamine ning detergendi turustamiseks erandi taotluse läbivaatamine).

Terviseamet edendab toodete terviseohutust ning korraldab kosmeetikatoodete ja muude toodete, kemikaalide, biotsiidide ja detergentide üle järelevalvet tootja, importija ja levitaja juures ning hulgimüügis. Samuti korraldab Terviseamet riiklikku järelevalvet haridus- ja sotsiaalasutuste tervisekaitsenõuete täitmise üle ning ilu- ja isikuteenuste tervisekaitsenõuete tagamiseks.

Programmi tegevuse eelarve on 8,7 mln eurot. Enamus kuludest on kavandatud teha piirmääraga vahenditest, 69% ehk 6,0 mln eurot. Sotsiaalministeeriumi kulud programmi tegevustest on 1,4 mln eurot ning Terviseametil 7,3 mln eurot. Sotsiaalministeeriumi personali- ja majandamiskuludeks on kavandatud piirmääraga vahenditest 0,6 mln eurot, Euroopa Komisjoni toetustest 0,11 mln eurot ning majandustegevusest laekumistest 1 528 eurot. Lisaks on kajastatud Sotsiaalministeeriumi eelarvesse piirmääraga vahenditest muid toetusi (enamuses liikmemaksud) 19 693 eurot (vt toetuse lisa 3) ja SFi Õiglase Ülemineku Fondist 0,6 mln eurot biomonitooringu läbiviimiseks ja kemikaalide riskide hindamisega tegelevate spetsialiste koolitamiseks. Terviseameti personali- ja majandamiskulud piirmääraga vahenditest on 5,3 mln eurot, majandustegevusest laekumiste arvelt 2 mln eurot ning välistoetustega seotud vahenditest 32 258 eurot. Terviseametil on tegevuses näidatud 805 eurot liikmemaksu kulu.

3.17.3.2.2 Tervist toetavate valikute programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Tervise edendamiseks, riskikäitumise vähendamiseks ja tervisenäitajate parandamiseks kogu elukaare jooksul on inimeste jaoks olemas vajalikud toetavad võrgustikud, võimalused ja oskused, et teha tervist toetavaid valikuid olenemata vanusest, sissetulekust, haridustasemest ja elukohast. Lihtsalt mõistetav tervisealane teave ning vajalikud teenused ja tooted on kõigile kättesaadavad.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Sotsiaalministeerium (SOM), Tervise Arengu Instituut (TAI), Tervisekassa, Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK).

Tabel 466. Tervist toetavate valikute programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
18.89	Tervist toetavate valikute programm	-25 864	-21 141	0	-3 636	-1 088	0
18.90	Vaimse tervise edendamine	-1 818	-1 709	0	-108	-2	0
18.93	Nakkushaiguste ennetamine ja tõrje	-6 530	-5 720	0	-40	-771	0
18.96	Tervise edendamine ja riskikäitumise vähendamine	-17 516	-13 712	0	-3 489	-316	0

Programm keskendub inimeste tervise edendamisele, riskikäitumise vähendamisele ja tervisenäitajate parandamisele kogu elukaare jooksul, tagades inimestele lihtsasti mõistetava tervisealase info ning vajalikud teenused ja tooted.

Programmi 2026. aasta eelarves on suurim muudatus seotud tegevusega „Nakkushaiguste ennetamine ja tõrje“, mille eelarve sisaldab alates 2026. aastast ka varasemalt inimkeskse tervishoiu programmis olnud tegevuse „Nakkushaiguste leviku tõkestamine (vaktsineerimine, AMR)“ eelarvet.

Rida 18.90 programmi tegevus: Vaimse tervise edendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada Eesti elanike vaimse heaolu väärtustamine, hoidmine ja toetamine ning õigeaegsed asjakohased sekkumised abivajaduse tekkimisel.

Tabel 467. Programmi tegevuse vaimse tervise edendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
16–64-aastaste inimeste osakaal, kellel on viimase 12 kuu jooksul diagnoositud või ravitud depressiooni Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring, Tervise Arengu Instituut	11,70%	8,90%
Enesetapu tõttu hukkunute arv 100 000 elaniku kohta Allikas: Statistikaamet	12,80	12,50
Täiskasvanute (16+) üldine eluga rahulolu skaalal 0-10 Allikas: Eesti sotsiaaluuring (EU-SILC), Statistikaamet	7,1	7,1
Tervisekaotus 1000 elaniku kohta (DALY): meeleolu- ja neurootilised häired F30–F49 Allikas: Tervise Arengu Instituut	8,3	8,00

16–64-aastaste inimeste osakaal, kellel on viimase 12 kuu jooksul diagnoositud või ravitud depressioon, on viimastel aastatel kõikunud sarnase taseme ümber (2024. aastal 11,7%; 2022. aastal 10,0%; 2020 aastal 11,7% ning 2018. aastal 9,0%), mistõttu on languse saavutamiseks vaja senisest enam panustada vaimse tervise probleemide ennetamisse ja varajase abi pakkumisse. Tuleb teadvustada, et häire väljakujunemist ennetavate sekkumiste mõju ilmneb ühiskonnas ajalise viitega ning sihttaseme saavutamiseks on väga oluline pingutusi jätkata.

Enesetapu tõttu hukkunute arv 100 000 elaniku kohta on viimase kümne aasta jooksul püsinud suhteliselt sarnasel tasemel (12,6 aastal 2024 vs 15,6 aastal 2015). Kuna tegemist on rahvastiku mõistes väga harva sündmusega (ca 200 juhtu aastas), tuleb võimaliku languse hindamisel olla ettevaatlik ning jätkata suitsiidiennetuse tegevuskava elluviimisega ning suitsiidiennetusse interdistsiplinaarselt panustamisega.

Täiskasvanute (16+) üldine eluga rahulolu skaalal 0-10 oli 2024. aastal 7,1 punkti 10st (eelneval kolmel aastal 7,2). Näitaja on pea samal tasemel Euroopa Liidu 27 riigi keskmisele (2024. aastal 7,2) ning märgatav samm positiivsema suunas võrreldes eluga rahuloluga Eestis aastal 2013 (6,5). Seatud sihttase väljendab püüdlust hoida heitlike aegade ja rahvusvaheliste pingete kiuste eluga rahulolu Eestis püsivalt samal tasemel.

Meeleolu- ja neurootiliste häirete tervisekaotus (DALY) 1000 elaniku kohta (aastal 2024: 8,3) on Eestis järjepidevalt kasvanud (aastal 2023 oli see 8,0; aastal 2015 aga 6,1). See illustreerib, et inimeste elu ja tervise hoidmiseks on kriitiline suunata senisest enam ressursse vaimse tervise probleemide ennetuseks, varajasteks sekkumisteks ning tulemuslikuks käsitlemiseks tervishoius.

Tabel 468. Programmi tegevuse vaimse tervise edendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.90	Vaimse tervise edendamine	-3 347	-3 083	-1 818	1 265	-41%
18.91	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 414	-2 151	-1 444	707	-33%
18.92	Muud toetused	-1 931	-933	-374	558	-60%

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu vaimse tervise poliitikat, et edendada ja toetada inimeste vaimset tervist ja heaolu ning kujundada elukeskkond vaimset tervist hoidvaks. Tegevus hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, ELi otsustusprotsessis osalemist ning vaimse tervise poliitikaga seotud õigusaktide kaasajastamist.

Sotsiaalministeeriumi poolt viiakse ellu tegevusi, mis toetavad inimeste vaimset tervist üle elukaare, soodustavad vaimse tervisega seotud probleemide varajast märkamist, toetavad astmelise abi pakkumist (sh digitaalses keskkonnas) nii kogukonnas kui tervishoius ning edendavad vaimse tervise teenuste kvaliteeti.

Tervise Arengu Instituut rahastab tegevuse eelarvest vaimse tervise alast uurimistööd, avaldab teaduspublikatsioone ja arendab uusi sekkumisi vaimse tervise edendamiseks ja probleemide ennetamiseks.

Vaimse tervise edendamise tegevuse eelarve on 1,8 mln eurot, suurimad kulud tehakse piirmääraga vahenditest 1,7 mln eurot (94%). Tegevuse eelarvest Sotsiaalministeeriumi kulud on 1,7 mln eurot ning Tervise Arengu Instituudi kulud 0,1 mln eurot. Piirmääraga vahenditest on kavandatud Sotsiaalministeeriumi eelarves toetusteks partneritele 0,3 mln eurot ja personali ning majandamiskuludeks 1,4 mln eurot, millest 0,5 mln eurot on seotud vaimse tervise teenuste pakkumisega kolmandatele isikutele. Välistoetused on seotud peamiselt Euroopa Komisjoni projektidega ning planeeritud Sotsiaalministeeriumi eelarvesse kokku 0,11 mln eurot. Tervise Arengu Instituudi tegevused on peamiselt piirmääraga vahenditest personali- ja majandamiskuludeks 0,1 mln euro ulatuses.

Rida 18.93 programmi tegevus: Nakkushaiguste ennetamine ja tõrje

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada nakkushaiguste mõistes turvaline elukeskkond Eestis, ennetades ja vähendades nakkushaiguste levikut läbi teadlikkuse tõstmise, vaksineerituse parandamise, antimikroobse resistentsuse vähendamise ning luues valmisoleku pandeemiateks ja nende tõhusaks ohjeldamiseks.

Tabel 469. Programmi tegevuse nakkushaiguste ennetamine ja tõrje 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Uute HIVi juhtude arv 100 000 elaniku kohta Allikas: Terviseamet	9,70	8,60
2-aastaste vaktsineerimisega hõlmatus difteeria, teetanuse, läkaköha, poliomüeliidi, Haemophilus influenzae tüüp b ja B-viirushepatiidi suhtes Allikas: Tervise infosüsteem	83,30%	87,00%
14-aastaste tütarlaste vaktsineerimisega hõlmatus HPV (inimese papilloomiviirus) suhtes Allikas: Tervise infosüsteem	63,00%	72,00%
60-aastaste ja vanemate vaktsineerimisega hõlmatus hooajalise gripi suhtes Allikas: Tervise infosüsteem	24,90%	31,00%

Uute HIV-i juhtude arv Eestis on viimase 20 aasta jooksul vähenenud – kui 2004. aastal oli uute HIV-i juhtude arv 100 000 elaniku kohta 54,5, siis 2024. aastal oli sama näitaja 9,7. Euroopaga võrreldes on uute HIV-i juhtude osakaal Eestis siiski keskmisest ligikaudu kolm korda suurem, seetõttu on oluline panustada erinevate ennetusteenuste rahastamisesse.

2024. aasta seisuga on kõigist **2-aastastest lastest difteeria, teetanuse, läkaköha, lastehalvatuse, Haemophilus influenzae tüüp b ja B-viirushepatiidi** vastu vaktsineeritud soovitusliku 95% asemel vaid 83,3% ning hõlmatus on olnud viimastel aastatel langustrendis. Eesmärki aitab saavutada inimeste järjepidev teadlikkuse tõstmine.

Emakakaalavähi ennetusele suunatud **vaktsineerimisega hõlmatus HPV suhtes** oli 2024. aastal 14-aastaste tüdrukute hulgas 63,0%. Ennetusele suunatud tegevused aitavad vähendada haigestumise tõenäosust tulevikus ning seeläbi suurendada tervena elatud aastaid ning hoida kokku ressursi, mis kuluks vähiravile.

60-aastaste ja vanemate vaktsineerimisega hõlmatus hooajalise gripi suhtes on oluliselt madalam kui soovitud sihttase. Hõlmatus tõstmine aitab säilitada eakate tervist ning leevendada tervishoiusüsteemi koormust.

Tabel 470. Programmi tegevuse nakkushaiguste ennetamine ja tõrje eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.93	Nakkushaiguste ennetamine ja tõrje	-13 545	-15 231	-6 530	8 701	-57%
18.94	Tööjõu- ja majandamiskulud	-12 547	-13 727	-6 448	7 279	-53%
18.95	Muud toetused	-997	-1 505	-82	1 422	-95%

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu nakkushaiguste ennetamise ja tõrje poliitikat, et ennetada ja vähendada nakkushaiguste levikut koostöös erinevate osapooltega. Tegevus sisaldab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning nakkushaiguste ennetamise ja tõrje poliitikaga seotud õigusaktide kaasajastamist. Tegevuse eelarvest toetatakse Eesti Infektsioonhaiguste Seltsile kuuluva HIV-ravi andmekogu ülalpidamist.

Tervise Arengu Instituut tegeleb inimeste teadlikkuse parandamisega ja valdkonna spetsialistide pädevuse tõstmisega HIV-nakkusest ja tuberkuloosist ja nende levikuteedest ning pakub kahjude vähendamise teenuseid. Tervise Arengu Instituut vastutab tuberkuloosiregistri pidamise eest. Täiendavalt vastutab Tervise Arengu Instituut Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskusele (ECDC) andmete edastamise kohustuse eest ja täidab tuberkuloosi teemal Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) ja ECDC pädeva asutuse ülesandeid.

Terviseamet korraldab nakkushaiguste seiret, nakkushaiguste registri pidamist ning nakkushaiguste levikutrendide hindamist, täidab Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) ja Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse (ECDC) pädeva asutuse kohustusi ning osaleb haigusspetsiifilistes seirevõrgustikes.

Ühtlasi tegeleb Terviseamet nakkushaiguste immunoprofülaktikaga ning epideemiatõrje tegevuste korraldamisega, vähendades elukeskkonnast tulenevaid terviseriske, tõkestades nakkushaiguste levikut õigeaegsete tõrjemeetmete rakendamise ja elanike nõustamisega ning aidates kaasa immuniseerimisega hõlmatus näitajate tõstmisele kõikides maakondades Maailma Tervishoiuorganisatsiooni (WHO) poolt soovitatud tasemele. Tervisekassa tegeleb vaksineerimise korraldamise küsimustega ja vaksineerimise laiapõhjaliste kommunikatsioonikampaaniatega.

Muu hulgas korraldab Terviseamet antimikroobse resistentsuse seiret, planeerib ja viib ellu vajalikke tegevusi, mis vähendavad nakkushaiguste leviku riske, tegeleb levikutrendide määramise ja hindamisega ning sihtrühmade teavitamisega mikroobide resistentsuse ohtudest ja nende ennetamise võimalustest ning osutab laboratoorseid referentteenuseid.

Tegevuse nakkushaiguste ennetamine ja tõrje eelarve on 6,5 mln eurot, sh Terviseamet 4,5 mln eurot, Tervise Arengu Instituut 1,4 mln eurot ja Sotsiaalministeerium 0,6 mln eurot.

Terviseameti piirmääraga eelarve 3,7 mln eurot koosneb peamiselt personali- ja majandamiskuludest ning väike osa (2 274 eurot) on planeeritud liikmemaksudeks. Terviseameti majandamistegevusest laekuvate tuludest tehtavad kulud on planeeritud 0,8 mln euro ulatuses personali- ja majandamiskuludeks. Tervise Arengu Instituudi piirmääraga vahendite personali- ja majandamiskulud on 1,34 mln eurot ja toetused 38 000 eurot. Sotsiaalministeeriumi piirmääraga vahendite personali- ja majandamiskulud on 0,5 mln eurot ning toetused ca 23 000 eurot. Välistoetused on 39 602 eurot, mis seotud peamiselt Euroopa

Komisjoni välistoetuste vahenditega (tegevuskulud 20 573 eurot ülejäänud muud toetused) ja 1 525 eurot tuleb majandustegevuse laekumisest ning on suunatud personalikuludeks.

Rida 18.96 programmi tegevus: Tervise edendamine ja riskikäitumise vähendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Edendada tervist kogu elukaare jooksul ja kujundada tervislikke valikuid toetav keskkond, tagades, et inimestel on olemas vajalikud pädevused ja võimalused teha tervist toetavaid ja riskikäitumist vähendavaid valikuid.

Tabel 471. Programmi tegevuse tervise edendamine ja riskikäitumise vähendamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Ülekaaluliste või rasvunud 16–64-aastaste osakaal rahvastikus Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring, Tervise Arengu Instituut	52,7%	≤ 52,7%
Absoluutse alkoholi tarbimine 15-aastaste ja vanemate elanike kohta (liitrit) Allikas: Alkoholi turg, tarbimine ja kahjud Eestis, Sotsiaalministeerium	10,70	10,50
12 kuu jooksul narkootikume tarvitanud 16–34-aastaste osakaal Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring, Tervise Arengu Instituut	10,40%	7,40%
Igapäevaselt nikotiinitooteid tarvitavate täisealiste (16–64) osakaal Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring, Tervise Arengu Instituut	21,90%	21,30%

2024. aastal oli keskmise kehamassiindeksi järgi enam kui pool (52,7%) **kõigist 16–64-aastastest Eesti elanikest ülekaalulised või rasvunud** ning see trend on püsinud viimased 10 aastat. Ülemäärane kehakaal on seotud mitme terviseprobleemiga – vaimse tervise, luu- ja lihaskonna probleemid, südame-veresoonkonnahaigused, II tüüpi diabeet, samuti mitmed vähitüübid. Ülemäärane kehakaal on üks olulisemaid mõjutajaid, mis tervishoiusüsteemi koormab.

Ühe täiskasvanud (15+) elaniku kohta tarbiti 2024. aastal 10,7 liitrit **absoluutalkoholi** (2013. a 10,9 liitrit). Kui 2017. aastal suri alkoholist otseselt põhjustatud haigustesse 451 inimest, siis 2024. aastal oli neid juba 630 inimest. Tõusnud ka **igapäevaselt nikotiinitooteid** (traditsioonilisi või alternatiivseid tubakatooteid) tarvitavate inimeste osakaal: 2022. aastal oli see 21,2%, 2024. aastal aga 21,9%. Alkoholi ja nikotiinitoodete tarbimine on seotud paljude erinevate krooniliste haiguste tekkeriskiga, näiteks südame-veresoonkonnahaigused, pahaloolumulised kasvaja, ning on üks peamisi mõjutajaid, mis tervishoiusüsteemi koormab.

12 kuu jooksul narkootikume tarvitanud 16–34-aastaste osakaal on jätkuvalt märgatavalt kõrgem kui seatud sihttase. Probleemiga tegelemisel on jätkuvalt vajalik erinevate valitsemisalade (eriti siseturvalisuse) tihe omavaheline koostöö tervisekahjude ja enneaegsete surmade vähendamiseks ning turvalisuse tagamiseks.

Tabel 472. Programmi tegevuse tervise edendamine ja riskikäitumise vähendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.96	Tervise edendamine ja riskikäitumise vähendamine	-10 886	-11 954	-17 516	-5 562	47%
18.97	Tööjõu- ja majandamiskulud	-10 258	-11 307	-15 854	-4 546	40%
18.98	Muud toetused	-626	-647	-1 662	-1 016	157%

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu tervisekäitumise poliitikat, et edendada koostöös erinevate osapooltega tõenduspõhist lähenemist, luua tervislikke valikuid toetav keskkond, suurendada inimeste teadlikkust tervislikest valikutest ja muuta ühiskonna hoiakud tervist toetavamaks. Tegevus hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning tervisekäitumise poliitikagaseotud õigusaktide kaasajastamist. Tegevuse eelarvest kaasrahastatakse 0,4 mln eurot aastas WHO regionaalse mittenakkushaiguste keskuse tegevust aastatel 2024–2027, mis paigutati 2023. aastal Moskvast Kopenhaagenisse.

Tervise Arengu Instituut korraldab ja arendab tõenduspõhiseid ennetustegevusi ning teeb teadustööd erinevatel uurimissuundadel. Tervise Arengu Instituudi juhtimisel tegutseb ennetuse teadusnõukogu, mille eesmärk on hinnata ennetustegevuste tõendatuse taset ning toetada ennetustegevuste arengut ja tõendusel põhinevat otsustamist ennetuses. Teadustöö tervisepoliitika kujundamiseks teenuse eelarve 1,6 mln eurot (sh välisvahendid 0,7 mln eurot).

Tervise Arengu Instituut pakub muuhulgas välisvahendite toel erinevatele osapooltele (näiteks KOVid, tööandjad, laste ja peredega tegelevad spetsialistid, koolieelsed lasteasutused, koolid jne) koolitusi, nõustamist ja juhendmaterjale, et toetada nende võimekust inimeste tervise ja heaolu edendamisel. Tervisedenduse korraldus ja lahenduste uuendamine eelarve 1,3 mln eurot (välisvahendid 0,3 mln eurot).

Tervise Arengu Instituut arendab toitumisenõustamise teenust, tõstab spetsialistide pädevust, suurendab inimeste teadlikkust tasakaalustatud ja täisväärtuslikust toitumisest arendab toitumise infosüsteemi haldamist ja arendamist. Toitumise parendamine, uurimistöö ja andmekogu teenuse eelarve 1,4 mln eurot (välisvahendid 0,9 mln eurot).

Tervise Arengu Instituut toetab teadustööga tõenduspõhise uimastipoliitika kujundamist, tõstab inimeste teadlikkust alkoholikahjust, selle tarvitamise riskidest ja vähendamise võimalustest ning jätkab tubaka ja nikotiini tarvitamise ja inimeste tubakasuitsuga kokkupuute vähendamisele suunatud ennetus- ja teavitustööga. Samuti suurendatakse inimeste teadlikkust

narkootikumide mõjust ning jätkatakse narkomaania ravi-, rehabilitatsiooni- ja järelteenuste ning kahjude vähendamise ja nõustamisteenuse pakkumisega. Uimastitarvitamise ennetamise, ravi, kahjude vähendamise korraldamise teenus eelarvega 10,6 mln eurot (sh välisvahendid 1,1 mln eurot) on tegevuse suurima eelarvega teenus, mis suurenes nakkushaiguste leviku tõkestamise tegevuse eelarvest siia suunatud 5,3 mln eurot võrra, mis sihtrühma vaates on narkomaania ennetamise ja ravi teenus.

Tegevuse tervise edendamine ja riskikäitumise vähendamine eelarve on 17,5 mln eurot.

Sotsiaalministeeriumi eelarve selles on 2,2 mln eurot ning Tervise Arengu Instituudi kulud 15,3 mln eurot. Sotsiaalministeeriumi eelarvest 1,9 mln eurot on piirmääraga kulud, millest tegevuskulud on 0,6 mln eurot ning toetused 1,3 mln eurot. Toetused on seotud WHO regionaalse mittenakkushaiguste keskuse tegevuse toetamisega 0,4 mln eurot ja partnerluse toetamisega 0,9 mln eurot, 5 283 eurot on erinevad liikmemaksud. Sotsiaalministeeriumi eelarvesse on planeeritud välistoetusega seotud kuludeks 0,3 mln eurot, millest 0,2 mln eurot on toetused ja ülejäänud tegevuskulud. Välistoetused on peamiselt seotud Euroopa Majanduspiirkonna vahenditega 0,2 mln eurot ning on mõeldud valdkondade ülese ennetussüsteemi loomiseks. Lisaks on kavandatud ka Euroopa Komisjoni projektide kulusid. 1 525 eurot tuleb majandustegevuse laekumisest ning on seotud personalikuludega.

Tervise Arengu Instituudi eelarvest 11,8 mln eurot (67%) on seotud piirmääraga vahenditega, 3,2 mln eurot välistoetustega koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga ja 0,3 mln eurot muude tuludest sõltuvatest kuludega. Piirmääraga vahenditest on kavandatud 11,65 mln eurot personali- ja majandamiskuludeks, toetusena 0,13 mln eurot ja liikmemaksudeks 10 250 eurot. Välistoetustega seotud kulud on planeeritud personali ja majanduskulude katteks. Välistoetused on seotud nii SFi kui ka Euroopa Komisjoni toetustega, millest enamus ehk 1,67 mln eurot on SFist rahastatavad tegevused terviseriskide ennetamiseks ja vähendamiseks. Muudest tuludest sõltuvate kulude all on kajastatud uuringutega seotud tegevuskulud.

3.17.3.2.3 Inimkeskse tervishoiu programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Inimeste vajadustele ja ootustele vastavad ohutud ja kvaliteetsed tervise- ja sotsiaalteenused, mis aitavad vähendada enneaegset suremust, lisada tervena elatud eluaastaid ja toetada krooniliste haigustega elamist, on elanikkonnale võrdselt kättesaadav.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Sotsiaalministeerium (SOM), Tervisekassa, Terviseamet (TA), Tervise Arengu Instituut (TAI), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK), Ravimiamet (RA), Sotsiaalkindlustusamet (SKA).

Tabel 473. Inimkeskse tervishoiu programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarveliikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmäär	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavate maksud
18.99	Inimkeskse tervishoiu programm	-2 536 086	-42 215	-332 533	-17 107	-10 368	-2 133 863
18.100	Tervishoiu tööjõu tagamine	-7 212	-6 232	-875	-102	-3	0
18.104	Tervishoiuteenuste kvaliteedi tagamine	-2 025	-1 958	0	-55	-12	0
18.107	Tervishoiu rahastamine ja ravikindlustuse tagamine	-2 477 957	-11 541	-331 658	-896	0	-2 133 863
18.113	Ravimite ja meditsiiniseadmete kättesaadavuse edendamine	-8 729	-2 509	0	-113	-6 107	0
18.117	Esmatasandi tervishoiu ja spetsialiseeritud abi tagamine	-28 235	-11 986	0	-15 313	-936	0
18.120	IT teenuste osutamine tervisevaldkonnas	-11 928	-7 989	0	-627	-3 311	0

Programm keskendub ohututele ja kvaliteetsetele tervise- ja sotsiaalteenustele, mis aitavad vähendada enneaegset suremust, suurendada tervena elada jäänud aastate arvu, toetada krooniliste haigustega elamist ning on inimestele võrdselt kättesaadavad.

Programmi 2026. aasta eelarves on suurim muudatus nakkushaiguste ennetamisele ja tõrjele kavandatud vahendite edaspidine terviklik kajastamine tervist toetavate valikute programmis tegevuse "Nakkushaiguste ennetamine ja tõrje" eelarves. Samuti kajastatakse tervisevaldkonna IKT kulusid alates 2026. aastast eraldi tegevusena "IT teenuste osutamine tervisevaldkonnas".

Rida 18.100 programmi tegevus: Tervishoiu tööjõu tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada tervishoiu sektoris piisav tööjõud kvaliteetsete teenuste kättesaadavuse kindlustamiseks.

Tabel 474. Programmi tegevuse tervishoiu tööjõu tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Arstide arv 100 000 elaniku kohta Allikas: Tervise Arengu Instituut	358,50	368,92
Õdede arv 100 000 elaniku kohta Allikas: Tervise Arengu Instituut	684,20	762,16

Viimasel kümnendil on **õdede ja arstide arv 100 000 elaniku** kohta kasvanud, kuid aeglasemas tempos kui sihttasemenähtena seatud ning tase on jätkuvalt madalam kui EL-is keskmiselt. Tervishoiutöötajate puudus on OSKA uuringu kohaselt eriti kriitiline õdede, perearstide, kliiniliste psühholoogide ja logopeedide hulgas. Arstide puhul on probleemkohaks ka arstide kõrge keskmine vanus, mis näitab, et noorte arstide juurdekasv ei ole piisav. Tervishoiu tööjõupuudus seab ohtu tervisesüsteemi säilenõtkuse, mistõttu tuleb järjepidevalt panustada õppekohtade, sealhulgas residentuurikohtade suurendamisse, jätkata ja arendada lähtetoetuste maksmist ning jätkata tegevustega, mis tagavad tervishoiu tööjõu jätkusuutlikkuse.

Tabel 475. Programmi tegevuse tervishoiu tööjõu tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.100	Tervishoiu tööjõu tagamine	-6 891	-8 570	-7 212	1 358	-16%
18.101	Tööjõu- ja majandamiskulud	-2 087	-2 801	-2 535	266	-9%
18.102	Sotsiaaltoetused	-544	-1 745	-875	870	-50%
	Sh tervishoiutöötajate lähtetoetus	0	-1 745	-875	870	-50%
18.103	Muud toetused	-4 261	-4 024	-3 801	223	-6%

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu tööjõu tagamise poliitikat, et tagada tervishoiu sektoris piisav tööjõud kvaliteetsete teenuste kättesaadavuse kindlustamiseks. Tegevus hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning tööjõupoliitikaga seotud õigusaktide kaasajastamist.

Sotsiaalministeerium rahastab tegevuse eelarvest tervishoiutöötajate koolitusi nende tagasitoomiseks tervishoiusüsteemi 0,13 mln eurot (majandamiskulu), tervishoiuspetsialistide tööpraktika juhendamist 0,3 mln eurot (toetus) ning psühholoogide kutseastat 1,7 mln eurot (majandamiskulud). Samuti eraldab Sotsiaalministeerium tegevuse eelarvest Tartu Ülikoolile vahendid residentuuri korraldamiseks 3,3 mln eurot (toetus). Terviseameti eelarvest rahastatakse eriarstide ja õdede ühekordselt makstavat lähtetoetust 0,8 mln eurot, mille

eesmärk on motiveerida nende tööle asumist väljaspool Tallinna või Tartut ning nende vahetut lähiümbrust. Samuti rahastatakse Terviseameti poolt apteekrite ühekordselt makstavat lähtetoetust 0,14 mln eurot.

Terviseamet teostab tervishoiutöötajate registreerimist, kvalifikatsiooni hindamist ja töötamise üle arvestuse pidamist, tervishoiutöötajatega seotud kaebuste menetlemist ja järelevalve tegemist 0,3 mln eurot.

Tegevuse eelarves on 7,2 mln eurot, Sotsiaalministeeriumi eelarve on 6 mln eurot ning Terviseametil 1,2 mln eurot. Sotsiaalministeeriumi piirmääraga vahenditesse on planeeritud personali- ja majandamiskuludeks 2,3 mln eurot ja 3,6 mln eurot toetusteks. Sotsiaalministeeriumi eelarvesse on arvestatud 1 528 eurot majandustegevusest laekuvate tuludest vahendid majanduskuludeks ja välistoetustega seotud kulud 0,1 mln eurot, enamusest on personali- ja majanduskuludeks. Terviseameti piirmääraga kuludesse on arvestatud 0,15 mln eurot personali- ja majandamiskuludeks ning 0,17 mln eurot muudeks toetuseks, mis on mõeldud välisriigist tulevate tervishoiutöötajate vastavuseksamiga seotud tööpraktika tööjõukulude ja juhendamistasu hüvitamiseks. Terviseameti arvestuslike vahendite eelarvesse 0,9 mln eurot on planeeritud sotsiaaltoetused eriarstide ja õdede ning apteekrite lähtetoetuste maksmiseks (vt sotsiaaltoetuste lisa2). Lisaks on Terviseameti eelarves 1 091 eurot majandamiskulu majandustegevusest laekuvatest tuludest.

Rida 18.104 programmi tegevus: Tervishoiuteenuste kvaliteedi tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada tervishoiuteenuste kõrge kvaliteet ja patsiendiohutus, seirates teenuste kvaliteeti ja teostades järelevalvet.

Tabel 476. Programmi tegevuse tervishoiuteenuste kvaliteedi tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Ägedasse müokardiinfarkti haigestunute 30 päeva järgne suremus Allikas: OECD Statistics ja Müokardiinfarktiregister	12,70 (2023)	10,30
Isheemilisse insulti haigestunute 30 päeva järgne suremus Allikas: OECD Statistics	15,30 (2023)	14,00
Raviga välditav suremus 100 000 elaniku kohta Allikas: Eurostat	126,20 (2022)	107,80

Ägeda müokardiinfarkti (ÄMI) tõttu hospitaliseeritud patsientide suremus 30-päeva pärast haiglast lahkumist on oluline tervishoiu kvaliteedi näitaja. See peegeldab nii patsiendi seisundi raskust kui ka raviotsuste kvaliteeti – alates kiirabi reageerimisest kuni haiglajärgse jälgimise ja taastusravini. Aastatel 2018–2023 on suremus kõikunud vahemikus 11,8 kuni 14,7 100 hospitaliseeritud patsiendi kohta. Kõrgeim tase oli 2021. aastal (14,7) langedes kokku COVID-19 pandeemia ajaga, mil tekkisid viivitused diagnoosimisel ja juurdepääs ravile oli piiratud. 2023. aastaks on suremus langenud 12,7-ni, mis viitab taastumisele pandeemiaeelsele seisule. OECD riikide keskmine (8,8) on Eesti näitajast madalam, kuid järjepidev panustamine kõigi

ravietappide kvaliteedi parandamisse võimaldab saavutada 2030. aastaks seatud sihttaseme (9,0).

Isheemilise insuldi tõttu hospitaliseeritud patsientide suremus 30-päeva pärast haiglast lahkumist on oluline tervishoiu kvaliteedi näitaja. See peegeldab nii patsiendi üldseisundit ja insuldi raskusastet kui ka raviprotsessi kvaliteeti – alates kiirabi reageerimisest, haiglasisesest ravist kuni ja haiglajärgselt patsiendi jälgimise ja taastusravini. Aastatel 2015–2023 on suremus vähenenud 19,1-lt 15,3-ni 100 hospitaliseeritud patsiendi kohta. Kõrgeim tase oli 2015. aastal, kuid alates 2018. aastast on näha stabiilset langustrendi. 2020. ja 2021. aastal oli kerge tõus (16,1 ja 17,0), mis võib olla seotud COVID-19 pandeemia mõjuga tervishoiuteenuste kättesaadavusele. OECD riikides on selles näitajas suur varieeruvus (13–35 100 hospitaliseeritud patsiendi kohta). Eesti näitaja on rahvusvahelises võrdluses keskmisel kohal. Sihttaseme saavutamiseks on vaja suurendada elanikkonna teadlikkust insuldist, tagada kiirem diagnoosimine ja ravi saamine kui ka taastusravi ja järelhoolduse kättesaadavus.

Raviga välditav suremus kordajana 100 000 elaniku kohta kajastab nende surmade arvu, mida oleks saanud vältida õigeaegselt kättesaadava, kvaliteetse ja tõhusa tervishoiuteenuse ja ravi abil. Mõõdik peegeldab ka tervishoiusüsteemi üldist toimivust, alates varajasesst haiguste avastamisest ja diagnoosimisest ning ravile jõudmisest kuni kvaliteetse ravi ja järelravini. Aastatel 2015–2022 on raviga välditav suremus Eestis vähenenud 148,2-lt 126,2-ni 100 000 elaniku kohta, kuigi 2021. aastal oli COVID-19 pandeemiast tingitud ajutine tõus (135,6). Seatud sihi järgi peaks näitaja langema 2030. aastaks 95,0-ni. Selle saavutamine eeldab järjepidevat panustamist ennetustegevusse, mis aitavad ära hoida haigestumist, tervishoiuteenuste kättesaadavusse ja nende kvaliteeti.

Tabel 477. Programmi tegevuse tervishoiuteenuste kvaliteedi tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.104	Tervishoiuteenuste kvaliteedi tagamine	-1 950	-1 964	-2 025	-61	3%
18.105	Tööjõu- ja majandamiskulud	-1 814	-1 915	-1 988	-73	4%
18.106	Muud toetused	-137	-48	-36	12	-25%

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu tervishoiuteenuste kvaliteedi poliitikat, et tagada tervishoiuteenuste kõrge kvaliteet ja patsiendiohutus. Tegevus hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis

osalemist ning tervishoiuteenuste kvaliteedi ja patsiendiohutusega seotud õigusaktide kaasajastamist.

Terviseamet tegeleb tervishoiuteenuse osutaja kohustusliku vastutuskindlustuse süsteemi rakendamisega, tagades patsientidele õiguse nõuda tervishoiuteenuse osutamise käigus põhjustatud kahju eest hüvitist.

Terviseamet väljastab tervishoiuteenuse osutajatele tegevuslube, hindab üldarstiabi kättesaadavust, tervishoiuteenuse osutamise nõuetekohasust ja seaduslikkust ning teeb järelevalvet tervishoiuteenuse osutajate tegutsemisõiguse üle.

Programmi tegevuse eelarve on 2 mln eurot, sellest Sotsiaalministeeriumi eelarve 0,6 mln eurot ning Terviseametil 1,4 mln eurot. Sotsiaalministeeriumi enamus kulusid on seotud piirmääraga vahenditest, millest personali- ja majanduskulud on 0,6 mln eurot ning toetused 7 882 eurot. Lisaks on planeeritud 55 178 eurot välistoetustega seotud vahenditest tehtavaid kulusid ning 1 528 eurot majandamiskulu majandustegevusest laekuvatest tuludest. Terviseametil on arvestatud piirmääraga kulusid 1,4 mln eurot sh personali- ja majandamiskuludeks 1,4 mln eurot ning liikmemaksudeks 9 373 eurot. Lisaks on Terviseameti eelarves 10 340 eurot majandamiskulu majandustegevusest laekuvatest tuludest.

Rida 18.107 programmi tegevus: Tervishoiu rahastamine ja ravikindlustuse tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada Eesti inimestele võrdne tervishoiuteenuste kättesaadavus, solidaarse ravikindlustuse toimimine ja tervishoiusüsteemi rahastamise jätkusuutlikkus.

Tabel 478. Programmi tegevuse tervishoiu rahastamine ja ravikindlustuse tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Ravikindlustusega kaetute osakaal rahvastikus Allikas: Eesti Tervisekassa, Statistikaamet	93,80%	94,00%
Leibkondade omaosaluse osakaal tervishoiukuludes Allikas: Tervise Arengu Instituut	22,10% (2023)	21,90%

Ravikindlustusega kaetute osakaal rahvastikus oli 2024. aastal 93,8%, mis on alates 2021. aastast märkimisväärses langustrendis (2021. aastal 95,64%) ning kaugeneb seatud sihttasemest. Ravikindlustusega kaetute suurem osakaal on oluline tervishoiusüsteemi jätkusuutlikkuse mõjutaja, kuna inimeste õigeaegne ravi kättesaadavus on tunduvalt odavam kui hilisem tüsistuste ravi.

Eesti leibkondade omaosaluse osakaal tervishoiukuludes oli 2023. aastal 22,1%, mis on jätkuvalt märgatavalt kõrgem ELi keskmisest (2022. aastal 14,3%). 2023. aasta andmetel tehti omaosalusena enim kulutusi hambaravile (32,7%), retseptiravimitele (15,0%),

käsimüügiravimitele (11,6%) ja pikaajalisele õendusabile (17,8%). Omaosaluse osakaalu 2024. aasta andmed avaldatakse 2025. aasta novembris.

Tabel 479. Programmi tegevuse tervishoiu rahastamine ja ravikindlustuse tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.107	Tervishoiu rahastamine ja ravikindlustuse tagamine	-2 336 134	-2 342 980	-2 477 957	-134 978	6%
18.108	Tööjõu- ja majandamiskulud	-7 662	-7 203	-532	6 671	-93%
18.109	Muud toetused	-422 561	-327 898	-343 563	-15 665	5%
18.110	Sh eraldi mittetöötava pensionäri eest	0	-313 824	-331 658	-17 834	6%
18.111	Muud kulud	-1 905 911	-2 007 879	-2 133 863	-125 984	6%
18.112	Sh sotsiaalmaksust ravikindlustus Tervisekassale	-1 905 911	-2 007 879	-2 133 863	-125 984	6%

Tegevuste kirjeldus

Programmi tegevus sisaldab avaliku-õigusliku juriidilise isiku Tervisekassa eelarvet. Tervisekassa täidab ravikindlustuse seadusest ja tervishoiuteenuste korraldamise seadusest tulenevaid kohustusi. Sotsiaalmaksu ravikindlustuse komponendist laekuvatest vahenditest kaetakse tervishoiukulud haiguste ennetamiseks ja raviks, rahastatakse ravimite, meditsiiniseadmete ja meditsiiniliste abivahendite ostmist ning makstakse ajutise töövõimetuse hüvitist ja muid rahalisi hüvitisi.

Sotsiaalkindlustusamet teeb oma eelarvest Tervisekassale täiendavalt igakuise eraldise Sotsiaalkindlustusameti andmete alusel mittetöötavatele vanadus- ja vanaduspensioniealiste rahvapensionäridele arvestatud pensionilt, et vähendada sõltumist vaid tööhõivel põhinevast sotsiaalmaksust ja tagada seeläbi ravikindlustussüsteemi rahastamise pikaajaline jätkusuutlikkus.

Programmi tegevuse eelarve on 2 478 mln eurot sh Sotsiaalministeeriumi eelarve 2 146,3 mln eurot ja Sotsiaalkindlustusametil 331,7 mln eurot.

Sotsiaalministeeriumi eelarvest **suurima osa moodustab sotsiaalmaksu laekumise ravikindlustuse osa (edasiantav maks) Tervisekassale 2 133,9 mln eurot.** Piirmääraga vahendite eelarvesse on planeeritud muud täiendavad toetused Tervisekassale 11,5 mln eurot sh vanglates tervishoiuteenuste osutamiseks 4,7 mln eurot, erihoolekande teenuse saajatele koduõendusteenuseks 1,2 mln eurot, tervishoiuteenuseosutajate kohustuslikuks vastutuskindlustuseks 2 mln eurot ning vanemahüvitist saanutele hooldus- ja haigushüvitisteks

3,6 mln eurot. SF välisvahenditest koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga on planeeritud 0,9 mln eurot toetavaks tegevuseks ajutise töövõimetusega inimestele ning selle menetlemisega seotud tehniline abi. Välistoetuste kuludest toetusteks on planeeritud 0,4 mln eurot ning personali-ja majandamiskuludeks 0,5 mln eurot.

Sotsiaalkindlustusameti eelarvesse on planeeritud arvestuslike kulude alla 331,7 mln toetust, millega eraldatakse Tervisekassale vahendid raviteenuste osutamiseks mittetöötava pensionäri eest.

Rida 18.113 programmi tegevus: Ravimite ja meditsiiniseadmete kättesaadavuse edendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada efektiivsete, kvaliteetsete, ohutute ja taskukohaste ravimite ja meditsiiniseadmete järjepidev kättesaadavus ning ratsionaalne kasutamine, mis toetab patsientide elukvaliteedi paranemist ja tervena elatud eluea pikenemist.

Tabel 480. Programmi tegevuse ravimite ja meditsiiniseadmete kättesaadavuse edendamine 2026. a mõõdik ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Geneeriliste ravimite kasutamise osakaal humaanravimite kogumahust Allikas: OECD Statistics	39,00%	42,52%
Kulutused retseptiravimitele osakaaluna leibkondade omaosalusest Allikas: Tervise Arengu Instituut	15,00% (2023)	14,31%
Kulutused käsimüügiravimitele osakaaluna leibkondade omaosalusest Allikas: Tervise Arengu Instituut	11,60% (2023)	11,36%

Geneeriline ravim (vahel kasutatakse ka nimetusi koopiaravim ja analoogravim) on originaalravimiga sama toimeainet sisaldav ravim, mis on mõeldud samade haiguste raviks. Kõrgem geneeriliste ravimite osakaal tagab madalama keskmise ravimikulu inimesele või tervishoiusüsteemile ning suurendab ravimite kättesaadavust. Geneeriliste ravimite osakaal on viimastel aastatel püsinud vahemikus 37-39%, kuid soovitud sihttaset ei ole veel saavutatud.

Samuti on **inimeste kulutused nii käsimüügi- kui retseptiravimitele** osakaaluna leibkonna omaosalusest viimaste andmete kohaselt jätkuvalt suuremad, kui seatud eesmärgid, suurendades sellega inimeste üldist omaosaluskoormust tervishoius. 2024. aasta kulutuste osakaal ravimitele leibkondade omaosalusest avaldatakse 2025. aasta novembris.

Tabel 481. Programmi tegevuse ravimite ja meditsiiniseadmete kättesaadavuse edendamine eelarve ja dünaamika, tuhat euro

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.113	Ravimite ja meditsiiniseadmete kättesaadavuse edendamine	-7 490	-12 906	-8 729	4 177	-32%
18.114	Tööjõu- ja majandamiskulud	-7 336	-12 842	-8 689	4 153	-32%
18.115	Muud toetused	-154	-64	-39	25	-38%
18.116	Muud kulud	0	0	-1	-1	100%

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu ravimite ja meditsiiniseadmete poliitikat, et tagada kvaliteetsete, ohutute ja efektiivsete ravimite ja meditsiiniseadmete kättesaadavus ja mõistlik kasutamine Eestis. Tegevus hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, EL-i otsustusprotsessis osalemist ning ravimite ja meditsiiniseadmetega seotud õigusaktide kaasajastamist.

Tegevuse alla on koondatud erinevad Ravimiameti korraldatavad teenused nagu ravimite ja meditsiiniseadmetega seotud teaduslike hinnangute ja lubade taotlemine, mille eesmärk on tagada nende toimivus, ohutus ja kvaliteet. Ravimiamet teostab ka ravimite ja meditsiiniseadmetega seotud järelevalve tegemist ja ohutusvalvsust. Samuti hõlmab Ravimiameti tegevus ravimite ja meditsiiniseadmetega seotud õigusala nõustamist, ravimitega seotud aruannete esitamist ja analüüside tellimist ning ravimite kvaliteedi laboratoorset hindamist.

Programmi tegevuse eelarve on 8,7 mln eurot sh Sotsiaalministeeriumi eelarve 0,7 mln eurot ja Ravimiametil 8 mln eurot. Sotsiaalministeeriumi eelarves on kajastatud piirmääraga vahendid 0,6 mln eurot sh personali- ja majandamiskulud 0,6 mln eurot ja muud toetused (peamiselt liikmemaksud) 7 882 eurot, välistoetustega seotud vahendid on planeeritud tööjõu- ja majandamiskuludeks 20 613 eurot ning toetusteks 19 065 eurot. 1 528 eurot on kajastatud majandamiskuludeks majandustegevusest laekuvatest tuludest.

Ravimiameti eelarvesse on planeeritud piirmääraga vahenditest 1,8 mln eurot personali- ja majandamiskuludeks ning 12 500 eurot liikmemaksudeks (toetus). Välistoetustest on planeeritud Euroopa Komisjoni toetused 73 139 eurot personali- ja majandamiskuludeks. Muud tuludest sõltuvad vahendite eelarve 6,1 mln eurot on seotud personali- ja majandamiskuludega.

Rida 18.117 programmi tegevus: Esmatasandi tervishoiu ja spetsialiseeritud abi tagamine

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada inimestele kvaliteetsed tervise teenused kõikidel tervishoiu tasanditel, sealhulgas luua turvalisi ja kasutajasõbralikke digilahendusi, toetada andmepõhist otsustamist ning tagada tervishoiu valdkonna valmisolek kriisideks.

Tabel 482. Programmi tegevuse esmatasandi tervishoiu ja spetsialiseeritud abi tagamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Keskmine haiglas viibimise aeg Allikas: Tervise Arengu Instituut	5,80 (2023)	5,60
Perearstiabi kättesaadavust piisavaks või rahuldavaks hinnanud isikute osakaal Allikas: Tervisekassa rahulolu uuring	74,00%	78,00%
E-konsultatsiooni saatekirjade osakaal kõigist perearstide poolt väljastatud ambulatoorse vastuvõtu saatekirjadest Allikas: Tervise infosüsteem	15,21%	23,90%

Keskmine haiglas viibimise aeg on oluline haiglaravi tõhususe näitaja. Viimastel aastatel on see olnud tõusutrendis, kuid eesmärgiks on pigem inimesi suunata õigeaegselt taastus- ja järelravile. Optimaalne haiglas viibimise aeg võimaldab kokku hoida ravikulusid ja tervishoiusüsteemi ressursse tõhusamalt kasutada. 2024. aasta keskmine haiglas viibimise aeg avaldatakse 2025. aasta oktoobris.

Rahulolu perearstiabi kättesaadavusega on viimastel aastatel oluliselt vähenenud ning jääb alla seatud sihttaseme. Perearstiabi töökorralduse ja kättesaadavuse parandamine lühendab vastuvõtule pääsemise ooteaegu, parandab inimeste rahulolu ning aitab ennetada terviseprobleemide süvenemist, mis tooks hiljem kaasa kallima eriarstiabi kulu.

E-konsultatsioonide laialdasema kasutamise toetamine võimaldab vähendada tervishoiusüsteemi ooteaegu ja hoida kokku eriarstiabiga seotud kulusid. Seetõttu on võetud sihiks e-konsultatsioonide osakaalu märgatavalt tõsta.

Tabel 483. Programmi tegevuse esmatasandi tervishoiu ja spetsialiseeritud abi tagamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.117	Esmatasandi tervishoiu ja spetsialiseeritud abi tagamine	-53 712	-56 937	-28 235	28 702	-50%
18.119	Muud toetused	-47 838	-50 297	-21 903	28 394	-56%
18.118	Tööjõu- ja majandamiskulud	-5 804	-6 607	-6 332	274	-4%

Tegevuste kirjeldus

Sotsiaalministeerium töötab välja ja viib ellu esmatasandi tervishoiu poliitikat ning spetsialiseeritud abi poliitikat, et tagada inimestele kvaliteetsed tervisteenused kõikidel tervishoiu tasanditel ning tõhustada tervise- ja sotsiaalvaldkonna teenuste integratsiooni. Tegevus hõlmab ministeeriumi ja valitsuse valdkonnapoliitiliste otsuste rakendamise ettevalmistamist, ELi otsustusprotsessis osalemist ning esmatasandi tervishoiu ja spetsialiseeritud abi poliitikatega seotud õigusaktide kaasajastamist.

Tervise- ja sotsiaalvaldkonna integratsiooniks rahastatakse tegevuse eelarvest Õiglase Ülemineku Fondi vahendite abil Ida-Virumaa regionaalset toetusmeedet kohalike sotsiaal- ja tervishoiuteenuste integratsiooniks ning tööjõu kvaliteedi parandamiseks. Uue perioodi Euroopa Majanduspiirkonna toetusrahade toel on kavas ette valmistada tervishoiu- ja sotsiaaltöötajate koostööplatvormide ehk TERVIK-ute moodustamist ning inimesekeskse digitaalse tervise- ja heaoluplaani rakenduse välja arendamist ja kasutuselevõttu.

Tegevuse eelarvest kaasajastatakse SF välisvahendite toel Saare maakonnas asuv SA Kuressaare Haigla ja Ida-Viru maakonnas asuv SA Narva Haigla. Eesmärk on rajada integreeritud heaoluteenuste arendamise ja osutamise keskused, sealhulgas suurendada olemasolevate haiglahoonete energiatõhusust.

Sotsiaalministeerium toetab tegevuse eelarvest geenivaramu vastutava töötleja tegevust, et tagada geenivaramu pidamine ja koeproovide säilitamine, ning kaasrahastab Euroopa-ülese geenandiandmete taristu teadusprojekti.

Sotsiaalministeerium rahastab sihtotstarbelise eraldisega harvikaigusega laste ravi ja lapseas alanud ravi. Samuti rahastatakse Tartu Ülikooli juures tegutsevat Eesti vähitõrje võrgustikku ESTCAN, mis koordineerib vähialast rahvusvahelist koostööd. Tervise Arengu Instituut tegeleb vähi sõeluuringute kutsete saatmisega, rakendab abinõusid vähi sõeluuringute hõlmatuse suurendamiseks ja töötab välja uusi lahendusi.

Terviseamet korraldab tegevuse raames kiirabiteenust ning tervishoiu hädaolukordadeks ja riigikaitseks valmistumist.

Tervise Arengu Instituut kogub tervisestatistikat ja peab erinevaid registreid (vähiregister, raseduse infosüsteem, mis koosneb meditsiinilisest sünniregistrist ning meditsiinilisest raseduse katkemise ja katkestamise registrist, tuberkuloosiregister, vähi sõeluuringute register, narkomaaniaraviregister, surma põhjuste register). Sotsiaalministeerium rahastab müokardiiniinfarktiregistri pidamist.

Tegevuse eelarve 28,2 mln eurot sh Sotsiaalministeeriumi eelarve 22,8 mln eurot, Terviseametil 2,0 mln eurot ja Tervise Arengu Instituudil 3,5 mln eurot. Sotsiaalministeeriumi eelarves kindlaksmääratud vahenditest 1,6 mln eurot on kavandatud personali- ja majandamiskuludeks sh müokardiinfarktiregistri pidamiseks 75 277 eurot, muudeks toetusteks on kavandatud 5,8 mln eurot sh harvikaiguste toetusprogrammiks 3,8 mln eurot, geenivaramu toetuseks 1,2 mln eurot, Eesti vähitõrje võrgustiku tegevuse toetuseks 0,6 mln eurot ning 0,1 mln eurot Euroopa-

ülese geenandmete taristu teadusprojekti kaasrahastamiseks. Välistoetuse koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga kuludeks on planeeritud 14,7 mln eurot sh personali- ja majandamiskuludeks 0,4 mln eurot ning muudeks toetusteks 14,3 mln eurot. Välisvahenditest suurimad toetused on SFi projektidega seotud investeeringutoetused 5,9 mln eurot integreeritud heaoluteenuste keskustele ja 5,6 mln eurot tervishoiuasutustele energiatõhususe parandamiseks ning 2,4 mln eurot sotsiaal- ja terviseteenuste arendamise toetus Ida-Virumaal. Muud tuludest sõltuvate vahendite eelarve 0,6 mln eurot on seotud CO2 müügist tuleneva kaasrahastamisega SF toetusele tervishoiuasutuste energiatõhususe parandamiseks.

Terviseameti piirmääraga vahenditest on planeeritud personali- ja majandamiskuludeks 0,7 mln eurot ja muudeks toetusteks 1,1 mln eurot, sellest 0,6 mln eurot on seotud elutähtsa teenuse osutajatele kriisitoimepidavuse suurendamiseks ja 0,5 mln eurot on seotud riigi tegevusvarude haldamisega. Lisaks on kavandatud 5 199 eurot majandamiskulu majandustegevusest laekuvatest tuludest.

Tervise Arengu Instituudi piirmääraga vahendite eelarves 2,6 mln eurot on personali- ja majandamiskulud. Välistoetuse kuludeks koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga on planeeritud 0,6 mln eurot, mis peamiselt 0,4 mln eurot on seotud erinevate Euroopa Komisjoni projektidega ja 0,2 mln eurot struktuurivahendi projektiga ning neid kasutatakse personali- ja majandamiskuludeks. Lisaks on muudest tuludest sõltuvatest vahenditest kavandatud 0,3 mln eurot personali- ja majandamiskuluseks vähi ennetus ja sõeluuringu teemadel.

Rida 18.120 programmi tegevus: IT teenuste osutamine tervisevaldkonnas

Programmi tegevuse eesmärk: Tagada tervisevaldkonnas vajalikud IKT-teenused.

Tabel 484. Programmi tegevuse IT teenuste osutamine tervisevaldkonnas eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
18.120	IT teenuste osutamine tervisevaldkonnas	-27 987	-6 920	-11 928	-5 008	72%
18.121	Tööjõu- ja majandamiskulud	-27 987	-6 920	-11 928	-5 008	72%

Tegevuste kirjeldus

Tegevust viib ellu TEHIK, kes osutab tervisevaldkonna asutustele info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teenuste arendamist, haldamist, hankimist ja pakkumist.

TEHIK arendab ja haldab tervisevaldkonna peamisi infosüsteeme ja digiteenuseid, sealhulgas Tervise infosüsteemi ja sellega seotud portaale (nt Terviseportaal). Keskus tagab terviseandmete korrektse kogumise, säilitamise ja kättesaadavuse nii riigisiselt kui ka

piiriülel. Lisaks loob TEHIK lahendusi ja andmekeskondi terviseandmete kasutamiseks teenuste, poliitikakujunduse, teaduse ja statistika tarbeks.

Tegevuse eelarve on 11,9 mln eurot TEHIKu personali- ja majanduskulusid. Piirmääraga vahendid on kavandatud 8 mln eurot. Muud tuludest sõltuvad vahenditest on kavandatud 3,3 mln eurot, sh teistest riigiasutustest saadavaid toetusi 3,1 mln euro ulatuses peamiselt Tervisekassast IKT teenuste osutamiseks ning majandamistegevusest laekuvatest tuludest kulusid 0,2 mln eurot. Välistoetuse koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga kuludeks on planeeritud 0,6 mln eurot sh 0,1 mln eurot SF-st ning 0,5 mln eurot erinevatest Euroopa Komisjoni projektidest. Eelarvest moodustavad tööjõukulud 57% ja majandamiskulud 43%.

3.17.4 Investeeringud

Valitsemisala investeeringud on suunatud peamiselt info- ja kommunikatsioonitehnoloogia teenuste arendamise tagamaks valitsemisalas makstavate toetuste, pensionite jms õige ja õigeaegsed väljamaksed ning valitsemisala tööks vajalike süsteemide korrasoleku.

Tabel 485. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Sotsiaalministeeriumi valitsemisala					
18.123	Investeeringud kokku	-16 709	-13 262	-12 990	272	-2%
	IT investeeringud	-12 590	-10 939	-10 729	210	-2%
	Masinad ja seadmed	-980	-120	-180	-60	50%
18.126	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-2 950	-2 066	-2 081	-16	1%
	Ravimiamet					
	Investeeringud kokku	-65	-24	-37	-13	52%
	Masinad ja seadmed	-53	-20	-30	-10	50%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-12	-4	-7	-3	64%
	Terviseamet					
	Investeeringud kokku	-1 070	-175	-167	8	-5%
	IT investeeringud	-16	-75	-17	58	-78%
	Masinad ja seadmed	-926	-100	-150	-50	50%
	Tervise Arengu Instituut					
	Investeeringud kokku	0	-155	-276	-121	78%
	IT investeeringud	0	-155	-276	-121	78%
	Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus					
	Investeeringud kokku	-15 574	-12 822	-12 511	312	-2%
	IT investeeringud	-12 574	-10 624	-10 437	187	-2%
	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-2 810	-2 061	-2 074	-13	1%

Tabel 486. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala investeeringute eelarve liikide vaheline võrdlus objektide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestuslikud vahendid	Välis-koostöö riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
	Sotsiaalministeeriumi valitsemisala						
18.123	Investeeringud kokku		-12 990	-6 371	-1 047	-4 145	-1 427
18.124	IT investeeringud	IT investeeringud	-10 729	-6 371	0	-3 350	-1 008
18.125	Muud investeeringud kokku		-180	0	0	0	-180
	Masinad ja seadmed	Masinad ja seadmed	-180	0	0	0	-180
18.126	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-2 081	0	-1 047	-795	-239

Investeeringute eelarve 2026 aastal on 13 mln eurot, sellest 10,9 mln eurot on seotud investeeringu kuluga ja 2,1 mln eurot käibemaksuga. Investeeringu kuludest enamus ehk 10,7 mln eurot on IKT investeeringuteks. IKT investeeringutest 59% on planeeritud piirmääraga vahenditest ja 41% välis-koostöö vahenditega.

TEHIKul on piirmääraga eelarves planeeritud IKT investeeringud 6,1 mln eurot, 76% ulatuses on kavandatud arendada sotsiaalkaitse andmekogu SKAIS teenuseid, alustatakse pensionite, toetuste ja hüvitiste osa uuendamist (projekt kestab 5 aastat) ja 24% ulatuses teostatakse väiksemamahulisi muudatusi ja arendusi tervise valdkonna infosüsteemides. Välis-koostööst 3,4 mln eurot on kavandatud arendada sotsiaalteenuste ja –toetuste andmeregistri STAR teenuseid ja tervise infosüsteemi teenuseid. Tervisekassa poolt antavatest vahenditest on planeeritud 1 mln eurot IKT arendusteks tervise infosüsteemi.

Investeeringute eelarve kogumaht väheneb võrreldes eelmise aastaga 2%. Lisavahendeid eraldati pensionide, hüvitiste ja toetuste projekti jaoks, kuid samas on vähenenud eelarve seoses kärbetega ja osade investeeringute ümberklassifitseerimisega majandamiskuludeks vastavalt finantsarvestuse standardi põhimõtetele.

Piirmääraga vahenditest on Terviseamet planeeritud 16 667 eurot IKT investeeringuid Euroopa Komisjoni projekti omafinantseerimise katteks ning Tervise Arengu Instituudil 0,3 mln eurot tervisestatistiliste andmete kogumiseks.

Majandamistegevusest laekuvate vahendite arvelt planeeritakse laboritele masinate ja seadmete soetamiseks Terviseametil 0,1 mln eurot ja Ravimiametil 30 000 eurot. Seadmete soetamine on vajalik laboriteenuse jätkusuutlikkuse tagamiseks.

3.18 Välisministeeriumi valitsemisala

Välisministeeriumi valitsemisala tegevuste eesmärk on Eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine läbi aegade, Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse kindlustatus rahvusvahelistes suhetes; heaolu kasv Eestis ning eestlaskonna huvide kaitse võõrsil; Eesti kasvav panus üleilmsele kestlikku arengusse.

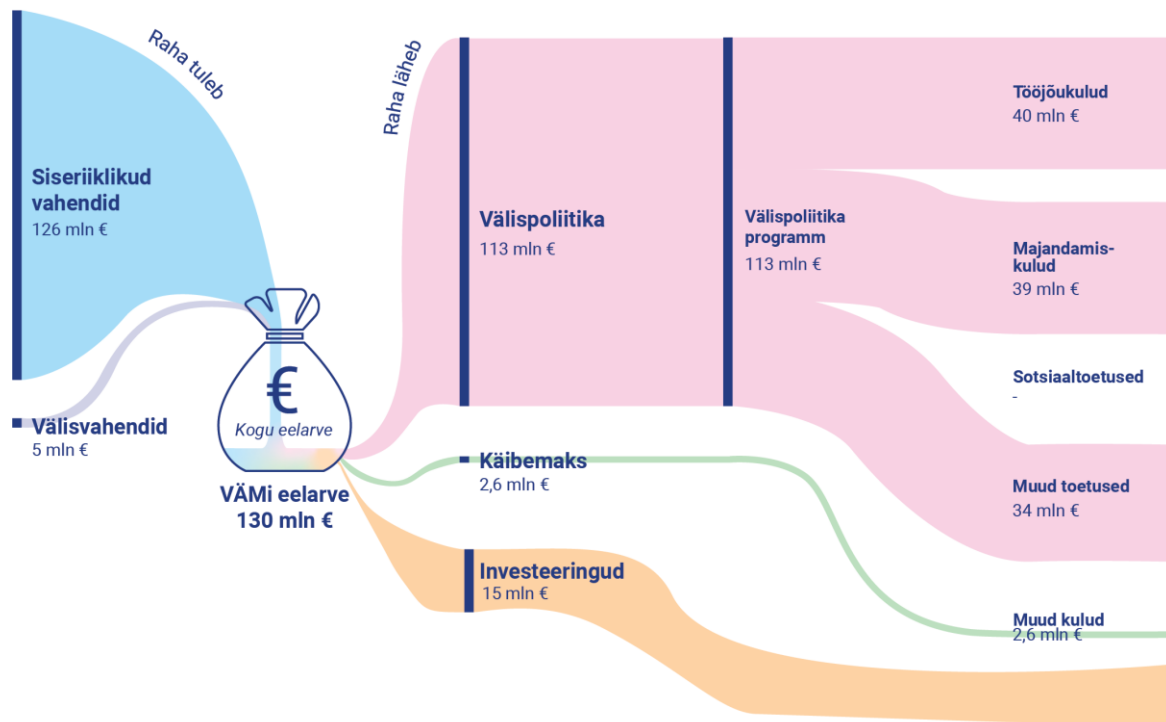
Välisministeeriumi valitsemisala tegevuste eesmärk on kaitsta Eesti huve ning saavutada kestliku arengu eesmärgid läbi välispoliitika ja välissuhtluse.

Selleks Välisministeerium:

- teeb ettepanekuid riigi välispoliitika kavandamiseks;
- lahendab välislepingutega seotud küsimusi;
- edendab ja kaitseb Eesti välismajandushuve Euroopa Liidus ja teistes rahvusvahelistes majandusorganisatsioonides ning pakub majandusdiplomaatilist tuge Eesti ettevõtjatele k.a läbi aukonsulite töö;
- tagab Eesti seisukohtade kaitsmise Euroopa Liidu üldasjade nõukogus ja välisasjade nõukogus ning Euroopa Liidu Nõukogu alaliste esindajate komitees;
- korraldab Eesti esindamist Euroopa Inimõiguste Kohtus, Euroopa Liidu Kohtus, Euroopa Vabakaubandusühenduse Kohtus ja teistes vaidluste lahendamise rahvusvahelistes institutsioonides;
- korraldab Eesti suhtlemist välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega;
- teeb Vabariigi Valitsusele ettepanekuid rakendada rahvusvahelisi sanktsioone ning koostab vajalikud eelnõud;
- koordineerib rahvusvahelistel tsiviilmissioonidel osalemist;
- korraldab sise- ja välisprotokolli riiklike tähtpäevade tähistamisel ning riiklikult oluliste välisvisiitide läbiviimisel ja kõrgete külaliste vastuvõtmisel;
- kaitseb Eesti riigi ja kodanike huve välisriikides ning kaasab üleilmseid eesti kogukondi;
- kujundab Eesti arengukoostöö ja humanitaarabipoliitikat ning suunab selle rakendamist;
- tagab Eesti huvide kaitse tehnoloogiliste, digitaalsete, küberkaitse, kliima ja energia küsimuste üle peetavates rahvusvahelistes aruteludes, toetab Eesti digi- ja küberkaitse lahenduste arengut ning toimepidevust;
- tutvustab Eestit ning koostab asjaomaste õigusaktide eelnõusid;
- osutab konsulaarabi ja –teenuseid.

Joonis 43. Välisministeeriumi valitsemisala eelarve jagunemine tegevuspõhiselt ja majandusliku sisu lõikes, mln eurot

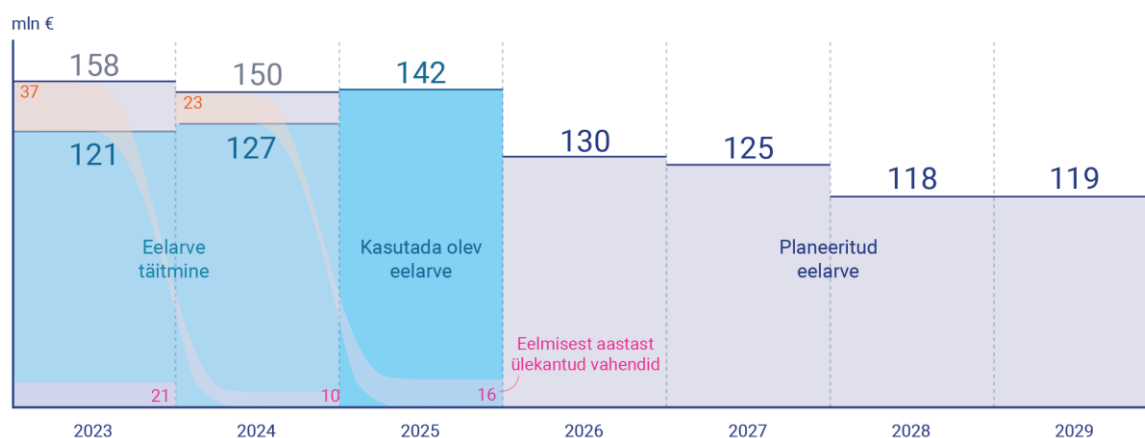
Valitsemisala tegevuspõhine eelarve (2026)

Välisministeeriumi eelarve jaguneb peamiselt kolme kululiiki: tööjõukulud, majandamiskulud ja muud toetused, sh liikmemaksud. Välisministeeriumi suurim vara ja väärtus on organisatsioonis töötavad inimesed nii kodumaal kui ka välisriikides asuvates esindustes. Seetõttu on ligi kolmandik eelarve mahust seotud tööjõukuludega. Majandamiskulud, mis on seotud esinduste ülalpidamisega, teenistujate pikaajalise välislähetusega ning esindus- ja lähetustegevusest tingitud kuludega, moodustavad samamoodi umbes kolmandiku eelarvest. Viimane kolmandik eelarvest on seotud muude toetustega, sh rahvusvaheliste organisatsioonide kohustuslike liikmemaksudega.

Joonis 44. Välisministeeriumi valitsemisala eelarve dünaamika, mln eurot

Valitsemisala eelarve

2026. aasta kulude ja investeeringute eelarve on võrreldes 2025. aasta eelarvega ca 12 mln eurot väiksem. Vähenemine on seotud 2025. aasta eelarves kajastatud 2024. aastast üle kantud vahendite kuluks kandumisega – ca 15,5 mln eurot. Tegemist on peamiselt 2024. aastal võetud kohustustega, millest enamuse moodustavad arengukoostöö ja humanitaarabi mitmeaastased projektid, mis kanduvad kuluks järgmistel kalendriaastatel tulenevalt juba otsustatud projektide lõpptähtaegadest. Samuti on osaliselt tegemist 2024. aastal korraldatud hangetega infotehnoloogia, diplomaatilise julgeoleku ja haldusvaldkonnas, millega tellitud kaupade ja teenuste kätte saamine on jäänud 2025. aastasse, ning ehitusinvesteeringutega, kus objektide ehitustööde valmimine on nihkunud 2025. aastasse. Antud vahendid ei mõjuta 2025. aasta eelarve kasutamist, kuna nende kasutamiseks vajalikud tegevused viidi enamjaolt ellu 2024. aastal.

Samas on jätkuvalt suur murekoht Välisministeeriumi eelarve vähenemine võrreldes 2025. aastaga, mis on tingitud 2024. aastal otsustatud kokkuhoiumeetmete kumuleeruvast mõjust edasistele aastatele ning investeeringute vähenemisega hilisematel aastatel. Rahastuse vähenemine tähendab võimekuse vähenemist sisuliste teemade kaetuse poolest, kuna tuleb arvestada vajadusega katta mitmeid kasvavaid kulusid, näiteks välisriikides sõlmitud töölepingutest ja välislähetatute laste koolitamisest tulenevad iga-aastased kallinemised. Mõjutatud on ühtviisi nii välisesindused kui ka Välisministeeriumi peamaja Tallinnas.

2026. aastal lisanduvad Välisministeeriumi eelarvesse täiendavad rahalised vahendid, et tagada aktiivse äridiplomaatia jätkumine ka pärast taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) vahendite lõppemist ning osaleda Ukraina ülesehituses.

Eesti äridiplomaatia tugevdamine on oluline, kuna Eesti majanduse käekäik sõltub suuresti sellest, kuidas õnnestub Eesti ettevõtetel oma tooteid ja teenuseid välisriikidele müüa. Eriti nõuab kaugematele turgudele sisenemine suuremat riigipoolset tuge. Seetõttu on Eesti äridiplomaatilise tegevuse jätkusuutlikkuse tagamiseks oluline tagada meie esinduste

võrgustiku olemasolu ja toimepidevus, Eesti nähtavuse ja usaldusväärsuse ning asjakohaste kontaktide loomine ja hoidmine.

Ukraina ülesehitusest kujuneb lähimate kümnendite suurim strateegiline majandusprojekt Euroopas. Selleks, et luua Eesti ettevõtetele võimalusi Ukraina ülesehituses kanna kinnitamiseks, peame olema täna valmis panustama ülesehitusprojektidesse, milles osalemisega saavad Eesti ettevõtted (ja Eesti riik tervikuna) Ukrainas tegutsemise kogemuse ja referentsid, mis loob eeldused sealsel turul edukaks toimimiseks tulevikus.

Eelnevast tulevalt otsustati jätkata äridiplomaatiliseks toeks vajaliku rahastusega pärast taaste- ja vastupidavusrahastuse (RRF) vahendite lõppemist ja toetada äridiplomaatilise eesmärgiga esinduse võrgustiku laiendamist (2026. aastal ca 6,7 mln eurot) ning EXPO 2030 osalemist (eelarvelised vahendid alates 2027. aastast), panustada Eesti Ukraina suunaliste ülesehitustegevuste hoogustamisse läbi rahvusvahelise tegevuse ning toetada Ukraina ülesehituses osalemisega seonduvate võimaluste kasutamist Eesti majanduse elavdamiseks (2026. aastal ca 3,9 mln eurot).

Lisaks planeeritakse juba varem tehtud otsuste alusel Vabariigi Valitsuse reservist valitsemisala eelarvesse veel valdkondliku ja konkurentsipõhiste teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni vahendid (2026. aastal ca 2 mln eurot).

Valitsemisala administratiivne struktuur ja personali ülevaade

Valitsemisalas on lisaks ministeeriumile 45 välisesindust. Välisministeeriumi haldusalasse kuulub alates 2021. aastast ka sihtasutus Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskus (ESTDEV), mis on Eesti arengukoostöö kompetentsikeskus ning viib ellu arengukoostöö ja humanitaarabi projekte.

Valitsemisala personali ülevaade

Joonis 45. Välisministeeriumi valitsemisala personali ülevaade

Personal (2025. a I poolaasta võrdluses 2024. a)

Asutus	Välisministeerium
Keskmine kogupalk	3445 € ↑1%
Töötajate arv	661 0
👤 – 10 inimest	

Välisministeeriumis töötab 661 teenistujat (töötajad ja ametnikud kokku), nende arv ei ole võrreldes 2024. aastaga muutunud.

Valitsemisala tegevuspõhise eelarve raamistik

Tabel 487. Välisministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkond, valdkondlikud arengudokumendid ja programm

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid	Programm
Välispoliitika	Välispoliitika arengukava 2030 Eesti Julgeolekupoliitika Alused	Välispoliitika

Valitsemisala tulemusvaldkondade ja programmide info – tulemusvaldkonna ja programmide eesmärgid ja mõõdikud ning tulemusvaldkonna olukorra lühianalüüs – on esitatud riigi eelarvestrateegias. Valitsemisala tulemusvaldkondadega – välispoliitika – seotud programmdokument on kättesaadav Välisministeeriumi kodulehel.

3.18.1 Tulud

Riigilõivude ja põhivara ning varude müügist saadava tulu prognoos jääb 2026. aastal samaks võrreldes 2025. aastaga. Saadud toetuste tulude prognoos väheneb 7,1 mln eurot eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastu välistoetuse vähenemise tõttu.

Tabel 488. Välisministeeriumi tulude dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
19.1	Tulud kokku	10 931	14 028	6 914	-7 114	-51%
19.2	Saadud toetused	8 982	11 785	4 671	-7 114	-60%
19.3	Riigilõivud	1 286	2 000	2 000	0	0%
19.4	Tulu põhivara ja varude müügist	0	243	243	0	0%

Saadud toetused

Saadud toetuste all kajastub Välisministeeriumile Taaste- ja vastupidavusrahastust (edaspidi RRF) ning Piirihalduse ja viisapoliitika rahastust (edaspidi BMVI) laekuv välistoetus.

RRFi vahenditest finantseeritakse ettevõtete konkurentsivõime toetamist välisurgudel läbi äridiplomaatia reformi, mille raames luuakse riigi- ja regionaalstrateegiad (tulude prognoos 2026. aastal ca 3,2 mln eurot, vähenemine võrreldes 2025. aastaga 1,9 mln eurot) ja innovaatilised ettevõtluskeskused (tulude prognoos 2026. aastal ca 0,8 mln eurot, vähenemine võrreldes 2025. aastaga ca 3 mln eurot) ning viiakse läbi globaalsed e-ekspordi löögirühmad ja korraldatakse virtuaallavad (tulude prognoos 2026. aastal ca 0,6 mln eurot, vähenemine võrreldes 2025. aastaga ca 2,2 mln eurot).

BMVI-st finantseeritakse koolitusi Schengeni viisade menetlejatele (tulude prognoos 75 375 eurot) ja arendatakse konsulaarkoostööd õppekäikude ja ühisauditite korraldamise kaudu (tulude prognoos 19 598 eurot), eesmärgiga toetada ühist viisapoliitikat, et tagada ühtlustatud lähenemisviisi viisade väljastamisele ja hõlbustada õiguspärast reisimist, aidates samal ajal ennetada rände- ja julgeolekuriske. Prognoos sama, mis 2025. aastal.

Riigilõivud

Riigilõivude laekumisi kavandatakse viisataotlustega seotud toimingutest ning muude konsulaarteenustega seotud toimingutest. Riigilõivude tulude prognoos jääb 2026. aastal 2025. aasta tasemele (2 mln eurot), kuna välispoliitiline olukord on endiselt pingestunud ning sellest tekkinud ebamäärasus tulevikku vaatavalt on jätkuvalt keskmisest kõrgem.

Tulu põhivarade müügist

Välisministeeriumile kehtestatakse 2026. aasta riigieelarve seadusega tulude laekumise korralduse erisus, millega võimaldatakse ministeeriumil välisesinduse kasutuses olnud põhivara müügist ja Eestis välisriigile selle diplomaatilise esinduse tarbeks müüdnud põhivara eest laekunud tulust soetada välisesindusele põhivara.

Välisministeeriumi valitsemisala 2026. aasta eelarvesse on sarnaselt 2025. aastaga prognoositud Kiievis asuva kinnisvara müügist laekuvad tulud (243 000 eurot), mis pole tulenevalt Ukrainas aset leidvast olukorrast realiseerunud. Vahendid suunatakse sihtotstarbeliselt välisesinduste ehitusinvesteeringutesse.

3.18.2 Kulud asutuste lõikes

Tabel 489. Välisministeeriumi valitsemisala kulud asutuste ja eelarveliidide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2026 RE	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasi-antavad maksud
19.5	Välisministeeriumi valitsemisala	-115 283	-107 761	-5 472	-2 050	0	0
19.6	Välisministeerium	-115 283	-107 761	-5 472	-2 050	0	0

Tabel 490. Välisministeeriumi valitsemisala kulude dünaamika asutuste lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
19.5	Välisministeeriumi valitsemisala	-110 508	-127 080	-115 283	11 796	-9%
	Muud toetused	-37 245	-43 789	-33 927	9 862	-23%
	Tööjõukulud	-37 796	-38 974	-39 965	-991	3%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Majandamiskulud	-34 383	-43 371	-38 750	4 621	-11%
19.24	Käibemaksukulu majandamiskuludelt	-1 351	-926	-2 641	-1 715	185%

Välisministeeriumil puuduvad allasutused – valitsemisala koosneb ministeeriumist ning 45-st välisesindusest, mis on Välisministeeriumi põhimääruse järgi ministeeriumi struktuuriüksused.

Välisministeeriumi 2026. aasta eelarve koosneb suures mahus maksutulude arvelt (piirmääraga ja osaliselt arvestuslikud vahendid) tehtavatest kuludest. Lisaks on 2026. aasta eelarves planeeritud välistoetuste (taaste- ja vastupidavusrahistu ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu) vahenditest tehtavad kulud ning arvestuslikes vahendites prognoositud käibemaks.

Välisministeeriumi eelarve koosneb peamiselt kolmest kulude jaotusest: tööjõukulud, majandamiskulud ja muud toetused, sh liikmemaksud.

Välisministeeriumi suurim vara ja väärtus on organisatsioonis töötavad inimesed nii kodumaal kui ka välisriikides asuvates esindustes. Seetõttu on ca kolmandik eelarve mahust seotud tööjõukuludega. Läbi aastate on Välisministeeriumi tööjõukulud püsinud samas suurusjärgus. Välisministeeriumi aasta keskmine töötajate arv on 661 inimest, mis ei ole võrreldes 2024. aastaga muutunud. Vähenenud on ministeeriumi töötajate koguarv, kuna vakantseid ametikohti on täidetud pikaajalisel peatumisel olnud töötajatega. Välisministeerium täidab 2026. aastal peamiselt töötajate liikumisega, töö ümberkorraldamisega ja rotatsioonist tulenevate liikumistega seotud ametikohti. Välisministeeriumi palgapositsioon ministeeriumite, põhiseaduslike institutsioonide ja Riigikantselei 01.06.2025 kogupalga palgapositsiooni omavahelises võrdluses on võrreldes eelmise aastaga jäänud enam vähem samale tasemele. Tööjõukulude vähene suurenemine on seotud Vabariigi Valitsuse otsusega toetada ning võimestada äridiplomaatiat ka edaspidi.

Majandamiskulud on seotud esinduste ja ministeeriumi peamaja ülalpidamisega (halduskulud), teenistujate pikaajalise välislähetusega (haridus, elamine, välislähetustasud), esindus- ja lähetustegevusest tingitud kuludega, infotehnoloogiliste ja füüsilise turvalisuse tagamisega seotud kuludega ning erinevate koolituskuludega. Majandamiskulud moodustavad samamoodi kolmandiku eelarvest. Majandamiskulude mahu vähenemine võrreldes 2025. aastaga tuleneb peamiselt 2025. aasta eelarves kajastatud 2024. aastast üle kantud vahendite kuluks kandumisest, taaste- ja vastupidavusrahistu (RRF) vahendite lõppemisest, 2025. aasta lisaeelarve ja reservidest eraldatud vahendite lõppemisest, ning kokkuhoiumeetmetest tulenevast majandamiskulude vähenemisest. Teiselt poolt suurendavad majandamiskulusid Vabariigi Valitsuse otsus tagada aktiivse äridiplomaatia jätkumine ka pärast taaste- ja vastupidavusrahistu (RRF) vahendite lõppemist ning Ukraina ülesehituses osalemisega seonduvate võimaluste kasutamine Eesti majanduse elavdamiseks.

Viimase kolmandiku Välisministeeriumi eelarvest moodustavad muud toetused, sh rahvusvaheliste organisatsioonide kohustuslikud liikmemaksud. Antud eelarves kajastuvad ka arengukoostöö ja humanitaarabi eraldised ning teadus- ja arendustegevusega seotud toetused uurimis- ja õppeasutustele. Eelarve vähenemine on suuremalt jaolt tingitud 2025. aasta eelarves kajastatud 2024. aastast üle kantud vahenditest, millest enamus on seotud arengukoostöö ja humanitaarabi mitmeaastaste projektide ellu viimisega (projektide lõpptähtajad ületavad kalendriaastaid ning kanduvad kuluks järgmistel aastatel) ning liikmemaksude prognoosidega, kus kõik arved ei laeku alati planeeritud aastal tulenevalt välispoliitika dünaamilisusest ning otsustest Euroopa Liidus (näiteks Euroopa Rahurahastu, EPF) väljamaksed). Samuti tingib 2026. aastal muude toetuste eelarve vähenemise juba 2024. aastal otsustatud Vabariigi Valitsuse kokkuhoiumeetmete suurenemine võrreldes 2025. aastaga. See mõjutab eelkõige arengukoostöö ja humanitaarabi projektide eelarvet. Lisaks väheneb muude toetuste eelarve taaste- ja vastupidavusraha (RRF) vahendite lõppemisega seotult. Samal ajal suurendab muude toetuste eelarvet Vabariigi Valitsuse otsus toetada Ukraina ülesehitusega seonduvate võimaluste kasutamist Eesti majanduse elavdamiseks.

3.18.3 Kulud tegevuspõhises vaates

Välispoliitika tulemusvaldkonna kulud on suunatud Eesti riigi julgeoleku tagamisele ning nii sama- kui ka erimeelsete riikidega suhete tugevdamisele/arendamisele, Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse kindlustamisele, heaolu kasvu tagamisele ning eestlaskonna huvide kaitse edendamisele välispoliitika ja välissuhtluse kaudu.

Tabel 491. Välisministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkonna ja programmi eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
19.7	Tulemusvaldkond: Välispoliitika	-109 156	-126 154	-112 642	13 512	-11%
19.8	Välispoliitika programm	-109 156	-126 154	-112 642	13 512	-11%

3.18.3.1 Tulemusvaldkond Välispoliitika

Välispoliitika tulemusvaldkonnaga seotud programmdokumendid on kättesaadavad Välisministeeriumi [kodulehel](#).

3.18.3.1.1 Välispoliitika programmi kulude jaotus programmi tegevuste lõikes

Programmi eesmärk: Edendada Eesti huvide kaitset ning kestliku arengu eesmärkide saavutamist välispoliitika ja välissuhtluse kaudu.

Asutused, kes viivad programmi ellu: Välisministeerium koos Eesti Vabariigi välisesinduste ja Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskusega (ESTDEV).

Tabel 492. Välispoliitika programmi eelarve programmi tegevuste ja eelarvelikide lõikes, tuhat eurot

Seaduse rea nr		Eelarve 2026	Piirmääraga	Arvestuslikud vahendid	Välisloetus koos riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid	Edasiantavad maksud
19.8	Välispoliitika programm	-112 642	-107 761	-2 831	-2 050	0	0
19.9	Eesti julgeolekukeskkonna tugevdamine	-28 556	-27 801	-755	0	0	0
19.12	Eesti välispoliitiline osalus globaalsetes teemades	-22 947	-22 192	-755	0	0	0
19.15	Juriidiliste, konsulaar-, sanktsiooni- ja strateegilise kauba küsimuste lahendamine	-16 273	-15 581	-566	-127	0	0
19.18	Eesti välismajandushuvide edendamine ja kaitse	-15 635	-13 334	-377	-1 924	0	0
19.21	Arengukoostöö ja humanitaarabi koordineerimine	-29 231	-28 853	-377	0	0	0

Välispoliitika programmi viiakse ellu läbi viie tegevuse: Eesti julgeolekukeskkonna tugevdamine, Eesti välispoliitiline osalus globaalsetes teemades, juriidiliste, konsulaar-, sanktsiooni- ja strateegilise kauba küsimuste lahendamine, Eesti välismajandushuvide edendamine ja kaitse, arengukoostöö ja humanitaarabi koordineerimine.

Välispoliitika programmi tegevusi viiakse suures mahus ellu maksutulude arvelt (piirmääraga ja arvestuslikud vahendid) tehtavate kuludega. Lisaks tavapärastele maksutuludest tehtavatele kuludele, võimendatakse programmi tegevuse „Eesti välismajandushuvide edendamine ja kaitse“ eesmärkide saavutamist taaste ja vastupidavusrahastust (RRF) ning programmi tegevuse „Juriidiliste, konsulaar-, sanktsiooni- ja strateegilise kauba küsimuste lahendamine“ eesmärkide saavutamist piirihalduse ja viisapoliitika rahastust (BMVI).

Rida 19.9 programmi tegevus: Eesti julgeolekukeskkonna tugevdamine

Programmi tegevuse eesmärk: Euro-Atlandi piirkonna julgeoleku kindlustatus ja jagamatus, rahvusvaheliste suhete stabiilsuse toetamine. Tagada rahvusvaheliste suhete stabiilsuse toimivate kahe- ja mitmepoolsete suhete ning regionaalsete koostöövormide toel.

Tabel 493. Programmi tegevuse Eesti julgeolekukeskkonna tugevdamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Liitlaste kohalolu Eestis 2016. aasta tasemel Allikas: Välisministeerium	tagatud	tagatud
USA-ga on sisulised kõrgetasemelised kontaktid tagatud 2016. aasta tasemel Allikas: Välisministeerium	tagatud	tagatud
Kollektiivkaitse on NATO strateegilistes dokumentides nimetatud põhiülesandena Allikas: Välisministeerium	tagatud	tagatud
Eesti suutlikkus kujundada EL-i ja NATO välispoliitikat Allikas: Välisministeerium/EVI	tagatud	tagatud

Liitlaste kohaolu Eestis 2024. aastal oli tagatud liitlaste lahingugrupi, NATO Balti õhuturbemissiooni ja staabieleменти kaudu.

2025. aastal toimunud NATO Haagi tippkohtumisel lepiti kokku uus NATO kaitseinvesteeringute kokkulepe – 5% SKP-st. Võeti vastu liidrite ühisavaldus (deklaratsioon), mis sisaldab ka Eesti peamisi eesmärke – pühendumus kollektiivkaitsele, kaitsekulude märkimisväärne tõus ja selle seos vene ohuga ning NATO kestev toetus Ukrainale. Deklaratsioonis tuuakse välja liitlaste pühendumus kollektiivkaitse põhimõtetele vastavalt Washingtoni lepingu artiklile 5 ning kinnitatakse atlandiülest suhet ja NATO otsustavust kaitsta oma miljardit elanikku, kogu Allianssi ning vabadust ja demokraatiat. Madridi tippkohtumisel (2022.a) vastu võetud strateegiline kontseptsioon kinnitas, et Alliansi põhieesmärk on tagada NATO kollektiivkaitse. Oluline on selle eesmärgi sisustamine konkreetsete plaanide ja tegevusega, et NATO oleks võimeline kaitsma iga liitlast esimesest sentimeetrist alates.

Tabel 494. Programmi tegevuse Eesti julgeolekukeskkonna tugevdamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
19.9	Eesti julgeolekukeskkonna tugevdamine	-24 770	-28 037	-28 556	-519	2%
19.10	Tööjõu- ja majandamiskulud	-18 634	-20 271	-21 462	-1 191	6%
	Sh abikaasa- ja registreeritud elukaaslase tasu	-544	-643	-755	-112	17%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
19.11	Muud toetused	-6 204	-7 761	-7 094	667	-9%

Eesti välispoliitika eesmärkideks ja huvideks on reeglitel ja rahvusvahelisel õigusel põhineva maailmakorra säilimine ning põhiõiguste ja vabaduste kaitse, mis eeldab Eesti välisteenistuse võimekust juhtida otsustavalt tähelepanu rahvusvahelise õiguse rikkumistele ja rikkumise toimepanija vastutusele. Oluline on hoida NATO valmidust oma liitlasi vajaduse korral sõjaliselt kaitsta ja toetada ning arendada edasi Euroopa koostöiseid julgeolekustruktuure, mille tagatiseks on Euro-Atlandi senise tugeva koostöö ja väärtusruumi elujõulisuse hoidmine ja edendamine ning jagatud väärtustel põhinev EL-i ja NATO võimalikult suur sisemine ühtsus.

Programmi tegevuse eelarve koosneb peamiselt tööjõu- ja majandamiskuludest ning liikmemaksudest (muud toetused). Eelarvesse panustavad läbi tööjõu- ja majandamiskulude ning muude toetuste otseselt programmi tegevustega seotud teenuseid elluviivate Välisministeeriumi peamajas olevate struktuuriüksuste kulud – nii personalikulud, esindus- ja lähetustegevuseks vajalikud kulud kui ka rahvusvaheliste organisatsioonide kohustuslikud liikmemaksud ja eraldised. Lisaks panustavad programmi tegevusse kõigi 45 välisesinduse (ülalpidamiskulud, pikaajalises välislähetuses olevate teenistujatega seotud kulud) ning Välisministeeriumi peamaja horisontaalsete struktuuri- ja tugiüksuste kulud proportsionaalselt programmi tegevuse teenuste arvule. Ühelt poolt on 2026. aasta eelarve vähenemine võrreldes 2025. aastaga tingitud 2024. aastast üle kantud liikmemaksude vahendite kajastamisest muude toetuste all, mis tasutakse ära 2025. aastal maksekutsete saabumisel. Samas panustab programmi tegevuse eelarve suurenemisse tööjõu- ja majandamiskulude kasv, kuna Vabariigi Valitsuse otsusega eraldati lisavahendeid nii Eesti äridiplomaatia võimestamiseks, äridiplomaatilise suunaga esinduste võrgustiku laiendamiseks kui ka Ukraina ülesehituses osalemiseks, mida viivad ellu ka välisesindused ja Välisministeeriumi peamaja horisontaalsed struktuuriüksused ning mille kulud jaotatakse Välispoliitika programmi tegevuste vahel proportsionaalselt vastavalt programmi tegevustes kajastuvate teenuste arvule.

Lisaks kajastuvad programmi tegevuse eelarves pikaajalises välislähetuses olevate teenistujate abikaasa- ja registreeritud elukaaslase tasu kogukulu jagatuna proportsionaalselt programmi tegevuse teenuste arvule.

Programmi tegevuse „Eesti julgeolekukeskkonna tugevdamine“ eesmärged viiakse ellu nelja teenusega:

Eesti välis- ja julgeolekupoliitika kujundamise, transatlantiliste suhete teenuse sihiks on kindlustada, et NATO kollektiivkaitse mehhanismid ja allianssi sõjaline kohalolu idatiival kindlustaksid piisava heidutuse, et tagada Eesti ning laiemalt kogu Euro-Atlandi piirkonna julgeoleku kindlustatus ja jagamatus.

Fookus on NATO-l ja Euroopa Liidu kaitsekoostööl. Tegevustega toetatakse NATO avatud uste poliitikat ning NATO ja Euroopa Liidu julgeolekustruktuuride integreeritud ja mittedubleerivat teineteist täiendavat arengut. Kahepoolses koostöös on kesksel kohal koostöö Ameerika Ühendriikide, Suurbritannia, Prantsusmaa, Saksamaa ning Põhja-Balti riikide ja Poolaga. Teenusega toetatakse asjaomaste strateegiate koostamist ja uuendamist ning koostööd mõttekodade ja ülikoolidega. Soodustatakse julgeoleku teemal suure välispoliitilise kaaluga ürituste toimumist Eestis ning Eesti riigijuhtide ja -ametnike visiite valdkonna kaalukatele rahvusvahelistele üritustele.

Koostöö Euroopa riikidega ning EL-i üldasjade teenuse sihiks on Euroopa riikidega koostöö edendamine nii kahepoolset kui ka regionaalsetes formaatides ja Euroopa Liidus. Teenusega tagatakse täiendavalt EL-i teemade üldkoordinatsiooni Välisministeeriumis ning Eesti seisukohtade kujundamine EL-i üldasjades, sh laienemispoliitikas, ja EL-i suhete kohta teiste Euroopa riikidega, sh Ühendkuningriik, Türgi ja Euroopa majanduspiirkonna riigid.

Kahepoolses koostöös on esiplaanil Ühendkuningriik, Saksamaa, Prantsusmaa, Põhja-Balti riigid ja Poola. Mitmepoolset keskendutakse 3B, NB8 ja Läänemere koostöö formaatidele. ELi laienemisel on fookuses Lääne-Balkan, Ukraina, Moldova ja Türgi. Toetatakse olulisi visiite, konsultatsioone ja strateegiate koostamist ning Eesti nähtavust rahvusvahelistel üritustel ja organisatsioonides.

Koostöö ja laiem rahvusvaheline poliitika Ida-Euroopa ja Kesk-Aasia riikidega teenuse sihiks on rahvusvahelise koostöö edendamine Ida-Euroopa ja Kesk-Aasia riikidega. Idapartnerlusriikidega tehtava koostöö eesmärgiks on edendada nende riikide demokraatia ja hea valitsemistava edendamist, majanduskoostööd EL-iga, energiapoliitikat ning inimeste vahelisi kontakte.

Fookuses on kahepoolne koostöö ja välispoliitika kujundamine Ida-Euroopa ja Kesk-Aasia riikide suunal, eeskätt EL-i ja NATO raames. Oluline on koostöö Suurbritannia, USA, Saksamaa, Prantsusmaa, Põhja-Balti riikide ja Poolaga. Tehakse koostööd OSCE-s, B3, NB8 ja 3SI formaatides. Toetatakse strateegiate koostamist, mõttekodade ja ülikoolidega koostööd ning kõrgetasemelisi visiite Eestisse ja piirkonda.

Aasia, Vaikse ookeani piirkonna, Aafrika ja Lähis-Ida riikidega ning seotud regionaalsete organisatsioonide koostöö teenuse sihiks on rahvusvahelise koostöö edendamine Aasia, Vaikse ookeani piirkonna, Aafrika ja Lähis-Ida riikidega. Tegevustega edendatakse Eesti koostööd nende regioonide tähtsamate organisatsioonidega (nt ASEAN, ASEM, ASEF, Araabia Liiga, Aafrika Liit, neljapoolne julgeolekudialoog) ning EL-i lõunanaabruspoliitika ja regionaalsete välis-strateegiate elluviimist (nt EL-i strateegia koostöök India ja Vaikse ookeani piirkonnas).

Riikidest on fookus Jaapanil, Austraalia, Korea Vabariigil, Indial, Iisraelil, Araabia Ühendemiraatidel, Singapuril, Egiptusel, Keenial ja Lõuna-Aafrika Vabariigil. Toetame koostööd Aasia, Aafrika ja Lähis-Ida suunal EL-i, NATO ja Atlandi-ülese partnerluse raames. Olulised on suhted Prantsusmaa, Saksamaa, Belgia ja Hispaania ELi lõunanaabruspoliitikas. Suhete

arendamine toetab Eesti julgeolekut ja majandushuvisid (nt turgudele ligipääs, investeeringute kaitse, turism, digivaldkond). Toetatakse kõrgetasemelisi visiite, teadmuspõhist välispoliitikat ja arengukoostööd, sh humanitaarabi kriisipiirkondadele.

Rida 19.12 programmi tegevus: Eesti välispoliitiline osalus globaalsetes teemades

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti välispoliitiliste huvide edendamine peamistes valdkondlikes arengutes, mis mõjutavad pikaajaliselt nii Eesti kui laiemalt Euro-Atlandi ala majanduslikku arengut ning reeglitepõhist demokraatiat ja inimõigusi austava maailmakorra elujõulisust.

Tabel 495. Programmi tegevuse Eesti välispoliitiline osalus globaalsetes teemades 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti võimekus mõjutada ÜRO, OSCE, OECD ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonide poliitikat Allikas: Välisministeerium	osaliselt tagatud	tagatud

2024. aasta on kinnitanud, et ÜRO põhikirjal, rahvusvahelistel normidel ja institutsioonidel põhinev rahvusvaheline poliitika hästi ei tööta. Üha enam on tõusnud esile erinevad regionaalsed jõukeskused. Samas Eesti tegevus rahvusvahelistes organisatsioonides oli suhteliselt edukas. Eesti toetusel on loodud Euroopa Nõukogu Ukraina-vastase agressiooni kahjude register. Eesti ja teiste samameelsete riikide proaktiivse tegevuse tõttu jäi Venemaa valimata või hääletati välja mitmel olulisel rahvusvahelise positsiooni valimisel.

Tabel 496. Programmi tegevuse Eesti välispoliitiline osalus globaalsetes teemades eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
19.12	Eesti välispoliitiline osalus globaalsetes teemades	-20 481	-21 028	-22 947	-1 919	9%
19.13	Tööjõu- ja majandamiskulud	-16 777	-18 604	-19 571	-967	5%
	Sh abikaasa- ja registreeritud elukaaslase tasu	-544	-643	-755	-112	17%
19.14	Muud toetused	-3 769	-2 419	-3 376	-957	40%

Programmi tegevuse eelarve koosneb peamiselt tööjõu- ja majandamiskuludest ning liikmemaksudest ja eraldistest rahvusvahelistele organisatsioonidele (muud toetused). Eelarvesse panustavad läbi tööjõu- ja majandamiskulude ning muude toetuste otseselt programmi tegevustega seotud teenuseid elluviivate Välisministeeriumi peamajas olevate struktuuriüksuste kulud – nii personalikulud, esindus- ja lähetustegevuseks vajalikud kulud, erinevate konverentside ja ürituste elluviimiseks vajalikud kulud kui ka rahvusvaheliste

organisatsioonide kohustuslikud liikmemaksud ja eraldised. Lisaks panustavad programmi tegevusse kõigi 45 välisesinduste (ülalpidamiskulud, pikaajalises välislähetuses olevate teenistujatega seotud kulud) ning Välisministeeriumi peamaja horisontaalsete struktuuri- ja tugiüksuste kulud proportsionaalselt programmi tegevuse teenuste arvule. 2026. aasta eelarve suurenemine on vähesel määral seotud muude toetuste all kajastuvate liikmemaksude prognooside kasv. Programmi tegevuse tööjõu- ja majandamiskulude eelarve kasvab tänu Vabariigi Valitsuse otsusele eraldada lisavahendeid nii Eesti äridiplomaatia võimestamiseks, äridiplomaatilise suunaga esinduste võrgustiku laiendamiseks kui ka Ukraina ülesehituses osalemiseks, mida viivad ellu ka välisesindused ja Välisministeeriumi peamaja horisontaalsed struktuuriüksused ning mille kulud jaotatakse Välispoliitika programmi tegevuste vahel proportsionaalselt vastavalt programmi tegevustes kajastuvate teenuste arvule.

Lisaks kajastuvad programmi tegevuse eelarves pikaajalises välislähetuses olevate teenistujate abikaasa- ja registreeritud elukaaslase tasu kogukulu jagatuna proportsionaalselt programmi tegevuse teenuste arvule.

Programmi tegevuse „Eesti välispoliitiline osalus globaalsetes teemades“ eesmärgi viiakse ellu läbi nelja teenuse:

Eesti esindamine ÜRO-s ja teistes inimõiguste, demokraatia, terrorismi tõkestamise ja rändega seotud rahvusvahelistes organisatsioonides teenuse sihiks on Eesti välispoliitiliste seisukohtade väljatöötamine ja suhtlemise korraldamine ÜRO-s, OSCE-s ja Euroopa Nõukogus ning teistes valdkondlikes rahvusvahelistes organisatsioonides. Teenuse fookus on inimõigustel, demokraatial, rändel ja terrorismivastasel võitlusel. Toetame reeglitel põhinevat maailmakorda ning rahu ja julgeolekut. Eesti panustab rahvusvahelistes organisatsioonides valdkondades nagu küberjulgeolek, e-riik, haridus, demokraatiatoetus ning naiste ja laste õiguste kaitse.

Digi- ja küberdiplomaatia teenuse sihiks on hoida Eesti kui suunanäitaja ja hinnatud partneri positsiooni küberjulgeoleku ja -diplomaatia teemadel maailmas. Digi- ja küberjulgeoleku teemade eestkõneleja staatuse abil võimestatakse ja toetatakse kõiki teisi Eesti välispoliitika tegevussuundi.

Digi- ja küberdiplomaatia seostub läbivalt teiste välispoliitika tegevustega. Arendatakse ja tugevdatakse digikoostöö ja küberjulgeoleku algatusi nii kahepoolses koostöös kui ka EL-is, NATO-s, ÜRO-s, OSCE-s ja teistes rahvusvahelistes organisatsioonides. Digi- ja küberjulgeoleku tegevusi toetatakse NB8 ja B3 regionaalsetes formaatides ning valdkonnal on oluline roll Eesti võtmeliitlastega (Suurbritannia, USA, Saksamaa, Prantsusmaa, Poola ja teised Põhja-Balti riigid) tehtavas kahepoolses koostöös. Eesti kõrge kompetents ja rahvusvaheline kogemus küberjulgeoleku küsimustes edendab Atlandi-ülest julgeolekukoostööd, sh tugi sanktsioonipoliitika jõustamisele. Eesti seisab digitehnoloogiate laialdasema rakendamise eest, et toetada vaba, avatud, koosvõimelise, turvalise ja demokraatliku ühiskonna arengut, sh arengukoostöö, äridiplomaatia, julgeolekupoliitika. Digi- ja küberdiplomaatia tegevus toetab ühtlasi äridiplomaatia digivaldkonna eesmärkide täitmist, milleks on peamiselt Eesti ettevõtete

eksporti suurendamine ja riigi toe pakkumine keerulistel, kuid ettevõtjatele olulistel turgudel; samuti arengukoostöö eesmärkide saavutamist kestliku arengu toetamisel. IT-teenused ja -tooted (sh küberturvalisus) on Eesti üks ekspordiartikleid, mis globaalse konkurentsi tõttu vajab eesrindliku digiriigi kuvandi säilimist.

Ühendatuse, kliima- ja energeetikadiplomaatia teenuse sihiks on rahvusvahelise koostöö edendamine ja Eesti huvide kaitsmine majandusjulgeolekut, rahvusvaheliste suhete stabiilsust ja kestlikku arengut tagavatel teemadel, hõlmates Eesti ja EL-i ühendatuse arhitektuuri kujundamist, energiajulgeolekut ning kliimamuutuste tõkestamise eelduseks oleva rahvusvahelise konsensuse loomiseks vajalikku diplomaatiat.

Tegevustes on põhirõhk EL-i rohepöörde toetamisel, sh Eesti huvide esindamine EL-i kliimaaruteludes ning Eesti ja kogu lähiregiooni ühendatuse arhitektuuri konkurentsivõime ja kvaliteedi kindlustamisel. Ühendatusega seotud diplomaatia hõlmab rahvusvaheliste standardite teemalisi arutelusid, taristu elektrifitseerimise ja digitaliseerimise suundumuse taustal, ning riikide koostöös tehtavaid regionaalseid suurinvesteeringuid, mis toetavad Eesti ja Euroopa energiajulgeolekut ja transpordiühendusi. Tähtis on kahepoolne koostöö Suurbritannia, USA, Saksamaa, Prantsusmaa, Põhja-Balti regiooni riikide ja Poolaga ning koostöö NB8 regionaalses formaadis. Ühendatuse, kliima- ja energeetikadiplomaatial on tähtsustav roll EL-i naabus- ja välismajanduspoliitika kujundamisel, sh majanduskoostöö India ja Vaikse ookeani piirkonna riikidega, otsene EL-i majanduskoostöine panus ja arengukoostöö Põhja-Aafrika ja Lähis-Ida regioonis ja idapartnerlusriikides. Pingestunud julgeolekuolukord on suurendanud ühendatuse ja energiajulgeoleku temaatika tähtsust NATO-s ja EL-i ühise välis- ja julgeoleku poliitika (ÜVJP) kujundamise aruteludes. Teenusega toetatakse vastavate strateegiate koostamist ja uuendamist ning koostööd mõttekodade ja ülikoolidega. Soodustatakse suure välispoliitilise kaaluga ürituste toimumist Eestis ning Eesti riigijuhtide ja -ametnike visiite valdkonna kaalukatele rahvusvahelistele üritustele.

Eestlaskonna kaasamisega välismaal ja kultuuri- ning kodanikudiplomaatiaga teenuse sihiks on tagada tugev side välismaal elava eestlaskonnaga ning välismaal elavate rahvuskaaslaste osalemine Eesti ühiskonnaelus ja selle arengus.

Koostöös siseriiklike partneritega (nt KUM, SIM, HTM, Integratsiooni Sihtasutus) toetatakse tagasipöördumist, (taas)kohanemist ning Eesti kultuuri tutvustamist välismaal. Ilmub uudiskiri Global Estonian ja korraldatakse virtuaalfoorumeid. Panustatakse väliseesti kogukondade informi, eestikeelse hariduse ja keeleõppe kättesaadavusse, kultuuripärandi hoidmisele ning usulisele teenimisele. Kaasatakse rahvuskaaslast ja Eesti sõpru rahvadiplomaatiasse, et tugevdada Eesti mainet ja toetada majandusdiplomaatiat.

Rida 19.15 programmi tegevus: Juriidiliste, konsulaar-, sanktsiooni- ja strateegilise kauba küsimuste lahendamine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti seisukohad rahvusvahelise ja EL-i õiguse üldküsimumustes oleksid esindatud ja huvid kaitstud. Sanktsioonipoliitika ennetab rahvusvahelise õiguse rikkumisi. Konsulaarteenused on osutatud kliendisõbralikult ja paindlikult.

Tabel 497. Programmi tegevuse Juriidiliste, konsulaar-, sanktsiooni- ja strateegilise kauba küsimuste lahendamine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Konsulaarteenustega rahulolu Allikas: Välisministeerium	69,00%	71,00%

Ekspert hinnangu põhjal tehti 2024. aastal kokku 61 747 konsulaartoimingut, mis on 13% vähem kui 2023. aastal. Konsulaartoimingute arv on olnud juba aastaid languses, osaliselt on selle põhjuseks üha suurem Eesti riigi pakutavate digilahenduste kasutamine, mistõttu väheneb vajadus pöörduda teenuse saamiseks välisesindusse. Välisministeeriumi algatatud seadusemuudatus teeb lihtsamaks võõrsil dokumendi kaotanul tagasipöördumiseks vajaliku ajutise reisidokumendi saamise. Samuti, Eesti kodanikel on võimalus kullerteenuse vahendusel tellida endale pass väljastamiseks peaaegu kõikjale maailmas.

Klientidele on konsulaarteenuse kvaliteet paranenud. Välisministeerium käivitas juunis 2024. a olulise uuenduse, mis muudab tagasipöördumisdokumendi ja -loa taotlemise protsessi välismaal viibivatele Eesti kodanikele ja määratlemata kodakondsusega isikutele mugavamaks ja paindlikumaks. Alates juunist 2024 on võimalik taotleda tagasipöördumisdokumenti ka videosilla vahendusel, ilma et peaks isiklikult minema Eesti saatkonda või aukonsulaati. Suurim muudatus esinduste võrgustikus oli San Francisco ja New Yorgi peakonsulaatide sulgemine 31.07.2024.

Reisijate teadlikkuse suurendamiseks uuendati 2024. aastal Reisi Targalt lehel pidevalt reisiinfot, suvel läbis Reisi Targalt koduleht ka tehnilise uuenduskuuri.

Välisministeeriumi eestvedamisel on Eesti kodanikel võimalus kullerteenuse vahendusel tellida endale pass väljastamiseks peaaegu kõikjale maailmas, v.a mõned riigid, kus suhtlus on piiratud või mis asuvad raskesti ligipääsetavates piirkondades.

Tabel 498. Programmi tegevuse juriidiliste, konsulaar-, sanktsiooni- ja strateegilise kauba küsimuste lahendamine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
19.15	Juriidiliste, konsulaar-, sanktsiooni- ja strateegilise kauba küsimuste lahendamine	-17 809	-20 637	-16 273	4 364	-21%
19.16	Tööjõu- ja majandamiskulud	-17 430	-19 740	-15 815	3 925	-20%

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
	Sh abikaasa- ja registreeritud elukaaslase tasu	-544	-643	-566	77	-12%
19.17	Muud toetused	-447	-893	-459	434	-49%

Programmi tegevuse eelarve koosneb peamiselt tööjõu- ja majandamiskuludest. Eelarvesse panustavad läbi tööjõu- ja majandamiskulude ning vähesel määral ka muude toetuste kaudu otseselt programmi tegevustega seotud teenuseid elluviivate Välisministeeriumi peamajas olevate struktuuriüksuste kulud – nii personalikulud, esindus- ja lähetustegevuseks vajalikud kulud, potentsiaalsete juriidilist teenuste ning erinevate konverentside ja ürituste elluviimiseks vajalikud kulud. Lisaks panustavad programmi tegevusse kõigi 45 välisesinduste (ülalpidamiskulud, pikaajalises välislähetuses olevate teenistujatega seotud kulud) ning Välisministeeriumi peamaja horisontaalsete struktuuri- ja tugiüksuste kulud proportsionaalselt programmi tegevuse teenuste arvule.

2026. aasta eelarve vähenemine on seotud 2024.aastast üle kantud vahendite kajastamisega 2025. aastal. Programmi tegevuse eesmärkide saavutamist võimendatakse ka väikses mahus piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (BMVI) vahenditega.

Lisaks mõjutab langust Välisministeeriumi seireosakonnaga seotud struktuurimuudatus ning ühe põhiteenuse kaotamine programmi tegevuse alt, mis omakorda muutis programmi tegevusele suunatud 45 esinduse ja Välisministeeriumi peamaja horisontaalsete struktuuri- ning tugiüksuste kulude jaotuse proportsioone vähemuse suunas. Ühtegi teenust 2026. aastal väiksemas mahus sisulises plaanis ellu viima ei pea. Samas panustab programmi tegevuse eelarve suurenemisse kerge kasv tööjõu- ja majandamiskuludes, kuna Vabariigi Valitsuse otsusega eraldati lisavahendeid nii Eesti äridiplomaatia võimestamiseks, äridiplomaatilise suunaga esinduste võrgustiku laiendamiseks kui ka Ukraina ülesehituses osalemiseks, mida viivad ellu ka välisesindused ja peamaja katusüksused ning mille kulud jaotatakse Välispoliitika programmi tegevuste vahel proportsionaalselt vastavalt programmi tegevustes kajastuvate teenuste arvule.

Lisaks kajastuvad programmi tegevuse eelarves pikaajalises välislähetuses olevate teenistujate abikaasa- ja registreeritud elukaaslase tasu kogukulu jagatuna proportsionaalselt programmi tegevuse teenuste arvule.

Programmi tegevuse eesmärke viiakse ellu kolme teenuse kaudu:

Konsulaartenuste ja -abi teenuse sihiks on pakkuda klientidele lihtsalt kättesaadavaid konsulaartenuseid kulutõhusalt. See eeldab konsulaarpoliitika kujundamist ja elluviimist ning koostööd teiste asutustega (sh Siseministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet). Tagame operatiivse reisiinfo ja riskikommunikatsiooni edastamise, reisijate teadlikkuse edendamise ning konsulaarhädaabi osutamise.

Eesmärk on suurendada välismaal elavate eestlaste teadlikkust e-teenustest ja lihtsustada dokumentide taotlemist ning väljastamist, sh postiteenuste kaudu. Toetame tugevat aukonsulite võrgustikku, mis aitab nii konsulaarteenustega kui ka majandusdiplomaatias. Esindame Eestit ELi konsulaar- ja viisapoliitika aruteludes ning tõstame reisijate teadlikkust ohtudest läbi „Reisi targalt“ veebikeskkonna ja veebikonsuli kanalite. Osaleme ELi kriisiplaneerimises ja pakume abi hädaolukorras välismaal viibivatele Eesti kodanikele

Rahvusvahelise ja EL-i õiguse koordineerimise teenuse sihiks on, et Eesti seisukohad rahvusvahelise ja EL-i õiguse üldkõrvaldamistes oleksid esindatud ja huvid kaitstud.

Eesti seisukohti kaitstakse rahvusvahelistes kohtutes ja tagatakse kooskõla rahvusvahelise ning EL-i õigusega. Toetatakse sanktsioonide ja küberjulgeolekupoliitika kujundamist ning EL-i üldasjade ja viisapoliitika koordineerimist. Oluline on koostöö liitlastega (nt USA, Suurbritannia, Saksamaa, Prantsusmaa, Põhja-Balti riigid) ning osalus ÜRO ja B3 formaadis. Teenus toetab kaubandus- ja investeerimislepingute sõlmimist ning teeb koostööd ülikoolidega rahvusvahelise õiguse arendamisel.

Sanktsioonipoliitika ja strateegilise kauba kontrolli teenuse sihiks on tagada, et Eesti välis- ja julgeolekupoliitilised huvid oleksid Euroopa Liidu sanktsioonipoliitika kujundamisel esindatud ja kaitstud ning strateegilise kauba kontroll teostatakse kõikide nõuete kohaselt.

Teenusega kaitstakse Eesti julgeolekupoliitilisi huve EL-i sanktsioonipoliitika kujundamisel, eesmärgiga mõjutada Venemaad ja Valgevenet järgima rahvusvahelist õigust ja inimõigusi. Tagatakse, et rikkumised tooksid kaasa majanduslikud kulud ja rahvusvahelise isoleerituse. Strateegilise kauba kontrolliga toetatakse sanktsioonide jõustamist ja julgeolekukeskkonna tugevdamist.

Rida 19.18 programmi tegevus: Eesti välismajandushuvide edendamine ja kaitse

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti on konkurentsivõimeline koht ettevõtte loomiseks ja arendamiseks ning siinsed ettevõtted on rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised. Eesti on tuntud reisisihtkoht. Eesti ettevõtted on aktiivsed eksportijad, ettevõtted (Eestis ja mujal) hindavad Eestit tegutsemiskeskkonnana kõrgelt.

Tabel 499. Programmi tegevuse Eesti välismajandushuvide edendamine ja kaitse 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Ekspordi maht (kaubad ja teenused) valitud kolmandatesse riikidesse Allikas: Statistikaamet, Välisministeerium	suurenas	suureneb

Kuigi Välispoliitika Arengukavas on mõõdikuna eksport kõikidesse kolmandatesse riikidesse (ehk EL välistesse riikidesse), siis programmis on mõõdikut kitsendatud, arvestades

partnerriikidena Aasia prioriteetriike Lõuna-Koread, Jaapanit ja Singapuri, kuna eesmärgiks on suurendada nendesse riikidesse kaupade ja teenuste eksporti, mis 2024. aastal ka täideti.

Kui 2023.aastal oli kaupade eksport Lõuna-Koreasse, Singapuri ja Jaapanisse 346 miljonit eurot, siis 2024.aastal 371 milj eurot (kasv 7%). Koos teenustega eksporditi 479 miljoni euro eest (kasv 1,4%).

[Ekspordistrateegiad](#) on 2024. aasta seisuga valminud järgmiste riikide kohta: UK, Qatar, Saudi Araabia, Araabia Ühendemiraadid, Singapur, Indoneesia, Jaapan. Näiteks Jaapani strateegiat esitleti 2024. aasta mais *Japan Market Day* üritusel.

Tabel 500. Programmi tegevuse Eesti välismajandushuvide edendamine ja kaitse eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
19.18	Eesti välismajandushuvide edendamine ja kaitse	-17 681	-20 367	-15 635	4 732	-23%
19.19	Tööjõu- ja majandamiskulud	-11 203	-14 565	-12 447	2 118	-15%
	Sh abikaasa- ja registreeritud elukaaslase tasu	-272	-321	-377	-56	17%
19.20	Muud toetused	-6 512	-5 799	-3 188	2 611	-45%

Programmi tegevuse eelarve koosneb peamiselt tööjõu- ja majandamiskuludest ning muudest toetustest. Eelarvesse panustavad läbi tööjõu- ja majandamiskulude ning muude toetuste (sh liikmemaksud) otseselt programmi tegevustega seotud teenuseid elluviivate Välisministeeriumi peamajas olevate struktuuriüksuste kulud – nii personalikulud, esindus- ja lähetustegevuseks vajalikud kulud, liikmemaksud ning erinevate konverentside ja ürituste elluviimiseks vajalikud kulud. Lisaks panustavad programmi tegevusse kõigi 45 välisesinduste (ülalpidamiskulud, pikaajalises välislähetuses olevate teenistujatega seotud kulud) ning Välisministeeriumi peamaja horisontaalsete struktuuri- ja tugiüksuste kulud proportsionaalselt programmi tegevuse teenuste arvule.

2026. aasta eelarve vähenemine on seotud 2024. aastast üle kantud taaste- ja vastupidavusrahastu mitteabikõlbliku käibemaksu vahendite kajastamisega 2025.a ning üleüldisemalt taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) vahendite lõppemisega. Programmi tegevuse eesmärkide saavutamist võimendatakse ka 2026. aastal veel vähesel määral taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) vahenditega. Teiselt poolt panustab programmi tegevuse eelarve suurenemisse kasv tööjõu- ja majandamiskuludes, kuna Vabariigi Valitsuse otsusega eraldati lisavahendeid nii Eesti äridiplomaatia võimendamiseks, äridiplomaatilise suunaga esinduste võrgustiku laiendamiseks kui ka Ukraina ülesehituses osalemisega seonduvate võimaluste kasutamiseks Eesti majanduse elavdamisel. Sellega seotud tegevusi viib peamiselt ellu vastav peamaja struktuuriüksus, kelle põhitegevuses antud valdkonnad on ning toetavas funktsioonis

on ka välisesindused ja Välisministeeriumi peamaja horisontaalsed struktuuriüksused, mille kulud jaotatakse Välispoliitika programmi tegevuste vahel proportsionaalselt vastavalt programmi tegevustes kajastuvate teenuste arvule.

Lisaks kajastuvad programmi tegevuse eelarves pikaajalises välislähetuses olevate teenistujate abikaasa- ja registreeritud elukaaslase tasu kogukulu jagatuna proportsionaalselt programmi tegevuse teenuste arvule.

Programmi tegevuse eesmärgi viiakse ellu läbi kahe teenuse:

Majandusdiplomaatiline tugi Eesti ettevõtjatele, sh aukonsulite töö suunamine teenuse sihiks on koostöös EIS-i ja MKM-iga toetada ettevõtteid välisurgudele sisenemisel ja seal tegutsemisel ning soodustada välisinvesteeringute jõudmist Eestisse, ennekõike visiitide, kohtumiste ja ürituste korraldamise ning ettevõtjate nõustamise kaudu.

Teenuse eesmärk on edendada kõrge lisandväärtusega ekspordi ja jätkusuutlike välisinvesteeringute kasvu, toetada Eesti ettevõtjaid välisurgudel ning suurendada Eesti tuntust turismi sihtkohana. Majandusdiplomaatia toimub koostöös e-residentide ja aukonsulitega ning on seotud kahe- ja mitmepoolsete koostöösuhetega. Tähtis on ka julgeoleku ja majandushuve tasakaal.

Eesti huvide edendamine EL-is ja teistes rahvusvahelistes majandusorganisatsioonides teenuse siht on luua ekspordi ja investeeringuid toetav toimivate lepingute baas, kaitsta Eesti majandushuve rahvusvahelistes organisatsioonides ning soodustada ELi siseturu ja taristu arendamist. Nende eesmärkide täitmisega luuakse eeldused välisinvesteeringute ja ekspordi jätkusuutlikuks kasvuks.

Teenuse fookuses on ELi vabakaubanduslepingute laienemise toetamine, WTO rolli tugevdamine ja ELi siseturu edendamine. Riikide vahel edendatakse investeeringute kaitset, topeltmaksustamise vältimist ning koostööd digivaldkonnas. Toetatakse ka andmevahetust majanduspartneritega Euroopas ja panustatakse olulistesse taristuprojektidesse vastavalt Eesti huvidele.

Rida 19.21 programmi tegevus: Arengukoostöö ja humanitaarabi koordineerimine

Programmi tegevuse eesmärk: Eesti panus globaalsesse julgeolekusse ja kestlikku arengusse on kasvanud, sealhulgas on laienenud arengukoostöö ja humanitaarabi mõju ning tõhusus.

Tabel 501. Programmi tegevuse Arengukoostöö ja humanitaarabi koordineerimine 2026. a mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2024)	2026
Eesti rahaline panus arengukoostöösse (% RKT-st) Allikas: OECD DAC/Välisministeerium	0,20%	0,26%

OECD mõõdab arengukoostööd ODA rahalise arenguabi suhet Rahvuslikku Kogutoodangusse (RKT; *Gross National Income*). 2021. aastal käivitatud Eesti arengukoostöö rakendusasutus Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskus (ESTDEV) aitab pikaajaliselt jõuda selleni, et Eesti arengukoostöö valdkonda tehtud investeeringud saaksid koostöös erasektoriga tulemuspäraselt rakendatud. OECD ODA (Official Development Assistance) põhineval metoodikal panustas Eesti 2024. aastal arengukoostöösse 0,20% Eesti rahvuslikust kogutoodangust (RKT).

Tabel 502. Programmi tegevuse Arengukoostöö ja humanitaarabi koordineerimine eelarve ja dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %
19.21	Arengukoostöö ja humanitaarabi koordineerimine	-28 416	-36 085	-29 231	6 854	-19%
19.23	Muud toetused	-20 313	-26 918	-19 812	7 106	-26%
19.22	Tööjõu- ja majandamiskulud	-8 135	-9 165	-9 419	-254	3%
	Sh abikaasa- ja registreeritud elukaaslase tasu	-270	-321	-377	-56	17%

Programmi tegevuse eelarve koosneb peamiselt muudest toetustest (sh liikmemaksud) ning tööjõu- ja majandamiskuludest. Eelarvesse panustab läbi tööjõu- ja majandamiskulude ning muude toetuste (sh liikmemaksud) otseselt programmi tegevusega seotud teenuseid elluviiv Välisministeeriumi peamajas olev struktuuriüksus ning tema kulud – nii personalikulud, esindus- ja lähetustegevuseks vajalikud kulud kui ka arengukoostöö ja humanitaarabi vahendid ning liikmemaksud. Lisaks panustavad programmi tegevusse kõigi 45 välisesinduste (ülalpidamiskulud, pikaajalises välislähetuses olevate teenistujatega seotud kulud) ning peamaja katus- ja tugiüksuste kulud proportsionaalselt programmi tegevuse teenuste arvule.

2026. aasta eelarve vähenemine on seotud 2025. aasta eelarves kajastatud 2024.aastast üle kantud arengukoostöö ja humanitaarabi mitmeaastaste projektide ellu viimisega seotud vahendite kajastamisega (projektide lõpptähtajad ületavad kalendriaastaid ning kanduvad kuluks järgmistel aastatel). Samuti tingib muude toetuste eelarve vähenemise 2026. aastal 2024. aastal otsustatud Vabariigi Valitsuse kokkuhoiumeetmete suurenemine võrreldes 2025. aastaga, mis mõjutab eelkõige arengukoostöö ja humanitaarabi projektide eelarvet (sh Ukraina toetamine). Teiselt poolt panustab programmi tegevuse eelarve suurenemisse kasv tööjõu- ja majandamiskuludes, kuna Vabariigi Valitsuse otsusega eraldati lisavahendeid Ukraina ülesehituses osalemiseks seonduvate võimaluste kasutamiseks Eesti majanduse elavdamisel. Tegevusi viib peamiselt ellu vastav peamaja struktuuriüksus, kelle põhitegevuses antud valdkond on ning toetavas funktsioonis on ka välisesindused ja Välisministeeriumi peamaja horisontaalsete struktuuriüksused, mille kulud jaotatakse Välispoliitika programmi tegevuste vahel proportsionaalselt vastavalt programmi tegevustes kajastuvate teenuste arvule.

Lisaks kajastuvad programmi tegevuse eelarves pikaajalises välislähetuses olevate teenistujate abikaasa- ja registreeritud elukaaslase tasu kogukulu jagatuna proportsionaalselt programmi tegevuse teenuste arvule.

Programmi tegevuse eesmärgi viiakse ellu läbi kahe teenuse:

Eesti arengukoostöö poliitika kujundamise teenuse sihtiks on kujundada Eestist omanäoline, rahvusvahelisi arengueesmärgi toetav ning üldtunnustatud arengukoostöö põhimõtetest lähtuv doonorriik, kelle abi on partnerriikides oodatud ja nende arengule kasulik, kes on avatud koostööle ka teiste doonoritega ning kelle töö aitab otseselt saavutada kestliku arengu eesmärgi ja vähendada vaesust.

Eesti arengukoostöö poliitika kujundamisel ja koostöös SA Eesti Rahvusvaheline Arengukoostöö Keskusega (ESTDEV) elluviimisel keskendutakse prioriteetsetele valdkondadele, kus Eesti on ise tulemuslikult tegutsenud. Keskendutakse demokraatia ja õigusriigi arengule kaasa aitamisele ning heade valitsemistavade juurutamisele; kodanikuühiskonna toetamisele ning rahu ja stabiilsuse tagamisele; kvaliteetse hariduse kättesaadavuse parandamisele; majandusarengu edendamisele; tervishoiu arendamisele ning avalikkuse – eriti noorte – teadlikkuse suurendamisele arengukoostööst ja kestlikust arengust. Tegevuste fookuses on koostöö tihendamine teiste doonoritega, sh rahvusvahelistes koostööprojektides osalemiseks kaasrahastuse tagamine; EL-i rahastusvahendite, mestimisvõimaluste (Twinning) ja Taixi programmide aktiivsem kasutamine ning Eesti arengukoostöö rakendajate rahvusvahelise koostöö ja EL-i programmidest raha taotlemise eelduseks olevate hindamisprotseduuride läbiviimise võimekuse edendamine.

Eesti humanitaarabi poliitika kujundamise ja rakendamise teenuse sihtiks on päästa inimesi ning abistada loodus- või inimtegevusest põhjustatud katastroofides ja kriisides kannatanuid. Loodus- või inimtegevusest põhjustatud katastroofidele ja kriisidele reageerimine rahvusvaheliselt kokku lepitud reeglite kohaselt, arvestades Eesti võimekust ja toetades selle arengut ekspertide kaasamise kaudu rahvusvahelistes kriisisituatsioonides humanitaarabi koordineerija või abiandjana.

Teenusega edendatakse loodus- või inimtegevusest põhjustatud katastroofidele ja kriisidele reageerimise võimekust rahvusvaheliselt kokku lepitud reeglite kohaselt, arvestades Eesti võimekust. Toetatakse ka humanitaarabi elluviimise arengut, edendades ekspertide kaasamist ja täites rahvusvahelistes kriisisituatsioonides humanitaarabi koordineerija või abiandja rolli. Humanitaarabi rakendamise fookuses on pikaajalised ja akuutsed kriisid. Eesti humanitaarabipoliitika keskendub tegevusvaldkondadest rahvusvahelisele humanitaarõigusele, humanitaartöötajate kaitsele, humanitaarinnovatsioonidele, vajaduste hindamise süsteemi tõhustamisele (sh kasutades uuenduslikke IKT-lahendusi), poliitikavaldkondade sidususele, abi tõhususele ja soolisele võrdsuslikkusele. Pikaajaliseks sihtiks on edendada rahvusvahelist humanitaarabi printsiipe järgivat koordinatsiooni, seda ka militaar- ja tsiviilinstitutsioonide vahel, mis võimaldab parimal viisil ühendada päästetööd,

hädaabi, esmased taastamistööd ja arengukoostöö ning toetada sihtriigi jätkusuutlikku arengut. Rahvusvaheliste organisatsioonide tasemel osaletakse humanitaarabi poliitika kujundamisel ÜRO 3. komitees ja EL-i institutsioonides. Lisaks on Eesti ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo (OCHA) doonorite toetusrühma liige ja ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (UNHCR) täitevnõukogu liige. Teenusega toetab Eesti ÜRO kui ainsa universaalse ja legitiimse ülemaailmse humanitaarabisüsteemi toimimist ning Rahvusvahelise Punase Risti Komitee kui rahvusvahelise humanitaarõiguse ja Genfi konventsioonide looja tegevust.

3.18.4 Investeeringud

Investeeringud Eesti välisesinduste kaasajastamisse ning ministeeriumi valitsemisala IT ja julgeoleku tagamise lahenduste turvalisemaks ning kaasaegsemaks muutmisel.

Välisministeeriumi ehitusinvesteeringud panustavad valitsemisala esinduste ja peamaja korrashoiu tagamise ning elementaarsesse värskendamisse. IT ja muud investeeringud parandavad teenuste osutamise kvaliteeti ning tagavad turvalise töökeskkonna ja sidepidamise võimalused. Transpordivahendite investeeringud on suunatud valitsemisala transpordivahendite töökorras hoidmisele ja uuendamisele.

Tabel 503. Välisministeeriumi valitsemisala investeeringute dünaamika, tuhat eurot

Seaduse rea nr		2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus, %
	Välisministeeriumi valitsemisala					
19.25	Investeeringud kokku	-16 527	-14 437	-14 983	-547	4%
	IT investeeringud	-863	-2 431	-2 764	-333	14%
	Transpordivahendid	-346	-180	-330	-150	83%
	Muud investeeringud	-1 765	-1 401	-170	1 231	-88%
	Kinnisvara	-13 094	-9 860	-11 444	-1 584	16%
19.28	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	-461	-545	-275	270	-50%

Tabel 504. Välisministeeriumi valitsemisala investeeringute eelarve liikide vaheline võrdlus objektide lõikes, tuhat eurot

Seadu se rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestusli kud vahendid	Välisministeeriumi valitsemisala riigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tulude st sõltuvad vahendid
	Välisministeeriumi valitsemisala						
19.25	Investeeringud kokku		-14 983	-11 813	-275	-2 652	-243
19.26	Välisministeeriumi ja välisesinduste	Kinnisvara	-11 444	-10 693	0	-508	-243

Seaduse rea nr		Investeeringu grupp	Eelarve 2026	Piirmäär aga	Arvestuslikud vahendid	Välisriigieelarvelise kaasfinantseeringuga	Muud tuludest sõltuvad vahendid
	ehitusinvesteeringud						
19.27	Muud investeeringud kokku		-3 264	-1 120	0	-2 144	0
	IT investeeringud	IT investeeringud	-2 764	-620	0	-2 144	0
	Muud investeeringud	Muud investeeringud	-170	-170	0	0	0
	Transpordivahendid	Transpordivahendid	-330	-330	0	0	0
19.28	Käibemaksukulu põhivara soetustelt	Käibemaksukulu	-275	0	-275	0	0

IT investeeringute suurenemine 2026. aastal on tingitud RRF-ist hangitava ekspordi infosüsteemi ehk Eesti ettevõtete ekspordi toetamiseks vajaliku ekspordiportaali arendus- ja hooldustööde tellimuse täitmisest ja arenduse valmimisest. Lisaks on täpsustatud järgmiste aastate IT investeeringute ja kulude sisu ning jaotust, millest tulenevalt on prognoosis suurendatud maksutuludest tehtavate IT investeeringute mahtu 0,08 mln eurot. Teiselt poolt vähendab 2026. aasta IT investeeringute eelarvet 2025. aasta lisaeelarvega infotehnoloogiasse eraldatud vahendite lõppemine. IT investeeringud sisaldavad tarkvara arendusi ja serverite ning taristukomponentide hankeid.

Välisministeeriumi ja välisesinduste ruumide ehitusinvesteeringute maht suureneb 2026. aastal tulenevalt ehitusinvesteeringute eelarveks mõeldud vahendite aastatevahelisest ümbertõstmisest, kus investeeringute kulu tekkimine planeeritakse õigetele perioodidele vastavalt parimale teadmisele. Välisministeeriumi ellu viidavate ehitusinvesteeringute kulude tegemise õiget perioodi on tihtipeale keeruline projektide alguses ennustada. See tuleneb sellest, et Välisministeerium hangib, ehitab ja rekonstrueerib oma kinnisvara välisriikides, kus hangete läbiviimine, sobiliku pakkumise saamine, ehitustegevusteks välisriikides lubade hankimine, ehitustöödega alustamine, kohapealsete ehitusettevõtetega suhtlemine, materjalide tarned, ehitustegevuse kiirus jms on kordades aeganõudvam, kui seda on sarnaste tegevuste läbiviimine Eestis. Lisaks suurendab ehitusinvesteeringute eelarvet Vabariigi Valitsuse otsus suunata vahendeid äridiplomaatilise suunaga esinduste võrgustiku laiendamisele.

Investeeringud transpordivahenditesse suurenevad ligi 0,2 mln eurot ja on suunatud amortiseerunud sõidukite asendamiseks.

Muud investeeringud sisaldavad info- ja füüsilise turvalisuse tagamiseks vajalikke soetusi. Vähenemise põhjustab 2025. aastal eraldatud lisaeelarve vahendite lõppemine ning 2025. aasta eelarves kajastatud 2024. aastast üle kantud vahendite kajastamine.

Algatab Vabariigi Valitsus 25. septembril 2025. a

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson

Valitsuse nõunik

4. OSA. 2026. a Riigieelarve seaduse tekstiparagrahvide selgitused

2026. aasta riigieelarve seaduse eelnõu on koostatud kooskõlas riigieelarve seadusega. Vastavalt riigieelarve seaduse § 28 lõikele 2 esitatakse riigieelarve seaduses sätted, mille esitamise kohustus tuleneb õigusaktist või mis on seotud eelarveaastal riigieelarve vahendite kogumise, toetusena saamise, vahendamise või kasutamise korralduse või tingimustega. Põhiseaduslikele institutsioonidele ja nende haldusala asutustele kohaldatakse ministeeriumi, ministeeriumi valitsemisala ja riigiasutuse kohta sätestatud, kui riigieelarve seadusest ei tulene erisusi.

Paragrahvis 2 on toodud seaduste alusel kehtestatud määrad ja piirsummad, mis esitatakse riigieelarves.

Lõikes 1 toodud määrad kehtestatakse riigieelarvega õppetoetuste ja õppelaenu seaduse (edaspidi **ÕÕS**) alusel. Punktis 1 toodud üliõpilase vajaduspõhise õppetoetuse saamiseks arvestatav keskmise sissetuleku ülemmäär kehtestatakse **ÕÕS** § 5 lõike 2¹ punkti 3 alusel ja see on 756,38 eurot kalendrikuus. Punktis 2 on toodud kutseõppe õppekava õpilase põhitoetuse suurus õppekuus 60 eurot ja punktis 3 sätestatud üliõpilase vajaduspõhine eritoetus 135 eurot õppekuus. Need kehtestatakse **ÕÕS** § 12 lõike 1 alusel ja ei muutu 2026. aastal eelmise aastaga võrrelduna. Punktiga 4 kehtestatakse kooskõlas **ÕÕS** § 12 lõikega 2 igaks aastaks üliõpilase vajaduspõhine õppetoetus õppekuus kolmes suuruses olenevalt taotleja sissetuleku suuruselt. Vajaduspõhiste õppetoetuste määrad on 150 eurot, 270 eurot ning 440 eurot tudengi kohta õppekuus. Punktis 5 sätestatakse doktoranditoetus kalendrikuus, mis kehtestatakse **ÕÕS** § 43 lõike 1 alusel ja see ei muutu eelmise aastaga võrrelduna. Doktoranditoetuse suurus on 660 eurot kalendrikuus.

Lõikega 2 kehtestatakse tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 77 lõikest 3 õpetaja lähtetoetuse ja § 77¹ lõikest 4 tugispetsialisti lähtetoetuse suurus. 2026. aastal jäävad õpetajate lähtetoetuse ja tugispetsialisti lähtetoetuse suurused samaks võrreldes 2025. aastaga, so 15 979 eurot. Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava alusel suurenevad õpetajate ja tugispetsialistide koolituse õppekaval õppivate üliõpilaste stipendiumid.

Lõikega 3 kehtestatakse vanemahüvitise määr 886 eurot kalendrikuus. Selle kehtestamine igaks eelarveaastaks riigieelarvega tuleneb perehüvitiste seaduse § 41 lõikest 1. Kui vanemahüvitise taotleja ei saanud hüvitise saamise õiguse tekkimise päevale eelnenud kalendriaastal sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, võrdub ühe kalendrikuu hüvitise suurus hüvitise määraga.

Lõikega 4 kehtestatakse tööturumeetmete seaduse (edaspidi ka **TöMS**) alusel töötutoetuse päevamäär 14,3 eurot. Riigikogu võttis 14.05.2025. a vastu töötuskindlustuse seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse (519 SE), mille kohaselt alates 1. jaanuarist 2026. a enam uusi töötutoetusi ei määrata (v.a üleminekuperioodil erandjuhtudel: 1. jaanuarist 2026. a jõustuva **TöMS** § 33 lõigete 5 ja 6 alusel). Määratud

töötutoetused makstakse lõpuni. 1. jaanuarist 2026. aasta jõustuva TöMS § 33 lõike 7 kohaselt isikule, kellele makstakse töötutoetust või kellele töötutoetuse maksmine on peatatud tööturumeetmete seaduse enne 2026. aasta 1. jaanuari kehtinud redaktsiooni alusel ning kelle töötutoetuse saamise periood lõppeb pärast 2025. aasta 31. detsembrit, kohaldatakse tööturumeetmete seaduse enne 2026. aasta 1. jaanuari kehtinud redaktsiooni kuni toetuse maksmise lõpetamiseni.

Enne 1. jaanuari 2026. aasta kehtinud seaduse TöMS § 23 lg 1 järgi ei tohi töötutoetuse päevamäära 31-kordne korrutis olla väiksem kui 50% kuu töötasu alammäärast, mis kehtis eelarveaastale eelnenud aasta 1. juulil. Töötasu alammäär kehtestatakse töölepingu seaduse § 29 lõike 5 alusel. Töötasu alammäär alates 1. jaanuarist 2025. a on 886 eurot. 50% kuu töötasu alammäärast on 443 eurot. Töötutoetuse päevamäära 31-kordne korrutis on 443,30 (14,3x31) eurot.

Lõikes 5 on toodud sotsiaalhoolekandeseaduse (edaspidi ka *SHS*) alusel kehtestatavad määrad.

Punktiga 1 SHS § 73 lõike 5 alusel kehtestatav psüühiliste erivajadustega inimeste kogukonnas elamise teenusele suunatud isiku omaosaluse maksimaalne maksumus on 405 eurot kalendrikuus. Samuti on 405 eurot kalendrikuus ööpäevaringsele erihooldusteenusele suunatud isiku omaosaluse maksimaalne maksumus, kui ööpäevaringset erihooldusteenust osutatakse hoolekandeesutuse ühes või igas eraldiseisvas hoones korraga rohkem kui 12 isikule. Kui ööpäevaringset erihooldusteenust osutatakse hoolekandeesutuse ühes või igas eraldiseisvas hoones kuni 12 isikule või eraldi toimivates peresarnastes gruppides kuni kümnele isikule, kuid kõige rohkem 30 isikule ühes hoones, on ööpäevaringsele erihooldusteenusele suunatud isiku omaosaluse maksimaalne maksumus 477 eurot kalendrikuus. Päeva- ja nädalahoiuteenusele suunatud isiku omaosaluse maksimaalne maksumus on 360 eurot kuus. Määrad on jäetud 2025. aastaga samale tasemele.

Kogukonnas elamise teenust ja ööpäevaringset erihooldusteenust saama suunatud isik on kohustatud tasuma omaosaluse toitlustamise ja majutamise eest. Isikule peab pärast omaosaluse, tulumaksu, töötuskindlustusmaksu ja kogumispensionist makse tasumist jääma isiklikuks kasutamiseks vähemalt 15% tema tuludest (kogumispensionist, töövõimetoetusest, sotsiaalmaksuga maksustatavast tulust). Kui ei jää, hüvitatakse isiku eest omaosaluse maksimaalsest maksumusest puudujääv osa Sotsiaalkindlustusameti (edaspidi *SKA*) eelarve kaudu.

Omaosalus kaetakse osaliselt SKA eelarvest arvestustega, et isikule jääks pärast omaosaluse tasumist 15% tema eelmises lõigus loetletud sissetulekutest- selleks kulub 2026. aastal 84 000 eurot, mis on SKA eelarves planeeritud.

Punktiga 2 SHS § 131 lõike 3 alusel kehtestatav üksi elava isiku või perekonna esimese liikme toimetulekupiir 220 eurot kalendrikuus ning võrreldes 2025. aastaga on kasv 20 eurot.

Toimetulekupiir perekonna teisele ja igale järgmisele täisealisele liikmele on 176 eurot kuus ning pere iga alaealise lapse toimetulekupiir on 264 eurot kuus. Lisaks makstakse õppivatele lastele 104 euro võrra suuremat toimetulekutoetust pikemal perioodil. Sellega kindlustatakse kõige madalama sissetulekuga inimestele rohkem raha toidu, esmatarbekaupade ja kodu alles hoidmise jaoks. 2024. aastal sai toimetulekutoetust ligi 28 000 inimest, neist ligikaudu 9000 olid lapsed. 2026. aastal eraldatakse selleks täiendavalt 4 mln eurot. Toimetulekutoetuse kogueelarve on 42,5 mln eurot.

Punktis 3 kehtestatakse SHS § 139³ lõike 1 alusel üksi elava pensionäri toetuse (*edaspidi pensionäritoetus*) suurus 200 eurot kalendriaastas. Pensionäritoetust makstakse pensionärile, kelle pensioni netosumma on väiksem kui pensionäritoetuse maksmise määr - täisarvuni ümardatud keskmise vanaduspensionari 1,2-kordne suurus, mille Statistikaamet on avaldanud eelarveaastale eelnenud aasta teise kvartali kohta. Kuni 2025. aastani (kaasa arvatud) kinnitati määr Riigikogu poolt riigieelarvega, alates 2026. aastast kehtestab selle täpselt samadel alustel arvestatuna valdkonna eest vastutav minister hiljemalt eelarveaasta 31. märtsil.

Lõikega 6 sotsiaalmaksu maksmise aluseks oleva määra kehtestamine igaks eelarveaastaks riigieelarvega tuleneb sotsiaalmaksuseaduse §-st 2¹. Riigieelarvega kehtestatav kuumäär ei või olla väiksem kui eelarveaastale eelnenud aasta 1. juulil kehtinud Vabariigi Valitsuse kehtestatud töötasu alammäär. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2024. a määrusele nr 87 „Töötasu alammäära kehtestamine“ on alates 1. jaanuarist 2025 töötasu alammäär täistööajaga töötamise korral 886 eurot.

Sotsiaalmaksuseaduse § 2¹ alusel kehtestatav sotsiaalmaksu maksmise aluseks olev kuumäär on 886 eurot.

Lõikes 7 on toodud muuseumiseaduse (edaspidi ka MuuS) alusel kehtestatavad määrad.

Punktis 1 on esitatud MuuS § 28 lõike 3 punkti 1 alusel kehtestatav 2026. aasta jooksul eksponeeritavate näituste riigi tagatava kahjuhüvitise kogusumma piirmäär, mis on sama, mis 2025. aastal, st 280 000 000 eurot. Kavandatav piirmäär põhineb muuseumidelt kogutud eelinfo.

Punktis 2 määratakse vastavalt MuuS § 28 lõike 3 punktidele 2 kalendriaastal kehtiv omavastutuse suurus, mille suurus ei sõltu näituse väärtusest. Selleks on 2000 eurot ühe näituse kohta. Omavastutuse summa põhineb Kultuuriministeeriumi hinnangul, seda 2026. aastaks ei muudeta. Omavastutuse määra sätestamise eesmärk on rõhutada kahjuhüvitise tagamist taotleva muuseumi üldist esmast vastutust, vähendades seeläbi riske riigi jaoks, et kulukamaid kahjujuhtumeid üldse ei tekiks. Lisaks lihtsustab see rahvusvahelise näituse kahjuhüvitise süsteemi haldamist, sest väiksemad ja tõenäolisemad kahjud katab taotleja, ostes soovi korral selle katteks erakindlustuse. Vastavalt kultuuriministri 25. aprilli 2019. a määrusele nr 19 „Muinsuskaitseameti põhimäärus“ viib Muinsuskaitseamet läbi rahvusvahelise näituse omanikule tekkinud kahju riigi poolt hüvitamise tagamise taotluste ning hüvitistaotluste menetlusi ning valmistab ette otsuse eelnõusid.

Punktides 3– 8 esitakse vastavalt MuuS § 28 lõike 3 punktile 3 kümmet miljonit eurot ületava väärtusega näituste andmed. 2026. aastaks planeeritakse selliseid näitusi kuus. Kõigi nende korraldaja on Sihtasutus Eesti Kunstimuuseum.

Lõikes 8 on toodud riigieelarve seaduse (edaspidi RES) alusel kehtestatavad määrad.

Punktiga 1 kehtestatakse RES § 61 lõike 4¹ alusel kehtestatav Vabariigi Valitsuse antavate laenude ja riigigarantiide suurim lubatud jääk. See on 3 766 000 000 eurot ning see jääk sätestab kogu riigi poolt väljastatud laenude portfelli ja riigigarantiide mahu kokku. Nimetatud piirsummast suuremas ulatuses pole valitsusel volitusi garantiisid ega laene anda.

Punktiga 2 kehtestatakse RES § 61 lõike 4² alusel limiidid, mille ulatuses on vastava valdkonna ministril õigus anda arvelduskrediidilepingu alusel Eestis asuvale või Eestis tegutsevale riigi asutatud sihtasutusele laenu selles punktis määratud suurima jäägi ja maksimaalse laenusumma ulatuses kuni kolmeaastase tähtajaga. Valdonna eest vastutavale ministriale kehtestatakse 2026. aastaks limiidid, mille kohaselt tema poolt antavate laenude suurim lubatud jääk on 10 000 000 eurot ja maksimaalne laenusumma on 1 000 000 eurot.

Punktiga 3 kehtestatav riigi võlakohustuste suurim lubatud jääk RES § 69 lõike 2 alusel sätestab riigi nimel võetud lühiajaliste ja pikaajaliste kohustuste limiidi kokku. See on 2026. aastal 14 300 000 000 eurot.

Lõikega 9 nähakse ette piirmäär välislepingutele, mida võib sõlmida Vabariigi Valitsus. Selleks piirmääraks on ka 2025. aastal 3% riigiasutuse kuludest, kelle algatusel selline leping sõlmitakse.

Paragrahvis 3 sätestatakse 2026. aasta riigieelarve seosed kohalike omavalitsuste eelarvetega.

Lõikes 1 sätestatakse kohaliku omavalitsuse üksustele tasandusfondi jaotamise põhimõtted. Tasandusfond on blokk-toetus, mis koosneb mitmest erinevast mitte-sihtotstarbelisest toetusest. Kõige suurem osa jaotatakse omavalitsuste üldiste tulude- ja kulude vahe tasandamiseks. Kohaliku omavalitsuse üksuste arvestuslik keskmine tegevuskulu saadakse iga näitaja ühikulise maksumuse korrutamisel vastava näitaja väärtusega. Parameetrite väärtuste kujunemisel on aluseks aastatel 2016–2017 läbi viidud kohalike omavalitsuste netokulude analüüs. Tulumaksu laekumised aastatel 2023–2025 võetakse arvesse kaalutud keskmisena, arvestades muutusi tulumaksu seaduses (2026.a muutuvad omavalitsustele arvestatud tulumaksu määrad). Arvestusliku maamaksu arvutamisel lähtutakse maamaksumääradest 0,5% maatulundusmaa ja elamumaa ning 1% muu maa maksustamise hinnast 2025. aastal eurodes, arvestades seadusega sätestatud soodustusi (v.a riiklike looduskaitsealade soodustused, kuna sellest tingitud vähenemist toetatakse eraldi).

Lisaks tulude-kulude tasandamisel arvestatakse elanike kahanemisest tingitud ülemineku leevendamise vajadusega, väikesaarte kõrgema kuluvajadusega, hooldereformi ülemineku toetusega, asendushoolduse ja matusetootuse tulubaasi üle andmise ülemineku toetusega, riiklikelt looduskaitsealadelt saamata jääva maamaksu kompenseerimist ning kompensatsiooniga, kui kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemisest tingituna nende tasandusfondi laekumine väheneks. Lisaks kompenseeritakse omavalitsustele tulumaksu määrade muudatusest tingitud tulude vähenemist üle piirmäära, vastavalt tulumaksu seaduse muutmise seaduse (443 SE) seletuskirja tabelile 1.

Lõikega 2 määratletakse RES § 48 lõike 1 nimetatud toetusfondi kuuluvate toetuste liigid summadega, mille vahel toetusfondi vahendid jaotatakse.

Lõikega 3 sätestatakse kohalike omavalitsuste toimetulekutoetuse maksmise ja rahvastikuregistri toimingutega seonduvate riiklike ülesannete täitmise korraldamisega seotud kulude hüvitamine. Hüvitamismäärade leidmisel on arvesse võetud 2024. aasta tegelike valla- ja linnavalitsuses töötavate ametnike keskmist töötasu, majandamiskulusid, koolituskulusid ja amortisatsioonikulusid, mida on korrigeeritud prognoositud keskmise palga ja THI muutuse võrra. Hüvitiste jaotamisel võetakse aluseks tegelik juhtumite arv 2025. aastal.

Lõikes 4 on toodud volitusnorm Vabariigi Valitsusele määrata toetusfondi jaotamisel kasutatavad arvnäitajad, nendega arvestamise alused ja väärtused (ehk jaotamise ulatus).

Paragrahvis 4 sätestatakse riigieelarve liigendamise täpsusaste. Riigieelarve koostatakse, liigendatakse ja seetõttu ka piirmääraga vahendite limiidid valitsemisaladele seatakse euro täpsusega. Finantsarvestus (raamatupidamine) ja kuluarvestus riigieelarve kasutamisel toimub samas aga eurosendi täpsusega. Riigieelarvet ei ole otstarbekas koostada ega liigendada ümardatuna, nagu see on paremaks hoomatavuseks esitatud seaduse esimeses paragrahvis, sest see põhjustaks vahendite kasutamisel ebaefektiivsust. Majandusaasta aruanne koostatakse ja muu finantsinfo esitatakse üldjuhul samuti tuhandetes eurodes. Kõik riigieelarve liigendused esitatakse Rahandusministeeriumi riigieelarve infosüsteemides.

Paragrahviga 5 antakse ministrile ja Vabariigi Valitsusele õigus teatud piirides muuta eelarvevahendite liigendust. Riigieelarve seaduse § 56 lõikest 1 tulenevalt võib riigieelarvega kindlaks määratud vahendite jaotust ministeeriumide valitsemisalade, tulemusvaldkondade ja programmi tegevuste vahel muuta vaid riigieelarve muutmisega või lisaeelarvega, kui riigieelarve seadusest või riigieelarvest ei tulene teisiti. Antud sättega antaksegi võimalus ministeeriumide valitsemisaladele ja Vabariigi Valitsusele muuta riigieelarve liigendust ilma, et selleks peaks muutma jooksva aasta riigieelarve seadust. Antud sättega annab Riigikogu ette parameetrid, mille piires on võimalik eelarvet muuta (edaspidi ka paindlikkus või paindlikkuse reegel). Sätete sõnastuses ja rakendamise ulatuses ei ole 2024. aasta riigieelarvega võrreldes erinevusi.

Lõige 1 sätestab, et minister võib kahe või mitme samasse tulemusvaldkonda kuuluva programmi tegevuse vahel teha ümberliigendamisi, kui see on võimalik tulenevalt sellest, et ühe või mitme tegevuse jaoks planeeritud kulusid ei kasutata ära (alatäitmine). Ettenähtud paindlikkuse reeglist erinevate ja 5 mln eurost suuremate muudatuste üle otsustamine on Riigikogu pädevuses.

Paindlikkust arvestatakse programmi tegevuse eelarve piirmääraga kulude kohta.

Paindlikkuse ulatus ühe programmi tegevuse kohta on kuni 5 mln eurot, kuid täpne määr sõltub programmi tegevuse piirmääraga kulude eelarvest järgnevalt:

(a) Programmi tegevused, mille piirmääraga kulude eelarvega kuni 4 mln eurot arvestatakse paindlikkus 25% ulatuses piirmääraga kulude eelarvest.

(b) Programmi tegevuste puhul, mille piirmääraga kulude eelarve on alates 4 mln eurost kuni 200 078 450 euroni arvestatakse paindlikkus valemi järgi: $918\,400 + 2.04\% \cdot \text{programmi tegevuste piirmääraga kulude maht}$.

Kui paindlikkuse piir jõuab 5 mln euroni (st programmi tegevuste piirmääraga vahendite eelarve on 200 078 450 eurot või rohkem), jääb see programmi tegevuse eelarve mahu suuruselt olenemata konstantseks. Seega kehtib iga suurema programmi tegevuse eelarve puhul paindlikkuse reegel 5 mln eurot.

Sätte teise punktiga antakse täpsustatakse riigieelarve seaduse § 56 lõikes 2 toodud investeringuobjektide liigenduse muutmise õiguse ulatust. Vabariigi Valitsusele antakse õigus ministeeriumi ettepanekul muuta riigieelarves märgitud ministeeriumi valitsemisala investeringuobjektide eelarveid kuni 20%. Muutuse võib teha investeringute eelarve kogusumma sees, st ei muudeta investeringute eelarve kogumahtu. Sellega luuakse mõistlik paindlikkus investeringuobjektide eelarvete muutmiseks investeringute kallinemise puhuks.

Paragrahvis 6 on välja toodud institutsioonide ja üksuste eelarved, kes rahvusvahelise õiguse või seaduse alusel peavad oma sisulises tegevuses olema sõltumatud ja iseseisvad. Sellised institutsioonid tegutsevad suurema organisatsiooni koosseisus ja riigieelarve tähenduses on nende eelarved kas osa põhiseadusliku institutsiooni või ministeeriumi valitsemisala eelarvest. Struktuurse kuuluvuse ja eelarve üldise korralduse tõttu võiks seetõttu jääda mulje eelarvelisest sõltuvusest, seetõttu tõusetuda küsimus ka tegevuse sõltumatusest ning usaldusväärsusest.

Lõikes 1 sätestatakse institutsioonide ja üksuste eelarved, kes tegutsevad Riigikogu juures või valitsemisalas. Arenguseire Keskuse eelarve, mis tulenevalt arenguseire seaduse § 3 lõikest 3 on eraldiseisev osa Riigikogu Kantselei eelarvest. Keskuse eelarve 2026. aastal on 820 662 eurot. Riigikogu valimise seaduse § 14 lõige 4 näeb ette, et valimiste ettevalmistamise ja korraldamise eelarve (riigi valimisteenistus) on eraldiseisev osa Riigikogu Kantselei eelarvest. Riigi valimisteenistuse eelarve on 1 559 260 eurot. Erakondade rahastamise järelevalve komisjoni tegevus tuleneb erakonnaseadusest, mille § 12¹⁰ lõike 9 kohaselt tagab asjaajamise ja tehnilise teenindamise Riigikogu Kantselei. Nende eelarve on 162 573 eurot.

Lõikes 2 sätestatakse ohutusjuurduse keskuse eelarve ja see on 241 196 eurot. Keskuse sõltumatuse nõue tuleneb Raudteeseadusest, Lennundusseadusest, Meresõiduohutuse seadusest ja Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusest 996/2010.

Lõikes 3 sätestatakse soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei eelarve, milleks on 501 195 eurot. Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei on võrdse kohtlemise seaduse § 15 lõike 1 alusel sõltumatu ja iseseisvalt tegutsev riigiasutus, kes tegeleb seaduses toodud ulatuses inimeste põhiõiguste kaitsega. Iseseisva ja sõltumatu asutusena tegutsemise sõnastus tuleneb nii voliniku tegevuse aluseks olevatest Euroopa Liidu direktiividest kui ka ÜRO põhiõiguste kaitsega tegelevate riiklike asutuste kvaliteedinõuetest ehk nn Pariisi printsiipidest. Pariisi printsiipide kohaselt peab riigieelarveline rahastus olema

tagatud selliselt, et volinikule oleks tagatud eelarveline iseseisvus. Selle tagamiseks tuuaksegi kantselei eelarve suurus välja riigieelarve tekstiparagrahvi sättena. Tegevuspõhises riigieelarves on toodud programmide tegevuste mahud ning administratiivne liigendamise õigus valitsemisala sees on jäetud valdkonna eest vastutavale ministrile. Seetõttu on soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei eelarve kajastatud osana Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala eelarvest. Samal ajal aga tulenevalt oma ülesannetest teostab volinik diskrimineerimisjuhtumite kahtluse korral vastavaid haldusmenetlusi inimeste põhiõiguste kaitseks vajadusel ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vastu.

Paragrahvis 7 sätestatakse, millise osa 2026. aasta riigieelarvest moodustavad kaitsekulud NATO metoodika kohaselt ja millest need koosnevad. Paragrahvis 7 sätestatud kulude ja investeeringute eelarve kasutamisel järgitakse Eesti, kui NATO-liikmesriigi kohustusi.

Paragrahvis 8 on esitatud Tervisekassa eelarvepositsioon. Selle aluseks on Tervisekassa nõukogus 22. augustil 2025. aastal kinnitatud eelarvepositsiooni ettepanek, Rahandusministeeriumi 2025.a suvine majandusprognoos maksutulude osas ja käesoleva riigieelarve täiendavad tulud ja kulud. Paragrahv arvestab RES § 6 (eelarvepositsiooni reeglid) sätestatuga.

Paragrahvis 9 on antud Transpordiametile õigus katta kohalikele omavalitsustele üle antud teede teehoiu kulusid kuni jooksva aasta lõpuni. Riigitee tunnustele mittevastavate riigiteede üle andmine kohaliku omavalitsuse üksusele toimub juhtumipõhise haldusmenetluse tulemusena kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud taotluse või Transpordiameti ettepaneku alusel. Riigitee ja sellega kaasnevate teehoiu kohustuste üleandmine toimub valduse üleandmise tulemusena, mille kohta koostatakse vara üleandmise-vastuvõtuakt. Valduse üleandmisele järgneb notariaalselt sõlmitud lepingu sõlmimine ja vastavate kannete tegemine kinnistusraamatus. Seega riigitee ja sellega kaasnevate kohustuste üleandmine, millest alates tuleb arvestada ka vastavate teehoiu vahendite tagamisega kohaliku omavalitsuse üksusele, toimub valduse üleandmise hetkel (kuupäeval). Reeglina toimub valduse üleandmine kevadel või sügisel. Aasta alguse seisuga ei ole otstarbekas teed üle anda, sest Transpordiameti talihoolduse lepinguid ei saa automaatselt üle anda, aga KOV peab kohe hoolduse tagama. Kuna eelarveaasta keskel tee üleandmisel ei ole riigieelarve toetusfondi real selle tee rahadega arvestatud, tuleb tagada KOVile rahastus kuni eelarveaasta lõpuni. Seega eraldab Transpordiamet kohaliku omavalitsuse üksusele vahendid üle antud tee teehoiu kulude katmiseks kuni jooksva eelarveaasta lõpuni. Uuest aastast on rahad arvestatud toetusfondi hulgas.

Paragrahvis 10 sätestatakse, millises osas on 2026. aasta riigieelarve tulude laekumise korraldus Välisministeeriumi, Kaitseministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Kultuuriministeeriumi valitsemisalas erinev riigieelarve seaduse § 59 sätestatust.

Lõikes 1 sätestatakse, et Välisministeeriumi põhivara müügist laekuv tulu ei laeku riigi likviidsete finantsvarade hulka, vaid selles ulatuses tohib Välisministeerium soetada uut põhivara.

Tegemist on tuludest sõltuvate kuludega, mis tähendab, et nende eest kulutuste tegemine on lubatud alles pärast seda, kui müügist saadud vahendid on laekunud Riigikassasse. See seondub nii välisesinduste kasutatava, kui ka Eestis asuva välisriigi diplomaatilise esinduse kasutatava põhivaraga. Tulenevalt sellest, et tegemist on erandiga, sätestatakse kohustus kooskõlastada tehingud eelnevalt Rahandusministeeriumiga.

Lõikes 2 sätestatakse, et Kaitseministeeriumi kinnistute ja vallasvara müügist laekuv tulu ei laeku riigi likviidsete finantsvarade hulka, vaid laekunud tulu ulatuses tohib Kaitseministeerium soetada uut põhitegevuseks vajalikku vara ning kaitseotstarbelisi varusid. Tegemist on tuludest sõltuvate kuludega, mis tähendab, et nende eest kulutuste tegemine on lubatud alles pärast seda, kui müügist saadud vahendid on laekunud Riigikassasse. Müügist laekuvate tulude arvelt tehtud kulutused ei kajastu NATO meetodil arvestatavas kaitsekulude eelarves. Tegemist on potentsiaalsete ühekordsete tehingutega, mis mõjutavad üksnes konkreetse eelarveaasta piirmäärata vahendite mahtu. Tulenevalt sellest, et tegemist on erandiga, sätestatakse kohustus kooskõlastada müügitehingud eelnevalt Rahandusministeeriumiga.

Lõike 3 kohaselt võivad Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalas olevad riigikoolid soetada oma tegevuses kasutuses olnud vallavara müügist laekunud vahenditest koolile põhitegevuseks vajalikku vara.

Säte on vajalik õppeasutuste põhitegevuseks vajaliku vara paremaks haldamiseks. Õppetöö korraldamisel on masinatel ja seadmetel suured nõudmised tööohutusele, töökindlusele ja tööturul vajalike oskuste ja teadmiste omandamisele. Seetõttu on vajalik neid teatud perioodi tagant välja vahetada.

Uute masinate ja seadmete ostmisel tuleb mõelda olemasolevate seadmete keskkonnajälje ja parima kasutuse peale, võimaldades nende edasist kasutust vähenõudlikumas keskkonnas. Seega on Haridus- ja Teadusministeeriumi hinnangul mõistlik need juhul, kui neid ei vaja ka teised riigikoolid, anda uute seadmete või masinate omandamisel eelnevad masinad või seadmed tarnijale või tootjale korrastamiseks ja seega elukaare pikendamiseks. Samuti võimaldab see vähendada uute seadmete või masinate ostu- või rendihinda. Tegemist on potentsiaalsete ühekordsete tehingutega, mis mõjutavad üksnes konkreetse eelarveaasta piirmäärata vahendite mahtu. Tulenevalt sellest, et tegemist on erandiga, sätestatakse kohustus kooskõlastada tehingud eelnevalt Rahandusministeeriumiga.

Lõike 4 kohaselt võib Kultuuriministeeriumi valitsemisalas olev Eesti Lastekirjanduse Keskus kasutada tema valduses olevate pärandina saadud kinnis- ja vallasvara müügist laekunud vahendeid testamendis tehtud korralduste täitmiseks.

Eesti Vabariik omandas 2024. aastal pärimise teel vara, mille hulka kuulub üks kinnistu, neli korteriomandit, neis asuv vallasvara ning Edgar Valteri teosed ja autoriõigused. Testamendiga oli pärandvara saajaks määratud Kultuuriministeeriumi valitsemisalas tegutsev hallatav riigiasutus Eesti Lastekirjanduse Keskus. Pärimise teel omandatud vara ja selle võõrandamisest

laekuvaid vahendeid tuleb kasutada testamendis tehtud korralduste täitmiseks, sealhulgas Edgar Valteri kultuuripärandi säilitamiseks ja vahendamiseks ning stipendiumite maksmiseks.

Riigile pärimise teel üle läinud autoriõiguste ja autoriõigustega kaasnevate õiguste teostamist ning õiguste teostamisest saadud tasu kasutamist reguleerib autoriõiguse seaduse § 36.

Riigi poolt pärimise teel omandatud kinnis- ja vallasvara osas ja selle võõrandamisest laekuvate vahendite kasutamise osas eriregulatsioon puudub. Riigivaraseaduse § 7 lg 1 kohaselt loetakse riigi omandatav vara selle riigivara valitseja valitsemisele kuuluvaks, kellele see vara seaduse või tehingu alusel tuleb üle anda või kes on õigustatud või kohustatud selle vastu võtma, ning § 8 lg 71 alusel võib riigivara valitseja sätestada volitatud asutuse riigivaraga seotud õiguste ja kohustuste ulatuse. Vastavalt pärandaja soovile on riigivara valitsejaks määratud Kultuuriministeerium ja volitatud asutuseks Eesti Lastekirjanduse Keskus. Pärimisseadusest tulenevalt tuleb vara kasutamisel ja käsutamisel arvestada pärandaja viimast tahtet, sh testamendis pärandi kohta tehtud korraldusi. Seega kuulub pärandina saadud kinnis- ja vallasvara võõrandamisest laekuv tulu vastavalt pärandaja tahtele Eesti Lastekirjanduse Keskusele, kes kasutab seda Edgar Valteri kultuuripärandi säilitamiseks ja vahendamiseks vajalike tegevuste elluviimiseks.

Võõrandada on kavas neli Tartu linnas asuvat korterit, millest üks on 4-toaline ja kolm 3-toalist. Kinnisvaraportaalis avaldatud andmete kohaselt on sarnaste korterite ruutmeetri hind vahemikus 1700-2000 eurot. Eeldatavalt laekub 4 korteri müügist kokku 440 000 eurot.

Lõike 5 kohaselt antakse Maaelu Teadmuskeskusele, mis on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala hallatav asutus, õigus amortiseerunud laboriseadmete müügi korral kasutada uute laboriseadmete soetamisel müügist laekunud vahendeid.

Laboriseadmed vajavad kaasajastamist, seadmed on spetsiifilised, nende hinnad on tõusnud ja vähenenud rahastuse tõttu on seadmete väljavahetamisel mõõdapääsmatu kasutada amortiseerunud seadmete müügitulu.

Paragrahvis 11 toodud kaitsealase koostöö sihtriikidest on Euroopa Liidu ja Eesti jaoks olulised mh Moldova ja Ukraina. Euroopa Liit on otsustanud Moldovat aidata kaitseotstarbeliste vahendite soetamisel. Kaitseministeeriumi valitsemisalas olev Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (RKIK) täidab rolli Moldova relvajõududele varustamiseks Euroopa Rahurahastu rahaliste vahendite abil. Samuti on RKIK sõlminud koostööleppe Ukraina hankeagentuuriga, aitamaks vajadusel vahendada NATO ja Euroopa Liidu liitlaste ja partnerite finantsvahendite eest kaitseotstarbelise varustuse ja varade soetust Ukrainale. RKIK võib käituda vahendajana ka teiste riikide jaoks vastavalt Eesti kaitsealase koostöö eesmärkidele.

Kaitseotstarbelise varustuse vahendamisel riigieelarvele riske ei võeta, Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvet sihtriikidele varustuse hankimiseks ei kasutata. Vastavad sätted esitatakse tulenevalt Riigieelarve seaduse § 28 lõikest 2, mille kohaselt esitatakse riigieelarve

seaduses muuhulgas sätteid, mis on seotud eelarveaastal riigieelarve vahendite vahendamise korralduse või tingimustega.

Lisa 1. Ülevaade 2026 meetmete mõjust riigieelarvelistele asutustele põhiseaduslike institutsioonide ja valitsemisalade lõikes

Tabelis on kulude, investeeringute ja finantseerimistehingute suurenemine näidatud negatiivse märgiga ning tulude suurenemine positiivse märgiga (väärtused on miljon eurot). Kulud on esitatud käibemaksuta.

	2026	2027	2028	2029
TULUMEETMED KOKKU	-150,7	-107,7	-81,9	-72,4
Kaitseministeerium	45,2	35,4	1,0	1,0
ELi kaitsealase koostöö sihtriikidele kaitseotstarbelise varustuse ja varude hankimisega seotud tulud	44,2	34,4		
SF21+ tehnilise abi tulu	0,1	0,1	0,1	0,1
Trahvide ja muude varaliste karistuste tulu täpsustus	0,9	0,9	0,9	0,9
Kliimaministeerium	7,5	19,0	19,6	18,5
Ehitusmaavarade kaevandustasude tõus			0,5	0,5
Ladestamistasu tõus	1,0	8,0	8,0	7,3
RMK dividendi väljamakse ajaline muutmine	4,0			
Tavajäätmete energiakasutuse tasu (põletustasu) tõus	2,5	11,0	11,0	10,5
Vee erikasutustasu tõus			0,1	0,2
Ehitusmaavarade kaevandustasude tõus			0,5	0,5
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	4,8	-4,5	1,0	2,3
Finantsinvesteeringute kasumi/kahjumi prognoosi täpsustamine	4,8	-4,5	1,0	2,3
Rahandusministeerium	-208,4	-157,7	-103,5	-94,3
Laste arvu põhine ja 8- ja 9-kohaliste sõidukite maksusoodustuste kehtestamine	-18,0	-18,0	-18,0	-18,0
Riigihangete vaidlustuskomisjoni riigilõivude suurendamine	0,1	0,1	0,1	0,1
Tulumaksu püsimine 22% juures	-199,2	-207,3	-220,7	-234,2
Meetmetelt laekuv täiendav maksutulu	8,7	67,4	135,1	157,8
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	0,1	0,03	0,03	0,03
Maaelu Teadmuskeskuse seadmete müügitulu	0,1	0,03	0,03	0,03

	2026	2027	2028	2029
KULUMEETMED KOKKU	-214,3	-379,8	-483,1	-540,8
Riigiülesed	0,4	33,5	100,0	200,0
Investeeringute vähendamine revisjoni tulemusel				100,0
Nullbaasilise eelarve rahaline eesmärk		30,0		
Riigiüleselt jaotamata CO2 ja Moderniseerimisfondi toetust saanud projektide täiendavaks rahastuseks planeeritud eelarve vähendamine	0,4	3,5		
Vajaduspõhiste toetuste reform			100,0	100,0
Riigikantselei	-0,3	-0,4	-0,1	-0,1
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine reservist baaseelarvesse	-0,6	-0,4	-0,1	-0,1
Ühekordne kärbe ülekantavate kulude vähendamiseks	0,3			
Riigikogu kantselei	-2,5	-1,4	-1,5	-1,5
Aastatevahelised ümbertõsted	-0,8	0,8		
IT investeeringute kasv	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Majandamiskulu kasv	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Palgafondi kasv	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Toom-Kooli 9 investeering		-0,6		
Riigikohus	-0,6	-0,6	-0,4	-0,4
Majandamiskulu kasv	-0,2	-0,2		
Palgafondi kasv	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Vabariigi Presidendi kantselei	-0,9	-0,8	-0,8	-0,8
Kinnisvaraga seotud kulu	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Majandamiskulu ja toetuste kasv	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Palgafondi kasv	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Õiguskantsler	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
Majandamiskulu kasv	-0,02	-0,03	-0,03	-0,03
Palgafondi kasv	-0,06	-0,12	-0,12	-0,12
Haridus- ja Teadusministeerium	-59,2	-77,8	-96,6	-107,9
Aastatevahelised ümbertõsted	-25,9	-12,0	-11,4	-2,4
Eelarverevisjoni meetmetega vähendatav eelarve	18,0			
Eraõiguslike teadus- ja arendusasutuste tegevustoetuse tõstmine MKMi eelarvesse	6,1	6,1	6,1	6,1
Kultuuritöötajate palgafondi kasv	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7

	2026	2027	2028	2029
Tallinna riigigümnaasiumide ehituse edasilükkamine	0,0	3,0	-3,0	
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kulude hoidmine RES2025-2028 tasemel va täiendavad doktoriõppe kohad	2,1	5,3	7,4	-12,9
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine reservist baaseelarvesse	-3,1	-10,1	-16,6	-16,6
Täiendavad doktoriõppe kohad	-0,6	-2,3	-4,2	-7,1
Õpetajate karjäärimudeli rakendamine	0,0	-7,0	-14,0	-14,0
Õpetajate palgafondi kasv	-60,1	-60,1	-60,1	-60,1
Ühekordne kärbe ülekantavate kulude vähendamiseks	5,0			
Justiits- ja Digiministeerium	-19,6	-8,2	-8,6	-9,0
5G ja ülikiire interneti toetuse vähendamine	2,3	2,3	2,3	2,4
Aastatevahelised ümbertõsted	-10,3			
Euroopa Liidu õigusaktide ülevõtmisega seotud kulude katteks	-0,9			
IT arenduste püsiv toetamine	-2,7	-1,7	-2,1	-2,1
Justiitsvaldkonna jätkuv digitaliseerimine	-1,0	-1,1	-1,1	-1,1
Muudatused CO2st rahastavates meetmetes	0,9	0,9	0,4	
Siseturvalisuse palgafondi kasv	-8,1	-8,1	-8,1	-8,1
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine reservist baaseelarvesse	-0,8	-0,5	-0,1	-0,1
Ühekordne kärbe ülekantavate kulude vähendamiseks	1,0			
Kaitseministeerium	53,2	64,6	-100,2	-100,2
Riigikaitse hankeplaani täpsustamine	100,0	100,0	-100,0	-100,0
Kaitseotstarbelise varustuse ja varude vahendamine ELi kaitsealase koostöö sihtriikidele	-44,2	-34,4		
SF21+ tehniline abi kulude planeerimine	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine reservist baaseelarvesse	-2,4	-0,9	-0,1	-0,1
Kliimaministeerium	-92,8	-247,5	-193,0	-265,8
Aastatevahelised ümbertõsted	-2,9	-5,2		
Kultuuritöötajate palgafondi kasv	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
Maapõueuuringute, kodutoetuse ja veemajanduse kulude hüvitamine	-5,0	-2,0		

	2026	2027	2028	2029
Mootorsõidukimaksu suunamine teehoiu vahenditesse	-48,0	-31,0	-77,0	-105,0
Muudatused CO2st rahastavates meetmetes va Rail Balticu ehituse täiendav rahastamine	39,9	25,5	-47,2	-133,8
Rail Balticu ehituse täiendav rahastamine	-50,0	-188,5	-28,9	
Reisilaevanduse toetusmeede	-9,0	-10,5	-10,8	-10,9
Riigilaevastiku investeringute kasv	-0,5	-2,0	-2,5	0,0
Riigilaevastiku tegevuskulude ja investeringud reservist baaseelarvesse	-13,4	-13,4	-13,6	-13,6
Ringmajanduse korraldamise, elamute kaugkütte võrguga liitumise ja biometaan kasutuselevõtu toetuse vähendamine	7,1	-0,2	3,0	-1,3
Siseturvalisuse palgafondi kasv	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine reservist baaseelarvesse	-1,6	-1,0	-0,2	-0,2
Teede ja raudteede projektide rahastamine (REARM)	-13,4	-18,2	-14,8	
Tuumaenergia kasutuselevõtu ettevalmistused	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Ühekordne kärbe ülekantavate kulude vähendamiseks	5,0			
Kultuuriministeerium	-24,70	-15,65	-15,15	-15,15
Aastatevahelised ümbertõsted	-7,0	2,2		
Ehitismälestiste hooldamine, rekonstrueerimine ja taastamine aastatel 2026–2031	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Elujõulise Eesti kultuuri teadus- ja arendusprogrammi piloteerimine	-1,7	-1,9	0,0	0,0
Kultuuritöötajate ja treenerite palgafondi kasv	-9,0	-9,0	-9,0	-9,0
Lastekirjanduse Keskuse pärandvara müügist laekuvast tulu kasutamine testamendis ettenähtud tegevuste elluviimiseks	-0,4			
Rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste toetus	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine reservist baaseelarvesse	-0,9	-0,9	-0,1	-0,1
Team Estonia toetuse suurendamine (EOK)	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Ühekordne kärbe ülekantavate kulude vähendamiseks	0,4			
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	-13,1	-13,1	-9,6	-17,4
Aastatevahelised ümbertõsted	-3,5	-1,6	-1,4	-4,8

	2026	2027	2028	2029
Eraõiguslike teadus- ja arendusasutuste tegevustoetuse tõstmine HTMi eelarvest	-6,1	-6,1	-6,1	-6,1
IT arenduskulude suurendamine	-0,6	-0,6	-0,4	-0,4
Maareformiga seotud kulude katmine ja ruumiloome kompetentsi kasvatamine	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Muudatused CO2st rahastavates meetmetes	-1,5	-4,3	-4,2	6,8
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kulude hoidmine RES2025-2028 tasemel	0,0	0,8	2,9	-13,4
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine reservist baaseelarvesse	-0,7	-0,6	-0,2	-0,2
Väikese ja keskmise suurusega ettevõtja arenguprogrammi vähendamine	0,0	0,5	1,0	2,0
Ühekordne kärbe ülekantavate kulude vähendamiseks	0,6			
Rahandusministeerium	-7,0	-16,6	-30,5	-39,9
Aastevahelised ümbertõsted	-0,6	-4,0	-0,7	-0,3
Intressikulude kasv	-7,6	-13,5	-30,3	-47,4
IT arenduskulude suurendamine	-0,2	-4,7	-0,2	-0,2
Maksuseaduste muudatustega seonduvad IT kulud kokku	-1,7	-0,8	-0,8	-0,8
Muudatused CO2st rahastavates meetmetes	7,7	13,0	7,8	15,1
Riigile loovutatud kinnisasjade ülalpidamine ja tühjenevate kortermajade meede	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Siseturvalisuse palgafondi kasv	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1
Statistikaameti võimestamine	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine reservist baaseelarvesse	-0,6	-0,4	-0,1	-0,1
Õigusaktidest tulenev lisavajadus	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Ühekordne kärbe ülekantavate kulude vähendamiseks	2,2			
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	-40,5	17,7	11,9	-35,2
Aastevahelised ümbertõsted	-4,2			
Kultuuritöötajate palgafondi kasv	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Loomataudide ja taimekahjustajate seire ja tõrje	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Maaelu Teadmuskeskuse laboriseadmete müügist sõltuvad kulud	-0,10	-0,03	-0,03	-0,03
Muudatused CO2st rahastavates meetmetes	22,0	21,9	15,8	-31,2

	2026	2027	2028	2029
Riigile loovutatud kinnisasjade ülalpidamine ja tühjenevate kortermajade meede	-0,9	-0,9	-1,9	-1,9
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine reservist baaseelarvesse	-2,7	-1,4	-0,2	-0,2
Ühekordne kärbe ülekantavate kulude vähendamiseks	2,0			
Ühistranspordi dotatsioon reservist baaseelarvesse	-54,8			
Siseministeerium	-30,8	-31,4	-29,6	-29,8
Aastatevahelised ümbertõsted	-2,9	-1,9	-0,5	-0,7
Siseturvalisuse palgafondi kasv	-28,9	-28,9	-28,9	-28,9
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine reservist baaseelarvesse	-0,9	-0,7	-0,2	-0,2
Ühekordne kärbe ülekantavate kulude vähendamiseks	2,0			
Sotsiaalministeerium	-23,0	-22,3	-22,2	-23,4
Aastatevahelised ümbertõsted	-7,6	-3,8	-2,9	0,0
Erihoolekande palgafondi kasv	-4,2	-4,2	-4,2	-4,2
Erivajadustega laste rehabilitatsiooni teenuse täiendav rahastamine				-2,9
IT arenduskulude suurendamine	-3,4	-4,5	-4,6	-4,9
Sotsiaalmaksu seaduse muutmise seotud arvestuslike kulude suurenemine – osalise töövõimega inimeste võrdne kohtlemine	-2,7	-2,9	-3,2	-3,2
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine reservist baaseelarvesse	-2,2	-1,6	-0,2	-0,2
Toimetulekutoetuse suurendamine	-4,0	-5,4	-7,1	-8,0
Õigusaktidest tulenev lisavajadus	-0,4	0,0	0,0	0,0
Ühekordne kärbe ülekantavate kulude vähendamiseks	1,5			
Välisministeerium	-14,9	-16,8	-24,9	-25,5
Aastatevahelised ümbertõsted	-2,3	-1,9		
EXPO - Saudi Araabia 2030 osalemiskulud	0,0	-0,4	-0,8	-1,8
Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine reservist baaseelarvesse	-2,0	-0,6	-0,1	-0,1
Ukraina ülesehituses osalemisega seonduvate võimaluste kasutamine Eesti majanduse elavdamiseks	-3,9	-2,9	-16,1	-15,8

	2026	2027	2028	2029
Äridiplomaatia rahastuse suurendamine ja esinduse võrgustiku laiendamine	-6,7	-11,0	-7,9	-7,9
Vabariigi Valitsuse reserv	62,0	-43,0	-61,6	-68,5
Aastatevahelised ümbertõsted	17,8	-11,1	-9,8	-2,5
Eesti Raudtee kahjumi muutus	0,1	-1,8	1,0	-1,1
Euroopa digiidentiteedi kasutuselevõtt (digikukkur)	-1,0	-1,9	-1,8	-1,8
Laia riigikaitse eelarve ümbertõstmine reservist RKASile (Sisekaitseakadeemia Väike-Maarja ja Tallinna taristute ning idapiiri üksuste rajamiseks)	28,7	4,5		
Omandireformi reservfondi planeerimine asutuste eelarvetesse	2,0	2,0	2,0	2,0
Reservis oleva teadus- ja arendustegevuse summa planeerimine ministeeriumide eelarvetesse	15,6	18,2	18,2	18,2
Riigilaevastiku tegevuskulude ja investeringud reservist baaseelarvesse	13,4	13,4	13,6	13,6
Suurinvestori toetusmeetme jätkamine ja prognoosi täpsustus	15,0	29,0	5,0	0,0
Suurtarbijate taastuvenergiatasude vähendamise meede	-8,1	-8,7	-9,3	-9,8
TANi projektide jaotamata eelarvest rahastatavad vahendite planeerimine baaseelarvesse	4,7	2,7		
Tartu vangla rendiga kaasneva lisakulu planeerimine	-6,0			
Ukraina ülesehituse konverentsi põhieelarve arvestamine reservi	0,0	-13,5		
Valitsuse sihtotstarbeta reservi suurendamine	-20,0	-10,0	-10,0	-10,0
Ühistranspordi dotatsioon arvestamine sihtotstarbelises reservis	0,0	-65,8	-70,6	-77,2
FINANTSEERIMISTEHINGUD KOKKU	-16,0	-27,1	9,3	6,3
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	-8,1	4,6	15,5	6,3
EIS laenude sihtkapitali taastamine	-50,0			
Sihtfondidest raha tagasilaekumine arvestamine eelarves	61,5	17,2	22,7	6,3
Sissemakse SmartCapile (Venture Capital Fund)	-19,6	-12,6	-7,2	
Kaitseministeerium	-8,0	-31,7	-6,2	0,0
HEXEST Materials AS omakapitali sissemakse	-8,0	-31,7	-6,2	

Lisa 2 Sotsiaaltoetused

Tabelis märgitud väärtused on arvestatud tuhat eurot.

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Sotsiaaltoetused kokku	-3 953 903	-4 340 929	-4 433 865	-92 936	2%	
Riigikogu Kantselei	-2	-6	-3	3	-50%	
Sotsiaaltoetus	-2	-6	-3	3	-50%	"August Rei parlamendiuuringu stipendiumi statuudile" õppetoetus teadustööde eest kahele parlamendiuuringute stipendiaadile, suurus stipendiaadi kohta on 1500 eurot. Riigikogu Kantselei direktori 21. juuni 2018. aasta käskkiri nr 37 "August Rei nimelise stipendiumi statuut ja konkursitööde hindamise kord".
Riigikantselei	-8	-8	-8	0	0%	
Stipendium Eesti riigijuhid 1918-1940/1944	-8	-8	-8	0	0%	Stipendiumikonkursi "Eesti riigijuhid 1918-1940/1944" autoritele makstav stipendium
Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala	-34 214	-64 775	-64 208	568	-1%	
Õpetaja Gala preemiad	-243	-203	-203	0	0%	Elutööpreemia ja aastapreemiad, mis antakse välja parimale aasta lasteaiaõpetajale, klassiõpetajale, klassijuhatajale,

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						põhikooli aineõpetajale, gümnaasiumiõpetajale, kutseõpetajale, tugispetsialistile, huvialaõpetajale, õppejõule ja õppeasutuse juhile. Alus: Riiklike haridusstipendiumide ja -preemiate määramise tingimused ja kord
Riigi teaduspreemiad ja teadustööde riiklike konkursside preemiad	-383	-472	-472	0	0%	Eesti Vabariigi teaduspreemiad määratakse teaduskollektiividele teadus- ja arendustöö silmapaistvate tulemuste eest. "Riigi teaduspreemiate põhimäärus," 07.11.2016 alusel. Pikaajalise tulemusliku teadus- ja arendustöö eest (antakse välja kuni 2 preemiat aastas). Õpilaste teadustööde riikliku konkursi ja üliõpilaste teadustööde riiklik konkursi preemiad.
Erivajadustega üliõpilaste stipendium, asendushooldusel viibinud või eestkostja peres elanud üliõpilaste kõrghariduse omandamist toetav stipendium	-311	-324	-322	2	-1%	Erivajadustega üliõpilaste stipendiumi, asendushooldusel viibinud või eestkostja peres elanud üliõpilaste kõrghariduse omandamist toetava stipendiumi maksmise ning määramise kord on kehtestatud ministri määrusega nr 37, 16.08.2019 "Üliõpilaste riiklike

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						stipendiumite liigid, suurused ning nende määramise üldtingimused ja kord"
Riigi kutseõppeasutuste ja rakenduskõrgkoolide kutseõppe taseme õpilaste sõidusoodustused, õppetoetused (põhitoetus) ja koolitoidu toetus.	-6 108	-6 925	-8 110	-1 185	17%	Sõidusoodustused: ühistranspordiseadus ning haridus- ja teadusministri määrus "Riigikoolide õpilaste sõidukulu hüvitamise kord ja ulatus". Õppetoetused: Õppetoetuste ja õppelaenu seadus ning haridus- ja teadusministri määrus "Põhitoetuse fondi koefitsient". Koolitoidu toetus: kutseõppeasutuse seadus (§ 48) ning haridus- ja teadusministri määrus "Riigi kutseõppeasutuse koolilõuna toetuse kasutamise tingimused ja kord".
Õpetajakoolituse erialastipendium	0	-160	-160	0	0%	Õpetajakoolituse stipendiumi eesmärk on väärtustada õpetajaks õppimist, tunnustada õpetaja kutset Eesti ühiskonnas ning seeläbi suurendada õpetajakoolituse erialadele kandideerijate ja õpetajakutse omandajate arvu. Õpetajakoolituse erialastipendiumi väljaandmist korraldab HTM koos Harnoga. Stipendiumit makstakse 160

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						eurot kuus ning seda makstakse igakuiselt, 5 kuud semestri kohta. Siin kulud enne 2023/2024. õppeaastat immatrikuleeritud üliõpilastele. Alates 2023/2024. õppeaastast vastuvõetud üliõpilaste õpetajakoolituse stipendiumid on eestikeelsele haridusele ülemineku eelarve koosseisus järgmisel real. Aluseks: Üliõpilaste riiklike stipendiumite liigid, suurused ning nende määramise üldtingimused ja kord
Peeter Põllu stipendium	-2	-2	-2	0	0%	Peeter Põllu nimelise stipendiumi eesmärgiks on aidata kaasa õpetajakutse tunnustamisele Eesti ühiskonnas ning toetada õpetajakoolituse üliõpilasi nende õppe- ja uurimistöös. Igal õppeaastal kuulutatakse välja üks 2000 euro suurune stipendium, millele saavad kandideerida kõigi Eesti avalik-õiguslike ülikoolide õpetajakoolituse üliõpilased.
Kõrgkoolide vajaduspõhised eritoetused	-84	-124	-124	0	0%	Üliõpilasele antav ning isiku majanduslikust olukorrast lähtuv rahaline toetus kõrghariduse omandamisega

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						kaasnevate kulutuste katmiseks, kui üliõpilase vajaduspõhise õppetoetuse taotlus on tagasi lükatud. Aluseks: Õppetoetuste ja õppelaenu seadus.
Kõrgkoolide vajaduspõhised õppetoetused	-17 571	-14 838	-14 116	722	-5%	Üliõpilasele antav ning isiku majanduslikust olukorrast lähtuv rahaline toetus kõrghariduse omandamisega kaasnevate kulutuste katmiseks. Aluseks: Õppetoetuste ja õppelaenu seadus.
Kutse ja kõrgkoolide tuludest sõltuvad õppetoetused	-2 837	-1 160	-1 799	-639	55%	Rahvusvahelistest õpirändeprojektidest (nt Erasmus) ja teistest välisprojektidest makstavad sotsiaaltoetused, mida planeerivad rakenduskõrgkoolid ja kutseõppeasutused.
Kutse ja kõrgkoolide tuludest sõltuvad õppetoetused	-75	-31	-45	-14	45%	Majandustegevusest ja muude tulude arvelt laekuvate vahendite arvelt makstavad stipendiumid ja sotsiaaltoetused, mida planeerivad rakenduskõrgkoolid ja kutseõppeasutused.
Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse sotsiaaltoetused	-27	-40	-30	10	-25%	Rahvusvahelistest õpirändeprojektidest (nt Erasmus) makstavad stipendiumid ning majandustegevusest laekuvate

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						tulude arvelt makstavad sotsiaaltoetused. Toidukulude toetused.
Riiklikud preemiad	-65	-65	-65	0	0%	Riigi F. J. Wiedemanni keeleauhind määratakse igal aastal ühele füüsilisele isikule väljapaistvate teenete eest eesti keele uurimisel, korraldamisel, õpetamisel, propageerimisel või kasutamisel. Alus: Riigi kultuuripreemiate ja kultuuristipendiumide seadus
Õpetaja ja tugispetsialisti lähtetoetus	-3 456	-3 000	-3 000	0	0%	Lähtetoetus makstakse õpetajale kõrghariduse tasemel toimuva õpetajakoolituse lõpetamisele ning tugispetsialistile erialase kõrghariduse omandamisel kui nad asuvad esimest korda tööle kooli. Aluseks: "Õpetaja ja tugispetsialisti lähtetoetuse, taotlemise, maksmise ja tagasinõudmise kord"
Aasta keeleteo auhinnad	-20	-26	-26	0	0%	Aasta keeleteo auhinnaga tunnustatakse tegusid, mis tõstavad eesti keele tuntust ja mainet, väärtustavad eesti keele õpetamist, õppimist ja oskamist, soodustavad eesti keele kasutamist ja staatuse kindlustamist. Alus: haridus- ja teadusministri 26.11.2019. a

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						käskkirja nr 1.1-2/19/317 "Aasta keeleteoauhinna andmise korra kinnitamine".
Väliseestlaste õpingute toetamine Eestis	-70	-90	-93	-3	3%	Väliseestlaste õpingute toetamiseks Eestis suunatud stipendiumiprogramm. Stipendiumiga toetatakse noorte väliseestlaste eesti keele intensiivkursust üheks õppeaastaks. Alus: haridus- ja teadusministri 23.05.2023. a käskkiri nr 1.1-2/23/132 "Riiklike välisriikide üliõpilaste, teadlaste ja õppejõudude stipendiumiprogrammide ning väliseestlaste õpingute toetamise programmi stipendiumid".
Euroopa keeleõppe tunnus kiri	-2	-2	-2	0	0%	"Euroopa Keeleõppe tunnus kirja" väljaandmine kuulub Erasmus+ programmi alla. Tunnus kirjaga toetatakse ja tunnustatakse uuenduslikku lähenemist keeleõppele, sh erinevate tehnoloogiate ja meetodite kasutamist, hea praktika levitamist ja keelelis-kultuurilise kogemuse vahetamist Euroopas. Alus: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/817, 20. mai 2021, millega luuakse liidu

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						haridus- ja koolitus-, noorte- ning spordiprogramm „Erasmus+“ ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1288/2013 (EMPs kohaldatav tekst).
Erasmus+ Euroopa Liidu programm, mis rahastab haridus-, koolitus- ja noortevaldkonna projekte	-36	-33 663	-35 639	-1 976	6%	Erasmus+ programm, EL- iga sõlmitud leping ja iga-aastane tööplaan.
Justiitsministeeriumi valitsemisala	-70	-60	-55	5	-8%	
Õppetoetused ja stipendiumid	-67	-47	-47	0	0%	Toetus on planeeritud parimale Sisekaitseakadeemia Justiitskolledži stipendiaadile, üliõpilastööde konkursi toetamiseks ja kriminaalõiguse ning õiguspoliitika valdkonna praktika läbimiseks kohtus, prokuratuuris ja advokaadibüroos.
Toetus vanglast vabanenutele	-3	-13	-8	5	-38%	Kinnipeetava vabastamisel tuleb maksta kinnipeetavale välja tema isikuarvel olevatest summadest hoiustatud vabanemistoetus ja vanglasiseseks kasutamiseks jäetud raha. Kui kinnipeetava isikuarvelt väljamakstav summa on väiksem toetuse määrast, siis makstakse kinnipeetavale ühekordset toetust kehtestatud määra ja isikuarvelt

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						väljamakstava summa vahe ulatuses. Õiguslik alus: Vangistusseadus § 75 lõike 4
Kaitseministeeriumi valitsemisala	-18 202	-21 253	-16 996	4 257	-20%	
Ajateenijate eest makstav sotsiaalmaks	-9 368	-11 254	-8 048	3 206	-28%	Õiguslik alus: Sotsiaalmaksuseadus. Ajateenijate eest makstakse sotsiaalmaksu Sotsiaalmaksuseaduse § 6 alusel.
Ajateenijate toetus	-5 104	-5 552	-4 826	726	-13%	Õiguslik alus: Kaitseväeteenistuse seaduse alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 03.01.2017 määrus nr 1 "Ajateenija ja asendusteenistuja toetuse, reservväelasele õppekogunemisel ja reservasendusteenistujale reservasendusteenistuses ja erakorralises reservasendusteenistuses osalemise aja eest makstava toetuse ning ajateenija ja asendusteenistuja lapse toetuse ulatus ja maksmise kord".

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Asendusteenistujate toetus ja kutsealuste sõidukulu	-838	-933	-835	98	-10%	Õiguslik alus: Kaitseväeteenistuse seaduse alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 03.01.2017 määrus nr 1 "Ajateenija ja asendusteenistuja toetuse, reservväelasele õppekogunemisel ja reservasendusteenistujale reservasendusteenistuses ja erakorralises reservasendusteenistuses osalemise aja eest makstava toetuse ning ajateenija ja asendusteenistuja lapse toetuse ulatus ja maksmise kord" ning kaitseministri 17.04.2023 määrus nr 15 Kutsealuse, reservis oleva isiku, kaitseväekohustust võtta sooviva isiku ja ajateenistusse asuda sooviva naissoost isiku tervise seisundi hindamiseks arstlikul läbivaatusel, terviseuuringul või kutsesobivuse hindamisel viibimisega seotud sõidu- ja toidukulu hüvitamise tingimused, ulatus ja hüvitise maksmise kord".

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Asendusteenistujate eest makstav sotsiaalmaks	-203	-226	-263	-37	16%	Õiguslik alus: Sotsiaalmaksuseadus. Asendusteenistujate eest makstakse sotsiaalmaksu Sotsiaalmaksuseaduse § 6 alusel. Asendusteenistus on usulistel või kõlbelistel põhjustel kaitseväeteenistusest keeldunud kaitseväekohustuslase kohustuslik riigikaitseline väljaõpe.
Hüvitis hukkamise või vigastuse korral	-396	-251	-251	0	0%	Õiguslik alus: Kaitseväeteenistuse seadus ja selle alusel kehtestatud kaitseministri 21.05.2013 määrus nr 33 "Teenistusülesannete täitmise tõttu hukkamise või töövõimetuks jäämise korral ühekordse hüvitise maksmiseks taotluse esitamise, hüvitise määramise ja väljamaksmise tingimused ning kord".
Riigikaitseõppetoetused	-128	-299	-260	39	-13%	Õiguslik alus: * Kaitseministri 30.08.2021 määrus nr 10 "Riigikaitseõppetuse valdkonna toetamise tingimused ja kord". * Kaitseministri 25.02.2015 määrus nr 4 "Õppekulu hüvitamise tingimused, ulatus ja

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						kord". * Eesti sõjamuuseumi direktori 02.01.2025 käskkirjaga nr 1 kinnitatud Hendrik Sepa nimelise preemia statuut.
Ajateenijate hüvitised	-2 165	-2 658	-2 434	225	-8%	Õiguslik alus: * Kaitseministri 17.03.2023. a määrus nr 6 "Eluasemelaenu intresside hüvitise maksmise tingimused ja ulatus ning hüvitise taotlemise ja maksmise kord" * Kaitseministri 22.03.2023. a määrus nr 7 "Loetelu tasemeõppe ja täiendkoolituse õppekavadest, mille alusel omandatud kvalifikatsiooni eest võib maksta toetust, ning toetuse maksmise tingimused ja ulatus ning toetuse taotlemise ja maksmise kord"
Ukraina sõjaväelaste keeleõppe toetus	-1	-79	-79	0	0%	Toetus on planeeritud Ukraina sõjaväelaste inglise keele õppe toetamiseks Kaitseväe Akadeemias. Õiguslik alus: Kaitseväe käskkiri kursuse nimekirja arvamiseks ja toetuse maksmiseks vormistatakse enne iga uut kursust.
Kliimaministeeriumi valitsemisala	-19	-27	-27	0	0%	

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Keskkonnavaldkonna preemiad	-5	-10	-10	0	0%	Eerik Kumari looduskaitsepreemia pikaajalise väljapaistva tegevuse eest looduse uurimisel, looduskaitse korraldamisel, looduskaitseteadmiste levitamisel, säästva looduskasutuse põhimõtete propageerimisel.
Keskkonnavaldkonna preemiad	-5	-5	-5	0	0%	Konkursi "Aasta keskkonnaauhind" kategooria Aasta keskkonnategu raames keskkonnasõbralikule haridusasutusele antav preemia.
Keskkonnavaldkonna preemiad	-9	-12	-12	0	0%	Üliõpilaste teadustööde riikliku konkursi (HTM 18.02.2002 määrus nr 25) ja õpilasleiutajate riikliku konkursi (HTM 18.06.2010 määrus nr 30) KLIM eripreemiad keskkonnakaitse valdkonnas.
Kultuuriministeeriumi valitsemisala	-875	-778	-590	188	-24%	
Riiklikud kultuuri- ja spordipreemiad	-426	-426	-426	0	0%	Riigi kultuuripreemiate ja kultuuristipendiumide seadus. Antakse välja 3 elutööpreemiat ja 5 aastapreemiat loomingulise tegevuse eest. Vabariigi Valitsuse määrus "Riiklike spordistipendiumite ja -preemiate määramise

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						tingimused ja kord". Antakse välja 2 elutööpreemiat ja 6 aastapreemiat.
Riiklikud kultuuri- ja spordistipendiumid	-156	-219	0	219	-100%	Riigi kultuuripreemiate ja kultuuristipendiumide seadus. Alates 2026. aastast lõpetatakse riiklike kultuuristipendiumide määramine.
Loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamine	-102	-118	-132	-13	11%	Loovisikute ja loomeliitude seadus. 5% loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamisest läheb loomeliitu mittekuuluvate isikute väljamakseteks.
Artur Lemba nimeline stipendium	-6	-1	-1	0	0%	Stipendiumi eesmärk on toetada heliloomingu, klaveri ja muusikateaduse üliõpilaste loomingulist tegevust, samuti Artur Lemba loomingut või temaga seotud tegevuste uurimist. Stipendiumi makstakse Artur Lemba teoste kasutamise eest kogutud autoritasudest. Autoriõiguse seadus, kultuuriministri määrus "Riigile pärimise teel üle läinud autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste teostamisest saadud tasudest stipendiumi taotlemise ja maksmise kord"

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Edgar Valteri stipendiumi väljaandmine (Eesti Lastekirjanduse Keskus)	0	0	-20	-20	100%	Stipendiumi eesmärk on toetada lastekirjanduse ja illustratsiooni loomingulist tegevust, samuti Edgar Valteri loomingu ja temaga seotud tegevuste uurimist. Stipendiumi makstakse Edgar Valteri teoste kasutamise eest kogutud autoritasudest. Autoriõiguse seadus
Rahvuskultuurile olulisteks tähtpäevadeks	-2	-5	-5	0	0%	Kultuuriministri 27. märts 2015 käskkiri nr 82 „Tunnustamise kord“
Leiutasud	-9	-5	-4	2	-34%	Muinsuskaitse seadus
Kirjandusõpetaja preemia väljaandmine (Eesti Lastekirjanduse Keskus)	-4	-4	-4	0	0%	Eesti Lastekirjanduse Keskus põhimääruse § 3. Keskuse põhiülesanded lg 2 punkt 3 (Keskus korraldab loomekonkursse ja annab välja erinevaid lastekirjanduse auhindu)
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala	-15	-47	-32	15	-32%	

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Maareformi seadusest tulenev peretoetus	-8	-32	-32	0	100%	Maareformi seaduse (MaaRS) § 22³ lg 9 ja 10 MaaRS: § 22³ lg 9: Isiku poolt ostueesõigusega või piiratud enampakkumisel või vaba põllumajandus- või metsamaana erastatava või erastatud maa müügihinna võib vähendada või väljaostuvõlga kustutada maaomaniku või maa erastaja iga pärast 1996. aasta 7. juunit sündinud lapse kohta kuni 1600 euro ulatuses, sõltumata ostu-müügilepingu sõlmimise ajast. Kui müügihinna tasumata osa on väiksem kui 1600 eurot või müügihind on täielikult tasutud (ka ettemaksuna), on eelmises lauses nimetatud isikul õigus nõuda enammakstud summa tagastamist, sõltumata maa ostu-müügilepingu sõlmimise ajast. MaaRS: § 22³ lg 10: Füüsilisel isikul, kelle kasvatada ja ülal pidada on vähemalt neli alla 18-aastast last, võib ostueesõigusega või piiratud enampakkumisel või vaba põllumajandus- või metsamaana erastatava või erastatud maa müügihinna vähendada või

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						väljaostuvõlga kustutada kuni 1600 euro ulatuses. Enne 1997. aasta 30. novembrit sõlmitud maa ostu-müügilepingute korral võib müügihinna vähendada või väljaostuvõlga kustutada, kui maaomaniku kasvatada ja ülal pidada oli nimetatud kuupäeval vähemalt neli alla 18-aastast last. Pärast 1997. aasta 30. novembrit võib maa väljaostuvõlga kustutada või müügihinna vähendada, kui nimetatud lapsed olid maaomaniku kasvatada ja ülal pidada maa ostu-müügilepingu sõlmimise ajal või kui pärast ostu-müügilepingu sõlmimist sündinud laps on ühtlasi neljas tema kasvatada ja ülal pidada olevatest alla 18-aastastest lastest. Kui müügihinna tasumata osa on väiksem kui 1600 eurot või müügihind on täielikult tasutud (ka ettemaksuna), on käesolevas lõikes nimetatud isikul õigus nõuda enammakstud summa tagastamist. Soodustuste rakendamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus.
Rahandusministeeriumi valitsemisala	-2 416	-1 979	-1 800	179	-9%	

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Õigusabi, alusetu vabaduse võtmise hüvitis	-1 975	-1 400	-1 600	-200	14%	Toetused füüsilistele isikutele riigi poolt tekitatud kahjude hüvitamiseks kohtute, prokuratuuri ja politsei õigeksmõistvatest lahenditest tulenevalt. Õiguslik alus: Väärteomenetluse seadustik, Kriminaalmenetluse seadustik, Tsiviilkohtumenetluse seadustik, Halduskohtumenetluse seadustik, Karistusseadustik ja Süüteomenetluses tekitatud kahju hüvitamise seadus
Õppelaenu tagasimaksmise kulud	-430	-275	-200	75	-27%	Õppelaenude riigitagatise vahendid krediidasutustele õppelaenu põhiosa ja intressi tasumiseks laenusaaja surma korral ning intresside tasumiseks ajateenistuses viibimise ajal, kuni 3-aastast last kasvataval vanemal ja arst-residendil residentuuri lõpetamiseni. Lisaks tasub riik krediidasutustele kommertsintressimäära ja laenusaaja tasutava intressimäära vahe. Õiguslik alus: Õppetoetuste ja õppelaenu seadus
Siseministeeriumi valitsemisala	-1 623	-2 124	-2 379	-254	12%	

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Sisekaitseakadeemia kõrg- ja kutsehariduse stipendiumiõiguslike õppurite õppetoetus	-1 475	-2 101	-2 366	-264	13%	Õiguslik alus: Sisekaitseakadeemia üliõpilasele, kadetile ja õpilasele makstava stipendiumi suurus, maksmise tingimused ja kord
Politsei- ja Piirivalveameti õppetoetused	-3	-3	-3	0	0%	Õiguslik alus: Sisekaitseakadeemia üliõpilasele, kadetile ja õpilasele makstava stipendiumi suurus, maksmise tingimused ja kord
Sisekaitse valdkonna stipendiumid	-11	-10	-10	0	0%	Õiguslik alus: Sisekaitseakadeemia üliõpilasele, kadetile ja õpilasele makstava stipendiumi suurus, maksmise tingimused ja kord
Sotsiaalministeeriumi valitsemisala	-3 896 459	-4 249 872	-4 347 766	-97 896	2%	
Riikliku pensionikindlustuse (I samm) kulu kokku:	-2 845 061	-3 095 670	-3 265 519	-169 849	5%	
sh vanaduspension	-2 702 536	-2 937 072	-3 107 517	-170 445	6%	Kulude muutused on seotud peamiselt töötatud aja lisandumisest ja pensioni indekseerimisest. Alus: Riiklik pensionikindlustuse seadus

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
sh muud pensionid (väljateenitud aastate pension, töövõimetuspension, toitjakaotuspension)	-44 772	-46 335	-44 678	1 657	-4%	Kulude muutus on seotud pensioniindeksi ja isikute arvu muutustega. Väljateenitud aastate pension on töötajatel, kes töötavad töökohal, millega kaasneb enne vanaduspensioniiikka jõudmist töövõime kaotus või vähenemine, mis takistab selle töö jätkamist. Alus: Väljateenitud aastate pensionide seadus (VAPS) Töövõimetuspensioni makstakse 40–100%-lise töövõimekaotuse korral. Toitjakaotuspensionile on õigus toitja surma korral tema ülalpidamisel olnud perekonnaliikmetel. Eelarve väheneb, sest alates 01.10.2026 määratakse perehüvitiste seaduse alusel toitjakaotustoetus. Uusi toitjakaotuspensione 1. oktoobrist 2026. aastast 21-aastastele ja vanematele enam ei määrata (v.a. eriseaduste alusel). Alus: Riikliku pensionikindlustuse seadus.

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
sh rahvapension, pensionilised ja pensionisuurendused	-97 754	-112 263	-113 324	-1 062	1%	Rahvapensionile on õigus, kui inimene on jõudnud vanaduspensioniiikka, kuid tal ei ole vanaduspensioni taotlemiseks vajalikku pensionistaaži. Inimene peab olema elanud vahetult enne pensioni taotlemist vähemalt viis aastat Eestis. Mõju kulude muutusele on seotud peamiselt pensioniindeksi ja isikute arvu muutustega. Pensionisuurendust makstakse inimestele, kellel oli enne seaduse muudatust tekkinud õigus pensioni suurendusele. Alus: Riikliku pensionikindlustuse seadus
Toetus kohustusliku kogumispensioni fondi alla 3. aastast last kasvatava vanema eest	-16 795	-20 018	-19 146	872	-4%	Toetusi tehakse alla 3-aastast last kasvatava ühe vanema eest, kes on liitunud kohustusliku kogumispensioniga. Eelarve muutus on seotud eesti keskmise sotsiaalmaksuga maksustatava tulust, töötasu alammäära kasvuga ja II sambaga liitunud 3- aastast last kasvatava vanemate arvu kasvuga. Alus: Kogumispensionide seaduse

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Kahjuhüvitised seoses tööõnnetustega	-7 757	-7 388	-7 674	-286	4%	Sotsiaalkindlustusamet hüvitab õigusjärglaseta tööandja likvideerimise korral tööandja poolt isikule tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud tervisekahjustuse või surma tõttu tekitatud varalise kahju. Sotsiaalkindlustusamet tuvastab tööväime kaotuse protsendi ning maksab hüvitist. Eelarve muutus on seotud pensioniindeksi ja saajate arvuga.. Alus: Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse
Välisriigist Eestisse tagasipöördunu toetus	-83	-161	-64	97	-60%	Sotsiaaltoetuse maksmisel vanaduspensionieas välisriigist Eestisse asunutele nähakse ette toetus rahvapensioni määras, mille kulu muutus on seotud pensioniindeksi, saajate arvu ja keskmise makse suurusega. Toetuse eesmärgiks on tagada sissetulek vanaduspensionieas tagasipöördujale, kellel puudub Eestis vanaduspensioni määramiseks vajalik tööstaaž. Eelarve väheneb, sest toetusi enam ei määrata, st uusi toetuse saajaid juurde ei tule. Alus: Sotsiaalhoolekande seadus

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Toetused olümpiavõitjatele	-174	-242	-244	-1	1%	Toetust makstakse olümpiavõitjale vanuse (kümme aastat enne vanaduspensioniga) või osalise või puuduva töövõime alusel. Kulu muutused on seotud saajate arvu ning eelmise kalendriaasta kolmanda kvartali keskmise brutokuupalgaga. Alus: Spordiseadus
Puuetega inimeste igakuulised toetused	-54 775	-63 015	-56 206	6 809	-11%	Toetused jagunevad: puudega lapse toetus, puudega tööealise inimese toetus, puudega vanaduspensioniealise inimese toetus, puudega vanema toetus, õppetoetus ja täienduskoolitustoetus. Puudega inimeste toetuste arvestamise aluseks on igaks eelarveaastaks riigieelarve seadusega kehtestatud puudega inimeste sotsiaaltoetuse määr. Puude määramise protseduure on korrastatud, puude määramiste arv on langenud. Alus: Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadus.
Toetused represseeritutele (sh tsernobõli AEJ likvideerijad)	-2 191	-2 031	-1 998	33	-2%	Represseeritutele toetuse maksmine. Kulude muutus on seotud saajate arvuga. Alus: Okupatsioonirežiimide poolt represseeritud isiku

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						seadus. Alates 1. aprillist 2018 kehtib sotsiaaltoetus tuumakatastroofi tagajärgede likvideerijatele. Alus: Sotsiaalhoolekande seaduse
Üksielava pensionäri toetus	-18 000	-17 815	-16 717	1 098	-6%	Eestis üksi elavale vanaduspensioniealisele isikule tema majandusliku iseseisvuse parandamiseks ja vaesuse vähendamiseks üks kord kalendriaastas makstav toetus. Toetust makstakse üks kord aastas oktoobrikuus üksi elavatele pensionäridele, kelle igakuine netopension on väiksem kui 1,2-kordne Eesti keskmine pension. Kulude muutus on seotud vanaduspensionil olevate üksi elavate isikute arvuga ning toetuse saamise määra muutusega. Toetuse suurus on 200 eurot. Alus: Sotsiaalhoolekande seadus
Ajateenija lapse toetus	-342	-367	-184	184	-50%	Ajateenijate lapsetoetusteks arvestatud vahendid kajastatakse alates 2020. aastast Sotsiaalministeeriumi valitsemisala eelarves. Muutus on seotud toetust saavate isikute arvu prognoosi

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						vähenedisega. Alus: Kaitseväeteenistuse seadus
Elatisabi	-10 794	-12 514	-13 455	-941	8%	Elatisabikulu suurenemine on seotud saajate arv kasvuga (teadlikkus kasvab) ning elatisnõude sissenõudmise üleminekuga riigile. Alates 2024. aastast on elatisabi suurus 200 eurot. Alus: Perehüvitiste seadus
Hüvitised kuriteoohvritele	-949	-142	-138	4	-3%	Hüvitist makstakse Eesti Vabariigi territooriumil toime pandud vägivallakuriteo ohvritele ja ohvri ülalpeetavatele. Hüvitise suurus sõltub kehtivast alampalgast ja toetajakaotuspensioni või töövõimetoetuse suurusel. Teadlikkuse suurenemisel kasvab ka teenuse saajate hulk; ohvritele osutatakse pikemalt tuge (makstakse hüvitist) ning töötasu alammäära kasvust. Alus: Ohvriabi seadus
Õppelaenude kustutamine (vähenenud töövõimega isik; puudega lapse vanem)	-60	-74	-79	-5	7%	Õppelaenu võtnud puudega töövõimega inimesele, alla 5 aastase lapse vanemale ja puudega lapse vanemale makstakse rahalist hüvitist. Kulude vähenemine on seotud

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						õppelaenu kustutamise tagasimakse graafikute arvestustega. Alus: Õppetoetuste ja õppelaenu seadus.
Täiendav puhkusetasu (lapsepuhkuse päevade, pikendatud põhipuhkuse, isapuhkuse, puudega lapse vanema igakuulise puhkepäeva ja lapsetoitmise vaheaja tasudeks; alaealised ja osalise töövõimega tööeliste tasudeks; lisapuhkepäevade tasu sügava puudega isiku töötavale hooldajale)	-17 502	-18 838	-19 558	-720	4%	Täiendava puhkusetasude kulumuutused on seotud saajate arvu ja töötasu alammäära muutustega. Kulude kasv on seotud Töölepingu seaduse muudatusega (vanemapuhkus) ja töötasu alammäära kasvu prognoosiga. Täiendav puhkusetasu lapsevanematele . Täiendav puhkusetasu puudega lapsevanemale. Toetuse kasutajate arvu vähenemine, mille üheks põhjuseks puudega lasta arvu vähenemine, lisaks mõjutab ka võimalus töötada kodukontoris, mis tõttu puudub otsene vajadus täiendavateks puhkepäevadeks. Alaealiste ja osalise töövõimega tööeliste täiendava puhkusetasu toetuse summa muutus on seotud keskmise palga nominaalkasvuga, saajate arvu, kasutatud päevade arvuga. Täiendavad lisapuhkepäevad sügava puudega isiku töötavale

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						hooldajale -kuni 5-päevane lisapuhkus töötavale inimesele, kes hooldab kodus sügava puudega täisealist pereliiget. Alus: Töölepingu seaduse
Peretoetused	-417 273	-423 900	-402 335	21 565	-5%	Esimese ja teise lapse toetus ning üksikvanema toetuse on 80 eurot, lasterikaste perede toetus 450 euronit kuus ning 7 ja enama lapse toetus 650 euronit kuus. Prognoosis on arvesse võetud sündide arvu langust. Alus: Perekülastuste seadus
Vanemahüvitis	-345 578	-363 564	-345 205	18 359	-5%	Vanemahüvitise kulude muutus on seotud keskmise hüvitise tõusuga (keskmise palga ja alampalga muutuse mõju). Kulude vähenemine on seotud vanemahüvitise ülempiiri langetamisega kolmekordselt kahekordsele Eesti keskmisele sotsiaalmaksuga maksustatavale tulule ja vanemahüvitise saamise ajal töötamise sissetulekupiiri kaotamisega.

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						Prognoosis on arvesse võetud ka sündide arvu langust. Alus: Pereküvitiste seadus
Toitjakaotustoetus	0	0	-7 023	-7 023	100%	Toitjakaotustoetus on uus pereküvitise liik, mis rakendub 01.10.2026. Toitjakaotustoetusele on õigus lapsel, kelle vanem on surnud või teadmata kadunud. Igakuise toitjakaotustoetuse suuruse arvutamise aluseks on baassumma 272 eurot, mida indekseeritakse iga aasta 1. aprillil vastavalt Statistikaameti avaldatud eelmise aasta tarbijahinnaindeksi muutusele. Toitjakaotustoetuse suuruse arvutamisel liidetakse jooksva kalendriaasta indekseeritud baassummale kolm protsenti eelmise kalendriaasta kohta 1. aprilli seisuga Statistikaameti veebilehel avaldatud Eesti Vabariigi keskmisest brutokuupalgast. 2026. aastaks on prognoositud toetuse baassummaks 286 eurot ja 62 senti. Eelarve suureneb järgnevatel aastatel järk-järgult ning samal ajal väheneb

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						toitjakaotuspensionide eelarve. Alus: Perekülvitiste seadus
Erijuhtudel riigi poolt makstav sotsiaalmaks (välisriigist tagasipöörduja)	-1 956	-3 031	-2 854	177	-6%	Välisriigist tagasipöördunud isikute sotsiaalne kaitse, mille muutus on seotud sotsiaalmaksu maksmise aluseks oleva kuumääraga. Eelarves sisaldub ka Ukraina sõjapõgenike eest makstava sotsiaalmaksu summa. Kulude vähenemine on seotud isikute arvu vähenemisega. Alus: Sotsiaalmaksuseadus
Erijuhtudel riigi poolt makstav sotsiaalmaks sotsiaaltoetuste saajate ees	-64 628	-79 630	-75 902	3 728	-5%	Kulude muutus on seotud sotsiaalmaksu maksmise aluseks oleva kuumääraga. Kulude vähenemist mõjutab sotsiaalmaksu seaduse muudatus, mille kohaselt lõpetatakse sotsiaalmaksu maksmine ravikindlustatud isiku ülalpeetava abikaasa või registreeritud elukaaslase eest. Alus: Sotsiaalmaksuseadus

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Arstide ja õdede lähtetoetus	-420	-1 500	-750	750	-50%	Eriarstide lähtetoetus on mõeldud eriarstidele, kes asuvad residentuuri lõpetamise järel tööle väljaspool Tartut ja Tallinna perearstina või kohalikku, üld- või keskhaiglasse. Alates 2024. aastast on lähtetoetus ka meditsiiniõdedele. Prognoos väheneb, kuna taotlejaid on vähe ja vähesed neist kvalifitseeruvad, sest toetuse tingimused on kitsad. Alus: Tervishoiuteenuste korraldamise seadus
Aptekrite lähtetoetus	-125	-245	-125	120	-49%	Makstakse proviisorile ja farmatseudile, kes asub tööle või tegutsema üldapteeki või selle struktuuriüksusesse, mis asub linnas või vallasiseses linnas, kus ei ole teist üldapteeki või haruapteeki, või asub muus asustusüksuses linnast või vallasisesest linnast vähemalt kümne kilomeetri kaugusel ja olemasolevast üldapteegist või haruapteegist vähemalt viie kilomeetri kaugusel. Prognoos väheneb, sest taotlejaid on vähe. Alus: Ravimiseadus

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Abivahendid puuetega inimestele	-19 956	-21 296	-26 040	-4 744	22%	Abivahendite loetellu kantud abivahendi ostmisel või üürimisel võtab riik õigustatud isikult tasu maksmise kohustuse üle teatud tingimustel. Abivahend on toode või vahend, mille abil on võimalik ennetada tekkinud või kaasasündinud kahjustuse või puude süvenemist, kompenseerida kahjustusest või puudest tingitud funktsioonihäiret, parandada või säilitada füüsilist ja sotsiaalset iseseisvust ning tegevus- ja töövõimet. Alus: Sotsiaalhoolekande seadus
Erihoolekandeteenus*	-51 520	-55 498	-57 671	-2 173	4%	Erihoolekandeteenused on psüühilise erivajadusega inimestele, et pakkuda abi kodus, kogukonnas, avalikus ruumis või hoolekandetasutuses. Eelarve väheneb, sest 2025. aastasse kanti üle 2024. aastal kasutamata jäänud vahendid. Alus: Sotsiaalhoolekande seadus
Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus lastele ja täiskasvanutele*	-19 780	-26 760	-21 047	5 712	-21%	Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus on sotsiaalteenus, mida pakutakse puude või puuduva töövõimega inimestele kõigis vanusegruppides. Teenuse raames aitavad inimest sotsiaaltöötaja, psühholoog,

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
						tegevusterapeut, loovterapeut, füsioterapeut, eripedagoog, logopeed, kogemusnõustaja jt. Eelarve väheneb, sest 2025. aastasse kanti üle 2024. aastal kasutamata jäänud vahendid. Alus: Sotsiaalhoolekande seadus
Riiklik perelepitusteenus*	-265	-338	-338	0	0%	Riigieelarvest kaetakse kuni viis lepituskohtumist ühe vaidluse kohta. Põhjendatud vajaduse korral võib arvu suurendada. Üks lepituskohtumine kestab 90 minutit. Alus: Riikliku perelepitusteenuse seadus
Vägivallaohvritele sihtrühmapõhise toe osutamine (ohvriabi)*	-223	-1 521	-1 321	200	-13%	Teenuse eesmärk on tagada vägivallaohvritele tugi, mis soodustab vägivallast taastumist, turvatunde taastamist ning edasise vägivalla ennetamist. Teenus sisaldab seksuaalvägivalla kriisiabi, inimkaubandusohvrite teenuseid, naistevastase ja perevägivalla ohvrite tugiteenust ning vägivallast loobumise toetamise teenust. Eelarve väheneb, sest 2025. aastaks saadi lisavahendid Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist. Alus: Ohvriabi seadus

	2024 täitmine	2025 kasutada olevad vahendid	2026 RE	Muutus	Muutus %	Selgitus, õiguslik alus
Kinnise lasteasutuse teenus*	0	-4 275	-6 139	-1 864	44%	Kinnises lasteasutuses pakutakse ajutist ööpäevaringset tuge ja turvalisust lapsele või noorele, kelle käitumine ohustab tugevalt tema enda või teiste elu, arengut ja/või tervist. Alus: Sotsiaalhoolekande seadus
Asendushooldusteenus saatjata alaealisele välismaalasele *	-228	-54	-32	22	-40%	Saatjata alaealisele välismaalasele pakutakse juhtumikorraldust ja neile korraldatakse turvaline majutus. Alus: Sotsiaalhoolekande seadus
* 2024. aasta andmed on lisatud tabelisse andmete võrreldavuse tagamiseks.						

LISA 3. Kavandatavad toetused juriidilistele isikutele valitsemisalade ja programmide lõikes

Tabelis märgitud väärtused on arvestatud tuhat eurot.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Muud toetused kokku		-2 435 336	-980 071	-4 448 886	-1 288 033	
Riigikogu		-309	0	-168	0	
Liikmemaksud	piirmääraga eelarve	-174		-168		Riigikogu on üheksa rahvusvahelise organisatsiooni liige, millest suuremad on Balti Assamblee (BA), Parlamentide vaheline Liit (IPU), Euroopa Julgeoleku ja Koostöö organisatsiooni Parlamentaarne Assamblee (OSCE PA) ja NATO Parlamentaarne Assamblee (NATO PA)
Vabariigi Presidendi Kantselei		-228	0	-318	0	
SA Eesti Koostöö Kogu	piirmääraga eelarve	-184		-274		Tegevustoetuste andmise aluseks on Vabariigi Presidendi Kantselei direktori käskkiri ning toetuse saajatega sõlmitakse iga-aastased lepingud. Asutatud 12.03.2003 president Rüütli poolt Ühiskondliku Leppe Sihtasutusena, ümber kujundatud 22.03.2007 president Ilvese poolt Eesti Koostöö Kogu Sihtasutuseks.
SA Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu	piirmääraga eelarve	-9		-9		Asutatud 22.12.1999 president Lennart Meri poolt.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
MTÜ Eesti Kodukaunistamise Ühendus	piirmääraga eelarve	-15		-15		Korraldab president Konstantin Pätsi algatatud ning president Lennart Meri eestvõttel 1997. aastal taastatud kodukaunistamisliikumise seonduvat üleriiklikku tegevust, nimetatud liikumise patroonid on olnud kõik Eesti presidendid.
MTÜ Konstantin Pätsi Muuseum	piirmääraga eelarve	-10		-10		Tegeleb Eesti riigipeade mälestuse jäädvustamisega. MTÜ asutati 1995. aastal, et jätkata Eesti Vabariigi esimese presidendi ning Eesti riigivanemate mälestuse jäädvustamise alast tööd ja koguda nendega seotud materjale teaduslikel, hariduslikel ja kultuurilistel eesmärkidel.
MTÜ 20. Augusti Klubi	piirmääraga eelarve	-10		-10		20. Augusti Klubi asutati 1994. aastal. Klubi ühendab neid inimesi, kes olid 1990. aastal valitud EV Ülemnõukokku ning hääletasid EV ÜN otsuse "Eesti riiklikust iseseisvusest" väljakuulutamise poolt 20. augustil 1991
Õiguskantsleri Kantselei		-11	0	-11	0	
Liikmemaksud	piirmääraga eelarve	-11		-11		Õiguskantsleri Kantselei on nelja rahvusvahelise organisatsiooni liige - Rahvusvaheline Ombudsmanide Instituut ja Euroopa lasteombudsmanide võrgustik ning Riiklike inimõiguste institutsioonide Euroopa ja maailma võrgustik. Arve alusel tasumine. Liikmelisus tuleneb akrediteeringust, mis see on arve esitamise alus.
Riigikohus		-11	0	-11	0	

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Liikmemaksud	piirmääraga eelarve	-11		-11		Riigikohus on kümne rahvusvahelise organisatsiooni liige, millest kuuele organisatsioonile tasutakse liikmemaksu. Suuremad on Euroopa Liidu kõrgemate halduskohtute ja riiginõukogude ühenduse, Euroopa Liidu kõrgemate kohtute presidentide ühenduse ja Konstitutsiooniõiguse Maailmakonverentsi (sh Veneetsia komisjoni) liikmetasud.
Vabariigi Valitsus		-1 074 916	0	-1 158 210	0	
Tasandusfond	piirmääraga eelarve	-130 115		-133 915		Riigieelarve seadus ptk 4 jagu 5 https://www.riigiteataja.ee/akt/130122015068?leiaKehativ#ig8
Toetusfond	arvestuslik eelarve	-43 231		-42 548		Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/110012025021?leiaKehativ
	piirmääraga eelarve	-556 570		-556 746		
Tollimaks, Euroopa Liit	arvestuslik eelarve	-345 000		-425 000		Euroopa Liidu eelarveraamistik 2021-2027, milles on lepitud kokku eri poliitikavaldkondade maksimaalsed rahalised vahendid igal aastal https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007D0436
Riigikantselei		-2 969	0	-296	0	
Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamise programm		-2 969	0	-296	0	

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
NATO Strateegilise Kommunikatsioo ni Oivakeskuse liikmemaks	piirmääraga eelarve	-25		-25		Liikmemaks
Partnervõrgustik e arendamine ja desinformatsioon i leviku tõkestamine	piirmääraga eelarve	-349		-150		Vabariigi Valitsuse otsus 05.09.2024 : Vabariigi Valitsuse istungi protokoll
Riiklike ekspertide, erialadiplomaatid e jne. roteerumise toetamine	piirmääraga eelarve	-95		-121		Euroopa Liidu koordinatsioonikogu otsus
Haridus- ja Teadusministeeri umi valitsemisala		-743 367	-8 039	-784 542	-12 787	
Liikmemaksud	piirmääraga eelarve	-1 109		-1 191	0	Rahvusvahelistes organisatsioonides (NORDPLUS, OECD, IEA), programmides (PIAAC, TALIS, INES), koostöövõrgustikes (ASEF) osalemistega seotud liikmemaksud. EENeti liikmemaks Service Fee per LIR. GÉANT-Riiklike hariduse ja teaduse andmesidevõrke koondav üleeuroopaline organisatsiooni liikmemaks. Arhivaalide kogumist, säilitamist, korrastamist ja kasutamist toetavad 11 rahvusvahelist liikmemaksu jt
Keeleprogramm		-1 998	0	-2 025	0	
Huvitegevuse kontseptsiooni vahendid, sh						

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Eesti keele kui kõrgharidus- ja teaduskeele ning terminoloogia arendamise toetused	piirmääraga eelarve	-450		-299		Haridus- ja teadusministri 12.10.2022 kk nr 288 "Toetusmeetme "Eestikeelsete kõrgkooliõpikute loomise ja toetamise põhimõtted 2018–2027" kinnitamine ning haridus- ja teadusministri 25. juuli 2018. a käskkirja nr 297 „Dokumendi „Eestikeelsete kõrgkooliõpikute loomise toetamise põhimõtted 2018–2027“ kehtetuks tunnistamine" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=468e4373-0ca3-4e07-939c-03019fd126ca Haridus- ja teadusministri 05.06.2019 kk nr 165 "Eesti oskuskeelekorralduse ja terminite toetamise põhimõtted 2019-2027" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=81c87351-8b94-406b-8c0f-8228f8551d01
Eesti keele murrete ja soome-ugri keelte, hõimurahvaste keelte ja kultuuride ning eesti keele kasutamise, õpetamise ja uurimise toetused, keelevaldkonna vabaühendustest	piirmääraga eelarve	-724		-708		Haridus- ja teadusministri 14.04.2021 kk 106 "Toetusmeetme "Hõimurahvaste keelte ja kultuuride toetus 2021–2027 (V hõimurahvaste programm)" kinnitamine" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=434ba056-4bef-4d0d-91ee-61037ea3e6be Eesti Keele Instituudi kodulehe hõimurahvaste programmi teemaleht https://eki.ee/asutus/toetused-ja-auhinnad/hoimurahvaste-programm/ Haridus- ja teadusministri 21.08.2024 kk nr 253 "Riigieelarveliste toetuste andmise korra kinnitamine" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=e9470123-ba1a-4fe1-b4e1-376c25c46255

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
partnerite toetused eesti keele maine tugevdamise ja mitmekeelsuse arendamise suunal						
Väliseesti kogukondades eesti keele õpetamise ja säilitamise toetamine, sh eesti keele ja kultuuri õpe väliskõrgkoolides. Väliseesti kultuuripärandi säilitamise toetused	piirmääraga eelarve	-824		-1 018		Haridus- ja teadusministri 26.11.2023 kk nr 323 "Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe programmi stipendiumide ja toetuste andmise tingimused ja korrad" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=85e26f13-388c-4694-a952-f6d3a0da7827 Haridus- ja teadusministri 23.05.2023 kk nr 132 "Riiklike välisriikide üliõpilaste, teadlaste ja õppejõudude stipendiumiprogrammide ning väliseestlaste õpingute toetamise programmi stipendiumid" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=7cdb3670-ab56-407a-a2b5-07f503d6b008 Eesti Keele Instituudi kodulehel väliseesti koolivõrgustiku teemaleht https://eki.ee/keeleoep/valiseesti-koolide-vorgustik/ Haridus- ja teadusministri 21.08.2024 kk nr 253 "Riigieelarveliste toetuste andmise korra kinnitamine" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=e9470123-ba1a-4fe1-b4e1-376c25c46255

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Haridus- ja noorteprogramm		-445 643	-7 739	-531 691	-12 487	
Haridusliku lõimumise arendamine, kohalikele omavalitsustele investeeringutetoetused	piirmääraga eelarve		-630		-1 406	HTM ministri 04.04.25 käskkiri nr 1.1-2/25/91 Avalik dokumendiregister https://dok.hm.ee/et/document.html?id=f2f38be2-ce87-4af9-ba42-f52c6a5f067c
Investeeringud haridusasutustes, sh						
Kaasava hariduse põhimõtete rakendamine üldhariduskoolides toetamiseks	välisetoetustest sõltuv eelarve		-3 643		-3 111	HTM ministri 16.11.23 määrus nr 43 https://www.riigiteataja.ee/akt/121112023018?leiaKehativ
Ida- Virumaa kohalike omavalitsuste põhikoolivõrgu korrastamiseks, sh koolivõrgu optimeerimise, koolihoonete korrastamise ning	välisetoetustest sõltuv eelarve		-3 466		-7 969	HTM ministri 29.06.24 käskkiri nr 1.1-2/24/193 Avalik dokumendiregister https://dok.hm.ee/et/document.html?id=ac8dd7af-ec09-423f-a472-4ce007fbfd0e

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
energiatõhususe toetamiseks						
Euroopa täiskasvanuhariduse valdkonna tegevuskava (Agenda) elluviimise toetamine	välis- ja arengu- toetust est sõltuv eelarve	-9		-36		AGENDA - Andras https://andras.ee/projektid/agenda/
Eesti keele õpe ja keeleõppe arendamine (rändetaustaga)	välis- ja arengu- toetust est sõltuv eelarve	-1 000		-1 000		Haridus- ja teadusministri 29.08.2023 kk nr 248 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Eesti keele õpe ja keeleõppe arendamine“ elluviimiseks“ https://dok.hm.ee/et/document.html?id=0e34ff09-052a-4df7-8a9c-ca90702fb334
Elukestvas õppes osalemise toetamine, täiskasvanute mitteformaalne õpe (VÕTI)	välis- ja arengu- toetust est sõltuv eelarve	-14 082		-12 804		Täiskasvanuhariduse arendamine https://www.hm.ee/v%C3%B5ti
Euroopa Komisjoni loodud rahvusvaheline täiskasvanuhariduse	välis- ja arengu- toetust est sõltuv eelarve	-23		-23		EPAL - Kutsekoda https://kutsekoda.ee/epale/

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
veebikeskkonna EPALE (Electronic Platform for Adult Learning in Europe) esindamine Eestis.						
Eesti-Šveitsi koostööprogram m- haridus- ja noorsootöötajate täiendõpe, koolitused, Harno	välisetoetust est sõltuv eelarve	-1 672		-2 357		Swiss-Estonian Cooperation Programme- Support Measure Agreement https://dok.hm.ee/et/document.html?id=1f1cdb1a-af05-4b63-919d-eeb66da2c5a5
Haridus- ja Noorteameti Solidaarsuskorpu se (ESC) noortevaldkonna projektid	välisetoetust est sõltuv eelarve	-1 983		-1 746		Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse agentuur https://europanoored.eu/
Haridus- ja noortevaldkonna esma- ja täiendusõpe, järelkasv	välisetoetust est sõltuv eelarve	-4 000		-4 000		https://www.hm.ee/hano

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Hariduslike algatuste toetamine Ida-Virumaal (Õiglase Ülemineku Fond, avatud taotlusvoor)	välisloetust est sõltuv eelarve	-900		-283		Ida-Viru täiskasvanutele suunatud hariduslike algatuste toetamine https://rtk.ee/ida-viru-taiskasvanutele-suunatud-hariduslike-algatuste-toetamine
Ida-Viru täiendkoolituse mahu suurendamine (Õiglase Ülemineku Fond, riiklik koolitustellimus)	välisloetust est sõltuv eelarve	-4 243		-5 381		Arenda oma oskusi ja leia töövõimalusi! Õiglase ülemineku fond https://idavirufond.ee/tutvu-toetusvoimalustega/arenda-oma-oskusi-ja-leia-toovõimalusi#koolitus
Inseneriakadeemia ja IT Akadeemia kõrghariduses	välisloetust est sõltuv eelarve	-6 985		-6 995		Inseneriakadeemia Haridus- ja Noorteamet https://harno.ee/it-akadeemia-programm#korghariduse-toetamine
IT akadeemia ja inseneriakadeemia arendamine kutse-, üld- ja huvihariduses toetused partneritele	välisloetust est sõltuv eelarve	-3 652		-3 652		Haridus- ja teadusministri 29.12.2023 käskkirjaga nr 1.1-2/23/369 kinnitatud toetuse andmise tingimused https://dok.hm.ee/et/document.html?id=a612d222-8cfd-4aaf-85ad-097eb23d06a2 https://harno.ee/inseneriakadeemia#inseneriakadeemia-ku https://harno.ee/it-akadeemia-programm#kutseharidus

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Kutsesüsteemi reformi läbiviimine, OSKA rakendamine	välisloetust est sõltuv eelarve	-2 941		-2 781		Haridus- ja teadusministri 16.11.2022 käskkiri nr 1.1-2/22/314 https://dok.hm.ee/et/document.html?id=4c3f0be5-a1c6-4de0-90e5-672f1014048d https://kutsekoda.ee/esf-2022-2029/
Laste ja noorte kodanikuühiskonda kaasamine	välisloetust est sõltuv eelarve	-633		-622		https://www.hm.ee/uldharidus-ja-noored/noortevaldkond/noortevaldkonna-rahastamine
Liikmemaksud majandustegevusest laekuva tulu arvelt	muudest tuludest sõltuvad eelarved	-1		-1		Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse siseriiklik liikmemaks
Kodulähedase algkooli pidamist soodustav toetus	piirmääraga eelarve	-2 132		-2 000		Haridus- ja teadusministri määrus, avatud taotlusvoor. Määrus "Kodulähedase algkooli pidamist soodustava toetuse eraldamise tingimused ja kord 2026. aastal" on koostamisel
Õpetajate tööjõukulude kasv, baasrahastuse tagamine tulenevalt õpilaste arvu kasvust, töhustatud ja eritoe (HEV) laste	piirmääraga eelarve			-73 435		Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. Täpsem jaotus üldhariduskoolide ning kutseõppeasutuste vahel selgub seisuga 10.11.2025. a. Eesti hariduse infosüsteemis (EHIS) kajastatud õpilaste arvude alusel. Vastav jaotus esitatakse 2026. aasta riigieelarve seaduse III lugemisele. https://www.riigiteataja.ee/akt/13332410?leiaKehtiv

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
tegevuskulude katmine jms						
SA Euroopa Kool	piirmääraga eelarve	-4 370		-4 232		HTM ministri 21.08.2024 kk nr 253 "Riigieelarveliste toetuste andmise korra kinnitamine". Leping sõlmitakse peale 2026. a riigieelarve kinnitamist. https://dok.hm.ee/et/document.html?id=e9470123-ba1a-4fe1-b4e1-376c25c46255 https://tes.edu.ee/et/sihtasutus/
SA Kultuurileht	piirmääraga eelarve	-195		-195		HTM ministri 21.08.2024 kk nr 253 "Riigieelarveliste toetuste andmise korra kinnitamine" alusel; otsustatakse juhtkomisjonis 2026 I kv jooksul https://dok.hm.ee/et/document.html?id=e9470123-ba1a-4fe1-b4e1-376c25c46255
Olümpiaadid (siseriiklikud ja rahvusvahelised), õpilasüritused	piirmääraga eelarve	-2 713		-1 931		HTM ministri 21.08.2024 kk nr 253 "Riigieelarveliste toetuste andmise korra kinnitamine" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=e9470123-ba1a-4fe1-b4e1-376c25c46255 HTM ministri 10.02.2025.a. määrus nr 5 "Vabaühenduste toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/112022025007?leiaKehativ
Toetused erakoolidele, õpilaskodu	piirmääraga eelarve	-60 489		-55 953		Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. Täpsem jaotus selgub seisuga 10.11.2025. a. Eesti hariduse infosüsteemis (EHIS) kajastatud õpilaste arvude alusel. https://www.riigiteataja.ee/akt/13332410?leiaKehtiv

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
toetused, vanglaõpe, IBO õppekavade lepingud						
Liikumisaktiivs use toetamine (Liikuma Kutsuv Kool)	piirmääraga eelarve	-350		-400		HTM ministri 21.08.2024 kk nr 253 "Riigieelarveliste toetuste andmise korra kinnitamine", leping sõlmitakse peale 2026. a riigieelarve kinnitamist https://dok.hm.ee/et/document.html?id=e9470123-ba1a-4fe1-b4e1-376c25c46255
Üldhariduse valdkonna arenguks suunatavad toetused (sh HEV kontseptsioon, keskkonnaharidu se ja säästva arengu alane rahvusvaheline tegevus jms)	piirmääraga eelarve	-5 264		-1 676		HTM ministri 21.08.2024 kk nr 253 "Riigieelarveliste toetuste andmise korra kinnitamine" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=e9470123-ba1a-4fe1-b4e1-376c25c46255 HTM ministri 10.02.2025.a. määrus nr 5 "Vabaühenduste toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/112022025007?leiaK_ehtiv
Kiusamise ennetamise ja vähendamise programmid (toetused partneritele)	piirmääraga eelarve	-754		-750		HTM ministri 10.02.2025.a. määrus nr 5 "Vabaühenduste toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/112022025007?leiaK_ehtiv

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Kõrghariduse valdkonna riigieelarvelised tegevustoetused ning sihtotstarbelised toetused (ülikoolide vaheline jaotus selgub vastavalt arvestusmetoodi katele)	piirmääraga eelarve	-244 298		-269 188		Kõrgharidusseadus (KHS § 43 lg 2), 2026-2028 halduslepingud on koostamisel. https://www.riigiteataja.ee/akt/112072025016?leiaK_ehtiv
Kõrghariduse kvaliteedi hindamine ja rahvusvahelistumise toetamine	piirmääraga eelarve	-833		-893		Haridus- ja Noorteameti edasiantavad toetused (erinevad kõrghariduse valdkonna stipendiumite programmid ja taotlusvoorud) https://harno.ee/opirande-stipendiumid
Täiskasvanuharidust toetavad tegevused	piirmääraga eelarve	-101		-101		HTM ministri 10.02.2025.a. määrus nr 5 "Vabaühenduste toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/112022025007?leiaK_ehtiv
Noorte omaalgatuslike projektide, noorte osaluse ja õiguste ning noortevaldkonna kvaliteedi	piirmääraga eelarve	-1 303		-1 215		Noortevaldkonna rahastamine Haridus- ja Teadusministeerium https://www.hm.ee/uldharidus-ja-noored/noortevaldkond/noortevaldkonna-rahastamine

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
arendamise toetamine						
Noorsootöö kvaliteedi edendamine noorsootööühing utes	piirmääraga eelarve	-300		-250		HTM ministri 10.02.2025.a. määrus nr 5 "Vabaühenduste toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/112022025007?leiaKehativ
Huvitegevuse kontseptsiooni vahendid, sh						
Noorte huvitegevuse toetamine kohalikul tasandil	piirmääraga eelarve	-500		-460		HTM ministri 21.08.2024 kk nr 253 "Riigieelarveliste toetuste andmise korra kinnitamine", leping sõlmitakse peale 2026. a riigieelarve kinnitamist. Noortevaldkonna avatud taotlusvoorude ühendmäärus on koostamisel. https://dok.hm.ee/et/document.html?id=e9470123-ba1a-4fe1-b4e1-376c25c46255
Avatud noorsootöö toetamine kohalikul tasandil,	piirmääraga eelarve	-374		-400		Taotlusvoor Noorte heaks Haridus- ja Noorteamet https://harno.ee/noorte-heaks

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
taotlusvoor "Noorte heaks"						
Noortelaagrite tegevustoetus ja arendustegevus	piirmääraga eelarve	-1 250		-1 269		Noorte püsi- ja projektlaagrite toetus Haridus- ja Noorteamet https://harno.ee/noorte-tervistav-ja-arendav-puhkus
Taotlusvoor "Noortemalevate toetus"	piirmääraga eelarve	-428		-440		Noortemalevate toetus Haridus- ja Noorteamet https://harno.ee/noortemalev
Avatud taotlusvoor Ida- Virumaa era- ja munitsipaalkoolid e pidajatele koolieelsete lasteasutuste, üldhariduskoolid e ning kutseõppeasutus te õpetajate, juhtide ja tugispetsialistide täiendava tööjõukulu toetuse eraldamiseks	piirmääraga eelarve	-11 650		-12 691		Hetkel kehtiv haridus- ja teadusministri 18.12.2024. a määrus nr 36 "da-Virumaa koolieelsete lasteasutuste, üldhariduskoolide ning kutseõppeasutuste õpetajate, juhtide ja tugispetsialistide töö väärtustamiseks täiendava tööjõukulude toetuse eraldamise tingimused ja kord 2025. aastal". 2026. a määrus töötatakse välja 2025. a IV kvartalis. https://www.riigiteataja.ee/akt/128122024001?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Avatud taotlusvoord era- ja munitsipaalkoolide pidajatele täiendava eesti keele õppe toetuse eraldamiseks eesti keelest erineva emakeelega laste ja rändetaustaga laste eesti keele oskuse edendamiseks ja üleminevate klasside eestikeelse õppevara olemasolu tagamiseks	piirmääraga eelarve	-9 144		-9 006		Haridus- ja teadusministri 14.02.2024 määrus nr 4 "Täiendav eesti keele õppe toetus eesti keelest erineva emakeelega laste ja rändetaustaga laste eesti keele oskuse edendamiseks" https://www.riigiteataja.ee/akt/118022025009?leiaKehativ Haridus- ja teadusministri 06.03.2025 määrus nr 8 "Eestikeelseks õppeks vajaliku õppevara soetamise toetus" https://www.riigiteataja.ee/akt/111032025005
Eestikeelsele haridusele ülemineku tegevuskava elluviimist toetavate	piirmääraga eelarve	-1 492		-1 509		HTM ministri 10.02.2025.a. määrus nr 5 "Vabaühenduste toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/112022025007?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
vabaiühenduste taotlusvoor						
Kõrghariduse valdkonna riigieelarvelised tegevustoetused ja sihtotstarbelised toetused eestikeelselehari dusele ülemineku tegevuskava elluviimiseks, sh õpetajakoolituse ja kasvatusteaduste ning tugispetsialistide õppekavadel vastuvõtu suurendamine, täienduskoolitust e korraldamine haridustöötajatel e eestikeelsele õppele ülemineku toetamiseks,	piirmääraga eelarve	-10 886		-10 116		Kõrgharidusseadus (KHS § 43 lg 2), 2026-2028 halduslepingud on koostamisel. https://www.riigiteataja.ee/akt/112072025016?leiaK_ehtiv Haridus- ja teadusministri 21.08.2024 kk nr 253 "Riigieelarveliste toetuste andmise korra kinnitamine" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=e9470123-ba1a-4fe1-b4e1-376c25c46255

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
alustava õpetaja tugiprogramm, riigikeele süvaõpe, üliõpilastest abiõpetajate programm jm						
Sihtstipendium õpetajakoolituse või tugispetsialistide koolituse õppekaval õppivatele üliõpilastele	piirmääraga eelarve	-6 840		-7 625		Haridus- ja teadusministri 06.07.2023 määrus nr 24 "Õpetajakoolituse ja tugispetsialistide koolituse üliõpilaste stipendiumi suurus, maksmise tingimused ja kord" Avalik-õiguslike ülikoolidega perioodiks 2026- 2028 halduslepingud on koostamisel https://www.riigiteataja.ee/akt/108072023012?leiaK_ehtiv
Haridusliku lõimumise, sh eestikeelsele haridusele ülemineku tegevuste toetamine (toetatakse LAK- õppe metoodikakeskus	piirmääraga eelarve	-5 456		-1 359		Haridus- ja teadusministri 26.03.2024 kk nr 80 "Piirkondlike lõimitud aine- ja keeleõppe metoodikakeskuste valimine ning neile toetuse andmise tingimused ja kord. Haridus- ja teadusministri 18. mai 2022. a käskkirja nr 143 kehtetuks tunnistamine" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=bff27c02-c38e-471e-ad00-8605e5b7b35c Haridus- ja teadusministri 22.04.2025 määrus nr 19 "Huvikoolide rahvusvähemuste keele- ja kultuuriõppeks toetuse andmise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/124042025006

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
te tegevust, rändetaustaga ja rahvusvähemustest õpilaste emakeeleõpet, koolikorraldust ja metoodikat toetavate mudelite ja õppematerjalide väljatöötamist jms)						Haridus- ja teadusministri 21.08.2024 kk nr 253 "Riigieelarveliste toetuste andmise korra kinnitamine" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=e9470123-ba1a-4fe1-b4e1-376c25c46255
SA Kutsekoda tegevustoetus ja projektide sihfinantseering	piirmääraga eelarve	-1 322		-1 322		Riigieelarvelise toetuse kasutamise leping sõmitakse peale 2026.a riigieelarve kinnitamist. Sihtasutus täidab muuhulgas Kutseseaduse § 7 tulenevaid kutseasutuse ülesandeid https://kutsekoda.ee/
Kohaliku omavalitsuse- ja erakutseõppeasutuste tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-13 278		-13 248		Kutseõppeasutuse seaduse § 47, lõige 11 alusel, sisaldab õppega seotud sotsiaaltoetuseid (õppetoetus, sõidusoodustused ja koolitoidu toetust) https://www.riigiteataja.ee/akt/102072013001?leiaKehativ#para47
Noorsootöö meetmed noorte tööturule sisenemise	välis- ja sisetöötavate toetustest sõltuv eelarve	-1 940		-233		Programm noortele, kes ei õpi ega tööta Haridus- ja Noorteamet https://harno.ee/stipendiumid-ja-toetused/noortevaldkonna-toetused/programm-mittetootavatele-ja-oppivatele-noortele

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
toetamiseks (NEET)						
Oskuste reform ettevõtete digipöördeks	välisetoetust est sõltuv eelarve	-3 735		-950		https://pilv.rtk.ee/s/triEnNYbrMEpP2F
Noorte valikute suunamine inseneeria ning info- ja kommunikatsioo nitecholoogias valdkondades, avatud voor	välisetoetust est sõltuv eelarve	-734		-1 004		Avatud taotlusvoor, Haridus- ja Teaduministri määrus kooskõlastamisel eelnõude infosüsteemis
Ülikoolide koostöö doktoriõppe edendamisel	välisetoetust est sõltuv eelarve	-1 294		-1 315		Tartu Ülikooli juhtimisel alustab tegevust Eesti ülikoolide ühine doktorikool Tartu Ülikool https://ut.ee/et/sisu/tartu-ulikooli-juhtimisel-alustab-tegevust-eesti-ulikoolide-uhine-doktorikool
Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine	välisetoetust est sõltuv eelarve	-4 746		-5 900		Haridus- ja teadusministri 27.12.2023 käskkirj nr 1.1- 2/23/367 https://dok.hm.ee/et/document.html?id=b2d2b7d9-f488-488a-b847-f400678bc135 https://harno.ee/kutse-ja-korghariduse-arendamine

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
PRÕM+, toetused partneritele						
Roheoskused ettevõtete rohepöörde toetamiseks	välisetoetust est sõltuv eelarve	-2 803		-3 838		https://pilv.rtk.ee/s/R8mG9Med6PqEp7A
Tõenduspõhine ja õppija arengut toetav kvaliteedijuhtimine	välisetoetust est sõltuv eelarve	-677		-293		Haridus- ja teadusministri käskkiri https://dok.hm.ee/et/document.html?id=2b967667-0b01-4272-bd87-49d96ce8f3b4
Täiskasvanute tasemeõppes osalemise toetamine (TAHE)	välisetoetust est sõltuv eelarve			-2 214		Toetuse andmise tingimuste õigusakt koostamisel
Õppekavade, -vara arendamine, hindamine, personaalsed õpiteed	välisetoetust est sõltuv eelarve	-1 870		-2 601		ÕKVA + Haridus- ja Teadusministeerium https://www.hm.ee/okva
Teadussüsteemi programm		-202 446	-300	-206 755	-300	
IT investeeringutetus Riikliku	piirmääraga eelarve		-300		-300	Riikliku tähtsusega teadustaristu toetamine, HTM ministri määrus nr 36, 28.09.2023 https://www.riigiteataja.ee/akt/119112024008?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
tähtsusega infrastruktuuri investeeringutoe tus						Teadusraamatukogude ühtse komplekteerimiskava koostamise põhimõtted ja teadusraamatukogude teadusinformatsiooni finantseerimise taotlemise, taotluste läbivaatamise ning finantseerimise otsustamise kord, HTM ministri määrus nr 2, 17.01.2012 https://www.riigiteataja.ee/akt/126062019006?leiaKehativ
Tegevustotused valdkondlikele koostööpartnerit ele sh SA Eesti Teadusagentuur, SA Teaduskeskus AHHA, Eesti Teaduste Akadeemia jne	piirmääraga eelarve	-5 814		-4 778		Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019092?leiaKehativ Haridus- ja teadusministri 21.08.2024 kk nr 253 "Riigieelarveliste toetuste andmise korra kinnitamine" https://dok.hm.ee/et/document.html?id=e9470123-ba1a-4fe1-b4e1-376c25c46255 Eesti Teaduste Akadeemia seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/114022025003?leiaKehativ Sihtasutus Eesti Teadusagentuur põhikiri https://etag.ee/teadusagentuur/dokumendid/pohikiri/ Sihtasutus Teaduskeskus AHHA põhikiri https://media.voog.com/0000/0045/3839/files/SA%20Teaduskeskus%20AHHA%20p%C3%B5hikiri_2023.pdf
Teadus- ja arendustegevuse põhiinstrumendid	piirmääraga eelarve	-152 708		-154 656		Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „T&A rahvusvahelistumise toetamine: ühendumine rahvusvahelise teadmiste turuga“ elluviimiseks, HTM ministrei kk nr 291, 26.10.2023 https://dok.hm.ee/et/document.html?id=9e649afc-a8ce-4e01-936c-434f9702a6a1

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse "Teaduskommunikatsioon ja teaduse populariseerimine" elluviimiseks, ministri kk nr 361, 27.12.2023 https://dok.hm.ee/et/document.html?id=748ab4ec-2d83-424b-9222-90880c530a97 Sihtasutus Eesti Teadusagentuur põhikiri https://etag.ee/teadusagentuur/dokumendid/pohikiri/ „Eesti teaduse populariseerimise auhinna riikliku konkursi läbiviimise tingimused ja kord“ https://www.riigiteataja.ee/akt/128062013020?leiaKehativ Teaduse populariseerimise riikliku projektikonkursi läbiviimise tingimused ja kord, ministri määrus nr 3, 11.02.2013 https://www.riigiteataja.ee/akt/108022013017?leiaKehativ Õpilasteleutajate riikliku konkursi läbiviimise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/105072019002?leiaKehativ
Eesti keel ja kultuur digiajastul, keeletehnoloogia - ja haridusteaduste programmide toetused	piirmääraga eelarve	-4 309		-3 486		Teadus- ja arendustegevuse programmi "Eesti keel ja kultuur digiajastul 2019-2027" kinnitamine, ministri kk nr 177, 21.06.2019 https://dok.hm.ee/et/document.html?id=2bd8aaf3-34d7-4e17-b639-1d6e3c369eb1 Teadus- ja arendustegevuse programmi „Eesti keeletehnoloogia 2018-2027“ kinnitamine, ministri kk nr 119, 14.03.2018 https://dok.hm.ee/et/document.html?id=5bedf306-92a3-4117-8f79-0c735c23733b

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						Haridus- ja Teadusministeeriumi Haridusvaldkonna teadus- ja arendustegevuse programmi 2023–2027 uurimistoetuste taotlemise tingimused ja kord, ministri kk 192, 06.07.2023 https://dok.hm.ee/et/document.html?id=b5a5f7de-965a-4bc5-8f98-3526a7690bc5
Teaduskonkursside preemiad	piirmääraga eelarve	-755		-755		Riigi teaduspreemiate põhimäärus https://www.riigiteataja.ee/akt/111102024020?leiaKehativ
Teadustööks vajaliku taristu toimimise ja selle kasutamise toetamine	piirmääraga eelarve	-7 915		-7 915		Riikliku tähtsusega teadustaristu toetamine, HTM ministri määrus nr 36, 28.09.2023 https://www.riigiteataja.ee/akt/119112024008?leiaKehativ
Väliskoostöö toetamine, mobiilsustoetused ja CERNi suunalised rakenduslikud toetused	piirmääraga eelarve	-10 166		-9 993		Ülikoolidega sõlmitud halduslepingud (2022-2025) ja iga-aastased rahastuskokkulepped Sihtasutus Eesti Teadusagentuur põhikiri https://etag.ee/teadusagentuur/dokumendid/pohikiri/
Riikliku tähtsusega infrastruktuuri tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-6 855		-7 244		Teadusraamatukogude ühtse komplekteerimiskava koostamise põhimõtted ja teadusraamatukogude teadusinformatsiooni finantseerimise taotlemise, taotluste läbivaatamise ning finantseerimise otsustamise kord, HTM ministri määrus nr 2, 17.01.2012 https://www.riigiteataja.ee/akt/126062019006?leiaKehativ Riikliku tähtsusega teadustaristu toetamine, HTM ministri määrus nr 36, 28.09.2023 https://www.riigiteataja.ee/akt/119112024008?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
TA rahvusvahelisel teadmusturul osalemise toetamine	välisloetust est sõltuv eelarve	-12 867		-16 812		Teaming ja Mobilitas 3.0 rakendusaktid https://etag.ee/rahastamine/programmid/mobilitas-3-0/ „Sektoritevahelise mobiilsuse toetamine“ elluviimiseks toetuse andmise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/128012025004?leiaKehitiv
Teaduskommuni katsioon ja teaduse populariseerimin e	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 056		-1 114		TeaMe 3.0 - Eesti Teadusagentuur https://etag.ee/rahastamine/programmid/teame-3-0/
Teadmussiidre programm		-32 725	0	-42 876	0	
Huvitegevuse kontseptsiooni vahendid, sh						
Ida-Viru ettevõtluse teadusmahuku se suurendamise toetus	välisloetust est sõltuv eelarve	-8 659		-6 571		Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Ida-Viru ettevõtluse teadusmahukuse suurendamise toetus: teadusvõimekuse pakkumise arendamine Ida-Virumaal TA-võrgustiku loomiseks“ elluviimiseks https://dok.hm.ee/et/document.html?id=29033ac3-d572-48b7-9164-1d1b24bf99e4
Teadusuuringu te mõju suurendamine, teadmussiidre	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 000		-2 000		„Sektoritevahelise mobiilsuse toetamine“ elluviimiseks struktuuritoetuse andmise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/106102020007?leiaKehitiv

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
suutlikkuse toetamine						
Temaatiliste TA programmide rakendamine	välis­toetust est sõltuv eelarve	-12 866		-18 933		https://etag.ee/rahastamine/programmid/rita/#RITAesmargid https://etag.ee/rahastamine/programmid/temta/
Tippkeskused ja teadustaristu	välis­toetust est sõltuv eelarve	-10 200		-9 471		SekMo+ määrus https://rtk.ee/sekmo#millised-on-toetuse- Astra+ teadusuuringute määrus https://rtk.ee/Teadusuuringute-moju-suurendamine-ning-teadusasutuste-ja-korgkoolide-institutsionaalse-teadmussiirde-suutlikkuse-toetamine
Teadus- ja arendustegevuse võimekuse kasvatamine kaitsevaldkonnas	välis­toetust est sõltuv eelarve			-5 900		Valitsuskabineti 8.05. 2025 otsus
Arhiivindusprogr amm		-4	0	-4	0	
Eesti Evangeelne Luterlik Kiriku toetus	piirmääraga eelarve	-4		-4		Leping sõlmitakse peale 2026. aasta riigieelarve vastuvõtmist ja eelarve kinnitamist ministri poolt Arhiiviseaduse alusel https://www.riigiteataja.ee/akt/121032011001?leiaKehativ
Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala		-44 247	-38 289	-40 042	-9 479	
Digiühiskonna programm		-34 515	-38 289	-30 112	-9 479	

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Liikmemaksud	piirmääraga eelarve	-963		-963		Liikmemaksud saajad: Euroopa Posti ja Telekommunikatsioonide Konverents (CEPT) , Euroopa Kommunikatsioonibüroo (ECO), Euroopa Telekommunikatsiooni Standartite Instituut (ETSI), Rahvusvaheline Administratiivinfosüsteemide Nõukogu (ICA), Rahvusvaheline Elektrise Liit (ITU), Dokumendi elutsükli halduse foorm (DLMF), Intsidendikäsitlejate ja turvameeskondade foorum (FIRST), Põhjamaade Koosvõimelahenduste Instituut MTÜ (NIIS)
Toetused ministeeriumidel e ja nende asutustele, Riigikantselei ja ELVL (Avalike teenuste ja riigivalitsemise digilahendused)	välistoetust est sõltuv eelarve	-25 600		-22 621		Partnerluslepe Ühtekuuluvuspoliitika fondide ning Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakendamiseks https://pilv.rtk.ee/s/BE7eeo2EAAt8LDcp
						2021-2027 perioodi rakenduskava (II muudatus kinnitatud 27.09.2024) https://pilv.rtk.ee/s/dWpwKaTniJ5TZFB
						Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ
						Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused https://www.riigiteataja.ee/akt/117052022013?leiaKehativ
						Ministri käskkiri https://pilv.rtk.ee/s/AXLgKngJgrZDGzt?path=%2F%2F1.2.1%20Toetuse%20andmise%20tingimused%20valdkondlike%20digip%C3%B6%C3%B6rete%20toetamiseks%2C%20KK%20135%2C%2025.08.2023

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Toetused (EIS, Tehnopol) projektis "Cybersecurity Community Building and Continuation of the Estonian Coordination Centre Activities"	piirmääraga eelarve			-595		EK toetusleping (rahastatakse Digital Europe programmist) ja projekti partneritega sõlmitud/sõlmitavad koostöölepingud https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43152860/101226928
	välisloetust est sõltuv eelarve			-595		EK toetusleping (rahastatakse Digital Europe programmist) ja projekti partneritega sõlmitud/sõlmitavad koostöölepingud https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43152860/101226928
Toetused teadus- ja arendusprojektis "Privaatsuskaitsese tehnoloogiate arendamine ja kasutuselevõtt avalikus sektoris"	piirmääraga eelarve	-2 456		-2 490		Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus, Vabariigi Valitsuse 28.09.2023 kabinetiotsus konkurentsipõhiste teadus- ja arendustegevuste projekti elluviimiseks https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019092?leiaKehtiv
Toetus Riigi Infokommunikatsiooni SAle	piirmääraga eelarve	-3 570	-324	-2 849	-89	Ministri käskkirj, sõlmitav leping. Tegemist on sisetehinguga riigihangete seaduse § 12 tähenduses.
Toetused 5G-taristu ja -teenuste arendamiseks taotlusvoorude alusel. Toetuse saajad	välisloetust est sõltuv eelarve		-		-4 390	Toetuse andmise tingimused on väljatöötamisel.
			6 720			Partnerluslepe Ühtekuuluvuspoliitika fondide ning Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakendamiseks https://pilv.rtk.ee/s/BE7eeo2EAt8LDcp

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
on elektroonilise sideettevõtjad.						2021-2027 perioodi rakenduskava (II muudatus kinnitatud 27.09.2024) https://pilv.rtk.ee/s/dWpwKaTniJ5TZFB Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused https://www.riigiteataja.ee/akt/117052022013?leiaKehativ
Toetused väga suure läbilaskevõimega juurdepääsuvõrkude väljaarendamiseks taotlusvoorude alusel. Toetuse saajad on elektroonilise sideettevõtjad.	välis- ja arengutoetustest sõltuv eelarve		-15 000		-5 000	Toetuse andmise tingimused on kooskõlastamisel Partnerluslepe Ühtekuuluvuspoliitika fondide ning Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakendamiseks https://pilv.rtk.ee/s/BE7eeo2EAt8LDcp 2021-2027 perioodi rakenduskava (II muudatus kinnitatud 27.09.2024) https://pilv.rtk.ee/s/dWpwKaTniJ5TZFB Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused https://www.riigiteataja.ee/akt/117052022013?leiaKehativ
Usaldusväärse ja tulemusliku õigusruumi programm		-9 732	0	-9 930	0	
Eesti Advokatuur (riigi õigusabi)	piirmääraga eelarve	-5 575		-5 575		Advokatuuriseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/114032025004?leiaKehativ
Rahvusvahelised liikmemaksud	muudest tuludest sõltuvad eelarved	-12		-13		Euroopa Äriregistri Ühendus (EBRA)

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Rahvusvahelised liikmemaksud	piirmääraga eelarve	-257		-260		Liikmemaksud saajad: Rahvusvaheline Alaline Vahekohus (PCA), Rahvusvaheline Eraõiguse Ühtlustamise Instituut (UNIDROIT), Haagi Rahvusvahelise Eraõiguse Konverents (HCCH), Rahvusvaheline Kriminaalkohus (ICC), Riikide Korruptsioonivastane Ühendus (GRECO), Rahvusvaheline Euroopa Kriminaalhoolduse Organisatsioonide Ühendus (CEP), Euroopa Justiitskoolitusvõrgustik (EJTN), Rahvusvaheline Prokuröride Assotsiatsioon (IAP), NADAL võrgustik (peaprokuröride võrgustik), Euroopa Kohtuekspertiisi Instituutide Koostöövõrgustik (ENFSI), Euroopa Äriregistri Ühendus (EBRA), Euroopa Kinnistusregistrite Assotsiatsioon (ELRA), Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsioon (WIPO), Euroopa Liidu liikmesriikide justiitsministeeriumite õigusloomealase koostöö võrgustik (LEGICOOP), Euroopa vanglate ja korrektsiooniasutuste organisatsioon (EUROPRI), Euroopa Energiatururegulaatorite Ühendus (CEER), Euroopa Regionaalsete Energiaturu-regulaatorite Ühendus (ERRA), Ühtse Patendikohtu Leping (UPCA), Rahvusvaheline Kohtuekspertiisi Geneetika Ühing (ISFG), Rahvusvaheline Kohtutoksikoloogide assotsiatsioon (TIAFT), Euroopa Kohtuarstide Ühendus (ECLM), Euroopa Veeregulaatorite Ühendus (WAREG),
SA Eesti Represseeritute Abistamise Fond	piirmääraga eelarve	-243		-235		Asjatundjate komisjoni moodustamine poliitilistel põhjustel represseeritud inimeste sotsiaalsete tagatiste küsimuse läbitöötamiseks https://www.riigiteataja.ee/akt/326012021011?leiaK_ehtiv

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Erinevad justiitsvaldkonna ja mäluorganisatsioonide toetused	piirmääraga eelarve	-851		-870		Toetuse andmise põhimõtted välja töötamisel. Lepingud avalikustatakse Justiits- ja Digiministeeriumi kodulehel
SA Eesti Mälu Instituut	piirmääraga eelarve	-1 025		-993		Nõusolek riigivara otsustuskorras tasuta kasutada andmiseks https://www.riigiteataja.ee/akt/309072025001 Okupatsioonirežiimide poolt represseeritud isiku seadus § 5 https://www.riigiteataja.ee/akt/690831?leiaKehtiv#para5
Erinevad asutused esmatasandi õigusabi osutamiseks	piirmääraga eelarve	-840		-840		Avaliku konkursi alusel ministri käskkirjaga Riigi õigusabi seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/105072025018?leiaKehtiv
Sisekaitseakadeemia	piirmääraga eelarve	-150		-150		ministri käskkiri Siseministri määrus "Sisekaitsealase rakenduskõrgkooli õppetegevuse finantseerimise alused, tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126022024001?leiaKehtiv
Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda	piirmääraga eelarve	-179		-200		Välisriigist laekuva elatise vahendamise tasu ja tasu alaealise lapse elatise sissenõudmise eest kohtutäituri seaduse alusel https://www.riigiteataja.ee/akt/114032025016?leiaKehtiv
Eesti Post (universaalse postiteenuse kulude hüvitis)	muudest tuludest sõltuvad eelarved	-600		-500		Avalik konkurss Postiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/130062023058?leiaKehtiv

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna vahendid tõenduspõhise ennetussüsteemi arendamise toetamiseks	välisloetust est sõltuv eelarve			-294		Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) programm, toetuse leping sõlmimisel https://eeagrants.org/news/programme-areas-and-funds-eea-and-norway-grants-2021-2028
Kaitseministeeriumi valitsemisala		-97 944	-5 611	-242 473	-5 772	
Sõjalise riigikaitse ja heidutuse programm		-97 944	-5 611	-242 473	-5 772	
Liikmemaksud	piirmääraga eelarve	-11 906		-10 997		sh 2026. Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioon (NATO) - sõjaline eelarve 4397 tuhat eurot; Balti Kaitsekolledž (BALTDEFCOL) 2115 tuhat eurot; Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (UN) - rahuvalveoperatsioonid 1458 tuhat eurot; Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioon (NATO) - strateegilise õhutranspordivõime programm (SAC) 1328 tuhat eurot.
SA CR14	piirmääraga eelarve	-7 086		-6 406		Riigieelarvelise toetuse kasutamise leping sõlmitakse 2026. aasta alguses
Rahvusvaheline Kaitseuuringute Keskus	piirmääraga eelarve	-1 072		-1 062		Riigieelarvelise toetuse kasutamise leping sõlmitakse 2026. aasta alguses
Kaitseministeeriumi teadus-arendustegevus ja	piirmääraga eelarve	-3 265		-4 433		Avatud taotlusvoor ministri määruse alusel. Kaitseministri 13.11.2019 määrus nr 23 "Riigikaitse valdkonna toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/107032024007?leiaK&ehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
kaitsetööstuse jms projektid						Kaitseministri 09.04.2025 käskkirj nr 1-2/25/63 "Kaitsetööstuse arendustegevuse toetamise põhimõtted ja kord" https://adr.rik.ee/kaitseministeerium/dokument/16941630 Kaitseministri 14.04.2025 käskkirj nr 1-2/25/65 "Riigikaitse valdkonna toetamise tingimused ja kord" https://adr.rik.ee/kaitseministeerium/dokument/16952309 Toetusmeetme teemaleht: Kaitsetööstuse arendusprojektide konkurss https://kaitseministeerium.ee/et/eesmargid-tegevused/teadus-ja-arendustegevus/kaitsetoostuse-arendusprojektide-konkurss-2025 Toetusmeetme teemaleht: Kaitsetööstuse valdkonna tegevustoetuste konkurss https://kaitseministeerium.ee/et/eesmargid-tegevused/teadus-ja-arendustegevus/kaitsetoostuse-valdkonna-tegevustoetuste-konkurss Toetusmeetme teemaleht: Euroopa Kaitsefondi programm https://kaitseministeerium.ee/et/eesmargid-tegevused/teadus-ja-arendustegevus/euroopa-kaitsefond
Kaitsevaldkonda toetavad kommunikatsioo- ni- jm projektid	piirmääraga eelarve	-1 092		-708		Avatud taotlusvoor ministri määruse alusel. Kaitseministri 13.11.2019 määrus nr 23 "Riigikaitse valdkonna toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/107032024007?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						Kaitseministri 14.04.2025 käskkiri nr 1-2/25/65 "Riigikaitse valdkonna toetamise tingimused ja kord" https://adr.rik.ee/kaitseministeerium/dokument/16952309
Kaitseväe teadus- ja arendustegevuse projektid	piirmääraga eelarve	-1 061		-1 393		Sihtfinantseerimise ja koostöölepingud sõlmitakse valdavalt ülikoolidega vastavalt projektide perioodile ning avalikustatakse Kaitseväe dokumenditegistris
Toetus Kaitseväe harjutusala mõjupiirkonda jäävatele omavalitsusele	piirmääraga eelarve	-13 005		-45 783		Avatud taotlusvoor ministri määruse alusel. Kaitseministri 20.10.2023 määrus nr 96 "Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljaga seoses kohaliku omavalitsuse üksusele makstava hüvitise ulatus, maksmise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/121102023006
						Avatud taotlusvoor ministri määruse alusel. Kaitseministri 15.08.2024 määrus nr 11 "Toetus Kaitseväe Nursipalu harjutusväljast tulenevate häiringute mõjude leevendamiseks" https://www.riigiteataja.ee/akt/122082024004
						Toetusmeetme teemaleht: Võrumaa Arenduskeskuse Nursipalu harjutusvälja mürareostuse toetus https://vorumaa.ee/nursipalu-harjutusvalja-muratoetus/
Toetused koolidele riigikaitseõpetuse läbiviimiseks	piirmääraga eelarve	-447		-317		Avatud taotlusvoor ministri määruse alusel. Kaitseministri 30.08.2021 määrus nr 10 "Riigikaitseõpetuse valdkonna toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/129112024007?leiaKehativ
						Toetusmeetme teemaleht: Toetused riigikaitseõpetusele

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						https://kra.ee/noored-ja-riigikaitse/toetused-riigikaitseoppele/
Eesti Sõjamuuseum - kindral Laidoneri muuseumi sõjaajaloo valdkonna projektid	piirmääraga eelarve	-200		-200		Avatud taotlusvoor ministri määruse alusel. Kaitseministri 20.02.2022 määrus nr 2 "Sõjaajaloolise pärandi ning sõjahaudade kaitse valdkonna toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/122012022008 Toetusmeetme teemaleht: Sõjaajaloolise pärandi ja sõjahaudade kaitse valdkonna toetused https://esm.ee/muuseumist/toetused/
Sihtotstarbeline ja investeeringutoetus Kaitseliidule	piirmääraga eelarve	-55 217	-4 111	-64 371	-5 272	Sihtotstarbelise tegevus- ja investeeringutoetuse leping sõlmitakse 2026. aasta alguses
Ukraina abi kulu	piirmääraga eelarve	-3 504		-106 802		Koalitsioonilepe 2025-2027 punkt 415 https://valitsus.ee/valitsuse-eesmargid-ja-tegevused/valitsemise-alused/koalitsioonilepe-2025-2027 Toetusmeetme teemaleht: Ukraina toetusmeede https://www.kaitseinvesteeringud.ee/ukraina-toetusmeede/
Lääne-Eesti meetme tsiviilseadmed (Lääne-Eesti Radar)	välisotust est sõltuv eelarve		-1 500		-500	Kaitseministri 22.02.2024 käskkirj nr 1-1/24/8 "Taaste ja vastupidavusrahastu komponendi 4 „Energeetika ja energiatöhusus“ investeeringu 8 „Avamere tuuleparkide arendamine“ elluviimiseks toetuse andmise ning kasutamise tingimused ja kord" https://adr.rik.ee/kaitseministeerium/dokument/15122815
Kliimaministeeriumi valitsemisala		-100 952	-639 883	-138 270	-857 200	

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Liikmemaks	Muudest tuludest sõltuv eelarve	-18		-168		Rahvusvahelistes organisatsioonides liikmelisusest tulenev liikmemaks
Liikmemaks	Piirmääraga eelarve	-2 421		-2 203		Rahvusvahelistes organisatsioonides liikmelisusest tulenev liikmemaks
Keskkonnaprogrammi ja erametsanduse toetused - Keskkonna Investeeringute Keskus	Piirmääraga eelarve	-21 147	-2 886	-14 189	-2 125	Keskkonnatasude seaduse § 56 lg 1, metsaseaduse § 6 lg 3, § 10, keskkonnaministri 31. jaanuari 2020. a määrus nr 10 „Keskkonnaprogrammist toetuse andmise kord ja tingimused“ ja 14. aprilli 2014. a määrus nr 10 „Erametsanduse toetuse andmise alused“, keskkonnaprogrammi elluviimise haldusleping https://www.riigiteataja.ee/akt/122032019015 , toetuste andmine toimub avatud taotlusvooru alusel (taotlusvoorude avamise info avaldatakse KIK kodulehel) https://www.kik.ee/et/toetatavad-tegevused
Teaduspartnerluse raames ülikoolidele antavad toetused	Piirmääraga eelarve	-794		-391		Aluseks on VV poolt kinnitatud Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 (TAIE arengukava) ja rahvusvahelistes teadus-, arendus- ja innovatsioonialgatuses osalemise strateegiline raamistik.
OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus	Piirmääraga eelarve	-3 209		-3 356		Keskkonnaseire seadus § 3 lg 3, 19.03.2019 sõlmitud haldusleping nr 1-6/19/5, avaldatud, Riigi Teatajas RT I, 22.03.2019, nr 12, mida muudeti 23.01.2023 halduslepinguga nr 1-6/23/4, avaldatud Riigi Teatajas RT I, 28.01.2023, nr 11. 2026.a riigieelarve seaduse jõustumisel sõlmitakse 2026. aastaks toetuse andmise leping.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Kurtna järvede veerežiimi taastamine	Välisloetuse st sõltuv eelarve		-286		-600	Kliimaministri 5.01.2024 käskkiri nr 5 "Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2023–2029 tegevuskava ja eelarve kinnitamine põlevkivi kaevandamise tagajärjel rikunud Kurtna järvede veerežiimi taastamiseks" (reg nr 1-2/24/5) https://adr.envir.ee/et/document.html?id=e54fb22d-34b7-41de-b526-50048c626c97
Elukeskkonna ja ringmajanduse programm		-8 268	-155 315	-3 210	-129 375	
KOV elamufondi investeeringutoe tus	Piirmääraga eelarve		-2 580		-2 000	Toetusi antakse avatud taotlusvoorude alusel (info kättesaadav EIS kodulehel: https://eis.ee/). Haldusleping Ettevõtluse ja Inoovatsiooni SA-ga sõlmitakse pärast 2026.a riigieelarve seaduse jõustumist https://eis.ee/avaleht- ettevotlus/finantseerimine/?context=ettevote-eestis
Kodutoetus lasterikaste perede eluasemetingimu ste parandamiseks	Piirmääraga eelarve	-194	-2 580	-231	-3 100	Toetusi antakse avatud taotlusvoorude alusel (info kättesaadav EIS kodulehel: https://eis.ee/). Haldusleping Ettevõtluse ja Inoovatsiooni SA-ga sõlmitakse pärast 2026.a riigieelarve seaduse jõustumist https://eis.ee/avaleht- ettevotlus/finantseerimine/?context=ettevote-eestis
Energiasäästu saavutamise alase teadlikkuse tõstmine	Piirmääraga eelarve	-336		-60		Toetusi antakse avatud taotlusvoorude alusel (info kättesaadav EIS kodulehel: https://eis.ee/). Haldusleping Ettevõtluse ja Inoovatsiooni SA-ga sõlmitakse pärast 2026.a riigieelarve seaduse jõustumist https://eis.ee/avaleht- ettevotlus/finantseerimine/?context=ettevote-eestis

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Korterelamute rekonstrueerimis e toetamine	Välisetoetuse st sõltuv eelarve	-105	-102 665	-706	-108 863	Majandus -ja taristuministri määrus nr 13, 25.08.2025 "Korterelamute energiatõhususe toetuse tingimused". Majandus -ja taristuministri määrus nr 81, 26.12.2021 "Korterelamute rekonstrueerimise toetamine". Toetusi antakse avatud taotlusvoorude alusel (info kättesaadav EIS kodulehel: https://eis.ee/). Haldusleping nr 4-4/24/21, 18.12.2024 https://www.riigiteataja.ee/akt/113022025006?leiaK&ehitiv
Korterelamute rekonstrueerimis e toetamine	Piirmääraga eelarve	-516		-341		Toetusi antakse avatud taotlusvoorude alusel (info kättesaadav EIS kodulehel: https://eis.ee/). Haldusleping Ettevõtluse ja Innoovatsiooni SA-ga sõlmitakse pärast 2026.a riigieelarve seaduse jõustumist. https://eis.ee/avaleht- ettevotlus/finantseerimine/?context=ettevote-eestis Korterelamute rekonstrueerimise toetamine https://www.riigiteataja.ee/akt/119122023009?leiaK&ehitiv
Väikeelamute energiatõhususe suurendamine ja rekonstrueerimis e toetamine	Välisetoetuse st sõltuv eelarve	-370	-15 000	-470	-8 337	Kliimaministri määrus nr 25, 08.04.2024 "Väikeelamute rekonstrueerimise toetamine". Haldusleping 26.05.2025 nr 4-1/25/87, haldusleping nr 4-4/24/21, 18.12.2024 https://www.riigiteataja.ee/akt/105042024008?leiaK&ehitiv

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
LIFE integreeritud projektist "Hoonete rekonstrueerimis alase suutlikkuse suurendamine Eesti kliimaeesmärkide saavutamiseks" kavandatud toetused	Välisloetuse st sõltuv eelarve	-1 174		-1 328		Euroopa Komisjoniga LIFE programmi raames toetatud taotlusele sõlmitud otsetoetuse leping (Grant Agreement LIFE20 IPC/EE/000010 LIFE IP BUILDEST) Nõukogu määrus (EL, Euratom) 2020/2093 määratleb prioriteedid, tingimused ja mitmeaastase finantsraamistiku perioodiks 2021–2027 https://adr.envir.ee/et/document.html?id=515bac88-5066-44e8-be42-e1ea92158b97
Ressursitõhusate rohetehnoloogiate kasutuselevõtt	Välisloetuse st sõltuv eelarve	-25		-75		Keskkonnaministri 03.08.2022 käskkirja nr 1-2/22/250 muutmine https://adr.envir.ee/et/document.html?id=6e1c437f-cd7f-495f-9141-fe3de101ca2e
Ringmajanduspõhiste tootmis- ja tarbimismudelite kasutuselevõtt	Välisloetuse st sõltuv eelarve		-235		-375	06.09.2023 käskkiri nr 1-2/23/374, Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2024–2029 tegevuskava ja eelarve kinnitamine maavarade kaevandamise ja töötlemise pärandmõjude likvideerimiseks
Tööstuse ja teenindussektori energia- ja ressursitõhusus	Välisloetuse st sõltuv eelarve		-400		-3 161	Määrused: 11.10.2023 nr 61, Ettevõtete ressursiauditite toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027 https://www.riigiteataja.ee/akt/125092024002?leiaKehitiv 21.03.2024 nr 24, Ettevõtete ressursitõhususe investeeringute toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027 https://www.riigiteataja.ee/akt/126032024014

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Jäätmete ja pakendamise vähendamine, taaskasutuse edendamine	Välisloetuse st sõltuv eelarve		-100		-50	25.02.2025 määrus nr 14, Jäätmetekke ja pakendamise vältimise ja vähendamise ning korduskasutuse edendamiseks toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027 https://www.riigiteataja.ee/akt/110092025002?leiaKehativ
Ringlussevõtu võimekuse tõstmise avatud voor	Välisloetuse st sõltuv eelarve		-300		-2 600	22.11.2024 määrus nr 75, Jäätmete ringlussevõtu võimekuse suurendamiseks toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027 https://www.riigiteataja.ee/akt/126112024005
Pärandmõjude likvideerimine	Välisloetuse st sõltuv eelarve		-577		-890	Kliimaministri 02.11.2023 käskkirj nr 446 (reg nr 1-2/23/446) https://adr.envir.ee/et/document.html?id=2086ebf7-ec7d-41cb-84c3-14ad1827087c
Mere ja vee programm		-388	-6 513	-12 427	-15 752	
Saarte ühenduse elektrilaevade kaldataristu	Muudest tuludest sõltuv eelarve				-2 778	Leping AS-iga Saarte Liinid nr 4-1/24/100 (10.10.2024)
Reoveepuhastuse energiatõhususe parandamise rakendamine	Muudest tuludest sõltuv eelarve			-100		Taristuministri määrus nr 72, 25.11.2024 "Reoveepuhastuse energiatõhususe edendamiseks toetuse andmise tingimused ja kord"

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Välisetoetus Euroopa Läänemere Strateegia elluviimiseks ja arendamiseks	Välisetoetuse st sõltuv eelarve			-150		Rahastuse eest koordineeritakse Euroopa Läänemere Strateegia elluviimist ja arendamist selle tegevuskava põhjal. Tegevuskava kolm suurt eesmärki on kaitsta Läänemerd, ühendada regiooni ja suurendada heaolu. Tegevuskava keskendub 14-le poliitikavaldkonnale. KLIMI ja Leedu partneri tegevuse eesmärk on juhtida poliitikavaldkonda transport. https://adr.envir.ee/et/document.html?id=0f9303b8-6d1d-4af1-b6a6-ba488e565ee2
LIFE IP elupaikade ja liikide seisundi parandamiseks metsa- ja põllumajandusm aastikes kavandatud toetused - Viru alamvesikonna integreeritud veeprojekt	Välisetoetuse st sõltuv eelarve	-231		-368		Euroopa Komisjoniga LIFE programmi raames toetatud taotlusele sõlmitud otsetoetuse leping (Grant Agreement LIFE18 IPE/EE/000007 LIFE-IP ForEst&FarmLand). Nõukogu määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013 määratleb prioriteedid, tingimused ja mitmeaastase finantsraamistiku perioodiks 2014–2020
LIFE IP elupaikade ja liikide seisundi parandamiseks metsa- ja põllumajandusm aastikes kavandatud toetused - Viru alamvesikonna	Piirmääraga eelarve	-82		-78		Euroopa Komisjoniga LIFE programmi raames toetatud taotlusele sõlmitud otsetoetuse leping (Grant Agreement LIFE18 IPE/EE/000007 LIFE-IP ForEst&FarmLand). Nõukogu määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013 määratleb prioriteedid, tingimused ja mitmeaastase finantsraamistiku perioodiks 2014–2020

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
integreeritud veeprojekt						
LIFE SIP WetEST Lääne-Eesti veemajanduskav a projekt	Välis- ja sõltuv eelarve			-1 604		LIFE SIP WetEST "Enabling collaborative effort for systemic change in Estonian River Basin Management". Projekti number 101147477 — LIFE23-IPE-EE-LIFE SIP WET-EST. Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava meetmete rakendamine ja IV perioodi (2028 - 2033) veemajanduskava meetmete ettevalmistamine veekogumite hea seisundi tagamiseks. Partnerite kulude katmine. https://adr.envir.ee/et/document.html?id=86d0193e-b2e5-4c0e-8099-91f70b02031b
LIFE SIP WetEST Lääne-Eesti veemajanduskav a projekt	Muudest tuludest sõltuv eelarve			-653		LIFE SIP WetEST "Enabling collaborative effort for systemic change in Estonian River Basin Management". Projekti number 101147477 — LIFE23-IPE-EE-LIFE SIP WET-EST. Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava meetmete rakendamine ja IV perioodi (2028 - 2033) veemajanduskava meetmete ettevalmistamine veekogumite hea seisundi tagamiseks. Partnerite kulude katmine. https://adr.envir.ee/et/document.html?id=86d0193e-b2e5-4c0e-8099-91f70b02031b
Kombineeritud sadeveesüsteemi d	Välis- ja sõltuv eelarve		-1 080		-4 000	31.08.2023 määrus nr 53, Kombineeritud sademeveesüsteemide, sealhulgas lahkvoolsete sademeveesüsteemide rajamiseks toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						https://www.riigiteataja.ee/akt/127062025014?leiaK_ehtiv
Mitteheas seisundis veekogumite tervendamine	Välisloetuse st sõltuv eelarve		-430		-1 165	02.02.2023 käskkiri nr 1-2/23/50, Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2022–2029 tegevuskava ja eelarve kinnitamine mitteheas seisundis veekogumite tervendamiseks
Sadamate akvatooriumi kaitse	Välisloetuse st sõltuv eelarve		-1 596		-6 475	Perioodi 2021-2027 Aktsiaseltsi Saarte Liinid infrastruktuuri arendamise investeeringute kava https://adr.rik.ee/mkm/dokument/13931821
Jääkreostusobjektide ohutustamine	Välisloetuse st sõltuv eelarve		-3 205		-1 334	2027 Aktsiaseltsi Saarte Liinid https://adr.envir.ee/et/document.html?id=2bba683c-528d-49e2-80a3-09811639ac91
Süsinikneutraalne meretransport	Välisloetuse st sõltuv eelarve			-400		infrastruktuuri arendamise investeeringute kava https://eeagrants.org/news/programme-areas-and-funds-eea-and-norway-grants-2021-2028
Reisilaevanduse toetusmeede	Piirmääraga eelarve			-9 000		Majandus- ja taristuministri 24. septembri 2020. a määrus nr 57 „Rahvusvahelise reisilaevanduse toetamise tingimused ja kord“, muudetud kliimaministeeriumi 22.08.2025 määrusega 1-1/25/55
Eesti väikesaarte vahelise parvlaeva transporditeenuse osutajale/operaatortele	Piirmääraga eelarve	-75		-75		Riigihanke korras riigile kuuluvate parvlaevade tasuta kasutuse andmise lepingud, eraldatud summade eest toimub ainult parvlaevade parendamine, et need vastaksid erinevatele merenduse õigusnormidele

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
kavandatud tegevustoetus						
Transpordi ja liikuvuse programm		-20 578	-316 002	-75 397	-663 575	
Alternatiivkütuste taristu arendamine: lennujaama investeeringud	Muudest tuludest sõltuv eelarve				-7 000	Kliimaministeeriumi ja AS Tallinna Lennujaam vahel sõlmitud toetuse andmise leping 1-6/24/42, 14.11.2024
Vähese heitega sõidukite kasutuselevõtt	Muudest tuludest sõltuv eelarve				-500	Taristuministri määrus nr 46, 31.07.2025 "Elektriauto laadimispunktide rajamise toetamise tingimused ja kord"
Reisirongiliikluse taktipõhise liikumisgraafiku ettevalmistus ühistranspordi kasutamise soodustamiseks	Muudest tuludest sõltuv eelarve				-11 957	Eesti Vabariigi ja AS Eesti Raudtee vahel 28.12.2015. a sõlmitud „Finantseerimisleping“ muutmise leping nr 4-1/24/36-6, 03.09.2025
Kestlik ühistransport: Rail Balticu rajamise toetamine - objektid	Muudest tuludest sõltuv eelarve				-90 213	Koostöökokkulepe Rail Baltica arendamiseks nr 1-6/25/8, 13.02.2025. Pärast 2026. a riigieelarve seaduse vastu võtmist vormistatakse ministri käskkiri
Täiendavate elektrirongide soetamine	Muudest tuludest				-26 985	Eesti Vabariigi ja AS Eesti Liinirongid vahel 20.01.2021. a sõlmitud „Reisirongide finantseerimisleping“ muutmise leping nr 4-1/23/113-2, 11.07.2023

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
	sõltuv eelarve					
Kestlik raudteetransport : raudteevõrgustiku elektrifitseerimise alameede	Muudest tuludest sõltuv eelarve				-4 402	Eesti Vabariigi ja AS Eesti Raudtee vahel 28.12.2015. a sõlmitud „Finantseerimisleping“ muutmise leping nr 4-1/24/36-2, 30.05.2024
Kestlik raudteetransport : Rail Balticu depoo	Muudest tuludest sõltuv eelarve				-9 500	Koostöökokkulepe Rail Baltica arendamiseks nr 1-6/25/8, 13.02.2025. Pärast 2026. a riigieelarve seaduse vastu võtmist vormistatakse ministri käskkiri
Ühistranspordi ligipääsetavuse parendamise toetamine	Muudest tuludest sõltuv eelarve				-656	Taristuministri 13.01.2025 käskkiri nr 1-2/25/17 "Kliimaministri 21. mai 2024 a. käskkirja nr. 1-2/24/231 „Meetme „Ühistranspordi ligipääsetavuse parendamine“ vahendite eraldamine“ muutmise"
KOV sääste transport- MF	Välisloetuse st sõltuv eelarve			-12 100		Moderniseerimisfondist kavandatud toetus elektribusside soetamiseks, EL moderniseerimisprogramm
Rongide soetamine-MF	Välisloetuse st sõltuv eelarve				-89 950	Moderniseerimisfondist kavandatud toetus rongide soetamiseks, EL moderniseerimisprogramm
Rail Baltic 1435 mm raudtee arendamine Eestis	Välisloetuse st sõltuv eelarve	-8 932	-167 395	-15 123	-225 789	Euroopa Ühendamise Rahastust (CEF) ja CO2 vahenditest Rail Baltica raudtee arendamiseks kavandatud toetused. Rahastusleping on juurdepääsupiiranguga
Rail Baltic 1435 mm raudtee arendamine Eestis	Muudest tuludest sõltuv eelarve	-1 782	-40 820	-413	-62 914	Euroopa Ühendamise Rahastust (CEF) ja CO2 vahenditest Rail Baltica raudtee arendamiseks kavandatud toetused. Rahastusleping on juurdepääsupiiranguga

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Toetus AS Eesti Liinirongid	Piirmääraga eelarve	-300		-300		Tarnspordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035, Tartu-Riia rongiühenduse käivitamiseks antav toetus AS-le Eesti Liinirongid https://www.valitsus.ee/sites/default/files/document/s/2021-11/Transpordi%20ja%20liikuvuse%20arengukava%202021%E2%80%932035.pdf
Toetus Tallinna Lennujaam AS	Piirmääraga eelarve	-9 564		-9 262		Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035, AS Tallinna Lennujaam julgestuse ja päästekulude katmine riigieelarvest https://www.valitsus.ee/sites/default/files/document/s/2021-11/Transpordi%20ja%20liikuvuse%20arengukava%202021%E2%80%932035.pdf
Eesti Raudtee tulude-kulude vahe katmine	Piirmääraga eelarve			-38 200		Eesti Raudtee tulude-kulude vahe, raudteeseaduse § 73 lõikes 5 sätestab riigi kohustuse tagada tavapärastes äritingimustes avalikku raudteed majandava raudteefrastruktuuri ettevõtja tulude ja kulude tasakaal
Raudteede rekonstrueerimine ja elektrifitseerimine	Välis-toetusest sõltuv eelarve		-79 248		-88 719	Majandus- ja taristuministri 17. augusti 2022. a määruse nr 64 „Transpordi infrastruktuuri arendamiseks toetuse andmise tingimused perioodil 2021–2027”+ investeeringute kava Kliimaministri 2. oktoobri 2023. a käskkiri nr 1-2/23/393 "Perioodi 2021–2027 Rail Baltic Estonia Osaühingu infrastruktuuri arendamise investeeringute kava" https://www.riigiteataja.ee/akt/127062025017?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Riigimaantee­de remondi koondprojekt	Välis­toetuse st sõltuv eelarve				-17 895	Majandus- ja taristuministri 17. augusti 2022. a määruse nr 64 „Transpordi infrastruktuuri arendamiseks toetuse andmise tingimused perioodil 2021–2027”+ investeeringute kava "Majandus- ja taristuministri 13.oktoober käskkiri nr 209 "Perioodi 2021–2027 Transpordiameti maanteetaristu arendamise investeeringute kava" https://www.riigiteataja.ee/akt/127062025017?leiaK&ehdiv
Jalgrattateede põhivõrkude ehitamine ja parkimisplatsid	Välis­toetuse st sõltuv eelarve		-3 000		-1 500	Kliimaministri määrus nr 2, 05.02.2024 "Toetuse andmise ja kasutamise tingimused Tallinna, Tartu ja Pärnu linnapiirkonna jalgrattateede investeeringuteks perioodil 2021–2027" https://www.riigiteataja.ee/akt/102022024007
Jalgrattateed, mitmeliigilised ühistranspordisõlmed	Välis­toetuse st sõltuv eelarve		-15 439		-12 330	Kliimaministri 17. augusti 2023. a määrus nr 43 „Toetuse andmise ja kasutamise tingimused Tallinna, Tartu ja Pärnu linna säästva liikuvuskeskkonna edendamiseks perioodil 2021–2027”+ investeeringute kava Tallinnale, Tartule, Pärnule https://www.riigiteataja.ee/akt/127062025018?leiaK&ehdiv
Trammiliikluse arendamine Tallinnas	Välis­toetuse st sõltuv eelarve				-7 000	Kliimaministri 17. augusti 2023. a määrus nr 43 „Toetuse andmise ja kasutamise tingimused Tallinna, Tartu ja Pärnu linna säästva liikuvuskeskkonna edendamiseks perioodil 2021–2027”+ investeeringute kava Tallinnale (rida käib trammiliikluse investeeringuet kohta puhtalt) https://www.riigiteataja.ee/akt/127062025018?leiaK&ehdiv

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
RB viaduktide rajamine	Välisloetusest sõltuv eelarve				-5 266	TAASTE- JA VASTUPIDAVUSKAVA INVESTEERIMISPROJEKTI 5.3 a „Rail Balticu viaduktide ehitus“ rahastamisleping nr 4-6/43/122 leping ja muutmise leping https://adr.envir.ee/et/document.html?id=70ddf30b-8915-405b-bae3-c7ab53499381
Rail Balticu veerem ja veeremiga seotud varustus	Muudest tuludest sõltuv eelarve				-1 000	Ministri käskkiri ja leping vormistatakse pärast 2026. a riigieelarve seaduse jõustumist
Elurikkuse, metsanduse ja keskkonnakorralduse programm		-4 410	-1 838	-6 347	-2 959	
CO2 erametsade kliimakindla majandamise toetus	Muudest tuludest sõltuv eelarve			-1 410		Keskkonnaministri 14.04.2014 määrus nr 10 "Erametsanduse toetuse andmise alused, taotluse kohta esitatavad nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord, taotluse hindamise alused ning toetuse tagasinõudmise kord" (muudetud 6.06.2025) https://www.riigiteataja.ee/akt/102072025016
CO2 ökosüsteemide kaitse ja taastamise toetamine	Muudest tuludest sõltuv eelarve			-745		Ministri käskkiri vormistatakse pärast 2026. a riigieelarve seaduse jõustumist
CO2 metsastamise toetus	Muudest tuludest sõltuv eelarve			-802		Keskkonnaministri 14.04.2014 määrus nr 10 "Erametsanduse toetuse andmise alused, taotluse kohta esitatavad nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord, taotluse hindamise alused ning toetuse tagasinõudmise kord" (muudetud 6.06.2025)

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
CO2 Uuringud- analüüsid - KLIM mullastiku uuring	Muudest tuludest sõltuv eelarve			30		Kliimaministri käskkiri 12.06.2024 nr 1-2/24/257
LIFE IP elupaikade ja liikide seisundi parandamiseks metsa- ja põllumajandusm aastikes kavandatud toetused - Viru alamvesikonna integreeritud veeprojekt	Välisetoetuse st sõltuv eelarve	-1 200		-1 640		Euroopa Komisjoniga LIFE programmi raames toetatud taotlusele sõlmitud otsetoetuse leping (Grant Agreement LIFE18 IPE/EE/000007 LIFE-IP ForEst&FarmLand) Nõukogu määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013 määratleb prioriteedid, tingimused ja mitmeaastase finantsraamistiku perioodiks 2014–2020 https://adr.envir.ee/et/document.html?id=17127a21-811f-4ba3-bb32-2ab476e75973
AS ALARA tegevustoetus	Piirmääraga eelarve	-880		-431		Kiirgusseadus § 81 lg 4, Rahvusvahelise Aatomienergia Organisatsiooni (IAEE) ja EL nõuded. Toetuse andmise leping sõlmitakse pärast 2026.a riigieelarve seaduse jõustumist.
Jahinduse edendamine	Piirmääraga eelarve	-110		-100		Jahiseaduse § 10 lg 1, 22.07.2013 sõlmitud haldusleping nr 4-1.1/13/151, muudetud 05.07.2024 lepinguga nr 1-6/24/24. Toetuse andmise leping sõlmitakse pärast 2026.a riigieelarve seaduse jõustumist.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Ida-Viru keskkonnaprogramm	Piirmääraga eelarve	-1 003			-833	Keskkonnatasude seaduse § 56 lg 1, metsaseaduse § 6 lg 3, § 10, keskkonnaministri 31. jaanuari 2020. a määrus nr 10 „Keskkonnaprogrammist toetuse andmise kord ja tingimused“ ja 14. aprilli 2014. a määrus nr 10 „Erametsanduse toetuse andmise alused“, keskkonnaprogrammi elluviimise haldusleping https://www.riigiteataja.ee/akt/122032019015 toetuste andmine toimub avatud taotlusvooru alusel (taotlusvoorude avamise info avaldatakse KIK kodulehel) https://www.eramets.ee/toetused/
Elupaikade taastamine	Välisloetusest sõltuv eelarve		-1 500		-2 116	12.12.2022 käskkirj nr 1-2/22/429 , Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2022–2029 tegevuskava ja eelarve kinnitamine elupaikade taastamiseks kliimamuutustega kohanemise valmisoleku suurendamiseks
Rohestamiskavade elluviimine sh elurikkuse parendamine	Välisloetusest sõltuv eelarve		-50		-10	21.03.2024 määrus nr 21 , Kliimamuutusega seotud tegevuste, linnade elurikkuse suurendamise ja kavade koostamise toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027 https://www.riigiteataja.ee/akt/117062025006?leiaKehativ
Puisniidu LIFE projekti toetused	Välisloetusest sõltuv eelarve	-697		-822		Eesti-Läti ühine LIFE projekt (LIFE20 NAT/EE/000074) „Puisniitude taastamine ja jätkusuutliku majandamise edendamine Eestis ja Lätis“ toetused
Loomakahjude hüvitamine	Piirmääraga eelarve	-520		-427		Looduskaitse seaduse § 18, § 61 https://www.riigiteataja.ee/akt/111062024010?leiaKehativ
Energeetika, maavarade ja välisõhu programm		-15 786	-41 548	-12 680	-37 203	-

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
CO2 pilootprojekt AVATAR	Muudest tuludest sõltuv eelarve			799	-800	Kliimaministri käskkiri 22.02.2024 nr 1-2/24/78
CO2 pilootprojekt ELWIND	Muudest tuludest sõltuv eelarve				-3 315	Koostööleping NR 17-1017-00204911_18_08_2021 ja selle muutmise kokkulepe nr 1 (Reg nr 1-6/25/30, 18.08.2025)
Taaste- ja Vastupidavusrah astu projektide mitteabikõbliku käibemaksu katmine	Piirmääraga eelarve	-423		-89		Keskonnaministri käskkiri 06.04.2023 "Toetuse andmise tingimuste kehtestamine taaste- ja vastupidavuskava reformi „Ettevõtete rohepööre“ investeeringu 2 „Rohetehnoloogiate arendusprogrammid“ elluviimiseks https://adr.envir.ee/et/document.html?id=6aae6801-0215-42fc-8472-37fab066e9a3
Elamute kohtküte	Välisetoetuse st sõltuv eelarve		-4 000		-1 278	Kliimaministri 14.08.2023 määrus nr 47 "Elamute liitumise kaugküttevõrkudega või tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamise toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027" https://www.riigiteataja.ee/akt/113052025003?leiaKehitiv
Kaugküttesüste mide ja katelseadmete renoveerimine	Välisetoetuse st sõltuv eelarve		-12 031		-4 000	Kliimaministri 17. augusti 2023. a määrus nr 46 „Kaugküttesüsteemide investeeringute toetuse andmise tingimused ja kord“ https://adr.envir.ee/et/document.html?id=2d148f39-b0ba-4c78-a552-a6281c571907
Õhuseire arendamine	Välisetoetuse st sõltuv eelarve		-2 788		-4 010	16.12.2022 käskkiri nr 1-2/22/436 , Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2022–2029 tegevuskava ja eelarve kinnitamine õhukvaliteedi parendamiseks

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Vesiniku tervikehnoloogia kasutuselevõtmise	Välisloetuse st sõltuv eelarve	-2 110		-13 310		Majandus -ja taristuministri määrus nr 109, 30.06.2025"Toetuse andmise tingimused ja kord rohevesiniku kasutuselevõtuks transpordisektoris ja keemiatööstuse lähteaine tootmiseks", haldusleping KIK-ga nr 1-6/24/19 https://www.riigiteataja.ee/akt/107022024002?leiaKehativ
Vesiniku tervikehnoloogia kasutuselevõtmise	Muudest tuludest sõltuv eelarve				-800	Majandus -ja taristuministri määrus nr 109, 30.06.2025"Toetuse andmise tingimused ja kord rohevesiniku kasutuselevõtuks transpordisektoris ja keemiatööstuse lähteaine tootmiseks", haldusleping KIK-ga nr 1-6/24/19 https://www.riigiteataja.ee/akt/107022024002?leiaKehativ
Tööstusalades energia tootmise hoogustamine	Välisloetuse st sõltuv eelarve	-573		-49	-152	Majandus -ja taristuministri määrus nr 98, 20.05.2024 " Toetuse andmise tingimused ja kord taastuvelektri tootmiseseadmete põhi- ja jaotusvõrguga liitumiseks", haldusleping KIK-ga nr 1-6/24/19 https://www.riigiteataja.ee/akt/117052024002?leiaKehativ
Energia salvestuse pilootprogramm	Välisloetuse st sõltuv eelarve	-4 044		-32	-1 647	Majandus- ja taristuministri määrus nr 99, 23.06.2025 "Toetuse andmise tingimused ja kord energiasalvestuse pilootprojektide arendamiseks", haldusleping KIK-ga nr 1-6/24/19 https://www.riigiteataja.ee/akt/120062025037?leiaKehativ
Elektrivõrgu tugevdamise programm	Välisloetuse st sõltuv eelarve		-12 000		-4 200	Kliimaministeeriumi leping Elering AS-ga https://adr.envir.ee/et/document.html?id=c2a1d411-5e26-4ff0-8d1d-3a4b51462129
Taastuvenergia tootmise võrku integreerimise võimekus	Välisloetuse st sõltuv eelarve		-5 800		-17 000	Kliimaministeeriumi leping OÜ-ga Elektrilevi https://adr.envir.ee/et/document.html?id=afbd0cd6-fe1c-4d0c-8222-af782bd96677

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Rohereformi ja kliimapoliitika programm		-12 649	-850	-7 903	-5 612	
Norra finantsmehhanismi rakendamise juhtimiskulud	Välis- ja arengutoetusest sõltuv eelarve			-200		Norra finantsmehhanismi rakendamine aastatel 2021-2028, mille vahendusel Norra aitab kaasa majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamisele Euroopa Majanduspiirkonnas ning tugevdatakse Norra ja abisaajariikide kahepoolseid suhteid rahaliste toetustega. Planeeritud eesmärk - rakendusüksuse kulud. https://eeagrants.org/news/programme-areas-and-funds-eea-and-norway-grants-2021-2028
CO2 Rahvusvaheline kliimapoliitika ja biokütuste aruandlus	Muudest tuludest sõltuv eelarve			-1 753		Ministri käskkirja vormistatakse pärast 2026. a riigieelarve seaduse jõustumist
CO2 Kliima- ja energiaeesmärki de suunatud koostööprojektid e kaerahastamise voor	Muudest tuludest sõltuv eelarve			-755		Kliimaministri määrus nr 80, 03.12.2024 "Kliima- ja energiaeesmärkidele suunatud välisprojektide kaerahastamise tingimused ja kord ministeeriumitele ja nende hallatavatele asutustele"; energeetika- ja keskkonnaministri määrus nr 43, 15.08.2025 "Kliima- ja energiaeesmärkidele suunatud projektide kaerahastamise tingimused ja kord kohalikele omavalitsustele, kõrgharidusasutustele ja teadus- ja arendusasutustele" https://www.riigiteataja.ee/akt/113062025011?leiaK&ehitiv
CO2 pilootprojektide avatud voorud	Muudest tuludest sõltuv eelarve			-66	-500	Energeetika- ja keskkonnaministri määrus nr 19, 30.04.2025 "Kasvuhoonegaaside heidet vähendavate investeeringute toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/103052025001

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
CO2 Rahvusvaheline kliimapoliitika- alane koostöö	Muudest tuludest sõltuv eelarve			-1 553		Keskkonnaministri 11.09.2019 määrus nr 41 "Arenguriikides kliimapoliitika eesmärkide saavutamiseks toetuse andmise tingimused ja kord"; KLIMI tegevuste rahastamiseks vormistatakse ministri käskkiri pärast 2026. a riigieelarve seaduse jõustumist. https://www.riigiteataja.ee/akt/113062025002?leiaK_ehtiv
CO2 Uuringud- analüüsid kliima- energiaeesmärgi desse panustamiseks rakendamine	Muudest tuludest sõltuv eelarve			-753		Kliiministri määrus nr 68, 11.11.2024 "Kliima- ja energiaeesmärkide saavutamist toetavateks uuringuteks toetuse andmise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/113062025021?leiaK_ehtiv
LIFE SIP AdaptEst projektist kliimamuutusteg a kohanemiseks kavandatud toetused	Välisloetuse st sõltuv eelarve	-769		-1 402		Euroopa Komisjoniga LIFE programmi raames toetatud taotlusele sõlmitud otsetoetuse leping (Grant Agreement LIFE21-IPC-EE-LIFE-SIP AdaptEst, project 101069566) Nõukogu määrus (EL, Euratom) 2020/2093 määratleb prioriteedid, tingimused ja mitmeaastase finantsraamistiku perioodiks 2021–2027. https://adr.envir.ee/et/document.html?id=5bb0a19a-341d-43de-b96f-5783dab76aec
LIFE SIP AdaptEst projektist kliimamuutusteg a kohanemiseks kavandatud toetused	Muudest tuludest sõltuv eelarve	-1 056		-717		Euroopa Komisjoniga LIFE programmi raames toetatud taotlusele sõlmitud otsetoetuse leping (Grant Agreement LIFE21-IPC-EE-LIFE-SIP AdaptEst, project 101069566) Nõukogu määrus (EL, Euratom) 2020/2093 määratleb prioriteedid, tingimused ja mitmeaastase finantsraamistiku perioodiks 2021–2027. https://adr.envir.ee/et/document.html?id=5bb0a19a-341d-43de-b96f-5783dab76aec

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
LIFE programmi kaasamise ja võimekuse parendamine Eestis	Välisloetusest sõltuv eelarve			-89		„LIFE programmi kaasamise ja võimekuse parendamine Eestis“, („Advancing LIFE Engagement and Excellence in Estonia“) ehk LIFE ExceLEE. Projekti eesmärk on suurendada kohalike omavalitsuste (KOV) ja ettevõtete teadlikkust ning edukust LIFE programmis osalemisel. Partneri KIK tegevuste katteks antav toetus. https://adr.envir.ee/et/document.html?id=edc791b8-45ee-4fbf-8441-a0b38024fa6b
Rohetehnoloogia te arenguprogrammid	Välisloetusest sõltuv eelarve	-2 844		-291	-900	Keskkonnaministri käskkiri 06.04.2023 "Toetuse andmise tingimuste kehtestamine taaste- ja vastupidavuskava reformi „Ettevõtete rohepööre“ investeeringu 2 „Rohetehnoloogiate arendusprogrammid“ elluviimiseks, Kliimaministri määrus nr 14, 15.03.2024 "Rohetehnoloogiate arendamise toetuse andmise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/112032024002?leiaKehativ
Eesti Keskkonnahariduse Ühingu tegevustoetus	Piirmääraga eelarve	-22		-21		Eesti keskkonnahariduse- ja teadlikkuse tegevuskava 2023 - 2025. Sihtfinantseerimise leping sõlmitakse pärast 2026.a riigieelarve seaduse jõustumist.
Toetus MTÜ Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskusele	Piirmääraga eelarve	-3		-3		Vastavalt Euroopa Liidu keskkonnajuhtimis- ja keskkonnanäidatiseerimissüsteemi (EMAS) määrusele (EL) 1221/2009 ning Euroopa Komisjoni rakendusmäärusele (EL) 2067/2018 täidab MTÜ Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus on Eesti riikliku akrediteerimisasutuse ülesandeid ning tagab, et nii EMASi määruse kohase keskkonnajuhtimissüsteemi kui heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS) töendajate akrediteerimine oleks vastavuses määrustega.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
KOV kliimameetmete avatud voor	Välisloetuse st sõltuv eelarve		-400		-390	Kliimaministri 21.03.2024 määrus nr 21 "Kliimamuutusega seotud tegevuste, linnade elurikkuse suurendamise ja kavade koostamise toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021– 2027" https://www.riigiteataja.ee/akt/117062025006?leiaKehativ
Looduspõhised lahendused ja linna ökosüsteemid	Välisloetuse st sõltuv eelarve			-200		Norra finantsmehhanismi rakendamine aastatel 2021- 2028, mille vahendusel Norra aitab kaasa majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamisele Euroopa Majanduspiirkonnas ning tugevdatakse Norra ja abisaajariikide kahepoolseid suhteid rahaliste toetustega. Planeeritud eesmärk - looduspõhised lahendused ja linna ökosüsteemid. https://eeagrants.org/news/programme-areas-and-funds-eea-and-norway-grants-2021-2028
KOV ja avaliku sektori võimekuse suurendamine	Välisloetuse st sõltuv eelarve			-100		Norra finantsmehhanismi rakendamine aastatel 2021- 2028, mille vahendusel Norra aitab kaasa majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamisele Euroopa Majanduspiirkonnas ning tugevdatakse Norra ja abisaajariikide kahepoolseid suhteid rahaliste toetustega. Planeeritud eesmärk - KOV ja avaliku sektori võimekuse suurendamine. https://eeagrants.org/news/programme-areas-and-funds-eea-and-norway-grants-2021-2028
Ressursitõhusate rohetehnoloogiat e kasutuselevõtt	Välisloetuse st sõltuv eelarve	-7 954			-3 822	Keskkonnaministri määrus nr 33, 16.06.2025 "Toetuse andmise tingimused meetme „Tööstusettevõtete ressursitõhusate rohetehnoloogiate edendamise” tegevuste elluviimiseks"

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						https://www.riigiteataja.ee/akt/113062025020?leiaKehativ
Kultuuriministeeriumi valitsemisala		-281 407	-28 454	-259 104	-23 210	
Kultuuriprogramm		-219 008	-24 684	-199 186	-21 183	
Loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamine	arvestuslik eelarve	-2 250		-2 501		Loovisikute ja loomeliitude seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/104032022007?leiaKehativ
Arhitektuuri- ja disainivaldkonna partnerorganisatsioonide toetus	piirmääraga eelarve	-188		-172		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Arhitektuuri ja disaini arendusprojektid	piirmääraga eelarve	-116		-122		Kultuuriministri määrus 12.11.2018 nr 2 "Arhitektuuri ja disaini arendusprojektide toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/109012024008?leiaKehativ
Eesti Filmi Instituut SA tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-1 240		-1 286		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.
Edasiantavad toetused filmikultuuri arendamiseks	piirmääraga eelarve	-11 916		-7 513		Kultuuriministri määrus 31.12.2018 nr 25 "Filmikunsti arendamise, tootmise ja levitamise toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/112102024006?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Väliskapitalil Eestis toodetavate filmide toetusmehhanismi Film Estonia kuludeks	piirmääraga eelarve	-6 354		-10 000		Kultuuriministri määrus 16.04.2019 nr 14 "Film Estonia toetuskava" https://www.riigiteataja.ee/akt/123042019001
Väärtfilmi kinode tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-177		-176		Kultuuriministri määrus 31.12.2018 nr 25 "Filmikunsti arendamise, tootmise ja levitamise toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/112102024006?leiaKehativ
Audiovisuaalvaldkonna partnerorganisatsioonide toetus	piirmääraga eelarve	-1 647		-1 660		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Munitsipaaletendusasutuste, sihtasutusena tegutsevate munitsipaaletendusasutuste ja eraetendusasutuste tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-4 140		-4 140		Kultuuriministri määrus 14.10.2022 nr 17 "Riigieelarvest etendusasutuste toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/111102023002?leiaKehativ Etendusasutuse seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/106082022007?leiaKehativ
Riigi asutatud sihtasutustena tegutsevate etendusasutuste tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-24 035		-25 307		Kultuuriministri määrus 14.10.2022 nr 17 "Riigieelarvest etendusasutuste toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/111102023002?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						Etendusasutuse seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/106082022007?leiaK eh tiv
Rahvuskooper Estonia tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-10 773		-11 499		Rahvuskooperi seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/106082022008?leiaK eh tiv
Sakala Teatrimaja SA tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-237		-247		Etendusasutuse seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/106082022007?leiaK eh tiv
Etenduskunstide valdkonna partnerorganisat sioonide toetus	piirmääraga eelarve	-453		-188		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Kultuurileht SA	piirmääraga eelarve	-3 481		-3 668		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.
Autorihüvitusfon d SA - Laenutus- ja reprograafiahüvit is	piirmääraga eelarve	-1 654		-1 650		Autoriõiguse seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/114032025022?leiaK eh tiv VV määrus 11.02.2005 nr 29 "Rahvaraamatukogudest teose laenutamise eest autorile makstava tasu jaotamise määrad, tasu arvutamise ja väljamaksmise alused ning kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/111122012004?leiaK eh tiv VV määrus 13.07 nr 159 "Teose reprograafilise reprodutseerimise tasu ilukirjanduse ning teadus- ja õppekirjanduse autorite ja kirjastajate vahel jaotamise määrad ning tasu maksmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/111122012005?leiaK eh tiv

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Kirjandusvaldkonna partnerorganisatsioonide toetus	piirmääraga eelarve	-1 057		-863		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Kunstihoone SA	piirmääraga eelarve	-696	-5 000	-722	-4 900	Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.
Kunstivaldkonna partnerorganisatsioonide toetus	piirmääraga eelarve	-1 404		-1 443		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Eesti Rahvusringhääling tegevus- ja investeeringutoetus	piirmääraga eelarve	-40 489	-1 871	-41 479	-1 871	Ringhäälinguseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/108102024002
Ühist inforuumi kujundava ajakirjandusliku sisu loomise toetus	piirmääraga eelarve	-1 000		-1 000		Kultuuriministri määrus 08.12.2022 nr 20 "Eesti sõltumatu erameedia poolt venekeelset inforuumi tasakaalustava ja ühist inforuumi kujundava ajakirjandusliku sisu loomise ja edastamise toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/116112024003?leiaKehativ
Riigi asutatud sihtasutustena tegutsevate kontserdiasutuste tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-10 498		-11 040		Kultuuriministri määrus 14.10.2022 nr 17 "Riigieelarvest etendusasutuste toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/111102023002?leiaKehativ Etendusasutuse seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/106082022007?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Muusikakollektiivid ja kontserdikorraldajad	piirmääraga eelarve	-451		-445		Kultuuriministri määrus 12.11.2018 nr 3 "Muusikakollektiivide ja kontserdikorraldajate toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/113112018006?leiaKehativ
Helilooming ja muusikaalased väljaanded	piirmääraga eelarve	-267		-204		Kultuuriministri määrus 12.11.2018 nr 5 "Heliloomingu ja muusikaalaste väljaannete toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/113112018008?leiaKehativ
Muusikavaldkonna partnerorganisatsioonide toetus	piirmääraga eelarve	-2 547		-1 905		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Riigi sihtasutuse muuseumide tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-30 095		-31 790	-70	Kultuuriministri määrus 11.09.2023 nr 11 "Riigieelarvest muuseumide tegevustoetuse taotlemise, taotleja hindamise ja toetuse määramise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/113092023001?leiaKehativ
Eesti Kunstimuuseum SA	piirmääraga eelarve		-48		-48	Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.
Riigile kuuluvat muuseumikogu kasutatavatele muuseumide, mida ei ole asutanud riik, tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-358		-347		Kultuuriministri määrus 11.09.2023 nr 11 "Riigieelarvest muuseumide tegevustoetuse taotlemise, taotleja hindamise ja toetuse määramise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/113092023001?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
LIFE Heritage HOME projekti partnerite omafinantseeringu osaline katmine	piirmääraga eelarve	-8		-8		kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri
Muinsuskaitse, muuseumide ja raamatukogunduse valdkonnaülestest partnerorganisatsioonide tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-352		-350		Kultuuriministri määrus 31.12.2018 nr 21 "Muinsuskaitse, muuseumide ja raamatukogude valdkonna partnerorganisatsioonide toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/104012019021
Taotlusvoor Muuseumide kiirendi	piirmääraga eelarve	-538	-752	-277	-460	Kultuuriministri määrus 25.05.2020 nr 13 "Muuseumiprojektide toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126052020012?leiaKehativ
Avalik-õigusliku isiku muuseumide, munitsipaalmuuseumide ja eramuuseumide tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-839		-883		Kultuuriministri määrus 11.09.2023 nr 11 "Riigieelarvest muuseumide tegevustoetuse taotlemise, taotleja hindamise ja toetuse määramise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/113092023001?leiaKehativ
Halduslepingute tasud (Muinsuskaitseamet)	piirmääraga eelarve	-147		-147		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.
Muuseumide aastaauhindade ürituse korraldamine	piirmääraga eelarve	-75		-35		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Toetus kinnismälestiste omanikele	piirmääraga eelarve		-5 533		-4 576	Kultuuriministri määrus 09.05.2019 nr 22 "Mälestise ja muinsuskaitsealal asuva ehitise säilitamise toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/114052019002?leiaK_ehtiv
Mittetulundusühing Eesti ICOMOS	välistoetust est sõltuv eelarve	-25		-29		Projekt "Integrated renovation services for heritage homes of Estonia" (LIFE22-CET-LIFEheritageHOME). KuMi kui juhtpartneri poolt teistele partneritele edasi antav toetus (välisvahendid) EK toetusleping https://adr.rik.ee/kum/dokument/16218569
						Projekti partnerlusleping https://adr.rik.ee/kum/dokument/14806517
Tallinna Tehnikaülikool	välistoetust est sõltuv eelarve	-84		-95		Projekt "Integrated renovation services for heritage homes of Estonia" (LIFE22-CET-LIFEheritageHOME). KuMi kui juhtpartneri poolt teistele partneritele edasi antav toetus (välisvahendid) EK toetusleping https://adr.rik.ee/kum/dokument/16218569
						Projekti partnerlusleping https://adr.rik.ee/kum/dokument/14806517
Eesti Kunstiakadeemia	välistoetust est sõltuv eelarve	-68		-76		Projekt "Integrated renovation services for heritage homes of Estonia" (LIFE22-CET-LIFEheritageHOME). KuMi kui juhtpartneri poolt teistele partneritele edasi antav toetus (välisvahendid) EK toetusleping https://adr.rik.ee/kum/dokument/16218569

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						Projekti partnerlusleping https://adr.rik.ee/kum/dokument/14806517
Eesti Rahvusraamatuk ogu tegevustoetus, investeeringutoe tus	piirmääraga eelarve	-10 477	-7 394	-10 618	-9 104	Eesti Rahvusraamatukogu seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/129062022015
Rahvaraamatuko gude tegevuskulud / maakonnaraamat ukogu töötaja kulu	piirmääraga eelarve	-1 490		-1 602		Eesti Rahvusraamatukogu seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/129062022015
Rahvaraamatuko gude teavikud	piirmääraga eelarve	-1 875		-1 874		Eesti Rahvusraamatukogu seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/129062022015
Raamatukogude arendusprojektid	piirmääraga eelarve	-739		-450		Kultuuriministri määrus 21.02.2023 nr 1 "Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate rahvaraamatukogude arendusprojektide toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/121102023002?leiaK_ehtiv
Eesti Rahvusarhiiv	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 175		-422		MKMi SF digipöörde meede (välisvahendid) Majandus ja infotehnoloogiaministri käskkiri https://adr.rik.ee/mkm/dokument/14601782
Eesti Rahvusraamatuk ogu	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 175		-923		MKMi SF digipöörde meede (välisvahendid) Majandus ja infotehnoloogiaministri käskkiri https://adr.rik.ee/mkm/dokument/14601782
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA tegevustoetus (2025. a toetuses	piirmääraga eelarve	-4 224		-750		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
sisaldub ühekordne toetus 3,5 mln 2025. aastal toimuva peo korraldamiseks)						
Edasiantavad toetused laulu- ja tantsupeo kollektiivide toetamiseks	piirmääraga eelarve	-1 123		-920		Kultuuriministri määrus 11.05.2021 nr 16 "Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate kollektiivide toetamise määrus" https://www.riigiteataja.ee/akt/112052021013?leiaKehativ
Laulu- ja tantsupeo kollektiivjuhtide palgatoetus	piirmääraga eelarve	-2 856		-2 496		Kultuuriministri määrus 12.01.2021 nr 1 "Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate kollektiivide juhendajate tööjõukulu toetuse määramise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/115012021011?leiaKehativ
Rahvakultuuri valdkonna partnerorganisatsioonide toetamine	piirmääraga eelarve	-716		-711		Kultuuriministri määrus 13.02.2019 nr 5 "Rahvakultuuri valdkonna partnerorganisatsioonide toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/115022019005?leiaKehativ
Maakondade ja maakonna üleste laulu- ja tantsupidude toetamine	piirmääraga eelarve	-232		-224		Kultuuriministri määrus 23.10.2023 nr 23 "Maakondlike ja maakondade üleste laulu- ja tantsupidude toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/124102023005
Setomaa pärimuskultuuri toetamine	piirmääraga eelarve	-183		-174		Kultuuriministri määrus 19.12.2018 nr 16 "Setomaa pärimuskultuuri toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/122122018038?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Etenduskunstide regionaalse kättesaadavuse toetused "Teater Maal"	piirmääraga eelarve	-153		-148		Eesti Rahvakultuuri Keskuse direktori 03.06.2024 käskkiri nr 1-1/35 "Etenduskunstide regionaalse kättesaadavuse toetused "Teater maal" reglement. Kultuuriministri määrus 14.10.2022 nr 17 "Riigieelarvest etendusasutuste toetamise tingimused ja kord" täiendamisel vastava sätte osas.
Mulgimaa pärimuskultuuri toetamine	piirmääraga eelarve	-117		-113		Kultuuriministri määrus 03.12.2018 nr 9 "Mulgimaa pärimuskultuuri toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/109012024018?leiaK&ehdiv
Kihnu Kultuuriruumi toetamine	piirmääraga eelarve	-111		-106		Kultuuriministri määrus 19.12.2018 nr 17 "Kihnu kultuuriruumi toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/122122018039?leiaK&ehdiv
Vana Võromaa pärimuskultuuri toetamine	piirmääraga eelarve	-105		-101		Kultuuriministri määrus 19.12.2018 nr 18 "Vana-Võromaa pärimuskultuuri toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/122122018040?leiaK&ehdiv
Saarte pärimuskultuuri toetamine	piirmääraga eelarve	-82		-77		Kultuuriministri määrus 19.12.2018 nr 12 "Saarte pärimuskultuuri toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/122122018034?leiaK&ehdiv
Virumaa pärimuskultuuri toetamine	piirmääraga eelarve	-70		-68		Kultuuriministri määrus 19.12.2018 nr 14 "Virumaa pärimuskultuuri toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/122122018036?leiaK&ehdiv
Peipsiveere pärimuskultuuri toetamine	piirmääraga eelarve	-49		-47		Kultuuriministri määrus 19.12.2018 nr 13 "Peipsiveere pärimuskultuuri toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/122122018035?leiaK&ehdiv

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Folkloorifestivalide toetamine	piirmääraga eelarve	-31		-30		Kultuuriministri määrus 19.12.2018 nr 15 "Folkloorifestivalide toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/122122018037?leiaKehativ
Eesti kultuur maailmas	piirmääraga eelarve	-615		-546		Kultuuriministri määrus 23.11.2018 nr 8 "Eesti kultuuri rahvusvahelistumise ja tutvustamise toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/127112018016?leiaKehativ
Balti kultuurifond, Soome-Eesti kultuurifond	piirmääraga eelarve	-115		-115		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
EL kultuuriprogrammis osalevate Eesti projektide kaasrahastamine	piirmääraga eelarve	-150		-150		Kultuuriministri määrus 16.10.2024 nr 13 "Euroopa Liidu programmi „Loov Euroopa” kultuuri alaprogrammi projektides osalevate Eesti kultuuriinstitutsioonide toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/118102024013
Riikidevaheliste kultuurikoostöölepingute täitmine	piirmääraga eelarve	-273		-100		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Loov Eesti MTÜ tegevustoetus - Eesti kultuuri kontaktpunkt	piirmääraga eelarve	-36		-36		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
MTÜ Loov Eesti	välisloetust est sõltuv eelarve	-3		-27		Loov Euroopa programmi 2025 - 2027 toetus (välisvahendid). Toetusleping "Euroopa Komisjoni grant Loov Euroopa programmi infopunktidele 2025.-2027 aastal". Project 101197173 EEDESK (The Creative Europe Desks Estonia 2025-2027). https://adr.rik.ee/kum/dokument/16877577 Koostööleping MTÜ-ga Loov Eesti https://adr.rik.ee/kum/dokument/13580557
Eesti Filmi Instituut SA	välisloetust est sõltuv eelarve	-4		-31		Loov Euroopa programmi 2025 - 2027 toetus (välisvahendid). Toetusleping "Euroopa Komisjoni grant Loov Euroopa programmi infopunktidele 2025.-2027 aastal". Project 101197173 EEDESK (The Creative Europe Desks Estonia 2025-2027). https://adr.rik.ee/kum/dokument/16877577 Koostööleping MTÜ-ga Loov Eesti https://adr.rik.ee/kum/dokument/13580557
Teadus- ja arendustegevus	piirmääraga eelarve	-2 636		-2 300		Kultuuriministri määrus 13.06.2024 nr 14 "Kultuuri- ja loomevaldkondades loovuurimuse toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/115062024005
Info- ja kommunikatsiooni tehnoloogia teenused ja toetused	piirmääraga eelarve	-1 565		-297		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (rakendusüksus, toetuse saajad on taotlusvoorst raha saajad)	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 125		-1 000		SF 2021-2027 loomemajandus 21.1.3.21 Kultuuri- ja loomesektoris tegutsevate ambitsioonikate VKEde arenguplaanide toetamine ja kasvupotentsiaaliga VKEde ekspordivõimekuse kasvatamine (määrus - avatud taotlusvoor) (välisvahendid). Kultuuriministri määrus https://adr.rik.ee/kum/dokument/14166624
Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (rakendusüksus, toetuse saajad on taotlusvoorst raha saajad)	välisloetust est sõltuv eelarve	-800		-600		SF 2021-2027 loomemajandus 21.1.3.22 Kultuuri- ja loomesektoris arengut toetavate tugiteenuste (inkubatsiooni-, kiirendi- ja arendusteenused) pakkumine (määrus - avatud taotlusvoor) (välisvahendid). Kultuuriministri määrus https://adr.rik.ee/kum/dokument/14166624
Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus	välisloetust est sõltuv eelarve	-650		-509		SF 2021-2027 loomemajandus 21.1.3.24 Loomemajandusala teadlikkuse kasvatamine ning teadmiste ja oskuste arendamine (välisvahendid). Kultuuriministri käskkirj https://adr.rik.ee/kum/dokument/14825841
Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus	välisloetust est sõltuv eelarve	-133		-16		SF 2021-2027 loomemajandus 21.1.3.23 Kultuuri- ja loomesektoris sisese ja sektorite ülese koostöö soodustamine (välisvahendid). Kultuuriministri käskkirj https://adr.rik.ee/kum/dokument/14825841

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Ahvenamaa valitsus (Government of Åland)	välisloetust est sõltuv eelarve			-20		Muinsuskaitseameti Interreg CB programmist rahastatud projektis „Underwater Cultural Landscapes of the Baltic Sea: Identification, Categorization, and Management“ partneritele edasiantav toetus. Projekti leping https://adr-muinas.webdesktop.ee/?page=pub_view_dynobj&pid=4180059&tid=1814&u=20250917141828&desktop=1020&r_url=%2F%3Fpage%3Dpub_list_dynobj%26pid%3D%26tid%3D1814%26u%3D20250917141828
Läti Muinsuskaitseamet	välisloetust est sõltuv eelarve			-53		Muinsuskaitseameti Interreg CB programmist rahastatud projektis „Underwater Cultural Landscapes of the Baltic Sea: Identification, Categorization, and Management“ partneritele edasiantav toetus. Projekti leping https://adr-muinas.webdesktop.ee/?page=pub_view_dynobj&pid=4180059&tid=1814&u=20250917141828&desktop=1020&r_url=%2F%3Fpage%3Dpub_list_dynobj%26pid%3D%26tid%3D1814%26u%3D20250917141828
Rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste toetus	piirmääraga eelarve	-255		-4 000		Rahandusministri 24.01.2025 käskkiri nr 4 (2 mln); rahandusministri 28.02.2025 käskkiri nr 11 (872 477)
Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksud	piirmääraga eelarve	-589		-544		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Kultuuriprojektid, eraldi institutsioonide toetamiseks	piirmääraga eelarve	-4 387	-382	-2 548	-154	Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Valitsemisala asutuste remondifondi toetus	piirmääraga eelarve	-3 137	-100	-1 174		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Lõimumis-, sh kohanemisprogr mm		-18 650	0	-15 661	0	
Integratsiooni SA tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-1 129		-1 853		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.
Eesti keele majade tegevustoetus , Integratsiooni SA	piirmääraga eelarve	-2 225		-1 667		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Lõimumist toetavad tegevused, Integratsiooni SA	piirmääraga eelarve	-160		-155		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Rahvusvähemuste katusorganisatsioonide toetamine, Integratsiooni SA	piirmääraga eelarve	-560		-560		Kultuuriministri määrus 31.12.2018 nr 24 "Rahvusvähemuste katusorganisatsioonide toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/131122022014?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Rahvusvähemuste kultuuriühingute toetamine, Integratsiooni SA	piirmääraga eelarve	-83		-81		Kultuuriministri määrus 19.02.2019 nr 6 "Rahvusvähemuste kultuuriseltside toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/120022019010?leiaKehativ
Lõimumist edendavad kultuuri- ja sporditegevused, Integratsiooni SA	piirmääraga eelarve	-100		-100		Kultuuriministri määrus 26.03.2019 nr 10 "Lõimumist edendavate kultuuri- ja sporditegevuste toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/129032019008?leiaKehativ
Ukraina kultuuri toetamine, Integratsiooni SA	piirmääraga eelarve	-100		-100		Kultuuriministri määrus 16.12.2022 nr 21 "Kuni 19-aastastele Ukraina sõjapõgenikest noortele ukraina keele ja kultuuri säilimiseks toetuse andmise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/117122022022
Eestimaa Rahvuste Ühendus - Rahvusvähemuste kultuuriühingute toetamine	piirmääraga eelarve	-7		-7		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Euroopa Romade Foorum Eestis MTÜ - Rahvusvähemuste kultuuriühingute toetamine	piirmääraga eelarve	-7		-7		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Vaba Lava SA Narva teatrikeskus - kultuurilise mitmekesisuse alased tegevused	piirmääraga eelarve	-67		-67		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Fenno-Ugria Asutus MTÜ tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-173		-173		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Vähemusrahvuste kultuuriautonomia	piirmääraga eelarve	-75		-77		Vähemusrahvuse kultuuriautonomia seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/109012025034?leiaKehativ
Tagasipöördumise toetus, Integratsiooni SA	piirmääraga eelarve	-70		-65		Kultuuriministri määrus 31.12.2018 nr 23 "Tagasipöördumistoetuse maksmise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/104012019023?leiaKehativ
Rahvuskaaslaste nõustamisteenuse pakkumine ja eesti keele laagrid etnilistele eestlastele, Integratsiooni SA	piirmääraga eelarve	-143		-115		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						Aastatel 2022–2029 Šveitsi-Eesti koostööprogrammi toetuse kasutamise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/103082024001 Šveitsi Arengu- ja Koostööagentuuri ning riikliku koordineerimisüksuse vahel 31. mail 2024. aastal sõlmitud toetusmeetme leping https://adr.rik.ee/kum/dokument/15498994
Integratsiooni SA	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 077		-2 180		INSA tegevused Šveitsi-Eesti koostööprogrammi alt (välisvahendid). Eesti Vabariigi valitsuse ja Šveitsi Liidunõukogu vahelise Euroopa Liidu majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamiseks Euroopa Liidu valitud liikmesriikidele mõeldud Šveitsi teise toetuse rakendamise raamkokkulepe https://www.riigiteataja.ee/akt/207122022001 Aastatel 2022–2029 Šveitsi-Eesti koostööprogrammi toetuse kasutamise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/103082024001 Šveitsi Arengu- ja Koostööagentuuri ning riikliku koordineerimisüksuse vahel 31. mail 2024. aastal sõlmitud toetusmeetme leping https://adr.rik.ee/kum/dokument/15498994
Integratsiooni SA	välisloetust est sõltuv eelarve	-3 624		-3 882		SF 2021-2027.4.7.51 Kohanemisprogrammi „Settle in Estonia“ pakkumine (välisvahendid) Kultuuriministri käskkiri https://adr.rik.ee/kum/dokument/13870611 Kultuuriministri käskkiri https://adr.rik.ee/kum/dokument/14102149

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Integratsiooni SA	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 031		-1 006		SF 2021-2027.4.7.53 Eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste ning tagasipöördujate tööturul konkurentsivõimet toetavad tegevused (välisvahendid) Kultuuriministri käskkiri https://adr.rik.ee/kum/dokument/13870611
						Kultuuriministri käskkiri https://adr.rik.ee/kum/dokument/14102149
Integratsiooni SA	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 513		-1 316		SF 2021-2027.4.7.54 Eesti keele õpet toetavad tegevused ning kodanikuõpe (välisvahendid) Kultuuriministri käskkiri https://adr.rik.ee/kum/dokument/13870611
						Kultuuriministri käskkiri https://adr.rik.ee/kum/dokument/14102149
Eesti Linnade Valdade Liit	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 047		-1 390		SF 2021-2027.4.7.56 Kohalike omavalitsuste toetamine lõimumise, sealhulgas kohanemise teenuste pakkumisel (välisvahendid) Kultuuriministri käskkiri https://adr.rik.ee/kum/dokument/13746493
Integratsiooni SA	välisloetust est sõltuv eelarve	-288		-312		SF 2021-2027.4.7.57 Kogukondade vaheliste kontaktide edendamine (välisvahendid) Kultuuriministri käskkiri https://adr.rik.ee/kum/dokument/16395248
Kodanikuühiskon na sihtkapital	välisloetust est sõltuv eelarve	-102		-115		SF 2021-2027.4.7.57 Kogukondade vaheliste kontaktide edendamine (välisvahendid) Kultuuriministri käskkiri https://adr.rik.ee/kum/dokument/16395248

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Lõimumisvaldkon na partnerorganisat sioonide toetus	piirmääraga eelarve	-320		-58		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Spordiprogramm		-43 749	-3 770	-44 257	-2 027	
Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-351		-501		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008
						Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Spordimeditsiini SA tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-174		-169		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008
						Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Tehvandi Spordikeskus SA	piirmääraga eelarve	-1 434	-3 525	-1 598	-1 737	Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.
Jõulumäe Tervisespordikes kus SA	piirmääraga eelarve	-661	-144	-669	-240	Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.
Spordikoolituse ja -Teabe SA tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-625		-659		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Spordikoolituse ja -Teabe SA - Toetus treenerite tööjõukulude katmiseks	piirmääraga eelarve	-12 188		-12 762		Kultuuriministri määrus 26.11.2014 nr 9 "Treeneri tööjõukulu toetuse määramise tingimused, sealhulgas nõuded spordialaliidule, spordiklubile ja spordikoolile ning selle omaosalusele, treeningrühmale ja treenerile, ning toetuse suuruse, jaotamise, tagasimaksmise ja tagasinõudmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/125102024005?leiaKehtiv
						Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Eesti Olümpiakomitee MTÜ - Team Estonia toetus	piirmääraga eelarve	-7 852		-9 652		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008
						Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Eesti Olümpiakomitee MTÜ - Osalemine olümpiamängude I	piirmääraga eelarve	-181		-175		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008
						Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Eesti Olümpiakomitee MTÜ - Spordialaliidud	piirmääraga eelarve	-2 338		-4 273		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Eesti Olümpiakomitee MTÜ - Tiitlivõistlustel osalenud sportlaste ja nende treenerite tunnustamine	piirmääraga eelarve	-213		-227		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008
						Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Eesti Olümpiakomitee MTÜ tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-850		-823		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008
						Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Audentes AS riikliku koolitustellimuse läbiviimiseks	piirmääraga eelarve	-2 440		-2 440		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Eesti Paralümpiakomitee MTÜ tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-860		-845		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008
						Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Spordi suurvõistluste toetamine	piirmääraga eelarve	-4 160		-5 230		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008 Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Rahvusvaheliste võistluste korraldamine Eestis	piirmääraga eelarve	-1 045		-1 010		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008 Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Spordiprojektid	piirmääraga eelarve	-69	-101	-53	-50	Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9. Määrus väljatöötamisel
Liikumisharrastus e kompetentsikesk us SA tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-765		-741		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008 Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Liikumisharrastus e edendamise reformi elluviimine	piirmääraga eelarve	-375		-11		Kultuuriministri valitsemisala 2026. aasta eelarve käskkiri (kinnitatakse peale 2026. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist) Vabariigi Valitsuse seadus: § 49 lg 1 p 9.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Maakonna spordiliidu toetus	piirmääraga eelarve	-1 141		-1 109		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008 Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Regionaalsete tervisespordikeskuste väljaarendamise toetus	piirmääraga eelarve	-637		-584		Kultuuriministri määrus 08.11.2022 nr 19 "Regionaalsete tervisespordikeskuste edasiarendamise toetamise tingimused ja kord perioodil 2023–2026" https://www.riigiteataja.ee/akt/109112022021?leiaKehtiv
Eriolümpia Eesti Ühendus MTÜ tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-233		-226		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008 Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Eesti Terviserajad SA	piirmääraga eelarve	-95		-92		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008 Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Eesti Seeniorispordi ja Spordiveteranide Liit MTÜ tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-29		-28		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Spordiliitude toetus	piirmääraga eelarve	-178		-181		Kultuuriministri määrus 24.09.2024 nr 19 "Riigieelarvest Kultuuriministeeriumile spordi toetamiseks eraldatud vahenditest sporditoetuste taotlemise ja andmise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092024008
						Spordiseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/1013701?leiaKehtiv
Finaalturniiridel osalevad meeskonnad	piirmääraga eelarve	-200		-200		Rahandusministri 02.05.2025 käskkiri nr 32
Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeeriumi valitsemisala		859 841	65 471	-852 498	-93 184	
Liikmemaksud, sh	piirmääraga eelarve	-7 082		-6 034		
Euroopa Kosmose Agentuur	piirmääraga eelarve	-3 100		-3 150		-
Euroopa Tuumauuringute Keskus	piirmääraga eelarve	-2 387		-2 618		-
Tegevustoetus EIS-ile halduskuludeks	piirmääraga eelarve	-4 998		-4 998		Toetust antakse igal aastal ministri käskkirjaga kinnitatava Ettevõtluskeskkonna programmi ja EIS-iga sõlmitava halduslepingu alusel. Vastavad dokumendid 2026. a kohta vormistatakse järgmise aasta I kv jooksul.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Toetused valdkondlikuks digipöördeks	välis- ja arengutoetustest sõltuv eelarve			-5 431		Majandus- ja infotehnoloogiainistri 25.08.2023 a. käskkiri nr 135 "Toetuse andmise tingimused valdkondlike digipöörde toetamiseks" https://pilv.rtk.ee/s/AXLgKngJgrZDGzt?path=%2F1.2.1%20Toetuse%20andmise%20tingimused%20valdkondlike%20digip%C3%B6%C3%B6rete%20toetamiseks%2C%20KK%20135%2C%2025.08.2023
Ettevõtluskeskond		-80 725	-58 415	-83 004	-89 834	
Sihotstarbeline toetus AS-ile Eesti Varude Keskus	piirmääraga eelarve	-7 253		-5 445		Hädaolukorra seaduse § 18 ¹ lg 4 https://www.riigiteataja.ee/akt/122052025004
Sihotstarbeline toetus AS-ile Metrosert metroloogia keskasutuse ning riigietalonide säilitamis- ja arendusteenuse ülesannete täitmiseks	piirmääraga eelarve	-179		-165		Riigihanke „Metroloogia keskasutuse ning riigietalonide säilitamis- ja arendusteenuse ülesannete täitmise teenuse tellimine“ (viitenumber 247735) tulemusena 21.04.2022 sõlmitud raamleping nr 1.8-7/22-258 https://adr.rik.ee/mkm/dokument/12819827
Tegevustoetus Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse MTÜ-le	piirmääraga eelarve	-416		-359		Toote nõuetele vastavuse seaduse § 37 lg 3 ja § 48 lg 3 https://www.riigiteataja.ee/akt/111032025003
Sihotstarbeline tegevustoetus EIS-ile, sh						

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
EIS e-residentsuse programm	piirmääraga eelarve	-11 122		-11 579		Toetust antakse igal aastal ministri käskkirjaga kinnitatava Ettevõtluskeskkonna programmi ja EIS-iga sõlmitava halduslepingu alusel. Vastavad dokumendid 2026. a kohta vormistatakse järgmise aasta I kv jooksul.
EIS Turismi regionaalse koostöö edendamise programm	piirmääraga eelarve	-472		-200		Toetust antakse igal aastal ministri käskkirjaga kinnitatava Ettevõtluskeskkonna programmi ja EIS-iga sõlmitava halduslepingu alusel. Vastavad dokumendid 2026. a kohta vormistatakse järgmise aasta I kv jooksul.
EIS turisminõudlust ja konkurentsivõimet suurendavad tegevused	piirmääraga eelarve	-16 253		-12 220		Toetust antakse igal aastal ministri käskkirjaga kinnitatava Ettevõtluskeskkonna programmi ja EIS-iga sõlmitava halduslepingu alusel. Vastavad dokumendid 2026. a kohta vormistatakse järgmise aasta I kv jooksul.
EiS uutele turgudele sisenemine	piirmääraga eelarve	-250		-249		Toetust antakse igal aastal ministri käskkirjaga kinnitatava Ettevõtluskeskkonna programmi ja EIS-iga sõlmitava halduslepingu alusel. Vastavad dokumendid 2026. a kohta vormistatakse järgmise aasta I kv jooksul.
EIS Work in Estonia programm	piirmääraga eelarve	-1 712		-1 304		Toetust antakse igal aastal ministri käskkirjaga kinnitatava Ettevõtluskeskkonna programmi ja EIS-iga sõlmitava halduslepingu alusel. Vastavad dokumendid 2026. a kohta vormistatakse järgmise aasta I kv jooksul.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
EIS välisinvesteering ute kaasamine	piirmääraga eelarve	-5 959		-5 145		Toetust antakse igal aastal ministri käskkirjaga kinnitatava Ettevõtluskeskkonna programmi ja EIS-iga sõlmitava halduslepingu alusel. Vastavad dokumendid 2026. a kohta vormistatakse järgmise aasta I kv jooksul.
EIS RRFi projektide abikõlbmatu käibemaks	piirmääraga eelarve	-46		-2		Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused § 2 lg 5 https://www.riigiteataja.ee/akt/101122021005?leiaKehativ
EIS-i kaudu rakendatavad toetusmeetmed ettevõtjatele, sh						
Suurinvestori toetus	piirmääraga eelarve		-2 800		-1 212	Väliskaubandus- ja infotehnoloogiainistri 05.08.2019. a määrus nr 49 „Ettevõtte investeeringu toetus“ https://www.riigiteataja.ee/akt/110042025015
Ettevõtete digitaliseerimise tegevuste toetamine	välis- toetust est sõltuv eelarve			-400		Majandus- ja tööstusministri määrus "Ettevõtete digitaliseerimine, reaalamajanduse lahendused ja andmemajanduse kasutusjuhtude arendamine" eelnõude infosüsteemis kooskõlastamisel, avaldatakse Riigi Teatajas https://pilv.rtk.ee/s/RAAs5SfNc59ck69 https://eis.ee/avaleht-ettevotlus/finantseerimine/?context=ettevot-eestis

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Ettevõtlusega alustam. ja ettevõtete arendam. soodustamine	välis- ja est sõltuv eelarve	-10 750		-14 518		Majandus- ja infotehnoloogiainistri 28.01.2024 a. käskkiri nr 13 "Ida-Virumaa inkubatsiooniteenuste programmi loomine" https://pilv.rtk.ee/s/xd9eER8mzNAKKW?path=%2F6.1.41%20Inkubaatorite%20rajamine%20Narva%20ja%20J%C3%B5hvi%3B%20Ida%20Virumaa%20inkubatsiooniteenuste%20programmi%20loomine%20ja%20arendamine%2F0 Esialgne KK13%2C%2028.01.2024%2C%20Ida-Virumaa%20inkubatsiooniteenuste%20programmi%20loomine Majandus- ja tööstusministri 28.04.2025 a. käskkiri nr 53 "Jõhvi digi- ja multimeediainkubaatori rajamine" https://pilv.rtk.ee/s/xd9eER8mzNAKKW?path=%2F6.1.4%20J%C3%B5hvi%20digi-%20ja%20multimeediainkubaatori%20rajamine%2C%20KK%2053%2C%2028.04.2025%2F0 Esialgne KK%2053%2C%2028.04.2025 Majandus- ja infotehnoloogiainistri 23.04.2024 a. käskkiri nr 30 "Narva tööstusinkubaatori rajamine" https://pilv.rtk.ee/s/xd9eER8mzNAKKW?path=%2F6.1.41%20Inkubaatorite%20rajamine%20Narva%20ja%20J%C3%B5hvi%3B%20Ida%20Virumaa%20inkubatsiooniteenuste%20programmi%20loomine%20ja%20arendamine Majandus- ja tööstusministri 10.10.2024 a. käskkiri nr 71 "Jõhvi loometööstuse inkubaatori rajamine" https://adr.rik.ee/mkm/dokument/16214061

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						Majandus- ja tööstusministri 01.11.2024 a. käskkiri nr 79 "Jõhvi Äripargi teise etapi taristu rajamine" https://pilv.rtk.ee/s/xd9eER8mzNAKKW?path=%2F6.1.41%20J%C3%B5hvi%20%C3%A4ripargi%20taristu%20teine%20etapp%2C%20KK%2079%2C%2001.11.2024 https://pilv.rtk.ee/s/xd9eER8mzNAKKW?path=%2F6.1.41%20Inkubaatorite%20rajamine%20Narva%20ja%20J%C3%B5hvi%3B%20Ida%20Virumaa%20inkubatsiooniteenuste%20programmi%20loomine%20ja%20arendamine%2F1_muutmine_KK%2030%2C%20KK%2079%20ja%20KK%2067_m%C3%A4rts_2025
Ettevõtluskesk konna arendam. Rahvusvahel.toet am.	välisetoetust est sõltuv eelarve	-9 554		-9 131		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 10.02.2023 a. käskkiri nr 26 "Toetuse andmise tingimused ettevõtlus- ja innovatsiooniteadlikkuse kasvatamiseks" https://pilv.rtk.ee/s/F29aoBA25gm5EQG?path=%2F1.1.11%20Ettev%C3%B5tete%20TAI%20teadlikkuse%20kasvatamine%20(TAI%20v%C3%B5imalused)%20ja%20Oettev%C3%B5tete%20TAI%20v%C3%B5imekuse%20t%C3%B5stmine%2F0_Esialgne%20KK%2026%2C%2010.02.2023
Ettevõtlusteadl ikkus, juhtimiskv ja vastutustund ettevõtlus	välisetoetust est sõltuv eelarve	-1 211		-800		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 10.02.2023 a. käskkiri nr 26 "Toetuse andmise tingimused ettevõtlus- ja innovatsiooniteadlikkuse kasvatamiseks" https://pilv.rtk.ee/s/F29aoBA25gm5EQG?path=%2F1.1.11%20Ettev%C3%B5tete%20TAI%20teadlikkuse%20kasvatamine%20(TAI%20v%C3%B5imalused)%20ja%20Oettev%C3%B5tete%20TAI%20v%C3%B5imekuse%20

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						t%C3%B5stmine%2F0_Esialgne%20KK%2026%2C%2010.02.2023
Ettevõtte arenguprogramm light	välisloetust est sõltuv eelarve	-2 806		-1 120		Majandus- ja infotehnoloogiaministri 12.10.2023 a. määruse nr 61 "Väikese ja keskmise suurusega ettevõtja arenguprogrammi toetus" https://www.riigiteataja.ee/akt/117102023001?leiaK_ehtiv
Iduettevõtluse hoogustamine	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 014		-1 520		Majandus- ja infotehnoloogiaministri 30.08.2023 a. käskkirj nr 137 "Toetuse andmise tingimused iduettevõtluse hoogustamiseks ehk Startup Estonia tegevuste elluviimiseks" https://pilv.rtk.ee/s/SJND9gpPi392dnc?path=%2F1.3.12%20Iduettev%C3%B5tluse%20hoogustamine
Ettevõtete varustuskindluse invest.rakenduskulu	välisloetust est sõltuv eelarve	-220		-193		28.11.2023 sõlmitud haldusleping nr 8-2/642-1 https://adr.rik.ee/mkm/dokument/14963183
E-veoselehe teenuse arendamine (rakenduskulud)	välisloetust est sõltuv eelarve	-146		-37		28.11.2023 sõlmitud haldusleping nr 8-2/642-1 https://adr.rik.ee/mkm/dokument/14963183

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Investeering arengusihide saavutamisse (rakenduskulud)	välisloetust est sõltuv eelarve	-380		-164		28.11.2023 sõlmitud haldusleping nr 8-2/642-1 https://adr.rik.ee/mkm/dokument/14963183
Tootmisettevõt ete ärimudeli muutused (rakenduskulud)	välisloetust est sõltuv eelarve	-65		-31		28.11.2023 sõlmitud haldusleping nr 8-2/642-1 https://adr.rik.ee/mkm/dokument/14963183
Starditoetus	välisloetust est sõltuv eelarve	-2 286		-455		Majandus- ja infotehnoloogiaministri 31.01.2024 a. määrus nr 6 "Perioodi 2021–2027 starditoetuse andmise ja kasutamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/106022024015?leiaKehativ
Turismisektori elavdamine ja taaskäivitamise toet.	välisloetust est sõltuv eelarve	-6 571		-7 363		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 11.04.2023 a. määrus nr 25 "Rahvusvaheliste sündmuste ja konverentside toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/112042023002?leiaKehativ Majandus- ja infotehnoloogiaministri 05.06.2023 a. käskkirj nr 101 "Eesti turismivaldkonna elavdamiseks ja taaskäivitamiseks toetuse andmine" https://pilv.rtk.ee/s/SJND9gpPi392dnc?path=%2F1.3.16%20Turismisektori%20elavdamine%20ja%20taask%C3%A4ivitamise%20toetamine
Väikeettevõtlu se toetus	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 700		-10 244		Majandus- ja infotehnoloogiaministri 09.06.2023 a. määrus nr 33 "Ida-Virumaa väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate investeeringute toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/113062023015?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
E-veoselehe teenuse arendamine	välisetoetust est sõltuv eelarve		-4 640		-1 274	Majandus- ja tööstusministri 11.09.2024. a määrus nr 34 "E-veoselehe andmevahetusteenusega liidestamise toetus" https://www.riigiteataja.ee/akt/112092024001?leiaKehativ taotlusvoor https://eis.ee/teenused/e-veoselehe-liidestamise-toetus/ Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 05.05.2022. a määrus nr 36 "E-veoselehe teenusearenduse toetamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/106052022019?leiaKehativ taotlusvoor https://eis.ee/teenused/e-veoselehe-arendamise-toetus/
Investeering arengusihide saavutamisse	välisetoetust est sõltuv eelarve		-23 000		-15 908	Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 17.08.2022. a määrus nr 65 "Ettevõtete digipöörde toetuse tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/128062024017?leiaKehativ Taotlusvoor https://eis.ee/teenused/digipoorde-toetus/#boulder-accordion-collapse-5-2
Tootmisettevõt ete ärimudeli muutused	välisetoetust est sõltuv eelarve		-3 975		-1 385	Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 14.11.2022. a määrus nr 91 "Taastekava tootmisettevõtja ärimudeli muutmise toetuse tingimused ja taotlemise kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/130012024003?leiaKehativ Taotlusvoor https://eis.ee/teenused/rohetoetus/#boulder-accordion-collapse-3-2

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Digilahendused erasektoris	välisloetust est sõltuv eelarve		-1 000		-1 936	Majandus- ja infotehnoloogiainistri 21.09.2023 a. määrus nr 58 "Turismisektori tarkvarade liitumis- ja liidestamistoetus" https://www.riigiteataja.ee/akt/126092023007?leiaKehativ Majandus- ja infotehnoloogiainistri 29.02.2024 a. määrus nr 8 "Ettevõtja digitaliseerimise teekaardi toetus" https://www.riigiteataja.ee/akt/105032024001?leiaKehativ Majandus- ja tööstusministri 11.07.2025 a. käskkiri nr 82 "Ettevõtjatele suunatud andmepõhiste ja kasutajamugavate avalike teenuste väljatöötamise toetus" https://adr.rik.ee/mkm/dokument/17447460 Majandus- ja tööstusministri määrus "Ettevõtete digitaliseerimine, reaalamajanduse lahendused ja andmemajanduse kasutusjuhtude arendamine" eelnõude infosüsteemis kooskõlastamisel, avaldatakse Riigi Teatajas https://pilv.rtk.ee/s/RAAs5SfNc59ck69 https://eis.ee/avaleht-ettevotlus/finantseerimine/?context=ettevot-eestis
Ettevõtete varustuskindluse investeeringute toetus	välisloetust est sõltuv eelarve		-10 000		-5 617	Majandus- ja infotehnoloogiainistri 30.05.2023. a määrus nr 30 "Ettevõtja varustuskindluse toetuse tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/101062023004?leiaKehativ Taotlusvoor https://eis.ee/teenused/varustuskindlus/

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Ida-Viru ettevõtluse investeeringute toetus	välis- ja arengutoetustest sõltuv eelarve		-13 000		-62 000	Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 21.06.2022 a. määrus nr 50 "Ida-Viru ettevõtluse investeeringute toetus" https://www.riigiteataja.ee/akt/127062025006?leiaKehativ
Ida-Viru elektrivõrgu uuendamiseks toetuse andmine	muudest tuludest sõltuvad eelarved				-500	Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lg 3 ja § 182 lg 5 alusel kehtestatakse majandus- ja tööstusministri määrus "Ida-Viru elektrivõrgu uuendamiseks toetuse andmise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/108072025056
Tegevustoetus Tartu linnale rahvusvahelisteks ühendusteks	piirmääraga eelarve	-360		-360		Iga-aastaselt sõlmitakse leping Tartu Linnaga peale aastase riigieelarve seaduse vastuvõtmist. Toetus aitab ellu viia „Turismistrateegia 2022–2025“ (uuendamisel) eesmärgi https://www.mkm.ee/ettevotlus-ja-innovatsioon/turism/turismistrateegia
Maa ja ruumiloome programm		-21	0	-20	0	
Liikmemaksud maaparandusühistutele Eestis	piirmääraga eelarve	-21		-20		
Teadmussuurendamise programm		-85 989	-3 000	-117 252	-1 550	
EIS-i kaudu rakendatavad toetusmeetmed ettevõtjatele, sh						
A Ettevõtja rakendusuuringute toetamine	piirmääraga eelarve	-31 795		-35 465		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 21.03.2022 a. määrus nr 23 "Ettevõtja rakendusuuringute määrus" https://www.riigiteataja.ee/akt/110122024004

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
A						
Üleeuroopalist huvi pakkuva projekti teadus- ja arendustegevuse toetamine	muudest tuludest sõltuvad eelarved	-8 973		-20 438		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 21.03.2022 a. määrus nr 23 "Ettevõtja rakendusuuringute määrus" https://www.riigiteataja.ee/akt/110122024004
Ettevõtja teadus- ja arendustöötaja toetus	piirmääraga eelarve	-4 661		-5 790		Majandus- ja infotehnoloogiaministri 16.02.2024. a määrus nr 7 "Ettevõtja teadus- ja arendustöötaja toetus" https://www.riigiteataja.ee/akt/115012025004
Ettevõtluskiirendi kvaliteedimärgise toetus	piirmääraga eelarve	-5 764		-7 720		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 1.06.2022. a määrus nr 46 "Ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialase rahvusvahelise koostöö toetamine" https://www.riigiteataja.ee/akt/113072024002
Horisont Euroopa partnerlustes osalemise toetus (TAI vahendid)	piirmääraga eelarve	-1 058		-1 448		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 1.06.2022. a määrus nr 46 "Ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialase rahvusvahelise koostöö toetamine" https://www.riigiteataja.ee/akt/113072024002
Reaalajamajanduse lahenduste piloteerimise toetamine	piirmääraga eelarve	-1 345		-2 000	-1 550	Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 5.04.2023. a määrus nr 23 "Reaalajamajanduse lahenduste piloteerimine" https://www.riigiteataja.ee/akt/113092024004

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Süvatehnoloogia iduettevõtja äriarendusprojektide toetus	piirmääraga eelarve	-531		-241		Majandus- ja infotehnoloogiaministri 22.08.2023. a määrus nr 54 "Süvatehnoloogia iduettevõtja äriarendusprojektide toetuse andmise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/113092024005
Üliõpilaste inseneri valdkonna arendusprojektide toetamine	piirmääraga eelarve	-965		-965		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 17.11.2022. a määrus nr 92 "Üliõpilaste inseneri valdkonna arendusprojektidele toetuse andmise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/127062025005
Ettevõtete TAI-mahukuse suurendamine	välisloetust est sõltuv eelarve	-5 908		-4 737		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 10.02.2023 a. käskkiri nr 26 "Toetuse andmise tingimused ettevõtlus- ja innovatsiooniteadlikkuse kasvatamiseks" https://pilv.rtk.ee/s/F29aoBA25gm5EQG?path=%2F1.11%20Ettev%C3%B5tete%20TAI%20teadlikkuse%20kasvatamine%20(TAI%20v%C3%B5imalused)%20ja%20ettev%C3%B5tete%20TAI%20v%C3%B5imekuse%20t%C3%B5stmine%2F0_Esialgne%20KK%2026%2C%2010.02.2023
Ettevõtte arenguprogramm	välisloetust est sõltuv eelarve	-2 000		-5 680		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 06.03.2023 a. määrus nr 14 "Ettevõtja tootearenduse toetuse andmise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/108032023014?leiaKehativ Majandus- ja infotehnoloogiaministe 28.11.2023 a. määrus nr 63 "Arenduskeskuste investeeringutoetuse andmise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/101122023002?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						Majandus- ja infotehnoloogiainistri 31.01.2024 a. määrus nr 5 "Ettevõtte arenguprogrammi toetus" https://www.riigiteataja.ee/akt/106022024014?leiaKehativ
Innovaatilised riigihanked	välisloetust est sõltuv eelarve	-604		-360		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 10.02.2023 a. käskkiri nr 26 "Toetuse andmise tingimused ettevõtlus- ja innovatsiooniteadlikkuse kasvatamiseks" https://pilv.rtk.ee/s/F29aoBA25gm5EQG?path=%2F1.1.11%20Ettev%C3%B5tete%20TAI%20teadlikkuse%20kasvatamine%20(TAI%20v%C3%B5imalused)%20ja%20Oettev%C3%B5tete%20TAI%20v%C3%B5imekuse%20t%C3%B5stmine%2F0%20Esialgne%20KK%2026%2C%2010.02.2023
Innovatsiooni- ja arendusosak	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 659		-1 125		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 10.02.2023 a. määrus nr 8 "Perioodi 2021–2027 innovatsiooni- ja arendusosaku toetuse andmise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/115022023009?leiaKehativ
Rakendusuurin gute ja eksperiment. Programm	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 347		-1 105		Majandus- ja infotehnoloogiainistri 30.05.2023 a. käskkiri nr 98 "Rakendusuurin gute ja eksperimentaalarenduse programmi toetamine" https://pilv.rtk.ee/s/F29aoBA25gm5EQG?path=%2F1.1.12%20Rakendusuurin gute%20ja%20eksperimentaalarenduse%20programm
TAI võimekuse ja valmisoleku arendamine ja invest. toetam	välisloetust est sõltuv eelarve	-4 000		-6 208		Majandus- ja infotehnoloogiainistri 16.09.2023. a määrus nr 35 "Ida-Viru ettevõtjate teadmismahukate tegevuste toetus" https://www.riigiteataja.ee/akt/120062023009?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Kaitsetööstuse tootearenduse toetus	välisloetust est sõltuv eelarve			-765		Majandus- ja tööstusministri määrus "Kaitsetööstuse ettevõtte tootearenduse toetus" on väljatöötamisel, avaldatakse Riigi Teatajas https://www.rtk.ee/2021-2027-meetmepohised- oigusaktid#nutikam-eesti-1-1 ja https://eis.ee/avaleht- ettevotlus/finantseerimine/?context=ettevot-eestis
EMP ja Norra toetused- juhtimiskulud	välisloetust est sõltuv eelarve			-135		Õigusakt on välja töötamisel, lisainfo https://fin.ee/riigi-rahandus-ja- maksud/valistoetused/toetusfondid-ja- programmid#euroopa-majanduspiir
EMP ja Norra toetused- Programmi tasandi kahepoolsed suhted	välisloetust est sõltuv eelarve			-13		Õigusakt on välja töötamisel, lisainfo https://fin.ee/riigi-rahandus-ja- maksud/valistoetused/toetusfondid-ja- programmid#euroopa-majanduspiir
EMP ja Norra toetused- Rohetehnoloogia te arendamise toetus	välisloetust est sõltuv eelarve			-413		Õigusakt on välja töötamisel, lisainfo https://fin.ee/riigi-rahandus-ja- maksud/valistoetused/toetusfondid-ja- programmid#euroopa-majanduspiir
Sihtotstarbeline tegevustoetus EIS-ile, sh						
EIS ettevõtete arendusvõimekus	piirmääraga eelarve	-4 019		-2 288		28.03.2025 sõlmitud haldusleping nr 5-4/113-1 https://adr.rik.ee/mkm/dokument/16943058

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
e ja efektiivsuse suurendamine						
EIS Kiibi kompetentsikeskus	piirmääraga eelarve	-301		-301		https://adr.rik.ee/mkm/dokument/16943058
EIS TAI skeemide rakenduskulud	piirmääraga eelarve	-1 842		-1 818		Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 21.03.2022 a. määrus nr 23 "Ettevõtja rakendusuuringute määrus" https://www.riigiteataja.ee/akt/110122024004
Sihtotstarbeline tegevustoetus äriühinguna tegutsevatele eraõiguslikele TA asutustele	piirmääraga eelarve			-6 060		Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seadus § 21 lg 11 https://www.riigiteataja.ee/akt/112072025001
Tegevustoetus Euroopa Kosmose Agentuurile (ESA) valikprogrammid es osalemiseks	piirmääraga eelarve	-4 000		-4 000		Eesti liitumisleping ESA-ga (koostatud 04.02.2015) ja ESA konventsioon, liitumisleping paikneb eelmises dokumendihaldussüsteemis, seetõttu ei ole võimalik linki panna
Sihtotstarbeline toetus AS-ile Metrosert rakendusuuringute keskuse käivitamiseks vajaliku võimekuse loomiseks ja arendamiseks	piirmääraga eelarve		-3 000	-3 000		03.03.2023 sõlmitud leping nr 8-1/126 https://adr.rik.ee/mkm/dokument/13867243

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Sihtotstarbeline toetus AS-ile Metrosert metroloogia keskasutuse ning riigietalonide säilitamis- ja arendusteenuse ülesannete täitmiseks	piirmääraga eelarve	-926		-977		Riigihanke „Metroloogia keskasutuse ning riigietalonide säilitamis- ja arendusteenuse ülesannete täitmise teenuse tellimine” (viitenumber 247735) tulemusena 21.04.2022 sõlmitud raamleping nr 1.8-7/22-258 https://adr.rik.ee/mkm/dokument/12819827
Sihtotstarbeline toetus AS-ile Metrosert kvanttehnoloogia te instituudi tegevuseks	piirmääraga eelarve	-206		-149		24.05.2024 sõlmitud leping nr 8-1/136-1 https://adr.rik.ee/mkm/dokument/15529657
Sihtotstarbeline toetus SA-le Eesti Teadusagentuur teadus- ja arendustegevuse taotlusvooruks	piirmääraga eelarve	-1 001		-1 000		Majandus- ja infotehnoloogia ministri 26.06.2024 määrus nr 20 "Teadus- ja arendustegevuse toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja kord" https://adr.rik.ee/mkm/dokument/15543331
Sihtotstarbeline toetus Tallinna Tehnikaülikoolile uurimis- ja arendustegevuseks	piirmääraga eelarve	-1 413		-1 000		Väliskaubandus- ja infotehnoloogiainistri 21.05.2020 käskkiri nr 101 "Konkurss Euroopa Liidu digitaalse innovatsiooni keskuse võrgustikus Eesti riigi soovitusel osaleva konsortsiumi väljaselgitamiseks" https://adr.rik.ee/mkm/dokument/12274402
Sihtotstarbeline toetus SA-le Tallinna Teaduspark Tehnopol	piirmääraga eelarve	-609		-689		19.03.2025 sõlmitud leping nr 8-1/97 https://adr.rik.ee/mkm/dokument/17617447

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
tehisintellekti arenguprogrammiks						
Sihtotstarbeline toetus SA-le Tallinna Teaduspark Tehnopol NATO DIANA kiirendiprogrammiks	piirmääraga eelarve	-617		-261		22.12.2023 sõlmitud leping nr 8-1/689 https://adr.rik.ee/mkm/dokument/15009913
Sihtotstarbeline toetus Tartu Ülikoolile Creative Destruction Lab-Estonia programmiks	piirmääraga eelarve	-445		-1 100		21.06.2022 sõlmitud leping nr 8-1/353 https://adr.rik.ee/mkm/dokument/12814144
Tööturuprogramm		-648 420	-1 969	-634 877	-1 800	
Erijuhtudel makstav sotsiaalmaks töötute eest	arvestuslik eelarve	-41 123		-31 442		Sotsiaalmaksuseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/103062025014
Erijuhtudel makstav sotsiaalmaks töövõimetuspensionäri eest	arvestuslik eelarve	-41 254		-46 801		Sotsiaalmaksuseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/103062025014
Töötutoetus Töötukassale	arvestuslik eelarve	-52 171		-17 941		Tööturumeetmete seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/112062025016

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Töövõimetoetus Töötukassale	arvestuslik eelarve	-494 162		-526 208		Töövõimetoetuse seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/126062025033
Riigi Tugiteenuste Keskuse kaudu rakendatavad toetusmeetmed, sh						
Kõrge tööhõive tase	välisloetust est sõltuv eelarve	-143		-651		Tervise- ja tööministri 20.03.2023 a. käskkiri nr 47 "Ida-Virumaa noorte töövaatlusprogramm" https://pilv.rtk.ee/s/MMQGcjfADdLQYG9?path=%2FIda-Virumaa%20noorte%20t%C3%B6%C3%B6vaatlusprogramm%2C%20kk%2047%2C%2020.03.2023 Majandus- ja tööstusministri 30.06.2025 a. käskkiri nr 75 "Ida-Virumaal elavate eesti keelest erineva emakeelega naiste tööturule kaasamise programm" https://pilv.rtk.ee/s/MMQGcjfADdLQYG9?path=%2F4.2.3_%20Ida-Virumaal%20elavate%20eesti%20keelest%20erineva%20emakeelega%20naiste%20t%C3%B6%C3%B6turule%20kaasamise%20programm%2C%20KK%2075%2C%2030.06.2025%2F0_esialgne%20KK%2075%2C%2030.06.2025
Noorte tööpuudust vähendavate	välisloetust est sõltuv eelarve	-2 951		-101		Tervise- ja tööministri 17.03.2022. a käskkiri nr 50 "Noortele tööturuteenuste osutamine COVID-19 kriisi mõjudest taastumiseks" https://pilv.rtk.ee/s/o2SP9tLBjQDoBgN?path=%2F0_Esialgne%20KK%2050%2C%2017.03.2022

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
tööturumeetmet e pakkumine.						Töotukassa kodulehel https://www.tootukassa.ee/et/teenused/tooandjatel/minu-esimene-tookoht
Soolise segregatsiooni vähendamine hariduses ja tööturul	välis- ja arengutoetustest sõltuv eelarve	-436		-278		Majandus- ja infotehnoloogiaministri 05.07.2023 a. käskkiri nr 128 "Soolise segregatsiooni vähendamine hariduses ja tööturul" https://pilv.rtk.ee/s/9EBwH9griY3iy49?path=%2F4.2.21%20Soolise%20v%C3%B5rd%C3%B5iguslikkuse%20edendamise%20t%C3%B6%C3%B6turul%2C%20KK%20128%2C%2005.07.2023
Toetus TEHIK-ule Tööinspektsiooni infosüsteemi arenduseks	välis- ja arengutoetustest sõltuv eelarve	-569	-1 969	-944	-1 800	Majandus- ja tööstusministri 15.07.2025 a. käskkiri nr 84 "Töötervishoidu ja -ohutust väärtustava töökeskkonna arendamine" https://pilv.rtk.ee/s/NWGrToKSz9WjBcp?path=%2F4.3.11_T%C3%B6%C3%B6tervishoidu%20ja%20ohutust%20v%C3%A4%C3%A4rtustava%20t%C3%B6%C3%B6keskkonna%20arendamine%2C%20KK%2097%2C%2006.07.2022
Tööhõive programm (TVR II teenused)	välis- ja arengutoetustest sõltuv eelarve	-492		-170		Vabariigi Valitsuse 29.09.2023 a. määrus nr 90 "Tööhõiveprogramm 2024–2029" https://www.riigiteataja.ee/akt/103102023021?leiaKehtiv
Töölt-töele liikumise ning ümber- ja täiendõppe toetamine põlevkivisekto	välis- ja arengutoetustest sõltuv eelarve	-1 282		-1 180		Majandus- ja infotehnoloogiaministri 07.09.2023 a. käskkiri nr 138 "Põlevkivisektori töötajate tööle asumise ja oskuste arendamise toetamine" https://pilv.rtk.ee/s/tY9FK7mjEK7EM5m

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Tööturuteenus te avatud taotlusvoorud (K Ovide võimestamine valdkondadeüles e	välis­toetust est sõltuv eelarve	-13 837		-9 160		Majandus- ja infotehnoloogi­aministri 19.07.2023 a. määrus nr 48 "Töölase konkurentsivõime toetamine" https://www.riigiteataja.ee/akt/121072023002?leiaKehativ Vabariigi Valitsuse 29.09.2023 a. määrus nr 90 "Tööhõiveprogramm 2024–2029" https://www.riigiteataja.ee/akt/103102023021?leiaKehativ
Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm		-936	0	-882	0	
Riigi Tugiteenuste Keskuse kaudu rakendatavad toetusmeetmed, sh						
Võrdsete võimaluste ja soolise võrdsuse edendamine	piirmääraga eelarve	-436		-436		Majandus- ja tööstusministri 27.03.2025 a. määrus nr 6 "Võrdsete võimaluste ja soolise võrdsuse edendamise toetus" https://www.riigiteataja.ee/akt/101042025010
Soolise segregatsiooni vähendamine hariduses ja tööturul	välis­toetust est sõltuv eelarve	-500		-446		Majandus- ja tööstusministri määrus "Soolise segregatsiooni vähendamine hariduses ja tööturul" on kinnitamisel, avaldatakse Riigi Teatajas https://pilv.rtk.ee/s/9EBwH9griY3iy49
Regionaal- ja Põllumajandusmi		-506 912	-243 297	-531 445	-226 976	

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
nisteeriumi valitsemisala						
Rahvusvahelised liikmemaksud	piirmääraga eelarve	-291		-453		-
Rahvusvahelised liikmemaksud	muudest tuludest sõltuvad eelarved	-1		-4		-
Biomajanduse programm		-240 339	-94 210	-279 451	-87 492	
Lai riigikaitse	piirmääraga eelarve	-39				-
Maaelu ja põllumajanduse arendamise riiklikud toetused	piirmääraga eelarve	-4 843		-4 769		Riigieelarve seadus § 53 ¹ https://www.riigiteataja.ee/akt/128112024003?leiaK_ehtiv
EAFRD 2021-2027 toetus	välisloetust est sõltuv eelarve	-30 355		-43 660		Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus www.riigiteataja.ee/akt/ELÜPS
Koolikavad	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 151		-1 151		Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus www.riigiteataja.ee/akt/ELÜPS
Teavituse müügiedendust etus	välisloetust est sõltuv eelarve	-500		-500		Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus www.riigiteataja.ee/akt/ELÜPS
Turukorraldusmeetmed	välisloetust est sõltuv eelarve	-606		-606		Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus www.riigiteataja.ee/akt/ELÜPS
Ühtne pindalatoetus	välisloetust est sõltuv eelarve	-182 821		-184 676		Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus www.riigiteataja.ee/akt/ELÜPS

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Biometaani tootmise ja kasutuselevõtu suurendamine	välisloetust est sõltuv eelarve		-13 937	-18 937		Biometaani tootmise ja kasutamise suurendamise investeeringutoetus (Välissuhtlemisseaduse § 8 lg 4 ja 5 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 27 lg 3) https://www.riigiteataja.ee/akt/117062025013?leiaKehativ
Bioressursside väärindamine	välisloetust est sõltuv eelarve	-6 409		-16 861		Bioressursside väärindamise investeeringutoetus (Välissuhtlemisseaduse § 8 lg 4 ja 5 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 27 lg 3) https://www.riigiteataja.ee/akt/118022025002?leiaKehativ
Toetused põllumajandus- ja toidusektori MTÜdele	piirmääraga eelarve	-248		-276		Riigieelarve seadus § 53 ¹ https://www.riigiteataja.ee/akt/128112024003?leiaKehativ
Toetused ülikoolidele uuringuteks	piirmääraga eelarve	-510		-106		Kõrgharidusseadus § 40 https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019012?leiaKehativ
Kalanduse rakenduskava investeeringud	välisloetust est sõltuv eelarve	-7 757	-12 428	-7 343	-20 947	Kalandusturu korraldamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/126092023002?leiaKehativ
Maaelu arengukava investeeringud	välisloetust est sõltuv eelarve		-27 040		-66 546	Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus www.riigiteataja.ee/akt/ELÜPS
Norra fondist Läänemere kalade uuring	välisloetust est sõltuv eelarve			-566		Õigusakt on välja töötamisel, lisainfo https://fin.ee/riigi-rahandus-ja-maksud/valistoetused/toetusfondid-ja-programmid#euroopa-majanduspiir
Toiduohutuse programm		-41 450	0	-40 823	0	-

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
CO2 kvooditulust rahastatavad projektid	muudest tuludest sõltuvad eelarved	-260		-260		Maaeluministri 22.02.2022 käskkiri nr 23 https://dhsavalik.agri.ee/?page=pub_view_dynobj&pid=36531585&tid=11233391&u=20250919113101&desktop=10016&r_url=%2F%3Fpage%3Dpub_list_dynobj%26pid%3D%26tid%3D11233391%26u%3D20250919113101
Maaelu ja põllumajanduse arendamise riiklikud toetused	piirmääraga eelarve	-6 238		-5 669		Riigieelarve seadus § 53 ¹ https://www.riigiteataja.ee/akt/128112024003?leiaKehativ
EAFRD 2021-2027 toetus	välisloetust est sõltuv eelarve	-15 896		-15 105		Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus www.riigiteataja.ee/akt/ELÜPS
Ühtne pindalatoetus	välisloetust est sõltuv eelarve	-17 800		-18 680		Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus www.riigiteataja.ee/akt/ELÜPS
Sigade Aafrika katku likvideerimise kulude katteks	piirmääraga eelarve	-65				
Toetus AS Vireen	piirmääraga eelarve	-558		-558		Riigieelarve seadus § 53 ¹ https://www.riigiteataja.ee/akt/128112024003?leiaKehativ
Toetus EMÜ veterinaarmeditsiini õppeks	piirmääraga eelarve	-351		-351		Kõrgharidusseadus § 40 https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019012?leiaKehativ
Toetused ülikoolidele uuringuteks	piirmääraga eelarve	-282		-200		Kõrgharidusseadus § 40 https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019012?leiaKehativ
Regionaalarengu programm		-52 381	-128 765	-40 706	-133 183	

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Dotatsioon Eesti Postile	piirmääraga eelarve	-1 517		-1 511		Postiseadus § 36 ¹ lg 1 https://www.riigiteataja.ee/akt/130062023058?leiaKehativ
2021-2027 Eesti-Läti programmi toetused	välisloetust est sõltuv eelarve	-9 000		-6 600		Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ
EAFRD 2021-2027 toetus	välisloetust est sõltuv eelarve	-11 897		-13 000		Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus www.riigiteataja.ee/akt/ELÜPS
ESPON 2021-2027 programm	välisloetust est sõltuv eelarve	-43		-43		Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ
INTERACT IV programm 2021-2027	välisloetust est sõltuv eelarve	-11		-8		Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ
INTERREG EUROOPA programm 2021-2027	välisloetust est sõltuv eelarve	-3		-3		Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ
Kesk-Läänemere programm 2021-2027	välisloetust est sõltuv eelarve	-49		-31		Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ
Läänemere piirkonna programm 2021-2027	välisloetust est sõltuv eelarve	-7		-7		Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus www.riigiteataja.ee/akt/ELÜPS

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Maakondlike arenduskeskuste toetamine	välisetoetust est sõltuv eelarve	-1 286		-1 357		Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaK_ehtiv
Piirkondlike algatuste toetus õiglaseks üleminekuks	välisetoetust est sõltuv eelarve	-6 960		-8 500		Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaK_ehtiv
Taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamine	välisetoetust est sõltuv eelarve	-1 470		-980		Kohalike omavalitsuste võimestamine roheliste investeeringute tegemisel (Välissuhtlemisseaduse § 8 lg 4 ja 5 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 27 lg 3) https://www.riigiteataja.ee/akt/112012024003?leiaK_ehtiv
URBACT IV programm 2021-2027	välisetoetust est sõltuv eelarve	-2		-2		Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaK_ehtiv
VKE võimekuse toetamine nutika spetsialiseerum.	välisetoetust est sõltuv eelarve	-735		-643		Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaK_ehtiv
Regionaalsed toetused	piirmääraga eelarve	-6 271	-19 883	-6 191	-14 704	Riigieelarve seadus § 50 ja § 51 https://www.riigiteataja.ee/akt/128112024003?leiaK_ehtiv
EAFRD 2021-2027 toetus	välisetoetust est sõltuv eelarve		-10 000		-15 000	Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus www.riigiteataja.ee/akt/ELÜPS

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Avaliku sektori hoonete energiatõhusus ja taastuvenergia	välisloetust est sõltuv eelarve		-15 357		-22 300	Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 165 ¹ lõike 52 ja § 182 ¹ . Moderniseerimisfondist kohaliku omavalitsuse hoonete energiatõhusaks muutmiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord https://rtk.ee/KOV-hoonete-energiatohususe-parandamine-moderniseerimisfondist-2025
KOV investeeringud	välisloetust est sõltuv eelarve		-8 500		-8 000	Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ
KOV investeeringud väljaspool kolme suuremat linnapiirkonda	välisloetust est sõltuv eelarve		-7 500		-6 000	Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ
Regionaalse ettevõtluse, kohalike avalike teenuste toetamine	välisloetust est sõltuv eelarve		-40 726		-43 107	Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ
Suuremate linnapiirkondade arendamine (sh Ida-Viru linnapiirkondade taaselustami	välisloetust est sõltuv eelarve		-5 481		-6 500	Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ
VKEde konkurentsivõime tugevdamine Kagu-Eestis	välisloetust est sõltuv eelarve		-1 405		-1 400	Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/111032022001?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
CO2 kvooditulust rahastatav investeering	muudest tuludest sõltuvad eelarved		-10 971		-16 127	Kohaliku omavalitsuse hoonete energiatõhusaks muutmiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/126032024006?leiaK_ehtiv
Toetused põllumajandusmuuseumidele	piirmääraga eelarve	-2 268	-58	-1 725	-45	Muuseumiseadus § 21 https://www.riigiteataja.ee/akt/MuuS
Toetused põllumajandus- ja toidusektori MTÜdele	piirmääraga eelarve	-477		-105		Riigieelarve seadus § 53 ¹ https://www.riigiteataja.ee/akt/128112024003?leiaK_ehtiv
Ühistranspordi programm		-167 416	-10 887	-170 007	-6 300	-
CO2 kvooditulust rahastatavad projektid	muudest tuludest sõltuvad eelarved	-9 581	-6 578		-1 850	Regionaal- ja põllumajandusministri määrus „Elektribusside kasutuselevõtu toetus“ on kooskõlastamisel. https://kik.ee/et/toetatavad-tegevused/elektribusside-kasutuselevotu-toetus-avalikuks-liiniveoks-ja
Dotatsioon reisijateveoks Elronile ja liisingumaksed	piirmääraga eelarve	-47 104	-4 310	-48 504	-4 450	Ühistranspordiseaduse § 25 https://www.riigiteataja.ee/akt/123122024013?leiaK_ehtiv
Toetus Tartu-Riia rongiühenduseks	piirmääraga eelarve	-2 000		-2 000		Ühistranspordiseaduse § 25 https://www.riigiteataja.ee/akt/123122024013?leiaK_ehtiv
Toetus ühistranspordi korraldamiseks	piirmääraga eelarve	-108 730		-119 503		Ühistranspordiseaduse § 25 https://www.riigiteataja.ee/akt/123122024013?leiaK_ehtiv
Rahandusministri eriumi valitsemisala		-5 311	-34 625	-6 212	-24 731	

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Halduspoliitika programm		-49	-34 625	-5	-24 731	
Liikmemaksud	piirmääraga eelarve	-5		-5		Põhjamaade Ministrite Nõukogu mobiilsusprogrammi liikmelisus
CO2 kvooditulust rahastatav investeering	muudest tuludest sõltuvad eelarved		-24 887		-2 940	Rahandusministri 10.05.2024 määrus nr 8 Keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamise toetuse kasutamise teise perioodi tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/107052024011
CO2 kvooditulust rahastatav investeering	muudest tuludest sõltuvad eelarved		-1 890		-4 940	Rahandusministri 20.12.2023 määrus nr 47 Avaliku sektori kultuuriväärtusega hoonete energiatõhususe tõstmiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/123122023030?leiaKehativ
CO2 kvooditulust rahastatav investeering	muudest tuludest sõltuvad eelarved		-528		-278	Kliimaministri raha eraldamise käskkiri, mis kehtestatakse Vabariigi Valitsuse 29.06.2023 määruse nr 71 „Kliimaministeeriumi põhimäärus“ § 9 punkti 26 alusel ning kooskõlas atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõikega 1 ja riigi eelarvestrateegia lisaga 5 https://www.riigiteataja.ee/akt/108072023005?leiaKehativ
Avaliku sektori hoonete energiatõhususe ja taastuvenergia programm	välisloetust est sõltuv eelarve		-7 320		-16 574	Riigihalduse ministri 05.08.2022 määrus nr 36 Keskvalitsuse hoonete energiatõhususe parandamiseks moderniseerimisfondist antava toetuse kasutamise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/109082022031?leiaKehativ
Rahatarga riigi programm		-5 261	0	-6 207	0	

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Arveldused, riigi finantsvarade ja -kohustuste haldamine	arvestuslik eelarve	-1 000		-1 000		Riigikogu otsus „Riigigarantii andmine Euroopa Investeeringuspangale Ukraina ülesehitamise toetamiseks" 336 OE https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/4f00801d-414d-4d2f-b858-cee2766ccdd7/riigikogu-otsuse-riigigarantii-andmine-euroopa-investeeringuspangale-ukraina-ulesehitamise-toetamiseks-eelnou-336-oe-ii-riigikogu-koosseisu-haalteenamus/
Liikmemaksud	piirmääraga eelarve	-113		-107		Liikmelisus kaheksas organisatsioonis: - Rahvusvaheline Maksuadministratsioonide Organisatsioon (IOTA); - Rahvusvaheline Tolliorganisatsioon (WCO); - Euroopa Nõukogu Arengupank (CEB); - Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsioon; - OECD programm "Global Forum on Tax Transparency"; - Rahvusvaheline finantshariduse võrgustik (OECD INFE); - Rahapesu töögrupp (Egmont Group); - Maksualase Teabevahetuse Süsteem (OECD CTS).
Stipendiumid Sisekaitseakadeemia tolli- ja maksunduse eriala üliõpilastele	piirmääraga eelarve	-4		-3		Maksu- ja Tolliameti koostööleping Sisekaitseakadeemiaga https://adr.rmit.ee/?id=92269396 Aluseks Sisekaitseakadeemia põhimääruse § 5 punkt 6 https://www.riigiteataja.ee/akt/108102019012?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Sihtotstarbeline eraldis seoses Järelevalvenõukoгу ülesannete täitmisega	piirmääraga eelarve	-43		-41		Igal aastal sõlmitakse riigieelarvelise eraldise kasutuse leping Audiitortevõuse seadus § 105 https://www.riigiteataja.ee/akt/105052022007?leiaK_ehtiv
Partnerite võimestamine	välisloetust est sõltuv eelarve	-400		-400		Rahandusministri 26.09.2022 määrus nr 42 „Perioodi 2021–2027 tehnilise abina toetuse andmise tingimused“ § 8 järgselt on kõik ühtekuuluvuspoliitika fondide rakendamise partnerid nimetatud seirekomisjoni poolt heaks kiidetud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 perioodi partnerite võimestamise teekaardis“ https://www.riigiteataja.ee/akt/112112024006
SF21+ tehniline abi KIK ja EIS	välisloetust est sõltuv eelarve	-3 698		-4 440		Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ kehtestatakse rakendusasutused ja rakendusüksused meetmete nimekirjas. https://www.riigiteataja.ee/akt/105072023254?leiaK_ehtiv Lisaks on rakendusüksused alati märgitud ära kõigis toetuse andmise tingimustes koos neile rakendamiseks antud ülesannetega. Kehtiv meetmete nimekiri koos rakendusüksustega paikneb korraldusasutuse (Riigi Tugiteenuste Keskus) kodulehel https://www.rtk.ee/toetuste-ulevaated-ja-oigusaktid/euroopa-liidu-valisvahendid/rakendusperiood-2021-2027#meetmete-nimekiri

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna kahepoolsete suhted	välisloetust est sõltuv eelarve			-215		Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna kahepoolsete suhete fondi tegevuste toetamine https://adr.rik.ee/rtk/dokument/17765823
Õppelaenu tagasimaksmise kulud	arvestuslik eelarve	-3		-2		Õppelaenu tagasimaksmisega seotud kulud KOVide taotluste alusel Õppetoe ja õppelaenu seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/834802?leiaKehtiv Vabariigi Valitsuse 25.08.2004 määrus nr 284 "Õppelaenu tagasimaksmise ning kustutamise tingimused ja kord" https://www.riigiteataja.ee/akt/111092020004?leiaKehtiv
Siseministeeriumi valitsemisala		-20 431	-35	-22 140	-28	
Liikmemaksud	piirmääraga eelarve	-134		-125		-
IT Agentuuri hüvitised	arvestuslik eelarve	-50		-50		Rahvusvaheline kokkulepe https://www.riigiteataja.ee/akt/206032015002
Kodanikuühiskonna Sihtkapital	piirmääraga eelarve	-2 994		-2 504		Haldusleping nr 7-3/829-1 riigisiseste kodanikuühiskonna valdkonna toetusprogrammide elluviimiseks https://www.riigiteataja.ee/akt/122012020016
Kodanikuühiskonna Sihtkapitalile taotlusvoorude läbiviimiseks, usuliste	piirmääraga eelarve	-1 150		-896		SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital Haldusleping nr 7-3/829-1 riigisiseste kodanikuühiskonna valdkonna toetusprogrammide elluviimiseks https://www.riigiteataja.ee/akt/122012020016

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
ühenduste toetamiseks ja toetuse eraldamine strateegilistele partneritele						Usuliste ühenduste ja kodanikuühiskonna toetamiseks: Usulisele ühendusele ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsele kõrgkoolile toetuse andmise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/125042024017; kodanikuühiskonna toetamiseks: Sidusa Eesti arengukava 2030, https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/documents/2021-11/SIDUSA%20EESTI%20ARENGUKAVA_1611.pdf ja Lisa 2 programm „Kogukondlik Eesti 2026-2029“; Eesti Kirikute Nõukogu: Sidusa Eesti arengukava 2030, https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/documents/2021-11/SIDUSA%20EESTI%20ARENGUKAVA_1611.pdf ja Lisa 2 programm „Kogukondlik Eesti 2026-2029“ ja Valitsuskomisjoni moodustamine Vabariigi Valitsuse ja Eesti Kirikute Nõukogu vahelise koostöö tõhustamiseks https://www.riigiteataja.ee/akt/307022024005 ning Eesti Vabariigi Valitsuse ja Eesti Kirikute Nõukogu ühishuvide protokoll https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/documents/2021-10/eesti_vabariigi_valitsuse_ja_eesti_kirikute_noukogu_uhishuvide_protokoll.pdf
Integratsiooni sihtasutusele	piirmääraga eelarve	-570		-552		Haldusleping https://adr.siseministeerium.ee/sisemin/dokument/1147002

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Vabatahtlike päästjate MTÜd	piirmääraga eelarve	-67		-50		Päästeamet korraldab taotlusvooru „Tuletõrjespordi ja kutsespordi arendamisega seotud tegevuskulude hüvitamine“. Toetusvooru välja kuulutamine toimub kalendriaasta I kvartali jooksul.
Vabatahtlike ennetustegevuste MTÜ-d	piirmääraga eelarve	-41		-41		Avatud taotlusvoor. Alus: Veeõnnetuse ennetamiseks toetuse andmise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/105062025003
Eesti Tuletõrjespordi Liit	piirmääraga eelarve	-40		-40		Päästeamet korraldab taotlusvooru „Tuletõrjespordi ja kutsespordi arendamisega seotud tegevuskulude hüvitamine“, tuletõrjespordi ja tuletõrje kutsespordiga seotud võistluste, treeninglaagrite, arendustegevuse (sh noorte kaasamine, turundus, tegevused, mis aitavad kaasa Päästeameti eesmärkide saavutamisele) tegevuskulude hüvitamiseks. Toetusvooru välja kuulutamine toimub kalendriaasta I kvartali jooksul. Hindamiskomisjon protokollib otsuse, mis on aluseks toetuse määramise käskkirjale.
Omavalitsusliitude (OVL) kriisideks valmisolekus	piirmääraga eelarve	-93		-95		Päästeamet korraldas toetuse maksmiseks taotlusvooru „KOV-ide ja elanike kriisilukordades vastupanuvõime suurendamine omavalitsuste ühisülesandeid täitvate asutuste või mittetulundusühingute kaudu“. Alus: Kohaliku omavalitsuse üksuse kriisivalmiduse suurendamiseks toetuse andmise ning selle kasutamise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/122042025005

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Vabatahtlikele päästeseltsidele (Leader)	piirmääraga eelarve				-28	Päästeamet korraldab vabatahtliku pääste projektide toetamiseks toetusvooru. Taotlema saab hakata 2026.aastal. Toetuse saajad valib hindamiskomisjon. Väljamaksmine toimub käskkirja alusel. Toetuse saajaga sõlmitakse riigieelarvelise toetuse leping. Alus: Vabatahtlikkuse alusel Päästeameti tegevuses osalejale toetuse andmise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/128032025016
Toetus "Kodud tuleohutuks"	piirmääraga eelarve	-1 000		-1 000		Päästeamet korraldab programmi „Kodud tuleohutuks” raames eluruumi tuleohutuse tagamiseks kohaliku omavalitsuse üksusele makstava toetuse andmiseks. Taotlema saab hakata alates 01.01.26. Toetuse saajad valib hindamiskomisjon. Väljamaksmine toimub käskkirja alusel. Toetuse saajaga sõlmitakse riigieelarvelise toetuse leping. Alus: Eluruumi tuleohutuse tagamiseks toetuse andmise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/125092024004
Pääste noortelaager	piirmääraga eelarve	-20		-20		Päästeamet korraldab ennetuse projekti toetamiseks toetusvooru. Taotlema saab hakata 2026.aastal. Toetuse saaja valib hindamiskomisjon. Väljamaksmine toimub käskkirja alusel. Toetuse saajaga sõlmitakse riigieelarvelise toetuse leping.
Kaitseliidu Naiskodukaitsele evakuatsioonivõimekuse tagamiseks	piirmääraga eelarve	-45		-45		Toetuse eelarve antakse alates 2025. aastast Kaitseministeeriumi valitsemisalale. Seletuskirja koostamise hetkel kajastub toetus Siseministeeriumi valitsemisala eelarves. Eelarve tõstetakse Kaitseministeeriumi valitsemisalale 2026. aasta riigieelarve seaduse Riigikogu lugemiste vahel.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Päästeliidu tegevustoetus	piirmääraga eelarve	-45		-45		Tegevustoetuse eraldamise aluseks on Päästeameti ja Päästeliidu vahel sõlmitud koostöölepe, mille alusel sõlmitakse iga aastaselt riigieelarvelise toetuse leping.
Päästeliidu tegevustoetus - tehnilise pääste võimekus	piirmääraga eelarve			-65		Tegevustoetuse eraldamise aluseks on Päästeameti ja Päästeliidu vahel sõlmitud koostöölepe, mille alusel sõlmitakse iga aastaselt riigieelarvelise toetuse leping.
Sisekaitseakadeemia toetused koostööpartneritele	piirmääraga eelarve/muudest tuludest sõltuvad eelarved	-16		-16		Partnerluslepped järgmiste asutustega: Haridus- ja teadusministeerium (varem ka HITSA ja HARNO) (E-Ülikooli liikmemaksud, Moodle, Tahvel ja SAIS arendused, URKUND konsortsiumileping) – koostöö aluseks konsortsiumileping. E-Ülikool on koostöövorm erinevate hariduse infosüsteemide arenduste rahastamiseks. Eesti Rakenduskõrgkoolide Sihtasutus (lepingutasu, stipendiumifondi maksed) – Eesti rakenduskõrgkoolide rektorite nõukogu lepingutasud. Igal aastal sõlmitakse uus lepe kindlate arenduste jaoks.
Vabatahtlike merepääste seltsid	piirmääraga eelarve	-129		-648		PPVS § 108 ¹⁶ https://www.riigiteataja.ee/akt/129062024022?leiaK=ehitiv Siseministri 14.07.2021 käskkiri nr 1-3/71 „Riigieelarvelise toetuse andmise kord“ https://adr.siseministeerium.ee/sisemin/dokument/1039691 PPA peadirektori käskkiri 1.1-1/29 01.04.2024 „Merepääste- ja ennetustööl osalevatele mittetulundusühingutele kulude hüvitamise põhimõtete ja piirmäärade kinnitamine“ https://adr.politsei.ee/ppa/dokument/7084484

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
						PPA ja mittetulundusühingu vahel sõlmitud koostöökokkulepe mittetulundusühingusse kuuluvate vabatahtlike merepäästjate kaasamiseks merepäästetöödele. Taotlusi hindab riigivara võõrandamise ja kasutamise ning muu merepääste- ja ennetustöö korraldamisega seotud komisjon (13.02.2023 nr 1.1-1/19 https://adr.politsei.ee/ppa/dokument/6658093
Eesti Naabrivalve	piirmääraga eelarve	-60		-60		Eesti Naabrivalve, SIM ja PPA vahel on 24.05.2021 sõlmitud koostöökokkulepe nr 1.1-17/17-1 https://adr.politsei.ee/ppa/dokument/6600202 Toetuse saamiseks esitab Eesti Naabrivalve iga aasta alguses taotluse toetuse saamiseks ja nendega koostatakse riigieelarvelise toetuse leping.
Eesti Politsei Spordiliidule	piirmääraga eelarve	-18		-13		PPA ja EPS toetusleping sõlmitakse iga aasta alguses.
Eesti Abipolitseinike Kogu	piirmääraga eelarve	-60		-60		EAPK, SIM ja PPA vahel on 14.06.2021 sõlmitud koostöökokkulepe https://adr.politsei.ee/ppa/dokument/6898806 Toetuse saamiseks esitab EAPK iga aasta alguses taotluse toetuse saamiseks ja nendega koostatakse riigieelarvelise toetuse leping.
Ennetava ja turvalise elukeskkonna toetused	välisest toetust est sõltuv eelarve	-575		-660		EL Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027 Siseministeeriumi Ühtekuuluvusfondi (ESF+) meetet “Ennetav ja turvaline elukeskkond” rakendatakse siseministeeriumi käskkirja „Toetuse andmise tingimused ennetava ja turvalise elukeskkonna arendamiseks“ alusel https://pilv.rtk.ee/s/GSkBa9YxJE98Skq

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Varjupaiga-, rände- ja integratsioonifon di toetused	välis­toetust est sõltuv eelarve	-1 110		-1 872		EL Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi rakenduskava 2021-2027 alusel Eestile eraldatud vahendid. Vahendite kasutamiseks kehtestab siseminister toetuse andmise tingimuste (TAT) õigusaktid rakenduskavas sisalduvate meetmete kaupa. Kõik toetuse andmise tingimuste õigusaktid on avaldatud Siseministeeriumi veebilehel https://www.siseministeerium.ee/amif21-27 ning summas sisalduvad erinevate toetusmeetmete tekkepõhised kulud kogumina.
Sisejulgeolekufon di toetused	välis­toetust est sõltuv eelarve	-2 399		-194		EL Sisejulgeolekufondi rakenduskava 2021-2027 alusel Eestile eraldatud vahendid. Vahendite kasutamiseks kehtestab siseminister toetuse andmise tingimuste (TAT) õigusaktid rakenduskavas sisalduvate meetmete kaupa. Kõik toetuse andmise tingimuste õigusaktid on avaldatud Siseministeeriumi veebilehel https://www.siseministeerium.ee/isf21-27 ning summas sisalduvad erinevate toetusmeetmete tekkepõhised kulud kogumina.
Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu toetused	välis­toetust est sõltuv eelarve	-200		-7 550		EL piirihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava 2021-2027 alusel Eestile eraldatud vahendid. Vahendite kasutamiseks kehtestab siseminister toetuse andmise tingimuste (TAT) õigusaktid rakenduskavas sisalduvate meetmete kaupa. Kõik toetuse andmise tingimuste õigusaktid on avaldatud Siseministeeriumi veebilehel https://www.siseministeerium.ee/bmvi21-27 ning summas sisalduvad erinevate toetusmeetmete tekkepõhised kulud kogumina.

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Laste ja noorte kodanikuühiskonda kaasamine	välisloetust est sõltuv eelarve	-479		-457		Ühtekuuluvuspoliitika fondi (ESF+) Siseministeeriumi meedet "Kodanikuühiskonna mõju suurendamine ja arengu toetamine" rakendatakse siseministeeriumi käskkirja „Toetuse andmise tingimused kodanikuühiskonna mõju suurendamiseks ja arengu toetamiseks“ alusel https://pilv.rtk.ee/s/3o48Hg9Xn29qCES tuginedes Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavale perioodiks 2021–2027.
Kodanikuühiskonna tugevdamine sotsiaalse innovatsiooniga	välisloetust est sõltuv eelarve	-292		-292		Ühtekuuluvuspoliitika fondi (ESF+) Siseministeeriumi meedet "Kodanikuühiskonna mõju suurendamine ja arengu toetamine" rakendatakse siseministeeriumi käskkirja „Toetuse andmise tingimused kodanikuühiskonna mõju suurendamiseks ja arengu toetamiseks“ alusel https://pilv.rtk.ee/s/3o48Hg9Xn29qCES tuginedes Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavale perioodiks 2021–2027.
Eraisikute sündmusteenuste arendamine	välisloetust est sõltuv eelarve			-15		Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kui Eesti taastekava vahenditest toetuse saaja ning Siseministeeriumi kui nende partneri vahel 22.08.2022 sõlmitud koostöökokkulepe nr 24.8-1/426-1 reformi tegevuste elluviimiseks eraldatud toetuse kasutamiseks.
Erakondade rahastamise programm	piirmääraga eelarve	-4 931		-4 775		Erakonnaseaduse § 127 lõige 4 https://www.riigiteataja.ee/akt/105052022008?leiaKehitiv
Sotsiaalministeeriumi valitsemisala		-372 374	-47 310	-379 220	-34 668	
Liikmemaksud	Kindlaksmääratud vahendid	-329		-126		

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Norra Geneetilise meditsiini programm	Välis- ja arendustegevuse korralduse seaduse §-le 15 ³			-162		Väljatöötamisel. Peale kinnitamist avaldatakse Sotsiaalministeeriumi kodulehel ja on leitav avalikust dokumendiregistrist.
Teadusarenduse projektide toetamine	Kindlaksmääratud vahendid	-390		-105		https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019092?leiaKehativ
RF Sotsiaalministeeriumi valdkondlik digipööre	Välis- ja arendustegevuse korralduse seaduse §-le 15 ³			-200		Koostööleping https://delta.sm.ee/dhs/n/document/febe2471-ac6f-4070-8530-d3065f7333ad
Strateegilise partnerluse rahaline toetamine	Kindlaksmääratud vahendid	-4 853		-3 716		Sotsiaalkaitseministri ja terviseministri 22.10.2024 määrus nr 42 "Sotsiaal- ja tervisevaldkonna vabaühenduste toetamine" https://sm.ee/asutus-ja-kontakt/asutus/strateegilised-partnerid
Sotsiaalhoolekan- de programm		-13 862	-9 289	-15 214	-20 360	
Varjupaigategenus pagulastele	Arvestuslikud vahendid	-85		-166	0	Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadusega §32 ja §36 https://www.riigiteataja.ee/akt/126062025023?leiaKehativ
Pikaajaline kaitstud töö	Välis- ja arendustegevuse korralduse seaduse §-le 15 ³	-5 059		-4 207		Sotsiaalkaitseministri käskkirjaga 18.09.2022 nr 118 "Sotsiaalkaitse ja pikaajalise hoolduse kättesaadavus", muudetud 01.03.2023 käskkirjaga nr 30, 13.11.2024 käskkirjaga nr 74 ja 01.07.2025 käskkirjaga nr 59 https://sm.ee/sites/default/files/documents/2025-07/TAT%20Sotsiaalkaitse%20ja%20pikaajalise%20hoolduse%20k%C3%A4ttesaadavus.pdf

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
SF pikaajalise hoolduse kättesaadavuse parandamine	Välisloetust est sõltuv eelarve	-1 281		-248		Sotsiaalkaitseministri käskkirj 03.05.2023 nr 81 "Pikaajalise hoolduse kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine", muudetud 28.03.2024 käskkirjaga nr 29 ja 13.11.2024 käskkirjaga nr 74. Leitav SoMi dokumendiregistrist ja lisaks: https://sm.ee/euroopa-sotsiaalfond-2021-2027 https://sm.ee/sites/default/files/documents/2025-03/TAT_pikaajaline_hooldus_raamtekst.pdf
Šveitsi sotsiaal- ja lastekaitseteenuste tugevdamine	Välisloetust est sõltuv eelarve	-1 641		-398		Sotsiaalkaitseministri käskkirj 24.03.2025 nr 31 "Šveitsi-Eesti koostööprogrammi programmkomponendi „Sotsiaalvaldkonna spetsialistide tasemeõppe ja kvalifikatsiooni kaasajastamine ning koolitus- ja tugisüsteemi arendamine“ tegevuste rakendamise tingimused " https://sm.ee/asutus-ja-kontakt/valisrahastus/sveitsi-eesti-koostoopprogramm
SF Erihoolekandeesutuste reorganiseerimine	Välisloetust est sõltuv eelarve				-8 086	Sotsiaalkaitseministri 30.09.2024 käskkirj nr 62 "Erihoolekandeesutuste reorganiseerimine". Leitav SoMi dokumendiregistrist ja lisaks: https://sm.ee/euroopa-regionaalarengu-fond-0 https://sm.ee/sites/default/files/documents/2024-10/Erihoolekandeesutuste%20reorganiseerimine_TAT%20%20%281%29.pdf
SF sotsiaalvaldkonna elu- ja teenuskohad (av)	Välisloetust est sõltuv eelarve		-7 741		-12 274	Sotsiaalkaitseministri 01.09.2023 määrus nr 50 "Kogukonnapõhise toetatud eluaseme toetamine" https://www.riigiteataja.ee/akt/104022025002?leiaKehitiv

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
SF hoolekande- ja tervishoiu koordineerimise udel (av)	Välisloetust est sõltuv eelarve	-2 857		-7 680		Sotsiaalkaitseministri 29.08.2023 määrus nr 48 "Inimkeskse hoolekande- ja tervishoiusüsteemi koordineerimismudeli jätkurakendamine". Uue vooru avamiseks määruse muutmine töös. Leitav SoMi dokumendiregistrist, Riigi Teatajast ja lisaks: https://sm.ee/euroopa-sotsiaalfond-2021-2027 https://adr.rik.ee/som/dokument/14629926
SF kogukonna juhitud kohalik areng (av)	Välisloetust est sõltuv eelarve	-1 857		-2 243		Sotsiaalkaitseministri 04.08.2023 määrus nr 44 "Kogukonna juhitud kohaliku arengu toetuse andmise tingimused ja kord". Leitav SoMi dokumendiregistrist, Riigi Teatajast ja lisaks: https://sm.ee/euroopa-sotsiaalfond-2021-2027 https://www.rtk.ee/kogukonna-juhitud-kohalik-areng
Dementsuse kompetentsikeskus	Kindlaksmää- ratud vahendid	-272		-272		Sotsiaalkaitseministri ja terviseministri 12.02.2025 käskkirja nr 17 https://adr.rik.ee/som/dokument/17722318
Laste ja perede programm		-5 976	-283	-635	-2 838	
SF laste ja perede toetamine	Välisloetust est sõltuv eelarve			-635		Sotsiaalkaitseministri käskkirja 29.03.2023 nr 53 "Laste ja perede toetamine", muudetud 16.12.2024 käskkirjaga nr 81. https://sm.ee/sites/default/files/documents/2025-01/Laste%20ja%20perede%20TAT.pdf
SF Laste asendushoolduse taristu kaasajastamine (av)	Välisloetust est sõltuv eelarve		-141		-78	Sotsiaalministri 17.04.2025 määrus nr 16 "Asendushoolduse peremajade rajamise ja rekonstrueerimise toetamine". https://rtk.ee/asendushoolduse-peremajade-rajamise-ja-rekonstrueerimise-toetamine

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
SF Peremajade rajamine (AS Hoolekandeteenused)	Välisloetust est sõltuv eelarve				-2 760	Sotsiaalkaitseministri 17.03.2025 käskkiri nr 28 "Peremajade rajamine ja olemasolevate ruumide kohandamine ööpäevaringsete teenuste osutamiseks suure abivajaduse ja kompleksprobleemidega lastele". https://sm.ee/sites/default/files/documents/2025-03/KLAT%20peremajade%20rajamine_TAT.pdf
Tervist toetavate keskkonna programm		-344	0	-556	0	
SF kemikaalide riskihindamine ja biomonitoring	Välisloetust est sõltuv eelarve	-344		-556		Terviseministri käskkiri 30.08.2023 nr 126 "Põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamine ja tervisekahjude vähendamine", muudetud 16.05.2024 käskkirjaga nr 38 ja 06.03.2025 käskkirjaga nr 24. https://sm.ee/oiglane-ulemineku-fond https://adr.rik.ee/som/dokument/14629929
Tervist toetavate valikute programm		-761	0	-789	0	
Tervise edendamise projektid	Kindlaksmä äratud vahendid	-361		-170		Rahvatervishoiu seadus §11 ja §31 https://www.riigiteataja.ee/akt/102012025003
Norra Valdkondade ülene ennetussüsteem	Välisloetust est sõltuv eelarve			-219		Väljatöötamisel. Peale kinnitamist avaldatakse Sotsiaalministeeriumi kodulehel ja on leitav avalikust dokumendiregistrist.
World Health Organisation (WHO), Euroopa mittenakkushaig	Kindlaksmä äratud vahendid	-400		-400		Vabariigi Valitsuse otsus 16.03.2023 WHO mittenakkushaiguste keskuse rahastamiseks ja 2024-2027 osas otsustus 400 000 eurot aastaseks toetuseks https://adr.rik.ee/som/dokument/17722318

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
uste keskuse toetamine						
Inimkeskse tervishoiu programm		-344 671	-37 739	-357 717	-11 470	
Eraldis mittetöötava pensionäri eest ravikindlustusvah enditeks Tervisekassale	Arvestusliku d vahendid	-313 824		-331 658		Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (TTKS) § 51 lg 2 p 2 https://www.riigiteataja.ee/akt/108102024020?leiaKehativ
Riigi tegevusvaru haldamine	Kindlaksmä äratud vahendid	-475	-12	-545		Terviseministri määrus "Riigi tervishoiuvaru korraldamine", Terviseameti peadirektori otsus ja Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 52 lg 1 p 2 https://www.riigiteataja.ee/akt/106022025001
Elutähtsa teenuse osutajate tervishoiu kriisitoimepidevu se suurendamine	Kindlaksmä äratud vahendid	-1 581		-554		Peadirektori käskkiri, taotlusvooru tulemusel sõlmitavad lepingud ja Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 52 lg 1 p 2 https://www.riigiteataja.ee/akt/108102024020?leiaKehativ
Vastavuseksami tööpraktika tööjõukulude ja juhendamistasu hüvitamine välisriigis kvalifikatsiooni omandanud	Kindlaksmä äratud vahendid	-189		-174		Sõlmitakse leping praktikabaasiga. Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 30 lg 3(2) ja Sotsiaalministri käskkiri 18.06.2025 nr 52 "Vastavuseksami tööpraktika tööjõukulude ja juhendamistasu hüvitamine" https://dokumendiregistrid.karlerss.com/dokumendid/610899/vastavuseksami-toopraktika-toojojukulude-ja-juhendamistasu-huvitamine-2025

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
tervishoiutöötajale						
Veredoonorluse toetamine - SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla	Kindlaksmääratud vahendid	-17		-17		Sõlmitakse sihtfinantseerimise leping. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/98 artikkel 20, vereseaduse § 27 ja vereteenistuse ekspertkomisjoni koosoleku protokoll 07.10.2013 nr 9. https://www.riigiteataja.ee/akt/118122024007?leiaKehativ
Tervishoiuasutuste energiatõhusus CO2- RKF	Muud tulud ja tuludest sõltuvad kulud	-806		-656		Terviseministri 21.12.2023 käskkiri nr 180 "Tervishoiuasutuste energiatõhusus" https://www.sm.ee/sites/default/files/documents/2023-12/TAT%20raamtekst_%C3%9CF.pdf
SF tervishoiuasutuste energiatõhusus (haiglad)	Välisloetustest sõltuv eelarve		-6 847		-5 580	Terviseministri 21.12.2023 käskkiri nr 180 "Tervishoiuasutuste energiatõhusus" https://www.sm.ee/sites/default/files/documents/2023-12/TAT%20raamtekst_%C3%9CF.pdf
EK Euroopa Vähikeskuste võrgustik	Välisloetustest sõltuv eelarve			-240		Õiguslik alus väljatöötamisel, EK projekt
EK Vähialaste ekspertteadmiste võrgustik	Välisloetustest sõltuv eelarve			-150		Õiguslik alus väljatöötamisel, EK projekt

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
SF sotsiaal- ja tervisteenuste arendamine Ida-Virumaal	Välisloetust est sõltuv eelarve	-1 856		-2 387		Sotsiaalkaitseministri ning tervise- ja tööministri TAT käskkiri 04.04.2023 nr 59 "Ühiskondlikku muutust toetavate sotsiaal- ja tervishoiuteenuste arendamine Ida-Virumaal", muudetud sotsiaalkaitseministri ja terviseministri 24.03.2025 käskkirjaga nr 30. https://sm.ee/sites/default/files/documents/2025-03/Teenuste%20arendamine%20Ida-Virumaal_TAT.pdf
SF toetavad tegevused ajutise töövõimetusega inimestele	Välisloetust est sõltuv eelarve	-1 769		-364		Terviseministri TAT käskkiri 20.11.2023 nr 153 "Toetavad tegevused pikaajalise ajutise töövõimetusega inimestele toetussüsteemi loomiseks", muudetud 24.05.2024 käskkirjaga nr 42. https://sm.ee/sites/default/files/documents/2024-06/Toetavad%20tegevused%20pikaajalise%20ajutise%20t%C3%B6%C3%B6v%C3%B5imetusega%20inimestele%20toetuss%C3%BCsteemi%20loomiseks.pdf
SF integreeritud heaoluteenuste keskused (haiglad)	Välisloetust est sõltuv eelarve		-7 725		-5 890	Terviseministri käskkiri 20.12.2023 nr 177 "Integreeritud heaoluteenuste arendamise ja osutamise keskuste rajamise toetamine". https://sm.ee/sites/default/files/documents/2023-12/TAT%20raamtekst_ERF.pdf
Toetused Tervisekassale tervishoiuteenuste rahastamiseks	Kindlaksmä äratud vahendid	-3 458		-3 198		Tervisekassa seaduse § 35 p-st 6 https://www.riigiteataja.ee/akt/102012025079?leiaKehativ
Hooldus- ja haigushüvitised Tervisekassale	Kindlaksmä äratud vahendid	-3 680		-3 600		Ravikindlustuse seadus § 55 ¹ https://www.riigiteataja.ee/akt/112122024022?leiaKehativ
Tervisekassale toetus vanglameditsiini	Kindlaksmä äratud vahendid	-4 743		-4 743		Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 52 lg 3 ¹⁻³ https://www.riigiteataja.ee/akt/102012025078?leiaKehativ

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
teenuse kulude katteks						
Residentuurikulu d	Kindlaksmä äratud vahendid	-3 329		-3 301		Tartu Ülikooli seaduse § 7 ² lg 2 https://www.riigiteataja.ee/akt/111032023091?leiaK_ehtiv
Õdede põhiõppe praktika juhendamise toetus	Kindlaksmä äratud vahendid	-364		-300		Terviseministri 26.11.2024 määrus nr 47 Õdede põhiõppe praktika juhendamise toetuse andmise tingimused ja kord https://www.riigiteataja.ee/akt/129112024012
Tartu Ülikool - Vähi Tippkeskuse toetamine	Kindlaksmä äratud vahendid	-1 027		-650		Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse §-le 15 ³ https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019092?leiaK_ehtiv
Harvikaiguste ravi toetamine	Kindlaksmä äratud vahendid	-3 960		-3 827		Terviseministri määrus 12.06.2024 nr 27 Harvikaigustega laste ravi ja lapseas alanud ravi toetamine https://www.riigiteataja.ee/akt/114062024004
Geenivaramu vastutava töötaja tegevuse rahastamine geenivaramu pidamisel ja säilitamisel	Kindlaksmä äratud vahendid	-1 252		-1 252		Inimgeeniuringute seaduse § 27 ¹ lg 1 https://www.riigiteataja.ee/akt/113032019064?leiaK_ehtiv
Tartu Ülikool (Digital Europe programmi 1 miljoni genoomi rakendusprojekt)	Kindlaksmä äratud vahendid	-100		-100		Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse §-le 15 ³ https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019092?leiaK_ehtiv
Välisministeeriumi valitsemisala		-43 789	0	-33 927	0	
Välispoliitika programm		-43 789	0	-33 927	0	

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Arengukoostöö ja humanitaarabi, sh	piirmääraga eelarve	-26 542		-19 553		"Arengu- ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord" alusel https://www.riigiteataja.ee/akt/118122021002?leiaKehativ
Rahvusvaheline Arenguassotsiatsioon (IDA) liikmemaks		-1 800		-1 800		Rahvusvahelise Arenguassotsiatsiooni põhikirja heakskiitmise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/13037267
Liikmemaksud, sh	piirmääraga eelarve	-7 982		-10 744		Välissuhtlemisseaduse § 19 ja 23 lg 1 https://www.riigiteataja.ee/akt/127092024014?leiaKehativ
Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD)	piirmääraga eelarve	-245		-2 100		Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooniga ühinemiseks vajalike lepingute ratifitseerimise seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/224112010002
Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (UN)	piirmääraga eelarve	-500		-1 300		Eesti Vabariigi ühinemisest rahvusvaheliste lepingutega, mille depositaariks on ÜRO peasekretär https://www.riigiteataja.ee/akt/13031565
Euroopa Rahurahastu (EPF)	piirmääraga eelarve	-5 747		-5 215		https://eur-lex.europa.eu/ET/legal-content/summary/european-peace-facility-2021-2027.html

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
Globaalsed e- ekspordi löögrühmad ja virtuaallavad	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 874		-400		Välissuhtlemisseaduse §8 lõige 4 ¹ Välisministri 22. septembri 2022. a käskkirja nr 116 https://dok-register.vm.ee/?page=pub_view_dynobj&pid=27073450&tid=48426&u=20250922134024&desktop=48296&r_url=%2F%3Fpage%3Dpub_list_dynobj%26pid%3D%26tid%3D48426%26u%3D20250922134024 ja 23.08.2023 leping nr 6.2-7/454 "Taaste- ja vastupidavuskava reformi elluviimise haldusleping"
Riigi- ja regioonistrateegi ad	välisloetust est sõltuv eelarve	-1 607		-205		Välissuhtlemisseaduse §8 lõige 4 ¹ Välisministri 22. septembri 2022. a käskkirja nr 116 https://dok-register.vm.ee/?page=pub_view_dynobj&pid=27073450&tid=48426&u=20250922134024&desktop=48296&r_url=%2F%3Fpage%3Dpub_list_dynobj%26pid%3D%26tid%3D48426%26u%3D20250922134024 ja 23.08.2023 leping nr 6.2-7/454 "Taaste- ja vastupidavuskava reformi elluviimise haldusleping"
Muude siseriiklike ja rahvusvaheliste algatuste toetamine, sh teadus- ja arendustegevuse raames tellitavad uurimised	piirmääraga eelarve	-3 505		-2 983		Vabariigi Valitsuse seaduse §53 lõige 2; Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määrus nr 196 "Välisministeeriumi põhimäärus" §24 punkt 5; Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse §15 ³

	Eelarve liik	2025 kasutada olevad vahendid		2026 RE		
		Tegevuskuludeks 2025	Investeeringuteks 2025	Tegevuskuludeks 2026	Investeeringuteks 2026	Toetuse eraldamise alus või viide lisainfoks
RRF	piirmääraga eelarve	-1 284		-43		Välissuhtlemisseaduse §8 lõige 4 ¹ https://www.riigiteataja.ee/akt/127092024014?leiaKehativ

LISA 4. Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste vahendite jaotus tegevuste lõikes 2026

Tabelis märgitud väärtused on arvestatud tuhat eurot.

	Planeeritud tegevused 2026
VABARIIGI VALITSUSE SIHTOTSTARBELINE RESERV KOKKU²⁰	-132 668
RIIGIKANTSELEI	-1 992
Laia riigikaitse arendamine, sh elanikkonnakaitse	-1 992
JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUMI valitsemisala	-8 604
Õigusaktidest tulenevad meetmed	-4 570
Teadus- ja arendustegevuse projekt "Tulevikukindla andmemajanduse ökosüsteemi mudel ja taristulised lahendused andmete turvaliseks haldamiseks, käitlemiseks ja väärindamiseks"	-1 575
Laia riigikaitse arendamine, sh elanikkonnakaitse	-1 459
Euroopa digiidentiteedi kasutuselevõtt (digikukkur)	-1 000
KLIIMAMINISTEERIUMI valitsemisala	-11 466
Suurtarbijale taastuvenergiatasude vähendamisest tekkiva taastuvenergia toetuse puudujäägi kompenseerimiseks	-8 130
Jäämurdetööd ja talvine navigatsioon	-2 379
Avaandmete direktiivi ülevõtmine	-600
Laia riigikaitse arendamine, sh elanikkonnakaitse	-280
Õigusaktidest tulenevad meetmed	-77
KULTUURIMINISTEERIUMI valitsemisala	-1 178
Laia riigikaitse arendamine, sh elanikkonnakaitse	-773
Finaalturniiridel osalevad meeskonnad	-200
Euroopa Liidu struktuurifondide projektide halduskulu	-105
Leiutuste väljamaksmine Muinsuskaitseametile	-100
MAJANDUS - JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUMI valitsemisala	-5 254
Suurinvestori toetusmeede	-5 000
Laia riigikaitse arendamine, sh elanikkonnakaitse	-185
Õigusaktidest tulenevad meetmed	-69
RAHANDUSMINISTEERIUMI valitsemisala	-3 481
Laia riigikaitse arendamine, sh elanikkonnakaitse	-3 481
REGIONAAL- JA PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI valitsemisala	-394
Laia riigikaitse arendamine, sh elanikkonnakaitse	-394
SISEMINISTEERIUMI valitsemisala	-67 530
Laia riigikaitse arendamine, sh elanikkonnakaitse	-63 464
Idapiiri väljaehitamine ning taristu	-2 019
Õigusaktidest tulenevad hädavajadused - rändepakett	-1 700
Digitippkohtumise turvalisus	-300
Õigusaktidest tulenevad meetmed	-47
SOTSIAALMINISTEERIUMI valitsemisala	-6 541

²⁰ Vabariigi Valitsusel on õigus teha eelarveaastal jooksvalt muudatusi nende tegevuste loetelus, milleks võib kasutada Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid. Heaks kiidetud muudatustega tegevuste loetelu avaldatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.

	Planeeritud tegevused 2026
Laia riigikaitse arendamine, sh elanikkonnakaitse	-4 920
Tervishoiu hädaolukordadeks ja riigikaitseks valmistumise korraldamine	-1 622
VÄLISMINISTEERIUMI valitsemisala	-12 933
Euroopa Rahurahastu täiendav sissemakse	-11 718
Laia riigikaitse arendamine, sh elanikkonnakaitse	-1 215
ÜLERIIGILISED	-13 295
Välisloetuste rahastusperioodi sulgemise kulud, kohtuasjad, EK suunisest erineva määraga finantskorrektsioonid	-4 000
IKT küberturvalisuse kulud	-2 011
Välisloetuste tagastused	-2 000
Rahvusvaheliste liikmemaksude suurenemise katmiseks	-1 508
Siseturvalisuse fondide erimeetmete ja erakorralise abi kaarahastamiseks	-1 500
Riigiasutuste rendimaksed	-1 275
Välisteenistuse seadus	-1 000

LISA 5. Rail Baltica ehitamise tegevuskava 2026. aastal ning sellele järgnevail aastatel

Käesolev 2026. aasta riigieelarve lisa on koostatud vastavalt 19. juunil 2017 vastu võetud Eesti Vabariigi valitsuse, Leedu Vabariigi valitsuse ja Läti Vabariigi valitsuse vahelise Rail Balticu / Rail Baltica raudteeühenduse arendamise kokkuleppe ratifitseerimise seaduse paragrahvile 2.

Rail Baltica projekti eesmärk

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 13. juuni 2024 määrusega (EL) 2024/1679 (TEN-T) on seatud eesmärk luua kogu Euroopa Liitu hõlmav ühtne ja kvaliteetne mitmeliigiline transpordivõrk. Määruse kohaselt peab põhivõrk rööpalaiusega 1435 mm, kuhu kuulub ka Rail Baltica, valmima hiljemalt 31. detsembriks 2030.

Euroopa Komisjoni 9. juuli 2025 rakendusotsuse (EL) 2025/1332 kohaselt peab Rail Baltica põhitrass esimeses etapis olema rajatud selliselt, et Eesti, Läti ja Leedu oleksid hiljemalt 2030. aastaks ühendatud Euroopa raudteevõrguga ning integreeritud ühtsesse Euroopa raudteeruumi.

Valitsuskabinet andis 7. detsembri 2023 otsusega Kliimaministeeriumile ülesande jätkata Rail Baltica rajamist etapiviisiliselt. Eesmärk on, et hiljemalt 2030. aastal oleks rajatud kogu Eestit läbiv vähemalt ühe rööpapaariga piiriülene Rail Baltica raudteeühendus kaheteelisel muldkehal. Projekti esimene etapp hõlmab ettevalmistustööd kahe rööpapaari rajamiseks, kuid tagab ühe rööpapaariga rongiliikluse võimaluse Tallinnast Kaunaseni ja sealt edasi mööda olemasolevat trassi Poolasse.

Rail Baltica kogutrassi pikkus on 870 km, sellest 24,5% ehk ca 213 km rajatakse Eestis. Reisirongide kiiruseks kavandatakse kuni 249 km/h, kaubarongide puhul 120 km/h. Eestis rajatakse kaks rahvusvahelist reisiterminali, 12 kohalikku peatust ning kaubaterminalid Soodevahel ja Pärnus.

Rail Baltica projekti Eesti osa elluviimine ja ajakava

2025. aasta septembri seisuga on Rail Baltica Eesti osas ehituses üle 100 km raudtee põhitrassi alusehitust ja seotud rajatise. Tallinn-Pärnu-Ikla Rail Baltica põhitrassi lõigul on lepingutega kaetud kogu alus- ja pealisehitus ning Pärnu-Ikla lõigul on käimas projekteerimine. 16. mail 2025 sõlmis OÜ Rail Baltic Estonia kahe rahvusvahelise konsortsiumiga alliansslepingud. Esimene leping hõlmab Ülemiste-Pärnu raudteetrassil pealisehitust ning Tootsi-Pärnu lõigul ka alusehitust. Teine allianssleping katab täies mahus Pärnu-Ikla lõigu projekteerimise ning alus- ja pealisehituse.

2025. aastal anti kasutusse Ülemiste rahvusvahelise ühisterminali I etapp – perroonid 1520 mm raudteele. Ülemiste ühisterminali alal jätkuvad nii infrastruktuuri, põhjapoolsete välialade kui ka terminalihoone ehitustööd. 2026. aastal on kavas alustada lõunapoolsete välialade

rajamisega, samuti kuulutatakse välja Pärnu rahvusvahelise reisiterminali ehitushange ning Rail Baltica regionaalsete peatuste ehitushanked. Rail Baltica terminalide hoonestuse valmimise tähtaeg on 2028. aasta.

2026. aastal jätkub Muuga-Soodevahe lõigu raudteetaristu projekteerimine ning Muuga kaubaterminali põhiprojekti koostamine, mille järel kuulutatakse välja vastavad ehitushanked. Kuulutatakse välja ka Ülemiste veeremidepoo ning Soodevahes ja Pärnus asuvate taristu hoolduspunktide ehitushanked.

AS Eesti Liinirongid plaanib 2025. aastal alata viie regionaalse rongikoosseisu hanke koos depoo tehnoloogilise varustusega. Oodatavalt jõuavad kõik rongid Eestisse 2030. aasta esimeses pooles.

Tabel 505. Rail Baltica Eesti osa põhitrassi ehitamise ajagraafik ehituslõikude kaupa

		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
EE01 - Muuga-Soodevahe ehituslõik	Projekteerimine							
	Põhitrassi alusehitus							
	Põhitrassi pealisehitus							
	Kontaktvõrk- ja liiklusjuhtimine							
EE02 - Ülemiste - Pärnu ehituslõik	Põhitrassi alusehitus							
	Põhitrassi pealisehitus							
	Kontaktvõrk- ja liiklusjuhtimine							
EE03 - Pärnu - Läti piir ehituslõik	Projekteerimine							
	Põhitrassi alusehitus							
	Põhitrassi pealisehitus							
	Kontaktvõrk- ja liiklusjuhtimine							

Rail Baltica projekti ehitustegevusest on põhjalikum ülevaade esitatud OÜ Rail Baltic Estonia kodulehel <https://www.rbestonia.ee/>.

Rail Baltica projekti rahastus

Rail Baltica projekti rahastusallikad on sihtotstarbelised välistoetused, mida vahendatakse Eesti riigieelarve kaudu ja millele lisandub kohustuslik riiklik kaasfinantseering. Projekti rahastus on toimunud põhiliselt Euroopa Ühendamise Rahastu (CEF) toel, millele lisanduvad Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemistulu (EL HKS ehk CO₂ vahendid), Struktuurifondide (ÜF) ja Taaste- ja vastupidavuskava Rahastu (RRF) vahendid ning riiklik kaasfinantseerimine.

Rail Baltica projekti Eesti osa I etapi investeeringute kava rahastamise ülevaade aastate lõikes on esitatud järgmises tabelis. Tabel ei sisalda Rail Baltica projekti Euroopa Liidu järgmise eelarveperioodi 2028-2034 vahendeid.

Tabel 506. Rail Baltica projekti I etapi rahastus aastani 2029 (miljonites eurodes, käibemaksuta)

Rahastusallikad	2014-2025	2026	2027	2028	2029	KOKKU
CEF toetus	440,5	234,7	155,2	49,8	1,4	881,6

CO2 vahendid	142,6	168,5	223,9	90,7	71,3	697,0
ÜF toetus	0,9	22,3	34,9	32,6	7,3	98,0
RRF toetus	62,8	4,6	0,0	0,0	0,0	67,4
Välisvahendid (EL TEN-T)	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,0
Riiklik kaasfinantseerimine	44,0	5,7	81,2	7,5	5,3	143,7
KOKKU	697,8	435,7	495,2	180,6	85,3	1 894,7

Rail Baltica projekti rahastus ja selle kasutamine OÜ Rail Baltic Estonia investeringuteks ja tegevuskuludeks ning projekti tugitegevusteks toetavate asutuste kaudu riigieelarve strateegia perioodil 2026-2029 on kajastatud järgmises tabelis.

Tabel 507. Rail Baltica projekti rahastus riigieelarve strateegia perioodil 2026-2029 (eurodes, käibemaksuta)

Rahastusallikad	2026	2027	2028	2029
Euroopa Ühendamise Rahastu (CEF)	234 716 871	155 208 019	49 822 730	1 369 587
EL HKS kauplemistulu ehk CO2 vahendid	168 473 735	223 920 525	90 701 771	71 311 278
Struktuurivahendid: Ühtekuuluvusfond (CF)	22 305 615	34 883 786	32 557 513	7 316 086
Taaste- ja vastupidavusrahistu (RRF)	4 550 000	0	0	0
Riiklik kaasfinantseerimine ²¹	5 669 385	81 228 733	7 517 554	5 291 074
KOKKU	435 715 606	495 241 063	180 599 568	85 288 024
sh OÜ Rail Baltic Estonia	419 590 990	493 366 912	179 083 750	34 874 200
sh projekti tugitegevused	16 124 616	1 874 151	1 515 818	50 413 824

Rail Baltica projekti Eesti osa 2026. aasta kogueelarve mahuks kujuneb 435,7 miljonit eurot, millest suurim osa suunatakse Ülemiste-Pärnu põhitrassi projekteerimisse ja ehitusse. OÜ Rail Baltic Estonia kaudu liigub sellest eelarvest ca 96% ehk 419,6 miljonit eurot. Lisaks sisaldab eelarve tugitegevusi 16,1 miljoni euro ulatuses, millega kaetakse investeringud maade soetamiseks, projektijuhtimise kulud, tehniline järelevalve, keskkonnakaitselise haldustegevusega seotud kulud jm.

Tabel 508. Rail Baltica projekti Eesti osa eelarve 2026. aastal (eurodes, käibemaksuta)

Tegevus	Eelarve 2026	Kommentaar
EE01 - Muuga-Soodevahe ehitusloik	1 080 000	Projekteerimis- ja ehitustööd
EE02 - Ülemiste - Pärnu ehitusloik	371 344 035	Projekteerimis- ja ehitustööd
EE03 - Pärnu - Läti piir ehitusloik	25 405 627	Projekteerimis- ja ehitustööd
Projekti horisontaalsed tegevused	4 767 126	Kontaktvõrgu projekteerimine ja IT infosüsteemid
OÜ Rail Baltic Estonia tegevuskulud	10 772 162	

²¹ riiklik kaasfinantseerimine hõlmab kohustuslikku riigi omaosalust välistoetuste kasutamisel ja iga-aastast finantseerimistehingut OÜ Rail Baltic Estonia osakapitali suurendamiseks summas 4,0 miljonit eurot

Tegevus	Eelarve 2026	Kommentaar
RB Rail AS tööde elluviimise kulud	6 222 040	KLIM ja RB Rail AS vahelise finantseerimislepingu alusel
KOKKU OÜ Rail Baltic Estonia INVESTEERINGUD JA KULUD	419 590 990	
Projekti tugitegevused	16 124 616	Maade soetamine jm tegevuskulud ja investeeringud, mis viiakse ellu KLIMi, TRAMi, TTJA, MaRu, KEA ning Elroni kaudu
KOKKU RAIL BALTICA PROJEKTI EELARVE	435 715 606	

LISA 6. Ülevaade eelarverevalisjoni tulemustest

Riigieelarve revisjoni kava kiideti heaks 31.08.2023 valitsuskabineti nõupidamisel. Revisjoni eesmärk on riigi eelarvevahendite tõhus kasutus – tagada, et riik pakub eesmärkidest lähtuvalt asjakohaseid teenuseid ja tegevusi ning teeb seda optimaalsete kuludega. Samuti kujundatakse revisjoni käigus välja püsivad protsessid ja instrumendid riigi kulutuste eesmärgipärasuse ja tõhususe regulaarseks hindamiseks.

Revisjon jaguneb kolmeks üksteist täiendavaks töösuunaks:

- nn nullbaasilise eelarve projekt ehk ministeeriumite valitsemisalade eelarvete analüüs

Valitsemisalapõhise analüüsi eesmärk on selgitada välja riigi eelarve kulude vähendamise võimalused – lõpetades või vähendades teenuseid või tegevusi või tõhustades nende eelarvekasutust, et vabanevate rahaliste vahenditega suurendada vaba eelarveruumi ning rahastada uusi prioriteete.

- horisontaalsed tõhustamiskavad

Valdkondade üleste teemade detailsemad analüüsid, seda nii strateegilisel kui ka taktikalisel tasandil, mille tulemuseks on konkreetsed ettepanekud korrastada riigiasutuste teenuseid või struktuure, kasutada tõhusamalt eelarvevahendeid vm.

- hindamised

Hindamise (ingl k *policy evaluation* või *evaluation*) käigus hinnatakse tegevuste tulemuslikkust, nende mõjust, strateegilistes arengudokumentides seatud eesmärkide asjakohasust ja saavutamist ning muutmisvajadust. Tulemuseks on soovitusel valdkonnapoliitika tõhususe, tulemuslikkuse ja mõjususe suurendamiseks.

Nullbaasilises projektis osalevad valitsemisalad ning algatatavad tõhustamiskavad otsustab valitsus iga-aastaselt eelarvestrateegia ja riigieelarve planeerimise protsessi käigus. 2024. aastal analüüsiti Sotsiaalministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Rahandusministeeriumi valitsemisalasid; 2025. aastal Haridus- ja Teadusministeeriumi, Kultuuriministeeriumi ja Siseministeeriumi valitsemisalasid. 2026. a järgnevad Kliimaministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Justiits- ja Digiministeeriumi ning Välisministeeriumi valitsemisalad. Revisjonist jääb selle esimeses ringis välja Kaitseministeerium.

Nullbaasilise eelarve projekti II tsükli ülevaade ja tulemused: ministeeriumite valitsemisalade eelarvete analüüs

Teises projektitsükli osalesid Siseministeeriumi (SIM), Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) ning Kultuuriministeeriumi (KUM) valitsemisalad. 2025. aasta projekti tulemusi mõjutas

oluliselt 2025–2028 riigi eelarvestrateegias (RES) rakendatud tööjõu- ja majandamiskulude ning tegevus- ja sihtotstarbeliste toetuste baaseelarve astmeline vähendamine mahus 10% (sealhulgas vähendamine 5% võrra alates 2025. aastast, täiendav 3% alates 2026. aastast ja veel 2% alates 2027. aastast). Nimetatud kolme valitsemisala kärpe kogumaht RES perioodil on 367 miljonit eurot, mis muutis täiendavate kokkuhoiukohtade leidmise keerukaks.

Eesti valitsussektori kulutuste tase on SKP suhtes rahvusvahelises võrdluses keskmisest madalam, säilitades samal ajal riigi teenuste ja teenistujate kõrge kvaliteedi (Maailmapanga *Global Economy* hinnangu põhjal asub Eesti efektiivsusindeksis 8. kohal). Sisejulgeoleku kulud on Euroopa Liidu keskmisel tasemel, kuid hariduse ja kultuuri valdkonna kulutase kuulub Euroopa Liidu kõrgeimate hulka. Märkimisväärne kasv on toimunud hariduskuludes pärast COVID-pandeemiat.

Tulenevalt tehtud kärbetest ning valitsemisalades läbiviidavatest ja kavandatavatest reformidest seonduvad täiendavad tõhustamisetepanekud peamiselt teemadega, kus eelarvesääst realiseerub muudatuste ja ümberkorralduste kaudu pikema aja jooksul ega oma märkimisväärset finantsmõju eeloleval RES perioodil.

Kultuuriministeeriumi valitsemisala edasiste tõhustamisvõimalustena toodi välja näiteks kultuurivaldkonna rakendufunktsioonide korrastamine, etendusasutuste töökorralduse parendamine, muuseumivõrgu ümberkorraldamine, kultuuri- ja sporditaristu strateegiline arendamine, partnerlussüsteemi täiustamine ning spordirahastuse reformimine.

Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala kohta esitati tõhustamissoovitusi järgmistel teemadel: täiskasvanuhariduse korraldus ja keeleõppe dubleerimise vähendamine, hariduslike erivajadustega õppurite toetamine kutsehariduses, korduvõppe kaotamine, teadusrahastuse tõhusam korraldamine, haridusvaldkonna vajaduspõhiste toetuste automatiseerimine ning Rahvusraamatukogu ja Rahvusarhiivi koostöö süvendamine. Samuti tuvastati eelarveanalüüsis ülemääraseid jääke, mistõttu otsustati 2026. aastal vähendada HTM valitsemisala baaseelarvet 18 miljoni euro võrra.

Siseministeeriumi valitsemisala puhul hõlmavad soovitused maismaasõidukite kasutamise tõhustamist, liiklusjärelvalve parandamist, arestitud ja konfiskeeritud vara haldamise ning leidude käitlemise reformi, sotsiaalse kiirabi arendamist jms.

Enamiku tõhustamisteemade puhul ei ole hetkel võimalik rahalist kokkuhoidu täpselt prognoosida, kuna see sõltub edasisest elluviimisest. Siiski tuvastati mõned vahetu eelarvemõjuga teemad:

- SIM valdkonnas võiks maismaasõidukite soetamise eelistamine kasutusrendi asemel võimaldada kümne aasta jooksul kokku hoida kuni 8 miljonit eurot, tingimusel, et vajalikud investeeringud masinapargi uuendamisse otsustatakse 2026. aastal RES protsessi raames.

- Liiklustrahvide menetlussüsteemi HIS 2.0 kiirendatud arendamine võiks tulevikus suurendada riigieelarve tulusid kuni 11,2 miljoni euro võrra; arendusperiood nõuab järgmise kahe aasta jooksul täiendavaid ressursse.
- HTM eelarvesse eestikeelsele haridusele üleminekuks eraldatud vahenditest tekkinud jääkide arvelt eelarve ühekordne vähendamine summas 18 miljonit eurot 2026. aastal.

Valitsuse 28. augustil 2025. aastal toimunud kabinetinõupidamisel anti ülevaade nullbaasilise eelarve projekti viimase aasta tegevustest ja tulemustest. Kinnitati HTM 2026. aasta eelarve baaskulude vähendamine 18 miljoni euro võrra jääkide arvelt. SIM valitsemisala puhul otsustati, et täiendavaid vahendeid muudatuste elluviimiseks esialgu ei eraldata – SIM saab lisavahendeid taotleda järgmises RES tsüklis.

Lisaks otsustas valitsus käivitada horisontaalse tõhustamiskava kahel nullbaasilise eelarve projektis käsitletud teemal – mitteformaalne täiskasvanuharidus ja riigi toetuste andmine – mille lähteülesanded kajastuvad 28.08.2025 kabinetimemorandumis.

Tõhustamisteemade ja nende vahepealsete arengute kohta annab Rahandusministeerium ülevaate Vabariigi Valitsusele 2026. aasta RES protsessi käigus.

Tõhustamiskavad

Seni on läbi viidud esiteks investeeringute ning teiseks Sotsiaalministeeriumi loamenetluse ja järelevalve tõhustamiskava. Viimane koosnes kolmest töösuunast: tervise- ja sotsiaalvaldkonna enesehindamise raamistik, ühtne riskihindamise raamistik ning keske järelevalve töölaua loomine.

Nullbaasilise eelarve projekti 2024. aasta tulemustele põhinedes selgines vajadus viia läbi tõhustamiskava tervishoiu- ja sotsiaalhoolekonna valdkonna järelevalvesüsteemi korralduses, et paremini toime tulla ressursipiirangutega, arvestades sealhulgas pakutavate teenuste mahu ja mitmekesisuse kasvu ning ühiskonna põhjendatud ootusi teenuste kvaliteedi ja ohutuse osas. Nende väljakutsete ületamiseks keskendus projekt praktiliste tulemite väljatöötamisele. Selleks loodi ja testiti terviklikku lahendust, mis tugines kolmele omavahel seotud töösuunale.

Esimene töösuund oli järelevalves enesehindamise testimine ja vastava mudeli loomine. Selleks, et liikuda reageerivalt kontrollilt ennetavale ja partnerlusel põhinevale järelevalvele, ühendati rahvusvaheline parim praktika ja Eesti õigusruumi nõuded ühtseks enesehindamise komponentide raamistikuks. Selle mudeli praktilise väärtuse hindamiseks viidi läbi pilootprojektid, et mõista, kuidas enesehindamine aitab kaasa kvaliteedikultuuri edendamisele ning kas see võiks vähendada riigi otsest kontrollikoormust.

Teine töösuund keskendus ühtse riskihindamise raamistiku loomisele. Praeguse killustatuse kaotamiseks ja järelevalve sihipärasemaks muutmiseks töötati välja standardiseeritud riskimaatriks ning integreeritud planeerimismudel, mis seob omavahel kokku riskitaseme hindamise, ohuproгноosi ja järelevalve tööplaani. See võimaldab võrreldavalt hinnata eri

järelevalvevaldkondade (nt sotsiaalhoolekanne, apteegiteenused) riske, mis on omakorda aluseks piiratud ressursside suunamiseks riskantsematesse lõikudesse.

Kolmas töösuund oli suunatud järelevalvele keskse infosüsteemi loomise võimalusele. Selleks analüüsiti Terviseameti järelevalve infosüsteemi (MEIS) funktsionaalsust ja laiendatavust teistele valitsemisala asutustele, et hinnata, kas olemasoleva süsteemi edasiarendamine laiemal platvormina on võimalik.

Lisaks nendele peamistele töösuundadele vaadeldi ka kehtivaid õigusakte, et tuvastada kitsaskohti, mis takistavad kaasaegse ja proportsionaalse järelevalve rakendamist, ning tehti ettepanekuid nende muutmiseks.

Projekti tulemusena valmis Sotsiaalministeeriumi valitsemisalale kohandatud enesehindamise komponentide mudel ning ühtlustatud riskihindamise raamistik ja integreeritud planeerimismudel, mis võimaldab riske süsteemselt ja omavahel võrreldavalt hinnata ning seekaudu paremini juhtida.

Struktuurivahendite ja arengukavade hindamised

2025. aastal on lõppenud „[Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020 ettevõtlus- ja innovatsioonitoetuste mõju hindamine](#)“ (lisa ja [infoleht](#)), mis tõi välja, et struktuurivahenditest toetatud ettevõtete majandusnäitajad on võrdlusgrupiga võrreldes paranenud. Suurim puhasmõju lisandväärtusele saavutati tööturu, ettevõtluse, teadus ja arenduse ning turismi valdkondades. Puhasmõju töökohtadele oli nullilähedane.

Ekspertgrupp soovitas:

- VKEde konkurentsivõime kasvu toetavate meetmete disainimisel lähtuda ettevõtja elukaarest tulenevate vajadustega;
- toetuste maht siduda tulemuste saavutustasemetega; diferentseerida ettevõtjatele seatavaid eesmärgid ja nõudeid nii piirkonniti kui valdkonniti;
- toetatud taristu ja teenuste ülalpidamiseks planeerida edaspidi vahendid ja koostada tegevusplaan koos rahastustaotlusega;
- TA tellimisel ja TAI tegevuste ellu viimisel lähtuda nutika spetsialiseerumise valdkondadest;
- koostada koostöös ülikoolidega juhised intellektuaalse omandi kasutamise heade praktikate ja näidete kohta.

Teise hindamisena on 24.04.2025 valminud Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava ([PõKa 2030](#)) [hindamisaruande](#) eelnõu. Detailse ülevaate poliitikasoovitustega ja järeltegevustega esitab Põllumajandus- ja Regioonaministeerium valitsusele 2025. a neljandas

kvartalis, sh hinnang kulutõhususele ja halduskoormusele. Hindamistulemustele tuginevalt otsustas PõKa 2030 juhtkomisjon teha regionaal- ja põllumajandusministrile ettepaneku algatada PõKa 2030 muutmine lähtudes kohanduvast stsenaariumist, ehk minimaalne muutmine vajalikes osades. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium koostab muudatusettepanekud ja esitab need juhtkomisjonile arvamuste esitamiseks oktoobris.

Revisjoni hindamise suunas ja välistoetuste 2028-2034 finantsperioodi ettevalmistamiseks on töös või ettevalmistamisel 9 hindamist, mis on planeeritud valmima hiljemalt 2026. teise poolaasta lõpuks.

Töös:

- Haridus- ja Teadusministeeriumil – „TAIE arengukava 2021-2035 vahehindamine“
- Sotsiaalministeeriumil – „ESF+ tegevuste rohehindamine“
- Sotsiaalministeeriumil – „SF 2021-2027 tegevuste vahehindamine“
- Rahandusministeeriumil – „Struktuurivahendite rakendussüsteemi tõhususe ja projektide valikukriteeriumide hindamine“
- Kultuuriministeeriumil – „Kultuur 2030 arengukava hindamine“
- Kultuuriministeeriumi, Siseministeeriumi ja Välisministeeriumi ühistellimusel – „Sidusa Eesti arengukava 2021-2030 hindamine“

Hankes on Regionaal- ja põllumajandusministeeriumil „Piirkondliku elu- ja ettevõtluskeskkonna meetmete tulemuslikkuse hindamine“. Ettevalmistamisel on Rahandusministeeriumi „Transpordiinvesteeringute mõjude hindamine“ ja Haridus- ja Teadusministeeriumil „Riiklikult rahastatud täiskasvanute täienduskoolituste efektiivsuse hindamine“

LISA 7. Makromajandusproгноos aastateks 2026-2029

Rahandusministeeriumi makromajandusproгноosi eesmärk on anda ajakohane ja võimalikult täpne alus Riigikogule ja valitsusele järgmise aasta riigieelarve eelnõu ning järgmise nelja aasta riigi eelarvestrateegia koostamiseks. Proгноos valmis 26. augustil ning selle pikem seletuskiri on kättesaadav rahandusministeeriumi [kodulehel](#). Käesoleva proгноosi eeldused on fikseeritud 2025. aasta juuli lõpu seisuga.

Makromajandusproгноos

Majanduse aeglane taastumine jätkub. 2025. aastaks ootame 0,8-protsendilist SKP kasvu, mis 2026. aastal kiireneb 2,5 protsendini. Ebakindlus majanduses on jätkuvalt suur, kuid ettevõtted ja majapidamised on siiski teatud määral valmis oma investeerimis- ja tarbimisplaane ellu viima. Välisnõudlus kosub aegamisi ja ettevõtete ekspordivõimalused paranevad. Lisandväärtus hakkab majanduses tasapisi kasvama laiapõhjaliselt erinevatel tegevusaladel.

Kaupade ja teenuste eksport hakkas taastuma möödunud aasta teisel poolel. Eesti ekspordi turuosa suureneb tänavu tugevneva kaupade ekspordi toel. USA tollitariifide eelne varumine elavdab ajutiselt maailmakaubandust ja seeläbi turgutab välisnõudlust. Eesti eksporditurud on muutunud mitmekesisemaks ning tõenäoliselt jätkub sihtturgude mitmekesistumine.

Eratarbimine 2025. aastal väheneb, kuid pöördub selgele kasvule taas 2026. aastal. Tarbimise languse põhjuseks 2025. aastal on sissetulekute ostujõu vähenemine ning väga madal tarbijate kindlustunne, mis ei näita paranemise märke. Netosissetulekute kasv kiireneb aga 2026. aastal oluliselt nii tulumaksukoormuse languse kui ka tööturu olukorra paranemise tõttu.

Tööpuudus püsib sel aastal tavapärasest kõrgemal tasemel, kuid hakkab alates 2026. aastast tasapisi alanema. Keskmise palga kasvutempo aeglustub, jõudes proгноosiperioodi lõpuks 4,4% juurde. Keskmise netopalgast ostujõud taastub 2021. aasta tasemele 2026. aastal.

Erinevate teenuste hinnatõusu, välisturgudel toimunud toidutoorme kallinemise ja lisandunud maksumeetmete tulemusena kiireneb inflatsioon 2025. aastal 5,4%ni. 2026. aastal toidu ja teenuste hinnatõus pidurdub ning maksumeetmete mõju väheneb, tuues kaasa inflatsiooni aeglustumise 3,5%ni.

Investeerimisaktiivsust on viimasel ajal pärssinud väliskeskkonna nõrkus, geopoliitilised pinged ja kõrged laenuintressimäärad. Majanduskasvu taastumine ja viimaste aastatega võrreldes mõnevõrra madalamad intressimäärad peaksid edaspidi siiski investeerimishuvi kasvatama. Samuti on Eesti ekspordipartnerite majandused viimase paari aasta raskustest kosumas ja nõudlus Eesti kaupade järele on suurenemas. Nii ettevõtete kui ka majapidamiste investeeringud peaksid pöörduma 2025. aastal taas kasvule. Investeeringute kogumahtu kergitab eriti aastatel 2025–2026 valitsussektor, kelle investeeringute osakaal majanduses tõuseb Rail Baltica ja kaitseinvesteeringute kiire kasvu tõttu ajalooliselt kõrgeimale tasemele.

Jooksevkonto puudujääk oli mullu viimaste aastate väikseim. Eesti ettevõtete välisriikidest teenitud tulude kasv ja sisseostetavate teenuste vähenemine toetasid välistasakaalu paranemist. Mahukad kaitseinvesteeringud põhjustavad jooksevkonto puudujäägi ajutise suurenemise, kuid ekspordil tuginev majanduskasv võimaldab prognoosiperioodi lõpuks puudujäägi vähenemist 1% juurde SKPst.

Tabel 509. Makromajanduse prognoosi põhinäitajad, %

	2013-22	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. SKP reaalkasv	2,7	-2,7	-0,1	0,8	2,5	2,3	2,2	2,2
2. SKP nominaalkasv	7,3	5,7	3,9	5,1	5,7	4,8	4,6	4,5
3. SKP jooksevhindades (mld eurot)		38,4	39,8	41,9	44,3	46,4	48,5	50,7
4. Tarbijahinnaindeks	3,5	9,2	3,5	5,4	3,5	2,4	2,3	2,0
5. Tööhõive (tuh inimest)	651,1	694,6	698,7	694,1	698,3	699,5	699,5	699,5
6. Tööhõive kasv	1,0	2,5	0,6	-0,6	0,6	0,2	0,0	0,0
7. Tööpuuduse määr	6,3	6,4	7,6	7,6	7,0	6,7	6,7	6,6
8. Keskmine palk (eurot)		1 832	1 981	2 093	2 201	2 305	2 409	2 514
9. Keskmise palga reaalkasv	3,6	2,1	4,4	0,3	1,6	2,2	2,2	2,3
10. Keskmise palga nominaalkasv	7,0	11,5	8,1	5,7	5,2	4,7	4,5	4,4
11. Jooksevkonto	-0,3	-1,7	-1,3	-1,3	-2,6	-1,7	-1,1	-0,8
Kasvuallikad								
12. Eratarbimiskulutused (sh MTÜd)	3,7	-1,6	0,0	-1,0	3,0	1,6	2,0	2,1
13. Valitsussektori lõpptarbimiskulutused	2,2	0,6	1,8	-1,9	2,7	0,2	1,9	-0,5
14. Kapitali kogumahutus põhivarasse	3,8	2,2	-6,1	5,9	7,1	0,3	0,1	2,1
15. Sisenõudlus	3,4	0,0	-1,2	0,6	4,0	1,0	1,4	1,6
16. Kaupade ja teenuste eksport	4,6	-9,1	-1,5	3,3	2,2	3,0	2,9	2,8
17. Kaupade ja teenuste import	5,2	-7,3	0,4	3,5	4,3	1,6	1,9	2,0
Väliseeldused								
18. Välisnõudlus	3,2	-1,3	0,8	2,3	2,0	2,9	2,9	2,8
19. Nafta hind (Brendt, USD/barrel)	70,7	82,6	80,7	71,5	68,9	68,0	68,0	68,2

Eelarvenõukogu arvamus Rahandusministeeriumi 2025. aasta suvise majandusprognoosi kohta

Vastavalt Riigieelarve seaduse §18-le avaldas Eelarvenõukogu 9. septembril [arvamuse](#) Rahandusministeeriumi 2025. aasta suvise majandusprognoosi kohta.

Eelarvenõukogu kiidab heaks rahandusministeeriumi 2025. aasta suvise majandusprognoosi, mis on sel sügisel peetavate eelarvearutelude alus. Prognoosist selgub, et 2025. aasta oodatust väiksem eelarvepuudujääk ei tähenda riigirahanduse olukorra püsivat paranemist. Eelarvenõukogu hinnangul seondub rahandusministeeriumi suveprognoosiga kaks olulist riski.

Esiteks on järgnevatel aastatel majanduskasvu prognoosimisel senisest keerulisem valitsussektori kulude mõju arvesse võtta. Teiseks on majanduse tsüklilise positsiooni hinnangud endiselt ebakindlad ning seda tunnistavad ka rahandusministeeriumi eksperdid. Lisaks rõhutatakse arvamuses, et mida suuremaks kujuneb eelarvepuudujääk Euroopa Liidu eelarveeeglite ajutise kaitsekulude suurendamise vabastusklausli ajal, seda suuremaks kujuneb ka eelarveparanduse vajadus selle järel. Kui Eesti tänast kaitsevõime-eesmärki (kaitsekulude tase 5% SKPst) on võimalik saavutada väiksema puudujäägiga kui 4,5% SKPst, nagu näitab rahandusministeeriumi suveprognoos, pole puudujäägi süvendamine muude eelarveotsustega põhjendatud. Suurema puudujäägiga kaasneks kiirem võlakooormuse ja intressikulude kasv ning väiksem eelarvepuhver, millega tulevastele kriisidele vastu minna. Suveprognoosi järgi jõuab Eesti võlakooormus 30% lähedale SKPst juba 2028. aastal.

Rahandusministeerium nõustub Eelarvenõukogu poolt majandusprognoosile antud hinnanguga.

Märgime, et kaitsekulude suurendamise otsused ei muuda märkimisväärselt majanduskasvu ja hinnatõusu ootusi. Esiteks on täiendavad kaitsekulude otsused valdavalt seotud ostudega välismaalt ehk impordiga, millega ei kaasne sisemaiselt loodud lisandväärtuse kasvu. Teiseks on kohaliku kaitsetööstuse arendamise puhul tegemist teadmata ulatusega plaanidega, mille puhul ei saa neid veel prognoosi põhistsenaariumisse kaasata, vaid näeme seda kui positiivset riski. Sarnaselt varasemale oleme samuti nõus kriitikaga toodangulõhe hindamisel. Praeguses vastuolulises majandusseisus on raske anda usaldusväärset hinnangut majanduse tsüklilisele seisule ning selle mõjule eelarvenäitajatele. Oleme nendele probleemidele ka oma prognoosi seletuskirjas tähelepanu osutanud ning toonud pilti alternatiivseid hindamisvõimalusi. Ametliku toodangulõhe hinnangu puhul oleme seni lähtunud siiski Euroopa Liidu ühtsest metoodikast, kuna EL fiskaalraamistikus hinnatakse meie edu just selle metoodika kohaselt.

Eelarvenõukogu hinnangul ei ole järgmisel aastal rahandusministeeriumi suveprognoosi kohase eelarvepuudujäägi (4% SKPst), millega täidetakse kaitsekulude 5% SKPst saavutamise eesmärk, süvendamine muude eelarveotsustega põhjendatud.

Suurema puudujäägiga kaasneks kiirem võlakooormuse ja intressikulude kasv ning väiksem eelarvepuhver, millega tulevastele kriisidele vastu minna. Suveprognoosi järgi jõuab Eesti võlakooormus 30% lähedale SKPst juba 2028. aastal.

Eelarvepoliitiliste otsuste mõju majandusarengule

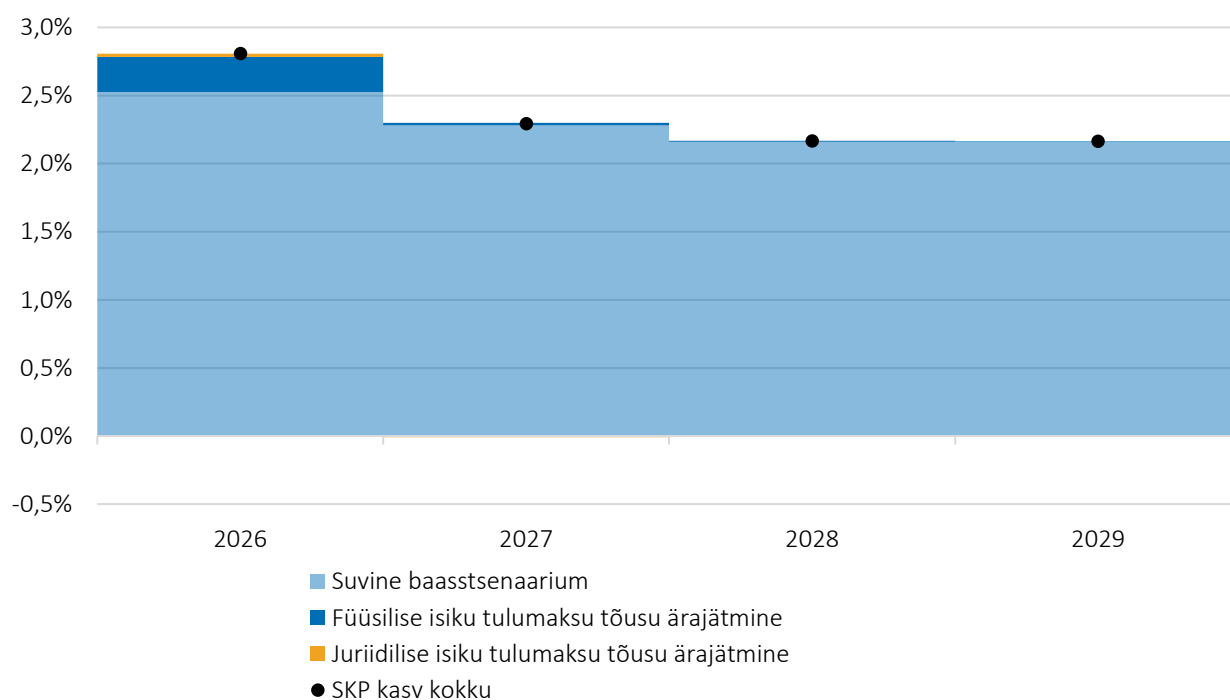
Järgnevalt on kirjeldatud hinnangulist mõju SKPle, mis kaasneb tulumaksumäära tõstmata jätmisega 22 protsendilt 24 protsendile. Riigi kulutustega seotud otsuste mõjusid ei ole hinnatud, kuna 2026. aastal on kulutuste muutuste maht tervikuna võrreldes Rahandusministeeriumi suvises majandusprognoosis eeldatuga väike. Tulumaksumäära tõstmata jätmine kiirendab SKP kasvu 2026. aastal hinnanguliselt 0,3 protsendipunkti võrra (vt

joonis 46). Suurem osa majandusmõjust tuleneb füüsilise isiku tulumaksu tõstmata jätmisest; juriidilise isiku tulumaksu tõstmata jätmise majanduslik mõju on hinnanguliselt väga väike.

Füüsilise isiku tulumaksu tõstmata jätmise majandusliku mõju hindamisel on lähtutud sisend-väljunddraamistikul põhineva makromodeli²² ligikaudsest hinnangust. Eeldatud on, et majapidamised suunavad peaaegu kogu tulu, mis neil täiendavalt kätte jääb, tarbimisse. Hinnang võtab arvesse majapidamiste tarbimise otsesed, kaudsed ja tingitud efektid, arvestades, et osa tarbimiskulutustest on import.

Juriidilise isiku tulumaksu tõstmata jätmise majandusliku mõju hindamisel on lähtutud Bušs ja Grüning (2023)²³ artiklis kirjeldatud dünaamilise stohhastilise üldise tasakaalu (DSGE) mudeli hinnangutest Läti majanduse jaoks. Mudelist nähtub, et kapitalitulu maksude muutustel on küll pikaajalisem mõju SKPle, kuna need mõjutavad investeeringuid, kuid mõju esimestel aastatel ei ole nii suur kui tööjõumaksude muutustel. Kuna Eestis on ettevõtete ligipääs rahastamisele tõenäoliselt parem kui Lätis²⁴ ning meie ettevõtte tulumaksu süsteem võib olla tekitanud investeeringute ebaefektiivsust, võivad kapitalitulu maksude muutuste mõjud olla Eestis väiksemad ning seda on käesolevas analüüsis arvesse võetud.

Joonis 46. Tulumaksumäära tõstmata jätmise hinnanguline mõju reaalse SKP kasvule
Rahandusministeeriumi suvise majandusproгноosi baasstsenaariumiga võrreldes

Allikas: Rahandusministeerium

²² Anspal, S., Järve, J., Kallaste, E., Kivi, L., Sömer, M. (2022). C-19 makromudel. Eesti Rakendusüuringute Keskus CentAR.

²³ Ginters Bušs & Patrick Grüning (2023) Fiscal DSGE model for Latvia, Baltic Journal of Economics, 23:1, 1-44, DOI: 10.1080/1406099X.2023.2173915

²⁴ Vt näiteks Eesti Pank. Majanduse Rahastamise Ülevaade, veebruar 2025, joonis 21, lk 15.

LISA 8. Riigi rahanduse arengud

Valitsussektori eelarvepositsioon

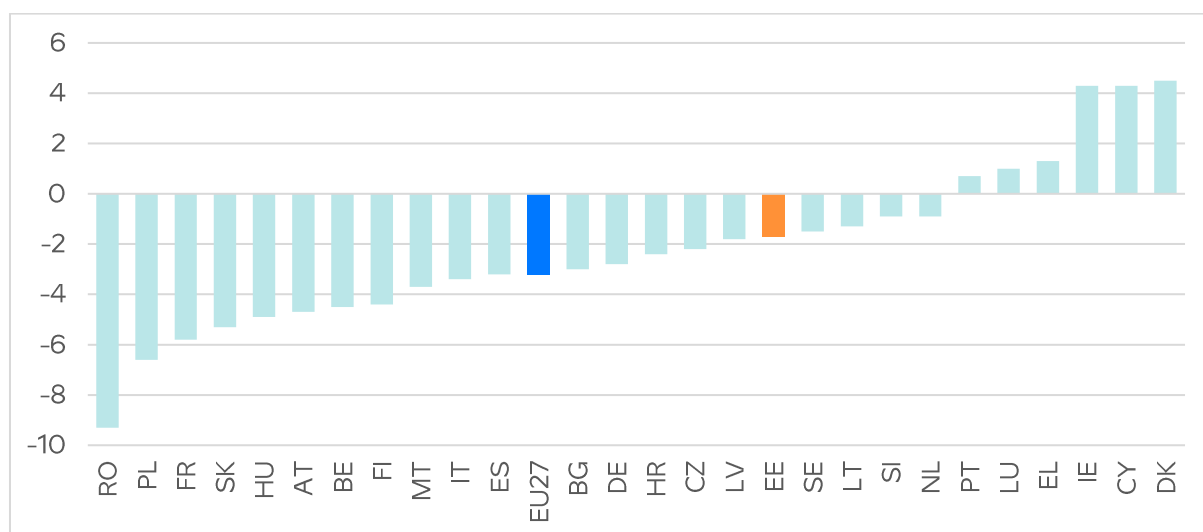
Valitsussektori eelarvepositsioon moodustub kõikide valitsussektori tasandi institutsioonide eelarvetest. See on oluliseks riigi fiskaalolukorda kirjeldavaks indikaatoriks, mida seiratakse muuhulgas Euroopa Komisjoni poolt.

Eelarvepositsiooni arvestamisel lähtutakse tekkepõhist lähenemist. Tulude tekkepõhise arvestuse korral kajastatakse maksutulud juba vastava maksukohustuse tekkimisel (näiteks palga väljamaksmise hetkel), mitte maksutulu laekumisel. Välistoetuste puhul lähtutakse põhimõttest, et need ei mõjuta eelarvepositsiooni, mistõttu laekumise korral ei arvestata saadud tulu kohe, vaid alles siis, kui tehakse välistoetusega seotud kulu (nt investeering).

2020. aastal puhkenud Covid-19 pandeemia tõttu 1,5 miljardi euro suurusesse puudujääki langenud valitsussektori eelarvepositsioon paranes majanduse kiire taastumise tulemusel 0,4 miljardi euro suuruse puudujäägini 2022. aasta lõpuks, kuid kasvas eelmisel aastal tõusnud kaitsekulude ja muude eelarveotsuste tulemusel 0,7 miljardi euron.

2024. aastal oli Eurostati esialgsetel andmetel vaid kuue riigi eelarvepositsioon ülejäägis, neist suurima ülejäägiga oli Taani 4,5% SKPst. Kõikide ülejäänud Euroopa Liidu liikmesriikide eelarvepositsioon oli puudujäägis, sh suurima puudujäägiga oli Rumeenia (9,3% SKP-st). Eesti valitsussektori eelarvepuudujääk ulatus Statistikaameti poolt 23. septembril uuendatud andmete põhjal 1,7%ni SKPst, mis oli Euroopa Liidu keskmisega (3,2%) võrreldes pea poole väiksem. Võrreldes 2023. aastaga Euroopa Liidu keskmine defitsiit pisut vähenes ning ka Eesti defitsiit vähenes poole võrra. Euroopa Komisjoni kevadise prognoosi (2025 mai) kohaselt ulatub Euroopa Liidu keskmine eelarvepuudujääk sellel aastal 3,3%ni SKP-st ning järgmisel aastal 3,4%ni SKP-st.

Joonis 47. Valitsussektori eelarvepositsioon Euroopa Liidus aastal 2024, % SKPst

Allikas: Eurostat, Eesti Statistikaamet

2025. aasta eelarvepuudujääk ulatub eelarvestrateegia otsuseid arvestades 1,3%ni SKPst, mis on 2025.a eelarvega võrreldes siiski märksa väiksem defitsiit. Parema eelarvepositsioon tuleneb eelkõige ühekordsetest teguritest nagu nt enne maksutõusu hüppeliselt kasvanud dividendimaksetelt laekunud juriidilise isiku tulumaks ja osaliselt sellest aastast järgmistesse aastatesse nihkunud investeeringud. 2026. aastal süveneb puudujääk kaitsekulude vabastusklausliga maksimaalselt lubatava 4,5%ni SKPst. Puudujääki süvendavad nii kaitsekulude kiire kasv 5%ni SKPst kui ka maksuvaba tulu muudatustega inimestele kätte jääva tulu suurendamine. Rahandusministeeriumi suveprognoosiga võrreldes kasvab puudujääk 0,5% võrra SKPst tulenevalt valitsuse otsusest jätta ära 2026. aastaks kavandatud tulumaksu tõus, suurendada õpetajate, kultuuritöötajate ning siseturvalisuse valdkonna palgafondi, suunata lisavahendeid teehoidu ja Rail Balticu ehitusse. Suurenevad kulud kaetakse osaliselt riigikaitsekulude ja CO2 vahendite nihutamisega järgmistesse aastatesse.

Tabel 510. Valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon 2026. aastal, miljonit eurot

	2026
Valitsussektor (mln eurot)	-1979
Keskvalitsus	-1798
Sotsiaalkindlustusfondid	-121
Kohalikud omavalitsused	-60
Valitsussektor (% SKP-st)	-4,5
Keskvalitsus	-4,1
Sotsiaalkindlustusfondid	-0,3
Kohalikud omavalitsused	-0,1

Keskvalitsus

Valitsussektorist ligikaudu 3/4 moodustava keskvalitsuse suurimaks osaks on **riigieelarvelised asutused**, kuid keskvalitsuse hulka kuuluvad ka riigi asutatud sihtasutused (suurima mõjuga on haiglad), äriühingud (sh Riigi Kinnisvara AS ja Elron) ja avalik-õiguslikud institutsioonid (nt ülikoolid, Eesti Rahvusringhääling). Riigieelarve positsioon on enim seotud majandustsükliga, seda lähtuvalt finantseerimisest – suure osa riigieelarve tuludest moodustavad majandusarengu suhtes tundlikud maksud. Seetõttu on majandustsükli langusfaasis suurem osa eelarvepuudujäägist tulnud just riigieelarvest.

Riigieelarve tulude ja kulude prognoos tugineb Rahandusministeeriumi 2025. aasta suvisele majandusprognoosile ning riigi eelarvestrateegia ja 2026. aasta riigieelarve menetlemisel langetatud otsustele.

Muu keskvalitsuse eelarvepositsioon moodustub sihtasutuste, äriühingute ja avalik-õiguslike institutsioonide positsioonide koondsummana. Üks peamisi eelarvepositsiooni mõjutavaid tegureid on suuremahulised investeeringud nagu nt Rail Balticu ehitus, mis ületavad jooksva aasta tulusid. Sõltumata sellest, kas neid finantseeritakse eelmistel aastatel kogunenud

reservidest või laenu abil, on mõju eelarvepositsioonile negatiivne. Muu keskvalitsuse asutuste eelarvepositsioon kõigub -0,3% ja +0,2% vahel SKPst.

Sotsiaalkindlustusfondid

Sotsiaalkindlustusfondide sektorisse kuuluvad tervishoiuteenuseid ning ravikindlustust pakkuv Tervisekassa ja tööturuteenuseid ning töötuskindlustust pakkuv Eesti Töötukassa. Riiklik pensionikindlustuse süsteem kuulub Eestis keskvalitsuse hulka.

Tervisekassa jaoks oli 2024. aasta finantsiliselt edukas. Tulude poolel oli sotsiaalmaksu laekumine üsna hästi kooskõlas eelarves planeeritu ja hilisemate prognoosidega. Lisaks teeniti oma viimaste aastate ülejääkidega kogunenud reservilt suurt lisatulu seoses kerkinud baasintressiga. Kulude poolel oli planeeritust väiksem ajutiste töövõimetushüvitiste maht ning muude kulude maht. Veidi rohkem kulus ravimite kompenseerimisele. Kokkuvõttes oli aasta viimases prognoosis oodatust parem ning Tervisekassa saavutas ligi 25 miljoni euro suuruse ülejäägi. Käesoleval aastal sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa laekumine võrreldes aastataguse suveprognoosiga veidi kasvab, reservilt teenitav intressitulu ei muutu. Samuti on käesolevast aastast lõppenud koroonakriisi tingimustes otsustatud keskvalitsuse täiendav rahaline tugi Tervisekassale. Lisaks sellele on Tervisekassal lisandunud kulusid, näiteks tervishoiutöötajate kollektiivleppest tulenevalt ja muudatustest pakutavates teenustes. Käesolevaks aastaks oli algselt eelarvestatud puudujääk 167 miljonit eurot, kuid käesoleva eelarvestrateegia ootus on optimistlikum, 121 miljonit eurot. Paranemisest enamus on tervishoiuteenuste kulude kasvu vähendamine. 2026. aastal on oodata puudujäägi vähenemist 103 miljoni euroni. Kuluefektiivsust tõstetakse osade teenuste hinnastamise ülevaatamisest ning kulukamate lisanduvate teenuste arvelt. Prognoosis on kasutatud Tervisekassa 2025. aasta eelarvet, Tervisekassa poolt Rahandusministeeriumi viimase suveprognoosi jaoks ja sellel põhinevat uuendatud 4 aasta finantsplaani, Sotsiaalkindlustusameti poolt koostatud riigieelarvelise eraldise prognoosi, Rahandusministeeriumi suvise majandus- ja rahandusprognoosi kohast sotsiaalmaksu laekumise prognoosi ning käesoleva eelarve meetmete mõjuhinnangut sotsiaalmaksulaekumisele.

Töötukassa finantsseis on kolmel viimasel aastal stabiliseerunud. 2022. aasta lõpetati 34 miljoni euro suuruses ülejäägis, 2023. aastal oli ülejääk 29 miljonit eurot, 2024. aastal 22 miljonit eurot. Finantsiline väljavaade käesoleval aastal on veidi halvem kui kolmel viimasel ennekõike seetõttu, et langevate intresside tingimustes on oodata eelmisest aastast 10 miljoni euro võrra vähem finantstulu. Töötuskindlustuse tulud ja kulud kasvavad sarnases mahus, kiiremini kasvavad kulud teenustele. Kokkuvõttes ootame käesoleval aastal tasakaalu. 2026. aastat mõjutab töötutoetuse reform, mille käigus töötutoetus asendatakse baasmääras töötuskindlustushüvitisega. Kuna uue hüvitise kulu on tervikuna väiksem, parandab see valitsussektori kui terviku positsiooni, kuid kulu liigub keskvalitsusest Töötukassasse. Seetõttu on oodata Töötukassa puudujääki ligi 15 miljonit eurot. Tegemist on ajutise defitsiidiga, järgnevad aastad toovad kasvava ülejäägi. Töötukassa reserve maht kasvab 4 aastaga

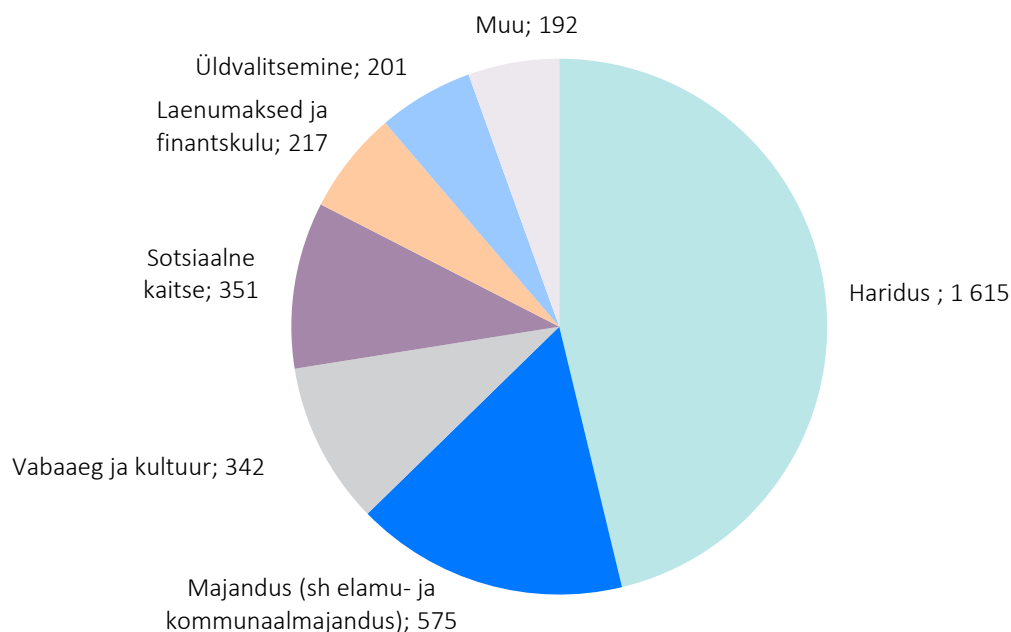
praeguselt 590 miljonilt 615 miljoni euroni. Reservide suhe Töötukassa aastasessse oodatavasse kulude mahtu püsib stabiilsena. Hinnangus on kasutatud Töötukassa koostatud kulude prognoosi, mis põhineb Rahandusministeeriumi viimase suveprognoosi eeldustel, samuti käesoleva eelarve kohast töötuskindlustusmakse laekumise prognoosi.

Pikem ülevaade sotsiaalkindlustusfondide finantsnäitajatest on leitav 2026-2029 eelarvestrateegiast.

Kohalikud omavalitsused

Kohaliku omavalitsuse üksused (78 üksust pärast 2025. aasta kohalike valimisi) täidavad olulist rolli avaliku sektori ülesannete täitmisel. Olenemata suurusest täidetakse samu ülesandeid. Üldvalitsemine hõlmab linna- ja vallavalitsuse ning volikogu ülalpidamiskulusid. Majanduskulud (sh elamu- ja kommunaalmajandus) koosnevad peamiselt valla- või linnasisesest ühistranspordist, valla teede ja linnatänavate korrashoiust, veevarustuse korraldamisest ning tänavavalgustusest. Sotsiaalse kaitse all tagatakse üldhooldekodude ülalpidamine, sotsiaalse ja –teenuste osutamine ning perede sotsiaalne kaitse. Koolide ja lasteaedade ning huvitegevuse ülalpidamine kuulub haridusvaldkonna alla. Vaba aeg, kultuur ja religioon hõlmab kultuurimajade, raamatukogude, muuseumide ja spordirajatiste ülalpidamist ning noorsootööd. Ülejäänud valdkonnad moodustavad kohaliku omavalitsuse üksuste (KOV) väljaminekutest väiksema osa – sinna hulka kuuluvad tegevustest nt heakord ning jäätmehoolduse ja heitveekäitluse korraldamine. Kokku ulatus nende väljaminekute maht konsolideeritult tekkepõhiselt 2024. aastal 3,5 mld euroni (sh 0,2 mld eurot kohustuste tasumine). Sellest 2/3 moodustasid tööjõu- ja majandamiskulud maksudega.

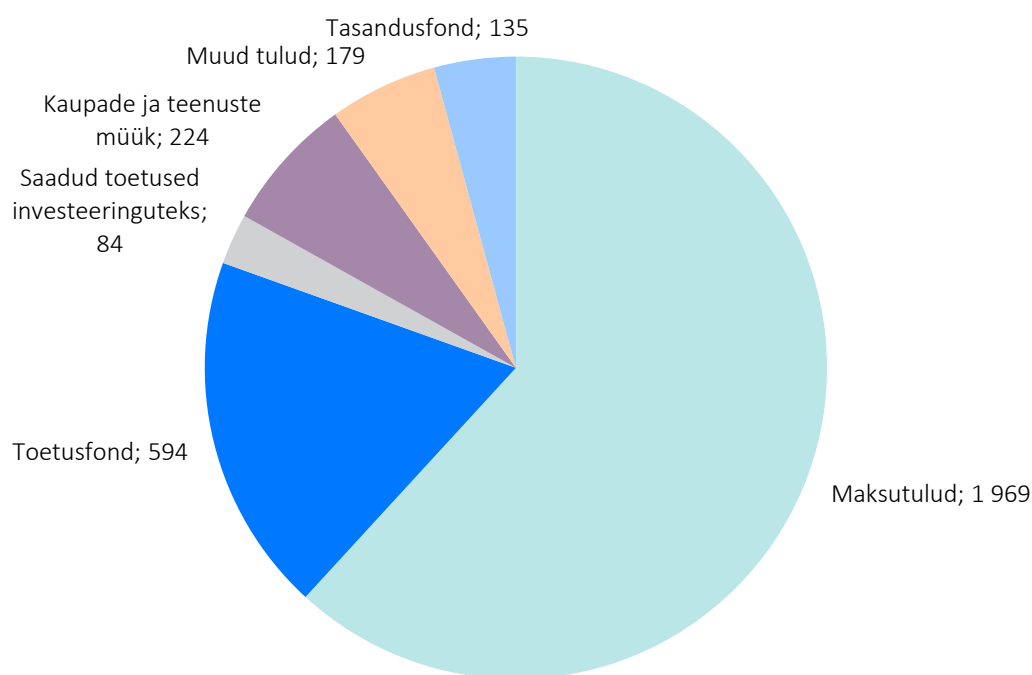
Joonis 48. Kohaliku omavalitsuse üksuste väljaminekute jaotus 2024. aastal (mln eurot)

Allikas: Rahandusministeerium

KOV eelarved on iseseisvad ehk nad otsustavad ise nende koostamise üle. Riigieelarvest edasikantavate maksutulude (tulumaks ja maamaks) ning tasandus- ja toetusfondi ühtne eesmärk on tagada neile piisavad vahendid kohalike elu küsimuste üle iseseisvalt seaduste alusel otsustamiseks. Tasandusfond on mõeldud nende eelarveliste võimaluste ühtlustamiseks. Toetusfond koosneb valdkondlikest toetusliikidest, võimaldades maksta õpetajatele töötasu, korraldada koolis toitlustamist, maksta toimetulekutoetust ning hooldada kohalike teid. Lisaks on KOV-del võimalus taotleda projektitoetust mitmest meetmest. Muud omatulud hõlmavad peamiselt laekumisi keskkonnatasudest või kaupade- ja teenuste müügist.

Joonis 49. Kohaliku omavalitsuse üksuste sissetulekute jaotus 2024. aastal (mln eurot)

Allikas: Rahandusministeerium.

2024. aastal oli kohaliku omavalitsuse sektori eelarvedefitsiit 150 mln eurot (0,4% SKP-st). Kohalikud omavalitsused olid perioodi 2010–2020 peale kokku tasakaalus. Alates 2021. aastast on aga nende defitsiit järsult kasvanud. See on olnud peamiselt tingitud kõrgest inflatsioonist

(sh energiahinnad), sõjapõgenikega kaasnenud lisakuludest ja laenu intressikulude kasvust. Edasiste aastate osas on nende defitsiit vähenemas.

Jooksvalt on KOV eelarvete ja eelarve täitmise andmetega võimalik tutvuda riigiraha rakenduses.²⁵

Valitsussektori eelarve tsükliline ja struktuurne positsioon

Eelarvepoliitika üks eesmärgi on tasakaalustada majandustsükli. Majanduskriisis (SKP lõhe on negatiivne või SKP tase langeb) peaks riik lõdvendama eelarvepoliitikat ja vastupidi, majanduse tõusulainel (SKP lõhe on positiivne), peaks riik kulukasvu tagasi hoidma ja eelarvepositsiooni parandama. Eelarvepoliitika kogumõju hindamisel on vaja silmas pidada nii eelarvepositsiooni taseme sobivust majandustsükliga ehk SKP lõhega kui ka eelarvega antavat täiendavat impulssi ja selle vastavust majandustsükli muutusele.

Hindamaks eelarve impulssi majandusele lähtutakse eelarvepositsiooni muutusest. Lisaks tuleb arvestada ka välisvahendite muutusega, sest need on eelarvepositsiooni osas neutraalsed – tulud on alati võrdsed kuludega – seega näiteks vahendite kasutamise kasv ei peegeldu eelarvepositsiooni muutuses. Samas majanduskriisi ajal võimaldavad välistoetused täiendavalt majandustegevust stimuleerida, mis on olemuselt vastutsükliline poliitikameede.

Tabel 511. Tsükliliselt ja struktuurselt tasandatud eelarvepositsioon perioodil 2024-2026, % SKPst

	2024	2025	2026
1. SKP reaalkasv (%)	-0,1	0,8	2,5
2. Valitsussektori eelarvepositsioon	-1,7	-1,3	-4,5
3. Intressimaksed	0,6	0,5	0,6
4. Potentsiaalse SKP reaalkasv (%)	0,4	0,6	1,0
5. SKP lõhe (<i>output gap</i>)	-4,1	-4,0	-2,5
6. Tsükliline eelarve komponent	-2,0	-1,9	-1,2
7. Tsükliliselt tasandatud eelarvepositsioon (7)=(2)-(6)	0,3	0,7	-3,2
8. Tsükliliselt tasandatud primaarne positsioon (8)=(7)+(3)	0,9	1,2	-2,7
9. Tsükliliselt tasandatud primaarse positsiooni muutus	1,5	0,3	-3,9
10. Välisvahendite muutus	-0,1	1,0	0,2
11. Fiskaalstiimul (11)=(10)-(9)	-1,6	0,7	4,1
12. SKP lõhe muutus	-0,5	0,2	1,5
13. Eelarvepoliitika positsioon	Protsükliline	Protsükliline	Protsükliline
14. Ühekordsed meetmed	0,3	0,1	0,0
15. Struktuurselt tasandatud eelarvepositsioon (15)=(7)-(14)	0,0	0,6	-3,2

Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon leitakse nii, et eemaldatakse nominaalsest positsioonist lisaks majandustsükli mõjule ka ühekordsed ja ajutised tegurid, mis võivad eelarvepositsiooni moonutada. Ühekordseteks ning ajutisteks meetmeteks loetakse neid

²⁵ <http://riigiraha.fin.ee>

eelarvele olulist mõju avaldavaid meetmeid, millel on eelarvepositsioonile ainult ajutine ning mittekorduv oluline mõju suurusjärgus vähemalt 0,1% SKP-st. Ühekordsete meetmete mõju eemaldamisel saadakse tulemuseks tegelik eelarveseis ilma ajutiste ilustusteta. Ehkki määratletud on üldised printsiibid, millest lähtuvalt liigitatakse meetme mõju ühekordseks (vt täpsemalt Report on Public Finances in EMU, 2015, lk 52-65), otsustatakse iga konkreetse juhtumi arvesse võtmine eraldi.

Tabel 512. Ühekordsed meetmed ja nende mõju perioodil 2024-2026, % SKP'st

	2024	2025	2026
Pankade jaotatud kasumi tulumaks, mln eur	116,4	41,5	0
Kokku, mln eur	116,4	41,5	0
Kokku, % SKPst	0,3%	0,1%	0,0%

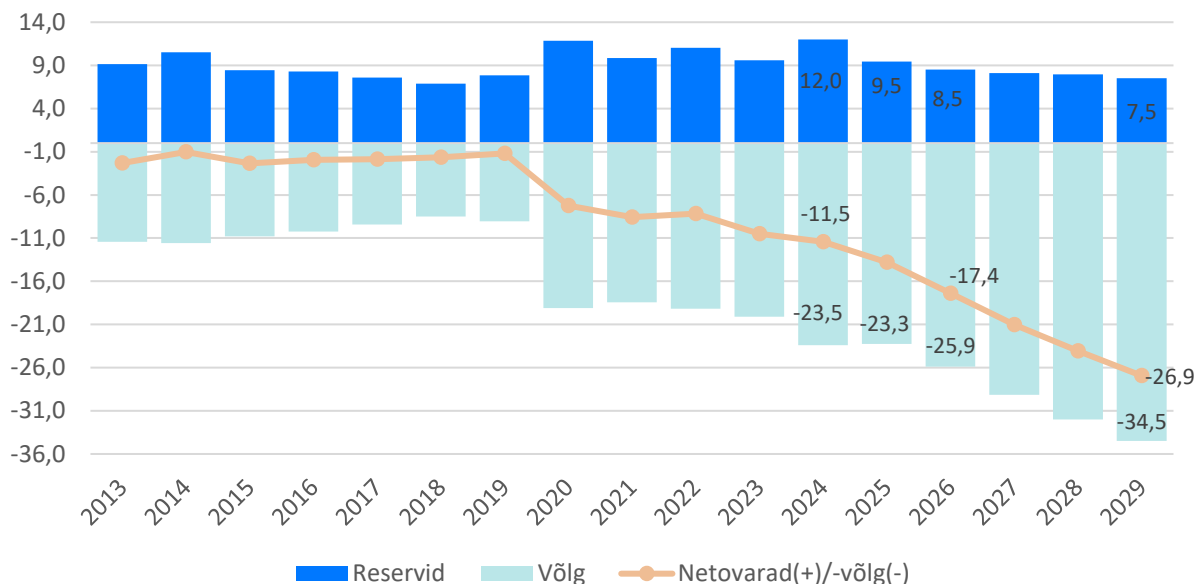
Rahavoog ja netopositsioon

2026. aasta riigieelarve eelnõu kohaselt on riigieelarve positsioon nii käesoleval kui ka järgmisel aastal nominaalses puudujäägis pingelise julgeolekuolukorra ja sellest tulenevate mõjude tõttu, sealjuures suurenevad eelkõige riigikaitse ja sotsiaalse kaitse kulutused. Samuti on rahavoog kokku 2025 ja 2026. aastal negatiivne, sealjuures võetakse lisaks riigieelarve positsioonile arvesse ka teisi tegureid. Põhiliselt tuleneb negatiivne rahavoog läbi riigieelarve defitsiidi (sh valitsuskoalitsioonis otsustatud tulu- kui ka kulumeetmeid) ning muude kohanduste. Näiteks mõjutavad rahavoogu veel välisvahendite kohandus, millega on sel aastal Euroopa Liidu struktuurifondide mõju rahavoole samuti negatiivne – toetusi makstakse välja suuremas mahus kui Euroopa Liidust raha laekub ning vahe kaetakse likviidsusreservist või kaasatakse lisavahendeid. Samuti mõjutab käesoleva aasta rahavoogu suuremahulisem finantseerimistehingute rahastamine. Riigieelarve negatiivset rahavoogu 2025-2029 rahastatakse uute pikaajaliste laenude ning lühi- ja pikaajaliste võlakirjaemissioonidega.

Valitsussektori netopositsioon ehk reserve ja võla suhe halveneb julgeolekukriisi mõjude tõttu. Kui 2024. aasta lõpus moodustasid valitsussektori reservid 12% SKP-st ning võlg oli samal ajal 23,5% SKP-st, moodustas valitsussektori netovõlg 11,5% SKP-st. Netovarade/võla maht on otseselt seotud valitsussektori rahavooga – vastav tõus/langus viitab positiivsele rahavoole ning langus/tõus negatiivsele rahavoole – ega sõltu otsustest, kas konkreetne rahavajadus rahastatakse reserve või uute võlakohustuste abil. Prognoosi kohaselt suureneb järgmise

aasta jooksul nii võlakoormus, kui ka väheneb reservide osakaal SKP-st, mistõttu suureneb netovõlg 2026. aasta lõpuks 17,4%ni SKP-st (Joonis 99).

Joonis 50. Valitsussektori likviidsed varad, võlakoormus ja netopositsioon, % SKPst

Valitsussektori võlakoormuse areng

Eesti valitsussektori võlg suurenes 2024. aastal nii nominaalselt 9,33 miljardi euron kui ka osakaaluna SKPst 20,2%-lt 23,5%-ni. Nii keskvalitsuse kui ka kohalike omavalitsuste võlatase nominaalselt kasvas eelmisel aastal. Põhiline osa võla kasvust tuli riigikassa poolt moodunud aastal võetud lühiajalistest võlakirjadest (T-billid, ECP-d) ning pikaajalisest võlakirjaemissioonist mahuga 1 miljard eurot. Lisaks viidi läbi siseriiklik võlakirjaemissioon ning sõlmiti valmisolekulaenu leping EIB'ga, mis võimaldab riigil rahavoolisest vajadusest lähtuvalt välja võtta 400 miljonit eurot. Mõõdukalt negatiivse rahavoo tingimustes kasvab võlatase tänavu nominaalselt, kuid kiirema SKP kasvu tulemusena jääb võlakoormuse suhe SKP-sse peaaegu samaks kui eelmisel aastal. 2026. aastal kasvab võlg majanduskasvust kiiremas tempos ja küündib järgmise aasta lõpul 25,9% tasemele SKP-st.

Keskvalitsuse panus valitsussektori võlakoormusesse ulatus 2024. aastal 19,6%ni SKP-st (ilma EFSF-i mõjuta 18,3%ni SKP-st). Käesoleval aastal vähendab likviidsusreservi taset rahavooline puudujääk, sealhulgas eelarveprognoosiga täiendavalt ligikaudu saja miljoni euro ulatuses. Kokkuvõttes suureneb riigikassa võlg tänavu 416 miljoni euro võrra. Negatiivse rahavoo jätkumise tõttu suureneb keskvalitsuse panus valitsussektori võlakoormusesse prognoosi kohaselt 2026. aasta lõpuks 22,2%ni SKP-st.

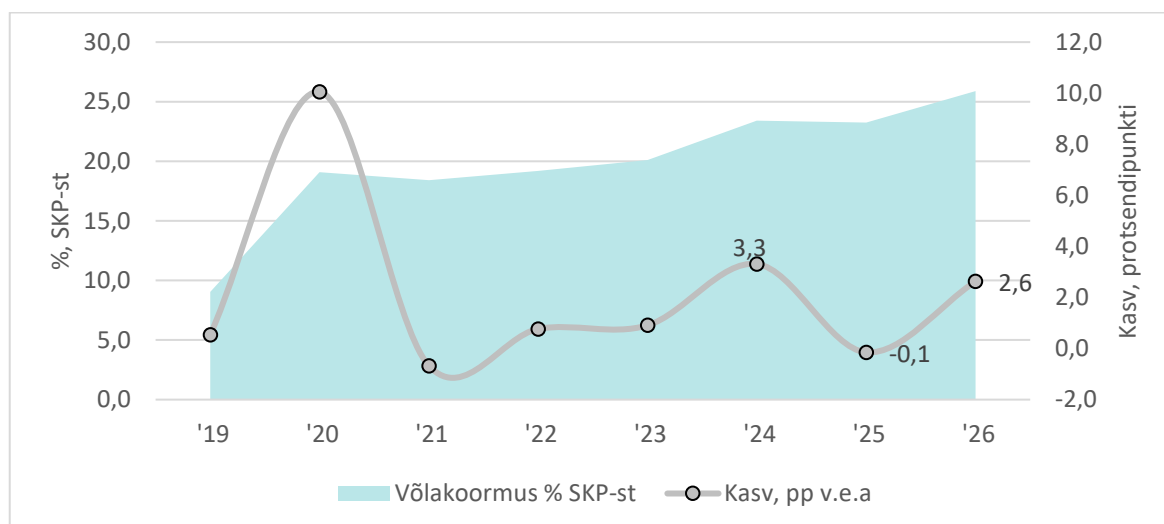
Kohalike omavalitsuste võlakoormus suurenes 2024. aasta jooksul 0,3% võrra, ulatudes aasta lõpus 3,9%ni SKP-st. Käesoleval ja järgmisel aastal kasvab nominaalne võlatase negatiivse

rahavoo tõttu järk-järgult, kuid võlakoormuse osakaal SKP-s püsib stabiilsena ligikaudu 3,7% juures. Sotsiaalkindlustusfondid ehk Eesti Töötukassa ja Eesti Tervisekassa Eesti võlakoormusesse ei panusta.

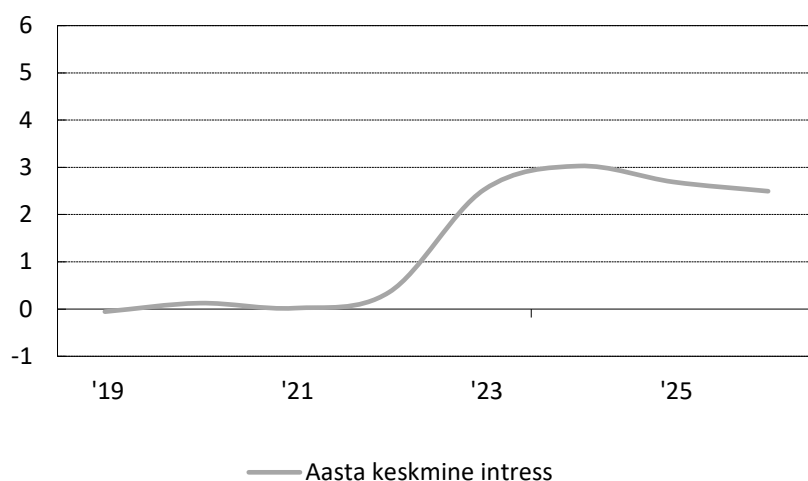
Tabel 513. Valitsussektori võlakoormus 2023-2026, % SKPst

	2023	2024	2025	2026
Võlg kokku (mln eur)	7 736	9 353	9 738	11 459
sh keskvalitsus	6 339	7 790	8 136	9 809
EFSFi mõju	481	482	473	467
keskvalitsus ilma EFSF-ta	5 858	7 308	7 663	9 342
sh kohalikud omavalitsused	1 369	1 563	1 602	1 650
Võlg kokku (% SKPst)	20,2	23,5	23,3	25,9
sh keskvalitsus	16,5	19,6	19,4	22,2
EFSFi mõju	1,3	1,2	1,1	1,1
keskvalitsus ilma EFSF-ta	15,3	18,3	18,3	21,1
sh kohalikud omavalitsused	3,6	3,9	3,8	3,7

Joonis 51. Valitsussektori võlakoormus, % SKPst

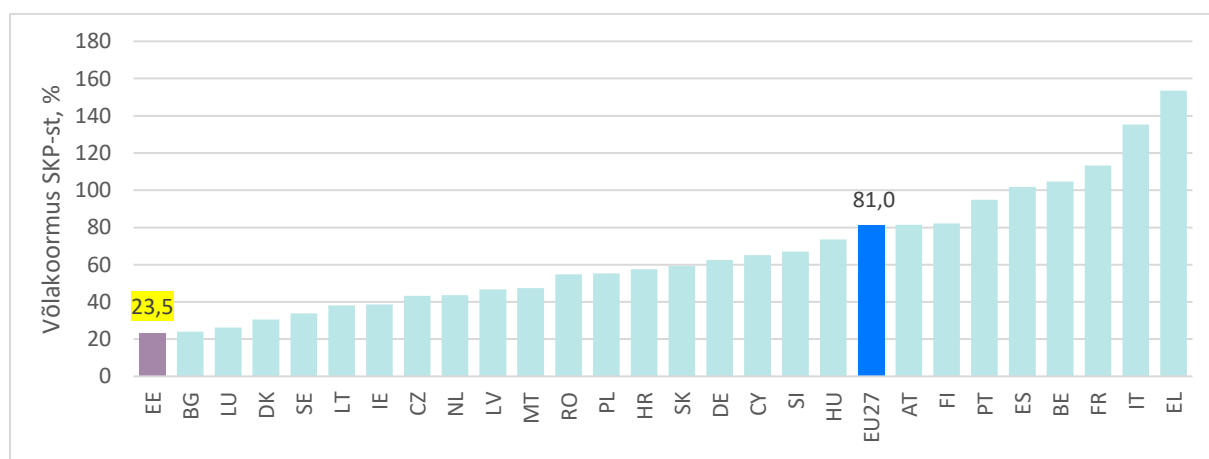
Joonis 52. Keskvalitsuse²⁶ võla keskmine intress (%)

Iseseisvusaastatel on Eesti eelarvepoliitika põhieesmärk olnud hoida valitsussektori eelarvepositsioon kesk-pikas vaates tasakaalus või ülejäägis. See on taganud Eestile madala võlakoormuse. 2020. aastal põhjustas pandeemia erandliku hüppe – võlakoormus kasvas korraga 10 protsendipunkti. Euroopa Liidus on valitsussektori võlatase viimase kümnendi jooksul olnud keskmiselt umbes 83% SKP-st ning jääb ka 2024. aasta lõpus ligikaudu sellele tasemele. Eestis on samaaegne näitaja püsinud keskmiselt 15% juures, kuid ulatus 2024. aasta lõpuks 23,5%ni SKP-st.

Madala võlakoormuse poolest paistavad lisaks Eestile silma Bulgaaria (24,1% SKP-st) ja Luksemburg (26,3% SKP-st). Kõrgeim võlakoormus on Kreekas, ulatudes 2024. aastal 153,6%ni SKP-st.

Joonis 53. Võlakoormus Euroopa Liidus aastal 2024, % SKPst

Allikas: Rahandusministeerium, Eurostat

²⁶ Keskvalitsus ilma sihtasutuste ja avalik-õiguslike juriidiliste isikuteta.

Riigikassa võla kaalutud keskmine intressimäär oli 2024. aastal ligikaudu 3%. Prognoosi kohaselt alaneb see 2025. aastal mõnevõrra rahaturu intressimäärade languse mõjul. Riigikassa intressikulu ulatub 2025. aastal ligikaudu 184 miljoni euronile ehk 0,4%ni SKPst. Senine madal võlakoormus on hoidnud Eesti intressikulud Euroopa riikide võrdluses väga tagasihoidlikud. Edaspidi aga suurendab kasvav võlakoormus vältimatult ka intressimakseid: püsivalt suur eelarvedefitsiit tõstab intressikulu 2026. aastal 0,5%ni SKPst.

Valitsussektori likviidsete finantsvarade areng

Valitsussektori likviidsete finantsvarade (reservide) maht oli 2024. aasta lõpus 2,4% võrra SKP-st suurem kui aasta varem. Peamiseks põhjuseks oli pikaajaline võlakirjaemissioon mahus 1 miljard eurot, millega täideti likviidsusreservi üle tegeliku finantseerimisvajaduse. Vahendeid kasutati 2025. aasta likviidsuse juhtimiseks ja negatiivse rahavoo katteks. Võrreldes 2023. aastaga suurenesid osakaaluna SKP-st lisaks keskvalitsuse reservidele ka kohalike omavalitsuste reservid, kuid vähenesid sotsiaalkindlustusfondide (Tervisekassa ja Töötukassa) reservid. Prognoosi kohaselt kahanevad 2025. aastal kõikide allsektorite reservid.

2024. aasta lõpus ulatusid keskvalitsuse reservid²⁷ 3 mld euronile ehk 7,6%-ni SKPst. Arvestuse kohaselt koosnevad keskvalitsuse reservid nii riigikassa hallatavatest reservidest (sh stabiliseerimisreserv ja likviidsusreserv ilma sotsiaalkindlustusfondideta) kui ka muude asutuste likviidsetest vahenditest. Stabiliseerimisreserv on riigi finantsreserv kriisilukordadeks, mida kasutatakse vajaduse korral finantskriisides, eriolukordades või üldmajanduslike riskide vähendamiseks. Reservi vahendeid kasutati viimati 2009. aasta finantskriisi ajal. Leevenenud investeerimistingimused on viimastel aastatel võimaldanud stabiliseerimisreservil teenida kõrgemat tulusust. Eesmärk on saavutada vähemalt riigi keskmise laenuintressiga võrreldav tootlus, et reservi hoidmine ei suurendaks intressikulu. Reserv paigutatakse peamiselt euroala valitsusvõlakirjadesse.

Viimase 12 kuu jooksul kasvas stabiliseerimisreserv ligikaudu 32 miljoni euro võrra soodsa intressikeskkonna ja Eesti Panga kasumialdise toel. 31. augusti 2025 seisuga oli reservi maht 480 miljonit eurot. Stabiliseerimisreservi tulusus oli 2024. aastal 3% ning 2025. aasta augusti lõpu seisuga 2,7%.

Likviidsusreservi kasutatakse riigi igapäevase rahavoo juhtimiseks ja selle maht muutub samuti igapäevaselt. Likviidsusreserv hõlmab arvestuslikult riigi, Eesti Tervisekassa, Eesti Töötukassa, mõningate sihtasutuste ja teiste isikute (nt Eesti Varude Keskus ja Pensionikeskus) raha. Seega hõlmab likviidsusreserv arvestuslikult enam kui ainult keskvalitsuse likviidseid vahendeid. Seisuga 31.08.2025 oli riigi likviidsusreservis 1 900 mln eurot. Reservi paigutused on tehtud krediidasutuste võlakirjadesse ja hoiustesse. Likviidsusreservi 2024. aasta tulusus oli 3,75%

²⁷ Keskvalitsuse likviidsed finantsvarad kajastatakse raamatupidamisliku metoodika alusel ning lähtutakse riigi majandusaasta aruandest. Sotsiaalkindlustusfondide raha, mida hoitakse riigikassas, elimineeritakse valitsussektori siseselt ning seega ei kajastu see keskvalitsuse likviidsetes varades.

ning 2025. aasta augusti lõpu seisuga 2,6%. Reservi investeringute tulusus sõltub rahaturu intressimääradest, mis on tugevalt seotud Euroopa Keskpanga rahapoliitikaga. Prognoosi kohaselt on 2026. aastal reservi oodatav tulusus on 1,9%. 2026. aastal vähendab likviidsusreservi taset rahavooline puudujääk, mille täitmiseks kaasatakse prognoosi kohaselt täiendavaid vahendeid, mistõttu suureneb riigikassa võlg 1,6 miljardi võrra.

Keskvalitsuse tasemel hoitakse vajalikku likviidsuspuhvit rahavoogude teenindamiseks. Seetõttu püsib 2026. aastast reserve osakaal SKP-st stabiilsel tasemel.

Eesti Töötukassa ja Eesti Tervisekassa likviidsed varad ulatusid 2024. aasta lõpus 1 294 mln euron. 2025. aasta lõpuks vähenevad sotsiaalkindlustusfondide reservid prognoosi kohaselt 1 173 mln euron ning samuti langeb osakaaluna SKP-st 2,8% tasemele. Eesti Töötukassa kontekstis on reserve maht oluline seoses keskmise palga kasvuga ning sellest tulenevate potentsiaalsete väljamaksete suurenemisega võimaliku pikaajalise majanduskriisi tingimustes. Prognoosi kohaselt küündib Eesti Tervisekassa reserve maht järgmise aasta lõpuks 0,9%ni SKP-st. Kohalike omavalitsuste puhul nähakse ette reserve püsimist 2026. aasta lõpul 1% tasemel SKP-st.

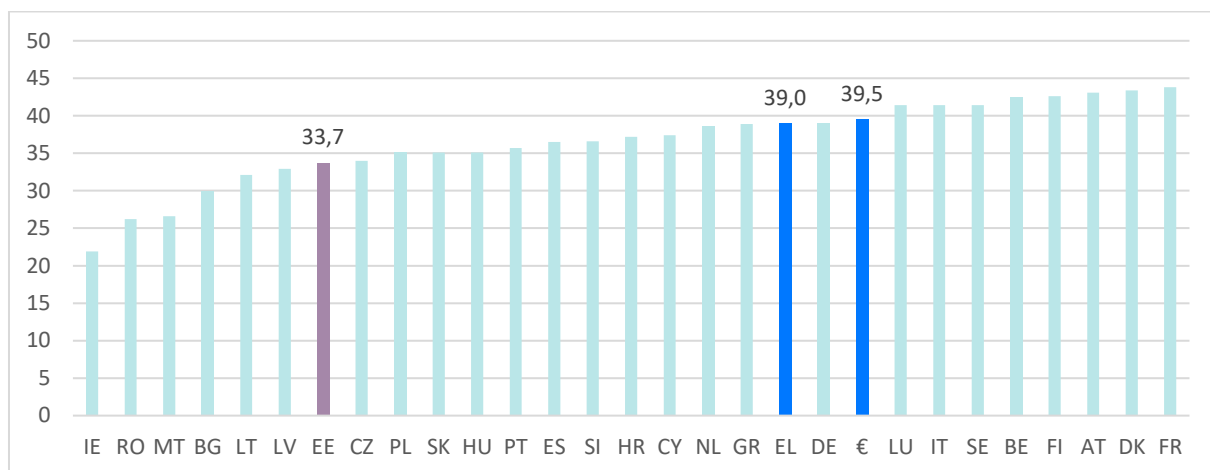
Tabel 514. Valitsussektori reservid 2023-2026. Allikas: Rahandusministeerium, Statistikaamet

	2023	2024	2025	2026
Finantsvarad kokku (mln eur)	3 681	4 779	3 959	3 767
sh keskvalitsus	2 006	3 035	2 352	2 294
kohalikud omavalitsused	401	450	433	421
sotsiaalkindlustusfondid	1 274	1 294	1 173	1 052
Finantsvarad kokku (% SKPst)	9,6	12,0	9,5	8,5
sh keskvalitsus	5,2	7,6	5,6	5,2
kohalikud omavalitsused	1,0	1,1	1,0	1,0
sotsiaalkindlustusfondid	3,3	3,2	2,8	2,4

Maksukoormus ja tulevane areng maksupoliitikas

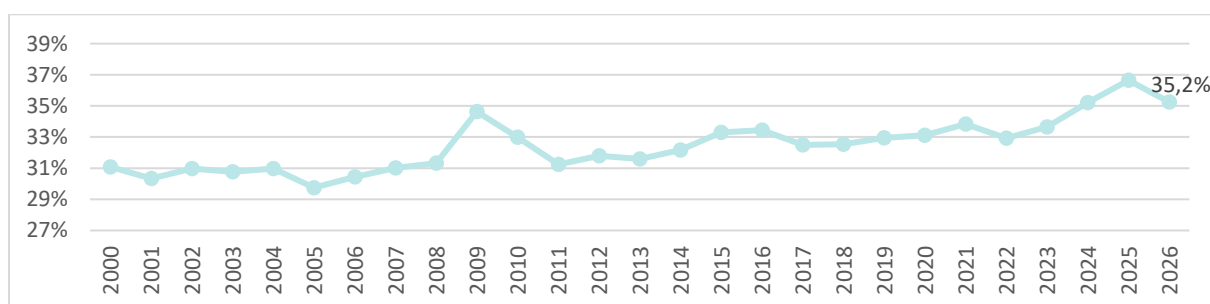
Eesti maksukoormus oli 2023. aastal 33,7% SKPst, mis oli Euroopa Liidu keskmisest (39,0% SKPst) 5,4 protsendipunkti võrra madalam (Joonis 54). Võrreldes 2023. aasta tasemega Eesti maksukoormus kasvab, sest riigikaitse vajab püsivat rahastust.

Joonis 54. Maksukoormus Euroopa Liidus 2023. aastal, % SKPst. Allikad: Taxation Trends in European Union (2025), Rahandusministeerium

Maksukoormus ulatub 2026. aastal 35,2%ni SKPst (Joonis 104). Seda vähendab võrreldes 2025. aastaga eelkõige tööealiste ühtse maksuvaba tulu kehtestamine ja tõstmine 700 euroni kuus.

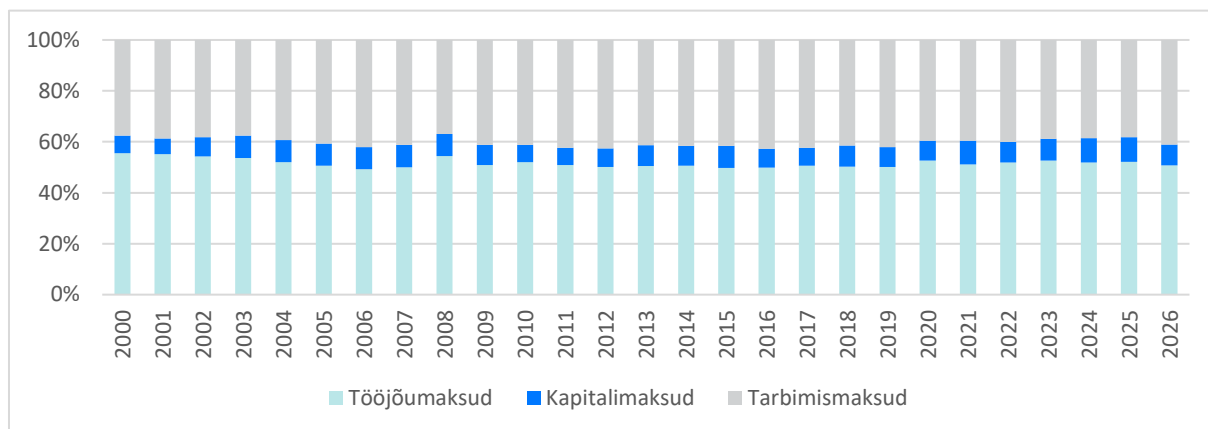
Joonis 55. Maksukoormus SKPst, %

Maksude struktuuris moodustavad tööjõumaksud suurima osa ja 2026. aastal väheneb nende osakaal 50,7%le. Tarbimismaksude osakaal kasvab 41,1%ni eelkõige käibemaksu määra tõusu täisaasta mõju avaldumise tõttu. Kapitalimaksude osatähtsus langeb 8,2%le, sest 2025. aasta

on erakordselt kõrge juriidilise isiku tulumaksu laekumisega eelkõige seoses maksutõusule eelnenud kasumijaotamisega (Joonis 56).

Joonis 56. Maksuliste tulude struktuur, %

LISA 9. Maksukulud riigieelarves 2025-2026

Erinevad maksusoodustused ja mahaarvamised on maksukulu, mis on riigi instrumendiks sotsiaal- või majanduspoliitika suunamisel ning annab maksusoodustusi teatud tunnustega maksumaksjatele. Neid tuleks käsitleda sarnaselt kõigi kuluridadega eelarves, regulaarselt seirata, põhjendada vajalikkust ning vajadusel vähendada, sest need tekitavad majanduslikke moonutusi, vähendavad maksubaasi ning ajavad maksukoormust üles teistel, kes neist kasu ei saa.

2026. aasta riigieelarve laekumist mõjutavad 26 suuremat maksukulu, mis on sätestatud käibemaksu, tulumaksu-, mootorsõidukimaksu- ning alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduses. Kõige kulukam maksusoodustus on käibemaksumäär 9% ravimitele ja meditsiiniseadmetele, mis ulatub ligi 109 mln euron. Kokku moodustab maksukulude maht 2026. aastal 414 mln eurot ehk 0,9% SKPst ja 3,2% maksutuludest.

Võrreldes 2025. aastaga vähenevad maksukulud 11,4% eelkõige seetõttu, et maksuvaba tulu vanaduspensionieas on vähemkulukas, sest võrdlusbaas tõuseb – kaotatakse tööealiste regressiivne maksuvaba tulu ja tõstetakse see 700 euron kuus. Lõpeb ka regulaarselt jaotatava kasumi madalama maksumäära mõju. Uute maksukuludena lisanduvad automaksu laste arvu põhine maksusoodustus ja 8-9-kohaliste sõidukite maksuerand.

Maksusoodustustega toetatakse 2026. aastal valitsemisfunktsioonidest kõige enam ligi 129 mln euroga tervishoidu (käibemaksumäär 9% ravimitele ja meditsiiniseadmetele, maksuvaba töötaja terviseedendamise kulu). Teisel kohal 116 mln euroga on sotsiaalne kaitse (maksuvaba tulu pensionieas, II ja III pensionisamba soodustused jm soodustused) ja kolmandal 89 mln euroga majandus (põllumajanduses kasutatava kütuse soodustus ja mitmed muud soodustused).

Maksukulusid on hinnatud ka osatähtsusest vastava maksu laekumisest. Käibemaksu puhul moodustavad maksukulud (tabelis punktid 1–4) 2026. aastal 160 mln eurot ehk 3,5% käibemaksu kogulaekumisest. Riigieelarvesse laekuvast füüsilise isiku tulumaksust moodustavad vastavad maksukulud (tabelis punktid 6-14) 163 mln eurot ehk 26,5%. Aktsiise (tabelis punktid 17–27) jääb maksusoodustuste tõttu laekumata 72 mln eurot ehk 6,3% laekumisest. Automaksusoodustused moodustavad 18 mln ehk 8,8% automaksust.

Tabel 515. Maksukulud riigieelarves aastatel 2025-2026, miljon eurot

Maksukulu	Säte	Valitsemis-funktsioon	2025	2026
1. Käibemaksumäär 9% raamatutele, töövihikutele, perioodikale ja digiväljaannetele	KMS §15 lg 2 p 5	haridus	16,0	17,7
2. Käibemaksumäär 9% ravimitele ja meditsiiniseadmetele	KMS §15 lg 2 p 2	tervishoid	99,6	108,8

Maksukulu	Säte	Valitsemis-funktsioon	2025	2026
3. Käibemaksumäär 13% majutusteenustele	KMS §15 lg 2 p 4	vaba aeg, kultuur ja religioon	27,0	30,8
4. Osaliselt või täielikult tasumata arvetega seotud käibemaksuarvestuse korra muudatus	KMS § 29 ¹	majandus	2,8	2,9
5. Regulaarselt jaotatava kasumi madalam maksumäär 14%	TuMS §4 lg 5, §18 lg 1 ³	majandus	15,8	
6. Maksuvaba tulu vanaduspensionieas	TuMS §23 ⁵	sotsiaalne kaitse	124,6	42,3
7. Koolituskulude mahaarvamine	TuMS §26	haridus	17,0	20,1
8. Kingitused ja annetused	TuMS §27 lg 1, §49 lg 1,2,3,6, §61 lg 66	vaba aeg, kultuur ja religioon	10,4	11,3
9. Kindlustusmaksed ning pensionifondi osakute soetamine	TuMS §28	sotsiaalne kaitse	22,3	27,2
10. FIE täiendav maksuvaba tulu põllumajandussaaduste või FIE/FI metsamaterjali vöörandamisel	TuMS §32 lg 4, §37 lg 11	majandus	12,8	13,4
11. Maksuvaba töötaja terviseedendamise kulu	TuMS §48 lg 5 ⁵	tervishoid	18,9	19,9
12. Meremeeste ja reederi soodustused	TuMS §13 lg 6, SMS §2 lg 1 ¹ ja lg 4 p 8, TuMS §52 ¹	majandus	0,6	0,7
13. Oma tarbest ülejääva elektri müügi tulumaksuvabastus	TuMS §15 lg 4 p 12 ja lg 4 ¹	sotsiaalne kaitse	1,4	1,5
14. II pensionisamba maksed alates 2025 2, 4 või 6% palgast	KoPS § 9 lg 2	sotsiaalne kaitse	21,5	27,0
15. Automaksu laste arvu põhine maksusoodustus	MSMS	sotsiaalne kaitse	16,3	16,3
16. Automaksu 8-9-kohaliste sõidukite maksuerand	MSMS	sotsiaalne kaitse		1,7
17. Väikeõlletootjate 50% aktsiisimäär	ATKEAS §46 lg 1 ¹	majandus	1,0	1,1
18. Etanoolisisaldusega kuni 6%vol kääritatud joogi ja veini aktsiisi soodumäär (soodumäär on 43% standardmäärast)	ATKEAS §46 lg 2	majandus	14,3	15,6
19. Eriotstarbelise diislikütuse soodsam aktsiisimäär	ATKEAS §66 lg 7	majandus	39,0	48,0
20. Kalurite kütuseaktsiisivabastus	ATKEAS §27 lg 1 p 22 ²	majandus	1,0	1,1
21. Elektrienergia, mida kasutatakse keemilise reduktsiooni jaoks ning elektrolüütilistes, metallurgilistes ja mineraloogilistes protsessides	ATKEAS §27 lg 1 p24, 28 ⁴	majandus	0,1	0,2
22. Elektrienergia ja kütus, mida kasutatakse elektrienergia tootmiseks ning elektrienergia, mida kasutatakse	ATKEAS §27 lg 1 p28 ²	majandus	1,3	1,8

Maksukulu	Säte	Valitsemis-funktsioon	2025	2026
elektrienergia tootmise suutlikkuse säilitamiseks				
23. Kütus, mida kasutatakse mineraloogilistes protsessides	ATKEAS §27 lg 1 p24	majandus	0,96	1,17
24. Maagaas, mida kasutatakse maagaasivõrgu töös hoidmiseks	ATKEAS §27 lg 1 P 28 ⁶	majandus	0,04	0,05
25. Suurtarbijate elektrienergia aktsiisi soodustus	ATKEAS §66 lg 12 ¹	majandus	0,54	0,90
26. Suurtarbijate gaasiaktsiisi soodustus	ATKEAS §66 lg 10 ³	majandus	0,91	1,14
27. Aktsiisiga maksustamata biokütuse edastatud kogus	ATKEAS §19 lg 14 P 22	majandus	0,80	0,96
KOKKU, mln eurot			467,0	413,6
Osakaal SKPst, %			1,1%	0,9%